Ɛkáti Nku Nkɔ

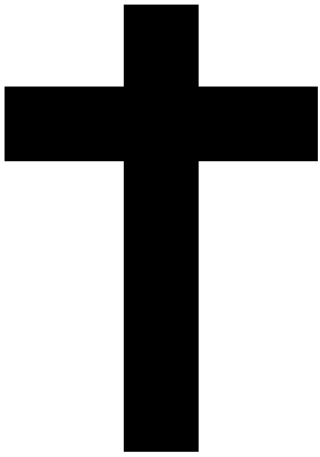

New Testament in Kenyang (CM:ken:Kenyang)

Ɛkáti Nku Nkɔ
New Testament in Kenyang (CM:ken:Kenyang)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kenyang

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

- You must give Attribution to the work.
- You do not sell this work for a profit.
- You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kenyang

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

- You include the above copyright and source information.
- You do not sell this work for a profit.
- You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-27

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
0a400be4-2dfe-565d-bdea-5f3d59d48520

Contents

Mátio 1
Mák 36
Lúkas 56
Jɔ̃n 90
Bɛtik 114
Rom 146
1 Kɔrint 162
2 Kɔrint 178
Galéshia 188
Ɛfɛsɔs 193
Fílipi 198
Kɔlɔse 202
1 Tɛsalónika 206
2 Tɛsalónika 209
1 Timɔti 211
2 Timɔti 216
Táytɔs 219
Filɛmɔn 221
Hibru 222
Jems 233
1 Píta 238
2 Píta 242
1 Jɔ̃n 245
2 Jɔ̃n 249
3 Jɔ̃n 250
Jud 251
Kɛnɔ́ Jɔ̃n 253

Mbok Ndɨ́ndɨ́ mbɔnyu
Mátio
ásɨŋɨ́

Bachĭmbɨ Yesu Kristo
(Lk 3.23-38)

1 Né chi manyén bachĭmbɨ Yesu Kristo, ɛbhárémɔ Mfɔ Debhít nɛ Ábraham.
2 Ábraham achí nyaka chi Áisek, Áisek abhak chi Jekóp, Jekóp abhak chi Júda nɛ bɔ̆mayi. 3 Júda achí nyaka chi Péres nɛ mómayi Sɛrá. Máyap aka nnyén bɛ Táma. Péres abhak chi Hésrɔn, Hésrɔn abhak chi Rám. 4 Rám achí nyaka chi Amínadap, Amínadap abhak chi Náshɔn, Náshɔn abhak chi Sálmɔn. 5 Sálmɔn achí nyaka chi Bóas. Nnɔ Bóas aka nnyén bɛ Ráhab. Bóas abhak chi Obɛd. Nnɔ Obɛd aka nnyén bɛ Rút. Obɛd abhak chi Jése, 6 Jése abhak chi Mfɔ Debhít.

Debhít achí nyaka chi Sólomon. Nnɔ Sólomon ayambɨ abháy Uria, kɛ ăbhay Debhít. 7 Sólomon achí nyaka chi Rehóboam, Rehóboam abhak chi Abíja, Abíja abhak chi Asa. 8 Asa achí nyaka chi Jɛhósafat, Jɛhósafat abhak chi Jóram, Jóram abhak chi Usia. 9 Usia achí nyaka chi Jótam, Jótam abhak chi Ahas, Ahas abhak chi Hesékia. 10 Hesékia achí nyaka chi Manáse, Manáse abhak chi Ɛmɔs, Ɛmɔs abhak chi Josáya. 11 Josáya achí nyaka chi Jɛkonáya nɛ bɔ̆mayi. Mpok yɔ kɛ̆ bápókó bo Israɛl bɛ mandɔk manchɔkɔ ɛtɔk Bábilɔn.

12 Mpok anɛ bo Israɛl bárɔ́ Bábilɔn bápètnsɛm ɛtɔk ɛyap, Jɛkonáya achí nyaka chi Síltiɛl, Síltiɛl abhak chi Sɛrúbabɛl. 13 Sɛrúbabɛl achí nyaka chi Abiud, Abiud abhak chi Ɛliákim, Ɛliákim abhak chi Asɔ. 14 Asɔ achí nyaka chi Sádɔk, Sádɔk abhak chi Ákim, Ákim abhak chi Ɛliud. 15 Ɛliud achí nyaka chi Ɛliása, Ɛliása abhak chi Mátan, Mátan abhak chi Jekóp. 16 Jekóp achí nyaka chi Josɛ́f nném María, María anɛ ábhé Yesu mmu achi Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ătò.

17 Bébhó amʉ́ɛt Ábraham bɛghaka amʉɛt Debhít, mkpák bachĭmbɨ Kristo échí yɛ nyaka byo nɛ ɛnwi. Bébhó amʉɛt Debhít bɛghaka mpok bápókó bo Israɛl bɛ mándók mánchókɔ ɛtɔk Bábilɔn, ébhák byo nɛ ɛnwi. Bébhó mpok bo Israɛl bárɔ́ Bábilɔn bápɛtnsɛm ɛtɔk ɛyap, béchúop mpok Kristo, Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ătò, mkpák bachĭmbɨ Yesu ɛbhak byo nɛ ɛnwi.

Nɛbhe Yesu
(Lk 2.1-7)

18 Ɛnyu éfákárí nyaka kɛ bábhé Yesu Kristo: María achí nyaka nnɔ Yesu. Mpok yɔ Josɛ́f atɨ bébhay yi. Kɛ bápérɛ rɨŋɨ bati, éfákari bɛ María achi nɛ mɛniɛ. Apɔkɔ mɛniɛ bhɔ chí ndŭ bɛtaŋ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ. 19 Josɛ́f abhak chak bɛsí Mandɛm. Ɛkʉ́ yí kɛyáŋ bɛchyɛ María ntíánwɔ́p. Akʉ yɛ nti bɛway nɛbhay nɛ María ansɛm ansɛm. 20 Kɛ ɛné Josɛ́f ákàysi ndak anɛ, Mandɛm ató ángɛl ywi amɔt ntá Josɛ́f ndŭ kɛnɔ́. Angɛl wu aghati yi bɛ, “Josɛ́f, ɛbhárémɔ Debhít, kéchay bɛsɔt María ndŭ nɛbhay, apókó mɛniɛ chi ndŭ bɛtaŋ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ. 21 Nɛ chɔŋ ambé mómbakanɛm. Nnyén ɛni némbak bɛ Yesu, mbɔnyunɛ chɔŋ yí ampɛmɛ bɔ̆bhi ndŭ ntɛmsi bɛbʉ́ bhap.” 22 Mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛnkɛm béfákárí bɛ ɛnyiŋ ɛnɛ Mandɛm ághátí ndɛmɛkɛpɨ̌ntɨ andɛm, ɛmfu tɛtɛp. 23 Arɛm nyaka bɛ, “Chɔŋ Ngɔsɔ́ŋ anɛ ábhíkí re rɨŋɨ mbakanɛm ampɔkɔ mɛniɛ ambé mómbakanɛm, nnyén ɛni nɛmbak bɛ Ɛmánuɛl”, nó chí bɛ, “Mandɛm achi nɛ bhɛsɛ.” 24 Josɛ́f áŋémé nókó ndŭ kɛnɔ́, akʉ nkúbhé mbɔ ɛnyŭ ángɛl Mandɛm aghati yi. Asɔt María ndŭ nɛbhay. 25 Yĕ nó, bó kɛrɨŋɨ batɨ kpátɛ María abhe Móywi. Ábhé nókó, Josɛ́f arɛm bɛ nnyén mmó chi Yesu.

2

Bŏ abhɛn bárɔ́ŋɔ́ bɛghɔ Yesu

1 Bábhé Yesu ɛtɔk Bétlɛhɛm atú Judéya. Mpok yɔ, Hérɔd abhak Mfɔ atú wu. Nɛbhé bábhé Yesu, bo abhɛn bárɨŋɨ ĕti mambe báfú atú mmok áfù batwɔ Yerúsalɛm, mámbɛbhɛ nɔkɔ bɛ, 2 “Mmɔ anɛ bábhé bé ámbák Mfɔ bo Israɛl achí fá? Sébhèp mbɔnyunɛ séghɔ̀ nɛmbe ɛnén nérèm ĕti nɛbhe ɛni awu atú mmok áfù, nɛ sétwɔ bɛchyɛ yi kɛnókó.” 3 Mfɔ Hérɔd ághókó nókó ɛnyiŋ ɛnɛ bŏbhɔ bárémé, ntí átáka yi amɛm. Ɛbhák ɛnyumót nɛ bŏ mankɛm amɛm ɛtɔk Yerúsalɛm. 4 Hérɔd abhɨŋɨ bŏbatí bachiăkap Mandɛm nɛ batɔŋ ɛbhé Mandɛm ndŭ nɛbhʉɛt amɔt. Abhép bhɔ bɛ, “Bábhɔŋ bɛbhe Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ătò fá?”

5 Bágháti yi bɛ, “Bábhɔŋ bɛbhe yi ɛtɔk Bétlɛhɛm, fá atú Judéya, mbɔnyunɛ ɛchi amɛm ɛkáti ndɛmɛkɛpɨ̌ntɨ bɛ,

6 Mandɛm arɛm bɛ, ‘Wɔ Bétlɛhɛm ndŭ mmik Júda,
puyĕ wɔ kɛ óchí ansɛm ndŭ bɛtɔk Júda mɛnkɛm,
mbɔnyunɛ ntá yɛ kĕ Mfɔ áfù.
Mfɔ anɛ ákèm bŏbha, bo Israɛl, mbɔ erítí mbabhɛri bághóŋɔmén ákèm bághóŋɔmén yi.’ ”

7 Hérɔd ághókó nókó nó, abhɨŋɨ mankɔ bhɔ, abhóŋ kɛpɨ nɛ bhɔ ansɛm ansɛm, abhép bhɔ bé mángátí yi mpok anɛ bɔ bagho nɛmbe ɛnɔ atú ɛtɔk yap. 8 Aghati yɛ bhɔ bɛ, “Dók ká Bétlɛhɛm, mămbɛp sayri nɛbhʉɛt anɛ mówu achi. Mănáŋ măngɔ́ yi, pɛt ká nsɛm măngati mɛ, bé mɛ nkwɔ́ ndók nchyé yi kɛnókó.”

9 Mankɔ̆ bhɔ bághókó nókó ɛnyiŋ ɛnɛ Mfɔ Hérɔd árémé, báfá bare rɔŋ. Ndŭ bárɔ̀ŋ,

bághó nkúbhé nɛmbe ɛnén báyámbɨ bagho atú ɛtɔk ɛyap nɛ nó nérɔ́ŋ nókó ambɨ, bó mánkoŋo nɔkɔ ansɛm. Báchwɔ́bhé nókó Bétlɛhɛm, nɛmbe ɛnɔ nété amfay nɛbu, tébhé tébhé nɛ ɛkɛt ɛné mɔ́wu áchí aré. 10 Nɛghó bághó nɛmbe ɛnɔ, maŋák amap aya acha. 11 Bághó ɛkɛt ɛnɛ nó nété arɛ tɛbhɛ tɛbhɛ, barɔk bachwe amɛm, bagho mmó nɛ máyi María. Bátép mánén amik bare chyɛ yi kɛnókó. Mánénɛ bɛbha bhap bafɛrɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn béyá nkáp báchyé mbɔ awap akap ntá yi. Ɛmɔt ɛbhak pú, échák ébhák ɛnyŭ sɛrwɔ́ ɛsɛn bádùrɛ sénchyɛ nɔkɔ ɛrítí ɛriɛp. * Ɛnéfú ébhák ɛnyiŋ ɛné básɔ̀t bɛghoko ngú bɛ áké chɔŋti. †

12 Mankɔ bhɔ bápéré gurɛ, Mandɛm asɛmti bhɔ ndŭ kɛnó bé báké pɛtnsɛm ntá Mfɔ Hérɔd. Báfʉét chí ndŭ mbi achak kɛ bágurɛ ɛtɔk ɛyap.

Joséf nɛ María bápókɔ Yesu bábʉé bárók ɛtɔk Ijip nɛ yi

13 Bŏ bhɔ nó batwɔ bɛghɔ Yesu bagurɛ nɔkɔ, ángɛl Mandɛm abhesi ntá Joséf ndŭ kɛnó ɛkén yi aghɔ aghati yi bɛ, “Joséf, Hérɔd ăyàŋ mbi bɛway mónɛ. Faté yé, sɔt mmó nɛ máyi, bʉé dók ɛtɔk Ijip. Dók, ómbák áré kpátɛ ngati wɔ ómpétnsɛm.” 14 Joséf aŋɛmɛ, asɔt mmó nɛ máyi, afa, arɔk ɛtɔk Ijip nɛ bhɔ nkúbhé bɛti ɛbhɔ mbɔ ɛnyŭ ángɛl Mandɛm aghati yi. 15 Aghéká nókó aré, abhak arɛ kpátɛ Mfɔ Hérɔd agú. Mɛnyiŋ béfákárí nyaka ɛnyu ɛyɔ bé ɛnyiŋ ɛnɛ Mandɛm ághátí ndɛmɛkɛpĭntɨ andɛm, ɛmfu tɛtɛp bɛ, “Mbíŋí mówa bɛ ámfá ɛtɔk Ijip”.

Hérɔd arɛm bɛ mángwáy bŏbabhakanɛm abhɛn

16 Hérɔd ághó nókó bɛ mankŏ bhɔ bárwɔ yi ndŭ yi ánóŋó bhɔ kɛghó, ntɨ nénɛn yi amɛm. Achyɛ ɛyɔŋ bɛ mángwáy bŏbabhakanɛm mankɛm abhɛn bábhíkí cha mamié apay ndŭ ɛtɔk Bétlɛhɛm nɛ ndŭ bɛtɔk ɛbhɛn bɛchi kɛkwɔt. Hérɔd atik bé énáŋ échí mamié apay bébhó mpok mankɔ bhɔ báyámbɨ bagho nɛmbe mpok bábhé Yesu. 17 Ɛkʉ́ ɛnyiŋ ɛnɛ ndɛmɛkɛpĭntɨ Jeremáya árémé bé chɔŋ émfakari, ɛmfu tɛtɛp. 18 Arɛm nyaka bɛ, “Ɛyɔŋɔ́ kɛbhɔ éfù ɛtɔk Ráma. Kɛbhɔ kéyá nɛ bása. Ráshɛl ădì bŏbhi. Mánìk yi mmʉɛt bɛ ambɔt kɛbhɔ kɛ apú ka mbɔnyunɛ bágu barɔ yi.”

Joséf nɛ María bápɛtnsɛm ndŭ mmik Israɛl nɛ Yesu

19 Hérɔd ágú nókó, ángɛl Mandɛm abhesi ntá Joséf ndŭ kɛnó amɛm ɛtɔk Ijip, 20 aghati yi bɛ, “Joséf, faté sɔt mmó nɛ máyi pɛtnsɛm ndŭ mmik Israɛl. Bo abhɛn báyàŋ nyaka bɛway mmó manaŋ bagu.” 21 Joséf aŋɛmɛ, asɔt nnɔ nɛ mmó apɛtnsɛm ɛtɔk Israɛl. 22 Kɛ Joséf ághókó nókó bé Akɛlos asɔt ɛpok ɛtayi mbɔ Mfɔ atú ɛtɔk Judéya, acháy bɛrɔŋ aré. Ndŭ kɛnó kéchák, ángɛl Mandɛm ayɛp Joséf batú bɛ yi ándók chí atú Gálili. 23 Joséf arɔk, achɔkɔ amɛm ɛtɔk Gálili ɛné bábhìŋɨ bɛ Násáræt, mbɔnyunɛ échí amɛm ɛkáti ndɛmɛkɛpĭntɨ bɛ Mandɛm arɛm ĕti Kristo bɛ, “Chɔŋ bo mámbɨŋɨ yi bɛ ‘Mmu Násáræt’ ”.

3

Ɛnyiŋ ɛnɛ Jŏn Njwiti aghati bho ĕti Yesu
(Mk 1.1-8; Lk 3.1-18; Jn 1.19-28)

1 Mpok yɔ, Jŏn Njwiti abho bégháti bho amɛm baso atú Judéya bɛ, 2 “Yĕntiki mmu ywɛka abhɔŋ bɛtiknsɛm ndŭ bɛbʉ́ bhi mbɔnyunɛ mpok Mandɛm ábhák nɛ bo mbɔ Mfɔ wap arɔp chi kɛkwɔt.” 3 Jŏn Njwiti kĕ Aisáya ndɛmɛkɛpĭntɨ Mandɛm árèmɛ nyaka ĕti yi bɛ, “Mmu achi amɛm baso ăbìk nɛ ɛyɔŋ amfay andɛmɛ nɔkɔ bɛ, ‘Toŋtí ká mbi anɛ Acha áfʉèt arɛ. Kʉ́ ka mbĭ ywi ambak chak.’ ” 4 Nkú Jŏn abhak chi ɛnyiŋ ɛnɛ baghoko nɛ babyɔk mpɔŋɔ baso. Mgbat anɛ yi ágwɔ̀t ɛbho abhak nkwɔbhénya, nɛ nɛnyíé ɛni nébhak ngémtáy nɛ bawɛré bɛtu áménɛ yi ághɔ̀ amɛm baso. 5 Bɛyă bho báfú, bárók ntá Jŏn ndu bɛghok ɛnyiŋ ɛnɛ yi árèm. Báfú ɛtɔk Yerúsalɛm, nɛ atú Judéya ankɛm, nɛ bɛtɔk mɛnkɛm ɛbhɛn bɛchi kɛkwɔt nɛ Nnyén Jódan. 6 Báré su bɛbʉ́ bhap, Jŏn anjwiti nɔkɔ bhɔ amɛm Nnyén Jódan.

7 Kɛ Jŏn ághó nókó ndŭ bɛyă bŏnkwɔ Fárisi nɛ bŏnkwɔ Sádusi bátwɔ̀ bɛ yi anjwiti bhɔ, abho bérɛm ntá yap bɛ, “Bĕ bɛfé! Agha áyébhé be batú bɛ mănjaŋ mbi bɛbʉɛ ntɛmsi Mandɛm anɛ átwɔ̀? 8 Băbhɔŋ bɛkʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn bétɔ̀n bɛ mănáŋ bătiknsɛm ndŭ bɛbʉ́ ɛbhɛka tɛtɛp. 9 Băké chɔkɔ mănkáysi bɛ băchí bɛbhárébhɔ Abraham nɛ yĕnyiŋ ɛpu kway bɛkʉ bhe. Diŋí ká bɛ Mandɛm ăkwáy bɛsɔt batay anɛ ankʉ yó ámbak bɛbhárébhɔ Abraham. 10 Yĕ chí néné, sɛti séchí bhʉɛré, nɛ bákway bɛkpɔt yĕntiki ɛnɔk ɛnɛ ɛpu nyu bɛrítí kɛpɛm tɛ ndŭ bakaŋ, mangʉɛp angó.”

11 “Mĕjwĭti bhe nɛ manyiɛp bɛtɔŋ bé bătiknsɛm ndŭ bɛbʉ́ ɛbhɛka. Kɛ mmŭ anɛ átwɔ̀ mɛ ansɛm achá mɛ ɛnyunɛ mbíkí kway mmu anɛ nchí kaŋari nkwɔbhánya bɛkak ɛbhi. Ántwɔ́, chɔŋ anjwiti bhe nɛ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ nɛ ngó. 12 Átwɔ̀ nɛ nchán myákáti awɔ béchák nkway ndŭ béfáp ɛnɛ érí nɛ bɛkpáfu. Ánáŋ ánkʉ́ nó, ăsɔt mbwɔt antɛn ndŭ nkpáné, anyɔ mmik, ansɔt bɛkwɔp ɛbhi amfyɛ ndŭ ngo anɛ apu nɛmɛ.”

Jŏn ajwiti Yesu
(Mk 1.9-11; Lk 3.21-22)

13 Ɛbhíkí tat, Yesu afú atú Gálili arɔk ndŭ Nnyén Jódan bɛ Jŏn anjwiti yi. 14 Kɛ Jŏn kɛyaŋ

* **2:11** Bábhiŋɨ ɛnyŭ sɛrwɔ́ ɛsɔ bɛ “Frankinsɛns” ndŭ ɛyɔŋɔ́ndik. † **2:11** Bábhiŋɨ ɛnyiŋ ɛyɔ bɛ “Myrrh” ndŭ ɛyɔŋɔ́ndik.

bɛjwiti Yesu. Are yáŋ bɛkʉ Yesu anjibhiri nkaysi yi. Arɛm bɛ, “Ɔtwɔ bɛ njwítí wɔ, ɛné mɛ kɛ mbóŋɔ́ bétwɔ ntá yɛ bɛ ónjwítí mé?” 15 Yɛ̌ nɔ́, Yesu akɛmɛ yi chi bɛ, “Dɔ̌ émbák mbɔ ɛnyʉ̌ ngátí wɔ́, mbɔnyunɛ ɛri bɛ sɛnkʉ yɛ̌ntiki ɛnyiŋ ɛnɛ Mandɛm áyàŋ.” Jɔ̀n aka yɛ, ajwiti Yesu. 16 Nɛjwiti Jɔ̀n ájwítí yi, Yesu afú anyén. Nɛbu nénénɛ, aghɔ ndʉ̌ Ɛfóŋɔ́ Mandɛm áfú amfay, asɔt mkpá ɛbhóŋɔ́ are sɛp kpát ate yi amʉɛt. 17 Ɛyɔŋ éfú yɛ amfay éré rɛm bɛ, “Né chí Mówa. Nkɔŋ yi tontó. Áchyè mɛ bɛyă maŋák.”

4

Satan are mɔ Yesu
(Mk 1.12-13; Lk 4.1-13)

1 Ɛfʉɛ́ré nókó nɔ́, Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ akʉ Yesu arɔk amɛm baso bɛ Satan amɔ yi. 2 Aré amɛm baso, Yesu abhak ndʉ̌ nɛtarénsay bɛti nɛ ngósí ndʉ̌ manywɔp bɛsa bɛpay. Nsay akém yi. 3 Satan arɔk ntá yi, arɛm bɛ, “Mbák óchí Mmɔ Mandɛm tɛtɛp, chyɛ ɛyɔŋ bɛ batay anɛ anjibhiri andɔp bɛkpɔkɔ́ brɛt.” 4 Kɛ Yesu akɛmɛ yi bɛ, “Ɛchí amɛm Ɛkáti Mandɛm bɛ,
‘Puyɛ̌ nɛnyíé nónó kɛ nékèm nɛpém.
Yɛ̌ntiki ɛnyiŋ ɛnɛ Mandɛm árèm kɛ̌ ébhóŋ
bɛtaŋ bɛkɛm nɛpém mmu.’ ”

5 Satan asɔt yi barɔk Yerúsalɛm, ɛtɔk Mandɛm, bákó ndʉ̌ nɛbhʉɛt anɛ áchí tɛ amfay ndʉ̌ ɛkɛrákap Mandɛm. 6 Aré, arɛm ntá Yesu bɛ, “Mbák ɔchí Mmɔ Mandɛm, dók, tɛ̌ndu ɛchi amɛm Ɛkáti Mandɛm bɛ,
‘Chɔŋ Mandɛm anchyɛ ɛyɔŋ bɔángɛl bhi
mántwɔ́ manchyɛ wɔ nɛkwak. Ɛkáti
Mandɛm épɛt érèm bɛ,
chɔŋ mánkpʉɛp wɔ nɛ amɔ́ yap
bé ókɛ́ tɛm ɛkak ndʉ̌ ntay.’ ”

7 Yesu akɛmɛ yi bɛ, “Ɛkáti Mandɛm épɛt érèm bɛ, ‘Kémɔ Mandɛm Acha ywɛ.’ ”

8 Béfú afɔ, Satan asɔt Yesu ndʉ̌ njiɛ anɛ áré sáp amfay, atóŋ yi bɛtɔkɔ́ mmik mɛnkɛm nɛ kɛfɔ ɛkɛn kɛ́chí aré. 9 Arɛm yɛ ntá Yesu bɛ, “Chɔŋ nchyé wɔ mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛnkɛm mbák óntép mánén bɛsí bha, ɔnchyɛ mɛ kɛnókó.”

10 Kɛ Yesu aghati yi bɛ, “Fă mɛ bɛsí, wɔ Satan! Ɛkáti Mandɛm érèm bɛ ‘Mmu abhɔŋ bɛchyɛ kɛnókó chi ntá Mandɛm Acha, antók chí yi aywínti.’ ”

11 Satan arɔ yɛ Yesu arɔk, bɔángɛl Mandɛm barɔk bachyɛ Yesu nɛkwak.

Yesu abho bɛtik ɛbhi
(Mk 1.14-15; Lk 4.14-15)

12 Mpok Yesu aghoko bɛ bákém Jɔ̀n Njwiti báfyɛ ɛkɛrékɛnɔŋ, afa atú Judéya apɛtnsɛm atú Gálili. 13 Kɛ yí kɛróŋ Násáret. Arɔk achɔkɔ Kapɛ̌naum. Ɛtɔk Kapɛ̌naum ébhák nɛpak manyu Gálili, atú Sébulɔn nɛ Náftali. 14 Ɛfákárí nyaka ɛnyu yɔ bɛ ɛnyiŋ ɛnɛ Mandɛm ághátí ndɛmɛkɛpǐnti Aisáya andɛm émfú tɛtɛp. Aisáya arɛm nyaka bɛ:

15 “Mmik Sébulɔn nɛ Náftali,
mmik anɛ bo báfʉɛ̀t arɛ bɛrɔŋ ndʉ̌
ɛ̌ntíŋnyɛn ɛné bábhìŋi bɛ Manyu
Gálili,
mmik anɛ áchí ɛbhɛ̌nyɛn nɛgho Jódan,
atú Gálili anɛ bɛyă bo abhɛn bápú bo
Israɛl bachi arɛ.
16 Bɔ̌ abhɛn báchí amɛm ɛjuri,
bághɔ bɛyă bɛdiérɛ́.
Bɔ̌ abhɛn báchí ndʉ̌ mmik ndíkándʉ̌ nɛwu,
mbaŋ ăghɔ ɛtɔk ɛyap nénɛ.”

17 Nɛbho mpok yɔ, Yesu abho bégháti bho bɛ, “Yɛ̌ntiki mmu abhɔŋ bétiknsɛm ndʉ̌ bɛbʉ́ bhi mbɔnyunɛ mpok anɛ Mandɛm ábhák nɛ bho mbɔ Mfɔ wap arɔp chi kɛkwɔt.”

Yesu abhiŋi bo bati anwi bɛ mámbák bakoŋo bhi
(Mk 1.16-20; Lk 5.1-11)

18 Ɛwak émɔt, ɛné Yesu ákɔ̀ nɛpak manyu Gálili, aghó bo bati apay, bɔ̌ nnɔ amɔt chi amɔt. Amɔt aka nnyén bɛ Símun. Nnyén ɛni néchák nébhák bɛ Píta. Manó ywi aka nnyén bɛ Andru. Bɔ bati apay bare gʉɛp bɛyă nkáp anyén ndu bɛway nsi mbɔnyunɛ bachi nyaka bawănsi. 19 Yesu arɛm ntá yap bɛ, “Twó ká bhák bakoŋo bha, nɛ chɔŋ ntɔŋ be ɛnyʉ̌ bắkʉ bé bo bachak mámbák bakoŋo bha.” 20 Témté wu, Símun nɛ manó barɔ bɛyă nkáp yap, bakoŋo Yesu.

21 Yesu átén nókó mmʉɛt ambi mandú, aghó bɔ̌ nnɔ amɔt chi amɔt bachak bati apay, nɔ chi, Jems nɛ Jɔ̀n, bɔ̌ Sɛbɛdi. Bábhák amɛm áchwí chɔkɔ nɛ ɛtayap Sɛbɛdi, mángoko nɔkɔ bɛyă nkáp yap. Yesu abhiŋi bhɔ nkwɔ bɛ mámbák bakoŋo bhi. 22 Témté wu, bárɔ́ áchwí wap nɛ ɛtayap, bákoŋo yi.

Bɛtik Yesu atú Gálili
(Lk 6.17-19)

23 Yesu abho bɛkɔ atú Gálili ankɛm antɔŋ nɔkɔ bho Ɛyɔŋ Mandɛm amɛm bɛkɛré nɛnikímʉɛt bo Israɛl, angati nɔkɔ bhɔ nkwɔ Mbok Ndíndí́ anɛ árèm ɛnyʉ̌ Mandɛm ábhák nɛ bhɔ mbɔ Mfɔ wap. Nɛ ambu nɔkɔ yɛ̌ntiki ɛnyʉ̌ nɛme ɛnɛn bo babhɔŋɔ. 24 Ɛkʉ́ nnyén Yesu nétáka kpát négháka atú Síria ankɛm. Bo báré pɔkɔ́ bɔ̌ abhɛn bábhóŋɔ́ mame mɛnyu nɛ mɛnyu mándɔk nɔkɔ ntá Yesu bɛ ámbú bhɔ. Mbɔk yap bábhák bo abhɛn bɛfóŋɔ́ bɛbʉ́bɛbʉ bésɔ̀ŋɔri bhɔ, báchák bábhák bɔ̌ abhɛn bákwɛ̀n ntímɛn, abhénéfú babhak bɔ̌ abhɛn bachi bhʉrɛ́. Yesu abú bhɔ mankɛm. 25 Bɛyă bhó bare fú mbaŋ nɛ mbaŋ mánkoŋo nɔkɔ Yesu yɛ̌ntiki ɛbhak ɛnɛ yi árɔŋ. Mbɔk ɛyap báfú atú Gálili, báchák báfú Dikápolis, nɔ chi atú bɛtɔk byo, báchák báfú Yerúsalɛm, báchák báfú atú Judéya, nɛ abhénéfú báfú ɛbhɛ̌nyén nɛgho ɛnɛn babhiŋi bɛ Jódan.

5

Yesu achɔkɔ ambɨ njiɛ are tóŋ bo mɛnyiŋ

1 Ɛwak émɔt, bo báré twɔ ntá Yesu ndŭ
bakwó. Aghó nókó bhó, arɔk achɔkɔ ambɨ
njiɛ. Bakoŋo bhi bákó bátéméri yi, bachɔkɔ
nɛ yi. 2 Abho bɛtɔŋ bhɔ mɛnyɨ.

Maŋák amɛn tɛtɛp
(Lk 6.20-23)

3 Are tóŋ andɛm nɔkɔ bɛ, “Ɛrɨ ɛcha ntá yĕntikɨ
mmu anɛ ághó bɛ bɛsí Mandɛm, yi
apu yĕnyiŋ,
mbɔnyunɛ Mandɛm achi Mfɔ ywi!
4 Ɛrɨ ɛcha ntá bŏ abhɛn báchí ndŭ nɛdĭ kɛbhɔ
néné;
mbɔnyunɛ chɔŋ mánchyɛ bhó nɛpɔptí
nti!
5 Ɛrɨ ɛcha ntá bŏ abhɛn bábhóŋó nɛsɛptĭmʉɛt
nɛ bápú tɔŋ bɛtaŋ,
mbɔnyunɛ chɔŋ yí anchyɛ bhɔ áfɔk
ankɛm anɛ yi afyé bariɛp bɛchyɛ bhó!
6 Ɛrɨ ɛcha ntá bŏ abhɛn bábhóŋó nsay nɛ
ɛkwak bɛkʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi chak
bɛsí Mandɛm,
mbɔnyunɛ chɔŋ yi anchyɛ bhɔ mɛnyiŋ
ɛbhɛn bábhóŋó ɛkwak bɛbhɔŋ!
7 Ɛrɨ ɛcha ntá yĕntikɨ mmu anɛ ághɔ́ bho
ntínso,
mbɔnyunɛ chɔŋ Mandɛm angó yi
ntínso!
8 Ɛrɨ ɛcha ntá bŏ abhɛn batɨ yap áchí amɛm
pépép,
mbɔnyunɛ chɔŋ Mandɛm ankʉ bó
mángó yi!
9 Ɛrɨ ɛcha ntá bŏ abhɛn mánù bɛ bo mámbák
ɛyɔŋ émɔt nɛ batɨ;
mbɔnyunɛ chɔŋ Mandɛm ankʉ bɔ
mámbak bŏbhi!
10 Ɛrɨ ɛcha ntá yĕntikɨ mmu anɛ bo báchyɛ̀
ɛsɔŋɔri ndŭ ákʉ̀ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi
chak bɛsí Mandɛm.
Ayɛt yi mbɔnyunɛ achí Mfɔ ywi!
11 “Ɛrɨ ɛcha ntá yɛka mpok bo básɔ̀kɔti bhe
nɛ mpok anɛ báchyɛ̀ bhe ɛsɔŋɔri, mámbarɛ
nɔkɔ bhe barak amʉɛt ndéndɛm ĕti ya. 12 Ŋák
ká nɛ mămbóŋ maŋák mbɔnyunɛ Mandɛm
abhúré bhe ɛrɛm akap awu amfay. Nɛ bákɛ́
ghɔkɔntik bɛ báchyɛ̀ nyaka barɛmé kɛpĭntɨ
abhɛn tɛsáy ɛsɔŋɔri nkwɔ.”

Yesu yi bakoŋo bhi bachi mbɔ ngáŋ nɛ ɛróŋó
(Mk 9.50; Lk 14.34-35)

13 “Băchí mbɔ ngáŋ ntá bŏ mmɨk mankɛm.
Kɛ mbák ngáŋ ábhíkí pɛrɛ bhóŋ manyiŋtɨ
mi, ná bákway bɛkʉ wu ampɛt ambak ɛrítí
ngáŋ? Bápú pɛrɛ kway bɛkʉ yĕnyiŋ nɛ wu.
Arɔp chi ɛnyiŋ bɛto nɛfi ɛbhak ɛnɛ bo báfʉɛ̀t
mánjati nɔkɔ wu.
14 “Băchí ɛróŋó ntá bŏ mmɨk. Ɛtɔk ɛné échí
amfăy njiɛ épú bhɛsɛ. 15 Nɛ bápú durɛ ɛróŋó
mánsɔt ɛnyiŋ mánkuti. Bádurɛ ɛróŋó mánte
chi ɛbhak ɛnɛ bábhóŋó bɛte yɔ bé mbaŋ ángɔ
ntá yĕntikɨ mmu anɛ achi anywóp. 16 Dŏ
yé ka ɛpiŋ ɛyɛka éngó mbɔ ɛróŋó. Ɛpiŋ
ɛyɛka ébhɔŋ bɛbhak mbɔ ɛróŋó bé bo mángó,
mámbɨti Ɛtayɛka mmu achi amfay.”

Ɛnyiŋ Yesu ághátí bho ĕti bɛbhé Moses

17 “Băké kaysi bé ntwɔ béférɛ bɛbhé Moses.
Băké kaysi bé ntwɔ chí bɛfɛrɛ basiŋ́ barɛmé
kɛpĭntɨ. Mbíkí twó béférɛ mó, ntwɔ chí bɛkʉ
bɛ yĕntikɨ ɛnyiŋ ɛnɛ bɔ básíŋ́ émfú tɛtɛp.
18 Tɛtɛp, nchí ghati bhe bɛ tɛ mfăy ámfʉɛt,
mmɨk amfʉɛt, bápú kwáy bɛferɛ yĕ mandú
ɛnyiŋ ndŭ basiŋ amɛn wáwák. Basíŋ amɛn
ăbhák kpátɛ yĕntikɨ ɛnyiŋ ɛnɛ básíŋ́ émfu
tɛtɛp. 19 Yĕ agha anɛ ápú bhʉɛrɛ yĕ chí móbhé
amɔt, antɔŋ nɔkɔ bo bachak bɛ mánkú
ɛnyumɔt mbɔ yi, chɔŋ ambak ansɛm ndŭ
nkwɔ bhó mankɛm abhɛn Mandɛm achi Mfɔ
wap. Kɛ mmu anɛ ábhʉ̀rɛ bɛbhé Mandɛm
mɛnkɛm, antɔŋ nɔkɔ bo bɛ mankʉ nkwɔ
mbɔ yi, ăbhák mŭngo ndŭ nkwɔ bho abhɛn
Mandɛm achi Mfɔ wap. 20 Nchí ghati yɛ be
bɛ, mbák mɛnyiŋ ɛbhɛn băkʉ̀ bɛbhikɨ cha
ɛbhén batɔŋ ɛbhé Mandɛm nɛ ɛbhɛn bŏnkwɔ
Fárisi, băpú bhák bo abhɛn Mandɛm achi
Mfɔ wap.”

Ɛnyiŋ ɛnɛ Yesu átóŋó ĕti bɛbĕntɨ
(Lk 12.57-59)

21 “Băriŋɨ ndŭ ɛbhé Moses éghàti nyaka
bachĭmbɨ bhɛka bɛ mmu ákɛ́ wáy ntɨ, nɛ
yĕ agha anɛ áway mmu, bákʉ̀ manyé nɛ yi.
22 Kɛ ɛnyiŋ ɛnɛ nchí ghati bhe chi bɛ, yĕ
agha anɛ ábèntɨ nɛ mómayi Mandɛm ătaŋ yi.
Yĕ agha anɛ ásɔ̀kɔti mómayi mbɔ bɛrɛm bɛ,
‘Wɔ ɔchí agha?’ Básɔt yi bɛsi acha manyé.
Nɛ yĕ agha anɛ árèm ntá mómayi bɛ, ‘Wɔ
ɛchiŋtímu’ chí mmu anɛ bábhóŋó mɛmɛsɛ
amɛm nɛpĭngo. 23 Mbák ŏrɔ̀n yɛ bɛchyɛ akap
ntá Mandɛm kɛ óntik bɛ ntɨ manó ábè ntɨ ĕti
ɛnyiŋ ɛné ókú yi, 24 dŏ akap aywɛ ndŭ nɛbhʉɛt
anɛ bo báchyɛ̀ akap, dók kpík kʉ mămbák
ɛyɔŋ émɔt nɛ yi kɛ ómpɛtnsɛm ɔnchyɛ akabhɛ
ywɛ ntá Mandɛm.
25 “Mbák mmu abhɔŋ ndak nɛ wɔ, antí
wɔ, dók tɛmɛrí yi ayak mănsokori ndak wu,
mămbak ɛyɔŋ émɔt. Mbák óbhíkí kʉ nɔ,
mpok ámfʉɛ́t, yi andɔk ntá ntaŋá manyé nɛ
wɔ, afyé wɔ amɔ yi, nɛ yi anchyɛ wɔ ntá
bo mbĭŋ nkú, nɛ bó mámfyɛ wɔ ɛkɛrékɛnɔŋ.
26 Diŋ́ bɛ mbák émfákárí ɛnyu ɛyɔ, ɔpú
fu wawak kpátɛ ɔnchyɛ ákwó ywɛ ankɛm,
yĕnyiŋ kɛrɔp.”

Yesu átóŋ ĕti bɛrwɔp

27 “Băríŋɨ́ ndŭ ɛbhé Moses érèm bɛ, ‘Mmu
abhíkí bhɔŋ bɛkwɛn bɛrwɔp.’ 28 Kɛ nchí
ghati bhe bɛ, yĕ agha anɛ afyé amík amʉɛt
ngɔré, ambóŋ nkaysi bɛbhʉɛrɛ nɛ yi, anáŋ
akwɛn bɛrwɔp nɛ ngɔré wu ndŭ ntɨ ɛni.
29 Mbák nyésé ɛnɛ nɛmɔt nétò wɔ ndŭ bɛbʉ́,

fɛrɛ́ nɔ gʉɛp. Ɛrɨ bɛ óném epókómʉɛt ɛyɛ émɔt ɛcha wɔ bɛrɔŋ ambɨ bɛkʉ bɛbʉ́, mánsɔt mmʉɛt ɛyɛ nkɛm mámɛsɛ amɛm nɛpĭngo. 30 Nɛ mbák awónɛm ywɛ átò wɔ ndŭ bɛbʉ́, kpót wú gʉɛ́p. Ɛrɨ bɛ óném epókómʉɛt ɛyɛ émɔt ɛcha wɔ bɛrɔŋ ambɨ bɛkʉ bɛbʉ́, mánsɔt mmʉɛt ɛyɛ nkɛm mámɛsɛ amɛm nɛpĭngo.”

Ɛnyiŋ ɛnɛ Yesu atɔŋɔ ĕti awáy nɛbhay (Mk 10.11-12; Lk 16.18)

31 “Ɛbhé Moses ɛpɛt érɛ̀m bɛ, ‘Yɛ̆ agha anɛ árɔ ngɔrɛ́ ywi ndŭ nɛbhay, abhɔŋ bɛchyɛ yi ɛkáti ndu bɛtɔŋ bɛ awăy nɛbhay.’ 32 Kɛ ɛnyiŋ ɛnɛ nchí ghati bhe chi bɛ, yĕntiki mmu anɛ árɔ̀ ngɔrɛ́ ywi ndŭ nɛbhay ɛné ngɔrɛ́ ábhíkí kwɛn bɛrwɔp, akʉ ngɔrɛ́ akwɛn bɛrwɔp, nɛ yĕntiki mbakanɛm anɛ ábháy ngɔrɛ́ anɛ ápét apu ɛkɛrénɛbhay, akwɛn nkwɔ bɛrwɔp.”

Yesu átɔŋ ĕti nɛyiki

33 “Bărɨŋɨ ndŭ ɛbhé Moses épét éghàti nyaka bachĭmbɨ bhɛka bɛ, ‘Ké fyé bariɛp bɛkʉ ɛnyiŋ ɛné óbhíkí bhɔŋ ntɨ bɛkʉ yɔ. Mmu abhɔŋ bɛkʉ ɛnyiŋ ɛnɛ yi áyíkí bɛkʉ ndŭ nnyén Mandɛm.’ 34 Kɛ nchí ghati bhe bɛ mmu abhiki bhɔŋ bɛyiki wáwák. Mmu abhiki bhɔŋ bɛyiki ambiŋi mfay, mbɔnyunɛ mfay chi bɛchókó Kɛfɔ Mandɛm. 35 Mmu abhiki bhɔŋ bɛyiki ambiŋi mmik mbɔnyunɛ mmiki nɛ achi mbɔ ɛnɔk ɛnɛ Mandɛm ásìki bɛkak arɛ. Nɛ mmu abhiki bhɔŋ bɛyiki ambiŋi Yerúsalɛm, mbɔnyunɛ chi ɛtɔk ɛrɛmé Mfɔ ywɛsɛ. 36 Ké yiki ɔmbiŋi ntí ywɛ mbɔnyunɛ ɔbhíkí bhɔŋ bɛtaŋ bɛkʉ ɛkaká ɛmɛnɛ émbák pépép, nɛ ɔbhiki bhɔŋ bɛtaŋ bɛkʉ yɔ ɛmbak pyɔ. 37 Mbák ónká bɛkʉ ɛnyiŋ, dɛm bɛ, ‘Ɛɛ’. Mbák ɔbhíkí ka bɛkʉ ɛnyiŋ, dɛm bɛ, ‘Ae’. Yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ ɛcha ɛyɔ, éfù chi ntá mbʉ́mbʉ.”

Yesu yi bɛ ɛbhiki ri bɛkɛmɛ bɛbʉ́ amfay bɛbʉ́ (Lk 6.29-30)

38 “Bărɨŋɨ bɛ ɛbhé Moses érɛ̀m bɛ, ‘Mbák mmu achóŋtí nyésé ntɨ mánchóŋtí ɛni nkwɔ. Nɛ mbák mmu áférɛ́ nényén ntɨ, bábhɔŋ bɛfɛrɛ ɛni nkwɔ.’ 39 Kɛ nchí ghati bhe bɛ, mbák mmu akʉ wɔ bɛbʉ́, ókɛ́ kɛmɛ yi. Mbák mmu adɛp wɔ atá ndŭ ɛbhe awónɛm, tóŋ yi ɛbhe échák nkwɔ. 40 Mbák mmu ăyàŋ bɛkʉ manyé nɛ wɔ bɛ ánsɔt nkú yɛ, kpik chyĕ yi ndɛ yɛ nkwɔ. 41 Nɛ mbák ntɛmé nɛnu anyéré wó bɛ ɔmpɔkɔ ntu ywi ɔndɔk nɛ yi nɛkɔ̌ ntay * nɛmɔt, dók nɛ yi nɛkɔ̌ batay apay. 42 Mbák mmu anínɨ́ wɔ ɛnyiŋ ɛnɛ óbhóŋó, chyĕ yi yɔ. Nɛ mbák mmu atwɔ ntá yɛ bɛ ómpúɔ yi ɛnyiŋ ókɛ́ nisi bɛkʉ nɔ.”

Yesu yi bɛ mmu abhɔŋ bɛkɔŋ bo abhɛn bápabhé yi
(Lk 6.27-28, 32-36)

43 “Bărínɨ́ ndŭ ɛbhé Moses érɛ̀m bɛ, ‘Ɔbhóŋ békɔŋ mmŭ ɛtɔk ɛyɛ, ómpap mmu anɛ ápábhé wɔ.’ 44 Kɛ nchí ghati bhe bɛ, kɔŋ ka bŏmpap abhɛka, măɲik nɔkɔ mmʉɛt bɛ Mandɛm ankwak bŏ abhɛn báchyè bhe ɛsɔŋɔri. 45 Mbák băkʉ̀ nɔ, bo bághɔ bɛ băchí bŏ ɛtayɛka mmu achi amfay. Băké ghɔkɔntik bɛ yi ăto mmok ntá yĕntiki mmŭ bɛbʉ́ nɛ yĕntiki mmŭ ndínɨ́. Mandɛm ăto manyiɛp ntá yĕntiki mmu anɛ ákʉ̀ ɛnyiŋ ɛnɛ yi áyàŋ nɛ mmu anɛ ápú kʉ ɛnyiŋ ɛnɛ yi áyàŋ mmu wu ankʉ. 46 Mbák băkɔŋ chi bŏ abhɛn bákóŋó bhe, ntiki nsáy băbhɔŋ? Yɛ̆ chí bakŭ bɛbʉ́ mbɔ babhɛbhé nkábhénti bakɔŋ bŏ abhɛn bákóŋó bhɔ. 47 Nɛ mbák băkaka chi bŏ abhɛn măɲyĭɛ nɛ bhɔ, nó băkʉ yi? Yɛ̆ chí bŏ abhɛn bápú bo Israɛl bákʉ̀ nɔ. 48 Băbhɔŋ yɛ bɛbhak chak ndŭ babhi ankɛm nkúbhé mbɔ ɛnyŭ Ɛtayɛka Mandɛm mfay achi chak ndŭ babhi ankɛm!”

6

Yesu atɔŋ ɛnyŭ mmu ábhóŋó bɛkwak mmu anɛ ɛyi ɛpu

1 Yesu arɔk ambɨ bɛrɛm bɛ, “Sɔt ká mpok bɛ yĕ mmu ywɛka áké kʉ bɛri ɛbhɛn Mandɛm áyàŋ yi ankʉ bɛsi bho ndu bɛtɔŋ mmʉɛt. Mbák mmu ankʉ nɔ, apú bhɔŋ nsáy anɛ Ɛtayɛka Mandɛm mfay áchyè.

2 “Yĕntiki mpok anɛ óchyè ɛnyiŋ ntá mmu anɛ ɛyi épú, ké dɛp akánkáŋ mbɔ bŏ abhɛn bákʉ̀ mɛnyiŋ chi bɛ mángó bhɔ. Bákʉ nɔ amɛm bɛkɛrɛ́ nɛnikímʉɛt nɛ ndu mántítɔk bɛ bo mámbiti bhɔ. Diŋí ká bɛ nɛbiti anɛ bo bábiti bhɔ chi awap akap ankɛm ané bɔ mănáŋ bábhóŋó. 3 Mbák ŏchyè mmu ɛnyiŋ mbɔnyunɛ ɛyi épú, kʉ nó ɛnyunɛ yĕ mmu apu riŋi ɛnyiŋ ɛnɛ ókʉ̀. 4 Ɛrɨ bɛ ónkú bɛri bhésé bhésé nɛ chɔŋ Ɛtayɛ Mandɛm mmu ághɔ̀ yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ mmu ákʉ́ bhésé bhésé ankap wɔ.”

Yesu atɔŋ ɛnyŭ bo bábhóŋó mɛnikmʉɛt

5 “Yĕntiki mpok anɛ măɲikmʉɛt, băkɛ́ kʉ mbɔ bŏ abhɛn bákʉ̀ mɛnyiŋ chi bɛ mángó bhó. Bákɔŋ bɛte amɛm bɛkɛrɛ́ nɛnikímʉɛt nɛ ndŭ manyé mbi kɛ manikmʉɛt bɛ́ mángó bhɔ. Diŋí ká bɛ, nɛghó anɛ bo bághɔ bɛ bɔ măɲikmʉɛt, chi awap akap anɛ mănáŋ bábhóŋó. 6 Mpok anɛ mmŭ ywɛka áyàŋ mɛnikmʉɛt, ánchwé anywóp, ɛbhak ɛnɛ yi ábhak aywĭnti, antíép mbĭnywɔp anikmʉɛt ntá Mandɛm Ɛta yɛka mmŭ bápú ghɔ nɛ amík. Mbák mmu akʉ nɔ, chɔŋ Ɛtayɛka mmu ághɔ̀ yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ mmu ákʉ̀ bhésé bhésé ankap yi.

7 “Mpok mmu ywɛka ánìkmʉɛt, ákɛ́ rɛm bɛyă mɛnyiŋ ɛbhɛn bébhíkí bhɔŋ ntí nɛ nnɛt, mbɔ bŏ abhɛn bápú bo Israɛl bákʉ̀. Bákʉ̀ nɔ mbɔnyunɛ bákaysi bɛ bɛyă kɛpi kɛ kékʉ̀

* **5:41** Ntay nɛmɔt: Ntay chi “Mile” ndŭ ɛyɔŋóndik.

Mandɛm angok nɛnikímʉɛt ɛnap. 8 Bǎké
bhak mbɔ bhó. Bǎpɛrɛ nikmʉɛt, Mandɛm
Ɛtayɛka anaŋ ariŋi ɛnyiŋ ɛnɛ bǎyaŋ. 9 Ɛnyu
ɛnɛ kɛ̌ bǎbhóŋɔ́ mɛnikmʉɛt:
‘Ɛtayɛsɛ, wɔ mmu óchí amfay:
Kʉ bo mánchyé nnyén ɛna kɛnókó;
10 kʉ bé mandɔ wɔ ɔmbak Mfɔ wap;
nɛ bɛ mánkʉ́ nɔ́kɔ́ chí mɛnyiŋ ɛbhɛn óyaŋ bo
mankʉ fá amik,
mbɔ ɛnyŭ ɛchi awu amfay.
11 Chié bhɛsɛ nɛnyíé ɛnɛn ɛchɔŋ;
12 Ɔmfoŋori bɛbʉ́ bhɛsɛ,
mbɔ ɛnyu séfóŋórí bo abhɛn bákʉ́ bhɛsɛ
bɛbʉ́.
13 Nɛ óké ka sénchwe ndŭ nɛmɔ ɛnɛn
nékʉ sénkwén ndŭ bɛbʉ́,
kɛ fɛrɛ́ bhɛsɛ ndu amɔ mbʉ́mbʉ.’
14 “Mbák ómfóŋórí bo abhɛn bákʉ̀ wɔ
bɛbʉ́, chɔŋ Ɛtayɛ Mandɛm mmu áchí amfay
nkwɔ amfoŋori wɔ. 15 Kɛ mbák ɔpú foŋori
bo abhɛn bákʉ̀ wɔ bɛbʉ́, Ɛtayɛ Mandɛm Mmu
achi amfay apú foŋori wɔ.”

Yesu atóŋ ĕti nɛtarénsay

16 “Yĕntiki mpok anɛ bătàt nsay ndu
mɛnikmʉɛt ntá Mandɛm, bɛsí ɛbhɛka béké
bhak mbɔ bŏ abhɛn ɛnyiŋ ésɔ̀ŋori bhɔ. Bǎké
bhak mbɔ bŏ bɛtábhá. Bágwɔt bɛsí bhap
chi bɛ bo mángó bɛ bɔ bachi ndŭ nɛtarénsay.
Diŋí ká bɛ, nɛghó anɛ bo bághɔ̀ bɛ bɔ bátàt
nsay, chí awap akap anɛ mănáŋ bábhóŋɔ́.
17 Kɛ mpok óbhak ndŭ nɛtarénsay, sŏ bɛsí
bhɛ watí, ómpák ntí. 18 Mbák ónkʉ́ nɔ, bo
bápú riŋi bɛ ɔchí ndŭ nɛtarénsay, kɛ Ɛtayɛ
mmu bápú ghó nɛ amík ărĭŋi. Nɛ chɔŋ Ɛtayɛ
mmu ághɔ̀ yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ mmu ákʉ̀ bhésé
bhésé ankap wɔ.”

Yesu átóŋ ĕti kɛfɔ̃ mmik
(Lk 12.33-34)

19 “Bǎké sɔt kɛfɔ̃ nkáp nɛ kɛfɔ̃ mɛnyiŋ
bɛchak mămbʉrɛ fá amik. Fá amik, kɛngɔk
nɛ mfárékáŋ báchɔ̀ŋti, nɛ baghép báwày ɛkɛt
mámpɔkɔ yĕntiki ɛnyiŋ. 20 Ɛnyiŋ ɛnɛ yĕntiki
mmu ywɛka ábhóŋɔ́ bɛkʉ chi bɛ, ansɔt kɛfɔ̃
nkáp ɛki nɛ kɛfɔ̃ mɛnyiŋ bɛchak ambʉrɛ am-
fay ntá Mandɛm. Aré, kɛngɔk nɛ mfárékáŋ
bápú kway bɛchɔŋti bhɔ nɛ baghép bápú
kway bɛdak ɛkɛt mángép wú. 21 Ɛbhak ɛné
nkáp aywɛ áchí, aré kɛ̌ nti ɛnɛ nkwɔ nébhak.”

Yesu atóŋ bɛ amík áchi mbɔ ɛróŋɔ́ ɛnɛ ékʉ̀
mmu ángɔ́ mbaŋ
(Lk 11.34-36)

22 “Amík áchí ɛróŋɔ́ ɛnɛ ékʉ̀ mmu ángɔ
mbaŋ. Mbák mmu abhɔŋ amík ariari, ăghɔ
andiŋi yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ yi ákʉ̀. 23 Kɛ mbák
ápú ariari, mmʉɛt yɛ nkɛm ăbhák chi amɛm
ɛjuri. Kɛ mbák ɛróŋɔ́ ɛyɛ égirigíri, nó ɛjuri ɛnɛ
ɔchí arɛ ɛya ɛcha.”

Ɛnyiŋ Yesu atóŋɔ́ ĕti Mandɛm nɛ mɛnyiŋ
mmik
(Lk 16.13, 12.22-31)

24 “Yĕ mmu apu kwáy bɛtok bachi bati
apay ndɔŋ amɔt. Mbák ámbóŋ bachi bapay,
ăkɔŋ amɔt ancha anɛfú, mbák épú nó, áchyɛ
kɛnókó ntá amɔt, ambyák anɛfu. Mmu apu
kwáy bɛtok Mandɛm antok nɔkɔ mɛnyiŋ
mmik.
25 “Nó kĕ nchí ghati bhe bɛ, mmu áké
bhɔŋ basémé ĕti nɛpém ɛni andɛm bé, ‘Chɔŋ
nyíɛ yi? Chɔŋ nyú yi? Chɔŋ mfyé yi?’
Nɛpém nkwă nébhíkí cha nɛnyié? Nɛpém
nkwă nébhíkí cha ndɛné? 26 Yiŋí ká kɛnɛn.
Képú kwaŋ nɛnyié nɛ képú fɛrɛ mbwɔt ɛbhi
kembay ndŭ bɛtɛm. Yĕ nɔ, Ɛtayɛka mmu achi
amfay ăchyɛ kɔ nɛnyié. Bǎbhíkí riŋi bɛ bǎchá
kɛnɛn-ɛ? 27 Nɛ ntiki mmu ywɛka basémé
ákway bɛkʉ nɛpém ɛni nénsap yĕ chi mandú
niŋiniŋi, nɛncha ɛnyu nɛbhɔŋɔ bɛbhak?
28 “Nɛ ndaká yí bǎbhɔŋ basémé ĕti ndɛn
ɛnɛ béfyé amʉɛt? Yiŋí ká ɛnyŭ bɔchuchu
abhɛn bachi ɛbhi bágò. Bápú kʉ bɛtik nɛ
bapu ghoko ndɛn. 29 Kɛ nchí ghati bhe
bɛ, yĕ chí Mfɔ Sólomon mmu ábhóŋɔ́ nyaka
bɛyă kɛném, abhíkí bhɔŋ nyaka ndɛn ɛnɛ
ɛri mbɔ yĕ chuchu amɔt. 30 Mandɛm kĕ
ághókó tákɔ nɛ bɛri ɛbhi, tákɔ anɛ ákway
bɛbhak ɛchɔŋ, mbúré angwɔsi, mámfyé
angó. Bǎkáysí bé be kĕ Mandɛm apu kwáy
békwák mămbóŋ ndɛn béfyé amʉɛt kɛ? Nɛka
ɛnɛká nɛ Mandɛm négúpsi nɛcha!
31 “Bǎké bhóŋ yɛ basémé, măndɛmɛ nɔkɔ
bɛ, ‘Chɔŋ sényiɛ yi? Chɔŋ sényú yi? Chɔŋ
sémfyé yi?’ 32 Mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛnkɛm kĕ
bŏ abhɛn bápú bo Israɛl básíkí nti arɛ. Kɛ
Ɛtayɛka mmu áchí amfay ariŋí bɛ bǎbhɔŋ
bébhóŋ mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛnkɛm. 33 Yă yé
ka mbi bɛfyɛ ntí bɛrɔ Mandɛm ámbák Mfɔ
ywɛka, mămfyé ntí bɛkʉ chi yĕntiki ɛnyiŋ
ɛnɛ yi áyàŋ bo mankʉ, nɛ chɔŋ yi anchyɛ
bhe mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛnkɛm nkwɔ. 34 Bǎké
bhɔŋ yɛ basémé ĕti nywɔp ɛnɛn mbúré. Chɔŋ
mbúré antwɔ nɛ ayi barak anɛ mmu afyé ntí
arɛ. Bǎké sɔt bɛsɔŋɔri bɛchak mămáká ndŭ
ɛbhɛn ɛchɔŋ.”

7

Yesu atóŋ bé bo bábhíkí bhɔŋ bétáŋ bati
(Lk 6.37-38, 42-43)

1 “Bǎké táŋ bati kéká mántáŋ be nkwɔ.
2 Mmu áké táŋ nti mbɔnyunɛ, ɛnyu ɛné ótàŋ
nti ɛnyu yɔ kɛ Mandɛm átàŋ wɔ. Ɛnyŭ
óyènti ónchyɛ nti, nkúbhé ɛnyu yɔ kɛ báyènti
mánchyɛ wɔ. 3 Ndaká yí óyìŋi móɛ̃nyiŋi anɛ
achi anyɛsɛ nti, ɛné ópú fyɛ ntí ndŭ nkɔkónɔk
anɛ achi wɔ anyɛsɛ? 4 Ná óghàti nti bɛ, ‘Manó,
dŏ mɛ mférɛ́ móɛ̃nyíŋí anɛ achi wɔ anyésé,’
ɛné nkɔkónɔk achi wɔmbɔŋ anyɛsɛ? 5 Wɔ
mmŭ bɛtábhá, fɛrɛ́ kpík nkɔkónɔk anɛ achi

wɔmbɔ̌n anyɛsɛ, kɛ óngɔ mbaŋ sayri bɛfɛrɛ móɛ̌nyíŋ́ anɛ achi amɛm nyésé manóywɛ.
6 “Bǎké sɔt mɛnyiŋ Mandɛm mănchyɛ ntá
bɔ̌ abhɛn bábhíkí bhɔŋ mpok nɛ yi. Báchí
mbɔ mmú. Mmu áké sɔt mɛnyiŋ Mandɛm
ánchyé ntá bo abhɛn bábyak bhɔ. Báchí
mbɔ bakók. Mbák mánchyɛ bakók ɛnyiŋ́
nkáp, básɔt mányɔp chi ndŭ ntɔp. Nɛ mbák
mănchyɛ mmú mɛnyiŋ Mandɛm, ǎyibhiri
mmʉɛt antoko bhe anɛt.”

Bép, chɔŋ mánchyɛ wɔ
(Lk 11.9-13)

7 “Nik mmʉɛt ěti ɛnyiŋ ɛnɛ óyàŋ, chɔŋ
Mandɛm anchyɛ wɔ. Yáŋ, chɔŋ óngɔ. Dɛp
nɛkok, chɔŋ mánɛnɛ ntá yɛ. 8 Kʉ nɔ
mbɔnyunɛ yĕntiki mmu anɛ ánikmʉɛt ěti
ɛnyiŋ ɛnɛ yi áyàŋ, Mandɛm ăchyɛ yi. Yĕntiki
mmu anɛ áyàŋ ɛnyiŋ, ăghɔ yɔ. Yĕntiki mmu
anɛ ádébhé nɛkok, mánɛnɛ ntá yi. 9 Bĕ
bachĭbhɔ, mmu ywɛka anɛ mbák móywi
ámbép yi brɛt, ansɔt chi ntay anchyɛ yi, chi
agha? 10 Mbák ámbép wɔ tansi, ŏchyɛ yi
nnyó kɛ? 11 Mbák be bŏ bɛbʉ́, bǎbhɔŋ nti
bɛchyɛ bɛrítí mɛnyiŋ ntá bŏbhɛka, bǎkáysí
bɛ Ɛtayɛka mmu achi amfay kɛ anɔk bɛbhɔŋ
bɛyă ɛkɔŋ ndu bɛchyɛ bɛrítí mɛnyiŋ ntá bŏ
abhɛn mănìkmʉɛt kɛ? 12 Yĕntiki mmu ywɛka
ánkʉ́ yɛ nɛ bati mbɔ ɛnyŭ yi ákway bɛyaŋ bɛ
bo mankʉ ntá yi. Mbák mănkʉ́ nɔ, étɔ̀ŋ bɛ
bǎkʉ̀ mɛnyiŋ ɛbhɛn Moses nɛ barɛmé kɛpĭnti
bághàti bhɛsɛ amɛm basiŋ́ amap.
13 “Nyŭbhá anɛ́ mmu áfʉɛ̀t aré bɛchwe
ndŭ Kɛfɔ Mandɛm áchí mábhérí. Nyŭbhá
anɛ́ mmu áfʉɛt arɛ andɔk anchwe ndŭ mbĭ
nɛwú ánénɛ́ mmʉɛt nɛ mbi wu áchik, nɛ échí
wikirik bɛfʉɛt arɛ. Ɛkʉ bo abhɛn báfʉɛ̀t arɛ
baya. Fʉét yé ka chi ndŭ nyŭbhá anɛ achi
mábhérí. 14 Fʉét yé ka ndŭ nyŭbhá anɛ achi
mábhérí mbɔnyunɛ wú kɛ̆ mmu áfʉɛt aré
anchwe ndŭ mbĭ nɛpém. Mbi wu ábè mmʉɛt
bɛfʉɛt aré, nɛ bŏ abhɛn báfʉɛ̀t arɛ babhiki
ya.”

Yĕntiki ɛnɔk nɛ ɛyi bakaŋ
(Lk 6.43-44)

15 “Sɔt ka mpok nɛ bŏ-nsé abhɛn bárèm bɛ
báchí barɛmé kɛpĭnti Mandɛm. Bákɔ̀t ngɛpti
bɛ báchí bághɔ́ŋɔmén, kɛ sayri sayri, báchí
chí nkwɔ ɛnɛ nsay ánu yɔ. 16 Chɔŋ mǎndiŋi
ɛnyŭ bó báchí ndŭ bɛpiŋ ɛbhap, nkúbhé mbɔ
ɛnyŭ mmu áriŋi ɛnɔk ndŭ kɛpɛm ɛki. Bápú
rɔŋ ndŭ támfáŋ mánkók nɛpi. Nɛ bápú rɔŋ
ndŭ nnɛt árɔ́ŋɔ́ri mánkók bakwa. 17 Ɛnyu
yɔ kɛ échí nɛ ɛrítí ɛnɔk. Ɛnyu chi bɛrítí
kɛpɛm, ɛpu kway mɛnyu bɛbéptí kɛpɛm.
18 Nɛ ɛbéptí ɛnɔk ényu chi bɛbéptí kɛpɛm, épú
kwáy ményú bɛrítí kɛpɛm. 19 Bákɔt yĕntiki
ɛnɔk ɛnɛ épú nyu bɛrítí kɛpɛm, mámkpɔti,
mansɔŋ ango. 20 Barɛmé kɛpĭnti nsé bachi
mbɔ mɛnɔk ɛbhɛn bɛpu nyu bɛrítí kɛpɛm.
Bărìŋi bhɔ chi ndŭ bɛpiŋ ɛbhap.”

Bakoŋɔ Yesu abhɛn tɛtɛp
(Lk 13.25-27)

21 “Puyĕ yĕntiki mmu anɛ ábhìŋi mɛ bɛ,
‘Acha, Acha’ kĕ áchwè ndŭ Kɛfɔ̃ mfáy. Mŭnɛ
ákʉ̀ ɛnyiŋ Ɛtaya mmu achi amfay áyaŋ kɛ
áchwe arɛ. 22 Ndŭ nywɔbhé manyé, chɔŋ
bɛyă bho mándɛm ntá ya bɛ, ‘Acha, Acha, pú
séghàti nyaka bho Ɛyɔŋ ɛyɛ ndŭ nnyén ɛna?
Pú sébòk nyaka bɛfóŋó bɛbúbɛbʉ ndŭ nnyén
ɛna? Nɛ sékʉ̀ nyaka mɛnyiŋ́ maknkay ndŭ
nnyén ɛna!’ 23 Kɛ ndŭ nywɔp ɛnɔ chɔŋ ngati
bhɔ bhɛ, ‘Mbíkí riŋi be wáwák. Fă ká mɛ bɛsí,
be bakʉ̆ bɛbʉ́.’ ”

Mɛnyŭ batĕ bɛkɛt bati apay
(Lk 6.47-49)

24 Yĕntiki mmu anɛ ághòk mɛnyiŋ ɛbhɛn
mĕrèm, ankʉ mbɔ ɛnyŭ ndémé, achí mbɔ
ndiŋindak anɛ até ɛkɛt ndŭ sɛtárébhé. 25 Ɛti
yɔ, yĕndu manyiɛp ákwénɛ́ tontó, nɛ manyén
ájwí, agboko, babhʉ́ɛp ataŋataŋ anu, ɛkɛt ɛyɔ
ékɛ kwɛn. Ɛkɛ kwɛn mbɔnyunɛ mbɔnɔ́kɛt
até yɔ ndŭ sɛtárébhé. 26 Kɛ mmu anɛ ăghok
mɛnyiŋ ɛbhɛn mĕrèm, yi kɛ kʉ mbɔ ɛnyŭ
ndémé, achí mbɔ ɛchiŋtímu anɛ áté ɛkɛt ndŭ
ěsiép. 27 Ɛsɔ étwɔ́ nókó, manyiɛp akwɛn tontó,
ajwi, ataka ɛbhi, babhʉ́ɛp ataŋataŋ ánú, ɛkɛt
ɛyɔ ébáy mmʉɛt amik juu!

Yesu atóŋ mbɔ mmu anɛ árèm émbak chi
ɛnyu yɔ

28 Yesu ánáŋá nókó bɛrɛm mɛnyiŋ ɛbhɛn yi
átɔ̀ŋ, bŏ mankɛm abhɛn báchí arɛ bábhák
maknkay tontó ěti ɛyi ɛnyŭ ɛnɛ yi átɔ̀ŋ.
29 Átɔ̀ŋ nyaka mbɔ mmu anɛ árèm ɛmay,
puyĕ mbɔ batɔŋ ɛbhé Moses.

8

Yesu abʉ́ mmu ɛbhaŋákwa
(Mk 1.40-45; Lk 5.12-16)

1 Yesu ánáŋá nókó mɛnyiŋ ɛbhɛn yi átɔ̀ŋ,
arɔ njiɛ asɛp amik. Bɛyă bo bábhó bɛkoŋɔ
yi. 2 Bápérɛ yiŋ́, mmu ɛbhaŋákwa amɔt atwɔ
akwɛn yí bɛkak abho bɛrɛm bɛ, “Acha, mbák
ɔkɔŋ, ŏkway bɛkʉ mɛ ntaŋ.” 3 Yesu anyabhɛ
awɔ atɔk yi arɛm bɛ, “Nkɔŋ bɛkʉ wɔ óntáŋ,
nɛme ɛnɛ némáy.” Témté wu, ataŋ. 4 Yesu
arɛm ntá yi bɛ, “Kɛ́ ghati yĕ mmu ɛnyiŋ ɛnɛ
éfákárí, kɛ dók ntá nchiakap Mandɛm bɛ yi
angɔ bɛ ɛbhaŋákwa yɛ émay. Ánáŋ ámbyó
wɔ, ɔ́ndɔk, ɔnchyɛ yɛ akap ntá Mandɛm
békóŋo ɛbhé Moses. Chɔŋ ɛyɔ émbak ɛnyiŋ
ɛnɛ étɔ̀ŋ bo bɛ ɛbhaŋákwa yɛ ɛmay.”

Yesu abʉ́ mmŏbɛtok mŭnti batɛmé nɛnu
Rom
(Lk 7.1-10)

5 Yesu afa are rɔ́ŋ Kapĕnaum. Aghákà
nókó aré, mmu amɔt anɛ áchí mŭnti ɛká
batɛmé nɛnu Rom bɛsa bɛtay arɔk ntá Yesu,

abho mɛnikmʉɛt ntá yi, 6 andɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Acha, mmɔ̌bɛtok awa achí anywɔ́p bíŋíríŋ nɛ bɛyǎ bɛbe.” 7 Yesu akɛmɛ yi bɛ, “Chɔŋ ntwɔ nkʉ yi antaŋ.” 8 Kɛ mʉ̌nti batɛmɛ́ nɛnu wu arɛm bɛ, “Acha, mbíkí kway mmu anɛ ótwɔ́ ɛkɛt ɛyi. Chié chí ɛyɔŋ, chɔŋ mmɔ̌bɛtok wa antaŋ. 9 Nchí rɛm nɔ mbɔnyunɛ mɛnkwɔ́ mbɔ̌ŋ bɔ̌ abhɛn, mbák mángátí mɛ nkʉ ɛnyiŋ, mbɔ̌ŋ bɛghok bhɔ. Nɛ mbɔ̌ŋ nkwɔ́ batɛmɛ́ nɛnu antɛnɛ ya abhɛn mbák ngati bhɔ ɛnyiŋ, bábhɔŋ bɛghok mé. Yɛ̌ntiki mmu wap anɛ ndémé bɛ, ‘Dɔ́k’, ǎrɔŋ, nɛ yɛ̌ agha anɛ ndémé bɛ, ‘Twɔ́’, ǎtwɔ. Nɛ mbák ngátí mmɔ̌bɛtok awa bɛ, ‘Kʉ ɛnyiŋ ɛnɛ’, abhɔŋ bɛkʉ yɔ.” 10 Yesu ághókó nɔkɔ nɔ, abhak maknkay tontó. Ayibhiri mmʉɛt, arɛm ntá bɔ̌ abhɛn bákòŋɔ yi bɛ, “Diŋ́ká bɛ mbíkí re ghɔ yɛ̌ mmu Israɛl amɔt anɛ ábhóŋɔ́ nɛka nɛ mɛ ɛnyu ɛné. 11 Diŋ́ká bɛ bɛyǎ bo báfù chɔŋ bɛbhɛ̌ mɛnkɛm mántwɔ manchɔkɔ nɛ Abraham nɛ Aisek nɛ Jekóp ndʉ̌ mɛnyiɛ ɛpǎ ndʉ̌ nɛbhʉɛrɛ kɛfɔ mfay. 12 Kɛ chɔŋ mántɛn bo abhɛn bábhóŋɔ́ nyaka bɛbhak ndʉ̌ nɛbhʉɛrɛ Kɛfɔ Mandɛm nɛfí ndʉ̌ ɛjuri. Aré, mámbak ndʉ̌ kɛbhɔ nɛ nɛnyiɛ ámén.” 13 Yesu ayibhiri yɛ mmʉɛt arɛm ntá mʉ̌nti batɛmɛ́ nɛnu bɛ, “Pɛtnsɛm anywɔ́p, yɛ̌ntiki ɛnyiŋ ɛchi mbɔ ɛnyu ónókó.” Nkúbhé mpok anɛ Yesu árèm nɔ, mmɔ̌bɛtok wu ataŋ.

Yesu abʉ́ bɛyǎ bɔ̌mame
(Mk 1.29-34; Lk 4.38-41)

14 Yesu arɔk achwe ɛkɛt Pita, aghɔ́ nnɔ ngɔrɛ́ ywi bhúré nɛ mbʉ́ép amʉɛt. 15 Arɔk yi nékúmʉɛt atɔk yi ndʉ̌ awɔ. Mbʉ́ép wu ámay. Afate akʉ nɛnyíé abho mɛne Yesu. 16 Ɛghákà nókó beku, bo báré sɔt bɛyǎ bo abhɛn bɛfóŋɔ́ bɛbúbɛbʉ bésɔ̀ŋɔri bhɔ mándɔk nɔkɔ ntá Yesu nɛ bhɔ. Yesu are sɔt chí ɛyɔŋɔ́nyu ɛyi amboko nɔkɔ bɛfóŋɔ́ bɛbúbɛbʉ bɛ méndɔ́ bho, nɛ ambu nɔkɔ bɔ̌mame. 17 Yesu akʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn ntá bho bɛ ɛnyiŋ ɛnɛ ndɛmɛkɛpǐnti Aisáya árémé nyaka ǎti yi émfú tɛtɛp. Aisáya arɛm nyaka bɛ, “Asɔt mame ayɛsɛ nɛ apɔkɔ bɛsɔŋɔri ɛbhɛsé.”

Ɛnyʉ̌ nɛpém nkoŋɔ Yesu nébhóŋɔ́ bɛbhak
(Lk 9.57-62)

18 Yesu ághó nókó bɛyǎ bo ndʉ̌ bátwɔ́ bákábhé yi, aghati baghɔk abhi bɛ, “Sémpé ɛbhɛ̌ manyu énɛ awu.” 19 Ntɔŋ ɛbhé Mandɛm amɔt arɔk yɛ ntá Yesu arɛm bɛ, “Ntɔŋ, chɔŋ nkoŋɔ wɔ yɛ̌ntiki ɛbhak ɛnɛ órɔ̀ŋ.” 20 Yesu akɛmɛ yi nɛ nɛkay bɛ, “Bɛsɔp bɛbhɔŋ babhok, kɛnɛn kébhóŋ manyay, kɛ Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm mbíkí bhɔŋ ɛbhak bɛsoŋ ntí.” 21 Nkoŋɔ Yesu achak arɔk ntá yi arɛm bɛ, “Acha, dɔ̌ kpík ndók mbémé Ɛtaya.” 22 Kɛ Yesu akɛmɛ yi bɛ, “Koŋó mɛ. Dɔ̌ bawú mámbémé ngú wap.”

Yesu akʉ mbʉ́ép ataŋataŋ akwɛn chák
(Mk 4.35-41; Lk 8.22-25)

23 Yesu arɔk achwe amɛm áchwí nɛ bakoŋo bhi ndu bépe bɛrɔŋ ɛbhɛ̌ manyu ɛchak. 24 Ndʉ̌ bárɔ̀ŋ, bápérɛ ghó mbʉ́ép ataŋataŋ ábhó mɛnu, mpérényɛn ɛbho bɛdɛp áchwí, manyiɛp anchwe nɔkɔ amɛm. Yesu abhak ndʉ̌ kɛnó. 25 Bakoŋo bhi bárók maŋɛmɛ yi barɛm bɛ, “Acha, pɛmé bhɛsɛ, sétwɔ̀ gu anyén!” 26 Yesu arɛm bɛ, “Bǎcháy yi? Nɛka ɛnɛka négʉpsi nɛcha!” Afate yɛ asáy mbʉ́ép nɛ mpérényɛn, nnyén nɛkwɛn tiii. 27 Bábhák maknkay tontó, babho bɛrɛm bɛ, “Ntiki ɛnyʉ̌ mmu né? Yɛ̌ chí mbʉ́ép ághòk yi, mpérényɛn éngok yí!”

Yesu akʉ bɛfóŋɔ́ bɛbúbɛbʉ bérɔ́ bɔ̌bati apay
(Mk 5.1-20; Lk 8.26-39)

28 Yesu arɔk aghaka atú mmik bɔ̌ Gɛrása ɛbhɛ̌ manyu ɛchak. Bɔ̌ bati apay abhɛn bɛfóŋɔ́ bɛbúbɛbʉ bésɔ̀ŋɔri bhɔ, báfú ndʉ̌ nɛbhʉérɛ́ manɛm ané bɔ́ báchɔ̀kɔ arɛ, bátémɛri yi. Bághɔ̀ nyaka bo, mántoko bhɔ anɛt. Ɛkú bo kɛpɛrɛ fʉét atú wu. 29 Nɛghɔ́ anɛ bághɔ́ Yesu, babho bɛbik mándɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Mmɔ Mandɛm, ɔbhɔ̌ŋ ntiki ndak nɛ bhɛsé? Ɔtwɔ́ bɛchyɛ bhɛsɛ ntɛmsi ɛné mpok abhiki re kway?” 30 Ɛrɛmɛ nkwɔ́ bakók ányɨɛ nyaka kɛkwɔt nɛ nɛbhʉét wu. 31 Bɛfóŋɔ́ bɛbúbɛbʉ ɛbhɛn bésɔ̀ŋɔri bhɔ bébhó mɛnik Yesu mmʉɛt bɛ, “Mbák ɔ̌bòk bhɛsɛ, tó bhɛsɛ chi ndʉ̌ nkwɔ bakók wu.” 32 Yesu aghati bɛfóŋɔ́ bɛbúbɛbʉ bhɔ bɛ, “Dɔ́k ká.” Béfú bɔ̌bhɔ amʉɛt, bɛrɔk, bɛchwe ndʉ̌ nkwɔ bakók. Bakók ankɛm bárókóri básɛp ndʉ̌ nkoko-njiɛ dúgúdúgúdúgú bágúrɛ anyén. 33 Bɔ̌ abhɛn bábhàbhɛri bakók, bághó nókó nɔ, bábʉé, bárɔk ndʉ̌ ɛtɔk ɛnɛ ɛchi kɛkwɔt, baghati bho yɛ̌ntiki ɛnyiŋ nɛ ɛnyʉ̌ éfákárí nɛ bɔ̌ abhɛn bɛfóŋɔ́ bɛbúbɛbʉ bésɔ̀ŋɔri nyaka bhɔ. 34 Ɛtɔk ɛnkɛm émóko témté ɛrɔk étémɛri Yesu. Mánik yi mmʉɛt bɛ ándɔ́ atú ɛtɔk ɛyap.

9

Yesu abʉ́ mbɛ́ntí
(Mk 2.1-12; Lk 5.17-26)

1 Yesu áfá nókó atú Gɛrása, arɔk, asɔt áchwí apé nnyén, apɛtnsɛm Kapɛ̌naum, ɛtɔk ɛnɛ yi áchɔ̀kɔ. 2 Bɔ̌fú bátwɔ́ nɛ mbɛ́ntí amɔt anɛ bápókó ndʉ̌ bɛkpaka ntá yi. Yesu ághó nókó ɛnyʉ̌ nɛka ɛnén bábhóŋɔ́ nɛ yi bɛ abhɔŋ bɛtaŋ bɛbu mmu wu, arɛm ntá yi bɛ, “Mówa, ókɛ́ chay, mfóŋórí bɛbʉ́ ɛbhɛ.” 3 Ɛkʉ mbɔk batɔŋ ɛbhé Mandɛm abhɛn bachi arɛ bábho bɛrɛm nɛ mmʉét ɛyap bɛ, “Árɛm kpát mbɔ bhé achi Mandɛm! Mandɛm aywǐnti kɛ̌ ákway bɛfóŋóri bɛbʉ́ mmu!” 4 Yesu ariŋi nkaysi yap, abhép bhɔ bɛ, “Ndaká yí bǎkàysi bɛbéptí mɛnyiŋ? 5 Ɛnyiŋ ɛnɛ échí wikirik chí ɛnɛ? Bɛrɛm bɛ, ‘Mfóŋórí bɛbʉ́ bhɛ,’ kɛ chi bɛrɛm bɛ, ‘Faté kɔ?’ 6 Kɛ chɔŋ nkʉ mǎndiŋi bɛ, Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm

mbɔ̌ŋ bɛtaŋ fá amɨk bɛfoŋɔri bɛbú bho.” Arɛm ntá mbéntí wu bɛ, “Faté, pɔkó bɛkpaka bhɛ gurɛ!” 7 Mbéntí wu afate kpɛrɛp, agurɛ. 8 Bo bághó nókó ɛnyɨŋ ɛnɛ ɛfakari, bábhak maknkay tontó, babho bɛbɨti Mandɛm mmú áchyɛ́ nkwă ɛnyŭ bɛtaŋ ɛbhɔ.

Yesu abhɨŋɨ Mátio bɛ ámbák nkoŋɔ ywi
(Mk 2.13-17; Lk 5.27-32)

9 Ɛné Yesu árɔ́ ɛbhak ɛnɛ yi ábú mbéntí ákɔ̀, árɔ̀ŋ, aghɔ́ mbɛbhé nkabhénti amɔt chɔkɔ amɛm ɛkɛrébɛtik ɛyi. Aka nnyén bɛ Mátio. Abhɨŋɨ yí, arɛm bɛ, “Twɔ́, bhák nkoŋo wa.” Mátio afate, abho bɛkoŋo Yesu.

10 Ɛtáré nókó, Mátio abhɨŋɨ Yesu ɛkɛt ɛyi. Anak mamʉɛrɛ bhi nɛ babhɛbhé nkábhénti bachak, nɛ bakŭ bɛbú bachak. Yesu, achɔkɔ anyiɛ nɔkɔ nɛnyíɛ nɛ bhɔ, nɛ bakoŋo bhi nkwɔ. 11 Bŏnkwɔ Fárisi bághó nókó ndŭ Yesu ányìɛ nɛnyíɛ nɛ bhó, bábhó bɛbhɛp bakoŋo Yesu bɛ, “Ndaká yí ntɔŋ ywɛka ányìɛ nɛnyíɛ nɛ mɛnyŭ bŏbhɛn?” 12 Yesu ághók ɛnyɨŋ ɛnɛ bárèm, akɛmɛ bhɔ nɛ nɛkay bɛ, “Bŏ abhɛn bápú me, bápú yaŋ ngaŋ. Bŏ mame kɛ báyàŋ ngaŋ.” 13 Árémé nókó nó, arɔk ambɨ bɛrɛm bɛ, “Dók ká, măn bɛrɨŋɨ ɛnyɨŋ ɛnɛ Mandɛm árémé. Arɛm bɛ básɨŋ bɛ, ‘Ɛnyɨŋ ɛnɛ mĕyáŋ chi bɛ bo mángɔ́ ntínso nɛ batɨ, puyɛ̌ chi akabhénya.’ Mbíkí twɔ bɛbhɨŋɨ bŏ abhɛn bakaysi bɛ bachi chak bɛsí Mandɛm bɛ mámbák bakoŋo bha, ntwɔ bébhíŋɨ chi bo babúbabú.”

Bábhép Yesu ɛ̌ti nɛtarénsay ndŭ mɛnɨkmʉɛt ntá Mandɛm
(Mk 2.18-22; Lk 5.33-39)

14 Mbɔk bakoŋo Jŏn Njwiti bárɔ́k ntá Yesu bábhép yi bɛ, “Ndaká yí bɛsé nɛ bŏnkwɔ Fárisi sétarɛ nɔkɔ nsay ndu mɛnɨkmʉɛt ntá Mandɛm, kɛ bakoŋo bhɛ bápú kʉ nɔ?” 15 Yesu akɛmɛ bhó bɛ, “Băkáysí bé bo bákwày bɛchɔkɔ nsónso ndŭ ɛpă nɛbhay ɛné mbăyngɔré abhʉét nɛ bhɔ? Nsé! Kɛ mpok ătwɔ̀ anɛ báfɛrɛ chɔŋ mbăyngɔré ntá yap. Nɛ chɔŋ măntarɛ nsay mpok yɔ.” 16 Yesu arɔk ambɨ bɛrɛm bɛ, “Yɛ̌ mmu apú kway bɛsɔt ɛbhókóndɛn nkɔ anchók mbok ndŭ ɛsí ndɛn? Mbák mmu ankʉ nɔ, ɛbhókóndɛn nkɔ énàti, ɛnkʉ mbokó ndɛn ánchik ancha ɛsí mbok. 17 Nɛ ntá bo abhɛn báfyɛ mmém ndŭ bɛbhă nkwɔbhanya, bápú fyɛ mmɛ̆m bakɔ amɛm ɛbhă nkwɔbhɛnya ɛnɛ ɛsɨ. Mbák mánkʉ nɔ, ɛbha ésɛn, ɛnchɔŋɔ, nɛ mmɛm andɔk amɨk. Báfyɛ mmɛm bakɔ chi ndŭ ɛbhă nkwɔbhɛnya ɛnɛ ɛkɔ. Mbák mánkʉ nɔ, mmɛm ápú rɔŋ amɨk nɛ ɛbha ɛpu sɛn ɛnchɔŋɔ.”

Yesu aŋɛmɛ mmɔ̌ mŭnti
(Mk 5.21-43; Lk 8.40-56)

18 Ɛné Yesu abhʉɛt bɛghati bhɔ mɛnyɨŋ ɛbhɛn, bápérɛ ghɔ mŭnti bo Israɛl amɔt arɔk akwén yi bɛkak, abho bɛrɛm bɛ, “Ɛta, mówa agu néne. Chí móngɔré. Nnɨkmʉɛt, twɔ́ nyanjá amɔ yi amʉɛt, nɛ chɔŋ ampɛtnsɛm ndŭ nɛpém.” 19 Yesu afate nɛ bakoŋo bhi bábho bɛrɔŋ nɛ mŭnti wu. 20 Ɛné bárɔ̀ŋ, ngɔré amɔt afú Yesu ansɛm, arɔk pɛtii, atɔk nkokoŋ nkú yi. Ngɔré wu ăfɛ̀rɛ nyaka manoŋ ndŭ mamié byo nɛ apay. 21 Akʉ nó mbɔnyunɛ arɛm nyaka nɛ mmʉɛt yi bɛ, “Mbák ntɔk yɛ̆ chi nkokoŋ ndɛn Yesu, chɔŋ ntaŋ.” 22 Yesu ayibhiri mmʉɛt aghɔ́ yi, aghati yi bɛ, “Mówa, kéchay. Nɛka ɛnɛ nɛ mɛ nékʉ ɔtaŋ.” Témté wu ngɔré wu ataŋ. 23 Yesu afʉét yɛ are rɔŋ ndŭ ɛkɛt ɛnɛ mŭnti bo Israɛl wu. Ágháká nókó aré, achwe anywɔ́p, aghɔ́ bafĕ babhaŋ nɛ ngémtay bho ndŭ bádĭ kɛbhɔ nɛ bɛyă ɛwat. 24 Aghati bó mankɛm bɛ, “Fú ká kpík, móne abhíkí gú. Ábhʉrɛ chí kɛnɔ́.” Bó mankɛm báré way Yesu way. 25 Bŏ nnɛrékɛt bátén nókó bhɔ nɛfi, Yesu arɔk kɛkwɔt nɛ ngú wu, ákém yi ndŭ awɔ́, mówu apɛtnsɛm ndŭ nɛpém, afate. 26 Mbok ĕti ndak anɛ ataka atú ɛtɔk wu ankɛm.

Yesu akʉ manémámɨk bati apay babho bɛghɔ mbaŋ

27 Ɛné Yesu árɔ́ nɛbhʉɛt wu árɔ̀ŋ ambɨ, manémámɨk bati apay babho bɛkoŋo yi mámbɨk nɔkɔ bɛ, “Mmɔ̌ Mfɔ Debhít, ghɔ́ bhɛsɛ ntínso!” 28 Mpok Yesu achwe anywɔ́p, manémé amík bhɔ bákóŋo yi aré. Abhép bhɔ bé “Mănókó bɛ mĕkwáy bɛkʉ măngɔ́ mbaŋ?” Bákémɛ bɛ, “Acha, sénoko.” 29 Yesu atɔk yɛ amík ayap arɛm bɛ, “Ɛmbák nɛ bhe mbɔ ɛnyŭ mănókó.” 30 Amík ánénɛ bhɔ témté, bapɛt babho bɛghɔ mbaŋ. Yesu asɛmti bhɔ bɛ, “Băkɛ́ ghati yɛ̆ mmu ɛnyɨŋ ɛnɛ ɛfakari.” 31 Yɛ̆ nó, bárɔ́n nókó, mángati nɔkɔ bho ndŭ atú ɛtɔk wu ankɛm ɛnyɨŋ ɛnɛ Yesu áku ntá yap.

Yesu akʉ mbók abho bɛrɛm kɛpɨ

32 Bŏ-bhɔ bati apay bárɔ́ nókó Yesu, bŏfu basɔt mbók bárɔ́k ntá Yesu nɛ yi. Ɛfóŋó ɛbúbʉ kɛ ékú nyaka yi ákwéné kɛbhok. 33 Yesu abók ɛfóŋó ɛbúbʉ yɔ. Ɛrɔ́ mmu wu, abho bɛrɛm kɛpɨ témté. Bɛyă bo abhɛn bachi aré, babhak maknkay, bábhó bɛrɛm bɛ, “Sébhíkí re ghó ɛnɛ ɛnyu fá amɛm ɛtɔk Israɛl.” 34 Kɛ bŏnkwɔ Fárisi báré rɛm chi bɛ, “Chí mfɔ bɛfóŋó bɛbúbɛbʉ kĕ áchyɛ́ Yesu bɛtaŋ bébok bɛfóŋó bɛbúbɛbʉ.” *

Yesu ăghɔ bho ntínso

35 Yesu ăkɔ̀ nyaka amɛm bɛtɔk bɛgho nɛ ndŭ bŏbɛtɔk, antɔŋ nɔkɔ bho amɛm bɛkɛrɛ́ nɛnɨkímʉɛt bo Israɛl. Nɛ angati nɔkɔ bho Mbok Ndíndí ĕti Kɛfɔ Mandɛm. Ábù nyaka bo abhɛn bárɔ̀ŋ ntá yi nɛ mame mɛnyu nɛ

* **9:34** Ndóŋ anɛ apu ndŭ mbɔk basiŋ amɛn tɛsáy.

mɛnyu. 36 Yesu ághó nókó ndŭ ngémtay bho bátwɔ̀ ntá yi, aghó bhɔ ntínso mbɔnyunɛ báchi ndŭ ɛsɔŋɔri, kɛbhóŋ nkwak, mbɔ bághóŋɔmén anɛ ábhíkí bhɔŋ mbabhɛri. 37 Yesu arɛm ntá bakoŋo bhi bɛ, “Mbuɔt béfɛ́rɛ ɛbhi aya, kɛ bakŭ bɛtik bábhiki ya. 38 Nik yɛ ka mmʉɛt ntá Mandɛm mmu achi mbɔŋónki bé ántó bakŭ bɛtik mamfɛrɛ mbwɔt ɛbhi.”

10

Yesu ayap bŏbati byo nɛ apay bɛ mámbák bŏnto bhi

(Mk 3.13-19; Lk 6.12-16)

1 Ɛwak émɔt, Yesu abhiŋi bakoŋo bhi bati byo nɛ apay, achyɛ bhɔ bɛtaŋ bébók bɛfóŋó bɛbúbɛbʉ nɛ ndŭ bébú mame mɛnyu nɛ mɛnyu. 2 Manyén bŏnto Yesu bhɔ bati byo nɛ apay achi bɛ: Anɛ mbi abhak Símun. Nnyén ɛni néchák nébhak bɛ Píta. Achák abhak Andru, manó Píta. Nɛ Jems nɛ mŏmáyi Jŏn, bŏ Sɛbɛdi. 3 Báchák bábhák Fílip nɛ Batolómyo, nɛ Tɔmás, nɛ Mátio mbɛbhé nkabhénti, nɛ Jems mmŏ Alfeyɔs, nɛ Tadiɔs. 4 Nɛ Símun, mfyĕ-bɛtaŋ ndŭ barakátɔk, nɛ Júdas Iskariɔt mmu átí nyaka Yesu.

Yesu atɔ́ bŏnto bhi bati byo nɛ apay nɛfi ndŭ bɛtik

(Mk 6.7-13; Lk 9.1-6)

5 Yesu abhiŋi bŏbhɔ bati byo nɛ apay aghati bhɔ bɛ, “Mĕtò bhe nɛfí ndŭ bɛtik. Kɛ bǎké rɔŋ ntá bo abhɛn bápú bo Israɛl, nɛ bǎké chwe ndŭ yĕ ɛtɔk Samária émɔt. 6 Dók ká chi ntá bo Israɛl abhɛn bachi mbɔ ághónɔmɛn anɛ ánémé ɛbhi. 7 Dók ká măngati nɔkɔ bhɔ bɛ, ‘Mpok arɔp kɛkwɔt anɛ Mandɛm abhak nɛ bho mbɔ Mfɔ wap.’ 8 Bú ká bŏmame, ŋɛmé ká bawú, mămbu bŏ ɛbhaŋákwa nkwɔ. Bók ká bɛfóŋó bɛbúbɛbʉ bɛ méndó bho. Nchyé bhe bɛtaŋ ndu bɛkʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn nkɛ sɔt nkáp. Dók yé ka kʉ bhɔ ntá bho kɛbhép bhɔ nkáp. 9 Mmu ákɛ́ pɔkó yĕntiki ɛnyŭ nkáp amʉɛt. 10 Mmu ákɛ́ pɔkó ɛbhă nɛkɔ, nɛ yĕ chí nkú áchák, nɛ yĕ chí nkwɔbhánya échák, nɛ yĕ chí ntém. Bo bábhɔŋ béchíɛ nkʉbɛtik ɛnyiŋ ɛnɛ yi ábhóŋó bébhóŋ. 11 Yĕntiki ɛtɔk ɛné bǎchuóbhé aré, yáŋ ká ɛsáyrí mmu anɛ ábhóŋó ɛkɔŋ bɛsyɛpti bhe ɛkɛt ɛyi, mǎnchɔkɔ nɛ yi kpátɛ mpok anɛ bǎrɔ ɛtɔk ɛyɔ. 12 Nɛchwe anɛ bǎchwe anywóp, kaká ka bŏ abhɛn bachi arɛ mǎndɛm bɛ, ‘Afók Mandɛm ámbák nɛ bhe.’ 13 Nɛ mbák básɔt bhe nɛ ɛkɔŋ, nik ka mmʉɛt bɛ áfók Mandɛm ámbák nɛ bhɔ. Kɛ mbák bábhíkí sɔt bhe nɛ ɛkɔŋ, nik ka mmʉɛt bɛ Mandɛm ánkém áfók ywi, kɛchyɛ bhɔ. 14 Nɛ mbák bábhiki syɛpti bhe ndŭ yĕ ɛkɛt nɛ yĕ chi ɛtɔk, kwɛt ka mfok anɛ áchí bhe bɛkak, mămfa arɛ. 15 Nchí ghati bhe bɛ, ɛwak ɛnɛ Mandɛm átàŋ bŏ mmik, chɔŋ angó ntínso nɛ bŏ ɛtɔk Sódom nɛ abhɛn Gomóra ɛncha bŏ ɛtɔk ɛné bábhíkí sɔt bhe nɛ ɛkɔŋ.” *

Yesu aghati bŏnto bhi ɛsɔŋɔri ɛné bábhóŋó bébhóŋ

(Mk 13.9-13; Lk 21.12-17)

16 “Ghók ká, Nchí to bhe ntá bŏ mmik mbɔ bághóŋɔmén nɛnti nkwɔ. Bák yé ka bŏ kéŋwáŋ mbɔ nnyó, mămbóŋ bati pépép mbɔ bɛbhóŋó. 17 Sɔt ka mpok mbɔnyunɛ bo bákèm chɔŋ bhe mámfyɛ amɔ bŏ batí ɛtɔk, mándɛp manɛt ayɛka amɛm bɛkɛré nɛnikímʉɛt ɛbhap. 18 Chɔŋ bo mánja bhe gbaka gbaka gbaka ntá bɔgóbhanɔ nɛ bafɔ ěti ya. Nɛ chɔŋ ɛyɔ énchyɛ bhe mbi bɛghati bhɔ nɛ bŏ abhɛn bápú bo Israɛl Mbok Ndíndí ěti ya. 19 Mpok básóré bhe ambi ndu bétáŋ be, bǎké sɛmɛ bɛ, ‘Chɔŋ séndɛm bɛ yi nɛ yĕ chí bɛ chɔŋ séndɛm ná?’ Bǎké sɔŋɔri mmʉɛt mbɔnyunɛ mpok ánkwáy, Mandɛm ăghati bhe ɛnyiŋ ɛnɛ bǎbhóŋó bɛrɛm. 20 Nchí ghati bhe ɛnyiŋ ɛnɛ mbɔnyunɛ mpok yɔ, mɛnyiŋ ɛbhɛn bǎrèm bépú fu be anti. Ɛfóŋó mmu Mandɛm ɛtayɛka átò kĕ ághàti bhe ɛnyiŋ ɛnɛ bǎbhóŋó bɛrɛm. 21 Chɔŋ manó anchyɛ nti manó ntá bŏbati bɛ mángwáy. Chɔŋ mbɔk bachi mánkʉ ɛnyumɔt nɛ bŏbhap. Chɔŋ mbɔk bhɔ mánte nɛnu nɛ bachi nɛ manɔ, mánkʉ bɛ mángwáy bhɔ. 22 Chɔŋ mɛnyŭ bho mɛnkɛm mámpap be ěti ya. Kɛ Mandɛm ăpɛmɛ yĕntiki mmu anɛ áté kpirí tɛ ndŭ ngwɛnti. 23 Ɛtɔk ɛnɛ bo báchyè be ɛsɔŋɔri, fá ká aré áyák mǎndɔk ɛtɔk échák. Diŋí ká bɛ bǎpú kway bɛkɔ ndŭ bɛtɔk Israɛl mɛnkɛm bɛkʉ bɛtik ɛbha ɛné Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm mbíkí re pɛtnsɛm.

24 “Mmŏkáti apu kway bɛrì̀ŋi ɛnyiŋ ancha ntŏŋ ywi. Nɛ mŭbɛtok apú cha chi-bɛtok ywi. 25 Ɛchí ɛnyiŋí maŋák bɛ mánkʉ nɛ mmŏ ɛkáti mbɔ ɛnyu bákú nɛ ntɔŋ aywi. Nɛ échí ɛnyiŋí maŋák bɛ mŏbɛtok ámbák mbɔ chi-bɛtok ywi. Mbák bo bákway bɛ́chik nti kpát mámbiŋi mɛ mŭnti nnɛrékɛt bɛ Bɛlsɛbul, ná nɛ be bŏnɛrékɛt? Chɔŋ mánchyɛ bhe manyén anɛ ábébhé áchá ɛnɔ!”

Mmu abhɔŋ bécháy chi Mandɛm

(Lk 12.2-7)

26 “Bǎké chay yĕ mmu anɛ ápàbhe. Yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ bákútí, chɔŋ mánɛnɛ. Nɛ ɛné ɛchi bhésé bhésé, chɔŋ mánkʉ bɛ bo mándiŋi yɔ. † 27 Yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ ngátí bhe ansɛm ansɛm, ghatí ká bho kpóŋóróŋ. Ɛné bǎghókó ansɛm ansɛm, kó ka amfǎy bɛkɛt mǎndɛm bɛ mmik nkɛm ángók. ‡ 28 Bǎké cháy bŏ

* **10:15** Sódom nɛ Gomóra: Chi bɛtɔk ɛbhɛn Mandɛm átó nyaka ngo ásɔŋ bhɔ ěti bɛyǎ bɛbú bŏbhap. † **10:26** Bɛlsɛbul: Mfɔ bɛfóŋó bɛbúbɛbʉ akɔŋ bɛbhɛsɛ tɛtɛp anɛ Mandɛm áyàŋ bo mándiŋi. ‡ **10:27** Yesu yi bɛ bakoŋo bhi babhɔŋ bɛghati bo kpóŋóróŋ mɛnyiŋ ɛbhɛn yi ághátí bhɔ ansɛm ansɛm.

mmɨk. Bákway bɛway chi mmʉɛt nkwă. Bábhíkí bhɔŋ bɛtaŋ bɛkʉ yĕnyɨŋ ndu Ɛfóŋó mmu. Mandɛm kĕ băbhóŋó bécháy. Yí kɛ ábhóŋó bɛtaŋ bɛchyɛ mmʉɛt mmu nɛ efóŋó mmu ɛsɔŋɔri amɛm nɛpĭngo. § 29 Pú mmu ăkwáy bɛku bŏkɛnɛn bapay nɛ nkáp anɛ apu yĕnyɨŋ? Yĕ nó, yĕ mósɛnɛn amɔt apú kway bɛkwɛn amɨk ɛné Ɛtayɛka mmu achi amfay abhɨkɨ rɨŋɨ. 30 Ɛnyu yɔ kɛ échí nɛ bhe. Mandɛm arínɟí yĕ chí mpăy bɛkaká ɛmɛnɛ ɛbhɛn béchí yĕntɨkɨ mmu ywɛka anti. 31 Băké chay yɛ yĕnyɨŋ ɛné bo bakway bɛkʉ bhe. Bɛsí Mandɛm, yĕntɨkɨ mmu ywɛka abhɔŋ mɛnwɔp tontó achá ngémtáy kɛnɛn."

Bŏ abhɛn bachi bŏ-Yesu
(Lk 10.8)

32 "Yĕntɨkɨ mmu anɛ árèm kpoŋoroŋ bɛsí bŏ mmɨk bɛ yi achi mmu wa, chɔŋ mɛnkwó ndɛm bɛsí Ɛtaya mmu achi amfay ndŭ nywɔp manyé, bɛ mmu wu achi awa. 33 Kɛ mmu anɛ átáŋá bɛsí bho bɛ yi apu mmu wa, chɔŋ mɛnkwó ntaŋa bɛsí Ɛtaya mmu achi amfay bɛ yi apu mmu wa."

Mbok Yesu ătwɔ nɛ ákóré
(Lk 12.51-53, 14.26-27)

34 "Băké kaysi bɛ ntwɔ fá amɨk chi bɛkʉ bo mámbák ndu kpák nɛ batɨ. Ae. Ntwɔ chi bɛ bo mánú nɛ batɨ. 35 Ntwɔ bɛkʉ bŏ abhɛn babhakanɛm mánú nɛ bachi bhap, abhén baghɔré mánú nɛ manɔ nɛ baghɔré mánú nɛ manŏ maném abhap. 36 Bŏmpap báfù chi ɛkɛt mbŏŋ mmu. 37 Mbák ɔkɔŋ ɛtayɛ, nɛ yĕ chí máyɛ ɔchá mɛ, nó ɔbhíkí kway bɛbhak nkoŋo wa. Nɛ mbák ɔkɔŋ móywɛ ɔcha mɛ, nó ɔbhíkí kway bɛbhak nkoŋo wa. 38 Mmu anɛ ábhíkí ka bɛpɔkɔ ɛkotákátí ɛyi ankoŋo ndŭ bayarékak aya, abhíkí kway bɛbhak nkoŋo wa. 39 Mmu anɛ arɛmɛ bɛ abhíkí rɨŋɨ mɛ ndŭ áyàŋ bɛ ámpémé mmʉɛt yi, apú bhɔŋ nɛpém ɛnɛn tɛtɛp. Kɛ mmu anɛ áká bégu ĕti ya, ăbhɔŋ nɛpém ɛnɛn tɛtɛp."

Mandɛm ăkap yĕntɨkɨ mmu anɛ ásɔ̀t bakʉ̆ bɛtɨk abhi sayri
(Mk 9.41)

40 "Yĕ agha anɛ ásɔ̀t bhe sayri, ăsɔt chi mɛ. Nɛ yĕ agha anɛ ásɔ̀t mɛ sayri, ăsɔt chi Ɛta mmu átó mɛ. 41 Mbák ɔsɔt mmu sayri mbɔnyunɛ ɔríŋí bɛ yi achi ndɛmɛkɛpĭntɨ wa, chɔŋ Mandɛm anchyɛ wɔ nkúbhé akap anɛ yi áchyɛ ntá ndɛmɛkɛpĭntɨ ywi. Nɛ mbák ɔsɔt mmu sayri mbɔnyunɛ ɔríŋí bɛ ăkù chi ɛnyiŋ ɛnɛ Mandɛm áyàŋ bo mankʉ, chɔŋ Mandɛm anchyɛ wɔ akap mbɔ mmu anɛ ákù ɛnyiŋ ɛnɛ Mandɛm áyàŋ bo mankʉ. 42 Diŋí ká bɛ yĕ agha anɛ áchyé yĕ chí manyiɛp bakwɛn ntá yĕ mmu amɔt ndŭ nkwɔ bŏbha bhɛn mbɔnyunɛ achí nkoŋo wa, diŋí bɛ Mandɛm abhɔŋ bɛchyɛ yi akap."

11

Jŏn ató mbɔk bakoŋo bhi bɛ mámbép Yesu mmŭ yi achi
(Lk 7.18-35)

1 Yesu ánáŋá nókó bɛghati baghɔk abhi bati byo nɛ apay ɛnyiŋ ɛnɛ bɔ bábhóŋó bɛkʉ, afa nɛbhʉɛt yi achi nɛ bhɔ arɔk ndŭ bɛtɔk Israɛl béchák ndu bɛghati bo Mbok Ndíndí.

2 Mpok yɔ, Jŏn Njwiti abhak ɛkɛrékɛnɔŋ. Ághókó nókó mɛnyiŋ ɛbhɛn Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ătò ákù, ató mbɔk bakoŋo bhi bɛ mándɔk mámbép Yesu bɛ, 3 "Wɔ kɛ óchí Mpɛmɛ anɛ Jŏn árémé bɛ ătwɔ, kɛ chi bɛ sébhɔŋ mɛnoŋ mmu achak?" 4 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, "Pɛt ka nsɛm ghatí Jŏn mɛnyiŋ ɛbhɛn băghókó bo bárèm, nɛ ɛbhɛn be babhɔŋ băghɔ. 5 Băghok nɛ băghɔ bɛ manémámik bághɔ mbaŋ nénɛnɛ, nɛ bakɛm báfáté bákɔ. Bŏ ɛbhaŋákwa bátáŋ nɛ bachókó batú bághòk mbaŋ. Bawú bápɛtnsɛm ndŭ nɛpém nɛ bo bághàti bachébhébho Mbok Ndíndí. 6 Ɛrɨ ɛcha ntá mmŭ anɛ ápú kwén ndŭ bɛbú ĕti mɛnyiŋ ɛbhɛn mĕkù."

7 Ɛné bakoŋo Jŏn báró bárɔ̀ŋ, Yesu abho bɛrɛm ntá bɛyă bo abhɛn bátwɔ̀ nɛbhʉɛt anɛ yi achi ĕti Jŏn bɛ, "Mpok bărɔ̀ŋ nyaka awu amɛm baso, bărók bɛghɔ ntɨkɨ ɛnyŭ mmʉ? Bărɔk bɛghɔ mmu anɛ achi mbɔ ĕnsómanyiɛp ɛnɛ babhʉép áfòk énkwén ɛnɛ ɛbhe, ámfok ɛnkwɛn ɛbhe échák kɛ? 8 Bărɔŋ nyaka amɛm baso bɛghɔ yi? Mmu anɛ afyé bɛrítí ndɛn amʉɛt kɛ? Bŏ abhɛn báfyè mɛnyŭ ndɛn ɛbhɔ báchòkɔ chi amɛm bɛkírí-bafɔ! 9 Ghatí ká mɛ. Bărɔŋ nyaka amɛm baso bégho ntɨkɨ ɛnyŭ mmu? Ndɛmɛkɛpĭntɨ? Ɛchi tɛtɛp. Kɛ diŋɨ ka bɛ mmu anɛ băghó achá ndɛmɛkɛpĭntɨ. Bĕ bărók yɛ bɛghɔ kpɨk yi? Bărɨŋɨ bɛ bărɔ́ŋ nyaka chi bɛghɔ ndɛmɛkɛpĭntɨ? Kɛ diŋí ka bɛ, Jŏn acha barɛmé kɛpĭntɨ báchák. 10 Jŏn kĕ achi mmu anɛ Ɛkáti Mandɛm érèm ĕti yi bɛ,

'Mandɛm arɛm nyaka bɛ, Yɨŋí, chɔŋ ntó
mpɔkɔntó wa wɔ ambɨ,
bɛ ángókó mbi ywɛ kɛ óntwɔ.' "

11 Yesu arɔk ambɨ bɛrɛm bɛ, "Nchí ghati bhe bɛ Jŏn Njwiti acha yĕntɨkɨ mmu achak, ndŭ bo abhɛn bágú nɛ abhɛn bachi nɛpém. Yĕ nó, yĕ chí mmu anɛ apu yĕnyiŋ ndŭ mpáy bo abhɛn mányìè Kɛfɔ̆ mfáy acha yi. 12 Bébhó ndŭ mpok anɛ Jŏn Njwiti ághàti nyaka bho Ɛyɔŋ Mandɛm bɛghaka ɛchɔŋ, Kɛfɔ̆ mfáy kégò nɛ bɛtaŋ nɛ mbɔk bho mánù bécHwe arɛ nɛ bɛtaŋ. 13 Jŏn ápérɛ tó bŏ bɛtɨk bhi, basiŋ amɛn Moses nɛ amɛn barɛmé kɛpĭntɨ ărɛm nyaka ĕti Mpɛmɛ Mandɛm afyé bariɛp bɛ ăto. 14 Mbák băbhɔŋ ntɨ mɛnoko ɛnyiŋ

§ **10:28** Ɛfóŋó nkwă épú gu. Mmʉɛrɛ ɛyi kɛ ágù.

ɛnɛ mĕrɛm, diŋ́ ká bɛ sayri sayri mpok anɛ
baremé kɛpĭnti bárémé bɛ Ɛláija ătwɔ̀, bárèm
nyaka chi ĕti Jɔ̀n. 15 Yĕ agha anɛ áyàŋ bɛghok
ɛnyiŋ ɛnɛ mérèm, ántá batú ángók sayri.
16 “Chɔŋ njɛnti mkpáká bho abhɛn ɛchɔŋ
nɛ yi? Báchí mbɔ bɔ̆ abhɛn báchókó nɛfisiɛ
bákʉ̀ ntok. Ɛka émɔt barɛm ntá abhɛn ɛka
ɛchak bɛ,
17 ‘Sékwáy bakwáy nɛbhay bɛ mămbɛn
nɛbhén kɛ bă̆bhiki bhɛn.
Sékwáy bakwáy nɛwú, kɛbhɔ bĕ kɛdi!’
18 Jɔ̀n Njwiti atwɔ nyaka antarɛ nɔkɔ nsay
ndu mɛnikmʉɛt nɛ mmɛm yi kɛ nyu. Yĕntiki
mmu are rɛm bɛ, ‘Ɛfóŋó ɛbúbʉ ɛchi nɛ yi!’
19 Mpok Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm ntwó,
nde nyiɛ, nnyú nɔkɔ nɛ bhe. Yĕntiki mmu
arɛm bɛ, ‘Yiŋ́ nyiĕ mɛnyiŋ́nyíé nɛ nyʉ̆mém
wu. Mamʉrɛ bhi chi babhɛbhé nkábhénti
nɛ bakʉ̆ bɛbú bachak!’ Kɛ diŋ́ ká bɛ mɛnyiŋ
ɛbhɛn mmu anɛ ákòŋo mbi Mandɛm ákʉ̀ kɛ
bétòŋ bɛ nɛriŋ́ndak ɛnɛn néfú ntá Mandɛm
nɛchi tɛtɛp.”

Bŏ ahbɛn bábhóŋɔ́ bétɛmsi
(Lk 10.13-15)

20 Bŏ abhɛn báchí nyaka amɛm bɛtɔk
ɛbhɛn Yesu ákú bɛyă mɛnyiŋ́ maknkay,
bábhíkí tík nyaka nsɛm ndŭ bɛbú bhap.
Ɛkʉ Yesu abho bɛji bhɔ andɛmɛ nɔkɔ bɛ, 21 “Bĕ bo
Korasín, chɔŋ émbép ntá yɛka ɛncha! Bĕ bo
Bɛtsáida, chɔŋ émbép ntá yɛka nkwɔ ɛncha!
Mbɔ chí amɛm bɛtɔk Táya nɛ Sídɔn kɛ nkú
mɛnyiŋ́ maknkay ɛbhɛn-nɛ nkʉ ntá yɛka,
mbú báfyé ndɛn pyɔ, mánto batwóp anti
tɛsáy, bɛtɔŋ bɛ bátìknsɛm ndŭ bɛbú bhap!
22 Nchí ghati bhe bɛ, ɛwak ɛnɛ Mandɛm átàŋ
bŏ mmik, chɔŋ angó ntínso nɛ bŏ Táya nɛ
Sídɔn ɛncha bhe! 23 Nɛ bĕ bho Kapĕnaum,
bă̆kaysi bɛ bă̆kway bɛyoŋ mmʉɛt, mănkó
kpát măntɔk nɛbu? Nsé! Chɔŋ Mandɛm
amɛsɛ bhe amɛm ɛtɔkó bawú! Mbɔ amɛm
ɛtɔk Sídɔn kɛ nkú mɛnyiŋ́ maknkay ɛbhɛn-
nɛ nkʉ ntá yɛka, mbʉ yɔ ɛbhʉɛt téé tĕ ɛchɔŋ!
24 Diŋ́ yé ka bɛ, ɛwak ɛnɛ Mandɛm átàŋ bŏ
mmik, chɔŋ angó ntínso nɛ bŏ ɛtɔk Sódom
ancha bhe.”

Yesu yi bo mántwó ntá yi mambɔŋ
nɛywĕmʉɛt
(Lk 10.21-22)

25 Ndŭ mpok yɔ, Yesu ánikmʉɛt bɛ, “Ɛta, wɔ
mmu óbhóŋɔ́ mfay nɛ mmik! Nchí chyɛ wɔ
bakak ndŭ órɔ́ mɛnyiŋ ɛbhɛn mémbák bhésé
bhésé ntá bariŋ́ndak nɛ ntá bo abhɛn bárí́ŋ́
bɛyă mɛnyiŋ. Ɔnénɛ́ bhɔ ɔtɔŋ kpoŋoroŋ ntá
bo abhɛn bábhíkí riŋi yĕnyiŋ mbɔ mămbɔ.
26 Ɛta, ɛnyu yɔ kĕ wɔmbɔŋ óyáŋá bɛ ɛmbak.”
27 Yesu apɛt abho bɛghati bho bɛ, “Ɛtaya
achyé mɛ mɛnyiŋ mɛnkɛm. Yĕ mmu abhíkí
riŋi mmu anɛ Mmɔ áchí ébhíkí fʉɛt chí Ɛtayi.
Nɛ yĕ mmu abhiki riŋi mmu Ɛta áchí ébhíkí
fʉɛt chí Móywi nɛ bŏ abhɛn yi áyábhé ndu
bɛkʉ bɔ mándíŋ́ Ɛtayi. 28 Twó ká ntá ya,
bĕ mankɛm abhɛn bă̆pókó mɛnwóptí batŭ
bɛsɔŋɔri nɛ bă̆pɔp, chɔŋ nsɛbhɛ yɔ amik,
nchyé bhe nɛywĕmʉɛt. 29 Sɔt ka bɛtik ɛbhɛn
nchyé bhe, măngók mɛnyiŋ ɛbhɛn mĕtàŋ
bhe mbɔnyunɛ nchí kpák ndŭ ɛpiŋ ɛya nɛ
nɛyoŋómʉɛt népú mɛ anti. Kʉ ka nó chɔŋ
mămbɔŋ nɛywĕmʉɛt. 30 Twó ká ntá ya
mbɔnyunɛ ntu ánɛ mĕchyɛ bhe achi fuyak.”

12

Ɛnyiŋ bábhébhé Yesu ĕti nywɔbhé
nɛywĕmʉɛt
(Mk 2.23-28; Lk 6.1-5)

1 Ɛbhíkí tat, Yesu nɛ baghɔk abhi báré
kɔ mámfʉɛt nɔkɔ amɛm nkĭ́ nchwifú ndŭ
nywɔbhé nɛywĕmʉɛt bo Israɛl. Nsay are
nu baghɔk abhi. Ɛkʉ bábho békʉɛp ɛnyŭ
nchwi yɔ, mányiɛ nɔkɔ. 2 Mbɔk bŏnkwɔ
Fárisi bághó nókó nɔ, bárém ntá Yesu bɛ,
“Yiŋ́, baghɔkó bhɛ bákʉ̀ ɛnyiŋ ɛnɛ épú chak
bɛkoŋo ɛbhé yɛsɛ. Bákʉɛ̀p nchwi ndŭ
nywɔbhé nɛywĕmʉɛt!” 3 Kɛ Yesu akɛmɛ
bɛ, “Bă̆bhíkí re pay amɛm Ɛkáti Mandɛm
ɛnyiŋ ɛnɛ Mfɔ Debhít ákú nyaka nɛ bŏ abhɛn
báchí nɛ yi mpok nsay ákémé bhó? 4 Achwe
nyaka amɛm ɛkɛré Mandɛm, yi nɛ bŏbhi,
mányié nɛnyié ɛnɛn báchyé ntá Mandɛm.
Békóŋo ɛbhé, ɛpú nyaka chak bɛ yi nɛ
bŏbhi mányiɛ nɛnyié ɛnɔ. Ndiɛrɛ bachiăkap
Mandɛm kɛ bábhóŋɔ́ nyaka ngăngaŋ mɛnyiɛ
nɔ. 5 Nɛ bérɔ́ŋ ambi, bă̆bhíkí re pay amɛm
ɛkáti Moses bɛ bachiăkap bákʉ̀ bɛtik amɛm
ɛkɛrákap Mandɛm ndŭ nywɔbhé nɛywĕmʉɛt
kɛ? Ɛyɔ ékʉ bɛ bó mánkwén ɛbhé ɛnɛ érèm bɛ
mmu ákié kʉ bɛtik ndŭ nywɔbhé nɛywĕmʉɛt
kɛ? Bábhíkí rɛm bɛ bɔ bákʉ bɛbú. 6 Nchí
ghati bhe bɛ, mmu achí fá anɛ áchá ɛkɛrákap
Mandɛm. 7 Mandɛm ághàti bhɛsɛ mbɔ ɛnyu
échí amɛm ɛkáti yi bɛ, yi ărèm bɛ, ‘Ɛnyiŋ
ɛnɛ mĕyáŋ chi bɛ bo mángó ntínso nɛ bati,
puyĕ chi akabhénya. Mbɔ bĕ bărinji ntí bɛyɔŋ
ɛbhɛn, mbʉ bă̆bhíkí ji bŏ abhɛn békwéné
bépú nɛ bhɔ.’ 8 Diŋ́ yé ka bɛ Mɛ Mmu mfú ntá
Mandɛm kĕ mbóŋɔ́ bɛrɛm ɛnyŭ mmu ábhóŋɔ́
bɛkʉ nɛ ɛbhé ɛnɛ éyíŋ́ nywɔbhé nɛywĕmʉɛt.”

Yesu abú mmu awɔ ágú ndŭ nywɔbhé
nɛywĕmʉɛt
(Mk 3.1-6; Lk 6.6-11)

9 Yesu arɔk ɛtɔk échák achwe amɛm ɛkɛré
nɛnikímʉɛtí ɛyap. 10 Mmu amɔt abhak amɛm
ɛkɛré nɛnikímʉɛtí ɛyɔ anɛ awɔ ywi ágú. Mbɔk
bo bábhák aré abhɛn báyàŋ mbi bérém bɛ
bɛkwéné béchí nɛ Yesu. Bábhép Yesu bɛ,
“Ɛbhé yɛsɛ érèm bɛ épu chak bɛbu mmu ndŭ
nywɔbhé nɛywĕmʉɛt kɛ?” 11 Yesu akɛmɛ
bhɔ bɛ, “Ntiki mmu ywɛká anɛ, mbák abhɔŋ
ághóŋɔmɛn amɔt, ákwén nókó amɛm nɛpi

ndŭ nywəbhé nɛywĕmʉɛt, andɔ, kɛfɛrɛ wu? 12 Ná nɛ nkwănŋwaŋ mmu áchá ághónŋɔmɛn tontó? Ɛyɔ étàŋ bɛ ɛbhé ɛyɛsɛ épú káŋ mmu bɛkwak nti ndŭ nywəbhé nɛywĕmʉɛt." 13 Yesu arɛm ntá mmu anɛ awɔ ágú bɛ, "Nyabhé awó ywɛ." Anyabhɛ, awó wu ápɛt ataŋ, abhak mbɔ áchák. 14 Bŏnkwɔ Fárisi abhɛn bachi aré baghɔ nɔkɔ nɔ, báfú, bárók. Báte ɛyu, bati bɛway Yesu.

Ɛpiŋ ɛnɛ nkʉbɛtik anɛ Mandɛm áyábhé

15 Yesu ariŋi bɛ báte ɛyu ndu bɛway yi. Afa, arɔk ɛbhak échák. Bɛyă bho bákónɔo yi, abú bo mankɛm abhɛn mámè. 16 Yesu asɛmti bhɔ bɛ báké ghati bo bachak ɛnyiŋ ĕti yi. 17 Ɛfákárí ɛnyu yɔ bɛ ɛnyiŋ ɛnɛ ndɛmɛkɛpǐnti Aisáya árémé nyaka émfú tɛtɛp. Mandɛm aghátí nyaka Aisáya andɛm ĕti yi bɛ, 18 "Ghó ka mŏbɛtok wa anɛ njábhé. Chi Mŏnti wa nɛ mbŏŋ maŋák nɛ yi tontó. Chɔŋ nkʉ Ɛfónɔ́ ya émbák nɛ yi. Nɛ chɔŋ yí ankʉ măngati manɛrékɛt bŏ mmik ankɛm bɛ chɔŋ yí ampɛmɛ bhɔ. 19 Apú bhak mbɔ mmu anɛ ánù bɛ bo mángók yi. Apú bhak mbɔ mmu anɛ bághok ɛyɔŋ ɛyi nɛfi. 20 Yí ápú syɛp nkóré-tákó anɛ abho bɛwɔsi, arɔp chi bégu. Nɛ apú nɛmɛ ɛróŋɔ́ ɛnɛ bawɛt amay amɛm, éróp chi mandú ménémɛ. Ɛnyu yɔ kĕ yi arɔŋ ambi bɛghɔ bhɔ ntínso, kpátɛ yi ankʉ nkaysi anɛ achi tɛtɛp ansɔt awónɛm. 21 Nɛ chɔŋ bŏ bɛtɔkó mmik mɛnkɛm mámbaka nti chi nɛ yi bɛ ampɛmɛ bhɔ."

Bo bárém bɛ bɛtaŋ Yesu béfú chi ntá Bɛlsɛbul

(Mk 3.20-30; Lk 11.14-23)

22 Ɛtárɛ́ nókó, bŏfú básɔt mbók bárók ntá Yesu nɛ yi. Ɛfónɔ́ ɛbúbʉ kɛ ékú nyaka amík anémé yi nɛ akwén kɛbhok. Yesu abú yí, abho bɛrɛm kɛpi, nɛ abho bɛghɔ mbaŋ. 23 Bŏ mankɛm abhɛn bachi arɛ babhak maknkay tontó, bábho bɛbhɛp bati, mándɛmɛ nɔkɔ bɛ, "Ɛbhárémɔ Debhít né kɛ?" 24 Kɛ bŏnkwɔ Fárisi bághókó nókó nó, babho bɛrɛm bɛ, "Chí Bɛlsɛbul, mfɔ bɛfónɔ́ bɛbúbɛbʉ kɛ áchyé Yesu bɛtaŋ bébók bɛfónɔ́ bɛbúbɛbʉ bɛ mémfú, méndó, bho." Mmŭ achák apú! 25 Yesu ariŋi nkaysi yap. Arɛm ntá yap bɛ, "Yĕntiki ɛtɔk ɛnɛ ákóré áchí arɛ nɛ bŏbati mánu nɔkɔ nɛ bati, ébhón chi ménémé. Nnɛrékɛt anɛ ákóré achi arɛ ákwɛnɛ kwɛn. 26 Ɛnyu yɔ kɛ ɛchi nɛ kɛfɔ Satan. Mbák Satan ăbók Satan, ná kɛfɔ ɛki kétee? 27 Nɛ mbák nchí bók bɛfónɔ́ bɛbúbɛbʉ chi ndŭ bɛtaŋ Bɛlsɛbul, bŏ bhɛka básɔt bɛtaŋ ághá bébók bhɔ méndó bhó? Ɛti yɔ chɔŋ bó mántaŋ be. 28 Kɛ mbák, sayri sayri, mĕbòk bɛfónɔ́ bɛbúbɛbʉ chi ndŭ bɛtaŋ Ɛfónɔ́ Mandɛm, nó Mandɛm anaŋ achi nɛnti ɛnɛka mbɔ Mfɔ. 29 Yĕ mmu apu kway bɛchwe amɛm ɛkɛt ɛnɛ mmŭ ntantaŋ angép ɛnyiŋ, ampɔkɔ, andɔk nɛ yó, mbák abhíkí yambi ankɛm yi angwɔt. 30 Yĕ agha anɛ ápú nɛ mɛ, achí chí mŭmpap awa. Nɛ yɛ agha anɛ ápú kwak mɛ mɛnyokoti bho, ătàkátak. 31 Diŋí yé ka bɛ, Mandɛm ăfoŋori bɛbú ɛbhɛn bo bákù nɛ bɛbéptí mɛnyiŋ ɛbhɛn bɔ bárèm. Kɛ apú foŋori mmu anɛ árèm bɛbéptí mɛnyiŋ ĕti Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ. 32 Mandɛm ăfoŋori yĕ agha anɛ árèm ɛbéptí ɛnyiŋ ĕti nnyén ɛna, Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm, kɛ apú foŋori mmu anɛ árèm ɛbúbʉ ĕti Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ. Mandɛm apú foŋori yi, yĕ ndŭ mmiki nɛ, nɛ yĕ ndŭ mmik nkɔ."

Ɔriŋi ɛnɔk chi ndŭ kɛpɛm
(Lk 6.43-45)

33 Yesu arɔk ambi bɛrɛm bɛ, "Mbák ɛnɔk éri, kɛpɛm ɛki nkwɔ kéri. Mbák ɛnɔk ɛbhŏŋ nɛme, kɛpɛm ɛki nkwó kébhóŋ nɛme. Mmu ăriŋi ɛnɔk chí ndŭ kɛpɛm ɛki. 34 Bĕ bɛfé, nó kɛ échí nɛ bhe. Ná bɛrítí kɛpi kɛkwáy yɛ béfú be anyu ɛné băchí bŏ bɛbú? Ɛnyiŋ ɛné éjwí mmu anti, yó kɛ éfù yi anyu. 35 Nkúbhé mbɔ ɛnyŭ mɛnyiŋ nkáp béjwi amɛm mókɛrɛ nkáp, nó kĕ nkaysi ndíndí ájwì anti mmu ndíndí, nɛ bɛri kɛ béfu arɛ. 36 Diŋí ká bɛ, ɛwak ɛnɛ Mandɛm átàŋ bŏ mankɛm, yĕntiki mmu ăghati yí ɛnyiŋ ɛnɛ éká kɛ yĕntiki ɛpŏ ɛyɔŋ éfú yi anyu. 37 Kɛpi ɛkɛn kéfù wɔ anyu kĕ yi ásɔt antáŋ wɔ ɛwak émɔt. Mbák bɛrítí kɛpi kɛ kéfù wɔ anyu, ɛwak ɛyɔ, yi ărɛm bɛ ɔbhíkí bhɔŋ manyé. Kɛ mbák bɛbéptí kɛpi kɛ kéfù wɔ anyu, ɛwak ɛyɔ, Mandɛm ărɛm bɛ ókwĕn manyé."

Bárém bɛ Yesu ántóŋ ɛriŋí maknkay
(Mk 8.11-12; Lk 11.29-32)

38 Mbɔk batɔŋ ɛbhé Mandɛm nɛ bŏnkwɔ Fárisi bárém ntá Yesu bɛ, "Ntɔŋ, tóŋ ɛriŋí maknkay ɛnɛ ékway bɛtɔŋ bɛ bɛtaŋ ɛbhɛ béfú ntá Mandɛm." 39 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, "Bɛbú ná nɛ mkpáká bho anɛ ɛchɔŋ! Bápú kʉ mbɔ ɛnyŭ Mandɛm áyàŋ. Báyàŋ bɛghɔ chi ɛriŋí maknkay! Kɛ yĕ émɔt mpú tɔŋ be, ébhíkí fʉɛt chi ɛnɛ Jóna, ndɛmɛkɛpǐnti Mandɛm. 40 Nkúbhé mbɔ ɛnyŭ Jóna achi nyaka amɛm mɛniĕ nsĭ-ngo ndŭ manywɔp arat, nó kɛ bábhɛmɛ chɔŋ Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm, mbak amɛm nnɛm ndŭ manywɔp arat. 41 Ɛwak ɛnɛ Mandɛm átàŋ bŏ mmik, bŏ ɛtɔk Ninivɛ báfate mángati bhe bɛ băkʉ bɛbú. Ɛwak ɛyɔ, bó bárɛm nɔ ntá yɛka mbɔnyunɛ bɔ bátik nyaka nsɛm ndŭ bɛbú bhap mpok Jóna ághátí bhɔ Ɛyɔŋ Mandɛm. Néné, mmu achí fá néntí ɛnɛka anɛ áchá Jóna; yĕ nɔ, băpu ka bɛtiknsɛm ndŭ bɛbú ɛbhɛka. 42 Ɛwak Mandɛm átàŋ bŏ mmik, mfɔ ngɔré anɛ áchí nyaka ɛtɔk Shéba ăfate andɛm bɛ băkʉ bɛbú. Arɛm bɛ băkú bɛbú mbɔnyunɛ yi afu nyaka nɛkɔ nɛsiɛ arɔk bɛghok mɛnyiŋ ɛbhɛn Mfɔ Sólomon átàŋ bho nɛ bɛyă nɛriŋíkɛpi. Nɛ nchí ghati bhe bɛ

mmu achi fá néntɨ́ ɛnɛka anɛ acha Sólomon, Yɛ́ nó, bǎpú ka bɛghok yi."

Ɛfóŋó ɛbʉ́bʉ ékway bɛpɛtnsɛm ntá mmu
(Lk 11.24-26)

43 Bérɔŋ ambɨ Yesu arɛm bɛ, "Mbák mámbók ɛfóŋó ɛbʉ́bʉ éndó mmu, érɔp chí bóŋbɔŋbóŋ amɛm baso, énjaŋ nɔkɔ ɛbhak ɛnɛ yɔ échwe. Mbák ébhɨ́kɨ́ ghó ɛbhak bɛchɔkɔ, 44 érèm bɛ, 'Chɔŋ mpɛtnsɛm ɛbhak ɛnɛ mfú.' Nɛ énáŋ émpétnsɛm, éngó bɛ yɛ̌ mmu apu amɛm ɛsɨ́ ɛkɛt ɛyi, nɛ bɛ, mányɔ yɔ, bághókó sayri, 45 ɛfóŋó ɛbʉ́bʉ ɛyɔ érɔŋ yɛ, énsɔt bɛfóŋó bɛbʉ́bɛbʉ béchák tándrámɔt ɛbhɛn bébébhé bɛcha yɔ. Bó mɛnkɛm mɛndɔk, mɛnchwe mmu wu amʉɛt, mémbak nɛ yi, nté yi ambép ancha anɛ mbɨ. Nɔ, kɛ̌ ébhóŋó béfákari nɛ be bo bɛbʉ́ abhɛn mkpák anɛ ɛchɔŋ."

Nnɔ Yesu nɛ bɔ̌máyi
(Mk 3.31-35; Lk 8.19-21)

46 Ɛnɛ́ Yesu árɔ̀ŋ ambɨ bɛrɛm mɛnyɨŋ ɛbhɛn yi ághàti bho, máyi nɛ bɔ̌mayi bátwó bátee nɛfi, mánjaŋ nɔkɔ bɛrɛm kɛpɨ nɛ yi. 47 Mmʉ̌ amɔt aghati Yesu bɛ, "Máyɛ nɛ bɔ̌mayɛ báchí nɛfi téé, báyàŋ bɛrɛm kɛpɨ nɛ wɔ." * 48 Kɛ Yesu akɛmɛ mmu wu bɛ, "Sayri sayri, máya chí agha? Nɛ ntikɨ bho bachi bɔ̌maya?" 49 Yesu asá awɔ ntá bakoŋɔ bhi, arɛm bɛ, "Máya chí bǒbhɛn, nɛ bɔ̌maya chí bǒbhɛn. 50 Bǒ abhɛn bákʉ̀ ɛnyɨŋ ɛnɛ Ɛtaya mmu achi amfay áyàŋ bó mankʉ, kɛ báchí maya, nɛ bɔ̌maya."

13

Yesu atém nɛkay ntyɛ̌mbwɔt
(Mk 4.1-9; Lk 8.4-8)

1 Nkúbhé nywɔp ɛnɔ, Yesu afú amɛm ɛkɛt ɛnɛ yi achi arɛ, arɔk achɔkɔ nɛku manyu. 2 Bɛyǎ bo bákóŋɔ yi aré. Yesu arɔ bho tété, arɔk achwe, achɔkɔ amɛm áchwí ɛné bɛyǎ bǒbhɔ báté angɔkɔnyén. 3 Abho bɛghati bhɔ bɛyǎ mɛnyɨŋ ndʉ̌ bakay bɛ, "Ɛwak émɔt, nkwaŋankɨ amɔt arɔk bɛtak ɛnyʉ̌ nchwifú amɛm nkɨ ywi. 4 Ɛnɛ́ yi átàk árɔ̀ŋ, mbɔk akwɛnti ndʉ̌ mómbi anɛ áchí amɛm nkɨ. Kɛnɛn kétwó kébwópti nchwi yɔ nkɛm. 5 Achák akwɛnti ndʉ̌ mmɨk sɛtárébhé anɛ ntɔp abhɨkɨ ya arɛ. Awakari achak. 6 Kɛ mpok mmok áfú, ásóŋ yɔ ndʉ̌ bakaŋ ayi ábhɨ́kɨ́ kway bɛchwe amɨk sayri. Aniŋti, awɔsi. 7 Anɛfú akwɛnti ndʉ̌ mmɨk anɛ tákɔ nsɛ̌nse ágò arɛ. Achak are gó, kɛ tákɔ nsɛ̌nse agó áchɛt yɔ kpát agú. 8 Nchwi áchák akwɛnti ndʉ̌ mmɨk ndɨ́ndɨ́, achak, agó, achyɛ bɛyǎ nchwi. Nchwi ayá acha anɛ bápɨ́ ndɔŋ bɛsa bɛtay, achák ndɔŋ bɛsa bɛrat, anɛfu ndɔŋ ɛsa nsɛm byo." 9 Ndʉ̌ ngwɛnti, Yesu arɛm bɛ, "Mmu anɛ áyàŋ bɛghok, ántá batú ángók sayri."

Yesu aghati baghɔk abhi ntɨ anɛ yi átèm bakay
(Mk 4.10-12; Lk 8.9-10)

10 Yesu ánáŋá nókó bɛtɛm nɛkǎy nkwaŋankɨ, baghɔk abhi bárók ntá yi bábhép yi bɛ, "Ndaká yí óghàti bho mɛnyɨŋ ndʉ̌ bakay?"

11 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, "Mandɛm akʉ mǎndiŋɨ tɛtɛp anɛ áchí bhésé bhésé, nɛ ɛyɔ ékwak bǎriŋɨ ɛnyʉ̌ yi ábhák nɛ bho mbɔ Mfɔ wap. Kɛ abhɨ́kɨ́ kʉ nɔ nɛ bo bachak. 12 Mmu anɛ afyé ntí bɛghok mɛnyɨŋ ɛbhɛn métɔ̀ŋ ǎjwimɛm. Mɛ̌kʉ yi andiŋɨ bɛyǎ mɛnyɨŋ bɛchak. Kɛ mmʉ̌ anɛ apu fyɛ ntí, yɛ̌ chi mandú ɛnyɨŋ anɛ yi ariŋɨ básɔt ntá yi. 13 Ntí anɛ nchí ghati bhɔ mɛnyɨŋ ndʉ̌ bakay achi bɛ, báyìŋɨ kɛ bápú ghɔ, nɛ bághok mɛnyɨŋ mbɔ bɛ bápú ghok, nɛ bápú jwimɛm. 14 Bǒbhɛn, bákʉ̀ ɛnyɨŋ ɛnɛ ndɛmɛkɛpǐntɨ Aisáya árémé nyaka émfú tɛtɛp. Mandɛm akʉ nyaka Aisáya andɛm bɛ,

'Chɔŋ mǎngoko ghok bɛyɔŋ ɛbha kɛ bǎpú
jwimɛm wáwák;
chɔŋ mǎnjiŋɨ yiŋɨ kɛ bǎpú ghɔ,
15 Ɛchí ɛnyu yɔ mbɔnyunɛ batɨ́ bǒbhɛn ákʉ
bárɔp bɛchiŋtĭ bho,
báchí mbɔ bǒ abhɛn batú ábé bhɔ nɛ
bapu pɛrɛ yáŋ bɛghok yɛ̌nyiŋ,
báchí mbɔ bo abhɛn bákútí amík
bɛ bákɛ́ ghó mbaŋ,
nɛ bé batú yap ákɛ́ ghók yɛ̌nyiŋ,
nɛ bɛ bákɛ́ jwimɛm,
mantwɔ ntá ya, mbú bhɔ.' "

16 Yesu arɔk ambɨ bɛrɛm bɛ, "Kɛ mbák chí bhe, érɨ ntá yɛka ɛcha, mbɔnyunɛ amík ayɛka ághɔ̀ mbaŋ, nɛ batú yɛká ághòk mbaŋ. 17 Nchí ghati bhe bɛ, bɛyǎ barɛmé kɛpǐntɨ nɛ bǒ abhɛn báchí chak bɛsí Mandɛm bábhóŋ nyaka ɛkwak bɛghɔ mɛnyɨŋ ɛbhɛn bǎghɔ̀ kɛ bɔ kɛghɔ bhɔ. Bábhóŋ ɛkwak bɛghok mɛnyɨŋ ɛbhɛn bǎghòk, kɛ bábhɨ́kɨ́ ghok bhɔ."

Yesu aghati baghɔk abhi ntɨ nɛkǎy ntyɛ̌mbwɔt

18 Yesu arɔk ambɨ bɛrɛm bɛ, "Ghók yé ka ɛnyɨŋ ɛnɛ nɛkǎy mmu anɛ ataka mbwɔt nétɔ̀ŋ. 19 Mbuɔt anɛ ákwɛ́ntí ndʉ̌ mómbi anɛ achi amɛm nkɨ, até ndʉ̌ mmu anɛ ághókó Mbok Ndɨ́ndɨ́ ěti ɛnyu Mandɛm ábhak Mfɔ ywi, kɛ yi kɛjwimɛm, Satan atwó yɛ afɔŋɔ mbok anɛ Mandɛm ápɨ́ amɛm ntɨ ɛni. 20 Mbuɔt anɛ ákwɛ́ntí ndʉ̌ mmɨk sɛtárébhé até ndʉ̌ mmu anɛ ághòk Ɛyɔŋ Mandɛm, anoko témté nɛ bɛyǎ maŋák. 21 Kɛ yi kɛbhóŋ bakaŋ amɨk. Ante kákáti ndu mómbiŋɨ mpok. Kɛ mpok ɛsɔŋɔri étwó nɛ bo mámbo mɛnyok yi ěti Ɛyɔŋ Mandɛm ɛnɛ

* **12:47** Ndóŋ anɛ ápú amɛm basiŋ amɛn tɛsáy.

yi anoko, amfɛrɛ amə témté. 22 Nɛ mbwət anɛ ákwéntí ndŭ mmik táko nsënse, até ndŭ mmu anɛ ághòk Ɛyəŋ Mandɛm, kɛ básémé ěti mɛnyiŋ mmik atwó nókó yi anti, nɛ ngoŋó nkáp, angəkəntik Ɛyəŋ Mandɛm ɛnɛ ɛchi arɛ, Ɛyəŋ Mandɛm yə kɛkwak yi ndŭ nɛpém ɛni. 23 Mbák chi mmu anɛ ághòk Ɛyəŋ Mandɛm anjwimɛm, émbak yi anti, achí mbə mbwət anɛ ákwéntí ndŭ mmik ndíndí, achak, ágó sayri, achyɛ bɛyă mbwət nkɔ. Nɛ nsáy Ɛyəŋ Mandɛm ndŭ nɛpém mmu achi mbə mbwət nkɔ anɛ áyá áchá anɛ bápí, ndəŋ ɛsa nsɛm byo, achák ndəŋ bɛsa bɛrat, nɛ anɛfu ndəŋ bɛsa bɛtay."

Yesu atém nɛkay tákɔ anɛ mŭmpap ápí

24 Yesu atém nɛkay néchák bɛ, "Mbák Mandɛm ambak nɛ mmu mbə ɛnyŭ Mfə ábhák nɛ bŏbhi, nɛpém ɛni nébhák mbə nki anɛ mmŭfu ápí nchwi. 25 Kɛ mŭmpap arək nɛ bɛti ɛné bo bábhə̀rɛ kɛnó, aták nchaŋ, arək ɛbhak ɛyi. 26 Mpok nchwi ágó, abho mɛnyu kɛpɛm, kɛ bághó nchaŋ aré. 27 Bakŭ-bɛtik báfá bárók ntá mbəŋónki barɛm bɛ, 'Ɛta, pú nchwi kɛ sépí amɛm nki? Nchaŋ éfu áré fá?' 28 Akɛmɛ bhɔ bɛ, 'Mŭmpap kĕ ápí nɔ nchaŋ ɛyɔ.' Bábhép yi bɛ, 'Séndók sémféré yó éndɔp chi nchwi yɔyɔ kɛ?' 29 Mbɔŋónki akɛmɛ bhɔ bɛ, 'Dŏ ká. Mbák măndók bɛfɛrɛ nchaŋ ɛyɔ, băkway béférɛ mbɔk nchwi nkwɔ. 30 Dŏ ká yɔ ambak, mpok ánáŋ ánkwáy, chɔŋ ndɛm bŏ abhɛn báfə̀rɛ nchwi ɛbhi mánjámbi mamfɛrɛ nchaŋ ɛyɔ mányokoti ndŭ nɛbhʉɛt amət, mánsóŋ. Kɛ mămfɛrɛ nchwi mămbʉrɛ anywóp.' "

Nɛkăy sɛpɛm mónɔk anɛ bábhə̀ŋi bɛ móstat (Mk 4.30-32; Lk 13.18-19)

31 Yesu atém nɛkay néchák bɛ, "Kɛfɔ Mandɛm fá amik kɛchi mbə sɛpɛm mónɔk anɛ bábhə̀ŋi bɛ móstat, anɛ bápí amɛm nki. 32 Sɛpɛmɛ mónɔk móstat séchí níŋíníŋí tontó, kɛ mbák sénchák, sɛngo, sébhak nnɛt mónɔk anɛ áchik. Kɛnɛn kéntwɔ kɛnte manyay ndŭ batabhɛ yi."

Yesu atém nɛkay yís (Lk 13.20-21)

33 Yesu atém bhɔ nɛkay néchák bɛ, "Kɛfɔ Mandɛm fá amik kɛchi mbə yís anɛ ngɔré ásóré achɛmti nɛ nchán fláwa érát. Mandu yís wu akʉ fláwa nkɛm amwət, kpát ajwi ndŭ ɛnyiŋ ɛnɛ yi achi arɛ."

Ntí anɛ Yesu átémé bakay (Mk 4.33-34)

34 Yesu aghati bho mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛnkɛm chi ndŭ bakay. Yi kɛ ghati bhó yĕnyiŋ ɛnɛ yi abhiki tém nɛkay. 35 Atém bakay bɛtɔŋ bɛ ɛnyiŋ ɛnɛ ndɛmɛkɛpĭnti Aisáya árémé nyaka bɛ chɔŋ ɛmfakari, éfákárí. Aisáya arɛm nyaka bɛ,

"Chɔŋ ngati bhɔ mɛnyiŋ chi ndŭ bakay,
chɔŋ ntɔŋ bɔ mɛnyiŋ ɛbhɛn Mandɛm
ákʉ́ mémbák bhésé bhésé, tɛ ndŭ
nɛbhŏmik."

Ntí anɛ Yesu atɛmɛ nɛkay tákɔ mbʉ́mbʉ nɛ bakŏndik

36 Yesu arɔ yɛ bɛyă bŏ abhɛn bachi nɛfi, arək achwe anywóp nɛ baghəkó bhi. Aré, baghəkó bhi barɛm ntá yi bɛ, "Ɛta, ghatí bhɛsɛ ntí nɛkăy nchaŋ."

37 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, "Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm kĕ nchí mmu anɛ ápí nchwi amɛm nki. 38 Nki chí mmik nkɛm, nɛ nchwi chi bo abhɛn Mandɛm áchí Mfə wap. Nchaŋ chí bŏ Satan. 39 Mŭmpap anɛ ápí nchaŋ chi Satan. Mpok anɛ báfə̀rɛ mbwət ɛbhi chi nɛmăy mmik, nɛ bakŭ bɛtik abhɛn báfə̀rɛ mbwət ɛbhi chi bɔángɛl Mandɛm. 40 Nkúbhé mbə ɛnyŭ báférέ nchaŋ, mányokoti nɛbhʉɛt amət básóŋ, ɛnyu yɔ kɛ ébhóŋó béfákari mpok mmik ámay. 41 Mpok yɔ, Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm, nchí to bɔángɛl bha mămfɛrɛ yĕntiki ɛnyiŋ ɛné étwɔ̀ nɛ bɛbú, nɛ yĕntiki nkʉ bɛbú ndŭ nkwɔ bo abhɛn mɛ nchí Mfə wap. 42 Bɔangɛl bha báfə̀rɛ bhɔ mámɛsɛ amɛm nɛpĭngo. Aré, bábhàk ndŭ nɛdĭ kɛbhɔ nɛ nɛnyiɛ ámén. 43 Mpok yɔ, bo abhɛn bachi chak bɛsí Mandɛm bághɔ̀ mbə mmok ndŭ nɛbhʉɛt anɛ Ɛtayap achi Mfɔ. Yĕntiki mmu anɛ áyàŋ bɛghok ɛnyiŋ ɛnɛ mĕrèm, ántá batú ángók sayri!"

Yesu atém nɛkăy ɛnyiŋ bɛyă nkáp ɛnɛ ɛchi bhésé bhésé

44 Yesu atém nɛkay néchák bɛ, "Kɛfɔ Mandɛm kɛchi mbə ɛnyiŋ bɛyă nkáp ɛnɛ ɛchi bhésé bhésé amɛm nki. Mmu amət ághó nókó yɔ, apɛt abhɛsɛ yɔ sayri, arɔ, arək nɛ bɛyă maŋák, ati yĕntiki ɛnyiŋ ɛyi, asɔt nkáp, aku nki wu."

Nɛkăy ntay ɛnɛn bɛyă nkáp

45 Yesu atém nɛkay néchák bɛ, "Kɛfɔ Mandɛm kéchí mbə nkɔsíé anɛ áyàŋ bɛku batay bɛyă nkáp. 46 Ághó nókó némót ɛnɛn nɛyá nkáp tontó, arək atí yĕntiki ɛnyiŋ ɛyi, aku ntăy bɛyă nkáp ɛnɔ."

Yesu atém nɛkay ási

47 Yesu apɛt atém nɛkay néchák bɛ, "Kɛfɔ Mandɛm kɛchi mbə bɛyă nkáp ané bágʉébhé anyén nɛ ákém nsi mɛnyu nɛ mɛnyu. 48 Ási ájwí nókó nɛ nsi, báya bákó ɛbhi, bachɔkɔ amik bayap nsi ɛnɛ ɛri, báfyé ndŭ mɛnyiŋ. Báto ɛné ébhíkí ri. 49 Ɛnyu ɛyɔ kɛ ébhàk chɔŋ mpok mmik ámay. Bɔangɛl bátwɔ̀, mámfɛrɛ bakŭ bɛbú ndŭ nkwɔ bŏ abhɛn bachi chak bɛsí Mandɛm, 50 mámfyé amɛm nɛpĭngo. Aré, bábhak ndŭ nɛdĭ kɛbhɔ nɛ nɛnyiɛ ámén."

Barak akɔ nɛ ané así

51 Yesu abhép baghɔkɔ́ bhi mbák
bájwimɛm ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn yi ághátí bhɔ
mɛnkɛm.
Bákémɛ yi bɛ bajwimɛm.

Nku Nsí nɛ Nku Nkɔ
52 Yesu arɛm bɛ, “Yĕntiki ntɔŋ ɛbhé
Mandɛm anɛ ághɔ́kɔ́, áriŋi ɛnyŭ Mandɛm
ábhák nɛ bho mbɔ Mfɔ wap, achí mbɔ
mbɔŋɔ́kɛt anɛ áfɛ̀rɛ mɛnyiŋ bɛkɔ nɛ ɛbhɛn
bɛsi amɛm mɔ́kɛt anɛ yi ábhúré mɛnyiŋ.”

Bábyak Yesu ɛtɔk Násárɛt
(Mk 6.1-6; Lk 4.16-30)
53 Yesu anaŋa nɔkɔ bɛtɛm bakay yɔ
ndu bɛtɔŋ bo mɛnyiŋ, afa atú ɛtɔk wu.
54 Apɛtnsɛm ɛtɔk ɛyi Násárɛt. Ɛné yi átɔ̀n Ɛyɔŋ
Mandɛm amɛm ɛkɛt ɛnɛ nɛnikímɛɛt ɛyap,
bo bábhak maknkay tontó. Bábhó bɛbhɛp
bati bɛ, “Aré bhɔŋ ɛnɛn ɛnyŭ nɛriŋíndak fá?
Aré bhɔŋ bɛtaŋ fá ndu bɛkʉ bɛrɛm mɛnyiŋí
maknkay ɛnyu ɛnɛ? 55 Pú mmɔ̌ nchwĕ
mɛnɔk né? Pú María kĕ achi máyi? Pú Jems,
nɛ Joséf, nɛ Símun, nɛ Júdas, chi bɔ̌mayi
abhɛn babhakanɛm? 56 Pú bɔ̌mayi abhɛn
baghɔré báchí fá mankɛm nɛbhɛɛt amɔt nɛ
bhɛsɛ? Aré bhɔŋ ɛnyŭ nɛriŋíkɛpi ɛnɛn, nɛ
ɛnyŭ bɛtaŋ ɛbhɛn fá?” 57 Ɛkʉ bare byak yi
byak.
Yesu aghati yɛ bhɔ bɛ, “Bo báchyè
ndɛmɛkɛpĭnti Mandɛm kɛnókó yĕntiki
ɛbhak. Ndiɛrɛ ɛtɔk ɛyi, nɛ ndŭ nnɛrékɛt ywi,
kɛ bápú chyɛ yi kɛnókó.” 58 Tĕndu bó bábhíkí
bhɔŋ nɛka nɛ Yesu, yi kɛkʉ bɛyă mɛnyiŋí
maknkay amɛm ɛtɔk ɛyi Násárɛt.

14

Ɛnyu báwáy Jɔ̃n Njwiti
(Mk 6.14-29; Lk 9.7-9)
1 Mpok yɔ, Hérɔd abhak mmu anɛ ákɛ̀m
atú Gálili. Aghókó nókó ĕti mɛnyiŋ ɛbhɛn
Yesu ákù, 2 arɛm ntá bakŭ bɛtik abhi atú
Gálili ĕti Yesu bɛ, “Jɔ̃n Njwiti kɛ apɛrɛnsɛm
ndŭ nɛpém. Ɛti yɔ kĕ yí ábhóŋɔ́ bɛtaŋ bɛkʉ
mɛnyiŋí maknkay.” 3 Hérɔd akaysi bɛ Yesu
chi Jɔ̃n Njwiti ĕti ɛnyiŋ ɛnɛ yi ákú nyaka ntá
Jɔ̃n. Achyé nyaka ɛyɔŋ, bákém Jɔ̃n, bagwɔt,
nɛ báfyé yi ɛkɛrékɛnɔŋ bɛkoŋo ɛnyiŋ ɛnɛ
ngɔré ywi Hɛródias áyàŋ. Hɛródias ayámbi
achi nyaka chi ngɔré Fílip, manɔ Hérɔd, kɛ
Hérɔd ăsɔt yi ndŭ nɛbhay. 4 Hérɔd ásóré
nókó Hɛródias ndŭ nɛbhay, Jɔ̃n aré ghati yi
bɛ, “Ɛbhé ɛyɛsɛ bo Israɛl ɛbhiki ka bɛ ómbay
Hɛródias ngɔré mɔmáyɛ.” 5 Hérɔd ăyàŋ
nyaka bɛrɛm mángwáy Jɔ̃n, kɛ are cháy bŏ
abhɛn yi achi mŭnti wap. Bo Israɛl mánoko
nyaka bɛ Jɔ̃n achi ndɛmɛkɛpĭnti Mandɛm.
6 Kɛ ɛwak Hérɔd ánáká ɛpă nɛbhe ɛyi, mmɔ̌
Hɛródias anɛ móngɔré abhén nɛbhén sayri
bɛsí bo abhɛn bachi ndŭ ɛpă yɔ. Nɛbhén ɛni
nɛkʉ Hérɔd abhɔŋ bɛyă manják, 7 kpát Hérɔd
ayiki bɛ, “Chɔŋ nchyé wɔ yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ
óyàŋ nchyé wɔ.” 8 Békónɔ ɛnyiŋ ɛnɛ máyi
aghati yi, arɔk arɛm ntá Hérɔd bɛ, “Chié
mɛ ntí Jɔ̃n Njwiti amɛm nchán myákátí-
nɛ néné!” 9 Mfɔ Hérɔd apɔp! Ɛti nɛyiki
anɛ yí áyiki nyaka bɛsí mankɔ abhi échá yi
bɛyibhiri ɛyɔŋ ɛyi. Achyɛ yɛ ɛyɔŋ bé batɛmé
nɛnu mankʉ mbɔ ɛnyŭ mmɔ̌ Hɛródias áyàŋ.
10 Akʉ yɛ bárók ɛkɛrékɛnɔŋ, bafɛrɛ ntí Jɔ̃n
Njwiti, 11 báfyé amɛm nchán myákátí, bárɔk
bachyɛ ntá mmɔ̌ Hɛródias. Asɔt, arɔk achyɛ
ntá máyi. 12 Bakoŋɔ́ Jɔ̃n bárók, basɔt ɛrɛné
Jɔ̃n barɔk, babhɛmɛ. Bárók yɛ baghati Yesu
ɛnyiŋ ɛné éfákárí nɛ Jɔ̃n.

Yesu adík ngɛmntay bho
(Mk 6.30-44; Lk 9.10-17; Jn 6.1-14)
13 Yesu ághókó nókó mbok nɛwú Jɔ̃n, afa,
bárɔk bachwe amɛm áchwí, babho bɛrɔŋ
ndŭ nɛbhɛɛt anɛ yĕ mmu achak apu. Ayàŋ
nyaka bɛ mámbák bɔbhɔ. Kɛ mpok bo
bághókó bɛ yi asɔt áchwí ărɔ̀n, báfá bɛtɔk
ɛbhap, babho bɛkoŋo yi nɛ bɛkak. 14 Yesu
áfú amɛm áchwí, akó ɛbhi. Aghó bɛyă
bho, ntínso nékém yi nɛ bhɔ́. Abú abhɛn
mámè. 15 Ɛgháká nókó beku, baghɔkɔ́ bhi
bárók ntá yi barɛm bɛ, “Nywɔp nénaŋ nɛrɔŋ,
nɛ nɛbhɛɛt anɛ chi ɛbhi. Ghatí bŏbhɛn
bɛ mándók ndŭ bŏbɛtɔk abhɛn báchí fá
kɛkwɔt manku ɛnyiŋ ményiɛ.” 16 Yesu aghati
baghɔkɔ́ bhi bɛ, “Ntí apu bɛghati bhɔ bɛ
mándók mánjáŋ nɛnyíé. Bĕ babhɔŋ, chyĕ
ká bhɔ nɛnyíé mányíé.” 17 Bákémɛ yi bɛ,
“Sébhɔŋ chi bŏbɛkpɔkɔ́ brɛt batay nɛ nsi
ɛpay. Ɛnyiŋ ɛchak épú”. 18 Yesu aghati
bhɔ bɛ, “Twɔ́ ká nɛ bhɔ.” 19 Aghati yɛ bɛyă
bŏbhɔ bɛ manchɔkɔ amik ndŭ tákɔ. Asɔt yɛ
bɛkpɔkɔ́ brɛt bhɔ bétáy nɛ nsi ɛpay. Ayoŋ
amik mfay. Achyɛ bakak ntá Mandɛm, abho
bébókóti brɛt wu anchyɛ nɔkɔ ntá baghɔkɔ́
bhi bɛ mánkóré nɛ nsi ntá bɛyă bŏbhɔ.
20 Yĕntiki mmu wap anyié kpát ajwi. Baghɔk
Yesu mányókóti nɛnyíé ɛnɛn nɛrɔbhɛ. Néjwí
bɛkay byo nɛ bɛpay. 21 Mpăy babhakanɛm
abhɛn manyíé brɛt wu nɛ nsi ɛyɔ ábhák mbɔ
nka ɛtay, kɛfyé baghɔré nɛ bhɔ.

Yesu are kɔ amfănyén
(Mk 6.45-52; Jn 6.15-21)
22 Ɛbhíkí tat, Yesu aghati baghɔkɔ́ bhi bɛ
mándók măncwe amɛm áchwí, mámpe
nnyén manjambi ndŭ ɛbhĕ manyu ɛchak.
Arɔp ansɛm bɛkʉ bɛyă bo bhɔ abhɛn bachi
arɛ mangurɛ. 23 Anánjá nókó bɛkʉ nɔ, akó
amfăy njiɛ aywĭntí ndu mɛnikmɛɛt. Bɛti
bɛgú́ bétémɛri yi arɛ. 24 Mpok yɔ, áchwí
anɛ ápókó baghɔkɔ́ bhi anaŋ arɔŋ nyaka
nɛkɔ nɛsiɛ bɛfu angɔkɔnyén. Mbú́ép ataŋataŋ
ɛre fú bhɔ ambi. Ɛkú́ mpérényɛn ɛya écha,
bɔ mánu nɔkɔ nɛ yɔ. 25 Bɛfɛɛt nkárénká
érát bɛghaka nkárénká étandat betí Yesu
abho bɛkɔ amfănyén bɛrɔŋ bɛtɛmɛri bhɔ.
26 Kɛ bághó nókó ndŭ yi ákɔ̀ amfănyén átwɔ̀,

bécháy békém bhɔ tontó. Bábho bɛbik, mándɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Chí ɛfóŋɔ́-ngu! Chí ɛfóŋɔ́-ngu!” 27 Témté wu, Yesu afyé bhɔ ntɨ arɛm bɛ, “Chí mɛ, bǎké chay!”

28 Píta akɛmɛ yi bɛ, “Acha, mbák chí wɔ, chyĕ ɛyɔŋ bɛ nsép anyén, nkɔ, ntɛmɛri wɔ.” 29 Yesu akɛmɛ Píta bɛ, “Sɛp twó.” Píta afú amɛm áchwí asɛp anyén abho bɛkɔ andɔkɔ nɔkɔ bɛtɛmɛri Yesu. 30 Kɛ ághó nókó ndŭ mbʉ́ép ákʉ̀ mpérényɛn ékò tɛ amfay kɛ énsɛp, abho bɛcháy nɛ abho bɛgurɛ anyén témté. Abik yɛ arɛm ntá Yesu bɛ, “Acha, pɛmé mɛ!” 31 Yesu asá awɔ témté akɛm yi arɛm bɛ, “Píta, nɛka ɛnɛ négʉpsi nɛcha! Ndaká yí ómákátí bɛ mĕkwáy bɛkʉ wɔ ónkɔ amfănyɛn?” 32 Yesu nɛ Píta bákó nókó ndu áchwí, mbʉ́ép wu ákwɛn. 33 Baghɔk Yesu babho yɛ békwén yi bɛkak, ndu bɛchyɛ yi kɛnókó, mándɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Tɛtɛp, ɔchí Mmɔ Mandɛm!”

Yesu abú bŏmame (Mk 6.53-56)

34 Yesu nɛ baghɔkó bhi mánáŋá nókó bɛpe manyu, bákó ɛbhɨ, atú Gɛnésarɛt. 35 Bo abhɛn bachi atú ɛtɔk ɛyɔ báríŋɨ́ bé Yesu achi arɛ. Bátó ɛyɔŋ mbǎnkɛm bɛkʉ bo mántwó ntá yi nɛ bŏmame. 36 Bo abhɛn bárɔ́ŋɔ́ ntá Yesu nɛ bŏmame bhap, mánɨkmʉɛt bé yi andɔ bŏmame mántɔk yĕ chi nkokoŋ ndɛn ayi. Nɛ yĕntɨkɨ mmu anɛ ánú átókó nkokoŋ ndɛn Yesu, ataŋ.

15

Bɛpiŋɨ́ bho nɛ bɛbhé Mandɛm (Mk 7.1-13)

1 Ɛtáré nókó, mbɔk bŏnkwɔ Fárisi nɛ batoŋ ɛbhé Mandɛm báfú Yerúsalɛm bárók ntá Yesu bábhɛp yi bɛ, 2 “Ndaká yí baghɔkó bhɛ bápú koŋo bɛpiŋ ɛbhɛn bachĭmbɨ bhɛsɛ? Bápú so amɔ kɛ manyíé nɛnyiɛ.”

3 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, “Nɛ ndaká yí bărò bɛbhé Mandɛm, mănkoŋo nɔkɔ chi mɛnyiŋ ɛbhɛn bachĭmbɨ bhɛka batoŋɔ? 4 Mandɛm arɛm bɛ, ‘Chié étáyɛ nɛ máyɛ kɛnókó’ nɛ bɛ ‘Yĕ agha anɛ árèm ɛbéptí ɛyɔŋ ntá ɛtayi, yĕ máyi, bábhɔŋ bɛway yi.’ 5 Kɛ băghàti bho bɛ, ‘Mbák mmu ándém ntá ɛtayi, yĕ máyi bɛ, “Nsɔt ɛnyiŋ ɛné mbóŋɔ́ mbʉ́ bɛkwak wɔ nɛ yɔ, nchyé ntá Mandɛm”, nɛ bé yi abhiki bhoŋ bɛchyɛ máyi, yĕ ɛtayi kɛnókó,’ 6 nó bǎbyak bɛbhé Mandɛm, nɛ bǎbhèrɛ chi bɛpiŋɨ́tɔk.

7 Bĕ bŏ bɛtábhá! Ndɛmɛkɛpĭntɨ Aisáya arɛm nyaka ndak aywi tɛtɛp ĕti yɛka! Aghátí nyaka bho bɛ Mandɛm arɛm bɛ,

8 ‘Bŏbhɛn báchyè mɛ kɛnókó chi nɛ
bɛyɔŋɔ́nyu bhap,
batɨ yap asap nɛkɔ nɛ mɛ.
9 Kɛnókó ɛkɛn báchyè mɛ kɛchi chi ndéndɛm,
mbɔnyunɛ bɛbhé ɛbhɛn bakwăŋwaŋ
báfyé, kɛ bɔ bátɔŋ bho mbɔ bɛ bɛchi
Ɛyɔŋ ɛya.’ ”

Ɛnyiŋ ɛnɛ ényɔp mmu (Mk 7.14-23)

10 Yesu árémé nókó nó, abhiŋɨ bɛyă bo abhɛn bachi aré arɛm bɛ, “Tá ká batú măngok ɛnyiŋ ɛnɛ mbóŋɔ́ bérém, mănjwimɛm! 11 Puyĕ ɛnyiŋ ɛnɛ échwè anyu kĕ ékʉ̀ mmu áké bhák pépép bɛsí Mandɛm. Ɛnyiŋ ɛnɛ éfú mmu anyu kɛ ékʉ̀ mmu áké bhák pépép bɛsí Mandɛm.”

12 Yesu árémé nókó nó, bakoŋo bhi bákókósi mmʉɛt nɛ yi, barɛm bɛ, “Ɛta, ɔríŋɨ́ nó bɛ ndak anɛ órémé ákʉ bati ábè bŏnkwɔ Fárisi?” 13 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, “Choŋ mángwɔp yĕntɨkɨ ɛnyiŋ ɛnɛ Ɛtaya mmu achi amfay ábhíkí pi, mámfɛrɛ. 14 Dŏ ká bhɔ awu! Báchí chí manémámik abhɛn báyàŋ bɛya bho mbi. Nɛ mbák nnémámik ánjá ntɨ nnémámik mbi, bó mankɛm bákwɛn amɛm nɛpi.”

15 Píta arɛm ntá Yesu bɛ, “Ɛta, ghatí bhɛsɛ ntí nɛkay ɛnɛn.”

16 Ɛkʉ́ Yesu abhép bhɔ bɛ, “Bĕ nkwó bǎbhíkíre jwimɛm ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn mérèmɛ? 17 Bǎbhíkí riŋi bɛ yĕntɨkɨ ɛnyiŋ ɛnɛ mmu afyé anyu, énsɛp yí mɛniɛ, ǎjĭ yɔ amfɛrɛ? 18 Kɛ yĕntɨkɨ ɛnyiŋ ɛnɛ éfù mmu anyu, éfù yi chi antɨ, nɛ yɔ kĕ ékwày bɛkʉ yi áké bhak pépép bɛsí Mandɛm. 19 Nɔ chi bɛ amɛm ntɨ mmu kĕ nkaysi mbʉ́mbʉ áfù, antó mmu ndŭ bɛbéptí mɛnyiŋ mbɔ bɛway mmu, bɛkwɛn bɛrwɔp, kɛbhúré ɛkɛn bŏ abhɛn bábhíkí bhay batɨ, nɛ aghép, nɛ bété ntísiɛ ákwáré, nɛ bérém bɛbéptí mɛnyiŋ ĕti mmu ndŭ bɛchɔŋti nnyén ɛni. 20 Mɛnyiŋ ɛbhɛn kɛ békʉ̀ mmu áké bhák pépép bɛsí Mandɛm. Ményiɛ nɛnyíé kɛso amɔ, apú kʉ bɛ mmu áké bhák pépép bɛsí Mandɛm.”

Yesu abú ngɔré anɛ apu mmu Israɛl (Mk 7.24-30)

21 Yesu afa yɛ atú Gálili nɛ bakoŋo bhi, bárɔk ndŭ atú ɛtɔk anɛ achi kɛkwɔt Táya nɛ Sídɔn. 22 Ngɔré amɔt abhak atú ɛtɔk wu anɛ apu mmu Israɛl, kɛ abhak mmu Kánăn. Arɔk ntá Yesu, ambik nɔkɔ bɛ, “Acha, mmŏ Mfɔ Debhít, ghó mé ntínso! Ɛfóŋɔ́ ɛbʉ́bʉ ésɔ̀ŋɔri mówa tontó.”

23 Yesu kɛ kɛmɛ yí yĕ ɛyɔŋ. Nɛ bakoŋo Yesu baghati Yesu bɛ, “Bók yi andók. Ákhyè bhɛsɛ ɛsɔŋɔri.”

24 Yesu akɛmɛ bɛ, “Mandɛm ato mé bɛ ntwɔ nkwak chi bo Israɛl, bághóŋɔmén yi anɛ ánémé ɛbhɨ.”

25 Kɛ ngɔré wu arɔk akwén bɛkak Yesu are nɨk yi mmʉɛt andɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Acha, kwak mɛ.”

26 Yesu akɛmɛ yi bɛ, “Ɛpú chak bɛsɔt nɛnyíé bhɔ mánchyé ntá mmú.”

27 Ngɔré wu arɛm bɛ, “Acha, échí tɛtɛp, kɛ mpok mmu ányĭɛ nɛnyíé, apú kán mmú bɛ éké nyiɛ bɛchɔkɔtí ɛbhɛn bákwènti amik.”

28 Yesu akɛmɛ yɛ yi bɛ, “Ɔchí ngɔré anɛ
óbhóŋɔ́ nɛka nɛ mɛ tɛtɛp, nɛ chɔŋ Mandɛm
ankʉ ntá yɛ̌ntiki ɛnyiŋ ɛnɛ óyàŋ.” Tɛ́mté wu,
móywi ataŋ.

Yesu abú bɛyə́ bho bachak

29 Yesu afa yɛ atú Táya nɛ Sídɔn apɛtnsɛm
angɔkɔ manyu Gálili. Akɔ, afʉɛ́t aré, akó
achɔkɔ ambi njiɛ. 30 Bɛyə́ bho babho
bɛrɔŋ ntá yi nɛ bɔ̌mame, nɛ bakɛm, nɛ
bo abhɛn bachi bhʉrɛ, nɛ manémámik,
nɛ babhók nɛ bɔ̌mame báchák, mámbʉrɛ
nɔkɔ bhɔ bɛsí bhi. Abú bhó mankɛm.
31 Manyu áchók bɔ̌ abhɛn bachi arɛ ndʉ̌
bághó bé babhók bábho bɛrɛm kɛpi, nɛ bɛ bɔ̌
abhɛn bachi bhʉrɛ báfàte kpɛrɛp, nɛ bakɛm
bábho bɛkɔ, nɛ manémámík babho bɛghɔ
mbaŋ. Bábhó bɛbiti Mandɛm, Mmu bo Israɛl
báchyɛ̀ kɛnókó.

Yesu adík nka bo ɛnwi

32 Yesu abhiŋi yɛ bakoŋo bhi arɛm bɛ,
“Ntínso nékèm mɛ nɛ bɔ̌bhɛn. Báchí fá nɛ mɛ
ndʉ̌ manywɔp arat, nɛ bábhíkí bhóŋ yɛ̌nyiŋ
mɛnyiɛ. Mbíkí yáŋ bɛrɔ bɔ mandɔk kɛnyiɛ
nɛnyíé mbɔnyunɛ bákway bɛgu nsay ambi.”
33 Bakoŋo bhi bábhép yi bɛ, “Ɛtɔk épú
fá, chɔŋ sémbóŋ nɛnyíé ɛnɛn nékway bɛyə́
bɔ̌bhɛn fá?”

34 Yesu abhép bhó bɛ, “Bə̌bhɔŋ bɛkpɔkó
brɛt afɔ méní?”

Bákémɛ yi bɛ, “Sébhɔŋ bɛkpɔk tándráməɔt,
nɛ bə̌ru nsi.”

35 Yesu achyɛ yɛ ɛyɔŋ bɛ bó mankɛm
mánchókó amik. 36 Asɔt yɛ bɛkpɔkó brɛt
ɛbhɔ tándráməɔt nɛ nsi. Achyé nókó bakak
ntá Mandɛm, abho bébókóti bhɔ anchyɛ nɔkɔ
ntá bakoŋo bhi, bé mánkóré ntá bɔ̌bhɔ.
37 Yɛ̌ntiki mmu anyié anɛ ákwáy yi. Bakɔŋo
bhi bábwɔpti nɛnyíé ɛnén nérɔ́bhé. Néjwí
bɛkay tándráməɔt. 38 Mpə̌y babhakanɛm
abhɛn mányíé nɛnyíé ɛnɔ abhak mbɔ nká
ɛnwi kɛfyé mə̌mbɔ nɛ baghɔré.

39 Yesu aghati yɛ bhó bé mángúré. Bo
mankɛm bárɔ́ŋ nókó, asɛp anyén nɛ bakoŋo
bhi, asɔt áchwí arɔk atú Magádan.

16

Bábhép Yesu ɛriŋí maknkay
(Mk 8.11-13; Lk 12.54-56)

1 Ɛwak émɔ́t, bɔ̌nkwɔ Fárisi nɛ bɔ̌nkwɔ
Sádusi bárɔ́k ntá Yesu bárè yaŋ mbi mɛmɔ
yi. Bábhép yi ankʉ ɛnyiŋí maknkay ɛné
ébhak mbɔ ɛriŋ ɛné étɔŋ bɛ bɛtaŋ ɛbhi béfú
chi ntá Mandɛm. 2 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ,
“Mbák mmok áném beku, nɛbu némbak
chuuu, be bə̌rèm bɛ, Chɔŋ nywɔp nɛndi
mborɛ. 3 Nɛ mbák nywɔp nénjí nɛbu
néngiri, bə̌rɛm bɛ, ‘Chɔŋ nywɔp némbép
tontó.’ Bə̌ríŋí béyíŋi nɛbu mə̌ndɛm mbák
manyiɛp ə̌kwɛn chɔŋ, nɛ mbák apu kwɛn.
Kɛ bə̌ghɔ̀ mɛnyiŋ ɛbhɛn béfàkari ɛchɔŋ, be
kɛriŋi ntí anɛ bɔ béfàkari. 4 Bɛbʉ́ ná nɛ
mkpáká bho anɛ ɛchɔŋ! Bápú kʉ mbɔ
ɛnyʉ̌ Mandɛm áyàŋ. Báyàŋ bɛghɔ chi ɛriŋí
maknkay! Kɛ yɛ̌ émɔt mpú tɔŋ be, ébhíkí fʉɛt
chi ɛné Jóna, ndɛmɛkɛpǐnti Mandɛm.” Yesu
árémé nókó nɔ́, arɔ bhɔ, arɔk. *

Yis nkwɔ Fárisi nɛ Sádusi
(Mk 8.14-21)

5 Bakoŋo Yesu bápé barɔk ebhě manyu
ɛchak, baghɔ bɛ baghɔkɔntik bɛpɔkɔ brɛt.
6 Yesu aghati bhɔ bɛ, “Sɔt ka mpok nɛ yís
anɛ bɔ̌nkwɔ Fárisi, † mə̌nsɔt mpok nɛ yís
anɛ bɔ̌nkwɔ Sádusi.” 7 Bábhó bɛrɛm nɛ batí
bɛ, “Árèm nɔ chi ndʉ̌ sébhíkí twɔ nɛ brɛt.”
8 Yesu ariŋi ɛnyiŋ ɛné bó bárèm, abhép bhɔ
bɛ, “Ndaká yí bə̌rèm ěti brɛt anɛ bə̌bhíkí
bhóŋ? Nɛka ɛnɛka négʉpsi nɛcha! 9 Kpátě
ɛchɔŋ bə̌bhíkíre jwimɛm-ɛ? Bə̌ghɔ́kɔntik
ndu ndíkí nka bho ɛtay nɛ bɛkpɔkó brɛt
bɛtay? Bə̌ghɔ́kɔntik bɛkə̌y brɛt anɛ árɔ́bhé?
10 Ná nɛ anɛ bɛkpok tándráməɔt anɛ nká bho
ɛnwi mányíé? Bə̌ghɔ́kɔntik brɛt anɛ árɔ́bhé
mə̌nyókóti bə̌fyɛ ndʉ̌ bɛkay? 11 Ndaká yí
bə̌pú kway bɛghɔ bɛ mpú rɛm mbʉ chi
ěti brɛt? Sɔt ka mpok nɛ yís anɛ bɔ̌nkwɔ
Fárisi, nɛ anɛ bɔ̌nkwɔ Sádusi.” 12 Afɔ̌ kɛ̌
bakoŋo Yesu bájwimɛm bɛ Yesu abhiki sɛmti
bhɔ chi ěti yís anɛ báfyɛ̀ ndʉ̌ flawa, kɛ
ěti mɛnyiŋ ɛbhɛn bɔ̌nkwɔ Fárisi nɛ ɛbhɛn
bɔ̌nkwɔ Sádusi bátòŋ.

Pita arɛm bɛ Yesu chi Mpɛmɛ
(Mk 8.27-30; Lk 9.18-21)

13 Yesu arɔk atú Seséria Fílipi nɛ baghɔkó
bhi. Aré, abhɛp bhɔ bɛ, “Bo bárèm bé
Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm nchí agha?”
14 Bákémɛ Yesu bɛ, “Mbɔk bho bárèm bɛ ɔchí
Jɔ̌n Njwiti. Bachak bɛ Ɛláija, abhénéfú bé
ndɛmɛkɛpǐnti Jeremáya, nɛ bɛ, mbák puyɛ̌
yi, nɔ chi ndɛmɛkɛpǐnti achak.” 15 Yesu
abhép bhɔ bɛ, “Kɛ bě babhɔŋ bə̌rèm bɛ
mɛnchí agha?” 16 Símun Píta akɛmɛ yi bɛ,
“Wɔ kɛ ɔ́chí Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka
bariɛp bɛ ə̌tò, wɔ kɛ ɔ́chí Mmɔ Mandɛm
anɛ áchí nɛpém.” 17 Yesu akɛmɛ Píta bɛ,
“Símun mmɔ̌ Jóna, éri ntá yɛ ɛcha! Ɛtaya
mmu áchí amfay kɛ ákú óríŋí ndak anɛ,
puyɛ̌ nkwă. 18 Wɔ, ɔchí sɛtárébhé, ‡ nɛ ndʉ̌
sɛtárébhé ɛsén kɛ nchí te ɛkɛt ɛya. § Nɛ yɛ̌
chí bɛtaŋá nɛwú bépú kway bɛtaŋ mɛncha
nkwɔ bo Mandɛm. 19 Nɛ chɔŋ nchyé wɔ bɛtaŋ
amɛm Kɛfɔ Mandɛm. Nɛ ɛnyiŋ ɛné ógwóré fá
amik, chɔŋ Mandɛm angwɔt yɔ awu amfay.
Ɛné ókáŋárí, Mandɛm ə̌kaŋari awu amfay.”

---

* **16:4** Sádusi: Bo Sádusi babhiki noko nyaka bɛ chɔŋ bawú mámpɛtnsɛm ndʉ̌ nɛpém. † **16:6** yís chi ɛnyiŋ ɛnɛ ékʉ̀ fláwa anɛ brɛt anko. ‡ **16:18** Sɛtárébhé: Píta, chi “Sɛtárébhé” ndʉ̌ ɛyɔŋɔ́ Grik chí Píta. § **16:18** Ɛkɛt ɛya: Chi nkwɔ bo Mandɛm.

20 Yesu árémé nókó nó, asɛmti yɛ bakoŋo bhi
bati byo nɛ apay bɛ bákɛ́ kʉ yɛ̌ mmu andiŋi bɛ
yi chí Mpɛmɛ anɛ Mandɛm afyɛ́ nyaka bariɛp
bɛ ătò.

Yesu arɛm bɛ chəŋ manchyɛ yi bɛyă ɛsəŋəri nɛ mangway yi
(Mk 8.31-9.1; Lk 9.22-27)

21 Bébhó mpok yɔ, Yesu abho bégháti
bakoŋo bhi mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛbhəŋɔ bɛfakari
nɛ yi. Arɛm bɛ yi abhɔŋ bɛrɔŋ Yerúsalɛm,
nɛ aré, bŏbati ɛtɔk, nɛ bŏbati bachiăkap
Mandɛm nɛ batɔŋ ɛbhé Moses mánchyɛ yi
bɛyă ɛsɔŋɔri, kpát mángwáy yi, kɛ éghaka
nɔkɔ manywɔp arat, ampɛtnsɛm ndŭ nɛpém.
22 Kɛ Píta asɔt yi nɛpak, abho bɛji yi bɛ,
“Acha, Mandɛm ákɛ́ ka! Awŭ ndak ábhíkí
bhɔŋ bɛfakari nɛ wɔ!” 23 Kɛ Yesu ayibhiri
mmʉɛt ayiŋi Píta, arɛm bɛ, “Satan, fá mé bɛsí!
Ɔchí ɛrɛm ntá, ntá ya. Nkaysi yɛ chí nkaysi
nkwăŋwaŋ, abhíkí fu ntá Mandɛm!”

Ɛnyiŋ ɛnɛ mmu ábhóŋó bɛkʉ kɛ ambak nkoŋo Yesu
(Mk 8.34-9.1; Lk 9.23-27)

24 Yesu aghati yɛ baghɔkó bhi bɛ, “Mbák
mmu ăyàŋ bɛbhak nkoŋo wa, ángókóntik
mmʉɛt yi, ampɔkɔ ɛkotákátí yi, ankoŋo mɛ.
25 Yɛ̌ agha anɛ áyàŋ bɛpɛmɛ mmʉɛt yi ănɛm
nɛpém ɛni. Kɛ yɛ̌ agha anɛ áká mɛnɛm nɛpém
ɛni ĕti ya, ăbhɔŋ nɔ. 26 Ntiki nsáy mmu ábhɔŋ
mbák abhŏŋ yĕntiki ɛnyiŋ fá amik, kɛ aném
nɛpém ɛni? Nɛ mbák mmu áném nɛpém
ɛni, ntiki ɛnyiŋ yí ákwày bɛsɔt anchyɛ bé yi
ampɛt ambɔŋ nɛpém ɛni? 27 Nchí ghati bhe
mɛnyiŋ ɛbhɛn mbɔnyunɛ chɔŋ Mɛ Mmu mfú
ntá Mandɛm mpɛtnsɛm fá amik nɛ bɛtaŋ
Ɛtaya. Mbɔŋ bétwɔ nɛ bɔángɛl Mandɛm,
nchyɛ́ yĕntiki mmu aywi akap, békóŋo bɛtik
ɛbhɛn yi áká. 28 Nchí ghati bhe bɛ, mbɔk yɛka
báchí fá te abhɛn bápú gu kpátɛ măngó Mɛ
Mmu mfú ntá Mandɛm ndu nchí twɔ fá amik
mbɔ Mfɔ bŏ mankɛm.”

17

Bɛsí Yesu béyíbhiri
(Mk 9.2-13; Lk 9.28-36)

1 Ɛfʉéré nókó manywɔp atandat, Yesu
asɔt Píta, asɔt Jems nkwɔ́ nɛ manɔ ywi Jŏn,
akó amfay njiɛ ngo nɛ bhɔ, bábhak aré
bóbhó. 2 Bápérɛ yiŋi, bɛsí Yesu béyíbhiri
bɛrɔbhɛ ghɔɔ ghóɔ mbɔ mmok. Ndɛn
éyi nkwɔ éyíbhiri ɛrɔp pépĕpép, énkɔt
nɔkɔ ŋwaŋwăŋwaŋ. 3 Témchok, Moses nɛ
Ɛláija, barɛmé kɛpĭnti Mandɛm abhɛn tɛsáy
bábhési, mándɛmɛ nɔkɔ kɛpi nɛ Yesu. 4 Píta
abho bɛrɛm ntá Yesu bɛ, “Acha, éri tontó bɛ
sɛchi fá. Mbák ɔkɔŋ, chɔŋ nte bɛtɛm barat.
Ɛmɔt ntá yɛ, ɛchak ntá Moses, nɛ ɛnéfú ntá
Ɛláija.” 5 Ɛné Píta ábhíkíre naŋa ɛnyiŋ ɛnɛ yí
árèm ntá Yesu, ɛkpɔkó nɛbhaŋ ɛnɛn néghò
pépĕpép ékúti bhɔ mankɛm. Ɛyɔŋ éfú ndŭ
nɛbháŋ ɛnɔ éré rɛm bɛ, “Né chí Mówa. Nkɔŋ
yí tontó. Ghók ka yi!” 6 Píta nɛ mamʉɛrɛ bhi
bághókó nókó ɛyɔŋ ɛyɔ, bɛcháy bɛkɛm bhɔ
tontó, nɛ yĕntiki mmu wap ákwén, atɛp bɛsí
amik. 7 Kɛ Yesu arɔk, atɔk bhɔ arɛm bɛ, “Faté
ká, băkɛ́ cháy.” 8 Báyóŋ nókó amík amfay, bó
kɛpɛrɛ ghɔ yɛ̌ mmu. Ɛrɔp chi Yesu aywĭntí.

9 Nɛ ndŭ Yesu nɛ bɔPíta básèp njiɛ, Yesu
aghati bhɔ bɛ, “Băkɛ́ ghati yɛ̌ mmú ɛnyiŋ
ɛnɛ Mandɛm ákʉ́ băghó fá, kpátɛ yi ankʉ
Mmu anɛ áfú ntá yi ampɛtnsɛm ndŭ nɛpém.”
10 Píta nɛ mamʉɛrɛ bhi bábhép Yesu bɛ,
“Ndaká yí batɔŋ ɛbhé Moses bárèm bɛ
Ɛláija abhɔŋ bɛpɛtnsɛm fá amik kɛ Mpɛmɛ
Mandɛm afyɛ́ bariɛp bɛ ătó antwó?” 11 Yesu
akɛmɛ bhɔ bɛ, “Ɛchí tɛtɛp bé Ɛláija abhɔŋ
béyámbi antwó, angoko yĕntiki ɛnyiŋ fá
amik, kɛ Mpɛmɛ antwɔ. 12 Kɛ nchí ghati bhe
bɛ, Ɛláija anáŋ atwɔ kɛ bo bábhíkí riŋi yi.
Bákʉ́ nɛ yi mbɔ ɛnyŭ bákóŋó. Nó kɛ̆ Mmu anɛ
áfú ntá Mandɛm nkwɔ ábhɔŋ chɔŋ ɛsɔŋəri
amɔ yap.” 13 Mpok yɔ kɛ̆ bakoŋo Yesu bárìŋi
sayri sayri bɛ Yesu ărèm chi ĕti Jŏn Njwiti.

Yesu abʉ́ mɔ́ anɛ ɛfóŋó ɛbʉ́bʉ ɛchyɛ́ yi ntimɛn
(Mk 9.14-29; Lk 9.37-43a)

14 Yesu nɛ bakoŋo bhi básébhé nókó antɛn
njiɛ, bátémɛri bɛyă bo abhɛn báchémé aré
mánòŋ bhɔ. Mmu amɔt afú ndŭ ɛka yɔ, arɔk,
atɛp mánén bɛsí Yesu, 15 arɛm bɛ, “Acha, ghó
ntínso nɛ mówa. Akwɛn ntímɛn, nɛ ɛsɔŋəri
éné yí ábhòŋ ɛya ɛcha. Bɛyă mpok, ăkwɛn
angó, ndɔŋ ɛchak, ăkwɛn anyén. 16 Nsɔt
yí ntwɔ́ ntá bakoŋo bhɛ, kɛ bábhíkí kway
bɛbu yi.” 17 Yesu arɛm ntá bakoŋo bhi bɛ,
“Bĕ mkpáká bho ané ábhiki bhɔŋ nɛka nɛ
mɛ, bĕ bhó băyĭbhiri tɛtɛp ndŭ ɛnyiŋ ɛchak,
chɔŋ mpɛt ntat nɛ bhe ná? Chɔŋ nképnti
nɛ bhe ngaka fá? Twɔ́ ká nɛ mówu ntá
ya.” 18 Bárɔ́ŋó nókó ntá yi nɛ mówu, Yesu
ásáy ɛfóŋó ɛbʉ́bʉ yɔ, bé éndó yi. Ɛfóŋó ɛbʉ́bʉ
érɔ́ yi, ataŋ témté. 19 Mpok Yesu árɔbhé
chí nɛ bakoŋo bhi, bábhép yi bɛ, “Ndaká yí
sébhíkí kway bɛbok efóŋó ɛbʉ́bʉ yɔ?” 20 Yesu
akɛmɛ bhɔ bɛ, “Chí ĕti băbhíkí bhɔŋ nɛka nɛ
Mandɛm. Nchí ghati bhe bɛ, mbɔ băbhɔŋ
nɛka nɛ Mandɛm ɛnén néchí yĕ chi nĭŋĭnĭŋĭ
mbɔ mósɛpɛménɔk ɛnɛ bábhiŋi bɛ *móstat,
* băkway bɛghati njiɛ bé ámfá fá andɔk
nɛbhʉɛt áchák, émfakari ɛnyu yɔ, nɛ yĕnyiŋ
kɛkwéy bɛcha bhe. 21 [Bo bákwày bébók
ɛnyŭ efóŋó ɛbʉ́bʉ yɔ chí mbák báchí ndŭ
nɛtarénsay nɛ nɛnikímʉɛt]” †

* **17:20** Sɛpɛmɛ móstat: Móstat chi mónɔk anɛ kɛpɛm ɛki kɛchi mbɔ kɛpɛmé mkpoŋ. Ago, ambóŋ bɛyă batap nɛ ngɛp ndŭ mmik Pálestain. † **17:21** Mbɔk bɛkáti ɛbhɛn mbok anɛ achi arɛ, bébhíkí bhɔŋ bɛyɔŋ ɛbhɛn.

Yesu apɛt aghati bakoŋo bhi bé chəŋ máŋgwáy yi
(Mk 9.30-32; Lk 9.43b-45)

22 Ɛwak émɔ́t, bakoŋo Yesu mankɛm bati byo nɛ apay bápét nókó nsɛm atú Gálili, Yesu aghati bhó bɛ, "Bákém chəŋ Mmu anɛ áfú ntá Mandɛm mámfyɛ yi amə bŏ mmik. 23 Bŏ-bhə máŋgwáy yi, kɛ éghákà nókó manywəp arat, Mandɛm ankʉ yi ampɛtnsɛm ndŭ nɛpém." Bɛyəŋ ɛbhɛn bɛkʉ bakoŋo bábhəŋ bɛyă basémé.

Yesu arɛm ĕti nkábhénti amɛm ɛkɛrákap Mandɛm

24 Yesu nɛ bakoŋo bhi bárók baghaka Kapĕnaum. Ɛné bó báchí arɛ, babhɛbhé nkábhénti abhɛn ɛkɛrákap Mandɛm bárók ntá Píta bábhép yi bɛ, "Ntəŋ ywɛka ăchyè nkábhénti anɛ ɛkɛrákap Mandɛm-ɛ?" ‡ 25 Píta akɛmɛ bɛ, "Ɛɛ." Píta apɛtnsɛm anywóp bɛrɛm kɛpɨ nɛ Yesu. Kɛ ápérɛ rɛm ɛnyiŋ, Yesu ayambɨ abhɛp yi bɛ, "Píta, ɔkáysí bé yí? Ntíkí bhó báchyè nkábhénti ntá bafɔ́ mmik? Chí bŏmik kɛ chi mankɔ?" 26 Píta akɛmɛ bɛ, "Bafɔ básɔ̀t nkábhénti ntá mankɔ." Yesu arɛm yɛ bɛ, "Ɛyə étòŋ bé babhŏŋ bŏmik bábhíkí bhoŋ bɛchyɛ nkábhénti. 27 Kɛ tĕndu sépú yáŋ bɛkʉ bŏbhɛn mambe ntɨ, sɛp, dók manyu, gʉép áwám anyén. Nsi mbɨ anɛ ókémé nɛné nnyu ywi. Chəŋ óngó nkáp arɛ anɛ akway bɛchyɛ awa nkábhénti anɛ ɛkɛrákap Mandɛm nɛ aywɛ. Sɔt wu chyɛ bhɔ."

18

Nkoŋo Yesu anɛ acha bachak
(Mk 9.33-37; Lk 9.46-48)

1 Ɛbhíkí tat, bakoŋo Yesu bárók ntá yi babhɛp yi bɛ, "Ndŭ nkwó bhó abhɛn Mandɛm achi Mfɔ wap, ágha áchíkí ácha báchák?" 2 Yesu abhiŋɨ mandú mɔ, akʉ yi ate bɛsí bhap. 3 Arɛm bɛ, "Nchí ghati bhe bɛ mbák bábhíkí yibhiri măndóp mbɔ mămbɔ, băpú kway bɛbhak ndŭ mpăy bho abhɛn Mandɛm achi Mfɔ wap wáwák. 4 Yĕ agha anɛ ásèpti mmʉɛt mbɔ mămbɔ, yí wu kɛ ákway bɛchwe ndŭ kɛfɔ́ mfay."

Mmu ákɛ́ kʉ ntɨ ankwɛn ndŭ bɛbʉ́
(Mk 9.42-48; Lk 17.1-2)

5 "Yĕ agha anɛ ásìɛpti mandú mɔ mbɔ anɛ́, ĕti ya, ăsìɛpti chí mɛ. 6 Chəŋ ɛmbɛp ɛncha ntá mmu anɛ ákù mówa amət anɛ abhóŋɔ́ nɛka nɛ mɛ ánkwén ndŭ bɛbʉ́. Ɛchi sayri ntá mmu wu, bɛ mánsɔt ntay nɛgho mánsɛt ɛmɨ ɛyi, mámɛsɛ yi amɛm manyu.

7 "Ɛbɛp ntá bŏ mmik ɛcha, mbɔnyunɛ bó bátwɔ̀ nɛ mamɔ anɛ ákù bo mankwɛn ndŭ bɛbʉ́! Mamɔ ápú nɔk bétwɔ, kɛ chəŋ émbép ntá mmu anɛ átwɔ̀ nɛ mamɔ ɛncha! 8 Ɛrɨ yɛ bɛ mbák awɔ ywɛ amət, nɛ yĕ chi ɛkak ɛyɛ kĕ ékʉ̀ ɔnkwɛn ndŭ bɛbʉ́, kpót awɔ wu, nɛ yĕ chí ɛkak gʉɛp! Ɛchí sayri bé ómbák nɛ Mandɛm ndŭ nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhəŋ ngwɛnti, yĕ chí nɛ awɔ amət, yĕ chí nɛ ɛkak émət, échá bémésɛ wɔ amɛm ngó anɛ apu nɛmɛ, nɛ amɔ apay, bɛkak bɛpay. 9 Nɛ mbák nyésé ɛnɛ nékʉ̀ bé ónkwén ndŭ bɛbʉ́, poŋórí nó fɛrɛ, óngʉɛp. Ɛchí sayri bé ónchwe ndŭ nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhəŋ ngwɛnti nɛ nyésé némət ɛcha méménsɛ wɔ amɛm nɛpĭngo nɛ amík ayɛ ankɛm apay."

Nɛkay ághóŋəmɛn anɛ ánémé
(Lk 15.3-7)

10 Yesu arɛm ntá bakoŋo bhi bɛ, "Sət ka mpok bé băké byak yĕ amət ndŭ nkwɔ bărų bŏbha abhɛn. Yĕntiki mmu wap abhəŋ ángɛl amfay anɛ ákway bɛghati Mandɛm ɛnyiŋ ɛnɛ éyíŋí yi yĕntiki mpok. 11 [Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm, ntwɔ́ chí bɛpɛmɛ yĕntiki mmu anɛ ánémé ɛbhɨ] * 12 Băkaysi bɛ yi? Mbák mmu abhəŋ bághóŋəmén bɛsa bɛtay, amət anɛm ɛbhɨ, yí ăkʉ yi? Pú ărɔ bághóŋəmén anɛ achi ndŭ nkwɔ́ bɛsa mɛnwi nsɛm nɛku nɛ anwi ambĭ-njiɛ, andək bɛyaŋ awu amət anɛ ánémé? 13 Nchí ghati bhe bɛ, mbák ayaŋ wú aghɔ, maŋák ăyá yi anti ĕti ághóŋəmɛn wu amət ɛncha maŋák amɛn yi ábhəŋ bɛ anɛ bɛsa mɛnwi nsɛm nɛku nɛ anwi abhiki taka ɛbhɨ. 14 Ɛchí ɛnyumət nɛ Ɛta yɛka mmu achi amfay bɛ apú yaŋ yĕ mandú móywi amət áném ɛbhɨ." †

Ɛnyiŋ ɛnɛ mmu ábhóŋɔ́ bɛkʉ nɛ ntɨ manɔ anɛ ákʉ́ yi bɛbʉ́

15 Bɛrəŋ ambɨ Yesu arɛm bɛ, "Mbák ntɨ mŭnkwɔ ánkʉ́ wɔ bɛbʉ́, dók tɛmɛrí yi, mămbák ndiɛrɛ be bati apay. Mbák ɔkʉ yi ángɔ́ bɛkwéné bhi mănsokori ndakáré, nɔ ɔwéné ntɨ mŭnkwɔ. 16 Kɛ mbák abhíkí ka bɛghok ɛnyiŋ ɛnɛ órèm, pɛt dók ghó yi nɛ manɔ achak amət, yĕ bati apay, yĕ arat, bé bó mámbák batísiɛ ndŭ yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ bárèm. ‡ 17 Mbák abhíkí ka bɛghok bhɔ nkwɔ, kʉ nkwɔ Mandɛm mándíŋí. Nɛ mbák bo Mandɛm bárɛm kɛ yí ăchòk chi batú, dŏ yi ambak yĕ mbɔ mmŭ anɛ ápú chyɛ Mandɛm kɛnókó, nɛ mbɔ mbɛbhé nkabhénti. 18 Diŋí ká bɛ, yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ băgwóré fá amik, Mandɛm ăgwɔt awu amfay. Nɛ ɛné băkáŋárí fá amik, Mandɛm ăkaŋari yɔ awu amfay. 19 Ɛnyiŋ échák ɛnɛ mĕyaŋ măndiŋɨ chi bɛ mbák bo bati apay mánká ɛyɔŋ émət fá amik ndŭ ɛnyiŋ ɛnɛ bó báyàŋ nɛ mánímmʉɛt, Ɛtaya mmu achi amfay, ăghók nɛnikímʉɛt ɛnap.

‡ **17:24** Nkábhénti anɛ ɛkɛrákap Mandɛm: Nkábhénti wu achí mandú nkáp anɛ bo báchyè nyaka bɛ mangoko nɔkɔ ɛkɛrákap ɛnɛ Yerúsalɛm. * **18:11** Mbɔk bɛsi bɛkáti ɛbhɛn tɛntɛp bébhíkí bhəŋ ndəŋ anɛ. † **18:14** Mbɔk bho abhɛn básíŋ ɛkáti ɛnɛ, básiŋ chí bé ɛtayá. ‡ **18:16** Ghɔ́ Ɛkáti Dɛtɛronəmi 19.15 nkwɔ.

20 Yĕntiki ɛbhak ɛné bakoŋo bha bati apay,
bati arat, báchémé ĕti ya, nchí aré nɛ bhɔ."

Yesu atém nɛkay ndu bɛtoŋ ɛnyu sébhóŋó
bɛfoŋori bati

21 Píta arɔk yɛ ntá Yesu abhɛp yi bɛ, "Acha,
mbák mmu ántóŋórí bɛkʉ mɛ bɛbʉ́, mbŏŋ
béfóŋóri yi ndɔŋ éní? Ndɔŋ tándrámɔt
kɛ?" 22 Yesu akɛmɛ yi bɛ, "Wáwák! Mbák
mmu ántóŋórí bɛkʉ wɔ bɛbʉ́, ɔbhɔŋ béfóŋóri
yi maŋɔk bɛsa bɛrat nsɛm byo, ndɔŋ
tándrámɔt." §

23 "Dŏ ka ngati bhe ĕti Kɛfɔ Mandɛm. Kéchí
mbɔ Mfɔ anɛ ábhíŋí bŏ bɛtik abhi bé yĕntiki
mmŭ wap ánkémé nkáp anɛ yi ákèm yi.
24 Ábhó nókó bɛbhɛp barɛm ami, bátwɔ́ ntá
yi nɛ mmu amɔt anɛ ákèm yi nkáp anɛ
aya acha. 25 Nkʉ bɛtik wu kɛkway bɛkɛmɛ
bɛyă nkáp wu. Chi-bɛtik ywi achyɛ ɛyɔŋ bɛ
mántí yi nɛ ngɔ́ré ywi nɛ bŏbhi, nɛ yĕntiki
ɛnyiŋ échák ɛnɛ yi ábhóŋó, bé nkáp ywi
ámfú. 26 Mmŭ bɛtik wu ághókó nókó nó,
akwén bɛkak mfɔ wu abho ménikmʉɛt bɛ,
'Acha, chyĕ mé mpok, chɔŋ nkɛmɛ yĕntiki
ɛnyiŋ ɛnɛ mĕkɛm wɔ́.' 27 Chi-bɛtik aghó
nkʉbɛtik wu ntínso, afoŋori yi, afɛrɛ ntí ndŭ
yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ yi ákèm yi, arɔ yí ándók.
28 Kɛ nkúbhé mmu anɛ mfɔ wu áfóŋórí áfú
nókó, arɔk atɛmɛri nti nkʉbɛtik anɛ ákèm
yi manyŭ nkáp anɛ ápú yĕnyiŋ. Akém yi
angoŋo arɛm bɛ, 'Kwɔ barɛm amɛn ókèm mɛ
nénɛ.' 29 Nti nkʉbɛtik wu akwén yi bɛkak
abho mɛnikmʉɛt bɛ, 'Chié mé mpok, chɔŋ
nchyé ɛnyiŋ ɛnɛ mĕkèm wɔ.' 30 Kɛ abhíkí
ghok wáwák. Akʉ bákém mmʉɛrɛ ywi wu,
bárɔk, bafyɛ ɛkɛrékɛnɔŋ, bɛ mbák abhiki kwɔ
barɛm ami ánáŋá, apú fú aré. 31 Batĭ bŏ
bɛtik bághó ɛnyiŋ ɛnɛ yi áká, bati ábé bhɔ
tontó. Bárɔk bágháti mfɔ wu yĕntiki ɛnyiŋ,
ɛnɛ ɛfakari. 32 Mfɔ achyɛ ɛyɔŋ bé mándók
mántwɔ́ nɛ yi. Bátwɔ́ nókó nɛ yí, arɛm ntá
yi bɛ, 'Wɔ ɛbéptí nkʉbɛtik nɛ! Ɔníkmʉɛt
ndó wɔ́ ɔrŏŋ nɛ bɛyă nkáp anɛ ókémé mɛ.
33 Wɔ nkwɔ́ ɔpú kwáy bɛghɔ mbʉ nti mŭbɛtik
ntínso mbɔ ɛnyŭ wɔ ntínso?' 34 Mfɔ
wu achyɛ ɛyɔŋ nɛ bɛyă bɛbĕntí́, bɛ mánsɔt
yi mămésɛ ɛkɛrékɛnɔŋ bé mbák abhíkí́ kɛmɛ
yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ yi ákémé, apu fú arɛ."
35 Yesu ánáŋá nókó bɛtɛm nɛkay ɛnɛn, aghati
bakoŋo bhi bɛ, "Nó kĕ Ɛtaya mmu achi amfay
ákè nɛ yĕntiki mmŭ ywɛka anɛ ánísí bɛghɔ
nti ntínso, kéka bɛfoŋori yi nɛ nti nɛnkɛm."

19

Yesu átóŋ ĕti awáy nɛbhay
(Mk 10.1-12)

1 Mpok Yesu ánáŋá bɛrɛm mɛnyiŋ ɛbhɛn
atú Gálili, afa, apé Nyén Jódan, asɛp, arɔk atú
Judéya. 2 Bɛyă bhó bákóŋo yi arɛ, abú abhɛn
mámè.

3 Ágháká nókó aré, mbɔk bŏnkwɔ Fárisi
bárók mɛmɔ yi, bábhɛp yi bɛ, "Yĕ yí, yĕ yi,
ɛbhé ɛyɛsɛ ɛka bɛ mmu ándó ngɔ́ré ywi ndŭ
nɛbhay kɛ ɛbhiki ka?" 4 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ,
"Bắbhíkíre pay ɛnyiŋ ɛnɛ ɛchi amɛm ɛkáti
Mandɛm-ɛ? Ɛghàti bhɛsɛ bɛ, tɛ nɛbhŏmik,
Mandɛm aghókó nyaka mɛnyŭ bo bapay,
ngɔ́ré nɛ mbakanɛm, 5 arɛm bɛ, 'Ɛti yɔ,
mbakanɛm abhɔŋ bérɔ ɛtayi nɛ máyi, am-
bat mmʉɛt nɛ ngɔ́ré ywi, 6 bó batí apay
mándɔp chi mmŭ amɔt.' Bó kɛpɛrɛ bhak
yɛ bati apay, kɛ mmŭ amɔt. Mmu ákɛ fyɛ
yɛ ákóré nénti bo abhɛn Mandɛm áchémé."
7 Bŏnkwɔ Fárisi bábhép Yesu bɛ, "Mbák
ɛnyu yɔ kɛ échí, ndaká yí Moses áréme bé
mmu ăkway bɛrɔ ngɔ́ré ywi mbák achyɛ
yi ɛkáti awáy nɛbhay?" 8 Yesu akɛmɛ bhɔ
bɛ, "Chí ĕti nɛtanánti ɛnɛka kĕ Moses áká
nyaka bɛ băkway bɛrɔ baghɔ́ré bhɛka ndŭ
nɛbhay. Ɛpú nyaka ɛnyu yɔ ndŭ nɛbhŏnɛt.
9 Diŋí ká bɛ, yĕ agha anɛ árɔ́ ngɔ́ré ywi
ndŭ nɛbhay, kɛbhák bé ngɔ́ré akwɛn bɛrwɔp,
ambáy ngɔ́ré achak, akwɛn bɛrwɔp."

10 Yesu árém nókó nó, bakoŋo bhi bárɛm
bɛ, "Mbák échí nó, ntí ápú yé anɛ mmu ab-
hay ngɔ́ré." 11 Kɛ Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, "Puyĕ
yĕntiki mmu kɛ ăkway bɛka bɛyɔŋ ɛbhɛn.
Ndiɛrɛ bo abhɛn Mandɛm achyé bhɔ nti
béchókó nɔ, kĕ bákway bɛka bhɔ. 12 Mbɔk bo
bachi bagú-bhó tɛ amɛm mɛniɛ. Abhénéfú
báchí bagú-bhó mbɔnyunɛ bo bachak kɛ
bákʉ bɔ mámbák nɔ. Kɛ báchák bábhíkí ka
nɛbhay ndu báchyé mmʉɛt bɛkʉ bɛtik Kɛfɔ
mfáy. Yĕntiki mmu anɛ ákwày bɛkoŋo ɛnyiŋ
ɛnɛ ndémé, ánkóŋó yó."

Yesu ayét mămbɔ
(Mk 10.13-16; Lk 18.15-17)

13 Bofú básɔt bŏbhap bárɔk ntá Yesu nɛ
bhɔ bɛ yi anyaŋa bhɔ amɔ anti, anikmʉɛt bɛ
Mandɛm anjɛt bhɔ. Bakoŋo bhi bághó nókó
nó, bábho bɛsayti bhɔ bɛ báké sɔŋɔri Yesu.
14 Kɛ Yesu arɛm bɛ, "Dŏ ká mămbɔ mantwɔ
ntá ya, băké chyɛt bhɔ mbi mbɔnyunɛ bŏ
abhɛn bachi mbɔ bhɔ kĕ Mandɛm ábhak Mfɔ
awap." 15 Yesu árém nókó nó, asɔt bŏbhɔ
anyaŋa bhɔ amɔ anti, ayɛt bhɔ. Ákʉ nókó nó,
arɔ nɛbhʉɛt wu arɔk ɛbhak échak.

Mfɔ nkáp
(Mk 10.17-31; Lk 18.18-30)

16 Ɛfákari bɛ mmu amɔt arɔk ntá Yesu,
abhép yi bɛ, "Ntɔŋ, ntiki ɛrítí ɛnyiŋ mĕkwáy
bɛkʉ kɛ Mandɛm anchyɛ mɛ nɛpém ɛnɛn
nébhíkí bhɔŋ ngwɛnti?" 17 Yesu akɛmɛ yi bɛ,
"Ndaká yí ɔbhèp mɛ ĕti ɛrítí ɛnyiŋ? Mmŭ
amɔt aywĭntí kɛ árí. Mbák ŏyáŋ yi an-
chyɛ wɔ nɛpém ɛnɛn nébhíkí bhɔŋ ngwɛnti,

§ **18:22** Ɛkwày nkwɔ́ bɛbhak ndɔŋ "Bɛsa bɛrat nsɛm nɛkú nɛ épáy".

ɔbhɔŋ bébhúré bɛbhé Mandɛm.” 18 Mmŭ wu abhɛp Yesu bɛ, “Ɛbhén?” Yesu akɛmɛ yi bɛ, “Ɔríŋí bɛbhé Mandɛm. Bérèm bɛ, ‘Ké kwɛn bɛrwɔp. Ké wáy mmu, Ké ghɛp aghép. Ké te ntísiɛ akwarɛ, 19 chyĕ máyɛ nɛ ɛtayɛ kɛnókó. Nɛ ɔbhɔŋ bɛkɔŋ nti nkwă mbɔ ɛnyu ókóŋɔ́ mmʉɛt ɛyɛ.’ ” 20 Ɛsakámu yɔ arɛm bɛ, “Nnáŋ nchí bhʉɛrɛ bɛbhé ɛbhɛn mɛnkɛm. Ɛnyiŋ échák ébhʉét ké?” 21 Yesu aghati yi bɛ, “Mbák ŏyáŋ ɔmbak chak ndŭ babhi ankɛm, dók tí mɛnyiŋ ɛbhɛ mɛnkɛm, chyĕ nkáp ntá bachébhébho. Mbák ónkʉ́ nɔ, chɔŋ ómbɔŋ kɛfɔ́ mɛnyiŋ amfay. Ɔntwɔ́ yɛ ɔnkoŋo mɛ.” 22 Ɛsakámu yɔ ághókó nókó nɔ́, arɔbhɛ rɔŋɛrɔŋ nsónso mbɔnyunɛ abhŏŋ nyaka bɛyă mɛnyiŋ.

23 Yesu ayibhiri mmʉɛt arɛm ntá bakoŋo bhi bɛ, “Nchí ghati bhe bɛ ébè mmʉɛt tontó bɛ mŭnkáp anka Mandɛm ambak Mfɔ ywi. 24 Ɛchí wikirik bɛ mpɔŋɔ baso ámfʉét ndŭ mbok mbíábhan écha mŭnkáp béka Mandɛm ambak Mfɔ ywi.” 25 Bakoŋo Yesu bághókó nókó nɔ́, bápóp! Babho bɛbhɛp yi bɛ, “Mbák ɛnyu yɔ kĕ ɛchi, ághá yé ákway bɛbhak mmu anɛ Mandɛm ápɛmɛ?” 26 Yesu ayiŋi bhɔ diíí, arɛm bɛ, “Ntá nkwăŋwaŋ, mbi ápú, kɛ yĕnyiŋ épú cha Mandɛm.” 27 Pita asá ɛyɔŋ arɛm bɛ, “Ná nɛ bhɛsé? Séró yĕntiki ɛnyiŋ sékòŋo wɔ! Nsáy anɛ sébhɔ̀ŋ chí yí?” 28 Yesu aghati bhɔ bɛ, “Nchí ghati bhe bɛ ndŭ mmik nkɔ, mpok Mmu anɛ áfú ntá Mandɛm áchɔ̀kɔ ndŭ ɛnɔkó kɛfɔ yi nɛ kɛném kɛnkɛm, be bakoŋo bha băchɔ̀k nkwɔ́ ndŭ mɛnɔkó kɛfɔ, bɛkɛm manɛrékɛt Israɛl byo nɛ apay. 29 Nɛ yĕ agha anɛ árɔ́ yĕ chí bɛkɛt, yĕ chi bŏmayi, yĕ chí étáyi, yĕ chí máyi, yɛ chí bŏbhi, yĕ chí baki yi ĕti yí ákòŋo mɛ, chɔŋ ampɛt ambóŋ mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛnkɛm ndɔŋ bɛsa bɛtay, ambóŋ nkwɔ́ nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti. 30 Kɛ chɔŋ bɛyă bo abhɛn bachi ambi néne, mándɔp ansɛm, nɛ abhɛn bachi ansɛm, mándɔp bayămbi.”

20

Mandɛm ăkap bakʉ́ bɛtik abhi

1 Yesu arɔk ambi bɛrɛm bɛ, “Mbák Mandɛm achi nɛ bho mbɔ Mfɔ wap, mɛnyiŋ bébhak mbɔ ɛnyu échí ndŭ nɛkay ɛnɛn. Nɛkăy ɛnɛn nɛchi bɛ, mbɔŋɔ́nkĭfú achi nyaka. Ɛwak émɔt, afa beti beti arɔk bɛyaŋ bŏ abhɛn bákʉ̀ bɛtik amɛm nki ywi. 2 Aka nɛ bakʉ́ bɛtik abhɛn yi ayambi ásórέ bɛ chɔŋ yi anchyɛ bho nkáp ané ákway ndŭ bɛtik ɛbhɛn nywɔp nɛmɔt. Ató yé bhɔ bɛ mándɔ́k mánkʉ́ bɛtik amɛm nki ywi.” 3 Ɛghéká nókó nkárénká nénɛnamɔt beti bhɔ, afa arɔk nɛfisiɛ, aghó bŏfu tété abhɛn babhiki bhɔŋ yĕnyiŋ bɛkʉ. 4 Aghati bhɔ bɛ, “Dók ká nkwɔ ndŭ nki wa mankʉ́ bɛtik aré. Mănáŋ mămfáté beku, chɔŋ nchyé bhe nkáp anɛ ákwáy.” Báfʉét bárɔ́k. 5 Ɛghéká nókó mbɔ nkárénká byo nɛ ɛpay, nɛ nkarɛnka érát ɛnɛ ngósí, mbɔŋɔ́nki wu akʉ ɛnyumɔt. Nɔ́ chí, asɔt bŏ bɛtik bachak ató ɛbhi. 6 Bérɔŋ nkárénká ɛtay beku, apɛt afú, arɔk ɛtɔk, aghó bo báchák tété, ɛnyiŋ ɛnɛ bákʉ̀ ti. Abhép bhɔ bɛ, “Ndaká yí băchí fá tété, nywɔp nɛnkɛm, ɛnyiŋ ɛnɛ băkʉ ti?” 7 Bákémɛ yi bɛ, “Séchí fá tété mbɔnyunɛ sɛbhiki bhɔŋ mmu anɛ ásɔ̀t bhɛsɛ ndŭ bɛtik.” Mbɔŋɔ́nki wu aghati bhɔ bɛ, “Dók ká nkwɔ mănkʉ́ bɛtik amɛm nki wa.” 8 Ɛghéká nókó bĕku, mpok bakʉ̆ bɛtik bápɛtnsɛm anywɔ́p, mbɔŋɔ́nki abhiŋi mmu anɛ áyì̀ŋi bakʉ̆ bɛtik aghati yi bɛ, “Biŋí bakʉ̆ bɛtik chyɛ bhɔ bakáp ayap, bébhó nɛ abhɛn bárɔ́ŋɔ́ ɛbhi ndɔbhɛnsɛm, bɛwɛnti nɛ abhɛn báyámbi.” 9 Abho nɛ abhɛn básóré bhɔ ndŭ bɛtik nkárénká ɛtay beku, achyɛ yĕntiki mmŭ wap nkáp nywɔp nɛmɔt ankɛm. 10 Ághéká nókó ntá bŏ abhɛn báyámbi bábhó bɛtik beti beti, bákáysi bɛ chɔŋ anchyɛ awap nkáp anja ancha anɛ bŏ abhɛn babho bɛtik chi beku. Kɛ achyɛ yĕntiki ntí mmu chi ɛnyumɔt, nɔ chi nkáp bɛtik ɛbhɛn nywɔp nɛmɔt. 11 Básóré nókó bakap ayap, babho mɛnywinti ĕti mbɔŋɔ́nki, 12 mándɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Bŏ abhɛn bákʉ́ bɛtik chi ndŭ nɛŋɔkó nywɔp nɛmɔt, ɔchyé bhɔ nkáp ɛnyumɔt nɛ bhɛsé bhó sékʉ́ bɛtik ndŭ nywɔp nɛnkɛm amɛm ɛsóŋtí mmok.” 13 Kɛ mbɔŋɔ́nki akɛmɛ mmu wap amɔt bɛ, “Nkwăne, mbíkí nyié be yĕnyiŋ. Séká ɛyɔŋ émɔt nɛ bhe bɛ mĕchyɛ yĕntiki mmu ywɛka nkáp bɛtik ɛbhɛn nywɔp nɛmɔt. Pú nɔ́? 14 Sɔt nkáp aywɛ dók. Mɛmbɔŋ kĕ mbóŋɔ́ nti bɛchyɛ mmu anɛ abho bɛtik ndɔbhɛnsɛm nkáp bɛtik ɛbhɛn nywɔp nɛmɔt mbɔ ɛnyŭ nchyé wɔ. 15 Nkáp chi awa. Mbíkí bhóŋ bɛtaŋ bɛkʉ ɛnyŭ nkóŋɔ́ nɛ wú? Mpabhamík akʉ ŏbénti ndŭ ntóŋɔ́ bŏbhɛn bɛrĭnti?” 16 Yesu ánáŋá nókó bétém nɛkay ɛnɛn, arɛm yɛ bɛ, “Ɛnyu ɛyɔ kɛ ɛchi bɛ chɔŋ bɛyă bayămbi mándɔp ansɛm, nɛ bɛyă barɔbhénsɛm mándɔp ambi.”

Yesu arɛm ndɔŋ ɛné éjwi érát bɛ chɔŋ mángwáy yi
(Mk 10.32-34; Lk 18.31-34)

17 Ɛné Yesu ákɔ̀ bɛrɔŋ Yerúsalɛm nɛ bakoŋo bhi bati byo nɛ apay, asɔt bhɔ nɛpak, abho bɛghati bhɔ ɛnyiŋ ɛné ébhóŋɔ́ béfákari nɛ yi. 18 Arɛm bɛ, “Ghók ká, sérɔ̀ŋ nɔ chi Yerúsalɛm, nɛ mpok séghéká aré, chɔŋ mámfyɛ Mmu anɛ áfú ntá Mandɛm amó bŏbati bachiăkap Mandɛm nɛ ntá batɔŋ ɛbhé Moses, bó mándɛm bɛ mángwáy yi. 19 Nɛ bŏbati mánsɔt yi mamfyɛ amɔ bo abhɛn bápú bo Israɛl, bé mánjókó yi, nɛ bɛ mándén yí nɛ ɛkpa, nɛ bɛ mángó yi ndŭ ɛkotákáti. Kɛ éghéká nókó manywɔp arat, ampɛtnsɛm ndŭ nɛpém.”

Yesu yi bɛ mŭnti abhɔŋ bɛbhak mŭbɛtok
(Mk 10.35-45)

20 Ɛbhíkí tat, ngɔré Sɛbɛdi asɔt bɔ̆bhi bati apay, arɔk ntá Yesu nɛ bhɔ. Atɛp mánén bɛsí bhi are bhép yi bɛ ankwak yi. 21 Yesu abhép yi bɛ, “Ɔyáŋ mɛ̆nkʉ wɔ yi?” Akɛmɛ bɛ, “Ɛta, kʉ bé mpok óbhàk Mfɔ, bɔ̆bha abhɛn bati apay, manchɔkɔ nɛ wɔ, amɔt ɛbhe awónɛm, achák ɛbhe awógho.” 22 Kɛ Yesu akɛmɛ yi bɛ, “Ɔbhíkí riŋi ɛnyiŋ ɛnɛ óyàŋ nkʉ ntá yɛ. Bă̆kwáy bɛka mɛnyu ɛsɔŋɔri anɛ mbóŋɔ́ ménýú?” Bákémɛ yi bɛ, “Sékwày bɛkʉ nɔ.” 23 Yesu aghati bhɔ bɛ, “Tɛtɛp, chɔŋ mănyú nkóp ɛsɔŋɔri anɛ mbóŋɔ́ mɛnyu, kɛ mbíkí bhɔŋ bɛtaŋ bɛyap bo abhɛn babhɔŋɔ bɛchɔkɔ ɛbhe awónɛm ɛya nɛ abhɛn babhɔŋɔ bɛchɔkɔ ɛbhe awɔghɔ. Bɛbhak ɛbhɔ bɛchi ntá bŏ abhɛn Ɛtaya aghoko bhó ábhúré ntá yap.” 24 Bakoŋo Yesu báchák bati byo bághókó nókó ɛnyiŋ ɛnɛ bɔ̆ Sɛbɛdi barɛmɛ, bábhó bɛbĕnti nɛ mamʉɛrɛ bhap nɔ bachi nnɔ amɔt. 25 Ɛkú Yesu abhiŋi bhɔ mankɛm arɛm bɛ, “Bă̆riŋi bɛ ntá bŏ mmik, bafɔ bábhɔŋ bɛyă bɛtaŋ amfay bŏbhap, nɛ bŏbati básɔ̀t bɛyă bɛtaŋ bɛkʉ bŏbhap mángók bhɔ. 26 Kɛ ébhíkí bhɔŋ bɛbhak ɛnyu yɔ ndŭ nkwɔ ywɛka. Mmu anɛ áyàŋ bɛbhak mŭngo ywɛka, abhɔŋ bɛbhak mŭbɛtok ywɛka, 27 nɛ yĕntiki mmu ywɛka anɛ áyàŋ bɛbhak mmŭ mbi abhɔŋ bɛbhak nsɛm aywɛka, 28 nkúbhé mbɔ ɛnyŭ Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm mbíkí twɔ bɛ bo mántók mɛ. Ntwɔ chi bɛbhak mŭbɛtok, nɛ bɛchyɛ nɛpém ɛna ndu bɛku bɛyă bhó, mférɛ́ bhɔ ndŭ kɛsɛmé bɛbú.”

Yesu abú manémámik bati apay amɛm ɛtɔk Jɛríko
(Mk 10.46-52; Lk 18.35-43)

29 Yesu ăfù nyaka ɛtɔk Jɛríko nɛ bakoŋo bhi. Ngémtay bho báré koŋo bhɔ. 30 Manémámik bati apay babhak nɛpaká mbi chɔkɔ. Bághókó nókó bé Yesu kĕ áfʉèt, bábho bɛbik mandɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Ɛta, Mmŏ Mfɔ Debhít! Ghó bhɛsɛ́ ntínso!” 31 Bo abhɛn bachi arɛ bábhó bɛsayti manémámik bhɔ bɛ, “Kusí ká!” Kɛ bákpik bare bik nɛ ɛyɔŋ amfay bɛ, “Acha, Mmŏ Mfɔ Debhít! Ghó bhɛsɛ ntínso!” 32 Yesu ate, abhiŋi bhɔ, abhép bhɔ bɛ, “Bă̆yàŋ bé nkʉ bhe yí?” 33 Bákémɛ yi bɛ, “Ɛta, séyàŋ ónkʉ́ amík yɛsɛ ánénɛ́.” 34 Yesu aghó bhɔ ntínso. Atɔk amík ayap. Témté wu, babho bɛghɔ mbaŋ nɛ babho bɛkoŋo Yesu.

21

Yesu achwe Yerúsalɛm mbɔ mmu anɛ anu ansɔt awónɛm
(Mk 11.1-11; Lk 19.28-40; Jn 12.12-19)

1 Yesu nɛ baghɔkó bhi bákó baghaka ndŭ bɔ̆bɛtɔk Bɛtfágɛ nɛ Bétani, ndŭ Njiɛ Mɛnok Olif, kɛkwɔt nɛ Yerúsalɛm. Aré, ató baghɔkó bhi bati apay ambi. 2 Apérɛ tó bhɔ, aghati bhɔ bɛ, “Dók ká ndŭ mótɔk anɛ achi afɔ ambi. Nɛchwe bă̆chwè ɛtɔk, chɔŋ măngó mpɔŋɔ batu sɛsét, nɛ móywi. Kaŋárí ká, măntwɔ fá nɛ yɔ. 3 Mbák yĕ mmu abhɛp be ntí anɛ bă̆kàŋari yɔ, ghatí ká yi bɛ, ‘Acha, áyàŋ yɔ.’ Témté wu, chɔŋ yi andɔ mănsɔt yɔ.” 4 Ɛfákari nkúbhé ɛnyu ɛyɔ bé ɛnyiŋ ndɛmɛkɛpĭnti árémé nyaka émfú tɛtɛp.

Ndɛmɛkɛpĭnti arɛm nyaka bɛ,

5 “Ghatí bo Síɔn * bé
mfɔ wap ătwɔ̀.
Abhɔŋ nɛsɛptʉ̆mʉɛt,
ătwɔ chɔkɔ amfăy mpɔŋɔ batu,
amfay mómpɔŋɔ batu.”

6 Bakoŋo Yesu bhɔ bárók bakʉ mbɔ ɛnyŭ yi aghati bhɔ. 7 Básɔ́t mpɔŋɔ batu yɔ nɛ móywi, bárók ntá Yesu nɛ yɔ. Básɔ́t ndɛn mfă̆mʉɛt yap basɔbhɛri yɔ, Yesu akó achɔkɔ amfay. 8 Bɛyă bo abhɛn bachi arɛ, báférɛ ndɛn mfă̆mʉɛt yap baghay ambi. Báchák báré kpɔt bɛwɔ́kéndé mángay nɔkɔ ndŭ mbi anɛ yí áfʉèt aré. † 9 Bɛyă bho báré rɔŋ ambi, bachak mankoŋo nɔkɔ ansɛm. Yesu abhak nénti ɛnap. Bó mankɛm báré bik mándɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Sémbíti Nyiĕ nɛwú Mfɔ Debhít! Mandɛm ánjét mmu anɛ átwɔ̀ ndŭ nnyén Acha! Sémbíti Mandɛm mfay!” 10 Nɛchwe yí áchwé Yerúsalɛm, ɛtɔk ɛnkɛm ényíkísi tikĭtik. Bo bábhó bɛbhɛp bati bɛ, “Anɛ mmu átwɔ̀ chi agha?” 11 Bo abhɛn bákɔ̀ nɛ yi báré kɛmɛ mandɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Chí Yesu, Ndɛmɛkɛpĭnti Mandɛm anɛ áfú Násárɛt, atú Gálili.”

Yesu abók bakŏsiɛ
(Mk 11.15-19; Lk 19.45-48; Jn 2.13-22)

12 Yesu áchwé nókó ɛtɔk, arɔk amɛm ɛkɛrákap Mandɛm. Abók bakŏsiɛ nɛ bo abhɛn bákù mɛnyiŋ. Atakati béfémé bo abhɛn bákɔ̀ ɛsiɛ bakap bɛwupsi. Atakati nkwó mɛnɔk bo abhɛn bátí bɛbhóŋó. 13 Ndŭ Yesu ákʉ̀ nɔ, aghati bhɔ bɛ, Mandɛm arɛm bɛ, “Ɛkɛt ɛya ébhoŋ bɛbhak chi ɛkɛré nɛnikímʉɛt, kɛ bă̆yibhiri yɔ érɔp nɛbhʉɛt anɛ baghép bábhèsɛ arɛ.” Nó kĕ básíŋí amɛm Ɛkáti Mandɛm.

14 Ɛné Yesu ábhʉét amɛm ɛkɛrákap Mandɛm, bɛyă manémámik nɛ bakɛm bárók ntá yi, abú bhɔ mankɛm. 15 Bŏbati bachiăkap Mandɛm nɛ batoŋ ɛbhé Moses bághó mɛnyiŋí makнkay ɛbhɛn Yesu ákʉ́. Bághó nkwɔ ndŭ mămbɔ bábì̀k amɛm ɛkɛrákap mándɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Bakak nɛ kɛnókó ámbák nɛ Nyíé-nɛwu Mfɔ Debhít!” Baghɔ nókó nɔ, bati ábé bhɔ amɛm tontó. 16 Bábhép Yesu bɛ, “Ɔpú ghók nɔ ɛnyiŋ ɛnɛ bŏbhɛn bárèm-ɛ?” Yesu arɛm bɛ, “Nchí ghók.

* **21:5** Síɔn chi Yerúsalɛm. † **21:8** Ɛnyu ɛyɔ kĕ bo Ju bákʉ̀ nyaka mpok mŭngo átwɔ̀.

Nó tɛ̌ bächí, bäbhíkí re ghók wáwák ɛnyiŋ ɛnɛ basiŋi amɛm Ɛkáti Mandɛm?" Básiŋ bɛ, "Ɔkʉ mämbɔ nɛ abhén babhʉɛt amɔ mándíŋí bɛchyɛ wɔ bakak nɛ kɛnókó?" 17 Yesu áró nókó bhɔ, afa Yerúsalɛm arɔk Bétani, abhʉrɛ arɛ.

Yesu akʉ ɛnɔk ékúri
(Mk 11.12-14, 20-24)

18 Néyí nókó, Yesu afa abho bɛpɛtnsɛm Yerúsalɛm. Nsay akém yi. 19 Ndú árɔ̀ŋ, aghó ɛnɔk fig nékú mbi. Arɔk aré, kɛ yɛ̌ mósɛpɛménɔk akɛ ghó amfay. Ɛbhíkí fʉét chí bɛyé bɔbhɔ. Yesu arɛm ntá ɛnɔk ɛyɔ bɛ, "Tɛ̌ mmik ámáy, ɔpú pɛrɛ kway mɛnyu kɛpɛm." Ɛnɔk fig ɛyɔ ɛgu témté. 20 Baghɔk Yesu bághó nókó ɛnyiŋ ɛnɛ éfákárí, bábhák maknkay tontó. Bábhó bɛrɛm nɛ bati bɛ, "Yi éká ɛnɔk fig ɛnɛ ɛgu témté ɛnyunɛ?" 21 Yesu aghati bhɔ bɛ, "Nchí ghati bhe bɛ, mbák mämbɔŋ nɛka nɛ Mandɛm tɛtɛp, kɛmakati bɛtaŋ ɛbhɛn yí ábhóŋɔ́, bäkwáy bɛkʉ ɛnyiŋ ɛnɛ nkʉ ɛnɔk fig ɛnɛ. Nɛ bäkwáy bégháti yɛ̌ chí njiɛ nɛ bɛ 'Fä fá kwén awu amɛm manyu,' émfakari ɛnyu yɔ. 22 Nɛ yɛ̌ntiki ɛnyiŋ ɛné mänikmʉɛt bɛ Mandɛm anchyɛ bhe, apú rɔ bɛchyɛ bhe, mbák mänókó."

Ɛbhak ɛné bɛtaŋ Yesu béfú
(Mk 11.27-33; Lk 20.1-8)

23 Yesu achwe amɛm ɛkɛrákap, abho bɛtɔŋ bho Ɛyɔŋ Mandɛm. Ndǔ yí ákʉ̀ nɔ, bŏbati bachiäkap nɛ bŏbati ɛtɔk báchák bárók ntá yi bábhép yi bɛ, "Ntiki bɛtaŋ óbhóŋɔ́ bɛkʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn nɛ ókʉ̀? Agha áchyé wɔ bɛtaŋ ɛbhɔ?" 24 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, "Mɛnkwɔ mbɔŋ ɛnyiŋ émɔt bɛbhɛp be. Mbák mänkémé mɛ yɔ, chɔŋ mɛnkwɔ ngati be mmu anɛ áchyé mɛ bɛtaŋ bɛkʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛ̌kʉ̀." 25 Ɛnyiŋ ɛnɛ mbóŋɔ́ bɛbhɛp be chi bɛ, "Agha áchyé nyaka Jŏn Njwiti bɛtaŋ bɛjwiti bho? Mandɛm, kɛ chí bŏ mmik?" Báre kɛm ɛpúítí nɛ bati bɛ, "Chɔŋ séndɛm bɛ yi? Mbák séndɛm bɛ bɛtaŋ ɛbhɛn Jŏn béfú nyaka ntá Mandɛm, äbhép bhɛsɛ bɛ, 'Kɛ ndaká yi bäbhíkí noko ɛyɔŋ ɛyi?' 26 Nɛ mbák séndém bɛ, 'Béfú nyaka ntá nkwä', nó séyàŋ ɛsɔŋɔri nɛ bŏ bhɛsé mbɔnyunɛ bó mankɛm mánoko sayri bɛ Jŏn achi nyaka ndɛmɛkɛpǐntí Mandɛm." 27 Bákémɛ Yesu chi bɛ, "Sébhíkí ríŋi." Yesu aghati bhɔ bɛ, "Mɛnkwó mpú ghati yɛ bhe mmu anɛ áchyé mé bɛtaŋ bɛkʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn né mɛ̌kʉ̀."

Nɛkay chi nɛ bŏbhi

28 Yesu arɛm bɛ, "Bärɛm bé yi ɛ̌ti ndak anɛ? Mmu amɔt achi nyaka nɛ bŏbhi bati apay. Bábhák bŏ babhakanɛm. Ɛwak émɔt abhíŋi anɛ mbi aghati yi bɛ, 'Mówa, dók ká bɛtik amɛm nki ɛchɔŋ.' " 29 Mówu akɛmɛ bɛ, "Mpú róŋ." Kɛ ansɛm mpok, awupsi nti arɔk. 30 Chi afʉét arɔk ntá mmɔ̌ anɛ mónkwɛn, aghati yi nkwɔ bɛ, "Mówa, dók amɛm nki kʉ bɛtik ɛchɔŋ. Mówu akɛmɛ yi bɛ 'Ɛta, chɔŋ ndɔk.' Kɛ akɛróŋ. 31 Ghatí ká mɛ. Ndǔ bŏbhɔ bati apay, anɛ ághókó étáyi, akʉ ɛnyiŋ ɛnɛ yi áyàŋ chí ané?" Bŏ mankɛm bakɛmɛ bɛ, "Anɛ nsénsí." Yesu aghati bŏbati bo Israɛl bhɔ bɛ, "Diŋí ká tɛtɛp bɛ bŏ bɛbú mbɔ babhɛbhé nkábhénti nɛ baghɔré-nɛkɔ báyámbi bébhóŋ mbi bɛbhak bŏ abhɛn Mandɛm achi nɛ bhɔ mbɔ Mfɔ wap, ɛné bärɔ̀p nsɛm. 32 Nchí rɛm nɔ mbɔnyunɛ Jŏn Njwiti atwó nyaka ntá yɛka bo Israɛl mankɛm, bɛtɔŋ bé ɛnyǔ mmu ákway bɛbhʉrɛ nɛpém ɛni chak bɛsí Mandɛm, kɛ bäbhíkí noko ɛnyiŋ ɛnɛ yi árèm. Babhɛbhé nkabhɛnti nɛ baghɔré-nɛkɔ kɛ̌ mánókó ɛnyiŋ ɛnɛ yi árèm. Yɛ̌ndu bäghó bé babhɛbhé nkábhénti nɛ baghɔré-nɛkɔ mánóko Jŏn, bäkɛ tíknsɛm bɛ mänókó ɛnyiŋ ɛnɛ yí árèm."

Bakʉ̆ bɛtik nɛ mbɔŋónki
(Mk 12.1-12; Lk 20.9-19)

33 Ghok ka nɛkay néchák, "Mmŭfú abhŏŋ nyaka nki. Api mɛnɔk vain arɛ. Atɛp ɛbhá ɛnɛ ɛghabhɛri nki ankɛm. Atém mbok aghoko nɛbhʉɛt anɛ báyàt kɛpɛm váin, bɛ nnok ywi amfu, mánsɔt, máná mmém. Ate mókɛrémfay amɛm nki wu, bé ámbák nɛbhʉɛt anɛ mmu áchɔ̀kɔ ndu bébhábhéri nki. Afyé yɛ bo aré bɛ mánkʉ bɛtik mánkɔrɛ nsáy nɛ yi. Arɔ, arɔk nɛkɔ ɛtɔk ɛchak. ‡ 34 Mpok bɛkɔk kɛpɛménɔk ákway nókó, mbɔŋónki ató bakʉ̆ bɛtik bhi bachak bɛ mándók mánsɔt aywi ákóré mbwɔt. 35 Kɛ báchwóbhé nókó amɛm nki, bakʉ̆ bɛtik ndǔ nki bákém bhɔ. Bádén amɔt, báway áchák, bátémtí anɛfú nɛ batay. 36 Ɛbhíkí tat, mbɔŋónki wu afɛrɛ bakʉ̆ bɛtik abhi báchák ató. Báyá báchá abhɛn mbi. Kɛ bakʉ̆ bɛtik abhɛn báchí amɛm nki bákém bhɔ, bákú ɛnyumɔt nɛ bhó, mbɔ ɛnyǔ bákú nɛ abhɛn mbi. 37 Ndǔ ngwɛnti, mbɔŋónki arɛm nɛ mmʉɛt yi bɛ, 'Chɔŋ ntó mbɔŋ mówa. Yɛ̌ yí, bábhɔŋ béchyɛ yi kɛnókó.' Afɛrɛ yɛ móywi ató. 38 Kɛ nɛghó anɛ bakʉ̆ bɛtik bághó yi, bábhó bɛrɛm nɛ bati bɛ, 'Yiŋí mbŏŋ móywi né, nɛ yí kɛ̌ ábhóŋɔ́ ményié nɛwú ɛtayi. Twó ká sénkɛm yi séngwáy bé ɛtayi ánáŋ ángú, mɛnyiŋ ɛbhi méndɔp chi ɛbhɛsɛ.' 39 Bákém yé yi, baya, báfú amɛm nki nɛ yi, barɔk baway."

40 Yesu ánáŋá nókó bétém nɛkay ɛnɛn, abhép yɛ bŏbati ɛtɔk Israɛl bɛ, "Bě bäkáysí bé mpok mbɔŋónki wu ápérénsɛm nɛkɔ ɛnɛn yí áróŋɔ́, äkʉ yi nɛ bakʉ̆ bɛtik bhɔ?"

41 Bŏbati bhɔ bakɛmɛ Yesu bɛ, "Mpok anɛ mbɔŋónki wu ápérénsɛm, äkʉ bɛbéptí bakʉ̆ bɛtik bhɔ mángú ɛbéptí nɛwú, ansɔt nki wu anchyɛ ntá bakʉ̆ bɛtik abhɛn bápú nók

‡ **21:33** Vain äko ndǔ mɛnɔk nɛ básɔt kɛpɛm ɛki mána mmém.

bɛchyɛ yi aywi ákóré mbwɔt témté, yĕntiki mpok anɛ ɛnyiŋ éfú ɛbhi.”

42 Yesu abhép bhɔ bɛ, “Băbhíkí re pay ɛnyiŋ
ɛnɛ ɛchi amɛm Ɛkáti Mandɛm?
Básiŋ bɛ, ‘Nkúbhé ntay ɛnɛn batĕkɛt
bágu̱ébhé bé nébhíkí ri,
nó kɛ néróbhé ntay ɛnɛn nékémé ɛkɛt
nɛchá batay áchák ankɛm.
Mandɛm kɛ ákú̱ bé ɛmbák ɛnyu yɔ,
nɛ ɛchi ndaká maknkay tontó ntá yɛsɛ!’

43 “Mĕghàti yɛ be bɛ, chɔŋ Mandɛm amfɛrɛ
áfɔ́k anɛ bămbɔ́ŋɔ́ ndŭ yí áchí nɛ bhe mbɔ Mfɔ
ywɛka, anchyɛ ntá bo báchák abhɛn bákù
mɛnyiŋ ɛbhɛn yi áyàŋ bɔ mankʉ̀.” 44 [Yĕntiki
mmu anɛ akwɛnɛ ndŭ ntay ɛnɛn, ăsĭɛpti ndŭ
mbiŋ, nɛ mmu anɛ ntay ɛnɛn nékwénέ yi
amʉɛt, néchɔ̀kɔti yi.]

45 Bŏbati bachiăkap Mandɛm nɛ bŏnkwɔ
Fárisi bághókó nókó bakay yɔ nó Yesu átémé,
bárĭŋi bɛ ărèm nɔ chí ĕti yap. 46 Báre yaŋ
bɛkɛm yi, kɛ báchày nyaka bɛyă bo abhɛn
báchi arɛ, mbɔnyunɛ bárĭŋĭ nyaka bɛ bŏbhɔ
básɔt Yesu mbɔ ndɛmɛkɛpĭnti Mandɛm.

22

Yesu atém nɛkăy ɛpă nɛbhay
(Lk 14.15-24)

1 Yesu apɛt abho bɛghati bhɔ mɛnyiŋ ndŭ
bakay. 2 Yí bɛ, “Mbák Mandɛm achi nɛ
bho mbɔ Mfɔ wap, mɛnyiŋ bébhak mbɔ
ɛnyu ɛchi ndŭ nɛkay ɛnɛn. Mfɔ amɔt anak
nyaka ɛpă nɛbhay ntá móywi. 3 Mpok ɛpa
ákway nókó, ató bŏ-bɛtok abhi bé mándók
mángátí bŏ abhɛn yi ánáká bɛ mpok akway.
Kɛ yĕ amɔt kɛ twɔ. 4 Apɛt abhiŋi bŏ-bɛtok
abhi báchák aghati bhɔ bɛ, ‘Dók ká ghati
bo abhɛn nnáká bé ngwáy bhɔ bɛsɛné mpɔŋ
nɛ mănáŋ mana nɛnyíé, yĕntiki ɛnyiŋ énáŋ
échí téé. Dók ká ghati bhɔ mántwɔ́.’ 5 Kɛ
ndŭ bo abhɛn yi ánáká mankɛm, yĕ mmu
amɔt abhíkí fyɛ ntí. Mánkʉ nɔkɔ chi ɛbhap
mɛnyiŋ. Amɔt arɔk ɛbhi ɛyi, achák arɔk
chí ɛkɛrésiɛ ɛyi, 6 abhénéfú bákémti bŏ-bɛtok
abhɛn mfɔ wu átó, bádɛn mbɔ nnya baway.
7 Mfɔ wu abhóŋ bɛyă bɛbĕnti. Ató batemé
nɛnu bhi bárók báwáy bŏbhɔ, básóŋ ɛtɔk
ɛyap. 8 Abhiŋi yɛ bŏ-bɛtok abhi arɛm bɛ,
‘Mpok ɛpa akway. Kɛ bŏ abhɛn nnáká bátɔŋ
bɛ babhiki kway bŏ abhɛn bátwɔ̀ ndŭ ɛpă
ɛya. 9 Dók yé ká ndŭ yĕntiki mbay, măndk
yĕntiki mmu anɛ băghó, bé ántwó ndŭ ɛpă
nɛbhay.’ 10 Bŏbɛtok bhɔ bárók bakʉ̀ mbɔ
ɛnyŭ yi ághátí bhɔ. Bábhíŋi yĕntiki mmu.
Mmŭ mbúmbʉ̀ mămbiŋi bhíŋi, mmŭ ndíndí
mămbiŋi bhiŋi. Ɛkú ɛkɛt ɛpă nɛbhay éjwí nɛ
bo.

11 “Kɛ mpok mfɔ áchwé anywɔ́p bɛghɔ bŏ
abhɛn yi ánáká, aghó bé mmu amɔt abhiki
bhɔŋ nkú-nɛbhay amʉɛt. 12 Abhép mmu wu
bɛ, ‘Nkwănɛ, ɔkú ná kɛ ŏchwe fá, nkú-nɛbhay
wɔ amʉɛt tí?’ Ɛcha mmu wu ɛnyiŋ bɛrɛm.
13 Mfɔ achyɛ ɛyɔŋ bɛ mánkém yi mángwɔ́t
amɔ nɛ bɛkak, mámɛsɛ nɛfi ndŭ ɛjuri. Aré,
bo bábhak ndŭ nɛdĭ kɛbhɔ nɛ nɛnyié ámén.”
14 Yesu ánáŋá nókó bɛtɛm nɛkay ɛnɛn, arɛm
bɛ, “Mandɛm ănak bɛyă bho, kɛ ăyap chí
bărú.”

Bábhép Yesu ĕti nkábhénti ndu báyàŋ yi
ánkwén anyu
(Mk 12.13-17; Lk 20.20-26)

15 Ɛbhíkí tat, mbɔk bŏnkwɔ Fárisi bárók
báté ɛyu, babho bɛyaŋ ɛnyŭ bákway bɛkʉ̀
Yesu ánkwén anyu, bɛ bɔ mámbóŋ mbi
bɛkɛm yi. 16 Báká ɛyɔŋ émɔt, bátó mbɔk
bakoŋo bhap nɛ mbɔk bo Israɛl abhɛn báté
ansɛm Hérɔd ntá Yesu bɛ mámbép yi bɛ,
“Ntɔŋ, sérĭŋí bé wɔ ɔchí mmu tɛtɛp, nɛ bé
ŏtòŋ bho mbi Mandɛm tɛtɛp. Sérĭŋí bé ɔpú
yiŋi mmu ndŭ bɛsí óncháy yi. 17 Ghatí yɛ
bhɛsɛ, ɛbhé yɛsɛ ɛka bɛ sénchíɛ nkábhénti ntá
Mfɔ Rom kɛ ébhíkí ka?” 18 Yesu ariŋi nkaysi
mbúmbʉ̀ yap. Arɛm bɛ, “Bĕ bho bɛtábhá,
ndaká yí măm̀ɔ̀ mɛ?” 19 Aghati bhɔ bɛ, “Tóŋ
ká mɛ nkáp kpokorok anɛ básɔ̀t bɛchyɛ ndŭ
nkábhénti.” Bátwó yi nɛ ɛbhɔkɔ nkáp. *
20 Yesu asɔt akém awɔ, abhép bhó bɛ, “Ntí
ághá né arɛ? Nɛ nnyén chi ɛnɛn ághá?”
21 Bákémɛ yí bɛ, “Chí ntí Sísa, Mfɔ Rom. Nɛ
nnyén, chi ɛni.” Yesu aghati yɛ bhɔ bɛ, “Chié
yé ka mfɔ Rom yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ ɛchi ɛyi,
măncnyɛ Mandɛm yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ ɛchi ɛnɛ
Mandɛm.” 22 Bághókó nókó ɛnyiŋ ɛnɛ Yesu
arɛmɛ, bápóp! Bárɔ́ yi, barɔk ɛbhak ɛyap.

Ɛnyiŋ bábhébhé Yesu ĕti nɛpɛrénsɛm ndŭ
nɛpém
(Mk 12.18-27; Lk 20.27-40)

23 Nkúbhé nywɔp ɛnɔ, mbɔk bŏnkwɔ
Sádusi bárók ntá Yesu bɛbhɛp yi ɛnyiŋ ndu
bɛkʉ̀ yi ánkwén anyu. Bŏnkwɔ Sádusi
babhiki noko nyaka bɛ ɛwak émɔt bawú
bápɛtnsɛm ndŭ nɛpém. 24 Bábhép Yesu bɛ,
“Ntɔŋ, Moses asiŋ ndŭ ɛbhé ɛyɛsɛ bɛ, mbák
mmu ángú ándó ngɔrέ kɛ bó kɛbhɔŋ yĕ mmó,
mómayi abhɔŋ bɛsɔt ngɔrέ wu bé ámbé bɔ
nɛ yi ndŭ nnyén manɔ anɛ ágú. 25 Bŏ chi
amɔt bati tándráɔ́t báchí nyaka fá. Anɛ
mbi abháy ngɔrέ, agú ɛné yi abhiki bhɔŋ
yĕ mmó. Anɛ ákòŋo yi, asɔt kénkwésé wu
ndŭ nɛbhay. 26 Yí nkwɔ agú, kɛbhɔŋ mmó nɛ
kénkwésé wu. Ɛfákari ɛnyumɔt nɛ anɛ ájwí
bati arat, nɛ bŏmayi bachak nkwɔ. 27 Ndŭ
ngwɛnti, ngɔrέ wu nkwɔ agú. 28 Ndu ɛchi nɔ,
mpok Mandɛm ákù bawú mámpétnsɛm ndŭ
nɛpém, ngɔrέ wu ăbhák anɛ agha? Ndu bó
mankɛm, bati tándráɔ́t, yĕntiki mmu wap
abhay nyaka yi.”

29 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, “Bɛkwénέ béchí nɛ
bhe tontó! Nti achi bɛ băbhíkí riŋi yĕ chi

* **22:19** Yesu ariŋi bɛ báyàŋ yi ankwɛn ndŭ ntá yap.

mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi amɛm Ɛkáti Mandɛm nɛ yɛ̌ chi bɛtaŋ Mandɛm. 30 Mpok Mandɛm ákú bawú mámpétnsɛm ndŭ nɛpém, bo bábhak mbɔ bɔángɛl awu amfay. Bápú pɛrɛ bhay nɛbhay. 31 Kɛ mbák mămàkati bɛ bawú bapu kway bɛpɛtnsɛm ndŭ nɛpém, nɔ bărɛm bɛ bǎbhíkí re pay ndŭ Ɛkáti Mandɛm ɛnyiŋ ɛnɛ yi ágháti bhe? Ɛchí amɛm ɛkáti bé Mandɛm arɛm bɛ, 32 ‘Mɛ nchí Mandɛm Abraham, Mandɛm Aisek, nɛ Mandɛm Jekóp!’ Mandɛm achí Mandɛm bo abhɛn bachi nɛpém. Apú Mandɛm bawú.” 33 Bɛyă bo abhɛn báchí nyaka arɛ bághókó nókó ɛnyiŋ ɛnɛ Yesu árémé, manyu áchók bhɔ, béyíŋi ɛnyŭ nɛtóŋ ɛnɛn Yesu átɔ̀ŋ.

Ɛbhé Mandɛm ɛnɛ ɛcha bɛchak mɛnkɛm
(Mk 12.28-34; Lk 10.25-28)

34 Bŏnkwɔ Fárisi bághók bɛ ɛnyiŋ ɛnɛ Yesu ágháti bŏnkwɔ Sádusi ékú manyu áchók bhɔ. Báté ɛyu, báyán ɛnyiŋ échák ɛnɛ bábhɛp Yesu. 35 Mmŭ wap amɔt anɛ áchí ɛsáyrí ntɔŋ ɛbhé Moses arɔk mɛmɔ Yesu. Abhép yi bɛ, 36 “Ntɔŋ, ɛbhé ɛnɛ échá bɛbhé Moses béchák chi éné?” 37 Yesu akɛmɛ yi bɛ, chí ɛbhé ɛnɛ érèm bɛ, “ ‘Kɔŋ Mandɛm Acha ywɛ nɛ nti ɛnɛ nɛnkɛm, nɛ ɛfóŋó yɛ ɛnkɛm, nɛ nkaysi yɛ nkɛm’. 38 Ɛné kɛ ɛchi ɛbhé mbi, nɛ yó kɛ échá bɛchak mɛnkɛm. 39 Ɛné éjwí bɛpay échi mbɔ ɛné, nɛ érèm bɛ, ‘Kóŋ nti nkwă mbɔ ɛnyu ókóŋó mmʉɛt ɛyɛ.’ 40 Bɛbhé ɛbhɛn bɛpay békútí yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ Mandɛm áyàŋ bo mándíŋí, mbɔ ɛnyŭ ɛchi ndŭ mɛnyiŋ mɛnkɛm ɛbhɛn Moses ásíŋí, nɛ ɛbhɛn barɛmé kɛpĭntı Mandɛm básíŋí.”

Mpɛmɛ Mandɛm afyɛ́ nyaka bariɛp bɛ́ ătò
(Mk 12.35-37; Lk 20.41-44)

41 Ɛné bŏnkwɔ Fárisi babhʉɛt ɛbhak émɔt nɛ Yesu, yi abhép bhɔ bɛ, 42 “Ndŭ nkaysi yɛka, Mpɛmɛ Mandɛm afyɛ́ nyaka bariɛp bɛ ătò abhɔŋ bɛbhak mmŏ agha?” Bákémɛ Yesu bɛ, “Abhɔŋ bɛbhak ɛbhárémɔ Debhít.”

43 Yesu arɛm bɛ, “Ná ɛchi yɛ bɛ Ɛfóŋó Mandɛm ákʉ nyaka Mfɔ Debhít ambiŋi yi bɛ ‘Acha?’ Mfɔ Debhít arɛm nyaka bɛ,

44 ‘Mandɛm Acha arɛm nyaka ntá Acha wa bɛ,
chɔkɔ fá ɛbhĕ awónɛm ɛya ndŭ ɛnɔkɔ-kɛnókó, †
kpatɛ nkʉ bŏmpap abhɛ mándɔp mbɔ ɛnɔk ɛnɛ ónyàŋa chɔŋ bɛkak arɛ.’

45 Yesu abhép yɛ bhɔ bɛ, mbák Mfɔ Debhít ăbhìŋi nyaka Mpɛmé ré bɛ Acha. Ná Achă-rɛ áyibhiri ambak ɛbhárémɔ ywi?”

46 Yɛ̌ mmu kɛkway bɛkɛmɛ Yesu ɛnyiŋ ɛnɛ yi ábhébhé bŏnkwɔ Fárisi. Nɛ bébhó mpok ɛyɔ, yɛ̌ mmu kɛpɛrɛ mɔ bɛbhɛp yi yĕnyiŋ.

23

Sɔt ká mpok nɛ batɔŋ ɛbhé Mandɛm nɛ bŏnkwɔ Fárisi
(Mk 12.38-39; Lk 11.43, 46, 20.45-46)

1 Ɛbhíkí tat, Yesu abho bɛghati bakoŋo bhi nɛ bɛyă bo abhɛn bachi ɛbhak émɔt nɛ yi bɛ, 2 “Batɔŋ-ɛbhé Mandɛm nɛ bŏnkwɔ Fárisi kɛ bábhóŋó bɛtaŋ bɛghati bho mbŏŋ mɛnyiŋ ɛbhɛn béchí amɛm bɛkáti ɛbhɛn Moses asíŋí. 3 Bǎbhɔŋ yɛ bɛkoŋo chi mɛnyiŋ ɛbhɛn bɔ bárèm, bǎké kʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn bó bákʉ̀. Nchí rɛm nɔ mbɔnyunɛ bó babhɔŋ bápú kʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn bó bághàti bho wáwák. 4 Bábày bho mɛnwóptí batu anti bɛ mámpókó, ndŭ bɛyă bɛbhé ɛbhɛn bɔ báfyè, kɛ bó babhɔŋ bápú kwak bo mámbʉ́ré bɛbhé bhɔ yɛ̌ mandú. 5 Bákʉ̀ yĕntiki ɛnyiŋ ɛyap chi ndu bɛtɔŋ mmʉɛt. Ɛnyiŋ émɔt ɛchi bɛ, yĕntiki mmu wap ăsɔt Ɛyɔŋ Mandɛm ansíŋ amfyɛ amɛm bŏmɛnyiŋ mbɔ nchóŋ ambat nɛfó puréé, angwót échák ndŭ ɛrɛbháwɔ, kémbyáká bɛjɛnjĕmé ndɛn ɛyap nkwɔ bésàpti méncha ɛnyu bébhóŋó bɛbhak. 6 Bákɔŋ nkwó béchɔkɔ ndŭ bɛbhaká kɛnókó amɛm bɛkɛré nɛnikímʉɛt nɛ ndŭ bɛpa. 7 Bákɔŋ nkwɔ bɛ bo mánkaka nókó bhɔ nɛfisiɛ nɛ kɛnókó. Nɛ bákɔŋ bɛ bo mambiŋi nɔkɔ bhɔ bɛ, ‘Ntɔŋ’. * 8 Yɛ̌ mmu ywɛka ákɛ́ ka mámbíŋí yi bɛ, ‘Ntɔŋ! Bǎbhɔŋ chi ntɔŋ amɔt, nɛ be mankɛm bǎchi chi batı bŏnkwɔ.’ 9 Nɛ bǎké bhiŋi ntı mŭnkwɔ bɛ, ‘Ɛta mbɔnyunɛ bǎbhɔŋ chí chi amɔt, yí mmú áchí amfay.’ 10 Nɛ mmu ywɛka ákɛ́ ka batı mámbíŋí yi bɛ, ‘Ntɔŋ’ † mbɔnyunɛ bǎbhɔŋ chi amɔt, Mpɛmɛ Mandɛm afyɛ́ nyaka bariɛp bɛ ătò. 11 Mmu anɛ áchá báchák abhɔŋ bɛbhak mŭbɛtok ywɛka. 12 Yɛ̌ agha anɛ áyòŋ mmʉɛt, Mandɛm ăsɛpti yi amik, nɛ yɛ̌ agha anɛ ásèpti mmʉɛt amik, Mandɛm ákosi yi amfay.”

Bɛtábhá batɔŋ ɛbhé Moses nɛ ɛbhɛn bŏnkwɔ Fárisi
(Mk 12.40; Lk 11.39-42, 44, 52, 20.47)

13 Yesu abho yɛ bɛrɛm ntá batɔŋ ɛbhé Moses nɛ bŏnkwɔ Fárisi bɛ, “Bĕ batɔŋ ɛbhé Moses, nɛ be bŏnkwɔ Fárisi, bo bɛtábhá! Chɔŋ émbɛp ntá yɛka ɛncha mbɔnyunɛ bǎchyèt bo mbĭnywɔp bɛ báké rɔ Mandɛm ambak Mfɔ wap. Bĕ babhɔŋ bǎpú ka Mandɛm ambak Mfɔ ywɛká, nɛ bǎchyèt mbi ntá abhɛn bákway bɛyaŋ bɛchwe arɛ! 14 [Bĕ batɔŋ ɛbhé Moses, nɛ be bŏnkwɔ Fárisi, bŏ bɛtábhá! Chɔŋ émbép ntá yɛka ɛncha. Bǎsɔt bɛkɛt mánkwésé, mǎnkʉ nɔkɔ bɛrórí nɛnikímʉɛt, bɛrwɔ bho bɛ bǎchi bɛsayri bo Mandɛm. Ɛti yɔ, chɔŋ ntémsí yɛka ancha anɛ bo bachak.] 15 Bĕ batɔŋ ɛbhé Moses, nɛ be bŏnkwɔ Fárisi, bŏ bɛtábhá! Chɔŋ émbép ntá

† **22:44** Ɛbhe awónɛm Mandɛm: Nɔ chi nɛbhʉɛ́t kɛnókó. * **23:7** Bo bǎchyè nyaka batɔŋ bɛyă kɛnókó. † **23:10** “Ntɔŋ” ndŭ ndóŋ anɛ até ndŭ “Kristo”, Mpɛmɛ anɛ ábhóŋó nyaka bétwɔ.

yɛka ɛncha. Bǎkway bɛkɔ mănkiŋɨ bɔmanyu mănd ɔk mbaŋ nɛ mbaŋ ménú bɛyaŋ yĕ chí mmu amɔt bɛ ámbák mŭnkwɔ ywɛka. Kɛ mpok yi ayibhiri arɔbhɛ mbɔ bhe, nkúbhé bé kĕ bǎkʉ yi ámbép ancha be babhɔŋ ndɔŋ epay, ambak mmŭ anɛ árɔ̀ŋ ndŭ nɛpĭngo.

16 “Bĕ manémámɨk abhɛn bǎyà bho mbi, chɔŋ émbép ntá yɛka ɛncha! Bĕ bărèm bɛ, ‘Mbák mmu ámfyé bariɛp nɛ Mandɛm bɛkʉ ɛnyiŋ, anjiki ndŭ nnyén ɛkɛrákap Mandɛm bɛtɔŋ bɛ yi abhɔŋ bɛkʉ ɛnyiŋ ɛyɔ, kɛ yi kɛkʉ yɔ, yĕ ɛsɔŋɔri ɛpu bhak.’ Nɛ bɛ, ‘Mbák mmu ánjíkí ambiŋɨ bɛrítí mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi amɛm ɛkɛrákap Mandɛm, abhɔŋ bébhʉrɛ bariɛp ami.’ 17 Bĕ bɛchiŋtĭ manémámɨk! Ɛkɛrákap Mandɛm kĕ échá mɛnyiŋ gol, kɛ mɛnyiŋ gol kɛ bɛcha ɛkɛrákap ɛnɛ ekʉ́ mɛnyiŋ gol mémbak nyáŋá? 18 Nɛ bărèm bɛ mbák mmu ámfyé bariɛp nɛ Mandɛm bɛkʉ ɛnyiŋ, anjiki ambiŋɨ nnyén éfémé akap Mandɛm bɛtɔŋ bɛ abhɔŋ bɛkʉ ɛnyiŋ ɛyɔ kɛ yi kɛkʉ yɔ, yĕ ɛsɔŋɔri épú bhak. Bărɛm nkwó bɛ Mbák mmu ánjíkí ndŭ nnyén mɛnyiŋ ɛbhɛn bábhúré ndŭ éfémé bɛchyɛ akap ntá Mandɛm, abhɔŋ bébhʉrɛ bariɛp ami. 19 Bĕ manémámɨk! Bɛsí Mandɛm, éfémé akap Mandɛm kĕ ɛcha mɛnyiŋ ɛbhɛn bábhʉrɛ aré ndu bɛchyɛ akap, kɛ mɛnyiŋ ɛbhɔ kɛ bɛcha éfémé akap Mandɛm? Pú éfémé yɔ kĕ ékʉ̀ ɛnyiŋ ɛnɛ bábhúré arɛ ɛmbak nyáŋá? 20 Ndu échí nó, mmu anɛ árèm ndak, anjiki ambiŋɨ nnyén éfémé akap Mandɛm, abhɔŋ bɛriŋɨ bɛ, ayíkí nɔ nkwɔ ndŭ nnyén yĕntiki akap anɛ achi ndŭ éfémé yɔ. 21 Nɛ mmu anɛ árèm ɛnyiŋ, anjiki ambiŋɨ nnyén ɛkɛrákap Mandɛm, abhɔŋ bɛriŋɨ bɛ, ayíkí nó nkwɔ chi ndŭ nnyén Mandɛm mmu achi amɛm ɛkɛrákap, 22 nɛ mmu anɛ árèm ɛnyiŋ anjiki, ambiŋɨ mfay, abhɔŋ bɛriŋɨ bɛ ăyiki nɔ chi ɛnɔkó kɛfɔ Mandɛm nɛ Mandɛm mmu áchɔ̀kɔ arɛ.”

23 Yesu arɔk ambɨ bɛrɛm bɛ, “Bĕ batɔŋ ɛbhé Moses, nɛ bĕ bŏnkwɔ Fárisi, bŏ bɛtábhá, chɔŋ émbép ntá yɛka ɛncha! Bǎsɔt ndu béɾɨ amɔt ndŭ baru byo mănchyɛ ntá Mandɛm, mănkʉ ɛnyumɔt nɛ mbwót achak, kɛ bǎpú fyé ntí bɛbhak chak nɛ bo mankɛm, bǎpú fyé ntí bɛghɔ bho ntínso, nɛ bǎpú fyé ntí bɛbhak tɛtɛp nɛ bo mankɛm. Ɛrɨ bɛkʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn ɛcha bɛkɔrɛ mɛnyiŋ baru byo, mănchyɛ ndu amɔt ntá Mandɛm. Ɛrɨ nyaka bɛ mănkóŋó ɛbhé ɛnɛ bɛkɔrɛ mɛnyiŋ ndŭ baru byo mănchyɛ ndu amɔt ntá Mandɛm, kɛ bǎbhɨkɨ bhɔŋ nyaka bɛghɔkɔntik bɛbhé béchák. 24 Bĕ manémámɨk abhɛn bǎyà bho mbi, bǎsɔt mpok béférɛ yĕntiki mónya anɛ áchí amɛm ɛnyiŋ ɛnɛ mănyú, kɛ mpɔŋɔ baso mămɛnɛmén ham.

25 “Bĕ batɔŋ ɛbhé Moses, nɛ be bŏnkwɔ Fárisi, bŏ bɛtábhá, chɔŋ émbɛp ntá yɛka ɛncha! Chɔŋ émbɛp ntá yɛka ɛncha mbɔnyunɛ bǎsɔt mpok bétyɛt nsɛm-ámok nɛ nsɛmé nchán, kɛ batɨ yɛka ájwí nɛ bɛpŏ nkaysi ndŭ bǎsɔt mɛnyiŋ bho nɛ bɛtaŋ, nɛ ndŭ bǎchi bo batɨ rakáraka. 26 Bĕ Nkwɔ Fárisi, manémámɨk! Ya ká mbɨ sŏ mmɛm ámók nɛ mmɛm nchán. Mbák mănkʉ nɔ, chɔŋ nsɛm-ámok nɛ nsɛmé nchán éndyɛrɛ pépĕpép nkwɔ.

27 “Bĕ batɔŋ ɛbhé Moses, nɛ be bŏnkwɔ Fárisi, bŏ bɛtábhá! Chɔŋ émbép ntá yɛka ɛncha mbɔnyunɛ, bǎchí mbɔ manɛm anɛ bághókó sayri, bawati nɛ mbɨ pépép, ɛnyu ɛnɛ mmu ághɔ, ankɔŋ, yĕndu bɛrɛné bawú ɛbhɛn ménáŋ béchóŋɔ́ nɛ bɛghɛp kɛ bɛchi amɛm. 28 Ɛnyu yɔ kĕ bǎchi. Mmu ăghɔ be ankaysi bɛ bǎchi chak nɛ bho, kɛ batɨ yɛka ájwí amɛm nɛ bapu nɛ bɛbʉ́.”

Chɔŋ mántémsi batɔŋ ɛbhé Moses nɛ bŏnkwɔ Fárisi
(Lk 11.47-51)

29 Yesu arɔk ambɨ bɛrɛm bɛ, “Bĕ batɔŋ ɛbhé Moses, nɛ be bŏnkwɔ Fárisi, bŏ bɛtábhá, chɔŋ émbép ntá yɛka ɛncha! Bachĭmbɨ bhɛka baway nyaka barɛmé kɛpĭntɨ nɛ bo abhɛn bachi chak bɛsí Mandɛm. Bătè manɛm ayap néné, măngwati nɔkɔ mbɨ aré bɛkʉ yɔ ándí amík. 30 Bǎkʉ̀ mɛnyiŋ ɛbhɛn măndɛmɛ nɔkɔ bɛ, ‘Mbɔ bhɛsɛ sɛchi nyaka mpok bachĭmbɨ bhɛsɛ, mbʉ́ sébhíkí ka nɛ bhɔ bɛ mángwáy barɛmé kɛpĭntɨ Mandɛm Acha.’ 31 Nɛrɛm anɛ bárèm nɔ ătɔŋ bɛ bĕ bǎbhɔŋ bárèm nɛ manyu yɛka bɛ bǎchi ɛnyumɔt mbɔ bachĭmbɨ bhɛka abhɛn báway nyaka barɛmé kɛpĭntɨ Mandɛm. 32 Dók yé ka ambɨ mănáŋá bɛtik ɛbhɛn bachĭmbɨ bhɛka bábhó. 33 Bĕ nnyó ɛnɛ! Bĕ bho bǎbɛbhɛ bǎchá mbŏŋ bɛfé! Bǎkáysí bé bǎkway bɛbhɔŋ mbi bɛbʉɛ bɛ Mandɛm akɛ tɛmsi bhe amɛm nɛpĭngo? 34 Ghók yé ka, nchí to be baghatĭ Ɛyɔŋ Mandɛm nɛ yĕntiki mmu anɛ áchí ndiŋindak ndu ákòŋo Ɛyɔŋ Mandɛm. Chɔŋ ntó be bátòŋ-Ɛyɔŋ Mandɛm nkwó. Chɔŋ măngwáy mbɔk ɛyap, măngo báchák ndŭ bɛkotakati, nɛ măndɛn abhénéfú nɛ bɛkpa amɛm bɛkɛré nɛnikímʉɛt ɛbhɛka, mănkoŋo nɔkɔ bó bɛtɔk nɛ bɛtɔk ndu bɛkɛm bhɔ bɛway. 35 Chɔŋ ɛyɔ ɛnkʉ bɛ manoŋ yĕntiki mmu anɛ achi chak anɛ bo báwáy, ámbák be anti, bébho nɛ manoŋ Abɛl mmu achí nyaka chak bɛsí Mandɛm, bɛghaka ndŭ manoŋ Sakaría mmɔ̌ Barákia, mmu bǎwáy nyaka nɛnti ɛkɛrákap Mandɛm nɛ nɛbhʉɛt anɛ báchyè akap aré. 36 Nchí ghati bhe bɛ, chɔŋ Mandɛm antɛmsi be bho mkpák anɛ ɛchɔŋ mankɛm ĕti bɛbéptí mɛnyiŋ ɛbhɛn bĕ nɛ bachĭmbɨ bhɛka bǎkʉ́.”

Yesu adi kɛbhɔ ĕti bo Yerúsalɛm
(Lk 13.34-35)

37 Yesu akók arɛm bɛ, “Eé Yerúsalɛm, bŏ Yerusalɛm! Bĕ bo bǎwày barɛmé kɛpĭntɨ Mandɛm, măntɛmti nɔkɔ nɛ batay ndu

bɛway bo Mandɛm átó bɛ mángátí bhe Ɛyɔŋ ɛyi. Ndŭ bɛyă mpok, njáŋ bɛsɔt bhe mfyé amʉɛt bé mămbak nɛ mɛ mbɔ bɔ̆nkɔk abhɛn nnɔ nkɔk ákútí nɛbhʉɛt amɔt nɛ bɛbhap ɛbhi, kɛ bă̱pú ka bɛ nkʉ nɔ! 38 Nɛ néné, chɔŋ Mandɛm andɔ ɛkɛt ɛyɛka, éndɔp ɛnyu yɔ. 39 Nɛ diŋ́ ká bɛ, bă̱pú pɛrɛ ghó chɔŋ mɛ wáwák kpatɛ mpok anɛ bărèm bɛ, ‘Sémbítí mmu anɛ átwɔ̀ ndŭ nnyén Mandɛm Acha.’ ”

24

Yesu arɛm bé chɔŋ mánchɔŋti ɛkɛrákap
(Mk 13.1-2)

1 Mpok Yesu árɔ́ ɛkɛrákap Mandɛm árɔ̀ŋ, baghɔkɔ́ bhi bábhíŋi yi, mándɛmɛ nɔkɔ bɛ yi ángɔ́ ndŭ ɛkɛt ɛyɔ ɛri ɛcha! 2 Kɛ akɛmɛ bhɔ bɛ, “Pú bă̱ghɔ̆ mɛnyiŋ mɛnkɛm ɛbhɛn básɔ́ré báté bɛkɛt ɛbhɛn bɛchi ndŭ ɛkɛrákap kɛ ébhak ɛnyunɛ? Nchí ghati bhe bɛ, mpok ătwɔ̀ anɛ ɛkɛt ɛnɛ érɔ̀ŋ amik ɛnkɛm, yĕnyiŋ kɛrɔp téé.”

Chɔŋ mánchyɛ nɔkɔ bhe bɛyă ɛsɔŋɔri
(Mk 13.3-13; Lk 21.7-19)

3 Ɛné Yesu achi chókó ambi Njiɛ Mɛnɔk Olif. Bakoŋo bhi bárók ntá yi. Yĕ mmu achak kɛbhak nɛ bhɔ. Báré́m bɛ, “Ɛta, ghati bhɛsɛ, chɔŋ émfakari nɔ ntiki mpok, nɛ ntiki ɛriŋ ébhóŋɔ́ bɛkʉ bo mándiŋi bɛ mpok anɛ ótwɔ̀ arɔp kékwɔ́t, nɛ bé mandú mpok mmik ămay?” 4 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, “Sɔt ka mpok bé yĕ mmu áké rwɔ́ bhe! 5 Bɛyă bo bátwɔ̀ chɔŋ mánsɔt nnyén ɛna mántɛn ambi, yĕntiki mmu wap andɛm nɔkɔ bɛ ‘Yi kɛ achi Mpɛmɛ anɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ átó!’ Nɛ mándwɔ bɛyă bhó bɛ mánjibhiri bati yap. 6 Chɔŋ măngók nsóŋɔ́ nɛnu, măngok mbok ěti manu anɛ achi nɛkɔ nɛsiɛ nɛ anɛ átwɔ̀ ansɛm. Kɛ bă̱ké chay. Mɛnyŭ mɛnyiŋ ɛbhɔ bébhɔŋ bɛfakari, kɛ ɛyɔ epu tɔŋ bɛ ngwɛnti mmik aghaka. 7 Chɔŋ bɛtɔk ménu nɛ bɛtɔk béchák, bafɔ̆ ɛtɔk mánu nɛ batĭ bafɔ̆ ɛtɔk. Chɔŋ nsay ankwén mbaŋ nɛ mbaŋ, mmik anyikisi ndŭ bɛtɔk nɛ bɛtɔk. 8 Kɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛnkɛm bɛchi chi mbɔ nɛbhɔ̆nɛt ɛnɛn bɛbe ntá ngɔré anɛ ánòŋsi.

9 “Mpok mɛnyiŋ ɛbhɛn béfàkari, chɔŋ mánkɛm be mámfyɛ amɔ́ bŏbati ɛtɔk bɛ mányok bhe sayri, mángwáy bhe. Nɛ chɔŋ bŏ bɛtɔkɔ́ mmik mankɛm mámpap bhe ěti bă̱chí bakoŋo bha. 10 Nɛ mpok yɔ, chɔŋ bɛyă bakoŋo bha mánkɛmɛ mmʉɛt ansɛm, mánti nɔkɔ bati ntá bŏbati ɛtɔk, nɛ mámpabhɛ nɔkɔ bati. 11 Mpok yɔ, bɛyă bo báfù, mándɛmɛ nɔkɔ bɛ báchí baghatĭ Ɛyɔŋ Mandɛm, ɛné bárùɔ bho rwɔ́ bɛ mankoŋo bhɔ. 12 Chɔŋ bɛbéptí mɛnyiŋ ɛbhɛn bo bákʉ̀ ménja kpát bo kɛpɛrɛ koŋ bati. 13 Kɛ mmŭ anɛ átè kákátí tɛ ndŭ ngwɛnti, Mandɛm ăpɛmɛ yi. 14 Nɛ bo bábhɔŋ bɛghati Mbok Ndíndí nɛ ěti Kɛfɔ Mandɛm ndŭ bɛtɔkɔ́ mmik mɛnkɛm, bé amɛm yĕntiki ɛtɔk bo mámbóŋ mbi bɛghok yɔ, kɛ Mandɛm ankʉ ngwɛnti mmik antwɔ́.”

Ɛrɛm ɛsɔŋɔri ɛnɛ ɛbhɔŋɔ bétwɔ Yerúsalɛm
(Mk 13.14-23; Lk 21.20-24)

15 “Chɔŋ măngɔ ‘Ɛrɛm ɛnyiŋ ɛnɛ Mandɛm ápábhé’ téé amɛm Ɛkɛré Mandɛm ndu énybp yɔ mbɔ ɛnyŭ Daniɛl ndɛmɛkɛpĭnti Mandɛm árémé́ tɛsáy bɛ chɔŋ émfakari.” [Yĕntiki mmu anɛ ápay ɛkáti ɛné ámfyɛ anti, anjwimɛm.] 16 “Mpok yɔ, bŏ abhɛn bachi atú Judéya mámbʉ́é́, mámbésé amfăy njiɛ. 17 Mpok yɔ, mbák éfákárí bé mmu ăkʉ bɛtik amfăy ɛkɛt ɛyi, áké sɔŋɔri mmʉɛt bɛsɛp kpik bɛ andɔk amfɛrɛ mɛnyiŋ anywɔ́p kɛ ambʉɛ. 18 Nɛ mmu anɛ achi ɛbhi ákù bɛtik, áké rɔ́ŋ kpík bɛbuɔp ndɛ yi. 19 Nɛ chɔŋ émbép ɛncha ntá baghɔré abhɛn báchi nɛ mɛniɛ nɛ abhɛn báchí nɛ bɔ amɔ mpok yɔ! 20 Nik nókó ka mmʉɛt bɛ mpok bɛbʉɛ áké kwɛn yĕ chi mpok mbaŋ ăkwɛn chaɛɛ, nɛ yĕ chi ndŭ nywɔbhé nɛywĕmʉɛt. 21 Bă̱kɛ rɔ mɛnikmʉɛt, mbɔnyunɛ ɛsɔŋɔri ɛné bo bábhɔ̀ŋ mpok yɔ chi ɛnyŭ ɛsɔŋɔri ɛnɛ bábhíkí re ghɔ wáwák tɛ nɛbhŏmik. Nɛ mpok yɔ ánáŋ ámfʉ́ét, ɛnyŭ ɛsɔŋɔri yɔ epu pɛrɛ bhák wáwák. 22 Nɛ mbɔ Mandɛm abhíkí́ kpɔt manywɔp yɔ bɛ akɛ ya, mbʉ yɛ nkwă̱ŋwaŋ amɔt apu rɔp nɛpém. Kɛ Mandɛm akpɔt mpok ɛsɔŋɔri yɔ mbiŋ ěti bo abhɛn yi áyábhé bɛ mambak abhi. 23 Mpok yɔ, mbák mmu ángátí bhe bɛ, ‘Ghó ká Mpɛmɛ anɛ Mandɛm átó fá’, yĕ chi bɛ, ‘Ghó yi awu!’ Bă̱ké noko bɛ ɛchi tɛtɛp. 24 Bă̱ké noko bé échí tɛtɛp mbɔnyunɛ chɔŋ bŏ bɛtábhá mantwɔ, yĕntiki mmu wap andɛm nɔkɔ bɛ yi kɛ achi Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ăto. Chɔŋ barɛmé kɛpĭnti nsé nkwɔ mantwɔ. Nɛ yĕntiki mmu wap ătwɔ, ankʉ nɔkɔ bɛrɛmɛ mɛnyiŋ́ maknkay ndu bɛrwɔ bho. Nɛ mándwɔ́ yĕ chí bŏ abhɛn Mandɛm áyábhé bɛ mámbák abhi, mbák bábhɔŋ mbi bɛkʉ nɔ. 25 Sɔt yɛ ka mpok! Nnáŋ ngati nɔ bhe mɛnyiŋ ɛbhɛn ambi ambi. 26 Ndŭ ɛchi nɔ, mbák yĕ mmu angati bhe bɛ, ‘Yiŋ́ ka Kristo awu amɛm baso’, bă̱ké noko mămfá bɛrɔŋ arɛ. Yĕ mmu andɛm chi bɛ, ‘Yiŋ́ ká Kristo fá amɛm mókɛt’ bă̱ké noko ɛnyiŋ ɛnɛ yi árèm. 27 Bă̱ké rɔ mmu ándwɔ́ bhe mbɔnyunɛ, mbɔ ɛnyŭ miámian ákɔ̀t, angɔɔ, bɛfu ɛbhókó nɛbu émɔt bɛghaka ɛchak, nó kĕ ébhóŋɔ́ bɛbhak mpok Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm nchí twɔ. 28 Nɛbhʉɛt anɛ ɛgú-nnya ɛchi, aré kĕ kɛnɛn ɛkén kényĭɛ bɛgú nnya kéchɛmti.

Mɛnyiŋ ɛbhɛn bébhóŋɔ́ béfákari kɛ Yesu antúɔ́
(Mk 13.24-27; Lk 21.25-28)

29 “Mbák manywɔp anɛ bɛyă ɛsɔŋɔri yɔ ámay, mmok ánɛm témté, ntaŋ kɛpɛrɛ ghɔɔ, mambe ámfu amfay ánkwɛnti, nɛ bɛtaŋ mfáy mɛnyikisi. 30 Mpok yɔ kĕ ɛriŋ ɛné

étɔ̀ŋ bɛ Mɛ Mmŭ mfú ntá Mandɛm nchí twɔ ébhesi yɛ amfay, nɛ bŏ yĕntiki nnɛrékɛt fá amik mámbo mémiak nɛ amɔ mámbiki nɔkɔ ndŭ kɛbhɔ áyómɛ. Nɛ mángɔ nɔkɔ ndŭ Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm nchí sɛp nchí twɔ amɛm nɛbháŋ ɛnɛn mfay nɛ bɛtaŋ, mbaŋ énkɛm éngɔ nɔkɔ nɛ bɛdiérɛ́ Mandɛm. 31 Nɛ ɛrɛm ɛyɔŋɔ́ mmba énkwɛn. Chɔŋ ntó bɔángɛl abha ndŭ mmik nkɛm, mánsɔt bo abhɛn Mandɛm áyábhé, bɛbho ndŭ ɛbhókómik émɔt bɛghaka ndu ɛchak, mánchɛm nɛbhɯɛt amɔt.

Ɛnyiŋ ɛnɛ nɛkăy ɛnɔkɔ Fig nétɔ̀ŋ bhɛsɛ
(Mk 13.28-31; Lk 21.29-33)

32 “Ghók ká ɛnyiŋ ɛnɛ ɛnɔkárɛm ɛnɛ bábhiŋi bé ‘Fig’ étɔ̀ŋ bhɛsɛ. Ɛnáŋ émbó bɛtɛm bɛtó, băriŋi bé ɛso érɔp chi kɛkwɔt. 33 Ɛchí ɛnyumɔt nɛ nɛtwɔ wa, Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm. Mănáŋ măngɔ ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛnkɛm nɛ ngátí bhe béfàkari, diŋ́ ka bɛ mpok nɛtwɔ wa arɔp kɛkwɔt. 34 Nchí ghati be tɛtɛp bɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛnkɛm bébhɔŋ bɛfakari, kɛ mkpáká bho abhɛn ɛchɔŋ amfɯɛ́t. 35 Chɔŋ mfay amfɯɛt, mmik amfɯɛt, kɛ Ɛyɔŋ ɛya épú fɯɛt wáwák.

Yɛ̆ mmu abhíkí riŋi mpok Yesu átwɔ̀
(Mk 13.32-37; Lk 17.26-30, 34-36)

36 “Kɛ yɛ̆ mmu abhiki riŋi mbɔ̆ŋ mpok anɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn bébhɔ́ŋɔ́ béfákari. Bɔangɛl Mandɛm bábhíkí riŋi, Yɛ̆ chí Mmɔ Mandɛm abhíkí riŋi. Ɛta aywĭntí kɛ̆ ariŋi. 37 Mpok anɛ Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm nchí twɔ, mɛnyiŋ bébhak mbɔ ɛnyŭ béchí nyaka mpok Nóa. 38 Eghorĭ manyiɛp épérɛ twɔ ndŭ mpok Nóa, bo mányĭè nyaka mányu nɔkɔ, nɛ mámbay nɔkɔ babhay, nɛ mántoko nɔkɔ bɔ, kpátɛ mpok anɛ Nóa áchwe amɛm ɛrɛmé áchwí anɛ Mandɛm ághátí nyaka Nóa ángókó. 39 Bo bábhíkí riŋi nyaka ɛnyiŋ ɛnɛ ébhɔ́ŋɔ́ béfákari, kpátɛ mpok éghorĭ manyiɛp étwɔ. Nɛ mpok étwɔ épókɔ bɔ mankɛm. Ɛnyu yɔ kɛ̆ nɛtwɔ wa, Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm ábhák chɔŋ. 40 Mpok yɔ, mbák bŏ bati apay bachi ɛbhi bákù bɛtik, bákway bɛsɔt amɔt mándɔ achak. 41 Nɛ mbák baghɔ́ré bati apay bachi nɛbhɯɛt amɔt bákɔ̀k nchwi, bákway bɛsɔt amɔt mándɔ achák. 42 Bák yé ka pĕ, mbɔnyunɛ băbhíkí riŋi nywɔp ɛnɛn Acha yɛka átwɔ̀. 43 Băbhɔŋ bɛriŋi bɛ mbák mbɔŋɔ́kɛt arí ŋ́ mpok anɛ ngép átwɔ̀ ɛkɛt ɛyi, apú bhɯɛrɛ kɛnɔ́. Abhak pĕ, bɛ ngép akɛ twɔ andak ɛkɛt. 44 Bĕ nkwɔ́ băbhɔŋ yɛ bɛbhak pĕ mpoknkɛm, mbɔnyunɛ, Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm, nchí twɔ́ chí mpok anɛ yĕ mmu apu kway bɛkaysi bɛ mĕtwɔ.”

Mmŏ bɛtok anɛ achi tɛtɛp
(Lk 12.41-48)

45 Ɛbhíkí tat Yesu arɛm bɛ, “Agha yé áchí mmŏbɛtok tɛtɛp anɛ ábhɔ́ŋɔ́ kɛboŋ nɛ mbɔŋɔ́kɛt ásíkíntɨ nɛ yí? Chí mmŏbɛtok anɛ mbɔŋɔ́kɛt ákway bɛrɔ ɛkɛt ntá yi, angati yí bɛ ánchyé nókó nɛnyié ntá batĭ bŏ-bɛtok ndŭ mpok. 46 Chɔŋ éndi ntá mmŏbɛtok wu ɛncha mpok chi-bɛtik ywi afu nɛkɔ, apɛtnsɛm, aghó bé yi ăkù bɛtik ɛbhi sayri. 47 Diŋ́ ká bɛ chi-bɛtik apú nók bɛrɔ yĕntiki ɛnyiŋ ɛyi awó mmŏbɛtok wu. 48 Kɛ mbák mmŏbɛtok achi ɛbéptí mmu, andɛm nɛ mmɯɛt yi bɛ, ‘Mbíkí kaysi bɛ chɔŋ chi-bɛtik awa ampɛtnsɛm ndu nɛkŏ ɛnɛn yi árɔ́ŋɔ́ áyák’, 49 ambo bɛdɛn batĭ bŏ-bɛtok, anchɛm ɛkakánɛkɔ nɛ manyŭ mmém, ambo mɛnyiɛ, anyu nɔkɔ nɛ bhɔ, 50 chi-bɛtik ywi ăkway bétwɔ ndŭ nywɔp ɛnɛn yi abhiki kaysi bɛ yi ăkway bɛpɛtnsɛm. 51 Nɛ mbák émfákárí ɛnyu yɔ, chi-bɛtik ătɛmsi yi sayri, antén yi ándɔ́k ámbák nɛ bŏ bɛtábhá, ndŭ nɛbhɯéré kɛbhɔ nɛ nɛnyié ámén.”

25

Nɛkăy baghɔsɔ́ŋ bati byo

1 Yesu atém nɛkay ɛnɛn bɛ, “Nywɔp Mandɛm átwɔ̀ bɛbhak Mfɔ bŏbhi, mɛnyiŋ bébhak mbɔ ɛnyŭ ɛchi ndŭ nɛkăy baghɔsɔ́ŋ bati byo abhɛn básɔ́ré nyaka bɛrɔ́ŋɔ́ ɛbhap, barɔk bɛtɛmɛri mbăyngɔ́ré amɔt. 2 Bati atay bábhɔ́ŋ kéŋwáŋ, báchák bati atay bábhák ɛchiŋti. 3 Abhɛn ɛchiŋti bápókɔ bɛrɔ́ŋɔ́ bhap, kɛ bɔ́ kɛpɔkɔ bawɛt mánkém amɯɛt. 4 Kɛ abhɛn kéŋwáŋ bápókɔ́ nókɔ́ ɛbhap bɛrɔ́ŋɔ́, bápókɔ mɛnyiŋ bawɛt nkwɔ bákém amɯɛt. 5 Ɛfákari bɛ mbăyngɔ́ré anɛ bɔ mankɛm mánòŋ abhiki twɔ́ áyák. Ɛkú bábhó mɛmɔk kɛnɔ́, kpát bákwén kɛnɔ́. 6 Ɛghákáá nókɔ́ nɛntíbhɛti, mmŭ amɔt abho bɛbik andɛm nɔkɔ bɛ, ‘Ghók ká, mbăyngɔ́ré wu atɛwú átwɔ̀! Twó ká sɛnsyɛpti yi!’ 7 Baghɔsɔŋ bhɔ mankɛm bácháyti, maŋɛmɛ, yĕntiki mmu wap abho békósi nnik-ɛrɔ́ŋɔ́ ywi. 8 Abhɛn ɛchiŋti bati atay babho bɛrɛm ntá abhɛn kéŋwáŋ bɛ, ‘Kwak ka bhɛsɛ nɛ mbɔ bawɛt ɛrɔ́ŋɔ́. Ɛbhɛsé bɛrɔ́ŋɔ́ bétwɔ̀ nɛmɛ.’ 9 Kɛ abhɛn kéŋwáŋ bákémɛ bɛ, ‘Ngufú bawɛt amɛn sébhɔ́ŋɔ́ apu kway chɔŋ bhɛsɛ nɛ bhe. Dók ká ntá batĭ bawɛt mănku amɛka bawɛt.’ 10 Kɛ bárɔ́ŋ nókɔ́ bɛku amap bawɛt, mbăyngɔ́ré achwɔp, asɔt abhɛn bati atay, abhɛn ɛbhap bɛrɔ́ŋɔ́ bédù, achwe amɛm ɛpă nɛbhay nɛ bhɔ́. Bakŭ-bɛtik báya nɛkok batiɛp. 11 Ɛbhíkí tat, baghɔsɔ́ŋ abhɛn báfú bɛku bawɛt bápɛtnsɛm, báte nɛfi, babho bɛdɛp nɛkok, mándɛmɛ nɔkɔ bɛ, ‘Ɛta, Ɛta, dɛm mánénɛ́ bhɛsɛ mbĭnywɔp’. 12 Kɛ mbăyngɔ́ré akɛmɛ bhɔ chi bɛ, ‘Diŋ́ ká bɛ mbíkí riŋi bhe!’ ” 13 Yesu ánáŋá nókɔ́ bétém nɛkay ɛnɛn, arɛm bɛ, “Bák yɛ ka pĕ, mbɔnyunɛ băbhíkí riŋi mpok anɛ Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm nchí twɔ.”

Nɛkǎy bŏbɛtik bati arat
(Lk 19.11-27)

14 Yesu atém nɛkay ɛnénéfú bɛ, “Mpok Mɛ
Mmu mfú ntá Mandɛm nchí twɔ, mɛnyiŋ
bébhak mbɔ ɛnyu éfákárí nyaka nɛ mmu
amɔt nɛ bakŭ bɛtik abhi. Nywɔp némɔ́t,
achyɛ nkáp bɛ mándɔp mánkɔ nɔkɔ ɛsié nɛ
wu. 15 Arɔ bhɔ nkáp bɛkoŋɔ ɛnyŭ yĕntiki
mmu wap ákwày bɛkʉ nɛ aywi nkáp. Achyɛ
amɔt bɛbhă nkáp bɛtay. Achyɛ achák bɛbhă
nkáp bɛpay. Achyɛ anɛfu ɛbhă nkáp émɔt.
Afa yɛ arɔk nɛkɔ. 16 Báróbhé nókó, mŭbɛtik
anɛ yí áchyɛ bɛbhă nkáp bɛtay abho bɛkɔ
ɛsiɛ nɛ wu témté. Ɛbhíkí tat, abhóŋ nsáy
bɛbhă nkáp béchák bɛtay. 17 Anɛ bɛbhă
nkáp bépáy akʉ ɛnyumɔt, abhóŋ nsáy bɛbha
bɛpay. 18 Kɛ nkʉbɛtik anɛ ɛbhă nkáp émɔt,
ásóré nókó aywi nkáp, arɔk atém chí mbok
amik abhɛsɛ ɛbhă nkáp ɛyɔ arɛ. 19 Chi-bɛtik,
átát nókó ndŭ nɛkɔ ɛnɛn yi árónɔ́, apɛtnsɛm,
abhiŋi bakŭ bɛtik bɛ mántwɔ́, yĕntiki mmu
wap andɛm ɛnyŭ yi akʉ nɛ aywĭ nkáp. 20 Anɛ
bɛbhă nkáp bɛtay atwɔ́ nɛ bɛbha byó, arɛm
bɛ, ‘Ɛta, ɔchyé nyaka mɛ bɛbhă nkáp bɛtay
bɛ nkɔ ɛsiɛ nɛ wu. Nnu kpát bɛbha béchák
bétay béko amfay.’ 21 Chi-bɛtik akaka yi
tontó arɛm bɛ, ‘Ɔkʉ sayri! Ɔchí ɛrítí mŭbɛtik
nɛ ɔchí mmu tɛtɛp. Ɔtŏŋ ndŭ mandú nkáp bɛ
ɔchí mmu tɛtɛp. Néné, chɔŋ nchyé wɔ bɛtaŋ
amfay bɛyă mɛnyiŋ. Twɔ́ sénkú manják!’
22 Anɛ bɛbhă nkáp bɛpay atwɔ́ nɛ mɛnwi
arɛm bɛ, ‘Ɛta, ɔchyé nyaka mɛ bɛbhă nkáp
bɛpay. Nnu kpát bɛchak bɛpay bɛko am-
fay’. 23 Chi-bɛtik akaka yi tontó arɛm bɛ,
‘Ɔkʉ sayri! Ɔchí ɛrítí mŭbɛtik nɛ ɔchí mmŭ
tɛtɛp. Ɔtŏŋ ndŭ mandú nkáp bé ɔchí mmŭ
tɛtɛp. Néné, chɔŋ nchyé wɔ bɛtaŋ amfay bɛyă
mɛnyiŋ. Twɔ́ sénkú manják!’ 24 Anɛ ɛbhă
nkáp atwɔ́ nkwɔ arɛm bɛ, ‘Ɛta, ndíŋí bé ɔchí
mmu mbeápak. Ɔkɔŋ bɛghɛm nɛbhʉɛt anɛ
óbhíkí pi, ŏnyokoti nɛbhʉɛt anɛ óbhíkí tak
mbwɔt arɛ.’ 25 Mbŏŋ yĕ bɛcháy békó ɛsié nɛ
nkáp aywɛ kéka áném mbɔŋ ɛsɔŋɔri nɛ wɔ.
Ɛká ndɔk ntém mbok amik mbɛmɛ wú aré.
Yiŋí ɛbhă nkáp ɛyɛ. 26 Kɛ chi-bɛtik akɛmɛ
yi bɛ, ‘Wɔ ɛbéptí nkʉbɛtik! Wɔ mbót! Ɔríŋí
sayri bé nkɔŋ bɛghɛm nɛbhʉɛt anɛ mbíkí pi,
nnyokoti nɛbhʉɛt anɛ mbíkí ták mbwɔt arɛ,
pú nɔ? 27 Kɛ ndaká yí óbhíkí fyɛ nkáp awa
amɛm ɛkɛrénkap bɛ nnáŋ ntwɔ́, mbŏŋ nsáy
arɛ?’ 28 Chi-bɛtik achyɛ yɛ ɛyɔŋ bɛ mánsɔt
ɛbhă nkáp mŭbɛtik wu manchyɛ ntá anɛ
ábhónɔ́ bɛbhă nkáp byo. 29 ‘Yĕntiki mmu anɛ
ábhónɔ́ ɛnyiŋ, mámaka yi béchák, ambóŋ
ménja mɛncha. Kɛ yĕntiki mmu anɛ ábhíkí
bhɔŋ ɛnyiŋ, yĕ chí mandú anɛ yi ábhónɔ́,
básɔt ntá yi.’ 30 Kɛ mbák chí nkwĕndɔŋ
mŭbɛtik nɛ, bwóp ká yi mămɛsɛ nɛfi ndŭ
ɛjuri, bé ámbák awu ndŭ nɛbhʉɛt nɛdĭ kɛbhɔ
nɛ nɛnyié ámén.”

Manyé ané ngwɛnti mmik

31 Yesu arɔk ambi bɛrɛm bɛ, “Mpok Mmu
anɛ áfú ntá Mandɛm átwɔ̀ mbɔ Mfɔ nɛ
kɛném ɛki, bɔángɛl Mandɛm bátwɔ̀ nɛ yi,
ambak chókó ndŭ ɛnɔkó kɛfɔ yi nɛ bɛtaŋ
ebhi mɛnkɛm. 32 Ánáŋ ántwɔ́, bákʉ mkpaká
bho bɛtɔkó mmik mɛnkɛm mánchɛm bɛsí
bhi, ăfap bhó ndŭ bakwɔ́ apay, nkúbhé
mbɔ ɛnyŭ mbabhɛri bághóŋɔmén áfàp
mméné mbɔŋ nɛ bághóŋɔmén, 33 antén
bághóŋɔmén ebhĕ awónɛm ɛyi, anɛn mmén
ebhĕ awɔghɔ. 34 Mfɔ andɛm yɛ ntá bo abhɛn
báchi ebhe awónɛm ywi bɛ, ‘Twɔ́ ká fá, be
bhó Ɛtaya áyéré! Twɔ́ ká mămbak nɛbhʉɛt
anɛ Mandɛm achí nɛ bo abhɛn yi achi Mfɔ
wap. Yí ághókó nɛbhʉɛt wu chi ntá yɛka tɛ
nɛbhŏmik. 35 Twɔ́ ka! Mpŏk nsay ánù mɛ,
băchyé mɛ nɛnyié; mpŏk manyiɛp ákwàk
mɛ, băchyé mɛ manyiɛp nnyú; nɛ mpok
ntwɔ́ mbɔ kɛnkɔ, băsɔ́t mɛ mbɔ mɔmáyɛka.
36 Mpok mbíkí bhóŋ ndɛn, băchyé mɛ ndɛn;
mpok mĕme, băkókóri mɛ; mpok nchí
ɛkɛrékɛnɔŋ, băré twɔ bɛghɔ mɛ.’ 37 Mpok
yɔ, chɔŋ bo abhɛn báchí chák bɛsí Mandɛm
mankɛmɛ yi bɛ ‘Acha, ntiki mpok séghó bé
nsay ánu wɔ, séchíɛ wɔ nɛnyié? Ntiki mpŏk
manyiɛp ákwàk wɔ kɛ séchíɛ wɔ manyiɛp
ónyú? 38 Ntiki mpok ótwɔ́ mbɔ kɛnkɔ, kɛ
sésɔ́t wɔ chí mbɔ mómayɛsɛ? Ntiki mpok
óchébhé ndɛn, kɛ séchíɛ wɔ ndɛn? 39 Ntiki
mpok ómè, mbák épú nɔ, ɔbhak ɛkɛrékɛnɔŋ,
kɛ séré twɔ́ bɛghɔ wɔ?’ 40 Mfɔ akɛmɛ bhɔ
bɛ, ‘Diŋí ká bɛ yĕntiki mpok anɛ băkʉ nyaka
bɛri ntá bo abhɛn báchí mbɔ bŏmaya, yĕ chí
ntá mmu wap amɔt anɛ ápú yĕnyiŋ, échí
ɛnyumɔt mbɔ bɛ bákù nyaka bɛri ɛbhɔ chi
ntá ya.’ 41 Mpok yɔ ăyibhiri mmʉɛt andɛm
yɛ ntá bo abhɛn bachi ɛbhe awɔghɔ ywi bɛ,
‘Fă ká mɛ bɛsí, bĕ bho ntɛmsi Mandɛm achi
nɛ bhe! Fă ká, dók amɛm ngo anɛ apu nɛmɛ
yĕ ɛwak, ngó ané Mandɛm aghókó ábhúré
ntá Satan nɛ bɔángɛl abhi. * 42 Fă ká mɛ bɛsí.
Mpŏk nsay ánù mɛ, băbhíkí chyɛ mɛ nɛnyié;
mpŏk manyiɛp ákwàk mɛ, băbhíkí chyɛ mɛ
manyiɛp mɛnyú. 43 Mpók nchí kɛnkɔ nɛnti
ɛnɛka, băbhíkí sɔt mɛ mbɔ nti manó; mpok
mbíkí bhóŋ ndɛn, băbhíkí chyɛ mɛ ndɛn;
mpok mĕme, băbhíkí kokori mɛ, nɛ mpok
nchí ɛkɛrékɛnɔŋ, băbhíkí twɔ bɛghɔ mɛ.’
44 Mpok yɔ, bŏ abhɛn bachi ɛbhe awɔghɔ yi
bákémɛ bɛ, ‘Acha, ntiki mpok séghó ndŭ nsay
ánù wɔ, kɛ sékɛ chyɛ wɔ nɛnyié? Ntiki mpok
anɛ manyiɛp ákwàk wɔ kɛ sékɛ chyɛ wɔ
manyiɛp? Ntiki mpok ótwɔ́ mbɔ kɛnkɔ ntá
yɛsɛ kɛ sékɛ sɔt wɔ mbɔ nti manɔ? Ntiki mpok
ndɛn échébhé wɔ, kɛ sékɛ chyɛ wɔ ndɛn? Ntiki
mpok ómè kɛ sékɛ kokori wɔ? Nɛ ntiki mpok

* **25:41** “Bɔangɛl” Satan chi bɛfóŋó bɛbúbɛbu.

óchí ɛkɛrékɛnɔŋ kɛ sékɛ kwak wɔ?' 45 Mfɔ akɛmɛ yɛ bhɔ bɛ 'Diŋ́ ká bɛ, yɛ̌ntiki mpok anɛ mănísí nyaka bɛkʉ bɛri ntá yɛ̌ chí mmu amɔt anɛ ápú yɛ̌nyiŋ, échí ɛnyumɔt mbɔ bɛ mɛ kɛ̌ mănisi nyaka bɛkwak.' 46 Mpok yɔ, bó bárɔŋ yɛ ndʉ̌ nɛbhʉɛt ntɛmsi anɛ ábhíkí bhɔŋ ngwɛnti, kɛ bʉ̌ abhɛn bachi chak bɛsí bhi, mănchwe ndʉ̌ nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti."

26

Bʉ̌bati ɛtɔk báté ɛyu bɛ mángwáy Yesu
(Mk 14.1-2; Lk 22.1-2; Jn 11.45-53)

1 Yesu ánaŋá nókó bɛtɔŋ mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛnkɛm, arɛm ntá baghɔkó bhi bɛ, 2 "Bărí́ŋ́ bé ndʉ̌ manywɔp apay ɛchɔŋ, Ɛpă Nɛkiŋ́ ɛbho. Chɔŋ mánti Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm ntá bʉ̌mpap abha, mánkém mɛ mango ndʉ̌ ɛkotákátí." 3 Mpok yɔ, bʉ̌bati bachiăkap Mandɛm nɛ bʉ̌bati ɛtɔk báchɛm amɛm sɛnta Mʉ̌ngo bachiăkap Mandɛm. Mʉ̌ngo wu aka nnyén bɛ Káyfas. 4 Báchém aré baka ɛyɔŋ émɔt bɛ mánkém Yesu bhésé bhésé mángwáy. 5 Kɛ bághó bé ɛbhiki ri bɛ mánkém yi mpok ɛpa. Bárí́ŋ́ nyaka bé mbák mánkém yi mpok ɛpa, bo bágʉ́ép ɛsɔŋɔri amɛm ɛtɔk.

Ngɔré amɔt atɛmti bawɛréríɛp anti Yesu amɛm ɛtɔk Bétani
(Mk 14.3-9; Jn 12.1-8)

6 Mpok Yesu áchí ɛtɔk Bétani, abhak amɛm ɛkɛt Símun. Símun wu anáŋ ame nyaka ɛbhaŋákwa. 7 Ɛné Yesu ányïɛ nɛnyié aré, ngɔré amɔt arɔk ntá yi nɛ bawɛréríɛp amɛn áré ya nkáp amɛm mɔénɣiŋ́ifú. Bághókó nyaka mákpémé wu nɛ ɛnyʉ̌ ntay ɛnɛn bábhi̍ŋ́ bɛ alabásta. Ngɔré wu atwó nɛ bawɛré mɔ, atɛmti anti Yesu. * 8 Kɛ baghɔk Yesu bághó nókó nó, bati ábé bhɔ amɛm, bábho bɛrɛm nɛ bati bɛ, "Ndaká yí ngɔré nɛ áré chɔŋti bawɛréríɛp amɛn ɛnyuné? 9 Bákway mbʉ bɛti mɔ ndʉ̌ bɛyă nkáp, mánsɔt nkáp wu mánchyɛ ntá bachébhébho". 10 Yesu ariŋ́ ɛnyiŋ ɛnɛ bɔ bárèm. Ɛkʉ́ arɛm bɛ, "Ndaká yí bʉ̌sɔŋɔri ngɔré nɛ? Akʉ erítí ɛnyiŋ ntá ya. 11 Bachébhébho báchí nɛ bhe mpoknkɛm, kɛ mpú bhak chɔŋ nɛ bhe mpoknkɛm. 12 Atémtí mé bawɛréríɛp amɛn amʉɛt bɛ báképɛrɛ fyé mɛ bawɛt amʉɛt kɛ mámbɛmɛ mɛ. 13 Diŋ́ ká bɛ, yɛ̌ntiki ɛbhak ɛnɛ bo bághàti Mbok Ndíndí́ fá amik, chɔŋ mángati ɛnyiŋ ɛnɛ ngɔré nɛ ákú nkwɔ, nɛ ɛyɔ énkʉ bé bákɛ́ ghɔkɔntik yi."

Júdas aka bɛti Yesu
(Mk 14.10-11; Lk 22.3-6)

14 Ɛtáré nókó, ngɔk Yesu amɔt anɛ áká nnyén bɛ Júdas Iskariɔt afʉét arɔk ntá bʉ̌bati bachiăkap Mandɛm 15 abhép bhɔ bɛ, "Chɔŋ mănchyɛ mɛ yi mbák nkwák be mănkém yi?" Bápay nkáp silbha bɛbhók ɛsă nsɛm byo bachyɛ yi. 16 Bébhó mpok yɔ, Júdas abho béyáŋ mbi bɛkwak bɔ mánkém Yesu.

Yesu anyié nɛnyié Ɛpă Nɛkiŋ́ nɛ baghɔkó bhi
(Mk 14.12-21; Lk 22.7-13, 21-23; Jn 13.21-30)

17 Nywɔp Ɛpă Brɛt anɛ kɛbhɔŋ yís yɔ, baghɔk Yesu bárók ntá yi bábhép yi bɛ, "Ɛta, séndók séntóŋtí ɛbhak ɛnɛ ónyïɛ Ɛpă Nɛkiŋ́ fá?" 18 Yesu arɛm bɛ, "Dók ká afɔ ɛtɔk ɛgho, chɔŋ măngó mmʉ̌ fú. Nɛghó bʉ̌ghó yí, ghatí ká yi bɛ Ntɔŋ arɛm bɛ mpok akway, nɛ yi abhɔŋ mɛnyiɛ nɛnyié Ɛpă Nɛkiŋ́ amɛm ɛkɛt ɛyɛ nɛ baghɔkó bhi". 19 Baghɔk Yesu bárók bakʉ ntɔŋti mbɔ ɛnyʉ̌ yi aghati bhɔ. 20 Ɛgháká nókó beku, Yesu arɔk achɔkɔ mɛnyiɛ nɛnyié nɛ baghɔkó bhi bati byo nɛ apay. 21 Ɛné mányïè nɛnyié, Yesu arɛm bɛ, "Diŋ́ ká bɛ, chɔŋ mmu ywɛka amɔt anti mɛ". 22 Ɛtók baghɔk Yesu tontó, babho bɛbhɛp yi amɔt amɔt bɛ, "Acha, chi mɛ kɛ?" 23 Yesu akɛmɛ bɛ, "Mmʉ̌ ywɛka amɔt anɛ ásɛbhɛ awɔ ywi amɛm ɛkpʉɛré nɛnyiɛ nɛ mɛ ăti chɔŋ mɛ. 24 Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm, nchí rónórɔŋ mbɔ ɛnyʉ̌ básíŋ́ ĕti ya, kɛ chɔŋ émbép ntá mmu anɛ áti mɛ éncha! Mbɔ bábhíkí bhe yi, mbʉ érí ntá yi ɛcha!" 25 Júdas mmu abhɔŋɔ bɛti Yesu arɛm bɛ, "Ɛta, chi mɛ kɛ?" Yesu akɛmɛ bɛ, "Ɛchí mbɔ ɛnyʉ̌ órémé."

Yesu anyié nɛnyié ngwɛnti ɛni nɛ baghɔkó bhi
(Mk 14.22-26; Lk 22.14-20; 1 Kɔr 11.23-25)

26 Ɛné mányïè nɛnyié, Yesu asɔt ɛkpɔkó brɛt, achyɛ bakak ntá Mandɛm. Abho bébókóti anchyɛ nɔkɔ ntá baghɔkó bhi, andɛmɛ nɔkɔ bɛ, "Sɔt ka, nyié. Né chi mmʉɛ́t ɛya." 27 Asɔt yɛ amokó mmɛm, áchyɛ nókó bakak ntá Mandɛm, abho bɛchyɛ ntá yap, andɛm nɔkɔ bɛ, "Sɔt ka nyu, bĕ mankɛm. 28 Né chi manoŋ ma. Akʉ nku anɛ Mandɛm ányú nɛ bʉ̌bhi ántéé. Bákʉ manoŋ ma arɔŋ amik bé Mandɛm ámfóŋórí bɛbú bɛyă bho. 29 Nchí ghati bhe bɛ mpú pɛrɛ nyu mmém amɛn, kpátɛ ɛwak ɛnɛ mĕnyú mmĕm bakɔ nɛ bhe ndʉ̌ nɛbhʉɛt bɛchɔkɔ Ɛtaya". 30 Ndʉ̌ ngwɛnti, Yesu nɛ baghɔkó bhi bákwáy nɛkwáy báchyé Mandɛm bakak. Báfú yɛ bákó amfay Njiɛ Mɛnɔk Olif.

Yesu arɛm bɛ chɔŋ Pita andɛm bɛ abhíkí riŋ́ yi
(Mk 14.27-31; Lk 22.31-34; Jn 13.36-38)

* **26:7** Alabásta: Ntáy alabásta néfù nyaka ɛtɔk Ijip.

31 Bágháká nókó ndŭ Njiɛ Mɛnɔk Olif, Yesu aghati bhɔ bɛ, “Nkúbhé bɛti ɛbhɛn ɛchɔŋ, chɔŋ bě mankɛm mămfɛrɛ ntí nɛ mɛ mbɔnyunɛ Ɛkáti Mandɛm érèm bɛ, ‘Mandɛm ădɛp chɔŋ mbabhɛri bághónɔmén angʉɛp amik, nkwó bághónɔmén ántaka ɛbhi. 32 Kɛ Mandɛm ánáŋ ánkʉ́ mpétnsɛm ndŭ nɛpém, chɔŋ njambi atú Gálili, măntɛmɛri mɛ aré.’ ” 33 Píta arɛm bɛ, “Yĕ bŏ mankɛm mámbʉ́é wɔ, mɛ, mpú bʉé!” 34 Yesu aghati Píta bɛ, “Nchí ghati wɔ bɛ, nkɔk apɛré kok nkúbhé bɛti ɛbhɛn, chɔŋ óndɛm ndɔŋ érát bɛ ɔbhiki riŋi mɛ.” 35 Yĕ nó, Píta arɛm bɛ, “Yĕ chí nɛwú, chɔŋ ngu nɛ wɔ. Mpú bʉɛ wɔ.” Baghɔk Yesu báchák mankɛm bárém chí ɛnyumɔt.

Yesu arɛ nikmʉɛt amɛm Gɛtsémani
(Mk 14.32-42; Lk 22.39-46)

36 Yesu arɔk yɛ nɛbhʉɛt anɛ bábhìŋi bɛ Gɛtsémani nɛ baghɔkó bhi. Aré, aghati bhɔ bɛ, “Chɔkó ká fá, mĕtɛn mmʉɛt ambi ndu mɛnikmʉɛt.” 37 Arém nókó nó, asɔt Píta nɛ bŏ Sɛbɛdi bati apay, arɔk nɛ bhɔ. Arɔp nsónso nɛ bɛyă basémé anti. 38 Aghati bɔPíta bɛ, “Basémé ajwi mɛ anti mbɔ bɛ ăway mɛ way. Chɔkó ká fá, mămbak pĕ nɛ mɛ.” 39 Arɔ bhɔ atén mmʉɛt ambi mandú. Akwɛn nɛ bɛsí amik, abho mɛnikmʉɛt bɛ, “Ɛtaya! Kʉ nkóp ɛsɔŋɔri ɛnɛ ámfuɛ́t mɛ ansɛm ntí, mbák mbi achi bɛkʉ nɔ. Kɛ ékɛ́ bhák mbɔ ɛnyŭ mĕyáŋ, émbák chi mbɔ ɛnyŭ óyàŋ.” 40 Afate yɛ, apɛtnsɛm ntá baghɔkó bhi abhɛn bati arat. Aghɔ bhɔ ndu bábhʉrɛ kɛnó. Abhép Píta bɛ, “Băpú kwáy bɛchókɔ pĕ nɛ mɛ ndŭ nɛŋɔkó nywɔp némót-ɛ? 41 Bák ká pĕ, mănik nɔkɔ mmʉɛt, bé nɛmɔ nékɛ́ dɛp be amik. Băbhɔŋ nti, kɛ mmʉɛt apu bhe.” 42 Yesu apɛt arɔk are nikmʉɛt bɛ, “Ɛtaya! Mbák nkóp ɛsɔŋɔri anɛ apú kway bɛfʉɛt mɛ ansɛm ntí, nká bé émfákárí mbɔ ɛnyu óyàŋ.” 43 Yesu apɛtnsɛm ndɔŋ ɛnɛ ɛjwi ɛpay, aghó baghɔkó bhi ndŭ bábhʉrɛ kɛnó. Bápú kwáy nyaka bɛchókɔ pĕ ndŭ kɛnó kéjwí bɔ amík. 44 Arɔ bhɔ arɔk ndɔŋ anɛ ajwi érát are nikmʉɛt ɛnyumɔt mbɔ ndɔŋ ɛné mbi ɛpay. 45 Yesu apɛt yɛ nsɛm ntá baghɔkó bhi bhɔ bati arat, aghó ndu bábhʉrɛ kɛnó. Abhép bhó bɛ, “Băbhʉ́ɛt bɛbhʉrɛ kɛnó? Băbhʉ́ɛt béywĕmʉrɛ? Mpok akway anɛ bátì Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm ntá bŏ bɛbʉ́. 46 Faté ká séndók, ghó ká, mmŭ anɛ áti mɛ ndŭ átwò.”

Bákém Yesu
(Mk 14.43-50; Lk 22.47-53; Jn 18.3-12)

47 Ɛné Yesu abhʉ́ɛt bɛrɛm nɔ nɛ baghɔkó bhi, ngŏk aywi amɔt ndŭ abhɛn bati byo nɛ apay anɛ aka nnyén bɛ Júdas, achwɔp nɛ bɛyă bho. Bŏ bhɔ bábhák nɛ bɔ akparɛnja nɛ nkík amɔ. Bŏbati bachiăkap nɛ bŏbati ɛtɔk kĕ bátó nyaka bhɔ. 48 Júdas anáŋ ayámbi achyé nyaka bhɔ ɛriŋ ɛnɛ ékwák bó mándiŋi Yesu. Akʉ nó, ndŭ ághátí bhó bɛ, “Mmu anɛ mĕbhɛnɛ chɔŋ, chí yi. Kém ká yi!” 49 Júdas áchwóbhé nókó, afuɛ́t téé, abhɛnɛ Yesu arɛm bɛ, “Ntɔŋ!” Abhɛnɛ yi. 50 Yesu arɛm bɛ, “Mmʉɛrɛ wa, dók ambi, ɛnyiŋ ɛnɛ ótwó bɛkʉ, kʉ yó.” Témté wu, bŏ abhɛn Júdas átwó nɛ bhɔ bárók téé bákém Yesu bábáyti. 51 Bákém nókó Yesu, mmu amɔt anɛ áchí nɛ yi, agwɔp akparɛnja ywi akpót atú nsɛm Mŭngo bachiăkap Mandɛm chwát agʉɛp amik. 52 Yesu aghati mmu ywi wu bɛ, “Kɛmé akparɛnja ywɛ amɛm kénkwóp. Mmu anɛ ánù nɛnu nɛ akparɛnja, ăgu nɛwú akparɛnja. 53 Ɔbhíkí riŋi bé mĕkway mɛnikmʉɛt nta Ɛtaya antó mɛ témté bɔángɛl mánja mántcha nka byo nɛ ɛpay, mántwó mánu ntá ya? 54 Kɛ mbák nkʉ nɔ, ná ɛnyiŋ ɛnɛ ɛchi amɛm Ɛkáti Mandɛm éfú tɛtɛp?” 55 Yesu abhép yɛ bɛyă bŏbhɔ bɛ, “Bătwɔ bɛkɛm mɛ nɛ bɔakparɛnja nɛ nkík mbɔ bɛ nchí ngébhé ntantaŋ? Yĕntiki ɛwak, nchí chɔkɔ ɛkɛrákap Mandɛm, ntɔŋ nɔkɔ bho mɛnyiŋ ĕti Mandɛm, bărɔ nyaka kɛkém mɛ? 56 Kɛ diŋí ká bɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛnkɛm bɛfàkari chi bɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn barɛmé kɛpĭnti Mandɛm básíŋí mémfú tɛtɛp.” Afɔ̃ kĕ baghɔkó bhi bárɔ́ yi bábʉé.

Básót Yesu barɔk ndŭ ɛchɛmɛ bataŋá manyé

57 Bo abhɛn bákémé Yesu, básót yi barɔk ndŭ ɛkɛt Káyfas, Mŭngo bachiăkap Mandɛm. Batɔŋ-ɛbhé Mandɛm nɛ bŏbati ɛtɔk báchémé nyaka arɛ. 58 Ndu bárɔ̀ŋ arɛ, Píta are koŋo bhɔ tɛ ansɛm, kpát aghaka ndŭ sɛnta Mŭngo bachiăkap Mandɛm. Achwe aré, arɔk achɔkɔ nɛ bo abhɛn bábhàbhɛri sɛnta wu, anoŋ nɔkɔ bɛghɔ ɛnyiŋ ɛnɛ bákù chɔŋ ntá Yesu. 59 Bŏbati bachiăkap Mandɛm nɛ bŏ ɛchɛmé bataŋá manyé bachak mankɛm báré yaŋ bŏ abhɛn bákway bɛbhat Yesu barak amʉɛt ɛnyu ɛné bó bábhɔŋ mbi bɛway yi. 60 Kɛ bákɛ bhɔŋ yĕ mbi. Bɛyă bho báfú báré sénse amʉɛt Yesu, kɛ yĕ mmú kɛrɛm ɛnyiŋ ɛnɛ ékway bɛkʉ bɛ mángwáy yi. Ɛtáré nókó, bo bati apay báfú báté bɛsí bataŋá manyé, 61 bárɛm bɛ, “Yí wu arɛm bɛ ăkwáy mɛmokoti ɛkɛrákap Mandɛm ampɛt ante yó ndŭ manywɔp arat.” 62 Mŭngo bachiăkap afate arɛm ntá Yesu bɛ, “Ɔbhíkí bhóŋ yĕnyiŋ bɛkɛmɛ ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn bŏbhɛn bárèm bɛ ɔkʉ?” 63 Yĕ nó, Yesu achɔkɔ kpák, akɛ rɛm yĕnyiŋ. Mŭngo bachiăkap Mandɛm arɛm bɛ, “Ndŭ nnyén Mandɛm anɛ achi nɛpém mpoknkɛm, ghatí bhɛsé tɛtɛp mbák wɔ kɛ óchí Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ătò, Mmɔ Mandɛm.” 64 Yesu akɛmɛ bɛ, “Ɛchí mbɔ ɛnyŭ órémé. Kɛ diŋí ká bé mpok átwò anɛ băghɔ chɔŋ Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm, chɔkɔ ndŭ ɛnɔkó kɛfɔ, ɛbhe awónɛm Mandɛm bɛtaŋ mɛnkɛm. Chɔŋ măngɔ ndŭ Mmu anɛ áfú amfay átwò amɛm nɛbháŋ.” 65 Mŭngo

bachiăkap Mandɛm ághókó nókó ɛnyiŋ ɛnɛ Yesu árémé, akém nkú yi adak ndu bɛtɔŋ bɛbĕnti bhi. Akók bé, “Akʉ tɛ anáŋá! Áyɛnti mmʉɛt nɛ Mandɛm! Sépét séyàŋ batísié mántwó mándém ɛnyiŋ ɛnɛ yi áká ndaká yí? Bĕ mankɛm băghok ndŭ yí áyènti mmʉɛt nɛ Mandɛm! 66 Bărɛm bɛ yi?” Bákémɛ bɛ, “Abhɔŋ bégu!” 67 Bábhó bépa yi batié bɛsí, mándɛpti nɔkɔ. Báchák mánchyɛ nɔkɔ yi nsáp. 68 Bákú nókó nó, mándɛm nɔkɔ bɛ, “Ndɛmé kɛpĭnti Mandɛm, Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ătò, ghati bhɛsɛ ɛnyiŋ ɛnɛ Mandɛm akʉ wɔ óríńí. Ghatí bhɛsɛ! Agha ádébhé nó wɔ?”

Píta arɛm bɛ abhíkí riŋi Yesu
(Mk 14.66-72; Lk 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

69 Mpok yɔ, Píta abhak nɛfi, amɛm sɛnta chókó. Ngɔré anɛ achi mmŏ-bɛtik Mŭngo bachiăkap Mandɛm arɔk ntá yi arɛm bɛ, “Wɔ nkwó ɔchí nyaka nɛ Yesu mmu Gálili wu.” 70 Kɛ Píta ataŋa bɛsí bŏ abhɛn bachi arɛ mankɛm bɛ, “Mbíkí riŋi mbŏŋ ɛnyiŋ ɛnɛ órèm nɔ.” 71 Ɛtáré nókó, áfú arɔk anyŭbhá ɛné sɛnta. Arɛ́, mmŏ-bɛtik Mŭngo bachiăkap Mandɛm achák, ághó nókó yi arɛm ntá bo abhɛn bachi aré téé bɛ, “Tánkwănɛ achí nyaka nkwɔ nɛ Yesu mmŭ Násárɛt wu.” Mmŏ bɛtik anɛfú wu nkwɔ abhak chi ngɔré. 72 Píta apɛt ataŋa, kpát, ayiki bɛ, “Mandɛm ariŋi, mbíkí riŋi mónkwă wu.” 73 Ɛbhíkí tat, bo abhɛn bachi arɛ téé bákókósi mmʉɛt nɛ Píta barɛm bɛ, “Nsé apu arɛ, wɔ nkwó ɔchí mmŭ amɔt ndŭ nkwɔ bho Yesu mmŭ atú Gálili wu. Ɛyɔŋónyu yɛ éti wɔ.” 74 Ndɔŋ anɛ, Píta arɛm bɛ, “Mandɛm ántémsí mɛ mbák mĕsè chi nsé! Mbíkí riŋi mbŏŋ mmu wu!” Témté wu, nném nkɔk akók. 75 Píta atik ɛnyiŋ ɛnɛ Yesu ághátí nyaka yi bɛ, “Nkɔk apɛré kók, chɔŋ óndɛm ndɔŋ érát bɛ ɔbhíkí riŋi mɛ.” Afú nɛfi, adi kɛbhɔ, nɛ bɛyă basémé anti.

27

Bárɔk ntá Páilet nɛ Yesu
(Mk 15.1; Lk 23.1-2; Jn 18.28-32)

1 Néyí nókó, bŏbati bachiăkap Mandɛm nɛ bŏbati ɛtɔk báchókɔ betí betí báká ɛyɔŋ émɔt ɛnyŭ bábhónɔ́ bɛkʉ bɛ mángwáy Yesu. 2 Báchyé ɛyɔŋ bɛ mángwót yi. Bafyé yi ngɛm amɔ, básɔt bárɔk ntá Páilet, mmu Rom anɛ achí nyaka góbhanɔ atú Judéya mpok yɔ.

Júdas asuri
(Bk 1.18-19)

3 Júdas mmu átí Yesu ághók nókó bé bábhɔŋ bɛway Yesu nɛdĭ kɛbhɔ néjwí yi anti ĕti ɛpŏndak ɛnɛ yi áku. Asɔt nkáp silbha bɛbhók ɛsa nsɛm byo anɛ báchyé yí antí Yesu arɔk békémɛ ntá bŏbati bachiăkap Mandɛm nɛ bŏbati ɛtɔk. 4 Agháká nókó bɛsí ɛbhap arɛm bɛ, “Nkʉ-bɛbú ndu ntí mmu anɛ ábhíkí kʉ yĕnyiŋ, kpatɛ bátwɔ way yi.” Bákémɛ yí bɛ, “Ɛyɔ éyíńí bhɛsé ná? Ɛsɔŋɔri ɛyɛ kɛ échí.” 5 Júdas aták nkáp wu amik amɛm ɛkɛrákap Mandɛm, afú arɔk asuri. 6 Bŏbati bachiăkap Mandɛm bárók bábwópti nkáp wu, bárém bɛ, “Nkáp anɛ chí nkáp manoŋ nɛ ɛbhé ɛyɛsɛ ébhíkí ka bɛ mánchém nkáp manoŋ nɛ ané ɛkɛrákap Mandɛm.” 7 Báká nókó ɛyɔŋ émót, básɔt nkáp wu bárók bákú nɛbhʉérémik ntá ngoko bɛte ndu bébhémɛ nɔkɔ mankɔ. 8 Ɛti ɛyɔ kĕ bó bábhʉét bébhíŋi nɛbhʉérémik wu bé Mmikí Manoŋ kpátĕ ɛchɔŋ. 9 Ɛfákárí nókó ɛnyu ɛyɔ, ɛnyiŋ ɛnɛ ndɛmɛkɛpĭnti Mandɛm Jeremáya árémé nyaka éfú tɛtɛp. Jeremáya arɛm nyaka bɛ, “Básót bɛbhókó nkáp ɛsa nsɛm byo, manyŭ nkáp anɛ mbɔk bo Israɛl bághó bɛ ákway béchyé ntá mmu anɛ ati yi. 10 Bákú mmik ntá ngoko-bɛte nɛ nkáp érɛ, nkúbhé mbɔ ɛnyu Mandɛm ághátí nyaka mɛ nkʉ.”

Páilet are bhép Yesu bɛbhɛp
(Mk 15.2-5; Lk 23.3-5; Jn 18.33-38)

11 Bárɔ́ŋ nókó ntá Páilet nɛ Yesu, ate bɛsí bhi. Páilet abhép yi bɛ, “Wɔ kɛ óchí né Mfɔ bo Israɛl?” Yesu akɛmɛ yi bɛ, “Ɛchí mbɔ ɛnyu órémé.” 12 Bŏbati bachiăkap Mandɛm nɛ bŏbati ɛtɔk bábhó bébhát yí barak amʉɛt, kɛ abhíkí kɛmɛ yĕ ɛyɔŋ. 13 Ɛkú Páilet arɛm ntá yi bɛ, “Ɔpú ghók nó bɛyă mɛnyiŋ ɛbhén bárèm bé ɔkʉ?” 14 Kɛ Yesu akɛrɛm yĕnyiŋ. Ɛkú gɔbhánɔ abhak maknkay tontó.

Páilet akpót manyé bɛ mángwáy Yesu
(Mk 15.6-15; Lk 23.13-25; Jn 18.39-19.16)

15 Góbhanɔ abhŏŋ nyaka ɛpiŋ bɛ yĕntiki mmíé, ndŭ mpok Ɛpă Nɛkiŋi, ăfɛrɛ mŭkɛnɔŋ amɔt anɛ bo báyàŋ yí ámfɛ́ré. 16 Mpok yɔ, mŭkɛnɔŋ amɔt anɛ bo báré riŋi ĕti barak anɛ yí áré kʉ, abhak ɛkɛrékɛnɔŋ. Aka nnyén bé Barábas. * 17 Bɛyă bhó báchémɛ nókó ɛkɛt Páilet betí ɛbhɔ, abhép bó bɛ, “Agha băyáŋ mɛndó ándók, Barábas kɛ chí Yesu, anɛ bábhìŋi bé Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ătò?” 18 Páilet arińí nyaka sayri bé bŏbati bo Israɛl bákɛm Yesu bárŏŋ ntá yi nɛ yi chi ĕti mpabhamík. 19 Ɛfákárí nkwó bɛ, ɛné Páilet áchókó bétáŋ Yesu, ngɔré ywi ató mmu ntá yi nɛ ɛyɔŋ bɛ, “Dŏ mmu wu ándók. Achi chak. Ngɔ kɛnó ɛkén kére sɔŋɔri mɛ ĕti yi ndŭ bɛti ɛbhén béfʉéré.” 20 Mpok yɔ nɔ, bŏbati bachiăkap nɛ bŏbati ɛtɔk báré ghati bɛyă bhó abhɛn bachí aré bé báké rɔ bɛbhɛp Páilet ándó chí Barábas ándók, anchyɛ bɛtaŋ bɛ mángwáy Yesu. 21 Ɛkú Páilet apɛt abhép bó bɛ, “Ndŭ bŏbhɛn bati apay, anɛ băyáŋ ndó ándók chí agha?” Bábík bɛ,

* **27:16** Ndŭ mbɔk bɛkáti, básiŋ chí Yesu Barábas.

“Barábas!” 22 “Nká yi nɛ Yesu mmu bábhɨ̀ŋɨ bé Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ătò?” Bó mankɛm bábhó bébík bɛ, “Dɛm mángó yi ndŭ ɛkotákátí!” 23 Kɛ Páilet abhép bó bɛ, “Ntiki ɛbéptí ndak yi áká?” Bó mankɛm bápét bábhó bébík bɛ, “Dɛm mángó yi ndŭ ɛkotákátí!”

24 Páilet ághó nókó bé yi ăchɔŋti chí mpok nɛ bé ɛbyɔk ébho békwén, arɛm mántwɔ́ yí nɛ manyiɛp ndŭ ɛnyiŋ. Asɔt manyiɛp amɔ aso amɔ amɛm bɛsí bɛyă bŏbhɔ andɛm nɔkɔ bɛ, “Mɛ mbíkí bhóŋ amɔ ndŭ nɛwú mmu nɛ. Nɛwú ɛni néyíŋɨ́ chí bhé!” 25 Bó mankɛm bákéme bɛ, “Dɔ manoŋ ami ámbák bhesé antí, nɛ bŏ bhesé!” 26 Páilet afɛrɛ yɛ Barábas mmŭ bo Israɛl nɛ bŏbati bhap báyàŋ yi amfɛrɛ. Achyɛ ɛyɔŋ bé batɛmé nɛnu mándɛn Yesu nɛ ékpá, mánsɔt yí, mándɔk, mángó ndŭ ɛkotákátí. †

Batɛmé nɛnu báré yɔkɔ Yesu
(Mk 15.16-20; Jn 19.2-3)

27 Batɛmé nɛnu Páilet básót Yesu bárók amɛm áchá ywi nɛ yí, batɛmé nɛnu báchák mankɛm ndŭ ɛká batɛmé nɛnu ɛyap bátwɔ́ nkwɔ́ bákáp Yesu. 28 Báyók nkú yi amʉɛt, básót nkú chu báfyé yí amʉɛt. ‡ 29 Básót bŏbatábhénɔk nsɛ̀nsé mánɨ́ mbɔ ntá kɛfɔ báfyé yí antí, básót ɛnɔkɔfú báfyé awónɛm aywi. Bábhó bétép mánén bɛsí ɛbhi máŋɔkɔ nɔkɔ yí bɛ, “Acha mfɔ bo Israɛl, kɛnókó kéchí ɛkɛ ɛta!” 30 Bákʉ́ nókó nó, bápáti yí batié amʉɛt, báfɔ́ŋɔ ɛnɔk ɛyɔ yi awɔ bákébhɛ bɛdɛpti yi anti nɛ yɔ. 31 Bápɔbhɛ nɔkɔ bɛyɔkɔ yi, báfɛ́rɛ nkú chu yi amʉɛt, básót ayi yímbɔŋ bákémɛ yi amʉɛt. Básót yɛ yi bárók bɛgo ndŭ ɛkotákátí.

Bágó Yesu ndŭ ɛkotákátí
(Mk 15.21-32; Lk 23.26-43; Jn 19.17-27)

32 Ɛné báfú ɛkɛt Páilet bárɔ̀ŋ, bátémɛri mmu ɛtɔk Sírene fú ambi anɛ áká nnyén bé Símun. Bájirɛ yí ápókó ɛkotákátí Yesu. 33 Bárók ɛbhak ɛné bábhɨ̀ŋɨ bé Golgóta, nó chi “Nɛbhʉɛt Ɛnkónti.” § 34 Aré, batɛmé nɛnu básót ɛnyiŋ ɛnɛ énɛn mbɔ mbŭnya, * báfyé ndŭ mmɛm báchyé yí ányú. Aghókótí nókó mó, akɛ ka ménYú yĕ ndu báyàŋ nyaka bɛ yi anyu mɔ. 35 Básót Yesu bágó ndŭ ɛkotákátí. Batɛmé nɛnu abhɛn bágó yi ndŭ ɛkotákátí, bágʉ́ép ɛbháŋá bérínɨ ɛnyŭ bábhóŋ békórɛ ndɛn ɛyi bɛ yĕntiki mmu wap ambɔŋ amɔt. 36 Báchókɔ yɛ amik mámbabhɛri nɔkɔ yí. 37 Básiŋ ɛnyiŋ ɛnɛ Yesu áká kɛ bágò yí ndŭ ɛkotákátí, ndŭ ɛbhók ɛnɔk. Bágó ɛbhók ɛnɔk ɛyɔ ndŭ ɛko amfay ntí aywi. Ɛnyiŋ básíŋ aré ébhák bɛ, “Né chí Yesu, Mfɔ bo Israɛl.” 38 Bágó ngébhé ntantaŋ amɔt ndŭ ɛyi ɛkotákátí ɛbhe awónɛm Yesu. Báká ɛnyu émót nɛ achák ɛbhe awɔghɔ yi. 39 Bo abhɛn báfʉɛrɛ fʉɛt, bághaka nyaka arɛ mánte, mámɔk nɛ bati, mánsɔkɔti yi nɛ mándɛmɛ nɔkɔ bɛ, 40 “Wɔ mmu ókway mɛmokoti ɛkɛrákap Mandɛm, nɛ ónte yó ndŭ manywɔp arat! Pɛmé mmʉɛt ɛyɛ mbák ɔchí Mmɔ Mandɛm! Fú ndŭ ɛkotákátí sɛp amik séngó!” 41 Bŏbati bachiăkap Mandɛm nɛ batɔŋ ɛbhé Mandɛm nɛ bŏbati ɛtɔk báré way nkwɔ yi, mándɛmɛ nɔkɔ bɛ, 42 “Àpèmɛ nyaka bo báchák, kɛ apú kway bɛpɛmɛ mmʉɛt yi! Pú yí achi Mfɔ bo Israɛl? Ámfá ndŭ ɛkotákátí ansɛp amik, chɔŋ sénoko yi. 43 Asíkí ntɨ nɛ Mandɛm. Mandɛm ampɛmɛ yi nénɛ mbák ăyaŋ bɛpɛmɛ yi, mbɔnyunɛ arɛm bɛ achi Mmu anɛ áfú ntá Mandɛm.” 44 Baghép abhɛn bágó ndŭ ɛbhap bɛko mbɔ yí, báré so yí nkwó nɛ nsɔk ɛnyu émót.

Yesu agú ndŭ ɛkotákátí
(Mk 15.33-41; Lk 23.44-49; Jn 19.28-30)

45 Ɛgháká nókó nkárénká byo nɛ ɛpay nɛ ngósí, ɛjuri ékwén ɛtɔk ɛnkɛm. Ɛbhák kpátɛ nkárénká érát nɛ ngósí. 46 Ɛgháká nókó mbɔ nkárénká ɛyɔ érát nɛ ngósí, Yesu abik arɛm bɛ, “Ɛli, Ɛli, lama sabatani?” Nó chi, “Mandɛm wa, Mandɛm wa, ndaká yí ófére ntí nɛ mɛ?” 47 Mbɔk bo abhɛn báté kékwót báyɨ̀ŋɨ, bághók nókó ndŭ Yesu ábíkí ɛnyu ɛyɔ, báré rɛm nɛ bati bɛ, “Abhɨ̀ŋɨ Ɛláija!” 48 Ntɛmé nɛnu amɔt ajɛt témté arɔk asɔt ɛkuchá fofok asɛbhɛ ndŭ ɛchyé mmém, asɔt akpaŋ anti mónɔk, asá amfay ntá Yesu, bɛchyɛ yi anyu. 49 Kɛ abhénéfú báré rɛm bɛ, “Dŏ yi séngó mbák Ɛláija ătwɔ̀ bɛpɛmɛ yi!” 50 Yesu abik ndɔŋ achak, arɔ ɛfóŋó yi awó Mandɛm.

51 Nkúbhé mpok yɔ, ɛkát ɛnɛ ɛchi amɛm ɛkɛrákap Mandɛm ɛgháre bɛbhɔk bɛpay bɛfu amfay bɛghaka amik. Mmik anyikisi, kɛtárábhé kérákáti. 52 Manɛm ánénɛ, Mandɛm akʉ bɛyă bo Mandɛm abhɛn mănáŋ bágú nyaka bapɛtsɛm ndŭ nɛpém. 53 Báfú amɛm manɛm ayap, nɛ Yesu ápéré nókó nsɛm ndŭ nɛpém, bo Mandɛm bhɔ bárók Yerúsalɛm. Bɛyă bho bághó bhɔ. 54 Mŭngo batɛmé nɛnu nɛ batɛmé nɛnu abhɛn bachi nɛ yi bábhàbhɛri Yesu bághó nókó ndŭ mmik ányíkísí, bághó mɛnyiŋ béchák ɛbhɛn béfákárí. Bɛchay békém bhɔ tontó. Bábhó bɛrɛm bɛ, “Achí mbʉ Mmɔ Mandɛm tɛtɛp!”

55 Bɛyă baghɔrɛ́ bábhák arɛ nkwɔ. Abhɛn bákòŋɔ nyaka Yesu bɛfu tɛ atú Gálili mánkwak nɔkɔ yi, babhak téé, nɛkɔ nɛsiɛ, mámkpɔkɔ nɔkɔ. 56 Mbɔk baghɔrɛ́ bhɔ bábhák María mmŏ ɛtɔk Mágdala, nɛ María

† **27:26** Ɛkpa: Ɛkpa yɔ ɛbhɔŋ nyaka sɛnɔŋ anti. ‡ **27:28** Báfyɛ yi nkú chu amʉɛt ndu bɛyɔkɔ yi bɛ achi Mfɔ. § **27:33** Nɛbhʉét wu achi nyaka chi njiɛ anɛ achi amik mbɔ ĕnkónti. * **27:34** Ɛnyiŋ ɛnɛ énɛn mbɔ mbŭnya ɛchi nyaka mbɔ babhé amɛn bó báyàŋ bɛ ánkʉ yi akɛ ghok bɛyă bɛbe.

nnɔ Jems nɛ Joséf, nɛ María ngɔré Sɛbɛdi, nnɔ Jems nɛ Jɔ̌n.

Bábhémɛ Yesu
(Mk 15.42-47; Lk 23.50-56; Jn 19.38-42)

57 Mmʉ̌ nkáp amɔt afʉ̌ nyaka ɛtɔk Arimátia. Aka nnyén bɛ Joséf. Abhak nkoŋo Yesu amɔt. 58 Ɛgháká nɔ́kɔ́ beku, arɔk ntá Páilet bɛ anchyɛ bɛtaŋ amfɛrɛ ɛrɛnɛ Yesu ndʉ̌ ɛkotákátí. Páilet achyɛ ɛyɔŋ bé mámfɛ́ré Yesu ndʉ̌ ɛkotákátí manchyɛ yi. 59 Joséf asɔt yɛ Yesu anép nɛ ésíɛndɛn nkɔ. 60 Joséf abhɔ̌ŋ nyaka nnɛm nɛkɔ ɛnén yi átémé ndʉ̌ sɛtárébhé. Arɔk abhɛmɛ Yesu ndʉ̌ nnɛm ɛni nɔ. Abɨŋiri yɛ ɛrɛm ntay áchók nnyʉ̌ nnɛm, agurɛ. 61 María, mmɔ̌ ɛtɔk Mágdala nɛ María achák, bábhák kékwɔ́t chókɔ́ mánjɨŋɨ nɔkɔ nnɛm.

Páilet ató bo bɛ mámbábhérɨ nɔkɔ nnɛm Yesu

62 Néyí nókɔ́, ndʉ̌ nywɔbhé nɛywěmʉɛt bo Israɛl, bʊ̌bati bachiákap Mandɛm nɛ bʊ̌nkwɔ Fárisi bárɔ́k bátémɛri Páilet. 63 Báɾɛm bɛ, “Ɛta, sébhíkɨ́ re ghɔkɔntik bɛ mmʉ̌ nsé wu arɛm nyaka bɛ ndʉ̌ mɛnywɔp arat yi ăpɛtnsɛm ndʉ̌ nɛpém. 64 Ɛrɨ yɛ bɛ ónchyé ɛyɔŋ bo mandɔk mambabhɛri nɔkɔ nnɛm ɛni kpátɛ manywɔp arat amfʉɛt. Bakoŋo bhi bákway bɛrɔŋ mángɛp yi mámpɔkɔ, mándɔk, mámbo yɛ bɛghati bho bɛ yi apɛtnsɛm ndʉ̌ nɛpém. Nɛ mbák émfákárí nɔ́, nsé yap yɔ ăchɔŋti mɛnyiŋ ancha nsé anɛ mbɨ.” 65 Páilet arɛm bɛ, “Yiŋɨ batɛmé nɛnu nɔ. Sɔt ka bhɔ́ mándɔ́k mámbábhérí nɔ́kɔ́ nnɛm mbɔ ɛnyʉ̌ bǎyaŋ.” 66 Báɾɔ́ yɛ barɔk báfyé ɛriŋ ndʉ̌ ntay, nɛ bárɔ bɔ arɛ bɛ mambabhɛri nɔkɔ nnɛm.

28

Yesu apɛtnsɛm ndʉ̌ nɛpém
(Mk 16.1-10; Lk 24.1-12; Jn 20.1-10)

1 Nywɔbhé nɛywěmʉɛt bo Israɛl néfʉ́ɛré nókɔ́, María mmɔ̌ ɛtɔk Mágdala nɛ María achák, báfú ntɨnywɔp, ɛné mbaŋ ábhíkɨ́ re kaŋari ndu bɛrɔŋ bɛyiŋɨ nnɛm Yesu. 2 Ɛfákárí bé ángɛl Mandɛm áfú amfay ásèp amɨk, abɨŋiri ntay afɛrɛ anyʉ̌nnɛm, achɔkɔ aré. 3 Bɛsí ángɛl Mandɛm wu béré ghɔɔ mbɔ miámianŋ, ndɛn ɛyi éndiɛrɛ nɔkɔ pépʉ̌pép mbɔ ɛtɔkɔfiɔŋ. 4 Babhabhɛrɨ́ nnɛm báré wɛt nɛ bɛcháy nɛ bárɔp mbɔ bawú. 5 Kɛ ángɛl arɛm nta baghɔré bɛ, “Bǎké chay. Ndíŋɨ́ bé bǎyàŋ Yesu mmu bágó ndʉ̌ ɛkotákátí. 6 Apú fá. Mandɛm akʉ yi apɛtnsɛm ndʉ̌ nɛpém nkúbhé mbɔnyu yi areme bɛ ɛbhɔŋ bɛfakari. Twɔ́ ká ghɔ nɛbhʉɛt anɛ bábhúré yi. 7 Dók yé ka áyák măngátí bakoŋo bhi bɛ apɛtnsɛm ndʉ̌ nɛpém nɛ achi be ambɨ ărɔŋ atú Gálili. Chɔŋ măngɔ́ yi arɛ! Nnáŋ ngati nɔ bhe.” 8 Baghɔrɛ bhɔ báɾɔ́ nɛbhʉɛt anɛ nnɛm nɛchi ntiét ntiɛt. Bɛcháy békém bɔ, kɛ maŋák nkwɔ ajwi bhɔ anti. Bájɛt barɔk béyáŋ bakoŋo Yesu bɛ mángátí bhɔ ɛnyiŋ ɛnɛ ángɛl Mandɛm ághátí bhɔ. 9 Ndu bárɔŋ, bápérɛ ghɔ, Yesu atɛmɛri bhɔ, arɛm bɛ, “Mandɛm ámbák nɛ bhe!” Bárɔ́k bákwén amɨk bɛsí bhi bábhó bɛkɛm bɛkak ɛbhi mánchyɛ nɔkɔ yi kɛnókó. 10 Yesu aghati bhɔ bɛ, “Bǎké cháy. Dók ká ghati bakoŋo bha. Ghatí ká bhɔ bɛ, mándɔ́k atú Gálili. Chɔŋ mángɔ́ mɛ aré.”

Babhabhɛrɨ́ nnɛm bárɔ́k bágháti ɛnyiŋ ɛnɛ ɛfakari

11 Ɛné baghɔré bhɔ bárɔŋ, éfákari bɛ mbɔk bo abhɛn bábhàbhɛri nnɛm bárɔ́k Yerúsalɛm bágháti bʊ̌bati bachiákap Mandɛm yĕntikɨ ɛnyiŋ ɛnɛ ɛfakari mpok ángɛl Mandɛm ásébhé átwɔ́ ndʉ̌ nnɛm. 12 Bʊ̌bati bachiákap Mandɛm báchókɔ nɛ bʊ̌bati ɛtɔk, báká ɛyɔŋ émɔt, báchyé bhɔ bɛyă nkáp ndʉ̌ bɛsɔŋ. 13 Bágháti bhɔ bɛ, “Ghatí nókɔ́ ká bho chi bɛ bakoŋo bhi bátwɔ́ nɛ bɛti, mpok sékwéné kɛnɔ́, bághép yi, bápókɔ bárɔk. 14 Mbák gɔ́bhanɔ ángók ndak anɛ, chɔŋ séndiŋɨ ndʉ̌ séchòk nnyu ywi bɛ ntɨ nɛndɨ yi amɛm, ɛnyu ɛné bǎpu chwe ndʉ̌ ɛsɔŋɔri.” 15 Babhabhɛrɨ́ nnɛm básɔt yɛ nkáp bɛsɔŋ wu, bárɔk bákʉ mbɔ ɛnyʉ̌ bʊ̌bati bágháti bhɔ. Nɛ mbok yɔ bé bakoŋo Yesu bágheép yi ghɛp kɛ̆ bo Israɛl bábhʉɛ́t bɛghati bo kpatɛ̆ ɛchɔŋ.

Yesu atɔ́ŋ mmʉɛt ntá bakoŋo bhi
(Mk 16.1-10; Lk 24.1-12; Jn 20.1-10)

16 Bakoŋo Yesu abhɛn bati byo nɛ amɔt báɾɔ́ yɛ bárɔ́k atú Gálili ndʉ̌ njiɛ anɛ Yesu ághátí nyaka bɔ́ mándɔ́k aré. 17 Mpok bághɔ́ yi, bákwén amɨk babho bɛchyɛ yi kɛnókó. Kɛ mbɔk ayap bare makati mbák, sayri sayri, Yesu kɛ bɔ bághɔ̀ nɔ. 18 Yesu akokosi mmʉɛt nɛ bhó, aghati bhɔ bɛsí nɛ bɛsí bɛ, “Ɛtaya achyé mɛ bɛtaŋ mɛnkɛm amfǎy yĕntikɨ ɛnyiŋ nɛ yĕntikɨ mmu awu amfay nɛ fá amɨk. 19 Dók yé ka, măŋkʉ́ bɛ bʊ́ bɛtɔk mɛnkɛm mámbak bakoŋo bha, măŋjwiti bhɔ ndʉ̌ nnyén Ɛta, nɛ nnyén Mmɔ, nɛ nnyén Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ, 20 măntɔŋ nɔ́kɔ́ bhɔ bɛ mánkʉ́ yĕntikɨ ɛnyiŋ ɛné ngátí be mánkʉ́ nɔkɔ. Nɛ nchí bhák nɛ bhe mpoknkɛm, tɛ ndʉ̌ ngwɛnti mmɨk.”

Mbok Ndíndí mbɔnyu Mák
ásiŋí

Mbok Jɔ̌n Njwiti ěti Yesu
(Mt 3.1-12; Lk 3.1-18; Jn 1.19-28)

1 Fá chí Mbok Ndíndí ěti Yesu Kristo
Mmɔ Mandɛm. 2 Abho nyaka mbɔ ɛnyŭ
ndɛmɛkɛpǐntɨ Aisáya ásíŋí amɛm ɛkáti yi bɛ,
Mandɛm arɛm nyaka bɛ,
Yɨŋí, chɔŋ ntó mpɔkɔntó wa wɔ ambɨ,
bɛ ángókó mbi ywɛ kɛ óntwɔ. ✡
3 “Mmŭ achi amɛm baso ăbìk andɛmɛ nɔkɔ
bé,
‘Toŋtí ká mbi anɛ Acha áfuɛ̀t arɛ́.
Kú ka mbi ywi ambak chak.’ ”
4 Jɔ̌n Njwiti abhésí nyaka amɛm baso angati
nɔkɔ bho Ɛyɔŋ Mandɛm bɛ bó mántíknsɛm
ndŭ bɛbú bhap mánjwítí bhɔ bɛ Mandɛm
amfoŋori bɛbú bhap. 5 Bɛyă bho báfú atú
Judéya ankɛm, nɛ bŏ Yerúsalɛm mankɛm
mándɔk nɔkɔ ntá Jɔ̌n ndu bɛghok ɛnyɨŋ ɛnɛ
yi árèm. Báré su bɛbú bhap, Jɔ̌n anjwiti
nɔkɔ bhɔ amɛm Nnyén Jódan. 6 Nkú Jɔ̌n
abhak ɛnyɨŋ ɛnɛ baghoko nɛ babyɔk mpɔŋɔ
baso. Mgbat anɛ yi ágwɔ̀t ɛbho abhak
nkwɔbhénya nɛ nɛnyíé ɛni nébhak ngémtáy
nɛ bawɛrɛ bɛtu amɛn yi ághɔ̀ amɛm baso.
7 Jɔ̌n ărèm nyaka nkwɔ bɛ, “Mmŭ ătwɔ mɛ
ansɛm anɛ áchá mɛ. Mbíkí kwáy yĕ bɛchóti
yi bɛkak bé nkáŋárí nkubhanya bɛkak ɛbhi.
8 Méjwĭti bhe nɛ manyiɛp, kɛ chɔŋ yí anjwiti
bhe chí nɛ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ.”

Jɔ̌n ajwiti Yesu, Satan amɔ yi
(Mt 3.13-4.11; Lk 3.21-22, 4.1-13)

9 Ndŭ mpok yɔ, Yesu afú Násárɛt atú Gálili
arɔk Jɔ̌n ajwiti yi ndŭ Nnyén Jódan. 10 Nɛfú
Yesu áfú anyén, aghó ndŭ nɛbu nénénɛ́, nɛ
Ɛfóŋó Mandɛm asɔt mkpá ɛbhóŋó asɛp yi
amʉɛt. 11 Ɛyɔŋ éfú amfay éré rɛm bɛ, “Wɔ
ɔchí Mówa. Nkɔŋ wɔ tontó. Ɔchyè mɛ
bɛyă maŋák.” 12 Témté wu, Ɛfóŋó Mandɛm
akʉ yí arɔk amɛm baso. 13 Abhak aré ndŭ
manywɔp bɛsa bɛpay Satan amɔ nɔkɔ yí.
Nnya ɛbébé ébhák aré nkwɔ, kɛ bɔángɛl
Mandɛm báchyɛ Yesu nɛkwak.

Yesu abhiŋɨ baghɔk abhɛn mbɨ bati anwi
(Mt 4.12-22; Lk 4.14-15, 5.1-11)

14 Ɛné mánáŋ bákémé Jɔ̌n báfyé
ɛkɛrékɛnɔŋ, Yesu arɔk atú Gálili abho
bɛghati bho Mbok Ndíndí Mandɛm,
15 andɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Mpok anɛ Mandɛm
ábhak nɛ bho mbɔ Mfɔ wap arɔp chi kɛkwɔt.
Tík ká nsɛm ndŭ bɛbú ɛbhɛka, mănókó Mbok
Ndíndí!” 16 Ɛné Yesu ákɔ̀ nɛpaká Manyu
Gálili, aghó Símun nɛ mómayi Andru ndŭ
bágʉèp bɛyă nkáp ndu bɛway nsi mbɔnyunɛ
báchí nyaka bawănsi. 17 Yesu arɛm ntá yap
bɛ, “Twó ká mămbák bakoŋo bha nɛ chɔŋ
ntɔŋ bé ɛnyŭ băkʉ bé bo báchák mambak
bakoŋo bha.” 18 Témté wu, bárɔ bɛyă nkáp
yap bakoŋo Yesu. 19 Átén nókó mmʉɛt ambɨ
mandú, aghó Jems nɛ mómayi Jɔ̌n, bŏ Sɛbɛdi.
Báchí nyaka amɛm áchwí mángoko nɔkɔ
bɛyă nkáp yap. 20 Nɛghó Yesu aghɔ bhɔ,
abhiŋɨ bhɔ bɛ mankoŋo yi. Bárŏ ɛtayap
Sɛbɛdi amɛm áchwí nɛ bŏ bɛtik, bákóŋo yi.

Mmu anɛ ɛfóŋó ɛbúbʉ échyè ɛsɔŋɔri
(Lk 4.31-37)

21 Yesu nɛ baghɔkó bhi bárók ɛtɔk
Kapĕnaum. Néyí nókó ndŭ nywɔbhé
nɛywĕmʉɛt bo Israɛl, Yesu arɔk téé ɛkɛré
nɛnikímʉɛtí ɛyap abho bɛtɔŋ Ɛyɔŋ Mandɛm.
22 Bo abhɛn bachi arɛ bábhák maknkay
tontó ěti ɛnyu ɛnɛ yi átòŋ. Átòŋ nyaka mbɔ
mmu anɛ árèm émay, puyĕ mbɔ batɔŋ ɛbhé
Moses. 23 Bápérɛ ghɔ, mmu anɛ ɛfóŋó ɛbúbʉ
ésɔŋɔri atwó achwe amɛm ɛkɛré nɛnikímʉɛtí
are bik bé, 24 “Yesu, Mmu Násárɛt, ɔbhɔŋ
yí bɛkʉ nɛ bhɛsɛ! Ɔtwɔ fá bɛway bhɛsɛ?
Ndíŋí mmŭ wɔ óchí. Ɔchí Mmu Nyáŋá
anɛ Mandɛm átó!” 25 Yesu asáy Ɛfóŋó yɔ
bɛ, “Kusí! Fú yi amʉɛt!” 26 Ɛfóŋó ɛbúbʉ
ényikisi yi gbogbŏgbok, ébik nɛ bɛtaŋ, érɔ́ yi.
27 Bŏ mankɛm bábhák maknkay, nɛ bábho
bɛbhɛp batɨ bɛ, “Ɛné ɛnyu ɛchi ná? Chi ɛnyŭ
nɛtɔŋ ɛnɛn nɛkɔ kɛ? Mmŭ-nɛ abhŏŋ bɛtaŋ
ɛbhɛn ásay bɛfóŋó bɛbúbɛbʉ nɛ méngok yi!”
28 Mbok Yesu atiŋ ataka atú Gálili ankɛm.

Yesu abú bɛyă bŏmame
(Mt 8.14-17; Lk 4.38-41)

29 Yesu árɔ́ nókó ɛkɛré nɛnikímʉɛtí bo
Israɛl nɛ baghɔkó bhi, bárɔk téé ndŭ ɛkɛt
Símun nɛ Andru. Jems nɛ Jɔ̌n bábhak
nɛ bhɔ́. 30 Nɛchwe Yesu áchwé anywɔ́p,
bágháti yí bɛ nnɔ ngɔrɛ́ Símun achí bhúré
nɛ mbúép amʉɛt. 31 Yesu arɔk nɛpakámʉɛt
ɛni akém yí ndu awó akwak yí afate achɔkɔ
chókó. Mbúép wu ámáy. Abho mɛne bhɔ.
32 Ɛgháká nókó beku, ɛné mmok ánémé,
bo báré sɔt bŏmame mankɛm nɛ abhɛn
bɛfóŋó bɛbúbɛbʉ bésɔŋɔri mándɔk nɔkɔ ntá
Yesu nɛ bhó. 33 Ɛtɔk ɛnkɛm érɔk échɛm
ambĭnywɔp. 34 Yesu abú bɛyă bo abhɛn
bábhóŋɔ́ mame mɛnyu nɛ mɛnyu. Abók
bɛyă bɛfóŋó bɛbúbɛbʉ bérɔ́ bho. Yí kɛka bɛ
bó méndɛm yĕnyiŋ mbɔnyunɛ bériŋɨ nyaka
mmŭ yi achi.

Yesu are ghati Mbok Ndíndí atú Gálili
(Lk 4.42-44)

35 Nɛyí nókó, Yesu afate kpaŋwák, arɔk
nɛbhʉɛt anɛ bo bápú arɛ, are nikmʉɛt.
36 Ɛbhíkí tat, Símun nɛ mamʉɛrɛ bhi báfú
báré yaŋ yi. 37 Bághó nókó yi, bárɛm ntá

✡ **1:2** Mal 3.1

yi bɛ, “Yɛ̌ntiki mmu ǎyàŋ wɔ.” 38 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, “Sébhɔŋ bɛrɔŋ ambi ndǔ bɛtɔk bɛchak ɛbhɛn bɛchi fá kɛkwɔt. Mbɔŋ bégháti Ɛyɔŋ Mandɛm árɛ́ nkwɔ mbɔnyunɛ ěti yɔ kɛ ntwɔ́.” 39 Yesu abho yɛ bɛkɔ atú Gálili ankɛm angati nɔkɔ bho Mbok Ndíndí amɛm bɛkɛrɛ́ nɛnikímʉɛt bo Israɛl, ankʉ nɔkɔ bɛfóŋɔ́ bɛbúbɛbʉ ɛbhɛn bésɔ̀ŋɔri bho mémfu bó amʉɛt.

Yesu abú mmu ɛbhaŋákwa
(Mt 8.1-4; Lk 5.12-16)

40 Ɛwak émɔt, mmu ɛbhaŋákwa amɔt arɔk akwén yi bɛkak abho bɛrɛm bɛ, “Ɛta, mbák ɔkɔŋ, ǒkway bɛkʉ mɛ ntáŋ.” 41 Yesu aghó yi ntínso. Anyabhɛ awɔ, atɔk yi, arɛm bɛ, “Nkɔŋ, ɛbhaŋákwa yɛ émay!” 42 Témté wu, ɛbhaŋákwa yi émay, ataŋ. 43 Yesu aya yí batú ansɛmti nɔkɔ 44 bɛ, “Kɛ́ ghati yɛ̌ mmu ɛnyiŋ ɛnɛ éfákárí, kɛ dɔ́k ntá nchiakap Mandɛm bɛ yi ángó bɛ ɛbhaŋákwa yɛ émay. Ánáŋ ámbyó wɔ, ɔ́ndɔk, ɔnchyɛ yɛ akap ntá Mandɛm bɛkoŋo ɛbhé Moses. Chɔŋ ɛyɔ émbak ɛnyiŋ ɛnɛ étɔŋ bho bɛ ɛbhaŋákwa yɛ émay.” 45 Yɛ̌ nɔ, ndu árɔ̀ŋ, are ghati bho mbǎnkɛm ɛnyiŋ ɛnɛ ɛfakari. Akʉ Yesu kɛpɛrɛ kwáy bɛchwe ɛtɔk kpoŋoroŋ. Arɔp chi bhɛsɛ́ bhɛsɛ́ ndǔ mbaŋ ɛnɛ bo bápú aré. Yɛ̌ nɔ, bo báré fú mbǎŋ nɛ mbaŋ mándɔk nɔkɔ ntá yi.

2

Yesu abú mbɛ́nti
(Mt 9.1-8; Lk 5.17-26)

1 Ansɛm mpǎy manywɔp, apɛtnsɛm Kapɛ̌naum nɛ mbok ataka mbǎnkɛm bɛ́ Yesu achí ɛtɔk. 2 Bɛyǎ bo bárók ɛkɛt ɛné yi achi aré, ɛnyu ɛné ɛpok épú nyaka bɛsoŋ ɛkak, yɛ̌ chí nɛfi. Yesu are ghati bhɔ Ɛyɔŋ Mandɛm. 3 Ndu árɛ̀m nɔ, bǒ bati anwi bátwɔ́ nɛ mbɛ́ntí amɔt anɛ bápɔ́kɔ́ ndǔ bɛkpaka. 4 Kɛ bɔ́ kɛbhɔ́ŋ mbi anɛ báfʉɛt mǎnchwe anywɔ́p ěti bɛyǎ bho. Bákɔ amfay ɛkɛt mánɛnɛ mbok aré, básɛbhɛ yi bhʉɛrɛ ndǔ bɛkpaka bhi nɛnti bho, bɛsí Yesu. 5 Yesu ághɔ́ nɔ́kɔ́ ɛnyǔ nɛka ɛnén bábhɔ́ŋɔ́ nɛ yi, aghati mbɛ́ntí wu bɛ, “Mɔ́wa, mfɔ́ŋɔ́rí bɛbú bhɛ.” 6 Mbɔk batɔŋ ɛbhé Moses abhɛn báchí nyaka aré chɔkɔ báre bhɛp mmʉɛt ɛyap bɛ, 7 “Agha né? Ɛnyiŋ ɛnɛ yi árɛ̀m chi nsɔk ntá Mandɛm! Mandɛm aywǐnti kɛ ákway bɛfoŋori bɛbú mmu!” 8 Témté wu, Yesu ariŋi nkaysi yap, abhɛp bhɔ bɛ, “Ndaká yí bǎkàysi mɛnyǔ mɛnyiŋ ɛbhɔ? 9 Ɛnyiŋ ɛnɛ ɛchi wikirik bɛrɛm ntá mbɛ́ntí-nɛ chí ɛné? Bɛrɛm bɛ ‘Mfɔ́ŋɔ́rí bɛbú bhɛ’, kɛ chi, ‘Faté pɔkɔ́ bɛkpaka ɛbhɛ kɔ?’ 10 Kɛ chɔŋ nkʉ mǎndiŋi bɛ, Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm mbǎŋ bɛtaŋ fá amik ndu bɛfoŋori bɛbú bho.” Arɛm ntá mbɛ́ntí wu bɛ, 11 “Nchí ghati wɔ, faté pɔkɔ́ bɛkpaka bhɛ gurɛ!” 12 Bápérɛ ghɔ, mbɛ́ntí wu afáté kpɛrɛp, apɔkɔ bɛkpaka bhi, afa amik. Bɔ́ mankɛm bábhak maknkay tontó bábho bɛbiti Mandɛm mándɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Sébhíkí re ghɔ ɛné ɛnyu!”

Yesu abhiŋi Lévi bɛ ámbák nkoŋo ywi
(Mt 9.9-13; Lk 5.27-32)

13 Yesu apɛt arɔk nɛpaká Manyu Gálili. Ngémtay bo báre rɔŋ ntá yi, antɔŋ nɔkɔ bhɔ. 14 Ndu ákɔ̀ árɔ̀ŋ, aghó mbɛbhé nkabhénti amɔt chɔkɔ amɛm ɛkɛrébɛtik ɛyi. Aka nnyén bɛ Lévi. Abhak mmǒ Álfeɔs. Abhiŋi yi, arɛm bɛ, “Twɔ́ bhák nkoŋo wa.” Lévi afaté, abho bɛkoŋo Yesu. 15 Ɛtárɛ́ nókɔ́ Yesu nɛ bakoŋo bhi báré nyiɛ nɛnyíé amɛm ɛkɛt Lévi. Bɛyǎ babhɛbhé nkábhénti nɛ bakʉ́ bɛbʉ́ báchák bákóŋo Yesu, mányiɛ nɔkɔ nɛnyíé nɛ yi. 16 Mbɔk batɔŋ ɛbhé Mandɛm abhɛn báchí nyaka bǒnkwɔ Fárisi bághɔ́ nókɔ́ ndu Yesu ányĭɛ nɛnyíé nɛ bǒ bɛbʉ́ nɛ babhɛbhé nkábhénti, bábhép bakoŋo bhi bɛ, “Ndaká yí yi ányĭɛ nɛnyíé nɛ mɛnyǔ bǒbhɛn?” 17 Yesu ághók ɛnyiŋ ɛnɛ bárèm, akɛmɛ bhɔ bɛ, “Bo abhɛn bapu me, bápú yaŋ ngaŋ. Bǒ mame kɛ báyàŋ ngaŋ. Mbíkí twɔ bɛbhiŋi bǒ abhɛn bákáysí bɛ bachi chak bɛsí Mandɛm bɛ mámbák bakoŋo bha, ntwɔ bɛbhiŋi chi bǒ bɛbʉ́.”

Ɛnyiŋ ɛnɛ bábhébhé Yesu ěti nɛtarénsay
(Mt 9.14-17; Lk 5.33-39)

18 Bakoŋɔ́ Jŏn Njwiti nɛ abhɛn nkwɔ Fárisi báchí nyaka ndǔ nɛtarénsay mpokófu. Mbɔk bho bárók ntá Yesu bábhép yi bɛ, “Ndaká yí bakoŋó Jŏn Njwiti nɛ abhɛn nkwɔ Fárisi bátarɛ nɔkɔ nsay, kɛ babhɔk abhɛ bápu kʉ nɔ?” 19 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, “Bǎkaysi bɛ mankǒ abhɛn ɛpǎ nɛbhay bákway bɛbhak ndǔ nɛtarénsay? Nsé! Tɛ̌ndu mbǎyngɔré abhʉɛ́t nɛ bhɔ́, bápú kway bɛtat nsay. 20 Kɛ mpok ǎtwɔ̀ anɛ báfɛrɛ mbǎyngɔré ntá yap. Chɔŋ mántarɛ nɔkɔ nsay mpok yɔ.” 21 Yesu atém bɔ́ nɛkay ɛnɛn bɛ, “Yɛ̌ mmu apú kway bɛsɔt ɛbhókóndɛn nkɔ bɛchok mbok ndǔ ɛsí́ ndɛn, mbɔnyunɛ mbák ánkʉ nɔ ɛbhókóndɛn anɛ nkɔ éŋati, anɛ nsí́ andaka, mbok ámpɛt anchik ancha. 22 Nɛ ntá bo abhɛn báfyɛ̀ mmém ndǔ bɛbhǎ nkwɔbhénya, mmǔ apú kway bɛfyɛ mmém bakɔ amɛm ɛsí́ ɛbhǎ nkwɔbhɛnya, mbɔnyunɛ, mbák ánkʉ ɛnyu yɔ, mmém bakɔ ǎkʉ ɛsí́ ɛbha énsɛn, ɛnchɔŋɔ, mmém andɔk amik. Báfyɛ mmém bakɔ chi amɛm ɛbhǎ nkwɔbhénya ɛnɛ ɛkɔ.”

Ɛnyiŋ ɛnɛ bábhébhé Yesu ěti nywɔbhé nɛywɛ̆mʉɛt bo Israɛl
(Mt 12.1-8; Lk 6.1-5)

23 Ɛfákári bɛ, Yesu nɛ baghɔkɔ́ bhi bákɔ̀ mámfʉɛrɛ nɔkɔ amɛm nkǐ́ nchwi ndǔ nywɔbhé nɛywɛ̆mʉɛt bo Israɛl. Ɛné báfʉɛ́t, baghɔkɔ́ bhi bábho bɛkʉɛp ɛnyǔ nchwi yɔ. 24 Mbɔk bǒ nkwɔ Fárisi bághɔ́ nókɔ́ nɔ, bárɛm ntá Yesu bɛ, “Yiŋí, baghɔkɔ́ bhɛ bákù ɛnyiŋ ɛnɛ épú chak bɛkʉ ndǔ

nywəbhé nɛywĕmʉɛt!" 25 Kɛ Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, "Băbhíkí re pay amɛm Ɛkáti Mandɛm ɛnyiŋ ɛnɛ Mfɔ Debhít ákú mpok yi áyàŋ ɛnyiŋ mɛnyiɛ ndŭ nsay ákémé yi nɛ bŏbhi? 26 Achwe nyáká amɛm ɛkɛré Mandɛm anyié nɛnyíé ɛnɛn báchyé mbɔ akap ntá Mandɛm. Achyɛ ntá bŏbhi nkwɔ, mányíé, ɛné ɛbhé ébhíkí ka nyaka bɛ mmu achak anyiɛ, ɛbhikifʉɛt nkʉbɛtik amɛm ɛkɛrákap Mandɛm. Ɛfákári nɔ ndŭ mpok anɛ Abíata achi mŭngo ndŭ ɛkɛrákap Mandɛm." 27 Bérɔŋ ndŭ ngwɛnti, Yesu arɛm ntá yap bɛ, "Diŋí ká bɛ bághoko nywəbhé nɛywĕmʉɛt ěti nkwă, bábhíkí ghoko nkwă ěti nywəbhé nɛywĕmʉɛt. 28 Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm kĕ mbóŋɔ yɛ bɛrɛm ɛnyŭ mmu abhɔŋɔ bɛkʉ nɛ ɛbhé ɛnɛ éyíŋí nywəbhé nɛywĕmʉɛt."

3

Yesu abú mmu anɛ awɔ ágú yi ndŭ nywəbhé nɛywĕmʉɛt
(Mt 12.9-14; Lk 6.6-11)

1 Yesu apɛt achwe amɛm ɛkɛré nɛnikímʉɛtí bo Israɛl angati nɔkɔ bho Mbok Ndíndí. Mmu amɔt abhak amɛm ɛkɛré nɛnikímʉɛtí ɛyɔ anɛ awó ywi ágú. 2 Mbɔk bho bábhák aré abhɛn báyàŋ mbi bɛrɛm bɛ bɛkwéné bɛchi nɛ Yesu. Bátép yɛ yi amík amʉɛt bɛghɔ mbák chɔŋ Yesu ambú mmŭ wu ndŭ nywəbhé nɛywĕmʉɛt. 3 Yesu arɛm ntá yi bɛ, "Fú, twó fá ambɨ." 4 Abhép yɛ bhɔ bɛ, "Ɛbhé yɛsɛ érèm bɛ sénkʉ yi ndŭ nywəbhé nɛywĕmʉɛt? Bé sénkʉ bɛrɨ kɛ chi bɛbú? Chi bépémɛ kɛ chí bɛchɔŋti nɛpém?" Bárɔp kpákpák. 5 Ntɨ nébé Yesu tontó. Abhaŋari ayiŋɨ bhó mankɛm nɛ bɛbĕnti bhɔ mbɔnyunɛ bátàŋ batí. Yĕ nɔ, abhóŋ ntínso nɛ mmu anɛ awó ágú nó yi aghati yi bɛ, "Nyabhé awó ywɛ." Anyabhɛ awɔ wu, apɛt ataŋ abhak mbɔ áchák. 6 Bŏnkwɔ Fárisi báfú, bárók. Bátɛmɛri bo Israɛl abhɛn báté ansɛm Hérɔd, bákém ɛchɛmɛ, batɨ bɛway Yesu.

Bɛyă bhó bakoŋɔ Yesu angɔkɔ Manyu Gálili

7 Yesu nɛ bakoŋɔ bhi bárɔ bárɔk angɔkɔ Manyu Gálili. Ngémtay bho báre koŋɔ yi. Bo báfú atú Gálili, mbɔk atú Judéya, 8 Yerúsalɛm nɛ Iduméya. Báchák báfú ɛbhĕnyɛn Jódan, abhénéfú báfú atú bɛtɔk Táya nɛ Sídɔn. Bo mankɛm abhɛn mámè bárók ntá Yesu ndu bághókó mɛnyiŋ ɛbhɛn yi ákù. 9 Yesu aghati bakoŋɔ bhi bé mántóŋtí áchwí anɛ yi áchwè arɛ ndŭ bo baya bacha, bɛ báké nyirɛ yi. 10 Ntí abhak bɛ anáŋ abu nyaka bɛyă bŏmame. Bɛyă abhɛn bábhúɛt mɛme báré nu, mányirɛ nɔkɔ batɨ, bɛ mámbóŋ mbi bɛtɔk yi. 11 Yĕntiki mpok anɛ bo abhɛn bɛfóŋó bɛbúbɛbʉ bésɔŋɔri bhɔ bághó nyaka yi, bákwɛn yi bɛkak mámbiki nɔkɔ bɛ, "Wɔ kɛ óchí Mmɔ Mandɛm!" 12 Kɛ Yesu asɛmti bɛfóŋó bɛbúbɛbʉ bɛ, "Băké ghati yĕ mmu ɛnyŭ mmu mɛ nchí."

Yesu ayap bŏnto bati byo nɛ apay
(Mt 10.1-4; Lk 6.12-16)

13 Ɛtáré nókó, Yesu akó amfăy njiɛ, abhiŋɨ bakoŋɔ bhi mánkóŋó yi. Bárɔŋ nókó, 14 ayap batí byo nɛ apay, áchyɛ bhó nnyén bɛ bŏnto. Aghati bhɔ bɛ, "Njap be bé mămbák nɛ mɛ. Chɔŋ ntó bhe nɛfi ndu bɛghati bho Mbok Ndíndí Mandɛm, 15 nɛ chɔŋ nchyé bhe bɛtaŋ ndu bébók bɛfóŋó bɛbúbɛbʉ ɛbhɛn bésɔŋɔri bho." 16 Manyén bŏnto Yesu bhɔ bati byo nɛ apay achi bɛ, Símun anɛ Yesu áchyé nnyén nɛchak bɛ Píta; nɛ 17 Jems, nɛ mómayi Jŏn, bŏ Sɛbɛdi [Yesu achyɛ bhó nnyén néchák bé Boanɛjis, nɔ chi bŏnɛfaŋ]; nɛ 18 Andru, nɛ Fílip, nɛ Batolómio, nɛ Mátio, nɛ Tɔmás, nɛ Jéms mmŏ Alfeyɔs, nɛ Tadiɔs, nɛ Símun, mfyĕ-bɛtaŋ ndŭ barakátɔk, 19 nɛ Júdas Iskariɔt anɛ ábhóŋó nyaka bɛti Yesu.

Bɛtaŋ Yesu bɛbhíkí fú ntá Bɛlsɛbul
(Mt 12.22-32; Lk 11.14-23, 12.10)

20 Ɛné Yesu nɛ bakoŋɔ bhi bápɛtnsɛm anywóp, bo abhɛn báchémé aré, bápɛt baya bacha, ɛkʉ yí nɛ bakoŋɔ bhi kɛbhóŋ yĕ ɛpok ndu ményiɛ nɛnyíé. 21 Bŏ nnɛrékɛt ywi bághókó nókó nɔ, bábho bɛrɔŋ ndu bɛsɔt yi mbɔnyunɛ bárèm nyaka bɛ, "Nti átáká yi amɛm!" 22 Mbɔk batɔŋ ɛbhé Moses abhɛn báfú Yerúsalɛm báre rɛm bɛ, "Bɛlsɛbul, mfɔ bɛfóŋó bɛbúbɛbʉ, kĕ áchyé Yesu bɛtaŋ bɛbok bɛfóŋó bɛbúbɛbʉ." 23 Yesu abhiŋɨ bhó bɛ mantwɔ ntá yi. Bárɔŋ nókó, abho bɛghati bhɔ ndŭ bakay bɛ, "Satan ăkway bɛbok mmʉɛt ná? 24 Mbák ákóré ánkwén ɛtɔk, bo mánu nɔkɔ nɛ batɨ, ɛtɔk ɛyɔ épú te. 25 Mbák ákóré ánkwén ndŭ nnɛrékɛt, bo mánu nɔkɔ nɛ batɨ, nnɛrékɛt wu ákwèn. 26 Ɛnyumɔt kɛ ɛchi bɛ mbák Satan ănù nɛ mmʉɛt ɛyi, ákóré ákwɛn ndŭ kɛfɔ ɛki, nɛ bɛtaŋ ɛbhi mémay. 27 Ná mmu ákway bɛchwe amɛm ɛkɛt ɛné ntantaŋ angép mɛnyiŋ ɛbhi mbák abhiki yambɨ ánkém yi angwɔt? Anaŋa kém yi angwót, kɛ ánkwáy bɛghɛp mɛnyiŋ ɛbhi. 28 Diŋí ká, nɛ échí tɛtɛp bɛ bákway béfóŋóri bɛbú bo mankɛm nɛ bɛbéptí bɛyɔŋ ɛbhɛn béfù bho anyu. 29 Kɛ bápú foŋori yĕ agha anɛ árèm ɛbúbʉ ěti Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ. Ɛyŏ ɛnyŭ bɛbú bétiŋɨ mmu anti, ngwɛnti ti." 30 Yesu arɛm nɔ, mbɔnyunɛ mbɔk bho bárèm nyaka bɛ, ɛfóŋó ɛbúbʉ ɛsɔŋɔri yi.

Nnɔ Yesu nɛ bŏmayi
(Mt 12.46-50; Lk 8.19-21)

31 Nnɔ Yesu nɛ bŏmayi bátwó bátee nɛfi, báto ɛyɔŋ bɛ mámbíŋí yi. 32 Ngémtay bo abhɛn báchókó bákábhé Yesu bágháti yi bɛ, "Máyɛ nɛ bŏmayɛ báchí nɛfi téé báyàŋ wɔ". 33 Kɛ Yesu akɛmɛ bhó bɛ, "Sayri sayri, máyá chi agha? Nɛ ntiki bho bachi bŏmaya?" 34 Ayibhiri mmʉɛt ayiŋɨ bo abhɛn báchɔkɔ

bákábhɛ yi arɛm bɛ, “Máya chi bŏbhɛn, nɛ bŏmaya chi bŏbhɛn, 35 Bŏ abhɛn bákɨ̀ ɛnyiŋ ɛnɛ Ɛtaya mmu achi amfay áyàŋ bó mánkʉ̀ kɛ báchí máya nɛ bŏmaya.”

4

Yesu atém nɛkǎy ntyĕmbwɔt
(Mt 13.1-9; Lk 8.4-8)

1 Yesu apɛt abhɔ bɛtɔŋ bo angɔkɔ manyu Gálili. Bɛyă bho bákoŋo yi aré báté angɔkɔnyén. Yesu arɔ bhó tété, arɔk achwe, achɔkɔ amɛm áchwí. 2 Ɛné bɛyă bŏbhɔ báté angɔkɔnyén, abho bɛghati bhɔ bɛyă mɛnyiŋ ndŭ bakay bɛ, 3 “Ɛwak émɔt, nkwaŋanki amɔt arɔk bɛtak ɛnyŭ nchwifú amɛm nkĭ ywi. 4 Ɛné yi átàk árɔ̀ŋ, mbɔk akwɛnti ndŭ mómbi anɛ áchí amɛm nki. Kɛnɛn kétwó kébwópti yɔ nkɛm 5 Mbuɔt áchák akwɛnti ndŭ mmik sɛtárébhé anɛ ntɔp abhiki ya arɛ. Awakari achak. 6 Kɛ mpok anɛ mmok áfú, ásóŋ yó ndŭ bakaŋ ayi ábhíkí kway bɛchwe amik sayri. Aniŋti, awɔsi. 7 Mbuɔt anɛfu akwɛnti ndŭ mmik anɛ tákɔ nsĕnse ágò arɛ. Achak are gó, kɛ tákɔ nsĕnse agó áchók yɔ. Akɛ fyé. 8 Nchwi áchák akwɛnti ndŭ mmik ndíndí, achak, agó, achyɛ bɛyă nchwi. Nchwi ayá acha anɛ bápí ndɔŋ ɛsa nsɛm byo, achák ndɔŋ bɛsa bɛrat, anɛfu ndɔŋ bɛsa bɛtay.” 9 Ndŭ ngwɛnti, Yesu arɛm bɛ, “Mmu anɛ áyàŋ bɛghok, ántá batú angok sayri.”

Ntí anɛ Yesu árèm kɛpi ndŭ bakay
(Mt 13.10-17; Lk 8.9-10)

10 Mpok Yesu achi aywĭnti, mbɔk bho nɛ baghɔkó bhi bati byo nɛ apay bábhak aré, bábhép yi ntí bakay anɛ yi átémé. 11 Akɛmɛ bhó bɛ, “Ngáti bhé kpoŋoroŋ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi bhésé bhésé ĕti Kɛfɔ Mandɛm, kɛ ntá bo báchák, nchí ghati bhɔ mɛnyiŋ chi ndŭ bakay, 12 nɛ ntí bɛ,

‘Bákwày béyiŋi nɛ amík
kɛ bápú ghɔ yĕnyiŋ;
mángók nɛ batú,
kɛ kɛjwimɛm,
bé báké pɛtnsɛm ntá Mandɛm
yi ámfoŋori bhɔ.’ ”

Yesu aghati baghɔkó bhi ntí nɛkǎy ntyĕmbwɔt
(Mt 13.18-23; Lk 6.11-15)

13 Yesu arɛm ntá yap bɛ, “Bǎbhiki jwimɛm ndŭ nɛkay ɛnɛn, chɔŋ mănjwimɛm chí ndŭ bakay anéfu? 14 Mbuɔt anɛ nkwaŋanki átíé, chí Ɛyɔŋ Mandɛm. 15 Mbɔk bho báchi mbɔ mbwɔt anɛ ákwéntí ndŭ mómbi anɛ achi amɛm nki. Nɛghok anɛ bághókó Mbok Ndíndí, Satan antiŋ antwó amfɛrɛ yó amɛm batĭ yap. 16 Bo báchák báchí mbɔ mmik sɛtárébhé anɛ mbwɔt achak akwɛnti aré. Bághòk Ɛyɔŋ Mandɛm mánsɔt yó nɛ maŋák témté. 17 Kɛ ɛnyŭ mú wu kɛbhóŋ bakaŋ amik. Ante kákáti ndu mómbiŋí mpok. Kɛ mpok ɛsɔŋɔri étwó, bo mámbo mɛnyok yi ĕti Ɛyɔŋ Mandɛm ɛnɛ yi ánókó, amfɛrɛ amó témté. 18 Bo abhénéfú báchí mbɔ mmik anɛ ábhóŋó tákɔ nsĕnse. Bághòk nkwó Ɛyɔŋ Mandɛm, 19 kɛ basémé ĕti mɛnyiŋ mmik atwó nókó yi anti, nɛ ngoŋó nkáp, nɛ ɛkwak bɛbhɔŋ mɛnyŭ mɛnyiŋ bɛchak mɛnkɛm, angɔkɔntik Ɛyɔŋ Mandɛm ɛnɛ ɛchi aré, yɔ kɛkwak yi ndŭ nɛpém ɛni. 20 Kɛ bo bachak báchí mbɔ mbwɔt anɛ ákwéntí ndŭ mmik ndíndí. Bághòk Ɛyɔŋ Mandɛm, mányu kɛpɛm ndŭ bapém ayap. Mbuɔt amɔt anchyɛ mbwɔt nkɔ anɛ aya acha anɛ bapi ndɔŋ ɛsa nsɛm byo, achák ndɔŋ bɛsa bérát, anɛfú ndɔŋ bɛsa bɛtay.”

Nɛkǎy ɛróŋó ɛné bádúré
(Lk 8.16-18)

21 Yesu arɔk ambi bɛrɛm bɛ, “Bádurɛ ɛróŋó mánsɔt ɛnyiŋ mankuti kɛ? Bádurɛ ɛróŋó mántɛn antɛné bɛkɔk kɛ? Pú bádùrɛ ɛrɔŋɔ mánte chi ndŭ nɛbhúét anɛ báte ɛrɔŋɔ? 22 Chɔŋ mánkʉ̀ yĕntiki ɛnyiŋ ɛné ɛchi bhésé bhésé ɛmfu kpoŋoroŋ. Nɛ chɔŋ mánɛnɛ ɛnɛ bákútí. 23 Mbák mmu abhɔŋ batú bɛghok mbaŋ, ángók sayri!”

24 Yesu apɛt aghati bhɔ bɛ, “Tá ká batú ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn bǎghòk! Ɛnyu óyènti ɔnchyɛ nti, nkúbhé ɛnyu yŏ kɛ báyènti mánchyɛ wɔ. Bápɛrɛ chyɛ wɔ, mámaka échák aré, 25 mbɔnyunɛ, mmu anɛ ábhóŋó ɛnyiŋ, mámaka yi échák. Kɛ mmŭ anɛ ábhíkí bhɔŋ yĕnyiŋ, yĕ chí mandú anɛ yi ábhóŋó, chɔŋ mánsɔt mamfɛrɛ ntá yi.”

Nɛkǎy mbwɔt anɛ ágò

26 Yesu arɔk ambi bɛrɛm bɛ, “Kɛfɔ Mandɛm kéchí mbɔ ɛnyiŋ ɛnɛ éfákárí ndŭ mpok anɛ nkwaŋanki átlɛ̀ mbwɔt ɛbhi. 27 Bɛti bégʉ, ambʉ̀rɛ kɛnó. Néyi nókó, amfate, ankɔ, ankʉ nɔkɔ mɛnyiŋ. Mbuɔt anchak, ango nɔkɔ, kɛ yi kɛriŋi ndu éfákári. 28 Mbuɔt anɛ áchí amik ăchak ndŭ mmʉ̀ɛt yi ango nɔkɔ, kpát anchyɛ anɛ nkɔ. 29 Mpok áŋáŋ ánkwáy, ătó bŏ bɛtik nɛ ngak témté, mándɔk mámférɛ́ yó ɛbhi.”

Nɛkǎy sɛpɛm mónɔk móstat
(Mt 13.31-32, 34; Lk 13.18-19)

30 Yesu achɔkɔ abhép bhɔ bɛ, “Kɛfɔ Mandɛm fá amik kɛchi mbɔ yi? Chɔŋ sénsɔt ntiki nɛkay bɛtɔŋ ɛnyu kɔ kɛchi? 31 Kéchí mbɔ mósɛpɛménɔk anɛ bábhiŋi bɛ móstat. Ségʉpsi sécha kɛpɛménɔk kéchák kɛnkɛm fá amik. 32 Yĕ nɔ, mbák mmu ánsɔt só ampi, séchàk, séngó, ɛnɔk énchik áncha bŏmɛnɔk báchák mankɛm, nɛ éngat bataáp ɛnyu ɛné kɛnɛn kétwɔ kɛnte manyay ndŭ batábhé yi.”

33 Yesu asɔt bɛyă bakay mbɔ ɛnɛn ndu bɛtɔŋ bho mpoknkɛm ɛnyu ɛné bákwày bɛjwimɛm. 34 Yi kɛ ghati bhɔ yĕnyiŋ ɛné abhíkí tém nɛkay. Kɛ mpok anɛ yi ábhák

aywǐntí nɛ bakoŋo bhi, anɛnɛ yĕntikɨ ɛnyiŋ kpoŋoroŋ ntá yap.

Yesu akʉ mbʉ́ép ataŋataŋ ákwɛn chák
(Mt 8.23-27; Lk 8.22-25)

35 Ɛghákά nókó beku ndŭ nkúbhé ɛwak ɛyɔ, Yesu arɛm ntá bakoŋo bhi bɛ, “Sémpé séndɔ́k ɛbhĕ manyu ɛné awu.” 36 Bárɔ yɛ bɛyă bho, bátɛmɛri Yesu amɛm áchwi, bábho bérɔŋ nɛ yi. Báchwi áchák ané áchí nyaka aré áre koŋo bhó. 37 Bápérɛ ghó mbʉ́ép ataŋataŋ átwɔ, ákʉ mpérényɛn ébho bɛdɛp áchwí, manyiɛp anchwe nɔkɔ amɛm, kpát árɔp kɛkwɔt bɛbɛt. 38 Kɛ Yesu abhak anɛt áchwí. Anyáŋá nyaka ntí ndŭ ɛnɔkónti, ambʉɛrɛ nɔkɔ kɛnó. Kɛ baghɔkó bhi bárók máŋémɛ yi báram bɛ, “Ntɔŋ, ébhíkí yiŋɨ wɔ bé sétwɔ gu anyén-é?”

39 Yesu afaté asáy mbʉ́ép arɛm bɛ, “Mbaŋ ánkwɛn!” Aghati nnyén bɛ, “Kwɛn tǐ!” Mbʉ́ép ámáy, mbăŋ akwɛn chák. 40 Yesu arɛm yɛ ntá bakoŋo bhi bɛ, “Bǎchay ɛnyunɛ ndaká yí? Bǎbhíkí re bhóŋ nɛka nɛ mɛ?”

41 Bɛcháy bépɛt bɛkɛm bó tontó. Bábho bɛbhɛp bati bɛ, “Ntikɨ ɛnyŭ mmú nɛ? Yĕ chí mbʉ́ép ághɔ̀k yi, mpérényɛn éngok yi!”

5

Yesu akʉ bɛfóŋó bɛbʉ́bɛbʉ bɛrɔ mmu anɛ bɔ bɛsɔŋɔri
(Mt 8.28-34; Lk 8.26-39)

1 Yesu nɛ baghɔkó bhi mánók yɛ bárɔk ɛbhĕ manyu Gálili ɛchak, báchwɔp angɔkɔnyén, kɛkwɔt nɛ atú Gɛrása. 2 Nɛfú anɛ Yesu áfú amɛm áchwí asɛbhɛ angɔkɔnyén, mmŭ amɔt anɛ bɛfóŋó bɛbʉ́bɛbʉ bésɔ̀ŋɔri afú ndŭ nɛbhʉ́ɛré manɛm arɔk atɛmɛri yi. 3 Ȧchɔ̀kɔ nyaka chí ndŭ manɛm nɛ yĕ mmu kɛpɛrɛ kwáy bɛgwɔt yi yĕ chí nɛ ngɛm. 4 Báfyé nyaka yi bɛko bɛkak nɛ ngɛm amó. Kɛ ngɛm ɛyɔ éré kiti kíti nɛ bɛko méndakati nɔkɔ. Yĕ mmu kɛbhoŋ bɛtaŋ ɛbhɛn ákway bɛkɛm yi. 5 Bɛti nɛ ngósí, arebik, andakati nɔkɔ mmʉɛt nɛ batay ndŭ nɛbhʉɛt manɛm nɛ ndŭ njiɛ. 6 Aghó nókó Yesu nɛkɔ nɛsiɛ, ajɛt, arɔk atɛp mánén bɛsí bhi, 7 abho bébik nɛ ɛyɔŋ ɛtaŋataŋ andɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Ɛ Yesu, Mmɔ Mandɛm mfay! Ɔbhŏŋ ntiki ndak nɛ bhɛsɛ́? Yikí Mandɛm bé ɔpú chyɛ choŋ mɛ ɛsɔŋɔrí.” 8 Are rɛm nó, mbɔnyunɛ Yesu arɛm bé ɛfóŋó ɛbúbʉ ɛné ésɔ̀ŋɔri yí éndó yi. 9 Yesu abhép yi bɛ, “Nnyén ɛnɛ nɛchi bɛ yi?” Akɛmɛ Yesu bɛ, “Nnyén ɛna nɛchi bɛ ngémtáy, mbɔnyunɛ séyă tontó.” 10 Arɔk ambɨ mɛnik Yesu mmʉɛt bɛ ákɛ́ to bɛfóŋó bɛbúbɛbʉ bhɔ atú ɛtɔk achak. 11 Ɛrɛmé nkwɔ́ bakók ányɨɛ nyaka ambɨ njiɛ anɛ achi kɛkwɔt. 12 Bɛfóŋó bɛbúbɛbʉ bhɔ méník Yesu mmʉɛt bɛ andɔ bɔ mándɔk mănchwe amʉɛt bakók bhɔ. 13 Yesu achyɛ bhɔ mbi. Bɛfóŋó bɛbúbɛbʉ bhɔ béfú mmŭ wu amʉɛt, bɛrɔk bɛchwe ndŭ nkwɔ́ bakók. Nkwɔ́ bakók ankɛm abhak mbɔ nká ɛpay. Bárókóri básɛp ndŭ nkókónjiɛ dúgúdúgúdúgú kpát bágúrɛ anyén. 14 Bo abhɛn bábhàbhɛri bakók bághɔ́ nókó nó, bábʉ́é ntiét ntiɛt bárók ɛtɔk égho nɛ amɛm bakɨ mángati nɔkɔ ɛnyiŋ ɛnɛ éfákári. Bo báfú báre rɔŋ bɛghɔ nɛ amík ɛnyiŋ ɛné éfákárí. 15 Bágháká nókó nɛbhʉɛt anɛ Yesu achi, bághɔ mmu anɛ bɛfóŋó bɛbúbɛbʉ béfú yi amʉɛt aré chɔkɔ. Abhak sayri ndŭ nkaysi yi, nɛ ndɛn amʉɛt. Bɛcháy békém bo mankɛm. 16 Bo abhɛn bághɔ́ ɛnyiŋ ɛnɛ éfákárí, báré ghati bŏ abhɛn bárɔŋ arɛ ɛnyiŋ ɛnɛ éfákárí ntá mmu anɛ bɛfóŋó bɛbúbɛbʉ bésɔ̀ŋɔri nyaka nɛ ɛné éfákárí nɛ nkwɔ́ bakók. 17 Bábho yɛ ménikmʉɛt ntá Yesu bɛ ándɔ́ atú ɛtɔk ɛyap. 18 Nɛchwe anɛ Yesu achwe amɛm áchwi, mmu anɛ bɛfóŋó bɛbúbɛbʉ bésɔ̀ŋɔri nyaka yi, abho mɛnik yi mmʉɛt bé ándɔ́ yí ándók nɛ yi. 19 Kɛ Yesu kɛka. Aghati yí chí bɛ, “Pɛtnsɛm ntá bŏbhɛ ghati bhɔ ɛnyiŋɨ́ maknkay ɛnɛ Mandɛm ákʉ́ ntá yɛ.” 20 Mmŭ wu afa yɛ, arɔk, angati nɔkɔ bho ndŭ bɛtɔk byo mɛnkɛm ɛnyiŋ ɛnɛ Yesu ákʉ́ ntá yi. Mankɛm abhɛn baghókó bábhák maknkay.

Yesu ataŋ acha nɛme nɛ nɛwú
(Mt 9.18-26; Lk 8.40-56)

21 Yesu apɛtnsɛm ndŭ ɛbhĕ manyu ɛchak. Ndu yi áchí angɔkɔnyén téé, bɛyă bo bárók bákáp yi. 22 Mŭnti anɛ ɛkɛrɛ́ nɛnikímʉɛtí bo Israɛl ndŭ nɛbhʉɛt anɛ yi achi, anɛ áká nnyén bɛ Jáyrɔs atwɔ́ arɛ nkwɔ, nɛ ághó nókó Yesu, arɔk akwén yi bɛkak 23 abho ménikmʉɛt ntá yi nɛ nti ɛni nɛnkɛm bɛ, “Mówa anɛ móngɔré ăme tontó. Acha, twɔ́ nyaŋá yi amɔ amʉɛt bɛ ántaŋ, áké gu.” 24 Yesu afa, abho bɛrɔŋ nɛ yi. Bɛyă bo bákáp yi bɛbhe bɛpay. 25 Ngɔré amɔt abhak aré anɛ áfɛ̀rɛ manoŋ ndŭ mamié byo nɛ apay. 26 Anáŋ abhŏŋ nyaka bɛyă ɛsɔŋɔri amɔ bɛyă baghaŋ nɛ achɔŋti nkáp ankɛm anɛ yi ábhóŋó ndéndɛm. Nte yi ambép andɔkɔ nɔkɔ chí ambɨ. 27 Aghók ĕti Yesu. Ɛkʉ atɔti amɛm bɛyă bho kpát arɔk, atɔk nkokoŋ nkú yi. 28 Aká nó mbɔnyunɛ ărɛ̀m nyaka nɛ mmʉɛt yi bɛ, “Mbák ntók yĕ chí nkú yi, choŋ ntaŋ.” 29 Nɛtɔk yí átókó nkokoŋ nkú Yesu, manoŋ amɛn yi áfɛ̀rɛ nyaka asíép. Aghók ndŭ mmʉɛt yi bé nɛme ɛni némay. 30 Témté wu, Yesu arɨŋɨ bɛ bɛtaŋ béfú yi amʉɛt. Ayibhiri mmʉɛt, abhép bɛyă bo abhɛn bachi yi ansɛm bɛ, “Agha átókó ndɛn ɛya?” 31 Bakoŋo bhi bákémɛ yi bɛ, “Ɔghŏ bɛyă bho ndu bákábhé wɔ, yĕ nɔ, ŏbhép bɛ, ‘Agha átókó mɛ?’ ” 32 Are bhaŋari ndu bɛghɔ mmu anɛ átókó yi. 33 Móngɔré wu anáŋ áríŋɨ́ nyaka ɛnyiŋ ɛné éfákárí nɛ yi. Afú angwɛrɛ nɔkɔ gbagbăgbak nɛ bɛcháy. Atɛp mánén bɛsí Yesu aghati yi tɛtɛp nkɛm. 34 Yesu arɛm

ntá yi bɛ, “Mmá, nɛka ɛnɛ̌ nɛ mɛ nékʉ ɔtaŋ. Mandɛm áchí nɛ wɔ, dók sayri, képɛrɛ chay.” 35 Ɛné Yesu ábhʉ́ɛt bɛrɛm kɛpɨ nɛ ngɔ́ré wu, bɔ̈nto abhɛn báfú ɛkɛt Jáyrɔs, bátwɔ́ bágháti yi bɛ, “Móywɛ anáŋ águ, ɔbhʉɛt bɛsɔŋɔri Ntɔŋ yi?” 36 Kɛ Yesu kɛfyé ntí ndʉ̌ ɛnyiŋ ɛné bárémé. Aghati yi bɛ, “Ɔkɛ́ cháy. Dɔ́kɔ́ rɔŋ ambɨ mɛnoko.” 37 Yesu kɛka yɛ̌ mmu amɔt ánkɔ́ŋɔ́ yi, ébhíkífʉɛt Píta nɛ Jems nɛ mómayi Jɔ̈n. 38 Bákɔ, bárɔk, báchwɔp ɛkɛt Jáyrɔs. Yesu aghó ɛbyɔk ɛnɛ ɛchi aré ndʉ̌ bo bádï, mámbɨk nɔkɔ. 39 Achwe, arɛm ntá yap bɛ, “Chí yí nɛ bɛyă ɛbyɔk nɛ kɛbhɔ? Mónɛ abhíkí gu. Ábhʉrɛ chí kɛnɔ́.” 40 Báré way Yesu way. Kɛ Yesu abók bɔ́ mankɛm atén nɛfi. Asɔt chimɔ nɛ nnɔmɔ nɛ bakoŋo bhi bati arat arɔk, achwe ɛbhak ɛnɛ mówu áchí bhʉ́ré. 41 Akém yi ndʉ̌ awɔ arɛm bɛ, “Talíta, kum!” Nɔ chi bɛ, “Móngɔsɔŋ, faté!” 42 Témté wu, afaté abho bɛkɔ. [Achí nyaka mamié byo nɛ apay.] Manyu áchók bo mankɛm. 43 Kɛ Yesu asɛmti bhó bé, “Bắké ghati yɛ̌ mmu ɛnyiŋ ɛnɛ éfákárí.” Achyɛ ɛyɔŋ bɛ mánchyé Tabíta nɛnyíé ányíé.

6

Bábyak Yesu amɛm ɛtɔk Násárɛt (Mt 13.53-58; Lk 4.16-30)

1 Yesu afa atú ɛtɔk ɛyɔ apɛtnsɛm ɛtɔk ɛyi Násárɛt. Bakoŋo bhi bárɔk nɛ yi. 2 Ɛghákáá nókɔ́ ndʉ̌ nywɔbhé nɛywĕmʉɛt bo Israɛl, arɔk ɛkɛré nɛnikímʉɛtí, abho bɛtɔŋ bo Ɛyɔŋ Mandɛm. Bɛyă bho bábhák aré. Bághókó nókɔ́ mɛnyiŋ ɛbhɛn yi átɔ̀ŋ, bɛyă bhap bábhak maknkay. Ɛkʉ báré bhɛp bɛ, “Aré fú fá nɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛnkɛm? Ntiki ɛnyʉ̌ nɛriŋíndak né báchyé yi? Ná yi ákʉ̀ mɛnyiŋí maknkay ɛbhén? 3 Pú mmɔ̌ nchwɛ̌ mɛnɔk nɛ? Pú mmɔ̌ María nɛ? Pú yi achí manó Jems, nɛ Júdas nɛ Símun? Pú bɔ̆máyi abhɛn baghɔré bachí fá nɛ bhɛsé?” Ɛkʉ́ bare byak yi byak. 4 Afɔ̌ kɛ Yesu árémé ntá yap bɛ, “Bo báchyè ndɛmɛkɛpǐnti Mandɛm kɛnókó yɛ̈ntiki ɛbhak. Ndiɛrɛ ɛtɔk ɛyi nɛ ndʉ̌ nnɛrékɛt ywi, kɛ bápú chyɛ yi kɛnókó.” 5 Ɛkʉ Yesu kɛkʉ mɛnyiŋí maknkay aré, ébhíkífʉɛt chí nɛnyaŋa anɛ yi ányáŋá amɔ amʉɛt mpăy bɔ̆mame, abú bhó. 6 Yesu abhak maknkay mbɔnyunɛ bɔ̆ ɛtɔk ɛyi bábhíkí bhɔŋ nɛka nɛ yi.

Yesu ató bakoŋo bhi bati byo nɛ apay (Mt 10.5-15; Lk 9.1-6)

Yesu are kɔ ndʉ̌ bɔ̆bɛtɔk abhɛn bachi kɛkwɔt, antɔŋ nɔkɔ bho Ɛyɔŋ Mandɛm. 7 Abhiŋɨ yɛ bakoŋo bhi bati byo nɛ apay ató nɛfi, bati apay apay. Achyɛ bhó bɛtaŋ bɛbok bɛfóŋó bɛbʉ́bɛbʉ. 8 Asɛmti bhó báké pɔkɔ yɛ̈nyiŋ ndʉ̌ nɛkɔ ɛnap, ébhíkífʉɛt chí ntém. Yí báké pɔkɔ nɛnyíé, nɛ yɛ̌ bɛbhă-nɛkɔ, nɛ yɛ̌ chi nkáp. 9 Yí mámfyé nkwɔbhánya kɛ báké pɔkɔ ndɛn échák. 10 Nɛ aghati bhɔ bɛ, “Yɛ̈ntiki ɛtɔk ɛné básíɛptí bhe aré, bák ká amɛm ɛkɛt émɔt kpátɛ mă̈ndɔ ɛtɔk ɛyɔ. 11 Nɛ mbák bă̈chwɔp ɛtɔk kɛ bo kɛsyɛpti bhe nɛ maŋák nɛ bó kɛka bɛghok ɛnyiŋ ɛnɛ bă̈ghàti bhɔ, fá ká aré. Nɛ bă̈pɛrɛ fá aré, kwɛt ka mfok anɛ achi bhe bɛkak. Chɔŋ ɛyɔ émbak mbɔ ntísiɛ ndʉ̌ ɛnyiŋ ɛné bó bákú.” 12 Bárɔ́ yɛ bárɔ́k, mángati nɔkɔ bho Ɛyɔŋ Mandɛm bɛ bó mántíknsɛm ndʉ̌ bɛbʉ́ bhap. 13 Báre bok bɛyă bɛfóŋó bɛbʉ́bɛbʉ, nɛ mángwati nɔkɔ bɛyă bɔ̆mame nɛ bawɛt ólif mámbu nɔkɔ bhɔ.

Ɛnyu báwáy nyaka Jɔ̈n Njwiti (Mt 14.1-12; Lk 9.7-9)

14 Mfɔ Hérɔd aghók ĕti mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛnkɛm, mbɔnyunɛ bo mánáŋ báriŋɨ nyaka nnyén Yesu mbă̈nkɛm. Mbɔk bárèm nyaka bɛ, “Jɔ̈n Njwiti kɛ ápérénsɛm ndʉ̌ nɛpém. Ɛti yɔ kɛ̆ yi ábhóŋɔ́ bɛtaŋ bɛkʉ mɛnyiŋí maknkay.” 15 Kɛ abhénéfú bɛ, “Chí Ɛláija.” Báchák báré bɛ, “Ndɛmɛkɛpǐnti amɔt anɛ tɛ nyaka” 16 Kɛ mbák chí Hérɔd, ághókó nókɔ́ ĕti Yesu arɛm bɛ, “Chí Jɔ̈n anɛ ndémé nyaka bɛ mámkpót ntí ywi kɛ ápérénsɛm ndʉ̌ nɛpém.” 17 Ɛfakari nyaka bɛ Hérɔd achyɛ ɛyɔŋ, bákém Jɔ̈n, bagwɔt, nɛ báfyé yi ɛkɛrékɛnɔŋ ĕti Hɛródias, ngɔ́ré mómayi Fílip anɛ yí áfɔ́ŋɔ́, ábháy. 18 Jɔ̈n ăghati nyaka Hérɔd bɛ, “Ɛbhé ɛyɛsɛ bo Israɛl ébhíkí ka bɛ ónsɔt ngɔ́ré mómayɛ ɔmbay.” 19 Ɛti yɔ, Hɛródias afyé Jɔ̈n anti, nɛ are yaŋ bɛrɛm mángwáy yi, kɛ yi kɛbhɔŋ mbi. 20 Hérɔd are cháy bɛway Jɔ̈n mbɔnyunɛ arí́ŋí́ nyaka bɛ Jɔ̈n achi chak nɛ nyáŋá bɛsí Mandɛm. Yɛ̈ndu ɛnyiŋ ɛnɛ Jɔ̈n árèm éfyè nyaka yi ɛbyɔk anti abhɔ̆ŋ maŋák bɛghok Jɔ̈n. 21 Nywɔp némɔt, Hɛródias abhóŋ mbi. Hérɔd anak ɛpa ndʉ̌ bɛtik nywɔbhé nɛbhe ɛni. Abhiŋɨ maném bɔ̆ ɛtɔk, nɛ bɔ̆ bagho, nɛ batémé nɛnu, nɛ maném bo Gálili. 22 Mmɔ̌ Hɛródias anɛ móngɔré arɔk ndʉ̌ ɛpă ɛyɔ, abhén nɛbhén ɛnyu ɛné Hérɔd nɛ mankɔ̌ bhi bábhóŋɔ́ bɛyă maŋák. Hérɔd arɛm ntá móngɔsɔ́ŋ wu bɛ, “Ghatí mɛ, yɛ̌ óyàŋ yi, chɔŋ nchyé wɔ.” 23 Ayiki bɛyă ndɔŋ ntá yi bɛ, “Chɔŋ nchyé wɔ yɛ̈ntiki ɛnyiŋ ɛnɛ óyàŋ nchyé wɔ, yɛ̌ chí ɛbhakátɔk ɛya émɔt.” 24 Ngɔsɔ́ŋ wu arɔk ntá nnɔ, abhép yi bɛ, “Mma, ndém mfɔ ánchyɛ mɛ yi?” Nnɔ yi bɛ, “Ntí Jɔ̈n Njwiti.” 25 Ngɔsɔ́ŋ wu apɛtnsɛm áyák ntá mfɔ arɛm bɛ, “Chié mɛ ntí Jɔ̈n Njwiti amɛm nchán myákáti nɛ, néne!” 26 Hérɔd apɔp! Kɛ ébé yí mmʉɛt bɛkʉ ɛnyu échák ĕti nɛyiki anɛ yí áyíkí bɛsí mankɔ̌ bhi. 27 Témté wu, Hérɔd ató mbabhɛri ywi amɔt nɛ ɛyɔŋ bé ándɔk ántwɔ nɛ ntí Jɔ̈n. Arɔk, afɛrɛ ntí ywi amɛm ɛkɛrékɛnɔŋ, 28 atwó nɛ wu amɛm nchán myákáti, barɔk bachyɛ ntá mmɔ̌ Hɛródias. Asɔt, arɔk achyɛ ntá máyi. 29 Bakoŋó Jɔ̈n bághókó nókɔ́ ɛnyiŋ

ɛnɛ ɛ́fákári, bárɔk basɔt ɛrɛné Jɔ̌n, barɔk babhɛmɛ.

Yesu adík ngɛmntay bho
(Mt 14.13-21; Lk 9.10-17; Jn 6.1-14)

30 Bɔ̌nto báfú ndŭ nɛkɔ ɛnɛn Yesu átó bhɔ bápɛtnsɛm ntá yi, bágháti yi ɛ̌ti mɛnyiŋ ɛbhɛn bó bákʉ nɛ ɛbhɛn bátɔ́ŋɔ́ bho. 31 Bɛyă bhó bátwɔ̀ nyaka mándɔk nɔkɔ ɛnyuné Yesu nɛ baghɔkɔ́ bhi bábhíkí bhɔŋ yɛ̌ ɛpok mɛnyiɛ nɛnyié. Ɛkʉ arɛm ntá yap bɛ, “Séndók ndŭ nɛbhʉɛt anɛ achi kpák bɛ mănjwémʉɛt mandú.” 32 Báfa yɛ báre rɔ́ŋ amɛm áchwí ndŭ nɛbhʉɛt anɛ yɛ̌ mmu achak apu. 33 Bɛyă bhó bághó ndu bó bárɔ̀ŋ. Bárí́ŋi bé chí Yesu nɛ bɔ̌bhi bhɔ, nɛ bárɪŋi nɛbhʉɛt anɛ bárɔ̀ŋ. Bɛyă bho báfú ndŭ bɛtɔk nɛ bɛtɔk, báfa nɛ bɛkak, bárɔk ntiét ntiɛt, báre noŋ bɔ ambi. 34 Mpok Yesu áfú amɛm áchwi, aghó ngémtay bho. Ntínso nékém yi nɛ bhɔ mbɔnyunɛ bachi nyaka ndŭ ɛsɔŋɔri, nkwak ti, mbɔ bághóŋɔmén anɛ ábhíkí bhɔŋ mbabhɛri. Abho yɛ bétɔŋ bhɔ bɛyă mɛnyiŋ. 35 Ɛné mpok áfʉɛt bĕku ɛbhɔ, baghɔkɔ́ bhi bárók ntá yi barɛm bɛ, “Nywɔp nénaŋ nɛrɔŋ nɛ nɛbhʉɛt anɛ sɛchi-nɛ aré chi ɛbhi. 36 Ghatí bɔ̌bhɛn mándók ndŭ baki nɛ bɔ̌bɛtɔk abhɛn báchí fá kɛkwɔt manku ɛnyiŋ mɛnyiɛ.” 37 Yesu akɛmɛ bhó bɛ, “Bĕ babhɔŋ, chyɛ̌ ká bhɔ nɛnyíé mányíé.” Kɛ bábhép yí bɛ, “Ɔyáŋ séndók sénku nɛnyíé nɛ nkáp anɛ nkʉ bétik ányĭɛ ndŭ bataŋ ánɛn séchíe bɔ̌bhɛn?” 38 Yesu abhép yɛ bhó bɛ, “Bă̋bhɔŋ bɛkpkɔkɔ́ brɛt afɔ ménî? Dók ká byo.” Bábyó nókó, bárɛm bɛ, “Bɛkpɔkɔ́ brɛt bétay nɛ nsi épay.” 39 Yesu aghati bhɔ bɛ mámfyé bho ndŭ bakwó, mánkʉ bɔ manchɔkɔ amik ndu tákɔ. 40 Báchókɔ yɛ amik ndŭ barɔ́ŋ, ndŭ bakwó bɛsa bétay nɛ bɛsa bépay nsɛm byo. 41 Yesu asɔt yɛ bɛkpɔkɔ́ brɛt bhɔ bɛtay nɛ nsi ɛpay. Ayoŋ amík amfay. Achyɛ bakak ntá Mandɛm, abho bébókóti brɛt wu anchyɛ nɔkɔ ntá baghɔkɔ́ bhi bɛ mánkóré nɛ nsi ntá bɛyă bŏbhɔ. 42 Yɛ̌ntiki mmŭ wap anyíé kpát ajwi. 43 Baghɔk Yesu mányókóti nɛnyíé ɛnɛn nérɔ́bhé. Néjwí bɛkay byo nɛ bɛpay. 44 Mpăy babhakanɛm abhɛn manyíé brɛt wu nɛ nsi ɛyɔ abhak mbɔ nka ɛtay.

Yesu are kɔ amfănyɛn
(Mt 14.22-33; Jn 6.15-21)

45 Ɛbhíkí́ tat, Yesu aghati baghɔkɔ́ bhi bɛ mándók măncHwe amɛm áchwí, mampe nnyén manjambi Bɛtsáida, ndŭ ɛbhĕ manyu ɛchak. Yímbɔŋ arɔp ansɛm bɛkʉ bɛyă bŏbhɔ mángúré. 46 Agháti nókó bhɔ bɛ, “Mănkɔ sayri”, arɔ akó amfay njiɛ ndu mɛnikmʉɛt. 47 Ɛné mpok ánáŋ árɔ́ŋɔ́ beku bhɔ, áchwí ábhak nɛnti manyu, Yesu abhak ɛbhi aywĭnti. 48 Yesu aghó ndu ébè baghɔkɔ́ bhi mmʉɛt ménók áchwi ɛ̌ti mbʉ́ép anɛ áfù bhó ambi. Bɛfʉɛt nkárénká érát bɛghaka nkárénká ɛtandat betí, abho bɛkɔ amfay manyu ankoŋo nɔkɔ bhɔ. Arɔk kpát ɛrɔp kɛkwɔt bɛfʉɛt bhɔ. 49 Bághó nókó ndŭ yi ákɔ̀ anyén átwɔ̀, bécháy békém bó tontó. Bábho bɛbik, mándɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Chí ɛfóŋó-ngú! Chi ɛfóŋó-ngú!” 50 Bó mankɛm bághɔ nyaka yi, bɛcháy békɛm bhɔ. Témté wu, Yesu afyé bhɔ nti arɛm bɛ, “Chi mɛ, bă̋ké chay!” 51 Achwé nókó amɛm áchwí, mbʉ́ép wu ákwɛn. Bɛchay békém bó tontó. 52 Yĕndu Yesu ádík nyaka nka bho ɛtay nɛ bɛkpɔkó brɛt, bɔ kɛjwimɛm ndŭ ɛnyŭ mmu yi achi. Bó kɛnɛnɛ batĭ yap amɛm.

Yesu abú bŏmame atú Gɛnésarɛt
(Mt 14.34-36)

53 Yesu nɛ baghɔkɔ́ bhi mánáŋá nókɔ́ bɛpe manyu, bákó ɛbhi, atú Gɛnésarɛt. Básɛt áchwí wap. 54 Nɛfú báfú amɛm áchwi, bo bárí́ŋi bé Yesu achi arɛ. 55 Ntiɛt ákwén atú ɛtɔk ɛyɔ ankɛm ndu bápòkɔ bŏmame ndŭ bĕsák ɛbhap mándɔk nɔkɔ mbăŋ ɛnkɛm ɛnɛ bághókó bé Yesu achí aré. 56 Yɛ̌ntiki nɛbhʉɛt anɛ yí áchwóbhé ndŭ bŏbɛtɔk, nɛ yɛ̌ chi amɛm bɛtɔk bɛgho nɛ amɛm baki, báré pɔkó bŏmame ndŭ mbaŋ ɛnɛ bo báchɛ̀m mbɔ nɛfisiɛ, mánik nɔkɔ mʉɛt bɛ yi andɔ bŏmame mantɔk yɛ̌ chi nkokoŋ ndɛn yi. Nɛ yĕntiki mmu anɛ ánú átókó nkokoŋ ndɛn Yesu, ataŋ.

7

Bɛpiŋí bho bɛbhiki bhɔŋ bɛyibhiri bɛbhé Mandɛm
(Mt 15.1-9)

1 Bŏnkwɔ Fárisi nɛ mbɔk batɔŋ ɛbhé Mandɛm abhɛn báfú Yerúsalɛm, bátwɔ́ nyaka bákáp Yesu. 2 Bágho bé mbɔk bakoŋo Yesu mányĭè nɛnyié kɛso amó mbɔ ɛnyŭ ɛpiŋí bŏ bhap étɔ̀ŋ. 3 Bŏnkwɔ Fárisi nɛ bo Israɛl mankɛm bápú nyiɛ nɛnyíé kɛ yambi bɛso amɔ mbɔ ɛnyŭ ɛpiŋí bachĭmbi bhap étɔ̀ŋ. 4 Nɛ bápu nyiɛ ɛnyiŋ ené éfu ɛsiɛ kpátɛ mánso yɔ mbɔ ɛnyŭ ɛpiŋ eyap étɔ̀ŋ. Bábhɔŋ bɛpiŋ béchak tontó ɛbhɛn bábhɔ̀rɛ mbɔ béso nkóp, bɛkpʉrɛ, nɛ bɛte árik. 5 Mbɔk bŏnkwɔ Fárisi nɛ batɔŋ ɛbhé Mandɛm bábhép Yesu bɛ, “Ndaká yí baghɔkɔ́ bhɛ bápú koŋo bɛpiŋ ɛbhɛn bachĭmbi bhɛsɛ? Ndaká yí mănyĭɛ nɛnyíé kɛso amɔ mbɔ ɛnyu éyàŋ?” 6 Yesu akɛmɛ bhó bɛ, “Ndɛmɛkɛpínti Aisáya arɛm nyaka ndaká yí tɛtɛp ɛ̌ti yɛka! Băchi bŏ bɛtábhá nkúbhé mbɔ ɛnyu yi ásíŋí bɛ Mandɛm arɛm bɛ, ‘Bŏbhɛn báchyɛ̀ mɛ kɛnókó chi nɛ bɛyɔŋɔ́nyu bhap, bati yap ásap nɛkɔ nɛ mɛ. 7 Kɛnókó ɛkɛn bɔ báchyɛ̀ mɛ kɛchi chi ndéndɛm, mbɔnyunɛ bɛbhé ɛbhɛn bakwă̋ŋwaŋ báfyé kɛ̆ bɔ bátɔ̀ŋ bho mbɔ bɛ bɛchi Ɛyɔŋ Mandɛm.’ 8 Bă̋rɔ̀ bɛbhé Mandɛm bă̋koŋo chi bɛpiŋ ɛbhɛn bŏ mmik.” 9 Yesu arɔk ambi aghati bhó bɛ, “Bă̋bhɔŋ erí́tí mbi bérɔ bɛbhé Mandɛm ndu békoŋo chí mɛnyiŋ

ɛbhɛn bachĭmbɨ bhɛka bátóŋɔ́! 10 Moses arɛm bɛ, ‘Chié étáyɛ nɛ máyɛ kɛnókó’ nɛ bɛ ‘Yĕ agha anɛ árèm ɛbéptí ɛyɔŋ ntá ɛtayi, yĕ máyi, bábhɔŋ bɛway yi.’ 11 Kɛ băghàti bho bɛ mbák mmu ándém ntá ɛtayi, yĕ máyi bɛ, ‘Nsɔt ɛnyiŋ ɛnɛ mbóŋɔ́ mbʉ bɛkwak wɔ nɛ yɔ, nchyɛ́ ntá Mandɛm’, 12 nɔ, băchɛt bho mbi bɛ bákɛ́ kwak bachi nɛ manɔ bhap. 13 Ndŭ băkʉ nɔ, băsɔt bɛpiŋ ɛbhɛn bachĭmbɨ bhɛka bɛbyak Ɛyɔŋ Mandɛm. Nɛ bɛyă mɛnyiŋ bɛchak ɛbhɛn băkʉ béchí mbɔ ɛbhɔ.”

Mɛnyiŋ ɛbhɛn békʉ̀ mmu ákɛ́ bhak pépép bɛsí Mandɛm
(Mt 15.10-20)

14 Yesu árém nókó nó, apɛt abhiŋɨ bɛyă bo abhɛn bachi aré arɛm bɛ, “Bĕ mankɛm, tá ká batú măngok ɛnyiŋ ɛnɛ mbóŋɔ́ bɛrɛm, măn jwimɛm! 15 Yĕnyiŋ ɛpu ɛnɛ mmu ányĭɛ énkʉ bɛ yi akɛ́ bhak pépép bɛsí Mandɛm. Ɛnyiŋ ɛnɛ éfú mmu anyu kɛ ékʉ̀ mmu ákɛ́ bhák pépép bɛsí Mandɛm. 16 Mmu anɛ ábhóŋɔ́ batú bɛghok ángók.” 17 Yesu árɔ́ nókó bhɔ́, arɔk anywóp. Aré, baghɔkó bhi bábhép yi ntí bɛyɔŋ ɛbhɔ. 18 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, “Bĕ nkwɔ băbhíkíre jwimɛm-ɛ? Băbhíkí riŋɨ bɛ ɛnyiŋ ɛnɛ mmu ányĭɛ ɛnchwe yi mɛniɛ épú kway bɛkʉ bɛ yi akɛ bhak pépép bɛsí Mandɛm? 19 Ɛnyiŋ ɛnɛ mmu ányíé, épú chwe yi antɨ, érɔŋ chi mɛniɛ ɛbhi nɛ ăji yɔ amfɛrɛ.” Yesu arɛm nɔ, ndu áyàŋ bo mándiŋɨ bɛ yĕntiki nɛnyíé nékway mɛnyiɛ. 20 Arɔk ambɨ bɛrɛm bɛ, “Ɛnyiŋ ɛnɛ éfù mmu antɨ kɛ ékʉ̀ yi akɛ bhak pépép bɛsí Mandɛm. 21 Chí amɛm ntɨ mmu kĕ nkaysi mbúmbʉ áfù, antén yi ndŭ ɛpúsí, nɛ bɛway mmu, nɛ bɛkwɛn bɛrwɔp, nɛ 22 béfyɛ amík ndŭ mɛnyiŋ bo bachak, nɛ ɛbébhénti, nɛ bɛrwɔ bho, nɛ ɛpɔ̆ ɛpiŋ ɛnɛ mmu apu kɛm mmʉɛt, nɛ mpap amík, nɛ bɛchɔŋti nnyén mmu, nɛ nɛyoŋómʉɛt nɛ ɛchiŋti. 23 Bɛbɛpti mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛnkɛm béfù mmu chi antɨ nɛ bó kɛ békʉ̀ mmu akɛ bhak pépép bɛsí Mandɛm.”

Ngɔré anɛ ábhóŋɔ́ nɛka
(Mt 15.21-28)

24 Yesu afa yɛ nɛbhʉ́ét wu are róŋ atú ɛtɔk anɛ achi kɛkwɔt Táya nɛ Sídɔn. Arɔk achwe ɛkɛt émɔt abhak aré. Akɛ yáŋ mándiŋɨ bé yi achi aré. Yĕ nɔ, akɛ rɔp bhésé bhésé. 25 Ngɔré amɔt anɛ ɛfóŋɔ́ ɛbúbʉ ésɔ̀ŋɔri móywi anɛ ngɔsóŋ aghok ĕti Yesu. Arɔk ntá yi kɛchɔŋti mpok, akwén bɛkak ɛbhi. 26 Ngɔré wu apú nyaka mmu Israɛl. Bábhe yi chi atú Síria ndŭ nnɛrékɛt agho ané bábhìŋɨ bɛ Fonísia. Anik Yesu mmʉɛt bɛ ambok ɛfóŋɔ́ ɛbúbʉ yɔ émfu móywi amʉɛt. 27 Kɛ Yesu arɛm ntá yi bɛ, “Dŏ sénchíɛ kpík mămbɔ nɛnyíé. Ɛpú chak bɛsɔt nɛnyíé mămbɔ mánchyé ntá mmú.” 28 Ngɔré wu akɛmɛ yi bɛ, “Acha, échí tɛtɛp. Kɛ mmú ényiɛ nɔkɔ bɛchɔkɔtí ɛbhɛn béfù ntá mămbɔ amfay éfémé nɛnyiɛ ménkwɛnti amɨk.” 29 Yesu arɛm bɛ, “Ɛ̆ti bɛyɔŋ ɛbhɛ ɛbhɛn, pɛtnsɛm anywóp, ɛfóŋɔ́ ɛbúbʉ ɛyɔ énaŋ érɔ móywɛ.” 30 Apɛtnsɛm anywóp, aghó mó bhʉrɛ ndŭ ndu ɛné ɛfóŋɔ́ ɛbúbʉ yɔ énáŋ érɔ yi.

Yesu abú mbɔ́k

31 Yesu arɔ atú Táya, afʉ́ét Sídɔn achwe atú bɛtok byo anɛ bábhìŋɨ bɛ Dikápolis, akɔ achwɔp ndŭ Manyu Gálili. 32 Básɔt mmŭ amɔt bárók ntá yi nɛ yi. Mbaŋ yi kɛ ghók, kɛpɨ yi kɛrɛm kɔkɔ kɔkɔ. Mánik Yesu mmʉɛt bé ányáŋá yi amɔ anti. 33 Yesu aya yí báfá nɛntɨ bho, bárɔk nékú. Asoŋ yí kɛnɔŋámɔ batú, apá batié, atɔk nériɨ ɛni. 34 Yesu ayiŋɨ mfay asók nsɔk arɛm bɛ, “Ɛfáta” nɔ chi, “Nɛné.” 35 Témté wu, batú yi ánénɛ, nɛrí nékáŋári yi anyu abho bɛrɛm kɛpɨ sayri. 36 Yesu asɛmti bho bɛ bákɛ́ ghati yĕ mmu ɛnyiŋ ɛnɛ éfákári. Yĕ nɔ, ásémtí nókó bhɔ, mángati nɔkɔ ghati bho. 37 Bo bábhák maknkay, mándɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Yiŋ́ɨ, ɛnyiŋ ɛnɛ yi ákú érɨ ɛcha. Ákʉ yĕ chí bo abhɛn batú áchókó mángók mbaŋ, babhók mándɛm kɛpɨ.”

8

Yesu adík nka bho ɛnwi
(Mt 15.32-39)

1 Ɛbhíkí tat, ɛné bɛyă bho bápɛt báchèm nɛbhʉɛt amɔt, Yesu abhiŋɨ bakoŋo bhi arɛm bɛ, 2 “Ntínso nékèm mɛ nɛ bŏbhɛn. Báchí fá nɛ mɛ ndŭ manywɔp arat, nɛ bábhíkí bhoŋ yĕnyiŋ mɛnyiɛ. 3 Mbák ntó bhɔ mámpɛtnsɛm kɛnyié nɛnyíé, bákway bɛgu nsay ambi, nɛ bɛyă bhap báfú bakɔ asiɛ.” 4 Bakoŋo bhi bábhɛp yi bɛ, “Ɛtɔk épú fá, chɔŋ mmu ambɔŋ nɛnyíé ɛnɛn nékwày bŏbhɛn mankɛm fá?” 5 Yesu abhép bhɔ bɛ, “Băbhɔŋ bɛkpɔkó brɛt afɔ mɛni?” Bákɛmɛ yi bɛ, “Sébhɔŋ bɛkpɔk tándrámɔt.” 6 Yesu achyɛ ɛyɔŋ bɛ bó mankɛm mánchókó amɨk. Asɔt yɛ bɛkpɔkó brɛt bhɔ tándrámɔt. Ächyé nókó bakak ntá Mandɛm, abho bɛbɔkɔti bhɔ anchyɛ nɔkɔ ntá bakoŋo bhi bɛ mánchyé ntá bo bhɔ. Báré sɔt mánkɔrɛ nɔkɔ. 7 Bábhɔŋ nyaka bărú nsi nkwɔ. Yesu áchyé nɔkɔ bakak ntá Mandɛm, achyɛ yó ntá bakoŋo bhi bɛ mánkórɛ yɔ nkwɔ. 8 Yĕntiki mmu anyíé ajwi. Baghɔkó bhi bábwópti nɛnyíé ɛnɛn néróbhé, néjwí bɛkay tándrámɔt. 9 Mpăy bho abhak mbɔ nka ɛnwi. 10 Yesu aghati bhó mángúré. Témté wu, Yesu nɛ bakoŋo bhi báchwe amɛm áchwí bárók atú Dalmanúta.

Bŏnkwɔ Fárisi bábhɛp Yesu ántɔŋ bɔ ɛriŋ́ɨ maknkay
(Mt 12.38-42, 16.1-4)

11 Mbɔk bŏnkwɔ Fárisi bárɔk ntá Yesu bábho bɛkɛm ɛpáítí nɛ yi. Báré yaŋ mbi mɛmɔ yi. Bábhép yi ankʉ ɛnyiŋ́ɨ maknkay ɛné ébhak mbɔ ɛriŋ ɛné étɔŋ bɛ bɛtaŋ ɛbhi

béfú chi ntá Mandɛm. 12 Yesu asók nsɔk arɛm bɛ, “Ndaká yí mkpáká bho ané ɛchɔŋ áyàŋ ɛriŋ́ maknkay? Tɛtɛp, nchí ghati bhe bɛ yĕ mmu apú tɔŋ bhɔ ɛnyŭ ɛriŋ́ maknkay ɛné bɔ báyàŋ.” 13 Arɛm nókó nɔ, arɔ bhó apɛt achwe amɛm áchwi, are pé bérɔŋ ɛbhĕ manyu échák.

Sɔt ka mpok nɛ yis bŏnkwɔ Fárisi nɛ anɛ Hérɔd
(Mt 16.5-12)

14 Bakoŋo Yesu bághókɔntik bépókɔ brɛt. Babhŏŋ nyaka chí mɔ́kpɔkɔ́ brɛt amɔt amɛm áchwí. 15 Yesu are sɛmti bhɔ bɛ, “Sɔt ka mpok nɛ yís bŏnkwɔ Fárisi nɛ anɛ Hérɔd.” 16 Bábhó bɛrɛm nɛ batɨ bɛ, “Ár̀èm nɔ mbɔnyunɛ sébhíkɨ́ bhóŋ brɛt.” 17 Yesu ariŋɨ ɛnyiŋ ɛnɛ bó bárèm abhép bhɔ bɛ, “Ndaká yí bárèm ĕti brɛt anɛ bắhíkɨ́ bhɔŋ? Bằbhíkíre jwimɛm-ɛ? Batɨ ábhɯ́ɛt be amɛm chóchókó? 18 Bằbhɔŋ chí amík ntíako? Bábhɔŋ chí batú nɛmaka? 19 Bằghɔ́kɔ́ntik ndu ndíkɨ́ nka bho ɛtay nɛ bɛkpɔkɔ́ brɛt bɛtay? Anɛ árɔ́bhé abhak bɛkay méni?” Bákémɛ yi bɛ, “Bió nɛ bɛpay.” 20 Yesu apɛt abhép bhɔ bɛ, “Nɛ mpok nkóré anɛ bɛkpɔk tándrámɔt nká bho ɛnwi ényié, anɛ árɔ́bhé mănyokoti, abhak bɛkay méni?” Bákɛmɛ yi bɛ, “Tándrámɔt.” 21 Abhép bó bɛ, “Bằbhíkíre jwimɛm?”

Yesu akɯ nnémámík aghɔ́ mbaŋ
22 Ɛné Yesu nɛ baghɔkɔ́ bhi bághákáá Bɛtsáida, bŏfú básɔt nnémámík bárɔk ntá yi, mánikmɯɛt bɛ ántɔk yi. 23 Yesu akém yi ndu awɔ, aya bárɔk antí ɛtɔk. Apá yi batíé amík, anyaŋa amɔ́ anti ywi abhɛp yi bɛ, “Ɔghɔ nɔ yĕnyiŋ?” 24 Mmu wu ayiŋɨ mfay arɛm bɛ, “Nchí ghɔ́ bo kɛ bachi chi mbɔ bɛ mɛnɔk kɛ békɔ̀.” 25 Apɛt atɔk amík yi. Ndɔŋ yɔ, mmŭ wu ayiŋɨ dĭ̃, apɛt abho bɛghɔ mbaŋ, nɛ are ghó yĕntikɨ ɛnyiŋ sayri. 26 Yesu aghati yi bɛ ándɔk ɛkɛt ɛyi, nɛ bɛyɔŋ ɛbhɛn bɛ, “Képɛtnsɛm ɛtɔk.”

Pita arɛm bɛ Yesu chí Kristo
(Mt 16.13-20; Lk 9.18-21)

27 Yesu nɛ bakoŋo bhi báfɯ́ɛt báré rɔŋ ndŭ bŏbɛtɔk abhɛn bachi kɛkwɔt Seséria Fílipi. Ambi, Yesu abhép bhɔ bɛ, “Bo bárèm bɛ mɛ nchí agha?” 28 Bákémɛ yi bɛ, “Mbɔk bárèm bɛ ɔchí Jŏn Njwiti. Bachak bɛ Ɛláija, nɛ abhɛnɛfu bɛ ɔchí ndɛmɛkɛpĭntɨ amɔt.” 29 “Kɛ bĕ babhɔŋ bărèm bɛ mɛ nchí agha?” Símun Pita akɛmɛ yi bɛ, “Wɔ kɛ óchí Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ătɔ.” 30 Yesu asɛmti bhɔ bɛ báké ghati yĕ mmu.

Yesu arɛm bɛ chɔŋ mánchyɛ yi bɛyă ɛsɔŋɔri nɛ mángwáy yi
(Mt 16.21-28; Lk 9.22-27)

31 Yesu abho bɛghati bhɔ bɛ, “Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm mbŏŋ bɛghɔ bɛyă ɛsɔŋɔri. Bŏbati ɛtɔk, nɛ bŏbati bachiăkap Mandɛm, nɛ batɔŋ ɛbhé Mandɛm bábyak chɔŋ mɛ nɛ mángwáy mɛ, kɛ éghákáá nɔkɔ manywɔp arat, mpɛtnsɛm ndŭ nɛpém.” 32 Yesu aghati bhɔ nɔ kpoŋoroŋ. Píta asɔt yi nɛpak arɛm bɛ, “Ɛta kɛrɛm awŭ ndak.” 33 Kɛ ndu Yesu áyíbhírí mmɯɛt aghɔ baghɔkɔ́ bhi, aji Píta bɛ, “Satan, fá mé bɛsí! Nkaysi yɛ chi anɛ nkwằŋwaŋ, abhíkɨ́ fu ntá Mandɛm!”

Ɛnyiŋ ɛnɛ mmu ábhóŋɔ́ bɛkɯ kɛ ambak nkoŋo Yesu
(Mt 16.24-28; Lk 9.23-27)

34 Yesu abhiŋɨ ngémtáy bho nɛ bakoŋo bhi arɛm ntá yap bɛ, “Mbák mmu ăyaŋ bébhak nkoŋo wa, abhɔŋ béghókɔntik mmɯɛt yi, ampɔkɔ ɛkotákátí yi, ankoŋo mɛ. 35 Yĕ agha anɛ áyàŋ bɛpɛmɛ mmɯɛt yi ănɛm nɛpém ɛni. Kɛ yĕ agha anɛ áká mɛnɛm nɛpém ɛni ĕti ya nɛ ĕti Mbok Ndíndí, ăbhɔŋ chɔŋ nɔ. 36 Ntikɨ nsáy mmu ábhɔ̀ŋ mbák abhɔŋ yĕntikɨ ɛnyiŋ fá amik, kɛ aném nɛpém ɛni? 37 Nɛ mbák mmu áném nɛpém ɛni, ntikɨ ɛnyiŋ yí ákwày bɛsɔt anchyɛ bɛ yi ampɛt ambɔŋ nó? 38 Mbák mmu abhŏŋ ntíánwóp ĕti ya nɛ ĕti Ɛyɔŋ ɛya ndŭ mkpáká bho ané ápú kɯ mbɔ ɛnyu Mandɛm áyàŋ, mkpáká bho bɛbɯ́, chɔŋ Mmɛ Mmu mfú ntá Mandɛm mbŏŋ ntíánwóp ĕti yi mpok nchí twɔ nɛ kɛném Ɛtaya nɛ bɔángɛl bhi.”

9

1 Yesu arɔk ambɨ bɛghati ngémtáy bŏbhɔ bɛ, “Nchí ghati bhe bɛ, mbɔk bho báchi fá abhɛn bápú gu kpátɛ mángɔ ndŭ Kɛfɔ Mandɛm kétwɔ̀ nɛ bɛtaŋ.”

Bɛsí Yesu béyíbhiri
(Mt 16.21-28; Lk 9.22-27)

2 Ɛfɯ́ɛré nókó manywɔp atandat, Yesu asɔt Píta, nɛ Jems nɛ Jŏn, akó amfay njiɛ ngo nɛ bhɔ. Bábhák arɛ́ bóbhó. Bápérɛ yiŋɨ, bɛsí Yesu béyíbhiri. 3 Ndɛn ɛyi nkwɔ éré diɛrɛ pépĕpép ɛnyu ɛné yĕ mmu ápú kwáy bɛso ndɛn yĕ chí nɛ babhé éndiɛrɛ ɛnyu yɔ. 4 Témchok, Moses nɛ Ɛláija, barɛmé kɛpĭntɨ Mandɛm abhɛn tɛsáy, bábhési mándɛmɛ nɔkɔ kɛpɨ nɛ Yesu. 5 Píta abho bɛrɛm ntá Yesu bɛ, “Acha, ériɨ tontó bɛ sɛchi fá. Dŏ sénté bétém barat. Ɛmɔt ntá yɛ, échák ntá Moses, nɛ ɛnéfú ntá Ɛláija.” 6 Píta arɛm nɔ mbɔnyunɛ abhíkɨ́ riŋɨ nyaka ɛnyiŋ ɛchák ɛnɛ yi ábhóŋɔ́ bɛrɛm ndŭ bɛcháy bɛkɛmɛ bhɔ tontó. 7 Nɛrɛm anɛ Píta árémé ɛnyu yɔ, nɛbháŋ nésɛp témté, nɛbho békúti bhɔ. Ɛyɔŋ éfú amɛm nɛbháŋ éndɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Né chí Mówa. Nkɔŋ yí tontó. Ghók ká yi!” 8 Témté wu, bɔPíta báyíŋɨ, kɛ bákɛpɛrɛ ghó yĕ mmu, ɛbhiki fɯɛt chi Yesu aywĭnti.

9 Nɛ ndŭ Yesu nɛ bɔPíta básèp njiɛ, Yesu aghati bhɔ bɛ, “Bằké ghati yĕ mmu ɛnyiŋ ɛnɛ bằghó fá, kpátɛ Mmu anɛ áfú ntá Mandɛm

ampɛtnsɛm ndŭ nɛpém.” 10 Bábhárɛ ɛnyiŋ ɛnɛ Yesu aghati bhɔ anti, bókɛ ghati yĕ mmu ɛnyiŋ ɛnɛ bághɔ. Mámbɛbhɛ nɔkɔ chi bati bɛ, “Nɛpɛrénsɛm ndŭ nɛpém chi yi?” 11 Bó bati arat bábhɛp Yesu bɛ, “Ndaká yí batɔŋ ɛbhé Moses bárèm bɛ Ɛláija abhɔŋ bɛpɛtnsɛm fá amik kɛ Mpɛmɛ Mandɛm afyé bariɛp bɛ ătó antwɔ́?” 12 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, “Ɛchí tɛtɛp bɛ Ɛláija abhɔŋ bɛyambi antwɔ́, anyurɛ mɛnyiŋ mɛnkɛm ambʉrɛ, kɛ ná básíŋí amɛm Ɛkáti Mandɛm bé Mmŭ anɛ áfú ntá Mandɛm abhɔŋ béghɔ ɛsɔŋɔri nɛ bé bábyak chɔŋ yi? 13 Kɛ nchí ghati bhe bɛ Ɛláija anáŋ átwɔ nɛ bo báká yi bɛbʉ́ mbɔ ɛnyu bákóŋɔ́ mbɔ ɛnyu básíŋí nyaka amɛm Ɛkáti Mandɛm ĕti yi.”

Yesu abú mmɔ́ anɛ ɛfʊ́ŋɔ́ ɛbʉ́bʉ ɛchyè ɛsɔŋɔri
(Mt 17.14-21; Lk 9.37-43a)

14 Ɛné Yesu nɛ baghɔkó bhi bati arat bápètnsɛm, bátéméri bakoŋo bhi báchák. Bághó bɛyă bho nɛ batɔŋ ɛbhé Moses ndu bákèm ɛpʉ́ítí nɛ bhɔ. 15 Témté wu, bɛyă bo bho mankɛm bághó nókó Yesu, bábhák maknkay tontó. Báre rɔŋ ntiɛt ntiɛt bɛkaka yi. 16 Abhép bakoŋo bhi bɛ, “Ntiki ɛpʉ́ítí nɔ bătkèm nɛ bhɔ?” 17 Kɛ mmu amɔt amɛm nkwɔ bŏbhɔ akɛmɛ yi bɛ, “Ntɔŋ, ntwŏ nɛ mówa ntá yɛ. Ɛfóŋó ɛbʉ́bʉ ɛpú ka yi andɛm kɛpi, 18 nɛ yĕntiki ɛbhak ɛné ɛfóŋó yɔ ékém yi, égʉɛp yi amik, bɛfɛn mémfu nɔkɔ yi anyu. Mpok yɔ, ande nyiɛ amɛn nɛ anɔkɔ. Nnik baghɔkó bhɛ mmʉɛt bé mámbók yɔ éndɔ́ yi, kɛ bábhíkí kway bɛkʉ nɔ.” 19 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, “Bĕ mkpaká bho anɛ ábhíkí bhɔŋ nɛka nɛ mɛ, bĕ bho băyĭbhiri tɛtɛp ndŭ ɛnyiŋ ɛchak, chɔŋ mpɛt ntat nɛ bhe ná? Chɔŋ nképnti nɛ bhe ngaka fá?” Kɛ ărɛm bɛ, “Twɔ́ ká nɛ mówu fá ntá ya.” 20 Básɔt mŏrɛ bárɔk ntá Yesu nɛ yi. Ɛfóŋó ɛbʉ́bʉ yɔ ɛghɔ nɔkɔ Yesu, témté wu, ényíkísi mówu gbogbŏgbok, akwén amik are biŋiri, ɛfɛn émfu nɔkɔ yi anyu. 21 Yesu abhép chimɔ bɛ, “Ɛfóŋó ɛnɛ énaŋ ɛtat yi amʉɛt ná?” Chi mówu akɛmɛ bɛ, “Tɛ kɛmbó ɛki. 22 Bɛyă ndɔŋ ɛfóŋó ɛbʉ́bʉ yɔ ékù yi ankwén ango. Mpokófu ékʉ yi ankwɛn anyén ndu bɛway yi. Mbák ŏkway bɛkʉ ɛnyiŋ, ghɔ bhɛsé ntínso kwak bhɛsé.” 23 Yesu akɛmɛ bɛ, “Wɔ bé mbák mĕkway bɛkʉ ɛnyiŋí! Yĕntiki ɛnyiŋ ékway bɛkɔ ntá mmu anɛ ánókó Mandɛm.” 24 Témté wu, chimɔ arɛm nɛ ɛyɔŋ amfay bɛ, “Nnókó kɛ nɛka ɛná nébhíkí taŋ. Kwak mɛ nnókó sayri.” 25 Yesu ághó nókó bé bo bátwɔ̀ chi tontó tontó, ásáy ɛfóŋó ɛbʉ́bʉ yɔ bɛ, “Wɔ ɛfóŋó ɛné, ɛfóŋó kɛbhók nɛ batú chóchók, ghók. Fú yi amʉɛt, nɛ yĕ ɛwak, ókɛ́ pɛrɛ twɔ́ yi amʉɛt!” 26 Yesu árɛm nɔkɔ nɔ, ɛfóŋó yɔ ébik, ényikisi mówu gbogbŏgbok, éfú yi amʉɛt. Arɔp mbɔ ngú. Bo abhɛn báchi arɛ barɛm bɛ, “Agú.” 27 Kɛ Yesu akém yi ndu awɔ, akwak yi afate. 28 Yesu áká nɔkɔ nɔ, achwe anywóp. Bakoŋo bhi bábhép yi ansɛm ansɛm bɛ, “Ndaká yí sébhíkí kway bɛbok ɛfóŋó ɛbʉ́bʉ yɔ?” 29 Yesu akɛmɛ bhɔ́ bɛ, “Ndiɛrɛ nɛ nɛnikímʉɛt nɛ nɛtarénsay kɛ bákway bɛkʉ ɛnyŭ ɛfóŋó ɛbʉ́bʉ ɛnɛ émfu mmu amʉɛt.” *

Yesu apɛt arɛm bɛ chɔŋ mángwáy yi
(Mt 17.22-23; Lk 9.43b-45)

30 Yesu nɛ baghɔkó bhi bárɔ báre fʉɛt atú Gálili mándɔk nɔkɔ. Akɛyáŋ mándíŋí ɛbhak ɛnɛ yi achi, 31 mbɔnyunɛ, ătɔŋ nyaka bakoŋo bhi angati nɔkɔ bhɔ bɛ, “Bákèm chɔŋ Mmŭ anɛ áfú ntá Mandɛm mámfyɛ yi amɔ́ bŏ mmik mángwáy yi, nɛ éghaka nɔkɔ manywɔp arat ampɛtnsɛm ndŭ nɛpém.” 32 Kɛ bɔ́ kɛjwimɛm ndŭ ɛnyiŋ ɛnɛ yi árɛmɛ nɛ báre chay bɛbhɛp yi.

Nkoŋo Yesu anɛ áchá abhɛnɛfu
(Mt 18.1-5; Lk 9.46-48)

33 Bágháká nókó Kapĕnaum, báchwe anywóp. Ɛné bachi aré, Yesu abhép bhɔ bɛ, “Bătkèm mbʉ ɛpʉ́ítí ambi ĕti yi?” 34 Báchókɔ kpák, mbɔnyunɛ bákèm nyaka ɛpʉ́ítí nɛ bati ankɔŋɔmbi ndu bɛriŋi mmŭ wap anɛ áchá báchák. 35 Yesu achɔkɔ amik, abhiŋi bhɔ bati byo nɛ apay, abho bɛghati bhɔ bɛ, “Mmŭ ywɛka anɛ áyàŋ bɛbhak mŭngo, abhɔŋ bɛsɔt mmʉɛt yi mbɔ bɛ apu yĕnyiŋ nɛ ambak mŭbɛtok ntá bo bachak mankɛm.” 36 Asɔt mandú mmɔ́ ate néntí nap, apɔkɔ yɛ yí amʉɛt, arɛm ntá yap bɛ, 37 “Yĕ agha anɛ ásɔ́t mmɔ́ mbɔ anɛ sayri ĕti ya, ăsɔt chi mɛ, nɛ yĕ agha anɛ ásɔ̀t mɛ sayri, ăsɔt chi mmu anɛ átó mɛ.”

Yĕ agha anɛ ákáɛ nɛ bhɛsé achi nɛ bhɛsɛ
(Lk 9.49-50)

38 Jŏn árɛm ntá yi bɛ, “Ntɔŋ, séghɔ mmu anɛ apu ndŭ nkwɔ ywɛsɛ ndu ábòk bɛfóŋó bɛbʉ́bɛbʉ ndŭ nnyén ɛna. Ségháti yi bɛ, áképɛrɛ kʉ nɔ mbɔnyunɛ apú ndŭ nkwɔ ywɛsɛ.” 39 Yesu akɛmɛ bɛ, “Băké kaŋ mmu mbɔ awu mbɔnyunɛ yĕ mmu apú anɛ ákʉ ɛnyiŋí maknkay ndŭ nnyén ɛna antiŋ an-jibhiri mmʉɛt andɛm bɛbéptí mɛnyiŋ ĕti ya. 40 Mmu anɛ apu nu nɛ bhɛsɛ, achí nɛ bhɛsɛ. 41 Diŋí ká bɛ yĕ agha anɛ áchyé be nkóp manyiɛp mănyú mbɔnyunɛ băchí bakoŋo abhɛn Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ătò, apu nók bɛbhɔŋ akap.”

Sɔt ka mpok bé mmu ákɛ́ kʉ nti ankwɛn ndŭ bɛbʉ́
(Mt 18.6-9; Lk 17.1-2)

42 Yesu arɛm bɛ, “Chɔŋ émbɛp ɛncha ntá mmu anɛ áká mówa amɔt anɛ abhóŋó nɛka nɛ mɛ ánkwén ndŭ bɛbʉ́. Ɛchi sayri ntá mmu wu, bɛ mánsɔt ntăy nɛgho mánsɛt ɛmi yi, mamɛsɛ amɛm manyu. 43-44 Mbák awɔ ywɛ

* **9:29** Nɛtarénsay: Mbɔk bɛsí basiŋ abhíkí bhɔŋ “Nɛtarénsay”.

ákù ɔnkwɛn ndŭ bɛbú, kpɔ́t wu fɛrɛ! Ɛchí sayri bɛ ɔnchwe ndŭ nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti nɛ awɔ amɔt ɛcha mɛmɛsɛ wɔ amɛm nɛpĭngo anɛ apu nɛmɛ nɛ amɔ apay! 45-46 Mbák ɛkak ɛyɛ étò wɔ ndŭ bɛbú, kpɔ́t yɔ fɛré. Ɛchí sayri bɛ ónchwe ndŭ nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti nɛ ɛkak émɔt ɛcha bé mámésɛ wɔ amɛm nɛpĭngo nɛ bɛkak bɛpay. 47 Nɛ mbák nyésé ɛnɛ nékù ónkwén ndŭ bɛbú, poŋórí nɔ́ gʉ́ɛp. Ɛchí sayri bé ónchwe ndŭ Kɛfɔ Mandɛm nɛ nyésé nɛmɔt ɛcha bɛ mámésɛ wɔ amɛm nɛpĭngo nɛ amík apay. 48 Amɛm nɛpĭngo ɛnɔ, kényɔrɛ ɛkɛn kényiɛ bho képú gú, nɛ ngó apu nɛmɛ. 49 Chɔŋ mángoko yĕntiki mmu nɛ ngó nkúbhé mbɔ ɛnyu báfyè ngáŋ ndŭ nɛnyié bɛ néndí anyu. 50 Ngáŋ áchí ɛrítí ɛnyiŋ. Kɛ mbák ngáŋ ábhíkí pɛrɛ bhɔŋ manyiŋti mi, ná bákway bɛkʉ wu ampɛt ambak ɛrítí ngáŋ? Bóŋ ká ngáŋ amʉɛt, mănchɔkɔ ɛyɔŋ émɔt nɛ bati.”

10

Ɛnyiŋ ɛnɛ Yesu átóŋɔ́ ĕti awáy nɛbhay
(Mt 19.1-12; Lk 16.18)

1 Yesu nɛ baghɔkɔ́ bhi bárɔ yɛ Kapĕnaum bárók atú Judéya. Bákíŋi Manyu Jɔ́dan. Ngémtay bho, bápɛt báre rɔŋ ntá yi. Are tóŋ bɔ mbɔ ɛnyŭ yi ákʉ nyaka mpoknkɛm.

2 Mbɔk bŏnkwɔ Fárisi bátwɔ́ mɛmɔ yi. Bábhép yi bɛ, “Ɛbhé yɛsɛ éká bɛ mmu ándɔ́ ngɔrɛ́ ywi ndŭ nɛbhay?” 3 Yesu akɛmɛ bhɔ́ bɛ, “Moses aghati nyaka bhe bɛ yi ĕti awáy nɛbhay?” 4 Bákémɛ bɛ, “Moses arɛm bɛ mmu ákway bɛrɔ ngɔrɛ́ ywi mbák achyé yi ɛkáti ɛné awáy nɛbhay?” 5 Yesu aghati bhɔ bɛ, “Chí ĕti nɛtaŋánti ɛnɛka kɛ Moses áchyé nyaka bhe ɛbhé ɛnɛ. 6 Sayri sayri, tɛ nɛbhŏmik, ‘Mandɛm ághókó nyaka bo, ngɔrɛ́ nɛ mbakanɛm.’ 7 Ɛti yɔ, ‘Mbakanɛm abhɔŋ bérɔ́ ɛtayi nɛ máyi, ambat mmʉɛt nɛ ngɔrɛ́ ywi, 8 bɔ́ batí apay mándɔp mbɔ mmŭ amɔt. Bó kɛpɛrɛ bhak yɛ bati apay, kɛ mmŭ amɔt.’ 9 Mmu áké fyɛ yɛ ákórɛ́ nɛntí bo abhɛn Mandɛm áchémtí.”

10 Yesu nɛ baghɔkɔ́ bhi bápérɛ́ nɔ́kɔ́ nsɛm anywɔ́p, baghɔkɔ́ bhi bápɛt babhɛp yi mɛnyiŋ ĕti nkúbhé ndaka wu. 11 Arɛm ntá yap bɛ, “Yĕ agha anɛ árɔ́ ngɔrɛ́ ywi ndŭ nɛbhay, abháy achak, akwĕn bɛrwɔp, * 12 nɛ ngɔrɛ́ anɛ árɔ́ nném abháy achak, akwĕn bɛrwɔp.”

Yesu áyét mămbɔ
(Mt 19.1-12; Lk 16.18)

13 Bofú básót bŏbhap bárók ntá Yesu nɛ bhɔ bɛ yi anyaŋa bhɔ amɔ anti anjɛt bhɔ. Baghɔkɔ́ bhi bábho bɛsáyti bhɔ. 14 Kɛ Yesu aghɔ nɔkɔ nɔ, nti nébé yi amɛm, arɛm ntá yap bɛ, “Dŏ ká mămbɔ mántwɔ ntá ya, băké chyɛt bhɔ mbi mbɔnyunɛ bo abhɛn bachi mbɔ bhɔ kĕ Mandɛm abhak Mfɔ wap.” 15 “Nchí ghati bhe bɛ, mbák mmu apú nɛ Mandɛm mbɔ ɛnyŭ mmó ábhàk nɛ ɛtayi, apú kway bɛbhak ndŭ mpăy bho abhɛn Mandɛm achi Mfɔ wap wáwák.” 16 Yesu asɔt yɛ bhó amɔt amɔt, nɛ yɛntiki anɛ yi ásórɛ́ ambat amʉɛt, anyaŋa yi awɔ anti, anjɛt yi.

Mmŭ nkáp
(Mt 19.16-30; Lk 18.18-30)

17 Ɛné Yesu árɔ̀ŋ nɛkɔ, mmŭfú ajiɛt, arɔk, atɛp mánén bɛsí bhi, abhép yi bɛ, “Ntɔŋ, wɔ mmŭ ndíndí, chɔŋ nkʉ yi kɛ mbŏŋ nɛpém ɛnén nɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti?” 18 Yesu akɛmɛ yi bɛ “Ndaká yí óbhiŋi mɛ bɛ mmŭ ndíndí? Yĕ mmŭ ndíndí apú. Mandɛm aywĭnti kɛ achi Ndíndí. 19 Ɔríŋí bɛbhé Mandɛm. Bérèm bɛ, ‘Kéway mmu, Kékwɛn bɛrwɔp, Kéghép aghép, Kéte ntísiɛ ákwárɛ́, Kényiɛ ɛnyiŋí mmu ndŭ bapu, Chĭě máyɛ nɛ ɛtayɛ kɛnókó.’ ” 20 Mmu wu arɛm bɛ, “Ntɔŋ, nnáŋ nchí bhʉɛrɛ bɛbhé ɛbhɛn mɛnkɛm tɛ kɛmbɔ́ ɛka.” 21 Yesu ayiŋi yi nɛ bɛyă ɛkɔŋ arɛm bɛ, “Ɛrɔp chi ɛnyiŋ émɔt ɛné ɔbhɔŋɔ bɛkʉ. Dók tí mɛnyiŋ ɛbhɛ mɛnkɛm chyĕ nkáp ntá bachébhébho. Mbák ónkú nɔ, chɔŋ ómbɔŋ kɛfɔ̆ mɛnyiŋ amfay. Ɔntwɔ́ yɛ ɔnkoŋɔ mɛ.” 22 Aghoko nɔkɔ nɔ, apɔp, arɔbhɛ rónɔ́rɔŋ nɛ basémé anti mbɔnyunɛ abhŏŋ nyaka bɛyă mɛnyiŋ

23 Yesu ayibhiri mmʉɛt arɛm ntá baghɔkɔ́ bhi bɛ, “Ɛbe mmʉɛt tontó bɛ mŭnkáp anka Mandɛm ambak Mfɔ ywi!” 24 Baghɔkɔ́ bhi bághókó nɔ́kɔ́ nɔ, mmʉɛt agú bhɔ. Kɛ Yesu apɛt arɛm ntá yap bɛ, “Bŏbha, ébe mmʉɛt tontó bɛ mmu anka Mandɛm ambak Mfɔ ywi! 25 Ɛchí wikirik bɛ mpɔŋɔ baso ámfʉét ndŭ mbok mbíábhan écha mŭnkáp bɛka Mandɛm ambak Mfɔ ywi.” 26 Bághókó nɔ́kɔ́ nɔ, mmʉɛt agú bhɔ́ tontó, bábhép yi bɛ, “Agha ákwày yɛ bɛbhɔŋ nɛpém ɛnén nɛbhiki bhɔŋ ngwénti?” 27 Yesu ayiŋi bhɔ dĭ́ arɛm bɛ, “Ntá nkwăŋwaŋ, mbi ápú, kɛ yĕnyiŋ épú cha Mandɛm.” 28 Píta asá ɛyɔŋ arɛm bɛ, “Ná nɛ bhɛsé? Sérɔ́ yĕntiki ɛnyiŋ sékòŋɔ wɔ!” 29 Yesu aghati bhɔ́ bɛ, “Tɛtĕtɛp, mmú anɛ árɔ́ yĕ chí ɛkɛt ɛyi, yĕ chí bŏmayi abhɛn babhakanɛm yĕ chí abhɛn baghɔré, yĕ chí máyi nɛ ɛtayi, yĕ chí bŏbhi, nɛ yĕ chí bakĭ yi ĕti ya nɛ ĕti Mbok Ndíndí, 30 chɔŋ Mandɛm anchyɛ yi bɛyă mɛnyiŋ fá amik, nɛ chɔŋ ampɛt ambóŋ bɛkɛt, bŏnnɔ abhɛn babhakanɛm nɛ abhɛn baghɔré, nɛ mánó, nɛ bɔ, nɛ baki, ndɔŋ bɛsa bɛtay. Chɔŋ bo mánchyɛ yi bɛyă nɛnyok, kɛ ndŭ mmik nkɔ Mandɛm anchyɛ yi nɛpém ɛnén nɛbhíkí bhɔŋ ngwénti. 31 Kɛ chɔŋ bɛyă bo abhɛn bachi ambi nénɛ, mándɔp ansɛm, nɛ abhɛn bachi ansɛm, mandɔp ambi.”

* **10:11** Nɔ chi akwĕn nku nɛbhay nɛ ngɔrɛ́ ywi.

Yesu arɛm ndəŋ anɛ ajwi ɛ́rát bɛ chəŋ mángwáy yi
(Mt 20.17-19; Lk 18.31-34)

32 Yesu nɛ baghəkó bhi báfa báre ko bɛrəŋ Yerúsalɛm, yi ambɨ, bó ansɛm. Mmʉɛt agú baghəkó bhi nɛ bɛcháy békɛm bo abhɛn bákòŋo bhə. Apɛt asət baghəkó bhi bati byo nɛ apay nɛpak abho bɛghati bhə mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛbhəŋə bɛfakari ntá yi bɛ, 33 “Ghók ká, sérɔ̀n no chi Yerúsalɛm, nɛ mpok séghákà aré, chəŋ mánti Mmu anɛ áfú ntá Mandɛm, mánsət yi mamfyɛ amə bŏbati bachiăkap Mandɛm nɛ ntá batəŋ ɛbhé Moses, mándɛm bɛ mangway yi, mámfyɛ yi amó bo abhɛn bápú bo Israɛl. 34 Chəŋ mánjəkə yi, mámpati batíé yi amʉɛt, mándɛn yi nɛ ékpá nɛ mángwáy yi. Kɛ éghaka nəkə manywəp arat, ampɛtnsɛm ndŭ nɛpém.”

Yesu yi bɛ mŭnti abhəŋ bɛbhak mŭbɛtok
(Mt 20.20-28)

35 Jems nɛ Jŏn, bŏ Sɛbɛdi bárók ntá Yesu bárɛm bɛ, “Ntəŋ, séyàŋ bɛ ónkʉ yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ sénikmʉɛt bɛ ónkʉ ntá yɛsɛ.” 36 Yesu abhép bhə bɛ, “Băyaŋ nkʉ be yi?” 37 Bákémɛ yi bɛ, “Kʉ ɛnyu ɛné bɛsɛ séchəkə nɛ wə, amət ɛbhé awónɛm, achák ɛbhé awógho mpok óbhak ndŭ ɛnəkó kɛfə ɛyɛ nɛ kɛnókó.” 38 Kɛ Yesu arɛm ntá yap bɛ, “Băbhíkí riŋɨ ɛnyiŋ ɛnɛ băyàŋ nkʉ ntá yɛka. Băkwáy bɛka mɛnyu nkóp ɛsəŋəri anɛ mbóŋɔ́ ménYú? Chəŋ mănkwáy bɛká bégu ɛnyu nɛwú ɛnɛn mbóŋɔ́ bɛgu?” 39 Bákémɛ yi bɛ, “Sékwày bɛkʉ nɔ.” Yesu arɛm ntá yap bɛ, “Tɛtɛp chəŋ mănka ɛnyŭ ɛsəŋəri ɛnɛ mĕghə nɛ măngu ɛnyŭ nɛwú ɛnɛn mĕgù, 40 kɛ mbíkí bhəŋ bɛtaŋ bɛyap bo abhɛn bábhəŋə bɛchəkə ɛbhé awónɛm ɛya nɛ abhɛn bábhəŋə bɛchəkə ɛbhé awəghə. Mandɛm kɛ áchyɛ bɛbhak ɛbhə ntá bo abhɛn bábhóŋɔ́ bɛbhak arɛ.” 41 Baghək Yesu báchák bati byo bághókó nókó ɛnyiŋ ɛnɛ Jems nɛ Jŏn bárémé, bábhó bɛbĕntɨ nɛ bhə. 42 Yesu abhɨŋɨ bó mankɛm arɛm bɛ, “Bărɨŋɨ bɛ, ntá bŏ mmik, bo abhɛn básət bɛ báchí bafə, bábhəŋ bɛyă bɛtaŋ amfay bŏbhap, nɛ bŏbati básòt bɛyă bɛtaŋ bɛkʉ bŏbhap mangok bhə. 43 Kɛ ébhíkí bhəŋ bɛbhak ɛnyu yə ndŭ nkwə ywɛka. Mmu anɛ áyàŋ bɛbhak mŭngo ywɛka, abhəŋ bɛbhak mŭbɛtok ywɛka, 44 nɛ yĕntiki mmu ywɛka anɛ áyàŋ bɛbhak mmŭ mbɨ abhəŋ bɛbhak nsɛm ywɛka, abhəŋ bɛbhak nsɛm ntá abhɛnɛfu mankɛm. 45 Yĕ chi Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm, mbíkí twə bɛ bo mántók mɛ. Ntwə chi bɛbhak mŭbɛtok nɛ bɛchyɛ nɛpém ɛnɛ ndu bɛku bɛyă bhó mférɛ́ bhə ndŭ kɛsɛmé bɛbʉ́.”

Yesu abú Batimaəs, nnémámík ɛtək Jɛríko
(Mt 20.29-34; Lk 18.35-43)

46 Yesu nɛ baghəkó bhi báchwəp Jɛríko. Ɛné bó báró Jɛríko bérəŋ, ngémtay bho bare koŋo bhó ansɛm. Nnémámík amət anɛ aka nnyén bɛ Batímaəs, mmó Timáyəs, abhak nɛpaká mbi chókó. 47 Aghókó nókó bé Yesu anɛ Násárɛt kɛ áfʉèt, abho bɛbík bɛ, “Yesu! Mmŏ Mfə Debhít! Ghó mɛ ntínso!” 48 Bɛyă bo báre sayti yi bɛ ánchókó kpák. Kɛ akpík are bík nɛ ɛyəŋ amfay bɛ, “Mmŏ Mfə Debhít, ghó mɛ ntínso!” 49 Yesu ághókó nəkə nə, ate arɛm bɛ, “Biŋ́ ká yi antwó.” Bárək babhiŋɨ yi bárɛm bɛ, “Faté twó, ókɛ́ chay, ăbhìŋɨ wə.” 50 Nnémámík wu ayók ndɛ yi amɛsɛ awu, afate, báyá yi arək ntá Yesu. 51 Yesu abhép yi bɛ, “Ɔyáŋ mɛ nkʉ́ wə yi?” Nnémámík wu akɛmɛ Yesu bɛ, “Acha, nchí yaŋ bɛ mpɛt ngó mbaŋ.” 52 Yesu arɛm yɛ ntá yi bɛ, “Gurɛ́, nɛka ɛnɛ nékʉ ətaŋ.” Témté wu, abho bɛghə mbaŋ, nɛ abho békóŋo Yesu.

11

Yesu achwe Yerúsalɛm mbə Mmu anɛ ábhóŋɔ́ bɛtaŋ mɛnkɛm
(Mt 21.1-11; Lk 19.28-40; Jn 12.12-19)

1 Yesu nɛ baghəkó bhi bákó baghaka ndŭ bŏbɛtək Bɛtfágɛ nɛ Bétani ndŭ Njiɛ Mɛnok Olif, kɛkwət Yerúsalɛm. Ató baghəkó bhi bati apay ambɨ. 2 Aghati bhə bɛ, “Dók ká ndŭ mótək anɛ achi afə ambɨ. Nɛchwe anɛ băchwe aré, chəŋ măngə mómpəŋə batu sɛsét, anɛ yĕ mmu abhikire kə nɛ yó. Kaŋarí ká, twó nɛ yó. 3 Mbák mmú ámbép bhe ntí anɛ băkàŋari yó, ghatí ká yí bɛ, ‘Acha kɛ áyàŋ yə, nɛ chəŋ antó mántwə mánkɛmɛ yó témté.’ ” 4 Báfa bárək, bághə mómpəŋə batu wu sɛsét nɛfi ɛkɛt, nékú mbi. Bábho békaŋarí yə. 5 Ɛné bákàŋari mómpəŋə batu wu, bo abhɛn báchí arɛ téé bábhép bhə bɛ, “Ndaká yí băkàŋari mómpəŋə batu wu?” 6 Baghək Yesu bágháti bhə ɛnyiŋ ɛnɛ Yesu árémé mpok yi átó bhə. Bárə yɛ bə mándək nɛ mómpəŋə batu. 7 Básət yə bárók ntá Yesu. Básót ndɛn mfămʉɛt yap básəbhɛri mómpəŋə batu wu, Yesu achəkə amfay. 8 Bo abhɛn bachi aré, báférɛ ndɛn mfămʉɛt ɛyap baghay ambi. Báchák báré kpət béwuókéndé mángay nəkə ndŭ mbi anɛ yí áfʉèt arɛ. Báchák báré kpəti kɛfébhé ɛkɛn kébhóŋɔ́ bɛyé mángay nəkə ambi. 9 Ndu bárɔ̀n, bo abhɛn báchi ambɨ nɛ abhɛn báchi ansɛm báre bík mándɛmɛ nəkə bɛ, “Sémbítí Mandɛm mfay! Mandɛm ánjét mmu anɛ átwɔ̀ ndŭ nnyén Acha! 10 Mandɛm ánjét kɛfə ɛtayɛsɛ Debhít ɛkɛn kétwɔ̀! Sémbítí Mandɛm mfay!”

11 Nɛchwe yi áchwé Yerúsalɛm, arək amɛm ɛkɛrákap Mandɛm, abyo yĕntiki ɛnyiŋ. Aghó nókó bé mpok ăfʉɛt, asət baghəkó bhi bati byo nɛ ápay bárək ndu mótək Bétani.

Yesu akʉ ɛnək ɛnɛ babhiŋɨ bé Fig ɛkuri
(Mt 21.18-19)

12 Néyi nəkə, ɛné Yesu nɛ baghəkó bhi bárə Bétani bápɛtnsɛm, nsay akém Yesu. 13 Aghó

ɛnɔk fig nɛkɔ nɛsiɛ nɛ bɛyé aré gɛbhɛɛɛ, arɔk bɛyiŋi mbák ăkway bégho yĕ sɛpɛménɔk arɛ. Aghaka nɔkɔ aré, akɛ ghó yĕnyiŋ ɛbhiki fʉɛt chi bɛyé, mbɔnyunɛ mpok mɛnɔk fig ményù kɛpɛm abhiki re ghaka nyaka. 14 Yesu arɛm ntá ɛnɔk ɛyɔ bɛ, “Bɛbho ɛchɔŋ, ɔpú pɛrɛ nyu kɛpɛm.” Baghɔk abhi bághok ɛnyiŋ ɛnɛ yi árémé.

Yesu achwe amɛm ɛkɛrákap Mandɛm abók bakŏsiɛ
(Mt 21.12-17; Lk 19.45-48; Jn 2.13-22)

15 Baghaka nɔkɔ Yerúsalɛm, Yesu arɔk achwe amɛm ɛkɛrákap Mandɛm. Abók bakŏsiɛ nɛ bo abhɛn bákù mɛnyiŋ. Atakati béfémé bo abhɛn bákɔ̀ ɛsiɛ bakáp bɛwupsi. Atakati nkwó mɛnɔk bo abhɛn bátĭ bɛbhóŋʉ́, 16 nɛ akɛka bé yĕ mmu ámpókó ɛnyiŋ ámfʉɛt amɛm ɛkɛrákap Mandɛm ndu áyàŋ mbĭ mbiŋ. 17 Are tóŋ yɛ bho andɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Pú basíŋ Mandɛm arɛm bɛ, ‘Ɛkɛt ɛya ébhoŋ bɛbhak chi ɛkɛré nɛnikímʉɛtí ntá bo bɛtɔkó mmik mɛnkɛm’, kɛ bǎyíbhírí yó érɔp chi ɛkɛt ɛné baghép bábhèsɛ arɛ!” 18 Bŏbati bachiǎkap Mandɛm, nɛ batɔŋ ɛbhé Moses bághok nɔkɔ nɔ, báre yáŋ mbi bɛway yi bhésé bhésé mbɔnyunɛ báchày nyaka ngémtay bo abhɛn báchi arɛ, nɛ ntí bé bŏbhɔ bachi nyaka maknkay tontó ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn Yesu átòŋ. 19 Ɛgháka nɔkɔ beku, Yesu nɛ baghɔkó bhi bárɔ́ ɛtɔk ɛgho báfú.

Ɛnyiŋ ɛnɛ ɛnɔk Fig ɛnɛ ɛkuri étòŋ bhɛsɛ
(Mt 21.20-22)

20 Bĕti, ɛnɛ Yesu nɛ baghɔkó bhi báfʉɛ̀t bɛpɛtnsɛm, bágho ɛnɔk fig ɛné Yesu arɛmɛ bé ɛpu pɛrɛ kway ményu kɛpɛm, ndu énáŋ égú tɛ nɛ bakaŋ. 21 Pita atík nɔkɔ ɛnyiŋ ɛné Yesu árémé ntá ɛnɔk fig ɛyɔ, arɛm bɛ, “Acha, yiŋí! Ɛnɔk ɛné órémé bɛ ɛpu kway mɛnyu kɛpɛm égu.” 22 Yesu akɛmɛ bhó bɛ, “Bóŋ ká nɛka nɛ Mandɛm. 23 Nchí ghati bhe bɛ, yĕ agha anɛ ághàti njiɛ bɛ, ‘Fă fá dɔ́k kwén awu amɛm manyu,’ nɛ yí kɛ makati ndŭ nti ɛni kɛ anoko bɛ Mandɛm ăkʉ nɔ ntá yi, Mandɛm ăkʉ yɔ ntá yi mbɔnyunɛ abhíki makati bɛ Mandɛm ăkʉ ɛnyiŋ ɛnɛ yi arɛmɛ ɛmfakari. 24 Nchí ghati yɛ bhe bɛ yĕntiki ɛnyiŋ ɛné mănikmʉɛt bɛ Mandɛm anchyɛ bhe, nokó ká bɛ mănaŋ băbhɔŋ yó nɛ chɔŋ mămbɔŋ yɔ tɛtɛp. 25-26 Yĕntiki mpok anɛ mmŭ ywɛka ánìkmʉɛt, ámfóŋórí yĕntiki mmu anɛ ákú yi bɛbú. Mbák bǎkʉ̀ nɔ, chɔŋ Ɛtayɛka Mmu achi amfay ámfoŋori be nkwó.”

Bábhép Yesu ɛbhak ɛnɛ bɛtaŋ ɛbhi béfú
(Mt 21.23-27; Lk 20.1-8)

27 Yesu nɛ baghɔkó bhi bápɛtnsɛm Yerúsalɛm. Ɛné Yesu ákɔ̀ amɛm ɛkɛrákap Mandɛm, bŏbati bachiǎkap Mandɛm nɛ batɔŋ ɛbhé Moses nɛ bŏbati ɛtɔk bárók, 28 bábhɛp yi bɛ, “Ntiki bɛtaŋ óbhóŋó bɛkʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn nɛ ókʉ̀? Agha áchyé wɔ bɛtaŋ ɛbhɔ?” 29 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, “Mɛ nkwó mbŏŋ ɛnyiŋ bɛbhɛp be. Mbák mănkémé mɛ yɔ, chɔŋ mɛ nkwɔ ngati bhe mmu anɛ áchyé mɛ bɛtaŋ bɛkʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn mĕkʉ̀.” 30 Ghatí ká mɛ, “Agha áchyé nyaka Jŏn Njwiti bɛtaŋ bɛjwiti bho? Mandɛm kɛ chí bŏ mmik?” 31 Báre kɛm ɛpúítí nɛ batí bɛ, “Chɔŋ séndɛm bɛ yi? Mbák séndɛm bɛ bɛtaŋ ɛbhɛn Jŏn béfú nyaka ntá Mandɛm, ăbhép bhɛsɛ bɛ, ‘Kɛ ndaká yí bǎbhíkí noko ɛyɔŋ ɛyi?’ 32 Kɛ chɔŋ séndɛm bɛ yi? Séndém bɛ, ‘Béfŭ nyaka ntá nkwă?’ Bápú kway nyaka bɛrɛm ɛnyu ɛyɔ ndu báchày ngémtáy bo abhɛn báchí aré mbɔnyunɛ bó mankɛm mánoko nyaka sayri bɛ Jŏn achi ndɛmɛkɛpĭnti Mandɛm.” 33 Ɛkʉ bákémɛ yi bɛ, “Sébhíkí riŋi.” Yesu aghati bhɔ bɛ, “Mɛ nkwó mpú ghati yɛ bhe mmu anɛ áchyé mé bɛtaŋ bɛkʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn né mĕkʉ̀.”

12

Nɛkăy bakʉ̆ bɛtik nɛ mbɔŋónki
(Mt 21.33-46; Lk 20.9-19)

1 Yesu abho bétɛm bó nɛkay néchák bɛ, “Mmŭfú achí nyaka. Atí nki api mɛnɔk vain aré. Atɛp ɛbhá ɛnɛ ɛghabhɛri nki ankɛm. Atém mbok aghoko nɛbhʉɛt anɛ báyàt kɛpɛm váin, bɛ nnok ywi ámfu, mánsɔt, máná mmɛm. Ate mókɛrémfay amɛm nki wu bé ámbák nɛbhʉɛt anɛ mmu áchòkɔ ndŭ bébhábhéri nki. Afyé yɛ bo aré bɛ mánkʉ bɛtik mánkɔrɛ nsáy nɛ yi. Arɔ, arɔk nɛkɔ ɛtɔk ɛchak. 2 Mpok bɛkɔk kɛpɛménɔk ákway nókó, mbɔŋónki ató nkʉbɛtik ywi bɛ ándók ánsót aywi ákóré mbwɔt. 3 Kɛ bŏ bɛtik bhɔ kɛchyɛ. Bákém yi bádén, báfén apɛtnsɛm amó apay. 4 Mbɔŋónki ató mmŏ-bɛtik achak. Bákém awu nkwɔ bádén báfyé yi bɛfʉɛt anti nɛ báchyɛ yi ntíánwóp. 5 Ató anɛfu anɛ aku batí arat. Yí wu, bákém báway. Arɔk ambi bétó bakŭ bɛtik abhɛnɛfu. Báku ɛnyumɔt nɛ bhó. Bádɛn mbɔk, báway abhɛnɛfu. 6 Ɛrɔp chi njaŋa-mŏ ywi anɛ yi are kɔŋ. Ndŭ ngwɛnti, mbɔŋónki arɛm nɛ mmʉɛt yi bɛ, ‘Chɔŋ ntó mbŏŋ mówa. Yĕ yí, bábhɔŋ béchyɛ yi kɛnókó.’ Afɛrɛ yɛ móywi ató. 7 Kɛ bŏ bɛtik bhɔ bágho nɔkɔ yi, bábho bɛrɛm nɛ batí bɛ, ‘Yiŋí mbŏŋ móywi né, nɛ yí kɛ ábhóŋó mɛnyiɛ nɛwú ɛtayi. Twó ká sénkɛm yi sɛngway bé ɛtayi ánáŋ ángú mɛnyiŋ ɛbhi méndɔp chi ɛbhɛsɛ.’ 8 Móywi wu áchwé nɔkɔ amɛm nki, bákém báway báfémɛri ansɛm ɛbhá. 9 Bǎkaysi bɛ chɔŋ mbɔŋónki wu ankʉ yi ntá bo bhɔ? Chɔŋ antwó angway bhɔ anchyɛ nki wu ntá bo bachak. 10 Bǎbhiki re pay ɛnyiŋ ɛné basiŋi ndŭ Ɛkáti Mandɛm bé:

‘Nkúbhé ntay ɛnɛn batĕkɛt bágʉébhé bé
nébhíkí ri,
nó kɛ néróbhé ntay ɛnɛn nékémé ɛkɛt
nɛchá batay áchák ankɛm?

11 Chi Mandɛm Acha kɛ akʉ émbak nɔ,
nɛ chí ɛrɛmé ɛnyiŋ ntá yɛsé.' "
12 Yesu átém nɔ́kɔ́ nɛkay ɛnɛn, báriŋi bɛ
atĕm nɛkay ɛnɔ chi ĕti yap. Báre yaŋ bɛkɛm
yi, kɛ ndu báchày bɛyă bo abhɛn báchi arɛ,
bárɔ́ yi bárɔ́k.

Bábhép Yesu ĕti nkábhénti ndu báyàŋ yi ánkwén anyu
(Mt 22.15-22; Lk 20.20-26)

13 Bátó mbɔk bŏnkwɔ Fárisi nɛ mbɔk bo
Israɛl abhɛn báté ansɛm Hérɔd ntá Yesu
ndu bɛbhɛp yi mɛnyiŋ mbɔ ntá ndu bɛkʉ
yi ankwɛn anyu. 14 Bárɔŋ nɔkɔ ntá Yesu
bárɛm bɛ, "Ntɔŋ, sérĭŋi bɛ ɔchí mmu tɛtɛp, nɛ
ɔpú tɔŋ kérĭŋámík. Sérĭŋí bé ɔpú yiŋi mmu
ndŭ bɛsí ónchày yi, kɛ ŏtɔ̀ŋ tɛtɛp ĕti mɛnyiŋ
ɛbhɛn Mandɛm áyàŋ bo mánkʉ. Ghatí bhɛsɛ,
ɛbhé yɛsɛ éka bɛ sénchíɛ nkábhénti ntá Mfɔ
Rom kɛ ébhíkí ka?" 15 Yesu ariŋi bapu amap,
abhép bhɔ bɛ, "Ndaká yí mămɔ̀ mɛ? Tɔ́ŋ
ká mɛ ɛbhɔ́kɔ́ nkáp." 16 Bátwó yi nɛ ɛbhɔkɔ
nkáp. Abhép bhɔ bɛ, "Ntí ághá né arɛ́? Nɛ
nnyén chi ɛnɛn ághá?" Bákémɛ yi bɛ, "Chí ntí
Sísa, Mfɔ Rom. Nɛ nnyén, chi ɛni." 17 Yesu
arɛm ntá yap bɛ, "Chié yé ka Mfɔ Rom yĕntiki
ɛnyiŋ ɛnɛ ɛchi ɛyi, mănchyɛ Mandɛm yĕntiki
ɛnyiŋ ɛnɛ ɛchi ɛnɛ Mandɛm." Bághókó nɔ́kɔ́
ɛnyiŋ ɛnɛ Yesu arɛmɛ, bápóp!

Ɛnyiŋ ɛnɛ bábhébhé Yesu ĕti nɛpɛrénsɛm ndŭ nɛpém
(Mt 22.23-33; Lk 20.27-40)

18 Mbɔk bŏnkwɔ Sádusi bárɔ́k ntá Yesu
babhɛp yi ĕti nɛpɛrénsɛm ndŭ nɛpém.
Bŏnkwɔ Sádusi bábhíkí noko nyaka bɛ chɔŋ
bawú mámpɛtnsɛm ndŭ nɛpém. Babhɛp
yi bɛ, 19 "Ntɔŋ, Moses asiŋ ndŭ ɛbhé ɛyɛsɛ
bɛ mbák mmu ángú ándɔ́ ngɔ́ré kɛbhóŋ
yĕ mmɔ́, mómayi abhɔŋ bɛsɔt ngɔ́ré wu bé
ámbé bɔ nɛ yi ndŭ nnyén manɔ anɛ ágú.
20 Bŏ chi amɔt bati tándrámɔt báchí nyaka.
Anɛ mbi abháy ngɔ́ré, agú kɛbhóŋ yĕ mmɔ́.
21 Anɛ ákòŋo asɔt kénkwésé wu ndŭ nɛbhay.
Yí nkwɔ agú kɛrɔ mmɔ. Ɛfákári ɛnyumɔ́t nɛ
anɛ ajwi bati arat. 22 Ɛnyu yɔ ɛnyu yɔ kpát
mankɛm bati tándrámɔt bágú kɛrɔ yĕ mɔ
amɔt. Ndŭ ngwɛnti, ngɔ́ré wu nkwɔ agú.
23 Ndu ɛchi nɔ, mpok Mandɛm ákʉ̀ bawú
mámpétnsɛm ndŭ nɛpém, ngɔ́ré wu ăbhák
anɛ agha? Ndu bó mankɛm, batí tándrámɔt,
yĕntiki mmŭ wap abhăy nyaka yi." 24 Yesu
akɛmɛ bhɔ bɛ, "Bɛkwénébéchí nɛ bhe
mbɔnyunɛ băbhíkí riŋi yĕ chi Ɛyɔŋ Mandɛm
nɛ yĕ chi bɛtaŋ Mandɛm. 25 Mpok Mandɛm
ákú bawú mámpétnsɛm ndŭ nɛpém, bo
bábhak mbɔ bɔángɛl awu amfay. Bápú pɛrɛ
bháy nɛbhay. 26 Nɛ bɛyiŋi nɛpɛrénsɛm ndŭ
nɛpém, băbhíkí re pay amɛm ɛkáti Moses ĕti
mónɔk anɛ ágò ɛbhi ndu ádù nyaka kɛsɔŋɔ?
Băbhíkí pay ndu Mandɛm ághátí Moses bɛ,
'Mɛ nchí Mandɛm Abraham, Mandɛm Aisek
nɛ Mandɛm Jekóp'? 27 Ndɛm nɔ mbɔnyunɛ
yĕndu Abraham nɛ Aisek nɛ Jekóp bárɔ
mmiki nɛ, báchí nɛpém, nɛ Mandɛm achi nɛ
bhɔ. Mandɛm achí Mandɛm bo abhɛn bachi
nɛpém. Apú Mandɛm bawú. Bĕ bo Sádusi
băchi ndŭ bɛkwénébé tontó!"

Ɛbhé Mandɛm ɛné échá ɛbhénéfú
(Mt 22.34-40; Lk 10.25-28)

28 Ntɔŋ ɛbhé Moses amɔt achi nyaka arɛ.
Aghók ndu Yesu árɛmɛ nɛ bŏ nkwɔ Sádusi.
Nɛ ághókó nɔkɔ ndu Yesu ákémé bɛbhɛp
ɛbhap nɛ bɛyă kɛboŋ abhép yi bɛ, "Ɛbhé
Mandɛm ɛné échá bɛchak mɛnkɛm chi ɛné?"
29 Yesu akɛmɛ yi bɛ, "Ɛbhé ɛné échá béchák
mɛnkɛm chi ɛné érèm bɛ, 'Bo Israɛl, ghók ká.
Mandɛm Acha anɛ ábhɔ́ŋɔ́ bhɛsé mankɛm
achí amɔt.' 30 'Nɛ ɔbhɔŋ bɛkɔŋ Mandɛm Acha
ywɛ nɛ ntí ɛnɛ nɛnkɛm, nɛ ɛfóŋɔ́ ɛyɛ ɛnkɛm,
nɛ nkaysi yɛ nkɛm, nɛ bɛtaŋ ɛbhɛ mɛnkɛm.'
31 Ɛné éjwí bɛpay échí mbɔ ɛyɔ nɛ érèm bɛ,
'Kóŋ ntí nkwă mbɔ ɛnyu ókóŋɔ́ mmʉɛt ɛyɛ.'
Ɛbhé ɛnɛ écha ɛbhɛn bɛpay ɛpu." 32 Ntɔŋ ɛbhé
arɛm ntá Yesu bɛ, "Ntɔŋ ɔrɛm sáyri! Ɛchi
tɛtɛp mbɔnyu órémé bé Mandɛm Acha achi
amɔt, achák apú. 33 Nɛ bɛkɔŋ Mandɛm Acha
ywɛ nɛ ntí ɛnɛ nɛnkɛm, nɛ nkaysi yɛ nkɛm,
nɛ bɛtaŋ ɛbhɛ mɛnkɛm, nɛ bé nkɔŋ ntí nkwă
mbɔ ɛnyu ókóŋɔ́ mmʉɛt ɛyɛ ari acha. Bɛsí
Mandɛm, bɛbhʉrɛ bɛbhé ɛbhɛn bɛpay achá
akabhé nya bɛsɔŋ ankɛm nɛ akap achak anɛ
bo báchyè ntá yi" 34 Yesu aghɔ nɔkɔ bɛ ntɔŋ
ɛbhé Mandɛm anɛ akɛmɛ yi sayri nɛ kɛboŋ,
arɛm ntá yi bɛ, "Ɛrɔp wɔ chí mandú bérɔ
Mandɛm ambak nɛ wɔ mbɔnyu Mfɔ ábhàk
nɛ mmu anɛ áchí antɛn ɛyi." Bɛbho mpok
ɛyɔ, yĕ mmu kɛpɛrɛ mɔ bɛbhɛp yi yĕnyiŋ.

Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ătò
(Mt 22.41-46; Lk 20.41-44)

35 Ɛné Yesu átɔ̀ŋ bo Ɛyɔŋ Mandɛm amɛm
ɛkɛrákap abhép bó bɛ, "Ná batɔŋ ɛbhé
Mandɛm bárèm bɛ Mpɛmɛ Mandɛm afyé
nyaka bariɛp bɛ ătò chi ɛbhárémɔ Mfɔ
Debhít? 36 Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ akʉ nyaka mbŏŋ
Mfɔ Debhít arɛm bɛ Mandɛm Acha arɛm
nyaka ntá Acha wa bɛ, 'Chɔkɔ́ fá ɛbhĕ
awónɛm ɛya ndŭ ɛnɔkɔ́ kɛnókó, kpatɛ nkʉ
bŏmpap abhɛ mámbak mbɔ ɛnɔk ɛnɛ ónyàŋa
bɛkak arɛ́.' 37 Séghɔ̀ fá bɛ mbŏŋ Debhít ăbhìŋi
nyaka Mpɛmé bɛ Acha. Ná Achă-rɛ áyibhiri
ambak ɛbhárémɔ ywi?" Bɛyă bo babhŏŋ
maŋák béghok mɛnyiŋ ɛbhɛn Yesu átɔ̀ŋ.

Yesu aghati bakoŋo bhi bɛ mánsɔt mpok nɛ bŏ bapu
(Mt 23.1-36; Lk 20.45-47)

38 Ɛné Yesu átɔ̀ŋ arɛm bɛ, "Sɔt ka mpok nɛ
batɔŋ ɛbhé Moses. Bákɔŋ béghap, mănkó
mansɛp nɛ bɛwubhɛ wubhé ndɛn amʉɛt
nɛfisiɛ bɛ bo mánkaka nɔkɔ bhɔ nɛ kɛnókó.
39 Bákɔŋ nkwɔ́ bɛchɔkɔ ndŭ bɛbhaká kɛnókó
amɛm bɛkɛrɛ́ nɛnikímʉɛt nɛ ndŭ bɛpa. 40 Nɛ

bó bhɛrɛ kɛ mányïɛ mɛnyiŋ mánkwésé nɛ yɛ̌ chi bɛkɛt ɛbhap ndŭ mangwɔ, mánkʉ nɔkɔ bɛrórí nɛnikímʉɛt bapu bɛsí bho. Chɔŋ ntémsi yap anjá ancha!"

Akap anɛ kénkwésé ngɔré
(Lk 21.1-4)

41 Yesu achi nyaka kékwɔ́t ɛkʉbhé nkáp amɛm ɛkɛrákap Mandɛm anjɨŋɨ nɔkɔ ndu bo báfyè bakáp amɛm. Aghɔ́ ndŭ bɛyă bŏ nkáp bátwɔ̀, yĕntiki mmu wap amfyɛ nɔkɔ bɛyă nkáp amɛm. 42 Ɛtáré nɔ́kɔ́, aghɔ́ ndu kénkwésé-ngɔrɛ anɛ ɛyi épú átwɔ́, afyé bŏbɛbhɔ́kɔ́ nkáp bapay abhɛn bapu yĕnyiŋ. 43 Yesu abhiŋɨ bakoŋɔ bhi arɛm bɛ, "Nchí ghati bhe bɛ, akap kénkwésé-nɛ ácha ané yĕntiki mmu. 44 Ndŭ bɛyă bakáp kɛ̆ yĕntiki mmu wap áférɛ́ mandú achyɛ mbɔ akap, kɛ nchébhɛ ngɔré nɛ achyé yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ yi ábhóŋɔ́."

13

Yesu arɛm bɛ́ chɔŋ mánchɔŋti ɛkɛrákap
(Mt 24.1-2; Lk 21.5-6)

1 Nɛfú Yesu áfú amɛm ɛkɛrákap Mandɛm, nkoŋɔ ywi amət arɛm ntá yi bɛ, "Ntɔŋ, yiŋɨ. Báte ɛkɛrákap Mandɛm ɛnɛ-o! Batăy ané básóré báté yɔ́ árɨ ácha!" 2 Yesu akɛmɛ yi bɛ, "Ɔghŏ bɛrɛm bɛkɛt ɛbhɛn? Mpok ătwɔ̀ anɛ ɛkɛrákap ɛnɛ érɔ̀n amik ɛnkɛm yĕnyiŋ kɛrɔp téé."

Chɔŋ bo mánchyɛ nɔkɔ bakoŋɔ Yesu bɛyă ɛsɔŋɔri
(Mt 24.3-14; Lk 21.7-19)

3 Ɛtáré nɔ́kɔ́, ɛné Yesu achi chókó ɛbhĕ Njiɛ Mɛnok Olif ɛnɛ éyiŋɨ ɛkɛrákap Mandɛm, Píta nɛ Jems nɛ Jŏn nɛ Andru bárók ntá yi ansɛm ansɛm. 4 Bábhɛp yi bɛ, "Ɛta, ghati bhɛsɛ, chɔŋ émfakari nɔ ntiki mpok, nɛ ntiki ɛriŋ ébhónɔ́ bɛkʉ bo mándiŋɨ bɛ mpok anɛ ótwɔ̀ arɔp kékwɔ́t." 5 Yesu abho béghati bhɔ bɛ, "Sɔt ka mpok bé yĕ mmu áké rwó bhe! 6 Bɛyă bo bátwɔ̀ chɔŋ mánsɔt nnyén ɛna mántɛn ambɨ, yĕntiki mmu wap andɛm nɔkɔ bɛ, 'Mɛ kɛ nchí Mpɛmɛ anɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ătó!' Nɛ mándwɔ bɛyă bho bɛ mánjibhiri batɨ yap. 7 Nɛ mpok băghókó nsóŋó-nɛnu băké chay. Mɛnyŭ mɛnyiŋ ɛbhɔ bébhɔŋ bɛfakari, kɛ ɛyɔ ɛpu tɔŋ bɛ ngwɛnti mmik aghaka. 8 Chɔŋ bɛtɔk ménu nɛ bɛtɔk béchák, bafɔ̆ ɛtɔk mánu nɛ batĭ bafɔ̆ ɛtɔk nɛ chɔŋ mmik anyikisi ndŭ bɛyă bɛbhak, nsay ankwén ɛtɔk. Kɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛnkɛm bɛchi chi mbɔ nɛbhŏnɛt ɛnɛn bɛbe ntá ngɔré anɛ ánòŋsi.

9 "Kɛ sɔt ka mpok! Chɔŋ mánkɛm be mánchyɛ ntá bŏbati ɛtɔk bó mántaŋ be. Chɔŋ mángwapti bhe amɛm bɛkɛré nɛnikímʉɛt. Chɔŋ măntе bɛsí bɔgóbhanɔ nɛ bafɔ ĕti ya bɛ măngátí bhɔ Mbok Ndíndí ĕti ya. 10 Mbok Ndíndí abhɔŋ bégháka bɛtɔkó mmik mɛnkɛm kɛ ngwénti antwɔ́. 11 Yĕntiki mpok anɛ bákémé bhe ndu bɛtaŋ be, băké sɛmɛ ambɨ ambɨ bɛ, 'Chɔŋ séndɛm bɛ yi?' Mpok ánkwáy, dɛm ka yĕntiki ɛnyiŋ ené éfú be anyu mbɔnyunɛ Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ kɛ ághàti chɔŋ be ɛnyiŋ ɛné băbhóŋɔ́ bɛrɛm. 12 Chɔŋ manɔ́ anchyɛ nti manɔ ntá bŏbati bɛ mángwáy. Chɔŋ mbɔk bachi mánkʉ ɛnyumət nɛ bŏbhap. Chɔŋ mbɔk bɔ mánte nɛnu nɛ bachi nɛ manɔ bhap, mánkʉ bɛ mángwáy bhɔ. 13 Chɔŋ mɛnyŭ bo mɛnkɛm mámpap bhe ĕti băchí bakoŋɔ bha. Kɛ mmu anɛ átè kákátí tɛ ndŭ ngwɛnti, Mandɛm ăpɛmɛ yi."

Ɛrɛm ɛsɔŋɔri ɛnɛ ɛbhɔŋɔ bétwɔ Yerúsalɛm
(Mt 24.15-28; Lk 21.20-24)

14 Yesu apɛt arɛm bɛ, "Chɔŋ măngɔ 'Ɛrɛm ɛnyiŋ ɛnɛ Mandɛm ápábhé' téé ndŭ nɛbhʉɛt anɛ ébhiki bhɔŋ bɛbhak. Mpok yɔ, bo abhɛn bachi atú Judéya mámbʉ́é mámbésé amfăy njiɛ. [Yĕntiki mmu anɛ ápáy ɛkáti-nɛ ámbʉ́ré antí, anjwimɛm.] 15 Mpok yɔ, mbák éfákárí bé mmu ăkʉ bɛtik amfay ɛkɛt ɛyi, áké sɔŋɔri mmʉɛt bɛsɛp kpik bɛ andɔk amfɛrɛ mɛnyiŋ anywóp kɛ ambʉɛ. 16 Nɛ mmu anɛ achi ɛbhi ákù bɛtik, áké rón kpík anywóp ndu bɛbwɔp ndɛ yi. 17 Nɛ chɔŋ émbép ɛncha ntá baghɔré nɛ mɛniɛ nɛ abhén bábhak nɛ bɔ amɔ mpok yɔ! 18 Nik nókó ká mmʉɛt bɛ barak anɛ áké fakari nɛ ɛso ndu ébè mmʉɛt bébʉɛ mpok yɔ. 19 Băké rɔ mɛnikmʉɛt, mbɔnyunɛ ɛsɔŋɔri ené bo bábhòŋ mpok yɔ chi ɛnyŭ ɛsɔŋɔri ɛnɛ bábhíkí re ghɔ wáwák tĕ mmik ábhó. Nɛ mpok yɔ ánáŋ ámfʉ́ét, ɛnyŭ ɛsɔŋɔri yɔ ɛpu pɛrɛ bhák wáwák. 20 Nɛ mbɔ Acha abhíkí kpɔt manywɔp yɔ bɛ akɛ ya, mbʉ yĕ nkwăŋwaŋ amət apu rɔp nɛpém. Kɛ Mandɛm akpɔt mpok ɛsɔŋɔri yɔ mbiŋ ĕti bo abhɛn yi áyábhé bɛ mambak abhi. 21 Mpok yɔ, mbák mmu ángátí bhe bɛ, 'Ghó ká Mpɛmɛ anɛ Mandɛm átó fá', yĕ chi bɛ, 'Ghó yi awu!' Băké noko bɛ ɛchi tɛtɛp. 22 Băké noko bé échí tɛtɛp mbɔnyunɛ chɔŋ bŏ bɛtábhá mantwɔ, yĕntiki mmu wap andɛm nɔkɔ bɛ yi kɛ achi Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ătò. Chɔŋ barɛmé kɛpǐnti nsé nkwɔ mántwɔ. Nɛ yĕntiki mmu wap ătwɔ, ankʉ nɔkɔ mɛnyiŋí maknkay ndu bɛrwɔ bho. Nɛ mándwɔ́ yĕ chí bŏ abhɛn Mandɛm áyábhé bɛ mámbák abhi, mbák bábhɔŋ mbi bɛkʉ nɔ. 23 Sɔt yɛ ka mpok! Nnáŋ ngati nɔ bhe mɛnyiŋ ɛbhɛn ambɨ ambɨ.

Mɛnyiŋ ɛbhɛn bébhóŋɔ́ béfákari mpok Kristo átwɔ̀
(Mt 24.29-31; Lk 21.25-28)

24 "Mbák manywɔp anɛ bɛyă ɛsɔŋɔri yɔ ámay, mmok ánɛm témté, ntaŋ kɛpɛrɛ ghɔɔ, 25 mambe ámfu amfay ánkwɛnti, nɛ bɛtaŋ mfáy ményikisi. 26 Nɛ chɔŋ Mmú anɛ áfú ntá Mandɛm ambesi ande twɔ́ amɛm nɛbháŋ

nɛ bɛyǎ bɛtaŋ nɛ kɛnókó. 27 Mpok yɔ, chɔŋ ntó bɔángɛl abha, mándɔk ndŭ mmik nkɛm, bɛbho ndŭ ɛbhókó mmik émɔt bɛghaka ndu ɛchak, mánsɔt bo abhɛn Mandɛm áyábhé mánchɛm nɛbhʉɛt amɔt.

Ɛnyiŋ ɛnɛ nɛkǎy ɛnɔkɔ Fig nétɔ̀ŋ bhɛsɛ
(Mt 24.32-35; Lk 21.29-33)

28 "Ghók ká ɛnyiŋ ɛnɛ ɛnɔkárɛm ɛnɛ bábhiŋi bé, fig étɔ̀ŋ bhɛsɛ. Ɛnáŋ émbó bɛtɛm bɛtó, bărinɨ bé ɛso érɔp chi kékwɔ́t. 29 Ɛchí ɛnyumɔt nɛ nɛtwɔ́ wa, Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm. Mănáŋ măngɔ ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn nɛ ngátí bhe bɛ́fàkari, diŋ́ ká bɛ mpok nɛtwɔ wa arɔp kɛkwɔt. 30 Nchí ghati bhe tɛtɛp bɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛnkɛm bɛ́bhɔŋ bɛfakari, kɛ mkpáká bho abhɛn ɛchɔŋ ámfʉɛt. 31 Chɔŋ mfay amfʉɛt, mmik amfúɛ́t, kɛ Ɛyɔŋ ɛya épú fʉɛt.

Yɛ́ mmu abhíkí riŋi nywɔp nɛ mbɔ̌ŋ mpok ɛyɔ
(Mt 24.36-44)

32 "Yɛ́ mmu abhíkí riŋi nywɔp nɛ mbɔ̌ŋ mpok anɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛ́fàkari chɔŋ. Bɔángɛl Mandɛm bábhiki riŋi, yɛ̌ mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm mbíkí riŋi. Ɛta Mandɛm aywǐnti kɛ árinɨ. 33 Sɔt yɛka mpok, mămbak pɛ̌ mbɔnyunɛ yɛ̌ mmu abhíkí riŋi mbɔ̌ŋ nywɔp ɛnɔ. 34 Ɛchi ɛnyumɔt mbɔ mmŭ anɛ árɔ̀ŋ nɛkɔ, kɛ ápérɛ́ rɔ ɛkɛt ɛyi, arɔ yɛ̌ntiki ɛnyiŋ amɔ bŏ bɛtik abhi, achyɛ yɛ̌ntiki mmu wap ayi ntí bɛtik. Aghati yɛ mbabhɛri nyŭbha bɛ́ ámbák pɛ̌. 35 Bák yɛ́ ka pɛ̌! Băbhíkí riŋi mbɔ̌ŋ mpok anɛ chi ɛkɛt ápɛ̀tnsɛm. Kɛ chí beku-a, kɛ nɛ nénti bɛti-a, kɛ manémnkɔk-a, kɛ chi nɛyǐnywɔp-a, yɛ̌ mmu abhíkí riŋi. 36 Ɛbhíkí ri bɛ yi ántwɔ́ témchok antɛmɛri bhe ndŭ bǎbhɛ̀rɛ kɛŋɔ. 37 Mbɔ ɛnyu ngáti né bhe, kɛ nchí ghati bo mankɛm fá amik: Bák ká pɛ̌."

14

Bŏbati ɛtɔk bátɛ́ ɛyu bɛ mángwáy Yesu
(Mt 26.1-5; Lk 22.1-2; Jn 11.45-53)

1 Ɛrɔp manywɔp apay ndu ményiɛ Ɛpă Nɛkiŋi ndu bétik nɛfɛrɛ Mandɛm áférɛ́ bo Israɛl ndŭ kɛsɛm amɛm ɛtɔk Ijip, nɛ Ɛpă Brɛt anɛ ábhíkí bhɔŋ yís. Bo bati bachiăkap Mandɛm nɛ batɔŋ ɛbhé Moses báre yaŋ mbi bɛkɛm Yesu bhésé bhésé mangway. 2 Báre rɛm bɛ, "Séké kɛm yi mpok ɛpa mbɔnyunɛ bo bákway béchyɛ ɛsɔŋɔri."

Ngɔ́ré amɔt atɛmti bawɛrɛ ɛriɛp anti Yesu
(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

3 Yesu abhak ɛtɔk Bétani, amɛm ɛkɛt Símun anɛ ánáŋ ámé nyaka ɛbhaŋákwa. Ɛné yi ányĭɛ nɛnyíé aré, ngɔ́ré amɔt atwɔ́ nɛ ɛsáyrí ékpémé bawɛrériɛp amɛn áyá nkáp. * 4 Móngɔ́ré wu asiép ɛmi ékpémé bawɛt ɛyɔ, apikiri mɔ anti Yesu. 4 Ɛkʉ mbɔk bo abhɛn bachi arɛ chɔkɔ bábénti tontó, mándɛmɛ nɔkɔ nɛ bati bɛ, "Móngɔ́ré nɛ ǎchɔ̀ŋti bawɛrériɛp amɛn ndaká yí? 5 Bákway mbʉ béti mɔ anchyɛ nkáp ané áyá échá nkáp anɛ nkʉbɛtik ányiɛ ndŭ mmiɛ, mánsɔt nkáp wu mánchyɛ ntá bachébhé bho." Bŏbhɔ bábho bɛji móngɔ́ré wu. 6 Kɛ Yesu arɛm bɛ, "Dɔ̌ ká yi. Ndaká yí bǎsɔŋɔri yi? Akʉ mɛ ɛrítí ɛnyiŋ. 7 Bachébhébho báchí nɛ bhe mpoknkɛm. Yĕntiki mpok anɛ mmu ákóŋɔ́, ánkwák bhɔ. Kɛ mpú bhak chɔŋ nɛ bhe mpoknkɛm. 8 Akʉ ɛnyiŋ ɛné yi ábhóŋɔ́ mbi bɛkʉ ntá ya. Awátí mɛ nɛ bawɛrériɛp kɛ mpok bébhémɛ mɛ ankwáy. 9 Diŋ́ ká tɛtɛp bɛ yĕntiki ɛbhak ɛné bághàti Mbok Ndíndí́ ndŭ mmik nkɛm, chɔŋ bo mándɛm ĕti ɛnyiŋ ɛné móngɔ́ré anɛ áká." Nɛ ndŭ bo bárèm ĕti ɛnyiŋ ɛné yi áká, chɔŋ mántík nɔkɔ yi.

Júdas aka bɛti Yesu
(Mt 26.14-16; Lk 22.3-6)

10 Júdas Iskariɔt achi nyaka mmŭ amɔt ndŭ nkwɔ baghɔk Yesu bati byo nɛ apay. Afuét arɔk ntá bŏbati bachiăkap ndu bɛti Yesu ntá yap. 11 Ághátí nókó bhó nkaysi yi, bábhóŋ manák. Báfyɛ́ bariɛp béchyɛ yi nkáp. Júdas abho bɛyaŋ yɛ mbi ndu bɛti Yesu ntá yap.

Yesu anyiɛ́ nɛnyíɛ́ Ɛpă Nɛkiŋi nɛ baghɔkó bhi
(Mt 26.17-25; Lk 22.7-14, 21-23; Jn 13.21-30)

12 Ndŭ nywɔbhé mbi ɛnɛn Ɛpă Brɛt anɛ kɛbhóŋ yis, nɔ chi nywɔp ɛnɛn bɛway mónkwɔmɛn ndu bɛkʉ nɛnyíé Ɛpă Nɛkiŋi, baghɔk Yesu bábhɛp yi bɛ, "Ɔyaŋ séndók sénkʉ nɛnyíé Ɛpă Nɛkiŋi ntá yɛ fá?" 13 Ató baghɔkó bhi bati apay nɛ ɛyɔŋ bɛ, "Dók ká afɔ ndŭ ɛtɔk ɛgho. Aré, chɔŋ măngó mmu anɛ ápókó ɛjɔ manyiɛp. Koŋó ká yi. 14 Chwe ká ndŭ ɛkɛt ɛné yi áchwe măngati mbɔŋ́ókɛt bɛ, 'Ɛtayɛsé ato bhɛsé sémbɛp wɔ bɛ, ɛkɛré manko ɛné yi ábhóŋɔ́ ményiɛ Ɛpă Nɛkiŋi nɛ baghɔkó bhi aré échi fá?' 15 Chɔŋ antóŋ yɛ be móket anɛ áchíkí amfay, ndŭ ɛkɛrémfáy. Yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ séyàŋ échí amɛm. Toŋtí ká yĕntiki ɛnyiŋ aré ntá yɛsɛ." 16 Baghɔk Yesu bhɔ bati apay bárɔk ɛtɔk ɛgho ɛyɔ. Bághɔ yĕntiki ɛnyiŋ mbɔnyu Yesu ághati bhɔ, bákʉ nɛnyíé Ɛpă Nɛkiŋi bábhʉrɛ.

17 Ɛgháká nókó beku, Yesu atwɔ́ nɛ baghɔkó bhi bati byo nɛ apay báchɔkɔ ményiɛ nɛnyíé ɛpă ɛyɔ. 18 Ɛné mányĭɛ nɛnyíé, Yesu arɛm bɛ, "Diŋ́ ká tɛtɛp bɛ mmu ywɛka amɔt ăti chɔŋ mɛ. Yí wu achi fá nɛ mɛ ănyiɛ nɛnyíé ɛnɛn." 19 Ndak anɛ áká bati ábé baghɔkó bhi amɛm, bábho bɛbhɛp Yesu amɔt

* **14:3** Bághóko ékpémé yɔ nɛ ntay ɛnɛn bábhiŋi bé "Alabásta" nɛ bághóko bawɛrériɛp amɔ nɛ bakaŋ mónɔk anɛ bábhìŋi bɛ "Nad".

amɔt bɛ, “Puyĕ mɛ, pú nɔ?” 20 Akɛmɛ bhɔ bɛ, “Chi mmu amɔt ndŭ nkwɔ ywɛka batí byo nɛ apay. Yí nkwɔ ăsèbhɛ awɔ amɛm nkúbhé ɛkpʉ́ré nɛnyiɛ ɛnɛ émɔt nɛ mɛ. 21 Chɔŋ Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm ngú mbɔ ɛnyu Ɛkáti Mandɛm érèm. Kɛ chɔŋ émbɛp éncha ntá mmu anɛ áti mɛ. Ɛrɨ nyaka bé báké bhe yi wáwák.”

Yesu anyié nɛnyíɛ ngwɛnti ɛni nɛ baghɔkó bhi

(Mt 26.26-30; Lk 22.14-20; 1 Kɔr 11.23-25)

22 Ɛné Yesu nɛ baghɔkó bhi mányĭɛ nɛnyíé, asɔt ɛkpɔkó brɛt akém awó. Achyɛ bakak ntá Mandɛm abho bébókóti anchyɛ nɔkɔ bhó nɛ bɛyɔŋ ɛbhɛn bɛ, “Sɔt ka nyié. Né chi mmʉ́ɛt ɛya.” 23 Asɔt yɛ nkóbhémém, áchyé nókó bakak ntá Mandɛm, abho bɛchyɛ ntá yap. Básɔ́t. Ntɨ anyŭ anchyɛ ntɨ. 24 Yesu arɛm yɛ bɛ, “Né chi manoŋ ma. Ákʉ nku anɛ Mandɛm ányú nɛ bŏbhi ántéé. 25 Nchí ghati bhe bɛ mpú pɛrɛ nyu mĕmɛn, kpátɛ ɛwak ɛnɛ mĕnyú mmĕm bakɔ amɛm Kɛfɔ Mandɛm.” 26 Ndŭ ngwɛnti, Yesu nɛ baghɔkó bhi bákwáy nɛkwáy báchyé Mandɛm bakak. Báfú yɛ bákó amfay Njiɛ Mɛnɔk Olif.

Yesu arɛm bɛ chɔŋ Píta andɛm bɛ abhíkɨ riŋɨ yi

(Mt 26.31-35; Lk 22.31-34; Jn 13.36-38)

27 Bágháká nókó ndŭ Njiɛ Mɛnɔk Olif, Yesu aghati bhɔ bɛ, “Chɔŋ bĕ mankɛm mămfɛrɛ ntí nɛ mɛ mbɔnyunɛ Ɛkáti Mandɛm érèm bɛ, ‘Mandɛm ădɛp chɔŋ mbabhɛri bághóŋɔmén angʉ́ép amik, nkwɔ́ bághóŋɔmén ántaka ɛbhɨ. 28 Kɛ Mandɛm ánáŋ ánkʉ́ mpétnsɛm ndŭ nɛpém, chɔŋ njambɨ atú Gálili, măntɛmɛri mɛ aré.’ ” 29 Píta akɛmɛ bɛ, “Yĕ bŏ mankɛm mámbʉ́é wɔ, mɛ, mpú bʉ́ɛ!” 30 Yesu aghati Píta bɛ, “Nchí ghati wɔ bɛ, nkɔk apɛré kok ndɔŋ ɛpay nkúbhé bɛti ɛbhɛn, chɔŋ óndɛm ndɔŋ érát bɛ ɔbhikɨ riŋɨ mɛ.” 31 Yĕ nɔ, Píta arɛm nɛ ntɨ ɛni nɛnkɛm bɛ, “Yĕ chí nɛwú, chɔŋ ngu nɛ wɔ. Mpú bʉɛ wɔ.” Baghɔk Yesu báchák mankɛm bárém ɛnyumɔt.

Yesu arɛ nikmʉɛt amɛm mónkɨ anɛ bábhiŋɨ bɛ Gɛtsémani

(Mt 26.36-46; Lk 22.39-46)

32 Yesu arɔk yɛ nɛbhʉɛt anɛ bábhìŋɨ bɛ Gɛtsémani nɛ baghɔkó bhi. Aré, aghati bhɔ bɛ, “Chɔkó ká fa, mĕtɛn mmʉɛt ambɨ ndu mɛnikmʉɛt.” 33 Asɔt Píta nɛ Jems nɛ Jŏn arɔk nɛ bhó. Arɔp nsónso nɛ basémé antɨ. 34 Arɛm ntá yap batí arat bɛ, “Basémé ajwí mɛ antɨ mbɔ bɛ ăway mɛ way. Chɔkó ká fá, mămbak pĕ nɛ mɛ.” 35 Arɔ bhó atén mmʉɛt ambɨ mandú. Akwɛn nɛ bɛsí amik, abho mɛnikmʉɛt, béghɔ mbák ăkway béfɛrɛ ɛsɔŋɔri ené échi yi ambɨ. 36 Ndu nɛnikímʉɛt ɛni arɛm bɛ, “Ɛta, Ɛtaya! Ɛnyiŋ ené écha wɔ épú. Kʉ nkóp ɛsɔŋɔri ɛnɛ ámfʉ́ɛt mɛ ansɛm nti. Kɛ éké bhák mbɔ ɛnyŭ měyáŋ, émbák chi mbɔ ɛnyŭ óyàŋ.” 37 Afate yɛ, apɛtnsɛm ntá baghɔkó bhi abhɛn bati arat. Aghɔ bhɔ ndu bábhʉ̀rɛ kɛnó. Aŋɛmɛ bhó abhɛp Píta bɛ, “Símun, băbhʉrɛ chi kɛnó? Băpú kway béchɔkɔ pĕ yĕ chí ndŭ nɛŋɔkó nywɔp némót-ɛ?” 38 Aghati yɛ bhɔ bɛ, “Bák ká pĕ, mănik nɔkɔ mmʉɛt, bé nɛmɔ néké dɛp be amik. Băbhɔŋ nti, kɛ mmʉɛt apu bhe.” 39 Apɛt arɔ bhó arɔk anikmʉɛt ntá Mandɛm ɛnyumɔt mbɔ ndɔŋ anɛ mbɨ. 40 Apɛtnsɛm, aghó bhɔ bati arat ndu bápɛt bákwéné kɛnó. Bápú kway nyaka béchókɔ pĕ ndŭ kɛnó kéjwí bhɔ amík. Bó kɛriŋɨ ɛnyiŋ ɛnɛ bákway bɛghati yi. 41 Yesu arɔ bhɔ arɔk. Ápéré nókó nsɛm ndɔŋ anɛ ajwi ɛrat, arɛm ntá yap bɛ, “Băbhʉ́ɛt bɛbhʉrɛ kɛnó? Băbhʉ́ɛt béywĕmʉɛrɛ? Ɛkway nɔ! Mpok akway anɛ bákɛm Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm mánchyɛ ntá bŏbɛbʉ́. 42 Faté ká, mmu anɛ átí mɛ anáŋ achi kékwɔ́t. Séndók séntéméŕí yi.”

Bákém Yesu

(Mt 26.47-56; Lk 22.47-53; Jn 18.3-12)

43 Ɛné Yesu abhʉ́ɛt bɛrɛm nɔ nɛ baghɔkó bhi, ngŏk aywi amɔt ndŭ abhɛn bati byo nɛ apay anɛ aka nnyén bɛ Júdas, achwɔp nɛ bɛyă bho. Bŏ bhɔ bábhák nɛ bɔakparɛnja nɛ nkík amɔ. Bŏbati bachiăkap, nɛ batɔŋ ɛbhé Moses, nɛ bŏbati ɛtɔk kĕ bátó nyaka bhɔ. 44 Júdas anáŋ achyé nyaka bhɔ ɛriŋ ɛnɛ ékwák bɔ mándiŋɨ Yesu. Akʉ nó, ndŭ ághátí bhó bɛ, “Mmŭ anɛ mĕbhɛnɛ chɔŋ chí yi. Kém ká yi măndɔk nɛ yi bɛ áké bʉɛ.” 45 Achúóbhé nókó ɛbhak ɛné Yesu achi, arɔk akaka yi bɛ, “Ntɔŋ!” Abhɛnɛ yi. 46 Bŏ bhɔ barɔk *bákém Yesu bábáyti. 47 Kɛ mmu amɔt anɛ áchi kékwɔ́t, agwɔp akparɛnja ywi akpót atú nsɛm Mŭngo bachiăkap Mandɛm chwát agʉɛp amik. 48 Yesu abhép bo abhɛn bátwɔ bɛkɛm yi bɛ, “Bátwɔ bɛkɛm mɛ nɛ bɔakparɛnja nɛ nkík mbɔ bɛ nchí ngébhé ntantaŋ? 49 Nchí nyaka nɛ bhe amɛm ɛkɛrákap Mandɛm nénjí nɛnji ntɔŋ nɔkɔ, be kɛkém mɛ. Kɛ ɛchi ɛnyu ɛnɛ bɛ ɛnyiŋ ɛné básíŋí amɛm Ɛkáti Mandɛm émfú tɛtɛp.” 50 Afɔ kĕ baghɔkó bhi bárɔ́ yi bábʉ́é.

51 Ɛsakámu amɔt abhak aré anɛ áchi nɛ ndɛn amʉɛt nénép. Are koŋɔ Yesu. Báyaŋ nyaka bɛkɛm yi, 52 kɛ abʉ́é ɛbhówɔ, ndɛn ayi arɔp bɔ́ amɔ.

Básɔ́t Yesu ntá bataŋá manyé

(Mt 26.57-68; Lk 22.54-55, 63-71; Jn 18.13-14, 19-24)

53 Básɔt Yesu bárók ntá mŭngo bachiăkap Mandɛm. Bŏbati bachiăkap Mandɛm nɛ bo batí ɛtɔk nɛ batɔŋ ɛbhé Moses báchɛm aré. 54 Píta ăkoŋɔ nyaka bhɔ ansɛm nɛkɔ nɛsiɛ, kpátɛ amɛm sɛnta mŭngo bachiăkap Mandɛm. Aré, arɔk achɔkɔ nɛ babhabhɛri angɔkɔ ngó angwaka nɔkɔ ngó. 55 Bŏbati

bachiăkap Mandɛm nɛ bŏ ɛchɛmé bataŋá manyé bachak mankɛm báré yaŋ bo abhɛn bákway bɛbhat Yesu barak amʉɛt ɛnyu ɛné bó bábhɔŋ mbi bɛway yi, kɛ bákɛ bhɔŋ yĕ mbi. 56 Bɛyă bho bápú barak bábáy yi antí, kɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn bó bárémé kɛbhák ɛnyumɔt mbɔnyunɛ báchi nyaka bɛyɔŋ bɛyɔŋ. 57 Báchák báfáte yɛ básé nsé amʉɛt Yesu bɛ, 58 “Séghok ndŭ yi árèm bɛ, ‘Chɔŋ mmokoti ɛkɛrákap Mandɛm ɛnɛ báté nɛ amɔ, nɛ bɛkʉ manywɔp arat, nte échák ɛné puyĕ bo kɛ báté.’ ” 59 Yĕ nɔ, bó nkwó kɛbhák ɛyɔŋ émɔt. 60 Mŭngo bachiăkap Mandɛm afaté bɛsí bo ɛchɛmɛ ɛyɔ abhép Yesu bɛ, “Ɔbhíkí bhóŋ yĕnyiŋ bɛkɛmɛ ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn bŏ bhɛn bárèm bɛ ɔkʉ?” 61 Yĕ nó, Yesu achɔkɔ kpák, akɛrɛm yĕnyiŋ. Mŭngo bachiăkap Mandɛm apɛt abhép yi bɛ, “Wɔ kɛ óchí Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ătò, wɔ kɛ óchí Mmɔ Mandɛm Mmu sébhóŋó bɛbiti?” 62 Yesu akɛmɛ bɛ, “Chi mɛ, nɛ chɔŋ măngɔ Mmu anɛ áfú ntá Mandɛm chɔkɔ ndŭ ɛnɔk kɛnókó ɛbhe awónɛm Mandɛm bɛtaŋ mɛnkɛm. Chɔŋ măngɔ ndŭ Mmu anɛ áfú amfay átwɔ̀ amɛm nɛbháŋ.” 63 Yesu akɛmɛ nɔkɔ nɔ, mŭngo bachiăkap wu akém ndɛn ɛné échi yímbɔn amʉɛt adak. Arɛm bɛ “Sépét séyàŋ batísié mántwɔ́ mándém ɛnyiŋ ɛnɛ yi ákʉ́ ndaká yí? 64 Băghok mɛnyiŋ ɛbhɛn yi árémé ndu bétɔ̀ŋ bé ăyɛnti mmʉɛt nɛ Mandɛm. Băkaysi bɛ yi? Báká ɛyɔŋ émɔt bɛ mángwáy yi.” 65 Mbɔk ɛyap bábho bépáti Yesu batié amʉɛt. Básɔt ndɛn bágwɔt yi amík. Báre dɛpti yi mándɛm nɔkɔ bɛ, “Ghatí bhɛsɛ! Agha ádébhé nó wɔ?” Babhabhɛri básɔt yi. Ndu bárɔ̀ŋ, mándɛpti nɔkɔ yi.

Píta arɛm bɛ abhíkí riŋi Yesu
(Mt 26.69-75; Lk 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

66 Ɛné Píta ábhʉét amɛm sɛnta mŭngo bachiăkap Mandɛm, ngɔré bɛtok aywi amɔt arɔk ɛbhak ɛnɛ Píta achi. 67 Ághó nókó yi ndŭ áwàk ngó, ayiŋi yi dĭĭ arɛm bɛ, “Wɔ nkwó ochí mbʉ́ nɛ Yesu mmu Násáret-nɛ.” 68 Píta ataŋa, arɛm bɛ, “Mbíkí riŋi ɛnyiŋ ɛnɛ órèm. Mbíkí riŋi ntí nɛ nnɛt aré.” Arɛm nɔkɔ nɔ, afa arɔk ate ndŭ nyŭbha ɛnɛ sɛnta, [nkúbhé mpok ɛyɔ nném nkɔk akók]. 69 Ngɔré bɛtok wu aghó yi aré, apɛt abho bɛrɛm ntá bo abhɛn báchi arɛ téé bɛ, “Mmŭnɛ achi mmŭ ywi nkwɔ.” 70 Píta apɛt ataŋa. Ɛbhíkí tat, bo abhɛn báté aré nɛ Píta bárɛm ntá yi bɛ, “Sayri sayri, ɔchí mmŭ ywi amɔt mbɔnyunɛ wɔ nkwó ɔchí mmu Gálili!” 71 Ndɔŋ ayɔ, Píta arɛm bɛ, “Mandɛm ántémsí mɛ mbák mĕsè chi nsé! Mbíkí riŋi mbŏŋ mmú anɛ bărèm nɔ ĕti yi!” 72 Nkúbhé mpok ayɔ, nném nkɔk akók ndɔŋ ané ajwí épay. Píta atik ndŭ Yesu ághátí yi bɛ, “Nkɔk apɛré kók ndɔŋ ɛpay, chɔŋ óndɛm ndɔŋ ɛrat bɛ ɔbhíkí riŋi mɛ.” Agbɔkɔ kɛbhɔ, are di.

15

Bárók ntá Páilet nɛ Yesu
(Mt 27.1-2, 11-14; Lk 23.1-5; Jn 18.28-38)

1 Bĕtí bĕti, bŏbati bachiăkap Mandɛm nɛ bŏbati ɛtɔk nɛ batɔŋ ɛbhé Moses báte ɛyu nɛ nkwó ɛchɛmé bŏbati ɛtɔk báchák mankɛm. Báfyé yi ngɛm amó, básɔt barɔk ntá Páilet, mmu Rom anɛ achi nyaka góbhanɔ atú Judéya mpok yɔ. 2 Páilet abhép yi bɛ, “Wɔ kɛ óchí né Mfɔ bo Israɛl?” Yesu akɛmɛ yi bɛ, “Ɛchí mbɔ ɛnyu órémé.” 3 Bŏbati bachiăkap Mandɛm bábhat Yesu bɛyă barak amʉɛt bɛsí Páilet. 4 Páilet apɛt abhép yi bɛ, “Ɔbhíkí bhóŋ yĕnyiŋ békémɛ? Ghok bɛbépti mɛnyiŋ ɛbhén bárèm bé ŏkʉ!” 5 Kɛ yĕnyiŋ Yesu kɛrɛm. Páilet abhak maknkay tontó.

Páilet akpót manyé Yesu
(Mt 27.15-26; Lk 23.13-25; Jn 18.39-19.16)

6 Góbhanɔ abhŏŋ nyaka ɛpiŋ bɛ yĕntiki mmíé, ndŭ mpok Ɛpă Nɛkiŋi, ăfɛrɛ mŭkɛnɔŋ amɔt anɛ bo báyàŋ yí ámféré. 7 Mpok ɛyɔ bo bábhák ɛkɛrékɛnɔŋ. Báfyɛ bhó kɛnɔŋ ndu bápú noko bŏbati ɛtɔk nɛ ndu bágʉ́ébhé ɛbyɔk amɛm ɛtɔk kpát báway bho. Mmŭ wap amɔt aka nnyén bé Barábas. 8 Ɛká bho bárɔk ntá Páilet bé ámfɛrɛ mŭkɛnɔŋ nkúbhé mbɔnyu yi ákʉ́ yĕntiki mmíé mpok Ɛpă Nɛkiŋi. 9 Páilet abhép bó bɛ, “Băyaŋ mféré Mfɔ bo Israɛl amɔ bɛ yi andɔkɔ?” 10 Páilet arínɨ́ nyaka sayri bɛ bŏbati bachiăkap bákɛm Yesu bátwɔ ntá yi nɛ yi chi ĕti mpabhamík. 11 Yĕ nɔ, bŏbati bachiăkap Mandɛm bákʉ ngémtáy bŏbhɔ mándɛm Páilet ámfɛrɛ chi Barábas ɛkɛrékɛnɔŋ. 12 Páilet abhép bó bɛ, “Băyaŋ yɛ bɛ nkʉ yi nɛ mmu anɛ băbhiŋi bé Mfɔ bo Israɛl?” 13 Bábho bébik bɛ, “Dɛm mángó yi ndŭ ɛkotákátí.” 14 Kɛ Páilet abhép bó bɛ, “Ntiki ɛbéptí ndak yi ákʉ́?” Kɛ ngémtáy bŏbhɔ bápɛt báre bik nɛ bɛtaŋ bɛ, “Dɛm mángó yi ndŭ ɛkotákátí!” 15 Ndu Páilet áyàŋ nyaka bɛkʉ mbɔ ɛnyŭ bɛyă bŏbhɔ báyàŋ, afɛrɛ Barábas ɛkɛrékɛnɔŋ. Achyɛ ɛyɔŋ bádén Yesu nɛ ékpá. Achyɛ yi ntá yap bé mángó ndŭ ɛkotákátí.

Batɛmé nɛnu báré yɔkɔ Yesu
(Mt 27.27-31; Jn 19.2-3)

16 Batɛmé nɛnu básɔt yi bárɔk amɛm áchá góbhanɔ. Bábhiŋi batɛmé nɛnu báchák mankɛm nɛbhʉɛt amɔt. 17 Báfyé yi nkú chu amʉɛt anɛ ágháká yi tɛ bɛkak. Básɔt bŏbatábhénɔk abhén báchí nsĕnse mánɨ́ ntá báfyɛ yi anti bɛ chi ayĭ nta kɛfɔ. 18 Bábho bɛway Yesu mándɛm nɔkɔ bɛ, “Acha mfɔ bo Israɛl, kɛnókó kéchí ɛkɛ etá!” 19 Báre dɛpti yi anti nɛ mɛnɔk. Mámpati nɔkɔ yí batié

amʉɛt nɛ mántɛp nɔkɔ mánén bɛsí bhi mbɔ́ bɛ báchyɛ̀ nɔ yi chi kɛnókó. 20 Bápɔ́bhé nókó béyɔ́kɔ yi, báfɛ́rɛ nkú chu yi amʉɛt, básɔ́t ɛyi yímbɔŋ bákémɛ yi amʉɛt. Básɔ́t yɛ yi bárɔ́k bɛgo ndŭ ɛkotákátí.

Bágó Yesu ndŭ ɛkotákátí
(Mt 27.32-44; Lk 23.26-43; Jn 19.17-27)

21 Ɛné bárɔ̀ŋ, bátɛmɛri mmŭ ɛtɔk Sírene amɔt anɛ aka nnyén bé Símun ndu áfú ɛbhi árɔ̀ŋ ɛtɔk. Mányiɛrɛ yi ámpókó ɛkotákátí Yesu. Símun achi nyaka chi Aleksánda nɛ Rúfɔs. 22 Básɔt Yesu bárɔk ɛbhak ɛné bábhɛ̀ŋɨ bé Golgóta, nɔ́ chi "Nɛbhʉɛt Ɛnkónti." 23 Báchyɛ yi mmĕm amɛn báchɔ́bhé nɛ babhé amɛn bábhɛŋɨ bɛ myrrh. Kɛ Yesu kɛnyu mɔ́. * 24 Bágó yi ndŭ ɛkotákátí. Básɔt ndɛn ɛyi bɛkórɛ. Bágʉɛp ɛbhánɲá bériŋɨ anɛ yĕntiki mmu wap ábhɔ́ŋɔ́ bésɔt. 25 Bágó yi ndŭ ɛkotákátí mpok nywɔp néghaka nkárɛnka nénɛnamɔt. 26 Amfăy ntí Yesu, ndŭ ɛkotákátí, ɛbhɔk ɛnɔk ɛbhak babhát. Básiŋ aré ɛnyiŋ ɛné ékʉ kɛ báway yi. Básiŋ bɛ, "Mfɔ bo Israɛl." 27-28 Bágó nkwɔ ngébhé ntantaŋ amɔt ndŭ ɛyi ɛkotákátí ɛbhe awónɛm Yesu. Bákʉ́ ɛnyumɔt nɛ achák ɛbhe awɔghɔ yi. 29 Bo abhɛn báfʉɛré fʉét, bágháká nyaka arɛ mántĕ, mánka nɛ batí, mánsɔkɔti nɔkɔ yi bɛ, "Aha! Wɔ mmu ókway mɛmokoti ɛkɛrákap Mandɛm, nɛ ónte yɔ́ ndŭ manywɔp arat! 30 Pɛmé mmʉɛt, nɛ fă ndŭ ɛkotákátí sɛp amik!" 31 Bŏbati bachiăkap Mandɛm nɛ batɔŋ ɛbhé Mandɛm nɛ bŏbati ɛtɔk báré way nkwɔ yi, mándɛmɛ nɔkɔ nɛ batɨ bɛ, "Ápɛmɛ nyaka bo báchák, kɛ apú kway bɛpɛmɛ mmʉɛt yi! 32 Dɔ̌ ká séngó ndŭ Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ătò, Mfɔ bo Israɛl, áfa ndŭ ɛkotákátí ansɛp amik. Mbák ánsép amik, chɔŋ sénoko bé Mandɛm kɛ átó yi." Baghép abhɛn bati apay báre sɔkɔti Yesu nkwɔ.

Yesu agú ndŭ ɛkotákátí
(Mt 27.45-56; Lk 23.44-49; Jn 19.28-30)

33 Ɛgháká nókó nkárénká byo nɛ ɛpay nɛ ngósí, ɛjuri ékwén ɛtɔk ɛnkɛm. Ɛbhák kpátɛ nkárénká érát nɛ ngósí. 34 Ɛgháká nókó mbɔ nkárénká ɛyɔ érát, Yesu abik arɛm bɛ, "Ɛli, Ɛli, lama sabátani?" Nɔ́ chi, "Mandɛm wa, Mandɛm wa, ndaká yí ɔ́fɛ́rɛ ntí nɛ mɛ?" 35 Mbɔk bo abhɛn báté kékwɔ́t báyìŋɨ, bághók nókó ndŭ Yesu ábíkí ɛnyu ɛyɔ, báré rɛm nɛ batɨ bɛ, "Ghók ka, ăbhiŋɨ Ɛláija!" 36 Mmŭ wap amɔt ajiɛt arɔk asɔt ɛkuchá agwɔ́t antí mónɔk asɛbhɛ yó amɛm ɛchyé mmém. Asá amfay, atɛmɛ Yesu anyu bé ánsók. Arɛm bɛ, "Dɔ̌ séngó mbák Ɛláija ătwɔ̀ bɛfɛrɛ yi ndŭ ɛkotákátí nɛ." 37 Yesu ábíkí nókó, asɛbhɛ. 38 Nkúbhé mpok yɔ, ɛkát ɛnɛ ɛchi amɛm ɛkɛrákap Mandɛm égháre bɛbhɔk bɛpay bɛfu amfay bɛghaka amik. 39 Mŭnti nkwɔ batɛmé nɛnu bɛsa bɛtay anɛ áté áyĭŋɨ Yesu aghó ɛnyu yi ágú. Ɛkʉ arɛm bɛ, "Tɛtɛp, mŭnɛ achi mbʉ chi Mmɔ Mandɛm!"

40 Baghɔ́ré fú báté nɛkɔ nɛsiɛ mánjiŋɨ nɔkɔ. Mbɔk ɛyap báchi nyaka María anɛ ɛtɔk Magdala, nɛ Salóme nɛ María nnɔ Jems anɛ mónkwɛn nɛ Jóses. 41 Baghɔ́ré bhɔ bákɔ̀ŋɔ nyaka Yesu mánchyɛ nɔkɔ yi nɛkwak bɛbhó mpok anɛ yi áchi atú Gálili. Bɛyă baghɔ́ré báchak abhɛn bákóŋɔ́ nyaka Yesu Yerúsalɛm bábhak aré nkwó.

Bábhémɛ Yesu
(Mt 27.57-61; Lk 23.50-56; Jn 19.38-42)

42 Ɛghaka beku ndŭ Nywɔp Ntoŋtí, ɛné bátɔ̀ŋti mmʉɛt béchwe ndŭ nywɔbhé nɛywĕmʉɛt, 43 Joséf mmŭ Arimátia amɔt, afa nɛ nɛtaŋánti arɔk ntá Páilet bɛ ánchyé yi bɛtaŋ ámfɛrɛ Yesu amfay ɛkotákátí. Joséf achi nyaka mmŭ ɛchɛm ɛgho ɛnɛ bŏbati ɛtɔk anɛ abhɔŋɔ kɛnókó bɛsí bho, nɛ ănoŋ nyaka mpok anɛ Mandɛm átwɔ̀ ambak Mfɔ ntá bo abhɛn bachi abhi. 44 Páilet ághókó nókó ɛnyiŋ ɛnɛ Joséf árémé, abhak maknkay bériŋɨ bé Yesu agu. Abhiŋɨ mŭntí batɛmé nɛnu anɛ aghɔ ndu Yesu ágù, abhép yi mbák anáŋ agu tɛtɛp. 45 Mŭntí batɛmé nɛnu wu aka bé anáŋ agu. Páilet aghati yɛ Joséf bé ăkway bérɔŋ bɛfɛrɛ ɛrɛnɛ Yesu. 46 Joséf arɔk aku ésíɛndɛn. Afɛrɛ yi asɛbhɛ amik. Anép nɛ ésíɛndɛn ɛyɔ, arɔk afyé yi amɛm nnɛm ɛnén bátémé ndŭ sɛtárébhé. Afú abiŋiri yɛ ɛrɛmé ntay akuti nyŭnɛm. 47 María anɛ ɛtɔk Magdala nɛ María nnɔ Jóses bághó nɛbhʉɛt anɛ bábhʉrɛ Yesu.

16

Yesu apɛtnsɛm ndŭ nɛpém
(Mt 28.1-8; Lk 24.1-12; Jn 20.1-10)

1 Nywɔbhé nɛywĕmʉɛt nɛfʉɛrɛ nɔkɔ, baghɔ́ré bati arat báku bawɛrériɛp ndu bɛrɔŋ bɛwati Yesu amʉɛt. Bábhák María anɛ ɛtɔk Mágdala nɛ María nnɔ Jems nɛ Salome. 2 Bĕtí bĕti ndŭ nywɔbhé mbɨ amɛm Sónde, báfú báre rɔŋ ndŭ nnɛm. Báchwɔp aré mpok mmok ánáŋ áfúú 3 Ɛné bó bárɔ̀ŋ, báre rɛm nɛ bati bɛ, "Agha ábiŋiri chɔŋ ntay amfɛrɛ anyu nnɛm ntá yɛsɛ?" 4 Bárèm nyaka nɔ mbɔnyunɛ ntay ɛnɔ néchik nyaka tontó. Bápérɛ chwɔp aré, bághó bé bábiŋiri nɔ nérɔp chi nɛpak. 5 Baghɔ́ré bhɔ báchwe amɛm nnɛm, bágho ɛsakámu chɔkɔ ɛbhe awónɛm ɛyap nɛ nkú pépép amʉɛt. Bɛcháy békém bó tontó. 6 Ɛsakámu ɛyɔ éghati bhó bɛ, "Băké cháy! Ndíŋí bé băyàŋ Yesu anɛ Násárɛt anɛ bágó ndŭ ɛkotákátí. Apú fá. Mandɛm akʉ yi apɛtnsɛm ndŭ nɛpém nkúbhé mbɔ ɛnyŭ yi árémé nyaka bɛ ɛbhɔŋ bɛfakari. Twó ká ghɔ nɛbhʉɛt anɛ bábhʉ́ré yi. 7 Dók yɛ ka ghati

* **15:23** Babhé mɔ achi nyaka ndu bɛkʉ yi ákɛ́ ghok bɛbe tontó.

bakoŋo bhi, sayri sayri Píta, bé achi be ambɨ ărɔ̀ŋ atú Gálili. Chɔŋ măngɔ yi arɛ́, nkúbhɛ́ mbɔnyu yi ágháti nyaka bhe." 8 Baghɔrɛ́ bhɔ báfú ndŭ nnɛm báre rɔ́ŋ ntiɛ́t ntiɛt mángwɛrɛ nɔkɔ nɛ bábhak maknkay tontó. Bɛcháy bɛkʉ bɔ́ kɛrɛm yĕnyɨŋ ntá mmu.

Yesu abhesi ntá Maria anɛ Mágdala
(Mt 28.9-10; Jn 20.11-18)

9 Yesu áfú nɔkɔ ndŭ nɛwú beti bheti ndŭ nywɔbhɛ́ mbɨ ndŭ sónde, ayambɨ atóŋ mmʉɛt ntá María anɛ ɛtɔk Magdala. Yi kɛ achi nyaka ngɔrɛ́ anɛ Yesu ábókó bɛfóŋó bɛbúbɛbʉ tándrámɔt bérɔ yi. 10 María arɔk aghati ndak anɛ ntá bo abhɛn bákɔ̀ nɔkɔ nyaka nɛ Yesu. Atɛmɛri bó ndŭ básèmɛ mándi nɔkɔ. 11 Kɛ bághoko nɔkɔ bɛ Yesu apɛtnsɛm ndŭ nɛpém nɛ bé María aghɔ yi, bákɛ noko bé ɛchi tɛtɛp.

Yesu abhesi ntá bakoŋo bhĭ bati apay
(Lk 24.13-35)

12 Ɛ̆tat nɔkɔ, Yesu abhɛsi ɛnyu ɛchak bɛsí bakoŋo bhi bati apay abhɛn báfu ɛtɔk ɛgho bákɔ mándɔkɔ nɔkɔ ndu mɔ́tɔk ɛbhɨ. 13 Ɛ̆tat nɔkɔ, báriŋɨ ɛnyu mmu yi áchi. Bápɛtnsɛm ɛtɔk ɛgho bágháti bakoŋo bhi báchák, kɛ yĕ mmu wap kɛ noko bɛ ɛchi tɛtɛp.

Yesu abhesi ntá bakoŋo bhi bati byó nɛ amɔt
(Mt 28.16-20; Lk 24.36-49; Jn 20.19-23; Bk 1.6-8)

14 Ansɛm mpok, ɛné bakoŋo bhi batí byo nɛ amɔt mányĭɛ nɛnyíé, Yesu afú bhɔ bɛsí. Are bé nɛ bhɔ nɛ ntí bɛ bágwɔt batɨ yap nɛ bábhḯkí noko bɛ yi apɛtnsɛm ndŭ nɛpém mbɔ ɛnyŭ bo abhɛn báyámbɨ baghɔ yi bágháti bhó. 15 Aghati yĕ bhɔ bɛ, "Dók ká ndŭ bɛtɔkó mmɨk mɛnkɛm ghati nɔkɔ ká Mbok Ndíndḯ ntá bŏ mankɛm. 16 Yĕ agha anɛ ánókó Mbok Ndíndḯ nɛ băjwíti yi, Mandɛm ăpɛmɛ yi ndŭ bɛbʉ́ bɛ ámbák mmŭ ywi mpoknkɛm. Kɛ mmu anɛ abhɨkɨ ka mɛnoko, Mandɛm ăchyɛ yi ntɛmsi ndŭ bɛbʉ́ bhi bɛbhʉɛt nɛ yi. 17 Chɔŋ bo abhɛn mánókó mámbɔŋ bɛtaŋ békʉ mɛnyɨŋḯ maknkay. Chɔŋ mámbok bɛfóŋó bɛbúbɛbʉ ndŭ nnyén ɛna, chɔŋ mándɛm bɛyɔŋótɔk ɛbhɛn bábhɨkɨ rɨŋɨ ndŭ nnyén ɛna. 18 Mbák mănkém nnyɔ́ nɛ awɔ, apú kʉ bhe yĕnyɨŋ, nɛ mbák mănyú ɛnyɨŋ ɛné éwày mmu, épú kʉ bhe yĕnyɨŋ. Chɔŋ mănyaŋa bŏmame amɔ́ anti mántaŋ."

Yesu apɛtnsɛm ntá Mandɛm
(Lk 24.50-53; Bk 1.9-11)

19 Yesu Acha ánáŋá nɔkɔ bérɛm kɛpɨ nɛ baghɔkɔ́ bhi, Mandɛm asɔt yi apɛtnsɛm am-fay, achɔkɔ ndŭ ɛnɔkɔ́ kɛnókó ndu ɛbhe awónɛm Mandɛm. 20 Bakoŋo Yesu bárɔ́bhé nɔkɔ, báre kɔ mángati nɔkɔ Mbok Ndíndḯ mbănkɛm. Yesu Acha abhak nɛ bhɔ, achyɛ bhɔ bɛtaŋ bɛkʉ mɛnyɨŋḯ maknkay ndu bɛtɔŋ bɛ Mbok Ndíndḯ anɛ bɔ bághàti bho achi tɛtɛp.

Mbok Ndíndí mbɔ ɛnyŭ Lúkas
ásíŋí

1 Ɛta Tiófilɔs: Ɔríŋí bɛ bɛyă mámɔ bɛsiŋ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛfakari ndŭ nkwɔ ywɛsɛ. 2 Básiŋ ĕti mɛnyiŋ ɛbhɛn bo abhɛn bághó nɛ bágháti bhɛsɛ. Batísyé bhɔ bághɔ nyaka barak ayɔ tɛ nɛbhŏnɛt, kɛ bábhak bŏ bɛtok ndu bégháti bho Ɛyɔŋ Mandɛm. 3 Ɛta, mbɔ ɛnyŭ mɛmbŏŋ nkwó nnáŋ nkóŋó mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛnkɛm sayri ndŭ ɛrɔri mpok, nkáysí bé ɛrɨ bɛ nsiŋ ngati wɔ ɛnyiŋ émɔt émɔt ɛnyu ɛfakari. 4 Nchí siŋ bɛkʉ ɔndiŋɨ tɛtɛp anɛ ayiŋɨ mɛnyiŋ ɛbhɛn bághátí wɔ.

Ángɛl Mandɛm arɛm bɛ chɔŋ mámbé Jŏn Njwiti

5 Mpók anɛ Hérɔd achí mfɔ atú Judéya, nchiakap Mandɛm abhak anɛ áká nnyén bé Sakaría. Ákù nyaka bɛtik Mandɛm nɛ nkwɔ bo abhɛn babhiŋɨ bɛ Nkwó Abíja. Nnyén ngɔré ywi nɛbhak bɛ Ɛlísabɛt. 6 Yí nkwɔ afú ndŭ nnɛrékɛt Arɔn, nnɛrékɛt bachiăkap Mandɛm. 7 Sakaría nɛ ngɔré ywi babhak chak bɛsí Mandɛm. Bábhɔŋ kɛnókó nɛ Mandɛm, mámbʉrɛ nɔkɔ bɛbhé bhi mɛnkɛm bɛkwéné ti. 8 Kɛ bó kɛbhɔŋ yĕ mmó mbɔnyunɛ Ɛlísabɛt achí nyaka nkongɔré, nɛ bó bati apay mánáŋ nyaka bákɔk.

8 Ɛwak émɔt, nkwó bachiăkap ané Sakaría bábhák ndŭ bɛtik. Ɛkʉ Sakaría are kʉ bɛtik mbɔ nchiakap bɛsí Mandɛm. 9 Békóŋo ɛpiŋ ɛné bachiăkap Mandɛm, bágʉɛp nyaka ɛbháŋá ndu bɛyap mmu anɛ árɔŋ ndŭ móket anɛ achi tɛ amɛm ɛkɛrákap Acha ndu bɛsɔŋ ɛnyiŋ ɛnɛ échyè ɛrítí * ɛriɛp amɛm ɛkɛrákap Mandɛm. Bagʉɛp ɛbháŋá, ékwén amʉɛt Sakaría. 10 Mpok ákwáy nɔkɔ, bo bachɛm nɛfí ɛkɛrákap Mandɛm. Báre nikmʉɛt ɛné Sakaría achi amɛm ásɔŋ ɛnyiŋ ɛrítí ɛriɛp ɛyɔ. 11 Ángɛl Mandɛm abhesi ntá yi, ate ɛbhe áwɔnɛm, ndŭ nɛbhʉɛt ɛfɛmɛ-akap atú anɛ básɔŋ ɛnyiŋ ɛrítí ɛriɛp ɛyɔ. 12 Mpok Sakaría ághó yi achayti, bɛcháy békém yi tontó. 13 Kɛ ángɛl wu arɛm ntá yi bɛ, “Sakaría, ókɛ cháy! Mandɛm aghok nɛnikímʉɛt ɛnɛ. Nɛ chɔŋ ngɔré ywɛ Ɛlísabɛt ampɔkɔ mɛniɛ ambé wɔ mómbakanɛm, nɛ ɔbhɔŋ bédu yi nnyén bé Jŏn. 14 Nɛ chɔŋ ómbóŋ bɛyă maŋák; nɛ bɛyă bo mámbɔŋ maŋák mpok bábhé yi. 15 Chɔŋ émbak nɔ mbɔnyunɛ yi ăbhák chɔŋ ɛrɛmému bɛsí Acha. Bápɛré bhé yí, chɔŋ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ ambak nɛ yi tontó. Abhíkí bhɔŋ ménýú mmém amɛn ákèm mmu, nɛ yĕ chí mmɛm bataŋbataŋ. 16 Chɔŋ anja bɛyă bo Israɛl, mámpɛtnsɛm ntá Mandɛm Acha wap. 17 Chɔŋ Mówu anjambɨ kɛ Acha antwó, nɛ chɔŋ yí ambŏŋ bɛtaŋ ɛbhɛn Ɛfóŋó mbɔ ndɛmɛkɛpĭnti Ɛláija, bé yi ankʉ bachĭbhɔ mánkɔŋ bŏbhap, ankʉ bo abhɛn bátàŋti nɛ Mandɛm mámbóŋ kɛboŋ, mámbak mbɔ bo abhɛn bachi chak bɛsí Mandɛm. Chɔŋ yí ankʉ bo mámbák ndŭ nté anɛ bákway bɛsyɛpti Acha.”

18 Kɛ Sakaría abhép ángɛl bɛ, “Chɔŋ ndíŋí bé ané ndak achí tɛtɛp ná. Mɛ nɛ ngɔré wa sékɔk tontó.” 19 Ángɛl akɛmɛ Sakaría bɛ, “Diŋí bé mɛ nchí Gábriɛl. Nchí téé bɛsí Mandɛm, nɛ yímbɔŋ kɛ átó mɛ bɛ ngati wɔ mbok ndíndí nɛ. 20 Kɛ ɔbhíkí noko ɛnyiŋ ɛnɛ ngati wɔ, ɛné ébhóŋó bɛfu tɛtɛp mbák mpok akway. Tĕndu óbhíkí noko, chɔŋ ónkwén kɛbhók ɔkɛpɛrɛ kway bɛrɛm kɛpɨ kpátɛ nywɔp ɛnén bariɛp amɛn áfu tɛtɛp.”

21 Ndŭ mpok yɔ bo abhɛn báchyè Mandɛm bakak nɛfí ɛkɛrákap bare noŋ Sakaría mámakati nɔkɔ ɛnyiŋ ɛnɛ ɛkʉ yi áre tat amɛm ɛkɛrákap. 22 Áfú nókó, akɛpɛrɛ kway bɛrɛm kɛpɨ nɛ bhɔ. Are mak nɛ amó ntá yap. Bághó bɛ aghŏ kɛnó amík anti fúú amɛm ɛkɛrákap.

23 Mpok anɛ Sakaría ábhak ndŭ bɛtik áfúérɛ nókó, agurɛ anywóp.

24 Ɛbhíkí tat, ngɔré ywi Ɛlísabɛt apɔkɔ mɛniɛ. Yí kɛfú nɛfí ndŭ bataŋ átáy andɛm nɔkɔ bɛ, 25 “Néne, Ɛta Mandɛm atɔŋ mɛ bɛrĭndu. Aférɛ ntiánwóp ané mĕbhòn nyaka bɛsí bho.”

Ángɛl Mandɛm arɛm bɛ chɔŋ mámbé Yesu

26 Mpok mɛniɛ Ɛlísabɛt bɛghaka bataŋ atandat, Mandɛm ató ángɛl Gábriɛl ɛtɔk Násárɛt, atú Gálili. 27 Ató yi ntá ngɔsɔ́n anɛ aka nnyén bɛ María. Abhíkí re riŋɨ nyaka mbakanɛm. Mmu anɛ áká nnyén bɛ Joséf anɛ áfú ndŭ nnɛréket Mfɔ Debhít atɨ nyaka bɛbhay María. 28 Ángɛl wu átwó nókó ntá yi arɛm bɛ, “Mmá, nkáká! Mandɛm ayɛt wɔ tontó!” Acha achí nɛ wɔ.

29 María aghoko nɔkɔ nɔ, ntí átáka yi amɛm, are bhɛp mmʉɛt ɛyi bé, “Ntiki ɛnyŭ bakak nɛ!” 30 Ángɛl arɛm bɛ, “María, ókɛ cháy. Mandɛm atɔŋ wɔ bɛrĭndu. 31 Chɔŋ ómpɔkɔ mɛniɛ, ómbe mómbakanɛm, nɛ ɔbhɔŋ bɛbhiŋɨ yí bɛ Yesu.

32 “Chɔŋ yi ambak ɛrɛmému nɛ chɔŋ nnyén ɛni nɛmbak bɛ Mmɔ Mandɛm Acha. Chɔŋ Ɛta Mandɛm anchyɛ yí ɛnɔkó kɛfɔ ɛné Debhít mmu yi achi ɛbhárémɔ ywi. 33 Nɛ chɔŋ ankém bo Israɛl mbɔ Mfɔ mpoknkɛm. Kɛfɔ ɛki kébhíkí bhɔŋ ngwɛnti!” 34 María abhép ángɛl wu bɛ, “Chɔŋ ané ndak ámbak ná, ɛné mbíkí riŋɨ mbakanɛm?” 35 Ángɛl akɛmɛ yi bɛ, “Chɔŋ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ ántwó ntá yɛ, nɛ bɛtaŋ Mandɛm Acha ménkʉ ómpɔkɔ mɛniɛ. Ɛti yɔ, mmó anɛ óbhe, ăbhák nyáŋá nɛ

* **1:9** Ɛnyiŋ ɛnɛ básɔŋ ɛnchyɛ ɛrítí ɛriɛp, nɛ ndŭ ɛyɔŋóndik bábhiŋɨ yɔ bɛ, ‘Insɛns’.

mámbiŋi yi bɛ, ‘Mmɔ Mandɛm.’ 36 Yiŋ́ Ɛlísabɛt, mánó ywɛ ndu nnɛrɛkɛt. Yɛ̌ndu yi are kók nɛ bábhì̀ŋi yi bé nkongɔré, achí nɛ mɛniɛ ndŭ bataŋ átándát nénɛ, nɛ chɔŋ ambé mómbakanɛm. 37 Yɛ̌nyiŋ ɛpu cha Mandɛm.”

38 Maria arɛm bɛ, “Mɛnchí chí mŭbɛtok Mandɛm, émfákárí nɛ mɛ mbɔ ɛnyu órémé.” Ángɛl arɔ yɛ yi arɔk.

Maria arɔk bɛghɔ Ɛlísabɛt

39 Ɛbhíkí tat, Maria afa, arɔk áyák, ndŭ ɛtɔk njiɛ ɛmót atú Júda. 40 Achwóbhé nókó aré, arɔk achwe ɛkɛt Sakaria, akaka Ɛlísabɛt; 41 Mpok Ɛlísabɛt aghoko bakak Maria, mmó ayoŋ mmʉɛt amɛm mɛniɛ ɛbhi nɛ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ abhak nɛ yi tontó. 42 Abik nɛ bɛtaŋ arɛm ntá Maria bɛ, “Ɔchí anɛ Mandɛm áyéré ndŭ nkwɔ baghɔré, nɛ áfɔk ámbák nɛ mmɔ̌ anɛ óbhe chɔŋ! 43 Ndé kʉ yi bɛ Mandɛm anchyɛ mɛ ɛné ɛnyŭ ɛrɛm áfɔk, bé nnɔ Acha ántwɔ́ ntá ya? 44 Nɛchwe óchwé ókáká mɛ, mmó anɛ achi mɛ mɛniɛ ayoŋ mmʉét nɛ maŋák. 45 Ɛri ɛcha ntá yé mbɔnyunɛ ɔnókó bé chɔŋ Mandɛm ankʉ ntá yɛ mbɔ ɛnyu yí árémé.”

Nɛkwáy ɛnɛn Maria akwáy ndu bɛbiti Mandɛm

46 Maria abho bébiti Acha bɛ,
“Nti ɛna nékwày ndu békáka Mandɛm Acha
nɛ maŋák.
47 Ɛfóŋó ɛya éŋàk ɛ̌ti Mandɛm Mpɛmɛ wa.
48 Atɔŋ mɛ bɛyă bɛrĭndu yɛ̌ndu nchí chí
mmɔ̌bɛtok ywi nɛ mpú yɛ̌nyiŋ!
Nɛbho nénɛ, chɔŋ mkpáká bho ɛnkɛm
mámbiŋi mɛ bɛ, ‘Ngɔré anɛ ɛyi ɛri
ɛcha!’
49 mbɔnyunɛ Mandɛm bɛtaŋ mɛnkɛm, akʉ
bɛyă mɛnyiŋ́i maknkay ntá ya.
Nɛ yí achí nyáŋá.
50 Ághɔ̀ ntínso nɛ bŏ abhɛn báchyè yi kɛnókó,
ndŭ mkpáká bho ɛnkɛm.
51 Akʉ bɛtaŋtí mɛnyiŋ nɛ awɔ́ ywi, aták bo
abhɛn báyòŋ mmʉét nɛ nkaysi anɛ
achi amɛm batĭ yap.
52 Aférɛ́ bɛrɛmé bafɔ ndŭ mɛnɔkó kɛfɔ ɛbhap,
ákosi bo abhɛn bápú yɛ̌nyiŋ.
53 Achyɛ́ bɛrítí mɛnyiŋ ntá bo abhɛn nsay
ánù bhɔ,
abók abhɛn bábhóŋɔ́, bárɔk amɔ amɔ.
54 Mandɛm akwak bo Israɛl, bŏ bɛtok bhi.
Abhíkí ghɔkɔntik bariɛp ami ntá bachĭmbi
bhɛsɛ bɛ chɔŋ angɔ bhɔ ntínso.
55 Abhíkí ghɔkɔntik bɛghɔ Ábraham ntínso,
nɛ bɛbháré bŏbhi mankɛm, mpoknkɛm!”

56 Maria achɔkɔ nɛ Ɛlísabɛt ndŭ bataŋ árát, kɛ ăpɛtnsɛm ɛkɛt ɛyi.

Nɛbhɛ̆ Jɔ̄n Njwiti

57 Mpok anɛ Ɛlísabɛt ábhóŋɔ́ bébhé ákwáy nɔkɔ, abhé mómbakanɛm. 58 Bakokosi bhi nɛ bŏnɛrékɛt, bághók nókó ɛnyŭ bɛrĭntɨ ɛbhén Mandɛm átóŋɔ́ yí, báré ŋák nɛ yi. 59 Mmɔ ágháká nókó manywɔp ánɛn, bo bárók bésiép yi. Báre yàŋ bɛdu yi nnyén bɛ Sakaría mbɔnyunɛ chi nnyén Ɛtayi. 60 Kɛ máyi arɛm bɛ, “Nnyén ɛni nɛbhɔŋ bɛbhak chi Jŏn.” 61 Yɛ̆ nɔ, bárém ntá yi bɛ, “Yɛ̆ mmu apú ndŭ nnɛrékɛt aywɛka anɛ ábhóŋɔ́ nnyén ɛnɔ!” 62 Bábhó yɛ mɛmak nɛ amɔ ndu bɛbhɛp chimɔ nnyén ɛnɛn yi áyàŋ manchyɛ mɔ. 63 Sakaría amak nɛ amɔ bé mánchyé yi ɛnyiŋ ɛné yi ánsiŋ aré. Báchyɛ nɔkɔ yi ɛnyiŋ asíŋ aré bɛ, “Nnyén ɛni chí Jŏn.” Bɔ mankɛm babhak maknkay tontó. 64 Témté wu Sakaría apɛt abho bɛrɛm kɛpi ankaka nɔkɔ Mandɛm. 65 Bɛcháy békém bakokosi bhap mankɛm. Nɛ mbok mɛnyiŋ ɛbhɔ ataka ndŭ bɛtɔkó njiɛ mɛnkɛm atú Judéya. 66 Yɛ̆ agha anɛ ághókó mbok mɛnyiŋ ɛbhɛn béfákárí abhʉɛrɛ bhɔ anti, ambɛbhɛ nɔkɔ mmʉét ɛyi bɛ, “Ntiki ɛnyŭ mmú yi abhak chɔŋ?” Ɛbhak kpoŋɔroŋ bɛ bɛtaŋ Mandɛm Acha béchí nɛ yi.

Nɛkwáy Sakaría

67 Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ abhak nɛ Sakaría, chi Jŏn. Abho bérɛm kɛpĭnti bɛ,
68 “Bakak ámbák nɛ Mandɛm Acha bo Israɛl,
mbɔnyunɛ atwɔ ndu bɛkwak bŏbhi, nɛ ndu
béférɛ bhɔ ndŭ kɛsɛm.
69 Achyé bhɛsɛ ɛtaŋtí Mpɛmɛ
anɛ áfú ndŭ nnɛrékɛt anɛ mŭbɛtok ywi Mfɔ
Debhít.
70 Mandɛm akʉ nyaka barɛmé kɛpĭnti bhi
abhɛn bachi nyáŋá mandɛm ɛnyu ɛyɔ
tɛntɛp,
71 bɛ chɔŋ ampɛmɛ bhɛsɛ ndu amó bŏmpap
abhɛsɛ,
nɛ amfɛrɛ bhɛsɛ amɔ bo abhɛn bapabhɛ
bhɛsɛ.
72 Arɛm nyaka bɛ chɔŋ angó bachĭmbi bhɛsɛ
ntínso,
nɛ ántik nku anɛ yi anyu nɛ bŏbhi.
73 Nɔ chi ɛnyiŋ ɛnɛ Mandɛm aghati nyaka
Ɛtayɛsɛ Ábraham,
ayiki bé yí ăkʉ yɔ;
74 nɔ chi, béférɛ bhɛsɛ amɔ bŏmpap abhɛsɛ,
ankwak bhɛsɛ bé séntók nɔkɔ chi yi, kɛbhɔŋ
bɛcháy,
75 sémbák nyáŋá nɛ chak bɛsí bhi ndŭ nɛpém
ɛnɛsɛ nɛnkɛm.
ndŭ manywɔp yɛsɛ́ fá amik ankɛm.
76 Nɛ wɔ mówa, chɔŋ mámbiŋi wɔ bɛ
ndɛmɛkɛpĭnti anɛ Mandɛm Acha,
mbɔnyuné chɔŋ ónjambi kɛ Acha antwɔ, bɛ
ɔntoŋti mbi ntá yi,
77 ónkʉ bŏbhi mándiŋi bɛ chɔŋ yi amfoŋori
bɛbú bhap, nɛ ampɛmɛ bhɔ.
78 Mandɛm ywɛsɛ ăkù nɔ mbɔnyunɛ ăghɔ̀
bhɛsɛ ntínso tontó.
Chí ntínso kɛ nékʉ yi áto chɔŋ Mpɛmɛ ywɛsé,
yí amfú amfay antwɔ mbɔ nyiɛnyíémok bĕti.

79 Átwɔ̀ bɛchyɛ bɛdiérɛ́ ntá bo abhɛn bachi
ndŭ ɛjuri
nɛ ndŭ bɛcháy nɛwú,
nɛ ndu bɛya bhɛsɛ́ ndŭ mbi anɛ átwɔ̀ bhɛsɛ
nɛ kpák."
80 Mówú agó ataŋ ndŭ nkwɔmʉɛt nɛ ndŭ
Ɛfóŋó. Bɛchókó bhi bɛbhak amɛm baso, anoŋ
nɔkɔ nywɔp ɛnén yi átɔŋ mmʉɛt ntá bo Israɛl.

2

Nɛbhe Yesu
(Mt 1.12-25)

1 Mpok ɛyɔ Ɔgóstɔs abhak mfɔ Rom, achyɛ
ɛyɔŋ bɛ́ mánsɔt mpáy bho mankɛm abhɛn
bachi ndŭ bɛtɔk ɛbhɛn bɛchi antɛn yi.
2 Nɛpăy-bho ɛnɔ nébhak ɛnén mbɨ mpok
Kwiríniɔs achi góbhanɔ ɛtɔk Síria. 3 Yĕntikɨ
mmu arɔk ɛyi ɛtɔk ndu bɛsiŋ nnyén. 4-5 Joséf
nkwɔ afa Násáɾɛt atú Gálili arɔk Bétlɛhɛm,
atú Judéya. Bétlɛhɛm abhak ɛtɔk ɛnɛ babhe
Mfɔ Debhít. Joséf arɔk aré mbɔnyunɛ
achi nyaka ɛbhárémɔ Debhít. Arɔk nɛ
María, ngɔɾé anɛ yi atɨ bɛbhay bɛ mánsíŋ
manyén. Abhak nɛ mɛniɛ. 6 Ɛné bɔ bachi
Bétlɛhɛm, mpok nɛbhe ayi akway. 7 Abhé
mŏmbɨ ywi, abhak mómbakanɛm. Anép
yi nɛ ndɛn, abhʉɾɛ amɛm ɛkwɔbhé nɛnyiɛ
nnya mbɔnyunɛ bábhíkí bhoŋ nyaka ɛbhak
bɛchɔkɔ amɛm ɛkɛɾé mankɔ.

Bɔangɛl nɛ babhabhɛri bághóŋɔmén
8 Ndŭ bɛtĭ bhɔ, nkwɔ́ babhabhɛri
bághóŋɔmén bábhak nɛfi nɛ bághóŋɔmén
ɛyap ndŭ atú ɛtɔk wu. 9 Ángɛl Mandɛm
abhesi bó bɛsí, bɛdiérɛ́ Mandɛm bɛghɔ bhó
amʉɛt nɛ bɛcháy bɛkɛm bó tontó. 10 Kɛ ángɛl
wu arɛm ntá yap bɛ, "Băké chay, mbɔnyunɛ
ntwɔ bhe nɛ Mbok Ndíndí anɛ áchyè chɔŋ
bo mankɛm bɛyă maŋák. 11 Bábhe Mpɛmɛ
ywɛka ɛchɔŋ ɛtɔk Debhít. Yí kɛ achi mmu
anɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ătò. Yi
chi Acha. 12 Ɛriŋ ɛné étɔŋ chɔŋ be mmɔ̌ɾɛ
chi bɛ băghɔ̀ chɔŋ ndŭ mánébhé yi nɛ
ndɛn, bábhʉɾɛ amɛm ɛkwɔbhé nɛnyiɛ nnya."
13 Témté wu, ngémtay bɔángɛl Mandɛm
babhesi bare kway mámbiti nɔkɔ Mandɛm
bɛ
14 "Kɛnókó kémbák nɛ Mandɛm amfay;
kpák ambak fá amik nɛ bo abhɛn bɛrĭndu
ɛbhi bɛchi nɛ bhɔ!"
15 Bɔangɛl bárɔ bhɔ, bapɛtnsɛm amfay.
Babhabhɛri bághóŋɔmén babho bɛrɛm nɛ
batɨ bɛ, "Séndók ká Bétlɛhɛm séngó ɛnyiŋ ɛnɛ
ɛfakari, ɛné Mandɛm akʉ sɛndiŋi." 16 Báfá,
bárɔk ayak bághɔ Joséf nɛ María. Bághó
mmŏɾé nkwɔ́ bhʉ́ɾé amɛm ɛkʉbhé nɛnyiɛ
nnya. 17 Bághó nókó nó, barɛm ĕti mɛnyiŋ
mɛnkɛm ɛbhɛn ángɛl Mandɛm aghati bhɔ ĕti
mówu. 18 Bŏ mankɛm abhɛn baghoko ɛnyiŋ
ɛnɛ bɔ barɛmɛ babhak maknkay. 19 Kɛ María
abhʉɾɛ mɛnyiŋ ɛbhɔ mɛnkɛm anti, ankaysi
nɔkɔ bhɔ. 20 Babhabhɛri bághóŋɔmén
bápɛtnsɛm. Báre kway mámbiti nɔkɔ
Mandɛm mbɔnyuné mɛnyiŋ mɛnkɛm ɛbhɛn
bághó nɛ ɛbhɛn baghoko, bɛchi ɛnyumɔt
mbɔnyu ángɛl aghati bhɔ.

Bádu Yesu nnyén
21 Ɛgháká nókó manywɔp ánɛn, básyɛp mó,
bádu yi nnyén bɛ, Yesu, nnyén ɛnɛn ángɛl
arɛmɛ nyaka bɛ babhɔŋ bɛchyɛ yi tɛ mpok
babhíkí re pɔkó mɛniɛ ɛbhi.

Bárɔk bɛtɔŋ Yesu ntá Mandɛm
22 Mpok ákwáy anɛ Joséf nɛ María barɔŋ
bɛkʉ mbɔnyu ɛbhé Moses érèm bɛ mánkʉ
ndu bɛbhak pépép bɛsí Mandɛm mpok ngɔɾé
abhé, bápókɔ Yesu bárɔk Yerúsalɛm ndu
bɛtɔŋ yi ntá Mandɛm Acha, 23 mbɔnyu básiŋ
nyaka ndŭ Ɛbhé Mandɛm bɛ, "Yĕntikɨ mŏmbɨ
anɛ achi mbakanɛm, bábhɔŋ bɛchyɛ yi ntá
Mandɛm. 24 Bábhóŋ nkwɔ bɛchyɛ akap ébu
wu anɛ achi 'Bŏbɛbhóŋó bɛpay, mbák ɛpu
nɔ, bɛbhɛp bɛpay, bɛkoŋo ɛbhé Mandɛm.' "
* 25 Mpok ɛyɔ, mmu abhak Yerúsalɛm anɛ
aka nnyén bɛ Símiɔn. Abhak chak anchyɛ
nɔkɔ Mandɛm kɛnókó. Ánòŋ nyaka mpok
anɛ Mandɛm átwɔ ankwɛnɛ batɨ bo Israɛl.
Nɛ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ abhak nɛ yi. 26 Ɛfóŋó
Bɛdyɛrɛ anáŋ akʉ nyaka yi ariŋi bé apú gu
kɛghó Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ
ătò. 27 Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ akʉ Símiɔn arɔk ndŭ
ɛkɛrákap Mandɛm. Nnɔ nɛ chi Yesu báchwe
aré nɛ yi ndu bɛtɔŋ yi ntá Mandɛm bɛkoŋo
ɛbhé Moses. 28 Símiɔn aghɔ nɔkɔ mŏɾé asɔt yi
akém amɔ abiti Mandɛm bé:
29 "Acha, ɔkʉ bariɛp amɛ afŭ tɛtɛp,
dɔ yé mɛ, mmŏbɛtok ywɛ ndók pɛtii,
30 mbɔnyunɛ nnáŋ ngɔ nɛ amík mmu anɛ ótó
bɛ ampɛmɛ bhɛsɛ.
31 Mpɛmɛ anɛ ótɔ̀ŋti bɛ bŏ mankɛm mángɔ.
32 Achí ɛrɔŋɔ bɛtɔŋ bo abhɛn bápú bo Israɛl
mbi bɛriŋi wɔ,
nɛ bɛ kɛnókó kéntwó ntá bŏbhɛ, bo Israɛl."
33 Chi nɛ nnɔ babhak maknkay bɛghok
mɛnyiŋ ɛbhɛn Símiɔn arɛmɛ ĕti Yesu.
34 Símiɔn ayét bhɔ, arɛm ntá máyi María
bɛ,
"Mandɛm ayap móne bɛ ankʉ bɛyă bo Israɛl
mankwɛn nɛ bɛ ánjoŋ abhɛnɛfu,
nɛ bɛ ámbák ɛriŋ ɛné bo bárèm bɛ bápú yaŋ.
35 "Nɛ chɔŋ ɛnɛ énkʉ bɛ nkaysi anɛ achi bo
ánti ambo bɛfú kpoŋoroŋ,
nɛ wɔ ómbɔŋ bɛyă basémé ĕti móne mbɔ
mmu anɛ ɛɛkak éyémé yi anti."
36 Mpok ɛyɔ, ngɔɾé anɛ ákáɾ nnyén bɛ
Ána abhak Yerúsalɛm. Abhak ndɛmɛkɛpĭnti
Mandɛm. Abhak mmŏ Fanuɛl, ɛbhárémɔ
anɛ nnɛɾékɛt Ásha. Akɔk nyaka tontó nɛ
anáŋ achi nyaka ɛkɛrénɛbhay ndŭ mamié
tándrámɔt kɛ nném aywi ăgu. 37 Arɔp

* **2:24** Lk 2.22-24; Lévitikɔs 12; Nɔmba 18.15-16.

kénkwésé, tɛ mpok anɛ yi aghaka mamié bɛsa mɛnwi nsɛm anwi. Yí kɛrɔ bɛrɔŋ ndŭ ekɛrákap Mandɛm ndu bɛchyɛ yi kɛnókó, nɛ are nikmʉɛt ambak nɔkɔ ndŭ nɛtarénsay, bɛti nɛ ngósí. 38 Nkúbhé mpok ɛyɔ Joséf nɛ María bárɔk nɛ mmó. Aghó nókó mŏré, achyɛ bakak ntá Mandɛm andɛmɛ nɔkɔ bɛyă mɛnyiŋ ěti mmó, ntá bo abhɛn mánòŋ nyaka bɛ Mandɛm amfɛrɛ bŏ Yerusalɛm ndŭ ɛsɔŋɔri.

39 Joséf nɛ María manaŋa nɔkɔ bɛkʉ mɛnyiŋ mɛnkɛm bɛkoŋo ebhé Mandɛm, bápɛtnsɛm nɛ mmó ɛtɔk ɛyap Násáɾɛt atú Gálili. 40 Yesu arɔk ambi bégo nɛ bébhɔŋ bɛtaŋ. Abhóŋ bɛyă nɛriŋíndak nɛ áfók Mandɛm abhak nɛ yi.

Yesu arɔp ansɛm amɛm ɛkɛrákap Mandɛm

41 Yĕntiki mmíé, chi nɛ nnɔ Yesu bárɔ̀ŋ nyaka Yerúsalɛm ndŭ *Ɛpă Nɛkiŋi. 42 Mpok yi aghaka mamié byo nɛ apay, bárók ndŭ ɛpă ɛyɔ mbɔ ɛnyu ɛsí. 43 Ɛpa émáy nókó, bare pɛtnsɛm ɛtɔk ɛyap kɛ Yesu arɔp Yerúsalɛm, chi nɛ nnɔ kɛriŋi. 44 Bákɔ ndŭ nywɔp nɛnkɛm mánkaysi nɔkɔ bɛ yi achi ndŭ nkwó wap. Bághó nókó bɛ apú nɛ bhɔ, babho bɛyaŋ yi nɛnti mamʉɛrɛ bhap nɛ bŏnɛrékɛt awap. 45 Báyáŋ nókó yi kɛghɔ, bápɛtnsɛm Yerúsalɛm ndu bɛyaŋ yí aré. 46 Ɛgháká nɔkɔ manywɔp árát, bághó yi amɛm ekɛrákap Mandɛm chɔkɔ nɛ batɔŋ ebhé, ndu ághòk mɛnyiŋ ebhɛn bɔ bárèm, nɛ ambɛbhɛ nɔkɔ bó bɛbhɛp. 47 Bo mankɛm abhɛn bághòk mɛnyiŋ ebhɛn yi árèm bábhák maknkay ěti mɛnyiŋ ebhɛn yi ariŋi nɛ ɛnyŭ ɛnɛ yi ákèmɛ bhɔ mɛnyiŋ ebhɛn bábhèp yi. 48 Mpok anɛ chi nɛ nnɔ bághó yi, ebhak bhɔ chi ɛnyiŋ maknkay. Nnɔ abhép yi bɛ, “Mówa, mbʉ ɔbhiki kʉ ɛtayɛ nɛ mɛ ɛnyunɛ!”

49 Mmɛ nɛ ɛtayɛ sékɔ, séyàŋ wɔ nɛ bɛyă bɛcháy anti. Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, “Báyàŋ mbʉ mɛ ndaká yí? Băbhíkí riŋi bɛ mbŏŋ bɛbhak amɛm ɛkɛt Ɛtaya?” 50 Kɛ nnɔ nɛ chi kɛjwimɛm ndŭ ɛnyiŋ ɛné yi areɱɛ ntá yap.

51 Apɛt yɛ nsɛm Násáɾɛt nɛ bhɔ, abhak nɛ bhɔ sayri akɛtaŋntí. Máyi abhʉrɛ mɛnyiŋ ebhɛn mɛnkɛm anti.

52 Arɔk ambi bégo ndŭ nkwɔmʉɛt nɛ ndŭ nɛriŋíndak. Mandɛm abhóŋ maŋák nɛ yi andɔk nɔkɔ chí ambi. Ɛbhak ɛnyumɔt nɛ bo.

3

Jŏn Njwiti arɛm ĕti Yesu
(Mt 3.1-12; Mk 1.1-8; Jn 1.19-28)

1-2 Mpok Jŏn mmŏ Sakaría achi amɛm baso, Mandɛm achyɛ yi mɛnyiŋ ebhɛn yi ábhóŋó bɛghati bho. Mpok Tibériɔs achi mfɔ ngo anɛ ɛtɔk Rom ndŭ mamié nɛku, Póntiɔs Páilet abhak góbhanɔ atú Judéya, Hérɔd abhak mŭnti atú Gálili, mɔmáyi Fílip abhak mŭnti atú Itúria nɛ Trakonítis, nɛ Lisánias abhak mŭnti atú Abilene. Káyfas nɛ Ánas babhak bŏbati bachiăkap Mandɛm. Mandɛm aghati Jŏn mmŏ Sakaría ɛnyiŋ mpok yi achi amɛm baso, 3 Jŏn arɔk yɛ ndŭ bɛtɔk mɛnkɛm ebhɛn bɛchi atú Nnyén Jódan, angati nɔkɔ bho Ɛyɔŋ Mandɛm bɛ bo mántíknsɛm ndŭ bɛbʉ́ ebhap mánjwítí bhó bɛ Mandɛm amfoŋori bɛbʉ́ ebhap. 4 Ɛbhak mbɔ ɛnyŭ Aisáya ndɛmɛkɛpĭnti Mandɛm asiŋi nyaka amɛm ɛkáti yi bɛ:

“Mmŭ achi amɛm baso ăbìk nɛ ɛyɔŋ amfay
andɛmɛ nɔkɔ bɛ, ‘Toŋtí ká mbi anɛ
Acha áfʉɛ̀t aré.
Kʉ́ ka mbĭ ywi ambak chak.
5 Chók ká yĕntiki éyémé,
mánkʉ yĕntiki njiɛ ngo nɛ yĕntiki mónjiɛ
andɔp mmik nɛbhʉɛt.
Nyabhé ká babhi anɛ achi ŋótí ŋótí,
măndansi anɛ́ achi gbokotí gbókótí,
6 nɛ chɔŋ bŏ mankɛm mángɔ ndu Mandɛm
ápèmɛ bho.’ ”

7 Jŏn arɛm ntá bɛyă bo abhɛn bárɔ̀ŋ ntá yi bé yi anjwiti bhó bɛ, “Bĕ bɛfé! Agha áyébhé be batú bɛ mănjaŋ mbi ndu bɛbʉɛ ntɛmsi Mandɛm anɛ átwɔ? 8 Băbhɔŋ bɛkʉ mɛnyiŋ ebhɛn bétɔ̀ŋ bɛ bătiknsɛm ndŭ bɛbʉ́ ebhɛka tɛtɛp. Băké chɔkɔ măndɛm bé băchí bɛbhárébhɔ Abraham. Diŋí ká bé Mandɛm ăkwáy bɛsɔt batay ánɛ ankʉ yó ámbak bɛbhárébhɔ Abraham. 9 Yɛ̌ chí néne, seti séchí bhúré, nɛ bákway bɛkpɔt yĕntiki ɛnɔk ɛnɛ ɛpu nyu bɛríti kɛpɛm tɛ ndŭ bakaŋ, mángʉɛp angó.”

10 Bŏ bhɔ bághókó nókó nó bábhɛp Jŏn bɛ, “Yi sébhóŋó yɛ bɛkʉ?” 11 Akɛmɛ bhɔ bɛ, “Mmu anɛ ábhóŋó nkú ɛpay ánchyé amɔt ntá anɛ abhiki bhoŋ, nɛ mmu anɛ ábhóŋó nɛnyíé ánkóré nɛ anɛ abhiki bhoŋ.”

12 Babhɛbhé nkabhɛnti nkwɔ bárók bɛ yi anjwiti bhɔ. Bábhɛp yi bɛ, “Ntɔŋ, yi sébhóŋó bɛkʉ?” 13 Jŏn akɛmɛ bɔ bɛ, “Băké sɔt nkábhénti éncha anɛ́ băbhɔŋɔ bɛsɔt.” 14 Mbɔk batɛmé nɛnu nkwó bábhɛp yi bɛ, “Yí sébhóŋó békʉ?” Akɛmɛ bhɔ bɛ, “Băké sɔt nkáp ntá mmu nɛ bɛtaŋ, băké bhat mmu ndak amʉɛt; dŏ ká akap anɛ́ báchyè bhe ndŭ bɛtik ebhɛn băkù ánkway bhe.”

15 Bo bábhaka nyaka nti ndŭ mɛnyiŋ ebhɛn Jŏn árèm nɛ ebhɛn yi ákù. Ɛkʉ bábho bɛbhɛp mmʉɛt mbák Jŏn kɛ achi Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ átò. 16 Jŏn akɛmɛ bhó bɛ, “Mějwĭti bhe nɛ manyiɛp. Kɛ mmu anɛ acha mɛ ătwɔ̀. Mbíkí kwáy mmu anɛ nchí kaŋari nkwɔbhénya bɛkak ebhi. Ánáŋ ántwó, chɔŋ anjwiti bhe nɛ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ nɛ ngó. 17 Átwɔ̀ nɛ nchán myákáti awɔ ndu béchák nkway bɛ amfáp ɛnɛ ɛri nɛ bɛkpáfu. Ánáŋ ánkʉ́ nɔ, ansɔt mbwɔt antɛn ndu nkpáné, anyɔ mmik, ansɔt bɛkpáfu amfyɛ amɛm ngó anɛ apu nɛmɛ.”

18 Jɔ̃n arɛm bɛyă mɛnyiŋ bɛchak ndu bɛfyɛ
bhɔ nti ndu ánù bɛkʉ mánóko Mbok Ndíndí
anɛ yi aghati bhɔ. 19 Jɔ̃n aji Mfɔ Hérɔd bɛ
akwɛn ɛbhé Mandɛm ndu ásórɛ Hɛródias
ngɔrɛ mómáyi ábhay. Aji yí ĕti barak abúabʉ
achak ankɛm anɛ yi áká. 20 Nɛ mémáka ndŭ
ɛbhɔ̃ mɛnkɛm, Hérɔd arɛm báfé Jɔ̃n amɛm
ɛkɛrékɛnɔŋ.

Jɔ̃n ajwiti Yesu
(Mt 3.13-17; Mk 1.9-11)

21 Bápérɛ fe Jɔ̃n, anáŋ ăjwĭti nyaka bho.
Ajwiti Yesu nkwɔ. Nɛ mpok Yesu ánìkmʉɛt,
nɛbu nénénɛ. 22 Ɛfóŋó Mandɛm asɔt mkpá
ɛbhóŋó asɛp yi amʉɛt. Ɛyɔŋ éfú amfay ɛrɛm
bɛ, “Wɔ ɔchí Mówa. Nkɔŋ wɔ tontó. Ɔchyè mɛ
bɛyă maŋák”

Bachĭmbɨ Yesu Kristo
(Mt 1.1-17)

23 Mpok Yesu ábhó bɛtik ɛbhi, achi nyaka
mbɔ mamié ɛsă nsɛm byó, bo mándɛm
nɔkɔ bɛ Yesu chí mmŏ Joséf mmŏ Héli,
24 Héli mmŏ Mátat, Mátat mmŏ Lévi, Lévi
mmŏ Mélki, Mélki mmŏ Jánai, Jánai mmŏ
Joséf, 25 Joséf mmŏ Matátias, Matátias mmŏ
Ɛmɔs, Ɛmɔs mmŏ Náhum, Náhum mmŏ
Ɛsli, Ɛsli mmŏ Nágai, 26 Nágai mmŏ Máat,
Máat mmŏ Matátias, Matátias mmŏ Sémen,
Sémen mmŏ Jósɛk, Jósɛk mmŏ Jóda, 27 Jóda
mmŏ Joánan, Joánan mmŏ Résа, Résа mmŏ
Sɛrúbabɛl, Sɛrúbabɛl mmŏ Síltiɛl, Síltiɛl
mmŏ Nɛri, 28 Néri mmŏ Mélki, Mélki mmŏ
Ádi, Ádi mmŏ Kósam, Kósam mmŏ Ɛlmádam,
Ɛlmádam mmŏ Ɛr, 29 Ɛr mmŏ Jóshua, Jóshua
mmŏ Ɛliésa, Ɛliésa mmŏ Jórim, Jórim mmŏ
Mátat, Mátat mmŏ Lévi, 30 Lévi mmŏ Símiɔn,
Símiɔn mmŏ Júda, Júda mmŏ Joséf, Joséf
mmŏ Jónam, Jónam mmŏ Ɛliákim, 31 Ɛliákim
mmŏ Mɛléa, Mɛléa mmŏ Ména, Ména mmŏ
Matáta, Matáta mmŏ Nátan, Nátan mmŏ
Debhít, 32 Debhít mmŏ Jése, Jése mmŏ Ɔbɛd,
Ɔbɛd mmŏ Bóas, Bóas mmŏ Sálmɔn, Sálmɔn
mmŏ Náshɔn, 33 Náshɔn mmŏ Amínadap,
Amínadap mmŏ Rám, Rám mmŏ Hérɔn,
Hésrɔn mmŏ Péres, Péres mmŏ Júda, 34 Júda
mmŏ Jekóp, Jekóp mmŏ Áisek, Áisek mmŏ
Ábraham, Ábraham mmŏ Téra, Téra mmŏ
Náhɔ, 35 Náhɔ mmŏ Sérug, Sérug mmŏ Réu,
Réu mmŏ Pélɛk, Pélɛk mmŏ Ɛba, Ɛba mmŏ
Shéla, 36 Shéla mmŏ Kaínan, Kaínan mmŏ
Afásad, Afásad mmŏ Shém, Shém mmŏ Nóa,
Nóa mmŏ Lámɛk, 37 Lámɛk mmŏ Mɛtúsɛla,
Mɛtúsɛla mmŏ Ɛnɔk, Ɛnɔk mmŏ Járɛt, Járɛt
mmŏ Mahálálɛl, Mahálálɛl mmŏ Kánăn,
38 Kánăn mmŏ Ɛnɔs, Ɛnɔs mmŏ Sét, Sét mmŏ
Ádam, Ádam mmŏ Mandɛm.

4

Satan amɔ Yesu
(Mt 4.1-11; Mk 1.12, 13)

1 Yesu ápérɛ fú ndŭ nnyén Jódan, ajwi nɛ
Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ. Yí akʉ Yesu arɔk amɛm baso,
2 abhak aré ndŭ manywɔp bɛsa bɛpay Satan
amɔ nɔkɔ yi. Yí kɛnyiɛ yĕnyiŋ ndŭ manywɔp
ɛyɔ ankɛm. Ndŭ ngwɛnti manywɔp ɛyɔ
nsay akém yi. 3 Satan arɔk arɛm ntá yi bɛ,
“Mbák ɔchí Mmɔ Mandɛm, chyĕ ɛyɔŋ bɛ ntăy
ɛnɛn nénjíbhírí néndɔp ɛkpɔkó brɛd.” 4 Yesu
akɛmɛ yi bɛ, “Ɛchí amɛm Ɛkáti Mandɛm bɛ,
‘Puyĕ nɛnyíé nónó kɛ nékèm nɛpémé mu.’ ”
5 Satan asɔt yi akó ndŭ nɛbhʉɛt anɛ achi tɛ
amfay atóŋ yí bɛtɔkó mmik mɛnkɛm nɛ kɛfɔ
ɛkɛn kéchí aré ndu mómbiŋí mpok. 6 Arɛm
yɛ ntá yi bɛ, “Báchyé bɛtaŋ nɛ kɛfɔ̃ mmik
nkɛm ntá ya, nɛ nchí kway bɛchyɛ kɔ ntá
yĕ agha anɛ nkóŋó. Chɔŋ nchyé wɔ bŏbhɛn
mɛnkɛm nɛ kɛfɔ ɛkap. 7 Mbák óntép mánén
amik, ónchyɛ mɛ kɛnókó, mbɔ Mandɛm ywɛ,
chɔŋ mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛnkɛm ménndɔp ɛbhɛ.”
8 Yesu akɛmɛ bé, “Ɛkáti Mandɛm érèm bɛ,
‘Mmu abhɔŋ bɛchyɛ kɛnókó chi ntá Mandɛm
Acha,
antók chí yí aywĭntí.’ ”
9 Satan asɔt yi bárók Yerúsalɛm, bákó ndŭ
nɛbhʉɛt anɛ áchí tɛ amfay ndŭ ɛkɛrákap
Mandɛm. Aré, arɛm ntá Yesu bɛ, “Mbák ɔchí
Mmɔ Mandɛm, dók, 10 tĕndu ɛchi amɛm Ɛkáti
Mandɛm bɛ,
‘Chɔŋ Mandɛm anchyɛ ɛyɔŋ bɔángɛl bhi
mántwó manchyɛ wɔ nɛkwak.’
11 Ɛkáti Mandɛm épɛt érèm bɛ,
‘Chɔŋ mánkpʉɛp wɔ nɛ amɔ yap,
bé óké tɛm ɛkak ndŭ ntay.’ ”
12 Yesu akɛmɛ yi bɛ, “Ɛkáti érèm bɛ, ‘Ɔké mɔ
Mandɛm Acha ywɛ.’ ” 13 Satan ámó nókó Yesu
ndŭ bɛyă babhi kɛkém yi, arɔ kpík yi.

Yesu abho bɛtik ɛbhi atú Gálili
(Mt 4.12-17; Mk 1.14, 15)

14 Yesu apɛt yɛ nsɛm atú Gálili ndŭ bɛtaŋá
Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ. Mbok yi ataka atú Gálili wu
ankɛm. 15 Are tóŋ bo Ɛyɔŋ Mandɛm amɛm
bɛkɛrɛ́ nɛnikímʉɛt bo Israɛl, nɛ bo báré chyɛ
yi kɛnókó.

Bábyak Yesu amɛm ɛtɔk Násárɛt
(Mt 13.53-58; Mk 6.1-6)

16 Yesu afa, arɔk Násárɛt, ɛtɔk ɛnɛ máné
yi aré. Mbɔ ɛnyŭ ɛpiŋ ɛyi ɛchi nyaka,
arɔk amɛm ɛkɛrɛ́ nɛnikímʉɛtí ndŭ nywɔbhé
nɛywĕmʉɛt bo Israɛl. Ɛbhíkí tat, afate
bɛpay Ɛyɔŋ Mandɛm. 17 Báchyé yi ɛkáti ɛnɛ
ndɛmɛkɛpĭnti Aisáya. Anɛnɛ yó, ndŭ nɛbhʉɛt
anɛ básíŋí bé:

18 “Ɛfóŋó Mandɛm Acha achí nɛ mɛ
mbɔnyunɛ,
ayap mɛ bé ngáti Mbok Ndíndí ntá
bachébhébho.
Ato mɛ, bɛ ntwó ngáti bo abhɛn bachi ndŭ
yĕntiki ɛnyŭ kɛsɛm, bɛ chɔŋ mámfɛrɛ
bhɔ arɛ.
Nɛ bé chɔŋ amík anɛnɛ manémámik,

nɛ bɛ chɔŋ mánchyɛ ngăngaŋ ntá bo abhɛn
bati bakwăŋwaŋ mányĭɛrɛ bhɔ amik.
19 Ato mɛ bé mbé ntá bho bɛ mpok
anɛ yi átɔŋ bó bɛrĭndu bhi akway."
20 Yesu ánáŋá nókó bépay ɛkáti yɔ, akuti
yó, akɛmɛ ntá mŭnti arɔk achɔkɔ amik.
Bŏ mankɛm abhɛn bachi amɛm ɛkɛré
nɛnikímʉɛtí bátɛp yi amík amʉɛt. 21 Abho
yɛ bɛghati bhɔ bɛ, "Ɛchɔŋ, ɛnyiŋ ɛnɛ basiŋí
mɛn árèm éfákárí mbɔ ɛnyŭ băghókó." 22 Bŏ
abhɛn bachi aré, bárém bɛrítí mɛnyiŋ ĕti yi,
nɛ babhak maknkay ĕti bɛrítí kɛpi ɛkɛn kéfú
yi anyu. Kɛ bábho bɛbhɛp bɛ, "Pú mmŏ Joséf
nɛ?" 23 Yesu arɛm ntá yap bɛ, "Chɔŋ măntɛm
mɛ nɛkay ɛnɛn ĕti ya bɛ, 'Ngaŋ, bú mmʉɛt
ɛyɛ. Mɛnyiŋ ɛbhɛn sɛghoko bɛ ɔkʉ awu ɛtɔk
Kapĕnaum, kʉ bhó fá amɛm ɛtɔk ɛyɛ nkwɔ.' "
24 Yesu arɛm bɛ, "Nchí ghati bhe bɛ, bápú ka
ndɛmɛkɛpĭnti amɛm ɛtɔk yi. 25 Kɛ nchí ghati
bhe bɛ, mánkwésé bayă nyaka amɛm ɛtɔk
Israɛl ndŭ mpok ndɛmɛkɛpĭnti Ɛláija. Mpok
yɔ manyiɛp kɛkwén ndŭ mamié arat nɛ
ɛbhók, nɛ ɛrɛmé nsay ékwén ndŭ ɛtɔk Israɛl
ɛnkɛm. 26 Kɛ Mandɛm ábhíkí tó nyaka Ɛláija
ntá yĕ kénkwésé amɔt, ɛbhíkífʉɛt chi anɛ achi
ɛtɔk Sárɛfat, atú Sídɔn, ɛtɔk bo bachak. 27 Nɛ
ndŭ mpok ndɛmɛkɛpĭnti anɛ ákă nnyén bɛ
Ɛláisha, bɛyă bŏ ɛbhaŋákwa bachi nyaka
amɛm ɛtɔk Israɛl. Kɛ yĕ amɔt Ɛláisha ábhíkí
bu, ɛbhíkífʉɛt chi mmŭ ɛtɔk ɛchak, Náman,
mmu Síria." 28 Bo mankɛm abhɛn bachi
amɛm ɛkɛré nɛnikímʉɛtí, bághókó nókó nó,
bati ábé bhɔ amɛm tontó. 29 Báfáte bákém yi,
bafu ɛtɔk nɛ yi. Ndŭ ɛtɔk yap ɛchi amfăy njiɛ,
básót yi barɔk ndŭ nkókónjiɛ bé mámpúrí yi
ankwɛn aré. 30 Kɛ ayibhiri mmʉét, anɔnɛ,
afʉét nɛnti nap arɔk ɛbhakayi.

Mmu anɛ ɛfóŋó ɛbúbʉ échyè yí ɛsɔŋɔri
(Mk 1.21-28)

31 Yesu apɛt asɛp arɔk Kapĕnaum, ɛtɔk
ɛgho, atú Gálili. Aré, are tóŋ bo amɛm
ɛkɛré nɛnikímʉɛtí bo Israɛl ndŭ nywɔbhé
nɛywĕmʉɛt ɛnap. 32 Bábhák maknkay tontó
ĕti ɛnyu ɛnɛ yí átɔ̀ŋ mbɔnyunɛ ătɔ̀ŋ nyaka
mbɔ mmŭ anɛ árèm émay. 33 Mmu amɔt
abhak aré anɛ ɛfóŋó ɛbúbʉ ésɔ̀ŋɔri. Are bik
nɛ ɛyɔŋ ɛtaŋataŋ andɛmɛ nɔkɔ bé, 34 "Ɛ! Yesu,
Mmu Násárɛt, ɔbhɔŋ yí bɛkʉ nɛ bhɛsɛ! Ɔtwɔ
fá bɛway bhɛsɛ? Ndíŋí mmu wɔ óchí. Ɔchí
Mmu Nyáŋá anɛ Mandɛm átó!" 35 Yesu asáy
ɛfóŋó yɔ bɛ, "Kusí! Fú yi amʉɛt!" Ɛfóŋó
yɔ égʉɛp mmŭ wu amik bɛsí bhap. Kɛ éfú
yi amʉɛt kɛkʉ yi yĕnyiŋ. 36 Bŏ mankɛm
bábhák maknkay, nɛ babho bɛbhɛp bati bɛ,
"Ɛyɔŋ ɛnɛ mmŭ-nɛ échí né ná e? Ásay bɛfóŋó
bɛbúbɛbʉ nɛ bɛtaŋ bé mémfu bo amʉét, nɛ
mémfú." 37 Nɛ nsoŋo Yesu akɔ ataka atú ɛtɔk
wu ankɛm.

Yesu abú bɛyă bŏmame
(Mt 8.14-17; Mk 1.29-34)

38 Yesu afa ɛkɛré nɛnikímʉɛtí yɔ, arɔk, ndŭ
ɛkɛt Símun. Nnɔ ngɔré Símun abhŏŋ mbúép
ataŋataŋ. Baghɔk Yesu manik yi mmʉɛt bɛ
ambu yi. 39 Arɔk, ate nɛku bɛkɔk ɛbhɛn yi
achi arɛ bhúré. Achyɛ ɛyɔŋ bɛ mbúép wu
ándó yí. Ámay. Afaté akʉ nɛnyíé abho mɛne
bhɔ.
40 Mpok anɛ mmok ánèm, bŏ mankɛm
abhɛn bábhóŋó bŏmame mɛnyu nɛ mɛnyu
básót bhɔ bárók ntá Yesu. Abho ményáŋa
amɔ amʉɛt yĕntiki mmu wap, kpat abú
bhɔ mankɛm. 41 Bɛyă bhap babhŏŋ nyaka
bɛfóŋó bɛbúbɛbʉ. Bɛfóŋó bɛbúbɛbʉ bhɔ béfú
bɛyă bho amʉɛt mémbiki nɔkɔ bé, "Wɔ ɔchí
Mmɔ Mandɛm!" Kɛ Yesu are sáy bhɔ, kɛka
méndɛm yĕnyiŋ, mbɔnyunɛ bériŋi nyaka bɛ
yi achi Mpɛmɛ anɛ Mandɛm átó.

Yesu are tóŋ bo amɛm bɛkɛ́ré nɛnikímʉɛt bo Israɛl
(Mk 1.35-39)

42 Néyí nɔkɔ, Yesu afa ɛtɔk, arɔk ndŭ
nɛbhʉɛt anɛ bo bápú aré. Bŏ babho bɛyaŋ
yi. Bághó nókó yí, babho mɛnikmʉɛt bé áké
rɔ ɛtɔk ɛyap. 43 Kɛ yi aghati bhó bé, "Mbɔŋ
béghóti Mbok Ndíndí bɛ Mandɛm achi
Mfɔ amɛm bɛtɔk bɛchak nkwɔ, mbɔnyunɛ
Mandɛm átó mɛ fá amik chi ĕti yɔ." 44 Arɔ yɛ,
are kɔ andɔkɔ nɔkɔ ndŭ bɛtɔk ɛbhɛn bɛchi
atú Judéya angati nɔkɔ bho Mbok Ndíndí
amɛm bɛkɛré nɛnikímʉɛt bo Israɛl

5

Yesu abhiŋi bakoŋo bhi abhɛn mbi bati ánwi
(Mt 4.18-22; Mk 1.16-20)

1 Ɛwak émɔt, Yesu abhak téé angɔkɔ
Ɛntiŋnyɛn Gɛnésarɛt. * Bo báré nu bɛbhak
kɛkwɔt nɛ yi bɛ mangok Ɛyɔŋ Mandɛm.
2 Aghó bachwi apay angɔkɔnyén. Bawănsi
abhɛn bábhóŋó bachwi yɔ, báfù amɛm
mánchaka nɔkɔ basi yap. 3 Yesu arɔk
achwe amɛm áchwí amɔt. Abhak anɛ
Símun. Aghati yi bɛ ánók áchwí antɛn anyén
mandú. Yesu achɔkɔ yɛ amɛm áchwí wu,
antɔŋ nɔkɔ bo abhɛn bachi angɔkɔnyén Ɛyɔŋ
Mandɛm. 4 Ánáŋá nókó bɛtɔŋ bo arɛm ntá
Símun bɛ, "Tén áchwí ndŭ ɛɛntɛm măngʉɛp
basi yɛka anyén bɛ mănkɛm nsi." 5 Símun
akɛmɛ yi bɛ, "Ɛta, sédɛn mmʉɛt bɛti mɛnkɛm
kɛ yĕnyiŋ sébhíkí kɛm. Kɛ ndu bɛkoŋo ɛyɔŋ
ɛyɛ, chɔŋ ngʉɛp básí ndŭ ɛɛntɛm." 6 Yí
nɛ mamʉɛrɛ bhi bárɔk bagʉɛp bɛyă nkáp
anyén, bákém bɛyă nsi. Ɛyá kpát bɛyă nkáp
yap abho bɛrakati. 7 Bámák batĭ bawănsi
abhɛn bachi ndŭ áchwí achak nɛ awɔ bɛ
mántwɔ mánkwak bhɔ. Bárók bachɛm nɛ
bhɔ, bafɛrɛ nsi báfyé amɛm bachwi apay

* **5:1** Ɛntiŋnyɛn Gɛnésarɛt: Chi Ɛntiŋnyɛn Gálili.

kpát ábhó bɛbɛt. 8 Símun anɛ mpíkírí nnyén ɛni nɛchi bɛ Píta, ághó nókó ɛnyiŋí makɲkay yɔ, arɔk atɛp mánén bɛsí Yesu, arɛm bɛ, “Acha, kétwɔ kɛkwɔt nɛ mɛ, mbɔnyunɛ nchí mmʉ̌ bɛbʉ́.” 9 Árém nɔ, mbɔnyunɛ yi nɛ batɨ bhi bachi nyaka makɲkay tontó bɛghɔ bɛyə̌ nsi ɛnɛ bakɛmɛ. 10 Jems nɛ Jɔ̌n, batɨ́ baváy nsi, bábhák nkwɔ́ makɲkay. Báchí nyaka bɔ̌ Sɛbɛdi. Yesu arɛm ntá Símun bɛ, “Kécháy. Bɛbho ɛchɔŋ ɔrɔbhɛ ya chí bo bɛ mantwɔ ntá ya.” 11 Bɔ Píta bátémé nókó bachwi yap angɔkɔnyén, bárɔ́ yɛ̌ntiki ɛnyiŋ bakoŋo Yesu.

Yesu abʉ́ mmu ɛbhaŋákwa
(Mt 8.1-4; Mk 1.40-45)

12 Mpok Yesu achi ɛtɔkɔ́fu, mmu ɛbhaŋákwa amɔt arɔk akwén yí bɛkak abho mɛnikmʉɛt ntá yi bé, “Acha, mbák ɔkɔŋ, ɔ̌kway bɛkʉ mɛ ntaŋ.” 13 Yesu anyabhɛ awɔ́ atɔk yi arɛm bɛ, “Nkɔŋ bɛkʉ wɔ ɔ́ntáŋ, nɛme ɛnɛ némáy.” Témté wu, ɛbhaŋákwa yi ɛmay. 14 Yesu asɛmti yí bɛ, “Ké ghati yɛ̌ mmu ɛnyiŋ ɛnɛ éfákárí, kɛ dók ntá nchiakap Mandɛm bɛ yi angɔ bɛ ɛbhaŋákwa yɛ ɛmay. Ánáŋ ámbyó wɔ, ɔ́ndɔk, ɔnchyɛ yɛ akap ntá Mandɛm békóŋo ɛbhé Moses. Chɔŋ ɛyɔ émbak ɛnyiŋ ɛnɛ étɔ̀ŋ bo bɛ ɛbhaŋákwa yɛ émay.” 15 Kɛ yɛ̌ nɔ, mbok Yesu ataka mbănkɛm. Ngémtay bo bárɔ́k ntá yi ndu bɛghók Ɛyɔŋ Mandɛm nɛ bé yi ambu mame yap. 16 Kɛ aya mmʉɛt arɔk ndʉ̌ nɛbhʉ́érɛ́fu amɛm baso anikmʉɛt.

Yesu abʉ́ mbɛ́ntí
(Mt 9.1-8; Mk 2.1-12)

17 Nywɔp nɛmɔt, Yesu ătɔ̀ŋ nyaka bho Ɛyɔŋ Mandɛm, Mandɛm Acha achyɛ yi bɛtaŋ, are bú bŏmame. Bŏnkwɔ Fárisi nɛ batɔŋ ɛbhé Mandɛm babhak arɛ́. Báfú ndʉ̌ bɔ̌bɛtɔk mankɛm atú Gálili, nɛ bachak báfú atú Judéya, nɛ abhɛnɛfu báfú Yerúsalɛm. 18 Bɔ̌fú bátwɔ́ nɛ mbéntí amɔt anɛ bápókó ndʉ̌ bɛkpaka. Báré yaŋ mbi bɛchwe anywɔ́p bɛ mambʉrɛ yi bɛsí Yesu. 19 Kɛ bó kɛbhɔ́ŋ mbi anɛ báfʉɛt manchwe amɛm ɛ̌ti bɛyə̌ bó. Bákó amfə̌y ɛkɛt, manɛnɛ mbok arɛ́, basɛbhɛ yi bhʉrɛ ndʉ̌ bɛkpaka bhi, néntí bhó, bɛsí Yesu. 20 Yesu ághó nókó ɛnyʉ̌ nɛka ɛnén bábhɔ́ŋɔ́ nɛ yi, aghati mbéntí wu bɛ, “Nkwánɛ, mfɔŋórí bɛbʉ́ bhɛ.” 21 Batɔŋ-ɛbhé Mandɛm nɛ bɔ̌nkwɔ Fárisi bábho bɛbhɛp mmʉɛ́t bɛ, “Agha né? Ɛnyiŋ ɛnɛ yi árɛ̀m chi nsɔk ntá Mandɛm! Mandɛm aywĭnti kɛ ákway bɛfoŋori bɛbʉ́ mmu!” 22 Yesu ariŋi nkaysi yap. Abhép bó bɛ, “Ndaká yí bằkàysi mɛnyʉ̌ mɛnyiŋ ɛbhɔ? 23 Ɛnyiŋ ɛnɛ échí wikirik chí ɛné? Bɛrɛm bɛ, ‘Mfóŋórí bɛbʉ́ bhɛ’, kɛ chi bɛrɛm bɛ, ‘Faté kɔ’? 24 Kɛ chɔŋ nkʉ mằndiŋi bɛ, Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm mbɔ̌ŋ bɛtaŋ fá amik bɛfoŋori bɛbʉ́ bho.” Arɛm ntá mbéntí wu bɛ, “Nchí ghati wɔ, faté, pɔkɔ́ bɛkpaka bhɛ gurɛ!” 25 Témté wu, afate kpɛrɛp bɛsí bhap, apɔkɔ ɛnyiŋ ɛnɛ yi ábhə̀rɛ nyaka aré, abho bɛgurɛ, ambiti nɔkɔ Mandɛm. 26 Bɛyə̌ bɛcháy bɛkɛm bo mankɛm! Bábhák makɲkay, babho bɛbiti Mandɛm, mándɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Sɛghɔ̌ baraká makɲkay ɛchɔŋ!”

Yesu abhiŋi Lévi
(Mt 9.9-13; Mk 2.13-17)

27 Awu áfʉ́érɛ́ nókó, Yesu afa nɛbhʉ́érɛ́ wu arɔk aghó mbɛbhé nkabhénti anɛ áká nnyén bɛ Lévi chɔkɔ amɛm ɛkɛrébɛtik yi. Yesu aghati yi bɛ, “Twɔ́, bhák nkoŋo wa.” 28 Lévi afate, arɔ yɛ̌ntiki ɛnyiŋ, abho bɛkoŋo Yesu.

29 Ɛbhíkí tat, Lévi anak ɛrɛm ɛpa ɛkɛt yi ntá Yesu. Bɛyə̌ babhɛbhé nkábhénti nɛ bakʉ̌ bɛbʉ́ bachak nkwɔ babhak arɛ́ nɛ Yesu. 30 Bŏnkwɔ Fárisi nɛ batɔŋ ɛbhé Mandɛm, báré nywinti, nɛ bábhép bakoŋo Yesu bɛ, “Ndaká yí mănyiɛ mănyu nɔkɔ nɛ babhɛbhé nkabhɛntí nɛ bakʉ̌ bɛbʉ́ bachak?” 31 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, “Bo abhɛn bapu me, bápú yaŋ ngaŋ. Bɔ̌ mame kɛ báyàŋ ngaŋ. 32 Mbíkí twɔ bɛbhiŋi bo abhɛn bakaysi bɛ bachi chak bɛsí Mandɛm bɛ mántíknsɛm ndʉ̌ bɛbʉ́ bhap, ntwɔ bébhíŋi chi bo babʉ́abʉ́.”

Bábhép Yesu ɛ̌ti nɛtarénsay ndʉ̌ mɛnikmʉɛt ntá Mandɛm
(Mt 9.14-17; Mk 2.18-22)

33 Bo bárém ntá Yesu bɛ, “Bakoŋó Jɔ̌n Njwiti bátat nɔkɔ nsay ndu mɛnikmʉɛt. Bakoŋó nkwɔ Fárisi bákʉ̀ ɛnyumɔt. Kɛ abhɛ mányiɛ, mányu nɛ bapu tat nsay?” 34 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, “Bằkaysi bɛ mankɔ̌ abhɛn bachi ndʉ̌ ɛpá nɛbhay bakway bɛbhak ndʉ̌ nɛtarénsay? Nsé! Tɛ̌ndu mbăyngɔré abhʉ́ét nɛ bhɔ, bápú kway bɛtat nsay. 35 Kɛ mpok ătwɔ̀ anɛ báfɛrɛ chɔŋ mbăyngɔré ntá yap. Nɛ chɔŋ mántarɛ nɔkɔ nsay ndʉ̌ mpok yɔ.” 36 Yesu atém bɔ nɛkay ɛnén nkwɔ bɛ, “Yɛ̌ mmu apú kway bɛdak ɛbhókóndɛn ndʉ̌ nkú anɛ nkɔ anchók mbok ndʉ̌ ɛsí́ nku. Mbák mmu ánkʉ́ nó, ăchɔŋti nkú nkɔ, mbɔnyunɛ ɛbhókóndɛn ɛné éfú ndʉ̌ nkú nkɔ épú kɔ nɛ ɛsí́ ndɛn. 37 Nɛ ntá bo abhɛn báfyɛ mmém ndʉ̌ bɛbhă nkwɔbhɛnya, bápú fyɛ mmɛ̌m bakɔ amɛm ɛbhă nkwɔbhɛnya ɛné ɛsi. Mbák mánkʉ́ nɔ, ɛbha ésɛn, ɛnchɔŋɔ, nɛ mmém andɔk amik. † 38 Bábhɔŋ bɛfyɛ mmɛ̌m bakɔ chi amɛm ɛbhă mmém ɛné ɛkɔ. 39 Nɛ bápú nyu ɛsí́ mmém mánjaŋ amɛn bakɔ mbɔnyunɛ bákaysi bɛ ɛsí́ mmém arɨ́ achá amɛn bakɔ.”

6

Ɛnyiŋ ɛnɛ bábhébhé Yesu ɛ̌ti nywɔbhé nɛywɛ̌mʉɛt bo Israɛl
(Mt 12.1-8; Mk 2.23-28)

† **5:37** Bo Israɛl básɔt nyaka nkwɔp ághóŋɔmɛn mángoko bɛbha ɛbhɛn báfyɛ mmém arɛ.

1 Yesu nɛ baghɔkó bhi báré kɔ mámfɯɛt
nɔkɔ amɛm nkĭ nchwifú ndŭ nywɔbhé
nɛywĕmɯɛt bo Israɛl. Baghɔkó bhi bábho
bɛkɯɛp ɛnyŭ nchwi yɔ, mámfikiri mányiɛ
nɔkɔ. 2 Mbɔk bŏnkwɔ Fárisi bábhɛp bɛ,
“Ndaká yí băkɯ ɛnyiŋ ɛnɛ ɛbhé yɛsɛ épú yaŋ
mankɯ ndŭ nywɔbhé nɛywĕmɯɛt?” 3 Kɛ
Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, “Băbhíkí́ re pay amɛm
Ɛkáti Mandɛm ɛnyiŋ ɛnɛ Mfɔ Debhít ákɯ
nyaka nɛ bŏ abhɛn báchí nɛ yi mpok nsay
ákémé bhó? 4 Achwe amɛm ɛkɛt Mandɛm,
apɔkɔ nɛnyíé ɛnɛn báchyé mbɔ akap ntá
Mandɛm akɔrɛ nɛ bŏbhi mányíé. Ɛbhé érèm
bɛ ndiɛrɛ bachiăkap Mandɛm kɛ bákway
mɛnyiɛ nɛnyíé ɛnɔ.” 5 Yesu arɛm yɛ ntá yap
bɛ, “Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm kĕ mbóŋó
bɛrɛm ɛnyŭ mmu ábhóŋɔ́ bɛkɯ nɛ ɛbhé ɛnɛ
éyíŋí́ nywɔbhé nɛywĕmɯɛt.”

Yesu abú mmú anɛ awó ágú yi ndŭ nywɔbhé nɛywĕmɯɛt
(Mt 12.9-14; Mk 3.1-6)

6 Ndŭ nywɔbhé nɛywĕmɯɛt néchák, Yesu
achwe amɛm ɛkɛrɛ́ nɛnikímɯɛtí bo Israɛl
antɔŋ nɔkɔ bo Mbok Ndíndí́. Mmŭ amɔt
abhak aré anɛ awónɛm aywi ágú. 7 Mbɔk
batɔŋ ɛbhé Mandɛm nɛ bŏnkwɔ Fárisi abhɛn
bachi aré, bábháka nti bɛ chɔŋ mámbɔŋ mbi
ndu bɛrɛm bɛ yi akɯ ɛbéptí ndak. Bátép yɛ
yi amík amɯɛt ndu bɛghɔ mbák chɔŋ Yesu
ambú mmŭ wu ndŭ nywɔbhé nɛywĕmɯɛt.
8 Yesu ariŋi nkaysi yap. Arɛm ntá mmŭ
wu bɛ, “Faté, twó fá ambi.” Mmŭ wu afate
arɔk ate aré. 9 Yesu arɛm yɛ ntá bŏbhɔ bɛ,
“Ɛbhé yɛsé érɛm bé sénkɯ yi ndŭ nywɔbhé
nɛywĕmɯɛt? Chí békɯ bɛri kɛ bɛkɯ bɛbú? Chí
bépémɛ mmu kɛ chí béchɔŋti nɛpém ɛni?”
10 Yesu ayibhiri mmɯ́ét ayiŋi bó mankɛm,
arɛm ntá yi bɛ, “Nyabhé awó ywɛ.” Akɯ nɔ,
awó ywi apɛt ataŋ, ábhák mbɔ ɛnyu ɛsí́. 11 Kɛ
bati ábé bŏnkwɔ Fárisi nɛ batɔŋ ɛbhé tontó.
Bábhó bɛsokori ɛnyiŋ ɛné bákway bɛkɯ Yesu.

Yesu ayap bŏnto bati byo nɛ apay
(Mt 10.1-4; Mk 3.13-19)

12 Ndŭ manywɔbhé yɔ, Yesu akó amfăy
njiɛfú ndu mɛnikmɯɛt. Anikmɯɛt ntá
Mandɛm bɛtŭ mɛnkɛm. 13 Néyí nókó, abhiŋi
bakoŋo bhi bɛ mántwó ntá yi. Bátwó nókó,
ayap bhó batí byo nɛ apay, áchyé bhó nnyén
bɛ bŏnto. 14 Manyén yap áchí nyaka bɛ:
Símun anɛ Yesu áchyé nnyén nɛchak bɛ
Píta, nɛ mŏmáyi Andru, nɛ Jems nɛ Jŏn, nɛ
Fílip nɛ Batolómio, 15 nɛ Mátio, nɛ Tɔmás,
nɛ Jems mmŏ Alfeyɔs, nɛ Símun mfyĕ-bɛtaŋ
ndŭ baraká ɛtɔk, 16 nɛ Júdas mmŏ Jems, nɛ
Júdas Iskariɔt anɛ átí nyaka Yesu.

Yesu ătòŋ nɛ ăbù bho
(Mt 4.23-25)

17 Yesu asɛp antĕn njiɛ ndŭ mmik nɛbhɯɛt
nɛ bhó. Ngémtay bakoŋo bhi bábhák aré nɛ
ngémtay bo bachak abhɛn báfú Yerúsalɛm
nɛ abhɛn báfú atú Judéya ankɛm. Bo báfú
ndŭ bɛtɔk bépáy ɛbhɛn bɛchi kɛkwɔt nɛ
manyu ɛbhɛn bábhĭŋi bɛ Táya nɛ Sídɔn.
18 Bátwó bɛghók mɛnyiŋ ɛbhɛn yi átòŋ nɛ bɛ
yi ámbu bhɔ. Nɛ bo abhɛn bɛfóŋó bɛbúbɛbɯ
bésòŋɔri bhɔ, bataŋ. 19 Bŏ bhɔ mankɛm bare
nu bɛtɔk Yesu, mbɔnyunɛ bɛtaŋ béfù nyaka
yi amɯɛt mémbu nɔkɔ yĕ ághá anɛ átɔk yi.

Maŋák nɛ basémé
(Mt 5.1-12)

20 Yesu ayoŋ amík ayiŋi bakoŋo bhi arɛm
bɛ,
“Ɛri ɛcha ntá yɛka bachébhébho;
mbɔnyunɛ Mandɛm achi Mfɔ ywɛka.
21 Ɛri ɛcha ntá yɛka bŏ nsay ánù nénɛ,
mbɔnyunɛ chɔŋ yi anchyɛ bhe mɛnyiŋ ɛbhɛn
băbhóŋɔ́ ɛkwak bɛbhɔŋ.
Ɛri ɛcha ntá yɛka bŏ bădĭ kɛbhɔ nénɛ,
mbɔnyunɛ chɔŋ măngway ámɛn!
22 “Ɛri ɛcha ntá yɛka mpok bo bápàp
bhe, nɛ mánsɔkɔti nɔkɔ bhe nɛ mándɛm
bɛbépti mɛnyiŋ ĕti yɛka, nɛ mándɛm nɔkɔ
bɛ băchí bɛbéptí bho ĕti ya, Mɛ Mmu mfú
ntá Mandɛm! 23 Bóŋ ká maŋák yĕntiki mpok
anɛ éfákárí nó nɛ bhe, mbɔnyunɛ Mandɛm
abhúré ɛrɛm ákap ntá yɛka awu amfay. Nchí
ghati bhe mbɔnyunɛ ɛnyu ɛyɔ kɛ bachĭmbi
bhap băchyè nyaka barɛmé kɛpĭnti Mandɛm
ɛsɔŋɔri.
24 Kɛ chɔŋ émbɛp ntá yɛka bafɔ̆nkáp ɛncha
mbɔnyunɛ,
mănaŋ băbhɔŋ ɛbhɛka bɛrítí mɛnyiŋ,
nɛ mănyiĕ nɛpém, ndak ámay.
25 Chɔŋ émbɛp ntá yɛka bŏ mănyĭɛ mănjwi
nénɛ,
mbɔnyunɛ chɔŋ nsay anu bhe!
Chɔŋ émbɛp ntá yɛka bo băwày ámén nénɛ,
mbɔnyunɛ chɔŋ măndɔp ndŭ basémé nɛ nɛdĭ
kɛbhɔ!
26 Chɔŋ émbép ntá yɛka, be bho bo bărèm
ɛríŕí ĕti yɛka,
mbɔnyunɛ ɛnyu yɔ kĕ bachĭmbi bhap bárèm
nyaka ĕti barɛmé kɛpĭnti nsé.”

Bakoŋo Yesu bábhɔŋ bɛkɔŋ bŏmpap ab-hap
(Mt 5.38-48, 7.12a)

27 Yesu arɔk ambi bɛtɔŋ. Arɛm bɛ, “Kɛ
nchí ghati bhe bho băghòk mɛ bɛ, kóŋ ká
bo abhɛn bápábhé bhe, măntɔŋ bó bɛri.
28 Nik nɔkɔ ká mmɯɛt bɛ Mandɛm ankwak bo
abhɛn bárèm ɛbúbɯ ĕti yɛka. 29 Mbák mmu
adɛp wɔ atá ndŭ ɛbhe awónɛm, tóŋ yi ɛbhe
échák nkwɔ. Nɛ mbák mmu ásɔt ndé yɛ, dŏ
yi ansɔt yĕ chí nkú yɛ nkwɔ. 30 Mbák mmu
aníŋí́ wɔ ɛnyiŋ ɛnɛ óbhóŋɔ́, chyĕ yi. Nɛ mbák
mmu asɔt ɛnyiŋ ɛyɛ, kéghati yi bɛ ákémé yɔ
ntá yɛ. 31 Nɛ yĕntiki mmu ywɛka ánká yɛ nɛ
bati mbɔ ɛnyŭ yi ákway bɛyaŋ bɛ bo mánkɯ
ntá yi.

32 “Mbák bǎkɔ̀ŋ chi bo abhɛn bakɔŋ be,
bakak amɛn bábhóŋɔ́ béchyɛ bhe ǎbhák bɛ yi?
Yɛ̌ chí bɔ̌ bɛbɨ́ bákɔŋ bo abhɛn bakɔŋɔ bhɔ!
33 Nɛ mbák bǎkɨ̀ bɛrɨ chi ntá bo abhɛn
bákɨ̀ bhe bɛrɨ bakak amɛn bábhóŋɔ́ bɛchyɛ
bhe ǎbhák bɛ yi?
Yɛ̌ chí bakɨ̆ bɛbɨ́ bákɨ̀ nɔ!
34 Nɛ mbák bǎpwɔ̀ mɛnyiŋ chí ntá bo abhɛn
bǎbhaka ntɨ bɛ bakɛmɛ ntá yɛka,
bakak amɛn bábhóŋɔ́ bɛchyɛ bhe achi bɛ yi?
Yɛ̌ chí bɔ̌ bɛbɨ́ bápwɔ̀ nkwɔ mɛnyiŋ ntá batɨ̌ bakɨ̆
bɛbɨ́, ndu bákɛmɛ yɛ̌ntikɨ ɛnyiŋ ɛnɛ bápwɔ́ ntá yap!
35 Kɛ bǎbhɔŋ bɛbhak kɛkúrí!
Kɔŋ ka bǒmpap abhɛka, nɛ mǎnkʉ bhɔ bɛrɨ.
Pwɔ ka bhɔ́, kɛbhaka ntɨ bɛ chɔŋ mánkɛmɛ bhe
yɛ̌ntikɨ ɛnyiŋ.
Mbák bǎkɨ̀ ɛnyu yɔ, chɔŋ akap
aywɛká ánja ancha, nɛ mǎmbak bɔ Mandɛm Acha.
Ǎtɔ̀ŋ bɛrɨ̌ntɨ ntá bǒ bɛbɨ́ abhɛn bápú
kaka yi nɛ abhɛn máŋɛ̀m mɛŋémɛ.
36 Ghó ká batɨ ntínso, nkúbhé mbɔ ɛnyŭ Mandɛm ághɔ̀
bhe ntínso.”

Yesu atóŋ bɛ́ bo bábhíkɨ́ bhɔŋ bɛtáŋ batɨ (Mt 7.1-5)

37 Yesu yi bɛ, “Bǎkɛ́ táŋ batɨ kɛka mántáŋ be.
Bǎkɛ́ rɛm bɛ mánchyɛ́ batɨ ntémsi, nɛ
mbák bǎpú rɛm nɔ, bápú rɛm bɛ manchyɛ
bhe ntɛmsi.
Foŋorí nókó ka batɨ nɛ chɔŋ
mámfoŋori nɔkɔ bhe.
38 Chié ntá ntɨ, nɛ chɔŋ
Mandɛm anchyɛ wɔ nkwɔ́.
Yi apɛ́rɛ́ chyɛ,
ǎyɛnti sayri, angoko kpát énjwi ɛntakati
nɔkɔ amɨk.
Ɛnyŭ ɛné óyènti ɔnchyɛ ntɨ,
nkúbhé ɛnyuyɔ̆ kɛ báyènti manchyɛ wɔ.”

39 Yesu atém bɔ nɛkay nkwɔ bɛ,
“Nnɛmámík apu kway bɛyǎ ntɨ nnémámík mbi.
Mbák ándɔ́k bɛkʉ nɔ, bɔ́ batí apay
bápú kwɛn amɛm nɛpi?
40 Mmɔ̆káti apu
kway bɛriŋɨ ɛnyiŋ ancha ntɔ̆ŋ aywi.
Kɛ mpok
anɛ bátóŋ yi kpát ánaŋa nɛghɔ́k ɛni, ǎbhák
mbɔ ntɔ̆ŋ aywi.
41 Ndaká yí óyìŋɨ mɔ́ɛ̆nyiŋɨ
anɛ achi anyɛsɛ ntɨ, ɛné ópú fyɛ nti ndŭ
nkɔkónɔk anɛ achi wɔ anyɛsɛ?
42 Ná óghàti
ntɨ bɛ, ‘Manó, dɔ̆ mfɛ́ré mɔ́ɛ̆nyíŋɨ́ anɛ achi wɔ
anyésé,’ ɛné wɔmbɔŋ ɔpú ghó nkɔkónɔk anɛ
achi amɛm ɛnɛ nyésé?
Wɔ mmŭ bɛtábhá!
Fɛrɛ́ kpík nkɔkónɔk anɛ achi wɔmbɔ̆ŋ anyɛsɛ,
kɛ óngɔ yɛ mbaŋ sayri ndu béférɛ mɔ́ɛ̆nyíŋɨ́
anɛ achi amɛm nyésé manóywɛ.”

Yɛ̆ntikɨ ɛnɔk ébhɔŋ ɛyi ɛnyŭ kɛpɛm (Mt 7.16-20, 12.33-35)

43 Yesu apɛt arɛm bɛ, “Ɛrítí ɛnɔk épú nyu
bɛbéptí kɛpɛm.
Nɛ ɛbéptí ɛnɔk épú nyu
bɛrítí kɛpɛm.
44 Báriŋɨ ɛrítí ɛnɔk chí ndŭ
kɛpɛm ɛki.
Bápú rɔŋ ndu támfáŋ mánkók
nɛpi.
45 Nkúbhé mbɔ ɛnyŭ nkáp ájwi amɛm
mókɛrɛ́ nkáp, nó kɛ̆ nkaysi ndíndí ájwi antɨ
mmŭ ndíndí, nɛ bɛrɨ bóbhó kɛ béfù aré.
Kɛ
mbák mmú abhɔ̆ŋ ɛbéptí ntɨ, barak abʉábʉ
kɛ áfù yi anyu, mbɔnyunɛ ɛnyiŋ ɛné éjwí
mmu antɨ, yó kɛ éfù yi anyu.”

Mɛnyŭ batɛ̆ bɛkɛt bati apay (Mt 7.24-27)

46 Yesu arɛm bɛ, “Ndaká yí bǎbhɨ̀ŋɨ mɛ bɛ,
‘Acha, Acha’, ɛné bǎpú kʉ ɛnyiŋ ɛnɛ mɛ̆ghàti
bhe?
47 Chɔŋ ntóŋ be ɛnyŭ mmŭ anɛ átwɔ́ ntá
ya, aghók ɛnyiŋ ɛnɛ ndémé, ankʉ mbɔ ɛnyŭ yi
ághókó achi.
48 Achí mbɔ mmŭ anɛ áyámbɨ
átémé nɛbhʉ́érékɛt kpát néchwé néghaka
ndŭ sɛtárébhé kɛ ǎte ɛkɛt.
Nɛ mpok nnyén
négbókó kpát néghaka ndŭ ɛkɛt, ébhíkí moko
énkwén mbɔnyunɛ até yɔ sayri.
49 Kɛ mmu
anɛ ághok mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛ̆rèm yi kɛ kʉ mbɔ
ɛnyŭ ndémé, achí mbɔ mmu anɛ áté ɛkɛt, yi
kɛ yambɨ bɛghoko nɛbhʉ́érékɛt sayri.
Mpok
nnyén nɛgboko néghaka ndŭ ɛkɛt, témté wu,
ébáy mmʉɛt amik juu, échóŋɔ ɛnkɛm!”

7

Yesu abú mmɔ̆bɛtok mŭnti nkwɔ batɛmé nɛnu Rom (Mt 8.5-13)

1 Yesu anáŋá nókó bɛtɔŋ bo mɛnyiŋ ɛbhɛn
mɛnkɛm, afa apɛtnsɛm ɛtɔk Kapɛ̆naum.
2 Mŭnti nkwɔ batɛmé nɛnu bŏ Rom amɔt
achi nyaka aré.
Mŭbɛtok aywi anɛ yi aré
kɔŋ áre me.
Arɔp chi kɛkwɔt bégu.
3 Mŭnti
wu ághókó nókó ndŭ bo bárèm ěti Yesu,
ató bŏbati bŏ Israɛl bɛ mánímkmʉɛt nta yi bɛ
ándɔ́k ámbú mŭbɛtok aywi.
4 Bárók ntá Yesu
mánikmʉɛt nta yi nɛ nɛseptímʉɛt mándɛmɛ
nɔkɔ bɛ, “Ɛta, dɔ́k kwák mŭnti-nɛ.
Achi
mmu anɛ ákwáy bébhɔŋ nɛkwak.
5 Akɔŋ
bŏ bhɛsɛ nɛ yímbɔŋ kɛ áté ɛkɛrɛ́ nɛnikímʉɛtí
ɛyɛsɛ.”
6 Yesu are rɔ́ŋ nɛ bhɔ.
Mpok bághaka
kɛkwɔt nɛ ɛkɛt, mŭnti wu ató mamʉɛrɛ bhi
bé mángátí Yesu bɛ, “Acha, késɔŋɔri mmʉɛt
bétwɔ ndŭ ɛkɛt ɛya.
Mbíkí kway mmu anɛ
ótwɔ́ ɛkɛt ɛyi.
7 Yɛ̌ chi mɛmbɔŋ mbíkí kaysi
bɛ nkway bétwɔ ntá yɛ.
Chiɛ̆ chí ɛyɔŋ, chɔŋ
mŭbɛtok wa antaŋ.
8 Nchí rɛm nɔ mbɔnyunɛ
mɛ nkwɔ́ mbɔ̆ŋ bo abhɛn, mbák mángátí mɛ
nkʉ ɛnyiŋ, mbɔ̆ŋ bɛghok bhɔ.
Nɛ mbɔ̆ŋ nkwɔ́
batɛmé nɛnu antɛnɛ ya abhɛn mbák ngátí
bhɔ ɛnyiŋ, bábhɔŋ bɛghok mé.
Yɛ̆ntikɨ mmu
wap anɛ ndémé bɛ, ‘Dók’, ǎrɔŋ, nɛ yɛ̆ agha
anɛ ndémé bɛ, ‘Twɔ́’, ǎtwɔ.
Nɛ mbák ngátí
mɔ̆bɛtok awa bɛ, ‘Kʉ ɛnyiŋ ɛnɛ’, abhɔŋ bɛkʉ
yɔ.”
9 Yesu ághókó nókó nɔ, abhak maknkay
tontó.
Ayibhiri mmʉɛt arɛm ntá bɛyǎ bo
abhɛn bákòŋɔ yi bɛ, “Diŋɨ́ ká tɛtɛp bɛ, mbíkí
re ghɔ mmŭ Israɛl amɔt anɛ ábhóŋɔ́ nɛka
nɛ mɛ mbɔ kɛnkɔ̆-nɛ.”
10 Mamʉɛrɛ́ abhɛn
mŭnti wu átó bápɛtnsɛm ɛkɛt ɛyi, bághó bɛ
mŭbɛtok ywi anáŋ ataŋ.

Yesu akʉ mmɔ̆ kénkwésé apɛtnsɛm ndŭ nɛpém

11 Ansɛm mpok, Yesu nɛ baghɔkó bhi báfá
báre rɔŋ ɛtɔk Naín.
Ngémtay bo báre rɔŋ
nɛ bhó.
12 Ndu bágháká antítɔk, bághó ndŭ
bo bápókó ngú báfù ɛtɔk bɛrɔŋ bɛbhɛmɛ.

Ngú wu abhak njaŋamɔ ntá máyi anɛ achí nyaka kénkwésé. Tóntó bo ɛtɔk ɛyɔ báré koŋo nkókóngu. 13 Acha aghó nókó ngɔré wu, ntínso nékém yi tontó, arɛm ntá yi bɛ, “Képɛrɛ di.” 14 Arɔk, atɔk nkók ané bápɔkɔ ngú arɛ́. Bo abhɛn bápókó ngú báte. Yesu aghati ngú wu bɛ, “Ɛsakámu! Nchí ghati wɔ, faté.” 15 Témté wu, afaté achɔkɔ chókó, abho bɛrɛm kɛpi. Yesu asɔt yi achyɛ ntá máyi. 16 Bɛcháy békém bo mankɛm abhɛn báchí aré. Bábhó bɛbiti Mandɛm mándɛmé nɔkɔ bɛ, “Ɛtaŋtí ndɛmɛkɛpǐnti Mandɛm afú fá ndǔ nkwó ywɛsɛ! Mandɛm atwɔ bépémɛ bǒbhi!” 17 Mbok ětí yi akɔ aghabhɛri mmik bo Judeya nkɛm kpát aghaka ndǔ bɛtɔk bɛchák ɛbhɛn bɛchi kɛkwɔt.

Jɔn ató mbɔk bakoŋo bhi bɛ mámbép Yesu mmǔ yi achi
(Mt 11.2-19)

18 Mpok anɛ bakoŋó Jɔn Njwiti nkwɔ bághókó mɛnyiŋ ɛbhɛn béfàkari bágháti yi bó mɛnkɛm. 19 Abhiŋi batí apay, ató ntá Acha bɛ mámbép yi bɛ, “Wɔ kɛ óchí Mpɛmɛ anɛ Jɔn árémé bɛ ătwɔ, kɛ chi bɛ sébhoŋ mɛnoŋ mmu achak?” 20 Bárók ntá Yesu bárɛm bɛ, “Jɔn Njwiti ató bhesé bɛ sémbɛp wɔ bɛ, ‘Wɔ kɛ óchí Mpɛmɛ anɛ Jɔn árémé bɛ ătwɔ, kɛ chi bɛ sébhoŋ mɛnoŋ mmu achak?’ ” 21 Bátwó nɛ ntó ɛnɔ ntá Yesu mpok yi ábù bɛyǎ bho abhɛn bábhóŋó nyaka mame mɛnyu nɛ mɛnyu. Ábòk nyaka nkwɔ bɛfóŋó bɛbúbɛbʉ méndɔ nɔkɔ bho, ankʉ nɔkɔ manémámik mángɔ mbáŋ. 22 Akɛmɛ baghɔkó Jɔn bɛ, “Pɛt ka nsɛm ghati Jɔn mɛnyiŋ ɛbhɛn bǎghó nɛ ɛbhɛn bághókó bo bárèm: Bǎghók nɛ bǎghó bɛ manémámik bághɔ̀ mbaŋ néné, nɛ bakɛm báfáté bákɔ̀. Bǒ ɛbhaŋákwa bátáŋ nɛ babhók bághɔ̀k mbaŋ. Bawú bápɛtnsɛm ndǔ nɛpém nɛ bághàti bachébhébho Mbok Ndíndí. 23 Nɛ éri ɛcha ntá mmǔ anɛ ápú kwén ndǔ bɛbʉ́ ěti mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛ̌kʉ̀.”

24 Bapɔkó ntó Jɔn bhɔ bápéré nókó nsɛm, Yesu abho bɛrɛm ntá bɛyǎ bo abhɛn bárɔ́ŋó nɛbhʉɛt anɛ yi achi ěti Jɔn bɛ, “Mpok bǎrɔ̀n nyaka awu amɛm baso, bǎrók bɛghɔ ntiki ɛnyǔ mmʉ? Bǎrɔk bɛghɔ mmu anɛ achi mbɔ ěnsómanyiɛp ɛnɛ babhʉ́ép áfòk énkwén ɛnɛ ɛbhe, ámfok ɛnkwɛn ɛbhe échák kɛ? 25 Bǎrɔŋ nyaka amɛm baso bɛghɔ yi? Mmu anɛ afyé berítí ndɛn amʉɛt kɛ? Bǒ abhɛn báfyè mɛnyǔ ndɛn ɛbhɔ báchɔ̀kɔ chi amɛm bɛkírí-bafɔ! 26 Ghatí ká mɛ. Bǎrɔŋ nyaka amɛm baso bɛghɔ ntiki ɛnyǔ mmu? Ndɛmɛkɛpǐnti? Ɛchi tɛtɛp. Kɛ diŋí ká bɛ mmu anɛ bǎghó achá ndɛmɛkɛpǐnti. 27 Jɔn kɛ achi mǔntó anɛ basiŋ nyaka amɛm Ɛkáti Mandɛm ěti yi bɛ,

Mandɛm arɛm bɛ, ‘Yiŋí, chɔŋ ntó mpɔkɔntó
wa wɔ ambi,
bɛ ángókó mbi ywɛ kɛ óntwɔ.’

28 Nchí ghati bhe bɛ Jɔn Njwiti achá yěntiki mmu achak ndǔ abhɛn bágú nɛ abhɛn bachi nɛpém. Yɛ̌ nó, yɛ̌ chí mmu anɛ apu yěnyiŋ ndǔ mpǎy bho abhɛn Mandɛm achi nɛ bhɔ mbɔ Mfɔ wap, acha yi.” 29 Bo bághókó nókó ɛnyu yɔ, bɔ mankɛm nɛ babhɛbhé nkábhénti barɛm yɛ bɛ, nkaysi Mandɛm achi tɛtɛp. Barɛm ɛnyu yɔ, mbɔnyunɛ manaŋ baka nyaka nkwɔ bé Jɔn anjwiti bhó. 30 Kɛ bǒnkwɔ Fárisi nɛ batɔŋ ɛbhé Mandɛm bábhíkí ka nyaka bɛ Jɔn anjwiti bhɔ. Ɛnyu ɛyɔ, bábyak nkaysi anɛ Mandɛm abhɔŋɔ nɛ bhɔ.

31 Yesu arɔk ambi bɛrɛm bɛ, “Chɔŋ njɛnti mkpáká bho abhɛn ɛchɔŋ nɛ yi? Bachi mbɔ yi? 32 Báchí mbɔ bǒ abhɛn báchókó nɛfi ɛsié.
Kɛ mbɔk mámbiŋi nɔkɔ abhɛnɛfu bɛ,
‘Sékwǎy bakwáy nɛbhay bɛ mǎmbɛn
nɛbhén, kɛ bǎbhíkí bhɛn.
Sékwáy bakwáy nɛwú, kɛbhɔ bě kɛdi!’
33 Jɔn Njwiti atwɔ nyaka antarɛ nɔkɔ nsay ndu mɛnikmʉɛt, nɛ mmém yi kɛnyu. Bě bǎre rɛm bɛ, ‘Ɛfóŋó ɛbúbʉ echi nɛ yi!’ 34 Mpok Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm ntwó, nde nyiɛ, nnyú nɔkɔ. Běka bǎre rɛm bɛ, ‘Ghó ká yi awu, nyiě mɛnyiŋínyíé nɛ nyǔmɛm. Mamʉɛrɛ bhi chi babhɛbhé nkábhénti nɛ bakʉ̌ bɛbú bachak!’ 35 Kɛ diŋí ká bɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn mmu anɛ ákóŋ mbi Mandɛm ákʉ̀ kɛ bétòŋ bɛ nɛriŋíndak ɛnén néfú ntá Mandɛm nɛchi tɛtɛp.”

Mbok ngɔré bɛbʉ́ nɛ Simun mmǔ nkwɔ Fárisi

36 Ɛfákári bɛ mǔnkwɔ Fárisi amɔt abhíŋí Yesu bɛ ányíé nɛnyíé ɛkɛt yi. Yesu aka, arɔk, achɔkɔ are nyiɛ nɛnyíé nɛ yi. 37 Ngɔré nɛkɔ amɔt anɛ achi nyaka ɛtɔk ɛyɔ, ághók bɛ Yesu ănyiɛ nɛnyíé amɛm ɛkɛt ɛné mǔnkwɔ Fárisi wu. Asɔt ékpémé bawɛrériɛp arɔk arɛ́ nɛ yɔ. 38 Ate kékwɔ́t nɛ Yesu andi nɔkɔ kɛbhɔ. Babhɛsɛ mi are chití bɛkak Yesu. Atɛp ntí amik antɛsɛ nɔkɔ bɛkak Yesu nɛ ɛmɛnénti yi, angwati nɔkɔ nɛ bawɛrériɛp. 39 Mǔnkwɔ Fárisi wu aghɔ nókó nó, are kaysi amɛm nti ɛni bɛ, “Mbɔ mmǔ-nɛ achi ndɛmɛkɛpǐnti Mandɛm tɛtɛp, mbʉ aríŋí ɛnyǔ mmu anɛ ngɔré anɛ átɔ̀k yi achi. Chí ngɔré nɛkɔ.” 40 Kɛ Yesu abhiŋi mǔnkwɔ Fárisi wu bɛ, “Símun, mbɔ̌ŋ ndak béghati wɔ.” Símun akɛmɛ bɛ, “Ntɔŋ, dók ambi.” 41 Yesu abho yɛ̌ bétɛm nɛkay ɛnɛn bɛ, “Mmǔ amɔt apwɔ nyaka nkáp ntá bǒ batí apay. Amɔt akém yi bɛbhǎ nkáp byo. Anɛfú ɛbhǎ nkáp émɔt. 42 Mmǔ wu abhép nkáp anɛ bákèm yi, kɛ yɛ̌ mmu wap kɛ kway bɛkɛmɛ ané yi ákèm. Afɔ̌ kɛ̌ yi afoŋori bhó mankɛm, afɛrɛ nti ndǔ nkáp wu. Ghatí yé mɛ, ndǔ bati yap ápay, ntiki mmu ákway bɛkɔŋ mpwɔnkáp wu ancha anɛfu?” 43 Símun akɛmɛ bɛ, nkáysi bɛ, “Chi anɛ barɛm ami áyá.” Yesu arɛm bɛ, “Ɔrɛm tɛtɛp.” 44 Kɛ Yesu ayibhiri mmʉɛt ayiŋi anɛ ngɔré wu, arɛm ntá Símun bɛ, “Yiŋí

móngɔré-nɛ. Tɛ nchwé ɛkɛt ɛyɛ, ɔbhíkí chyɛ mɛ manyiɛp nsó bɛkak, kɛ yí asó bɛkak ɛbha nɛ babhɛsɛ mi, atɛsɛ nɛ ɛmɛnénti yi. 45 Ɔbhíkí syɛpti mɛ nɛ kɛnókó mbɔ ɛnyŭ ábhónɔ́ bɛkʉ, kɛ yi abhʉ́ét mɛnyɔti bɛkak ɛbha. 46 Ɔbhíkí wati mɛ ntí nɛ bawɛt kɛ yí ăwati mɛ bɛkak nɛ bawɛréríɛp. 47 Nchi ghati yé wɔ bé móngɔré-nɛ atɔ̃n bɛyă ɛkɔn bɛtɔn bɛ Mandɛm afóŋórí bɛyă bɛbʉ́ ɛbhɛn yi ákʉ́. Kɛ mmu anɛ ákáysí bɛ bɛbʉ́ bhi ɛbhɛn Mandɛm ákway bɛfóŋóri bébhíkí ya, ătɔ̀n chi mandú ɛkɔŋ.” 48 Yesu arɛm yɛ ntá móngɔré wu bɛ, “Mfóŋórí bɛbʉ́ ɛbhɛ.” 49 Kɛ bŏ abhɛn mányĭɛ nɛnyíé nɛ Yesu bábho mɛnywinti mándɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Agha né, anɛ árèm tɛ bɛ yi ăfɔ̀ŋori bɛbʉ́?” 50 Yesu apɛt arɛm ntá móngɔré wu bɛ, “Dók sayri, nɛka ɛnĕ nɛ mɛ nékʉ ɔtaŋ.”

8

Baghɔré abhɛn bákoŋɔ Yesu
(Mt 13.1-8; Mk 4.1-9)

1 Ɛbhíkí tat, Yesu are kɔ amɛm bɛtɔk bɛgho nɛ ndŭ bŏbɛtɔk angati nɔkɔ Mbok Ndíndí ěti ɛnyu ɛné Mandɛm ábhak nɛ bho mbɔ Mfɔ wap. Baghɔkó bhi bati byo nɛ apay bábhák nɛ yi. 2 Mpáy baghɔré bákò nyaka nkwɔ nɛ bhɔ. Bábhák baghɔré abhɛn Yesu ábú mame yap nɛ mbɔk bábhák abhɛn Yesu ábókó bɛfóŋó bɛbʉ́bɛbʉ ɛbhɛn bésoŋɔri nyaka bhɔ. Ngɔré amɔt abhak aré anɛ áká nnyén bɛ Maria mmŏ ɛtɔk Mágdala. Yesu anáŋ abok nyaka bɛfóŋó bɛbʉ́bɛbʉ tándrámɔt ɛbhɛn bésɔ̀ŋɔri yí. 3 Anɛfú abhak Joana, ngɔré Kusa, mmŭ anɛ achi nkémfɔ ntá Mfɔ Hérɔd. Anɛfú abhak Susana. Nɛ bɛyă baghɔré bachak. Bɔ básɔt nyaka nkáp awap mánkwak nɔkɔ bɛ Yesu nɛ baghɔkó bhi mámbóŋ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchɛbhɛ bhɔ.

Yesu atém nɛkă̋y ntyĕmbwɔt
(Mt 13.1-9; Mk 4.1-9)

4 Bo barɔk ambɨ béfú ndŭ bɛtɔk nɛ bɛtɔk mántwɔ nɔkɔ ntá Yesu. Ngémtay bho báchémé nɛbhʉɛt amɔt. Yesu atém bhɔ nɛkay ɛnɛn bé: 5 “Ɛwak émɔt, nkwaŋanki amɔt arŏŋ nyaka bɛtak ɛnyŭ nchwifú amɛm nki ywi. Ɛné yi átàk árɔ̀n, mbɔk akwɛnti ndŭ mómbi anɛ áchí amɛm nki. Bo báyáti. Kɛnɛn kétwɔ́ kébwópti nchwi yɔ nkɛm. 6 Achák akwɛnti ndŭ mmik sɛtárébhé nɛ mpok áchákà, aniŋti, awɔsi, mbɔnyunɛ nɛbhʉérémik wu apu kɛm manyiɛp. 7 Mbuɔt anɛfu akwɛnti ndŭ mmik anɛ tákɔ nsĕnse ágò aré. Achak are gó, kɛ tákɔ nsĕnse agó áchók yɔ. 8 Kɛ nchwi áchák akwɛnti ndŭ mmik ndíndí, agó achyɛ bɛyă nchwi. Ayá acha anɛ bápí ndɔŋ bɛsa bɛtay.” Ndŭ ngwɛnti, Yesu arɛm bɛ, “Mmŭ anɛ áyàŋ bɛghok, ántá batú angok sayri.”

Ntí Yesu árèm kɛpɨ ndŭ bakay
(Mt 13.10-17; Mk 4.10-12)

9 Baghɔk Yesu bábhép yi ntí nɛkay ɛnɛn. 10 Akɛmɛ bhó bé “Mandɛm achyé mbi bɛ mănd͡íŋ́ mɛnyiŋ ɛbhén bɛchi bhésé bhésé ěti ɛnyŭ yi ákèm bŏbhi mbɔ Mfɔ wap. Kɛ mbák chi bo bachak, nchí rɛm kɛpɨ nɛ bhó chi ndŭ bakay bɛ yĕndu báyìŋɨ bákɛ́ ghɔ, nɛ yĕndu bághòk bákɛ́ jwimɛm.”

Yesu aghati baghɔkó bhi ntí nɛkă̋y ntyĕmbwɔt
(Mt 13.18-23; Mk 4.13-20)

11 Yesu arɔk ambɨ árém bɛ nɛkă̋y ɛnɛn nétɔ̀n bɛ, “Mbuɔt chi Ɛyɔŋ Mandɛm. 12 Mbuɔt anɛ ákwéntí ndŭ mómbi chi bo abhɛn bághókó Ɛyɔŋ Mandɛm. Kɛ Satan antwɔ́ amfɛrɛ yó ndŭ batɨ yap bɛ bákɛ́ noko Mandɛm yi ampɛmɛ bhɔ. 13 Mbuɔt anɛ ákwéntí ndŭ mmik sɛtárébhé até ndŭ bo abhɛn bághòk Ɛyɔŋ Mandɛm, mánoko témté nɛ bɛyă maŋák. Kɛ bɔ kɛbhóŋ bakaŋ amik. Mánoko chi ndu mómbiŋ́ mpok. Nɛmɔ nɛtwɔ nɔkɔ, mánkwɛn ansɛm. 14 Nɛ mbwɔt anɛ ákwéntí ndŭ mmik tákɔ nsĕnse, até ndŭ mmu anɛ ághòk Ɛyɔŋ Mandɛm, kɛ bakáysí ěti mɛnyiŋ mmik, nɛ bakáp, nɛ nɛpém ményiɛ, akʉ bó kɛsɛnɛ ndŭ Ɛyɔŋ Mandɛm. 15 Mbɔ ɛnyu ɛfakari nɛ mbwɔ́t anɛ ákwéntí ndŭ mmik ndíndí, nɔ kɛ ɛchi nɛ bo abhɛn bághòk Ɛyɔŋ Mandɛm mánkém nɛ ntɨ némót mankʉ nɔkɔ mbɔ ɛnyu éyàŋ, mándɔk nɔkɔ ámbɨ bɛkʉ ɛnyu ɛyɔ nɛ ɛkébhéntí.”

Nɛkă̋y ɛróŋɔ́ ɛné bádúré
(Mk 4.21-25)

16 “Yĕ mmu apú durɛ ɛróŋɔ́ ansɔt ɛnyiŋ ankuti, mbák épú nɔ ante antɛn bɛkɔk. Ate yɔ chí nɛbhʉɛt anɛ babhɔŋɔ bɛte yɔ bɛ mbaŋ angɔ́ɔ́ ntá yĕntiki mmu anɛ achwe anywɔ́p. 17 Diŋ́ ká bɛ, chɔŋ yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ ɛchi bhésé bhésé, émfú kpoŋoroŋ, nɛ ɛné bábhésé émfú kpoŋoroŋ. 18 Sɔt ka mpok bɛghok Ɛyɔŋ Mandɛm sayri ɛnyu ɛnɛ bă̋jwimɛm mbɔnyunɛ mmŭ anɛ ábhóŋɔ́ ɛnyiŋ, chɔŋ mámaka yi échák, kɛ mmŭ anɛ ábhíkí́ bhɔŋ yĕnyiŋ, yĕ chí mandú anɛ yi ákáysí bé abhɔŋ, chɔŋ mánsɔt yɔ ntá yi.”

Nnɔ Yesu nɛ bŏmayi
(Mt 12.46-50; Mk 3.31-35)

19 Nnɔ Yesu nɛ bŏmayi bárɔk bɛghɔ yi. Kɛ bɔ́ kɛ kwáy bɛrɔn kɛkwɔt nɛ yi mbɔnyunɛ bo bayă nyaka bacha. 20 Mŭfu aghati yi bɛ, “Máyɛ nɛ bŏmayɛ báchí nɛfi téé báyàŋ bɛghɔ wɔ.” 21 Yesu akɛmɛ bɛ, “Máya nɛ bŏmaya chi bo abhɛn bághòk Ɛyɔŋ Mandɛm nɛ mánkʉ mbɔ ɛnyu yɔ érèm.”

Yesu akʉ mbʉ́ép ataŋataŋ akwɛn
(Mt 8.23-27; Mk 4.35-41)

22 Nywɔp nɛmɔt Yesu arɛm ntá baghɔkó bhi bɛ, “Sémpé séndók ɛbhĕ manyu énɛ awu.” Báchwe amɛm áchwí nɛ yi bábhó mɛnok mandɔkɔ nɔkɔ. 23 Ndu mánòk bárɔ̀n,

Yesu akwɛ́n kɛnɔ́. Mbʉ́ɛ́p ataŋataŋ abho mɛnu. Nnyɛ́n nɛ́bho bɛdɛp áchwí, manyiɛp anchwe nɔkɔ amɛm. Ɛrɔp chi mandú bɛ mámbɛt anyɛ́n. 24 Baghɔkɔ bhi barɔk máŋɛ́mɛ́ yi barɛm bɛ, “Ɛta! Ɛta! Sétwɔ gu anyɛ́n!” Yesu aŋɛmɛ asáy mbʉ́ɛ́p nɛ mpɛ́rɛ́nyɛn. Mbʉ́ɛ́p ágú, nɛ nnyɛ́n nékwɛ́n tii. 25 Abhép bhɔ bɛ, “Nɛka ɛnɛka nɛ mɛ nɛ́chí fá?” Bɛcháy bɛkɛm bɔ nɛ bábhak maknkay, bábho bɛbhɛp batɨ bɛ, “Ntɨkɨ ɛnyʉ́ mmu nɛ? Ásay yɛ̌ chi mbʉ́ɛ́p nɛ mpɛ́rɛ́nyɛn, nɛ yɔ ɛ́nkʉ mbɔ ɛnyʉ́ yi arɛmɛ!”

Yesu akʉ bɛfóŋɔ́ bɛbʉ́bɛbʉ bɛ́rɔ́ mmu anɛ bɔ bésɔ̀ŋɔri
(Mt 8.28-34; Mk 5.1-20)

26 Yesu nɛ baghɔkɔ́ bhi mánók yɛ, bápe nnyɛ́n, báchwóp ɛtɔk Gɛrása. Gɛrása abhak ɛbhěnyɛn ɛnɛ éyì̀ŋɨ Gálili. 27 Nɛfú Yesu áfú amɛm áchwí, mŭfu afú ɛtɔk Gɛrása ɛyɔ akwɛsɛ yi. Bɛfóŋɔ́ bɛbʉ́bɛbʉ bésɔ̀ŋɔri nyaka yi. Ndŭ ɛrɔri mpok, mmŭ wu ăkɔ̀ nyaka chi ɛbhowɔ, yi kɛ chɔkɔ anywóp. Ăchɔkɔ nyaka ndŭ nɛbhʉ́ɛ́ré manɛm. 28 Ághó nókó Yesu, abɨk, arɔk akwén yi bɛkak, arɛm nɛ, ɛyɔŋ ɛtaŋataŋ bɛ, “Yesu Mmɔ Mandɛm Acha! Ɔbhɔ̌ŋ ntɨkɨ ndak nɛ mɛ? Nɨkmʉɛt ókɛ́ chyɛ mɛ ɛsɔŋɔri!” 29 Arɛm ɛnyu ɛyɔ mbɔnyunɛ Yesu asay nyaka ɛfóŋɔ́ ɛbʉ́bʉ ɛnɛ ésɔ̀ŋɔri yi bɛ éndó yi. Bɛyă mpok, ɛfóŋɔ́ yɔ éfate nyaka yi amʉɛt, nɛ yɛ̌ bákɛm yi báfyɛ ngɛm amɔ nɛ bɛkak, mámbabhɛri nɔkɔ yi, ăkiti ngɛm ɛyɔ, ɛfóŋɔ́ ɛyɔ énkʉ yi ambʉ́ɛ́ anchwe amɛm baso. 30 Yesu ásáy nókó ɛfóŋɔ́ ɛbʉbʉ yɔ, abhɛp mmu wu bɛ, “Nnyɛ́n ɛnɛ bɛ yi?” Akɛmɛ bɛ, “Nnyɛ́n ɛna chi ngémtáy”; mbɔnyunɛ bɛfóŋɔ́ bɛbʉ́bɛbʉ bɛyă nyaka yi amʉɛt tontó. 31 Bɛfóŋɔ́ bɛbʉ́bɛbʉ bhɔ bɛré nɨk Yesu mmʉɛt bé ákɛ́ tó bhɔ amɛm nɛpi ɛnɛn nɛbhɨkɨ bhɔŋ ngwɛnti. 32 Ɛrɛmé nkwɔ́ bakók ányiɛ nyaka ambɨ njiɛ anɛ achi kɛkwɔt. Bɛfóŋɔ́ bhɔ ménikmʉɛt ntá Yesu bé ándó bó mándók mănchwe amʉɛt bakok bhɔ. Yesu achyɛ bhɔ mbi. 33 Bɛfóŋɔ́ bɛbʉ́bɛbʉ bhɔ béfú amʉɛt mmu wu bɛrɔk bɛchwe amʉɛt nkwɔ́ bakók. Bakók mankɛm bárókóri básɛp ndŭ nkokonjiɛ dúgúdúgúdúgú bágúrɛ anyén.

34 Bo abhɛn bábhàbhɛri bakók, bághó nókɔ́ ɛnyiŋ ɛnɛ ɛfakari, bárɔk ɛtɔk ɛgho nɛ mbaŋ ɛnɛ ɛchi kɛkwɔt ntiét ntiɛt bágháti bho. 35 Bo bárók yɛ bɛghɔ ɛnyiŋ ɛnɛ ɛfakari. Bágháká nókɔ́ ntá Yesu, bághó mmu anɛ bɛfóŋɔ́ bɛbʉ́bɛbʉ béfú yi amʉɛt. Abhak sayri ndŭ nkaysi yi. Bɛcháy békɛm bó mankɛm tontó. 36 Bŏ abhɛn bághó ɛnyiŋ ɛné ɛfákári, báré ghati abhɛn batwɔ ɛnyiŋ ɛnɛ ɛfákárí kɛ bɛfóŋɔ́ bɛbʉ́bɛbʉ bérɔ́ mmu anɛ bɔ bésɔ̀ŋɔri nyaka, yi ataŋ. 37 Bɛcháy békém bŏ atú Gɛrása wu mankɛm. Bágháti Yesu bé amfu ɛtɔk ɛyap ándók. Arɔk achwe amɛm áchwí ndu bɛrɔŋ. 38 Mmŭ anɛ bɛfóŋɔ́ bɛbʉ́bɛbʉ béfú yi amʉɛt are nɨk Yesu mmʉɛt bɛ ándó yi ankoŋo yi. Kɛ ndu Yesu aghati yi ampɛtnsɛm, arɛm ntá yi bɛ, 39 “Pɛtnsɛm anywóp ghati bo ɛnyiŋɨ́ maknkay ɛnɛ Mandɛm ákʉ́ ntá yɛ.” Arɔk yɛ ndŭ ɛtɔk ɛyɔ ɛnkɛm angati nɔkɔ bo ɛnyiŋ ɛnɛ Yesu akʉ ntá yi.

Yesu akʉ mmɔ̌ Jáyrɔs apɛtnsɛm ndŭ nɛpém
(Mt 9.18-26; Mk 5.21-43)

40 Yesu apɛt nɔkɔ nsɛm ɛbhě manyu ɛchak, bŏ abhɛn mánòŋ yi, basyɛpti yi. 41 Mŭfu anɛ áká nnyɛ́n bɛ Jáyrɔs arɔk ntá Yesu. Achí nyaka mŭnti ɛkɛré nɛnikímʉɛtí bo Israɛl ndŭ nɛbhʉɛt anɛ yi achí arɛ. Akwén Yesu bɛkak anikmʉɛt bɛ Yesu andɔk ɛkɛt ɛyi. 42 Móywi arɔp nyaka kɛkwɔt bɛgu. Nɛ ndiɛrɛ mówu kɛ yi ábhóŋɔ́ nyaka. Abhak móngɔsóŋ anɛ achí mamié byo nɛ apay.

Ndu Yesu árɔ̀ŋ aré bɛyă bo bákáp yi bɛbhe bɛpay. 43 Ngɔré amɔt abhak aré, anɛ áfɛ̀rɛ manoŋ ndŭ mamié byo nɛ apay. Anáŋ achóŋtí nyaka nkáp anɛ yí ábhóŋɔ́ ankɛm kɛ yɛ̌ mmu kɛkwáy bɛbu yi. 44 Afú Yesu ansɛm, atɔti amɛm bɛyă bhó kpát arɔk atɔk nkokoŋ nkú yi. Témté wu, manŏŋ mɔ asiép. 45 Yesu abhép bɛ, “Agha átókɔ́ mé?” Bŏ mankɛm bataŋa. Píta arɛm yɛ bɛ, “Ɛtá, bɛyă bo bákàp wɔ nɛ mányɨ̈rɛ wɔ!” 46 Yɛ̌ nɔ, Yesu arɛm bɛ, “Mmu atɔk mɛ. Ndíŋɨ́ nɔ mbɔnyunɛ ngók ndŭ bɛtaŋ béfú mɛ amʉɛt.” 47 Móngɔré wu ághó nókɔ́ bé Yesu arɨŋɨ ɛnyiŋ ɛnɛ ɛfakari, arɔk angwɛrɛ nɔkɔ gbagbăgbak, ákwén bɛkak Yesu arɛm bɛsí bo mankɛm ntí anɛ yi átókɔ́ Yesu nɛ ɛnyʉ́ yi átáŋ témté. 48 Yesu arɛm ntá yi bɛ, “Mmá, nɛka ɛnɛ nɛ mɛ nékʉ otaŋ. Mandɛm achi nɛ wɔ, dók sayri.”

49 Ɛné Yesu ábhʉɛ́t bérɛm kɛpɨ nɛ ngɔré wu, mŭnto achwɔp anɛ áfú ɛkɛt ɛnɛ Jáyrɔs mŭnti arɛm ntá yí bɛ, “Móywɛ agu. Ɔképrɛ sɔŋɔri Ntɔŋ.” 50 Kɛ Yesu aghoko nɔkɔ nɔ arɛm ntá Jairɔs bɛ, “Ɔkɛ́ cháy. Dókɔ́ rɔŋ ambɨ mɛnóko, chɔŋ móywɛ antaŋ.” 51 Yesu aghaka nɔkɔ ɛkɛt Jairɔs, yi kɛka yɛ̌ mmu ánchwe anywóp nɛ yi, ébhíkí fʉɛt Píta, nɛ Jŏn, nɛ Jems nɛ chimɔ nɛ máyi. 52 Bŏ mankɛm abhɛn bachi aré bare di mówu mámbyaka nɔkɔ amɔ antɨ. Kɛ Yesu arɛm bɛ, “Bót ká kɛbhɔ. Móne abhɨkɨ gú. Ábhʉ̀rɛ chí kɛnɔ́!” 53 Bó mankɛm báré way Yesu way ndu báríŋɨ́ bé mŏ̀ré agŭ tɛtɛp. 54 Kɛ Yesu arɔk kékwɔ́t nɛ mówu, akém awɔ ywi, abhɨŋɨ yi bɛ, “Mówa, faté.” 55 Ɛfóŋɔ́ yi épétnsɛm, afate témté. Yesu achyɛ ɛyɔŋ bɛ manchyɛ yi nɛnyíé ányiɛ. 56 Ɛtayi nɛ máyi bábhák maknkay tontó. Kɛ Yesu asɛmti bhɔ bɛ báké ghati yɛ̌ mmu ɛnyiŋ ɛnɛ ɛfákárí.

9

Yesu ató bŏnto bhi ndŭ bɛtik
(Mt 10.5-15; Mk 6.7-13)

1 Nywɔp némɔ́t, Yesu abhɨŋɨ baghɔkɔ́ bhi bati byo nɛ apay, achyɛ bhɔ bɛtaŋ ndu bébók

mɛnyŭ bɛfóŋó bɛbúbɛbʉ mɛnkɛm nɛ ndu
bébu mame. 2 Kɛ ătó bhɔ nɛfí bé mándók
mángátí bho ɛnyu Mandɛm abhak nɛ bo
mbɔ Mfɔ wap nɛ bɛ mámbú bŏ mame. 3 Apɛt
arɛm ntá yap bɛ, “Bǎké pɔkó yĕnyiŋ ndŭ nɛkɔ
ɛnɔ, yĕ ntɛm, yĕ ɛbha, yĕ brɛt, yĕ nkáp, nɛ yĕ
chí ndɛn échák. 4 Yĕntiki ɛtɔk ɛné basyɛpti
bhe aré, bák ká amɛm ɛkɛt émɔt kpátɛ mǎndɔ
ɛtɔk ɛyɔ. 5 Nɛ yĕntiki ɛbhak ɛné bǎchuábhé kɛ
bo kɛ syɛpti bhe, dɔ̌ ká ɛtɔk ɛyɔ nɛ bǎpɛré fá
aré, kwɛt ka mfok anɛ áchí be bɛkak. Chɔŋ
ɛyɔ émbak mbɔ ntísiɛ ndŭ ɛnyiŋ ɛné bó báká.”
6 Báfá báre kɔ bɛtɔk nɛ bɛtɔk mángati nɔkɔ
bho Mbok Ndíndí nɛ mámbu nɔkɔ bŏmame
yĕntiki ɛbhak.

Ntí átáka Hérɔd amɛm
(Mt 14.1-12; Mk 6.14-29)

7 Hérɔd, góbhanɔ Gálili, aghók yĕntiki
ɛnyiŋ ɛnɛ éfakari. Ntí átáka yi amɛm
mbɔnyunɛ mbɔk bo bárèm nyaka bɛ, “Yesu
chí Jɔ̌n Njwiti kɛ ápérénsɛm ndŭ nɛpém.”
8 Báchák bɛ, “Ɛláija kɛ ábhésí.” Nɛ abhénéfú
bɛ, “Ndɛmɛkɛpĭnti amɔt anɛ tɛ nyaka kɛ
ápérénsɛm ndŭ nɛpém.” 9 Hérɔd arɛm nɛ
mmʉɛt yi bɛ, “Nchyé nyaka ɛyɔŋ nɛ bákpót
ntí Jɔ̌n. Kɛ mmŭ anɛ mĕghòk nɛ mɛnyiŋ́
maknkay ɛbhɛn ĕti yi chí agha?” Are yáŋ
mbi bɛghɔ Yesu.

Yesu adík ngɛmntay bho
(Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Jn 6.1-14)

10 Bŏnto Yesu bápéré nókó nsɛm, bágháti
Yesu mɛnyiŋ ɛbhɛn bó báká. Asɔt yɛ bhɔ
ansɛm, bárók ɛtɔk ɛnɛ bábhìŋi bɛ Bɛtsáida.
11 Yĕ nɔ, bɛyă bo bághók, bábho bɛkoŋo
yi. Asɔt bhɔ sayri, abho bɛghati bhɔ ɛnyu
Mandɛm abhak nɛ bho mbɔ Mfɔ wap ámbu
nɔkɔ abhɛn báyàŋ yi ambu bhɔ. 12 Mmok
ábhó nókó méném, baghɔkó bhi bárók ntá
yi barɛm bɛ, “Ghatí bŏbhɛn bɛ mándók ndŭ
bɛtɔk ɛbhɛn bɛchi fá kɛkwɔt nɛ ndŭ baki
mánjáŋ nɛnyíé nɛ bɛbhak bɛbhʉrɛ. Ɛtɔk épú
fá!” 13 Kɛ Yesu aghati bɔ bɛ, “Bĕ babhɔŋ,
chyĕ ká bhɔ nɛnyíé mányié.” Bákémɛ yi
bɛ, “Sébhɔŋ chi bŏbɛkpɔkó brɛt batay nɛ nsi
ɛpay. Ɛnyiŋ ɛchak ɛpu. Ɔyáŋ séndók sénku
nɛnyíé ntá ngémtáy bŏbhɛn mankɛm kɛ?”
14 Mpăy babhakanɛm abhɛn bachi arɛ ab-
hak mbɔ nká ɛtay. Yesu aghati baghɔkó bhi
bɛ, “Kʉ ka bo mánchókó amik ndŭ bakwó,
yĕntiki nkwó ámbóŋ bŏbati bɛsa bɛpay nsɛm
byo.” 15 Baghɔkó bhi bákʉ mbɔ ɛnyŭ yi
árémé, bŏ mankɛm báchókɔ amik. 16 Asɔt
bɛkpɔkó brɛt bhɔ bétáy nɛ nsi ɛpay. Ayoŋ
amík mfay. Achyɛ bakak ntá Mandɛm, abho
bébókóti brɛt wu anchyɛ nɔkɔ ntá baghɔkó
bhi bɛ mánkóré nɛ nsi ntá bɛyă bŏbhɔ.
17 Yĕntiki mmu wap anyié kpát ajwi. Baghɔk
Yesu mányókóti nɛnyíé ɛnɛn nɛrɔbhɛ. Néjwí
bɛkay byo nɛ bɛpay.

Pita arɛm bɛ Yesu chí Mpɛmɛ Mandɛm átɔ́
(Mt 16.13-19; Mk 8.27-29)

18 Nywɔp nɛmɔt, éfákari bɛ Yesu ănìkmʉɛt
aywĭnti nɛ baghɔkó bhi babhak kɛkwɔt nɛ
yi. Ánáŋá nókó mɛnikmʉɛt abhép bhɔ bɛ,
“Bo bárèm bé nchí agha?” 19 Bó bákémɛ yi
bɛ, “Mbɔk bárèm bɛ ɔchí Jɔ̌n Njwiti. Bachak
bɛ Ɛláija, nɛ abhɛnɛfu bɛ ɔchí ndɛmɛkɛpĭnti
amɔt anɛ tĕ nyaka kɛ ɔpɛtnsɛm ndŭ nɛpém.”
20 Arɛm nta yap bɛ, “Kɛ bĕ babhɔŋ bărèm bɛ
mɛnchí agha?” Símun Pita akɛmɛ yi bɛ, “Wɔ
kɛ ɔchí Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ
ătò.”

Yesu arɛm bɛ chɔŋ manchyɛ yi bɛyă ɛsɔŋɔri nɛ mangway yi
(Mt 16.21; Mk 8.31)

21 Yesu asɛmti bhɔ bé bákɛ́ ghati yĕ mmu
bɛ yi achi Mpɛmɛ. 22 Nɛ arɛm bɛ, “Mɛ Mmu
mfú ntá Mandɛm mbŏŋ bɛghɔ bɛyă ɛsɔŋɔri.
Bŏ-batí ɛtɔk, nɛ bŏbati bachiăkap Mandɛm,
nɛ batɔŋ ɛbhé Mandɛm bábyak chɔŋ mɛ
nɛ mángwáy mɛ, kɛ éghaka nɔkɔ manywɔp
arat, mpɛtnsɛm ndŭ nɛpém.”

Ɛnyiŋ ɛnɛ mmu ábhóŋó békʉ kɛ ambak nkoŋo Yesu
(Mt 16.24-28; Mk 8.34-9.1)

23 Yesu aghati yɛ bho mankɛm bɛ, “Mbák
mmú ăyàŋ bɛbhak nkoŋo wa, abhɔŋ
béghókɔntik mmʉɛt yi, ampɔkɔ ɛkotákátí
yi yĕntiki nywɔp, ankoŋo mɛ, 24 mbɔnyunɛ
mmŭ anɛ áyàŋ bɛpɛmɛ mmʉɛt yi ăném
nɛpém ɛni. Kɛ yĕ agha anɛ áká mɛnɛm nɛpém
ɛni ĕti ya, ăbhɔŋ chɔŋ nɔ. 25 Ntiki nsáy mmu
ábhóŋ mbák abhɔŋ mmik nkɛm kɛ aném
nɛpém ɛni? Yĕnyiŋ épú. 26 Mbák mmu abhŏŋ
ntíánwóp ĕti ya nɛ ĕti ɛyɔŋ ɛya, chɔŋ Mɛ Mmu
mfú ntá Mandɛm mbŏŋ ntíánwóp bésót yi
mbɔ mmŭ wa mpok anɛ mĕtwɔ̀ nɛ kɛném
ɛka ɛkɛn kɛchi kɛném Ɛta nɛ ɛkɛn bɔángɛl
abhi. 27 Nchí ghati bhe bɛ, mbɔk bho báchi
fá abhɛn bápú gu kpátɛ mángɔ ndŭ Mandɛm
abhak nɛ bhɔ mbɔ Mfɔ wap.”

Bɛsí Yesu béyibhiri
(Mt 17.1-8; Mk 9.2-8)

28 Yesu ánáŋá nókó bɛrɛm mɛnyiŋ ɛbhɛn,
bɛrɔŋ mbɔ manywɔp ánɛn, asɔt Pita, nɛ
Jɔ̌n, nɛ Jems akó amfăy njiɛ nɛ bhɔ ndu
mɛnikmʉɛt. 29 Ndu ánìkmʉɛt, bɛsí bhi bébhó
bɛyibhiri. Ndɛn éyi nkwɔ éyíbhíri énkɔt
nɔkɔ ŋwaŋwăŋwaŋ. 30 Témchok bŏ bati apay
bábhési bare rɛm kɛpi nɛ Yesu. Babhak
Moses nɛ Ɛláija. 31 Báre ghɔ nɛ bɛdiéré
Mandɛm nɛ mándɛm nɔkɔ kɛpi nɛ Yesu ĕti
nɛrɔŋ anɛ yi ábhóŋó bɛrɔŋ Yerúsalɛm angu
arɛ. 32 Píta nɛ mamʉɛrɛ bhi bati apay
bákwén kɛnó, kɛ máŋémé nókó bághó bɛdiéré
Yesu nɛ bŏ bati apay abhɛn bachi nyaka téé
nɛ yi. 33 Mpok bó bárɔ̀ Yesu, Píta arɛm ntá
yi bɛ, “Ɛta, éri tontó bɛ sɛchi fá! Dŏ sénté
bɛtɛm bɛrat, Ɛmɔt ntá yɛ, ɛchak ntá Moses, nɛ

ɛnéfú ntá Ɛláija." Píta kɛrɨŋɨ mbɔ̌ŋ ɛnyɨŋ ɛnɛ yi arɛmɛ. 34 Ɛné Píta árɛ̀m ɛnyu yɔ, nɛbháŋ nésɛp nɛkuti bhɔ. Bɛcháy békém baghɔk Yesu bhɔ ndǔ nɛbháŋ nékùti bhɔ. 35 Ɛyɔŋ éfú ndǔ nɛbháŋ éndɛmɛ nɔkɔ bɛ, "Né chí Mówa anɛ njábhé. Ghók ká yi!" 36 Ɛyɔŋ ɛyɔ érémé nókó ɛnyu yɔ, baghɔk Yesu baghɔ bɛ yi arɔp chi aywǐnti. Báchók manyu kɛ ghati yɛ̌ mmu ndǔ manywɔp yɔ mɛnyɨŋɨ́ maknkay ɛbhɛn bɔ baghɔ.

Yesu abú mmɔ̌ anɛ ɛfóŋó ɛbúbʉ échyé yi ntɨmɛn
(Mt 17.14-18; Mk 9.14-27)

37 Nɛyí nókó mpok Yesu nɛ bɔ Píta básébhé njiɛ, bɛyǎ bho bárɔk batɛmɛri Yesu. 38 Mmǔ amɔt ndǔ nkwɔ bo bhɔ abho bɛbik andɛmɛ nɔkɔ bɛ, "Ntɔŋ, nnikmʉɛt, bú mówa. Achí mbakanɛm nɛ ndiɛrɛ yí kɛ mbóŋɔ́! 39 Ɛfóŋó ɛbúbʉ ɛsɔŋɔri yi. Ɛkʉ ǎchɔkɔ ambo bɛbik, éngʉɛp yi amik, énkʉ yi ande wɛt éfén émfu nɔkɔ yí anyu. Nɛ étaŋ kɛ éndɔ yi. Ɛdèn yi, émfyɛ yi mɛnɨ amʉɛt. 40 Nnikmʉɛt ntá baghɔkó bhɛ bé mámbók yó kɛ bábhíkí kway bɛkʉ nɔ." 41 Yesu arɛm bɛ, "Bě mkpáká bho anɛ abhiki bhɔŋ nɛka nɛ mɛ, bě bhó bǎyǐbhiri tɛtɛp ndǔ ɛnyɨŋ ɛchak, chɔŋ mpɛt ntat nɛ bhe ná? Chɔŋ nképnti nɛ bhe ngaka fá?" Kɛ arɛm ntá chimɔ bɛ, "Twó nɛ móywɛ fá." 42 Mpok mówu árɔ̀ŋ ntá Yesu, ɛfóŋó yɔ ɛpɛt égʉɛp yí amik, ɛkʉ yi are wɛt. Kɛ Yesu ásáy ɛfóŋó ɛbúbʉ yɔ, bɛ éndó mówu. Yesu abú yi, akɛmɛ ntá ɛtayi. 43 Bo mankɛm bábhák maknkay bɛghɔ bɛtaŋ Mandɛm.

Yesu apɛt aghati bakoŋo bhi bé chɔŋ mángwáy yi
(Mt 17.22, 23; Mk 9.30-32)

Bo barɔk ambi bɛbhak maknkay ěti yěntiki ɛnyɨŋ ɛnɛ Yesu áká. Yesu arɛm ntá baghɔkó bhi bɛ, 44 "Nɛné ká batú sayri măngok ɛnyɨŋ ɛnɛ nchí ghati bhe. Chɔŋ mánti Mmu anɛ áfú ntá Mandɛm, mámfyɛ yi amɔ bǒ mmik." 45 Kɛ bó kɛjwimɛm ndǔ ɛnyɨŋ ɛnɛ yi árémé. Mandɛm abhɛsɛ ntí bɛyɔŋ bhɔ ntá yap bɛ bákɛ́ rɨŋɨ ndak anɛ áchí amɛm. Nɛ báre cháy bɛbhɛp Yesu mbɔ̌ŋ ɛnyɨŋ ɛnɛ yi árémé.

Nkoŋo Yesu anɛ acha bachak
(Mt 18.1-5; Mk 9.33-37)

46 Baghɔkó bhi bábhó bɛkɛm ɛpáití nɛ batɨ ndu bɛrɨŋɨ mmu wap anɛ áchá bachak. 47 Yesu arɨŋɨ ɛnyɨŋ ɛnɛ bɔ bakaysi. Ɛkʉ asɔt mandú mmó, ate nɛpakámʉɛt ɛni. 48 Arɛm yɛ ntá yap bɛ, "Yɛ̌ agha anɛ ásyɛpti mandú mmó mbɔ anɛ nɛ maŋák ndǔ nyén ɛnɛ, ǎsyɛpti mé; nɛ yɛ̌ agha anɛ ásyɛpti mɛ nɛ maŋák ǎsyɛpti mmu anɛ átó mɛ. Dɨŋɨ́ ká bɛ mmu ywɛká anɛ ásèpti mmʉɛt ntá abhɛnɛfu, kɛ áchí mǔngo sayri sayri ntá yɛka mankɛm."

Mmu anɛ ákɑ́ nɛ bhe achi nɛ bhe
(Mk 9.38-41)

49 Jɔ̌n arɛm ntá Yesu bɛ, "Ɛta, séghɔ mmu anɛ apu ndǔ nkwɔ ywɛsɛ ndu ábòk bɛfóŋó bɛbúbɛbʉ ndǔ nnyén ɛna, séghàti yi bɛ, áképɛrɛ kʉ nɔ mbɔnyunɛ apú ndǔ nkwɔ ywɛsɛ." 50 Yesu akɛmɛ bɛ, "Bǎké káŋ mmu mbɔ awú, mbɔnyunɛ yěagha anɛ ápú mǔmpap ywɛka achí mmǔ ywɛka."

Bǒ Samária kɛsyɛpti Yesu

51 Mpok ághàká nókó kékwɔ́t anɛ Mandɛm asɔt Yesu amfay, Yesu akʉ nti ɛni bɛrɔŋ Yerúsalɛm nɛ abho bɛrɔŋ. 52 Ndu árɔ̀ŋ, ató bapɔkó ntó ambɨ. Bárɔk bachwe amɛm mótɔk amɔt atú Samária ndu bɛtoŋti mbaŋ ntá yi. 53 Kɛ bǒ ɛtɔk yɔ kɛ ka yi anchwe arɛ mbɔnyunɛ baghɔ nyaka bɛ yi atɨ bɛrɔŋ chi Yerúsalɛm. * 54 Baghɔk abhi Jems nɛ Jɔ̌n, bághó nókó nó, bárɛm ntá Yesu bɛ, "Acha, ǒyàŋ sémbíŋɨ́ ngó ámfú amfay antwɔ ansɔŋ bǒbhɛn-ɛ?" 55 Kɛ Yesu ayibhiri mmʉɛt aghati bhɔ bɛ ɛnyɨŋ ɛnɛ bárɛmɛ épú chak. 56 Yí nɛ baghɔkó bhi báfʉét bárɔk ndu mótɔk achak.

Ɛnyǔ nɛpém nkoŋo Yesu nébhóŋó bɛbhak
(Mt 8.19-22)

57 Ndu bárɔ̀ŋ, mmǔfú arɛm ntá Yesu bɛ, "Chɔŋ mbak nkoŋo ywɛ yěntiki ɛbhak ɛnɛ ǒrɔ̀ŋ." 58 Yesu akɛmɛ yi bɛ, "Bɛsɔp bɛbhɔŋ babhok, kɛnɛn kébhóŋ manyay, kɛ Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm mbíkí bhɔŋ ɛbhak bɛsoŋ ntí." 59 Arɛm ntá mmu achak bɛ, "Koŋó mé." Kɛ mmu wu arɛm bɛ, "Acha, dǒ kpík ndók mbémé Ɛtaya." 60 Yesu aghati yi bɛ, "Dǒ bawú mámbémé ngú wap. Kɛ wɔ, dók ghati bo Mbok Ndíndí ěti ɛnyu Mandɛm abhak nɛ bho mbɔ Mfɔ wap." 61 Mmǔ achak arɛm bɛ, "Acha, chɔŋ nkoŋo wɔ, kɛ dǒ kpík ndók anywóp ndyép bǒbha." 62 Yesu arɛm ntá yi bɛ, "Yɛ̌ agha anɛ ákémé ɛnɔ ákwàŋ mbaŋ nɛ anjiŋɨ nɔkɔ nsɛm, abhíkí kway bɛbhak mǔbɛtok anɛ Mandɛm achi Mfɔ ywi."

10

Yesu ató bakoŋo bhi bɛsa bérát nsɛm byo nɛ apay

1 Awu áfʉ́érɛ́ nókó, Acha ayap bakoŋo bhi bachak bɛsa bɛrat nsɛm byo nɛ apay ató ambɨ bati apay apay bɛ mándók ndǔ yěntiki ɛtɔk nɛ nɛbhʉɛt anɛ yí mbɔ̌ŋ áyàŋ nyaka bɛrɔŋ. * 2 Apérɛ to bhɔ, aghati bhɔ bɛ, "Mbuɔt béférɛ ɛbhi aya, kɛ bakʉ bɛtik bábhíkí ya. Nik yɛka mmʉɛt ntá Mandɛm mmu achi mbɔŋɔ́nki bɛ ántó bakʉ̌ bɛtik, mámférɛ́ mbwɔt ɛbhi. 3 Dók ka! Nchí to be ntá bǒ mmik mbɔ bághóŋɔmén nɛnti nkwɔ. 4 Bǎké pɔkó yɛ̌ móbha nkáp, yɛ̌ ɛbhǎ nɛkɔ,

* **9:53** Bǒ Samária bápú ɛyɔŋ émɔt nɛ bo Judéya. Yerúsalɛm achi atú Judéya. Ɛti yɔ kɛ bo ɛtɔk Samária babhiki ka bɛ Yesu amfʉɛt ɛtɔk ɛyap kɛ andɔk Yerúsalɛm. * **10:1** Mbɔk bɛsí bɛkáti bɛ; bɛsa bɛrat nsɛm byo.

nɛ yɛ̌ nkwɔbhánya ɛchak. Nɛ bǎké kaka yɛ̌ mmu ambi. 5 Yɛ̌ntiki ɛkɛt ɛné bǎchwé aré, mǎnjámbi mǎndɛm bɛ, ‘Kpák anɛ Mandɛm áchyɛ̀ ámbák fá amɛm ɛkɛt ɛnɛ.’ 6 Mbák mmu achi amɛm ɛkɛt ɛyɔ anɛ ákóŋɔ́ kpák, chɔŋ Mandɛm ankʉ kpák ambak nɛ yí. Kɛ mbák yɛ̌ mmu apú, áfɔ̀k wu ǎpɛtnsɛm ntá yɛka. 7 Chwé ká mǎmbak chi arɛ. Bǎké kɔ bɛkɛt nɛ bɛkɛt. Nyíé ká, mǎnyú yɛ̌ntiki ɛnyiŋ ɛnɛ bachyɛ bhe. Ɛchi chak bɛ nkʉbɛtik ambɔŋ akap ndǔ bɛtik ɛbhi. 8 Yɛ̌ntiki ɛtɔk ɛnɛ bǎchwe aré nɛ básiépti be nɛ maŋák, nyié ká yɛ̌ntiki nɛnyíé ɛnɛn bachyɛ bhe. 9 Bú ká bǒmame abhɛn ɛtɔk ɛyɔ, mǎngati bo abhɛn bachi arɛ bɛ, ‘Mpok anɛ Mandɛm abhak nɛ bho mbɔ Mfɔ wap arɔp chi kɛkwɔt.’ 10 Kɛ yɛ̌ntiki mpok anɛ bǎchwe ɛtɔk kɛ bo abhɛn bachi arɛ kɛsyɛpti bhe nɛ maŋák, fú ka dɔk ndǔ nkɔŋɔ-mbi ɛnɛ ɛtɔk yɔ, mǎndɛm bɛ, 11 ‘Yɛ̌ chí mfok ɛtɔk ɛyɛka anɛ ábátí ndǔ bɛkak ɛbhɛsɛ sékwɛ̀t séfɛ̀rɛ mbɔ ntísiɛ ndǔ ɛnyiŋ ɛnɛ bǎkú. Kɛ diŋ́ ka bɛ, mpok anɛ Mandɛm abhak nɛ bo mbɔ Mfɔ wap arɔp chi kɛkwɔt.’ ” 12 Yesu arɔk ambi arɛm bɛ, “Nchí ghati bhe bɛ, ɛwak ɛnɛ Mandɛm átàŋ bǒ mmik, chɔŋ angó ntínso nɛ bǒ ɛtɔk Sódom ɛncha bǒ ɛtɔk ɛyɔ.”

Chɔŋ émbɛp nta bǒ abhɛn bábhíkí tik nsɛm ndǔ bɛbʉ́
(Mt 11.20-24)

13 “Bě bo Korasín, chɔŋ émbép ntá yɛka ɛncha! Bě bo Bɛtsáida, chɔŋ émbép ntá yɛka nkwɔ ɛncha! Mbɔ chi amɛm bɛtɔk Táya nɛ Sídɔn kɛ̌ nkú mɛnyiŋ́ maknkay ɛbhɛn-nɛ nkʉ ntá yɛka, mbʉ́ báfyé ndɛn pyɔ, mánto batwóp anti tɛsáy, bɛtɔŋ bɛ bátiknsɛm ndǔ bɛbʉ́ bhap! 14 Kɛ ɛwak ɛnɛ Mandɛm átàŋ bǒ mmik, chɔŋ angó ntínso nɛ bǒ-Taya nɛ Sídɔn ɛncha bhe. 15 Nɛ bě bho Kapɛ̌naum, bǎkaysi bɛ bǎkway bɛyoŋ mmʉɛt, mǎnkó kpát mǎntɔk nɛbu? Nsé! Chɔŋ Mandɛm amɛsɛ bhɛ amɛm ɛtɔkó bawú!”

16 Yesu apɛt arɛm ntá bakoŋɔ bhi bhɔ abhɛn yi ato bɛ, “Yɛ̌ agha anɛ ághók bé ǎghók chi mɛ. Anɛ ábyak be ǎbyak chi mɛ. Mmu nɛ ábyak mɛ, ǎbyak chi mmu anɛ átó mɛ.”

Ɛnyiŋ ɛné échyɛ̀ bakoŋɔ Yesu maŋák

17 Abhɛn bati bɛsa bɛrat nsɛm byo nɛ apay bápɛtnsɛm nɛ maŋák, báré ghati Yesu bɛ, “Acha, ndǔ nnyén ɛna, yɛ chi bɛfóŋó bɛbúbɛbʉ bésèpti mmʉɛt ntá yɛsɛ.” 18 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, “Ngɔ̌ ndu Satan áfú amfay akwɛnɛ amik mbɔ miámiaŋ. 19 Ghó ka! Nchyé bhe bɛtaŋ bɛ bǎkway bɛyat nnyɔ́ nɛ ngá-nɛghay amik. Nchyé be bɛtaŋ amfay bɛtaŋ Satan, mǔmpap, nɛ yɛ̌nyiŋ ɛpu chyɛ be ɛsɔŋɔri. 20 Yɛ̌ nɔ bǎké ŋák chi bɛ, bɛfóŋó bɛbúbɛbʉ bésépti mmʉɛt ntá yɛka. Ŋák ka chi bɛ Mandɛm asiŋ manyén yɛka amɛm ɛkáti ɛnɛ amfay.”

Ɛnyiŋ ɛnɛ échyé Yesu maŋák
(Mt 11.25-27, 13.16, 17)

21 Mpok yɔ, Yesu anikmʉɛt bɛ, “Ɛta, wɔ mmu óbhóŋó mfay nɛ mmik! Nchí chyɛ wɔ bakak ndǔ órɔ́ mɛnyiŋ ɛbhɛn mémbák bhésé bhésé ntá bariŋíndak nɛ ntá bo abhɛn bárínj́ bɛyǎ mɛnyiŋ. Ɔnénɛ́ bhɔ ɔtɔŋ kpoŋoroŋ ntá bo abhɛn bábhíkí riŋi yɛ̌nyiŋ mbɔ mǎmbɔ. Ɛta, ɛnyu yɔ kɛ̌ wɔmbɔŋ óyáŋá bɛ ɛmbak.” 22 Yesu apɛt arɛm bɛ, “Ɛtaya achyé mɛ mɛnyiŋ mɛnkɛm. Yɛ̌ mmu abhíkí riŋi mmu anɛ Mmɔ áchí ébhíkí fʉɛt chí Ɛtayi. Nɛ yɛ̌ mmu abhiki riŋi mmu Ɛta áchí ébhíkí fʉɛt chí Móywi nɛ bǒ abhɛn yi áyábhé ndu bɛkʉ bɔ mándíŋ́ Ɛtayi.”

23 Ayibhiri yɛ mmʉɛt arɛm ntá baghɔkó bhi ansɛm ansɛm bɛ, “Ɛri ntá yɛka ɛcha bé bǎghɔ̀ mɛnyiŋ ɛbhɛn nɛ bǎghɔ̀! 24 Nchí ghati bhe bɛ, bɛyǎ barɛmé kɛpǐnti nɛ bafɔ babhɔ̌ŋ nyaka ɛkwak bɛghɔ mɛnyiŋ ɛbhɛn bǎghɔ̀, kɛ bɔ kɛghɔ bhɔ. Bábhóŋ ɛkwak bɛghok mɛnyiŋ ɛbhɛn bǎghɔ̀k, kɛ bábhiki ghok bhɔ.”

Nɛkǎy ndǐndu mmǔ Samária

25 Ɛfákari bɛ ntɔŋ ɛbhé Moses arɔk mɛmɔ Yesu. Abhép yi bɛ, “Ntɔŋ, chɔŋ nkʉ yi kɛ mbɔ̌n nɛpém ɛnɛn nébhíkí bhɔŋ ngwɛnti?” 26 Yesu arɛm ntá yi bɛ, “Ɛkáti Mandɛm érɛ̀m bɛ yi? Ɔpay aré bɛ yi?” 27 Akɛmɛ bɛ, érɛ̀m bɛ, “Kɔŋ Mandɛm Acha ywɛ nɛ nti ɛnɛ nɛnkɛm, nɛ ɛfóŋó yɛ ɛnkɛm, nɛ bɛtaŋ ɛbhɛ mɛnkɛm, nɛ nkaysi yɛ nkɛm, nɛ kóŋ nkokosi yɛ mbɔ ɛnyu ókóŋó mmʉɛt ɛyɛ.” 28 Yesu arɛm ntá yi bɛ, “Chi ɛnyu yɔ. Kʉ nó, nɛ chɔŋ ómbóŋ nɛpém.”

29 Kɛ ndǔ yi áyàŋ bɛtaŋa mmʉɛt, arɛm bɛ, “Kɛ mbɔ̌ŋ nkokosi wa chi agha?” 30 Yesu akɛmɛ yi nɛ nɛkay ɛnɛn bɛ, “Mmǔfu afǔ nyaka ɛtɔk Yerúsalɛm ǎsèp Jɛríko. Ndu árɔŋ, akwén amɔ baghép bataŋataŋ. Báférɛ yɛ̌ntiki ɛnyiŋ yí amʉɛt, bádén yí, bárók, barɔ yi mpok árɔbhɛ kɛkwɔt bɛgu. 31 Ɛfákari bɛ nchiakap Mandɛm amɔt ǎsèp ndǔ nkúbhé mbi wu. Aghákáá nókó arɛ, aghó yi, apé ɛbhěmbi, arɔk ɛbhak ɛyi. 32 Ɛfákári ɛnyumɔt nɛ nkú bɛtik amɛm ɛkɛrákap Mandɛm amɔt anɛ nnɛrékɛt *Lévi. Mpok yi aghaka arɛ, aghó yi, kɛ afʉɛ́t nkwɔ chi ɛbhe ɛchak, arɔk. 33 Kɛ mmu Samária fú ǎsèp nyaka nkwɔ ndǔ mbi wu. Aghákáá nókó nɛbhʉɛt anɛ mmu wu achi, aghó yi, nɛ abhóŋ ntínso nɛ yí. 34 Arɔk ntá yi, achiti babhe ndǔ bɛfʉɛt bhi, agwɔ́t. Apɔkɔ yɛ yi anyaŋa amfǎy mpɔŋɔ batu yi, arɔk nɛ yí ndǔ ɛkɛt ɛné mankɔ bachyɛ nkáp kɛ mabʉrɛ aré. Akwak yí. † 35 Nɛyí nókó afɛrɛ nkáp achyɛ ntá mmu anɛ ayiŋi ɛkɛt ɛyɔ arɛm bɛ ‘Yiŋ́i mé yi. Nnáŋ mpɛtnsɛm chɔŋ nkɛmɛ yɛ̌ntiki ɛnyiŋ ɛchak ɛnɛ ɔchɔŋti yi amʉɛt.’ ” 36 Yesu arɛm nɔkɔ nɔ, abhép ntɔŋ

† **10:34** Nɔ chi: achiti mmém nɛ bawɛt.

ɛbhé Mandɛm bɛ, “Ɔkáysí bɛ ndŭ nkwɔ wu bati arat, agha átóŋɔ́ bé achi nkokosi ntá anɛ akwɛnɛ amɔ bághép?” 37 Akɛmɛ bɛ, “Chí anɛ ághó yi ntínso.” Yesu aghati yɛ yi bɛ, “Dók yé kʉ mbɔ yí.”

Yesu arɔk bɛghɔ María nɛ Matá

38 Ɛné Yesu nɛ baghɔkó bhi bákɔ̀ bárɔ̀ŋ báchwóp ndu mótɔkófú. Ngɔré amɔt anɛ áká nnyén bɛ Matá abhak arɛ. Asyɛpti Yesu amɔ ápay amɛm ɛkɛt ɛyi. 39 Abhóŋ manɔ anɛ áká nnyén bɛ María. María arɔk asibhiri ndŭ bɛkak Acha angoko nɔkɔ Ɛyɔŋ Mandɛm ɛnɛ yi átɔ̀ŋ; 40 Matá ankʉ nɔkɔ chi bɛtik ɛbhɛn nywɔp ndu mɛne Yesu. Ághó nókó bé bɛtik bɛyă ntá yi aywĭntí, arɔk ntá Yesu arɛm bɛ, “Acha, ɔbhíkí ghɔ ndŭ mómaya áró bɛtik mɛnkɛm mɛ awó? Ghatí yi antwɔ ankwak mɛ!” 41 Kɛ Acha akɛmɛ yi chi bɛ, “Matá, Matá! Ɔfyé ntí nɛ ɔdèn mmʉɛt ěti bɛyă mɛnyiŋ. 42 Diŋí bé ɛnyiŋ émɔt kɛ ɛrɨ ɛcha. Yó kĕ María áyábhé, nɛ yĕ mmu apú kway bɛsɔt yɔ ntá yi.”

11

Bo bárém bɛ bɛtaŋ Yesu béfú chi ntá Bɛlsɛbul
(Mt 6.9-13, 7.7-11)

1 Ɛwak émɔt, Yesu are nikmʉɛt nɛbhúérɛfu. Ánáŋá nókó, nkoŋo ywi amɔt arɛm ntá yi bɛ, “Acha, tóŋ bhɛsɛ ɛnyu mánikmʉɛt mbɔ ɛnyŭ Jŏn átóŋ nyaka baghɔk abhi.” 2 Yesu aghati baghɔkó bhi bɛ, “Yĕntiki mpok anɛ mănikmʉɛt, dɛm ka bé:

‘Ɛta, kʉ bo mánchyé nnyén ɛnɛ kɛnókó.
Kʉ bo mándó wɔ ɔmbak Mfɔ wap.
3 Chié bhɛsɛ yĕntiki nywɔp, ɛnĭ nɛnyíé.
4 Foŋorí bɛbú bhɛsé,
mbɔ ɛnyu séfòŋori yĕntiki mmu anɛ ákú bhɛsɛ bɛbú.
Nɛ kéka sénchwe ndŭ nɛmɔ ɛnɛn nékʉ sénkwén ndŭ bɛbú.’ ”

5 Yesu arɛm yɛ ntá yap bɛ, “Sénsót bɛ mmu ywɛka amɔt arŏŋ ntá mmʉɛrɛ ywi mpok nywɔp négháká néntíbhɛti, adɛp nɛkok arɛm bɛ, ‘Nkwănɛ, nnikmʉɛt pwɔ mɛ bɛkpkɔkó brɛt bérát. 6 Mmʉɛrɛ wa amɔt anɛ achi ambi ndŭ nɛkɔ atwɔ mɛ anywóp néne, nɛ mbíkí bhoŋ nɛnyíé bɛchyɛ yí anyiɛ!’ 7 Mmʉɛrɛ ywɛ wu ankɛmɛ bɛ, ‘Képɛrɛ sɔŋɔri mɛ. Nnáŋ mfe mbĭnywɔp nɛ nnáŋ mbʉrɛ nɛ bŏbha. Mpú kway bɛfate bɛ nchyé wɔ yĕnyiŋ.’ 8 Diŋí ká bɛ, yĕ ndŭ yi ápú kway bɛfate bɛ anchyɛ yi nɛnyíé, ěti yi achi mmʉɛrɛ ywi, abhoŋ béfáte anchyɛ yi yĕntiki ɛnyiŋ ɛné yi áyaŋ mbɔnyunɛ atóŋórí bédép nɛkok kɛbhoŋ ntíánwóp. 9 Nchí ghati yɛ bhe bé: Nik ka mmʉɛt ěti ɛnyiŋ ɛnɛ óyàŋ, chɔŋ Mandɛm anchyɛ wɔ. Yáŋ, chɔŋ ɔngɔ. Dɛp nɛkok, chɔŋ mánɛnɛ ntá yɛ. 10 Kʉ nɔ, mbɔnyunɛ yĕntiki mmu anɛ ánìkmʉɛt ěti ɛnyiŋ ɛnɛ yi áyàŋ, Mandɛm ăchyɛ yɔ ntá yi. Yĕntiki mmu anɛ áyàŋ ɛnyiŋ, ăghɔ yɔ. Yĕntiki mmu anɛ ádébhé nɛkok, mánɛnɛ ntá yi. 11 Bĕ bachĭbhɔ, mmŭ ywɛka anɛ mbák móywi abhɛp yi tansi, ansɔt chi nnyó anchyɛ yi, chi agha? 12 Yĕ chí nɛchĭ-nkɔk kĕ mmó abhɛp wɔ, ŏchyɛ yi ngá-nɛghay? 13 Mbák be bŏ bɛbú, băbhɔŋ nti bɛchyɛ bɛríti mɛnyiŋ ntá bŏbhɛka, băkáysí bɛ Ɛta mmu achi amfay, ănɔk bɛchyɛ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ ntá bo abhɛn mánìkmʉɛt bɛ yi anchyɛ bhɔ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ kɛ?”

Yesu atań achá Satan
(Mt 12.22-30; Mk 3.20-27)

14 Mpokófu, Yesu ăbók efóŋó ɛbúbʉ ɛnɛ ékʉ́ mmu akwɛnɛ kɛbhok. Ɛfú nókó mbók wu abho bɛrɛm kɛpi. Bo abhɛn bachi arɛ babhak maknkay. 15 Kɛ mbɔk yap báré rɛm chi bɛ, “Bɛlsɛbul mfɔ bɛfóŋó bɛbúbɛbʉ kɛ áchyé yi bɛtaŋ bɛbok bɛfóŋó bɛbúbɛbʉ.” 16 Bo bárè yaŋ mbi mɛmɔ yi. Bábhép yi ankʉ ɛnyiŋí maknkay ɛné ébhak mbɔ ɛriŋ ɛné étɔŋ bɛ bɛtaŋ ɛbhi béfú chi ntá Mandɛm. 17 Kɛ ndu Yesu árínjí nkaysi yap, aghati bhó bɛ, “Yĕntiki ɛtɔk ɛnɛ akɔrɛ achi arɛ bo mánù nɔkɔ nɛ bati, ébhoŋ chi mɛnɛmɛ. Nɛ nnɛrékɛt ané ákóré áchí arɛ nɛ bo mánù nɔkɔ nɛ bati, ákwéné kwɛn. 18 Nɛ mbák Satan ankʉ bɛfóŋó bɛbúbɛbʉ bhi mɛnu nɛ bati, ná yi ákway bɛbhak ɛnyŭ mfɔ anɛ yi achi ndŭ ɛrɔri mpok? Nchí bhɛp be mbɔnyunɛ bărèm bɛ ndŭ bɛtaŋ Satan kĕ mĕbòk bɛfóŋó bɛbúbɛbʉ. 19 Nɛ mbák ndŭ bɛtaŋ Satan kĕ mĕbòk bɛfóŋó bɛbúbɛbʉ, bakoŋo bhɛka bábòk bhɔ ndŭ bɛtaŋ agha? Chɔŋ bakoŋo bhɛka mántaŋ be! 20 Kɛ mbák, sayri sayri mĕbòk bɛfóŋó bɛbúbɛbʉ chi ndŭ bɛtaŋ Mandɛm, nɔ chi Mandɛm anáŋ achi nɛnti ɛnɛka mbɔ Mfɔ. 21 Mpok mmŭ ntantaŋ ábhabhɛri ɛkɛt ɛyi nɛ mɛnyiŋí nɛnu bhi, yĕ mmu apu kway bɛghɛp mɛnyiŋ ɛbhi. 22 Kɛ mbák mmu anɛ átáŋ acha yi atwɔ ănu nɛ yí, andén yi, ansɔt mɛnyiŋí nɛnu ɛbhi ɛbhɛn yi asiki nti arɛ, ampɔkɔ mɛnyiŋ ɛbhi andɔk ankɔrɛ nɛ bo bachak. 23 Mmu anɛ apu nɛ mɛ, achi chi mŭmpap wa. Nɛ mmu anɛ ápú kwak mɛ ndu mĕnyókóti bho, ătàkatak.”

Ɛfóŋó ɛbúbʉ ékway bɛpɛtnsɛm ntá mmu
(Mt 12.43-45)

24 Béróŋ ambi Yesu arɛm bɛ, “Mbák mámbók efóŋó ɛbúbʉ éndó mmu, érɔp chí bóŋbɔŋbóŋ amɛm baso, énjaŋ nɔkɔ ɛbhak ɛnɛ yɔ échwe. Mbák ébhíkí ghó ɛbhak bɛchɔkɔ, 25 érèm bɛ, ‘Chɔŋ mpɛtnsɛm ɛbhak ɛnɛ mfú.’ Nɛ énáŋ émpétnsɛm, ɛngɔ bɛ mányɔ ɛsi ɛkɛt ɛyi, bághókó sayri, 26 efóŋó ɛbúbʉ ɛyɔ érèŋ yɛ, énsɔt bɛfóŋó bɛbúbɛbʉ béchák tándrámɔt ɛbhɛn bébébhé bɛcha yɔ. Bó mɛnkɛm mɛndɔk mɛnchwe mmu wu amʉɛt mémbak nɛ yi, nté yi ambɛp ancha anɛ mbi.”

Maŋák amɛn tɛtɛp

27 Yesu árémé nókó nɔ, ngɔré amɔt amɛm
ngémtáy bo abhɛn bachi arɛ arɛm ntá Yesu
nɛ ɛyɔŋ amfay bɛ, "Ɛrɨ ɛcha ntá ngɔré anɛ
ábhé wɔ, achyɛ wɔ amɨ!" 28 Yesu akɛmɛ bɛ,
"Bo abhɛn ɛyap ɛrɨ ɛcha chi abhɛn bághòk
Ɛyɔŋ Mandɛm nɛ mánkʉ nɔkɔ mbɔ ɛnyŭ
éyàŋ!"

Bárém bɛ Yesu ántóŋ ɛriŋ́ maknkay
(Mt 12.38-42)

29 Ɛné bo báchák báchèm aré mándɔk
nɔkɔ chi ambɨ, Yesu abho bɛrɛm ntá yap
bɛ, "Mkpáká bho anɛ ɛchɔŋ ábɛp acha!
Bábhèp bɛ mántóŋ bhó ɛriŋ́ maknkay. Kɛ
yĕ ɛmót mpu tɔŋ bhɔ, ébhíkí fʉɛt ɛnɛ Jóna.
30 Nkúbhé mbɔ ɛnyŭ Jóna achi nyaka ɛriŋ
ntá bo Ninivɛ, ɛnyu yɔ kĕ Mɛ Mmu mfú ntá
Mandɛm nchí bhak chɔŋ ɛriŋ ntá mkpáká
bho abhɛn ɛchɔŋ. 31 Ɛwak Mandɛm átàŋ bŏ
mmɨk, mfɔ ngɔré anɛ áchí nyaka ɛtɔk Shéba
ăfate andɛm bɛ be bo mkpáká mmɨk anɛ
ɛchɔŋ bákú bɛbú mbɔnyunɛ yi afu nyaka
nɛkɔ nɛsiɛ arɔk bɛghok mɛnyiŋ ɛbhɛn Mfɔ
Sólomon átɔŋ bho nɛ bɛyă nɛriŋ́ndak. Nɛ
nchí ghati bhe bɛ mmu achi fá néntí ɛnɛka
anɛ acha Sólomon, Yĕ nó, băpú ka bɛghok
yi. * 32 Ndŭ nywɔbhé manyé, chɔŋ bŏ
Ninivɛ mángati be bho mkpáká mmɨk anɛ
ɛchɔŋ bé bɛkwɛ́né bɛchi nɛ bhe mbɔnyunɛ
mpok bɔ bághókó ɛnyiŋ ɛnɛ Jóna aghati bhɔ,
bátíknsɛm ndŭ bɛbú bhap. Nchí ghati bhe bɛ
mmu achi fá néne anɛ áchá Jóna, yĕ nɔ, băpú
ghok yi!

Yesu atóŋ bɛ amík áchí mbɔ ɛróŋɔ́ ɛnɛ ékʉ̀
mmu ángɔ́ mbaŋ
(Mt 5.15; 6.22, 23)

33 "Yĕ mmu apú durɛ ɛróŋɔ́ ansɔt ɛnyiŋ
ankuti. Bádʉrɛ ɛróŋɔ́, mánte chi ɛbhak ɛnɛ
babhɔŋɔ bɛte yɔ bɛ mbaŋ angɔ́ɔ́ ntá yĕntiki
mmu anɛ achwe anywɔ́p. 34 Amík ayɛka
achi bɛróŋɔ́ ɛbhɛn békʉ̀ măngɔ mbaŋ. Mpok
amík ayɛka achi arɨárɨ, mmʉɛt ɛyɛka ɛnkɛm
éjwi nɛ bɛdiére. Kɛ mbák amík ayɛka ápú
arɨarɨ, mmʉɛt ɛyɛka ɛnkɛm éjwi nɛ ɛjuri.
35 Sɔt yɛ ka mpok bɛ bɛdiére ɛbhɛn băkaysi bɛ
bɛchi be antɨ béké bhak ɛjuri. 36 Mbák yɛ batɨ
yɛka ankɛm ajwi nɛ bɛdiére, nɛ yĕ mandú
ɛjuri apu arɛ, chɔŋ nɛpém ɛnɛka nɛnkɛm
nɛmbak pépép, mbɔ mmu anɛ ábhóŋɔ́ ɛróŋɔ́
nɛ éghɔ̀, ɛntɔŋ nɔkɔ yi mbi."

Yesu aji bŏnkwɔ Fárisi nɛ batɔŋ ɛbhé
Mandɛm
(Mt 23.1-36; Mk 12.38-40)

37 Yesu ánáŋá nókó bɛrɛm kɛpɨ ɛkɛn,
mŭnkwɔ Fárisi amɔt abhiŋɨ yi ndŭ nɛnyíé
ɛkɛt ɛyi. Yesu arɔk achwe anywɔ́p, achɔkɔ
amɨk mɛnyiɛ nɛnyíé. 38 Mŭnkwɔ Fárisi wu
abhak maknkay béghɔ bɛ Yesu abhiki so amɔ
mbɔ ɛnyŭ ɛpiŋ ɛyap étóŋ kɛ anyiɛ nɛnyíé. †
39 Acha aghati mŭnkwɔ Fárisi wu bɛ, "Bĕ
bŏnkwɔ Fárisi, băsɔ̀t mpok bétyét nsɛmé
nchán kɛ mɛŋémé nɛ bɛbú bɛjwi bɛ antɨ.
40 Bĕ bɛchiŋtĭ bho! Mandɛm anɛ aghókó
ɛnyiŋ, pú yi kɛ aghoko mmɛm nɛ nsɛm ɛyi
nkwɔ? 41 Kɛ ɛnyiŋ ɛnɛ băbhɔŋɔ bɛkʉ chi bɛsɔt
mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi amɛm bɛkpʉrɛ ɛbhɛka
mánchyɛ ntá bachébhébho nɛ chɔŋ bɛpiŋ
ɛbhɛka mɛnkɛm mémbak nkwɔ pépép.

42 "Bĕ bŏnkwɔ Fárisi, chɔŋ ɛmbɛp ntá yɛka
ɛncha, mbɔnyunɛ bapú kʉ ɛnyiŋ ɛnɛ ɛchi
chak ntá bho nɛ băbhiki kɔŋ Mandɛm. Băsɔt
ndu bɛrɨ amɔt ndŭ baru byo măncnyɛ ntá
Mandɛm, măŋkʉ ɛnyumɔt nɛ mbwɔt achak.
Băbhɔŋ bɛkɔŋ Mandɛm nɛ măŋbak sayri
nɛ bho kɛ băbhiki bhɔŋ bɛghɔkɔntik bɛbhé
béchák. 43 Bĕ bŏnkwɔ Fárisi, chɔŋ ɛmbɛp
ntá yɛka ɛncha! Băkɔŋ bɛchɔkɔ ndŭ mɛnɔk
kɛnókó amɛm bɛkɛré nɛnikímʉɛt bo Israɛl, nɛ
băkàŋ bɛ bo mankaka nɔkɔ bhe nɛ kɛnókó
nɛfisiɛ. 44 Chɔŋ émbép ntá yɛka ɛncha! Băchí
mbɔ manɛm anɛ mmu ákɔ̀ amfay kɛriŋɨ bɛ
chi manɛm."

45 Ntɔŋ ɛbhé Mandɛm amɔt arɛm ntá Yesu
bɛ, "Ntɔŋ, mpok órèm mɛnyiŋ ɛbhɛn, ɔchyɛ
bhɛsɛ nkwɔ ntiánwɔ́p!" 46 Yesu akɛmɛ bɛ,
"Bĕ batɔŋ ɛbhé Mandɛm, chɔŋ ɛmbɛp ntá
yɛka nkwɔ ɛncha! Nti achi bɛ mănyìèrɛ bo
mámpókó mɛnwóptí batu ané be babhɔŋ
băpú kwak bo mámbʉ́ré bɛbhé bhɔ yĕ
mandú. 47 Chɔŋ émbép ntá yɛka ɛncha!
Bachĭmbɨ bhɛka báwày nyaka barɛmé
kɛpĭntɨ. Bătè manɛm ayap nénɛ, măngwati
mbɨ aré bɛkʉ yɔ ándí amɨk. 48 Bɛkʉ ɛnyu
ɛyɔ, étàŋ bɛ băchi ɛnyumɔt mbɔ bachĭmbɨ
bhɛka abhɛn báwáy nyaka barɛmé kɛpĭntɨ
Mandɛm ndŭ bătè bɛríti manɛm ntá yap.
49 Ɛtiyɔ, kɛ Mandɛm, ndŭ nɛriŋ́ndak ɛni,
árémé bɛ 'Chɔŋ ntó barɛmé kɛpĭntɨ nɛ bŏnto
bha ntá bo Israɛl; nɛ chɔŋ măngwáy mbɔk
ɛyap, nɛ mánchyɛ abhénéfú bɛyă ɛsɔŋɔri.'
50 Chɔŋ Mandɛm antɛmsi yɛ mkpáká bho
abhɛn ɛchɔŋ ĕti manoŋ barɛmé kɛpĭntɨ
mankɛm abhɛn bɔ báwáy tɛ nɛbhŏmik,
51 bɛbho nɛ Ábɛl kpát bɛghaka amʉɛt Sakaría
mu báwáy nɛntɨ éfémé akap nɛ ɛkɛrákap
Mandɛm. Nchí ghati bhe bɛ chɔŋ Mandɛm
antɛmsi mkpáká bho abhɛn ɛchɔŋ ĕti bawú
yɔ ankɛm! 52 Bĕ batɔŋ ɛbhé Mandɛm, chɔŋ
émbɛp ntá yɛka ɛncha! Băbhɛsɛ ɛfiŋ́ ɛnɛ
mánènɛ mbĭnywɔp anɛ mmu áfʉèt aré kɛ
ambóŋ nɛjwĭmɛm ndŭ barak Mandɛm.
Băbhiki chwe arɛ, nɛ băchyɛt mbi ntá abhɛn
báyàŋ nyaka bɛchwe arɛ!"

53 Nɛrɔ anɛ Yesu árɔ̀ nɛbhʉɛt wu, batɔŋ

* **11:31** Nɔ chi: ɛtɔk ɛnɛ ɛchi ɛbhe Saut. † **11:38** Bo Israɛl babhŏŋ nyaka ɛnyu ɛné básɔ̀ amɔ kɛ mányiɛ nɛnyíé. Bákaysi nyaka bɛ ɛpiŋ ɛyɔ ékʉ̀ bó mámbák chak bɛsí Mandɛm.

ɛbhé Mandɛm nɛ bɔ̌nkwɔ Fárisi babho bɛchiti yi nɛ bɛbhép, mányɔŋti nɔkɔ yi bɛkʉ yi ankwɛn anyu. 54 Nɛ mánɔbhɛri nɔkɔ yí ndu bɛkʉ yi ákwɛ́n ndʉ̌ ɛyɔŋɔ́nyu.

12

Yesu ayɛp bɔ̌bhi batʉ́ bɛ bákɛ́ bhak bɔ̌ bɛtábhá
(Mt 10.26, 27)

1 Ɛnɛ Yesu árɛ́m nɔ, bo báre twɔ, kpát báyá báchá, mánjati nɔkɔ batɨ. Yesu ayambɨ arɛm ntá baghɔkó bhi bɛ, “Sɔt ka mpok nɛ yís bɔ̌nkwɔ Fárisi. Báchi chi bɔ̌ bɛtábhá. 2 Yɛ̌ntikɨ ɛnyiŋ ɛnɛ bakuti, chɔŋ mánɛnɛ. Nɛ ɛné ɛchi bhésɛ́ bhésɛ́ chɔŋ mánkʉ bo mandiŋɨ yɔ. 3 Ndu ɛchi nɔ, yɛ̌ntikɨ ɛnyiŋ ɛnɛ bărémé ansɛm ansɛm, chɔŋ bo mangok yɔ kpoŋɔroŋ. Nɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn bäghati bărʉ̌ bho ansɛm ansɛm chɔŋ bo mánte amfay bɛkɛt mámbik bɛ bo mángók.

Mmu abhɔŋ bécháy chi Mandɛm
(Mt 10.28-31, 12.32, 10.19-20)

4 “Mamʉrɛ bha, nchí ghati bhe bɛ, bäké cháy bɔ̌ mmik. Bäkway bɛway chi mmʉɛt nkwä kɛ bápu kway bɛku ɛnyiŋ ɛchak ɛnɛ ɛbɛbhɛ ɛcha ɛyɔ. 5 Ghók ká mmu anɛ bäbhóŋɔ́ béchay. Cháy ka mmu anɛ ákway bɛway mmʉɛt yɛka, nɛ ankwáy mɛmɛsɛ be amɛm nɛpĭngo! 6 Pú mmu akway bɛku bɔ̌kɛnɛn batay nɛ nkáp anɛ apu yɛ̌nyiŋ? Yɛ̌ nɔ, Mandɛm apú ghɔkɔntik yɛ̌ amɔt. 7 Kɛ ná nɛ be? Mandɛm arɨ́ŋɨ́ yɛ̌ chí mpáy bɛkaká ɛmɛnɛ ɛbhɛn béchí yɛ̌ntikɨ mmu ywɛka anti. Bäké chay yɛ yɛ̌nyiŋ ɛné bo bakway bɛkʉ bhe. Bɛsí Mandɛm, yɛ̌ntikɨ mmu ywɛka abhɔŋ mɛnwɔp tontó achá ngémtáy kɛnɛn.

Bo abhɛn bachi bɔ̌-Yesu
(Mt 10.32, 33; 12.32; 10.19, 20)

8 “Nchí ghati yɛ be bɛ, yɛ̌ntikɨ mmu anɛ árèm kpoŋɔroŋ bɛsí bɔ̌ mmik bɛ yi achi mmu wa, chɔŋ Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm ndɛm bɛsí bɔángɛl Mandɛm ndʉ̌ nywɔp manyé bɛ mmu wu achi awa. 9 Kɛ mmu anɛ ataŋa kpoŋɔroŋ bɛsí bho bɛ apu mmu wa, chɔŋ mɛnkwɔ ntaŋa bɛsí bɔángɛl Mandɛm bɛ yi apu mmu wa. 10 Nɛ chɔŋ Mandɛm amfoŋori yɛ̌ntikɨ mmu anɛ árèm ɛbúbʉ ɛ̌ti Mmu anɛ áfú ntá Mandɛm, kɛ apú foŋori mmu anɛ árèm ɛbúbʉ ɛ̌ti Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ. 11 Mpok básórɛ́ bhe ambɨ ndu bɛtaŋ be amɛm bɛkɛrɛ́ nɛnikímʉɛt ɛbhap nɛ bɛsí bɔ̌bati ɛtɔk nɛ bɔgóbhanɔ, bäké sɛmɛ ɛnyʉ̌ bäkwày bɛtaŋa mmʉɛt nɛ ɛ̌ti ɛnyiŋ bɛrɛm. 12 Mpok ɛyɔ chɔŋ Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ ántóŋ be ɛnyiŋ ɛnɛ bäbhóŋɔ́ bɛrɛm.”

Nɛkáy ɛchiŋti mfɔ nkáp
13 Ɛné Yesu ăchyɛ̀ baghɔkó bhi maniɛ ɛnyu ɛyɔ, mmu amɔt amɛm ngémtáy bho arɛm ntá Yesu bɛ, “Ntɔŋ, ghatí mómaya ánkóré nɛwú ɛtayɛsɛ ánchyé ɛbha mɛnyiŋ!” 14 Yesu akɛmɛ yi bɛ, “Nkwánɛ, agha ábhúré mé ntaŋá manyé nɛ nkórɛ mɛnyiŋɨ́ nɛwú ntá yɛka?” 15 Kɛ arɔk ambɨ arɛm ntá bo mankɛm bɛ, “Sɔt ka mpok! Kém ká mmʉɛt bɛ bäkɛ́ fyɛ ngoŋo ndu bɛbhɔŋ bɛyă mɛnyiŋ. Puyĕ chi bɛyă mɛnyiŋ kɛ békèm nɛpém nkwă.” 16 Yesu átém bó nɛkay bɛ, “Nkɨ mŭnkáp amɔt áchyè nyaka yi bɛyă mbwɔt. 17 Ɛkʉ abho békáysi andɛmɛ nɔkɔ bɛ, ‘Chɔŋ nkʉ yi? Mbíkí pɛrɛ bhɔŋ nɛbhʉɛt bébhʉrɛ mbwɔt?’ 18 Kɛ árɛm nɛ mmʉɛt yi bɛ, ‘Chɔŋ mmokoti bĕtak ɛbha, ngoko ɛbhɛn béchíkítí, mfyé mbwɔt aya nɛ mɛnyiŋ ɛbha arɛ.’ 19 Ndɛm yɛ nɛ mmʉét ɛya bɛ, ‘Ɔnáŋ ɔbhŏŋ bɛyă mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛsɔt bɛyă mamié. Képɛrɛ sɔŋɔri mmʉɛt. Nyié, nyú, ónkʉ maŋák.’ 20 Kɛ Mandɛm aghati yi bɛ, ‘Wɔ ɛchiŋtímu! Nkúbhé bɛti ɛbhɛn, nɛpém ɛnɛ némay. Kɛ mɛnyiŋ ɛbhén ɔ́bhúré bérɔ̀p chɔŋ chi ɛbhɛn bo bachak!’ 21 Nɔ́ kɛ éfakari nɛ mmu anɛ ábhúré mɛnyiŋ ntá yímbɔŋ, kɛ yi kɛkʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn bébhóŋɔ́ mɛnwɔp bɛsí Mandɛm.”

Nkoŋo Yesu abhɔŋ bɛsiki ntɨ nɛ Mandɛm
(Mt 6.25-34)

22 Yesu aghati yɛ baghɔkó bhi bɛ, “Nɔ́ kĕ nchí ghati bhe bɛ, mmu áké bhɔŋ basémé ĕti nɛpém ɛni bɛ chɔŋ nyié yi, chɔŋ mfyé yi? 23 Nɛpém nkwă nébhíkí cha nɛnyié? Nɛpém nkwă nébhíkí cha ndɛné? 24 Yiŋɨ́ ká kɛnɛn. Képú kwaŋ nɛnyíé nɛ képú fɛrɛ mbwɔt ɛbhɨ. Kébhíkí bhɔŋ bɛkɛt nɛ yɛ̌ chi bĕták ɛbhɛn bébhèrɛ nɛnyíé aré. Mandɛm kɛ áchyè kɔ nɛnyíé, nɛ bɛsí Mandɛm, bächa kɛnɛn tontó! 25 Nɛ ntiki mmu ywɛka basémé ákway bɛkʉ nɛpém ɛni nénsap, yɛ chi mandú niŋiniŋɨ nénchá ɛnyu nɛbhɔŋɔ bɛbhak? 26 Mbák yɛ bapú kway bɛkʉ mandú ɛnyiŋ mbɔ ɛyɔ, ndaká yi bäbhɔŋ basémé ĕti mɛnyiŋ bɛchak? 27 Yiŋɨ́ ká bɔchuchu abhɛn bágò. Bápú kʉ bɛtik, nɛ bapu ghoko ndɛn. Kɛ nchí ghati bhe bɛ, yɛ̌ chí Mfɔ Sólomon mmu ábhóŋɔ́ nyaka bɛyă kɛném, abhíkí bhɔŋ nyaka ndɛn ɛnɛ ɛrɨ mbɔ yɛ̌ chuchu amɔt. 28 Mandɛm kĕ ághókó tákɔ nɛ bɛrɨ ɛbhi, tákɔ anɛ ákway bɛbhak ɛchɔŋ, mbúré angwɔsi, mámfyé ango. Bäkáysí bé be kɛ̆ Mandɛm apu kwáy békwák mämbóŋ ndɛn béfyé amʉɛt kɛ? Nɛka ɛnɛká nɛ Mandɛm négúpsi nɛcha! 29 Bäké sɔŋɔri yɛ batĭ yɛka bɛbhɛp ĕti ɛnyiŋ ményiɛ nɛ ĕti ɛnyiŋ mɛnyu. 30 Bŏ mmik bákòŋo mɛnyiŋ ɛbhɛn kɛ diŋɨ́ ka bɛ Ɛtayɛka ariŋɨ bɛ bäbhɔŋ bɛbhɔŋ bó. 31 Fíé ká ntí chi bɛ Mandɛm ámbák Mfɔ ywɛka, nɛ chɔŋ yí anchyɛ be mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛnkɛm nkwɔ.

Ɛnyiŋ Yesu átóŋɔ́ ĕti kɛfɔ mmik
(Mt 6.19-21)

32 “Bŏbha, bäké chay, yĕndu bächi nkwɔ bághóŋɔmén anɛ abhiki ya. Mandɛm abhɔŋ maŋák bɛchyɛ be akɔrɛ ndʉ̌ kɛfɔ ɛki. 33 Tí

ká mɛnyiŋ ɛbhɛn bǎbhóŋɔ́ mǎnchyɛ nkáp ntá bachébhébho. Bóŋ ká bɔ̌bɛbhǎ-nkap abhɛn bápú chɔŋɔ bɛ nkáp anɛm. Bʉ́ré ká kɛfɔ̌ mɛnyiŋ ɛkɛka amfay. Aré, kɔ́ kébhak mpoknkɛm. Yɛ̌ ngép apu kway bɛghɛp ɛnyiŋ arɛ, nɛ kɛngɔk apú chwe ánchɔŋti yɛ̌nyiŋ. 34 Ɛbhak ɛné nkáp ywɛ áchí, aré kɛ̌ nti ɛnɛ nkwɔ nébhak.

Bák ká pɛ̌ mpoknkɛm

35 “Toŋtí ká mmʉ̀ɛt mǎndurɛ bɛrɔ́ŋɔ́ bhɛka. 36 Bák ká mbɔ bɔ̌-bɛtok abhɛn mánɔ̀n bɛ chi-bɛtik awap amfu ndǔ ɛpǎ nɛbhay ɛnɛ yi árɔ́ŋɔ́ arɛ ampɛtnsɛm bɛ mánéné mbĭnywɔp ntá yi témté, mpok yi átwɔ́ ádébhé nɛkok. 37 Chɔŋ ɛndi ɛncha ntá bo abhɛn bábhak pɛ̌ mpok ɛtayap átwɔ́! Tɛtɛp nchí ghati bhe bɛ mpok yi atwɔ, ăghati bhɔ manchɔkɔ amik, anchóŋ ndɛn ɛyi, ansɔt nɛnyíé anchyɛ bhɔ manyíé. 38 Yɛ̌ antwɔ́ chí nɛ néntí bhiti, yɛ̌ chí mpok nkɔk ékòk, kɛ antɛmɛri bhɔ pɛ̌, éri ɛncha ntá bǒ bɛtok bhɔ! 39 Diŋ́ ká bɛ mbɔ mbɔŋɔ́kɛt ărinɨ nɛŋɔkɔ́ nywɔp ɛnɛn ngép átwɔ̀, mbʉ apú rɔ mándak ɛkɛt ɛyi. 40 Bě nkwɔ bǎbhɔŋ bɛtoŋti mmʉ̀ɛt Mmu anɛ áfú ntá Mandɛm átwɔ̀ chɔŋ chi ndǔ mpok anɛ bábhíkí́ kaysi bɛ yi ătwɔ̀.”

Mmɔ̌ bɛtok anɛ achi tɛtɛp
(Mt 24.45-51)

41 Píta abhép Yesu bɛ, “Acha, ɔtɛ̆m nɛkay ɛnɛn chí ntá yɛsɛ kɛ chi ntá bo mankɛm?” 42 Acha akɛmɛ yi bɛ, “Mmǔ bɛtok anɛ achi tɛtɛp nɛ ndiŋindak chí anɛ? Chí anɛ chi-bɛtik ywi áchyé yi bɛtaŋ bɛ anjiŋi nɔkɔ batĭ́ bakŭ́ bɛtik abhɛn bachi amɛm ɛfo yi, anchyɛ nɔkɔ bhɔ awap ákɔrɛ nɛnyíé ndǔ mpok. 43 Chɔŋ ɛndi ɛncha ntá mŭbɛtok wu anɛ chi-bɛtik ywi átwɔ antɛmɛri yi ndu ákʉ̀ ɛnyiŋ ɛnɛ baghati yi ankʉ! 44 Nchí ghati bhe bɛ, mbák nkʉbɛtik wu ákʉ nɔ chi-bɛtik ywi ăchyɛ yi bɛtaŋ amfăy mɛnyiŋ ɛbhí mɛnkɛm. 45 Kɛ mbák mŭbɛtok arɛm bɛ, chi-bɛtik awa ătat bétwɔ, ambo bɛdɛn bɔ̌-bɛtok bachak, abhɛn baghɔré nɛ abhɛn babhakanɛm, nɛ ambo ményiɛ, anyu nɔkɔ, kpát mmɛm ánkɛm yi, 46 chi-bɛtik ywi ătwɔ̀ ndǔ nywɔp ɛnɛn mŭbɛtok abhiki kaysi bɛ yí ătwɔ̀ nɛ ndǔ nɛŋɔkɔ́ nywɔp ɛnɛn mŭbɛtok wu abhiki riŋi. Antɛmsi yi, amfyɛ yi nɛbhʉ̀ɛt anɛ bo abhɛn bábhíkí́ noko Mandɛm bachi. 47 Nɛ mŭbɛtok anɛ árínj́ ɛnyiŋ ɛnɛ chi-bɛtik áyàŋ yi ankʉ, kɛ yi kɛ toŋti mmʉ̀ɛt ankʉ mbɔ ɛnyu éyaŋ, bátɛmsi chɔŋ yi sayri. 48 Kɛ anɛ ábhíkí́ riŋi ɛnyiŋ ɛnɛ chi-bɛtik áyàŋ yi ankʉ, mbák akʉ ɛnyiŋ ɛnɛ éyàŋ mantɛmsi yi, báchyɛ yi chi mandú ntɛmsi. Bábhɛp tontó ntá mmu anɛ báchyé yi tontó. Nɛ báfyɛ amík tontó ntá mmu anɛ báfyé bɛyă̆ mɛnyiŋ amó yi.”

Yesu arɛm bɛ yi atwɔ nɛ ákórɛ́
(Mt 10.34-36)

49 Yesu apɛt arɛm bɛ, “Ntwɔ bɛgʉɛp chi ngó fá amik. Mbɔ ánaŋ akɛm, mbʉ nkɔŋ tontó! 50 Chɔŋ mámfyé mɛ ndǔ ɛsɔŋɔri mbɔ mmŭ anɛ báfyé yi anyén ndǔ mpok anɛ bájwĭti yi. Nti népú pɔp mɛ amɛm tɛ ɛsɔŋɔri ɛnɛ éntwɔ ɛmfʉɛt! 51 Bǎkáysí bé ntwɔ fá amik chi bɛkʉ bo mámbák ndu kpák nɛ bati kɛ? Æe, ntwɔ chí nɛ akɔrɛ. 52 Bébhó nénɛ, yɛ̆ntiki ɛkɛt ɛné bo bachi arɛ bati atay, chɔŋ ákóré ámbak nɛnti nap. Bati arat kɛka abhɛn bati apay. Bati apay kɛka abhɛn bati arat. 53 Ákóré ábhak chɔŋ ɛnyuné chi ápap móywi anɛ mbakanɛm, mmɔ̌ anɛ mbakanɛm ampap ɛtayi, nnɔ ampap móywi anɛ ngɔré, móywi anɛ ngɔré ampap nnɔ. Nnɔném ampap ngɔré móywi, ngɔré ampap nnɔném éywi.”

Mmu abhɔŋ bɛriŋi mpok
(Mt 16.2, 3)

54 Yesu arɛm yɛ ntá ngémtay bho abhɛn bachi arɛ bɛ, “Mănáŋ măngɔ́ nɛbu ndǔ négírí ndǔ ɛbhě nɛbu ɛnɛ mmok ánɛm arɛ, bărɛm bɛ ‘Manyiɛp átwɔ kwɛn’; nɛ émbak ɛnyu yɔ. 55 Nɛ mănáŋ măngɔ nɛbháŋ ndu nɛbho bɛkwɛn, bărɛm bɛ, ‘Ɛnɛm étwɔ̀’; nɛ émbak ɛnyu yɔ. 56 Bě bǒ bɛtabha! Bărínj́ béyínj́ nɛbu măndɛm mbák manyiɛp ăkwɛn chɔŋ, nɛ mbák apu kwɛn. Ndaká yí bǎbhíkí́ riŋi mɛnyiŋ ɛbhɛn Mandɛm ákʉ̀ ndǔ mpokó-nɛ?

Pɛtnsɛm ndǔ ɛkɔŋ nɛ mŭmpap ywɛ
(Mt 5.25, 26)

57 “Ndak yí bě babhɔŋ bapú kway bɛriŋi ɛnyiŋ ɛnɛ ɛchi chak bɛ mmu ankʉ? 58 Mbák ɔbhɔ̆ŋ ndak nɛ mmu nɛ yi ákú manyé nɛ wɔ, ɔ̆kʉ yi? Ɔbhɔ̆ŋ bégho bɛ ndaka wu ámay ansɛm ɛné bǎbhíkí́ rɔŋ ndu acha manyé. Mbák ónká yi ansɔt wɔ ambi ndǔ manyé, ntanj́á manyé ăchyè wɔ ntá bo mbĭ́ŋ nkú nɛ bɔ mámfe wɔ. 59 Nchí ghati wɔ bɛ, ɔpú fu wawak kpátɛ ɔnchyɛ ákwɔ́ ywɛ ankɛm, yɛ̆nyiŋ kɛrɔp.”

13

Tík ká nsɛm ndǔ bɛbʉ́

1 Nkúbhé mpok yɔ, mbɔk bho abhɛn bachi aré, bátémɛ Yesu ĕti bo Galili abhɛn Páilet akʉ baway mpok báchyè akap ntá Mandɛm. 2 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, “Bǎkáysí bɛ bo Galili bhɔ bákú nyaka bɛbʉ́ bacha bǒ ɛtɔk Gálili bachak kɛ? 3 Nó bhɔ! Dɔ̌ ngati be bɛ, mbák bǎbhiki tíknsɛm ndǔ bɛbʉ́ ɛbhɛka, chɔŋ be mankɛm măngu mbɔ bhɔ. 4 Ná nɛ bǒ batí nɛku-nɛ-arat abhɛn ɛkɛrémfáy ɛnɛ ɛchi nɛpak ĕntíŋnyɛn Sílom ékwéné éwáy? Bǎkáysí bé ɛfákárí nyaka nɛ bhɔ ɛnyu yɔ chí ndu bákú bɛbʉ́ bacha bo bachak abhɛn bachi ɛtɔk Yerúsalɛm yɔ kɛ? 5 Nó bhɔ! Nchí ghati be bɛ, mbák bǎbhíkí́ tíknsɛm ndǔ bɛbʉ́ ɛbhɛka, chɔŋ bě mankɛm măngu mbɔ bhɔ.”

Yesu atém nɛkáy ɛnɔk ɛnɛ ɛpu nyu kɛpɛm

6 Yesu atém yɛ bhɔ nɛkay ɛnɛn bɛ, “Mmu
amɔt apɨ nyaka ɛnɔk ɛnɛ babhɨŋɨ bé *fig
amɛm nkɨ ywi. Ɛgháká nókó ményu kɛpɛm,
are kɔ ambyo nɔkɔ mbák ényu kɛpɛm, kɛ
akɛ ghó yĕnyɨŋ. 7 Aghati mmu anɛ ákʉ̀ bɛtik
amɛm nkɨ wu bɛ ‘Yɨŋɨ́, ndŭ mamié árát nchí
twɔ bɛyaŋ kɛpɛm ndŭ ɛnɔk ɛnɛ, kɛ mpu ghɔ
yĕnyɨŋ. Kpót yó gáép amɨk! Ɛkʉ̀ kpík yi
fá téé, énchɛt nɔkɔ mmɨk ndéndɛm?’ 8 Nkʉ
bɛtik wu akɛmɛ yi bɛ, ‘Ɛta, dɔ́ émpét ɛmbak
ndŭ mmié ɛnɛn nkwɔ. Chɔŋ ntém nnɛt ywi
ngabhɛri, mfyé ntɔbhé-pío. 9 Nɛ mbák ényu
kɛpɛm mmié mbúré éndɨ, kɛ mbák ébhíkɨ́
nyu kɛpɛm, ŏkwáy bɛghati mɛ mkpɔt yɔ
ngʉɛp amɨk.’ ”

Yesu abú ngɔ́ré anɛ ábhéntɨ ndŭ nywɔbhé nɛywĕmʉɛt

10 Ɛwak nɛywĕmʉɛt bo Israɛl, Yesu áre tɔŋ
bo amɛm ɛkɛré nɛnikímʉɛtí ɛyap. 11 Ngɔ́ré
amɔt abhak aré anɛ ɛfóŋó ɛbúbʉ ékú yi ápéné
ndŭ mamié nɛku-nɛ-arat, yí kɛpɛrɛ kway
bɛkɔ chak. 12 Yesu ághó nókó yi, abhɨŋɨ yí
arɛm bɛ, “Mmá, nɛme ɛnɛ némay.” 13 Atɔk
yi nɛ amɔ. Témte wu, anyabhɛ mmʉɛt téé,
abho bɛbiti Mandɛm.

14 Mŭnti ɛkɛré nɛnikímʉɛtí ághó nókó bé
Yesu akʉ móngɔ́ré wu ataŋ ndŭ nywɔbhé
nɛywĕmʉɛt ɛnap, abé ntɨ, abho bɛrɛm
nɛ ɛyɔŋ ɛtaŋataŋ ntá bo abhɛn bachi arɛ
bɛ, “Sébhɔŋ manywɔp átándat ndŭ békʉ
bɛtik. Mmu ámbóŋ nɛme, ántwó chí amɛm
manywɔp ayɔ bɛ mámbú yi. Ɛképɛrɛ bhak
chi ndŭ nywɔbhé nɛywĕmʉɛt.” 15 Yesu Acha
akɛmɛ yɛ yi bɛ, “Bĕ bŏ bɛtabha! Ntiki mmŭ
ywɛka ápú kaŋari yɛ chí mpɔŋ yi, yĕ chi
mpɔŋɔ batu yi ándók anchyɛ yó manyiɛp
ndŭ nywɔbhé nɛywĕmʉɛt? 16 Ná nɛ ngɔ́ré
nɛ, mmó Abraham * anɛ Satan ágwóré ndŭ
mamié nɛku nɛ arat. Ɛchí ɛbéptí ɛnyiŋ bɛfɛrɛ
yi ndŭ ɛsɔŋɔri ndŭ nywɔbhé nɛywĕmʉɛt
kɛ?” 17 Nɛrɛm Yesu árémé nɔ, ntiánwóp
akɛm bŏmpap abhi mankɛm. Kɛ bɛyă bo
bábhóŋ maŋák bɛ yi ăkʉ̀ mɛnyɨŋɨ́ maknkay
bhɔ mɛnkɛm.

Yesu atém nɛkăy sɛpɛm mónɔk anɛ bábhɨ̀ŋɨ bɛ móstat
(Mt 13.31; Mk 4.30-32)

18 Ɛbhíkɨ́ tat, Yesu arɛm yɛ bɛ, “Kɛfɔ
Mandɛm kéchí mbɔ yi? Chɔŋ njɛnti kɔ nɛ yí?
19 Kɛfɔ Mandɛm fá amɨk kéchi mbɔ mósɛpɛm
anɛ énɔk ɛnɛ́ bábhɨŋɨ bɛ móstat, anɛ bápɨ́
amɛm nkɨ, séchák, ségó, séróp ɛnɔk ɛnɛ kɛnɛn
kétwɔ̀ kénte manyay ndŭ batáp ayi.”

Yesu atém nɛkăy yís
(Mt 13.33)

20 Yesu apɛt arɛm bɛ, “Chɔŋ mpɛt njɛnti
Kɛfɔ Mandɛm nɛ yi? 21 Kɛchi mbɔ yís anɛ
ngɔré ásóré achɛm nɛ nchán fláwa érát.
Mandu yís wu akʉ fláwa nkɛm amwɔt, kpát
ajwi amɛm ɛnyiŋ ɛné yi achi aré.”

Mbi mábhéri kɛ achi mbi nɛpém
(Mt 7.13, 14, 21-23)

22 Ɛné Yesu árɔ̀ŋ Yerúsalɛm, are te ndŭ
bɛtɔk bɛgho nɛ bŏbɛtɔk antɔŋ nɔkɔ bho Ɛyɔŋ
Mandɛm. 23 Mmŭ amɔt abhɛp yi bɛ, “Acha,
chɔŋ Mandɛm ampɛmɛ chi bărʉ bho?” Yesu
arɛm ntá yap bɛ, 24 “Nu ka béfʉét ndŭ
nyŭbhá anɛ áchí mábhéri. Nchí ghati bhe
bɛ bɛyă bho báyàŋ chɔŋ bɛfʉɛt manchwe
kɛ bápú bhɔŋ mbi. 25 Mbɔŋɔ́kɛt ánáŋ chɔŋ
amfate antiɛp mbĭnywɔp, băte nɛfi măndɛp
nɔkɔ nɛkok nɛ măník nɔkɔ mmʉɛt bɛ, ‘Acha,
nɛné bhɛsɛ mbĭnywɔp.’ Kɛ mbɔŋɔ́kɛt ankɛmɛ
chí bɛ, ‘Mbíkɨ́ rɨŋɨ bhe nɛ yĕ chí ɛbhak ɛnɛ
băfú.’ 26 Mămbo yɛ bɛrɛm bɛ, ‘Pú séchɔkɔ
nyaka nɛbhʉɛt amɔt sényié, nɛ sɛnyu nɛ
wɔ? Nɛ ɔtóŋ Ɛyɔŋ Mandɛm amɛm bɛtɔk
ɛbhɛsɛ?’ 27 Kɛ ákɛmɛ bhe chi bɛ, ‘Mbíkɨ́
rɨŋɨ bhe nɛ yĕ chi ɛbhak ɛnɛ băfú. Fă ká
mɛ bɛsí, bĕ bakŭ bɛbú mankɛm!’ 28 Aré,
chɔŋ măndi kɛbhɔ nɛ mămbak ndŭ nɛnyiɛ
ámén mpok băghɔ Abraham nɛ Aisek nɛ
Jekóp nɛ barɛmé kɛpĭntɨ mankɛm chɔkɔ ndŭ
nɛbhʉérɛ́ kɛfɔ̃ Mandɛm, ɛné bátiébhé be
nɛfi. 29 Chɔŋ bo mámfu mbɨ nɛ nsɛm,
ɛbhĕ awónɛm nɛ awóghɔ, mánchɔkɔ mányiɛ
ɛpă ndŭ nɛbhʉérɛ́ kɛfɔ̃ Mandɛm. 30 Dɨŋɨ́
ká bɛ, chɔŋ mbɔk bho abhɛn báchí ansɛm
néné mándɔp bŏmbɨ, nɛ abhɛn báchí bŏmbɨ
mandɔp ansɛm.”

Yesu adi kɛbhɔ ĕti bo Yerúsalɛm
(Mt 23.37-39)

31 Ndŭ nkúbhé mpok ɛyɔ, mbɔk bŏnkwɔ
Fárisi bárɔk bágháti Yesu bɛ, “Fă fá dɔk
ɛbhak échák. Mfɔ Hérɔd ăyàŋ béway wɔ!”
32 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, “Dók ká ghatí Hérɔd
ɛsɔp ɛyɔ bɛ, ‘Chɔŋ ndɔk ambɨ bébok bɛfóŋó
bɛbúbɛbʉ nɛ mbú bho ɛchɔŋ nɛ mbúré,
nɛ éghákáá nɔkɔ manywɔp arat, nnaŋa
bɛtik ɛbha. 33 Yĕndu échí nó, mbɔŋ bɛrɔŋ
Yerúsalɛm. Nchí kɔ ɛchɔŋ nɛ mbúré nɛ
éghaka nɔkɔ ndŭ nywɔp ɛnɛn nɛjwi arat
ńgaka aré. Amɛm Yerúsalɛm kɛ báway nɔkɔ
barɛmé kɛpĭntɨ Mandɛm.’ 34 Yesu akók arɛm
bɛ, Eé Yerúsalɛm, bŏ Yerusalɛm! Bĕ bo
băwày barɛmé kɛpĭntɨ Mandɛm, măntɛmti
nɔkɔ nɛ batay ndu béwáy bo Mandɛm átó
bɛ mángáti bhe Ɛyɔŋ ɛyi. Ndŭ bɛyă mpok,
njáŋ bɛsɔt be mfyé amʉɛt bé măмbak nɛ mɛ
mbɔ bŏnkɔk abhɛn nnɔ nkɔk ákútí nɛbhʉɛt
amɔt nɛ bɛbhap ɛbhi, kɛ băpú ka bɛ nkʉ nɔ!
35 Nɛ néné, chɔŋ Mandɛm amfɛrɛ ntí ndŭ
ɛkɛt ɛyɛka, éndɔp ɛnyu ɛyɔ. Nchí ghati bhe
bɛ, băpú pɛrɛ ghó chɔŋ mé, kpátɛ mpok anɛ

* **13:16** Ndu nkaysi bo Israɛl, mbák mmu áchi ɛbhárémɔ Abraham, nó achi mmu anɛ Mandɛm ápèmɛ.

bărèm chɔŋ bɛ ‘Sémbítí mmu anɛ átwɔ̀ ndŭ nnyén Mandɛm Acha.’ ”

14

Yesu abú mmu ndŭ nywɔbhé nɛywĕmʉɛt bo Israɛl

1 Ndŭ nywɔbhé nɛywĕmʉɛt bo Israɛl nɛmɔt, Yesu arɔk ménYiɛ nɛnYíɛ amɛm ɛkɛt ɛnɛ mŭnti amɔt anɛ achi mŭnkwɔ Fárisi. Bo Fárisi bhɔ bátɛp yi amík amʉɛt bɛghɔ ndŭ yi ákʉ̀. 2 Mŭfú abhak bɛsí Yesu anɛ ábhóŋɔ́ nɛmĕ afɛmntay. 3 Yesu abhép batɔŋ ɛbhé Mandɛm nɛ bŏnkwɔ Fárisi abhɛn bachi arɛ bɛ, “Ɛbhé ɛyɛsɛ éká bɛ mámbú mmu ndŭ nywɔbhé nɛywĕmʉɛt kɛ?” 4 Kɛ bákɛ rɛm yĕnyiŋ. Yesu asɔt mmu wu abú yí. Arɔ yɛ yí arɔk. 5 Abhép yé bhɔ bɛ, “Ntiki mmŭ ywɛka anɛ móywi nɛ yĕ mpɔŋ yi ákwɛn amɛm mbokó manyiɛp ndŭ nywɔbhé nɛywĕmʉɛt kɛ yi kɛya yĕ yi, yĕ yɔ témté ámférέ?” 6 Bó kɛkwáy békɛmɛ Yesu yĕnyiŋ.

Mandɛm ábhɔŋ maŋák nɛ mmu anɛ ásèpti mmʉɛt amik

7 Ɛnέ Yesu áyì ̀ŋi, aghó ndŭ bŏ abhɛn mánáká ndŭ ɛpa báre yap bɛbhaká kɛnókó. Achyɛ bhɔ maniɛ bɛ, 8 “Mpok mánáká wɔ ndŭ ɛpă nɛbhay, ókέ tiŋi yap ɛnɔkó kɛnókó ónchɔkɔ aré mbɔnyunɛ ékway bɛfakari bɛ mának mmŭ anɛ acha wɔ. 9 Nɛ mmu anɛ ánáká bhe antwó andɛm bɛ, ‘Faté chyɛ ɛpok ɛnɛ ntá mmŭ-nɛ.’ Mbák émfákárí ɛnyu yɔ, ŏfaté nɛ bɛyă ntiánwóp bérɔŋ bɛchɔkɔ ndŭ nɛbhʉɛt anɛ ábhíkí bhɔŋ yĕ mandú kɛnókó. 10 Mpok mánáká wɔ ndŭ ɛpa, yap chi ɛnɔk ɛnɛ ébhíkí bhɔŋ yĕ kɛnókó, bɛ mmu anɛ ánáká ɛpa ántwó, ankway bɛrɛm ntá yɛ bɛ, ‘Nkwănɛ, twó chɔkɔ ndŭ ɛnɔkó kɛnókó.’ Bŏ ɛpa bachak mángɔ bɛ mmu anɛ ánáká ɛpa ăchyè wɔ kɛnókó. 11 Yĕ agha anɛ áyòŋ mmʉɛt, Mandɛm ăsèpti yi amik. Nɛ mmu anɛ ásèpti mmʉɛt amik, Mandɛm ăkòsi yi amfay.”

12 Yesu arɛm yɛ ntá mmu anɛ ábhíŋí yí ndŭ ɛpa nkwɔ bɛ, “Mpok óbhíŋí bho ndŭ nɛnyíé, ókέ bhiŋi chi mamʉɛrɛ bhɛ, nɛ bŏnɛrékɛt ywɛ, nɛ bŏ nkáp abhɛn bachi kɛkwɔt nɛ wɔ. Mbák ómbíŋí chi mɛnyŭ bo bhɔ, bó nkwó bákway bɛbhiŋi wɔ bέ ónyíé nɛnyíé nɛ bhɔ nɛ ɛyɔ émbak akap anɛ óbhɔŋ. 13 Mbák ŏnàk ɛpa, biŋí bachébhébho, nɛ babák, nɛ bakɛm, nɛ manɛmamík. 14 Nɛ ɛyɔ éndi ɛncha mbɔnyunɛ mɛnyŭ bŏbhɔ bápú kway bɛkɛmɛ ɛnyiŋ ɛnɛ ókʉ́ ntá yap. Kɛ Mandɛm ăkap wɔ mpok yi ákʉ̀ bo abhɛn bachi chak bɛsí bhi mámpɛtnsɛm ndŭ nɛpém.”

Yesu atém nɛkăy ɛpă ɛgho (Mt 22.1-10)

15 Yesu ánáŋá nókó bérém mɛnyiŋ ɛbhɛn, mmu amɔt anɛ áchí ndŭ nɛnyíé nɛ yi, arɛm ntá yi bɛ, “Chɔŋ éndi ntá yĕ agha anɛ ányíɛ ɛpă ɛnɛ ébhak ndŭ nɛbhʉɛt Kɛfɔ Mandɛm awu amfay!” 16 Nɛ Yesu aghati yi bɛ, “Mmŭfu anak nyaka ɛrɛm ɛpa, abhiŋi bɛyă bho. 17 Mpok anɛ ɛpa ébhóŋɔ́ bɛbho ákway nókó, ató mŏbɛtok ywi bɛ andɔk angati bo abhɛn yi anaka bɛ, ‘Twó ká, mánaŋ batoŋti yĕntiki ɛnyiŋ.’ 18 Arɔk aghati bhó, kɛ yĕntiki mmu wap arɔbhɛ ghati yi chí bɛ ndak akɛm yi. Anɛ mbi arɛm bɛ ‘Nku nki nɛ mbɔŋ bérɔŋ bɛyiŋi wu. Nikmʉɛt, ghatí ɛtayɛ bɛ áké benti.’ 19 Achák arɛm bɛ, ‘Nku mpɔŋ byó ɛnɛ ékwàŋ baki. Nchí yaŋ ndók ngó bɛtik ɛbhɛn yɔ ékwày bɛkʉ. Nikmʉét. Ghatí Ɛtayɛ bé áké benti.’ 20 Anɛfú arɛm bɛ, ‘Nénɛ kɛ mbáy ngɔré. Mpú kwáy yɛ bétwɔ.’ 21 Mmŏ bɛtok wu arɔk aghati ɛtayi mɛnyiŋ ɛbhɛn bŏbhɔ bárɛmɛ. Mbɔŋókɛt abénti. Aghati mŏbɛtok yi wu bɛ, ‘Fú, dók áyák ndŭ yĕntiki mbay anɛ áchí ɛtɔk nɛ yĕntiki nɛbhʉét anɛ bo báchí arɛ sɔt bachébhébho twɔ ndŭ ɛpa nɛ bhɔ. Twó nɛ babák nɛ bakɛm nɛ manémámik.’ 22 Mmŏ bɛtok arɔk atwó, arɛm ntá yi bɛ, ‘Ɛta, nkʉ ɛnyiŋ ɛnέ órémé kɛ ɛkɛt ébhíkí re jwi.’ 23 Ɛtayi arɛm bɛ, néne ‘Fú, dók, ɛtɔk ndŭ babhĭ agho nɛ ndŭ babhĭ bɛbhi. Fíé bɛtaŋ bé bo mántwó bé ɛkɛt ɛpa énjwi. 24 Diŋí ká bɛ, yĕ mmu amɔt ndŭ bo abhɛn njambi kɛ bó kɛtwó, apú kway béghókóti ɛnyiŋ ndŭ ɛpa ɛya-nɛ.’ ”

Mɛnyiŋ ɛbhɛn nkoŋo Yesu ábhóŋɔ́ ménɛm (Mt 10.37, 38)

25 Ngémtay bho báré kɔ nɛ Yesu. Ayibhiri mmʉét arɛm ntá yap bɛ, 26 “Mbák mmu áyàŋ bébhak nɛ mɛ apú kway bɛbhák nkoŋo wa mbák abhíkí kɔŋ mɛ ánchá ɛtayi nɛ máyi, nɛ ngɔré ywi, nɛ bŏbhi, nɛ, bŏmayi abhɛn babhakanɛm nɛ abhɛn baghɔré nɛ ankɔŋ mɛ ancha yɛ chí mmʉɛré yi. 27 Yĕ agha anɛ ábhíkí ka bɛpɔkɔ ɛyi ɛko ankoŋo mɛ apú kway bɛbhak nkoŋo wa.

28 “Mbák mmu ywɛka ăyàŋ bɛte ɛkɛt ɛgho, pú ăyambi anchɔkɔ amik ankay, angɔ mbák nkáp anɛ yi ábhóŋɔ́ akway anɛ yi áte ɛkɛt anaŋa? 29 Mbák abhíkí kʉ nɔ, ăkway bɛghoko nɛbhʉérékɛt kɛ yí kɛte ɛkɛt ánáŋá, nɛ bo abhɛn bághó yɔ mámbo béway yi bɛ, 30 ‘Anɛ abho bɛte ɛkɛt kɛ ɛcha yi mɛnaŋa.’

31 “Nɛ sénsɔt bɛ mfɔ amɔt abhŏŋ batɛmé nɛnu nka byo (10, 000). Apɛré rɔŋ mɛnu nɛ mfɔ anɛ ábhóŋɔ́ batɛmé nɛnu nka ɛsa, (20, 000) ăkʉ yi? Pú ăyambi anchɔkɔ, ankaysi sayri, mbák ăkway mɛnu nɛ mfɔ wu? 32 Nɛ mbák ángɔ́ bé bɛtaŋ ɛbhi bébhíkí kway, ăto bo ntá mfɔ wu mpok batɛmé nɛnu bhi babhʉɛt nɛkɔ nɛsiɛ bɛ mánsókórí ɛnyu ɛné bápú nu nɛ bati.” 33 Yesu arɛm yɛ bɛ, “Ɛchí ɛnyumɔt nɛ be mankɛm. Mbák mmu abhíkí bhɔŋ nti bɛrɔ yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ yi ábhóŋɔ́, apú kway bɛbhak nkoŋo wa.”

Ngáŋ anɛ ábhíkí bhɔŋ manyiŋti
(Mt 5.13; Mk 9.50)

34 Yesu arɛm bɛ, “Ngáŋ áchí ɛrítí ɛnyiŋ. Kɛ mbák ngáŋ ábhíkí pɛrɛ bhɔŋ manyiŋti mi, ná bákway bɛkʉ wu ampɛt ambak ɛrítí ngáŋ? 35 Ɛnyŭ ngáŋ wu ápú pɛrɛ rí ndŭ yěnyiŋ. Ápú rɨ amɨk nɛ apu rɨ yě ndu bɛfyɛ ndu ntó-takɔ anɛ báyàŋ ámpóó ánchyɛ ntəbhé-píɔ. Báto wu to. Mmŭ anɛ áyàŋ bɛghok ántá batu angok sayri.”

15

Ághónɔmén anɛ anɛmɛ
(Mt 18.12-14)

1 Mpokófu, babhɛbhé nkábhénti nɛ bakŭ bɛbú bachak báré kap Yesu ndu bɛghok mɛnyiŋ ɛbhɛn yí átòŋ. 2 Bŏnkwɔ Fárisi nɛ batɔŋ ɛbhé Mandɛm bábho ménywínti bɛ, “Mónkwănɛ ăsyɛpti bŏ bɛbú, nɛ ănyiɛ tɛ nɛnyíé nɛ bhɔ.”

3 Ɛkʉ Yesu atém bó nɛkay ɛnɛn bɛ: 4 “Sénsót bɛ mmŭ ywɛka amɔt abhɔŋ bághónɔmén bɛsa bɛtay. Mbák amɔt anɛm ɛbhi, ăkù yi? Pú ărɔ anέ bɛsa mɛnwi nsɛm nɛkʉ nɛ anwi, andɔk bɛyaŋ awu ámɔt kpát ambɔŋ wu? 5 Nɛ mbák aghɔ wu, ăpɔkɔ anyaŋa manki nɛ maŋák, 6 nɛ mpok anɛ yi ágháká anywóp, ăbhiŋɨ mamʉɛrɛ bhi nɛ bakokosi bhi, angati bhɔ bɛ, ‘Ŋák ká nɛ mɛ mbɔnyuné, mbŏŋ ághónɔmɛn wa anɛ ánémé nyaka.’ ” 7 Yesu arɛm yɛ bɛ, “Nchí ghati bhe bɛ nkúbhé ɛnyu yɔ kĕ maŋák ăbhák amfay ntá Mandɛm nɛ bɔángɛl ĕti mmŭ bɛbú amɔt anɛ átíkínsɛm ndŭ bɛbú bhi ɛncha bo bɛsa mɛnwi nsɛm nɛku nɛ anwi abhɛn bákáysi bɛ bachi chak bɛsí Mandɛm nɛ ntí apú anɛ bó bátìk nsɛm ndŭ bɛbú bhap.”

Ɛbhókó nkáp ɛnɛ énémé

8 Yesu apɛt arɛm bɛ, “Sénsót bɛ ngɔré amɔt abhɔŋ bɛbhókó nkáp byó. Mbák ɛbhɔk émɔt énɛm, ăkʉ yi? Pú ădurɛ ɛróŋɔ́, ansɔt kɛtíŋɨ́ anyɔ ɛkɛt ɛnkɛm, ambyo sayri mbănkɛm kpatɛ angó yó? 9 Nɛ mpok ághó yɔ ăbhiŋɨ mamʉɛrɛ nɛ bakokosi bhi, angati bhɔ bɛ ‘Ŋák ká nɛ mɛ mbɔnyunɛ ngŏ ɛbhókó nkap ɛnɛ ɛnɛmɛ.’ 10 Yesu arɛm yɛ bɛ nchí ghati bhe bɛ bɔángɛl Mandɛm bábhɔŋ maŋák ĕti mmŭ bɛbú amɔt anɛ átíkínsɛm ndŭ bɛbú ɛbhi.”

Nɛkáy chi nɛ bŏbhi bati apay

11 Ndu bɛrɔŋ ambɨ Yesu arɛm bɛ, “Mmŭfú abhŏŋ nyaka bŏ babhakanɛm bati apay. 12 Ɛwak émót, anɛ mónkwɛn arɛm ntá ɛtayi bɛ, ‘Ɛta, chyɛ awa ákóré mɛnyiŋ bé.’ Ɛtayap akɔrɛ mɛnyiŋ ɛbhi ntá yap bati apay. 13 Ansɛm mpăy manywɔp, anɛ mónkwɛn anyokoti mɛnyiŋ ɛbhi apɔkɔ arɔk ɛtɔk échák nɛkɔ nɛsiɛ. Aré achɔŋti mɛnyiŋ ɛbhi mɛnkɛm ndu ményiɛ ɛpŏ nɛpɛm. 14 Áchóŋtí nókó yěntiki ɛnyiŋ, ɛrɛmé nsay ékwén ɛtɔk ɛyɔ ɛnkɛm, arɔp amɔ apay. 15 Ɛkʉ arɔk, abhat mmʉɛt nɛ mmŭ ɛtɔk ɛyɔ amɔt. Ató yi bɛ ándók, áne nókó bakók bhi amɛm nkɨ ywi. 16 Are yáŋ mɛnyiɛ nɛnyié bakók, kɛ yĕ mmu kɛchyɛ yi ɛnyiŋ mɛnyiɛ. 17 Kɛ ásóré nókó nkaysi nɛ mmʉɛt yi arɛm bɛ, ‘Ghó ká mɛ-á, bakŭ bɛtik ɛtaya báchí awu mányïè nɛnyíé mmʉɛt ngɔkngɔk, mándɔ nɔkɔ mbɔk, nsay átwɔ way mɛ fá! 18 Chɔŋ mfá mpɛtnsɛm ntá Ɛtaya ngati yi bɛ, “Ɛta, nkʉ Mandɛm bɛbú, nɛ nkʉ wɔ bɛbú. 19 Mbíkí pɛrɛ kway mmu anɛ bábhiŋɨ bɛ móywɛ. Sɔt mɛ chí mbɔ nkʉbɛtik ywĕ amɔt.” ’ 20 Afate abho bɛpɛtnsɛm ntá ɛtayi. Kɛ ɛné yi abhʉɛt nɛkɔ nɛsiɛ, chi aghó yi ndu átwò. Ntínso nékém yi, afate, ajɛt arɔk akém yi abhɛnɛ. 21 Mmɔ arɛm ntá yi bɛ, ‘Ɛta, nkʉ Mandɛm bɛbú, nɛ nkʉ wɔ bɛbú, nɛ mbíkí pɛrɛ kwáy mmu anɛ bábhiŋɨ bɛ móywɛ.’ 22 Kɛ chi aghati bŏ-bɛtok bhi bɛ, ‘Twó ká ayak nɛ ɛwɛt ɛnɛ ɛrí échá mănsɔbhɛri yi nɛ yɔ, mămfyé yi sɛnɔŋ ndŭ sɛnɔŋáwɔ, nɛ nkwɔbhánya bɛkak. 23 Dók yɛ ká mănkɛm mósɛné mpɔŋ măngwáy mănkʉ nɛnyíé bɛ sényíé sɛnkʉ maŋák, 24 mbɔnyunɛ mówa-nɛ agŭ nyaka, kɛ nĕnɛ apɛt achi nɛpém. Anɛm nyaka kɛ mpɛt ngɔ yí.’ Afɔ̌ kĕ ɛpa ébhó.

25 “Mpŏk yɔ, móywi anɛ nsénsí abhak ɛbhi. Ágháká nókó kɛkwót nɛ ɛkɛt ndŭ yi afu ɛbhi ápɛtnsɛm anywɔ́p, aghók ndŭ nkɛnkwɛt nɛ nɛbhén néchí anywóp. 26 Abhiŋɨ mmŏbɛtok amɔt abhép yí bɛ ‘Ntiki ndak áchí fá ɛchɔŋ?’ 27 Mmŏ bɛtok wu aghati yí bɛ ‘Mɔmáyɛ apɛtnsɛm, kɛ ɛtayɛ áway mósɛné mpɔŋ mbɔnyuné apɛtnsɛm dok.’ 28 Mŏmbɨ wu abénti, anisi bɛchwe anywóp. Chi afú arɔk are anik yí mmʉɛt bɛ anchwe anywóp. 29 Kɛ akɛmɛ ɛtayi chi bɛ, ‘Yiŋɨ, bɛyă mamié anɛ ankɛm, nchí fá nɛ wɔ, nkʉ nɔkɔ bɛtik ntá yɛ mbɔ nsɛm. Yĕ ɔrɛm bɛ yi, nkʉ kʉ, nkɛ taŋ ntí. Yĕ nɔ, ɔbhíkí re chyɛ mɛ yĕ chi mómɛn bé nkʉ măŋák nɛ mamʉɛrɛ bha. 30 Kɛ mpok móywɛ-nɛ mmu árɔ́ŋɔ́ ányíé mɛnyiŋ ɛbhɛ nɛ baghɔré-nɛkɔ ápérénsɛm, ɔwăy yi ɛsɛnémpɔŋ!’ 31 Chi abhiŋɨ yɛ yí arɛm bɛ, ‘Mówa, ɔchí fá nɛ mɛ mpŏk nkɛm, nɛ yĕntiki ɛnyiŋ ɛya, chí ɛyɛ. 32 Ɛchí mbʉ ɛrítí ɛnyiŋ bɛ sɛnkɛm ɛpa énɛ, sénkú maŋák, mbɔnyunɛ mɔmáyɛ nɛ agŭ nyaka kɛ nénɛ achi nɛpém. Anɛm nyaka kɛ sépɛt sɛghɔ yi.’ ”

16

Yesu atém nɛkay bɛtɔŋ ɛnyŭ mmu ákwáy békʉ nɛ nkáp

1 Yesu apɛt arɛm ntá bakoŋo bhi bɛ, “Mŭnkáp amɔt achi nyaka. Abhóŋ mŭbɛtik anɛ ákɛm mɛnyiŋ ɛbhi mɛnkɛm. Bo bágháti yi bɛ, mmŭ bɛtik ywí wu ăchɔŋti nkáp ywi. 2 Abhiŋɨ mŭbɛtik wu arɛm bɛ ‘Ntiki ndak né ngoko ĕti yɛ? Dók twó mé nɛ bɛkáti ɛbhɛn ósíŋɨ́ yěntiki ɛnyiŋ ɛya aré. Ɔbhíkí pɛrɛ kwáy békɛm mɛnyiŋ ɛbha.’

3 “Mmʉ̌ bɛtik wu arɛm nɛ mmʉɛt yi bɛ,
‘Chɔŋ nkʉ yi? Mmʉɛt ápú mé békʉ bɛtik
bɛtaŋ bɛtaŋ, nɛ ntí ánwòp mɛ mɛniŋɨ mɛniŋɨ.
4 Ɛbhíkɨ́ tat, arɛm bɛ, nénɛ ndíŋɨ́ ɛnyiŋ ɛnɛ
nchí kʉ bé bo mánsíéptí mɛ amɛm bɛkɛt
ɛbhap mpok báfɛrɛ mɛ ndʉ̌ bɛtik.’ 5 Abhiŋɨ
bʉ̌ barɛm abhɛn chi-bɛtik ywi amɔt amɔt.
Abhép anɛ mbɨ bɛ, ‘Yi ókèm chi-bɛtik wa?’
6 Akɛmɛ yi bɛ ‘Babhaŋá bawɛt bɛsa bɛtay.’
Mmʉ̌ bɛtik wu aghati yi bɛ, ‘Ghó ɛkati barɛm
ɛyɛ, sɔt, wupsi, siŋ babhaŋ bɛsa bɛpay nsɛm
byo ndʉ̌ ɛné ɛkɔ nɛ.’ 7 Abhép yɛ anɛfú bɛ,
‘Ɔkém ná?’ Akɛmɛ bɛ, ‘Bɛbhă nchwi bɛsa
bɛtay.’ Mmʉ̌ bɛtik wu achyɛ yí ɛkati barɛm
arɛm bɛ, ‘Sɔt, wupsí síŋ bɛbhă nchwi bɛsa
mɛnwi ndʉ̌ ɛnɛ ɛkɔ.’ 8 Chi-bɛtik ywi ághó
nókó bé arwɔ̌ yi ɛnyuyɔ, akaka yí bé yi abhɔŋ
kéŋwáŋ́ békáysi ndak. Ɛchi tɛtɛp bɛ bʉ̌ mmiki
nɛ bákʉ̀ mɛnyiŋ ɛbhap nɛ kɛŋwaŋ bácha
ɛnyʉ̌ bo Mandɛm bákʉ̀ ɛbhap.”

9 Yesu arɛm bɛ, “Kɛfɔ̌ bakáp nɛ mɛnyiŋɨ́
mmik kékway bétwɔ nɛ bɛbépti mɛnyiŋ kɛ
nchí ghati bhe bɛ, mănsót kɔ mănkʉ bo
mámbák mamʉɛrɛ bhɛka bé mpok kémáy,
Mandɛm ánsɔt bhe ndʉ̌ bɛchókó bhi ɛbhɛn
bébhíkɨ́ bhɔŋ ngwɛnti. 10 Mmʉ̌ anɛ ábhʉ̀rɛ
bariɛp ndʉ̌ bărʉ mɛnyiŋ, ăbhʉ̀rɛ bariɛp mi
ndʉ̌ bɛyă mɛnyiŋ. Nɛ mmu anɛ ápú bhʉɛrɛ
bariɛp ndʉ̌ bărʉ mɛnyiŋ, apú bhʉɛrɛ bariɛp
ndʉ̌ bɛyă mɛnyiŋ nkwɔ. 11 Mbák bằbhíkɨ́
tɔŋ bɛ bằbhʉ̀rɛ bariɛp ndʉ̌ baraká nkáp nɛ
mɛnyiŋɨ́ mmik, agha ákway bɛsiki ntɨ nɛ be
amfyɛ kɛfɔ̌ bakáp ɛkɛn kɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti
amɔ yɛka? 12 Mbák bằpú bhʉɛrɛ bariɛp ndʉ̌
mɛnyiŋ ɛbhɛn báfyé amɔ yɛka, yĕ mmu apú
kway bɛchyɛ bhe mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi am-
fay? 13 Yĕ mɔbɛtok apu kwáy bɛtok bachi
batí apay ndɔŋ amɔt. Mbák ámbɔ́ŋ bachi
bapay, ăkɔŋ amɔt ancha anɛfú, mbák épú
nó, ăchyɛ kɛnókó ntá amɔt, ambyak anɛfu.
Mmu apu kwáy bɛtok Mandɛm antok nɔkɔ
mɛnyiŋ mmik.”

Mbɔk mɛnyiŋ ɛbhɛn Yesu árémé

14 Yesu árém nókó mɛnyiŋ ɛbhɛn, nkwɔ
Fárisi bo bákɔ́ŋɔ́ nkáp tontó báre way yi.
15 Yesu aghati bɔ bɛ, “Bĕ bằchí bo abhɛn
bátɔ̀ŋ mmʉɛt bɛ bằchi chak bɛsí bho. Kɛ
Mandɛm ariŋɨ bati yɛka. Ɛnyiŋ ɛné bo báyì̀ŋɨ
bé ɛbhɔŋ mɛnwɔp chí ɛnyiŋ ɛnɛ Mandɛm
ápàp.”

16 Yesu apɛt arɛm bɛ, “Jŏn Njwiti ápérɛ
twɔ, bo bátɔ̀ŋ nyaka chi mɛnyiŋ ɛbhɛn
bɛchi amɛm basiŋ Moses nɛ amɛn barɛmé
kɛpĭnti. Basiŋɨ́ mɔ kĕ bo bákɔ̀ŋɔ nyaka.
Jŏn átwɔ́ nókó, bábho bɛghati bho Mbok
Ndíndɨ́ ĕti Kɛfɔ Mandɛm, nɛ yĕntiki mmu
are nu bɛchwe aré nɛ bɛtaŋ. 17 Kɛ ɛchi
wikirik bɛ mfay ámfʉ́ɛ́t, mmik amfʉɛt, ɛcha
bɛ mandú ɛnyiŋ ndʉ̌ basiŋ amɛn Moses nɛ
amɛn barɛmé kɛpĭnti áném. 18 Ɛchi yɛ bɛ,
yĕntiki mmu anɛ árɔ́ ngɔré ywi ndʉ̌ nɛbhay,
akwĕn bɛrwɔp. Nɛ mmʉ̌ anɛ ábháy ngɔré
anɛ nném árɔ́ ndʉ̌ nɛbhay, akwĕn nkwɔ
bɛrwɔp.”

Nɛkăy mŭnkáp nɛ Lásárɔs

19 Yesu atém nɛkay ɛnén bɛ, “Mŭnkáp amɔt
achi nyaka anɛ afyé ndɛn bɛyă nkáp, anyiɛ
nɔkɔ ɛpa yĕntiki nywɔp. 20 Nchébhému amɔt
achí nyaka. Aka nyén bɛ Lásárɔs. Báre bhʉrɛ
yi ndŭ nyŭbha mŭnkáp wu mpoknkɛm.
Mmʉɛt yi ajwi nɛ bɛfʉɛt. 21 Abhɔ́ŋ ɛkwak
mɛnyiɛ yĕ chi bɛchɔkɔti ɛbhɛn békwènti amik
mpok mŭnkáp anyiɛ nɛnyiɛ. Ɛnyiŋ ɛchak
abhak bɛ mmú mŭnkáp éré rɔŋ éniŋɨ nɔkɔ
bɛfʉɛt ɛbhi. 22 Ansɛm mpok, nchébhémú
wu agú, bɔángɛl Mandɛm basɔt yi barɔk
amfay, bákʉ yi achɔkɔ kɛkwɔt nɛ Abraham.
Mŭnkáp agú nkwɔ, bábhémɛ yi. 23 Arɔk
ɛtɔkó bawú, abhak ndŭ bɛyă ɛsɔŋɔri aré.
Ayóŋ nókó amík amfay, aghó Abraham
nɛkɔ nɛsiɛ nɛ Lásárɔs abhak yí nɛpaká
mmʉɛt. 24 Mŭnkáp wu akók yɛ arɛm bɛ, ‘Ɛta,
Abraham, ghɔ mɛ ntínso. Tó Lásárɔs ántáp
sɛnɔŋ awɔ ndʉ̌ manyiɛp antwɔ ankwɛnɛ
mɛ ntɨ mandú. Nchí ndʉ̌ bɛyă ɛsɔŋɔri
amɛm ngó-nɛ.’ 25 Kɛ Abraham akɛmɛ yi
chi bɛ, ‘Mówa, ké ghɔkɔntik bɛ mpok ɔchí
awu amik, ɔbhɔ̌ŋ nyaka bɛrítí mɛnyiŋ ɛné
Lásárɔs ábhɔ́ŋɔ́ chí bɛbéptí mɛnyiŋ. Kɛ nénɛ
yí achí sayri fá ɛné wɔ óchí ndʉ̌ nɛnyíé
ámén. 26 Diŋɨ́ nkwɔ bɛ, ɛrɛmé nɛpi nékɔrɛ
bhɛsɛ ɛnyuné, yĕ mmu apu kway bɛfu fá
ampe antwɔ ntá yɛka; nɛ yĕ mmu apú
kway bɛrɔ ɛbhĕ yɛká, ampé ántwɔ́ fá ntá
yɛsɛ.’ 27 Mŭnkáp wu arɛm bɛ, ‘Ɛta Abraham,
nikmʉɛt tó yɛ Lásárɔs ndʉ̌ nnɛréket ɛtaya.
28 Mbɔ̌ŋ bŏmaya batí atay. Ghatí yi ándók
ánsɛmti bhɔ bɛ bákɛ́ twɔ nkwɔ́ ndʉ̌ nɛbhʉɛ́t
nɛnyié ámén anɛ.’ 29 Kɛ Abraham akɛmɛ
yi chí bɛ ‘Bŏmayɛ babhɔŋ basiŋ Moses nɛ
amɛn barɛmé kɛpĭnti. Mángók mɛnyiŋ
ɛbhɛn basiŋɨ́ mɔ ághàti bhɔ.’ 30 Arɛm ntá
Abraham bɛ, ‘Ae Ɛta Abraham, ɛyɔ ébhíkɨ́
kway. Mbák mmu amɔt anɛ ánáŋá ágú
ámpétnsɛm angati bhɔ, chɔŋ mántiknsɛm
ndʉ̌ bɛbʉ́ bhap.’ 31 Abraham aghati yɛ yi
bɛ, ‘Mbák bŏmayɛ babhiki ka bɛghok mɛnyiŋ
ɛbhɛn bɛchi amɛm basiŋ Moses nɛ amɛn
barɛmé kɛpĭnti, nɔ bápú kway bɛghok yɛ chi
mmu anɛ ánáŋá ágú kɛ ăpɛtnsɛm ntá yap.’ ”

17

Sɔt ka mpok bɛ mmu áké kʉ ntɨ ankwɛn ndʉ̌ bɛbʉ́

(Mt 18.6, 7, 21, 22; Mk 9.42)

1 Yesu abho bégháti bakoŋo bhi bɛ, “Mamɔ
anɛ átèn bo ndʉ̌ bɛbʉ́ ápú nók bétwɔ. Kɛ
chɔŋ émbɛp éncha ntá mmú anɛ ákʉ̀ mamɔ
ántwɔ́ ntá bho! 2 Ɛchí sáyrí ntá mmu wu bɛ
mánsɔt ntay nɛgho mánsɛt ɛmɨ ɛyi, mámɛsɛ

yí amɛm manyu ɛcha yi bɛbhak nɛpém ankʉ mmʉ̌ amət anɛ ánókó Mandɛm ankwɛn ndʉ̌ bɛbʉ́. 3 Sət ka mpok! Mbák mómayɛ ánkʉ wɔ bɛbʉ́, ghatí yi bé ándó ɛpiŋ ɛyɔ. Mbák atiknsɛm ndʉ̌ bɛbʉ́ bhi, foŋorí yi. 4 Nɛ mbák akʉ wɔ bɛbʉ́ ndɔŋ tándrámət ndʉ̌ ɛwak nɛ yɛ̌ntiki ndɔŋ antwó, anik wɔ mmʉɛt bɛ, ‘Ɛta foŋorí mé,’ ɔbhɔŋ béfóŋóri yi.”

Nɛka nébhɔ̌ŋ bɛtaŋ

5 Bɔ̌nto Yesu barɛm ntá yi bɛ, “Acha, kwak bé nɛka ɛnɛsɛ néntáŋ nɛndɔk ambi.” 6 Acha akɛmɛ bhɔ bɛ, “Mbɔ bǎbhɔŋ nɛka nɛ Mandɛm ɛnén néchí yɛ̌ chi níŋíníŋí mbɔ mósɛpɛm anɛ ɛnɔk énɛ bábhiŋi bɛ *móstat, mbʉ bǎkway béghati ɛnɔk ɛnɛ bɛ, ‘Fǎ fá nɛ bakaŋ dók tɛ̌ awu amɛm manyu’, nɛ yó éngok be.”

Bɛtik ɛbhɛn mʉ̌bɛtok Yesu

7 Yesu arɔk ambi bɛtɔŋ. Arɛm bɛ, “Sénsót bɛ mmʉ̌ ywɛka amət abhɔŋ mʉ̌bɛtik anɛ áchí ɛbhi ákù bɛtik, yɛ̌ chí ndu bɛbhábhɛri bághóŋɔmén, yɛ̌ chi ndu békwáŋ mbaŋ. Mbák afʉ̌ ɛbhi apɛtnsɛm anywóp, wɔ chibɛtik ywi ǒghati yi bɛ, ‘Twó chɔkó amik nyiɛ nɛnyié’? 8 Pú ǒghati yi chi bɛ, ‘Dók wupsí ndɛn, kʉ nɛnyié twɔ nɛ nɔ. Nnáŋ nnyié nnáŋá, ónsət ɛnɛ ɔnyiɛ’? 9 Mbák akʉ mbɔ ɛnyu óghátí yi ɔpú kwáy bɛkaka yi bɛ, ‘Ɔkʉ a’ mbɔnyunɛ akʉ chí bɛtik ɛbhɛn yi ábhóŋó bɛkʉ. 10 Ɛmbák yɛ ɛnyumət nɛ bhe. Mǎnáŋ mǎnkʉ bɛtik mɛnkɛm ɛbhɛn báchyé bhe, bǎbhɔŋ bɛrɛm chi bɛ, ‘Séchí chí bǒ bɛtok, yɛ̌ ndak áchák ápú. Séká chí ɛnyiŋ ɛnɛ sébhóŋó békʉ.’ ”

Yesu abú bǒ ɛbhaŋákwa bati byo

11 Ndu Yesu ákɔ̀ bɛrɔŋ Yerúsalɛm, are fʉ́ét ndʉ̌ ndyɛrɛbhi Samária nɛ Gálili. 12 Nɛchwe áchwè amɛm mótɔk amɔt, bǒ ɛbhaŋákwa bati byo bághó yi ndu átwɔ̀, báte, kɛróŋ kékwót nɛ yí. 13 Bábho bɛbik mándɛmɛ nɔkɔ bé, “Yesu, Ɛta, ghó bhɛsɛ ntínso.” 14 Yesu ághó nókó bhɔ, aghati bhɔ bɛ, “Dók ká ntá bachiákap Mandɛm bɛ mánchák bhe.” Ɛné bárɔ̀n, ɛbhaŋákwa yap émay. 15 Mmu wap amɔt ághó nókó bé ataŋ, abho bɛpɛtnsɛm ntá Yesu ambiti nɔkɔ Mandɛm nɛ ɛyɔŋ amfay. 16 Ághaká nókó bɛsí Yesu, akwén yi bɛkak ankaka nɔkɔ yi. Ɛfákárí bɛ mmʉ̌ wu achí chi mmu Samária. 17 Yesu arɛm yɛ bɛ, “Pú bǒ bati byo kɛ mbúú? Abhénéfú bati nénénamət báchí fá? 18 Ndiɛrɛ kɛnkɔ̀ nɛ aywǐntí kɛ ápérénsɛm bɛbiti Mandɛm-é?” 19 Yesu aghati yɛ mmu wu bɛ, “Faté, dók ɛbhak ɛyɛ. Nɛka ɛnén ɔbhɔŋɔ nɛ mɛ nékʉ ɔtaŋ.”

Nɛtwó Kɛfɔ Mandɛm
(Mt 24.23-28, 37-41)

20 Nywɔp némɔt, mbɔk bǒnkwɔ Fárisi bábhɛp Yesu bɛ, “Ntíkí mpok Mandɛm ábhák nɛ bo fá amik mbɔ Mfɔ wap?” Akɛmɛ bhɔ bɛ, “Yɛ̌ ɛriŋ épú ɛnɛ étɔŋ bɛ Mandɛm abho békɛm bo mbɔ Mfɔ wap. 21 Nɛ yɛ̌ mmú apú kwáy bɛrɛm yɛ̌ bɛ, ‘Ghó ká Mandɛm fa nɛ bho mbɔ Mfɔ wap!’ Diŋí ká bɛ Mandɛm anáŋ achi Mfɔ ndʉ̌ nkwɔ ywɛka.” *

22 Yesu arɛm yɛ ntá bakoŋɔ bhi bɛ, “Mpok ǎtwɔ̀ anɛ bǎbhɔ̀ŋ chɔŋ ɛkwak bɛbhak nɛ Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm yɛ̌ chi ndʉ̌ nywɔp nɛmət kɛ be kɛbhɔŋ mbi. 23 Mpók yɔ, chɔŋ bo mámbak abhɛn bághàti bhe bɛ, ‘Ghó ká yi awu!’ Báchák mandɛm bɛ, ‘Ghó ká yi fá!’ Mbák mǎngók nɔ, bǎké rɔŋ, bǎké bho békoŋɔ bhɔ. 24 Mbɔ ɛnyʉ̌ miámian ákɔ̀t angɔɔ, bɛfu ɛbhókó nɛbu émət bɛghaka échák, nó kɛ̌ ébhóŋó bɛbhak mpok Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm nchí twɔ. 25 Kɛ yí abhɔŋ bɛyambi angó bɛyǎ ɛsɔŋɔri nɛ mkpáká bho abhɛn ɛchɔŋ mámbyak yí, kɛ antwó. 26 Mbɔ ɛnyu éfákárí nyaka mpok Nóa, nó kɛ̌ éfàkari chɔŋ kɛ Mmu anɛ áfú ntá Mandɛm ambesi. 27 Bo mányɨ̀è nyaka mányù nɔkɔ, abhɛn bábhày baghɔrɛ́ mámbay nɔkɔ, nɛ abhén bátòk bhɔ mántoko nɔkɔ kpatɛ nywɔp ɛnɛn Nóa áchwé amɛm áchwí, nɛ manyiɛp átwó akuti mmik awáy bǒ mankɛm. 28 Chɔŋ émbak nkwó mbɔ ɛnyʉ̌ ɛchi nyaka mpok Lɔt. Bo mányɨ̀è nyaka nɛ mányu nɔkɔ. Bákù nyaka mɛnyiŋ nɛ abhɛn béti mánti nɔkɔ mɛnyiŋ ɛbhap. Mbɔk bákwàŋ nyaka nɛnyié, abhénéfú mánte nɔkɔ bɛkɛt. 29 Kɛ ndʉ̌ nkúbhé nywɔp ɛnén Lɔt afa ɛtɔk Sódom, Mandɛm akʉ ngó áfú amfay nɛ ɛkɛm mbɔ batay anɛ ádù, anyɛ mbɔ manyiɛp, ásóŋ bɔ mankɛm. 30 Nó kɛ ébhàk chɔŋ nɛ bo mpok Mmu anɛ áfú ntá Mandɛm ábhèsi.

31 “Ɛwak ɛyɔ, ébhák ɛnyumət nɛ mmu anɛ achi amfǎy ɛkɛt. Aké róŋ kpík anywóp bɛ ampɔkɔ mɛnyiŋ kɛ ambʉɛ. Ɛnyumət nɛ mmu anɛ achi ɛbhi. Aké rɛm bé ǎpɛtnsɛm anywóp ansət yɛ̌nyiŋ. 32 Bǎké ghɔkɔntik ɛnyiŋ ɛnɛ éfákárí nyaka nɛ ngɔ́rɛ́ Lɔt. 33 Mmʉ̌ anɛ áyàŋ bɛpɛmɛ mmʉɛt, chɔŋ aném nɛpém ɛni. Kɛ yɛ̌ agha anɛ áká ménɛm nɛpém ɛni ěti ya, chɔŋ ambóŋ nó. 34 Nchí ghati bhe bɛ, ndʉ̌ mpok yɔ anɛ mɛ̌pɛtnsɛm, bǒ bati apay bákway bɛbhʉrɛ ndʉ̌ bɛkók mémət, mánsət amət mandɔk nɛ yí, mándɔ anɛfu. 35 Baghɔrɛ́ bati ápay bákway bɛbhak ndʉ̌ ntay nɛmət mánkɔk nɔkɔ nchwi, mánsət amət mándɔk nɛ yi, mándɔ anɛfú.” 36 [Bǒ bati apay bákwày bɛbhak ɛbhi, mánsət amət, mándɔ anɛfú.] 37 Bakoŋɔ Yesu bábhép yi bɛ, “Acha, mɛnyiŋ ɛbhén béfàkari chɔŋ fá?” Yesu arɛm bɛ, “Nɛbhʉɛt anɛ ɛgú-nnya ɛchi, aré kɛ̌ kɛnɛn ɛkɛn kényɨ̀è bɛgú nnya kéchɛmɛ.”

18

Nɛkǎy kénkwésé nɛ ntaŋá manyé

* **17:21** Ɛkwày bɛbhak nkwó bɛ: Kɛfɔ Mandɛm kénáŋ kéchi amɛm batǐ ayɛka.

1 Yesu atém nɛkay ɛnénéfú ntá bakoŋo bhi
ndu bɛtəŋ bhə bɛ, bábhəŋ mɛnikmʉɛt ntá
Mandɛm mpoknkɛm, kɛfɛrɛ ntí arɛ. 2 Arɛm
bɛ, “Ntaŋá-manyé amət achi nyaka ɛtəkəfú,
Mandɛm yi kɛ chyɛ kɛnókó, nti nkwă yi
kɛbhəŋ mpok nɛ yi. 3 Kénkwésé amət abhak
nkwɔ́ ɛtək ɛyə. Are rɔ́ŋ ntá ntaŋá manyé
wu anik nəkə yí mmʉɛt bɛ, ‘Ɛta, táŋ manyé
ya sayri fɛrɛ mɛ amɔ́ mŭmpap awa.’ 4 Ndŭ
nɛbhŏnɛt, ntaŋá manyé wu kɛfyé ntí. Kɛ
ansɛm mpok, achəkə diíí arɛm nɛ mmʉɛt
yi bɛ, ‘Yĕndu mpú chyɛ Mandɛm kɛnókó,
nɛ mbíkí bhəŋ mpok nɛ nti nkwă, 5 kɛ ndu
móngərɛ́-nɛ árɔ̀ŋ chi ambi bɛchyɛ mɛ ɛsəŋəri,
chəŋ ntáŋ manyé yi sayri nchyé yi. Mbák
épú nó, apú sɛbhɛ mɛ ante amik.’ ”

6 Yesu Acha arɛm yɛ bɛ, “Băghok nə ɛnyiŋ
ɛnɛ ntaŋá manyé anɛ ápú chak árémé?
7 Mbák mmu mbə yi ăkwáy nyaka békwak
móngərɛ́ wu, Mandɛm kɛ apu kway bɛkwak
bo abhɛn yi áyábhé mbák bádĭ kɛbhə ntá
yi bĕti nɛ ngósí? Akway béchóŋti mpok
kɛ ankwak bhə? 8 Nchí ghati bhe bɛ,
chəŋ Mandɛm amkpót manyé áyák anchyɛ
bŏbhi. Kɛ mpok Mmu anɛ áfú ntá Mandɛm
ápérénsɛm, chəŋ angó bo abhɛn bábhóŋɔ́
nɛka nɛ Mandɛm fá amikí?”

Yesu atém nɛkăy mŭnkwɔ Fárisi nɛ mbɛbhé nkabhénti

9 Yesu atém nɛkay ɛnénéfú ntá bo abhɛn
bakaysi nyaka bɛ bachi chak bɛsí Mandɛm,
mámbyaka nəkə bo bachak. 10 Yi bɛ, “Bo
bati apay bárəŋ nyaka mɛnikmʉɛt amɛm
ɛkɛrákap Mandɛm. Amət abhak mŭnkwɔ
Fárisi, anɛfú abhak mbɛbhé nkabhénti.
11 Mŭnkwɔ Fárisi ate ɛyĭ ɛbhak anik mmʉɛt
bɛ, ‘Mandɛm, nkáká wó bɛ mpú mbə bo
báchák abhɛn bachi baghép, bakŭ bɛbʉ́, nɛ
bakwɛnɛ́ bɛrwəp. Nkáká wɔ bɛ mpú mbɔ
yĕ chí mbɛbhé nkabhénti anɛ áté nó awu.
12 Nchí bhak ndŭ nɛtarénsay ndəŋ épáy ndu
sónde amət. Nɛ ndŭ mɛnyiŋ ɛbha mɛnkɛm
nchí chyɛ ndu amət amfay baru byo mbə
akap ntá yɛ.’ 13 Kɛ mbɛbhé nkabhénti ate
nɛkə nɛsiɛ. Ntí, yi kɛ yoŋ amfay, nɛ adɛp
awɔ́ anti arɛm bɛ, ‘Ɛta Mandɛm, nchí mmŭ
bɛbʉ́. Ghó mɛ ntínso!’ 14 Nchí ghati bhe bɛ
Mandɛm ásót nyaka bɛ mbɛbhé nkabhénti
wu achí chak bɛsí bhi. Ɛkɛbhák nə nɛ
mŭnkwɔ Fárisi mbɔnyuné Mandɛm ásèpti
yĕntiki mmu anɛ áyòŋ mmʉɛt, kɛ ăkòsi yĕ
agha anɛ ásèpti mmʉɛt amik.”

Yesu ayét măməbɔ
(Mt 19.13-15; Mk 10.13-16)

15 Bofú básót bŏbhap bárók ntá Yesu nɛ
bhə bɛ yi anyaŋa bɔ amɔ anti anjɛt bhɔ.
Baghəkó bhi bághó nókó nə, bábho bɛsáyti
bhə bɛ báké kʉ nɔ. 16 Kɛ Yesu abhiŋi bŏbhɔ
nɛ bŏbhap. Nɛ ntá baghəkó bhi arɛm bɛ,
“Dŏ ká măməbɔ mántwɔ ntá ya, băké chyɛt
bɔ mbi mbɔnyunɛ bŏ abhɛn bachi mbɔ bhó
kĕ Mandɛm abhak Mfɔ wap.” 17 Diŋí ká bɛ,
mbák mmu abhíkí rɔ Mandɛm ankɛm yi mbɔ
mónkwɛn apú kway bɛbhak ndŭ mpăy bo
abhɛn Mandɛm achi Mfɔ wap wáwák.

Mŭnkáp
(Mt 19.16-30; Mk 10.17-31)

18 Ɛwak émət, mŭnti bo Israɛl abhép Yesu
bɛ, “Ntəŋ, wɔ mmŭ ndíndí, chəŋ nkʉ yi kɛ
mbŏŋ nɛpém ɛnén nɛbhiki bhəŋ ngwɛnti?”
19 Yesu akɛmɛ yí bɛ, “Ndaká yi ɔ́bhíŋí mɛ bɛ
mmŭ ndíndí? Mmŭ ndíndí apú. Mandɛm
aywĭnti kɛ achi Mmŭ ndíndí. 20 Ɔríŋí bɛbhé
Mandɛm. Bérèm bɛ, ‘Ɔké kwɛn bɛrwɔp. Ɔké
wáy mmu. Ɔké ghɛp. Ɔké te ntísiɛ ákwárɛ́.
Chiĕ máyɛ nɛ etayɛ kɛnókó.’ ” 21 Mmŭ wu
árɛm bé “Nnáŋ nchí bhʉɛrɛ bɛbhé ɛbhɛn
mɛnkɛm.” 22 Yesu ághókó nókó nó, arɛm
ntá yi bɛ, “Ɛrɔp ɛnyiŋ émət ɛné ɔ́bhíkí re
kʉ. Dók tí mɛnyiŋ ɛbhɛ mɛnkɛm, chyĕ
nkáp ntá bachébhébho. Mbák ónkú nɔ,
chəŋ ómbóŋ kɛfɔ̃ mɛnyiŋ amfay. Ɔntwɔ́ yɛ
ɔnkoŋo mɛ. Nɛ chəŋ ómbóŋ kɛfɔ̃ mɛnyiŋ
awŭ amfay.” 23 Aghókó nókó nó, apɔp,
arəbhɛ rɔ́ŋérɔ́ŋ mbənyunɛ abhŏŋ nyaka bɛyă
mɛnyiŋ. 24 Yesu ayiŋi yí, arɛm bɛ, “Ɛbèmʉɛt
tontó bɛ mŭnkáp anka Mandɛm ambak Mfɔ
ywi. 25 Ɛchí wikirik bɛ mpɔŋɔ baso ámfʉɛ́t
ndŭ mbok mbíábhan écha mŭnkáp béka
Mandɛm ambak Mfɔ ywi.” 26 Bo abhɛn
baghoko bɛyɔŋ ɛbhɔ bábhép Yesu bɛ, “Agha
ákwày yɛ bɛbhəŋ nɛpém ɛnɛn nébhíkí bhəŋ
ngwɛnti?” 27 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, “Ɛnyiŋ ɛné
écha nkwăŋwaŋ, épú cha Mandɛm.”

28 Píta asá ɛyɔŋ arɛm bɛ, “Yiŋí, séró mɛnyiŋ
mɛnkɛm sékòŋo wɔ.” 29 Yesu aghati bhɔ bɛ,
nchí ghati bhe bɛ, “Mmŭ anɛ árɔ́ yĕ ɛkɛt,
yĕ ngərɛ́, yĕ bŏmayi, yĕ etayi nɛ máyi, nɛ yĕ
bŏbhi ĕti Kɛfɔ Mandɛm, 30 Mandɛm áchyɛ
chəŋ yi mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛyă bɛcha ɛbhɛn yi
anɛmɛ fá amik. Nɛ chəŋ ambóŋ nɛpém ɛnɛn
nébhíkí bhəŋ ngwɛnti ndŭ mmik nkɔ.”

Yesu arɛm ndəŋ ɛné éjwi érát bé chəŋ mángwáy yi
(Mt 20.17-19; Mk 10.32-34)

31 Ɛtat nókó, Yesu asət baghəkó bhi bati
byo nɛ apay nɛpak. Abho bégháti bhɔ
bɛ, “Ghók ká! Sérəŋ nɔ chí Yerúsalɛm,
nɛ aré, chəŋ yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ barɛmé
kɛpĭnti Mandɛm básíŋí ĕti Mmu anɛ áfú
ntá Mandɛm émfakari. 32 Chəŋ mánkém yi
mámfyɛ amó bŏbati abhɛn bápú bo Israɛl,
mánjókó yi, nɛ mánsəkəti yí, nɛ mámpati yi
batié amʉɛt. 33 Chəŋ mándén yi nɛ ɛkpa, nɛ
mángwáy yi. Kɛ éghéká nókó manywɔp arat,
ampɛtnsɛm ndŭ nɛpém.” 34 Kɛ baghək Yesu
kɛjwimɛm yĕ chi ndŭ ɛnyiŋ émət ndŭ ɛbhɛn
yi árémé. Bébhak bhésé bhésé ntá yap nɛ bó
kɛkém ɛnyiŋ ɛnɛ yi arɛmɛ.

Yesu abú nnémámík ɛtɔk Jɛríko
(Mt 20.29-34; Mk 10.46-52)

35 Mpok Yesu aghaka kɛkwɔt nɛ Jɛríko, nnémámík amɔt abhak nɛpak mbi chókó, aniŋi nɔkɔ mɛníŋí. 36 Ághókó nókó ndŭ bɛyă bó báfuèt, abhép ɛnyiŋ ɛnɛ éfàkari. 37 Bágháti yi bɛ, “Yesu anɛ Násáret kɛ áfuèt.” 38 Abho yɛ bébík bɛ, “Yesu! Mmŏ Mfɔ Debhít! Ghó mé ntínso!” 39 Bo abhɛn bárɔŋ ambi báré sayti yi bɛ ánchókó kpák; kɛ akpik are bik nɛ ɛyɔŋ ɛtaŋɛtaŋ bɛ, “Mmŏ Mfɔ Debhít! Ghó mé ntínso!” 40 Yesu áte, achyɛ ɛyɔŋ bɛ mántwó nɛ yi. Bátwó nókó kékwót nɛ yi, Yesu abhép yi bɛ, 41 “Ɔyáŋ mĕnkú wɔ yi?” Akɛmɛ Yesu bɛ, “Acha, nchí yaŋ mpɛt ngɔ mbaŋ.” 42 Yesu arɛm yɛ ntá yi bɛ, “Ghó mbaŋ. Nɛka ɛnén ɔbhɔŋɔ nɛ mɛ nékuɨ ɔtaŋ.” 43 Témté wu, abho bɛghɔ mbaŋ! Nɛ abho bɛkoŋɔ Yesu, ambiti nɔkɔ Mandɛm. Bo mankɛm bághó nókó nɔ, babhɔ bɛbiti nkwɔ Mandɛm.

19

Yesu nɛ Sakio

1 Yesu achwe ɛtɔk Jɛríko are kɔ bɛfuɛt. 2 Mmu amɔt abhak aré anɛ aka nnyén bɛ Sakio. Abhak mŭnti ɓabhɛbhé nkábhénti. Abhón bɛyă nkáp. 3 Áríŋí nókó bé Yesu ăfuèt, abho bɛyaŋ mbi bɛ ángó ɛnyŭ mmu Yesu achi, kɛ ĕti kɛmbiŋ ɛki nɛ bɛyă bo, yi kɛkwáy bɛghɔ yi. 4 Ajɛt arɔk ambi, akó amfăy ɛnɔk ɛnɛ bábhiŋi bɛ Síkámɔ ndŭ mbi anɛ Yesu ákɔ̀ arɛ ndu áyàŋ bɛghɔ yi. 5 Yesu ághákáɨ nókó arɛ, ayoŋ amík amfay aghati Sakio bɛ, “Sakio, sɛp twó áyák. Mbɔŋ bébhak ɛkɛt ɛyɛ ɛchɔŋ.” 6 Sakio asɛp amik áyák, anak Yesu ɛkɛt yi nɛ bɛyă maŋák. 7 Bo bághó nókó ndŭ Yesu árɔŋ ndŭ ɛkɛt Sakio, báré ny-winti mándɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Yesu ărɔ̀ŋ bɛbhák kɛnkɔ amɛm ɛkɛt nkuɨ bɛbú.” 8 Ɛné Yesu nɛ Sakio báchí anywóp, Sakio afate arɛm ntá Yesu bɛ, “Acha, ghók, chɔŋ nkórɛ mɛnyiŋ ɛbha ndŭ baru apay, nchyé ndu amɔt ntá bachébhé bho. Nɛ mbák nsɔt ɛnyiŋí mmu ndŭ mangwɔ, chɔŋ nkɛmɛ yɔ ndɔŋ ɛnwi.” 9 Yesu arɛm ntá yi bɛ, “Ɛchɔŋ, Mandɛm apémé wó nɛ ɛfo ɛyɛ ɛnkɛm mbɔnyunɛ wɔ nkwó ɔchí ɛbhárémɔ Abraham anɛ Mandɛm ábhón bépémɛ. 10 Nɛ Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm ntwɔ béyáŋ nɛ bépémɛ chi bo abhɛn manémé ɛbhi.”

Yesu atém nɛkăy mmu anɛ árɔ bakŭ bɛtik abhi nɛ nkáp
(Mt 25.14-30)

11 Ɛné bo bághòk mɛnyiŋ ɛbhɛn Yesu árèm, arɔk ambi bɛtɛm nɛkay nɛchak. Ntí abhak bɛ, anáŋ aghákáɨ nyaka kɛkwɔt nɛ Yerúsalɛm, nɛ bo bákàysi nyaka bɛ Kɛfɔ Mandɛm kétwɔ fá amik mandú mpok. 12 Yesu aghati yɛ bhɔ bɛ, “Nném mmu amɔt arɔ́ nyaka ɛtɔk yi arɔk ɛtɔk échák nɛkɔ nɛsiɛ bé mánkú yí mfɔ ntá bŏbhi kɛ ampɛtnsɛm. 13 Ápérɛ rɔŋ, abhiŋi bakŭ bɛtik abhi bati byo. Achyɛ yĕntiki mmu wap ɛbhă nkáp, arɛm bɛ ‘Kɔ nókó ká ɛsiɛ nɛ nkáp wu kpátĕ mpok nɛpɛrénsɛm ɛná.’ 14 Arɔ yɛ are rɔ́ŋ. Kɛ bŏ ɛtɔk yi bápap nyaka yi. Bátó yɛ bo bɛ mándók mángátí mfɔ ngo bɛ ‘Acha, sébhíkí yaŋ mmŭ-nɛ ambák mfɔ ywɛsɛ.’ 15 Yĕ nɔ, nɛrɔŋ yi arɔŋɔ báku yí mfɔ. Ápéré nókó nsɛm ɛtɔk yi, abhiŋi bŏ bɛtik abhɛn yi achyɛ nyaka nkáp bɛ mántwó yi angɔ nsay anɛ bábhónɔ́. 16 Anɛ mbi arɔk aghatí yí bɛ, ‘Acha, mbŏŋ nsáy bɛbhă nkáp byo amfay ɛbha émɔt ɛnɛ óchyé mɛ.’ 17 Mfɔ wu arɛm ntá yi bɛ, ‘Ɔkuɨ sayri, ɔchí erítí nkuɨbɛtik! Tĕndu ótónɔ́ ndŭ mandú ɛnyiŋ bɛ ŏbhèrɛ bariɛp, mĕchyè wɔ bɛtaŋ bɛkɛm bɛtɔk byo.’ 18 Anɛ ájwí bati apay atwó arɛm bɛ, ‘Acha, mbŏŋ nsay bɛbhă nkáp bɛtay amfay ɛbha émɔt ɛnɛ óchyé mɛ.’ 19 Mfɔ arɛm ntá nkuɨbɛtik wu bɛ, ‘Mĕchyè wɔ bɛtaŋ békém bɛtɔk bɛgho bɛtay.’ 20 Nkuɨ bɛtik achák atwɔ arɛm bɛ, ‘Acha, ghó ɛbhă nkáp ɛyɛ. Nnɛp nyaka wu ndŭ ɛbhókóndɛn mbɛsɛ. Mbíkí kuɨ ɛnyiŋ nɛ wu. 21 Mbŏŋ nyaka bɛchăy mbɔnyunɛ ɔchí mmu mbeápak. Ɛnyiŋ épú ɛyɛ, ŏsɔrɛsɔt. Nɛ ŏghèm ɛnyiŋ ɛné óbhíkí pi.’ 22 Mfɔ wu aghati yi bɛ ‘Wɔ nkuɨbɛtik mbúmbuɨ, ɛyɔŋɔ́nyu yɛ éway wɔ! Ɔríŋí bé nchí mmu mbeápak. Ɔriŋi bé nchí sɔt ɛné épú ɛya, nɛ nchí ghɛm ɛné mbíkí pi, pú nó? 23 Kɛ ndak yi óbhíkí fyé nkáp awa amɛm ɛkɛrénkap? Mbɔ ɔkuɨ nɔ, mbú ndu ntwó né, mbíkí sɔt wú nɛ nsáy?’ 24 Aghátí yɛ bo abhɛn báchí arɛ téé bɛ, ‘Sɔt ka ɛbhă nkáp ɛyĭ yɔ mănchyɛ ntá mmu anɛ ábhóŋɔ́ bɛbha byo.’ 25 Bárém ntá yi bɛ, ‘Acha, pú yi abhɔŋ bɛbhă byo?’ 26 Mfɔ wu akɛmɛ bɛ, ‘Nchí ghati bhe bɛ, mmu anɛ ábhóŋɔ́, báchyɛ yi échák. Kɛ anɛ ábhíkí bhɔŋ, básɔt ntá yi yĕ chí mandú anɛ yi ábhóŋɔ́. 27 Nɛ mbák chí bŏmpap abha bhɛn, abhɛn bábhíkí yaŋ nyaka bɛ mbák mfɔ wap, twó ká nɛ bho fá, măngwáy bhó bɛsí bha.’ ”

Yesu achwe Yerúsalɛm mbɔ mmu anɛ anu ansɔt awónɛm
(Mt 21.1-11; Mk 11.1-11; Jn 12.12-19)

28 Yesu átém nókó bhó nɛkay ɛnɛn, arɔk ambi béko bɛrɔŋ Yerúsalɛm, yi abhak ambi, bo abhɛn báchi nɛ yi mankoŋɔ nɔkɔ ansɛm. 29 Aghákáɨ nókó kékwót bŏbɛtɔk Bɛtfágɛ nɛ Bétani, ndŭ Njiɛ Mɛnɔk *Olif, ató baghɔkó bhi bati apay ambi. 30 Aghati bho bɛ, “Dók ká ndŭ mótɔk anɛ achi afɔ ambi. Nɛchwe anɛ báchwe arɛ chɔŋ măngɔ mó mpɔŋɔ batu sɛsét, anɛ yĕ mmu abhiki re kɔ nɛ yó. Kaŋarí ká twó mɛ nɛ yó. 31 Mbák mmú ámbép be ntí anɛ băkàŋari yó, ghati ka yí bɛ, ‘Acha kɛ áyàŋ yɔ.’ ”

32 Bŏ abhɛn yi átó, bárók, bághó yĕntiki ɛnyiŋ mbɔ ɛnyŭ yi aghati bho. 33 Ɛné bákàŋari mómpɔŋɔ batu wu, bŏ abhɛn

babhɔŋɔ yɔ, bábhép bhɔ bɛ, “Ndaká yí bǎkàŋari mómpɔŋɔ batu wu?” 34 Bákémɛ bɛ, “Acha ǎyàŋ yɔ.” 35 Bárók yɛ nɛ yɔ ntá Yesu. Básót ndɛn ɛné mfǎymʉɛt ɛyap basɔbhɛri mómpɔŋɔ batu wu, bákwák yi achɔkɔ amfay. 36 Nɛ ndǔ yi ákɔ̀ árɔ̀ŋ, bo báré sɔt ndɛné mfǎymʉɛt ɛyap mángay nɔkɔ ambi bɛ mómpɔŋɔ batu wu ankɔ amfay.

37 Aghákáá nókó kékwót nɛ nɛbhʉɛt anɛ mbi árɔ̀ Njiɛ Mɛnɔk Ølif ásèp Yerúsalɛm, ngémtáy bakoŋo bhi bábhó mɛŋák, mámbiti nɔkɔ Mandɛm nɛ ɛyɔŋ amfay ěti mɛnyiŋí makɲkay mɛnkɛm ɛbhɛn bó bághó. 38 Mándɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Mandɛm ánjét mmu anɛ átwɔ̀ ndǔ nnyén Acha! Mandɛm Mfay kɛ áchyè kpák. Sénchíɛ yí kɛnókó!” 39 Mbɔk bǒnkwɔ Fárisi abhɛn báchí ndǔ ngémtáy bo bhɔ, báré ntá Yesu bɛ, “Ntɔŋ, sáy bakoŋo bhɛ mánchɔkɔ kpák.” 40 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, “Nchí ghati bhe bɛ yɛ̌ mbʉ́ mánchɔkɔ chí kpák, batay ábik ambiti Mandɛm.”

Yesu adi ěti Yerúsalɛm

41 Yesu ághákáá kékwót nɛ Yerúsalɛm, aghó ɛtɔk, adi kɛbhɔ ndǔ ntínso nékɛm yi nɛ Yerúsalɛm, 42 andɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Mbɔ be bǎríŋí yɛ̌ chí ɛchɔŋ, mɛnyiŋ ɛbhɛn béḱʉ̀ bo mámbóŋ kpák, mbʉ́ éri-e! Kɛ nénɛ, bɛchi bhɛsɛ bhɛsɛ nta yɛka nɛ bǎpú ghɔ bhɔ. 43 Mpok ǎtwɔ̀ anɛ bǒmpap abhɛka bátwɔ̀ mánkap be, mántɛp nkók ankap ɛtɔk yɛka, mánchɛt bhe bɛbhě mɛnkɛm. 44 Nɛ mánchwe mánaŋa bhe nɛ bǒbhɛka mankɛm, mámokoti ɛtɔk ɛnkɛm ɛnyuné yɛ̌ ntay népú rɔp amfǎy nti. Chɔŋ émfakari nɔ, mbɔnyuné bǎbyak Mandɛm mpok yi átwó bépémɛ bhe.”

Yesu achwe ɛkɛrákap Mandɛm abɔ́k bakɔ̌siɛ

(Mt 21.12-17; Mk 11.15-19; Jn 2.13-22)

45 Yesu arɔk achwe amɛm ɛkɛrákap Mandɛm abho bɛbok bǒ abhɛn bákɔ̀ ɛsié amɛm, 46 ambe nɔkɔ nɛ bhɔ bɛ, “Ɛkáti Mandɛm érèm bé Mandɛm arɛm bɛ, ‘Ɛkɛt ɛya ébhɔŋ bɛbhak chi ɛkɛré nɛnikímʉɛt’, kɛ bǎyíbhírí yó érɔp chi ɛkɛt ɛné baghép bábhèsɛ arɛ!”

47 Yesu are rɔ́ŋ yɛ antɔŋ nɔkɔ bo amɛm ɛkɛrákap Mandɛm, yěntiki nywɔp. Bǒbati bachiǎkap Mandɛm, nɛ batɔŋ ɛbhé Moses, nɛ bǒbati ɛtɔk bachak báre yáŋ mbi bɛway yi. 48 Kɛ bó kɛbhóŋ mbi mbɔnyuné bo mankɛm bábhɔ̌ŋ nyaka ɛkwak béghok mɛnyiŋ mɛnkɛm ɛbhɛn Yesu árèm.

20

Bábhép Yesu ɛbhak ɛnɛ bɛtaŋ ɛbhi béfú

(Mt 21.23-27; Mk 11.27-33)

1 Ɛwak émɔt, ɛné Yesu átɔ̀ŋ bo amɛm ɛkɛrákap Mandɛm angati nɔkɔ bhɔ Mbok Ndíndí, bǒbati bachiǎkap Mandɛm nɛ batɔŋ ɛbhé Mandɛm nɛ bǒbati ɛtɔk bárók ntá yi, 2 barɛm bɛ, “Ghatí bhɛsɛ, ntiki bɛtaŋ óbhóŋó bɛkʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn né ókʉ̀? Agha áchyé wɔ bɛtaŋ ɛbhɔ?” 3 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, “Mɛ nkwɔ mbɔ̌ŋ ɛnyiŋ bɛbhɛp be. Ghatí ká mɛ. 4 Bɛtaŋ ɛbhɛn Jɔ̌n ábhóŋó nyaka ndu bɛjwiti bho, béfú chi ntá Mandɛm kɛ ntá nkwǎ?” 5 Báre kɛm ɛpáítí nɛ bati bɛ, “Chɔŋ séndɛm bɛ yi? Mbák séndɛm bɛ bɛtaŋ ɛbhɛn Jɔ̌n béfú nyaka ntá Mandɛm, ǎbhép bhɛsɛ bɛ, ‘Kɛ ndaká yi bǎbhíkí noko ɛyɔŋ ɛyi?’ 6 Nɛ mbák séndém bɛ, ‘Béfǔ nyaka ntá nkwǎ’, bǒ mankɛm bátɛmti bhɛsɛ nɛ batay mangway, mbɔnyunɛ bó mankɛm mánóko sayri bɛ Jɔ̌n achi nyaka ndɛmɛkɛpǐnti Mandɛm.” 7 Ɛkʉ́ bakɛmɛ Yesu bɛ, “Sébhíkí́ riŋi.” 8 Nɛ Yesu aghati bhɔ bɛ, “Mɛnkwɔ́ mpú ghati yɛ be mmu anɛ áchyé mé bɛtaŋ bɛkʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn né mɛ̌kʉ̀.”

Yesu atém nɛkǎy bakʉ̌ bɛtik nɛ mbɔŋónki (Mt 21.33-46; Mk 12.1-12)

9 Yesu abho yɛ bétɛm bɔ nɛkay nɛchak bɛ, “Mmʉ̌fú achi nyaka. Ati nki api mɛnɔk vain arɛ. Afyé bo arɛ, bɛ mánkʉ bɛtik mankɔrɛ nsáy nɛ yi. Arɔ yɛ arɔk nɛkɔ ɛnɛn yi átàt, ɛtɔk ɛchak. 10 Mpok bɛkɔk kɛpɛm énɔk ákwáy nókɔ́, mbɔŋónki ató bakʉ̌ bɛtik abhi bachak bɛ mándók mánsót aywi ákórέ mbwɔt. Kɛ bǒ bɛtik bhɔ kɛchyɛ. Bákém yi badɛn, bábók, apɛtnsɛm amó amɔ. 11 Mbɔŋónki ató mʉ̌bɛtok achak. Bákém awu nkwó báden, báchyé yi ntiánwóp, bábók apɛtnsɛm amó apay. 12 Ató mmɔ̌bɛtok anɛ ajwi bati arat. Bádén, báfyé bɛfʉɛt amʉɛt, bábók, afú arɔk. 13 Ɛkʉ mbɔŋónki wu arɛm nɛ mmʉ́t ɛyi bɛ, ‘Chɔŋ nkʉ ná? Chɔŋ ntó mbɔ̌ŋ mmɔ̌nti wa. Yɛ̌ yí, bábhɔŋ béchyɛ yi kɛnókó.’ 14 Kɛ bakʉ̌ bɛtik bághó nókó yi, bábhó bɛrɛm nɛ bati bɛ, ‘Yiŋí mbɔ̌ŋ móywi né, nɛ yí kě ábhóŋó ménɣié nɛwú ɛtayi. Twó ká sɛnkɛm yi séngwáy bé ɛtayi ánáŋ ángú, mɛnyiŋ ɛbhi méndɔp chi ɛbhɛsɛ.’ 15 Móywi wu áchwé nókó amɛm nki, bákém yi baya báfú amɛm nki nɛ yi, barɔk baway.” Yesu átém nókó nɛkay ɛnɛn, abhép bó bɛ, “Bǎkaysi bɛ chɔŋ mbɔŋónki wu ankʉ yi ntá bǒbhɔ? 16 Chɔŋ antwó angway bhɔ, anchyɛ nki wu ntá bo bachak.” Bághókó nókó nɔ, babho bɛrɛm bɛ, “Mandɛm akɛ ka!”

17 Yesu ayiŋi bhɔ dǐ̌, abhɛp bɛ, “Ntí basiŋí amɛn achi bɛ yi? Basiŋí amɛn árèm bɛ:

‘Nkúbhé ntay ɛnɛn batɛ̌kɛt bágʉ́ébhé bé
nébhíkí ri,
nó kɛ nérɔ́bhé ntay ɛnɛn nékémé ɛkɛt nɛchá
batay áchák ankɛm.’

18 Yɛ̌ntiki mmu anɛ akwɛnɛ ndǔ ntay ɛnɛn, ǎsǐɛpti ndǔ mbiŋ, nɛ mmu anɛ ntay ɛnɛn nékwɛ́né yi amʉɛt, néchɔ̀kɔti yi.”

Bábhép Yesu ěti nkábhénti ndu báyàŋ yi ánkwén anyu

(Mt 22.15-22; Mk 12.13-17)

19 Yesu atɛm nɔkɔ nɛkay ɛnɛn, batɔŋ ɛbhé Mandɛm nɛ bŏbati bachiăkap Mandɛm báriŋɨ bɛ atɛm nɛkay ɛnɔ chi ĕti yap. Báre yaŋ bɛkɛm yi, kɛ báchày bo abhɛn báchi arɛ. 20 Bárók yɛ ambɨ bɛyaŋ mbi bɛkɛm yi. Bátó baghokoti̋ kɛpɨ ntá yi bɛ mánkɔt ngɛpti bɛ bachi bŏ tɛtɛp. Kɛ bárŏŋ nyaka chi bɛ mámbébhé nókó yi mɛnyiŋ kpát ankwén anyu, ankwén ndŭ ntă yap bɛ mansɔt yi manto ntá Góbhanɔ Rom mmŭ bɛtaŋ mɛnkɛm bɛchi yi amɔ. 21 Baghokoti̋ kɛpɨ bhɔ bárɔ́ŋɔ́ nókó ntá Yesu, babhɛp yi bɛ, “Ntɔŋ, sérɨ́ŋɨ́ bé mɛnyiŋ ɛbhɛn órèm nɛ ótàŋ bɛchi chak. Sérɨ́ŋɨ́ bé ɔpú yiŋɨ mmu ndŭ bɛsí óncháy yi, kɛ ŏtàŋ tɛtɛp ĕti mɛnyiŋ ɛbhɛn Mandɛm áyàŋ bo mánku̇. 22 Ghatí bhɛsɛ, ɛbhé yɛsɛ ɛka bɛ sénchíɛ nkábhénti ntá Mfɔ Rom kɛ ébhíkɨ́ ka?” 23 Yesu ariŋɨ bapu map, arɛm ntá yap bɛ, 24 “Tóŋ ká mɛ ɛbhókó nkap.” Bátóŋ nókó yi abhép bhɔ bɛ, “Ntí ághá né aré? Nɛ nnyén chí ɛnɛn ághá?” Bákémɛ yi bɛ, “Chí ntí Sísa, Mfɔ Rom. Nɛ nnyén, chi ɛni.” 25 Yesu arɛm bɛ, “Chié yé ka nta Mfɔ Rom yĕntikɨ ɛnyiŋ ɛnɛ ɛchi ɛyi, măncheɛ ntá Mandɛm yĕntikɨ ɛnyiŋ ɛnɛ ɛchi ɛnɛ Mandɛm.” 26 Bághókó nókó ɛnyiŋ ɛnɛ Yesu arɛmɛ, bápóp! Bó kɛbhɔŋ yĕnyiŋ ndŭ ɛnyiŋ ɛnɛ yi árémé, ɛnɛ éku̇ yi ankwɛn anyu bɛ bɔ mánkém yi bɛsí bho. Bárɔp kpákpăkpak.

Ɛnyiŋ bábhébhé Yesu ĕti nɛpɛrénsɛm ndŭ nɛpém
(Mt 22.23-33; Mk 12.18-27)

27 Mbɔk bŏnkwɔ Sádusi bárók ntá Yesu babhɛp yi ĕti nɛpɛrénsɛm ndŭ nɛpém. Bŏnkwɔ Sádusi bábhíkɨ́ noko nyaka bɛ bawú bápèt chɔŋ nsɛm ndŭ nɛpém. Babhɛp yi bɛ, 28 “Ntɔŋ, Moses asiŋ ndŭ ɛbhé ɛyɛsɛ bɛ, mbák mmu ángú ándó ngɔré kɛ bó kɛbhɔŋ yĕ mmó, mómayi abhɔŋ bɛsɔt ngɔré wu bé ámbé bɔ nɛ yi ndŭ nnyén manɔ anɛ ágú. 29 Bŏ chi amɔt bati tándrámɔt báchí nyaka. Anɛ mbɨ abháy ngɔré, agú kɛbhɔŋ yĕ mmó. 30 Anɛ ákòŋɔ asɔt kénkwésé wu ndŭ nɛbhay agú kɛbhɔŋ mmó. 31 Anɛ ájwí bati arat nkwɔ asɔt yí kɛ agú kɛbhóŋ mmó nɛ yi. Ɛfákári ɛnyumɔt nɛ bɔ mankɛm bati tándrámɔt. 32 Ndŭ ngwɛnti, ngɔré wu nkwɔ agú. 33 Ndu ɛchi nɔ, mpok Mandɛm áku̇ bawú mámpétnsɛm ndŭ nɛpém, ngɔré wu ăbhák anɛ agha? Ndu bó mankɛm, bati tándrámɔt, yĕntikɨ mmu wap abhay nyaka yi.”

34 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, “Fá amɨk, baghɔré nɛ babhakanɛm bábháy batɨ, 35 kɛ bo abhɛn chóŋ bápɛtnsɛm ndŭ nɛpém, măncheɛ ndŭ mmɨk nkɔ, bápú pɛrɛ bháy nɛbhay 36 mbɔnyunɛ bápú pɛrɛ kway bɛgu. Bábhak mbɔ bɔángɛl Mandɛm, bábhak bŏ Mandɛm abhɛn yi aku̇ bápɛtnsɛm ndŭ nɛpém. 37 Yĕ chí Moses atɔŋ nyaka kpoŋɔroŋ ndŭ mbok ɛnɔk ɛné ngó ádù arɛ bɛ bawú bápɛt chɔŋ nsɛm ndŭ nɛpém. Ndŭ basiŋɨ́ mi ĕti mbok ɛyɔ, Moses ăbhìŋɨ Mandɛm mmu achi Acha bɛ, ‘Mandɛm Abraham, Mandɛm Aisek, Mandɛm Jekóp!’ 38 Ɛyɔ étɔ̀ŋ bɛ Mandɛm achí Mandɛm bo abhɛn bachi nɛpém. Apú Mandɛm bawú. Ntá Mandɛm, bŏbhɔ mankɛm bachi nɛpém.”

39 Mbɔk batɔŋ ɛbhé Mandɛm báká nɛ yi, barɛm bɛ, “Ntɔŋ, ɔrɛm sayri!” 40 Yĕ mmu kɛpɛrɛ mɔ bébhɛp yi yĕnyiŋ.

Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bé ătò
(Mt 22.41-46; Mk 12.35-37a)

41 Yesu abhép bo abhɛn bághòk yi bɛ, “Ná bákwày bɛrɛm bɛ Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ătò achi ɛbhárémɔ Mfɔ Debhít? 42 Mbŏŋ Debhít asĭŋ amɛm Ɛkáti Bakway bɛ:

‘Mandɛm Acha arɛm nyaka ntá Acha wa bɛ,
chɔkɔ fá ɛbhĕ awónɛm ɛya ndŭ ɛnɔkɔ-
kɛnókó,
43 kpatɛ nku̇ bŏmpap abhɛ mándɔp mbɔ ɛnɔk
ɛnɛ chɔŋ ónyàŋa bɛkak arɛ.’

44 Debhít ăbhìŋɨ nyaka Mpɛmɛ ɛrɛ bɛ Acha. Ná Achă áyibhiri ambak ɛbhárémɔ ywi?”

Yesu aghati bakoŋo bhi bɛ mánsɔt mpok nɛ batɔŋ ɛbhé
(Mt 23.1-36; Mk 12.38-40)

45 Bɛsí bo mankɛm abhɛn bághòk yĕntikɨ ɛnyiŋ, Yesu arɛm ntá baghɔkó bhi bɛ, 46 “Sɔt ka mpok nɛ batɔŋ ɛbhé Mandɛm. Bákɔŋ bɛghap mánkó mansɛp nɛ bɛwubhɛ wubhé ndɛn amu̇ɛt nɛfisiɛ bɛ bo mánkáká nókó bhɔ nɛ kɛnókó. Bákɔŋ nkwó béchɔkɔ ndŭ bɛbhaká kɛnókó amɛm bɛkɛré nɛnikímu̇ɛt nɛ ndŭ bɛpa. 47 Nɛ mányìè mɛnyiŋ mánkwésé ndŭ mangwɔ, mánku̇ nɔkɔ bɛrórí nɛnikímu̇ɛt bɛsí bhó mbɔ bɛ bachi bɛritɨ bho. Chɔŋ ntémsí yap anjá ancha.”

21

Akap anɛ kénkwésé ngɔré
(Mk 12.41-44)

1 Ɛné Yesu achi amɛm ɛkɛrákap Mandɛm, ayiŋɨ aghó ndŭ bŏ bakáp báfyè akap amɛm ɛku̇bhé nkáp. 2 Aghó nkwɔ kénkwésé amɔt anɛ ɛyi épú ndu afyé bŏbɛbhókó nkap bapay. 3 Yesu arɛm bɛ, “Nchí ghati bhe bɛ, akap kénkwésé-nɛ ácha anɛ yĕntikɨ mmu. 4 Ndŭ bɛyă bakap kĕ yĕntikɨ mmu wap áféré mandú achyɛ mbɔ akap, kɛ nchébhé ngɔré nɛ, achyé yĕntikɨ ɛnyiŋ ɛnɛ yi ábhóŋɔ́.”

Yesu arɛm bé chɔŋ mánchɔŋti ɛkɛrákap
(Mt 24.1-2; Mk 13.1-2)

5 Mbɔk baghɔkó bhi báré rɛm ĕti bɛrĭ ɛkɛrákap Mandɛm, mánkak nɔkɔ bɛritɨ batay ané básóré báté yó nɛ ĕti mɛnyiŋ ɛbhɛn bo báchyé bɛ mánsóbhérí ɛkɛt érɛ. Kɛ Yesu arɛm ntá yap bɛ, 6 “Mɛnyiŋ ɛbhɛn băghò nɛ

mɛnkɛm, mpok ătwɔ̀ anɛ ɛkɛt ɛnɛ érɔ̀ŋ amik ɛnkɛm yĕnyiŋ kɛrɔp téé.”

Chɔŋ mánchyɛ bakoŋɔ Yesu bɛyă ɛsɔŋɔri
(Mt 24.3-14; Mk 13.3-13)

7 Bábhép yi bɛ, “Ntɔŋ, ntiki mpok chɔŋ
mɛnyiŋ ɛbhɛn béfakari, nɛ ntiki ɛriŋ ébhóŋɔ́
bɛkʉ bo mandiŋi bɛ mpok anɛ ótwɔ̀ arɔp
kékwɔ́t?” 8 Yesu akɛmɛ bhó bɛ, “Sɔt ka mpok
bɛ báké rwɔ bhe mănjíbhírí bati yɛka. Bɛyă
bo bátwɔ̀ chɔŋ mánsɔt nnyén ɛna mántɛn
ambi, yĕntiki mmu wap andɛm nɔkɔ bɛ, ‘Mɛ
kɛ nchi Mpɛmɛ anɛ Mandɛm afyé nyaka
bariɛp bɛ ătó!’ Nɛ bɛ, ‘Mpok akway anɛ
Mandɛm ápèmɛ mmik!’ Mbák măngók nɔ́
băké koŋɔ bhɔ́. 9 Nɛ mpok băghókó nsóŋó-
nɛnu nɛ ɛbyɔk, băké chay. Mɛnyŭ mɛnyiŋ
ɛbhɔ bɛbhɔŋ bɛfakari, kɛ ɛyɔ épú tɔŋ bɛ
ngwɛnti mmik arɔp kɛkwɔt.”

10 Yesu arɔk ambi bérɛm bɛ, “Chɔŋ bɛtɔk
ménu nɛ bɛtɔk béchák, bafɔ̌ ɛtɔk mánu nɛ
batĭ bafɔ̌ ɛtɔk. 11 Chɔŋ bɛtaŋtí nɛnyikisĭ
mmik nɛ nsay nɛ bɛghorĭ mame mémbak
mbăŋ nɛ mbaŋ. Nɛ chɔŋ mɛnyiŋ ɛbhɛn
méntwɔ nɛ bɛyă bɛcháy, nɛ bɛriŋí maknkay
mémfu amfăy. 12 Kɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛnkɛm
bépɛré fákári, chɔŋ mánkɛm be, mánchyɛ
ɛsɔŋɔri, mánsɔt be mandɔk amɛm bɛkɛré
nɛnikímʉɛt ɛbhap mántaŋ be arɛ, mamfyé
bhe amɛm bɛkɛrékɛnɔŋ. Nɛ chɔŋ mámfyɛ
be amó bafɔ nɛ bɔgóbhanɔ bɛ mántáŋ be ĕti
ya. 13 Chɔŋ ɛyɔ énchyɛ bhe mbi bɛghati bɔ
Mbok Ndíndí́ ĕti ya. 14 Kʉ yɛka batĭ yɛka bɛ
băpú sɛmɛ ĕti ɛnyiŋ ɛnɛ băbhɔŋɔ bɛrɛm ndu
bɛtaŋa mmʉɛt, 15 mbɔnyunɛ chɔŋ mɛmbɔŋ
nchyé bhe ɛnyiŋ ɛnɛ băbhóŋɔ́ bɛrɛm, nchyé
nɛriŋíndak bɛ mănchók manyŭ bŏmpap
abhɛka. 16 Chɔŋ yĕ chí bachi nɛ manɔ bhɛka,
nɛ bŏmayɛka, nɛ bŏ nnɛréket, nɛ mamʉɛrɛ
bhɛka mámfyɛ be amó bŏmpap abhɛka. Nɛ
chɔŋ mángwáy mbɔk yɛka. 17 Chɔŋ bo
mankɛm mámpap be ĕti băchí bakoŋɔ bha.
18 Chɔŋ mɛnyiŋ ébhɛn ménkway bɛfakari nɛ
bhe kɛ yĕ ɛkăk ɛmɛnénti mmu ywɛka ɛpu
nɛm. 19 Mbák mănté kákátí, chɔŋ mămpɛmɛ
mmʉɛt ɛyɛka.

Yesu arɛm bɛ Yerúsalɛm abhɔŋ bɛkwɛn
(Mt 24.15-22; Mk 13.14-20)

20 “Mpok băghó bakwɔ́ batɛmé nɛnu
ndu bákábhé Yerúsalɛm, diŋí yé ka bɛ
mpok bɛchɔŋti Yerúsalɛm akway. 21 Mpok
yɔ, bŏ abhɛn bachi atú Judéya mámbʉ́é,
mámbésé amfay njiɛ. Abhɛn báchi amɛm
ɛtɔk Yerúsalɛm mámbʉ́é mándɔ́k. Nɛ abhɛn
bachi nɛfi báké chwe ɛtɔk, 22 mbɔnyunɛ
manywɔp ayɔ chi anɛ ntɛmsi, békʉ bɛ,
mɛnyiŋ mɛnkɛm ɛbhɛn bɛchi amɛm Ɛkáti
Mandɛm mémfú tɛtɛp. 23 Nɛ chɔŋ émbép
ɛncha ntá baghɔré nɛ mɛniɛ nɛ abhɛn
báchí nɛ bɔ amɔ mpok ayɔ! Chɔŋ bɛyă
bɛsɔŋɔri méntwɔ fá amik nɛ Mandɛm ankʉ
bŏ Yerúsalɛm mángɔ bɛbĕnti bhi. 24 Chɔŋ
mángwáy bɛyă bhap nɛ bɔakparɛnja, nɛ
mánkɛmti bachak mbɔ basémé́ nɛnú ndŭ
bɛtɔk nɛ bɛtɔk. Chɔŋ bo abhɛn bábhíkí riŋi
Mandɛm mánjati Yerúsalɛm kpatɛ mpok
ayap amfʉɛt.

Mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛbhɔŋɔ bɛfakari kɛ Yesu antwɔ
(Mt 24.29-31; Mk 13.24-27)

25 “Mpok yɔ, chɔŋ bɛriŋí maknkay
mémbak amfay ndŭ mmok, nɛ ndŭ ntaŋ nɛ
ndŭ mambe. Nɛ fá amik, chɔŋ bɛtɔk mémbɔŋ
basémé́ nɛ bɛcháy ĕti bɛrɛmti ɛbhén béfù
ndŭ mpérényɛn ɛnɛ bɔmanyu. 26 Chɔŋ bo
mámbɔŋ bɛcháy kpátɛ mbɔk mámfe ndu
báriŋi bɛbéptí mɛnyiŋ ɛbhɛn bébhó bɛfakari
fá amik. Chɔŋ bɛtaŋ mfáy ményikisi. 27 Nɛ
chɔŋ Mmŭ anɛ áfú ntá Mandɛm ambesi,
ande twɔ́ amɛm nɛbháŋ, nɛ bɛyă bɛtaŋ
nɛ kɛnókó. 28 Mpok mɛnyiŋ ɛbhɛn bébhó
bɛfakari, tĕ ká sɛné nɛ nkaysi bɛ mpok anɛ
Mandɛm áfɛrɛ bhe ndŭ ɛsɔŋɔri arɔp chi
kɛkwɔt.”

Nɛkăy ɛnɔkɔ Fig nétɔŋ bhɛsɛ
(Mt 24.32-35; Mk 13.28-31)

29 Yesu atém bɔ nɛkay ɛnén bɛ, “Yiŋí ká
ɛnɔk *fig nɛ mɛnɔk béchák. 30 Nɛtém anɛ
bó bébho bétɛm bɛtó, băriŋi bɛ ɛso érɔp chi
kékwɔ́t. 31 Ɛchí ɛnyumót nɛ nɛtwɔ́ wa, Mɛ
Mmu mfú ntá Mandɛm. Mănáŋ măngɔ ndŭ
mɛnyiŋ ɛbhén-nɛ ngátí bhe béfàkari, diŋí
ká bɛ mpok anɛ Kɛfɔ Mandɛm kétwɔ arɔp
kɛkwɔt. 32 Nchí ghati bhe tɛtɛp bɛ mɛnyiŋ
ɛbhɛn mɛnkɛm bébhɔŋ bɛfakari, kɛ mkpáká
bho abhɛn ɛchɔŋ amfʉét. 33 Chɔŋ mfay
amfʉɛt, mmik amfʉét, kɛ ɛyɔŋ ɛya épú fʉɛt
wáwák.

Bák ká pĕ mpoknkɛm
34 “Sɔt ka mpok bé băké fyɛ ntí ndŭ ményiɛ
nɛnyíé tontó, băké fyɛ ntí ndu mmém nɛ
băké bhɔŋ basémé́ ĕti mɛnyiŋ ɛbhɛn nɛpɛmé
mmik ɛnɛn. Mɛnyiŋ ɛbhɛn békway bɛkʉ bɛ
nywɔbhé nɛtwɔ́ ɛna némbák témchok ntá
yɛka ndŭ băbhíkí toŋti mmʉét, nɛ némbayti
bhe mbɔ ntá. 35 Chɔŋ mɛnyiŋ ɛbhɛn béfàkari
ndŭ nywɔp ɛnɔ ménjiŋi yĕntiki mmu fá
amik. 36 Bák yɛ ka pĕ mpoknkɛm, mănik
nɔkɔ mmʉɛt bɛ mămbóŋ bɛtaŋ bébʉɛ mɛnyiŋ
ɛbhɛn bɛbhɔŋɔ bɛfakari, mănte bɛsí Mmu
anɛ áfú ntá Mandɛm.”

37 Yĕntiki nywɔp Yesu are tóŋ bo amɛm
ɛkɛrákap Mandɛm. Ɛghaka nɔkɔ bĕku,
ankó andɔk ambʉrɛ amfay njiɛ mɛnɔk Olif.
38 Nɛ néyí nókó, bo mámpu mandɔk ntá
yi amɛm ɛkɛrákap Mandɛm ndu bɛghok
mɛnyiŋ ɛbhɛn yi átòŋ.

22

Bŏbati ɛtɔk báté ɛyu bɛ mángwáy Yesu
(Mt 26.1-5; Mk 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-54)

1 Mpok anɛ bo Israɛl mányìè ɛpă Brɛt anɛ
kɛbhɔŋ yís arɔp kɛkwɔt. Bábhɨŋɨ ɛpă yɔ bɛ,
*Nɛkɨŋɨ. 2 Bŏ batí bachiăkap Mandɛm nɛ
batɔŋ ɛbhé Mandɛm báré yaŋ mbi bɛway
Yesu bhésé bhésé mbɔnyunɛ báchày nyaka
ɛnyɨŋ ɛnɛ bo bakway bɛkʉ.

Júdas aka bɛti Yesu
(Mt 26.14-16; Mk 14.10-11)

3 Satan akó anti Júdas anɛ mpíkírí nnyén
ɛni nɛchi bɛ Iskariɔt. Júdas achi nyaka
mmu amɔt ndŭ nkwɔ baghɔk Yesu bati
byo nɛ apay. 4 Arɔk anyié bɛti nɛ bŏbati
bachiăkap Mandɛm nɛ bŏbati batɛmé nɛnu
abhɛn bábhàbhɛri ɛkɛrákap Mandɛm, ɛnyu
yi ákway bɛti Yesu ntá yap. 5 Bábhóŋ maŋák
tontó, nɛ báká bɛchyɛ yi nkáp. 6 Júdas aka nɛ
bhó. Abho bɛyaŋ mbi ndu bétí Yesu ntá yap
ndŭ mpok anɛ ngémtay bho bapu ghɔ.

Yesu aghati baghɔkó bhi bɛ mántɔŋti
nɛnyíé Ɛpă Nɛkɨŋɨ
(Mt 26.17-25; Mk 14.12-21; Jn 13.21-30)

7 Nywɔp Brɛt anɛ ábhíkí bhɔŋ yís
nékway. Ndu nywɔp ɛnɔ kĕ báwày nyaka
mónkwɔmén anɛ Ɛpă Nɛkɨŋɨ, 8 Yesu ató yɛ
Píta nɛ Jŏn nɛ ɛyɔŋ bɛ, “Dók ká toŋtí mɛnyɨŋ
bé sényíé Ɛpă Nɛkɨŋɨ.” 9 Bábhɛp yi bɛ, “Ɔyàŋ
séntóŋtí yó fá?” 10 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ,
“Yɨŋí ká, nɛchwe anɛ băchwé ɛtɔk, chɔŋ
măngó mmu anɛ ápókó ɛjɔ manyiɛp. Koŋó
ká yi kpátɛ ɛkɛt ɛné yi áchwe, 11 măngati
mbɔŋɔ́kɛt bɛ, ‘Ntɔŋ ătɔ bhɛsɛ bɛ sémbɛp wɔ
bɛ, mókɛré mankɔ anɛ mbóŋɔ́ ményiɛ Ɛpă
Nɛkɨŋɨ nɛ baghɔk abha achí fá?’ 12 Chɔŋ
antóŋ be mókɛt anɛ achi amfay nɛ achɨk anɛ
băbhóŋɔ́ bɛsɔbhɛri. Toŋtí ká yĕntiki ɛnyɨŋ
aré.” 13 Bárók, baghɔ yĕntiki ɛnyɨŋ mbɔ ɛnyŭ
yi aghati bhɔ. Bátóŋti Ɛpă Nɛkɨŋɨ aré.

Yesu anyié nɛnyíé ngwɛnti ɛni nɛ baghɔkó
bhi
(Mt 26.26-30; Mk 14.22-26; 1 Kɔr 11.23-
25)

14 Mpok ákway nókó, Yesu achɔkɔ ndu
éfémé nɛnyiɛ nɛ bŏnto. 15 Aghati bhɔ bɛ,
“Nnáŋ njăŋ mɛnyiɛ Ɛpă Nɛkɨŋɨ ɛné nɛ bhe
tontó kɛ nchwe ndŭ ɛsɔŋɔri. 16 Nchí ghati
bhe bɛ, mpú pɛrɛ nyié chɔŋ Ɛpă Nɛkɨŋɨ kpátɛ
mpok Mandɛm ákʉ bo mándiŋɨ ntí ɛpă ɛnɛ,
nó chi mpok yi ábhák Mfɔ bŏ mankɛm.”
17 Yesu asɔt yɛ nkóp nɛ mmém amɛm. Achyé
nókó bakak ntá Mandɛm, achyɛ ntá bŏnto
andɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Sɔt ka nyú, nti anyŭ anchyɛ
nti. 18 Nchí ghati bhe bɛ, bébhó ɛchɔŋ, mpú
pɛrɛ nyú mmémɛn kpátɛ mpok anɛ Mandɛm
abhak Mfɔ bo mankɛm.” 19 Asɔt yɛ ɛkpɔkó
brɛd. Achyɛ bakak ntá Mandɛm. Áre bɔkɔti
anchyɛ nɔkɔ ntá baghɔkó bhi, andɛm nɔkɔ
bɛ, “Brɛt-nɛ até ndŭ mmʉɛt ɛya anɛ nchí
chyɛ mbɔ akap ĕti yɛka. Măndɔp, mănkʉ
nɔkɔ ɛnyunɛ ndu bétik mɛ.” 20 Mánáŋá nókó
ményié nɛnyíé, asɔt nkóp nɛ mmém amɛm,
achyɛ bakak ntá Mandɛm nkúbhé mbɔ ɛnyŭ
yí áká nɛ nɛnyíé. Arɛm bɛ, “Né chí Nku Nkɔ
anɛ Mandɛm ányú nɛ bŏ mmik ĕti nɛwú ɛna
ndu bɛtɔŋ bɛ chɔŋ ankʉ *Nku Nkɔ anɛ yi
ányú nɛ bo ante. 21 Kɛ mmu anɛ átĭ mɛ achí
fá chɔkɔ ănyìɛ nɛnyíé nɛ mɛ. 22 Nchí rɛm nɔ
mbɔnyunɛ chɔŋ Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm
ngu mbɔ ɛnyŭ yi árémé. Kɛ chɔŋ émbép
ɛncha ntá mmu wu nɔ átĭ mɛ ntá bŏmpap
abha!” 23 Bŏnto bábhó bɛbhɛp batɨ bɛ, “Ntiki
mmŭ ywɛsɛ ákway bɛkʉ anɛ ɛnyŭ ndak ntá
yi e?”

Yesu apɛt atóŋ bakoŋɔ bhi nɛsɛptĭmʉɛt

24 Baghɔkɔ Yesu babho bɛkɛm epúítí
nɛ batɨ ndu bériŋɨ mmu wap anɛ áchá
abhɛnɛfu. 25 Yesu arɛm ntá yap bɛ, “Bafɔ
abhɛn bɛtɔkó mmik babhɔŋ bɛtaŋ amfay
bŏbhap nɛ yĕntiki mmu anɛ ábhóŋɔ́ bɛtaŋ
amfay bho, ăyàŋ mámbiŋɨ yi bɛ, ‘Nkwaka-
bho.’ 26 Kɛ ékɛ́ bhák nɔ nɛ bhe. Mŭngo
ywɛka abhɔŋ bɛbhak mbɔ mónkwɛn ndŭ
nkwɔ ywɛka, mŭnti ambak mbɔ mŭbɛtok.
27 Agha áchá nti? Mmŭ anɛ báfʉɛt yi nɛnyíé
kɛ anɛ áfʉɛt nɛnyíé? Pú anɛ áchɔkɔ mámfʉɛt
yi nɛnyíé? Kɛ nchí nɛ bhe mbɔ mŭbɛtok.

28 “Bĕ kĕ băté nɛ mɛ ndŭ bɛsɔŋɔri bha
mɛnkɛm. 29 Nɛ nkúbhé mbɔ ɛnyu Ɛtaya
áchyé mɛ bɛtaŋ mɛnyiɛ kɛfɔ, ɛnyu yɔ kĕ nchí
kʉ chɔŋ bɛ be nkwó manyíé kɛfɔ. 30 Chɔŋ
mănyiɛ nɛ mănyú nɛ mɛ nɛbhʉɛt amɔt ndŭ
ɛpă kɛfɔ ɛya, nɛ măncháko nkwɔ ndŭ mɛnɔkó
kɛfɔ ndu bɛkɛm manɛrékɛt Israɛl byo nɛ
apay.”

Yesu arɛm bɛ chɔŋ Píta andɛm bɛ abhíkí
riŋɨ yi
(Mt 26.31-35; Mk 14.27-30; Jn 13.36-38)

31 Ɛtáré nókó, Yesu arɛm ntá Píta bɛ,
“Símun, Símun, ghók! Báchyé Satan bɛtaŋ
bé ámó bhe, amfap abhén bárí nɛ abhɛn
babɛbhɛ mbɔ mmŭ ănyìkisi kasárá ndu
bɛsɔt anɛ yi ághàŋ gari. 32 Kɛ nnikmʉɛt ĕti
yɛ bé óké rɔ bébhɔŋ nɛka nɛ mɛ. Nɛ ónáŋ
ómpétnsɛm ntá ya, óké rɔ bɛfyɛ bŏmayɛ nti.”
33 Píta akɛmɛ yi bɛ, “Acha, yĕ báfyè wɔ chi
ɛkɛrékɛnɔŋ, yɛ báwày wɔ wáy, mĕgú chi nɛ
wɔ.” 34 Yesu aghati yí bɛ, “Píta, diŋɨ bé nkɔk
apɛré kók bɛtɬ ɛbhɛn, chɔŋ óndɛm ndɔŋ érát
bɛ ɔbhíkí riŋɨ mɛ.”

Ɛnyŭ bakoŋɔ Yesu bábhóŋɔ́ bétóŋti batĭ-
yap

35 Yesu abhép baghɔkó bhi bɛ, “Mpok ntó
bhe pósá ti, ɛbha ti, nkwɔbhánya bɛkak ti,
băchɛp nyaka yĕnyiŋ kɛ?” Bákémɛ yi bɛ,
“Wáwák.” 36 Aghati yɛ bhɔ bɛ, “Kɛ nénɛ,
mmŭ anɛ ábhóŋɔ́ nkáp ankɛm wu amʉɛt.
Mmŭ anɛ ábhóŋɔ́ ɛbhă nɛkɔ ánsɔt yɔ. Anɛ
ábhíkí bhɔŋ akparɛnja, ántí ndé yi anku ak-
parɛnja. 37 Nchí ghati bhe bɛ ɛnyɨŋ ɛnɛ básíŋɨ
ndŭ Ɛkáti Mandɛm ĕti ya, ɛbhɔŋ bɛfu tɛtɛp.

Nɔ chi ɛnɛ́ ɛ́rɛ̀m bɛ, ‘Básɔt yi mbɔ nkʉ bɛbʉ́ amɔt.’ Mɛnyiŋ ɛbhɛn básíŋí ɛ̌ti ya bébhɔŋ bɛfu tɛtɛp.” 38 Baghɔkó bhi barɛm bɛ, “Acha, ghó bɔakparɛnja bapay fá.” Aghati bhó bɛ, “Dɔ̌ ká nɔ.”

Yesu are nikmʉɛ amfáy Njiɛ Mɛnok Olif
(Mt 26.36-46; Mk 14.32-42)

39 Yesu afa yɛ arɔk amfay Njiɛ Mɛnok Olif mbɔ ɛnyu ɛsí. Baghɔkó bhi barɔk nɛ yi. 40 Aré, aghati bhɔ bɛ, “Nik nókó ká mmʉɛt bɛ mbák nɛmɔ nétwɔ bǎké kwɛn.” 41 Árémé nókó nó, arɔ bhɔ, atén mmʉɛt ambi mandú, mbɔ ndǔ nɛbhʉɛt anɛ ótém ntay nɛngaka. Atɛp mánén amik, abho mɛnikmʉɛt bɛ, 42 “Ɛtaya, mbák ɔkɔŋ, fɛrɛ́ nkóp ɛsɔŋɔri nɛ bé ámfórí mɛ. Kɛ ókɛ́ kʉ ɛnyiŋ ɛnɛ mɛ̌yáŋ, kʉ chi ɛnɛ́ wɔmbɔŋ óyàŋ.” 43 [Ɛnɛ́ yi ánìkmʉɛt nɔ, ángɛl Mandɛm abhesi yi bɛsí, afyé yi nti. 44 Nɛ ndǔ bɛyǎ basɛmɛ, are nikmʉɛt nɛ nti ɛni nɛnkɛm. Nsáŋtí anɛ áfú yi amʉɛt are chiti amik mbɔ bakɔŋ manoŋ.] 45 Ánáŋá nókó mɛnikmʉɛt, afate, apɛtnsɛm ndǔ nɛbhʉɛt anɛ yí árǒ baghɔkó bhi. Aghɔ bhɔ ndu bábhʉrɛ kɛnó ndu mánáŋ bápɔ́bhé ɛ̌ti bɛyǎ basémé. 46 Yesu abhép bhó bɛ, “Ndaká yí bǎbhʉ̀rɛ kɛnó? Faté ká, mǎnikmʉɛt bɛ nɛmɔ néntwó, bǎké kwɛn.”

Bákém Yesu
(Mt 26.47-56; Mk 14.43-50; Jn 18.1-11)

47 Ɛnɛ́ Yesu abhʉɛ́t bɛrɛm nɔ nɛ baghɔkó bhi, ɛká bho échwɔ́p. Júdas, mmu amɔt ndǔ nkwɔ baghɔk Yesu batí byó nɛ apay, abhak bɔ ambi. Arɔk kɛkwɔt nɛ Yesu ndu bébhénɛ yi. 48 Kɛ Yesu abhɛp yi bɛ, “Júdas, ɔ̌bhènɛ Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm ndu bɛti mɛ ntá bǒmpap abha?” 49 Baghɔkó bhi bághó nókó ɛnyiŋ ɛnɛ étwɔ̀ fakari, bábhép yi bɛ, “Acha, sénsót bɔakparɛnja bhesɛ sɛnu nɛ bǒbhɛn-ɛ?” 50 Mmǔ wap amɔt agwɔp akparɛnja ywi. Akpót atú nsɛ̌m mǔngo bachiǎkap Mandɛm chwát agʉ́ep amik. 51 Kɛ Yesu aghati bhɔ bɛ, “Dɔ̌ ká nɔ!” Atɔk yɛ atú mmu wu, abu yi. 52 Yesu abhép yɛ bǒbati bachiǎkap Mandɛm nɛ bǒbati batɛmé nɛnu abhɛn bábhàbhɛri ɛkɛrákap Mandɛm nɛ bǒbati ɛtɔk abhɛn bátwɔ́ bɛkɛm yi bɛ, “Bǎtwɔ bɛkɛm mɛ nɛ bɔakparɛnja nɛ nkík mbɔ bɛ nchí chí ngébhɛ ntantaŋ? 53 Mpok nchí nɛ bhe amɛm ɛkɛrákap Mandɛm nénji nɛnji, bǎbhíkí kɛm mɛ. Kɛ mpok yɛka nɛ Satan, mfɔ ɛjuri, akway néné.”

Pita arɛm bɛ abhíkí riŋi Yesu
(Mt 26.57-58, 69-75; Mk 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

54 Bǒbhɔ bákém yé Yesu, bábhó bɛrɔŋ ndǔ ɛkɛt ɛnɛ mǔngo bachiǎkap Mandɛm. Pita are koŋo bhɔ ansɛm nɛkɔ nɛsiɛ. 55 Bábháyti ngó nɛnti sɛnta. Bo báchókɔ nɛpaká ngó mángwaka nɔkɔ ngo. Pita achɔkɔ aré nɛ bhɔ. 56 Ngɔré bɛtok amɔt anɛ achi arɛ, aghó Pita nkwɔ aré chɔkɔ ndǔ ngo ághɔ̀ yi amʉɛt. Ayíŋí yi dǐ̃, arɛm bɛ, “Mónkwǎnɛ nkwó achi mbʉ nɛ Yesu.” 57 Pita ataŋa, arɛm bɛ, “Mma, mbíkí riŋi yi.” 58 Ɛbhíkí tat, mmǔ achak aghó Pita arɛm bɛ, “Wɔ nkwɔ ɔchí mmǔ ywi amɔt.” Pita akɛmɛ yi bɛ, “Cháá, mpú nɛ bhɔ” 59 Ɛfʉɛ́ré nɔkɔ mbɔ nɛŋɔkó nywɔp nɛmɔt, mmǔ achak arɛm bɛ, “Tɛtɛp, mmǔ-nɛ nkwɔ́ achi mbʉ nɛ Yesu. Yi nkwɔ chi mmu Gálili.” 60 Pita aghati yi bɛ, “Nkwǎnɛ, mbíkí riŋi ɛnyiŋ ɛnɛ wɔ órèm!” Témté wu, ɛné yi ábhʉét bɛrɛm ɛnyiŋ ɛnɛ yi árèm, nkɔk akók. 61 Acha ayibhiri mmʉét ayiŋi Pita. Amík ayap átéméri. Pita atik ɛnyiŋ ɛnɛ Yesu ághátí yi bɛ, “Nkɔk apɛré kók bɛti ɛbhɛn, chɔŋ óndɛm ndɔŋ ɛrat bɛ ɔbhíkí riŋi mɛ.” 62 Afú nɛfi, adi kɛbhɔ, nɛ bɛyǎ basémé anti.

Bábhó bɛyɔkɔ Yesu nɛ mándɛnɛ nɔkɔ yi
(Mt 26.67-68; Mk 14.65)

63 Batɛmé nɛnu abhɛn bábhàbhɛri Yesu bábho bɛyɔkɔ yi nɛ mándɛnɛ nɔkɔ yi nɛ ékpá. 64 Bágwɔ́t yi amík nkwɔ, mámbɛbhɛ nɔkɔ yi bɛ, “Wɔ mmu óchí ndɛmɛkɛpǐ̀nti, ghatí bhesɛ! Agha ádébhé nó wɔ?” 65 Bárém bɛyǎ mɛnyiŋ bɛchak, mánso nɔkɔ yi nɛ nsɔk.

Básɔt Yesu barɔk ndǔ ɛchɛmɛ bataŋá manyé
(Mt 26.59-66; Mk 14.55-64; Jn 18.19-24)

66 Néyí nókó, bǒbati ɛtɔk, bǒ batí bachiǎkap Mandɛm nɛ batɔŋ ɛbhé Mandɛm bákém ɛchɛmɛ ɛghǒ yap. Básɔt Yesu barɔk aré nɛ yi. 67 Bábhép yi bɛ, “Ghatí bhesɛ, ɔchí Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ǎtò?” Akɛmɛ bhɔ bɛ, “Mbák ngáti bhe bǎpú noko; 68 nɛ mbák mbép bé ɛnyiŋ, bapú kɛmɛ mɛ. 69 Kɛ bébhó ɛchɔŋ, chɔŋ Mandɛm Bɛtaŋ Mɛnkɛm amfyé Mɛ Mmu mfú amfay nchɔkɔ ndǔ nɛbhʉɛt bɛyǎ kɛnókó, ɛbhě awónɛm ɛyi.” 70 Bó mankɛm babhɛp yi bɛ, “Nó ɔchí Mmɔ̌ Mandɛm-ɛ?” Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, “Ɛchi mbɔ ɛnyʉ̌ bǎrémé.” 71 Bó bárém bɛ, “Sépét séyàŋ batísié mántwó mándém ɛnyiŋ ɛnɛ yi áká ndaká yí? Bɛsé babhɔŋ séghok nɛ batú ɛnyiŋ ɛnɛ éfú yi anyu.”

23

Bárɔk ntá Páilet nɛ Yesu
(Mt 27.1-2, 11-14; Mk 15.1-5, Jn 18.28-38a)

1 Nkwɔ́ bataŋá manyé bárém nókó nó, bǒ mankɛm báfáte, básɔt Yesu báré róŋ ntá Páilet nɛ yi. 2 Bábhó bɛbhat yi barak amʉɛt mándɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Sɛghɔ̌, mmǔ-nɛ ndu ákʉ̀ bɛ bǒ bhesɛ báké bhʉɛrɛ bɛbhé ɛtɔk. Akàŋ nkwɔ bé bo báké chyɛ nkábhénti ntá Sísa, Mfɔ Rom. Nɛ árèm bɛ yí achi Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ǎtò, nó chi bɛ achí Mfɔ.” 3 Páilet abhép yɛ Yesu bɛ, “Wɔ kɛ óchí né Mfɔ bo Israɛl?” Akɛmɛ bɛ,

“Ɛchí mbɔ ɛnyu órémé.” 4 Páilet arɛm yɛ ntá bŏbati bachiăkap Mandɛm nɛ ngémtay bo abhɛn bachi arɛ bɛ, “Mbíkí ghɔ yĕ bɛkwénɛ́ nɛ mmŭ-nɛ.” 5 Kɛ bárɔ́k ambi bɛkɛmɛ bɛ, “Akɔ̀ atú Judéya ankɛm antɔŋ nɔkɔ bho ndu ménʏíkísi batĭ yap amɛm bɛ mángʉ́ép ɛsɔŋɔri ɛtɔk. Akʉ nó, bɛbho atú Gálili kpát bégháka fá Yerúsalɛm.”

Páilet ató Yesu ntá Mfɔ Hérɔd

6 Páilet ághókó nókó mɛnyiŋ ɛbhɛn, abhép bhɔ mbák Yesu achi mmu atú Gálili. 7 Aríŋ́ nókó bé Yesu afŭ atú ɛtɔk ɛnɛ Hérɔd achi mfɔ aré, achyɛ ɛyɔŋ bɛ mandɔk nɛ yi ntá Hérɔd. Mbɔŋ Hérɔd achi nyaka Yerúsalɛm mpok yɔ. 8 Hérɔd ághó nókó Yesu, ábhóŋ maŋák tontó, mbɔnyunɛ anáŋ ăghòk nyaka ĕti yi nɛ abhóŋ ɛkwak tɛntɛp bɛghɔ yi nɛ amík. Abhàka nyaka nti bɛ chɔŋ Yesu ankʉ ɛnyiŋ́ maknkay yí angó. 9 Ɛkʉ́ Hérɔd abhép Yesu bɛyă̘ bɛbhɛp kɛ yɛ émɔt Yesu ábhíkí kɛmɛ. 10 Ɛné Hérɔd árɔ̀ŋ ambi bɛbhɛp yi bɛbhɛp, bŏbati bachiăkap Mandɛm nɛ batɔŋ ɛbhé Mandɛm báte kɛkwɔt, mámbat nɔkɔ yi barak amʉɛt nɛ bɛyă̘ ĕyu. 11 Hérɔd nɛ batɛmé nɛnu bhi báré byak yi, mámfyɛ nɔkɔ yí etáŋɔk. Mámésɛ yi nkú kɛfɔ amʉɛt. Arɛm bé mánsót yí mámpɛtnsɛm ntá Páilet nɛ yi. 12 Kɛmmʉɛrɛ Hérɔd nɛ Páilet kébho ndŭ nkúbhé nywɔp ɛnɔ. Ndŭ mpok anɛ áfʉ́érɛ́ ansɛm bachi nyaka chi ndŭ mpap.

Páilet akpót manyé bɛ mángwáy Yesu
(Mt 27.15-26; Mk 15.6-15; Jn 18.38b-19.16a)

13 Bápérɛ́ nókó nsɛm ntá Páilet nɛ Yesu, Páilet ató bábhíŋ́ bŏbati bachiăkap Mandɛm nɛ bŏbati ɛtɔk nɛ bŏ ɛtɔk. 14 Arɛm ntá yap bɛ, “Bătwɔ̀ fá ntá ya nɛ mmŭ-nɛ bɛ ăkʉ̀ bo báké bhʉɛrɛ bɛbhé ɛtɔk. Mbĕp yi mɛnyiŋ bɛsí bhɛka, nɛ mbíkí ghó yĕ bɛkwénɛ́ ebhĕ yi. 15 Mfɔ Hérɔd nkwɔ́ abhíkí ghɔ yĕ bɛkwénɛ́ ɛbhĕ yi mbɔnyunɛ atŏ yi apɛtnsɛm ntá ya. Nchí ghati bhe bɛ yĕnyiŋ yi abhíkí kʉ ɛné étɔ̀ŋ bɛ mangway yi. 16 Chɔŋ nchyé ɛyɔŋ bɛ mándén yi, mámfɛrɛ yi amɔ.” 17 [Ɛpiŋ́ bo Israɛl échí nyaka bɛ, yĕntiki mpok anɛ bó mányìɛ̀ Ɛpă̘ Nɛkiŋi, Páilet abhɔŋ béférɛ mmu amɔt anɛ bŏ Yerusalɛm báyàŋ yi amfɛrɛ ɛkɛrékɛnɔŋ.]

18 Bó mankɛm bábík mándɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Dŏ mángwáy yi. Fɛrɛ́ bhɛsɛ chi Barábas!” 19 Barábas chi mmu anɛ báfyé nyaka ɛkɛrékɛnɔŋ ndŭ barak apay, “Agʉɛbhé nyaka ɛbyɔk ɛtɔk, nɛ awáy mmu.” 20 Páilet apɛt arɛm kɛpi ntá yap nɛ nkaysi béférɛ Yesu amɔ. 21 Kɛ bárɔ́k ambi bɛbik bɛ, “Dɛm mángó yi ndŭ ɛkotákátí! Mángó yi ndŭ ɛkotákátí!” 22 Ndŭ ndɔŋ anɛ ájwí érát Páilet arɛm bɛ, “Ntiki ɛbéptí ndak yi ákú? Mbíkí ghó yĕ ébéptí ɛnyiŋ ɛnɛ yi ákú ɛnɛ étɔ̀ŋ bé mángwáy yi. Chɔŋ nchyé ɛyɔŋ mándén yi nɛ ékpá, mámfɛrɛ yi amɔ.” 23 Kɛ bárɔ́k ambi bɛkpɛmɛ, mambiki nɔkɔ bɛ Páilet andɔ mango yi ndŭ ɛkotákátí. Bări map anyiɛrɛ Páilet, awupsi nti. 24 Aká yɛ bé mánkʉ́ nɛ Yesu mbɔ ɛnyu bakɔŋɔ. 25 Afɛrɛ Barábas mmu ágʉ́ɛbhé ɛbyɔk ɛtɔk nɛ awáy mmu, ɛkɛrékɛnɔŋ, mbɔ ɛnyu bɔ báyàŋ. Achyɛ Yesu ntá bo Israɛl bɛ mánkʉ nɛ yi mbɔ ɛnyu bákóŋɔ́.

Bágó Yesu ndŭ ɛkotákátí
(Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Jn 19.17-27)

26 Batɛmé nɛnu básót Yesu báre róŋ nɛ yi. Ndu bárɔ̀ŋ, bátémɛri mmŭ ɛtɔk Sírene amɔt anɛ áká nnyén bɛ Símun. Afŭ nyaka ɛbhi ăpɛtnsɛm anywɔ́p, Yerúsalɛm. Bákém yi bábáyti nɛ ɛko Yesu, bákʉ yi apɔkɔ yɔ́ ankoŋo nɔkɔ Yesu. 27 Ngémtáy bhó báre koŋo Yesu ansɛm. Mbɔk yap bábhák baghɔré abhɛn básèmɛ nyaka, mándi nɔkɔ yi. 28 Kɛ Yesu ayibhiri mmʉɛt arɛm ntá baghɔré bhɔ bɛ, “Baghɔrɛ Yerúsalɛm, băké di mɛ! Dí ká chí mmʉɛt ɛyɛka nɛ bŏbhɛka. 29 Nchí ghati bhe bɛ mpok ătwɔ̀ anɛ bo bárèm chɔŋ bɛ, ‘Ɛri ntá yɛntiki nkongɔré nɛ yĕntiki ngɔré anɛ ábhíkí re bhé!’ 30 Ndŭ mpok yɔ, chɔŋ bo mándɛm ntá njiɛ egho bɛ, ‘Kwén ká bay bhɛsé’; nɛ ntá bŏnjiɛ bɛ, ‘Kutí ká bhɛsɛ.’ 31 Bo bárèm chɔŋ nó, mbɔnyunɛ, mbák bákwày békʉ mɛnyiŋ ebhɛn ntá ya, Mmɛ mmu nchí ɛnɔk ɛbik, chɔŋ émbak ná nɛ ɛné égú́?”

32 Ɛné bárɔ̀ŋ nɔ, basɔt bakʉ̆ bɛbʉ́ bati apay nkwɔ abhɛn batɛmé nɛnu bárɔ̀ŋ nyaka bɛway nɛ Yesu. 33 Bágháká nókó ndŭ njiɛ anɛ bábhi̊ŋ́ bɛ *Ɛnkónti, bágó Yesu ndŭ ɛkotákátí. Bágó nkwɔ́ bakʉ̆ bɛbʉ́ bhɔ bati apay, yĕntiki mmu wap ndŭ ɛyi ɛkotákátí, amɔt ɛbhĕ awónɛm Yesu, achák ɛbhĕ awóghɔ. 34 Aré, amfăy ɛkotákátí, Yesu anikmʉɛt ntá Mandɛm bɛ, “Ɛta, foŋorí bhó, mbɔnyunɛ bábhíkí́ riŋi ɛnyiŋ ɛnɛ bákù.” Batɛmé nɛnu bágʉɛp ɛbháŋá ndu bériŋi ɛnyu bábhóŋɔ́ békórɛ ndɛn Yesu. 35 Bo bábhak arɛ́ tee mámkpɔkɔ nɔkɔ ɛnyiŋ ɛné éfákari. Kɛ bŏbati báré way yí way mándɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Apèmɛ nyaka bo bachak! Ampémé mmʉɛt ɛyi mbák achi Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ătò, Mmu Mandɛm Ayabhɛ!” 36 Batɛmé nɛnu nkwɔ báré way Yesu, mándɔkɔ nɔkɔ bɛchyɛ yi mmĕm amɛn ábáká. 37 Nɛ mándɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Mbák tɛtɛp ɔchí Mfɔ bo Israɛl, pɛmé mmʉɛt ɛyɛ!” 38 Amfay ntí Yesu, ɛbhókɛnɔk ɛbhak babhát ndŭ ɛko ɛnɛ básíŋ́ arɛ bɛ: “Né chi Mfɔ bo Israɛl.”

39 Nkʉ-bɛbʉ́ amɔt anɛ áchi nkwɔ́ kpaŋkpáŋ ndŭ ɛyĭ ɛkotákátí are way Yesu andɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Pú wɔ kɛ óchí Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ătò? Pɛmé mmʉɛt ɛyɛ, ómpɛmɛ bhɛsé nkwɔ bhɔ!” 40 Kɛ mmŭ bɛbʉ́ achák wu are sayti yi bɛ, “Yĕndu ógù ndŭ ɛkotákátí mbɔ Yesu, ɔpú cháy Mandɛm-é?

41 Wɔ nɛ mɛ ségù ěti bɛpɔ̌ barak ayɛsɛ, kɛ mmŭ-nɛ abhíkí kʉ yɛ̌ ebéptí ɛnyiŋ?" 42 Arɛm yɛ bɛ, "Yesu, ghó mɛ ntínso, mpok óbhak Mfɔ." 43 Yesu aghati yí bɛ, "Nchí ghati wɔ bɛ, ɛchɔŋ, chɔŋ ómbak nɛ mɛ ndŭ nɛbhʉɛt maŋák anɛ bábhǐŋi bɛ Párádis." *

Yesu agú ndŭ ɛkotákáti
(Mt 27.45-56; Mk 15.33-41; Jn 19.28-30)

44 Ɛghákά nókɔ́ nkárénká byo nɛ ɛpay nɛ ngósí, mmok áném, ɛjuri ékwɛn ɛkuti ɛtɔk ɛnkɛm kpátɛ nkárénká érát beku, 45 mbɔnyunɛ mmok ábhíkí pɛrɛ ghɔɔ. Nɛ ɛkát ɛnɛ ɛchi amɛm ɛkɛrákap Mandɛm égháre ndŭ bɛbhɔk bɛpay gbee. 46 Yesu abik arɛm bɛ, "Ɛtaya, ndɔ́ nɛpém ɛna amɔ́ yɛ!" Arém nókɔ́ nɔ́, asɛbhɛ. 47 Mŭnti batɛmé nɛnu ághɔ́ nókɔ́ mɛnyiŋ mɛnkɛm ɛbhɛn bɛfakari, abiti Mandɛm, andɛmɛ nɔkɔ bɛ, "Tɛtɛp, mmŭ-nɛ achí mbʉ chak bɛsí Mandɛm!" 48 Ngémtay bo abhɛn báchémé nyaka arɛ ndu bɛghɔ, bághɔ́ yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ ɛfakari. Bágúrɛ nɛ basémé, mámbyaka nɔkɔ amɔ anti. 49 Bŏ mankɛm abhɛn bárínǰí Yesu, nɛ baghɔré abhɛn bábhó bɛkoŋo yi tɛ Gálili, báté nɛkɔ nɛsiɛ mángɔ nɔkɔ yĕntiki ɛnyiŋ.

Bábhémɛ Yesu
(Mt 27.59-61; Mk 15.42-47; Jn 19.38-42)

50-51 Mmŭ amɔt achí nyaka Yerúsalɛm mpok yɔ. Aka nnyén bɛ Joséf. Achi nyaka mmŭ Arimátia, ɛtɔk bo Israɛl. Abhak ndĭndu nɛ mmŭ chak nɛ ănòŋ nyaka mpok anɛ Mandɛm abhak Mfɔ bho. Abhak mmŭ amɔt ndŭ ɛchɛmɛ ɛgho ɛnɛ bŏ batí ɛtɔk. Kɛ ábhíkí ka nyaka nɛ bhɔ ndŭ nkaysi yap nɛ nɛkʉ wap. 52 Yí arɔk ntá Páilet bé ánchyé yi bɛtaŋ amfɛrɛ Yesu amfăy ɛkotákáti. Páilet áchyé nókɔ́ yi bɛtaŋ, 53 arɔk yɛ asɛbhɛ Yesu amik, anép yi nɛ ɛsyĕndɛn, arɔk afyé amɛm nnɛm ɛnén bátémé ndŭ sɛtárébhé, kɛ kɛre bhɛmɛ yĕ mmu aré. 54 Ɛchí nyaka chi nywɔp ɛnɛn bo bátòŋti mɛnyiŋ ɛbhɛn Nywɔbhé nɛywĕmʉɛt, nɛ érɔp chi mandú bɛghákά ndŭ mpok anɛ Nywɔbhé nɛywĕmʉɛt nébho. † 55 Baghɔrɛ abhɛn báfú nɛ Yesu tɛ Gálili, bákóŋo, baghɔ nnɛm, nɛ ɛnyŭ bábhúré mmʉɛt yi amɛm. 56 Bápét yɛ nsɛm ndŭ nɛbhʉɛt anɛ báchɔ̀kɔ amɛm Yerúsalɛm. Bátóŋti bawɛt ɛrítí ɛriɛp amɛn báwati amʉɛt ngu.

Nywɔbhé nɛywĕmʉɛt ɛnap négháká nókɔ́, báywĕmʉɛt mbɔ ɛnyŭ ɛbhé Moses érèm.

24

Yesu apɛtnsɛm ndŭ nɛpém
(Mt 28.1-10; Mk 16.1-8; Jn 20.1-10)

1 Nɛ nɛyĭnwyɔp ndŭ Nywɔbhé nɛywĕmʉɛt, baghɔré bhɔ básót bawɛréríɛp amɛn bɔ bághókó bárók ndŭ nnɛm Yesu nɛ nɛyĭnwyɔp. 2 Bághó bɛ ntay ɛnɛn anyŭ nnɛm nérɔp chi nɛpaká nnɛm. 3 Báchwé amɛm nnɛm, kɛ bákɛ ghɔ mmʉɛt yi. 4 Ɛchá bhɔ ɛnyu bákʉ. Témté wu, babhakanɛm bati apay nɛ ndɛn amʉɛt ɛné ékɔ̀t ŋwaŋwăŋwaŋ báté kɛkwɔt nɛ bhɔ. 5 Bɛcháy békém baghɔré bhɔ tontó. Bátép bati amik. Bŏ-bhɔ bábhép bhɔ bɛ, "Ndaká yí báyàŋ mmu anɛ achi nɛpém ndŭ nkwɔ́ bawú? 6 Apú fá. Mandɛm akʉ yi apɛtnsɛm ndŭ nɛpém nkúbhé mbɔ ɛnyŭ yi árémé nyaka bɛ ɛbhɔŋ bɛfakari. Twɔ́ ká ghɔ nɛbhʉɛt anɛ bábhúré yi. Tík ka ndŭ yi ágháti bhe mpok ábhʉét atú Gálili nɛ bhe. 7 Yi arɛm nyaka bɛ, chɔŋ mámfyɛ Mmu anɛ áfú ntá Mandɛm amɔ́ bŏ bɛbú, mángó yi ndŭ ɛkotákáti, nɛ éghaka nɔkɔ manywɔp arat, ampɛtnsɛm ndŭ nɛpém." 8 Baghɔré bhɔ bátik yɛ bɛyɔŋ Yesu. 9 Bápéré nókɔ́ nsɛm, bágháti mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛfakari ntá bŏnto Yesu bati byo nɛ amɔt nɛ bakoŋo bhi abhénéfú mankɛm. 10 Baghɔré abhɛn bághátí nyaka bŏnto Yesu mbok yɔ chi María anɛ áfú ɛtɔk Mágdala, nɛ Joana, nɛ María nnɔ Jems, nɛ baghɔré báchák abhɛn báchi nyaka nɛ bhɔ. 11 Kɛ bŏnto básót ɛnyiŋ ɛnɛ baghɔré bhɔ bárémé mbɔ ɛráká ndak, bɔ́ kɛnókó wáwák. 12 Yĕ nɔ́, Píta afate, ajɛt arɔk ndŭ nnɛm. Ákúrí nókɔ́, agʉɛp amík, ayiŋi amɛm nnɛm. Aghɔ́ bɛbhɔ́kɔ ndɛn ɛbhɛn ménébhé nyaka mmʉɛt Yesu nɛ bhɔ bhúré. Apɛtnsɛm anywɔ́p, amakati nɔkɔ ɛnyiŋ éné éfákárí.

Yesu atɛmɛri bakoŋo bhi bati apay ndŭ mbi Ɛmayus
(Mk 16.12-13)

13 Nkúbhé ɛwak ɛyɔ, bakoŋo Yesu bati apay báfá Yerúsalɛm bare rɔŋ ndu mótɔk anɛ bábhǐŋi bɛ Ɛmayus, nɛkɔ̌ ɛnɛn nɛchi mbɔ bɔkilómɛta nénɛnamɔt nɛ ɛbhɔ́k. 14 Mándɛmɛ nɔkɔ ěti mɛnyiŋ mɛnkɛm ɛbhɛn béfákárí. 15 Ɛné bárèm mánkɛm nɔkɔ ɛpúíti nɛ bati, mbɔŋ Yesu arɔk kɛkwɔt nɛ bhɔ ankɔ nɔkɔ nɛ bhɔ. 16 Kɛ ébhák mbɔ bé bágwɔt amík ayap. Bó kɛriŋi bé chí Yesu. 17 Abhép bhɔ́ bɛ, "Ntiki ndak băkɔ̀ măndɛmɛ nɔkɔ ɛnyunɛ?" Báté nsónso. 18 Mmu wap amɔt anɛ áká nnyén bɛ Klópas abhép yɛ yi bɛ, "Ndiɛrɛ wɔ kɛ óchí kɛnkɔ̌ anɛ átwɔ́ Yerúsalɛm anɛ ábhíkí riŋi mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛfakari aré ndŭ manywɔbhé-nɛ?" 19 Abhép bɛ, "Ntiki mɛnyiŋ?" Bákémɛ yi bɛ, "Mɛnyiŋ ɛbhɛn béfákárí nɛ Yesu anɛ Násáret. Achi nyaka ndɛmɛkɛpǐnti Mandɛm, nɛ atóŋ bɛsí bho nɛ bɛsí Mandɛm bɛ bɛtaŋ Mandɛm bɛchi nɛ yi ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn yi árèm nɛ ɛbhɛn yi ákè.

* **23:43** Nɔ chi: *Párádis. † **23:54** Yesu agú ndŭ nywɔbhɛ-bɛtik békòrɛ mmʉɛt manywɔp apay. Nywɔp nɛywĕmʉɛt bo Israɛl nébho nyaka chí beku, mpok mmok ánɛmɛ, ndŭ nywɔbhɛ-bɛtik bɛkɔrɛ manywɔp ápay.

20 Kɛ bŏbati bachiăkap Mandɛm nɛ bŏ batí
ɛtɔk abhɛsɛ bákém yi bachyɛ mangway, nɛ
bágó yi ndŭ ɛkotákátí. 21 Sébhaka nyaka
ntɨ bɛ yí kɛ ábhóŋɔ́ béférɛ bo Israɛl ndŭ
ɛsɔŋɔri. Ɛchí néne manywɔp arat ɛné ndak
ané áfákárí. 22 Ɛnyiŋ échák échí bé mbɔk
baghɔré ndŭ nkwɔ ywɛsɛ bákʉ batí átaka
bhɛsɛ amɛm. Bárók ndŭ nnɛm bĕti bheti,
23 kɛ bákɛ ghɔ Yesu. Bápɛtnsɛm barɛm bɛ
bághɔ̌ bo mbɔ bɔángɛl Mandɛm ndŭ kɛnó
amík antifú abhɛn bághátí bhɔ bɛ Yesu
achi nɛpém. 24 Mbɔk bo abhɛn báchí nyaka
ndŭ nkwó ywɛsɛ bárók ndŭ nnɛm bághó bé
yĕntɨkɨ ɛnyiŋ ɛchi nkúbhé mbɔ ɛnyŭ baghɔré
bhɔ báréme, kɛ bó kɛghó mbɔŋ Yesu." 25 Afɔ̌
kɛ Yesu árémé ntá yap bɛ, "Băchiŋtɨ băcha!
Nɛ batĭ yɛka ápú wakari ménóko mɛnyiŋ
mɛnkɛm ɛbhɛn barɛmé kɛpĭntɨ báreme! 26 Pú
Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ătò,
abhɔ̌ŋ nyaka bɛghɔ bɛsɔŋɔri ɛbhɛn mɛnkɛm
kɛ anchwe ndŭ kɛfɔ ɛki?" 27 Yesu abho yɛ
mɛnɛnɛ ntá yap bɛ manjwimɛm ndŭ mɛnyiŋ
ɛbhɛn básíŋí́ ĕti yi amɛm Ɛkáti Mandɛm,
bébho ndŭ Basiŋɨ Moses bɛrɔ́ŋ bɛghaka ndŭ
amɛn barɛmé kɛpĭntɨ Mandɛm mankɛm.

28 Bágháká kɛkwɔt ɛtɔk ɛnɛ bárɔ̀ŋ, Yesu
akʉ mbɔ bɛ ărɔ̀ bhɔ bɛrɔŋ ambɨ. 29 Kɛ bájwé
yi, barɛm bɛ, "Bʉ́ré nɛ bhɛsɛ. Nywɔp nérɔŋ
nɛ mbaŋ anaŋ ăgiri." Arɔk yɛ bɛbhʉ́rɛ nɛ
bhɔ. 30 Mpok nɛnyíé ákwáy nókó, asɔt ɛkpɔkó
brɛt. Achyé bakak ntá Mandɛm. Abho yɛ
bébókóti anchyɛ nɔkɔ ntá yap. 31 Amík ánénɛ
bhɔ, bárí́ŋɨ yɛ bɛ chi yi. Kɛ anɛmsi bhó
bɛsí. 32 Babho bɛrɛm nɛ batɨ bɛ, "Nyakányɛt
maŋák achi mbʉ bhɛsɛ antɨ mpok yi árèm
kɛpɨ nɛ bhɛsɛ ambi, anɛnɛ nɔkɔ basiŋ ntá
yɛsɛ!" 33 Báfáte témté bápɛtnsɛm Yerúsalɛm.
Bághó bŏnto Yesu bati byo nɛ amɔt nɛ
bakoŋo bhi abhénéfú abhɛn báchí nɛ bhó
ndŭ nɛbhʉɛt amɔt. 34 Nɛchwe báchwé,
bágháti bhɔ bɛ, "Acha apɛtnsɛm ndŭ nɛpém
tɛtɛp! Atŏŋ mmʉɛt ntá Símun!" 35 Bŏbhɔ bati
apay bágháti ɛnyiŋ ɛnɛ ɛfakari ambi, nɛ ɛnyu
bó bárí́ŋí́ yi mpok yi abɔkɔti brɛt achyɛ bhɔ
manyíé.

Yesu abhesi ntá bakoŋo bhi
(Mt 28.16-20; Mk 16.14-18; Jn 20.19-23; Bk 1.6-8)

36 Ɛné bárèm nɔ ĕti yi, mbɔŋ Yesu abhesi
bɛsí bhap! Arɛm bɛ, "Kpák ámbák nɛ bhe."
37 Bácháyti, nɛ bɛcháy békém bhɔ. Bákáysi
bɛ bághɔ̀ nɔ chi ɛfóŋɔ́ ngu. 38 Kɛ abhép bhó
bɛ, "Băcháy yi? Yi măməàkati amɛm batɨ
yɛka? 39 Ghó ká amɔ ya nɛ bɛkak ɛbha,
măndiŋɨ bɛ chi mɛ tɛtɛp. Mó ká mmʉ́ét ya
măngɔ bɛ chi mɛ. Ɛfóŋɔ́ épú bhɔŋ mmʉɛt nɛ
bɛghɛp mbɔ ɛnyŭ băghó bɛ mbɔŋ." 40 Arɛm
nɔkɔ nɔ, atóŋ bó amɔ yi nɛ bɛkak. 41 Bábhóŋ
maŋák tontó nɛ babhak maknkay bɛ yi achi
nɛpém. Ɛkʉ bó kɛnókó bɛ ɛchi tɛtɛp. Yesu
abhép bó bɛ, "Băbhɔŋ yĕnyiŋ mɛnyiɛ fá?"
42 Báchyɛ yi mbiŋ́ nsi anɛ bágwó. 43 Asɔt
anyié bɛsí bhap.

44 Aghati yɛ bhó bɛ, "Mɛnyiŋ ɛbhɛn băghɔ̀-
né, chí nkúbhé barak anɛ mĕghàti nyaka
bhe mpok mbʉɛt nɛ bhe. Mĕghàti nyaka
be bɛ, mɛnyiŋ mɛnkɛm ɛbhɛn béchi amɛm
basiŋ́ Moses nɛ amɛn abhɛn bɛchi ndŭ
basiŋ́ barɛmé kɛpĭntɨ nɛ ɛbhɛn béchí amɛm
Ɛkáti Bakway ĕti ya, bébhɔŋ bɛfu tɛtɛp."
45 Anɛnɛ yɛ nkaysi yap bɛ mánjwimɛm ndŭ
mɛnyiŋ ɛbhɛn básíŋí́ amɛm Ɛkáti Mandɛm.
46 Aghati bhɔ bɛ, "Básiŋ bɛ, Mpɛmɛ Mandɛm
afyé nyaka bariɛp bɛ ătò abhɔŋ béghɔ
ɛsɔŋɔri, angú, nɛ bɛghaka manywɔp árát,
ampɛtnsɛm ndŭ nɛpém. 47 Nɛ bɛ bábhɔŋ
bɛghati bŏ bɛtɔk mɛnkɛm ndŭ nnyén ɛni
bɛbho Yerúsalɛm bɛ Mandɛm ăfôŋɔri bo
abhɛn bátíknsɛm ndŭ bɛbʉ́ bhap. 48 Băchí
batísié ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛnkɛm nɛ
băbhɔŋ bégháti bo bachak bɔ mɛnkɛm.
49 Ghó ka, chɔŋ nto be akap anɛ Ɛtaya afyé
bariɛp bɛ ătò ntá yɛka. Kɛ băbhɔŋ ménoŋ
fá amɛm ɛtɔk kpátɛ bɛtaŋ mémfu amfay
mémbak nɛ bhe."

Yesu apɛtnsɛm ntá Mandɛm
(Mk 16.19-20; Bk 1.9-11)

50 Yesu asɔt yɛ baghɔkó bhi, afú ɛtɔk nɛ
bhɔ. Bárók bachwɔp ɛtɔk Bétani. Aré, ayoŋ
amɔ amfay, are yɛt bhɔ. 51 Ɛné yi áyèt bhɔ,
arɔ bhó, Mandɛm asɔt yi ámpétnsɛm amfay.
52 Nɛ ndŭ yi ákò baghɔkó bhi báré chyɛ yi
kɛnókó. Bápét yɛ nsɛm Yerúsalɛm nɛ bɛyắ
maŋák. 53 Báre rɔ́ŋ ɛkɛrákap mámbɨti nɔkɔ
Mandɛm.

Mbok Ndíndɨ́ mbɔnyu Jɔ̃n
ásɨŋ́

Ɛyɔŋ éyibhiri ɛrɔp nkwă

1 Bápérɛ ghoko mmɨk, mmu anɛ achi Ɛyɔŋ anáŋ achi nyaka. Abhak nɛ Mandɛm, nɛ abhak Mandɛm. 2 Abhak nɛ Mandɛm tɛ ndŭ nɛbhŏnɛt. 3 Mandɛm afʉét ntá yi kɛ ăghoko mɛnyiŋ mɛnkɛm. Mandɛm abhíkɨ́ ghoko yĕnyiŋ ɛnɛ yi apu nɛ yi. 4 Nɛpém néfù chí ntá yi mmu bábhɨ̀ŋɨ bɛ Ɛyɔŋ. Nɛ nɛpém ɛnɛn nébhak ɛróŋɔ́ ɛné ékʉ̀ bo mángó tɛtɛp. 5 Ɛróŋɔ́ yɔ éghɔ ndŭ nɛbhʉɛt anɛ ɛjuri ɛchi, nɛ ɛjuri épú kway mɛnɛmɛ yɔ. *

6 Mandɛm atŏ nyaka mmu amɔt anɛ aka nnyén bɛ Jɔ̃n. 7 Atwó bégháti bho ĕti ɛróŋɔ́ ɛyɔ bɛ yĕntikɨ mmu anɛ ághókó ɛnyiŋ ɛnɛ yi árèm, anoko yɔ. 8 Jɔ̃n apu nyaka ɛróŋɔ́ yɔ. Atwó chí bégháti bho ɛnyiŋ ɛnɛ yi ariŋɨ ĕti ɛróŋɔ́ yɔ.

9 Ɛróŋɔ́ ɛnɛ tɛtɛp, ɛné ékʉ̀ yĕntikɨ mmu angɔ mbaŋ étwó ntá bŏ mmɨk.

10 Ɛyɔŋ ébhak fá amɨk, nɛ báfáét ntá yi kɛ bághoko mmɨk. Yĕ nɔ, mpok yi átwó fá amɨk, bŏ mmɨk kɛriŋɨ ɛnyu mmu yi achi. 11 Atwó ntá bŏbhi, kɛ bŏbhi bábhíkɨ́ sɔt yi nɛ maŋák. 12 Kɛ bo mankɛm abhɛn básórɛ́ yí nɛ maŋák, básíkɨ nti nɛ yi, ăchyɛ bhɔ bɛtaŋ bé mándɔp chí bɔ Mandɛm. 13 Mbɔŋ Mandɛm kɛ ákʉ̀ bɔ mambak bŏbhi. Bábhíkɨ́ fu nyaka yɛ chi amʉɛt nkwă, nɛ yĕ chi ndŭ nkaysi nkwăŋwaŋ.

14 Ɛyɔŋ, éyíbhiri nkwă, atwó achɔkɔ nɛ bhɛsɛ. Séghó mɛnwɔp ɛbhi ɛbhɛn bɛjwi nɛ bɛrĭndu nɛ tɛtɛp. Ɛyɔŋ chi Njaŋamɔ anɛ áfú ntá Ɛta. 15 Jɔ̃n ăghàti nyaka bho ĕti yi ambɨk, andɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Né chi mmŭ anɛ mérèm nyaka ĕti yi bɛ, ‘Mmŭ anɛ átwɔ̀ mɛ ansɛm achá mɛ. Bápérɛ bhe mɛ, yí achi.’ ” 16 Ɛ̀ti bɛyằ bɛrĭndu ɛbhi, achyé bhɛsɛ áfɔ̀k ndɔŋ nɛ ndɔŋ. 17 Mandɛm afʉɛt nyaka ntá Moses achyɛ bho bɛbhé. Kɛ afʉɛt chi ntá Yesu Kristo kɛ ătɔŋ bhɛsɛ bɛrĭndu bhi nɛ tɛtɛp. 18 Yĕ mmu abhíkɨ́ re ghɔ Mandɛm. Njaŋamɔ ywi mmu achi nɛbhʉɛt amɔt nɛ yi kɛ ákú bo mandiŋɨ mmu yi achi.

Ɛnyiŋ ɛnɛ Jɔ̃n Njwiti ághátí bho ĕti Yesu (Mt 3.1-12; Mk 1.1-8; Lk 3.1-18)

19 Ɛwak émɔt, bŏbati bo Israɛl abhɛn Yerúsalɛm bátó bachiăkap Mandɛm nɛ bŏnɛrékɛt Lévi ntá Jɔ̃n bɛ mámbép yi angati bhɔ ɛnyŭ mmu yi achi. Nɛ chi ɛnyiŋ ɛnɛ éfú Jɔ̃n anyu mbɔ ntísiɛ. 20 Yi kɛ bhɛsɛ bho yĕnyiŋ nɛ yi kɛ rɔ bɛkɛmɛ bhɔ. Arɛm bɛ, “Puyĕ mɛ kɛ nchí Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ătò.” 21 Bŏ bhɔ bápɛt bábhép yi bɛ, “Wɔ ɔchí yé agha? Ɛláija kɛ?” Jɔ̃n yi bɛ, “Mpú Ɛláija.” Bápét babhɛp yi bɛ, “Ɔchí ndɛmɛkɛpĭntɨ anɛ Moses árémé nyaka bɛ ătwɔ̀?” Akɛmɛ bɛ, “Æe.” 22 Ndɔŋ ɛyɔ bábhép yi bɛ, “Wɔmbŏŋ ɔrɛm bɛ ɔchí agha? Ghatí bhɛsɛ mmu wɔ ɔchí bé sémpétnsɛm nɛ ɛyɔŋ ntá bo abhɛn bátó bhɛsɛ. Wɔmbŏŋ ɔchí agha?” 23 Jɔ̃n aghati bhɔ mbɔnyŭ ndɛmɛkɛpĭntɨ Asaya arɛmɛ nyaka bɛ, “Nchí mmŭ anɛ achi amɛm baso ábìk nɛ ɛyɔŋ amfay andɛmɛ nɔkɔ bɛ, ‘Nyabhé ká mbi Acha ambak chak.’ ”

24 Bŏnkwɔ Fárisi kɛ bátó nyaka bŏbhɔ ntá Jɔ̃n. 25 Bábhép yi bɛ, “Ɔbhé ɔpú Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ătò, ɔbhé ɔpú Ɛláija, nɛ ɔpú ndɛmɛkɛpĭntɨ, kɛ ndaká yí ójwĭti bho?” 26 Jɔ̃n akɛmɛ bhó bɛ, “Mĕjwĭti bho nɛ manyiɛp, kɛ mmu áchí fá téé nɛntɨ ɛnɛka anɛ băbhíkɨ́ riŋɨ. 27 Yi ătwɔ̀ mɛ ansɛm. Mbíkɨ́ kway mmu anɛ nchí kaŋari nkwɔbhénya bɛkak ɛbhi.” 28 Mɛnyiŋ ɛbhɛn béfákárí chi ɛtɔk Bétani, ɛbhĕ Nyén Jódan, nɛ ndŭ nɛbhʉɛt anɛ Jɔ̃n ájwĭti nyaka bho.

Yesu, Mónkwɔmén Mandɛm

29 Ntɨ nywɔp, Jɔ̃n aghɔ Yesu ndu átwɔ̀ ntá yi, arɛm bɛ, “Yiŋɨ́ Mónkwɔmén Mandɛm anɛ ápɔ̀kɔ bɛbú bo mankɛm fá amɨk! 30 Yí kɛ mĕrèm nyaka ĕti yi bɛ, ‘Mmŭ ătwɔ̀ mɛ ansɛm anɛ acha mɛ mbɔnyunɛ bápɛrɛ bhe mɛ, yi achi.’ 31 Yĕ mɛmbɔŋ mbíkɨ́ riŋɨ nyaka bɛ chi yí, kɛ ntí anɛ ntwó njwiti nɔkɔ bho nɛ manyiɛp chí ndu bɛkʉ bo Israɛl mandiŋɨ mmu yi achi.” 32 Jɔ̃n abho bɛghati bho ɛnyiŋ ɛnɛ yi ághó nɛ amík ĕti Yesu. Yí bɛ, “Ngɔ ndŭ Ɛfóŋɔ́ Mandɛm áfú amfay asɔt mkpá ebhóŋɔ́ are sɛp kpát ate yi amʉɛt. 33 Kpátɛ mpok ɛyɔ, nkɛ riŋɨ bé chí yí. Kɛ Mandɛm mmu átó mɛ njwiti bho nɛ manyiɛp, anáŋ aghati nyaka mɛ bɛ, ‘Mmu anɛ óghó Ɛfóŋɔ́ Mandɛm asɛbhɛ arɔp nɛ yi, yí wu kɛ achi mmu anɛ ájwĭti bho nɛ Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ.’ 34 Mɛ Jɔ̃n ngɔ nɛ amík ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn béfákárí, nɛ nchí rɛm mbɔ ntísiɛ bɛ tɛtɛp mmŭ-nɛ chi Mmɔ Mandɛm.”

Bakoŋɔ Yesu ahbɛn mbɨ

35 Néyí nókó, Jɔ̃n apɛt abhak téé nɛ bakoŋɔ bhi bati apay. 36 Aghó ndŭ Yesu áfʉɛ̀t, arɛm bɛ, “Ghó Mónkwɔmén Mandɛm!” 37 Bakoŋɔ́ Jɔ̃n bati apay bághók nókó ɛnyiŋ ɛnɛ yi árémé, bárɔ́ yi bábho bɛkoŋɔ Yesu. 38 Yesu ayibhiri mmʉɛt aghɔ bhɔ ndu bákɔ̀ŋɔ yi. Abhép bhɔ bɛ, “Bắyàŋ yi?” Bákɛmɛ yi bɛ, “Rábay, ɔchɔkɔ fá?” [Rábay chi Ntɔŋ] 39 Aghati bhɔ bɛ, “Twó ká ghɔ.” Bárók nɛ Yesu baghɔ nɛbhʉɛt anɛ yi áchɔ̀kɔ. Mpok yɔ nywɔp nébhák mbɔ nkárénká ɛnwi ɛné ngósí. Bábhák nɛ yi kpátĕ bɛti bɛgʉ.

* **1:5** Ɛjuri épú kway mɛnɛmɛ yɔ: Nɔ chi bɛ Satan apú kway bɛtaŋ ancha Yesu.

40 Mmu amɔt ndŭ bŏbhɔ bati apay abhɛn bághoko nyaka ɛnyiŋ ɛnɛ Jɔn árémé ěti Yesu, nɛ abho bɛkoŋo yi aka nnyén bɛ Andru. Abhak manɔ Símun Píta. 41 Arɔk témté, aghɔ mómayi Símun, aghati yi bɛ, “Séghɔ mmu anɛ bábhiŋi bɛ, ‘Mɛsáya’ ”, nɔ chi, Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ătò. 42 Andru asɔt Símun arɔk ntá Yesu nɛ yi. Yesu ayiŋi yí, arɛm bɛ, “Wɔ ɔchí Símun, mmŏ Jɔn. Chɔŋ nnyén ɛna néchák némbak bɛ Séfas” [nɔ chí Sɛtárébhé]. †

Yesu abhiŋi Filip nɛ Natániɛl bé mámbák bakoŋo bhi

43 Nti nywɔp, Yesu akʉ nti bérɔŋ atú Gálili. Arɔk aghó mmu anɛ áká nnyén bɛ Filip. Aghati yi bɛ, “Twó bhák nkoŋo wa.” 44 Filip abhak mmŭ Bɛtsáida, nkúbhé ɛtɔk ɛnɛ Andru nɛ Píta báfú aré. 45 Filip arɔk atɛmɛri Natániɛl aghati yi bɛ, “Séghŏ mmu anɛ Moses ásíŋí nyaka ěti yi amɛm Ɛkáti Bɛbhé Mandɛm, nkúbhé yi mmŭ barɛmé kɛpǐnti nkwɔ básíŋí ěti yi. Nɔ chi, Yesu mmu Násáret, mmŏ Joséf.” 46 Natániɛl ághókó nókó ɛnyiŋ ɛnɛ Filip árémé abhép yi bɛ, “Ntiki ɛrítí ɛnyiŋ ékway bɛfu Násáret?” Filip aghati yi bɛ, “Wɔmbɔŋ twó ghó.” 47 Yesu ághó nókó ndŭ Natániɛl átwɔ ntá yi, arɛm ěti yi bɛ, “Né, chi mbŏŋ mmŭ Israɛl témé témé. Bapu apú nɛ yi wáwák.” 48 Natániɛl abhép Yesu bɛ, “Ɔkʉ ná kɛ ŏriŋi mɛ?” Yesu akɛmɛ yi bɛ, “Filip ápérɛ bhiŋi wɔ ndŭ mpok anɛ ɔchí anɛrénɔk fig, nnáŋ ngɔ wɔ.” 49 Natániɛl arɛm bɛ, “Ntɔŋ, ɔchí Mmɔ Mandɛm tɛtɛp! Ɔchí Mfɔ bo Israɛl!” 50 Yesu ákémé yí bɛ, “Ɛti ndémé bé ngɔ wɔ anɛrénɔk fig kɛ ónókó bé nchí Mmɔ Mandɛm? Chɔŋ óngó mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛcha ɛbhɛn.” 51 Yesu aghati yi bɛ, “Tɛtɛtɛp, chɔŋ măngɔ ndŭ nɛbu nénɛnɛ gbee, bɔángɛl Mandɛm mánkó amfay mánsɛbhɛ nɔkɔ amik bɛtɛmɛri Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm.”

2

Yesu akʉ manyiɛp ayibhiri mmɛm ndŭ ɛpă nɛbhay

1 Ɛfʉérɛ nókó manywɔp apay, ɛpă nɛbhay ébhák amɛm ɛtɔk Kána, atú Gálili. Nnɔ Yesu abhak aré. 2 Mának nyaka Yesu nkwó nɛ bakoŋo bhi ndŭ ɛpă nɛbhay ɛyɔ. 3 Mmém ámáy nókó, nnɔ Yesu arɔk aghati yi bɛ, “Mmém ɛpă amay.” 4 Yesu akɛmɛ yi bɛ, “Mmá, ndaká yí ósɔŋɔri mɛ ěti mmém? Mpok aya abhíkí re kway.” 5 Máyi aghati bo abhɛn bákɔrɛ mmɛm bɛ, “Kʉ ka yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ yí ághàti bhe.” 6 Bɛjŏ manyiɛp bɛtandat bɛchi nyaka arɛ téé. Yĕntiki ɛjɔ ésɔt nyaka mbɔ líta manyiɛp bɛsă byo. Békóŋo ɛpiŋ ɛné bo Israɛl, básɔt nyaka manyiɛp ndŭ bɛjɔ ɛbhɔ ndu béso bépókó mmʉɛt. 7 Yesu aghati bakʉ bɛtik bɛ, “Fíé ká manyiɛp amɛm bɛjɔ ɛbhɔ kpát ménjwi.” Báfyé manyiɛp amɛm bɛjɔ, béjwí tɛ anyu. 8 Aghati bhɔ bɛ, “Sɔt ka mbɔk mănchyé ntá mŭnti ɛpă nɛbhay”. Bákú nó. 9 mŭnti ɛpă nɛbhay ághókótí nókó, aghó bé manyiɛp mɔ arɔp chi mmém. Yi kɛriŋi ɛbhak mó áfú, yĕndu bakŭ bɛtik abhɛn bákò mɔ báríŋí nyaka bɛ manyiɛp kɛ ayibhiri ndŭ mmɛm. Mŭnti ɛpă nɛbhay abhiŋi mbăyngɔré, 10 arɛm bɛ, “Ndŭ ɛpa, báyambi mantwɔ chi nɛ ɛrítí mmém. Nɛ bo mănáŋ mányú ánchwé bhɔ amʉɛt, kɛ mántwɔ nɛ yĕntiki ɛnyŭ mmém báchák. Kɛ ɔrɔ́ ɛrítí mmém ansɛm, nɛ néné kɛ ótwɔ̀ nɛ mó.” 11 Yesu akʉ nyaka ɛnyiŋí maknkay ɛnɛ amɛm ɛtɔk Kána, atú Gálili. Ɛbhák ɛriŋ ɛné mbi ɛnɛ yi aká ndu bɛtɔŋ ɛnyŭ bɛtaŋ ɛbhɛn yi ábhóŋɔ́. Ɛká, bakoŋo bhi mánóko bɛ yi achi Mmɔ Mandɛm.

12 Ɛpă nɛbhay éfʉérɛ nókó, Yesu asɛp arɔk Kapĕnaum nɛ máyi nɛ bŏmayi nɛ bakoŋo bhi. Bábhak aré ndŭ mpay manywɔp.

Yesu achwe ɛkɛrákap Mandɛm abók bakɔ̆siɛ

(Mt 21.12-13; Mk 11.15-17; Lk 19.45-46)

13 Ɛpă Nɛkiŋi ɛnɛ bo Israɛl érɔ́bhé nókó kékwót, Yesu akó, arɔk Yerúsalɛm ndu mɛnyiɛ ɛpă ɛyɔ. 14 Aré, arɔk achwe amɛm ékírí ɛnɛ ɛkɛrákap Mandɛm. Aghó bo abhɛn bátí mpɔŋ nɛ bághóŋɔmén nɛ bɛbhóŋó. Bo básɔt nyaka mɛnyiŋ ɛbhɔ ndu bɛchyɛ akap. Aghó bawupsi bakap nkwɔ aré. 15 Asɔt nnik aghoko ékpá, abho bébok bho nɛ yɔ, bɛ mámfú amɛm ɛkɛrákap Mandɛm. Akʉ ɛnyumɔt nɛ bághóŋɔmén, nɛ mpɔŋ ɛné échí aré. Atakati béfémé bo abhɛn bákɔ̀ ɛsié bakáp bɛwupsi, nɛ atakati bakáp ayap. 16 Aghati batí bɛbhóŋó bɛ, “Fɛré ká mɛnyiŋ ɛbhɛn fá! Bǎké sɔt ɛkɛt Ɛtaya mănjibhiri ndŭ ɛkɛrésiɛ!” 17 Ndak awu áku bakoŋo bhi bátik bɛ Ɛkáti Mandɛm érèm bɛ, “Chɔŋ ɛkɔŋ ɛné mbóŋɔ́ nɛ ɛkɛt ɛyɛ éngway mɛ.” 18 Békóŋo ɛnyiŋ ɛnɛ Yesu áku, bo Israɛl bábhép yi bɛ, “Ntiki ɛnyiŋí maknkay ókway bɛkʉ mbɔ ɛriŋ ndu bɛtɔŋ bhɛsɛ bɛ ɔbhŏŋ bɛtaŋ bɛkʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn?” 19 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, “Mbák măncháŋtí ɛkɛrákap ɛnɛ, chɔŋ mpɛt nte yó ndŭ manywɔp arat.” 20 Bo Israɛl bárém bɛ, “Cháá, báté ɛkɛt ɛnɛ ndŭ mamié bɛsa bɛpay nsɛm atandat, ɔbhé ŏkway bɛte yɔ ndŭ manywɔp ararɛ?” 21 Kɛ ɛkɛrákap ɛné Yesu árémé ébhak chi mmʉɛt yi. 22 Mpok Mandɛm akʉ yi ámpɛtnsɛm ndŭ nɛpém, kĕ bakoŋo bhi bátik bɛ yi arɛm nyaka bɛyɔŋ ɛbhɛn. Ɛká bɔ mánóko mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi amɛm Ɛkáti Mandɛm nɛ ɛbhɛn Yesu árémé.

Yesu aríŋí ɛnyŭ nkwă achi

23 Ɛné Yesu áchí Yerúsalɛm ndŭ mpok Ɛpă Nɛkiŋi, bɛyă bo básíkinti nɛ yi ěti mɛnyiŋí

† **1:42** Séfas ndŭ ɛyɔŋɔ́ Grik chi “Sɛtárébhé” ndu Kényaŋ.

maknkay ɛbhɛn bághó yi ákú. 24 Kɛ Yesu kɛgʉ́ép mmʉ́ɛt ntá yap, mbɔnyunɛ, arínɨ́ nyaka ɛnyú nkwă̰ŋwaŋ achi. 25 Yĕ mmu kɛghati yi nkaysi bŏbhɔ mbɔnyunɛ yímbɔŋ arínɨ́ nyaka ndŭ ntɨ̌ nkwă̰ nɛchi amɛm.

3

Yesu nɛ Nikɔdémɔs

1 Mŭnti bo Israɛl amɔt achi nyaka. Aka nnyén bɛ Nikɔdémɔs. Abhak mŭnkwɔ Fárisi. 2 Ɛwak émɔt arɔk ntá Yesu nɛ bɛti arɛm bɛ, “Ntɔŋ, sérínɨ́ bé Mandɛm kĕ átó wɔ bɛ óntwɔ́ óntɔ́ŋ bo mbɔnyunɛ yĕ mmu apú kway bɛkʉ́ mɛnyiŋɨ́ maknkay ɛbhɛn ókʉ̀ mbák Mandɛm apu nɛ yi.” 3 Yesu aghati yi bɛ, “Tɛtĕtɛp, Mandɛm apú kway bɛbhak ntá mmu mbɔ Mfɔ ywi, kpátɛ mámbe yi ndɔŋ achak.” * 4 Nikɔdémɔs abhép yi bɛ, “Ná bákway bɛbhe mmu anɛ ánáŋ áchíkí? Akway bépétnsɛm amɛm mɛniɛ máyi bɛ mámbé yi ndɔŋ achak kɛ?” 5 Yesu akɛmɛ yi bɛ, “Tɛtĕtɛp, Mandɛm apú kwáy bɛbhak ntá mmu mbɔ Mfɔ ywi kpátɛ mámbé yi nɛ manyiɛp* nɛ Ɛfóŋó Mandɛm. 6 Nɛbhĕ ɛnɛn nkwă chi nɛbhĕ nkwɔmʉ́ɛt, kɛ nɛbhĕ Ɛfóŋó chí ɛnɛn néfú ntá Ɛfóŋó Mandɛm. 7 Ɔkɛ́ bhák maknkay ndu ngátí wɔ bɛ, ‘Bábhɔŋ bɛbhe wɔ ndɔŋ achak.’ 8 Mbʉ́ép áfòk, ándɔk ɛbhak ɛnɛ wu ábhóŋó bérɔŋ. Ɔghok ndu wu áfʉ̀ɛt kɛ ɔpú riŋi ɛbhak wu áfú nɛ ɛbhak ɛnɛ wú árɔ̀ŋ. Ɛchí ɛnyumɔt nɛ yĕntiki mmu anɛ bábhé yi ndu bɛtaŋ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ.” 9 Nikɔdémɔs abhép yi bɛ, “Ɛyɔ ɛkway béfàkari ná?” 10 Yesu akɛmɛ yi bɛ, “Ɔchí ntɔŋ ntá bo Israɛl anɛ bo báriŋi sayri, yĕ nɔ ɔbhíkí riŋi mɛnyiŋ ɛbhén-ɛ? 11 Tɛtĕtɛp, sérèm mɛnyiŋ ɛbhɛn séríŋɨ́, nɛ séghàti bho chi mɛnyiŋ ɛbhɛn séghó nɛ amík, yĕ nɔ bă̰pú noko mɛnyiŋ ɛbhɛn séghàti bhe. 12 Mbák ngátí bhe mɛnyiŋ ĕti barak ané áfàkari fá amik be kɛnókó, ná bă̰kwáy mɛnoko mbák ngátí bhe mɛnyiŋ ĕti barak anɛ áfàkari awu amfay? 13 Yĕ mmu amɔt ábhíkí re ko amfay ɛbhak ɛnɛ Mandɛm achi, ébhíkí fʉɛt Mmu anɛ áfú ntá Mandɛm, yi mmu áfú amfay atwɔ amik. 14 Nkúbhé mbɔ ɛnyú Moses ásɔ́ré nyaka nnyó-sɛnɔŋ abhat ndŭ ɛnɔk, ayoŋ amfay, amɛm baso, ɛnyu ɛyɔ kĕ bábhóŋó bɛyoŋ Mmu anɛ áfú ntá Mandɛm nkwɔ amfay. 15 Bábhɔŋ bɛkpaŋ yi amfay ɛnɔk bɛ yĕ agha anɛ anoko yi, ámbóŋ nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti.

16 “Mandɛm akɔŋ nyaka bŏ mmik tontó, kpát achyɛ Njaŋá Móywi bɛ yĕ agha anɛ ánókó yi, ákɛ́ gu áném, kɛ ámbóŋ nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ ngwénti. 17 Mandɛm abhíkí to Mŏywi fá amik bɛ ántwɔ́ ántáŋ bŏ mmik andɛm bɛ babhɔŋ bɛkwénɛ́. Atŏ yí chi bé ámfʉ́ét ntá yi, ampɛmɛ bŏ mmik. 18 Bápú tɛmsi mmu anɛ ánókó yi, kɛ mmu anɛ ábhíkí ka mɛnoko, bɛkwénɛ́ bɛchi nɛ yi mbɔnyunɛ ábhíkí ka mɛnoko Njaŋa-Mɔ Mandɛm. 19 Ntí anɛ Mandɛm átàŋ bo abhɛn bábhíkí noko Móywi chi bé ɛróŋó étwɔ fá amik kɛ bo bákɔŋ ejuri bácha ɛróŋó, mbɔnyunɛ barak abʉ́abʉ kɛ bɔ bákʉ̀. 20 Yɛntiki mmu anɛ ákʉ̀ barak abʉ́abʉ ăpap ɛróŋó. Apú rɔŋ ɛbhak ɛnɛ ɛróŋó ɛchi ndŭ ápú yaŋ bo mangɔ mɛnyiŋ yi ákʉ̀. 21 Kɛ mmu anɛ ákʉ̀ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi tɛtɛp ătwɔ ndŭ ɛróŋó nɛ maŋák, bɛ bo mangɔ bɛ Mandɛm kɛ ákwak yi ankʉ mɛnyiŋ ɛbhɔ.”

Ɛnyiŋ ɛnɛ Jŏn árémé ĕti Yesu

22 Yesu ánáŋá nókó bérém ɛnyiŋ ené yi ághàti Nikɔdémɔs, arɔk bɛbhak bɛchak atú Judéya nɛ baghɔkó bhi. Abhak aré nɛ bhɔ anjwiti nɔkɔ bho. 23 Mpok ɛyɔ, Jŏn abhak Aénɔn, kɛkwɔt nɛ Sálim, anjwiti nɔkɔ bho. Abhak aré mbɔnyunɛ manyiɛp aya nyaka ɛbhak ɛyɔ. Bo báré rɔŋ ntá yi, anjwiti nɔkɔ bhɔ. 24 Bábhíkí re kɛm nyaka Jŏn mamfyɛ ɛkɛrékɛnɔŋ.

25 Ɛbhíkí tat, ɛpúítí ékwén nɛnti bakoŋɔ Jŏn nɛ mmu Israɛl achak ĕti ɛnyŭ nɛso ɛnɛn nékʉ̀ mmu ambak pépép bɛsí Mandɛm. 26 Ɛkú bakoŋɔ Jŏn bárók ntá yi barɛm bɛ, “Ntɔŋ, mmu anɛ achi nyaka nɛ wɔ ɛbhé Nyén Jódan ɛné awu óngati nɔkɔ bo mɛnyiŋ ĕti yi, ăjwiti bho nɛ yĕntiki mmu árɔ̀ŋ ntá yi.” 27 Jŏn akɛmɛ bhɔ bɛ, “Yĕ mmu apu kway bɛbhɔŋ ɛnyiŋ kpátɛ Mandɛm anchyɛ yi yɔ. 28 Bĕ babhɔŋ bă̰chí batísiɛ ndŭ ndémé bé puyĕ mɛ kĕ nchí Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ătò. Nchí chí mpɔkɔntó anɛ Mandɛm átó bɛ njambi kɛ yi antwɔ. 29 Mbă̰y-ngɔrɛ kɛ ábhóŋó ngɔré. Mmʉ́ɛrɛ mbă̰yngɔré anɛ áchí téé ánòŋ béghok ɛyɔŋ ɛnɛ mbă̰yngɔré, † ă̰ghok ɛyɔŋ ɛyi, ambóŋ bɛyă maŋák. Ɛnyu yɔ kɛ échi nɛ mɛ. Maŋák ama ajwí pɔ́ɔt néné. 30 Nsóŋó yí abhɔŋ békó nókó kó, aya ansɛp nɔkɔ.

31 “Mmu anɛ áfú amfay, achá yĕntiki mmu achak. Mmŭ mmik afu fá amik, nɛ ărɛm chi barak ané mmik. Mmu anɛ áfú amfay achá bŏ mmik mankɛm. 32 Yí ăghati bo mɛnyiŋ ɛbhɛn yi aghɔ nɛ amík, aghók nɛ batú. Yĕ nɔ, yĕ mmu apú noko ɛnyiŋ ɛnɛ yi árèm mbɔ ɛnyiŋ. 33 Kɛ mmu anɛ ághókó ɛnyiŋ ɛné yi arɛmɛ anoko, ătɔŋ bɛ yi anókó ɛnyiŋ ɛnɛ Mandɛm árémé bɛ échí tɛtɛp. 34 Ɛchi nɔ mbɔnyunɛ yí mmu Mandɛm átó, árèm chi Ɛyɔŋ Mandɛm mbɔnyunɛ Mandɛm achyé yi Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ njɛnti ti. 35 Ɛta Mandɛm akɔŋ Móywi nɛ afyé mɛnyiŋ mɛnkɛm yi awɔ. Mandɛm achyé yi Ɛfóŋó ɛyi njɛnti

* **3:3** Bɛbhe mmu ndɔŋ achak: Chi nɛpém nɛkɔ ɛnɛn Mandɛm áchyɛ mmu mpok yi átíknsɛm ndŭ bɛbʉ́, aka bɛ Yesu achi Mpɛmɛ nɛ Acha ntá yi. † **3:29** Ndu kémbʉ́ɛp, Yesu achi mbă̰yngɔré mbɔnyunɛ atwɔ nyaka fá amik chi ĕti yɛsɛ, nɛ mbák sémbat mmʉ́ɛt nɛ yi, yĕnyiŋ ɛpu kway bɛfap bɛsɛ nɛ yi.

ti. 36 Yɛ̌ntiki mmu anɛ ánókó Mmu anɛ áfú ntá Mandɛm, ábhòŋ nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti. Mmu anɛ ábhíkí noko Mmu anɛ áfú ntá Mandɛm apú bhɔŋ nɛpém. Kɛ bɛbɛ̌nti Mandɛm bétiŋi nɛ yi."

4

Yesu nɛ ngɔ́ré Samária

1 Yesu ariŋi bɛ bɔ̌nkwɔ Fárisi bághók bɛ bɛyǎ bo bárɔbhɛ koŋo chi yi nɛ yí anjwiti nɔkɔ bhɔ, nɛ bé bakoŋo bhi báyá mancha nɔkɔ abhɛn Jɔn. 2 Sayri sayri, puyɛ̌ Yesu kɛ ájwɨ̀ti nyaka bho, chí bakoŋo bhi. 3 Yesu árínɨ́ nɔkɔ nɔ, afa atú Judéya apɛt atú Gálili. 4 Abhɔ̌ŋ nyaka béfʉ́ét atú Samária ndu bɛrɔn Gálili. 5 Ɛkʉ, akɔ aghaka ɛtɔk Samária ɛnɛ bábhiŋi bé Síka, kékwɔ́t nɛ nɛbhʉ́érémik anɛ Jekóp áchyɛ tɛntɛp ntá móywi Joséf. 6 Mbokó manyiɛp anɛ Jekóp ábhák arɛ. Yesu ághákà nɔkɔ aré, ndǔ yi ánáŋ ápóbhé, achɔkɔ nɛpaká mbokó manyiɛp wu. Nywɔp nébhák mbɔ nkárénká byo nɛ ɛpay.

7 Ngɔ́ré Samária amɔt atwɔ́ ndu bɛya manyiɛp aré. Yesu aghati yi bɛ, "Mma, chyɛ mɛ manyiɛp nnyú." 8 Mpok ɛyɔ, bakoŋo Yesu bárɔŋ nyaka ɛtɔk ndu békú nɛnyíé. 9 Ngɔ́ré Samária wu akɛmɛ Yesu bɛ, "Wɔ, ɔchí mmu Ju, atú Judéya, mɛ mbák ngɔ́ré atú Samária, ekɔ ná kɛ ɔ̌rɛm bɛ nchyé wɔ manyiɛp ónyú. Bǒ Judeya bábhíkí bhɔŋ yɛ̌nyiŋ bɛkʉ nɛ bhɛsɛ bo Samaria!" 10 Yesu akɛmɛ yi bɛ, "Mbɔ ɔríŋí akap anɛ Mandɛm áchyè bho, nɛ mmu anɛ árémé nó bɛ, 'Chiɛ mɛ manyiɛp', mbʉ ɔrɛm mɛ nchyé wɔ manyiɛp amɛn áchyè nɛpém." 11 Ngɔ́ré wu arɛm bɛ, "Ɛta, ɔbhíkí bhɔŋ ɛnyiŋ ndu béyǎ manyiɛp nɛ yɔ, nɛ mbokó manyiɛp áchwe, ɔ̌bhɔŋ manyiɛp amɛn áchyè nɛpém fá? 12 Ɔchá ɛtayɛsɛ Jekóp mmu átémé nyaka mbokó manyiɛp anɛ arɔ ntá yɛsɛ? Ná ókway bɛchyɛ mmu manyiɛp amɛn áchá amɛn yímbɔŋ ányu nyaka, nɛ bɔ̌bhi mányú, mpɔŋ ɛyi énýú?" 13 Yesu akɛmɛ yi bɛ, "Yɛ̌ agha anɛ ányù manyiɛp amɛn, apú rɔ bébhɔŋ ɛkwaká manyiɛp. 14 Kɛ mmu anɛ ányù manyiɛp amɛn mɛ̌chyè, apú pɛrɛ bhɔŋ ɛkwaká manyiɛp wáwák. Manyiɛp amɛn mɛ̌chyè yi, ǎbhák ntá yi mbɔ ntí mónyɛn ané manyiɛp ányày arɛ, anchyɛ nɔkɔ yi nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti." 15 Ngɔ́ré wu arɛm ntá yi bɛ, "Ɛta, chyɛ mɛ manyiɛbhé mɔ, bé manyiɛp ákɛ́ pɛrɛ kwak mɛ, nɛ bɛ nképɛrɛ twɔ fá ndu bɛya manyiɛp."

16 Yesu aghati yi bɛ, "Dɔ́k bhiŋi nném aywɛ, twɔ́ nɛ yí." 17 Ngɔ́ré wu akɛmɛ yi bɛ, "Mbíkí bhóŋ nném." Yesu arɛm bɛ, "Ɔrɛm tɛtɛp bé ɔbhiki bhɔŋ nném. 18 Ɔnáŋ ɔbhɔ̌ŋ maném batay, nɛ mmǔ anɛ óchí nɛ yi néne, abhiki bhay wɔ. Ɔrɛm tɛtɛp!" 19 Ngɔ́ré wu arɛm ntá yi bɛ, "Ɛta, ngɔ nénɛ bɛ ɔchí ndɛmɛkɛpǐnti Mandɛm. 20 Bɔtayɛsɛ bátwɔ̀ nyaka fá ndǔ njiɛ nɛ mánchyɛ nɔkɔ Mandɛm kɛnókó, kɛ be bǒ Judeya bǎrèm bɛ Yerúsalɛm kɛ áchi ɛbhak ɛnɛ bo bábhóŋó bɛchyɛ Mandɛm kɛnókó arɛ." 21 Yesu arɛm bɛ, "Mmá, nokó ɛnyiŋ ɛné mɛ̌ghàti wɔ. Mpok ǎtwɔ̀ anɛ bo bápú pɛrɛ bhɔŋ bɛchyɛ Ɛta Mandɛm kɛnókó yɛ̌ chi fá ndǔ njiɛ nɛ, yɛ̌ chi Yerúsalɛm. 22 Bě bo Samaria, bǎchyè kɛnókó ntá ɛnyiŋ ɛnɛ bǎbhíkí riŋi. Bɛsɛ bo Judeya sérínɨ́ mmu anɛ séchyè kɛnókó mbɔnyunɛ Mandɛm ǎfʉɛt chí ntá bo Judeya bépémɛ bho. 23 Mpok ǎtwɔ̀, nɛ mpok ɛyɔ anáŋ aghaka anɛ bo abhɛn báchyè Ɛta Mandɛm kɛnókó, bákʉ̀ nɔ ɛnyu ɛné échí tɛtɛp bɛ Ɛfóŋó Mandɛm ǎtɔ̀n bhɔ mbi. Mɛnyʉ̌ bo bhɔ kɛ̌ Mandɛm áyàŋ mánchyé yi kɛnókó. 24 Mandɛm achi Ɛfóŋó, nɛ bǒ abhɛn báchyè yi kɛnókó, bábhɔŋ bɛchyɛ yi kɛnókó nɛ nti nɛmɔt ndǔ bɛtaŋ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ." 25 Móngɔ́ré wu arɛm bɛ, "Ndínɨ́ bé Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ǎtò, yi mmu bábhìŋi bɛ Kristo átwɔ̀. Ánáŋ ántwɔ́, chɔŋ angati bhɛsɛ barak ankɛm." 26 Yesu aghati yi bɛ, "Mɛ, mmu nchí rɛm né kɛpi nɛ wɔ, kɛ nchí Mpɛmɛ."

27 Nkúbhé mpok yɔ, bakoŋo Yesu báfú ɛbhak ɛné bárɔ́ŋɔ́ bɛku nɛnyíé bápɛtnsɛm. Bábhák maknkay bɛghɔ bɛ Yesu ǎrèm kɛpi nɛ ngɔ́ré, kɛ yɛ̌ mmǔ wap kɛbhép ngɔ́ré wu bɛ, "Ɔyàŋ yi?" Nɛ yɛ̌ amɔt kɛbhép Yesu bɛ, "Ndaká yí órèm kɛpi nɛ yi?" 28 Ngɔ́ré wu arɔ ɛtě manyiɛp ɛyi, arɔk ɛtɔk téé, abho béghátì bho bɛ, 29 "Twɔ́ ká ghɔ mmǔ anɛ ághátí mɛ yɛ̌ntiki ɛnyiŋ ɛné nkʉ́ ndǔ nɛpém ɛna. Chí Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ǎtò kɛ?" 30 Ɛkʉ́ ɛtɔk ɛnkɛm émóko, bábhó bérɔŋ ntá Yesu.

31 Mpok anɛ ngɔ́ré wu árɔ́ árɔ́ŋɔ́ ɛtɔk, bakoŋo Yesu báré nik yí mmʉɛt bé "Ntɔŋ, nnyié mbɔ nɛnyíé." 32 Kɛ yí aghati bhɔ bɛ, "Mbɔ̌ŋ nɛnyíé ménye ɛnén bǎbhíkí riŋi." 33 Ɛkʉ́, bábho bɛbhɛp bati bɛ, "Mmʉ̌fú atwɔ yi nɛ nɛnyíé ké?" 34 Yesu aghati bhɔ bɛ, "Nɛnyié ɛna chi bɛkʉ ɛnyiŋ ɛnɛ mmu anɛ átó mɛ áyàŋ nkʉ́, nɛ mɛnáŋá bɛtik ɛbhi. 35 Pú bǎrèm bɛ, 'Mbák éngáká bataŋ anwi, chɔŋ mámfɛrɛ mbwɔt ɛbhi?' Kɛ nchí ghati bhe bɛ mănjoŋ amík mănjiŋi nki, măngɔ́ ndǔ mbwɔt ánáŋ ághákà béfére ɛbhi. 36 Mmu anɛ áfèrɛ mbwɔt ɛbhi, ǎbhɔŋ akap ndǔ bɛtik ɛbhi. Nɛ ănyokoti mbwɔt anɛ áchí chí bo abhɛn bábhòŋ nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti, bɛ mmu anɛ ápì mbwɔt nɛ anɛ áfèrɛ yɔ ɛbhi, bɔ́ mankɛm mámbóŋ maŋák. 37 Ɛchí tɛtɛp mbɔ ɛnyu bárèm bɛ, 'Mmu bépi ǎpi, anɛ bɛghɛm angɛm.' 38 Ntǒ be bɛ mǎndɔk mǎmfɛrɛ mbwɔt anɛ bǎbhiki pi. Bo bachak bápi, be bǎghèm mbwɔt anɛ bɔ bapi."

39 Bɛyǎ bo Samaria abhɛn báfú ɛtɔk mánóko Yesu ěti nɛrɛm anɛ ngɔ́ré wu arɛmɛ bɛ, "Aghátí mɛ yɛ̌ntiki ɛnyiŋ ɛnɛ nkʉ́ ndǔ nɛpém ɛna." 40 Mpok bátémérí Yesu, máník

yi mmʉɛt bɛ ámbák nɛ bhɔ, nɛ abhak nɛ bhó ndŭ manywɔp apay. 41 Nɛ bɛyă bo báchák mánóko ĕti mɛnyiŋ ɛbhɛn Yesu aghati bhɔ. 42 Ɛkʉ bárém ntá ngɔré wu bɛ, “Ɛpét ɛpu bé ĕti mɛnyiŋ ɛbhɛn órémé kɛ sénókó. Bɛsé babhɔŋ séghok nɛ batú bɛyɔŋ ɛbhɛn béfú yi anyu, nɛ sériŋi bɛ né chí Mpɛmɛ bŏ mmik tɛtɛp.”

Yesu abú mmɔ̌ mŭngo

43 Manywɔp apay anɛ Yesu achi nɛ bo Samária áfʉ́ɛ́ré nókó, afa bɛrɔŋ atú Gálili. 44 Yímbɔŋ arɛm nyaka bɛ, “Bápú chyɛ ndɛmɛkɛpínti kɛnókó amɛm ɛtɔk ɛyi.” 45 Mpok Yesu áchwóbhé Gálili, bŏ Galili básɔt yi nɛ manák ndu bághó yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ yi ákʉ́ Yerúsalɛm mpok bárɔ́ŋɔ́ arɛ ndŭ Ɛpă Nɛkiŋi. Bó nkwɔ bárɔŋ nyaka ndŭ ɛpă yɔ.

46 Yesu apɛt arɔk ɛtɔk Kána, atú Gálili, ndŭ nɛbhʉɛt anɛ yi ákú nyaka manyiɛp áyíbhírí mmém. Mŭnti amɔt abhak Kapĕnaum anɛ móywi áme. 47 Ághókó nókó bé Yesu afŭ atú Judéya átwɔ̀ Gálili, arɔk are nik yi mmʉɛt bɛ ándók Kapĕnaum ámbú móywi. Mówu arɔp nyaka chi kékwót bégu. 48 Yesu aghati mŭngo wu bɛ, “Băpú ka mɛnoko mɛ mbák băbhíkí́ ghó bɛriŋí́ maknkay.” 49 Mŭngo wu arɛm bɛ, “Ɛta, twó séndók bɛ mówa áké sɛbhɛ.” 50 Yesu akɛmɛ yi bɛ, “Pɛtnsɛm anywóp, móywɛ apú gú.” Mŭngo wu anoko ɛnyiŋ ɛnɛ Yesu árémé, afa, are gurɛ. 51 Ɛné yi ásèp árɔ̀ŋ, bŏ bɛtok bhi bátéméri yi ambi, baghati yi bɛ, “Móywɛ achí nɛpém.” 52 Abhép bhó bɛ, “Ntiki mpok yi ábhó béchɔkɔ sayri?” Bákémɛ yi bɛ, “Ɛyu ndu nkárénká amɔt nɛ ngósí.” 53 Chi mówu atik bé ndŭ nkúbhé nɛŋɔkó nywɔp ɛnɔ kĕ Yesu ághati yi bɛ, “Móywɛ apú gú.” Ɛkʉ́ mŭngo wu nɛ *ɛfo ɛyi ɛnkɛm mánóko Yesu. 54 Ɛnyiŋ ɛnɛ ébhák ɛriŋ ɛné éjwí bɛpay ndŭ mɛnyiŋí́ maknkay ɛbhɛn Yesu ákʉ́ mpok yi áfú atú Judéya arɔŋɔ atú Gálili.

5

Yesu akʉ mmŭ anɛ átárɛ́ amik ndŭ nɛme ataŋ

1 Ɛtárɛ́ nókó, mpok ɛpă bo Israɛl échák akwáy. Yesu akó, arɔk Yerúsalɛm.

2 Ɛntíŋnyén ɛbhak Yerúsalɛm, kékwót nɛ nyŭ-ɛbhá anɛ bábhiŋi bɛ nyŭbha bághóŋɔmén. Bábhiŋi ĕntíŋnyɛn ɛyɔ ndŭ ɛyɔŋ ɛné bo Israɛl bɛ Bɛtsáta. Bétɛm bɛtay bɛbhak kɛkwɔt nɛ ĕntiŋ ɛyɔ. 3 Bɛyă bŏmame bábhák arɛ́; manémámik, nɛ babhénti, nɛ abhɛn bachi bhʉɛ́. Báré noŋ bɛ nnyén némboŋ. 4 Mpok nɛ mpok, ángɛl Mandɛm ăsèp nyaka amik amboŋ ĕntíŋnyɛn ɛyɔ. Nɛ mmŭ nɛme anɛ áyámbi ásébhé amɛm, yĕntiki ɛnyŭ nɛme ɛnɛn yi abhɔŋɔ némay. 5 Mmŭ amɔt abhak arɛ́ anɛ ánáŋ áchí nyaka amik ndŭ nɛme mamié ɛsă nsɛm nɛku nɛ arat. 6 Yesu ágháká nókó ndu bɛtɛm ɛbhɔ, aghó mmu wu bhúré. Ariŋi bé yi anáŋ atat aré ndŭ ɛrórí mpok. Abhép yi bɛ, “Ɔyáŋ bé óntáŋ?” 7 Mmŭ nɛme wu akɛmɛ Yesu bɛ, “Ɛta, mmu apú anɛ ápɔ̀kɔ mɛ nsɛp anyén ayak mpok nnyén nébòŋ. Mpɛré nu béchwóp arɛ́, mmu achák anáŋ áyámbi.” 8 Yesu aghati yí bɛ, “Faté, pɔkó ĕsák ɛyɛ kɔ.”

9 Témté wu, mmu wu ataŋ. Asɔt bɛkpaka bhi abho bɛkɔ. Nywɔp ɛnɔ nébhak chí nywɔbhé nɛywĕmʉɛt bo Israɛl. 10 Ɛkʉ, bo Israɛl bárɛm ntá mmu anɛ bábú yi bɛ, “Ɛchɔŋ chi nywɔbhé nɛywĕmʉɛt nɛ ɛbhé ébhíkí́ ka bɛ ómpókó ĕsák ɛyɛ.” 11 Akɛmɛ bhɔ bɛ, “Mmu anɛ ábú mɛ kɛ ághátí mɛ bɛ, ‘Pét ĕsák ɛyɛ, faté kɔ.’ ” 12 Bábhép yi bɛ, “Mmŭré ághátí wɔ ɔmpɛt ĕsák ɛyɛ ɔnkɔ chí agha?” 13 Kɛ yi kɛ riŋi mmu wu. Yesu ábú nyaka yi anɔnɛ arɔk mbɔnyunɛ bɛyă bo báchí nyaka aré. 14 Ɛbhíkí́ tat, Yesu atɛmɛri yi amɛm ɛkɛrákap Mandɛm, aghati yi bɛ, “Yiŋí́, ɔnáŋ ɔtaŋ! Dŏ bɛbú bɛ ɛsɔŋɔri ɛné échá ɛyɔ éké tɛmɛri wɔ.” 15 Mmŭ wu arɔ, arɔk, aghati bŏbati bo Israɛl bɛ Yesu kɛ ábú yi. 16 Ɛti yɔ kĕ bo Israɛl bábhó béchyɛ Yesu nɛnyok, bɛ yi akʉ mmu ataŋ ndŭ nywɔbhé nɛywĕmʉɛt. 17 Kɛ Yesu aghati bhó bɛ, “Ɛtaya ăkʉ̀ bɛtik mpoknkɛm, nɛ mɛnkwɔ́ mbɔŋ bɛkʉ bɛtik.” 18 Ɛti ɛnyiŋ ɛnɛ Yesu árémé, bo Israɛl bápét báre yaŋ mbi bɛway yi. Ntí abhak bɛ, puyĕ chi ndiɛrɛ bɛ akwɛn ɛbhé nywɔbhé nɛywĕmʉɛt, kɛ ndak ané akpik ábébhé áchá ábhák bɛ, yí ăbhì̀ŋi Mandɛm bɛ ɛtayi, nɛ bɛ békʉ nɔ chi bɛyɛnti mmʉɛt nɛ Mandɛm.

Mandɛm achyé Móywi bɛtaŋ

19 Yesu aghati bhɔ bɛ, “Tɛtĕtɛp, Mmɛ Mmɔ Mandɛm mpú kwáy bɛkʉ yĕnyiŋ ndŭ bɛtaŋ ɛbha. Mékʉ̀ chí mɛnyiŋ ɛbhɛn ngó Ɛtaya ákʉ̀. Yĕntiki ɛnyiŋ ɛné Ɛtaya ákʉ̀, yó kɛ Mɛ Móywi nchí kʉ nkwó. 20 Ɛchí ɛnyu ɛyɔ mbɔnyunɛ Ɛta akɔŋ Mmɛ Móywi, nɛ ătɔŋ mɛ yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ yímbɔŋ ákʉ̀. Nɛ chɔŋ antɔŋ mɛ mɛnyiŋí́ maknkay ɛbhɛn bɛcha ɛbhɛn, bɛ manyu ánchók bhe. 21 Nkúbhé mbɔ ɛnyŭ Ɛta áŋèmɛ bawú anchyɛ bhɔ nɛpém, nó kĕ Mmɛ Móywi nchí chyɛ nɛpém ntá yĕ agha anɛ méyàŋ bɛchyɛ nɛpém. 22 Yĕ mmu, Ɛta apu taŋ manyé yi. Achyé bɛtaŋ mɛnkɛm ntá ya, Mmɛ Móywi, bɛ ntáŋ yĕntiki mmu. 23 Ákʉ nɔ bɛ bo mankɛm mánchyé Mmɛ Móywi kɛnókó nkúbhé mbɔ ɛnyŭ báchyè yi kɛnókó. Mmŭ anɛ apu chyɛ Mmɛ Móywi kɛnókó, apú chyɛ kɛnókó ntá Ɛtaya mmu ato mɛ. 24 Tɛtĕtɛp, mmŭ anɛ ághókó ɛnyiŋ ɛnɛ mĕrèm, anoko mmu anɛ átó mɛ, ăbhɔ̀ŋ nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti. Mandɛm apú rɛm bɛ bɛkwénɛ bɛchi nɛ yi. Afŭ ndŭ nɛwú, achwe ndŭ nɛpém.

25 “Tɛtĕtɛp, mpok ătwɔ̀, nɛ anáŋ akway, anɛ bawú bághɔ̀k ɛyɔŋ ɛya, Mmɛ Mmɔ

Mandɛm, nɛ abhɛn bághókó mámbɔŋ nɛpém. 26 Nkúbhé mbɔ ɛnyŭ Ɛta áchyè nɛpém, nɔ kĕ yi áchyé Mmɛ Móywi nkwɔ bɛtaŋ béchyɛ bo nɛpém. 27 Nɛ achyé mɛ bɛtaŋ ndu bétáŋ bo, mbɔnyunɛ mɛ kɛ mfú ntá Mandɛm. 28 Bäké bhak maknkay bɛghok mɛnyiŋ ɛbhɛn. Mpok ătwɔ̀ anɛ bawú mankɛm bághok ɛyɔŋ ɛya amɛm manɛm ayap. 29 Nɛ mănáŋ mángók ɛyɔŋ ɛya, báfù ndŭ manɛm ayap. Abhɛn báku nyaka bɛri ndŭ mmik nɛ, máŋɛmɛ, manchwe ndŭ nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti, nɛ abhɛn báku nyaka bɛbú, máŋɛmɛ mámbóŋ ntɛmsi."

Batisiɛ Yesu

30 Yesu arɔk ambi bɛrɛm bɛ, "Mpú kwáy bɛkʉ yĕnyiŋ ndŭ bɛtaŋ ɛbha. Ɛné mĕkù nchí kʉ chi ndŭ bɛtaŋ Mandɛm mmu átó mɛ. Mĕtàŋ bo mbɔ ɛnyŭ yi aghati mɛ ntaŋ bo. Nɛ mĕtàŋ bo chí ɛnyu ɛné ɛchí chak, mbɔnyunɛ mpú kʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛmbɔŋ nchí yaŋ bɛkʉ. Nchí kʉ chi mɛnyiŋ ɛbhɛn mmu anɛ átó mɛ áyàŋ nkʉ. 31 Mbák ndɛm ĕti mmʉét ɛya, mbŏŋ bo abhɛn bakway bériŋi bɛ ɛnyiŋ ɛnɛ mĕrèm ébhíkí bhɔŋ mɛnwɔp. 32 Mmŭ anɛ áté mɛ ntísiɛ achi nyáŋá, nɛ ndíŋí bé ɛnyiŋ ɛné yi árèm ĕti ya ɛbhɔŋ mɛnwɔp. 33 Bätò nyaka bo ntá Jɔn bɛ mámbɛp yi ángati bhe ĕti ya, nɛ aghati bhe ɛnyiŋ ɛné ɛchi tɛtɛp. 34 Puyĕ chi bɛ nkwăŋwaŋ kɛ ábhóŋó bété mɛ ntísiɛ, nchí ghati bhe ɛnyiŋ ɛnɛ Jɔn árémé ĕti ya bɛ Mandɛm ámpémé bhe. 35 Jɔn achi nyaka mbɔ ɛróŋó ɛnɛ édù éngɔ nɔkɔ ŋwaaŋ, ndu mómbiŋi mpok, bäka ɛyɔŋ ɛyi nɛ bäbhóŋ maŋák ndu mómbiŋi mpok. 36 Kɛ mɛnyiŋ béchí ɛbhɛn bérèm ĕti ya ɛnyu ɛné échá ɛnyiŋ ɛnɛ Jɔn árèm. Nkúbhé mɛnyiŋ ɛbhɛn mékù, bétè mɛ ntísiɛ bɛ Ɛta kɛ átó mɛ. 37 Nɛ Ɛta, yímbɔŋ, mmu átó mɛ áté mɛ ntísiɛ. Bäbhíkí re ghok ɛyɔŋ ɛyi, bäbhíkí re ghó ɛnyŭ yi achi. 38 Nɛ Ɛyɔŋ ɛyi épú amɛm bati yɛka mbɔnyunɛ bäbhíkí noko mmu anɛ yi átó. 39 Bäfyè bɛtaŋ bɛpay Ɛyɔŋ Mandɛm mbɔnyunɛ bäkáysí bɛ étàŋ be mbi nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti nɛ yó érèm chi ĕti ya. 40 Yĕ nɔ, bäpú ka bétwɔ ntá ya bɛ mämbóŋ nɛpém. 41 Mpú yáŋ nɔ chi kɛnókó ntá nkwä. 42 Nchí rɛm mɛnyiŋ ɛbhɛn mbɔnyunɛ ndíŋí bhe. Ndíŋí bé ɛkɔŋ Mandɛm épú amɛm bati yɛka. 43 Ntwɔ̌ ndŭ nnyén Ɛtaya, nɛ bäbhíkí sɔt mɛ mbɔ mmu. Mbɔ mmu achák kɛ átwɔ́ nó árèm ĕti ndu mmʉet yi nɛ ndŭ bɛtaŋ ɛbhi mbʉ bäsót yi mbɔ mmu ywɛka. 44 Ná bäkway mɛnoko ɛné báyàŋ chi bakak amɛn bächyè bati, kɛfyé ntí ndŭ bakak amɛm Mandɛm áchyɛ. 45 Bäké kaysi bé chɔŋ ngati Ɛta ɛnyŭ bho bächi. Moses kɛ ághati chɔŋ yi, Moses mmu bäbhaka nti nɛ yi. 46 Mbɔ mănókó ɛnyiŋ ɛnɛ Moses ásíŋí tɛtɛp, mbʉ́ mănókó ɛnyiŋ ɛnɛ mĕghàti bhe. Moses asíŋí nyaka chí ĕti ya. 47 Mbák bäbhíkí noko basiŋ ami, ná bäkway ménóko ɛnyiŋ ɛnɛ mérèm?"

6

Yesu adík ngɛmntay bho
(Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Lk 9.10-17)

1 Ɛtáré nókó, Yesu apé, arɔk ɛbhĕ Manyu Gálili. Nkúbhé Manyu wu kɛ bábhiŋi bɛ Manyu Tibérias. 2 Ngémtay bo báré koŋo yi mbɔnyunɛ bághɔ̆ nyaka mɛnyiŋí maknkay ɛbhɛn yi ákú ntá bŏmame. 3 Yesu akó ambi njiɛ, achɔkɔ aré nɛ bakoŋo bhi. 4 Ɛpă bo Israɛl ɛné bábhiŋi bɛ Ɛpă Nɛkiŋi érɔ́p kɛkwɔt. 5 Ayibhiri mmʉɛt, ayiŋi, aghó ndŭ ngémtay bho bátwɔ̀ ntá yi. Abhép Fílip bɛ, "Chɔŋ sémbɔŋ brɛt béku fá anɛ ákway bŏbhɛn?" 6 Yesu arɛm nɔ ndu mɛmɔ Fílip mbɔnyunɛ yímbɔŋ áríŋí nyaka ɛnyiŋ ɛnɛ yi ábhóŋó bɛkʉ. 7 Fílip akɛmɛ Yesu bɛ, "Nkáp nkʉbɛtik ndŭ manywɔp bɛsă byo ápú kway béku brɛt anɛ yĕntiki mmu wap akway bɛbhɔŋ mandú." 8 Nkoŋo ywi amɔt anɛ achí manɔ Símun Pita anɛ aka nnyén bé Andru arɛm ntá yi bɛ, 9 "Mmɔ̆ amɔt achi fá, anɛ ábhóŋó bɛkpɔkó brɛt bɛtay nɛ nsi ɛpay, kɛ ɛyɔ chi yi ntá bɛyă bŏbhɛn?" 10 Yesu aghati bhɔ bɛ, "Kʉ ka bo mánchókó amik." Tákɔ ayá nɛbhʉɛt érɛ. Ɛkʉ bo báchókɔ amik. Babhakanɛm bábhák mbɔ nká ɛtay. 11 Yesu asɔt yɛ bɛkpɔkó brɛt bhɔ. Áchyé nókó bakak ntá Mandɛm, akɔrɛ ntá bo abhɛn báchókó amik. Akʉ ɛnyumót nɛ nsi. Yĕntiki mmu anyié kpát ajwi. 12 Yĕntiki mmu ányíé nókó ɛnĭ ɛnén nékway yi, Yesu aghati bakoŋo bhi bɛ, "Nyokotí ká mbwóptí anɛ áróbhé bɛ yĕnyiŋ ɛkɛ chɔŋti ndéndɛm." 13 Mányókóti yɛ mbwɔpti anɛ bo mányíé, bárɔ́. Ajwi bɛkay byo nɛ bɛpay. 14 Bo abhɛn báchi aré, bághɔ́ nókó ɛriŋí maknkay ɛyɔ, bárém bɛ, "Tɛtɛp, né chi ndɛmɛkɛpĭnti Mandɛm anɛ ábhóŋó nyaka bétwɔ fá amik."

15 Yesu aghɔ́ bɛ bo báyàŋ békɛm yi nɛ bɛtaŋ bɛ mánkʉ yi Mfɔ, afa, akó njiɛ, abhak aré aywĭnti.

Yesu are kɔ amfănyɛn
(Mt 14.22-33; Mk 6.45-52)

16 Bĕku béghákáká nókó, bakoŋo Yesu basɛp, barɔk angɔkɔ manyu, 17 báchwe amɛm áchwi bárè pé nnyén bɛrɔŋ Kapĕnaum. Bɛti ménaŋ bégʉ nyaka ɛné Yesu ábhíkí re tɛmɛri bhɔ. 18 Mbʉ́ép ataŋataŋ abho mɛnu. Ɛkʉ bɛtaŋtí mpérényɛn ɛya anyén. 19 Bakoŋo bhi mánók mbɔ bɔkilomɛta batay nɛ batandat. Bághó nókó ndŭ yi ákɔ̀ anyén átwɔ̀ kɛkwɔt nɛ bhɔ, bécháy békém bhɔ tontó. 20 Kɛ Yesu aghati bhɔ bɛ, "Bäké chay. Chi mɛ!" 21 Báká yɛ bɛ yi anchwe amɛm áchwí. Nɛchwe yi áchwé, áchwí arɔk atɛmɛ angɔkɔnyén, ndŭ nɛchyĕnyɛn ɛnɛn bó bárɔ̀n aré.

Bo báré yáŋ Yesu

22 Néyí nókó, bo abhɛn báróbhé ɛbhɛ̃nyɛn ɛnɛ Yesu nɛ bakoŋo bhi báfú aré, bátik bɛ ndiɛrɛ áchwí amɔt kɛ áchí nyaka arɛ, nɛ bɛ Yesu abhíkí chwe amɛm áchwí wu andɔk nɛ baghɔkó bhi. Bó bárɔ́ nyaka yi bárɔ́k. 23 Ɛfákári bɛ bachwi achak anɛ áfú Tibérias átwɔ́ kɛkwɔt ndŭ nɛbhʉɛt anɛ bɔ mányíé nyaka brɛt mpok Acha ánaŋ áchyé bakak ntá Mandɛm. 24 Bŏ bhɔ bághó nókó yɛ bɛ Yesu nɛ bakoŋo bhi, bápét bapu aré, bɔ babhɔŋ báchwé amɛm bachwi yɔ, barɔk Kapɛ̃naum ndu béyaŋ Yesu.

Yesu chí nɛnyíé ɛnén néchyè nɛpém

25 Bághákà nókó ɛbhĕ manyu ɛnɛ Yesu árɔ́ŋɔ́ nɛ bakoŋo bhi, bághó yi arɛ, babhɛp yi bɛ, “Ntɔŋ, ɔpĕ ɔtwɔ wɛn ntiki mpok?” 26 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, “Tɛtĕtɛp, bă̱pú yaŋ mɛ ĕti bă̱ghó bɛriŋ́ maknkay, kɛ ĕti brɛt anɛ mă̱nyié bă̱jwi. 27 Bă̱ké fyɛ ntí ndŭ nɛnyíé ɛnɛn néchɔ̀ŋti. Fíé ká ntí chí ndŭ nɛnyíé ɛnɛn nɛpu chɔŋti, nɛnyíé ɛnɛn néchyè nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti, ɛnɛn Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm nchí chyɛ chɔŋ be. Ɛti yɔ kɛ Ɛtaya achyɛ ɛriŋ bɛtɔŋ bɛ yi kɛ átó mɛ.” 28 Bɔ bábhép yɛ Yesu bɛ, “Bɛtik Mandɛm ɛbhɛn sébhɔŋɔ́ bɛkʉ nókó chi yi?” 29 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, “Ɛnyiŋ ɛnɛ Mandɛm áyàŋ mă̱nkʉ chi bɛ mă̱nókó mmu anɛ yi átó.” 30 Ɛkʉ bárɛm ntá Yesu bɛ, “Ntiki ɛriŋ ókwày yɛ bɛkʉ bé séngó, sénoko wɔ? Chɔŋ ónkʉ yi ntá yɛsɛ? 31 Bă̱chĭ mbi bhɛsé mányĭɛ nyaka mana mpok bákɔ̀ amɛm baso. Ɛnyu ɛyɔ kɛ básiŋ́ amɛm Ɛkáti Mandɛm bɛ, ‘Achyɛ nyaka bhɔ nɛnyíé ɛnɛn néfù amfay!’ ” 32 Yesu aghati bhɔ bɛ, “Tɛtĕtɛp, puyĕ Moses kɛ áchyé nyaka bachĭmbi bhɛka nɛnyíé ɛnɛn néfú amfay. Ɛtaya kɛ áchyè bhe nɛnyíé ɛnɛn mbɔŋ ɛnén néfú amfay. 33 Nɛnyiɛ Mandɛm chi mmu anɛ áfú amfay atwɔ, nɛ ă̱chyɛ nɛpém ntá bŏ mmik.” 34 Bárɛm ntá yi bɛ, “Ɛta, chyĕ bhɛsɛ nɛnyíé ɛnɔ mpoknkɛm.”

35 Yesu aghati bhɔ bɛ, “Mɛ kɛ nchí nɛnyíé ɛnɛn néchyè nɛpém. Mmu anɛ átwɔ́ ntá ya apu pɛrɛ ghok nsay nɛ mmu anɛ ásɨ̀ki ntɨ nɛ mɛ, apú bhóŋ ɛkwaká manyiɛp wáwák. 36 Kɛ ngátí bhe bɛ yĕndu bă̱ghó mɛ bă̱bhíkí noko mɛ. 37 Yĕ nɔ, yĕntiki mmu anɛ Ɛta áchyé mɛ, ătwɔ̀ ntá ya. Nɛ yĕ mmu apú twɔ ntá ya mĕmbók yi, 38 mbɔnyunɛ mbíkí fú amfay ntwɔ́ fá amik bɛkʉ ɛnyiŋ ɛnɛ mĕyáŋ. Ntwɔ bɛkʉ chí ɛnyiŋ ɛnɛ mmu anɛ átó mɛ áyàŋ mĕnkʉ. 39 Nɛ ɛnyiŋ ɛnɛ mmu anɛ átó mɛ áyàŋ nkʉ chi bɛ nkérɔ yĕ mmu amɔt anɛ yi áchyé mɛ áném, kɛ bé nkʉ yĕntiki mmu wap ámpɛtnsɛm ndŭ nɛpém ndŭ nywɔp ɛnɛn ngwɛnti. 40 Ɛnyiŋ ɛnɛ Ɛta áyàŋ chí bé yĕ agha anɛ ághó Móywi, asiki ntɨ nɛ yi, ámbóŋ nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti. Nɛ chɔŋ nkʉ yi ampɛtnsɛm ndŭ nɛpém ndŭ nywɔp ɛnɛn ngwɛnti.”

41 Bo Israɛl bábhó yɛ ménywinti ĕti Yesu, ndŭ yi árémé bɛ, “Mɛ kɛ nchí nɛnyíé ɛnɛn néfú amfay.” 42 Báre rɛm bɛ, “Pú Yesu mmɔ̌ Joséf né? Pú sériŋ́ ɛtayi nɛ máyi? Ɛkɔ na kɛ yi arɛm bɛ, ‘Mfu amfay kɛ nchí ntwɔ fá amik’?” 43 Yesu akɛmɛ bɛ, “Dŏ ká nɛnywíntí ɛnɛká nɔ. 44 Yĕ mmu apú kwáy bétwɔ ntá ya mbák Ɛtaya mmu átó mɛ abhíkí ya yi ntá ya. Nɛ mmu anɛ átwɔ́ ntá ya, chɔŋ nkʉ yi ampɛtnsɛm ndŭ nɛpém ndŭ nywɔp ngwɛnti. 45 Ɛchí amɛm basiŋ́ barɛmé kɛpĭnti bɛ, ‘Chɔŋ Mandɛm ántóŋ bó mankɛm.’ Yĕntiki mmu anɛ ághókó, nɛ aghók ɛnyiŋ ɛnɛ Ɛtaya árémé, ătwɔ̀ ntá ya. 46 Mpú rɛm chi bɛ mmu achi anɛ anaŋ aghɔ Ɛtaya. Mmu anɛ áfú ntá Mandɛm kɛ ánáŋ ághó yi. 47 Tɛtĕtɛp, mmŭ anɛ anoko ă̱bhɔŋ nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti. 48 Mɛ kɛ nchí nɛnyíé ɛnén néchyè nɛpém. 49 Bachĭmbi bhɛka mányĭɛ nyaka mana amɛm baso, yĕ nɔ, bɔ mankɛm bágú. 50 Kɛ né chi nɛnyíé ɛnɛn néfú amfay, bé mmŭ anɛ ányíé nó áké gu. 51 Mɛ kɛ nchí nɛnyíé ɛnɛn néchyè nɛpém ɛnɛn néfú amfay. Mmu anɛ ányíé nɛnyíé ɛnɛn, ă̱bhák nɛpém mpoknkɛm. Nɛnyié ɛnén mĕchyɛ chɔŋ bé bŏ mmik mámbóŋ nɛpém, chi nyamwʉét ɛya.”

52 Ɛnyiŋ ɛnɛ Yesu árémé ékʉ́ bo Israɛl bábho bɛkɛm ɛpúítí nɛ batɨ, mándɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Ná mmŭ-nɛ ăkway bɛchyɛ bhɛsɛ nyamwʉét ayi bɛ sɛnyiɛ?” 53 Yesu aghati bhɔ bɛ, “Tɛtĕtɛp, mbák bă̱bhíkí nyié nyamwʉét Mmu anɛ áfú ntá Mandɛm, mănyú manoŋ ami, bă̱pú bhɔŋ nɛpém. 54 Mmŭ anɛ ányíé nyamwʉét ya nɛ anyú manoŋ ma, ă̱bhóŋ nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti, nɛ chɔŋ nkʉ yi ampɛtnsɛm ndŭ nɛpém ndŭ nywɔp ɛnɛn ngwɛnti. 55 Nyamwʉét ɛya kɛ áchí mbŏŋ nɛnyíé mɛnyiɛ, nɛ manoŋ ama kɛ áchí mbŏŋ mmém amɛn mɛnyu. 56 Mmu anɛ ányĭɛ nyamwʉét ya nɛ anyú manoŋ ma, achí babhát nɛ mɛ, nɛ mɛ nkwɔ́ nchí babhat nɛ yi. 57 Ɛta mmu achi nɛpém kɛ átó mɛ, nɛ ĕti yi kɛ nchí nɛpém. Nkúbhé ɛnyu ɛyɔ kɛ ɛchi bɛ, mmŭ anɛ ányĭɛ mɛ ă̱bhák nɛpém ĕti ya. 58 Né chi nɛnyíé ɛnén néfú amfay nétwɔ́ fá amik. Népú mbɔ ɛnén bachĭmbi bhɛka mányíé nyaka, bágú. Mmŭ anɛ ányíé nɛnyíé ɛnɛn ă̱bhɔŋ nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti.” 59 Yesu arɛm barak anɛ mpok yi áchí amɛm ɛkɛré nɛnikʉ́mʉɛtí ɛnɛ ɛtɔk Kapɛ̃naum átɔ̀ŋ bo.

Bɛyă̱ bakoŋo Yesu báchɛn yi, bárɔ

60 Bakoŋo Yesu bághókó nókó kɛpi ɛkɛn yi árɛ̀m, bɛyă̱ bhap báré rɛm bɛ, “Anɛ́ ndak ataŋ acha, agha ákwày bɛka wu?” 61 Yesu áriŋ́ bé baghɔkó bhi mánywĭnti ĕti ndak anɛ. Abhép bɔ bɛ, “Bati ábé bhe ĕti ndak anɛ ndémé? 62 Mbák măngó yɛ Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm ndu nchí pɛtnsɛm amfay ndŭ nɛbhʉɛt anɛ mfú, bă̱rɛm bé yi? 63 Ɛfóŋó

Mandɛm kɛ áchyɛ̀ nɛpém. Mmʉɛt nkwă apu kʉ yĕnyiŋ. Bɛyɔŋ ɛbhén ngátí bhe bétwɔ̀ nɛ Ɛfóŋɔ́ Mandɛm nɛ béchyɛ nɛpém. 64 Yĕ nɔ, mbɔk yɛka bábhíkí noko." Yesu arínɨ́ bo abhɛn bábhiki noko yi tɛ ndŭ nɛbhŏnɛt, nɛ arínɨ́ mmu anɛ ábhóŋɔ́ bɛti yi. 65 Yesu arɛm yɛ bɛ, "Ɛti yɔ kɛ ngátí bhé bɛ mmu apú kway bétwɔ ntá ya mbák Ɛta abhíkí chyɛ yi mbi."

66 Nɛbho mpok yɔ, bɛyă bakoŋo bhi báya mmʉɛt ansɛm, bɔ́ kɛpɛrɛ koŋo yi. 67 Ɛkʉ́ Yesu abhép baghɔkɔ́ bhi bati byo nɛ apay bɛ, "Ná nɛ bhe, bărɔŋ nkwɔ?" 68 Símun Píta akɛmɛ yi bɛ, "Ɛta, ntá agha? Wɔ kɛ ɔ́bhóŋɔ́ bɛyɔŋ ɛbhɛn béchyɛ nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti. 69 Sénoko nɛ sériŋi bɛ wɔ kɛ ɔ́chí Mmu Nyáŋá anɛ Mandɛm átó." 70 Yesu akɛmɛ bhɔ́ bɛ, "Pú njap be bati byo nɛ apay? Yĕ nɔ, mmŭ ywɛka amɔt abhɔŋ ɛfóŋɔ́ ɛbʉ́bʉ." 71 Yesu ărèm nyaka nɔ ĕti Júda, mmɔ́ Símun Iskariɔt, mbɔnyunɛ Júda, mmu amɔt ndŭ nkwɔ́ baghɔkɔ́ bhi bati byo nɛ apay, abhŏŋ nyaka nkaysi bɛti yi.

7

Yesu nɛ bŏmayi

1 Barak anɛ áfʉ́érɛ́ nókɔ́, Yesu are kɔ mbăŋ nɛ mbaŋ, atú Gálili. Yi kɛyáŋ bɛkɔ atú Judéya mbɔnyunɛ bo Judeya báyàŋ nyaka mbi béway yi. 2 Mpok yɔ, ɛpă bo Israɛl ɛnɛ bábhiŋi bɛ Ɛpa Bétɛm * érɔp kɛkwɔt. 3 Ɛkʉ bŏmayi bárém ntá yi bɛ, "Fă fá, dók atú Judéya bɛ bakoŋo bhɛ mángɔ́ mɛnyiŋɨ́ maknkay ɛbhɛn ókʉ̀. 4 Yĕ mmu apú kʉ mɛnyiŋɨ́ maknkay bhésɛ́ bhésɛ́ mbák ăyàŋ bo mándíŋɨ́ yi. Tĕndu ókʉ̀ mɛnyiŋɨ́ maknkay, kʉ nókɔ́ bhɔ kpoŋoroŋ bɛ mmik nkɛm ángɔ́." 5 Kɛ yĕ chi bŏmayi kɛnoko yí. 6 Yesu arɛm ntá yap bɛ, "Mpok aya ábhíkí re kway, kɛ ntá yɛka yĕntiki mpok akway. 7 Bŏ mmik bápú kwáy bɛpap be. Bápap mɛ mbɔnyunɛ nchí rɛm bɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn bó bákʉ̀ bɛbɛp. 8 Bĕ babhɔŋ măndók ndŭ ɛpa. Mpú rɔŋ. Mpok aya abhíkí re kwáy." 9 Yesu árém nɔ́, arɔp atú Gálili.

Yesu yi bɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn yi átòŋ béfú chi amfay

10 Ɛné bŏmayi mănáŋ bárɔ́, bárɔ́ŋɔ́ Yerúsalɛm ndŭ ɛpa ɛyɔ, Yesu arɔk aré nkwɔ. Kɛ arɔk chi bhésɛ́ bhésɛ́, kɛrɔ́ŋ kpoŋoroŋ. 11 Bŏbati bo Judeya báré yaŋ yi aré mándɛmɛ nɔkɔ bɛ, "Yi achí fá?" 12 Bo báré rɛm bɛyă mɛnyiŋ ĕti yi. Mbɔk mándɛmɛ nɔkɔ bɛ, "Yí achi ɛrítí mmu." Báchák bɛ, "Nsé, ărwɔ̀ bho bɛ máném ɛbhi!" 13 Yĕ nɔ, yĕ mmu amɔt kɛrɛm ɛnyiŋ kpóŋɔ́róŋ ĕti yi, mbɔnyunɛ báchày nyaka bŏbati bhap.

14 Ɛgháká nókɔ́ nɛnti ɛpa, Yesu arɔk amɛm ɛkɛrákap Mandɛm abho bɛtoŋ bo Ɛyɔŋ Mandɛm. 15 Bŏbati bo Judeya bábhák maknkay ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn yi átòŋ mándɛmɛ nɔkɔ bɛ, "Ná mmŭ-nɛ áré riŋi ɛnyiŋ ɛnyu ɛnɛ, ɛné yi ábhíkí ghɔk ɛkáti?" 16 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, "Mɛnyiŋ ɛbhɛn mĕtòŋ bébhíkí fu ntá ya. Béfú chi ntá mmu anɛ átó mɛ. 17 Yĕ agha anɛ ábhóŋɔ́ nti bɛkʉ ɛnyiŋ ɛnɛ Mandɛm áyàŋ, ăriŋi bɛ mɛnyiŋ ɛbhén mĕtòŋ béfú chi ntá Mandɛm nɛ bɛ puyĕ mɛmboŋ kɛ ntí bɛtoŋ bhɔ. 18 Mmu anɛ árèm mɛnyiŋ ndŭ bɛtaŋ ɛbhi, ăyaŋ kɛnókó ɛki yímbɔŋ. Mmu anɛ áyàŋ bo mánchyé kɛnókó chi ntá mmu anɛ átó yi, achí mmŭ tɛtɛp, bapu apú nɛ yi. 19 Moses achyé nyaka bhe bɛbhé, pú nó? Yĕ nó, yĕ mmu ywɛka apú bhʉ́rɛ bhɔ. Ndaká yí băyáŋ bɛway mɛ?" 20 Bɛyă bo abhɛn báchí arɛ bákémɛ yi bɛ, "Ɛfóŋɔ́ ɛbʉ́bʉ ésɔ̀ŋɔri wɔ! Agha áyàŋ bɛway wɔ?" 21 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, "Nkʉ ɛriŋí maknkay émɔt manyu áchok bhe. 22 Moses aghátí nyaka bhe bɛ mănsyébhé nókɔ́ bŏbhɛka. Yĕ nɔ, ɛbhé yɔ ɛbhiki fu nyaka ntá Moses. Ɛfú chí ntá bachĭmbi abhɛka. Nɛ băsìɛp mmu ndŭ nywɔbhé nɛywĕmʉɛt. 23 Bĕ băsièp bo ndŭ nywɔp nɛywĕmʉɛt bɛ băkɛ kwɛn ɛbhé Moses. Băbenti nɛ mɛ mbɔnyuné nkʉ mmŭ nɛme átáŋ ndŭ nywɔbhé nɛywĕmʉɛt? 24 Băkɛ́ kpɔ́t manyé mmu bɛkoŋo mɛnyiŋ ɛbhɛn băghɔ́ yi ákʉ̀. Băbhɔŋ bɛkpɔt manyé sayri bɛkoŋo tɛtɛp Mandɛm."

Bo bare bhép mbák Yesu kɛ ádchí Mpɛmɛ

25 Mbɔk bo Yerusalɛm báré rɛm yɛ bɛ, "Pú mmŭ ré báyàŋ bɛway nɛ? 26 Achí fá árèm kɛpi kpoŋoroŋ, nɛ băbhíkí rɛm yĕnyiŋ ntá yi. Ɛkway bɛbhak bɛ bŏbati báriŋi bɛ yí chí Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ătò? 27 Kɛ sériŋi ɛbhak ɛnɛ mmŭ-nɛ áfú. Mpok Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ătò átwɔ́, yĕ mmu apú riŋi nɛbhʉɛt anɛ yi áfú." 28 Ɛkʉ́, ndu Yesu átòŋ bho amɛm ɛkɛrákap Mandɛm, arɛm nɛ ɛyɔŋ ɛtaŋataŋ bɛ, "Bărìŋi mɛ, nɛ bărìŋi ɛbhak ɛnɛ mfú? Mbíkí twɔ ndŭ bɛtaŋ ɛbha. Mmŭ anɛ átó mɛ achí mmŭ tɛtɛp. Băbhíkí ríŋi yi. 29 Ndíŋɨ́ yi, mbɔnyunɛ mfú chí ntá yi, nɛ yi kɛ átó mɛ."

30 Ɛnyiŋ Yesu árémé ékʉ́ báré yaŋ bɛkɛm yi, kɛ yĕ mmu abhíkí tɔk yi awɔ amʉɛt, mbɔnyunɛ mpok ayi abhíkí re kway nyaka. 31 Bɛyă bo mánóko yi, mándɛmɛ nɔkɔ bɛ, "Mbák Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ătò ántwɔ́, chɔŋ ankʉ mɛnyiŋɨ́ maknkay ɛbhɛn béchá ɛbhɛn mmŭ-nɛ ákʉ̀?"

Bátɔ́ bo bɛ mánkém Yesu

32 Bŏnkwɔ Fárisi bághókó nókɔ́ ndŭ bŏ ɛka yɔ bárèm bɛyă mɛnyiŋ ĕti Yesu, báchɛm nɛ

* **7:2** Ɛpa Bétɛm: Chi ɛpă ɛnɛ bo Israɛl mányĭɛ ndŭ bétik mpok anɛ báchɔ̀kɔ nyaka chi ndu bétɛm, mpok báfú Ijip bákɔ̀ bɛrɔŋ Kanăn.

bɔ̌bati bachiǎkap, bátó babhabhɛrí abhɛn ɛkɛrákap bɛ mankɛm yi. 33 Yesu arɛm yɛ ntá yap bɛ, “Mbɔŋ bépɛt bɛbhak nɛ bhe ndǔ mómbiŋi mpok kɛ ndɔ́k ntá mmu anɛ átó mɛ. 34 Chɔŋ mănjaŋ mɛ, kɛ bǎpú ghɔ mɛ. Nɛbhʉɛt anɛ mérɔ̀ŋ bǎpú kwáy bétwɔ aré.” 35 Bo Israɛl bábhó bɛrɛm nɛ batɨ bɛ, “Atɨ bérɔ́ŋ fá, ɛné sépú kway chɔŋ bɛghɔ yi? Atɨ bɛrɔŋ chi ɛtɔkɔ́ mankɔ ɛné bɔ̌ bhɛsɛ bátáká bárɔ́ŋɔ́ aré kɛ? Ǎyàŋ bɛrɔŋ bétɔŋ bo abhɛn bápú bo Israɛl aré kɛ? 36 Yi bɛ ‘Chɔŋ sénjáŋ yi, kɛ sɛpu ghɔ, nɛ bé nɛbhʉɛt anɛ yi árɔ̀ŋ, sépú kway bɛrɔŋ arɛ. Nɔ́ bɛ yi?’ ”

Manyiɛp amɛn ǎchyɛ̀ nɛpém

37 Ɛgháká nókɔ́ nywɔbhé ngwɛnti ɛpa, nɔ́ chi, nywɔp nɛgho ɛnɛn ɛpǎ ɛyɔ, Yesu afate arɛm nɛ ɛyɔn ɛtaŋataŋ bɛ, “Mmǔ anɛ manyiɛp ákwak yi, ántwɔ́ ntá ya. † 38 Ɛchí nkúbhé mbɔ ɛnyu básíŋí amɛm Ɛkáti Mandɛm bɛ, ‘Mmǔ anɛ anókɔ́ mɛ, manyiɛp amɛn áchyɛ̀ nɛpém ǎfu yi antɨ ansɛp nɔkɔ mbɔ nyén.’ ” 39 Yesu ǎrèm nyaka nɔ ɛ̌ti Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ ɛné bábhóŋɔ́ bɛchyɛ ntá bo abhɛn mánóko yi. Bábhíkí re chyɛ nyaka Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ ntá bo abhɛn mánóko mbɔnyunɛ Mandɛm ábhíkí re sɔt nyaka Yesu amfay, ánchyé yi kɛnókɔ́.

Bétáká békwén néntí bɛyǎ bho ɛ̌ti Yesu

40 Bo bághókɔ́ nókɔ́ bɛyɔŋ ɛbhén Yesu árémé, mbɔk bo bábho bɛrɛm bɛ, “Né, chí ndɛmɛkɛpǐnti Mandɛm anɛ ábhɔ́ŋɔ́ nyaka bétwɔ.” 41 Báchák bɛ, “Chi Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ǎtò.” Kɛ abhénéfú bárɛm bɛ, “Yi abhɔŋ bɛfu chi atú Gálili kɛ? 42 Pú básiŋ amɛm ɛkáti bɛ, Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ǎtò chi ɛbhárémɔ Mfɔ Debhít nɛ abhɔŋ bépfu chi Bétlehɛm, ɛtɔk nɛbhe Mfɔ Debhít?” 43 Ɛkʉ́ ákóré nɛ bɛtaka bɛkwɛn nɛnti nap ɛ̌ti Yesu. 44 Mbɔk ayap báyàŋ nyaka bɛkɛm yi kɛ yɛ̌ mmu kɛtɔk yi awɔ amʉɛt.

Bɔ̌bati bo Israɛl kɛka nɛ Yesu

45 Babhabhɛri abhɛn ɛkɛrákap Mandɛm bápét yɛ nsɛm ntá bɔ̌bati bachiǎkap nɛ bɔ̌nkwɔ Fárisi. Bɔ̌bati bábhép bhɔ́ bɛ, “Ndaká yí bǎbhíkí twɔ nɛ yi?” 46 Babhabhɛri ɛkɛrákap bákémɛ bhɔ bɛ, “Yɛ̌ mmu abhíkí re rɛm mɛnyʉ̌ mɛnyiŋ ɛbhɛn mmʉ́ wu árèm!” 47 Bɔ̌nkwɔ Fárisi bákémɛ bhɔ bɛ, “Arwɔ̌ be nkwɔ bǎgúré ɛbhi? 48 Bǎghɔ yɛ̌ mǔnti ɛtɔk amɔt anókɔ́ yi? Bǎghɔ yɛ̌ mǔnkwɔ Fárisi anókɔ́ yi? 49 Ndiɛrɛ ndéndɛmɛbho abhɛn, bábhíkí riŋi bɛbhé Moses kɛ mánóko yi. Ntá Mandɛm, bɔ mankɛm bábɛp!” 50 Nikɔdémɔs, mmǔ wap amɔt anɛ ánáŋ árɔ́ŋɔ́ nyaka ntá Yesu abhɛp bhɔ bɛ, 51 “Ɛbhé ɛyɛsɛ éká bɛ mánchyé mmu ntɛmsi ɛné bábhíkí re taŋ yi, mándíŋí sayri sayri ɛnyiŋ ɛné yi ákʉ?” 52 Bákémɛ yi bɛ, “Wɔ nkwɔ́ ɔchí mmǔ Gálili? Yiŋí Ɛkáti Mandɛm, chɔŋ óngɔ́ bé yɛ̌ ndɛmɛkɛpǐnti amɔt apú kway bɛfu atú Gálili.” 53 Yɛ̌ntiki mmu árɔ́ yɛ, agurɛ ɛkɛt ɛyi. ‡

8

Ngɔrɛ́ anɛ bákémé ndǔ ákwèn bɛrwɔp

1 Yesu arɔk amfay Njiɛ Mɛnɔk Olif. 2 Néyí nókɔ́, apɛtnsɛm ɛkɛrákap Mandɛm bɛ̌ti bɛ̌ti. Bɔ̌ mankɛm bárók ntá yi. Achɔkɔ amik, abho bɛtɔŋ bhɔ Ɛyɔn Mandɛm. 3 Batɔŋ-ɛbhé Mandɛm nɛ bɔ̌nkwɔ Fárisi báyá ngɔrɛ́ anɛ bákémé ndǔ akwɛn bɛrwɔp, bátwɔ́ nɛ yi, bátɛp bɛsí bɔ̌ mankɛm. 4 Bárém ntá Yesu bɛ, “Ntɔŋ, bákɛ̌m ngɔrɛ́ ndu ákwèn bɛrwɔp. 5 Ɛkáti bɛbhé Moses éghàti bhɛsɛ bɛ bábhɔŋ bétémti ɛnyǔ ngɔrɛ́ nɛ nɛ batay mángwáy. Ɔrɛm bé yí?” 6 Bárém nɔ ndu mɛmɔ yi bɛ mámbóŋ mbi bɛbhat ndak yi amʉɛt. Yesu atɛp ntí amik, ansiŋi nɔkɔ ɛnyiŋ amik nɛ sɛnɔŋ awɔ. 7 Ndu bárɔŋ ambɨ bɛrɛm bɛ yi ánchyé bhɔ ɛyɔŋ, anyabhɛ mmʉɛt téé, aghati bhɔ bɛ, “Mmǔ ywɛka anɛ ábhíkí re kʉ bɛbʉ́ ánjámbɨ ámbwɔ́p ntay antɛm yi.” 8 Apɛt atɛp ntí amik ánsíŋí nókɔ́ ɛnyiŋ amik nɛ sɛnɔŋ awɔ. 9 Bɔ̌ bhɔ bághókɔ́ nókɔ́ ɛnyiŋ ɛnɛ Yesu árémé, bábhó bɛrɔ amɔt amɔt, bɛbho nɛ baseansi. Yesu arɔp aywǐnti nɛ ngɔrɛ́ wu aré téé, bɛsí bhi. 10 Yesu ayoŋ amík arɛm ntá yi bɛ, “Mma, bó báchí fá? Yɛ̌ mmu abhíkí rɛm bɛ mángwáy wɔ?” 11 Akɛmɛ Yesu bɛ, “Ɛta, yɛ̌ amɔt.” Yesu arɛm bɛ, “Mɛ nkwɔ́ mbíkí rɛm bɛ mángwáy wɔ. Dók, kɛ ókɛ́ pɛrɛ kʉ bɛbʉ́”.

Yesu chí Ɛróŋɔ́ mmɨk

12 Yesu apɛt abho bégháti bho mɛnyiŋ. Arɛm bɛ, “Nchí ɛróŋɔ́ ɛnɛ échyɛ̀ nɛpém. Mmu anɛ ábháré mmʉɛt nɛ mɛ, ǎbhɔŋ bɛdiérɛ́ ɛbhɛn békʉ̀ bo mámbóŋ nɛpém, nɛ apú kɔ amɛm ɛjuri.” * 13 Bɔ̌nkwɔ Fárisi bárɛm yɛ ntá yi bɛ, “Wɔ mbɔŋ órèm ɛ̌ti mmʉɛt yɛ. Ɛnyiŋ ɛné órèm puyɛ̌ ndak.” 14 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, “Yɛ̌ émbak bɛ nchí rɛm chi ɛ̌ti mmʉét ɛya, ɛnyiŋ ɛné mérèm chí mbɔŋ ndak, mbɔnyunɛ ndíŋí ɛbhak ɛné mfú nɛ ɛbhak ɛné mérɔ̀ŋ. Kɛ bǎbhíkí riŋi ɛbhak ɛné mfú nɛ ɛbhak anɛ mɛ̌rɔ̀ŋ. 15 Bǎyìŋi bho chí nɛ amík kɛ mǎmkpɔt manyé yap. Mɛmbɔŋ mpú kpót manyé mmu. 16 Yɛ̌ émbak chí bé métàŋ bhó, ɛnyu ɛné métàŋ échí ɛríŕí mbɔnyunɛ puyɛ̌ mɛ awántí kɛ nchí taŋ bo. Mɛ nɛ mmu anɛ átó mɛ kɛ sérèm ɛnyǔ mmu áchí. 17 Básiŋ

† **7:37** Mpok ɛpǎ yɔ, bo Israɛl bátik nɔkɔ nyaka ndu Mandɛm áchyé bhɔ manyiɛp amɛn áfú chi ndǔ sɛtárébhé, mpok bákɔ̀ amɛm baso. ‡ **7:53** Ndu ɛyɔŋɔ́ Grik, ndɔ́ŋ 53 nɛ anɛ́ (Jn 8.1) achɛm ndu amɔt. Ɛ̌ti yɔ kɛ TEV (Today's English Version) afyé barɔ́ŋ ɛyɔ apay ndu (Jn 8.1). * **8:12** Yesu ǎyàŋ nyaka bo mándiŋi bɛ yí achi ɛróŋɔ́ ɛnɛ ékà bo mándíŋí tɛtɛp anɛ Mandɛm áyàŋ bɔ mandiŋi.

ndŭ ɛkáti bɛbhé ɛyɛka bɛ, batísiɛ bati apay mándɛm ɛnyiŋ émɔt, nó chí ɛnyiŋ ɛnɛ bó bárémé échí tɛtɛp. 18 Mɛmbɔŋ nchí te ntísiɛ bé ɛnyiŋ ɛnɛ mérèm chí mbŏŋ ndak, nɛ Ɛtaya mmu átó mɛ ătè mɛ ntísiɛ nkwó bɛ ɛnyiŋ ɛnɛ mĕrèm ɛchi tɛtɛp." 19 Bábhép yɛ yi bɛ, "Ɛtayɛ achí fá?" Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, "Băbhíkí riŋi mɛ, nɛ yĕ Ɛtaya, băbhíkí riŋi. Mbɔ bărínjí mɛ, mbʉ bărinji Ɛtaya nkwɔ." 20 Mpok Yesu átòŋ bho amɛm ɛkɛrákap Mandɛm kɛ yi árémé bɛyɔŋ ɛbhɛn. Achí nyaka kékwót nɛ bɛkʉbhɛ akap. Yĕ mmu kɛtɔk yí mbɔnyunɛ mpok yi abhíkí re kway nyaka.

Ɛnyiŋ Yesu árémé ĕti ɛbhak ɛnɛ yi áfú

21 Yesu apɛt aghati bhɔ bɛ, "Nchí rɔ bhe, bérɔŋ. Nnáŋ ndók, chɔŋ mănjaŋ mɛ. Kɛ băgu chɔŋ ndŭ bɛbʉ́ ɛbhɛka. Băpú kwáy bétwɔ ɛbhak ɛnɛ mérɔ̀ŋ." 22 Bo Israɛl bábhó yɛ bɛrɛm bɛ, "Yí bɛ 'Nɛbhʉɛt anɛ mĕrɔ̀ŋ, băpú kwáy bétwɔ arɛ,' ăyaŋ bɛway mmʉɛt kɛ?" 23 Yesu aghati bhɔ bɛ, "Băchí bŏ mmik. Mfu chi amfay. Băchí bŏ mmik nɛ, mpú mmŭ mmik nɛ. 24 Ɛti yɔ kɛ ngáti be bé chɔŋ măngú ndŭ bɛbʉ́ ɛbhɛka. Chɔŋ măngú ndŭ bɛbʉ́ ɛbhɛka mbák băbhiki noko bé nchí mmu anɛ nchí." 25 Bábhép yi bɛ, "Wɔ ɔchí agha?" Yesu ákɛmɛ bhɔ bɛ, "Nchí mmu anɛ ngáti bhe tɛ nɛbhŏnɛt bɛ nchi. 26 Mbŏŋ bɛyă bɛbéptí mɛnyiŋ ɛbhɛn mĕkwáy bɛrɛm ĕti yɛka nɛ nsɔt bɛtaŋ be. Kɛ mpú kʉ nɔ, mbɔnyunɛ mmu anɛ átó mɛ ăbhʉɛrɛ bariɛp ami, nɛ ndiɛrɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn yi ághàti mɛ kɛ nchí ghati bŏ mmik." 27 Ɛnɛ Yesu árèm nɔ, bó kɛjwimɛm bé yi árèm chí ĕti Ɛta. 28 Ɛkʉ́ Yesu aghati yɛ bhɔ bɛ, "Mănáŋ măŋjoŋ Mɛ Mmu mfú ntá Mandɛm amfay, chɔŋ măndiŋi bé nchí mmu anɛ nchí, nɛ bé mpú kʉ yĕnyiŋ ndŭ bɛtaŋ ɛbha. Nchí rɛm chí ɛnyiŋ ɛnɛ Ɛta ágháti mɛ ndém. 29 Nɛ yí mmú átó mɛ, achi nɛ mɛ. Abhíkí rɔ mɛ mbak awanti mbɔnyunɛ mékʉ̀ chi mɛnyiŋ ɛbhɛn yi ákóŋɔ́." 30 Bɛyă bó abhɛn bághókó bɛyɔŋ ɛbhɛn, mánóko yi.

Yesu nɛ Abraham

31 Yesu arɛm yɛ ntá bo Israɛl abhɛn mánóko yi bɛ, "Băchí bakoŋo bha tɛtɛp mbák măndók ambi bɛkoŋo bɛyɔŋ ɛbha, 32 nɛ chɔŋ măndiŋi tɛtɛp anɛ Mandɛm, nɛ tɛtɛp wu amfɛrɛ be ndŭ kɛsɛm." 33 Bákémɛ yi bɛ, "Séchí bɛbhárébhɔ Abraham, nɛ yĕ mpok apú anɛ séchí basɛm ntá mmu. Ndaká yí órèm bɛ chɔŋ sémfú ndŭ kɛsɛm?"

34 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, "Tɛtĕtɛp, yĕntiki mmu anɛ ákʉ̀ bɛbʉ́, achí nsɛmé-bɛbʉ. 35 Nsɛm apú bhak ndŭ nnɛréket mpoknkɛm. Mmŏ nnɛréket kɛ ábhák arɛ mpoknkɛm. 36 Mbák yɛ mbŏŋ mmó amfɛrɛ be ndŭ kɛsɛm, chɔŋ mămbak ngăngaŋ tɛtɛp. 37 Ndíŋí bé băchí bɛbhárébhɔ Abraham. Yĕ nó, băyaŋ mbi bɛway mɛ mbɔnyunɛ ɛyɔŋ ɛya épú chwe amɛm bati yɛka. 38 Nchí ghati bhe chí mɛnyiŋ ɛbhɛn ngó ntá Ɛtaya, kɛ băkʉ̀ chí mɛnyiŋ ɛbhɛn ɛtayɛka ágháti bhe." 39 Bágháti Yesu bɛ, "Ɛtayɛsɛ chi Abraham." Yesu arɛm bɛ, "Mbɔ băchí bŏ Abraham tɛtɛp, mbʉ́ băkʉ̀ mɛnyiŋ mbɔ Abraham ákʉ̀ nyaka. 40 Kɛ băyàŋ mbi bɛway mɛ, mɛ mmu ngáti bhe tɛtɛp anɛ ngókó ntá Mandɛm. Abraham apú kʉ nyaka nɔ. 41 Băkʉ̀ mɛnyiŋ mbɔ ɛtayɛka." Bágháti yi bɛ, "Mandɛm kɛ achi ɛtayɛsɛ, sépú bŏ-ɛnɔŋ." 42 Yesu aghati bhɔ bɛ, "Mbɔ Mandɛm achi ɛtayɛka, mbʉ băkɔ̀ŋ mɛ, mbɔnyunɛ mfú chí ntá Mandɛm. Mbíkí twó chí ndŭ mmʉɛt ya, yi kɛ átó mɛ. 43 Ndaká yí băpú jwimɛm ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn mérèm? Chi mbɔnyunɛ băbhíkí bhɔŋ nti bɛghok bɛyɔŋ ɛbha. 44 Bĕ băchi bŏ ɛtayɛka Satan, nɛ băkɔŋ bɛkʉ chi mɛnyiŋ ɛbhɛn ɛtayɛka áyàŋ mănkʉ. Achí ngwayti bho tɛ nɛbhŏnɛt. Abhíkí kɔŋ tɛtɛp Mandɛm mbɔnyunɛ tɛtɛp apu nɛ yi. Mpok yi ásè nsé, ăkʉ̀ chí ɛnyiŋ ɛnɛ ékó ndóŋ ámɔt nɛ ɛpiŋ ɛyi, mbɔnyunɛ achi nsĕnse, nɛ nsé ɛnkɛm éfû chí ntá yi. 45 Kɛ tĕndu mĕghàti bhe chí tɛtɛp Mandɛm, băpú noko ɛnyiŋ ɛnɛ mĕrèm. 46 Ntiki mmŭ ákwày bɛtɔŋ bɛ nkʉ bɛbʉ́? Mĕrèm chi tɛtɛp, ndaká yí băpú noko mɛ? 47 Mmu anɛ Mandɛm áchí ɛtayi, ăkɔŋ bɛghok ɛyɔŋ ɛyi. Ntí anɛ băbhíkí kɔŋ bɛghok Ɛyɔŋ Mandɛm achí bɛ băpú bŏbhi."

Yesu achá Abraham

48 Bŏbati bo Israɛl bákémɛ yi bɛ, "Sébhíkí kʉ nɛfwɔp bɛrɛm bɛ ɔchí mmu Samária nɛ bé ɛfóŋó ɛbʉ́bʉ ésòŋɔri wɔ?" 49 Yesu akɛmɛ bɛ, "Mbíkí bhɔŋ ɛfóŋó ɛbʉ́bʉ. Mĕchyè Ɛtaya kɛnókó, kɛ băchɔŋti nnyén ɛna. 50 Mbíkí bhʉɛrɛ nti bé bo mánchyé mɛ kɛnókó. Kɛ mmŭ achí anɛ áyàŋ bé bo mánchyé mɛ kɛnókó, nɛ yí kɛ ákway bɛrɛm ɛnyŭ mɛnyiŋ bébhóŋó bébhak. 51 Tɛtĕtɛp, mmu anɛ ábhèrɛ ɛyɔŋ ɛya, apú gú wáwák." 52 Bo Israɛl bhɔ bárɛm bɛ, "Békóŋo bɛyɔŋ ɛbhɛ, séghɔ néné bɛ ɔbhɔŋ ɛfóŋó ɛbʉ́bʉ. Abraham agŭ nyaka, barɛmé kɛpĭnti Mandɛm mankɛm bágú nkwɔ, kɛ wɔ, ŏrèm bɛ, 'Mbák mmu ámbʉ́ré bɛyɔŋ ɛbha apú gú wáwák.' 53 Wɔ, ɔchá ɛtayɛsɛ Abraham mmu ágú nyaka? Barɛmé kɛpĭnti Mandɛm nkwɔ bágú nyaka! Ɔsòt mmʉɛt yɛ mbɔ agha?" 54 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, "Mbák mĕchyè mmʉ́ɛt ɛya kɛnókó, nó kɛnókó ɛka képú yĕnyiŋ. Ɛtaya kɛ áchyè mɛ kɛnókó, nɛ nkúbhé yi kɛ bărèm bɛ achi Mandɛm aywɛka. 55 Kɛ yĕndu bărèm bɛ yi achi Mandɛm aywɛka, băbhíkí riŋi yi, mɛ kɛ ndíŋí yi. Mbɔ ndɛm bé mbíkí riŋi yi, mbʉ nchí se chi nse mbɔ bĕka. Ndíŋí yi nɛ nchí bhʉɛrɛ ɛyɔŋ ɛyi. 56 Chi-mbi ywɛka Abraham, ánòŋ nyaka nɛ maŋák béghɔ nywɔp nɛtwɔ ɛna. Aghó nó, nti néri yi amɛm." 57 Bŏbati bo Israɛl bhɔ bárɛm yɛ ntá yi bɛ, "Ɔbhíkí re

ghaka yɛ̌ mamié bɛsa bɛpay nsɛm byo, ɔbhé ɔnáŋ ɔghɔ Abraham-ɛ?” 58 Yesu aghati bhɔ bɛ, “Tɛtɛ̌tɛp, Abraham ápérɛ bhák, Mɛ Nchí.” † 59 Ɛ̀kʉ bábho bɛbwɔpti batay bɛtɛmti yi nɛ yó mángwáy, kɛ Yesu abhɛsɛ, tɛ áfú amɛm ɛkɛrákap Mandɛm.

9

Yesu akʉ nnémámik aghɔ́ mbaŋ

1 Ɛ̀né Yesu áfʉɛ̀t árɔ̀ŋ, aghó mmú anɛ achi nnémámik tɛ ndʉ̌ nɛbhe ɛni. 2 Bakoŋo bhi bábhép yi bɛ, “Ntɔŋ, bɛbʉ́ agha bɛkʉ amík mmʉ̌ nɛ ánémé? Ɛbhi yímbɔŋ, kɛ ɛbhɛn chi nɛ nnɔ?”

3 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, “Puyɛ̌ chi bé mmʉ̌-nɛ akʉ bɛbʉ́, nɛ puyɛ̌ chí bɛ ɛtayi nɛ máyi bakʉ bɛbʉ́. Amík ánɛmɛ yi chi bɛ ɛyɔ énkwak bo mángɔ ɛnyʉ̌ ɛnyiŋ́ maknkay ɛnɛ Mandɛm aywɪ̀nti ákway bɛkʉ. 4 Sébhɔŋ bɛkʉ bɛtik ɛbhɛn mmu anɛ átó mɛ ndʉ̌ mpok anɛ bɛti bébhíkí re twɔ. Bɛti bétwɔ̀, nɛ ménáŋ méntwó, yɛ̌ mmu apú pɛrɛ kway bɛkʉ bɛtik. 5 Mpoknkɛm anɛ nchí fá amik, nchí ɛrɔ́ŋɔ́ ntá bʉ̌ mmik.”

6 Árémé nókó nɔ, apá batié amik, anywɔbhɛri ntɔp nɛ sɛnɔŋ awɔ ndʉ̌ nɛbhʉɛt anɛ yi apá batié, asɔt ntɔp wu achɔri yi amík 7 aghati yi bɛ, “Dók ndʉ̌ ɛ̀ntíŋnyén Sílom, sʉ̌ bɛsí aré.” Sílom chi “Bátó”. Mmu wu arɔk, aso bɛsí arɛ nɛ mpok ápɛ̀tnsɛm are ghó mbaŋ. 8 Bakokosi bhi nɛ bʉ̌ mankɛm abhɛn báríŋ́ nyaka yi mbɔ nniŋ́ mɛníŋ́, bábho bɛrɛm bɛ, “Pú mmú nyaka áchɔ̀kɔ aniŋɪ nɔkɔ mɛníŋ́ nɛ?” 9 Mbɔk bho báré rɛm bɛ, “Chí yi.” Báchák bɛ, “Áe, kɛ achí mbɔ yi,” kɛ yímbɔŋ arɛm bɛ, “Chí mɛ.” 10 Bábhép yi bɛ, “Ɛ̀fákárí ná kɛ ɔbho bɛghɔ mbaŋ?” 11 Akɛmɛ bhɔ bɛ, “Mmu anɛ áká nnyén bɛ Yesu kɛ ányɔ́bhérí ntɔp, asɔt, achɔri mɛ amík, arɛm bɛ ndók ndʉ̌ ɛ̀ntíŋnyén Sílom nsó bɛsí arɛ. Ndɔk aré nso bɛsí, mbo bɛghɔ mbaŋ.” 12 Bábhép yi bɛ, “Mmʉ̌-ré achí fá?” Akɛmɛ bhɔ bɛ, “Mbíkí riŋɪ.”

Báre bhɛp ɛnyu éfákárí kɛ nnémámik abho bɛghɔ mbaŋ

13 Básɔt nnémámik anɛ Yesu áku yi ághɔ̀ mbaŋ bárók ntá bʉ̌nkwɔ Fárisi. 14 Ndʉ̌ nywɔbhé nɛywɛ̌mʉɛt bo Israɛl kɛ Yesu ányɔ́bhérí nyaka ntɔp awati yi amík, amík anɛnɛ yi. 15 Bʉ́nkwɔ Fárisi bápɛt bábhɛp yi ɛnyu éfákari kɛ yi ághɔ̀ mbaŋ. Aghati bhɔ bɛ, “Awátí ntɔp mɛ amík, nsó nókó bɛsí, mbo bɛghɔ mbaŋ.” 16 Mbɔk bʉ̌nkwɔ Fárisi bhɔ bárɛm bɛ, “Mmʉ̌ anɛ akʉ ɛnyiŋ ɛnɛ abhíkí fú chi ntá Mandɛm mbɔnyunɛ apú noko nywɔbhé nɛywɛ̌mʉɛt ɛnɛsɛ.” Kɛ bachak báré rɛm bɛ, “Ná mmu bɛbʉ́ ákway bɛkʉ mɛnyʉ̌ mɛnyiŋ́ maknkay ɛbhɛn?” Akɔrɛ akwɛn nɛnti ɛnap. 17 Bʉ́nkwɔ Fárisi bápɛt bábhép nnémámik anɛ Yesu áku yi ágh ɔ̀ mbaŋ bɛ, “Wɔ bé mmu wu kɛ áká́ ɔ́ghɔ̀ mbaŋ, ɔkáysí bɛ yi achi agha?” Akɛmɛ bhɔ bɛ, “Chí ndɛmɛkɛpǐnti Mandɛm.”

18 Bʉ̌bati bo Israɛl kɛnókó bɛ amík anaŋ anɛmɛ nyaka yi kɛ apɛt abho bɛghɔ mbaŋ, kpatɛ mpok bábhíŋ́ máyi nɛ ɛtayi, 19 bábhép bhɔ bɛ, “Mmʉ̌ ywɛka nɛ, bárèm bé amík anɛmɛ yi tɛ̌ndu nɛbhe ɛni? Ɛ̀fakari ná kɛ yi ághɔ̀ mbaŋ nénɛ?” 20 Nnɔ nɛ chi bákɛmɛ bɛ, “Séríŋ́ bé nɛ chi mmɔ́ ywɛsɛ, nɛ bé amík anɛmɛ yi tɛ̌ndu nɛbhe ɛni. 21 Kɛ sébhíkí riŋɪ ɛnyu éfákárí kɛ yi ághɔ̀ mbaŋ nénɛ. Nɛ sébhíkí riŋɪ mmʉ̌ anɛ anɛnɛ yi amík. Bép ká yi. Apú chí mandú mmɔ́. Chɔŋ yímbɔŋ angati bhe.” 22 Chi nɛ nnɔ bákémɛ ɛnyu ɛyɔ mbɔnyunɛ báchày nyaka bʉ̌bati bo Israɛl nɛ ntí bɛ báká nyaka ɛyɔŋ émɔt bɛ mbák mmu ándɛm bɛ Yesu chi Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ătò, bábòk yi ndʉ̌ ɛkɛré nɛnikímʉɛtí ɛyap. 23 Ɛ̀kʉ yɛ chi nɛ nnɔ bárɛm chi bɛ, “Ápú mandú mmɔ́. Bép ká yímbɔŋ angati bhe.”

24 Ndɔŋ ɛné éjwí ɛpay, bábhíŋ́ nnémámik anɛ Yesu áku yi ágh ɔ̀ mbaŋ, baghati yi bɛ, “Dɛm tɛtɛp aywɛ bɛsí Mandɛm. Séríŋ́ bɛ mmʉ̌ anɛ órèm nɔ bɛ anéné wɔ amík chi mmʉ̌ bɛbʉ́.” 25 Akɛmɛ bhɔ bɛ, “Kɛ chí mmʉ̌ bɛbʉ́ kɛ puyɛ̌ mmʉ̌ bɛbʉ̌-a, mbíkí riŋɪ. Ɛné ndíŋ́ chi bɛ nchí nyaka nnémámik, kɛ nénɛ nchí ghɔ mbaŋ.” 26 Bábhɛp yi bɛ, “Akú yi ntá yɛ? Ná yi áká́ kɛ ɔ̀ghɔ mbaŋ?” 27 Akɛmɛ bhɔ bɛ, “Nnáŋ ngáti bhe, kɛ bʉ̌bhíkí noko, ndaká yí bʉ̌pɛt bʉ̌bhɛ̀p mɛ? Bě nkwɔ́ báyàŋ bɛbhak bakoŋo bhí?” 28 Bábhó bɛsɔkɔti yi mándɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Wɔ kɛ ɔ́chí nkoŋo ywi, bɛsɛ séchí chí bakoŋo Moses. 29 Séríŋ́ bé Mandɛm arɛm nyaka kɛpi nɛ Moses, kɛ mmʉ̌-nɛ, sébhíkí riŋɪ ɛbhak ɛnɛ yi áfú.” 30 Akɛmɛ bhɔ bɛ, “Ɛchí mɛ nɛpɔp tontó bɛ bʉ̌bhíkí riŋɪ ɛbhak ɛnɛ yi áfú, yɛ̌ndu yi ánéné mɛ amík! 31 Sériŋɪ bɛ Mandɛm apu ghok bʉ̌ bɛbʉ́. Ághok chi mmu anɛ áchyè yi kɛnókó, ankʉ nɔkɔ mɛnyiŋ ɛbhɛn yi Mandɛm áyàŋ. 32 Tɛ̌ mmik ábhó, sébhíkí re ghók bɛ mmu akʉ amík ánéné mmu anɛ bábhé yi amík néménémé. 33 Mbɔ mmʉ̌ nɛ abhíkí fú chi ntá Mandɛm, mbʉ abhiki kway béku ɛnɛ ɛnyiŋ.” 34 Bákémɛ yi bɛ, “Kwáé, wɔ mmu bábhé ndʉ̌ bɛbʉ́, óyàŋ bɛtɔŋ bhɛsɛ?” Bapuri yí bátén nɛfi bɛ ámfú ɛkɛt nɛnikímʉɛt ɛyap.

Bo abhɛn bábhíkí noko, bachi manémámik

35 Yesu aghók bé bábók mmu anɛ yi áku amík ánéné batɛn nɛfi. Abho bɛyaŋ yi. Ághɔ́

† **8:58** Mɛ Nchí: Chí nnyén ɛnɛn Mandɛm, nkúbhé mbɔ ɛnyʉ̌ yi ághátí nyaka Moses (Ɛsɔdɔs 3.14).

nɔkɔ yi, abhép yi bɛ, “Ɔnókó Mmu anɛ áfú ntá Mandɛm?” 36 Yi akɛmɛ Yesu bɛ, “Ɛta, mmu wu chi agha? Ghatí mɛ, bɛ nnókó yi.” 37 Yesu aghati yi bɛ, “Ɔnáŋ ɔghɔ̀ yi, nɛ yí kɛ árèm kɛpɨ nɛ wɔ néné.” 38 Mmŭ wu arɛm bɛ, “Acha, nnókó.” Akwén Yesu bɛkak, abho béchyɛ yi kɛnókó. 39 Yesu arɛm bɛ, “Ntwɔ fá amɨk bɛ mámkpót manyé bho. Ntwɔ bé bo abhɛn bachi amík néménémé mangɔ mbaŋ, nɛ bé amík ánémé abhɛn bághɔ̀ mbaŋ.” 40 Mbɔk bŏnkwɔ Fárisi abhɛn bachi nyaka kɛkwɔt bághókó nókó ɛnyiŋ ɛnɛ yi árémé, bábhép yi bɛ, “Ɔrèm nɔ chi bɛ bɛsɛ nkwɔ séchí amík néménémé kɛ?” 41 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, “Mbɔ bächí amík néménémé mbʉ́ bɛbʉ́ bépú nɛ bhe. Kɛ tĕndu bărèm bɛ bäghɔ̀ mbaŋ, bɛbʉ́ ɛbhɛka bɛrɔp nɛ bhe.”

10

Yesu atém nɛkay ĕti mbabhɛri bághóŋɔmén anɛ tɛtɛp

1 Yesu arɛm bɛ, “Tɛtĕtɛp, mmŭ anɛ ápú fʉ́ét ndŭ nnyŭbha ánchwe ndŭ nkwɔ bághóŋɔmén, kɛ ăko chí ɛbhak échák anchwe amɛm, chí ngép. Mbák épú nɔ, chí ngébhé ntantaŋ. 2 Kɛ anɛ áfʉ̀ɛt ndŭ nyŭbhá, chí mbabhɛri bághóŋɔmén. 3 Mbabhɛri nnyŭbha, ănènɛ nyŭbhá ntá yi. Bághóŋɔ́mɛn áriŋɨ ɛyɔŋ ɛyi. Abhiŋɨ yó ndŭ manyén ayap, ansɔt yó amfu nɛ yɔ. 4 Nɛ ánáŋ ántén yó ankɛm nɛfí, ărɔ́ŋ ambɨ, yó ánkoŋo nɔkɔ ansɛm, mbɔnyunɛ áríŋ́ɨ ɛyɔŋ ɛyi. 5 Ápú koŋo kɛnkŏ mmu. Abʉ̀ɛ yi bʉɛ, mbɔnyunɛ ábhíkí riŋɨ ɛyɔŋ ɛyi.” 6 Yesu atém bo Israɛl nɛkay ɛnɛn, kɛ bó kɛjwimɛm ndŭ ntí nɛkay.

Yesu kɛ ácha Ɛríti Mbabhɛri bághóŋɔmén

7 Ɛkʉ, Yesu apɛt aghati bhɔ bɛ, “Tɛtĕtɛp, mɛ kɛ nchí nyŭbhá bághóŋɔmén. 8 Bŏ mankɛm abhɛn bayambɨ bátwɔ́ kɛ mĕtwɔ̀, chí baghép nɛ baghép bataŋ bataŋ. Baghɔŋɔmɛn ábhíkí ghók bhɔ. 9 Mɛ kɛ nchí mbĭnywɔp. Mmu anɛ áfʉ̀ɛt ntá ya kɛ anchwe, ɛnyiŋ épú tɔk yi. Achwè, amfú mbɔ ɛnyŭ yi ákóŋó, ambóŋ yĕntikɨ ɛnyiŋ ɛnɛ yi áyàŋ. 10 Ngép ătwɔ̀ chí béghɛp aghép, béwáy, nɛ béchóŋti. Ntwɔ bé bo mámbóŋ nɛpém nɛ bé mámbóŋ nɔ nénjwí pɔɔt nɛ áfɔk ankɛm.

11 “Mɛ kɛ nchí ɛríti mbabhɛri bághóŋɔmén. Ɛríti mbabhɛri bághóŋɔmén ăchyè nɛpém ɛni ĕti bághóŋɔmén ayi. 12 Mmŭ anɛ básóré ndŭ bɛtik bɛ ámbábhérí nókó bághóŋɔmén ɛné yi ápú mbabhɛri bághóŋɔmén nɛ yɔ apu ayi, ăghɔ nkwɔ ndu átwɔ́ andɔ bághóŋɔmén ambʉ́ɛ, nkwɔ ankém mbɔk, nɛ antak achak. 13 Abʉ́ɛ mbɔnyunɛ achí chí mŭbɛtik, nɛ ápú fyé ntí nɛ bághóŋɔmén. 14 Mmɛ kɛ nchí ɛríti Mbabhɛri bághóŋɔmén. Ndíŋ́ɨ bághóŋɔmén aya, nɛ bághóŋɔmén aya áriŋɨ mɛ, 15 nkúbhé mbɔ ɛnyŭ Ɛtaya áríŋ́ɨ mɛ, mɛ ndíŋ́ɨ Ɛtaya. Nɛ nchí chyɛ nɛpém ɛnɛ ĕti bághóŋɔmén. 16 Mbŏŋ bághóŋɔmén áchák anɛ ápú ndŭ nkwɔ bághóŋɔmén anɛ. Mbɔŋ bésɔt yó nkwɔ, ntwɔ́ nɛ yɔ, bé ánchém mmʉɛt nɛ anéfú. Chɔŋ ánkoŋo ɛyɔŋ ɛya. Ɛnkʉ yó ankɛm ámbak ndŭ nkwɔ́ ámɔt ané ábhóŋó mbabhɛri bághóŋɔmén amɔt. 17 Ɛtaya akɔŋ mɛ mbɔnyunɛ nchí chyɛ nɛpém ɛna bɛ mpɛt mbɔŋ nɔ. 18 Yĕ mmu apú anɛ ásòt nɛpém ɛna ntá ya. Mɛmbŏŋ kɛ nchí chyɛ nɛpém ɛna. Mbŏŋ bɛtaŋ béchyɛ nɔ, nɛ mbŏŋ bɛtaŋ bépét bɛbhɔŋ nɔ. Ɛnɛ, chí ɛnyiŋ ɛné Ɛtaya ághátí mɛ nkʉ.”

19 Bɛyɔŋ ɛbhɛn békʉ ákɔrɛ ápɛt ákwén nɛnti bo Israɛl. 20 Bɛyă bhap báré rɛm bɛ, “Ɛfóŋó ɛbúbʉ ésɔ̀ŋɔri yi! Abhokori! Ndaká yí băté, bäghòk ɛnyiŋ yi árèm?” 21 Kɛ báchák báré rɛm chi bɛ, “Puyĕ mɛnyiŋ ɛbhɛn mmu anɛ ɛfóŋó ɛbúbʉ ésɔ̀ŋɔri yi akwáy bɛrɛm nɛ. Ɛfóŋó ɛbúbʉ ékwày békʉ nnémámík ángó mbaŋ-á?”

Bo Israɛl bábyak Yesu

22 Mpok aghaka anɛ bo Israɛl mányïɛ ɛpa ɛnɛ bátìk ndu mánikímʉɛt báfyé ɛkɛrákap ɛnɛ Yerúsalɛm awɔ Mandɛm. 23 Mbaŋ are kwɛn, Yesu arɔk ɛkɛrákap Mandɛm, are kɔ ndu móket mambarɛnkók anɛ bábhìŋɨ bé móket mambarɛnkók Sólomon. 24 Bo Israɛl bárók, bákáp yi, bábhó bɛbhɛp yi bɛ, “Chɔŋ óndɔ sénoŋ ɛntat ná kɛ óngati bhɛsɛ mbák wɔ kɛ óchí Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ătò. Mbák wɔ kɛ ɔchí Mpɛmɛ, ghatí bhɛsé kpoŋoroŋ.” 25 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, “Nnáŋ ngáti bhe, kɛ bäbhíkí noko. Bɛtik ɛbhɛn mĕkʉ̀ ndŭ nnyén Ɛtaya bétòŋ be ɛnyŭ mmu nchí. 26 Yĕ nɔ, bäpú noko mbɔnyunɛ bäpú ndŭ nkwɔ́ bághóŋɔmén aya. 27 Bághóŋɔ́mɛn aya ághòk ɛyɔŋ ɛya. Ndíŋ́ɨ yó, nɛ yɔ ákòŋo mɛ. 28 Nɛ nchí chyɛ yó nɛpém ɛnɛn nɛbhɨkɨ bhɔŋ ngwɛnti. Apú gú áném. Mmu apú anɛ ákwày béfɛrɛ yó amóya. 29 Ɛtaya mmu áchyé mɛ yɔ, achá bo mankɛm. Nɛ mmu apú kwáy bɛfɛrɛ yɔ ndu amɔ yi. 30 Mɛ nɛ Ɛtaya séchí mmu amɔt.”

31 Yesu árémé nókó nó, bo Israɛl bápɛt bábho bɛbwɔpti batay ndu bɛtɛmti yi nɛ yó mángwáy. 32 Yesu arɛm bɛ, “Ntŏŋ be bɛyă bɛríti mɛnyiŋ ɛbhɛn nkʉ́ ndŭ nnyén Ɛtaya. Ndu mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛnkɛm, ɛné ékʉ́ bäyaŋ bɛway mɛ nɛ batay chí ɛné?” 33 Bo Israɛl bákémɛ yi bɛ, “Sépú yaŋ béwáy wɔ nɛ batay ĕti ɛríti ɛnyiŋ ɛnɛ ókʉ́, kɛ ĕti órèm bɛ ɔchí Mandɛm yĕndu óchí nkwăŋwaŋ.” 34 Yesu akɛmɛ bó bɛ, “Pú básiŋ amɛm ɛkáti bɛbhé ɛyɛka bɛ Mandɛm arɛm bɛ, ‘Mɛ ndɛm bé bächí bɔmandɛm’? 35 Sériŋ́ɨ bé ɛnyiŋ Ɛkáti Mandɛm érèm épú kway bɛwupsi ɛnyu. Mbák Mandɛm abhiŋɨ nyaka bo abhɛn bäghòk ɛyɔŋ ɛyi bɛ bɔmandɛm, 36 ná bäkway bɛrɛm bɛ mĕrèm bɛ nchí Mandɛm

ndŭ ndémé bɛ nchí Mmɔ Mandɛm, mmu yi áyábhé átó fá amik? 37 Mbák mpú kʉ chi bɛtik Ɛtaya, bǎké noko mɛ. 38 Kɛ mbák mɛ̌kʉ̀ chí bɛtik Ɛtaya, yěndu bǎbhíkí noko mɛ, nokó ká ɛnyiŋ ɛné bɛtik ɛbhén mékʉ̀ béghàti bhe. Chɔŋ ɛyɔ énkwak mǎndiŋi, nɛ mǎnjwimɛm bé Ɛtaya achi babhat nɛ mɛ, nɛ mɛ nchí babhat nɛ Ɛtaya." 39 Bápɛt babho bɛyaŋ mbi ndu bɛkɛm yi, afori bó amɔ arɔk ɛbhakayi.

40 Apɛtnsɛm ɛbhě manyu Jódan, ndŭ nɛbhʉɛt anɛ Jɔn ájwĩti nyaka bho, abhak aré. 41 Bɛyǎ bo bárɔ́k ntá yi mándɛmɛ nɔkɔ bɛ, "Jɔ́n ábhíkí kʉ yěnyiŋi makнkay émɔt, kɛ yěntiki ɛnyiŋ ɛnɛ yi árémé ěti mmŭ anɛ échí tɛtɛp." 42 Bɛyǎ bo mánóko Yesu ɛbhak ɛyɔ.

11

Nɛwú Lásárɔs

1 Mmŭ amɔt achi nyaka ɛtɔk Bétani, anɛ áká nnyén bɛ Lásárɔs. Akwén nɛme. Bétani abhak ɛtɔk ɛnɛ María nɛ mómayi Matá báchɔ̀kɔ. 2 María wu, kɛ áwáti nyaka bɛkak Yesu Acha nɛ bawɛ́rériɛp, are tɛsɛ nɛ ɛmɛnéntí yi. Yi kɛ mómayi Lásárɔs akwɛnɛ nyaka nɛme. 3 Ɛkʉ́ bǒmayi bátó ɛyɔŋ ntá Yesu Acha bɛ, "Acha, mmʉɛrɛ ywɛ anɛ ókóŋɔ́ ǎme." 4 Yesu ághókó nókó ntó ɛnɛn arɛm bɛ, "Nɛme ɛnén népú nɛmě nɛwú, néchí chí békʉ bo mángó bɛtaŋ Mandɛm. Nétwɔ chí bɛ némbák ɛnyiŋ ɛné ékʉ̀ bo mángó bɛ Mmɔ Mandɛm abhɔŋ bɛtaŋ."

5 Yesu akɔŋ nyaka Matá nɛ bǒmayi María nɛ Lásárɔs tontó. 6 Yě nɔ, mpok yi ághókó bé Lásárɔs ǎme, achɔkɔ ɛbhak ɛnɛ yi achi ndŭ manywɔp apay. 7 Manywɔp yɔ apay áfʉ́ré nókó, arɛm ntá bakoŋo bhi bɛ, "Sémpétnsɛm atú Judéya." 8 Bakoŋo bhi bárɛm bɛ, "Ntɔŋ, ébhíkí re tat ɛnɛ bŏ batí Israɛl báyàŋ bétɛmti wɔ nɛ batay mángwáy, ɔbhé ɔ̌pɛtnsɛm aré?" 9 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, "Pú maŋɔkó nywɔp áchi byo nɛ apay bébho beti bégháka beku? Mmu anɛ ákɔ̀ nɛ ngósí, apú chiŋti nɛkwɛn mbɔnyunɛ ǎghɔ̀ ɛrɔ́ŋɔ́ mmik. 10 Kɛ mmu anɛ ákɔ̀ nɛ bɛti ǎchɛ̀ŋti ankwɛn mbɔnyunɛ mbaŋ apu ghɔ." 11 Yesu átémé nókó nɛkay ɛnɛn, aghati yɛ bhɔ bɛ, "Mmʉɛrɛ ywɛsɛ Lásárɔs akwɛn kɛnó, kɛ nchí rɔŋ méŋémɛ yi ndŭ kɛnó." 12 Bakoŋo bhi bárɛm bɛ, "Acha, mbák ǎbhɛ̀rɛ kɛnó, chɔŋ aŋɛmɛ, ambak sayri." 13 Kɛnó ɛkɛn Yesu árémé nyaka bɛ Lásárɔs ǎbhʉrɛ kɛbhak chi nɛwú kɛ bákáysi bɛ Yesu arɛm chi bɛ Lásárɔs ábhɛ̀rɛ kɛnó mbóŋ. 14 Ɛkʉ́, yɛ Yesu aghati bhɔ kpoŋɔroŋ bɛ, "Lásárɔs agu, 15 nɛ ěti yɛka, mbǒŋ maŋák bɛ mpú aré mbɔnyunɛ ɛfakari chi bɛ be mǎnókó. Séndók séngó yi." 16 Tɔmás anɛ ábhɛ̀ŋi bɛ Ɛfák, arɛm ntá bati bakoŋo Yesu abhénéfú bɛ, "Séndók ká nkwɔ bɛ Yě chí nɛwú, séngú nɛ yi."

Yesu kɛ ákʉ̀ bawú mámpétnsɛm ndŭ nɛpém

17 Yesu ágháká nókó Bétani, aré, aghó bé mǎnáŋ bábhémɛ Lásárɔs kpát ɛfʉɛt manywɔp anwi. 18 Béfu Bétani bégháka Yerúsalɛm achi nyaka mbɔ nɛkǒ bɔkilomɛta babay nɛ ɛbhɔk, 19 nɛ bɛyǎ bo Israɛl bárɔ́k béwáka nɛ Matá nɛ María ndŭ nɛwú mómayap. 20 Matá ághókó nókó bé Yesu ǎtwɔ̀, afú, arɔk atɛmɛri yi ɛné María árɔ́bhé anywɔ́p. 21 Matá ághó nókó Yesu, arɛm bɛ, "Acha, mbɔ ɔchí fá, mbʉ mómaya abhíkí gu! 22 Kɛ ndíŋí bɛ yě chí néne, yěntiki ɛnyiŋ ɛnɛ ɔ́bhébhé Mandɛm ǎchyɛ." 23 Yesu aghati Matá bɛ, "Chɔŋ mómayɛ ampɛtnsɛm ndŭ nɛpém." 24 Matá arɛm bɛ, "Ndíŋí bé chɔŋ ampɛtnsɛm ndŭ nɛpém ɛwak ɛnɛ bawú mankɛm bápɛtnsɛm ndŭ nɛpém, ndŭ ngwɛnti mmik." 25 Yesu arɛm bɛ, "Mɛ kɛ nchí kʉ bawú mampɛtnsɛm ndŭ nɛpém, mámbak nɛpém. Mmu anɛ ánókó mɛ, yě angú gú, chɔŋ ampɛt ambak nɛpém. 26 Nɛ yě agha anɛ áchí nɛpém, anoko mɛ, apú gú wáwák. Matá, ɔnókó bɛyɔŋ ɛbhɛn?" 27 Matá akɛmɛ bɛ, "Acha, nnókó. Nnókó bé ɔchí Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ǎtò, Mmɔ Mandɛm anɛ ábhóŋɔ́ nyaka bétwɔ fá amik."

Yesu are di kɛbhɔ

28 Matá árémé nókó nó, arɔk abhiŋi mómayi María, aghati yí ndŭ ɛyu bɛ, "Ntɔŋ atwɔ, nɛ ǎyáŋ bɛghɔ wɔ́." 29 María ághókó nókó nó, afate, áyák arɔk ntá Yesu. 30 Yesu abhíkí re ghaka nyaka ɛtɔk, abhak chí ndŭ nɛbhʉɛt anɛ Matá atɛmɛri yi. 31 Bo Israɛl abhɛn báchí anywɔ́p nɛ María báwaka nɛ yi, bághó nókó ndŭ yi afate áyák áfú nɛfi, bákóŋo yi nɛ nkaysi bɛ ǎrɔ̀ŋ ndŭ nnɛm bɛdi kɛbhɔ arɛ. 32 María arɔk nɛbhʉɛt anɛ Yesu achi. Nɛghó yí ághó Yesu, akwén yi bɛkak abho bɛrɛm bɛ, "Acha, mbɔ ɔchí fá, mbʉ́ mómaya abhíkí gú!" 33 Yesu ághó nókó ndŭ María ádi nɛ bo Israɛl abhɛn bátwɔ́ béwáka nɛ yi bádi nkwɔ, étɔ́k yi tɛ anti, ntínso nékém yi. 34 Abhép bhó bɛ, "Bábhémé yi fá?" Bákɛmɛ yi bɛ, "Acha, twɔ́ ghɔ́." 35 Yesu adi. 36 Ɛkʉ́ bo Israɛl bhɔ bábhó bɛrɛm nɛ bati bɛ, "Akɔŋ nyaka Lásárɔs achá! Ghɔ ndu áré di." 37 Kɛ mbɔk ɛyap báré rɛm chi bɛ, "Yi mmu ákʉ́ nnémámík ǎghɔ mbaŋ, apú kwáy nyaka bɛkʉ bɛ Lásárɔs ákɛ́ gú?"

Yesu akʉ Lásárɔs apɛtnsɛm ndŭ nɛpém

38 Ɛpét ɛtɔk Yesu tontó, afa, arɔk ndŭ nnɛm. Nnɛm ɛnɔ nébhak chi mbok anɛ achi ndŭ sɛtárébhé. Mánaŋ básɔt nyaka ntay nɛgho bákúti nyŭnɛm. 39 Yesu aghati yɛ bo abhɛn bachi arɛ bɛ, "Biŋirí ká ntay ɛnɔ feré." Kɛ Matá, manɔ ngú arɛm bɛ, "Acha, ɛriɛp éya chɔŋ ɛncha. Ɛkʉ manywɔp anwi ɛchɔŋ ɛné bábhémé yi!" 40 Yesu aghati Matá bɛ, "Matá, pú ngáti wɔ́ bɛ mbák ɔnókó, chɔŋ

óngó bɛtaŋ Mandɛm?” 41 Bábíŋiri yɛ ntay
ɛnɔ báférɛ anyŭ nnɛm. Yesu ayoŋ amík ayiŋi
mfay arɛm bɛ, “Ɛta, nkáká wɔ bé ɔghok mɛ.
42 Ndíŋí bé ŏghok mɛ mpoknkɛm, kɛ ndɛm
ɛnyiŋ ɛnɛ chí ěti bo abhɛn bachi fá téé bé
mánkwáy mɛnoko bɛ wɔ kɛ ótó mɛ fá amik.”
43 Yesu árémé nókó nó, abik bɛ, “Lásárɔs, fú
twó!” 44 Lásárɔs mmu anɛ ánáŋ ágú nyaka,
afú ndŭ nnɛm, nɛ ndɛn ɛnɛ mánébhé yí amɔ
nɛ bɛkak nɛ bɛsí kɛ bábhémɛ yi. Yesu aghati
bɔ bɛ, “Kaŋarí ká ndɛn ɛyɔ yi amʉɛt, bɛ yi
ándók.”

Bŏbati ɛtɔk báté ɛyu bɛ mángwáy Yesu (Mt 14.22-33; Mk 6.45-52)

45 Bɛyă bo Israɛl abhɛn bakoŋo María
bághó ɛnyiŋ ɛnɛ Yesu áká, mánóko yi.
46 Kɛ mbɔk yap báfá bárók ntá bŏnkwɔ
Fárisi bághati bhɔ ɛnyiŋ ɛnɛ Yesu akʉ.
47 Bŏbati bachiăkap Mandɛm nɛ bŏnkwɔ
Fárisi bábhíŋi bo ndŭ ɛchɛmé bŏbati Israɛl.
Báchémé nókó nɛbhʉɛt amɔt bárɛm bɛ,
“Chɔŋ sénkʉ ná? Mmŭ-nɛ ătɔ̀n bɛyă bɛriŋí
maknkay. 48 Mbák séndó yi andɔk ambi bɛkʉ
mɛnyiŋ ɛbhɛn, chɔŋ yĕntiki mmu anoko yi.
Nɛ mbák émfákárí ɛnyu yɔ, bŏ Rom bátwó
mánchɔŋti ɛkɛrákap Mandɛm ɛyɛsɛ nɛ ɛtɔk
ɛyɛsɛ.” * 49 Kɛ mmŭ wap amɔt anɛ áká nnyén
bɛ Káyfas anɛ achí nyaka mŭngo bachiăkap
Mandɛm ndŭ mmíé ɛnɔ, arɛm ntá yap bɛ,
“Băbhíkí riŋi yĕnyiŋ! 50 Băbhiki riŋi bɛ ɛri ntá
yɛka bɛ mmu amɔt ángú ěti bo mankɛm ɛcha
bɛ ɛtɔk ɛnkɛm ɛnɛm?” 51 Káyfas abhíkí rɛm
nyaka nɔ chi mbɔ ɛnyiŋ ɛnɛ éfú ndŭ nkaysi
yi. Mandɛm kɛ ákú nyaka bɛ yi andɛm nɔ
mbɔ mŭngo bachiăkap ndŭ mmíé ɛnɔ. Arɛm
bé chɔŋ Yesu ángú ěti bo Israɛl mankɛm.
52 Yesu abhiki bhóŋ nyaka bégu chí ndiɛrɛ ěti
bo Israɛl. Abhŏŋ nyaka bégu ěti bŏ Mandɛm
abhɛn bátáká mmik nkɛm bɛ mambak ndŭ
nkwó amɔt. 53 Bébhó ɛwak ɛyɔ, bŏbati bo
Israɛl báré yáŋ mbi béway Yesu.

54 Yesu kɛpɛrɛ kɔ yɛ kpoŋoroŋ atú ɛtɔk bo
Israɛl. Afa aré, arɔk atú ɛtɔk ɛnɛ ɛchi kɛkwɔt
nɛ baso, amɛm ɛtɔk ɛnɛ bábhiŋi bɛ Ɛfraim,
abhak arɛ nɛ bakoŋo bhi.

55 Mpok mɛnyiɛ Ɛpă Nɛkiŋi bo Israɛl arɔp
kɛkwɔt. Bɛyă bho báfa ndŭ bŏbɛtɔk bhap
bako, barɔk Yerúsalɛm ɛné mpok ɛpă ɛyɔ
ábhíkí re ghaka, ndu bɛkʉ bɛ mámbák pépép
bɛsí Mandɛm mbɔ ɛnyu bo Israɛl bákʉ nɔkɔ
nyaka. 56 Bŏ bhɔ báyàŋ nyaka Yesu, nɛ
ndu báchémé amɛm ɛkɛrákap Mandɛm báré
bhép bati bɛ, “Băkáysí bé yí? Băkáysí bé
apu twɔ ndŭ ɛpă?” 57 Bŏbati bachiăkap nɛ
bŏnkwɔ Fárisi báchyé nyaka ɛyɔŋ bɛ yĕ agha
anɛ áriŋi ɛbhak ɛnɛ Yesu achi, ángátí bhó bɛ
mánkém yi.

12

Ngɔré amɔt awati Yesu nɛ bawɛréríɛp (Mt 26.6-13; Mk 14.3-9)

1 Ɛpă Nɛkiŋi éróbhé nókó manywɔp atan-
dat, Yesu afa arɔk Bétani. Bétani ab-
hak ɛtɔk Lásárɔs anɛ Yesu akʉ yi apɛtnsɛm
ndŭ nɛpém. 2 Aré, bákú yi nɛnyíé bĕku.
Matá kɛ áfʉɛ̀t nyaka nɛnyíé. Lásárɔs ab-
hak mmu amɔt ndŭ bo abhɛn bachɔkɔ
mányiɛ nɛnyíé nɛ Yesu. 3 María asɔt ɛsáyrí
ékpémé bawɛréríɛp amɛn áyá nkáp apikiri
bɛkak Yesu, antɛsɛ nɔkɔ nɛ ɛmɛnéntí yi.
Ɛkɛt ɛnkɛm éjwi nɛ erítí ɛriɛbhé bawɛrɛ mɔ.
4 Júdas Iskariɔt, nkoŋo Yesu amɔt anɛ ábhóŋó
nyaka bɛti yi arɛm bɛ, 5 “Bákway mbʉ bɛti
bawɛréríɛp amɛn anchyɛ nkáp ané nkʉbɛtik
ányiɛ ndŭ mmíé. Ndaká yí bábhíkí tí mó
mánsɔt nkáp mánchyɛ ntá bachébhébho?”
6 Júdas abhiki rɛm nyaka ɛnyu ɛyɔ chi bɛ
ágho báchébé bho ntínso. Arɛm nɔ chi
ndu ábhóŋó nyaka nti ngép. Nɛ ndŭ nkwɔ
bakoŋo Yesu, yi kɛ áchí nyaka mbʉrɛ nkáp,
nɛ ăsɔ̀t nyaka aywi aré ansɛm ansɛm anyiɛ
nɔkɔ. 7 Yesu arɛm bɛ, “Dŏ yí! Ɛri yi
ambʉrɛ bawɛt amɛn bɛ ámbák ndŭ nywɔp
ɛnɛn bábhɛmɛ mɛ. 8 Bachébhébho bachi
nɛ bhe mpoknkɛm, kɛ mpú bhak nɛ bhe
mpoknkɛm.”

Bŏbati ɛtɔk báté ɛyu bɛ mangway Lásárɔs

9 Bɛyă bo Israɛl bághókó nókó bé Yesu achi
Bétani, bárók arɛ, puyĕ ndiɛrɛ ndu béghɔ
Yesu kɛ ndu bɛghɔ Lásárɔs nkwɔ mmŭ yi
akʉ apɛtnsɛm ndŭ nɛpém. 10 Ɛkú bŏbati
bachiăkap Mandɛm báté ɛyu bɛ mángwáy
Lásárɔs nkwɔ. 11 Báyàŋ nyaka bɛ mángwáy
Lásárɔs nkwɔ mbɔnyunɛ ɛnyiŋ ɛnɛ ɛfakari
nɛ yi éká nyaka batĭ bo Israɛl bábʉè bhɔ,
mánoko nɔkɔ Yesu.

Yesu achwe Yerúsalɛm mbɔ Acha (Mt 21.1-11; Mk 11.1-11; Lk 19.28-40)

12 Néyí nókó, bɛyă bo abhɛn bátwó ndŭ
Ɛpă Nɛkiŋi bághók bé Yesu ătwɔ̀ Yerúsalɛm.
13 Ɛkú bo babho békpóti béwŏamáŋ mandɔkɔ
nɔkɔ bɛtɛmɛri yi, mámbik mandɛmɛ nɔkɔ
bɛ, “Sémbítí Mandɛm mfay! Mandɛm ánjét
mmu anɛ átwɔ̀ ndŭ nnyén Acha! Sémbítí
Mfɔ bo Israɛl!” 14 Yesu asɔt mómpɔŋɔ batu,
achɔkɔ yó ansɛm nkúbhé mbɔ ɛnyu básiŋi
amɛm Ɛkáti Mandɛm bɛ, 15 “Bŏ ɛtɔk Síɔn,
* băké cháy. Ghó ká, Mfɔ ywɛka ătwɔ̀,
chókó, amfay mómpɔŋɔ batu.” 16 Mpok anɛ
barak ayɔ áfákárí, baghɔk Yesu kɛjwimɛm
bɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn básiŋi ěti yi kɛ béfù nó

* **11:48** Bŏbati ɛtɔk Israɛl bákàysi nyaka bɛ mbák mándó bo mandɔk ambi bɛkoŋo Yesu bo bákway bɛsɔt yi mbɔ mmu anɛ átwó béférɛ ɛtɔk Israɛl antɛn bŏ Rom nɛ ɛyɔ énkʉ bŏ Rom mántwɔ mangʉɛp nɛnu amɛm ɛtɔk ɛyap. * **12:15** Yerúsalɛm achi ndŭ njiɛ Síɔn. Ɛfákári nyaka bɛ nnyén Yerúsalɛm néchák chi “Síɔn”. “Bŏ Síɔn” chi “Bŏ Yerúsalɛm”.

tɛtɛp. Kɛ mpok Yesu apɛrɛnsɛm ndŭ nɛpém nɛ Mandɛm asɔt yi amfay achyɛ yi kɛnókó, bátik yɛ bɛ básiŋ nyaka mɛnyiŋ ɛbhɔ ěti yi. Bátik nkwɔ́ ɛnyŭ mɛnyiŋ ɛbhɔ béfákári ntá yi. 17 Bo abhɛn bachi nɛ Yesu mpok yi ákɨ́ Lásárɔs afu ndŭ nnɛm báre ghati bo ɛnyiŋ ɛnɛ éfákárí mbɔ batísiɛ Yesu. 18 Ntí anɛ bɛyă bo bárɔ̀ŋ nyaka bɛghɔ Yesu chí bɛ, bághok bé yi akʉ ɛriŋ́ maknkay ɛyɔ. 19 Bɔ̆nkwɔ Fárisi bághó nókó ndŭ bɛyă bo bárɔ̀ŋ ntá Yesu bábho yɛ bɛrɛm nɛ bati bɛ, “Séwày chí mmʉɛt. Yíŋ́, mmik nkɛm arɔbhɛ koŋɔ chi yi.”

Mbɔk bŏ Grik nkwɔ báré yaŋ bɛghɔ Yesu

20 Mbɔk bŏ Grik nkwɔ báchí nyaka ndŭ nkwɔ bho abhɛn bárɔ́ŋɔ́ Yerúsalɛm bɛchyɛ bakak ntá Mandɛm ndŭ mpok Ɛpă Nɛkiŋɨ. 21 Bŏ Grik bhɔ bárók ntá Fílip anɛ áfú nyaka Bɛtsáida, atú Gálili barɛm bɛ, “Ɛta, séyàŋ béghɔ Yesu.” 22 Fílip afa, arɔk aghati Andru. Bó bati apay bárók baghati Yesu. 23 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, “Mpok akway anɛ Mandɛm ákʉ̀ bo mánchyɛ́ Mmu anɛ áfú ntá yi kɛnókó. 24 Tɛtětɛp, mbák bábhíkí́ pɨ nyésé nchwi amik némpó, nébhak chi nyésé nchwi nɛmɔt. Kɛ mbák mámpí́ nyésé nchwi amik némpɔ, nénchak, néchyɛ bɛyă nchwi nkɔ. 25 Mmŭ anɛ ákɔ́ŋɔ́ nɛpém ɛni, ănɛm nó, kɛ mmu anɛ ápú re fyɛ ntí ndŭ nɛpém ɛni ɛnɛn fá amik apu ném nó, ăbhɔŋ nó kpát anchwe ndŭ nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti. 26 Mmu anɛ áká bɛtok mɛ, abhɔŋ békóŋɔ mɛ. Nɛ nɛbhʉɛt anɛ mĕbhák, aré kĕ nkʉbɛtik awa ábhák nkwɔ. Mbák mmu ántók mɛ, Ɛtaya ăkʉ yi ambɔŋ kɛnókó.”

Yesu arɛm bé chɔŋ mángwáy yi

27 Yesu arɛm bɛ, “Néné, nti ɛna népú amɛm kpák. Chɔŋ ndɛm bɛ yi? Chɔŋ ndɛm chí bɛ ‘Ɛta, fɛrɛ́ mɛ ndŭ ɛsɔŋɔri ɛnɛ étwɔ̀ né kɛ?’ Wáwák! Mbɔ̆ŋ ěti ɛsɔŋɔri ɛné kɛ ntwɔ́ fá amik! 28 Ɛta, kʉ bo mánchyɛ́ nnyén ɛna kɛnókó.” Yesu árémé nókó nó, ɛyɔŋ éfú amfay ɛrɛm bɛ, “Nnáŋ nkʉ nnyén ɛna némbóŋ kɛnókó nɛ chɔŋ mpɛt nkʉ nɔ.” 29 Bɛyă bo abhɛn bachi aré téé bághókó nókó ɛyɔŋ ɛyɔ, bare rɛm bɛ, “Nɛfaŋ kɛ ásáy!” Báchák bɛ, “Ángɛl Mandɛm árèm kɛpɨ nɛ yi.” 30 Yesu aghati bhɔ bɛ, “Ɛyɔŋ ɛnɛ étwɔ́ ěti yɛka. Ɛbhiki twɔ ěti ya. 31 Mpok akway anɛ Mandɛm átàŋ mmik nɛ, mpok ákway anɛ báfèrɛ mfɔ mmik nɛ ndŭ kɛfɔ ɛki. 32 Nɛ mănáŋ mamkpáŋ mɛ amfay ndŭ ɛkotákátí, chɔŋ nja bŏ mankɛm bɛ mándɔ́ mmik mantwɔ ntá ya.” 33 Yesu arɛm bɛyɔŋ ɛbhɛn ndu bɛtɔŋ ɛnyŭ nɛwú ɛnɛn yi ábhóŋɔ́ bégu. 34 Bɛyă bo abhɛn báchí arɛ bárém bɛ, “Ɛkáti Mandɛm éghati bhɛsɛ bɛ, ‘Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ătò apú gú. Ndaká yí órèm bɛ chɔŋ mánsɔt mmu anɛ áfú ntá Mandɛm mango ndŭ ɛkotákátí? Mmu anɛ áfú ntá Mandɛm chi agha?’ ” 35 Yesu aghati bhɔ bɛ, “Ɛróŋɔ́ ébhʉɛ́t nɛ bhe ndu mómbiŋɨ mpok. Dɔk yɛ ka ambɨ bɛkɔ ndŭ mpok anɛ ɛróŋɔ́ ébhʉɛ́t nɛ bhe, bɛ ɛjuri ɛkɛ twɔ ɛmfɔkɔri bhe. Mmŭ anɛ ákɔ̀ amɛm ɛjuri, apú riŋɨ ɛbhak ɛnɛ yi árɔ̀ŋ. 36 Sikí́ ká ntɨ nɛ mmŭ anɛ áchyɛ bɛdiérɛ́ nénɛ, ndŭ yi abhʉɛ́t nɛ bhe, bé mămbák bɔ̆ bɛdyɛrɛ.”

Bo Israɛl kɛka nɛ Yesu

Yesu árémé nókó nó, arɔk abhɛsɛ ɛbhak ɛné bo bápú kwáy bɛghɔ yi. 37 Yĕndu yi áká bɛyă mɛnyiŋ́ maknkay bɛsí ɛbhap, bábhíkí́ noko yí. 38 Ɛbhak ɛnyu ɛyɔ bé ɛnyiŋ ɛné ndɛmɛkɛpĭntɨ Aisáya árémé tɛntɛp bé chɔŋ émfakari, émfú tɛtɛp. Nɔ chí bɛ, “Ɛta Mandɛm, agha ánókó ɛnyiŋ ɛnɛ ségháti bhɔ? Agha ághó bɛtaŋ ɛbhɛ?” 39 Bŏbhɛn bábhiki kwáy nyaka ménóko, nkúbhé mbɔ ɛnyu Aisáya apɛt árémé nyaka bɛ 40 “Mandɛm akʉ bó mámbák amík néménémé, agwɔ́t batɨ ayap, báchí mbɔ bo abhɛn bákútí amík
bɛ bákɛ́ ghó mbaŋ,
nɛ bé batu yap ákɛ́ ghók yĕnyiŋ,
nɛ bɛ bákɛ́ jwimɛm,
mantwɔ ntá ya, mbú bhɔ.”
41 Aisáya arɛm nyaka nɔ mbɔnyunɛ aghɔ nyaka kɛnókó Yesu, nɛ are rɛm ěti yi. 42 Kɛ yĕndu bɛyă bo mánóko nyaka Yesu, bábhíkí́ rɛm kpoŋɔroŋ bɛ mánóko, ndu báchày bŏnkwɔ Fárisi, bɛ bákɛ́ bók bhɔ ndŭ ɛkɛrɛ́ nɛnikímʉɛt. 43 Bákɔŋ kɛnókó ɛkɛn bŏ mmik báchyè bhɔ, ɛcha kɛnókó ɛkɛn Mandɛm áchyɛ.

44 Yesu arɛm nɛ ɛyɔŋ amfay bɛ, “Mmŭ anɛ ánókó mɛ, abhíkí́ noko chí mɛ, anókó mmu anɛ ato mɛ nkwɔ. 45 Nɛ mmŭ anɛ ághó mɛ, ághŏ mmu anɛ átó mɛ nkwɔ. 46 Ntwɔ fá amik mbɔ ɛróŋɔ́ bé yĕ agha anɛ ánókó mɛ, ákɛ́ rɔp amɛm ɛjuri. 47 Mmu anɛ ághókó ɛyɔŋ ɛya kɛ yi kɛkʉ mbɔ ɛnyŭ yí ághókó, mpú tán yí. Mbíkí́ twɔ fá amik bétán bo, ntwɔ chi bɛpɛmɛ bho. 48 Ɛnyiŋ échí ɛnɛ étaŋ mmu anɛ ábyak mɛ, yi kɛnókó ɛyɔŋ ɛya. Chɔŋ mɛnyiŋ ɛbhɛn ndémé mɛntaŋ yi ndŭ nywɔp ɛnɛn bátaŋ bo. 49 Ɛbhɔŋ bɛbhak ɛnyu ɛyɔ mbɔnyunɛ mɛnyiŋ ɛbhén ndémé, mbíkí́ rɛm chí ndŭ bɛtaŋ ɛbha. Ɛtaya mmu átó mɛ kɛ ághátí mɛ ɛnyiŋ ɛnɛ mbóŋɔ́ bérɛm. 50 Nɛ ndíŋ́ bé ɛyɔŋ ɛyi ɛnɛ yí áchyé mbɔ ɛbhé étwɔ̀ nɛ nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti. Ɛnyiŋ ɛnɛ mĕrèm yɛ chí ɛné Ɛta ágháti mɛ ndɛm.”

13

Yesu are so bɛkak bakoŋɔ bhi

1 Ɛpă Nɛkiŋɨ épérɛ ghaka, Yesu ariŋɨ bɛ mpok akway anɛ yi árɔ mmik, ampɛtnsɛm ntá ɛtayi. Ndŭ yi ákóŋ nyaka bŏbhi fá amik, néné atóŋ bé akɔŋ bɔ acha. 2 Mpok Yesu áchókó, ányĭɛ nɛnyíé, bĕku nɛ baghɔkó bhi.

Satan anáŋ achwe nyaka antí Júdas, mmɔ̌ Símun Iskariɔt, ndu bɛkʉ yi ántí Yesu. 3 Yesu arínɨ́ bɛ etayi achyɛ yi bɛtaŋ amfay mɛnyiŋ mɛnkɛm, nɛ bé yí afú chí ntá Mandɛm nɛ ăpètnsɛm ntá Mandɛm. 4 Mpok báchɔ́kɔ́ mɛnyiɛ nɛnyíé ɛnɔ, Yesu afaté, afɛrɛ éwɛt ɛyi amʉɛt, asɔt táwáy atém ɛbho. 5 Asɔt yɛ manyiɛp afyé ndʉ̌ ɛnyiŋ, abho bɛso bɛkak bakoŋo bhi, antɛsɛ nɔkɔ nɛ táwáy anɛ yi átémé ɛbho. 6 Achwóbhé nókó ntá Símun Píta, Píta arɛm bɛ, “Acha, ɔ̌yàŋ bɛso bɛkak ɛbha?” 7 Yesu akɛmɛ yi bɛ, “Nénɛ, ɔbhíkɨ́ rinɨ ntí anɛ mɛ̌kʉ̀ ɛnyiŋ ɛnɛ mɛ̌kʉ̀, kɛ ansɛmpok chɔŋ ónjwimɛm.” 8 Píta arɛm bɛ, “Ɔbhíkɨ́ bhɔŋ bɛso mɛ bɛkak wáwák.” Yesu akɛmɛ yi bɛ, “Mbák mbíkɨ́ so bɛkak ɛbhɛ, nɔ mɛmay nɛ wɔ sémay.” 9 Píta arɛm ntá Yesu bɛ, “Acha, ókɛ́ so chi ndiɛrɛ bɛkak ɛbha, sɔ̌ amɔ́ ya nɛ ntí wa nkwɔ!” 10 Yesu aghati yi bɛ, “Mmʉ̌ anɛ ánáŋ ásó mmʉɛt, abhíkɨ́ pɛrɛ bhɔŋ bɛso mmʉɛt, ɛbhiki fʉɛt bɛkak ɛbhi, mbɔnyunɛ mmʉɛt nkɛm achi pépép. Nɛ bằchi pépép, kɛ puyɛ̌ yɛ̌ntiki mmu ywɛka.” 11 Yesu anáŋ arínɨ́ nyaka mmu anɛ ábhóŋɔ́ bɛti yi. Ɛ̌ti yɔ kɛ yi árémé bɛ, “Puyɛ̌ be mankɛm kɛ bằchí pépép.”

12 Ánáŋá nókó bésó bɛkak ɛbhap, akɛmɛ nkú amʉɛt, apɛtnsɛm, arɔk, achɔkɔ amík. Abhép bhɔ bɛ, “Bằjwímɛm ndʉ̌ ɛnyiŋ ɛnɛ nkʉ́ ntá yɛka? 13 Bằbhi̊ŋɨ mɛ bɛ, ‘Ntɔŋ’ nɛ ‘Acha’ nɛ échí tɛtɛp. Nchí Ntɔŋ nɛ Acha ntá yɛka. 14 Mbák mɛ, Acha nɛ Ntɔŋ aywɛka nsó bɛkak ɛbhɛka, be nkwɔ bằbhɔŋ bɛso bɛkak bati! 15 Ntɔ̌ŋ be chi ɛriŋ bɛ be nkwɔ mằnkʉ́ nókó mbɔ ɛnyʉ̌ nkʉ. 16 Tɛtɛ̌tɛp, mʉ̌bɛtok apú cha chi-bɛtok aywi, nɛ mʉ̌nto apú cha mmʉ̌ anɛ átó yi. 17 Nénɛ, bằriŋɨ mɛnyiŋ ɛbhɛn. Chɔŋ ɛndɨ ntá yɛka ɛncha mbák bằkʉ̀ bhɔ. 18 Mpú rɛm chi ɛ̌ti yɛka mankɛm, ndínɨ́ bo abhɛn njábhé. Ɛnyiŋ ɛnɛ Ɛkáti Mandɛm éghàti bhɛsɛ ébhɔŋ béfú kpoŋoroŋ mbɔ ɛnyu basiŋɨ bɛ, ‘Anɛ ányíé nɛnyíé nɛ mɛ ăti chɔŋ mɛ.’ 19 Nchí ghati bhe mɛnyiŋ ɛbhɛn néné ndu bébhíkɨ́ re fakari, bé ménáŋ mémfákárí, mănókó bɛ, ‘Nchí mmu nchí’ mpoknkɛm.” 20 Tɛtɛ̌tɛp, “Mmʉ̌ anɛ ásɔ̀t yɛ̌ agha anɛ ntó sayri, ăsɔt mɛ. Nɛ mmʉ̌ anɛ ásórɛ́ mé sayri, ăsɔt mmʉ̌ anɛ átó mɛ.”

Yesu arɛm bɛ chɔŋ nkoŋo ywi amɔt anti yi
(Mt 26.20-25; Mk 14.17-21; Lk 22.21-23)

21 Yesu árém nókó mɛnyiŋ ɛbhɛn, nti nérɛ́ sɔŋɔri yi amɛm, arɛm kpoŋoroŋ bɛ, “Tɛtɛ̌tɛp, mmu ywɛka amɔt ătí chɔŋ mɛ.” 22 Bakoŋo bhi bábhó bɛyiŋɨ bati, kɛriŋɨ mmu anɛ Yesu árɛ̀m nɔ ɛ̌ti yi. 23 Nkoŋo anɛ Yesu ákóŋɔ́ tontó abhak chókó kɛkwɔt nɛ yi. 24 Símun Píta amak yi nɛ awɔ arɛm bɛ, “Ghatí bhésé mmu anɛ órɛ̀m nɔ ɛ̌ti yi.” 25 Nkoŋo wu akokosi mmʉɛt nɛ Yesu abhép yi bɛ, “Acha, chí agha?” 26 Yesu akɛmɛ yi bɛ, “Chi mmu anɛ mɛ̌tap chɔŋ brɛt anɛ amɛm nchán nnok nchyé yí.” Yesu asɔt yɛ ɛkpɔkɔ́ brɛt atap ndʉ̌ nnok, achyɛ Júdas, mmɔ̌ Símun Iskariɔt. 27 Nɛsɔt Júdas ásórɛ́ brɛt wu, Satan akó yi anti. Yesu aghati yi bɛ, “Ɔ̌ké chɔŋti mpok bɛkʉ ɛnyiŋ ɛnɛ óyàŋ bɛkʉ.” 28 Bakoŋo Yesu báchák kɛriŋɨ ntí anɛ Yesu árémé nɔ ntá Júdas. 29 Tɛ̌ndu Júdas kɛ ákɛm nyaka ɛbhằ nkáp, mbɔk ɛyap báré kaysi bɛ Yesu ăghàti yi chi bɛ ándók, ánkú mɛnyiŋ ɛbhɛn bɔ básɔt mɛnyiɛ Ɛpằ Nɛkiŋɨ. Báchák bákáysi bɛ Yesu ato yi ándók ánchyé nkáp ntá bachébhébho. 30 Júdas ásóré nókó ɛkpɔkɔ́ brɛt ɛyɔ, afú nɛfi témté. Nɛ bɛti bégú.

Ɛbhé ɛkɔ

31 Júdas áfú nókó, Yesu arɛm bɛ, “Nénɛ, chɔŋ bo mángɔ́ ndu báchyɛ Mmu anɛ áfú ntá Mandɛm kɛnoko, nɛ bɛfʉɛt ntá yi mángɔ ndu bachyɛ Mandɛm kɛnókó. 32 Mbák Mmu anɛ áfú ntá Mandɛm ákʉ̀ mánchyɛ Mandɛm kɛnókó, mbɔ̌ŋ Mandɛm ăkʉ̀ bo mánchyɛ Mmu anɛ áfú ntá yi kɛnókó, nɛ chɔŋ ankʉ nɔ témté. 33 Bɔ̌bha, mpú pɛrɛ tat nɛ bhe. Chɔŋ mănjáŋ mɛ, kɛ ɛnyiŋ ɛnɛ ngátí nyaka bɔ̌bati bo Israɛl, nchí ghati bhe nénɛ bɛ, ‘Ɛbhak ɛné mɛ̌rɔ̀ŋ, bằpú kwáy bétwɔ aré’. 34 Nchí chyɛ be ɛbhé ɛkɔ. Kɔŋ ka bati mbɔnyu nkóŋ be. Ɛnyu ɛyɔ kɛ̌ bằbhóŋɔ́ bɛkɔŋ bati. 35 Mbák mănkóŋ bati, chɔŋ énkʉ bɔ̌ mankɛm mándiŋɨ bɛ bằchí bakoŋo bha.”

Yesu yi chɔŋ Pita antaŋa yi
(Mt 26.31-35; Mk 14.27-31; Lk 22.31-34)

36 Símun Píta abhɛp Yesu bɛ, “Acha, ɔ̌rɔ̀ŋ fá?” Yesu akɛmɛ yi bɛ, “Ɛbhak ɛné mɛ̌rɔ̀ŋ, ɔpú kway bétwɔ aré nénɛ, kɛ chɔŋ ónkoŋo mɛ aré ansɛmpok.” 37 Píta arɛm bɛ, “Acha, ndáká yí mpú kwáy békóŋo wɔ nénɛ? Yɛ̌ chí nɛwú, nká bégu ɛ̌ti yɛ.” 38 Yesu arɛm ntá yi bɛ, “Ɔbhé yɛ̌ chí nɛwú ɔká bégu ɛ̌ti ya? Tɛtɛ̌tɛp, nkɔk apɛrɛ́ kok nkúbhé bɛti ɛbhɛn, chɔŋ ónděm ndɔŋ érát bɛ ɔbhikɨ riŋɨ mɛ.”

14

Yesu kɛ ácht mbi anɛ mmu ákòŋo kɛ angɔ Ɛta

1 Yesu aghati baghɔkɔ́ bhi bɛ, “Bằké rɔ bati ánsɔ́ŋɔ́rí be amɛm. Sikí ká nti nɛ Mandɛm, mănsiki nti nɛ mɛnkwɔ. 2 Ɛkɛt Ɛtaya ɛbhɔŋ bɛyằ bɔ̌bɛkɛt. Mbɔ épú nɔ, mbʉ mbíkɨ́ ghati bhe bɛ nchí rɔ́ŋ aré bétóŋti ɛbhak ntá yɛka. 3 Nɛ nnáŋ, ndɔ́k, ngókó ɛbhak mbʉ́ré, ntá yɛka chɔŋ mpɛtnsɛm, nsɔt be, bé nɛbhʉɛt anɛ nchí, bɛ̌ nkwɔ mambák arɛ. 4 Bằriŋɨ mbi anɛ árɔ̀ŋ ndʉ̌ nɛbhʉɛt anɛ mɛ̌rɔ̀ŋ.” 5 Tɔmás arɛm ntá Yesu bɛ, “Acha, sébhíkɨ́ riŋɨ nɛbhʉɛt anɛ órɔ̀ŋ, ná sékwày bɛriŋɨ mbi?” 6 Yesu aghati yi bɛ, “Mɛ kɛ nchí mbi, mɛ kɛ nchí tɛtɛp, mɛ kɛ nchí nɛpém. Yɛ̌ mmu apu kway bétwɔ ntá Ɛta éné ábhíkɨ́ fʉɛt ntá ya. 7 Mbɔ bằríŋɨ́ mé tɛtɛp, mbʉ́ bằríŋɨ́ Ɛtaya nkwɔ́. Nɛbho nénɛ, bằriŋɨ yí nɛ mănáŋ bằghɔ́ yí.”

8 Fílip arɛm bɛ, “Acha, tɔ́ŋ bhésé mbɔŋ ɛtayɛ. Ɛnyiŋ échák ɛnɛ séyàŋ épú.” 9 Yesu akɛmɛ yi bɛ, “Fílip, mpok anɛ nkɛm nchí nɛ bhe, yɛ̌ nɔ, ɔbhíkí riŋi mɛ? Mmu ángɔ́ mɛ nɔ́ aghɔ Ɛtaya nkwɔ. Ná órèm yɛ bɛ, ‘Tɔ́ŋ bhɛsé ɛtayɛ?’ 10 Ɔbhíkí noko bɛ nchí babhát nɛ Ɛtaya nɛ Ɛtaya achi babhat nɛ mɛ? Mɛnyiŋ ɛbhɛn méghàti bhe, mpú kʉ nɔ chi ndǔ mmʉ́ɛt ɛya. Ɛtaya mmu achí babhat nɛ mɛ ăkù bɛtik ɛbhi. 11 Nokó ka ɛnyiŋ ɛnɛ ngátí bhe bé nchí babhat nɛ Ɛtaya nɛ Ɛtaya achi babhat nɛ mɛ. Mbák bápú kway mɛnoko mɛnyiŋ ɛbhɛn mĕrèm, nokó ká ĕti mɛnyiŋ ɛbhɛn mĕkù.”

12 Tɛtĕtɛp, “Mmu anɛ asiki nti nɛ mɛ, ăkway békʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn mĕkù. Ákwáy békʉ yɛ̌ chí mɛnyiŋ ɛbhɛn béchá ɛbhɛn, mbɔnyunɛ mĕrɔ̀ŋ ntá Ɛtaya. 13 Yɛ̌ntiki ɛnyiŋ ɛnɛ bǎbhébhé ndǔ nnyén ɛna, chɔŋ nkʉ yɔ́ bé bo mángɔ́ mɛnyiŋ ɛbhɛn mmɔ́ ákù nɛ mánchyɛ Ɛta kɛnókó ĕti Móywi. 14 Yɛ̌ntiki ɛnyiŋ ɛnɛ bábhébhé ndǔ nnyén ɛna, chɔŋ nkʉ yɔ nta yɛka.”

Bariɛp bɛto Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ

15 Yesu apɛt aghati baghɔkó bhi bɛ, “Mbák bǎkɔŋ mɛ, bʉ́ré ká ɛyɔŋ ɛbha. 16 Mbák bǎkù nɔ, chɔŋ nnik Ɛtaya mmʉɛt, nɛ yi anchyɛ bhe Nkwak achak, yi ambák nɛ bhe mpoknkɛm. 17 Yí chí Ɛfóŋó ɛnɛ ékù bo mándíŋí barak anɛ tɛtɛp. Bǒ mmik bápú kway bɛsɔt yi nɛ maŋák mbɔnyunɛ bápú kway bɛghɔ yi, nɛ bapu kway bɛriŋi yí. Kɛ chɔŋ mǎndìŋi yi mbɔnyunɛ ǎbhák chɔŋ nɛ bhe, nɛ amɛm bati yɛka.”

18 Yesu arɔk ambi bɛrɛm bɛ, “Nnáŋ ndók, mpú rɔ mǎmbák mbɔ bɔ̌bɛrǎ. Chɔŋ mpɛtnsɛm ntá yɛka. 19 Mandú mpok, bǒ mmik bápú pɛrɛ ghó mɛ kɛ bǎghó chɔŋ mɛ. Nɛ tĕndu mpɛt nchi bhak chɔŋ nɛpém, chɔŋ bĕ nkwɔ mǎmpɛt mǎmbak nɛpém. 20 Ndǔ nywɔp ɛnɔ, chɔŋ mǎndiŋi bé nchí babhat nɛ Ɛtaya, nɛ bǎchi babhat nɛ mɛ, nɛ nchí babhat nɛ bhe. 21 Mmu anɛ ághɔk ɛnyiŋ mĕrèm ánkʉ mbɔ ɛnyu yi ághókó, yi kɛ áchí mmu anɛ ákóŋɔ́ mɛ. Nɛ Ɛtaya akɔŋ mmu anɛ akɔŋ mɛ. Mɛnkwɔ́ nchí kɔŋ bɛ yi ántwɔ́ ntá yi, nkʉ yí ándiŋi mɛ.” 22 Júdas, [anɛ áchí kɛkúrí nɛ Júdas Iskariɔt] abhép Yesu bɛ, “Acha, ndaká yí ɔ́twɔ̀ chɔŋ chi ntá yɛsɛ bakoŋo bhɛ békʉ séndíŋí wɔ, kɛbhák bé ǒkʉ nɔ chi ntá bǒ mmik bachak?” 23 Yesu akɛmɛ yi bɛ, “Mmu anɛ ákóŋɔ́ mɛ, ǎbhɔ̀rɛ ɛyɔŋ ɛya. Ɛtaya ǎkɔ̀ŋ yi. Nɛ mɛ, nɛ Ɛtaya séntwɔ sɛnchɔkɔ nɛ yi. 24 Mmǔ anɛ abhíkí kɔŋ mɛ, apú bhʉɛrɛ ɛyɔŋ ɛya. Mɛnyiŋ ɛbhén bǎghoko mɛ ntóŋɔ́, bébhíkí fu ntá ya. Béfu chi ntá Ɛtaya mmu átó mɛ.

25 “Ngátí bhe mɛnyiŋ ɛbhɛn ɛné mbʉ́ɛt nɛ bhe. 26 Kɛ Ɛta ǎtò chɔŋ Nkwak ndǔ nnyén ɛna. Yí wu chi Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ. Anáŋ ántwɔ́, chɔŋ antɔŋ be yɛ̌ntiki ɛnyiŋ, ankwak be mǎntik mɛnyiŋ mɛnkɛm ɛbhɛn ngáti bhe. 27 Nchí rɔ kpák ámbák nɛ bhe. Nchí chyɛ bhe kpák anɛ áfù ntá ya. Puyɛ̌ ɛnyǔ mmik áchyè bho kpák kɛ̌ mĕchyɛ. Bǎkɛ rɔ bati ánsɔ́ŋɔ́rí bhe amɛm, nɛ bǎkɛ rɔ bɛcháy mémbak amɛm bati yɛka. 28 Bǎghok ndu ngátí bhe bɛ, ‘Mĕrɔ̀ŋ, kɛ chɔŋ mpɛtnsɛm ntá yɛká.’ Mbɔ bǎkɔ̀ŋ mɛ mbʉ bǎbhɔŋ maŋák bé mĕrɔ̀ŋ ntá Ɛtaya, mbɔnyunɛ Ɛtaya acha mɛ. 29 Ngátí nó bhe mɛnyiŋ ɛbhɛn néné ɛné bébhíkí re fakari, nɛ ntí bɛ ménáŋ mémfákárí, mǎnókó. 30 Mpú pɛrɛ ghati bhe bɛyǎ mɛnyiŋ mbɔnyunɛ mfɔ mmik ǎtwɔ̀. Abhíkí bhɔŋ bɛtaŋ amfay ya. 31 Kɛ nchí kʉ chí mbɔ ɛnyǔ Ɛtaya ághátí mɛ, bé bǒ mmik mándíŋí bé nkɔŋ yi. Faté ká séndók.”

15

Yesu yi bɛ mmu ǎbharɛ mmʉɛt nɛ yi kɛ anyu kɛpɛm

1 Yesu arɛm bɛ, “Mɛ kɛ nchí mbɔ̌ŋ nnɛrénɔk, nɛ Ɛtaya achi nkwaŋanki. * 2 Yɛ̌ntiki ntábhénɔk awa ané ápú nyu kɛpɛm, Ɛtaya ǎkpɔt angʉɛp. Nɛ ntábhénɔk anɛ ányù kɛpɛm, ǎkpɔti batap rɔrɔt amfɛrɛ bé wú ányú kɛpɛm ancha ɛnyu ɛsí. 3 Bɛyɔŋ ɛbhén ngátí bhe békʉ bǎchí pépép. 4 Bat yɛ ka mmʉɛt nɛ mɛ mpoknkɛm, bé mɛnkwɔ mbát mmʉɛt nɛ bhe. Mbák ntabhénɔk ápú babhát ndǔ ɛnɔk, ápú nyu kɛpɛm. Ɛnyu yɔ kɛ ɛchi nɛ bhe. Mbák mmǔ abhíkí bhat mmʉɛt nɛ mɛ, apú kwáy ményú kɛpɛm. 5 Mɛ kɛ nchí nnɛrénɔk. Bǎchí batáp. Mmu anɛ achí babhat nɛ mɛ mpoknkɛm, mɛnkwɔ́ mbak babhát nɛ yi, yí wu kɛ ányù bɛyǎ kɛpɛm. Mbák mpú nɛ bhe, bǎpú kway bɛkʉ yɛ̌nyiŋ. 6 Mbák mmu apú babhát nɛ mɛ, ǎbhák mbɔ ntábhénɔk ané bákpót báférέ, ágú. Mányókóti mɛnyǔ batap ayɔ mámɛsɛ ango, ánsɔŋɔ. 7 Mbák mǎndɔk ambi bɛbhat mmʉɛt nɛ mɛ, nɛ bɛyɔŋ ɛbha mémbak amɛm bati yɛka, nchí chyɛ bhe yɛ̌ntiki ɛnyiŋ ɛnɛ babhɛbhɛ mɛ. 8 Ndǔ mǎnyú bɛyǎ kɛpɛm, bǎtɔŋ bɛ bǎchí bakoŋo bha, nɛ ɛyɔ ékù bo mánchyɛ Ɛtaya kɛnókó. 9 Mbɔ ɛnyu Ɛtaya ákóŋ mɛ, nó kɛ nkóŋɔ́ bhe. Bat ka mmʉɛt nɛ mɛ bé ɛkɔŋ ɛya émbák amɛm bati yɛka mpoknkɛm. 10 Mbák mǎndɔk ambi bɛbhʉrɛ ɛyɔŋ ɛya, mpú rɔ bɛkɔŋ be nkúbhé mbɔ ɛnyǔ nchí bhʉɛrɛ Ɛyɔŋ Ɛtaya nɛ yi akɔŋ mɛ mpoknkɛm. 11 Ngátí bhe mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛ maŋák ama ámbák nɛ bhe, nɛ bɛ maŋák amɛka anjwi pɔɔt.

12 “Ɛnyiŋ ɛnɛ nchí ghati bhe chi bɛ mankóŋ bati mbɔnyu nkóŋ be. 13 Ɛkɔŋ ɛchak épú ɛné échá ɛnɛ ékʉ́ mmu ánchyé nɛpém ɛni ĕti mamʉɛrɛ bhi. 14 Bǎbhak mamʉɛrɛ bha mbák bǎkù mɛnyiŋ ɛbhɛn ngáti bhe.

* **15:1** Bɛkoŋo ɛnyiŋ ɛnɛ Yesu árémé, nkwaŋanki chi mmu anɛ ághoko ɛnɔk bɛ ényú kɛpɛm sayri.

15 Mpú pɛrɛ bhiŋi be bé bɔ̌bɛtok, mbɔnyunɛ
mmɔ̌bɛtok apu riŋi nkaysi chi-bɛtik ndǔ
ɛnyiŋ ɛnɛ yi ákù. Mbíŋí bhe bé mamʉɛrɛ
bha mbɔnyunɛ ngátí bé mɛnyiŋ ɛbhén ngókó
ntá Ɛtaya mɛnkɛm. 16 Bɔ̌bhíkí yap mɛ, mɛ
kɛ njábhé bhe ntó bé mɔ̌ndók mɔ̌nyú kɛpɛm,
nɛ bé kɛpɛm ɛkɛka kémbák mpoknkɛm. Kʉ
ka nó bɛ Ɛtaya ánchyé bhe yɛ̌ntiki ɛnyiŋ ɛnɛ
bɔ̌bhɛbhɛ yi ndǔ nnyén ɛna. 17 Ɛnɛ kɛ nchí
ghati bhe bɛ mɔ̌nkóŋ bati.”

Mpap anɛ bɔ̌ mmik

18 Yesu arɔk ambi bɛrɛm bɛ, “Mbák bɔ̌
mmik bápap bhe, diŋí ká bɛ báyambi bápap
mɛ. 19 Mbɔ bɔ̌chí bɔ̌ mmik, mbʉ́ mmik akɔŋ
be nɛ ntí bé bɔ̌chí bo bhi. Kɛ ndǔ njábhé
bhe mfɛ́rɛ́ nénti bɔ̌ mmik, ɛ̌ti yɔ kɛ̌ bápábhé
be. 20 Bɔ̌ké ghɔkɔntik ɛnyiŋ ɛnɛ ngátí nyaka
bhe bɛ ‘Mmǔ bɛtok apú cha chi-bɛtok aywi.’
Mbák bɔ̌ mmik báchyé mɛ ɛsɔŋɔri, chɔŋ
mánchyɛ be nkwɔ́ ɛsɔŋɔri. Mbɔ bábhʉ́rɛ́
ɛnyiŋ ɛnɛ́ ngátí bhɔ, mbʉ́ chɔŋ mámbʉrɛ
ɛnyiŋ ɛnɛ́ be nkwɔ bɔ̌ghàti bhɔ. 21 Báchyɛ̀
chɔŋ be bɛsɔŋɔri ɛbhɛn mɛnkɛm ɛ̌ti bɔ̌kɔŋɔ
mɛ, mbɔnyunɛ bábhíkí riŋi mmu anɛ átó mɛ
fá amik. 22 Mbɔ mbíkí twɔ́ ngátí bhɔ mɛnyiŋ,
mbʉ bákwáy bɛtaŋa mmʉɛt bɛ bábhíkí kʉ
bɛbʉ́. Kɛ nénɛ, bápú kway bɛtaŋa bɛ babhiki
kʉ bɛbʉ́. 23 Mmu anɛ ápábhé mɛ, apap Ɛtaya
nkwɔ́. 24 Mbɔ mbíkí kʉ mɛnyiŋí maknkay
bɛsí bhap ɛbhén yɛ̌ mmu áchák ábhíkí re
kʉ, mbʉ́ bákway bɛtaŋa mmʉɛt bɛ bábhíkí
kʉ bɛbʉ́. Kɛ bágho mɛnyiŋ ɛbhén nkʉ́, yɛ̌ nɔ
bápàp mɛ, nɛ bápáp Ɛtaya. 25 Ɛchi ɛnyu ɛyɔ
bé ɛnyiŋ ɛnɛ Ɛkáti Mandɛm éghàti bhɛsɛ ɛmfu
tɛtɛp, nɔ chi bɛyɔŋ ɛbhɛn bɛ ‘Bápap mɛ ntí
tí.’ 26 Kɛ Nkwak anɛ mětò chɔŋ ntá yɛka, ǎfù
chi ntá Ɛtaya. Chɔŋ yi angati bhe mɛnyiŋ ɛ̌ti
ya mbɔ ntísiɛ awa. Yi chí Ɛfóŋó mmu ákù
bo mandiŋi mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi tɛtɛp. 27 Bɛ̌
nkwɔ́ bɔ̌chí batísié bha mbɔnyunɛ bachí nɛ
mɛ tɛ̌ndu nɛbhɔ̌nɛt.”

16

1 Yesu arɔk ambi bɛrɛm bɛ, “Ngátí bhe
mɛnyiŋ ɛbhɛn bé bɔ̌ké kwɛn ansɛm. 2 Chɔŋ
mámbok bhé ndǔ bɛkɛ́ré nɛnikímʉɛt ɛbhap.
Mpok ǎtwɔ̀ anɛ yɛ̌ agha anɛ áwày bhe, akaysi
bé ǎkù chí ɛnyiŋ ɛnɛ Mandɛm áyàŋ. 3 Báchyɛ̀
chɔŋ be bɛsɔŋɔri ɛbhɛn, mbɔnyunɛ bábhíkí
riŋi Ɛtaya nɛ bábhíkí riŋi mɛ. 4 Kɛ ngáti bhe
mɛnyiŋ ɛbhɛn bé mpok anaŋ ánkwáy anɛ bɔ
béfàkari, mǎntik bɛ nnáŋ ngátí bhe.

Bɛtik ɛbhɛn Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ

“Mbíkí ghati bhe mɛnyiŋ ɛbhɛn mpok
bǎhó bɛkɔŋɔ mɛ mbɔnyunɛ nchí nyaka nɛ
bhe. 5 Kɛ nénɛ nchí pɛtnsɛm ntá mmu anɛ átó
mɛ, Yɛ̌ nɔ, yɛ̌ mmu ywɛka abhíkí bhɛp mɛ bɛ,
‘Ɔrɔ̀ŋ fá?’ 6 Bati ayɛka ájwí néné nɛ basémé
mbɔnyunɛ ngátí bhe mɛnyiŋ ɛbhɛn. 7 Yɛ̌ ndu
ɛchi nɔ, nchí ghati bhe ɛnyiŋ ɛnɛ ɛchi tɛtɛp.
Ɛri ntá yɛka bé ndók mbɔnyunɛ mbák mbíkí
rɔŋ, Nkwak apú twɔ́ ntá yɛka. Kɛ mbák
ndók, chɔŋ ntó yi ntá yɛka. 8 Nɛ ánáŋ ántwɔ́,
chɔŋ ankʉ bɔ̌ mmik mangɔ bɛ báchí bɔ̌ bɛbʉ́,
mángɔ bɛ mɛ nchí chak bɛsí Mandɛm, nɛ
mangɔ bɛ bɛkwénɛ́ bɛchi nɛ bhɔ ndǔ nɛtaŋ
anɛ bɔ bátàŋ mɛ. 9 Ákʉ bɔ mangɔ bɛ bachi bɔ̌
bɛbʉ́ mbɔnyunɛ bábhíkí noko mɛ. 10 Ákʉ bɔ
mangɔ bɛ nchí chak bɛsí Mandɛm mbɔnyunɛ
mɛ̌rɔ̀ŋ ntá Ɛtaya nɛ bǎpú pɛrɛ ghó chóŋ mɛ.
11 Ákʉ mángó bɛ chɔŋ mántáŋ bɔ̌ bɛbʉ́ ɛwak
émɔt, tɛ̌ndu Mandɛm átáŋ mfɔ mmik, afɛrɛ
yi ndǔ kɛfɔ ɛki.

12 “Mbɔ̌ŋ bɛyǎ mɛnyiŋ bɛghati bhe, kɛ
mbák ngátí bhe bɔ mɛnkɛm nénɛ, bǎpú
kway béjwimɛm. 13 Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ kɛ ákù
chɔŋ bo mándiŋi tɛtɛp nkɛm anɛ áyíŋí
Mandɛm. Anaŋ ántwɔ́ chɔŋ ankʉ mǎndiŋi
tɛtɛp nkɛm, mbɔnyunɛ ápú rɛm chi ɛnyiŋ
ɛnɛ éfú yi anti. Ɛné yi aghoko kɛ árèm, nɛ
chɔŋ angati bhe mɛnyiŋ ɛbhɛn bétwɔ̀ ambi.
14 Chɔŋ anchyɛ mɛ kɛnókó mbɔnyunɛ ǎsɔ̀t
chɔŋ mɛnyiŋ ɛbhɛn béfú ntá ya, angati bhe.
15 Yɛ̌ntiki ɛnyiŋ Ɛtaya chi ɛya nkwɔ. Nɔ́ kɛ
ngátí bhe bé yɛ̌ntiki ɛnyiŋ ɛnɛ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ
ághàti chɔŋ bhe, ǎsɔt chi ntá ya.”

Chɔŋ basémé amɛka anjibhiri andɔp chi maŋák

16 Yesu arɔk ambi bɛghati baghɔkó bhi bɛ,
“Mandu mpok, bǎpú pɛrɛ ghɔ mɛ. Kɛ mandú
mpok, chɔŋ mǎmpɛt mǎngɔ mɛ.” 17 Mbɔk
baghɔkó bhi báré rɛm nɛ bati bɛ, “Ɛné yí árèm
nɔ chí yí. Yí bhɛ mandú mpok, sépú pɛrɛ
ghó yí, nɛ mandú mpok chɔŋ sémpɛt séngó
yi. Apɛt arɛm bɛ chi mbɔnyunɛ yí ǎrɔŋ ntá
ɛtayi. Nɔ́ bé yí?” 18 Bápɛt báré rɛm nɛ bati
bɛ, “Yi bé ‘Mandu mpok’, mandú mpok, nɔ bé
yi?” Sébhíkí jwimɛm ndǔ ɛnyiŋ ɛnɛ yi árémé.
19 Yesu ariŋi bɛ baghɔkó bhi báyàŋ bɛbhɛp yi
ɛnyiŋ ɛ̌ti ndak anɛ. Arɛm yɛ bɛ, “Ngátí bhe bɛ
mandú mpok, bǎpú pɛrɛ ghó mɛ, kɛ mandú
mpok chɔŋ mǎmpɛt mǎngó mɛ. Yɔ́ kɛ ɛsɔŋɔri
né bhe? 20 Tɛtɛ̌tɛp, chɔŋ mǎndi babhɛsɛ
ansɛp nɔkɔ amík nɛ mámbɔŋ basémé, kɛ
bɔ̌ mmik mámbɔŋ maŋák. Chɔŋ mǎmbɔ́ŋ
basémé kɛ basémé amɛka anjibhiri andɔp
chí maŋák. 21 Mpok ngɔrɛ́ nɛ mɛniɛ ánòŋsi,
ǎbhóŋ basémé anti mbɔnyunɛ mpok nɛbhe
akway. Kɛ ánáŋ ámbé, maŋák ǎbhák nɛ yi
bɛ mónkɔ átwɔ́ fá amik. Ɛnkʉ angɔkɔntik
bɛbɛ̌ nɛbhe. 22 Nɔ́, kɛ échi nɛ be nkwɔ́. Nénɛ
basémé ajwí be anti, kɛ chɔŋ mpɛt ngɔ́ bhe,
nɛ mpok yɔ chɔŋ mǎmbɔ́ŋ bɛyǎ maŋák, nɛ yɛ̌
mmú apu kway bɛfɛrɛ mó amɛm bati ayɛka.
23 Ndǔ nywɔp ɛnɔ, bapú pɛrɛ bhép mɛ yɛ̌nyiŋ.
Tɛtɛ̌tɛp, mbák mǎmbɛp Ɛtaya yɛ̌ntiki ɛnyiŋ
ndǔ nnyén ɛna, ǎchyɛ bhe. 24 Kpátɛ̌ ɛchɔŋ,
bǎbhiki re bhép Ɛtaya yɛ̌nyiŋ ndǔ nnyén ɛna.

Bép ká, nɛ chɔŋ anchyɛ be bɛ maŋák amɛka anjwi pɔɔt."

Yesu ataŋ achá mmɨk

25 Yesu arɔk ambɨ bɛrɛm bɛ, "Mpok anɛ nkɛm, ngátí bhe barak anɛ chí ndŭ bakay. Kɛ mpok ătwɔ̀ anɛ mpú pɛrɛ ghati be mɛnyɨŋ ndŭ bakay. Mpok yɔ ánkwáy, ndɔbhɛ ghati bhe mɛnyɨŋ ĕti Ɛtaya chi kpoŋoroŋ. 26 Mpok yɔ, chɔŋ mămbɛp Ɛtaya mɛnyɨŋ ndŭ nnyén ɛna. Mbíkí rɛm bɛ chɔŋ nikmʉɛt ntá yi bɛ ánchyé bhe ɛnyɨŋ. 27 Mbɔŋ Ɛta akɔŋ be mbɔnyunɛ bäkɔŋ mɛ, nɛ mănókó bɛ mfu chí ntá yi. 28 Mfú chí ntá Ɛta kɛ nchí twɔ fá amɨk. Nénɛ, nchí rɔ mmɨk, nchí pɛtnsɛm ntá Ɛta."

29 Baghɔk abhi barɛm yɛ ntá yi bɛ, "Mhm! Nénɛ ɔ̌rɛ̀m mɛnyɨŋ kpoŋoroŋ nɛ séjwimɛm. Ɔpú pɛrɛ rɛm kɛpɨ ndŭ bakay!" 30 Nénɛ, sérínɟ́ bɛ, ɔrínɟ́ yĕntiki ɛnyɨŋ. Ɔrínɟ́ yĕ chi mɛnyɨŋ ɛbhɛn bo bábhóŋɔ́ anti bɛbhɛp wɔ. Ɛnɛ ékʉ sénókó bé ɔfu chí ntá Mandɛm. 31 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, "Mănókó nénɛ? 32 Mpok ătwɔ̀, tɛtɛp anáŋ atwɔ, anɛ bătaka chɔŋ yĕntiki mmu andɔk ɛyi ɛbhak măndɔ mɛ awánti. Kɛ sayri sayri, mpú mɛ awánti mbɔnyunɛ, Ɛta achi nɛ mɛ. 33 Ngátí bhe mɛnyɨŋ ɛbhɛn bɛ mămbát mmʉɛt nɛ mɛ mămbóŋ kpák amɛm batɨ ayɛka. Chɔŋ mămbɔŋ bɛsɔŋɔri fá amɨk, kɛ bóŋ ká nɛtaŋántí, nnáŋ mfɔ̄kórí mmɨk."

17

Yesu are nikmʉɛt ĕti bakoŋɔ bhi

1 Yesu ánáŋá nókó bɛrɛm mɛnyɨŋ ɛbhɛn, ayoŋ amík ayiŋɨ mfay, arɛm bɛ, "Ɛta, mpok akway. Chié Móywɛ kɛném bɛ ĕti ya bo mángó kɛném ɛkɛ. 2 Wɔ kɛ óchyé mé bɛtaŋ amfay bŏ mankɛm bé nkʉ mankɛm abhɛn óché mɛ mambɔŋ nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti. 3 Nɛ nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti, chí bérínɟ́ wɔ, wɔ mmu óchí Mandɛm tɛtɛp nɛ achák apu nɛ bɛriŋɨ Yesu Kristo mmu ótó. 4 Nkʉ bo mángó kɛném ɛkɛ ndu nnáŋá bɛtik ɛbhɛn óchyé mɛ. 5 Ɛta, néne sɔt mɛ mbak nɛ wɔ, ónchyɛ mɛ kɛném bɛsí ɛbhɛ, nkúbhé kɛném ɛkɛn mbóŋɔ́ nyaka nɛ wɔ kɛ ŏghoko mmɨk.

6 "Nkʉ bo mándíŋɔ́ wɔ, bo abhɛn óyábhé fá amɨk óchyé mɛ. Báchí bŏ bhɛ, nɛ wɔ kɛ óchyé mɛ bhɔ. Bábhúré ɛyɔŋ ɛyɛ. 7 Nénɛ báriŋɨ bɛ yĕntiki ɛnyɨŋ ɛnɛ mbóŋɔ́, éfú chí ntá yɛ. 8 Ngátí bhɔ mɛnyɨŋ ɛbhɛn óchyé mɛ bɛ ngati bhɔ. Báká nɛ mɛ, nɛ báriŋɨ yɛ tɛtɛp bɛ mfu chí ntá yɛ. Mánoko nkwɔ bɛ wɔ kɛ ótó mɛ. 9 Nchí nikmʉɛt ĕti yap. Mpú nikmʉɛt ĕti mmɨk nkɛm. Nchí nikmʉɛt chi ĕti bo abhɛn óchyé mɛ mbɔnyunɛ bó báchí bŏ bhɛ. 10 Bŏbha mankɛm chí abhɛ, nɛ abhɛ chí abha. Nɛ bó kĕ nɛpém ɛnap nékù bo mángó kɛnókó ɛka. 11 Néne, mpɛt mpú fá amɨk, kɛ bó bábhʉét arɛ. Nchí twɔ ntá yɛ. Ɛta! Wɔmbɔŋ mmú óchí Nyáŋá, kém bŏ nɛ bɛtaŋ ɛbhɛ, bɛtaŋ ɛbhén óchyé mɛ bɛ mambak mbɔ mmu amɔt, nkúbhé mbɔ ɛnyŭ wɔ nɛ mɛ sɛchi mmu amɔt. 12 Mpok nchí nɛ bhɔ, nkém bɔ sayri nɛ bɛtaŋ ɛbhɛn béchí ndŭ nnyén ɛna, nnyén ɛnɛn óchyé mɛ. Nkɛm bɔ́, nɛ yĕ mmu wap amɔt abhiki nɛm ɛbhi, ébhíkí fʉɛt chí anɛ ábhóŋɔ́ nyaka ménɛm, bé ɛnyɨŋ ɛnɛ básíɲ́ émfú tɛtɛp. 13 Nénɛ, nchí twɔ ntá yɛ, nɛ nchí rɛm mɛnyɨŋ ɛbhɛn ndŭ mpok mbʉét fá amɨk, bé maŋák ama ámbák nɛ bhɔ. 14 Ngátí bhɔ mɛnyɨŋ ɛbhɛn óchyé mɛ ngati bhɔ. Ɛti yɔ, mmɨk apap bhɔ mbɔnyunɛ bápú bŏ mmɨk anɛ, nkúbhé mbɔ ɛnyŭ mpú mmŭ mmɨk. 15 Mpú nikmʉɛt bé ómféré bhɔ fá amɨk, kɛ chí bé ónkém bó bɛ mbámbʉ ákέ kʉ bhɔ yĕnyɨŋ. 16 Bápú bŏ mmɨk nkúbhé mbɔ ɛnyŭ mpú mmŭ mmɨk. 17 Sɔt tɛtɛp kʉ bó mámbák nyáŋá. Ɛyɔŋ ɛyɛ ɛchi tɛtɛp. 18 Nkúbhé mbɔ ɛnyŭ ótó mɛ fá amɨk, nó kĕ nchí to bhɔ amɨk. 19 Nɛ ĕti yap, nchyé mmʉɛt ntá yɛ bɛbhak nyáŋá bé bó nkwó mankway bɛbhak nyáŋá tɛtɛp.

20 "Mpú nikmʉɛt chi ĕti bakoŋɔ abhɛn bóbhɔ, kɛ ĕti bo abhɛn bághòk mɛnyɨŋ ɛbhɛn bɔ bátɔ̀ŋ, mánsikinti nɛ mɛ nkwɔ. 21 Nchí nikmʉɛt bé bó mankɛm mámbák mbɔ mmu amɔt. Ɛtaya, mĕnìkmʉɛt bɛ nkúbhé mbɔ ɛnyŭ ɔ́bháré mmʉɛt nɛ mɛ nɛ mbát mmʉɛt nɛ wɔ, bó nkwɔ mámbát mmʉɛt nɛ bhɛsɛ bé mmɨk ánkwáy ménóko bɛ wɔ kɛ ótó mɛ tɛtɛp. 22 Nchyé bhó nkúbhé bɛtaŋ ɛbhɛn óchyé mɛ, bé bó mámbák mmu amɔt, nkúbhé mbɔ ɛnyŭ wɔ nɛ mɛ sɛchi. 23 Chɔŋ mbak nɛ bhɔ nkúbhé mbɔ ɛnyŭ óchí nɛ mɛ, bɛ sayri sayri, mándɔp chi mmu amɔt, bé mmɨk ankway bɛriŋɨ bɛ wɔ kɛ ótó mɛ, nɛ bé ɔkɔŋ bó mbɔnyu ókóŋ mɛ. 24 Ɛta, mĕyáŋ bɛ bó nkwɔ, bŏ óchyé mɛ mámbák nɛ mɛ ndŭ nɛbhʉɛt anɛ mɛnchí, bé mángó kɛnókó ɛkɛn óchyé mɛ mbɔnyunɛ ɔkɔŋ mɛ tɛ mpok óbhíkí re ghoko mmɨk. 25 Ɛta, wɔ mmu óchí chak, bŏ mmɨk bábhíkí riŋɨ wɔ, kɛ ndíŋɨ́ wɔ, nɛ nkwɔ wa anɛ báriŋɨ bé wɔ kɛ ótó mɛ. 26 Nkʉ bó mándíŋɨ́ wɔ́, nɛ chɔŋ ndɔk ambɨ bɛkʉ nɔ, bɛ bɔ mankɔŋ batɨ nkúbhé mbɔnyu ókóŋ mɛ, nɛ bɛ mémbák amɛm batɨ ayap."

18

Bákém Yesu
(Mt 26.47-56; Mk 14.43-50; Lk 22.47-53)

1 Yesu ánáŋá nókó mɛnikmʉɛt ɛnyu ɛyɔ, afa nɛ baghɔkó bhi, bákiŋɨ mónyɛn anɛ bábhìŋɨ bɛ Kidrɔn. Mónki áchí nyaka arɛ anɛ yí achwe amɛm nɛ baghɔkó bhi. 2 Júdas mmu átí yi ariŋɨ nkwɔ ɛbhak ɛyɔ mbɔnyunɛ Yesu nɛ baghɔkó bhi bátɛmɛri nɔkɔ nyaka arɛ. 3 Júdas asɔt ɛká batɛmé nɛnu nɛ mbɔk babhabhɛri abhɛn ɛkɛrákap abhɛn bŏbati bachiăkap nɛ bŏnkwɔ Fárisi bátó. Bó mankɛm barɔk arɛ nɛ bɛróŋɔ́ nɛ

mɛnyiŋ́ nɛnu amɔ. 4 Yesu ariŋi yɛ̌ntiki ɛnyiŋ ɛné ébhóŋɔ́ béfákári nɛ yí. Afú ndǔ nkwɔ́ baghɔkɔ́ bhi, atén mmʉɛt ambi arɛm bɛ, “Agha bǎyáŋ?” 5 Bákémɛ yi bɛ, “Yesu mmu Násáret.” Yesu arɛm bɛ, “Ghɔ́ mé nɛ.” Júdas mmu atí yi abhak aré téé nɛ bhɔ. 6 Mpok Yesu aghati bhɔ bɛ, “Ghɔ́ mé nɛ”, bárɔ́k nɛ nsɛm nɛ nsɛm bákwénti amik. 7 Yesu apɛt abhép bhɔ bɛ, “Aghǎ bǎyàŋ?” Bárém bɛ, “Yesu mmu Násáret.” 8 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, “Ngátí bhe bɛ chi mɛ. Mbák yɛ mɛ kɛ bǎyàŋ, dɔ́ ká bakoŋo bha abhɛn mandɔk.” 9 Arɛm nɔ, bé ɛnyiŋ ɛnɛ yi árémé nyaka bɛ, “Ndu bo abhɛn óchyé mɛ mbíkí́ nɛm yɛ amɔt,” ɛmfu tɛtɛp. 10 Símun Píta mmu achi nɛ akparɛnja amʉɛt, agwɔp akparɛnja wu ndǔ kénkwɔ́p, kpɔ́t atú nsɛm Mǔngo bachiǎkap Mandɛm chwát agʉɛp amik. Nnyén nsɛm ɛrɛ nébhak bɛ Málkɔs. 11 Yesu aghati Píta bɛ, “Kɛmé akparɛnja ywɛ amɛm kénkwɔ́p. Nké nyu nkɔ́p ɛsɔŋɔri anɛ Ɛta áchyé bɛ mɛ nyu kɛ?”

Básɔ́t Yesu bárɔ́k ntá Anas

12 Mǔnti batɛmé nɛnu asɔt ɛká batɛmé nɛnu ɛyi, bárɔ́k, bákém Yesu bágwɔ́t. Babhabhɛrǐ ɛkɛrákap Mandɛm bábhák nɛ bhɔ. 13 Báyámbi bárɔ́k ntá Anas, chi ngɔré Káyfas. Káyfas abhak mǔngo bachiǎkap Mandɛm ndu mmiɛ ɛnɔ. 14 Yi kɛ áchyé nyaka maníé ntá bo Israɛl bɛ, “Ɛri bɛ mmu amɔt ángú ɛ̌ti bo mankɛm.”

Píta arɛm bɛ abhíkí́ riŋi Yesu
(Mt 26.69-70; Mk 14.66-68; Lk 22.55-57)

15 Símun Píta nɛ nkoŋo Yesu achák baré koŋo Yesu. Ndǔ nkoŋo Yesu achák wu achí mmǔ anɛ mǔngo bachiǎkap áriŋi sayri, yí akoŋo Yesu kpát arɔk achwe amɛm sɛnta mǔngo bachiǎkap. 16 Píta ate nɛfi ndǔ nyǔ-ɛbhá. Ɛkú nkoŋo achák wu, anɛ mǔngo bachiǎkap áríŋ́ apɛtnsɛm nɛfi, arɛm kɛpi nɛ ngɔsóŋ anɛ áchí anyǔbhá. Asɔt yɛ Píta áchwé amɛm nɛ yi. 17 Ngɔsóŋ wu nɔ ábhàbhɛri nyǔ-ɛbhá abhép Píta bɛ, “Pú wɔ nkwɔ ɔchí nkoŋo mmǔ-nɛ?” Píta akɛmɛ bɛ, “Mpú nɛ yi.” 18 Mbǎ́ép áchí nyaka mpok yɔ. Ɛkú bakǔ bɛtik abhɛn mǔngo bachiǎkap nɛ babhabhɛrǐ ɛkɛrákap báfyé ngo ndu nntó bakiri, báté bághábhɛri mángwák nɔkɔ ngó wu. Píta nkwɔ arɔk ate nɛ bhɔ angwaka nɔkɔ ngo.

Mǔngo bachiǎkap Mandɛm are bhép Yesu mɛnyiŋ
(Mt 26.59-66; Mk 14.55-64; Lk 22.66-71)

19 Mǔngo bachiǎkap abhép Yesu ɛ̌ti bakoŋo bhi nɛ ɛ̌ti mɛnyiŋ ɛbhɛn yi átɔ̀ŋ bho. 20 Yesu akɛmɛ yi bɛ, “Ndɛm mɛnyiŋ kpoŋoroŋ ntá bo mankɛm. Ntóŋ bo amɛm bɛkɛré nɛnikímʉɛt nɛ amɛm ɛkɛrákap mpoknkɛm ndǔ mbaŋ ɛnɛ bo Israɛl báchèm arɛ. Mbíkí́ rɛm yɛ̌nyiŋ bhésé bhésé.” 21 Ndak yí ɔ́bhép mɛ mɛnyiŋ? Bép bo abhɛn bághókó mɛnyiŋ ɛbhɛn ndémé. Bép bɔ́ mángátí wɔ. Báriŋi mɛnyiŋ ɛbhɛn ndémé. 22 Yesu árémé nókɔ́ nɔ, mbabhɛri ɛkɛrákap amɔt anɛ áchí aré téé, adɛp Yesu nɛ awɔ́ arɛm bɛ, “Kwáé, ɛnyu ɛyɔ kɛ órɛ̀m kɛpi ntá mǔngo bachiǎkap Mandɛm-ɛ?” 23 Yesu akɛmɛ yi bɛ, “Mbák ndɛm ɛnyiŋ ɛné épú chak, ghatí mɛ yɔ. Kɛ mbák ndɛm ɛnyiŋ ɛnɛ ɛchi chak, ɔdɛp mɛ ndáká yí?” 24 Afɔ̌ kɛ Anas átó Yesu nɛ ngɛm amɔ ntá Káyfas, mǔngo bachiǎkap.

Píta apɛt rɛm bɛ yi abhíkí́ riŋi Yesu
(Mt 26.71-75; Mk 14.69-72; Lk 22.58-62)

25 Símun Píta abhʉét nyaka téé, angwaka nɔkɔ ngo. Mbɔk bo abhɛn bachi arɛ bábhép yi bɛ, “Pú wɔ nkwɔ́ ɔchí nkoŋo ywi?” Píta ataŋa, arɛm bɛ, “Cháá, mpú nɛ yi” 26 Mmɔ̌ bɛtok amɔt anɛ mǔngo bachiǎkap abhak aré. Atú mómayi kɛ̌ Píta ákpóré nyaka. Yí wu abhép Píta bɛ, “Pú ngɔ̌ nyaka wɔ amɛm mónki nɛ yi?” 27 Píta apɛt ataŋa. Témté wu, nném nkɔk akók kɔkɔrókɔ̌ɔ.

Bárɔ́k ntá Pálet nɛ Yesu
(Mt 27.1-2, 11-14; Mk 15.1-5; Lk 23.1-5)

28 Básɔ́t yɛ Yesu ɛkɛt Káyfas betí beti bárɔk ndǔ sɛnta góbhanɔ nɛ yi. Góbhanɔ abhak mmǔ Rom. Babhɔŋɔ́ bo Israɛl kɛchwe ndu áchá góbhanɔ. Ɛbhé yap érɛ̀m nyaka bé mbák mmu Israɛl ánchwé ɛkɛt mmu anɛ ápú mmu Israɛl, apú bhák pépép bɛsí Mandɛm. Ndu báyàŋ nyaka mɛnyiɛ Ɛpǎ Nɛkiŋi, bɔ́ kɛyaŋ bébhak nɛ bakwap bɛsí Mandɛm. 29 Ɛkú Páilet afú amɛm sɛnta ywi arɔk atɛmɛri bhɔ nɛfi, abhép bhɔ bɛ, “Ntiki ɛnyiŋ mmǔ-nɛ akú?” 30 Bákémɛ yi bɛ, “Mbɔ mmǔ nɛ apú nkʉ bɛbú, mbʉ́ sébhíkí́ twɔ fá ntá yɛ nɛ yi.” 31 Páilet aghati bhɔ bɛ, “Sɔt ka yi bɛ bě babhɔŋ mǎntáŋ manyé yi békóŋo ɛbhé ɛyɛka.” Bákémɛ Páilet bɛ, “Ɛbhé ébhíkí́ chyɛ bhɛsɛ bɛtaŋ bétáŋ manyé mmu, kpát sénchyɛ ɛyɔŋ bɛ mangway yi.” 32 Ɛfákári ɛnyu ɛyɔ bɛ ɛnyiŋ ɛnɛ Yesu árémé nyaka ndu bɛtɔŋ ɛnyǔ nɛwú yi ábhóŋɔ́ bégu ɛmfu tɛtɛp.

33 Páilet apɛt achwe amɛm áchá ywi. Abhiŋi Yesu abhɛp yi bɛ, “Wɔ kɛ óchí Mfɔ bo Israɛl?” 34 Yesu akɛmɛ yí bɛ, “Ndak ané ɔ́bhébhé mɛ, áfu chi wɔmbɔ̌ŋ anti kɛ bo báchák kɛ̌ bágháti wɔ wu ɛ̌ti ya?” 35 Páilet akɛmɛ bɛ, “Ɔkáysí bɛ nchí mmu Israɛl? Bǒ ɛtɔk ɛyɛ nɛ bǒbati bachiǎkap Mandɛm kɛ bákém wɔ batwɔ ntá ya nɛ wɔ. Mbɔ̌ŋ ɛnyiŋ ɛnɛ ókú chi yi?” 36 Yesu akɛmɛ yi bɛ, “Kɛfɔ ɛka kébhíkí́ fu fá amik. Mbɔ kɛfɔ ɛka kéfu chi fá amik, mbʉ bǒbha mánú bɛ bákɛ́ kɛm mɛ manchyɛ ntá bo Israɛl. Kɛ, kɛfɔ ɛka kɛbhiki fu ndǔ mmiki nɛ.” 37 Páilet abhɛp yi bɛ, “Nɔ ɔchí mfɔ?” Yesu akɛmɛ yi bɛ, “Ɔrɛm bɛ mɛnchí mfɔ. Ɛti ɛyɔ kɛ bábhé mɛ, nɛ ɛ̌ti yɔ kɛ ntwɔ fá amik bɛghati bho tɛtɛp Mandɛm. Yɛ̌ntiki mmǔ anɛ ákòŋo tɛtɛp Mandɛm, ǎta batú béghok ɛnyiŋ ɛnɛ mɛ̌rɛ̀m.” 38 Páilet abhép Yesu bɛ, “Tɛtɛp chí yí?”

Páilet akpót manyé bɛ mángwáy Yesu
(Mt 27.15-26; Mk 15.6-15)

Páilet árém nókó nɔ, arɔ Yesu apɛt afú nɛfi ntá bo Israɛl aghati bhɔ bɛ, “Mbíkí ghɔ ɛbéptí ɛnyiŋ ɛnɛ yi akʉ. 39 Kɛ epiŋ eyɛka étɔ̀ŋ bé yĕntiki mmíé, mpok Ɛpă Nɛkiŋi, mbɔŋ bɛrɔ mŭkɛnɔŋ amɔt anɛ bǎyàŋ mandɔ yi andɔk. Bǎyaŋ mámférέ Mfɔ bo Israɛl amɔ, yí ándókó?” 40 Bápét babik bɛ, “Puyĕ mmŭ-nɛ, fɛrέ chí Barábas. Barábas achí nyaka ngébhé ntantaŋ.”

19

1 Páilet achyɛ yɛ eyɔŋ bɛ mánsɔ́t Yesu mandɛn nɛ ékpá. 2 Batɛmé nɛnu básɔ́t bŏbatábhénɔk abhɛn báchí nsĕnse, mání ntá bábáy yi anti, barɛm bɛ chi nta kɛfɔ. Básɔ́t nkú chu bafyé yi amʉɛt, báram bɛ chí ayi nkú kɛfɔ. 3 Bábhó bɛrɔŋ ntá yi máŋɔkɔ nɔkɔ yi bɛ, “Acha mfɔ bo Israɛl, kɛnókó kéchí ɛkɛ ɛta!” Ndu bárèm nɔ, manchyɛ nɔkɔ yi nsáp bɛsí. 4 Páilet apɛt arɔ áchá ywi afú nɛfi ntá bo Israɛl arɛm bɛ, “Ghok ka, nchí ntwó nɛfi nɛ yi ntá yɛka bɛ măndiŋi bé mbíkí ghɔ ɛbéptí ɛnyiŋ ɛnɛ yi ákʉ́ ɛnέ éyàŋ bɛ mángwáy yi.” 5 Yesu afú yɛ, arɔk nɛ ntá kɛfɔ nsĕnse yɔ antí, nɛ nkú chú yɔ amʉɛt. Páilet arɛm ntá yap bɛ, “Yíŋí mmŭ ywɛka nɔ!” 6 Bŏbati bachiăkap nɛ babhahɛrĭ ɛkɛrákap bághɔ́ nókó yí, bábho bɛbik mándɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Dɛm mángó yi ndŭ ɛkotákáti! Mángó yi ndŭ ɛkotákáti!” Páilet arɛm ntá yap bɛ, “Bĕ babhɔŋ mănsɔt yi măngó ndŭ ɛkotákáti, mbíkí ghɔ ɛbéptí ɛnyiŋ ɛnɛ yi ákʉ́ ɛnɛ éyàŋ mángwáy yi.” 7 Bo Israɛl, bákémɛ yi bɛ, “Sébhŏŋ ɛbhé, nɛ bɛkoŋo ɛbhé yɔ, abhɔŋ bégu mbɔnyunɛ ákʉ́ mmʉɛt yi Mmɔ Mandɛm.” 8 Páilet ághókó nókó bɛyɔŋ ɛbhɛn, bɛcháy bépét bɛkɛm yi bɛcha. 9 Apɛt achwe amɛm áchá abhɛp Yesu bɛ, “Ɛtɔk ɛnɛ ófú arɛ chi ɛnέ?” Kɛ Yesu abhíkí kɛmɛ yɛ eyɔŋ. 10 Páilet arɛm yɛ ntá yi bɛ, “Ɔpú kɛmɛ mɛ yĕ eyɔŋ? Ɔbhíkí riŋi bɛ mbŏŋ bɛtaŋ bɛrɛm bɛ mándó wɔ mándɔ, nɛ mbák ndém bɛ mángó wó ndŭ ɛkotákáti, bágò?” 11 Yesu akɛmɛ yi bɛ, “Mandɛm kɛ áchyé wɔ bɛtaŋ. Mbɔ épú nó, mbʉ ɔbhŏŋ bɛtaŋ amfay ya fá? Nɔ kɛ ɛchi bɛ bɛbʉ́ mmu anɛ ákémé mé áchyé ntá yɛ, bécha ɛbhɛ.”

12 Páilet ághókó nɔkɔ nɔ, abho bɛyaŋ mbi bɛfɛrɛ Yesu amɔ. Kɛ bo Israɛl bárók chí ambi bɛbik bɛ, “Mbák óndó mmŭ-nɛ ándók, nó ɔpú mmʉ́rɛ Mfɔ Rom! Mmu anɛ ărèm bɛ áchí Mfɔ, chi mmŭ anɛ ánù nɛ Mfɔ Rom bɛ ambak ndŭ mmʉɛt ɛyi!” 13 Páilet ághókó nókó bɛyɔŋ ɛbhɛn, asɔt Yesu afú nɛ yi, achɔkɔ ndŭ ɛnɔk ntaŋá manyé, nɛbhʉɛt anɛ bábhĭŋi ndu eyɔŋ bo Israɛl bé Gabáta. Nó chi, nɛbhʉɛt batăy batay.

14 Ɛgháká nókó nkárénká byo nɛ ɛpay ndŭ nywɔp ɛnɛn bátɔŋti mmʉɛt mɛnyiɛ Ɛpă Nɛkiŋi, Páilet arɛm ntá bo Israɛl bɛ, “Yiŋí ka Mfɔ ywɛka nɛ!” 15 Bábhó bɛbik mándɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Dŏ mángwáy yi! Dŏ măngwáy! Dɛm mángó yi ndŭ ɛkotákáti!” Páilet arɛm bɛ, “Ngó Mfɔ ywɛka ndŭ ɛkotákáti?” Bŏbati bachiăkap bákémɛ bɛ, “Mfɔ amɔt kɛ sébhɔ́ŋɔ́, nɛ chí Sísa.” 16 Páilet ásót yɛ Yesu achyɛ ntá yap bɛ mándɔk mángó yi ndŭ ɛkotákáti.

Bágó Yesu ndŭ ɛkotákáti
(Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Lk 23.26-43)

17 Básót ɛkotákáti ɛnέ bábhóŋɔ́ bɛgo Yesu arɛ báchyé yímbɔŋ ámpókó. Apɔkɔ kpát bárók bágháká ndŭ ɛbhak ɛnέ bábhĭŋi bé Golgóta, nó chi “Nɛbhʉɛt Ɛnkónti.” 18 Arέ, bágó Yesu ndŭ ɛkotákáti. Bágó bo báchák nkwɔ bati apay, yĕntiki mmu wap ndŭ ɛyi ɛkotákáti, amɔt ɛbhe awónɛm Yesu, achák ɛbhe awɔghɔ. 19 Páilet nkwɔ arɛm básíŋ ɛnyiŋ ndŭ ɛbhókónɔk bábhát ndŭ ɛkotákáti, amfay ntí Yesu. Básíŋ amɔ ábhák bɛ, “Yesu mmu Násárɛt, Mfɔ bo Israɛl.” 20 Básíŋ amɔ achí nyaka ndŭ bɛyɔŋ ɛtɔk bɛrat, ndŭ ɛyɔŋ bo Israɛl, nɛ ndŭ ɛyɔŋɔ Latin, nɛ ndŭ ɛyɔŋɔ́ Grik. Nɛ nɛbhʉɛt anɛ bágó Yesu ndŭ ɛkotákáti abhak kékwót nɛ ɛtɔk ɛgho. Ɛkʉ́, bɛyă bo Israɛl bápáy basĭŋí mɔ. 21 Bŏbati bachiăkap bárók ntá Páilet barɛm bɛ, “Ɔkέ síŋ bɛ, ‘Mfɔ bo Israɛl.’ Síŋ chí bɛ, ‘Mmŭ-nɛ arɛm nyaka bɛ achí Mfɔ bo Israɛl.’ ” 22 Páilet akɛmɛ bɛ, “Ɛnyiŋ ɛnɛ nsíŋí nnáŋ nsiŋ.”

23 Batɛmé nɛnu bágó nókó Yesu ndŭ ɛkotákáti, básɔ́t ndɛn ɛyi bákórɛ ndŭ baru anwi, yĕntiki mmu wap asɔt ndu amɔt. Kɛ érɔp nkú amɔt. Nkú yɔ abhak ntĕndɛn nɛmɔt ɛnɛn báyémé yĕntiki nɛku ɛni béfú amfay bégháka amik, kɛkpɔti yó yĕ ɛbhak. 24 Ɛkʉ báré rɛm nɛ bati bɛ, “Séké dakati nkú anɛ. Séngʉ́ép chí ɛbháŋá, séngó mmu anɛ ábhóŋɔ́ bɛsɔt yɔ.” Ɛfákárí ɛnyunɛ bɛ ɛnyiŋ ɛnɛ Ɛkáti Mandɛm érémé émfú tɛtɛp. Nó chí, basĭŋ amɛn árèm bɛ, “Básót ndɛn aya bákórέ. Bágʉ́ép ɛbháŋá béríŋi mmu anɛ ábhóŋɔ́ bésɔt nkú aya.”

25 Batɛmé nɛnu bákʉ nɔ. Nnɔ Yesu abhak téé kékwót nɛ ɛkotákáti, nɛ manó máyi, María, ngɔrέ Klopas, nɛ María mmŏ ɛtɔk Mágdala. 26 Yesu ághó nókó máyi nɛ nkoŋo anɛ yi ákóŋɔ́ téé kékwót, arɛm ntá máyi bɛ, “Mmá, ghó móywɛ nɔ!” 27 Arɛm yɛ ntá nkoŋo wu bɛ, “Ghó máyɛ nɔ!” Nɛ bɛbho ewak eyɔ nkoŋo wu asɔt nnɔ Yesu arɔk ɛkɛt ɛyi nɛ yí.

Yesu agú ndŭ ɛkotákáti
(Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Lk 23.44)

28 Mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛnkɛm béfʉ́érέ nókó, Yesu ariŋi bɛ bɛtik ɛbhi mɛmay. Ndu bɛkʉ bɛ ɛnyiŋ ɛnɛ ɛchi amɛm Ɛkáti Mandɛm émfú tɛtɛp, arɛm bɛ, “Manyiɛp ăkwak mɛ.” 29 Ɛjŏ mmém amɛn ánɛn ɛchí nyaka arɛ téé. Básót ɛkuchá fofok bágwót antí ntábhénɔk ɛnɛ bábhiŋi bɛ haysɔp, báták ndŭ mmɛm mɔ básá yi anyu. 30 Yesu asók mmém mɔ, arɛm

bɛ, “Bɛtik ɛbha mémay.” Akúép ɛmi, arɔ nɛpém ɛni nɛndɔk.

Báyém Yesu ambeápak nɛ nɛkɔŋ

31 Nywɔp ntóŋtí bo Israɛl nékwáy. Bɛkʉ yɛ bé ɛrɛnɛ ngú éké rɔp amfay ɛkotákátí ndŭ nywɔbhé nɛywĕmʉɛt bo Israɛl, bárók babhɛp Páilet bɛ ánchyé bɛtaŋ mánsíéptí bɛkak ɛbhap, mámféré bhɔ ndŭ bɛkotakati. Nywɔp nɛywĕmʉɛt ɛnɔ nébhak nywɔp nɛgho. 32 Ɛkú batɛmé nɛnu bárɔk, básiéptí bɛkak mmŭ mbi, básiéptí bɛkak anɛfú. 33 Kɛ bághákà nókó amʉɛt Yesu, bághó bé anáŋ agu, bó kɛsyɛpti bɛkak ɛbhi. 34 Kɛ ntɛmé nɛnu amɔt asɔt nɛkɔŋ ayɛm Yesu ambeápak. Témté wu, manoŋ nɛ manyiɛp abho bɛfu. 35 Mmŭ anɛ ághó nyaka ndu éfákárí kĕ ágháti bhɛsɛ nɛ ɛnyiŋ ɛnɛ yi ărèm ɛchí tɛtɛp. Arínjí bɛ árɛm chi tɛtɛp bɛ be nkwó măsíkínti nɛ Yesu. 36 Ɛfákárí ɛnyu ɛyɔ bé ɛnyiŋ ɛné ɛchí amɛm Ɛkáti Mandɛm émfú tɛtɛp. Nó chí, ɛnyiŋ ɛnɛ básínjí nyaka bɛ, “Yĕ ɛghɛp ɛyi émɔt bápú syɛp.” 37 Nɛ Ɛkáti Mandɛm ɛpɛt érèm ndŭ nɛbhʉɛt áchák bɛ, “Chɔŋ bo mámkpɔk yi anɛ báyémé.”

Bábhémɛ Yesu
(Mt 27.57-61; Mk 15.42-47; Lk 23.50-56)

38 Ɛtáré nókó, mmŭ amɔt átwó. Aká nnyén bɛ Josɛf. Abhak mmŭ ɛtɔk Arimátia. Achí nyaka mmu anɛ ákòŋo Yesu. Acháy nyaka bo Israɛl ndu yi achi nkoŋo Yesu. Afʉét arɔk ntá Páilet bhésé bhésé, anikmʉɛt bɛ Páilet andɔ yi ámféré mmʉɛt Yesu ndŭ ɛkotákátí. Páilet achyɛ yi bɛtaŋ bɛkʉ nɔ. Josɛf arɔk yɛ, afɛrɛ mmʉɛt Yesu ndŭ ɛkotákátí. 39 Nikɔdémɔs mmu árɔŋó nyaka bɛghɔ Yesu nɛ betí ɛwak émɔt, abhak nkwɔ nɛ Josɛf. Yí, Nikɔdémɔs arɔk nɛ babhé amɛn bábyɔk amʉɛt ngu bé áké chɔŋɔ. Babhé mérɛ abhak nchóptí myrrh nɛ álos. Akway nyaka bɛbhak mbɔ kilo bɛsa bɛpay nsɛm byo ndŭ mɛnwɔp ɛbhi. 40 Josɛf nɛ Nikɔdémɔs báférɛ Yesu ndŭ ɛkotákátí, básɔt bésyéndɛn nɛ babhé amɔ arɛ, mánép yi bɛkoŋo ɛpiŋ bo Israɛl. 41 Mónki áchi nyaka ndŭ nɛbhʉɛt anɛ bágó Yesu ndŭ ɛkotákátí. Nnɛm nɛkɔ nébhák arɛ ɛnɛn bábhíkí re bhɛmɛ yĕ ngú amɔt amɛm. 42 Tĕndu nywɔp ɛnɔ néchí nyaka chí nywɔp ɛnɛn bo Israɛl bákʉ ntoŋti béchwe ndŭ nywɔp nɛywĕmʉɛt ɛnap, nɛ mbɔnyunɛ nnɛm ɛnɔ nébhiki sap nyaka nɛkɔ, Josɛf nɛ Nikɔdémɔs bárók bábhémɛ Yesu arɛ.

20

Yesu apɛtnsɛm ndŭ nɛpém
(Mt 28.1-8; Mk 16.1-8; Lk 24.1-12)

1 Nywɔp nɛywĕmʉɛt bo Israɛl néfʉéré nókó, María mmŏ ɛtɔk Mágdala afa nɛ nɛyĭnywɔp arɔk ndŭ nnɛm Yesu. Aghó bé mănáŋ bábíŋíri ntay ɛnɛn nɛchi anyŭ nnɛm báfɛrɛ. 2 María afa yɛ arɔk ntiét ntiɛt ntá Símun Píta nɛ nkoŋo Yesu áchák anɛ Yesu ákóŋó nyaka, arɛm bɛ, “Báféré Yesu Acha ndŭ nnɛm nɛ sébhíkí riŋi nɛbhʉɛt anɛ bárɔŋ bábhúré yi.” 3 Píta afú yɛ nɛ nkoŋo anɛfú wu, báfá, báré rɔŋ ndŭ nnɛm. 4 Báre rɔŋ ntiĕntiɛt, kɛ nkoŋo anɛfú wu ajɛt acha Píta. Ayambi aghaka ndŭ nnɛm. 5 Akuri amik. Asá nókó amík awu amɛm, aghó bɛbhók ésíɛndɛn arɛ kɛ akɛ chwe amɛm. 6 Símun Píta mmu ákòŋo yi ansɛm áchwɔ́bhé nókó ndŭ nnɛm, afʉét, arɔk amɛm, aghó bɛbhók ésíɛndɛn ɛbhɔ arɛ bhúré. 7 Aghó ndɛn anɛ mánébhé nyaka ntí Yesu nɛ yɔ nkwɔ. Nɛ ndɛn ɛyɔ ɛbhak aywi nɛbhʉɛt kɛkúrí nɛnɛp. 8 Kɛ nkoŋo anɛfú wu anɛ ayambi áchwɔ́bhé ndŭ nnɛm achwe amɛm nkwɔ, aghó nɛ amík, anoko. 9 Kpátɛ mpok yɔ, bó bábhiki re jwi nyaka mmɛm ndŭ ɛnyiŋ ɛnɛ Ɛkáti Mandɛm érémé bé Yesu abhɔŋ bɛpɛtnsɛm ndŭ nɛpém. 10 Bakoŋo Yesu bhɔ bápɛtnsɛm ndŭ bɛkɛt ɛbhap.

Yesu abhesi ntá María anɛ ɛtɔk Magdala
(Mt 28.9-10; Mk 16.9-11)

11 Kɛ María ate nɛpaka nnɛm andi nɔkɔ kɛbhɔ, nɛ ɛné yí ábhʉét bɛdi, akuri amik, agʉép amík awu amɛm nnɛm. 12 Aghó bɔángɛl Mandɛm bati apay chókó nɛ ndɛn pépép amʉɛt ndŭ nɛbhʉɛt anɛ bábhúré nyaka Yesu. Amɔt abhak ndŭ nɛbhʉɛt ntí ywi achi nyaka. Achák ndŭ nɛbhʉɛt bɛkak. 13 Bárém ntá María bɛ, “Mmá, ŏdi yi?” María akɛmɛ bhɔ bɛ, “Chi ĕti báféré Acha bárɔŋ nɛ yi, nɛ mbíkí riŋi ɛbhak ɛnɛ bábhúré yi.” 14 Árémé nókó nó, ayibhiri mmʉɛt aghó Yesu téé, kɛ yi kɛriŋi bɛ chi yi. 15 Yesu arɛm ntá yi bɛ, “Mma, ŏdi yi? Ɔyàŋ agha?” Ndŭ María ákáysí bé chí mmu anɛ áyìŋi nki, arɛm ntá yi bɛ, “Ɛta, mbák ófére yi, ghatí mé ɛbhak ɛnɛ óbhúré yi bé ndók nsɔt yí.” 16 Yesu arɛm bɛ, “María!” María ayibhiri mmʉɛt arɛm ndŭ ɛyɔŋ bo Israɛl bɛ, “Rabóni!” [Nɔ chí “Ntɔŋ”]. 17 Yesu arɛm ntá yi bɛ, “Kékem mɛ, mbɔnyunɛ mbíkí re rɔŋ amfay ntá Ɛtaya. Kɛ dók ntá bŏmaya ghatí bhɔ bé mĕpɛtnsɛm ntá Ɛtaya, nɛ ɛtayɛka. Ntá Mandɛm awa, nɛ Mandɛm aywɛka.” 18 María mmŏ ɛtɔk Mágdala arɔk aghati bakoŋo Yesu bɛ, “Ngɔ Yesu Acha.” Nɛ aghati bhɔ mɛnyiŋ ɛbhɛn Yesu aghati yi.

Yesu abhesi ntá bakoŋo bhi
(Mt 28.16-20; Mk 16.14-18; Lk 24.36-49)

19 Ɛgháká nókó beku ndŭ nkúbhé nywɔbhé nɛywĕmʉɛt ɛnɔ, bakoŋo Yesu bábhak amɛm ɛkɛt émɔt nɛ babhĭnywɔ́p femfé ndu báchay bŏbati bo Israɛl. Yesu arɔk ate bó bɛsí, arɛm bɛ, “Kpák ámbák nɛ bhe.” 20 Árém nókó nɔ, atóŋ bɔ amɔ yi nɛ mbeápak ɛyi. Bakoŋo abhi bájwí nɛ manák ndu bághó Yesu Acha. 21 Yesu apɛt arɛm bɛ, “Kpák ámbák nɛ bhe! Nkúbhé mbɔ ɛnyŭ Ɛtaya átó mɛ, kɛ nchí tó be.” 22 Yesu árémé nókó nó, afép bhɔ ĕyú,

arɛm bɛ, “Dɔ ka Ɛfóŋɔ Bɛdyɛrɛ ámbák nɛ bhe. 23 Mbák mămfóŋórí mmu bɛbʉ́ ɛbhi, Mandɛm nkwɔ ăfoŋori yi. Mbák băbhiki foŋori bɛbʉ́ mmu, bérɔ̀p yi anti.”

Tɔmás arɛm bɛ mbák yi akhíkí ghɔ Yesu amík apú noko

24 Nkoŋo Yesu amɔt ndŭ abhɛn bati byo nɛ apay, anɛ áká nnyén bɛ Tɔmás, nɔ chí ɛfák, apú nyaka nɛ bati, mpok Yesu átwɔ́. 25 Tɔmás átémérí nókó bhɔ, báré ghati yi bɛ, “Séghɔ Yesu Acha.” Kɛ yi akɛmɛ bhɔ bɛ, “Kpátɛ ngó nɛ amík bɛbhé-mpi yí amɔ, ntɔk bhó nɛ sɛnɔŋ awɔ, mbát awó ndŭ tambe ywi mpú noko.”

26 Ɛfʉ́ré nókó manywɔp ánɛn, bakoŋo Yesu bápét babhak anywɔp ndŭ nɛbhʉɛt amɔt. Tɔmás abhak nɛ bhɔ. Babhĭnywɔp ábhák femfé, Yĕ nɔ, Yesu atwɔ́, ate nɛnti ɛnap, arɛm bɛ, “Kpák ámbák nɛ bhe.” 27 Arɛm yɛ ntá Tɔmás bɛ, “Tɔ́k bɛriŋ ɛbhɛn bɛchi ndu amɔ́ ya nɛ kɛnɔnjámɔ ɛkɛ ghɔ. Sá awɔ́ fá ndŭ tambe wa. Képɛrɛ makati. Bák mmu anɛ ánòko!” 28 Tɔmás akɛmɛ yí bɛ, “Acha nɛ Mandɛm awa!” 29 Yesu arɛm ntá yi bɛ, “Ɔnókó mbɔnyunɛ ógho mɛ nɛ amík? Ɛri ɛcha ntá bo abhɛn mánòko yĕndu bábhíkí ghó nɛ amík.”

Nti anɛ Jɔn ásíŋ́ ɛkáti-nɛ

30 Yesu akʉ nyaka bɛyă mɛnyiŋ́ maknkay béchák bɛsí bakoŋo bhi, ɛbhén bábhíkí siŋ amɛm ɛkáti ɛnɛ. 31 Básiŋ mɛnyiŋ ɛbhɛn béchí amɛm ɛkáti ɛnɛ bɛ mɛnkwak be mănókó bɛ Yesu kɛ achi Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ătò, Mmɔ Mandɛm. Nɛ bé ndŭ mănókó yí, mămbóŋ nɛpém ndŭ nnyén ɛni.

21

Yesu abhesi ntá bakoŋo bhi

1 Ɛtárɛ́ nókó, Yesu apɛt atóŋ mmʉɛt ntá bakoŋo bhi. Ndɔŋ yɔ, ɛbhák chi nɛpaka Manyu Tibérias. * Séngó ɛnyŭ yi atɔŋ nyaka mmʉɛt ntá yap. 2 Símun Píta nɛ Tɔmás anɛ bábhĭŋ́i bɛ ɛfák, nɛ Natániɛl anɛ áfú Kána atú Gálili, nɛ bŏ Sɛbɛdi bati apay, nɛ bakoŋo Yesu báchák bati apay bachi nyaka ndŭ nɛbhʉɛt amɔt. 3 Símun Píta arɛm bɛ, “Mĕrɔŋ anyén nɛ ási.” Bakoŋo Yesu báchák bárém bɛ, “Sérɔ̀ŋ nɛ wɔ.” Bó bárɔk básɔ́t áchwí, báré ghap anyén amɛm áchwí wu bɛti mɛnkɛm ndu bɛkɛm nsi, kɛ yĕnyiŋ bókɛ kém.

4 Ndu mbaŋ ákàŋari, Yesu ate nɛpakányén. Yĕ nɔ, bakoŋo bhi kɛriŋ́i bɛ chi yi. 5 Yesu arɛm ntá yap bɛ, “Bŏbha, băkɛm nsi?” Bákémɛ yi bɛ, “Ae.” 6 Aghati bhɔ bɛ, “Gʉép ká asi ɛbhe awónɛm áchwí, chɔŋ mănkém nsi.” Bágʉép asi ɛbhe awónɛm. Bɛyă nsi ɛkwɛn, kpát échá bhó bɛyă bɛyă nkáp ɛbhi. 7 Nkoŋo anɛ Yesu ákóŋɔ́ nyaka arɛm ntá Píta bɛ, “Chi Acha!” Píta ághókó nókó bɛ chi Yesu Acha, asɔt ndɛn ayi afyé amʉɛt, adók, akwɛn amɛm manyu. Aférɛ́ nyaka yɔ amʉɛt ndu bɛkʉ bɛtik. 8 Kɛ bakoŋo abhɛn bárɔ́bhé amɛm áchwí báré nok bɛkoŋo yi angɔkɔnyén, mánja nɔkɔ bɛyă nkáp anɛ ajwi nɔ nɛ nsi. Nɛbhʉɛt anɛ báfú bérɔ́ŋ angɔkɔnyén kɛ sap. Abhak mbɔ bayat bɛsa bɛtay.

9 Bákó nókó ɛbhi baghɔ ngo anɛ bábháytí nɛ bakiri. Nsi ɛbhak arɛ. Brɛt nkwɔ abhak arɛ. 10 Yesu arɛm bɛ, “Twó ká, nɛ mbɔk nsi ɛyɔ nó băkémé.” 11 Píta arɔk ndu áchwí, aya bɛyă nkáp, akó ɛbhi nɛ wu. Ájwí nɛ nsi ɛgho ɛbhak bɛsa tándrámɔt nsɛm byo nɛ érát. Kɛ yĕndu nsi ɛyɔ éyá nó, ási kɛdakati. 12 Yesu arɛm ntá yap bɛ, “Twó nyié ká nɛnyié.” Kɛ yĕ nkoŋo amɔt kɛmɔ bɛbhɛp yi bɛ, “Ɔchí agha?” Bárí́ŋ́i bɛ chí Yesu Acha. 13 Yesu asɔt brét achyɛ bhɔ. Akʉ ɛnyumɔt nɛ nsi. 14 Ndɔŋ ayɔ abhak anɛ ajwi ɛrat ɛné Yesu átóŋɔ́ mmʉɛt ntá bakoŋo bhi, bɛbho ndŭ mpok anɛ yi ápérénsɛm ndŭ nɛpém.

Yesu aya Píta amʉɛt

15 Mányiɛ nókó nɛnyié, Yesu arɛm ntá Símun Píta bɛ, “Símun, mmɔ́ Jɔn, ɔkɔŋ mɛ ɔchá mɛnyiŋ ɛbhɛn-ɛ?” Símun akɛmɛ bɛ, “Ɛɛ, Acha, ɔríŋ́i bé nkɔŋ wɔ.” Yesu arɛm bɛ, “Ne bŏbághóŋɔmén ayá.” 16 Béjwí ndɔŋ ɛpay, Yesu arɛm bɛ, “Símun, mmɔ́ Jɔn, ɔkɔŋ mɛ?” Símun akɛmɛ bɛ, “Ɛɛ, Acha, ɔríŋ́i bé nkɔŋ wɔ.” Yesu arɛm bɛ, “Babhɛri nɔkɔ bághóŋɔmén aya.” 17 Béjwí ndɔŋ érát, Yesu arɛm bɛ, “Símun, mmɔ́ Jɔn, ɔkɔŋ mɛ?” Píta abé nti mbɔnyunɛ Yesu ábhɛp yi ɛnyiŋ ɛrɛ émɔt ndɔŋ érát. Ɛkʉ, aghati Yesu bɛ, “Acha, ɔríŋ́i yĕntiki ɛnyiŋ, ɔríŋ́i bé nkɔŋ wɔ.” Yesu arɛm bɛ, “Ne bághóŋɔmén aya. 18 Tɛtĕtɛp, mpok ɔchí ɛsakámu, ɔre gwɔ́t mmʉɛt, ónd ɔk yĕntiki ɛbhak ɛné ɔkóŋɔ́. Kɛ mpok ɔkɔ́kɔ́, chɔŋ ónjoŋ ámɔ́ amfay, mmu achák amfyɛ wɔ́ ndɛn amʉɛt, ansɔt wɔ andɔk ɛbhak ɛnɛ ɔbhíkí koŋ bɛrɔŋ.” 19 Yesu arɛm nɔ́ bɛtɔŋ ɛnyŭ nɛwú ɛnɛn Píta ábhóŋɔ́ bégu ndu bɛchyɛ Mandɛm kɛnókó. Yesu arɛm yɛ ntá Píta bɛ, “Koŋó mé.”

Yesu nɛ nkoŋo ywi achak

20 Píta ayibhiri mmʉɛt aghó nkoŋo anɛ Yesu ákóŋɔ́ ndu ákòŋo bhó ansɛm. Nkoŋo wu kɛ ághókó nyaka amʉɛt Yesu mpok mányiè nɛnyié, nɛ yí wu kɛ ábhébhé nyaka Yesu bɛ, “Acha, agha áti chɔŋ wɔ?” 21 Píta ághó nókó yi, abhɛp Yesu bɛ, “Acha, ná nɛ anɛ?” 22 Yesu arɛm bɛ, “Mbák mĕyaŋ bé yi wu ambak nɛpém tɛ mpɛtnsɛm, ɛyɔ éyíŋ́i wó ná? Koŋó mé!” 23 Ɛnyiŋ ɛnɛ Yesu árémé, étáká nɛnti bŏnkwɔ bɛ nkoŋo Yesu wu abhíkí bhoŋ bégu. Kɛ, sayri sayri, Yesu abhíkí ghati nyaka Píta

* **21:1** Nkúbhé Manyu Gálili kɛ bábhĭŋ́i nyaka bé Manyu Tibérias.

bɛ Jŏn apu gú. Arɛm chi bɛ, “Mbák mĕyáŋ bɛ yi áké gú té mpɛtnsɛm, ɛyɔ éyíŋ́ wɔ́ ná?”

24 Nkoŋo Yesu wu kɛ ághàti bhɛsɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn, nɛ yi kɛ ásíŋ́ bhɔ amik. Nɛ séríŋ́ bé ɛnyiŋ ɛnɛ yí árèm ɛchi tɛtɛp.

Ngwɛ́nti kɛpɨ

25 Yesu akʉ nyaka bɛyă mɛnyiŋ bɛchak. Mbɔ básíŋ bó mɛnkɛm amɨk émɔt émɔt, nkáysí bé mbʉ mmɨk nkɛm ajwí nɛ bɛkáti, kpátɛ mbɔk andɔp.

Ɛkáti Bɛtik Bŏnto

Bariɛp béto Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ

1 Ɛta Tiófilɔs, ndŭ ɛkáti ɛya ɛnɛ mbi, nsiŋ ěti mɛnyiŋ mɛnkɛm ɛbhén Yesu ákú nɛ ɛbhɛn yi atəŋə bɛbho mpok yi ábhó bɛtik ɛbhi fá amik, 2 kpát bégháka nywəp ɛnɛn Mandɛm áká yi akó amfay. Apérɛ ko amfay, Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ akʉ yi angati bo abhɛn yi ayabhɛ bɛ mámbák bŏnto bhi mɛnyiŋ ɛbhɛn bɔ babhəŋə bɛkʉ. 3 Mpok yi apɛrɛnsɛm ndŭ nɛpém, atóŋ mmʉɛt ntá yap ndŭ bɛyă ndəŋ ndŭ manywəp bɛsa bɛpay. Bághó yi kpoŋoroŋ ɛnyu ɛné bápú kway mɛmakati bɛ, sayri sayri, apɛtnsɛm ndŭ nɛpém. Apɛt nyaka nsɛm ndŭ nɛpém antəŋ nɔkɔ Ɛyəŋ Mandɛm bɛkʉ bo mándíŋí ɛnyŭ Mandɛm ábhák nɛ bho mbɔ Mfɔ wap. 4 Mpok yí ábhʉét nɛ baghɔkó bhi aghati bhɔ bɛ, "Bắké fá Yerúsalɛm. Chɔkó ká noŋ akap ané Ɛta afyé bariɛp bétó mbɔ ɛnyŭ ngátí bhe. 5 Jŏn ájwíti nyaka bo nɛ manyiɛp, kɛ ndŭ mpắy manywəp, chəŋ Mandɛm anjwiti bhe nɛ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ." 6 Mpok Yesu achi nɛ bŏnto bábhép yi bɛ, "Acha, chəŋ ónsɔt kɛfɔ Israɛl ónkɛmɛ ntá yɛsɛ bo Israɛl kɛ?" 7 Yesu akɛmɛ bhɔ bɛ, "Bắbhíkí bhóŋ bɛriŋi mpok anɛ Ɛta afyé bɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛmfakari. Ɛta mmu afyé mpok ndŭ bɛtaŋ ɛbhi kɛ árí́ŋí. 8 Chəŋ Mandɛm anchyɛ bhe bɛtaŋ mpok Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ atwó ntá yɛka, mămbak yɛ batísiɛ bha amɛm Yerúsalɛm, nɛ atú Judéya ankɛm, nɛ atú Samária, nɛ ndŭ mmik nkɛm."

Mandɛm akʉ Yesu akó amfay
(Mk 16.19-20; Lk 24.50-53)

9 Yesu árémé nókó nɔ, Mandɛm asɔt yi apɛtnsɛm amfay. Báte mánjiŋi nɔkɔ yi ndu árɔ̀ŋ. Nɛbháŋ nékúti yi, bɔ kɛpɛrɛ ghó yi. 10 Báré yiŋi gbɔkóó ndŭ yi árɔ̀ŋ amfay. Bápérɛ ghɔ, bo bati apay nɛ nkú pépép amʉɛt báté kɛkwɔt nɛ bhɔ. 11 Barɛm bɛ, "Bĕ bo Galili, ndáká yi bachi afɔ téé mánjiŋi nɔkɔ awu amfay? Chəŋ Yesu mmu áró be arəŋə amfay, ampɛtnsɛm nkúbhé mbɔ ɛnyŭ bắghó yi árɔ̀ŋ amfay."

Matías asɔt ɛpok Júdas
(Mt 27.3-10)

12 Bŏnto Yesu barɔ yɛ Njiɛ Mɛnɔk Olif bápɛtnsɛm Yerúsalɛm, nɛkɔ ɛnén nɛchi mbɔ kilómɛta amɔt. 13 Báchwóbhé nókó aré, bákó amfay ndu móket amɔt amɛm ɛkɛrémfáy anɛ bɔ báchɔ̀kɔ nyaka arɛ. Bŏnto bhɔ babhak Píta, nɛ Jŏn, nɛ Jems, nɛ Andru, nɛ Fílip, nɛ Tɔmás, nɛ Batolómio, nɛ Mátio, nɛ Jems mmó Alfeyɔs, nɛ Símun anɛ achi nyaka ndŭ nkwɔ bo abhɛn mánù ěti ɛtɔk ɛyap, nɛ Júdas mmó Jems. 14 Bɔ mankɛm babhak eyɔŋ émɔt. Báchyé mmʉɛt ndŭ nɛnikímʉɛt nɛbhʉɛt amɔt chɛchɛm nɛ mbɔk bakoŋo Yesu abhɛn baghɔré, nɛ María nnɔ Yesu, nɛ bŏmáyi abhɛn babhakanɛm.

15 Ɛwak émót ndŭ manywəp eyɔ, bakoŋo Yesu bákém ɛchɛmɛ. Bábhák batí bɛsa bɛtandat. Arɛ, Píta afate arɛm bɛ, 16 "Bŏma, mɛnyiŋ ɛbhɛn básíŋí amɛm Ɛkáti Mandɛm ěti Júdas mmu ákwáká bo mankɛm Yesu bɛbhɔŋ nyaka bɛfu tɛtɛp. Nɔ chí mɛnyiŋ ɛbhɛn Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ ákú nyaka Mfɔ Debhít ándí́ŋí nɛ arɛm bɛ bɛbhɔŋ bɛfakari. 17 Yí Júdas achí nyaka ndŭ nkwó ywɛsé ndu Yesu áyábhé yi bɛ ankʉ bɛtik nɛ bhɛsɛ.

18 "Júdas atí nókó Yesu, asɔt nkáp manoŋ ané báchyé yi aku ɛkpɔkó mmik. Nɛ ndŭ ɛkpókó mmik eyɔ, yímbɔŋ akwén kébhɛri mɛniɛ bésén, mántɛp árɔri amik, agú. 19 Bŏ mankɛm abhɛn báchí amɛm ɛtɔk Yerúsalɛm bághók ndak anɛ áfákárí. Ɛkʉ́ bábhó bébhí́ŋi nɛbhʉ́érémik wu ndŭ eyɔŋótɔk eyap bɛ Akɛldáma, nó chí mmikí́ manoŋ.

20 "Ɛchi mbɔ ɛnyŭ Mfɔ Debhít asiŋi amɛm Ɛkáti Bakway bé:
'Ɛkɛt ɛyi éndóp ɛwó,
yĕ mmu kéchɔkɔ amɛm.'
Nɛ Debhít apɛt asiŋ bɛ,
'Mmu áchák ánsót épókó bɛtik ɛyi.'

21-22 "Ɛri yɛ bé mmu áchák ánchém nɛ bhɛsɛ bɛ séngátí nókó bo mbɔ batísiɛ bɛ Yesu apɛtnsɛm ndŭ nɛpém. Mmu wu abhɔŋ bébhak chi mmu anɛ achi nyaka ndŭ nkwɔ ywɛsɛ mpok Yesu Acha achi nɛ bhɛsɛ, bébho mpok Jŏn ájwítí yí bɛghaka nywəp ɛnɛn yi arəŋə amfay."

23 Nkaysi yap akwén amʉɛt bo bati apay: Joséf nɛ Matías. Joséf abhóŋ manyén áchák ápáy. Nó chí Jústɔs nɛ Básabas. 24 Máník yɛ mmʉɛt bé, "Acha, ɔrí́ŋí́ nkaysi yĕntiki mmu. Ndŭ bŏbhɛn batí apay, ntiki mmu óyábhé 25 bé ambak mŭnto ndu bɛtik ɛbhɛn ndu bɛsɔt ɛpók Júdas mmú árɔ́ŋó ɛbhak ɛné ékwáy nɛ yi? 26 Bágʉ́ép yɛ ɛbhaŋa ěti bŏbhɛn batí apay. Ɛká Matías. Básót yɛ Matías báchɛm nɛ nkwɔ bŏnto Yesu bachak batí byó nɛ amɔt."

2

Nɛtwó Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ

1 Nywəp ɛpă bo Israɛl ɛnɛ bábhì̀ŋi bé *Péntɛkɔs ɛghaka nɔkɔ, bakoŋo Yesu mankɛm bábhák nɛbhʉɛt amɔt. * 2 Ɛwat éfú amfáy témchók mbɔ ɛné mbʉ́ép ataŋataŋ éjwí amɛm ɛkɛt ɛné bɔ bachi arɛ. 3 Bághó mɛnyiŋ mbɔ báríngo. Atáka, ɛnyu ɛné yĕntiki mmu wap abhóŋ nɛmɔt ɛnɛn nɛte

* **2:1** "Péntɛkɔs chí manywəp bɛsa bɛpay nsɛm byo." Nó chí, bébhó ndŭ nywəp Ɛpắ Nɛkiŋi.

yi anti. 4 Témté wu Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ abhak nɛ
yɛ̌ntikɨ mmu wap tontó. Akʉ́ bábhó bérém
bɛyɔŋɔ́tɔk ɛbhɛn bɔ babhikɨ ghɔk.
5 Mpok yɔ, bɔ̌ abhɛn báfyɛ̀ bɛtaŋ bɛbhʉ̀rɛ
bɛbhé bo Israɛl babhak Yerúsalɛm. Báfú
ndʉ̌ bɛyǎ bɛtɔk. 6 Bághókó nókó ɛwat ɛyɔ,
bárɔk ntiét ntiɛt béghɔ ɛnyiŋ ɛnɛ éfàkari.
Bábhak maknkay bɛghók ndʉ̌ bakoŋo Yesu
bárèm bɛyɔŋɔ́tɔk nyáŋá nyáŋá ɛnyu ɛné
yɛ̌ntikɨ mmu wap ághòk ndu ɛyi ɛyɔŋɔ́tɔk
ɛnyiŋ ɛné bárèm. 7 Bábhák maknkay tontó,
bábho bɛrɛm bɛ, “Pú bɔ̌bhɛn mankɛm chi
bo Galili? 8 Ná échí bé yɛ̌ntikɨ mmu ywɛsɛ
ǎghòk ɛnyiŋ ɛné bɔ́ bárèm ndʉ̌ ɛyi ɛyɔŋɔ́tɔk?
9 Séfʉ́ bɛtɔk nyáŋá nyáŋá: Mbɔk báfu Pátia,
báchák Mídia, abhénéfú Ɛlam; mbɔk báfú
Mɛsopotemia, báchák atú Judéya, abhénéfú
atú Kapadóshiya; mbɔk báfú atú Póntɔs,
báchák atú Esia. 10 Mbɔk báfú atú Frijia,
báchák atú Pamfilia. Mbɔk báfú Ijip, báchák
báfú ndʉ̌ bataːp ɛtɔk Líbia anɛ achi kɛkwɔt
nɛ Sírene. Ndú abhɛn báfú Rom, mbɔk chi
bo Israɛl, báchák bɔ̌ abhɛn bákòŋo Mandɛm
mbɔ bo Israɛl, 11 báchák báfú Krɛt, abhénéfú
Arébia. Yɛ̌ nɔ, yɛ̌ntikɨ mmʉ̌ ywɛsɛ ǎghòk ndu
bɔ́ bárèm mɛnyiŋ́ maknkay ɛbhɛn Mandɛm
ákʉ́ ndu ɛyi ɛyɔŋɔ́tɔk.” 12 Bɔ́ mankɛm bábhák
maknkay, batí átáká bhɔ́, bábhó bɛbhɛp batɨ
bɛ, “Ané ndak-aa?” 13 Kɛ bachak báré way
bakoŋo Yesu mándɛm nɔkɔ bɛ, “Mmém akɛm
bɔ̌bhɛn!” Nɛtwɔ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ

Ɛnyiŋ Pita aghati batɨ bo Israɛl

14 Pita afate yɛ nɛ bɔ̌nto báchák batí byó
nɛ amɔt, abho bɛrɛm nɛ eyɔŋ ɛtaŋataŋ ntá
bɛyǎ bɔ̌bhɔ bɛ, “Bɔ̌ Judéya nɛ be mankɛm
abhɛn bǎchi Yerúsalɛm, tá ká batú mǎngók
ɛnyiŋ ɛnɛ mɛ̌rèm. 15 Bɔ̌bhɛn bábhíkí́ kwén
chi mmém mbɔ ɛnyʉ̌ bǎkàysi. Nywɔp nɛchi
ndiɛrɛ nkárénká nénénamɔt bɛ̌ti. 16 Né chí
ɛnyiŋ ɛnɛ ndɛmɛkɛpi̋ntɨ Jóɛl arɛmɛ nyaka bɛ
chɔŋ ɛmfakari. Joɛl arɛm nyaka bɛ,
17 Mandɛm arɛm bɛ ‘Ndʉ̌ manywɔbhé
ngwɛnti,
chɔŋ nkʉ Ɛfóŋó ya antwɔ ntá yɛ̌ntikɨ mmu.
Bɔ̌bhɛka mángati barak ané mɛ mfyé bɔ́ antɨ.
Bɛsak ɛbhɛka mángó kɛnɔ́ amík antifu,
nɛ baseansi bhɛka mángɔ kɛnɔ́.
18 Ndu manywɔp ɛyɔ, chɔŋ nkʉ Ɛfóŋó ya
éntwɔ́ ntá bakʉ̌ bɛtik abha,
abhén baghɔrɛ́, nɛ abhɛn babhakanɛm,
nkʉ bɔ́ mángati barak ané mfyé bɔ́ antɨ.
19 Nɛ chɔŋ nkʉ mɛnyiŋ́ maknkay mémfakari
amfay, nɛ ntɔŋ bɛriŋ́ maknkay fá
amɨk.
Chɔŋ manoŋ ambak, ngó ambak, móngo
ambak.
20 Chɔŋ mmok anjibhiri ándɔp ɛjuri, ntaŋ
ánjibhiri andɔp manoŋ,
kɛ nywɔp nɛgho ɛnén Acha átwɔ̀ nɛngaka.
21 Nɛ chɔŋ ɛmbak bɛ yɛ̌ agha anɛ ábhɨ̀ŋɨ Acha
bɛ ánkwák yi,
Acha ǎpɛmɛ yi.’ ”
22 Pita arɔk ambɨ bérém bɛ, “Bo Israɛl,
ghók ká bɛyɔŋ ɛbhén: ‘Yesu mmu Násárɛt
chí mmu anɛ Mandɛm áyábhé nyaka. Atóŋ
kpoŋoroŋ bé ayap yí ndʉ̌ áchyé yi bɛtaŋ.
Akʉ yɛ mɛnyiŋ́ maknkay. Atóŋ bɛriŋ. Bɛ̌
babhɔŋ bǎriŋɨ nɔ sayri mbɔnyunɛ akʉ nyaka
mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛsí ɛbhɛka. 23 Mandɛm anáŋ
arí́ŋ́ nyaka ɛnyiŋ ɛnɛ ébhóŋó bɛfakari nɛ
Yesu bɛkoŋo nkaysi yi. Báfyé yɛ́ yi amɔ yɛká
bɛ mǎnchyɛ yi ntá bo bɛbʉ́ bɛ mángó ndʉ̌
ɛkotákátí, mángway. 24 Kɛ Mandɛm akʉ yí
ampɛtnsɛm ndʉ̌ nɛpém, afɛrɛ yí ndʉ̌ bɛbɛ̌
nɛwú mbɔnyunɛ nɛwú nɛpu kway nyaka
bɛbhɔŋ bɛtaŋ amfǎy yi.’ ” 25 Mfɔ Debhít asiŋ
nyaka ɛ̌ti yi bɛ,
“Nchí ghɔ nyaka Acha mpoknkɛm bɛsí bha,
abhak ɛbhe awónɛm ɛya, bɛ yɛ̌nyiŋ ɛkɛ
nyikisi mɛ.
26 Nʉ̌ ɛna néjwi yɛ nɛ maŋák, nɛ nchí rɛm kɛpɨ
nɛ maŋák.
Nɛ mbákántɨ chí nɛ Mandɛm,
27 Mbɔnyunɛ wɔ Mandɛm ɔpú chɛn chɔŋ mɛ
óndó amɛm ɛtɔkó bawú,
ɔpú rɔ chɔŋ Mmu anɛ áchyé nɛpém ɛni ntá yɛ
ámpó amɛm nnɛm.
28 Ɔkʉ mɛ ndí́ŋ́ mbi nɛpém.
Ndʉ̌ óchí nɛ mɛ mpoknkɛm, chɔŋ ónkʉ
mɛmbɔŋ bɛyǎ maŋák.”
29 Pita arɔk ambɨ bɛrɛm bɛ, “Bɔ̌ma, nchí
kway bɛghati bhe kpoŋoroŋ ɛ̌ti Mfɔ Debhít,
chi mbɨ ywɛsɛ. Agu nyaka, bábhémɛ yi, nɛ
nnɛm ɛni nɛbhʉɛt fá nɛ bhɛsɛ kpatɛ ɛchɔŋ.
30 Achí nyaka ndɛmɛkɛpi̋ntɨ. Ariŋɨ bariɛp
amɛn Mandɛm áchyé yi, kpát anyú nku
bɛ chɔŋ Mandɛm ankʉ ɛbhárémɔ ywi anyiɛ
ɛnɔkó kɛfɔ ɛyi. 31 Debhít ayambɨ aghó ɛnyiŋ
ɛnɛ Mandɛm abhɔŋ bɛkʉ ndʉ̌ mpok anɛ
átwɔ̀ ambɨ kɛ yɔ ɛmfakari. Aghó bɛ, chɔŋ
Mandɛm ankʉ Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka
bariɛp bɛ ǎtò ampɛtnsɛm ndʉ̌ nɛpém. Ɛ̌ti yɔ,
Debhít arɛm nyaka bɛ, ‘Mandɛm abhíkí́ chɛn
Mpɛmɛ yí áyábhé ándó amɛm ɛtɔkó bawú nɛ
abhíkí́ chɛn mmʉɛt yi ámpó amɛm nnɛm.’
32 Mandɛm akʉ Yesu apɛtnsɛm ndʉ̌ nɛpém
nɛ bɛsé mankɛm séghó yi nɛ sɛchi batísiɛ
bɛ achi nɛpém. 33 Mandɛm achyɛ yí bɛyǎ
kɛnókó ndu akʉ yi achɔkɔ ɛbhe awónɛm ɛyi
ndʉ̌ ɛnɔkó kɛfɔ. Ɛta abhʉrɛ bariɛp ami ndu
achyɛ yí Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ. Nɛ chí Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ
mmu Yesu achyɛ bhɛsɛ kɛ ákʉ̀ mɛnyiŋ ɛbhén
béfàkari nɛ mbɔ ɛnyʉ̌ bǎghɔ̀ nɛ bǎghòk.
34 Debhít abhíkí́ rɔ nyaka ɛtɔkó bawú ándók
amfay. Kɛ yímbɔŋ arɛm bɛ,
‘Ɛta Mandɛm arɛm nyaka ntá Acha wa bé:
“Chɔkó fá ɛbhe awónɛm ɛya ndu ɛnɔkó kɛfɔ,
35 kpátɛ nkʉ bɔ̌mpap abhɛ mámbak mbɔ
ɛnɔk ɛnɛ óchɔkɔ ónyaŋa bɛkak aré.” ’

36 “Bo Israɛl mankɛm bábhɔŋ bériŋɨ yɛ
sayri bɛ, Yesu mmu be băgo ndŭ ɛkotákátí
kɛ Mandɛm ákú yi áchi Acha nɛ Mpɛmɛ yi
áyábhé.”
37 Bághókó nókó ɛnyiŋ ɛné Píta arɛmɛ,
ékwén bó tɛ anti. Babhɛp Píta nɛ bŏnto
bachak bɛ, “Bŏma, chɔŋ sénkʉ yɛ ná?” 38 Píta
akɛmɛ bhɔ bɛ, “Yĕntikɨ mmŭ yɛka abhɔŋ
bétiknsɛm ndŭ bɛbú bhi nɛ mánjwiti yi ndŭ
nnyén Yesu Kristo bɛ Mandɛm amfoŋori
bɛbú bhi. Mmŭ anɛ ákú nɔ Mandɛm ăchyɛ
yi Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ mbɔ akap. 39 Bariɛp amɛn
ayíŋɨ́ be nɛ bŏbhɛka, nɛ bŏ mankɛm abhɛn
bachi nɛkɔ nɛsiɛ. Ayíŋɨ́ nkwɔ yĕntikɨ mmu
anɛ Mandɛm Acha yɛsɛ ábhɨ̀ŋɨ bɛ antwɔ ntá
yi.”
40 Píta arɔk ambɨ bérɛm baya mɛnyiŋ
béchák ansɛmti nɔkɔ bhɔ bé “Fɛrɛ́ ká mmʉɛt
ndŭ ntɛmsi anɛ ábhóŋó bétwɔ ntá bŏ bɛbú
abhɛn fá ammik.” 41 Ɛkʉ bo abhɛn mánóko
ɛnyiŋ ɛnɛ Píta arɛmɛ bárók bájwiti bhɔ. Nɛ
bo abhɛn bachɛmɛ nɛ bakoŋo Yesu nywɔp
ɛnɔ babhak mbɔ nká érát. 42 Bachyɛ mmʉɛt
ndu béghók mɛnyiŋ ɛbhɛn bŏnto Yesu bátɔ̀ŋ.
Bó mankɛm abhɛn manókó babhak ndu
nsoŋ amɔt ndŭ yĕntikɨ ɛnyiŋ, ndŭ Nɛnyiɛ
Acha nɛ ndu nɛnikímʉɛt.

Nɛpém bakoŋo Yesu

43 Bŏnto Yesu bábho bɛkʉ bɛyă mɛnyiŋɨ́
maknkay nɛ bɛriŋɨ́ maknkay. Bɛcháy békém
bo mankɛm abhɛn bághɔ̀ mɛnyiŋ ɛbhɔ. 44 Nɛ
bo abhɛn mánóko mankɛm babhák ɛyɔŋ
émót, mánkɔrɛ nɔkɔ mɛnyiŋ ɛbhap ndŭ nsoŋ
amɔt. 45 Mpok nɛ mpok, abhɛn bábhóŋó
mɛnyiŋ bátĭ nyaka mánkɔrɛ nɔkɔ nkáp
nɛ abhɛn ɛyap épú ɛnyu ɛné yĕntikɨ mmu
wap abhɔŋ ɛnyiŋ. 46 Nɛ yĕntikɨ nywɔp
báchɛ̀m nyaka amɛm ɛkɛrákap Mandɛm
amɛm Yerúsalɛm ndu mɛ́níkmʉɛt. Báchɛ̀m
nyaka nkwɔ amɛm bɛkɛt ɛbhap ndŭ Nɛnyiɛ
Acha nɛ ndŭ mɛnyié nɛnyíé nɛ bɛyă maŋák
nɛ ntɨ nɛmɔt, 47 mámbɨti nɔkɔ Mandɛm.
Bŏ mankɛm bághó ndŭ bakoŋo Yesu bákʉ̀
nɛ báre bhóŋ maŋák nɛ bhɔ. Nɛ yĕntikɨ
ɛwak Acha ankʉ nɔkɔ bo abhɛn yi ápémé
mánchém nɛ bakoŋo bhi.

3

Píta abú mbéntí

1 Ɛwak émɔt, Píta nɛ Jŏn bare rɔŋ ɛkɛrákap
Mandɛm ndu nkárénká érát nɛ ngósí mpok
nɛnikímʉɛt. 2 Bágháká nókó ndŭ nyŭbha
anɛ bábhɨ̀ŋɨ bɛ Ɛrítí Nyŭbha, bághó mmu
anɛ áchí mbéntí tɛ nɛbhe ɛni aré chókó.
Yĕntikɨ ɛwak bo bápɔ̀kɔ nyaka yi mámbʉrɛ
ndu nyŭbha wu bé ánɨ́ŋɨ́ nókó nkáp ntá bo
abhɛn báfʉɛ̀t bɛrɔŋ amɛm ɛkɛrákap Mandɛm
mɛnikmʉɛt. 3 Mbéntí wu aghɔ nɔkɔ Píta
nɛ Jŏn ndŭ báyaŋ bɛfʉɛt mandɔk ɛkɛrákap,
abho ménɨŋɨ bhɔ nkáp. 4 Píta nɛ Jŏn báyɨŋɨ
yi diíí. Píta arɛm yɛ bɛ, “Yɨŋɨ́ bhɛsɛ!” 5 Atɛp
bɔ amík amʉɛt nɛ nkaysi bé chɔŋ manchyɛ yi
ɛnyiŋ.
6 Kɛ Píta arɛm bɛ, “Mbíkɨ́ bhɔŋ nkáp, kɛ
ɛnyiŋ ɛnɛ mbóŋó chɔŋ nchyé wɔ. Ndŭ nnyén
Yesu Kristo mmu Násáret, faté kɔ!” 7 Akém
yi ndŭ awónɛm ayoŋ. Témté wu, bɛtaŋ
Mandɛm béchwe ndu bɛkak nɛ mɛmɨ̌ bɛkak
ɛbhi. 8 Adók ate kpɛrɛp, abho bɛkɔ. Are
kɔ andokoti nɔkɔ, nɛ ambiti nɔkɔ Mandɛm,
kpát arɔk achwe amɛm ɛkɛrákap nɛ bhɔ.
9 Bo mankɛm abhɛn bachi arɛ bághó yi ndu
ákɔ̀ ambiti nɔkɔ Mandɛm. 10 Bárínɨ bɛ yi
kɛ áchɔ̀kɔ nókó nyaka ndŭ Ɛrítí Nyŭbha anɛ
ɛkɛrákap Mandɛm aniŋɨ nɔkɔ nkáp. Ɛkʉ
bábhák maknkay, nɛ manyu arɔp bhɔ fúfú
bɛghɔ ɛnyiŋ ɛnɛ ɛfakari.

Píta aghati mbok Yesu amɛm ɛkɛrákap Mandɛm

11 Mmu wu abhat mmʉɛt nɛ Píta nɛ
Jŏn kpát bárɔk baghaka amɛm nɛbhʉɛt
ɛkɛrákap Mandɛm anɛ bábhɨ̀ŋɨ bɛ Ácha
Sólomon. Bo mankɛm bare rɔŋ arɛ ntiét ntiɛt
bɛghɔ ɛnyiŋ ɛnɛ éfàkari. Babhak maknkay
tontó. 12 Píta aghɔ nɔkɔ ndŭ bŏbhɔ bákàp
bhɔ, arɛm ntá yap bɛ, “Bŏma, bo Israɛl,
ndaká yi băchí maknkay, măмkpɔkɔ nɔkɔ
bhɛsɛ ɛnyu ɛyɔ? Băkaysi bɛ chi ndŭ bɛtaŋ
ɛbhɛsé kĕ yi ákɔ̀ nénɛ kɛ? Nɛ puyĕ chi bɛ
séchày Mandɛm tontó. 13 Mandɛm bachĭmbɨ
bhɛsɛ, Mandɛm Abraham nɛ Aisek nɛ Jekóp
kɛ achyɛ mŭbɛtok ywi Yesu kɛnókó. Achyé
yi kɛnókó yĕndu be bărèm nyaka bɛ bábhikɨ
bhɔŋ yĕnyiŋ bɛkʉ nɛ yi mpok Páilet áyàŋ
bɛfɛrɛ yi amɔ. Băsót yi băchyé ntá bŏbati
Rom bɛ mángwáy. 14 Yesu achí nyaka nyáŋá
nɛ chak bɛsí Mandɛm, Yĕ nɔ be kɛka bɛ Páilet
ándó yi andɔk. Bărém bɛ Páilet ándó chí
ngwayti bho andɔk. 15 Băkú báwáy yi mmu
áchyè nɛpém. Kɛ Mandɛm akʉ yí apɛtnsɛm
ndŭ nɛpém. Bɛsé séghó nɛ amík ɛnyiŋ ɛnɛ
ɛfakari. 16 Yesu kɛ áká mbéntí nɛ áfáté. Ɛnyiŋ
ɛnɛ băghó nɛ ɛné bărínɨ́ bɛ ɛfakari, mɛnkɛm
béchí ɛnyu yɔ mbɔnyunɛ sésíkí ntɨ nɛ yi. Chí
ndu sésíkí ntɨ nɛ yí kɛ ékʉ mbéntí nɛ áfáté
kpɛrɛp mbɔ ɛnyŭ bĕ mankɛm băghó.
17 “Bŏma, nénɛ ndíŋɨ́ ká bé be nɛ bŏ batí
bhɛka băchí nyaka chi amɛm ɛjuri bɛyiŋɨ
ɛnyiŋ ɛnɛ băkú ntá Yesu. 18 Kɛ ɛnyiŋ ɛnɛ
Mandɛm áká barɛmé kɛpĭnti bhi bághátí
bo tɛsáy bɛ, Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka
bariɛp bɛ ătò, abhɔŋ bɛghɔ ɛsɔŋɔri, Mandɛm
akʉ yɔ ɛfu tɛtɛp.” Tík yé ka nsɛm ndŭ
bɛbú ɛbhɛka, mámpɛtnsɛm ntá Mandɛm,
bɛ yi amfoŋori bɛbú ɛbhɛka. 19 Mbák
mănkʉ ɛnyu yɔ, Acha ăkʉ măмbɔn mpok
nɛywĕmʉɛt ndŭ bɛfóŋó ɛbhɛka, 20 antó be

Mpɛmɛ yi afyé nyaka bariɛp bɛ ătò bɛ ambak Mpɛmɛ yɛka. 21 Yí wu chi Yesu mmu ábhóŋɔ́ bɛbhak amfay nɛ Mandɛm kpátɛ mpok anɛ yi ákʉ̀ mɛnyiŋ mɛnkɛm ménjíbhírí méndɔp bɛkɔ. Barɛmé kɛpĭntɨ Mandɛm mánáŋ bárɛm tɛntɛp bɛ chɔŋ émbak ɛnyu yɔ. 22 Moses arɛm nyaka bɛ, “Chɔŋ Mandɛm Acha antó be ndɛmɛkɛpĭntɨ ywi mbɔ ɛnyŭ yi ato mɛ. Nɛ chɔŋ yi ambak mmu ywɛka amɔt nɛ bătbhɔŋ bɛkʉ yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ yi ághàti bhe măŋkʉ. 23 Nɛ chɔŋ ɛmbak bɛ yĕ agha anɛ apu ghok ndɛmɛkɛpĭntɨ wu, báfap yi nɛ bŏ Mandɛm, mangway. 24 Samuɛl nɛ barɛmé kɛpĭntɨ abhɛn báfú yi ansɛm, mankɛm bárɛm nyaka nkwó ĕti mɛnyiŋ́ maknkay ɛbhén béfâkari manywɔp anɛ ɛchɔŋ. 25 Mɛnyiŋ ébhɛn barɛmé kɛpĭntɨ bárémé mɛnkɛm béyiŋɨ bhe. Nɛ nku anɛ Mandɛm ányú nyaka nɛ bachĭmbɨ bhɛka, ányu nɛ be nkwó, mbɔnyunɛ arɛm nyaka ntá Ábraham bɛ, ‘Chɔŋ mfʉ́ét ntá bɛbhárébhɔ bhɛ ńjɛt manɛrékɛré mmik ankɛm.’ 26 Ɛ̆ti yɔ kɛ ɛchi bɛ Mandɛm ayap nyaka mŭbɛtok ywi, ayambɨ átó yi chi ntá yɛka bé ánjét be ndŭ ákʉ̀ be mandɔ́ nɛpém bɛbʉ́ ɛnɛka.”

4

Píta nɛ Jŏn bɛsí ɛchɛmé bo batí ɛtɔk

1 Ɛnɛ́ Píta nɛ Jŏn bághàti bo mɛnyiŋ ɛnyu yɔ, mbɔk bachiăkap Mandɛm nɛ mŭnti babhabhɛri ɛkɛrákap nɛ mbɔk bŏnkwɔ Sádusi bátwɔ́ ntá yap. 2 Batí ábé bhɔ mbɔnyunɛ Píta nɛ Jŏn bátɔ̀ŋ mángati nɔkɔ bo bé Yesu apɛtnsɛm ndŭ nɛpém bɛtɔŋ bɛ chɔŋ bawú mámpɛtsɛm ndŭ nɛpém. 3 Bákém Píta nɛ Jŏn bárók báfe, nɛ tĕndu beku mɛnaŋ bégháká nyaka, barɔ bhɔ arɛ tɛ ntinywɔp. 4 Yĕ nɔ, bɛyă bo abhɛn bághókó ɛnyiŋ ɛnɛ Píta nɛ Jŏn bághátí bhɔ, mánóko. Mpăy bakoŋo Yesu mankɛm akó aghaka mbɔ nká ɛtay.

5 Néyí nókɔ́, bakɛmé ɛtɔk nɛ bŏ batí bo Israɛl, nɛ batɔŋ ɛbhé Mandɛm bákém ɛchɛmɛ amɛm ɛtɔk Yerúsalɛm. 6 Ánas mŭngo bachiăkap Mandɛm, nɛ Káyfas, nɛ Jŏn, nɛ Aleksánda, nɛ bŏnɛrékɛt mŭngo bachiăkap báchɛm nɛ bhɔ. 7 Básót Píta nɛ Jŏn bákʉ bó báte bɛsí bhap, bábhép yɛ bhɔ bɛ, “Ndu nnyén agha bákʉ̀ mɛnyiŋ ɛbhɛn? Agha áchyé bhe bɛtaŋ bɛkʉ bhɔ?” 8 Ndŭ bɛtaŋ Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ, Píta akɛmɛ bhó bɛ, “Bĕ bakɛmé ɛtɔk nɛ bŏ batí ɛtɔk, 9 mbák bábhèp bhɛsɛ ɛchɔŋ ĕti bɛrĭ ɛbhɛn sékʉ́ ntá mbéntí-nɛ, nɛ ɛnyŭ éfákárí kɛ yi ătaŋ, 10 Bĕ mankɛm nɛ bo Israɛl mankɛm diŋɨ́ ká bɛ chí Yesu Kristo mmu Násáret kɛ ákʉ́ mmŭ-nɛ ataŋa. Yí mmu bágó ndŭ ɛkotákáti, kĕ Mandɛm akʉ yí apɛtnsɛm ndŭ nɛpém, ndŭ bɛtaŋ ɛbhi kĕ bághó mmŭ-nɛ áté be bɛsí kpɛrɛp. 11 Nkúbhé Yesu kĕ Ɛkáti Mandɛm érèm ĕti yi bé:

‘Ntay ɛnén bĕ batĕ bɛkɛt băbyáká, nó kɛ nérɔ́bhé ɛkwap ɛné ékémé ɛkɛt.’

12 Ndiɛrɛ yí kɛ ákway bɛpɛmɛ bhɛsɛ. Mmu achak apú fá amik anɛ Mandɛm achyɛ bɛ ampɛmɛ bhɛsɛ.”

13 Bo ɛchɛmé bŏ batí ɛtɔk bághó nɛtaŋánti Píta nɛ Jŏn ndŭ bárèm kɛpi kɛbhɔŋ bɛcháy nɛ ndŭ bághó nkwɔ bé bɔPíta báchí chí ndéndemé bho, nɛ bɛ bɔ bábhíkí ghɔk ɛkáti, bábhák maknkay. Kɛ bághó bɛ bɔPíta mánáŋ bákò nyaka nɛ Yesu. 14 Nɛ ndu bághó mbéntí anɛ báká yi ataŋa nɛpak Píta nɛ Jŏn, manyu áchók bhɔ. 15 Ɛ̆kʉ́ bátén kpík bó nɛfi. Bábho bɛsokori mámbɛbhɛ nɔkɔ batí bɛ, 16 “Chɔŋ sénkʉ yi nɛ bŏbhén? Bŏ mankɛm fá ɛtɔk Yerúsalɛm baghɔ ɛrɛmé ɛnyiŋɨ́ maknkay ɛné bó bákʉ́ nɛ sépú kway bɛtaŋa. 17 Kɛ ndu bɛkʉ bɛ mbok anɛ áképɛrɛ taka ɛtɔk, sébhɔŋ bɛya bŏbhɛn batú bɛ báképɛrɛ rɛm yĕnyiŋ ntá mmu ndŭ nnyén Yesu.”

18 Bábhíŋɨ yɛ bhɔ bápɛtnsɛm amɛm áchá. Básémti bhó bɛ bakɛpɛrɛ rɛm nɛ bakɛpɛrɛ tóŋ yĕnyiŋ ndŭ nnyén Yesu. 19 Kɛ Píta nɛ Jŏn bákémɛ bhɔ bɛ, “Bĕ babhɔŋ bép ká mmʉɛt ɛyɛka ndak anɛ. Ɛnyiŋ ɛnɛ échí chak bɛsí Mandɛm chi ɛné? Béghok bhe kɛ chi bɛghok Mandɛm? 20 Sépú kwáy bɛrɔ bɛrɛm ĕti mɛnyiŋ ɛbhɛn séghó nɛ amík nɛ séghók nɛ batú.” 21 Nkwɔ ɛchɛmɛ bŏbati ɛtɔk bapɛt básémtí nókɔ́ bhɔ, báfɛrɛ bhɔ amɔ. Bó kɛbhɔŋ mbi bɛtemsi bɔPíta mbɔnyunɛ bŏ mankɛm bákàka nyaka Mandɛm ndŭ ɛnyiŋ ɛnɛ ɛfakari. 22 Nɛ mamié mbéntí wu acha nyaka bɛsa bɛpay.

Bakoŋo Yesu mánikmʉɛt bɛ Mandɛm anchyɛ bhɔ nɛtaŋánti

23 Báférɛ́ nɔkɔ Píta nɛ Jŏn amɔ, bápɛtnsɛm ntá batĭ bŏnkwɔ Yesu, baghati bhɔ ɛnyiŋ ɛnɛ bŏbatí ɛkɛrákap Mandɛm nɛ bŏbati ɛtɔk bárémé ntá yap. 24 Bakoŋo Yesu bághókó nókɔ́ nɔ, bó mankɛm babho mɛnikmʉɛt ntá Mandɛm mándɛmɛ nɔkɔ bɛ; “Ɛta, wɔ ɔchí Acha, wɔ kɛ óghókó mfay nɛ mmik, nɛ manyén nɛ mɛnyiŋ mɛnkɛm ɛbhɛn béchí arɛ. 25 Wɔ kɛ ókʉ́ nyaka bɛ mŭbɛtok ywɛ Mfɔ Debhít, chi-mbɨ ywɛsé, ándɛm ndŭ bɛtaŋ Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ bɛ:

‘Ndaká yí bo abhɛn bápú bo Israɛl bábèntɨ nɛ wɔ Mandɛm?
Ndaká yí bŏbhɛn bátè bɛyu ɛbhɛn bɛbhikɨ bhɔŋ ntí nɛ nnɛt?
26 Bafɔ̃ mmik bátòŋtí mmʉɛt ménu nɛnu,
bŏbatí ɛtɔk báchɛm nɛbhʉɛt amɔt,
báte ɛyu mɛnu nɛ Mandɛm Acha nɛ Mpɛmɛ yí afyé nyaka bariɛp bɛ ătò.’

27 “Hérɔd nɛ Póntiɔs Páilet báchɛm nɛ bo Israɛl nɛ mbɔk bo abhɛn bápú bo Israɛl fá amɛm Yerúsalɛm, báte ɛyu antí Yesu mmŭ bɛtok ywɛ anɛ achi nyáŋá. 28 Báchém bɛkʉ yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ ónáŋ óbhʉ́ré nyaka bɛ chɔŋ

émfakari. 29 Acha, ghó yɛ ndŭ bápà bhɛsɛ. Kʉ bɛ bhɛsé bŏ bɛtok abhɛ, séngátí nókó bho Ɛyɔŋ ɛyɛ nɛ nɛtaŋántɨ nɛnkɛm. 30 Chié bhɛsɛ bɛtaŋ bɛbú bŏmame, nɛ bɛtɔŋ bɛriŋ́ maknkay nɛ bɛkʉ mɛnyiŋ́ maknkay ndŭ nnyén mŭbɛtok ywɛ Yesu, mmu achi nyáŋá."

31 Mánáŋá nókó mɛnikmʉɛt, nɛbhʉɛt anɛ bɔ bachi arɛ anyikisi. Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ abhak nɛ bhɔ tontó akʉ bábhó bɛghati Ɛyɔŋ Mandɛm kɛbhɔŋ bɛcháy.

Bakoŋo Yesu bábhak ndŭ nsoŋ amɔt ndŭ mɛnyiŋ mɛnkɛm

32 Nkwó bo abhɛn mánókó Yesu bábhóŋ ntɨ némɔt nɛ nkaysi amɔt. Yĕ mmu wap akɛ rɛm bɛ mɛnyiŋ ɛbhi béchí chí ndiɛrɛ ntá yi aywĭntí. Ɛnyiŋ yĕntikɨ mmu ɛbhak ɛnyiŋ ɛyap mankɛm. 33 Bŏnto Yesu báré ghati bo nɛ bɛtaŋ ɛbhap mɛnkɛm bɛ Yesu Acha apɛtnsɛm ndŭ nɛpém, nɛ bɛrĭndu Mandɛm bɛbhak nɛ bɔ mankɛm tontó. 34 Yĕ mmu wap abhɨkɨ chép nyaka ɛnyiŋ mbɔnyunɛ abhɛn bábhóŋó bakɨ nɛ yĕ chi bɛkɛt, bátĭ nyaka mɛnyiŋ ɛbhɔ mántwɔ nɛ nkáp 35 mámbʉrɛ bɛsí bŏnto, nɛ bɔ mánkɔrɛ nkáp wu bɛkoŋo nté anɛ yĕntikɨ mmu wap.

36 Ɛnyu yɔ kĕ mmŭ anɛ áká nnyén bɛ Joséf akʉ nyaka. Abhak mmu nnɛrékɛt Lévi nɛ mmu ɛtɔk Sáyprɔs. Bŏnto Yesu bádú yí nnyén bé Banábas, nó chí, "Mmŭ anɛ afyé bo ntɨ." 37 Abhŏŋ nyaka nkɨ, atí wú, atwó nɛ nkáp, abhʉrɛ bɛsí bŏnto Yesu.

5

Ananías nɛ Safira

1 Kɛ ɛwak ɛmɔt, mmŭ anɛ aka nnyén bɛ Ananías nɛ ngɔré aywi Safira bátí nɛbhʉ́érémik. 2 Ananías abhɛsɛ mbɔk nkáp ansɛm. Ngɔré aywi ariŋɨ bɛ yi akʉ nɔ. Asɔt ané áróbhé arɔk abhʉrɛ bɛsí bŏnto Yesu. 3 Kɛ Pita abhɛp yi bɛ, "Ananías, ndaká yí óró Satan ánkó wó antí bɛ ónsé nsé ntá Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ nɛ ɔrɔ mbɔk nkáp anɛ ótí mmik ansɛm? 4 Mpok óbhíkí re tí yó, mmik achi nyaka chi ayɛ. Nɛ mpok ótí yó nkáp abhak chi aywɛ. Ndaká yí ɔkaysi bɛkʉ ɛnɛ ɛnyŭ ɛnyiŋ? Ɔsensé chi ntá Mandɛm, puyĕ ntá nkwă!" 5 Nɛghók Ananías ághókó bɛyɔŋ ɛbhɛn, akwén amik agú. Bɛyă bɛcháy békɛm yĕntikɨ mmu anɛ ághoko ndak anɛ.

6 Bɛsak báchwe, mánép yi nɛ ndɛn, bápókɔ, barɔk babhɛmɛ.

7 Ɛfʉérɛ́ nókó mbɔ maŋɔk nywɔp arat, ngɔré Ananías achwe anywóp, yi kɛriŋɨ ɛnyiŋ ɛnɛ ɛfakari. 8 Pita abhép yi bɛ, "Ghatí mɛ tɛtɛp, nkáp ankɛm ané wɔ nɛ nném aywɛ bătí mmik nɛ?" Akɛmɛ bɛ, "Ɛɛ, yiŋɨ wu ankɛm nɔ."

9 Pita arɛm bɛ, "Ná wɔ nɛ nném aywɛ băká ɛyɔŋ émɔt mɛmɔ Ɛfóŋó Mandɛm Acha ɛnyŭ ɛyɔ? Ghok! Bo abhɛn bábhémé nném aywɛ, báchi afɔ ambĭnywɔp, nɛ chɔŋ mampɔkɔ wɔ nkwɔ." 10 Témté wu, Safira akwén bɛkak Pita agú. Bɛsak báchwé nókó bághó bɛ agu, bápɔkɔ bafu barɔk babhɛmɛ kɛkwɔt nɛ nném. 11 Bɛyă bɛcháy bɛkɛm bŏnkwɔ Yesu mankɛm nɛ yĕntikɨ mmu achak anɛ aghoko ɛnyiŋ ɛnɛ ɛfakari.

Bŏnto Yesu bákʉ bɛyă mɛnyiŋ́ maknkay

12 Bŏnto Yesu báre kʉ bɛyă mɛnyiŋ́ maknkay bɛchak bɛsí bo ndŭ bɛtaŋ Mandɛm. Báre chɛm nɛbhʉɛt amɔt amɛm nɛbhʉɛt ɛkɛrákap anɛ bábhĭŋɨ nyaka bɛ Acha Sólomon. 13 Yĕ mmu achak kɛchɛm nɛ bhɔ ĕti bɛcháy, kɛ bo báre chyè bhɔ kɛnókó. 14 Nɛ bɛyă bo, baghɔré nɛ babhakanɛm, báré noko, manchɛm nɔkɔ mmʉɛt nɛ nkwó Yesu. 15 Ɛti mɛnyiŋ́ maknkay ɛbhɛn bŏnto bákù, bo báré pɔkó bŏmame mámbʉrɛ nɔkɔ nɛpaká mbi, mbɔk ndu bɛkók, bachak ndu bĕsak, bé Pita apɛré fʉɛt ndikandi ywi ánkwén mbɔk ayap amʉɛt. 16 Bɛyă bo bare fu ndŭ bŏbɛtɔk abhɛn bachí kɛkwɔt nɛ Yerúsalɛm, mándɔkɔ nɔkɔ nɛ bŏmame, nɛ abhén bɛfóŋó bɛbúbɛbʉ bésɔ̀ŋɔri bhɔ. Bɔ mankɛm bataŋ.

Bŏbati ɛtɔk bare chyɛ bŏnto Yesu bɛyă ɛsɔŋɔri

17 Kɛ mŭngo bachiăkap nɛ bŏ mankɛm abhɛn bachi nɛ yi, nɔ chi bŏnkwɔ Sádusi, bábhóŋ bɛyă mpap amík. 18 Bákém bŏnto báfyé ɛkɛrékɛnɔŋ. 19 Kɛ ángɛl Mandɛm atwó nɛ bɛti, anɛnɛ babhĭnywɔp ɛkɛrékɛnɔŋ, asɔt bó báfú, arɛm bɛ 20 "Dók ká amɛm ɛkɛrákap Mandɛm, mănte, măngati bo yĕntikɨ ɛnyiŋ ĕti nɛpém nɛkɔ ɛnɛn." 21 Néyí nókó, bárók bachwe amɛm ɛkɛrákap Mandɛm bábhó bɛtɔŋ bo mbɔ ɛnyŭ ángɛl aghati bhɔ.

Mŭngo bachiăkap nɛ nkwó ywi bábhiŋɨ bŏbati ɛtɔk Israɛl mankɛm, bákém ɛchɛmɛ, bachyɛ ɛyɔŋ bɛ mandók mamfɛrɛ bŏnto ɛkɛrékɛnɔŋ mantwɔ nɛ bhɔ. 22 Babhabhɛri abhɛn ɛkɛrákap báchwóp arɛ, kɛghɔ bhɔ. Bápɛtnsɛm nɛ ɛyɔŋ bɛ, 23 "Sérɔŋ, sɛghɔ babhĭnywɔp femfé, nɛ babhabhɛri nɛfi téé, kɛ sénéné nókó babhĭnywɔp, sɛbhikɨ ghó yĕ mmu amɛm." 24 Mŭnti babhabhɛri ɛkɛrákap Mandɛm nɛ bŏ batí bachiăkap baghoko nɔkɔ nɔ, batí átáka bhɔ amɛm, bare bhɛp mmʉɛt ɛyap ɛnyiŋ ɛnɛ ɛfakari nɛ bŏnto Yesu. 25 Ɛbhikɨ tat, mmu amɔt achwe aghati bhɔ bɛ, "Ghók ká, bo abhɛn băfé ɛkɛrékɛnɔŋ éyu, báchí awu amɛm ɛkɛrákap téé bátɔŋ bo." 26 Mŭnti babhabhɛri ɛkɛrákap nɛ bŏbhi bárɔk basɔt bŏnto, kɛ bákɛ tɔk bó awɔ amʉɛt ndŭ báchày bɛ bo báké tɛmti bó nɛ batay mangway.

27 Bápéré nókó nɛ bhɔ, bakʉ bɔ baté bɛsí ɛchɛmɛ bŏbati ɛtɔk. Mŭngo bachiăkap abhép bó bɛ 28 "Séyɛp be batu bɛ băké pɛrɛ rɛm yĕnyiŋ ndŭ nnyén mmŭ-nɛ? Yĕ nɔ,

bătàk mbok Yesu amɛm Yerúsalɛm nkɛm nɛ băyaŋ bɛkʉ ɛmbak bɛ bɛsé kɛ sékʉ́ báwáy yi."
29 Pita nɛ bŏnto Yesu mankɛm bakɛmɛ bɛ, "Sébhɔŋ bɛghok chi Mandɛm, puyĕ nkwăŋwaŋ. 30 Mandɛm bachĭmbi bhɛsé akʉ Yesu mmu báwáy ndu bago yi ndu ɛkotákátí ampɛtnsɛm ndu nɛpém. 31 Mandɛm akósí yí amfay, afyé ndŭ nɛbhʉɛt kɛnókó bɛ ambak Mŭntí nɛ Mpɛmɛ, bé ánchyé bo Israɛl mbi bɛtiknsɛm ndŭ bɛbʉ́ bhap Mandɛm amfoŋori bhɔ. 32 Séghàti bo mɛnyiŋ ɛbhén séghó nɛ amík mbɔ batísiɛ, nɛ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ mmu Mandɛm achyé ntá bo abhɛn bághòk yi achi ntísiɛ nkwɔ."
33 Bŏ ɛchɛmɛ bŏbatí ɛtɔk bághókó nókó nɔ, batɨ ábe bhɔ tontó. Bábho bɛyaŋ mbi ndu béway bŏnto Yesu. 34 Kɛ mŭnkwɔ Fárisi amɔt, anɛ áká nnyén bɛ Gamáliɛl, abhak aré. Abhak mmu ɛchɛmé bŏ batí amɔt nkwó nɛ ntɔŋ ɛbhé Mandɛm. Bŏ mankɛm báchyè nyaka yi kɛnókó. Afate achyɛ ɛyɔŋ bɛ mántɛn kpɨk bŏnto Yesu nɛfí. 35 Arɛm yɛ ntá bŏbati ɛtɔk bɛ, "Bo Israɛl, sɔt ka mpok ndŭ ɛnyiŋ ɛné băkáysi bɛkʉ nɛ bŏbhɛn. 36 Diŋ́ ká bɛ Tiódas árèm nyaka bɛ yi achi nném mmu. Bŏ mbɔ batí bɛsă ɛsa (400) babhak bákoŋo bhi. Báway nókó yi, bakoŋo bhi bhɔ bátáka, nsóŋó ɛyi amay. 37 Ɛtáré nókó, Júdas mmu Gálili nkwɔ afú mpok básɔt mpăy bho. Aya mbɔk bho báré koŋo yí. Yi nkwɔ agú, nɛ bɛyă bo abhɛn bákòŋo nyaka yi bátáka. 38 Béyiŋɨ yɛ ndak anɛ, nchí ghati beka bɛ măndó bŏbhɛn, băké kʉ bhó yĕnyiŋ. Mbák nkaysi-nɛ, nɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɔ batĭ bɛkʉ bɛfu chí ntá nkwă, chɔŋ mánkwɛn. 39 Kɛ mbák bɛfu chi ntá Mandɛm, băpú kway bɛchyɛt bhɔ mbi. Băkway mbɔŋ bɛghɔ bɛ mánù chí nɛ Mandɛm!"
40 Bábhíŋ́ nókó yɛ bŏnto Yesu, badɛn bɔ, básémti bhɔ bɛ báképɛrɛ rɛm yĕnyiŋ ndu nnyén Yesu, barɔ bɔ mándók. 41 Bŏnto báfú bárɔ ɛchɛmɛ bŏbati ɛtɔk bárók nɛ maŋák mbɔnyunɛ Mandɛm aghɔ bɛ bɔ bakway bo abhɛn bábhòŋ kɛyóré ĕti nnyén Yesu. 42 Bɔ kɛrɔ bɛtɔŋ nɛ bégháti bo Mbok Ndíndí bɛ Yesu chi Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ătò. Báre kʉ nɔ yĕntiki nywɔp amɛm ɛkɛrákap Mandɛm nɛ amɛm bɛkɛt ɛbhap.

6

Báyáp bŏbati tándráməŧ bɛ mánkwák bŏnto Yesu

1 Mpok yɔ, bakoŋo Yesu báre yá mándɔkɔ nɔkɔ chi ambɨ. Bétáŋá békwén. Bo Israɛl abhɛn bárèm ɛyɔŋ Grik nkwɔ báré nywinti bɛ abhɛn bárèm chi ndiɛrɛ ɛyɔŋ bo Israɛl bákòrɛ mɛnyiŋ yĕntiki ɛwak kɛfyé ntí ndu bɛchyɛ mánkwésé bhap. 2 Ɛkʉ bŏnto Yesu batí byó nɛ apay bábhiŋɨ nkwɔ bakoŋo Yesu bárɛm bɛ, "Ɛpú chak bɛ sɛndɔ bɛghati bho Ɛyɔŋ Mandɛm, séndɔbhɛ taŋ chi baraká nɛnyé. 3 Bŏma, yap yɛ ka bŏbati tándráməŧ. Bábhɔŋ bɛbhak bo abhɛn bo bárèm ɛríríˊ ĕti yap, mámbak bo abhɛn Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ achi nɛ bhɔ sayri, nɛ mámbak bariŋ́ndak. Yap ka bhó. Sékway bɛchyɛ bhɔ bɛtik ɛbhɛn. 4 Mbák ɛchi nó, chɔŋ sémbóŋ mpok bɛchyɛ mmʉɛt ndŭ nɛnikímʉɛt, nɛ ndu béghati bho Mbok Ndíndí nɛ ndu bétɔŋ Ɛyɔŋ Mandɛm." 5 Bŏnkwɔ mankɛm bábhóŋ maŋák ĕti ɛnyiŋ ɛnɛ bŏnto barɛmɛ. Báyáp Stífin mmu amɔt anɛ abhɔŋɔ nɛka nɛ Yesu tontó nɛ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ achi nyaka nɛ yi mpoknkɛm. Báyap Fílip nkwó, nɛ Prokórɔs, nɛ Nikanó, nɛ Tímɔn, nɛ Paménas, nɛ Níkolas, kɛnkɔ anɛ áfú nyaka Antiɔk. Anáŋ áchyè nyaka Mandɛm kɛnókó mbɔ ɛnyŭ bo Israɛl bákʉ kɛ ănoko Yesu. 6 Básɔt bhɔ bɛsí bŏnto Yesu. Bŏnto mánikmʉɛt mányáŋa bó amɔ anti.
7 Ɛyɔŋ Mandɛm ére go ɛndɔk nɔkɔ chi ambɨ, nɛ mpăy bakoŋo Yesu ayá tontó amɛm ɛtɔk Yerúsalɛm. Bɛyă bachiăkap Mandɛm nkwó báre noko Mbok Ndíndí.

Bákém Stífin

8 Stífin chí mmu anɛ Mandɛm átóŋ bɛyă bɛrĭndu, achyɛ yí bɛyă bɛtaŋ. Stífin akʉ bɛrɛm mɛnyiŋ́ maknkay nɛ atóŋ bɛriŋ bɛsí bo. 9 Mbɔk bo báfate bábhó bɛkɛm ɛpʉ́ití nɛ yi. Bábhak bŏ ɛkɛré nɛnikímʉɛtí ɛnɛ bo abhɛn báféré ndŭ kɛsɛm. Ɛnyu ɛyɔ kɛ bábhiŋɨ nyaka yɔ. Bábhák bo Israɛl abhɛn bafu Síren nɛ mmu Aleksánda. Bóbhɔ nɛ bo Israɛl bachak abhɛn bafu atú Silísha nɛ Esia bare kɛm ɛpʉ́ití nɛ Stífin. 10 Kɛ bɔ kɛkwáy bɛkɛmɛ ɛnyiŋ ɛnɛ yi árémé nɛ nɛriŋ́ndak ɛnɛn Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ achyɛ yi. 11 Bákú bo mámpu bɛ bághok ndŭ yi árèm ɛbábʉ ĕti Moses nɛ ĕti Mandɛm. 12 Ɛnyu yɔ kĕ mányikisí batĭ bŏ batí ɛtɔk amɛm, nɛ bati batɔŋ ɛbhé Mandɛm, nɛ bati bŏ mankɛm. Bákém yɛ Stífin barɔk bɛsí ɛchɛmɛ bŏ batí ɛtɔk nɛ yi. 13 Bátwó nɛ batísyɛ ákwáré abhɛn bárémé bɛ, "Mmŭ-nɛ apú rɔ bɛrɛm ɛbúbʉ mpoknkɛm ĕti ɛkɛrákap Mandɛm ywɛsé nɛ nɛ ĕti ɛbhé Moses. 14 Séghok ndŭ yi árèm bɛ chɔŋ Yesu Mmŭ Násárɛt wu amokoti ɛkɛrákap Mandɛm ɛnɛ, nɛ angupsi bɛpiŋ ɛtɔk ɛbhɛn Moses árɔ ntá yɛsɛ." 15 Bŏ mankɛm abhɛn báchí amɛm ɛkɛré manyé chɔkɔ, batɛp Stífin amík amʉɛt, bághó bé bɛsí bhi béyibhiri bɛrɔbhɛ ghɔɔ chi mbɔ ɛbhén ángɛl Mandɛm.

7

Kɛpi ɛkén Stífin árémé bɛsi bataŋá manyé

1 Mŭngo bachiăkap Mandɛm abhép Stífin bɛ "Ɛchi tɛtɛp bɛ ɔkʉ barak anɛ bárèm nɔ bɛ ɔkʉ?" 2 Stífin akɛmɛ bɛ, "Bɔmá nɛ bɔta, ghók ka mɛ! Mandɛm bɛtaŋ mɛnkɛm abhesi nyaka ntá chi-mbɨ aywɛsé Ábraham mpok yi achi atú Mɛsopotemia kɛ árɔ̀ŋ

ɛtɔk Haran, 3 arɛm ntá yi bɛ, ‘Fǎ ɛtɔk ɛyɛ, dɔ̌ nnɛrékɛt aywɛ dók atú anɛ métɔ̀n chɔŋ wɔ.’ 4 Abraham afa yɛ atú bo Cháldia wu, arɔk achɔkɔ ɛtɔk Háran. Ɛtayi ágú nókó, Mandɛm akʉ yi afa aré atwó ndʉ̌ mmik anɛ bǎchí aré ɛchɔŋ. 5 Abraham abhak fá, yɛ̌ nɔ, Mandɛm kɛchyɛ yí yɛ̌ chí mónɛbhʉ́ré mmik. Afyé chí bariɛp béchyɛ mmik ntá yi nɛ ntá bɛbhárébhɔ bhi yɛ̌ndu yi abhiki bhɔŋ nyaka mmó. 6 Mandɛm arɔk ambi béghati yi bɛ: ‘Chɔŋ bɛbhárébhɔ bhɛ mámbak mankɔ amɛm ɛtɔk bʉ̌ bachak. Bʉ̌ bhɔ mambʉrɛ bhɔ ndu kɛsɛm, mánchyɛ nɔkɔ bhɔ bɛyǎ ɛsɔŋɔri ndu mamié bɛsǎ ɛsa. 7 Kɛ chɔŋ nchyé ntémsí ntá bʉ̌ ɛtɔk ɛné bɔ bátòk. Nɛ ansɛm mpok, chɔŋ mámfa mántwɔ, mánchyè nɔkɔ mɛ kɛnókó fá.’ 8 Mandɛm anyú yɛ nku nɛ Abraham. Ɛriŋ́ nku yɔ ɛbhak nɛsiép anɛ básiè̀p bʉ̌babhakanɛm. Abraham abhé nókó yɛ Aisek, asiép yi mpok yi ághákà manywɔp ánɛn. Aisek ábhé Jekóp, Jekóp abhak chi ntá bʉ̌ bati byo nɛ apay abhɛn báchí nyaka bachʉ̌mbi manɛrékɛt bo Israɛl.

9 “Bachʉ̌mbi bhɔ bábhóŋ mpabhamík nɛ mómáyap Joséf. Bátʉ̌ yi mbɔ nsɛm ntá bakɔ̌sɪɛ, Bó bárók ɛtɔk Ijip nɛ yi. Kɛ Mandɛm abhak nɛ yi, 10 afɛrɛ yí ndʉ̌ bɛsɔŋɔri ɛbhi mɛnkɛm, atóŋ yi bɛrĭndu, nɛ achyé yi nɛriŋíndak bɛsí Mfɔ Ijip. Mfɔ Ijip achyɛ yi bɛtaŋ amfǎy ɛtɔk Ijip ɛnkɛm, nɛ ɛkɛt ɛyi ɛnkɛm. 11 Ansɛm mpok, nsay akwén ɛtɔk Ijip ɛnkɛm nɛ ɛtɔk Kánǎn. Ɛkʉ ɛsɔŋɔri ɛya ɛcha. Bachʉ̌mbi bhɛsɛ kɛkwáy bɛbhɔŋ nɛnyiɛ. 12 Jekóp ághókó nókó yɛ bɛ nɛnyíé nɛchi Ijip, ató bachi bhɛsɛ aré. Ɛbhak ndɔŋ anɛ mbi anɛ bó bárónjó Ijip. 13 Nɛrónj anɛ bó bárɔŋɔ aré ndɔŋ ɛné ɛjwi épáy, Joséf akʉ bʉ̌mayi bariŋi yí, nɛ Mfɔ Ijip ariŋi nnɛrékɛt Joséf. 14 Joséf ató yɛ bábhiŋi étáyi Jekóp nɛ bʉ̌nɛrékɛt ywi mankɛm, batí bɛsa bérát nsɛm nɛku. 15 Jekóp arɔk ɛtɔk Ijip nɛ nnɛrékɛt ywi ankɛm. Abhak aré tɛ mpok anɛ yi ágú nɛ bʉ̌bhi bo bachi bachʉ̌mbi bhɛsɛ. 16 Bápókó yi bápɛtsɛm Shékɛm, bábhémɛ ndʉ̌ nnɛm ɛnɛn Abraham ákú nyaka ntá bɔ Hamɔ amɛm ɛtɔk Shékɛm nɛ nkáp sílbhá.

17 “Mpok anɛ Mandɛm abhɔŋɔ bɛkʉ bariɛp amɛm yi afyé nyaka nɛ Abraham aghaka nɔkɔ kɛkwɔt, mpǎy bo Israɛl abhɛn bachi Ijip bɛpɛt baya tontó. 18 Ɛbhak ɛnyu yɔ kpatɛ mmu achak abhak Mfɔ Ijip anɛ abhiki riŋi nyaka Joséf. 19 Mfɔ wú achyɛ bʉ̌ bhɛsɛ bɛyǎ ɛsɔŋɔri, akʉ bɔtayɛsɛ mándó bʉ̌bhap nɛfi mángú.

20 “Mpok yɔ kɛ bábhé Moses. Arí tontó nɛ Mandɛm akɔŋ yi. Máne yí ɛkɛt ɛtayi ndʉ̌ bataŋ árát. 21 Bárɔ́ nókó yi nɛfi, mmó Mfɔ Ijip anɛ ngɔré, asɔt yi mbɔ móywi, ane yi. 22 Bátóŋ yí nɛriŋ́ kɛpi bo Ijip nɛnkɛm, ágó abhak ɛrítí ndɛmɛ kɛpi nɛ nném mmu ndu mɛnyiŋ ɛbhɛn yi ákù.

23 “Agháká nókó mamié bɛsa bépáy, nkaysi atwó yi anti bɛ ándók ángó bʉ̌mayi, bo Israɛl. 24 Aghó nókó ndʉ̌ mmu Ijip ádèn mmu Israɛl amɔt, arɔk bɛkwak yi. Akɛmɛ kémbé, kpát awáy mmu Ijip wu. 25 Moses akaysi bɛ bʉ̌bhi báriŋi bé Mandɛm kɛ átó yi ámfɛ́ré bhó ndʉ̌ ɛsɔŋɔri, kɛ bó kɛriŋi ɛnyu ɛyɔ. 26 Néyí nókó, arɔk atɛmɛri ndu bʉ̌bhi, bo Israɛl bati apay mánù. Achwe bɛkʉ bɔ mambak ɛyɔŋ émɔt, arɛm bɛ, ‘Ghók ká, bǎchí bʉ̌ mmu amɔt, ndaká yí mánù nɛ bati?’ 27 Kɛ anɛ áyáŋ nti mpay, apuri Moses, abhép yí bɛ, ‘Agha ákú wɔ mfɔ nɛ ntaŋá manyé yɛsé? 28 Ɔyàŋ béway mɛ mbɔ ɛnyu ówáy mmu Ijip éyú?’ 29 Moses ághókó nókó nɔ, abʉ́ arɔk achɔkɔ ɛtɔk Mídia. Aré kɛ yi ábháy ngɔré abhóŋ bʉ̌ babhakanɛm bati apay.

30 “Ɛfʉ́ré nókó mamié bɛsa bɛpay, ángɛl Mandɛm abhesi ntá yi amɛm baso, kɛkwɔt Njiɛ Sináy. Angɛl wu abhak amɛm ngó anɛ ádù ndʉ̌ mónɔk amɔt anɛ ágò ɛbhi. 31 Ɛnyiŋ ɛnɛ Moses ághó ɛkʉ yi abhak maknkay. Nɛ nɛrɔŋ yi árɔ̀n kɛkwɔt bɛyiŋi, aghók Ɛyɔŋ Mandɛm Acha ndu érèm bɛ, 32 ‘Mmɛ kɛ nchí Mandɛm bachʉ̌mbi bhɛka, Mandɛm Abraham, Mandɛm Aisek, nɛ Mandɛm Jekóp.’ Nékóŋó nékém Moses, afɛrɛ amík arɛ. 33 Mandɛm Acha arɛm yɛ ntá yi bɛ, ‘Fɛrɛ́ nkwɔbhánya ɛyɛ bɛkak, mbɔnyunɛ nɛbhʉ́rémik anɛ été nɔ arɛ achi nyáŋá. 34 Ngʉ̌ bɛsɔŋɔri ɛbhɛn bʉ̌bha bábhɔ̀n amɛm ɛtɔk Ijip nɛ ngók nɛdǐ kɛbhɔ ɛnap, nɛ nsɛp ntwɔ bɛfɛrɛ bhó ndʉ̌ ɛsɔŋɔri ɛyɔ. Twó yé, chɔŋ ntó wɔ Ijip.’

35 “Stífin arɔk ambi bɛrɛm bɛ, nkúbhé Moses anɛ bábhíkí ka nyaka bɛghok yi, nɛ babhɛp yi bɛ, ‘Agha ákú wɔ mfɔ nɛ ntaŋá manyé ntá yɛsɛ?’ Mandɛm afʉɛt ntá ángɛl anɛ abhesi ntá yi ndu mónɔk bɛghati yi bɛ ándók ámbák mʉ̌nti wap nɛ mmu anɛ áfɛrɛ bhɔ ndu ɛsɔŋɔri. 36 Moses akʉ mɛnyiŋ́ maknkay, nɛ atóŋ bɛriŋ ɛbhɛn bétóŋɔ́ bɛtaŋ Mandɛm amɛm ɛtɔk Ijip. Afɛrɛ bo Israɛl aré, akʉ báfʉ́ét ndʉ̌ Manyu Chu, nɛ amɛm baso ndʉ̌ mamié bɛsa bɛpay. 37 Nkúbhé Moses-nɛ áréné nyaka ntá bo Israɛl bɛ, ‘Chɔŋ Mandɛm anchyɛ bhe ndɛmɛkɛpĭnti achak anɛ áfù ndu nkwɔ yɛka mbɔ ɛnyʉ̌ achyɛ mɛ ntá yɛka.’ 38 Yí Moses kɛ achi nyaka néntí́ bachʉ̌mbi bhɛsé nɛ ángɛl Mandɛm amɛm baso. Mpok yɔ, ángɛl Mandɛm árém kɛpi ntá yi ndu Njiɛ Sináy, akʉ yi ariŋi mɛnyiŋ ɛbhɛn Mandɛm áyàŋ yí ankʉ sɛndiŋi, nó chí Ɛyɔŋ Mandɛm ɛné échí tɛtɛp mpoknkɛm.

39 “Kɛ bachʉ̌mbi bhɛsɛ kɛka bɛghok yi. Bápúri yi batɛn nɛpak, kɛ bápétnsɛm Ijip amɛm batĭ-yap. 40 Ɛkú barɛm ntá Arɔn bɛ, ‘Ghokó bɔmandɛm ntá yɛsɛ, bɛ mandɔkɔ nɔkɔ bhɛsɛ ambi. Mbák chi Moses mmu áférɛ bhɛsɛ ɛtɔk Ijip, sɛbhiki riŋi ɛnyiŋ ɛnɛ ɛfakari nɛ yi.’ 41 Bághóko ɛnyiŋ ɛnɛ ɛchi

mbɔ mómpɔŋ, bare chyɛ yɔ akabhé nya, nɛ mányié ɛpa ɛ̌ti ɛnyiŋ ɛnɛ baghoko nɛ amɔ.
42 Kɛ Mandɛm atiknsɛm ntá yap akpik arɔ bɔ mánchyè nɔkɔ kɛnókó ntá mmok, nɛ ntaŋ nɛ mambě mfay mbɔ bɔmandɛm abhap, mbɔ ɛnyu ɛchi amɛm bɛkáti barɛmé kɛpɛ̌nti bɛ,
‘Bo Israɛl! Mpok anɛ bǎkɔ̀ amɛm baso ndŭ mamié bɛsa bépáy, ntá yá kɛ̌ báwày nyaka nnya mánchyè nɔkɔ akap kɛ?
43 Bǎpɔkɔ nyaka étɛm ɛné mandɛm nsé anɛ áká nyén bɛ Móloḱ.
Nɛ nɛmbe ɛnɛn mandɛm nsé Ráfan.
Nɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn bǎghókó ndu bɛchyɛ bhɔ kɛnókó.
Ɛ̀ti yɔ, chɔŋ mféré be ntó ɛtɔk échák bɛfʉɛt Bábilɔn.’
44 “Stífin arɔk ambɨ bérɛm bɛ Bachɨ̌mbɨ bhɛsé babhɔ̌ŋ nyaka étɛm amɛm baso ɛné étóŋ bé Mandɛm achí nɛ bhɔ. Moses aghókó nyaka yɔ ébhák mbɔ ɛnyŭ Mandɛm aghati yi, nɛ nkúbhé mbɔ ɛnyŭ Mandɛm átóŋ yi amfay Njiɛ Sináy bɛ ɛbhɔŋ bɛbhak. 45 Ansɛm mpok, bachɨ̌mbɨ bhɛsé bárɔ yó ntá bɔ̌bhap. Bápókó yó mpok bákɔ̀ nɛ Jóshua. Mandɛm abók bo abhɛn báchí arɛ bɛsí bɔtayɛsɛ, basɔt mmɨk. Ɛ̀tɛm ɛyɔ ébhák aré tɛ mpok anɛ Debhít achi mfɔ. 46 Mandɛm atóŋ Debhít bɛrɨ̌ndu. Anɨkmʉɛt ntá Mandɛm Jekóp bɛ andɔ yi anté ɛkɛt ntá yi. 47 Sólomon kɛ áté ɛkɛt ɛyɔ ntá Mandɛm. 48 Yɛ̌ nɔ, Mandɛm Acha apu chɔkɔ ndŭ bɛkɛt ɛbhén bo bate nɛ amɔ. Ɛchí mbɔ ɛnyŭ ndɛmɛkɛpɛ̌nti árémé bɛ Mandɛm arɛm bɛ,
49 ‘Mfay chí ɛnɔkó kɛfɔ ɛya,
nɛ mmɨk chi ɛrwɔ ɛnɛ mésɨ̀kɨ bɛkak arɛ.
Ntikɨ ɛnyŭ ɛkɛt ókway bɛte ntá ya?
nɛbhʉét anɛ mɛ̌kway bɛywemʉɛt achí nɛ fá?
50 Pú amó ya kɛ ághókó mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛnkɛm-ɛ?’
51 “Bérɔŋ ndŭ ngwénti, Stífin arɛm bɛ, ‘Bě bo nɛtaŋánti, bě bo bǎpu noko Mandɛm nɛ bǎpú ghok ɛyɔŋ ɛyi. Bǎchɛt Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ mbi mbɔ bachɨ̌mbɨ bhɛka. 52 Ntikɨ ndɛmɛkɛpɛ̌nti bachɨ̌mbɨ bhɛka bábhíkí chyɛ ɛsɔŋɔri? Nɛ báwày nyaka barɛmé kɛpɛ̌nti Mandɛm abhɛn bárémé mbɨ mbɨ bɛ, Mmɔ̌ bɛtok anɛ achí chak bɛsí Mandɛm ătwɔ̀. Yí wu kɛ bǎtí nɛ bǎwáy. 53 Bě kɛ̌ Moses ásóré ɛbhé Mandɛm ntá bɔángɛl achyɛ ntá yɛka, yɛ̌ nɔ, bǎbhíkí bhʉɛrɛ yó.’ ”

Báwáy Stífin nɛ batay

54 Bo ɛchɛmɛ bŏ batí ɛtɔk bághókó nɔkɔ mɛnyiŋ ɛbhɛn Stífin árèmɛ, batɨ ábé bɔ tontó, amík apěti anti. 55 Kɛ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ achi nyaka nɛ Stífin tontó. Ayoŋ amík ayiŋɨ mfay, aghó bɛdiérɛ Mandɛm, nɛ Yesu téé ndŭ nɛbhʉɛt kɛnókó Mandɛm, 56 Stífin arɛm bɛ, “Ghók ka! Ngɔ ndŭ mánéné mbɨnywɔp ɛtɔkó mfay, Mmu anɛ áfú ntá Mandɛm abhak téé ndŭ nɛbhʉɛt kɛnókó ɛbhe awónɛm Mandɛm.” 57 Kɛ bábhó bɛbɨk ěri, báchók batú nɛ amɔ, bádú bárók bákém yi. 58 Báyá yi báfú ɛtɔk nɛ yí, bátémti yi nɛ bɛtay baway. Batísiɛ bɛtábhá báférɛ nkú mfămʉɛt ɛyap, barɔ ntá ɛsakámu amɔt bɛ ambabhɛri nɔkɔ. Ɛsakámu wu aka nnyén bɛ Sŏl. 59 Mpok bátèmti Stífin nɛ batay, anɨkmʉɛt bɛ, “Yesu Acha, sɔt Ɛfóŋó ɛya!” 60 Akwén atɛp mánén amik, arɛm nɛ ɛyɔŋ ɛtaŋataŋ bɛ, “Acha, foŋori bhɔ bɛbʉ́ ɛbhap ɛbhɛn.” Árémé nókó nɔ, asɛbhɛ.

8

1 Sŏl abhak aré téé, aka bé ɛrɨ mángwáy Stífin.

Sŏl are chyɛ bŏnkwɔ bɛyă nɛnyok

Bébhó ɛwak ɛyɔ, báré chyɛ nkwɔ Yesu abhɛn báchí Yerúsalɛm bɛyă nɛnyok. Ɛkʉ bó mankɛm bábʉé bataka atú ɛtɔk Judéya nɛ átú Samária ankɛm. Ɛrɔp chi bŏnto Yesu bóbhó amɛm ɛtɔk Yerúsalɛm. 2 Baway nɔkɔ Stífin, mbɔk bo abhɛn báchyè Mandɛm kɛnókó bápókɔ yi bárɔ́k bábhémɛ, nɛ bádi yi tontó. 3 Mbák chi Sŏl, are yáŋ mbi ménémɛ bŏnkwɔ Yesu. Ɛkʉ abho béchwé ɛkɛt nɛ ɛkɛt anja nɔkɔ abhɛn mánókó, baghɔré nɛ babhakanɛm, amfyɛ nɔkɔ ɛkɛrékɛnɔŋ.

Bɛyă bŏ-Samaria mánóko mpok Filip aghati bɔ Mbok Ndíndí

4 Bakoŋo Yesu abhɛn bábʉè bátáka mbankɛm báre kɔ mángati nɔkɔ Mbok Ndíndí ɛ̌ti Yesu. 5 Anɛ bábhiŋɨ bɛ Filip arɔk ɛtɔk égho atú Samária angati nɔkɔ mbok ɛ̌ti Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ătò. 6 Akʉ mɛnyiŋí maknkay aré. Bo baghɔ nɔkɔ nɔ, bɛyă bhap báre tá batú sayri ndu bɛghok mɛnyiŋ ɛbhɛn yí árèm. 7 Bɛfóŋó bɛbʉ́bɛbʉ ɛbhén bésɔ̀ŋɔri bo bére rɔ bhɔ mémbiki nɔkɔ nɛ ɛyɔŋ ɛtaŋataŋ. Bɛyă bo abhɛn bachi bhʉré nɛ bakɛm bátaŋ nkwɔ. 8 Ɛkʉ bɛyă maŋák abhak nɛ bŏ ɛtɔk ɛgho Samária ɛyɔ.

9 Mmŭfú anɛ áká nnyén bé Símun achí nyaka ɛtɔk ɛyɔ nkwɔ. Abhak mŭnjɔ. Anaŋ ákù nyaka mɛnyiŋ ɛbhɔ ndu ɛrɔri mpok, andɛmɛ nɔkɔ bé yí achí ɛtaŋtí mmu. Bŏ Samária babhak maknkay béghɔ mɛnyiŋ ɛbhɛn yi ákù. 10 Bɔ mankɛm, maném bo nɛ ndéndémé bho bare tá batú bɛghok mɛnyiŋ ɛbhɛn yi ágh̀àti bhɔ, mándɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Mmŭ-nɛ chi mmu Mandɛm anɛ bábhi̋ŋɨ bɛ Ɛtaŋtĭ mʉ.” 11 Barak mandɛm nsé anɛ yi ákù ndu ɛrɔ́ri mpok, akʉ bo báre ta batú bɛghók mɛnyiŋ ɛbhɛn yi árèm. 12 Filip átwɔ́ nókó nɛ Mbok Ndíndí ɛ̌ti ɛnyu Mandɛm abhak nɛ bŏbhi mbɔ Mfɔ wap nɛ ɛ̌ti Yesu Kristo, baghɔré nɛ babhakanɛm bábho ménóko mándɔkɔ nɔkɔ bɛ mánjwiti bhɔ́. 13 Yɛ̌ Símun nkwɔ́ anoko bájwíti yí. Bájwítí nókó yí, abhat mmʉɛt nɛ Filip, ankoŋo nɔkɔ yi yɛ̌ntiki ɛbhak. Nyu arɔp yi fuu ɛ̌ti bɛrɛmɛ mɛnyiŋí

maknkay ɛbhén Fílip ákʉ̀, nɛ ěti bɛriŋ ɛbhén Mandɛm áfʉɛ̀t ntá Fílip antoŋ nɔkɔ.

14 Bŏnto abhɛn Yerúsalɛm bághoko nɔkɔ bɛ bŏ-Samaria mánoko Ɛyɔŋ Mandɛm, bátó
Píta nɛ Jŏn aré. 15 BɔPíta bachwɔp nɔkɔ
Samária, bare nɨkmʉɛt bé Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ
ántwɔ ntá bo abhɛn mánóko Yesu. 16 Ɛfóŋó
Bɛdyɛrɛ abhɨkɨ re twɔ nyaka ntá yĕ mmu
wap. Yĕ nɔ, manaŋ bajwiti nyaka bhɔ ndŭ
nnyén Yesu Acha. 17 Píta nɛ Jŏn mányáŋa
amɔ́ antí bŏbhɛn manɨkmʉɛt, Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ
atwɔ́ abhak nɛ bhɔ.

18 Símun ághɔ́ nɔ́kɔ́ bé Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ atwɔ
achi nɛ bhɔ́ ndŭ bŏnto mányáŋá bɔ amɔ antí,
afɛrɛ nkáp béchyɛ bŏnto, 19 arɛm bɛ, “Kʉ ká
mɛnkwɔ́ mbŏŋ bɛtaŋ bé yĕ agha anɛ nyáŋá
yi amɔ́ anti Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ ántwɔ́ ntá yi.”
20 Kɛ Píta akɛmɛ yi bɛ, “Ɛghori émpɔ́kɔ́ wɔ́
nɛ nkáp aywɛ! Ɔkáysí bé ɔ̌kwáy béku akap
Mandɛm nɛ nkáp na? 21 Diŋɨ́ bé ɔbhíkɨ́ bhóŋ
yɛ ɛnyiŋ ndu bɛtik ɛbhɛsɛ́ mbɔnyunɛ nti ɛnɛ
népú chak bɛsí Mandɛm. 22 Ndu ɛchi nɔ,
tík nsɛm ndŭ nkaysi bɛbʉ́ anɛ achi wɔ antɨ
ónɨkmʉɛt ntá Mandɛm Acha. Ngufú choŋ
amfoŋori nkaysi anɛ achi wɔ antɨ. 23 Ngɔ bé
ɔbhɔŋ ɛpɔ̌ mpabhamík nɛ ókwĕn nsɛm antɛn
bɛbʉ́.” 24 Símun aghoko nɔkɔ nɔ, akɛmɛ Píta
nɛ Jŏn bɛ, “Bɔta, nɨk ka Mandɛm mmʉɛt ěti ya
bé yĕnyiŋ émɔt ɛnɛ bărémé éké fakari nɛ mɛ.”

25 Mánáŋá nɔ́kɔ́ béghati bo mbok Yesu nɛ
mɛnyiŋ ɛbhɛn yi akʉ ntá yap, bárɔ́ bare
pɛtnsɛm Yerúsalɛm. Báre téé ndŭ bɔ́bɛtɔk
Samária mangati nɔkɔ bo Mbok Ndíndí ěti
Yesu.

Mmu Ɛtŏpia anoko Yesu

26 Kɛ ángɛl Acha atwɔ́ arɛm ntá Fílip bɛ,
“Faté sɛp ndŭ esí mbi anɛ áfù Yerúsalɛm árɔ̀ŋ
Gása”. 27-28 Fílip afate abho bérɔŋ. Ɛfákari
bé mmŭ Ɛtŏpia amɔt anɛ afú Yerúsalɛm
ndŭ mɛnɨkmʉɛt ápɛtnsɛm ɛtɔk ɛyi amɛm
ékárɨk ɛnɛ mpɔŋɔ́ndík éyà. Abhak mŭngo
Ɛtŏpia anɛ baghaka nɛ yi kɛ akɛmɛ nyaka
ɛfiŋɨ́ ɛkɛré nkáp mbɔ mmu anɛ baghaka
yi apu kway nyaka bɛchɛm nɛ bo abhɛn
mfɔ ngɔré * Mfɔ Ɛtŏpia wu aka nnyén bɛ
Kándas. Ɛné yí áchi amɛm ɛkarɨk ɛyi árɔ̀ŋ,
are pay ɛkáti ndɛmɛkɛpĭntɨ Aisáya. 29 Ɛfóŋó
Bɛdyɛrɛ aghati Fílip bɛ, “Dók awu kɔ nɔ́kɔ́
kékwɔ́t nɛ ɛkarɨk ɛyɔ.” 30 Fílip ajɛt arɔk
kɛkwɔt nɛ yó, aghók ndŭ mmu wu ápày ɛkáti
ndɛmɛkɛpĭntɨ Aisáya. Abhép yí bɛ, “Ɔbhɔŋ nɔ
nɛjwĭmɛm ndŭ ɛnyiŋ ɛné ópày?” 31 Mŭngo
Ɛtŏpia wu akɛmɛ bɛ, “Mĕkwáy bɛjwimɛm ná
ɛné yĕ mmu ábhíkí nénɛ angati mɛ?” Abhiŋɨ
yɛ Fílip ánkó ánchɔ́kɔ́ nɛ yí amɛm ékárík.
32-33 Ɛnyiŋ ɛnɛ yi ápày ndŭ Ɛkáti Mandɛm
ɛbhak bé: “Achí nyaka mbɔ ághɔ́ŋɔmén anɛ
bakɛmɛ bárɔŋ bɛway, mbɔ mónkwɔmén anɛ
báfɛ̀rɛ ɛmɛnɛ ɛyi, yĕ bɛbik yɔ kɛbik. Akɛ nénɛ
ɛyɔŋ. Báyórɛ yi, bataŋ yi, bákpót nyé ɛni,
bachyɛ yi ɛsɔŋɔri ndéndɛm. Agha ákway
bɛtɔŋ bɛ, Yiŋɨ́ mŏwa né, ɛné bákpóré nɛpém
ɛni ambɨ ambɨ fá amɨk?” 34 Mŭngo wu abhép
Fílip bɛ, “Ɛtá, ghati mé, ndɛmɛkɛpĭntɨ asĭŋ
ɛnyiŋ ɛnɛ yi árɛ̀m nó ěti agha? Arɛm nɔ chí
ěti mmu áchák kɛ ěti mmʉɛt ɛyi?” 35 Fílip
abho ndŭ nɛbhʉɛt ɛkáti Aisáya wu agháti
mŭngo Ɛtŏpia Mbok Ndíndí Yesu. 36 Báre kɔ
mándɔkɔ nɔkɔ. Bágháká nɔ́kɔ́ ndŭ nɛbhʉɛt
anɛ manyiɛp achi, arɛm ntá Fílip bɛ, “Yiŋɨ́
manyiɛp. Ntí achí anɛ bábhɨkɨ bhóŋ béjwiti
mɛ?” 37 [Fílip akɛmɛ yí bɛ, “Mbák ósíkí nti ɛnɛ
nɛnkɛm nɛ Yesu, mĕkwáy béjwiti wɔ.” Mmŭ
wu akɛmɛ yí bé “Nnókó bɛ Yesu Kristo chí
Mmɔ Mandɛm.”] 38 Mŭngo wu achyɛ yɛ ɛyɔŋ
bé mánkʉ ékárɨk énté. Ɛté nɔ́kɔ́, bɔ́ nɛ Fílip
básɛp báchwe anyén, Fílip ajwiti yí. 39 Báfú
nɔ́kɔ́ anyén, Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ afɛrɛ Fílip aré,
mŭngo Ɛtŏpia wu kɛpɛrɛ ghó yi. Yĕ nɔ, arɔk
ambɨ nɛ nɛkɔ ɛni nɛ manák. 40 Fílip ápérɛ yiŋɨ
arɔp chí ɛtɔk Asótus. Abho béghati Mbok
Ndíndí arɛ. Arɔk ambɨ békʉ nɔ ndu bŏbɛtɔk
mankɛm abhɛn báchi ambi kpátɛ mpok yi
aghaka Seséria.

9

Sŏl ayibhiri abho bɛkoŋɔ Yesu
(Bk 22.6-16, 26.12-18)

1 Mpok ɛyɔ nkɛm, Sŏl arɔk ambɨ bɛpa bɛ
yi abhɔŋ bɛway bakoŋɔ Yesu. Arɔk ntá
mŭngo bachiăkap Mandɛm, 2 aghati yi bɛ
anchyɛ yi bɛkáti ɛbhén béchyɛ yi bɛtaŋ bɛrɔŋ
Damáskɔs ndu bɛkɛré nɛnikímʉɛt bo Israɛl
bé mbák ángó bakoŋɔ Mbi Yesu aré, ankwáy
békémti bhó, baghɔré nɛ babhakanɛm,
angwót, andɔk Yerúsalɛm nɛ bhó. 3 Sŏl afa yɛ
are róŋ. Agháká nɔ́kɔ́ kékwót nɛ Damáskɔs,
bɛdíéré bɛfú amfay témchok bɛsɛp békáp
yi. 4 Sŏl akwén amɨk, aghók ɛyɔŋ ɛné ébhèp
yi bɛ, “Sŏl, Sŏl, ndaká yí óchyɛ̀ mɛ nɛnyok?”
5 Sŏl akɛmɛ bɛ, “Acha, chí wɔ agha?” Ɛyɔŋ ɛyɔ
ékémɛ yí bɛ, “Mmɛ Yesu kɛ ókòŋɔ gbɔkógbɔkɔ
ɔnchyɛ nɔkɔ nɛnyok. 6 Kɛ faté, dók amɛm ɛtɔk
ɛgho. Choŋ mángati wɔ́ aré ɛnyiŋ ɛnɛ ɔ́bhóŋɔ́
békʉ.” 7 Bŏ abhɛn bákɔ̀ nyaka nɛ Sŏl, bághók
ɛyɔŋ ɛyɔ, kɛ bɔ kɛghɔ yĕ mmú. Báte manyu
chochok. 8 Sŏl afate amɨk, anɛnɛ amík, kɛ yi
kɛkwáy bɛghɔ mbaŋ. Bákém yi ndu awɔ,
baya barɔk ɛtɔk Damáskɔs. 9 Abhak aré
ndŭ manywɔp árát, yi kɛkwáy bɛghɔ mbaŋ.
Mpok yɔ nkɛm yi kɛnyiɛ nɛnyíé, yĕnyiŋ yi kɛ
nyu.

10 Nkoŋɔ Yesu amɔt achi nyaka Damáskɔs
anɛ áká nnyén bé Ananías. Aghó kɛnɔ́
amík ántífú ndu Yesu Acha abhiŋɨ yí bɛ,

* **8:27-28** Mfɔ ngɔré ăkèm nyaka baraká kɛfɔ ntá móywi mmu bo básórɛ nyaka mbɔ mónyómok.

“Ananías.” Aka arɛm bɛ, “Acha, ghó mé nɛ.” 11 Acha aghati yi bɛ, “Faté dɔ́k ndu nkɔngɔ-ɛtɔk ané bábhɨŋɨ bé Téé. Ɔnáŋ ónchwɔp ndŭ ɛkɛt Júdas bép mmu Tásɔs anɛ áká nnyén bé Sɔ̀l. Achí aré ǎnɨ̀kmʉɛt. 12 Nɛ ndŭ kɛnɔ́ amík ántí fúú, aghó mmu anɛ bábhɨŋɨ bé Ananías, ndu áchwé anywɔ́p. Anyaŋa amɔ anti ywi bé ámpɛt ankway bɛghɔ mbaŋ.” 13 Ananías akɛmɛ bɛ, “Acha, bɛyă bo bághátí mɛ mbok Sɔ̀l wu nɛ bɛbéptí mɛnyɨŋ ɛbhɛn yi ákú ntá bŏbhɛ awu Yerúsalɛm. 14 Bŏbatí bachiăkap Mandɛm báchyé yí bɛtaŋ, nɛ atwɔ fá chi békɛmti bŏbhɛ.” 15 Kɛ Yesu Acha aghati yi bɛ, “Dɔ́k mbɔnyunɛ njap yí ámbák mŭbɛtik awa, bé ándɔk ángati bo abhɛn bápú bo Israɛl, nɛ bafɔ bhap, nɛ bo Israɛl ěti ɛya. 16 Chɔŋ mɛmbɔŋ ntɔŋ yí ɛsɔŋɔri ɛnkɛm ɛné yí ábhóŋɔ́ bɛghɔ ěti ya.” 17 Ananías árɔ́ yɛ arɔk áchwé amɛm ɛkɛt ɛné Sɔ̀l áchi arɛ. Anyaŋa yí amɔ ántí arɛm bɛ, “Sɔ̀l, manɔ́, mbɔŋ Yesu Acha mmu abhésí ntá yɛ ankɔŋɔmbi mpok ótwɔ̀ fá, kɛ átó mé nkʉ́ ómpɛt óngɔ́ mbaŋ nɛ bé Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ ambak nɛ wɔ.” 18 Témté wu ɛbhak ntá Sɔ̀l mbɔ bɛ mɛnyɨŋ mbɔ bɛfabhé nsi bɛfu yí amík bɛkwɛnti. Apɛt abho bɛghɔ mbaŋ. Afate yɛ arɔk bájwíti yi. 19 Anyíé nɛnyíé bɛtaŋ ɛbhi bépétnsɛm.

Sɔ̀l abho béghátí mbok Yesu ɛtɔk Damáskɔs

Sɔ̀l abhak Damáskɔs nɛ bakoŋɔ Yesu ndu mpăy manywɔp. 20 Abho yɛ bérɔ́ŋ ndŭ bɛkɛré nɛnikímʉɛt bo Israɛl témté angati nɔkɔ bo ěti Yesu bé, “Yesu áchí Mmɔ Mandɛm.” 21 Bŏ mankɛm abhɛn bághókó yi, bábhák maknkay, mámbɛbhɛ nɔkɔ batí bɛ, “Pú nkúbhé mmŭ-nɛ kɛ ákɔ̀ nyaka angʉɛbhɛ nɔkɔ nɛnu nɛ bo abhɛn bábhɨ̀ŋɨ nnyén Yesu awu Yerúsalɛm nɛ? Atwɔ fá chí bé ánkémtí bo Yesu angwɔt, ansɔt ampɛtnsɛm nɛ bhɔ Yerúsalɛm. Atwɔ fá ndu bɛkɛmti bhɔ bɛ ansɔt ampɛtnsɛm nɛ bhó ntá bŏ batí bachiăkap Mandɛm.” 22 Yɛ̌ nɔ, Sɔ̀l are tɔ́ŋ Mbok Ndɨ́ndɨ́ ěti Yesu andɔk nɔkɔ chí ambi. Are fʉét ndu bɛyă babhi bɛtɔŋ kpoŋoroŋ bé Yesu kɛ áchí Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ătɔ̀ ɛnyuné bo Israɛl abhɛn báchí Damáskɔs bábhíkɨ kway bɛkɛm kɛfe nɛ yí. 23 Ɛfʉɛrɛ nɔkɔ bɛyă manywɔp, bŏbati bo Israɛl báté ɛyu bɛway Sɔ̀l. 24 Sɔ̀l arɨŋɨ nkaysi yap. Báre noŋ yi bɛti nɛ ngósí ndu manyŭbhá anɛ Damáskɔs bɛ mpok yi áyàŋ bɛfʉɛt, mankɛm yí mangway. 25 Kɛ bɛti mémɔt, bakoŋɔ́ Sɔl basɔt yi báfyé amɛm ɛkay báku yi áfʉét ndŭ mbok ané áchi ndŭ nkok anɛ ákábhé ɛtɔk, básébhɛ yi amik ansɛm ɛbhá. Abʉé.

Sɔ̀l apɛtnsɛm Yerúsalɛm

26 Sɔ̀l apɛtnsɛm Yerúsalɛm are mɔ béchɛm mmʉɛt nɛ bakoŋɔ Yesu aré, kɛ bó kɛnoko bɛ yi achi nkoŋɔ Yesu. Báre chay mámbʉɛ nɔkɔ yí. 27 Kɛ mmu amɔt anɛ aka nnyén bɛ Banábas asɔt yí arɔk ntá bŏnto Yesu. Aghati bhɔ ɛnyŭ Sɔ̀l aghɔ Yesu Acha ambi mpok yi árɔŋ Damáskɔs nɛ ɛnyŭ Yesu árémé kɛpɨ nɛ yi. Aghati nkwɔ́ bó ɛnyŭ Sɔ̀l átɔ́ŋ Ɛyɔŋ Mandɛm kpoŋoroŋ ndu nnyén Yesu awu Damáskɔs kɛbhɔ́ŋ bɛcháy. 28 Bɛbho yɛ mpok yɔ, achɛm mmʉɛt nɛ bakoŋɔ Yesu Acha ndu yɛ̌ntikɨ ɛnyiŋ ɛnɛ bɔ bákù.

29 Are tɔŋ Ɛyɔŋ Mandɛm ndu nnyén Yesu kɛbhɔ́ŋ bɛcháy. Mpók nɛ mpok ándɛm nɔkɔ ěti Yesu ntá bo Israɛl abhɛn bárèm ɛyɔŋɔ Grik, ankɛm nɔkɔ ɛpʉ́ítí nɛ bhó. Ɛkʉ bare yáŋ chí béwáy yí. 30 Batɨ̌ Bŏ nkwɔ́ bárínɨ́ nókó nó, básɔt yi barɔk Seséria, bátó yí ándɔ́k Tásɔs. 31 Ɛfákári yɛ bɛ bŏnkwɔ Yesu abhɛn bachi atú Judéya, nɛ abhɛn atú Gálili, nɛ abhɛn atú Samária nkɛm kɛpɛrɛ bhɔŋ ɛsɔŋɔri. Bakoŋɔ Yesu bábhʉrɛ nɛpém ɛnap ɛnyu ɛné nétɔ̀n bé bɔ báchyè Mandɛm kɛnókó. Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ are chyɛ bhɔ nɛpɔptɨntí, anchyɛ nɔkɔ bhɔ bɛtaŋ. Ɛkʉ bɛyă bo báchák báre noko Yesu mánchɛm nɔkɔ nɛ bhɔ.

Pita arɔk ɛtɔk Lída nɛ Jopa

32 Ɛfákari bɛ Píta ăkɔ̀ nyaka mbăŋ nɛ mbaŋ ndu bébyo bo Mandɛm. Ɛwak émót, arɔk bɛbyo abhɛn bachi ɛtɔk ɛnɛ bábhɨŋɨ bɛ Lída. 33 Akwɛsɛ mbéntí amɔt aré. Báre pɔ̀kɔ yi yɛ̌ntikɨ ɛbhak ɛnɛ yi árɔŋ. Abhak ɛnyu yɔ ndu mamié ánèn. Aka nnyén bɛ Aénias. 34 Píta arɛm ntá yi bɛ, “Aénias, Yesu Kristo ăkù wɔ ɔntáŋ néné. Faté pét ěsák ɛyɛ.” Témte wu, atém afate. 35 Bŏ ɛtɔk Lída nɛ Shárɔn babhak aré. Bɔ mankɛm bághó nókó ndu Aénias ákɔ̀, mánókó Yesu Acha.

36 Ngɔré amɔt achi nyaka ɛtɔk Jopa anɛ aka nnyén bé Tabíta, * [Nó chí Dókas ndu ɛyɔŋ Grik] abhak nkoŋɔ Yesu. Akʉ nyaka bɛri, ankwak nɔkɔ bachébhébho mpoknkɛm. 37 Mpok yɔ, akwén nɛme agú. Báso yi bábhʉrɛ amɛm mókɛrémfay ndu ɛkɛré mfay. 38 Jopa kɛsap nɛkɔ nɛ Lída. Bakoŋɔ Yesu abhɛn Jopa bághók bɛ Píta achi Lída. Bátó bo batí apay, ntá yi. Bárɔk manik yi mmʉɛt bɛ, “Ɛta, twɔ ghɔ bhɛsé ayak, kéchɔŋti mpok.” 39 Píta afa yɛ are rɔŋ nɛ bhɔ. Aghákáá nókó aré, basɔt yi bako ndu mókɛrémfay. Bɛyă mánkwésé bábhak arɛ. Bó mankɛm bakap Píta. Báre di, mántɔŋ nɔkɔ ndɛn ɛnɛ Tabita áyémé ntá yap mpok yi achi nɛpém. 40 Píta aghati bó mankɛm mámfu nɛfí. Atɛp mánén amik anikmʉɛt ntá Mandɛm. Ayibhiri mmʉɛt ntá ngu arɛm bɛ, “Tabíta, faté!” Tabíta anɛnɛ amík. Aghó nókó Píta afate achɔkɔ chókó. 41 Píta asá áwó akɛm yi akwak yi afate. Abhiŋɨ yɛ bo Mandɛm nɛ mánkwésé, asɔt Dókas atɔ́ŋ bó bɛ mangɔ bé yi achí nɛpém. 42 Mbok Dókas ataka ɛtɔk

* **9:36** Nɛ Dókas chi “Nso” ndu Kényaŋ.

Jopa ɛnkɛm. Bɛyă bo mánóko, básiki nti nɛ Yesu Acha. 43 Píta arɔk ambi bɛchɔkɔ Jopa ndŭ bɛyă manywɔp nɛ ngoko nkwɔbhénya ɛnɛ bágháré amʉɛt nnya ɛnɛ baway. Nnyén ɛni nébhak bɛ Símun.

10

Kɔnéliɔs abhiŋi Píta ɛkɛt ɛyi

1 Mmufú achí nyaka ɛtɔk Seséria, anɛ aka nnyén bé Kɔnéliɔs. Abhak mŭntí éká batɛmé nɛnu Rom bɛsa bétáy. 2 Báré bhiŋi ɛka ɛyɔ bé Ɛka Itália. Kɔnéliɔs abhak mmu anɛ ákɔ́ŋɔ́ baraká Mandɛm nɛ ăchyè nyaka Mandɛm kɛnókó nɛ ɛfo ɛyi ɛnkɛm. Abhak mmu anɛ ánìkmʉɛt ntá Mandɛm mpoknkɛm, anchyɛ nɔkɔ bɛyă nɛkwak ntá bo Israɛl abhɛn bachi bachébhébho. 3 Ɛwak émɔt, mbɔ nkarɛnka ɛrat nɛ ngósí, aghó kɛnó amík anti fúú. Aghó sayri ndu ángɛl Mandɛm amɔt átwɔ́ ábhíŋí yi bɛ, "Kɔnéliɔs!" 4 Ayoŋ amík are yiŋi ángɛl wu nɛ bɛcháy, abhɛp yi bɛ, "Ɛta chí yi?" Ángɛl Mandɛm akɛmɛ bɛ, "Mandɛm aghok nɛnikímʉɛt ɛnɛ, aghó nɛkwak ɛnén ɔchyé ntá bachébhébho nɛ abhɔŋ maŋák nɛ wɔ. 5 Tó yɛ bo Jopa bɛ mandɔk mámbíŋí mmu anɛ ákà nnyén bé Símun anɛ nnyén ɛni nɛchak nɛchi bɛ Píta. 6 Áchòkɔ nɛ Símun ngoko nkwɔbhénya. Ɛkɛt Símun wu ɛchi angɔkɔ manyu." 7 Ángɛl Mandɛm árɔŋɔ nɔkɔ, Kɔnéliɔs nkwɔ bakŭ bɛtik abhi batí apay nɛ ntɛmé nɛnu amɔt anɛ achi nyaka nɛ yi mpoknkɛm ankwaka nɔkɔ yi. Ntɛmé nɛnu wu abhak mmu anɛ áchày Mandɛm. 8 Bátwɔ́ nókó, aghati bhɔ́ ɛnyiŋ ɛnɛ ángɛl Mandɛm árémé. Ató yɛ bó ɛtɔk Jopa.

9 Bárɔ bare rɔŋ, bághaká kékwɔ́t nɛ ɛtɔk mbɔ nkárénká byo nɛ ɛpay. Nkúbhé mpok yɔ, Píta akó amfay ɛkɛt ndu mɛnikmʉɛt. Mfay ɛkɛt abhak ransi. * 10 Nsay akém yi, are yáŋ ɛnyiŋ ményié mpok anɛ nɛnyíé nɛbhʉɛt angó, aghó kɛnó amík ántífú. 11 Aghó bé nɛbu néném. Ɛnyiŋífú éfú arɛ ɛre sɛp amik. Ɛbhak mbɔ ntĕndɛn nɛgho ɛnén bákémé ndŭ batí yi anwi básèbhɛ amik. 12 Mɛnyŭ nnya mɛnkɛm bébhak ndu ɛnyiŋ ɛyɔ. Nnya ɛné bɛkak mɛnwi ɛbhak aré nɛ ɛné ésù mɛnie amik nɛ kɛnɛn. 13 Aghók ɛyɔŋ ndu érèm bɛ, "Píta, faté, wáy nyìɛ." 14 Kɛ Píta akɛmɛ bɛ, "Cháá! Acha mbíkí re nyié ɛnyiŋ ɛnɛ ɛpu pépép bɛsí Mandɛm wáwák." 15 Ɛyɔŋ ɛpɛt ɛtwɔ ntá yí ndɔŋ anɛ ájwí ɛpay bɛ, "Ɛnyiŋ ɛnɛ Mandɛm akʉ bɛ ɛmbak pépép bɛsí bhi, yĕ mmu akɛ rɛm bɛ épú pépép." 16 Ɛfákárí nókó ɛnyu yɔ ndɔŋ érát, ɛnyiŋ ɛyɔ épétnsɛm amfay. 17 Ɛné Píta abhʉét bɛyaŋ bɛriŋi ntí kɛnó amík antífú ɛkɔ, bŏ abhɛn Kɔnéliɔs átó, bare bhɛp ɛbhak ɛnɛ Símun áchí. Bárók kpát báchwɔp ndŭ nyŭbha ɛkɛt ɛnɛ yi achi arɛ. 18 Básá ɛyɔŋ babhɛp mbák mmu anɛ ákà nnyén bé Símun Píta achí aré. 19 Nɛ ɛné Píta abhʉét bɛkáysi kɛnó ɛkɔ, Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ arɛm ntá yí bɛ, "Yiŋí, bŏ batí árát báyàŋ wɔ. 20 Faté, sɛp, dók áyák nɛ bhɔ nɛ ókɛ́ chɔnti mpok. Mɛ kɛ ntó bɔ." 21 Píta asɛp arɔk ntá bŏbhɔ, arɛm bɛ, "Mɛ kɛ nchí mmu anɛ bǎyàŋ. Bătwɔ ndaká yí?" 22 Bákémɛ yi bɛ, "Kɔnéliɔs, mŭnti batɛmé nɛnu bɛsa bétay, kɛ ato bhɛsé ntá yɛ. Achí chak bɛsí Mandɛm nɛ ăchày Mandɛm. Bo Israɛl mankɛm báchyè yi kɛnókó tontó. Ángɛl Mandɛm ághátí yi ántó mámbiŋi wɔ, ɔntwɔ ɛkɛt ɛyi, bɛ angok ɛnyiŋ ɛnɛ ɔbhɔ́ŋɔ́ béghátí yi." 23 Píta asɔt bó árɔk anywɔ́p nɛ bhɔ.

Néyí nókɔ́, Píta afa are rɔ́ŋ nɛ bɔ́. Mbɔk bŏ nkwɔ́ Yesu abhɛn Jopa bárók nɛ yi. 24 Bákɔ bábhʉrɛ ambi, kɛ néyí nókɔ́ báchwɔp Seséria. Kɔnéliɔs anáŋ ariŋi nyaka bé Píta ătwɔ̀. Ató bábhiŋi bŏ nnɛrékɛt nɛ mamʉɛrɛ bhi. Bɔ́ mankɛm bachɔkɔ mánoŋ nɔkɔ bɔPíta. 25 Nɛchwe Píta áchwe anywɔ́p, Kɔnéliɔs akwén yi bɛkak, abho béchyɛ yí kɛnókó. 26 Kɛ Píta akɛm yí ndu awɔ, bɛ yí amfate, arɛm bɛ, "Mɛ nkwɔ́ nchí chí nkwă mbɔ wɔ." 27 Nɛ ndu bárèm kɛpi nɛ Píta, Píta achwe anywɔ́p, aghó bɛyă bo. 28 Arɛm ntá yap bɛ, "Bĕ babhɔŋ bărinji ndu ɛbhé ɛyɛsɛ érèm bɛ mmu Israɛl abhiki bhɔ́ŋ bɛfyɛ mmʉɛt nɛ bo abhɛn bápú bo Israɛl nɛ abhiki bhɔŋ yĕ chi bɛrɔŋ bɛghɔ bhɔ. Kɛ Mandɛm atɔŋ mɛ kpoŋoroŋ bɛ, nké yiŋi yĕ mmu mbɔ bɛ abhiki kway bɛsí bha. 29 Ngɔ́ nókɔ́ yɛ bo abhɛn ótó, mfá nde twɔ́ nkɛkém ɛpáití nɛ mmu. Ghatí yɛ mɛ ntí anɛ ɔbhiŋi mé!" 30 Kɔnéliɔs akɛmɛ yi bɛ, "Ɛkʉ manywɔp anwi ɛchɔŋ ɛné nchí amɛm ɛkɛt ɛya nchí nikmʉɛt. Nkúbhé mpok mbɔ anɛ, mbɔ nkarɛnka érát nɛ ngósí, mmu abhesi mɛ bɛsí nɛ nkú anɛ are ghɔɔ, 31 árɛm bɛ, 'Kɔnéliɔs, Mandɛm aghok nɛnikímʉɛt ɛnɛ, nɛ aghɔ nɛkwak ɛnén ɔchyè bachébhé bho. 32 Tó yɛ mmu Jopa bɛ andɔk ambiŋi mmu anɛ ákà nnyén bɛ Símun Píta. Achí kɛnkɔ amɛm ɛkɛt Símun ngoko nkwɔbhénya nɛ ɛkɛt ɛyi échí angɔkɔ manyu!' 33 Ntó yɛ bo témté bé mámbíŋí wɔ, nɛ éri ndu ótwɔ́. Bɛsé mankɛm séchí fá bɛsí Mandɛm ndu bɛghok yĕntiki ɛnyiŋ ɛné Acha ágháti wɔ ɔngátí bhɛsé."

Mɛnyiŋ ɛbhɛn Píta aghati Kɔnéliɔs nɛ nkwɔ ywi

34 Píta abho yɛ bɛrɛm bɛ, "Ngɔ sayri bé Mandɛm apú tɔŋ kérínámík. 35 Kɛ ndu yĕntiki ɛtɔk, yɛ agha anɛ áchày Mandɛm ankʉ nɔkɔ mɛnyiŋ ɛbhén béchi chak bɛsí bhi, Mandɛm ăsɔt yi ambak mmŭ ywi. 36 Nkáysí bɛ bărinji ntó ɛnɛn yi ató nyaka ntá yɛsɛ bo Israɛl bɛ chɔŋ ankʉ bo mambak sayri nɛ yi ĕti ɛnyiŋ ɛnɛ Yesu Kristo akʉ. Yi Yesu achí Acha

* **10:9** Mfay ɛkɛt achi nyaka ransi ɛnyu ɛnɛ mmu ákwày béko, andɔk, ambak arɛ yí aywĭnti ndu béywĕmʉɛt nɛ ndu mɛnikmʉɛt.

amfäy bo mankɛm. 37 Bărɨŋɨ ɛrɛmé ndak
ané áfákárí atú Judéya ankɛm, bébho atú
Gálili, mpok Jŏn ánáŋ ánáŋá nyaka bɛghati
bo bɛ mántíknsɛm ndŭ bɛbú bhap yi anjwiti
bhɔ. 38 Bărɨŋɨ ěti Yesu mmu Násárɛt, nɛ
ɛnyu Mandɛm achyé nyaka yi Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ
nɛ bɛtaŋ. Akɔ mbănkɛm ankʉ nɔkɔ bɛrɨ nɛ
ambu nɔkɔ bŏ mankɛm abhɛn Satan áchyè
bhɔ ɛsɔŋɔri mbɔnyunɛ Mandɛm achi nɛ yí.
39 Nɛ ségho nɛ amík mɛnyiŋ mɛnkɛm ɛbhɛn
yi ákú Yerúsalɛm nɛ mbaŋ ɛchak amɛm
ɛtɔk bo Israɛl. Bágó yí ndu ɛkotákátí, agú.
40 Kɛ éghákà nókó manywɔp árát, Mandɛm
akʉ yi apɛtnsɛm ndu nɛpém, atóŋ mmʉɛt
kpoŋoroŋ ntá bo. 41 Kɛ abhɨkɨ tóŋ mmʉɛt
chí ntá bo mankɛm. Atóŋ mmʉɛt ntá batísié
abhɛn Mandɛm ánáŋ áyábhé, nó chí bhɛsé
bo sényíé nɛ sényú nɛ yi mpok yi ápérénsɛm
ndu nɛpém. 42 Nɛ yi aghátí bhɛsɛ bé sékérɔ
bɛghati Mbok Ndíndí yɔ ntá bo, nɛ bé sénkʉ
bo mándiŋɨ bé yí kĕ Mandɛm ayabhɛ bɛ am-
bak mmu nɛ ábhóŋó bétáŋ bo abhɛn bachi
nɛpém nɛ abhɛn bágú. 43 Barɛmé kɛpĭntɨ
mankɛm bárèm nyaka ěti yi bɛ, yĕ agha anɛ
asiki ntɨ nɛ Yesu, Mandɛm ăfoŋori bɛbʉ ɛbhi
ěti yi Yesu."

Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ atwɔ́ ntá bo abhɛn bápú bo Israɛl

44 Ɛné Píta abhʉét bérɛm mɛnyiŋ ɛbhɔ,
Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ atwɔ́ abhak nɛ bo mankɛm
abhɛn bághòk Ɛyɔŋ Mandɛm. 45 Bŏ nkwɔ́
Yesu abhɛn bachí bo Israɛl, nó chí abhɛn
báfú Jopa nɛ Píta, bábhak maknkay tontó
mbɔnyunɛ bághɔ́ bɛ Mandɛm achyé Ɛfóŋó
Bɛdyɛrɛ ntá bo abhɛn bápú bo Israɛl nkwɔ.
46 Bábhak maknkay mbɔnyunɛ bághók
ndu bobhó bárèm bɛyɔŋɔ́tɔk béchák béchák
ɛbhén bó bábhɨkɨ ghók, mándɛmɛ nɔkɔ bɛ,
"Mandɛm ataŋ nɛ arɨ achá!" Ɛkʉ Píta arɛm
bé, 47 "Mandɛm achyé bŏbhɛn Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ
nkúbhé mbɔnyu yí áchyé nyaka bhɛsɛ bo
Israɛl. Agha ákwáy yɛ békáŋ bé báké jwiti
bhó?" 48 Achyɛ yɛ ɛyɔŋ bé mánjwiti bhó ndu
nnyén Yesu Kristo. Bájwítí bhɔ. Bárɛm bɛ
Píta anchɔkɔ nɛ bhɔ ndu mpăy manywɔp.

11

Píta arɛm bɛ bo abhɛn bápú bo Israɛl mánoko nkwɔ

1 Bŏnto nɛ bakoŋo Yesu báchák atú Judéya
ankɛm, bághók bɛ mbɔk bo abhɛn bápú bo
Israɛl mánóko Ɛyɔŋ Mandɛm nkwɔ. 2 Mbɔk
bo bachi nyaka ndu nkwɔ́ bakoŋo Yesu
abhɛn báte bɛ bábhɔŋ bésiép yĕntɨkɨ mmu
mbɔ bó bo Israɛl, kɛ ankwáy bébhak mmu
Mandɛm. Píta ápéré nókó nsɛm Yerúsalɛm,
bŏbhɔ báré ji yí mándɛmɛ nɔkɔ bɛ, 3 "Yí
ɛkʉ órɔ́ŋ óchwé amɛm ɛkɛt bo ɛtɔk échák
abhɛn bábhɨkɨ syɛp bhɔ kpátɛ ŏnyĭɛ nɛnyíé
nɛ bhó?" 4 Píta abho yɛ béghati bhó sayri
yĕntɨkɨ ɛnyiŋ ɛné éfákári tɛ ndŭ nɛbhŏnɛt
bɛ, 5 "Ɛwak émɔt ndu nchí nikmʉɛt awu ɛtɔk
Jopa, ngó kɛnó amík antífú. Ngó ndu ɛnyiŋ
éfú amfay ésèp. Ɛbhak mbɔ ntĕndɛn nɛgho
ɛnɛn bákémé bati yi anwi básèbhɛ amik.
Ɛgháká nókó kɛkwɔ́t nɛ mɛ éte. 6 Njiŋɨ sayri
bɛghɔ ɛnyiŋ ɛnɛ ɛchi arɛ. Ngó nnya mɛnyu nɛ
mɛnyu. Nnya ɛnɛ anywɔ́p nɛ nnya ɛbebe nɛ
nnya ɛné ésù mɛniɛ amik nɛ kɛnɛn. 7 Ngók
ɛyɔŋ ndu éghàti mɛ bɛ 'Píta, faté, wáy nyiɛ!'
8 Kɛ nkɛmɛ bɛ 'Acha wáwák! Mbíkí re nyié
ɛnyiŋ ɛné épú pépép bɛsí ɛbhɛ.' 9 Kɛ ɛyɔŋ
ɛpɛt ɛrɛm ndɔŋ anɛ ájwi ɛpay bɛ, 'Ɛnyiŋ ɛnɛ
Mandɛm akʉ bɛ ɛmbak pépép, yĕ mmu áké
rɛm bɛ ɛpu pépép.' 10 Ɛfákári ɛnyu ɛyɔ ndɔŋ
érát, ɛnyiŋ ɛyɔ épétnsɛm amfay. 11 Nkúbhé
mpok yɔ, bo batí arat bachwɔp ambĭnywɔp
ɛkɛt ɛné nchí aré. Báfú Seséria nɛ ntó bé
mánsɔt mɛ. 12 Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ aghati mɛ bɛ,
'Faté sɛp dók nɛ bhɔ. Ɔké fyɛ ntí bé bápú
bo Israɛl.' Bŏmayɛsɛ abhɛn batí átándát
abhɛn Jopa bákóŋo mɛ sérɔk Seséria, nɛ bɛsɛ
mankɛm séchwe ɛkɛré mmu wu Kɔnéliɔs.
13 Aghati bhɛsé ndu yí ághó ángɛl Mandɛm
ɛkɛt ɛyi nɛ ángɛl wu ágháti yi bɛ ántó bo Jopa
mámbiŋɨ mɛ Símun Píta bɛ 14 ndók ngáti
yi mbok anɛ ákʉ̀ yi andíŋí ɛnyu Mandɛm
akway bɛpɛmɛ yi nɛ ɛfo ɛyi ɛnkɛm. 15 Nɛbho
mbó bégháti bhɔ mɛnyiŋ, Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ atwɔ́
ntá yap nkúbhé mbɔ ɛnyu éfákári nyaka
nɛ bhɛsɛ ndŭ nɛbhŏnɛt. 16 Ntik yɛ ɛnyiŋ
ɛnɛ Yesu Acha árémé nyaka bɛ, 'Jŏn ăjwiti
bo nɛ manyiɛp, kɛ chɔŋ mánjwiti bhe nɛ
Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ.' 17 Be bábhɔŋ, ghó yɛka!
Mandɛm achyé bŏbhɔ nkúbhé akap anɛ yi
achyé nyaka bhɛsɛ mpok sénókó Yesu Kristo
Acha. Nchí yé nyaka agha bɛchɛt Mandɛm
mbi?" 18 Bághókó nɔkɔ mɛnyiŋ ɛbhɛn Píta
árémé mɛnkɛm, manyu áchók bhɔ. Báre
chyɛ Mandɛm kɛnókó mandɛm nɔkɔ bɛ, "Nɔ
Mandɛm achyɛ mbi ntá bo abhɛn bápú bo
Israɛl nkwɔ bɛ mankway bɛtiknsɛm ndŭ
bɛbʉ́ ɛbhap, mambɔŋ nɛpém!"

Nkwɔ́ Yesu abhɛn Antiɔk

19 Bɛyă bakoŋo Yesu báfú nyaka
Yerúsalɛm ěti ɛsɔŋɔri ɛnɛ ɛbho mpok báway
Stífin bataka mbaŋ nɛ mbaŋ. Mbɔk bárɔk
kpatɛ atú Fonishia, báchák tɛ Sáyprɔs nɛ
abhɛnɛfu tɛ Antiɔk. Bárɔŋ nɔkɔ nɔ, mangati
nɔkɔ mbok Yesu ntá bo Israɛl bóbhɔ. 20 Kɛ
mbɔk abhɛn bachi bo Sáyprɔs nɛ abhɛn
bachi bo Sírene bárɔk Antiɔk bábhó bégháti
Mbok Ndíndí Yesu ntá bo abhɛn bápú
bo Israɛl nkwɔ́. 21 Acha abhak nɛ bhó,
akwak bɛyă mánoko bábho bɛkoŋo mbi
ywi. 22 Mbok akɔ aghaka ntá bŏnkwɔ Yesu
abhɛn Yerúsalɛm. Bátó Banábas ɛtɔk Antiɔk.
23 Aghákà nókó árɛ, aghó ndu Mandɛm átóŋó
bŏbhɔ bɛrĭndu ɛbhi, abhóŋ bɛyă manák,
abho béfyé bhó ntɨ bɛ mámbak tɛtɛp nɛ
Yesu, mánte kpirí mpoknkɛm nɛ ntɨ nɛnkɛm.

24 Banábas achí nyaka ɛrítí mmu anɛ asiki nti nɛ Yesu sayri. Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ abhak nɛ yí tontó. Akwak bɛyă bo mánoko mbok Yesu, báchɛm mmʉɛt nɛ bakoŋo bhi. 25 Banábas arɔk yɛ Tásɔs béyaŋ Sŏl. 26 Aghó nókó yi, asɔt yí apɛtnsɛm Antiɔk nɛ yi. Sŏl nɛ yi bábhak arɛ ndŭ mmíé nɛnkɛm nɛ nkwɔ Yesu, mántoŋ nɔkɔ bɛyă bo Mbok Ndíndí. Chi Antiɔk kɛ bábhó nyaka bɛbhiŋi bakoŋo Yesu bɛ, “Nkwɔ Kristo.”

27 Mpok yɔ, mbɔk barɛmé kɛpĭnti báfú Yerúsalɛm barɔk Antiɔk. 28 Mmu wap amɔt áká nnyén bé Agábɔs. Ndu bɛtaŋ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ afate arɛm bɛ chɔŋ ɛrɛmɛ nsay énkwén ndŭ bɛtɔk mɛnkɛm ɛbhén béchí antɛn Mfɔ Rom. [Nsay yɔ akwén mpok Klaodiɔs áchí Mfɔ Rom]. 29 Bakoŋo Yesu abhɛn Antiɔk baghoko nɔkɔ ɛnyiŋ ɛnɛ Agábɔs árémé, báká ɛyɔŋ émɔt bɛ mánchwɔp nkáp manto ndu bɛkwak batĭ bakoŋo Yesu abhɛn báchi atú Judéya. Yĕntiki mmu wap abhŏŋ nyaka béchyɛ mbɔ ɛnyu amɔ yi atoŋɔ. 30 Báká ɛnyu ɛyɔ, bátó Banábas nɛ Sŏl Yerúsalɛm bɛ mándɔk mánchyɛ nkáp wu ntá bŏbati bŏnkwɔ Yesu.

12

Hérɔd árɔk ambi béchyɛ bɛyă nɛnyok ntá bakoŋo Yesu

1 Ndu mpok yɔ, Mfɔ Hérɔd abho béchyɛ nɛnyok ntá mbɔk bŏnkwɔ. 2 Achyɛ ɛyɔŋ bákém Jems manɔ Jŏn báwáy nɛ akparɛnja. 3 Aghó nókó bé ɛnyiŋ ɛnɛ yí áká échyè bo Israɛl maŋák, arɔk ambi nɛ bɛbú bhi, achyɛ ɛyɔŋ bɛ mánkém Píta nkwó. Ɛyɔ éfákárí ndŭ mpok Ɛpă brɛt anɛ kɛbhɔŋ yís. 4 Bákém nókó Píta, arɛm báfyé yi ɛkɛrékɛnɔŋ. Bakwó batemé nɛnu ábhak anwi ndu bɛbhabhɛri yi mkpák nɛ mkpák. Yĕntiki nkwó wap ábhóŋ batemé nɛnu manwi. Hérɔd abhóŋ nkaysi bɛ Ɛpă Nɛkiŋi émfúét, mámfɛrɛ yi mántáŋ kpoŋɔroŋ bɛsí bho. 5 Kɛ ɛné batemé nɛnu bábhàbhɛri Píta ɛkɛrékɛnɔŋ, bakoŋo Yesu báré nikmʉɛt ntá Mandɛm nɛ bati yap ankɛm ĕti yi.

Angɛl Mandɛm akʉ Píta afú ɛkɛrékɛnɔŋ

6 Nkúbhé bɛti ɛbhén Hérɔd árɔbhé nóŋ chi bɛ nywɔp nénji mámféré Píta ɛkɛrékɛnɔŋ mántáŋ yi bɛsí bho, Píta abhak bhʉrɛ nénti batemé nɛnu bati apay, femfé nɛ ngɛm. Ngɛm amɔt abhat yi nɛ ntemé nɛnu amɔt ndŭ ɛbhĕmʉɛt émɔt, achák abhat yi nɛ ntemé nɛnu anɛfú ndŭ ɛbhĕmʉɛt échák. Batemé nɛnu bábhak anyŭbhá mámbabhɛri nɔkɔ ɛkɛrékɛnɔŋ. 7 Angɛl Mandɛm abhesi témchók, bɛdiɛrɛ békwén amɛm ɛkɛrékɛnɔŋ. Angɛl akém Píta ndŭ nɛnki anyikisi, áŋémé yí arɛm bɛ, “Faté áyák!” Témté wu ngɛm ɛné échí amó Píta éyóko ékwén amik. 8 Angɛl ágháti yɛ Píta bɛ, “Fíé nkú nɛ nkwɔbánya ɛyɛ.” Píta akʉ nɔ. Apɛt aghati yi bɛ, “Bhat ndé yɛ amʉɛt, koŋó mɛ.” 9 Píta abho békoŋo yi. Nɛfú anɛ báfú ɛkɛrékɛnɔŋ, yí kɛriŋi bɛ ɛnyiŋ ɛnɛ ángɛl ákù ntá yi chí ndaká tɛtɛp. Are kaysi bé ághò nɔ chi kɛnó amík antífú. 10 Báfʉét nɛbhʉɛt anɛ babhabhɛri abhɛn mbi nɛ nɛbhʉɛt anɛ abhɛn bákòŋo báchwɔp ndu nyŭbha ané mmu ăfʉɛt anchwe ɛtɔk. Nnyŭbha wu ánénɛ ndu mmʉɛt ɛyi. Báfú bárók nɛfi, bákɔ baghaka ndú nkɔngɔ ɛtɔk amɔt. Píta ápéré yiŋi ángɛl ánáŋ áró yi arɔŋ. 11 Píta ariŋi yɛ bé tɛtɛp yí afuu ɛkɛrékɛnɔŋ, arɛm bɛ, “Nénɛ, ndíŋí tɛtɛp bé Mandɛm ato ángɛl aywi ántwó ámféré mé amɔ Hérɔd nɛ ndŭ yĕntiki ɛnyiŋ ené bo Israɛl bati békʉ mɛ.”

12 Aríŋí nókó ɛnyiŋ ené éfákárí ntá yi, afʉét arɔk ɛkɛré Maria, nnɔ Jŏn Mák. Bɛyă bo báchɛmti nyaka arɛ mánik nɔkɔ mmʉɛt. 13 Píta abho bédɛp nɛkok ɛnɛn mbi. Ngɔsóŋ anɛ aka nnyén bɛ Róda áchí nyaka mmŏ bɛtɔk anywóp. Arɔk bɛriŋi mmu anɛ ádèp nɛkok. 14 Aghók bé chí ɛyɔŋ Píta. Nɛ bɛyă maŋák, arɔ mbĭnyóp kɛnɛnɛ apɛtnsɛm aghati bŏ mankɛm bé, “Píta achí ambĭnywɔp téé!” 15 Bárɛm bɛ, “Ɔbhokori!” Kɛ arɔk chi ambi bégháti bhɔ bé, “Chí Píta tɛtɛp.” Afŏ kɛ barɛmɛ bɛ, “Chi ángɛl aywi.” 16 Mpok yɔ nkɛm, Píta are dɛp nɛkok. Mánéné nókó mbĭnywɔp, bághó bɛ chi Píta tɛtɛp. 17 Asá awó bɛ mánchókó kpák. Báchɔkɔ kpák kpák. Abho yɛ bégháti bhɔ ɛnyŭ Mandɛm afɛrɛ yi ɛkɛrékɛnɔŋ. Ánáŋá nókó, aghati bhó bɛ mángáti Jems nɛ bŏnkwó bachak ɛnyiŋ ené éfákári. Arɔ yɛ bhó, arɔk ɛbhak ɛchák. 18 Néyí nókó, ɛbyɔk ékwén ɛkɛrékɛnɔŋ. Batɛmé nɛnu abhɛn bábhàbhɛri Píta, báré makati mámbɛbhɛ nɔkɔ ɛnyiŋ ɛnɛ éfákárí nɛ yi. 19 Mfɔ Hérɔd ághókó nókó bé bábhiki ghó Píta, achyɛ ɛyɔŋ bé mánjáŋ yi. Báyáŋ yí kɛ bákɛ ghɔ yi. Hérɔd abhiŋi batemé nɛnu bhɔ, ábhébhé nókó bhɔ mɛnyiŋ, achyɛ ɛyɔŋ bé mángwáy bhó. Hérɔd afa atú Judéya ané yí áchí arɛ arɔk atú Seséria áchák achɔkɔ aré.

Ɛnyŭ Hérɔd ágú

20 Hérɔd ăbenti tontó nɛ bŏ-Taya nɛ abhɛn Sídɔn. Ɛkʉ bɛtɔk ɛbhɔ bépay bɛyap nkwɔ bho. Bátó bhó mándók mángó Hérɔd. Báyámbi bághó chí Blastɔs, nkémfɔ anɛ Hérɔd. Aka bɛkwak bhɔ mánsókóri nɛ Mfɔ Hérɔd bɛ ɛsɔŋɔri émáy néntí bɛtɔk Táya nɛ Sídɔn nɛ ɛyi. Báyàŋ nyaka bɛbhak ɛyɔŋ émɔt nɛ Mfɔ Hérɔd mbɔnyunɛ nɛnyíé ɛnap néfù nyaka chi atú ɛtɔk ɛnɛ achi antɛn yi. 21 Nywɔp Mfɔ Hérɔd afyé ndu bɛrɛm kɛpi nɛ bhɔ nɛkwáy nókó, afyé ndɛn kɛfɔ yi, achɔkɔ ndu ɛnɔkó kɛfɔ arɛm kɛpi bɛsi bŏbhɔ. 22 Bŏbhó bare bik bɛ, “Chi ɛyɔŋ mandɛm. Puyɛ chi ɛyɔŋ ɛnɛ nkwăŋwaŋ!” 23 Témté wu, ángɛl Mandɛm aguép yi nɛme amʉɛt mbɔnyunɛ arɔ bo mánchyɛ yi kɛnókó ɛkɛn babhɔŋɔ bɛchyɛ chi ntá Mandɛm. Kényoŋo kényié yi, agú.

24 Kɛ, Ɛyɔŋ Mandɛm ére go éndɔkɔ nɔkɔ chi
ambi. 25 Banábas nɛ Sɔ̌l, mánáŋá nókó bɛkʉ
ɛnyiŋ ɛné épókó bhó Yerúsalɛm, bápɛtnsɛm
Antiɔk. Básɔ́t Jɔ̌n Mák, arɔk nɛ bhɔ.

13

Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ ayap Banábas nɛ Sɔ̌l ató

1 Barɛmé kɛpǐnti nɛ batɔŋ Ɛyɔŋ Mandɛm
báchi nyaka ndǔ Nkwɔ Yesu abhɛn Antiɔk.
Bábhak Banábas, nɛ Símiɔn anɛ bábhi̍ŋi bé
Ɛgírímɔ, nɛ Lusiɔs anɛ áfú Sírene, nɛ Manáen
anɛ áchí nyaka mmʉɛrɛ kɛmbɔ́ anɛ Mfɔ
Hérɔd Antipas, nɛ Sɔ̌l. 2 Ɛwak émɔt, ɛnɛ báchí
ndǔ nɛtarénsay nɛ nɛnikímʉɛt mánchyɛ nɔkɔ
Mandɛm kɛnókó, Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ arɛm bɛ,
"Dɔ́ ká Banábas nɛ Sɔ̌l, mámbák nyáŋá ndu
bɛtik ɛbhɛn mbiŋi bɔ mankʉ." 3 Bághókó
nókó nɔ, bárɔ́k ambi nɛ nɛtarénsay nɛ
nɛnikímʉɛt. Mányáŋa yɛ amɔ anti Banábas
nɛ Sɔ̌l manikmʉɛt, barɔ yɛ bɔ mandɔk.

Banábas nɛ Sɔ̌l bárɔk Sáyprɔs

4 Banábas nɛ Sɔ̌l bárɔk mbɔ ɛnyu Ɛfóŋó
Bɛdyɛrɛ átó bhɔ. Bárɔ́k Sɛlusia básɔt
achwǐnyén anɛ árɔ̀ŋ ndǔ ɛtɔk nɛ́ntínyɛn ɛnɛ
babhiŋi bɛ Sáyprɔs. 5 Báchwɔ́bhé nɔkɔ arɛ
ndu mɔ́tɔk anɛ bábhiŋi bé Salamis, bárɔ
áchwi nɛkunyén bákó ɛtɔk mángati nɔkɔ
Ɛyɔŋ Mandɛm amɛm bɛkɛrɛ nɛnikímʉɛt bo
Israɛl. Jɔ̌n Mák abhak nɛ bhɔ́, ankwak nɔkɔ
bhɔ. 6 Bárɔ́k ambi ɛnyuyɔ ndǔ bɛtɔk nɛ
bɛtɔk kpát bákiŋi ɛtɔk nɛntinyɛn Sáyprɔs
ɛyɔ ɛnkɛm báchwɔp Pafɔs. Bátémɛri mmu
Israɛl aré anɛ achi mǔnjɔ kɛ ăpù bapu bé achí
ndɛmɛkɛpǐnti Mandɛm. Aka nnyɛn bé Ba-
Jesus. 7 Achí nyaka mpoknkɛm nɛ góbhanɔ
ɛtɔk ɛyɔ anɛ aka nnyén bɛ Sɛjɔs Paólos. Sɛjɔs
Paólos abhak ndiŋindak. Abhiŋi Banábas
nɛ Sɔ̌l mbɔnyunɛ áyàŋ nyaka nkwɔ bɛghok
Ɛyɔŋ Mandɛm. 8 [Nnyén Ba-Jesus nɛchak
nɛchi nyaka bé Ɛlímas nɔ chi mǔnjɔ ndu
ɛyɔŋ Grik.] Ɛlímas mǔnjɔ abho békɛm ɛpúítí
nɛ bhɔ ndu yi áyàŋ békʉ góbhanɔ ákɛ́ koŋo
mbi Yesu. 9 Bɛtaŋ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ bɛbhak nɛ
Sɔ̌l anɛ nnyén ɛni nɛ́chák nɛ́chí nyaka bé Pɔ̌l.
Pɔ̌l atɛp yi amǐk amʉɛt, 10 arɛm bɛ, "Wɔ mmɔ̌
Satan! Wɔ mmu ópábhé yěntiki ɛnyiŋ ɛnɛ
ɛchi chak bɛsí Mandɛm. Wɔ mmu bapu ájwí
wɔ́ mɛniɛ. Ɔpú rɔ bɛkʉ mbi Mandɛm anɛ
achí chak ambak ŋɔ́tíŋɔ́tí?" 11 Diŋí bɛ awɔ
Mandɛm ákwɛn wɔ amʉɛt néné. Nɛ chɔŋ
amík ánɛmɛ wɔ, óképɛrɛ kwáy bɛghɔ mbaŋ
ndǔ mbiŋí mpok. Témté wu, nɛbháŋ nékúti
yi amík ɛjuri ékwén yi bɛsí arɔbhɛ nɛmɛri
néméri ambɛbhɛ nɔkɔ mbák mmu achí anɛ
ákway bɛkɛm yi awɔ ánjá yi mbi. 12 Góbhanɔ
ághó nókó ɛnyiŋ ɛnɛ éfákári, anoko Mbok
Ndíndǐ ěti Yesu. Ɛbhak yi maknkay béghok
mɛnyiŋ ɛbhɛn bátɔ̀ŋ ěti Yesu Acha.

Pɔ̌l nɛ Banábas bárɔk Antiɔk atú Pisídia

13 Pɔ̌l nɛ bo abhɛn bákɔ̀ nɛ yi bachwe ɛtɔk
Pafɔs, bákó anyén anyén barɔk bágháka
Pɛga atú Pamfília. Jɔ̌n Mák arɔ bhɔ́ arɛ
apɛtnsɛm Yerúsalɛm. 14 Bárɔ Pɛga bárɔk
ambi kpát báchwɔ́p Antiɔk atú Pisídia.
Ɛgháká nókó nywɔbhé nɛywěmʉɛt bo Israɛl,
bárɔk bachwe ɛkɛrɛ nɛnikímʉɛtí báchɔkɔ
amik. 15 Bápáy nɔkɔ Ɛkáti Mandɛm mbɔ
ɛnyu Moses asíŋí nɛ ɛnɛ éfú ndǔ basiŋí
barɛmé kɛpǐnti, bɔ̌ batí ɛkɛrɛ nɛnikímʉɛtí
ɛyɔ bátó mmu bɛ ángátí bɔPɔ̌l bɛ, "Bɔ̌ma,
mbák bǎbhɔŋ ɛnyiŋ ɛné ɛkway bɛfyɛ bhɛsɛ
nti, ghatí ká bhɛsɛ." 16 Pɔ̌l afate yɛ asá nɛ awɔ
bɛ bo manchɔkɔ kpák. Abho yɛ bɛrɛm bɛ,

"Bo Israɛl nɛ bo bɛtɔk béchák abhɛn
báchày Mandɛm, ghók ká! 17 Mandɛm
bo Israɛl ayap nyaka bachǐmbi bhɛsé
akʉ nnɛréket bɔ̌ bhɛsɛ áchik mpok báchí
mankɔ amɛm ɛtɔk Ijip. Mandɛm afɛrɛ bhó
ndu kɛsɛm aré nɛ bɛtaŋ ɛbhi ɛbhɛn bɛyǎ
bɛcha. 18 Ndǔ mamié bɛsa bɛpay, abhak nɛ
bhó amɛm baso, abhóŋ ɛkébhéntí nɛ bhɔ.
19 Mpok babhɔŋɔ béchwe ɛtɔk Kánăn akʉ
mánáŋa manɛréket bo tándrámɔt anɛ achi
arɛ, achyɛ bo Israɛl mmik Kánăn. 20 Ndǔ
mamié ankɛm ané bɔ báchókó ɛtɔk Ijip nɛ ané
báchí amɛm baso kɛ báchwe Kánăn ábhák
mbɔ mamié bɛsa bɛbay nsɛm byo (450).
Achyɛ yɛ bhɔ bataŋá manyé nɛ bɔ babhak
kpátɛ ndǔ mpok Samuɛl anɛ achi nyaka
ndɛmɛkɛpǐnti Mandɛm. 21 Ɛgháká nókó
mpok bábhébhé yɛ Samuɛl bɛ ánchyɛ bhɔ
mfɔ, Mandɛm ayap Sɔ̌l, mmǒ Kish. Kish afú
ndǔ nnɛréket Bɛnjamin. Sɔ̌l abhak mfɔ wap
ndǔ mamié bɛsa bépay. Kish afú nyaka ndu
nnɛréket Bɛnjamin. 22 Mandɛm áférɛ nókó yi
ndǔ ɛnɔkó kɛfɔ, ayap Debhít bɛ ambak mfɔ
wap. Mandɛm arɛm ěti Debhít bɛ, 'Debhít
mmǒ Jése, chí mmu anɛ mbóŋó maŋák nɛ
yi, mmu anɛ apú nók bɛkʉ yěntiki ɛnyiŋ ɛnɛ
ndémé yi ankʉ.' 23 Mandɛm akʉ ɛbhárémɔ
Debhít ambák Mpɛmɛ bo Israɛl békóŋo
bariɛp ami ntá bachǐmbi bhap. Mpɛmɛ
wu chí Yesu. 24 Jɔ̌n anáŋ ayambi aghátí
nyaka bo Israɛl mankɛm bɛ mántiknsɛm
ndǔ bɛbú bhap mámpɛtnsɛm ntá Mandɛm
bɛ yi anjwiti bhó, kɛ Yesu antwɔ. 25 Ɛróbhé
nókó kékwót bɛ Jɔ̌n ánaŋa bɛtik ɛbhi, abhép
bo bɛ, 'Bǎkáysí bé mɛ kɛ nchí Mpɛmɛ anɛ
ábhóŋɔ́ bétwɔ kɛ? Chao! Puyě mɛ! Ghók
ka, yí átwɔ̀ mɛ ansɛm, nɛ mbíkí kway mbɔ̌ŋ
mmu anɛ áchoti, bɛfɛrɛ nkwɔbhánya bɛkak
ɛbhi.' "

26 Pɔ̌l apɛt arɛm ntá yap bɛ, "Bɔ̌ma,
bɛbhárébhɔ Ábraham, nɛ bekâ bo bɛtɔk
béchák abhɛn báchày Mandɛm, chi ntá yɛsɛ
kɛ Mandɛm átó yɛ ntó ɛnén néghàti bhɛsɛ
ɛnyu ɛné yi akway bɛpɛmɛ bhɛsɛ! 27 Bɔ̌
Yerusalɛm nɛ bɔ̌batí bhap bábhíkí sɔt nyaka
Yesu mbɔ Mpɛmɛ anɛ Mandɛm átó. Ɛkʉ
bátáŋ yi, bakpɔt manyé yi bɛ babhɔŋ bɛway

yi. Nɛ ndu bákʉ nɔ, ɛnyiŋ ɛnɛ barɛmé kɛpǐntɨ báréme nyaka ěti yi éfú tɛtɛp. Nɛ yɔ kɛ bɔ bápày nyaka yěntɨkɨ nywɔbhé nɛywěmʉɛt ɛnap. 28 Yěndu bábhíkí ghó ntí anɛ bábhóŋɔ́ béɾɛm bɛ mangway yi, báɾɛm bɛ Páilet andɔ mangway Yesu. 29 Nɛ mánáŋá nókó békʉ yěntɨkɨ ɛnyiŋ mbɔ ɛnyu Ɛkáti Mandɛm éɾémé ěti yi, báféɾɛ yi amfǎy ɛkotákátí baɾɔk babhʉɾɛ amɛm nnɛm ɛnén bághókó ndu sɛtáɾébhé. 30 Yɛ̌ nɔ, Mandɛm akʉ yi apɛtnsɛm ndu nɛpém. 31 Nɛ ndu bɛyǎ manywɔp are bhesi bɛsí bo abhɛn bákɔ̀ nyaka nɛ yi bɛbho Gálili kpatɛ Yeɾúsalɛm. Bɔ́bhɔ kɛ báchí batísisé bhi ntá bo Israɛl. 32 Banábas nɛ mɛ sétwɔ fá bégháti beka Mbok Ndíndí bɛ baɾiɛp amɛn Mandɛm afyé nyaka nɛ bachĭmbɨ bhɛsé, 33 akʉ mó afǔ tɛtɛp ntá yɛsé bɛbháɾé bhó bhap, ndu ákú Yesu apɛɾɛnsɛm ndǔ nɛpém. Mandɛm akʉ baɾiɛp ɛmɔ afǔ tɛtɛp mbɔ ɛnyu ɛchi amɛm Ɛkáti Bakway, bɛbhók bɛpay bɛ Mandɛm aɾɛm bɛ:

‘Wɔ ɔchí Mówa,

nɛ ɛchɔŋ nchí rɛm kpoŋoroŋ bɛ Nchí Ɛtayɛ.’
34 Nɛ béyiŋɨ nɛkʉ anɛ Mandɛm akʉ Yesu ámpɛtnsɛm ndǔ nɛpém ɛnyu ɛnɛ yi ápú pɛɾɛ gú, Mandɛm aɾɛm nyaka bé: ‘Chɔŋ nchyé bhe áfɔ́k mbɔ ɛnyu mfyé nyaka baɾiɛp nɛ Debhít nɛ njɛt yi nɛ ébhɔŋ bɛbhak ɛnyu ɛyɔ.’ 35 Nɛ ndu bérɔŋ ambɨ, échí nɛbhʉɛt achák amɛm Ɛkáti Bakway bɛ Debhít aɾɛm ntá Mandɛm bɛ, ‘Ɔpú rɔ chɔŋ Mmu anɛ áchyé nɛpém ɛni ntá yɛ ámpɔ́ amɛm nnɛm.’
36 Mandɛm abhíkí rɛm nyaka mɛnyiŋ ɛbhɛn chi ěti Mfɔ Debhít mbɔnyunɛ Debhít ánáŋá nókó bɛtik Mandɛm áchyé yi ánkú fá amik ndu ayi mpok, agú akoŋo bachĭmbɨ bhi. Apɔɔ ndǔ nnɛm. 37 Mandɛm aɾɛm nyaka chi ěti mmu achák, anɛ yi ákú ápéɾénsɛm ndǔ nɛpém anɛ mmʉɛt ayi abhiki pɔɔ. 38 Bǒma diŋɨ́ yɛ ká bé chí ěti Yesu kɛ Mandɛm áfòŋoɾi bɛbú mbɔ ɛnyu séghàti bhe. 39 Diŋɨ́ ká bɛ yě agha anɛ ánókó Yesu, Mandɛm ǎsɔ̀t bɛ yi achi chak bɛsí bhi. Ɛbhé Moses épú kwáy békʉ nɔ ntá mmu. 40 Sɔt yɛka mpok bé ɛnyiŋ ɛné baɾɛmé kɛpǐntɨ básíŋɨ́ ékɛ́ fakari nɛ bhe. Nɔ́ chi ɛnyiŋ ɛné básíŋɨ́ bɛ, 41 ‘Bě bho bǎbyàk ɛnyiŋ ɛnɛ Mandɛm árèm, yiŋɨ́ ka mbaŋ sayri, mǎmbák maknkay, nɛ mǎngu, nɛ ntí bé mĕkù ɛnyiŋ ndu manywɔp ayɛka, ɛnɛ yɛ mángátí bhe, bǎpú noko wawak!’ ”

42 Ɛnɛ Pǒl nɛ Banábas báfù ndǔ ɛkɛɾé nɛnikímʉɛtí bo Israɛl, bo báre nik bó mmʉɛt bé mámpétnsɛm mandɔk ambɨ bɛghati bhɔ mɛnyiŋ ɛbhɛn ndu nywɔbhé nɛywěmʉɛt ɛnén nétwɔ ambɨ. 43 Bo báfú nókó ɛkɛɾé nɛnikímʉɛtí, bɛyǎ bo Israɛl nɛ bo abhɛn bápu bo Israɛl kɛ báchày Mandɛm, báré koŋo Pǒl nɛ Banábas. BɔPǒl básémti bhó bé mánté kpiɾí, mándɔkɔ nɔkɔ chi ambɨ bɛghɔkɔ mmʉɛt ndu bɛɾǐndu Mandɛm.

44 Ɛgháká nɔkɔ nywɔbhé nɛywěmʉɛt ɛnɛn nékòŋo, ɛtɔk ɛnkɛm étwó béghok Ɛyɔŋ Mandɛm. 45 Kɛ bo Israɛl bághó nókó ndǔ ngémtay bo báchèm aɾé ɛnyu ɛyɔ, bábhóŋ bɛyǎ mpabhamík nɛ bɔPǒl. Bábhó bɛsɔkɔti Pǒl mánkɛmɛ nɔkɔ ɛpúítí ndu yěntɨkɨ ɛnyiŋ ɛnɛ yi árèm. 46 Ɛyɔ ékʉ́ Pǒl nɛ Banábas bábhó béɾɛm kɛbhɔŋ bɛcháy bɛ, “Bě bo Israɛl kɛ sébhóŋɔ́ béyámbɨ bégháti Mbok Ndíndí anɛ áfú ntá Mandɛm. Kɛ tĕndu bǎbyàk yɔ́, nɛ bǎyíŋɨ mmʉɛt ayɛka bé bǎbhíkí kwáy bo abhɛn bábhóŋ nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ ngwénti, sérɔ̀ yɛ be nɛ sérɔ̀n ntá bo abhɛn bápú bo Israɛl nɛ yɔ. 47 Ɛnyu ɛyɔ kɛ Mandɛm Acha ághátí bhɛsɛ sɛnkʉ, mpok áréme bɛ,

‘Nkʉ wɔ ómbák ɛróŋɔ́ ntá bo abhɛn bápú bo
Israɛl,
bé ndǔ bɛtaŋ Mandɛm, ónkwak mmik nkɛm
ambɔŋ nɛpém.’ ”

48 Bo abhɛn bápú bo Israɛl bághókó nókó nɔ, bábhɔŋ bɛyǎ maŋák, bábhó béchyɛ bakak ntá Mandɛm ěti ɛyɔŋ ɛyi. Nɛ abhɛn Mandɛm áyábhé bé mámbóŋ nɛpém ɛnén nɛbhiki bhóŋ ngwɛnti, mánoko Mbok Ndíndí ěti Yesu. 49 Ɛyɔŋ Mandɛm étáka atú ɛtɔk wu ankɛm. 50 Kɛ bo Israɛl abhɛn báchí aɾé mányíkisi bati bǒbatí ɛtɔk ɛyɔ nɛ maném baghɔɾé abhɛn mánókó Mandɛm. Bákʉ bo báchyɛ Pǒl nɛ Banábas nɛnyok kpát bábók bhɔ báfá atú ɛtɔk ɛyap. 51 Pǒl nɛ Banábas bákwét mfok ɛtɔk ɛyɔ anɛ áchí bhó bɛkak bɛtɔŋ bé chɔŋ Mandɛm antáŋ bǒbhɔ ndu ɛnyiŋ ɛné bó bákú. Báfa báré róŋ Ikóniɔm. 52 Bakoŋo Yesu abhɛn ɛtɔk Antiɔk, bájwi nɛ maŋák nɛ Ɛfóŋó Bɛdyɛɾɛ abhak nɛ bhó sayri.

14

Pǒl nɛ Banábas bágháti Ɛyɔŋ Mandɛm amɛm ɛtɔk Ikóniɔm

1 Pǒl nɛ Banábas báchwóbhé nókó Ikóniɔm, báɾɔk báchwe ɛkɛɾé nɛnikímʉɛtí bo Israɛl baghati Mbok Ndíndí Yesu aɾɛ. Ɛfóŋó Bɛdyɛɾɛ abhak nɛ bhɔ. Ɛkú bɛyǎ bo mánóko. Bo abhɛn mánóko bábhák bo Israɛl nɛ bo bɛtɔk bɛchak. 2 Kɛ bo Israɛl abhɛn bábhíkí noko mbok Yesu bábho bɛɾɛm bɛpɔ̌ mɛnyiŋ ɛbhɛn ménɣikisi bati bo abhɛn bápú bo Israɛl. Bárɔ́bhɛ bé chí ntɨ nɛ bhɔ. 3 Pǒl nɛ Banábas babhak Ikóniɔm ndu ɛrɔɾi mpok mángati nɔkɔ bo mbok Acha kpoŋoroŋ kɛbhɔŋ bɛcháy. Mandɛm are tóŋ bo Ikóniɔm kpoŋoroŋ bé mbok anɛ bó Pǒl bághàti bho ěti bɛrǐndu ɛbhi achí tɛtɛp, akʉ nɔ ndu áchyé bhó bɛtaŋ békʉ mɛnyiŋɨ́ maknkay. 4 Ɛtɔk ékóɾɛ bɛbhe bɛpay, mbɔk bábhak ansɛm bo Israɛl, bo báchák bábhak nɛ bǒnto Yesu. 5 Mbɔk bo Israɛl nɛ abhɛn bápú bo Israɛl báchém nɛ bǒ batí bhap báká ɛyɔŋ émɔt bɛ mánchyɛ bǒnto Yesu ɛsɔŋɔri nɛ bɛ mantɛmti bhɔ nɛ batay mángwáy. 6 Bǒnto báriŋɨ nókó

nkaysi yap, bábʉ́ bárɔk atú Likáonia, ndu bɛtɔk Lístra nɛ Débe nɛ mbaŋ ɛnɛ ɛchi kɛkwɔt arɛ, 7 mángati nɔkɔ Mbok Ndíndɨ́ ɛ̌ti Yesu.

Pɔ̌l nɛ Banábas bábú mbéntí ɛtɔk Lístra

8 Mmufú achí nyaka ɛtɔk Lístra. Abhak mbéntí tɛ nɛbhe ɛni. 9 Ɛwak émɔ́t, abhak chókó anta nɔkɔ batú ndu ɛnyiŋ ɛnɛ Pɔ̌l árèm. Pɔ̌l ayiŋɨ yi dɪ̈ɪ́, ághó bé yí wu anókó bé Mandɛm ákwáy bébú yi. 10 Pɔ̌l arɛm nɛ ɛyɔŋ ɛtaŋatan bɛ, “Faté tɛ̌ chak!” Afate kpɛrɛp abho békɔ. 11 Ngémtay bo abhɛn bachi arɛ bághó nókó ɛnyiŋ Pɔ̌l ákʉ́, bábhó bébɨk ndu ɛyɔŋɔ́tɔk ɛyap, ɛyɔŋ bɔ̌ Likáonia mandɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Bɔmandɛm básɔt mmʉɛt bakwăŋwaŋ bátwɔ fá amɨk ntá yɛsɛ!” 12 Bárém bé Banábas chí mándɛm anɛ áká nnyén bé Sús, nɛ bɛ Pɔ̌l chi mándɛm anɛ áká nnyén bɛ Hɛmes mbɔnyunɛ yí kɛ achi nyaka ndɛmɛ kɛpi. 13 Ɛkɛrákap mandɛm nsé Sús échí nyaka nɛfi bɛfʉɛt nkok ɛtɔk. Nchiakap mandɛm nsé Seus asɔt maném mpɔŋ nɛ bɔchuchu abhɛn mání arɔk antí ɛtɔk mbɔnyunɛ yí nɛ ngémtáy bhó abhɛn báchi arɛ báyàŋ nyaka bɛchyɛ akap ntá Banábas nɛ Pɔ̌l. 14 Kɛ Banábas nɛ Pɔ̌l, bɔ̌nto Yesu, bághókó nókó ɛnyiŋ ɛné bɔ̌bhɔ báyàŋ bɛkʉ, batɨ achɔŋtɨ bhɔ amɛm kpát bádákáti ndɛn éyap amʉɛt. Bájɛt báchwe amɛm ɛká bo ɛyɔ nɛ bărí mándɛmɛ nɔkɔ bɛ, 15 “Bɔta, ndaká yi bákʉ ɛnyunɛ? Séchí nkwɔ chi bakwăŋwaŋ mbɔ bhe! Sétwɔ fá bégháti bhe Mbok Ndíndɨ́ ɛ̌ti Yesu bé măntɨk nsɛm ndʉ̄ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛbhɨkɨ bhɔŋ nsay măntwɔ́ ntá Mandɛm mmu áchyè nɛpém. Yí kɛ ághókó mfay nɛ mmɨk nɛ manyén nɛ mɛnyiŋ mɛnkɛm ɛbhɛn bɛchi arɛ́. 16 Ndu mpok anɛ áfʉɛ́rɛ́ ansɛm, aró nyaka bo bɛtɔkó mmɨk mankɛm mánkʉ mbɔ ɛnyʉ̄ bákónɔ́. 17 Yɛ̌ nɔ, abhɨkɨ rɔ nyaka bɛtɔŋ kpɔŋɔrɔŋ bé yí áchí. Akʉ bɛrítí mɛnyiŋ. Yí kɛ ákʉ̀ manyiɛp ámfú amfay nɛ ăchyè̀ mbwɔt ndʉ̄ ayi mpok, anchyɛ bhe nɛnyí́, anchyɛ manják.” 18 Pɔ̌l nɛ mmʉɛrɛ ywi bárɛm mɛnyiŋ ɛbhɛn békʉ̀ bo bhɔ mángó bé bɔ́ nkwɔ́ báchí chí bakwăŋwaŋ. Yɛ̌ nɔ, bábhíkí kwáy bɛchyɛt bɔ mbi bé béké chyɛ bhó akap ané babhɔŋɔ bɛchyɛ chi ntá Mandɛm.

19 Kɛ ébhíkí tat, mbɔk bo Israɛl báfú Antiɔk anɛ atú Pisídia, báchák báfú Ikóniɔm. Bákʉ́ bɛyǎ bo mánká nɛ bhɔ. Ɛkʉ batémti Pɔ̌l nɛ batay, básu bárɔk bárɔ antí ɛtɔk nɛ nkaysi bé anáŋ agu. 20 Kɛ mpok anɛ bakoŋo Yesu bárɔ́ŋɔ́ arɛ bákap yi, afate apɛtnsɛm ɛtɔk Lístra nɛ bhó. Néyí nókó, Banábas nɛ yi bárɔ bárɔk Débe.

Pɔ̌l nɛ Banábas bápɛtnsɛm Antiɔk amɛm atú Síria

21 Pɔ̌l nɛ Banábas báre ghati bo Mbok Ndíndɨ́ ɛ̌ti Yesu amɛm ɛtɔk Débe. Bɛyǎ bo mánoko nɛ bábho békóŋo Yesu. Bɔ Pɔ̌l bápɛt yɛ nsɛm Lístra nɛ Ikóniɔm nɛ Antiɔk anɛ Pisídia. 22 Báré fyé bakoŋo Yesu ntɨ mbaŋ ɛyɔ ɛnkɛm mánchyɛ nɔkɔ bhó manífé bé mándók ambɨ béte kpirí ndʉ̆ nɛsikínti ɛnap nɛ Yesu. BɔPɔ̌l bágháti bhó bɛ bábhɔŋ bɛghɔ bɛyǎ ɛsɔŋɔri kɛ mănchwe ndʉ̄ nɛpém ɛnén Mandɛm ăbhák Mfɔ wap. 23 Pɔ̌l nɛ Banábas báyap bɔ̆ batí ndu yɛ̆ntikɨ ɛkɛrɛ́ Mandɛm. Báfyé bhó amɔ Yesu Acha mmu bó básíkí ntɨ nɛ yi ndu nɛnikímʉɛt nɛ nɛtarénsay.

24 Báfʉɛt yɛ atú Pisídia, bárɔk atú Pamfília. 25 Aré, bágháti mbok Yesu amɛm ɛtɔk Pɛga. Báfá Pɛga basɛp bárɔk Atália. 26 Básót achwĭnyén bɛfu Atália bápɛtnsɛm Antiɔk. Amɛm ɛtɔk Antiɔk kɛ̆ bɔ̆nto Yesu mánikímʉɛt ɛ̌ti Banábas nɛ Pɔ̌l bɛ bɛrĭndu Mandɛm mémbák nɛ bhɔ ndʉ̄ bɛtik ɛbhɛn bákʉ́ kɛ bápɛtnsɛm Antiɔk. 27 Báchwóbhé nókó Antiɔk, babhɨŋɨ Bɔ̆ nkwɔ́ Yesu báchɛm nɛbhʉɛt amɔt. Bágháti bhó mɛnyiŋ mɛnkɛm ɛbhɛn bɔ bákʉ́ ndu bɛtaŋ Mandɛm, nɛ ɛnyu Mandɛm ánénɛ́ mbi bé bo abhɛn bápú bo Israɛl mánsíkí ntɨ nɛ Yesu. 28 Babhak aré nɛ bakoŋo Yesu ndʉ̄ mpăy bataŋ.

15

Bɔ̆bati nkwɔ́ Yesu bákɛm ɛchɛmɛ ɛgho Yerúsalɛm

1 Bo báfú Judéya bátwɔ́ Antiɔk bábhó bɛtɔŋ bɔ̆nkwɔ Yesu mándɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Mandɛm apú kway bépémɛ mmu mbák babhɨkɨ syɛp yí bɛkoŋo ɛbhé Moses.” 2 Pɔ̌l nɛ Banábas bákém ɛtaŋtí ɛpʉ́ítí nɛ bhó ɛ̌ti ndaka wu kɛghó ntí. Ɛkʉ baka ɛyɔŋ émɔt bɛ Pɔ̌l nɛ Banábas nɛ mbɔk bakoŋo Yesu abhɛn Antiɔk mándók Yerúsalɛm, mángó bɔ̆nto nɛ bɔ̆bati nkwɔ́ Yesu ɛ̌ti ndaka wu. 3 Bafa bare rɔŋ mbɔ ɛnyʉ̄ nkwɔ Yesu bátó bhó. Ɛné bárɔ̀ŋ atú Foníshia nɛ atú Samária, báre téé ndʉ̄ bɛtɔk ɛbhɛn bɛchi ambi mángati nɔkɔ bɔ̆nkwɔ́ bé bo abhɛn bápú bo Israɛl mánóko mbok Yesu nkwɔ. Ɛyɔ échyɛ bakoŋo Yesu bɛyǎ maŋák. 4 Báchwóbhé nókó Yerúsalɛm, bɔ̆nkwɔ, nɛ bɔ̆nto Yesu nɛ bɔ̆batí ɛtɔk básɔt Pɔ̌l nɛ Banábas nɛ bo bachak nɛ maŋák. Pɔ̌l nɛ Banábas bágháti yɛ bhó mɛnyiŋ mɛnkɛm ɛbhén Mandɛm ákwáká bɔ mankʉ. 5 Kɛ mbɔk bakoŋo Yesu abhɛn bachi bɔ̆nkwɔ Fárisi bághókó nókó nɔ, báfáte babho bérɛm bɛ, “Bábhoŋ bɛsyɛp bɔ, mángati bhɔ bɛ mámbʉrɛ bɛbhé Moses.”

6 Bɔ̆nto Yesu nɛ bɔ̆batí bapɛt bachɔkɔ bɛyiŋɨ ndaka wu. 7 Bátát nɔkɔ aré ndu bárèm ndaka wu, Píta afate aghati bhɔ bɛ, “Bɔ̆ma, bărinɨ bɛ Mandɛm anáŋ ayap mɛ nénti ɛnɛka tɛ mpok anɛ áfʉɛ́rɛ́ ansɛm bé ngati Mbok Ndíndɨ́ ɛ̌ti Yesu ntá bo abhɛn bápú bo Israɛl bé bɔ́ nkwɔ́ mangok, mánoko. 8 Nɛ Mandɛm mmu arinɨ bati bo mankɛm, atɔŋ kpóŋórɔŋ bé bo abhɛn bápú bo Israɛl bákway ménóko nkwɔ. Akʉ nɔ́ ndu áchyé bhó Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ

nkúbhé mbɔ ɛnyu yi achyɛ nyaka bhɛsɛ.
9 Afoŋɔri bɛbú bhap ndu básíḱí nti nɛ Yesu
nɛ akɛ tóŋ bé bɛsɛ bo Israɛl séchí kɛkúrí nɛ
bhɔ. 10 Ntí anɛ bǎyàŋ yɛ mɛmɔ Mandɛm,
béghɔ mbák chɔŋ yi ambé nti achí bé yí?
Ndaká yí bǎchyè batu anɛ yɛ̌ chi bachǐmbi
bhɛsɛ babhiki kway nyaka bɛpɔkɔ ntá bo
abhɛn bachi bakoŋo Yesu? Yɛ̌ chi bɛsɛ nkwɔ
sébhiki kway bɛpɔkɔ batǔ yɔ. 11 Ɛbhíḱí ri
bɛkʉ nɔ! Sénoko bé Mandɛm ǎpèmɛ bhɛsé chí
ěti bɛrǐndu ɛbhɛn Yesu Acha átóŋɔ́ bhɛsé nɛ
nkúbhé ɛnyu yɔ kɛ ǎpèmɛ bo nkwɔ."

12 Pita árém nókó nɔ, ɛchɛmɛ ɛnkɛm ékwén
kpák ndu béghok ndu Banábas nɛ Pǒl
bághàti bhɔ ěti mɛnyiŋ́ maknkay ɛbhɛn
Mandɛm áchyé bhó bɛtaŋ, bákú nɛnti bo
abhɛn bápú bo Israɛl. 13 Mánáŋá nókó bérɛm
ɛnyiŋ ɛnɛ bárèm, Jems afate abho bérɛm bɛ,
"Bǒma, ghók ká ɛnyiŋ ɛnɛ měrèm! 14 Símiɔn
anaŋ ághátí bhɛsɛ ɛnyǔ Mandɛm ábhó bɛtɔŋ
bé akɔŋ bo abhɛn bápú bo Israɛl nkwɔ, nɛ
ayap mbɔk ɛyap bɛ mámbák bǒbhi. 15 Nɛ
ɛnyiŋ ɛnɛ yi árémé ékɔ ndɔŋ amɔt nɛ mɛnyiŋ
ɛbhén barɛmé kɛpǐnti bárémé mbɔ ɛnyu
básíŋ́ bɛ 16 'Ansɛm mpok, chɔŋ mpɛtnsɛm
mpɛt ntee ɛkɛt Debhít ɛné ékwéné. Chɔŋ njoŋ
ɛkɛt ɛné ébáy mmʉɛt amik nkʉ yɔ ɛmpɛt ɛnte.
17 Chɔŋ nkʉ nɔ bɛ bǒbhɔ mankɛm mámbo
bɛyaŋ mbi bétwɔ ntá ya, yɛ̌ chi bo abhɛn
bápú bo Israɛl, mankɛm abhɛn mbíŋ́ bɛ
mámbák bǒbha nkwɔ. 18 Nɔ kɛ Mandɛm
Acha mmu akʉ bo mándiŋi mɛnyiŋ ɛbhɛn
arɛmɛ tɛsáy.' " * 19 Jems arɔk ambi bérɛm bɛ,
"Ndu nkaysi aya, séképɛrɛ soŋɔri bǒ abhɛn
bápú bo Israɛl abhɛn bátwɔ́ ntá Mandɛm.
20 Sénsíŋ chí ɛkáti séngáti bhɔ bɛ báké nyiɛ
nɛnyíé nɛ nya anɛ áfú ndǔ akap anɛ báchyé
ntá mandɛm nsé, nɛ bɛ mándɔ ɛpúsí, nɛ bɛ
báké nyié nya ɛné manoŋ amap ábhíḱí rɔŋ
amik, nɛ bɛ báké nyiɛ manoŋ. 21 Sénsíŋ bó
nɔ mbɔnyunɛ bábho bépay bɛbhé Moses
ɛbhén amɛm bɛkɛré nɛnikímʉɛt bo Israɛl
tɛntɛp, ndu yěntiki nywɔbhé nɛywěmʉɛt, nɛ
bo yěntiki ɛtɔk báriŋi bhɔ."

Básíŋ ɛkáti ntá bǒnkwɔ́ abhɛn bápú bo Israɛl

22 Bǒnto Yesu nɛ bǒbatí nɛ bǒnkwɔ́ Yesu
mankɛm bághó bé chí ɛrítí nkaysi. Báká
ɛyɔŋ émɔt bɛ mánjáp bo mánto Antiɔk nɛ
Pǒl nɛ Banábas. Báyáp yɛ Sáilas nɛ Júdas
anɛ nnyén ɛni néchák néchí bɛ Básabas. Bɔ
batí apay bábhak bǒbatí nkwɔ Yesu. 23 Ɛkáti
ɛné báchyé bhó mándók nɛ yɔ éré rɛm bɛ,
"Bɛsé bǒnto Yesu nɛ bǒbatí nɛ bǒnkwɔ́ Yesu
mankɛm sékàka be bǒmáyɛsɛ abhɛn bápú bo
Israɛl awu Antiɔk, nɛ abhɛn Síria nɛ abhɛn
Silísha. 24 Séghok bɛ mbɔk bo báfu fá ntá
yɛsé batwɔ awu nɛ nɛtóŋ ɛnap béchyɛ bhe
ɛsɔŋɔri nɛ bafyɛ bhe ɛbyɔk anti ɛné sébhíḱí
tó bhó. 25 Ɛti yɔ kɛ séchókó, sɛkǎ ɛyɔŋ émɔt
bé sénjap bo sénto ntá yɛka nɛ abhɛn ɛkɔŋ
abhɛsɛ, Pǒl nɛ Banábas, 26 bo abhɛn báká
nɛwú ěti Acha ywɛsɛ Yesu Kristo. 27 Sétò yɛ
Júdas nɛ Sáilas ntá yɛka. Mǎnaŋ mǎngáká
awu chɔŋ mángati bhe bɛsí nɛ bɛsi nkúbhé
mɛnyiŋ ɛbhɛn sénsíŋ́ amɛm ɛkáti. 28 Ɛchí
bé sébhɔŋ nkaysi amɔt nɛ Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ bɛ
séké chyɛ bhe batu áchák anɛ acha bɛbhé
ɛbhɛn bǎbhóŋɔ́ bɛbhʉrɛ. 29 Nɔ chi bɛ bǎké
nyié nɛnyíé ɛnɛn nɛfǔ ndǔ akap ané báchíɛ
ntá mandɛm nsé, nɛ bǎké nyié manoŋ, nɛ yɛ̌
chi nnya anɛ manoŋ ami ábhíḱí rɔŋ amik.
Nɛ bɛ mǎndó ɛpúsí. Mbák mǎndó mɛnyiŋ
ɛbhɛn, chɔŋ émbak ɛríri nɛ bhe. Mǎnchɔkɔ
sayri."

30 Bǒbhɔ bati anwi báfa Yerúsalɛm barɔk
Antiɔk. BɔPǒl bábhíŋi nkwɔ́ Yesu báchém
nɛbhʉɛt amɔt bachyɛ bhɔ ɛkáti ɛnɛ bapɔkɔ.
31 Bápáy nɔkɔ yɔ, maníé amɛn áchi amɛm
éfyé bo Antiɔk nti, bábhɔŋ maŋák. 32 Júda
nɛ Sáilas babhak barɛmé kɛpǐnti. Bágháti
bǒnkwɔ Yesu bɛyǎ mɛnyiŋ ndu béfyé bhó
nti nɛ békwák bɔ mántaŋ ndu nɛsikínti ɛnap
nɛ Yesu. 33 Báchókó nókó aré nɛ bhó ndu
mómbiŋ́ mpok, bǒnkwɔ́ Yesu bátík bhó, nɛ
maŋák bɛ mámpétnsɛm Yerúsalɛm ntá bo
abhɛn bátó bhó. 34 [Kɛ Sáilas akʉ nti bérɔp
Antiɔk.] 35 Pǒl nɛ Banábas bárɔp Antiɔk. Aré,
báre tóŋ, mángati nɔkɔ bo ɛyɔŋ Acha nɛ bɛyǎ
bo báchák nkwɔ.

Ákóré ákwén néntí Pǒl nɛ Banábas

36 Ɛwak émɔt, Pǒl arɛm ntá Banábas bɛ,
"Sémpɛtnsɛm ndu yěntiki ɛtɔk ɛnɛ séghátí
ɛyɔŋ Acha arɛ séngó ndǔ bǒnkwɔ́ báchí."
37 Banábas are yáŋ bé mánsót Jǒn Mák
yí ándók nɛ bhɔ. 38 Kɛ Pǒl kɛka bé échi
sayri bésɔt yi mbɔnyunɛ aró nyaka bhɔ ɛtɔk
Pamfilia ɛné bábhíḱírɛ naŋa bɛtik ɛbhap.
39 Ɛti yɔ, Pǒl nɛ Banábas bákém bɛyǎ ɛpúítí
kpát akɔrɛ akwɛn nɛnti nap. Banábas asɔt
Jǒn Mák báchwe achwǐnyén, bárɔk Sáyprɔs.
40 Kɛ Pǒl ayap chi Sáilas. Bǒnkwɔ́ Yesu
mánikmʉɛt bɛ bɛrǐndu Acha mémbak nɛ
bhɔ. 41 Pǒl asɔt Sáilas bárɔk Síria nɛ Silísha
ɛné yi afyé nti nta bakwɔ́ Yesu abhɛn báchí
arɛ nti.

16

Timɔti arɔk nɛ Pǒl nɛ Sáilas

1 Pǒl nɛ Sáilas barɔk baghaka Débe nɛ bafu
nɔkɔ arɛ barɔk Lístra. Nkoŋo Yesu amɔt
abhak aré anɛ áká nnyén bé Timɔti. Máyi ab-
hak mmu Israɛl anɛ ánókó Yesu, kɛ aywi chí
abhak mmǔ Grik. 2 Bǒnkwɔ abhɛn Lístra nɛ
Ikóniɔm bárèm nyaka ɛriri ěti Timɔti. 3 Ɛká
Pǒl are yaŋ bɛsɔt Timɔti bɛ andɔk nɛ bhɔ.
Akʉ yɛ básyép yi mbɔnyunɛ bo Israɛl bachi

* **15:18** Yiŋ́ ɛkáti Ɛmos 9.11-12 nɛ Aisáya 45.21.

nyaka ndŭ bɛtɔk ɛbhɔ nɛ báríŋɨ bɛ chi Tímɔti achi chi mmŭ Grik. * 4 Arɔk yɛ nɛ Pŏl nɛ Sáilas. Ndu bárɔ̀ŋ, mángati nɔkɔ bo ndu yĕntikɨ ɛtɔk ɛnɛ bachwɔbhɛ arɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn bŏnto nɛ bŏbati ɛtɔk abhɛn bachi Yerúsalɛm bárémé, nɛ mánsɛmti nɔkɔ bhɔ́ bɛ mámbʉrɛ bɛbhé ɛbhɔ sayri. 5 Ɛyɔ ɛkʉ bakwɔ Yesu bárɔk ambɨ bésikɨ ntɨ nɛ Yesu, nɛ mpăy yap anjá andɔkɔ nɔkɔ chi ambɨ.

Pŏl aghɔ́ kɛnɔ́ amɨk anti fúú bɛ bábhɛ̀ŋɨ yi ndŭ ɛtɔk Masidónia

6 Pŏl nɛ Sáilas nɛ Tímɔti baghat bafʉɛt atú Frijia nɛ atú Galéshia mbɔnyunɛ Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ abhíkí ka bɛ mángati bo Ɛyɔŋ Mandɛm atú Esia. 7 Bágháká nɔ́kɔ́ kékwɔ́t nɛ ndiɛrɛ ɛbhɨ Mísia nɛ Bitínia, báré yaŋ bɛrɔŋ atú Bitíni, kɛ Ɛfóŋɔ́ Yesu kɛka bɔ́ mándɔ́k. 8 Ɛkú baghat bafʉɛt atú Misia, bárɔ́k Troas. 9 Aré, Pŏl aghɔ́ kɛnɔ́ amík antifú nɛ bɛti ndŭ mmu Masidónia áté ánɨ̀kmʉɛt andɛm nɔkɔ ntá yi bɛ, “Twɔ́ fá Masidónia kwak bhɛsɛ!” 10 Pŏl ághó nɔ́kɔ́ kɛnɔ́ ɛkɔ, séká bé Mandɛm abhíŋí bhɛsé séndɔ́k séngátí Mbok Ndíndí ntá bŏ atú Masidónia. Témté wu, Mmɛ Lukas nchɛm nɛ bhɔ sétóŋti mmʉɛt bérɔ́ŋ aré. †

Lídia anoko Mbok Ndíndí ĕti Yesu ɛtɔk Fílipi

11 Séchwe áchwi anɛ árɔ̀ŋ Troas. Sérɔk téé ségháká Samótras, ɛtɔk ɛné nnyén nékábhé. Ɛgháká nɔ́kɔ́ ntɨnywɔp, ségháká Neápolis. 12 Séfú nɔkɔ aré, sɛkɔ amik ségháka Fílipi. Fílipi abhak ɛtɔk ɛgho atú Masidónia, nɛ abhak antɛn Mfɔ Rom. Sébhak Fílipi ndu mpăy manywɔp. 13 Ɛgháká nɔ́kɔ́ nywɔbhé nɛywĕmʉɛt bo Israɛl, séfú amɛm ɛtɔk sérɔk angɔkɔnyén ndŭ nɛbhʉɛt anɛ sékáysí bé bo báchɛ̀m arɛ ménɨkmʉɛt. Séchókɔ amik séndɛm nɔkɔ kɛpɨ nɛ baghɔré abhɛn báchémtí aré. 14 Ngɔré amɔt anɛ aká nnyén bɛ Lídia afʉ ɛtɔk ɛgho ɛnɛ babhɨŋɨ bɛ Tiatíra. Abhak nkɔsíé ndŭ ndɛn ɛné échí mmʉɛt chu nɛ éyá nkáp. Achyɛ nyaka Mandɛm kɛnókó. Mandɛm akʉ yi anɛnɛ ntɨ ɛni aghók sayri nɛ anoko ɛnyiŋ ɛnɛ Pŏl árɛ̀m. 15 Bájwiti yi nɛ *ɛfo ɛyi. Anik bhɛsɛ mmʉɛt arɛm bɛ, “Mbák bäsɔt mɛ mbɔ mmŭ anɛ ánókó Yesu tɛtɛp, twɔ́ ká chɔkɔ́ ɛkɛt ɛyá.” Anyiɛrɛ bhɛsé ɛnyu ɛyɔ kpát sɛrɔk.

Báfyé Pŏl nɛ Sáilas kɛnɔŋ ɛtɔk Fílipi

16 Ɛwak émɔ́t, ɛné sérɔ̀n ndŭ nɛbhʉɛt nɛnikímʉɛt, sétémɛri móngɔsɔ́ŋ anɛ áchi nsɛm. Ɛfóŋɔ́ ɛbáɛbʉ ɛbhak nɛ yi ékú are rém mɛnyiŋ ɛbhɛn bébhɔŋɔ bɛfakari. Ɛyɔ échyɛ̀ nyaka bo abhɛn bábhóŋɔ́ yí bɛyă nkáp. 17 Aghɔ́ nɔ́kɔ́ bhɛsɛ nɛ Pŏl, abho bɛkoŋɔ bhɛsɛ ambɨkɨ nɔkɔ bɛ, “Bŏbhɛn chí bŏ bɛtok Mandɛm mfay! Bághàti bhe ɛnyu Mandɛm ápɛmɛ bho.” 18 Arɔk ambɨ bɛkʉ nɔ ndŭ bɛyă manywɔp kpát ntɨ nébé Pŏl, ayibhiri mmʉɛt asáy ɛfóŋɔ́ ɛbúbʉ ɛné échí ngosóŋ wu amʉɛt bɛ, “Ndŭ nnyén Yesu Kristo nchí ghati wɔ bɛ ómfú yí amʉɛt.” Témté wu ɛfóŋɔ́ ɛbúbʉ yɔ érɔ́ ngɔsóŋ wu.

19 Ndu éfákárí nɔ, bo abhɛn bábhóŋɔ́ yi bághɔ́ bɛ mbĭ wap bɛbhɔŋ nkáp áchoŋti. Bákém Pŏl nɛ Sáilas, báya gbaka gbaka gbaka bárɔk nɛfisiɛ, bɛsí bŏbatí ɛtɔk, amɛm ɛkɛré manyé. 20 Bágháká nɔ́kɔ́ aré bárɛm bɛ, “Bŏbhɛn chí bo Israɛl nɛ báchyɛ̀ ɛsɔŋɔri amɛm ɛtɔk ɛyɛsé. 21 Bátɔ̀n bhɛsɛ bɛpiŋɨ́tɔk ɛbhén ɛbhé ɛyɛsé ébhíkí ka bɛ sénkóŋɔ́. Séchí bo Rom nɛ sépú kwáy békóŋo bɛpiŋɨ́tɔk ɛbhap.” 22 Bɛyă bo abhɛn bachi arɛ bachɛm nɛ bŏ ngɔsóŋ wu bɛbhat bɔPŏl barak amʉɛt. Bataŋá manyé báchyé ɛyɔŋ, báyók bó ndɛn amʉɛt nɛ bádén bó nɛ bɛkpa. 23 Bádén nɔ́kɔ́ bhɔ́ sayri, bágʉép bhɔ́ ɛkɛrékɛnɔŋ, bágháti mmu anɛ ábhàbhɛri ɛkɛrékɛnɔŋ bé ánsɔt mpok bé báké bʉɛ. 24 Mbabhɛri wu ághókó nɔ́kɔ́ nɔ, asɔt bhɔ́, arɔk afyé ndu mákɛt anɛ achi tɛ amɛm. Báfyé bhɔ́ bɛko bɛkak. ‡ 25 Kɛ égháká nɔ́kɔ́ mbɔ néntíbhɛti, Pŏl nɛ Sáilas babho mɛnikmʉɛt mánkway nɔkɔ bakwáy ndu bɛbiti Mandɛm, batĭ bŏkɛnɔŋ bachak mángoko nɔkɔ. 26 Bápérɛ ghɔ́ nɛnyikisí mmik nékwén, kpát mmik anɛ báté ɛkɛrékɛnɔŋ aré anyikisi. Babhĭnywɔp ánénɛ ndŭ mmʉɛt yap témté, ngɛm ɛné báfé bŏkɛnɔŋ nɛ yɔ ékáŋári ɛnkɛm, ékwénti amik. 27 Mbabhɛri ɛkɛrékɛnɔŋ afate. Aghɔ́ nɔ́kɔ́ babhĭnywɔp fúfú, akaysi bé bŏkɛnɔŋ mankɛm bábʉɛ. Agwɔp akparɛnja ywi ndu bɛway mmʉɛt. 28 Kɛ Pŏl abik arɛm bɛ, “Ɔké way mmʉɛt. Bɛsé mankɛm séchí fá!” 29 Mbabhɛri wu arɛm bé mántwɔ́ yí nɛ ɛróŋɔ́. Bátwɔ́ nɔ́kɔ́ nɛ yɔ́, arɔk ɛkɛrékɛnɔŋ ntiét ntiɛt akwén ndŭ bɛkak Pŏl nɛ Sáilas angwɛrɛ nɔkɔ nɛ bɛcháy. 30 Asɔt yɛ bɔ́ nɛfí abhép bɔ́ bé, “Bɔtá, choŋ nkʉ yi kɛ Mandɛm ampɛmɛ mɛ?” 31 Bákémɛ yí bɛ, “Nokó Yesu Acha nɛ choŋ Mandɛm ampɛmɛ wɔ nɛ ɛfo ɛyɛ ɛnkɛm.” 32 Bɔ Pŏl bágháti yɛ yí nɛ ɛfo ɛyi Mbok Ndíndí ĕti Yesu Acha. 33 Nkúbhé bɛti ɛbhɔ, asɔt bhɔ́ témté aso bɛfʉɛt ɛbhap. Pŏl nɛ Sáilas bájwiti yi nɛ ɛfo ɛyi ɛnkɛm. 34 Asɔt yɛ bɔ́ ɛkɛt ɛyi achyɛ bhɔ́ nɛnyíé. Yi nɛ ɛfo ɛyi ɛnkɛm bájwi nɛ manják bɛ mánóko Mandɛm. 35 Néyí nɔ́kɔ́ bŏ batí ɛtɔk bátó bŏ mbĭŋ nkú ntá mbabhɛri ɛkɛrékɛnɔŋ nɛ ɛyɔŋ bɛ, “Dŏ bŏbhɔ mándɔk!” 36 Mbabhɛri ághókó nɔ́kɔ́ nɔ arɔk

* **16:3** Bo Israɛl bachi nyaka Lístra nɛ Ikóniɔm. Ndu Pŏl áyàŋ bɛ bo Israɛl mangok ɛnyiŋ ɛnɛ yi ághàti bhɔ, akʉ básyɛp Tímɔti. Bo Israɛl bárɨŋɨ nyaka bɛ babhɨkɨ syɛp Tímɔti mbɔnyunɛ ɛtayi achi nyaka mmu Grik, kɛ máyi mmu Israɛl. † **16:10** Lukas mmu asíŋí ɛkáti ɛné achɛm mmʉɛt nɛ bɔPŏl, are kɔ nɛ bhɔ. ‡ **16:24** Bɛko: Chi mbɨŋí mɛnɔk ɛnɛ bo Rom bágwɔt nyaka bo bɛkak bɛ báké bʉɛ mamfu ɛkɛrékɛnɔŋ.

aghati bəPɔ̌l bɛ, “Bŏbatí báto ɛyəŋ bɛ ndə be măndɔ́k. Băkwáy yɛ bɛrəŋ. Mănkɔ sayri.” 37 Kɛ Pɔ̌l arɛm ntá bo mbɪ̌ŋ nkú bɛ, “Báway bhɛsɛ nɛ mantɛm bɛsí bho, mámɛsɛ bhɛsé ɛkerékɛnəŋ ɛné bábhɨkɨ taŋ bhɛsɛ yĕndu sɛchi bŏ Rom. Néne, báyàŋ sémfú séndɔ́k bhésé bhésé? Wáwák! Bɔ́ babhəŋ bŏbatí bábhəŋ bétwɔ ndu mmʉɛt ɛyap mámfɛrɛ bhɛsé.” 38 Bŏ mbɪ̌ŋ nkú bápɛtnsɛm baghati bŏbatí ɛnyɨŋ ɛnɛ Pɔ̌l arɛmɛ nɛ bághókó nókó bé Pɔ̌l nɛ Sáilas báchí bŏ Rom, bɛcháy bɛkɛm bɔ. 39 Babhɔ̆ŋ bŏbatí bárɔ́k yɛ mánɨkmʉɛt ntá Pɔ̌l nɛ Sáilas bɛ mămfóŋórí bhó. Báférɛ yɛ bəPɔ̌l ɛkerékɛnəŋ, mánɨ́kmʉɛt ntá yap bɛ mándó ɛtɔk ɛyap. 40 Pɔ̌l nɛ Sáilas báfú yɛ ɛkerékɛnəŋ, bárɔk ɛkɛt Lídia. Bátémɛri bŏnkwɔ Yesu arɛ báchíɛ bhɔ manɨ́é nɛ báfyé bó ntɨ. Báfá yɛ ɛtɔk ɛyɔ.

17

Ɛnyɨŋ ɛné ɛ́fákári Tɛsalónika

1 BɔPɔ̌l bárɔk báfʉ́ét bɛtɔk Amfipolis nɛ Apolónia báchwɔp ɛtɔk Tɛsalónika, nɛbhʉɛt anɛ ɛkɛré nɛnɨkɪ́mʉɛtí bo Israɛl ɛchi. 2 Pɔ̌l arɔk achwe amɛm ɛkɛré nɛnɨkɪ́mʉɛtí ɛyɔ. Yĕntiki ɛbhak yí árɔ́ŋɔ́, ɛnyu ɛyɔ kɛ yí ákʉ̀ nyaka. Ndŭ bɔsɔnde barat are fyé mbok nɛ bhɔ ndu bɛkʉ bɔ mámbɔŋ nɛjwĭmɛm ndŭ mɛnyɨŋ ɛbhɛn bɛchi amɛm Ɛkáti Mandɛm, 3 nɛ anɛnɛ nɔkɔ nɛ antɔŋ nɔkɔ bɛ Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ătò, abhɔ̆ŋ nyaka bɛghɔ ɛsɔŋɔri nɛ angú, kɛ ampɛtnsɛm ndŭ nɛpém. Pɔ̌l are ghati bhó bɛ, “Yesu mmu nchí ghati bhe mɛnyɨŋ ĕti yi kɛ áchí Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ătò.” 4 Mbɔk ɛyap mánóko, báchém mmʉɛt nɛ Pɔ̌l. Bɛyă bŏ Grik abhɛn mánɪ̀kmʉɛt ntá Mandɛm bo Israɛl nɛ bɛyă maném baghɔré ɛtɔk ɛyɔ mánóko nkwɔ, báchém mmʉɛt nɛ bəPɔ̌l mbɔ bakoŋo Yesu. 5 Kɛ mbɔk bo Israɛl bábhəŋ mpabhamík nɛ bəPɔ̌l. Manyokoti bo abhɛn bághabhɛ ghap nɛ bákʉ bo mángʉ́ép ɛbyɔk ɛtɔk. Bárɔ́k bádákáti babhĭnywɔp báchwe amɛm ɛkɛt ɛnɛ mmu anɛ áká nnyén bɛ Jáson ndu bɛyaŋ Pɔ̌l nɛ Sáilas bɛ mánsɔt bhɔ mandɔk ndŭ nchɛmti bo abhɛn bachi nɛfí. 6 Kɛ ndŭ bábhɨkɨ ghɔ bəPɔ̌l, báyá Jáson nɛ bŏnkwɔ́ Yesu báchák gbaka gbaka gbaka bárɔ́k ntá bŏbatí ɛtɔk nɛ bhɔ, mambɨkɨ nɔkɔ bɛ, “Bŏ abhɛn bákɔ̀ mbănkɛm mánchyɛ nɔkɔ ɛsɔŋɔri bátwɔ fá nkwɔ́ 7 nɛ Jáson asɔt bó afyé anywóp. Bó mankɛm bákʉ̀ mɛnyɨŋ ɛbhén bétɔ̀ŋ bé bápú bhʉɛrɛ bɛbhé mfɔ ngo anɛ Rom mándɛmɛ nɔkɔ bɛ Mfɔ achák áchí anɛ aka nnyén bɛ Yesu.” 8 Bŏbatí nɛ bŏtɔk bághók nókó nó, batí átáka bhɔ amɛm. 9 Bákʉ Jáson nɛ bŏnkwɔ bhɔ bághókɔ nkáp ndu bɛtɔŋ bɛ bápú pɛrɛ chyɛ ɛsɔŋɔri. Bárɔ́ yɛ bó mandɔk.

BəPɔ̌l barɔk ɛtɔk Béroa

10 Ɛgháká nókó nɛ bɛti, bŏnkwɔ́ bátɪ́ŋ bákʉ́ Pɔ̌l nɛ Sáilas bábʉ́ɛ barɔk ɛtɔk Béroa. Aré, bárók báchwé ɛkɛré nɛnɨkɪ́mʉɛtí bo Israɛl. 11 Bo Israɛl abhɛn Béroa bábhóŋ nti bɛghok mbok Yesu ané Pɔ̌l nɛ Sáilas bághàti bhɔ écha abhɛn Tɛsalónika, mbɔnyunɛ básĭɛpti nyaka Ɛyɔŋ Mandɛm nɛ bɛyă ɛkwak. Báre chak Ɛkáti Mandɛm bɛghɔ mbák mɛnyɨŋ ɛbhɛn Pɔ̌l átɔ̀ŋ bɛchi tɛtɛp. 12 Ɛkʉ bɛyă-bhap mánóko Yesu Acha. *Maném baghɔré Grik nɛ bɛyă babhakanɛm mánóko nkwɔ́. 13 Kɛ bo Israɛl abhɛn Tɛsalónika bághókó nókó bɛ Pɔ̌l ăghati Ɛyɔŋ Mandɛm ɛtɔk Béroa nkwɔ́, bárók aré mányíkísi batɪ̆ bo, bɛ mánchyé bəPɔ̌l ɛsɔŋɔri. 14 Témté wu, batɪ̆ bŏ nkwɔ́ Yesu bátík Pɔ̌l bɛ andɔk tɛ angɔkɔnyén, kɛ Sáilas nɛ Timɔti báróp Béroa. 15 Bo abhɛn bárɔ́ŋɔ́ nɛ Pɔ̌l, barɔk nɛ yi kpát bágháka Atɛns. Pɔ̌l aghati yɛ bhɔ mpok anɛ bápètnsɛm bé mángátí Sáilas nɛ Timɔti bɛ mánjáŋ mbi mántɛmɛri yi ayak amɛm ɛtɔk Atɛns.

Ɛnyɨŋ ɛné ɛ́fákári nɛ Pɔ̌l ɛtɔk Atɛns

16 Ɛné Pɔ̌l ánòŋ Timɔti nɛ Sáilas ɛtɔk Atɛns, nti néré sɔŋɔri yi amɛm bɛghɔ bé ɛtɔk éjwí nɛ bɛbhó njɔ ɛnɛ bo básɔt mbɔ bɔmandɛm. 17 Ɛkʉ́ are rɔŋ ɛkɛré nɛnɨkɪ́mʉɛtí bo Israɛl yĕntiki nywɔp ankɛm nɔkɔ ɛpʉ́ítí nɛ bhɔ nɛ bŏ Grik abhɛn mánóko nyaka Mandɛm nkwɔ. Arəŋ nyaka nkwɔ nɛfisiɛ yĕntiki nywɔp ankʉ nɔkɔ ɛnyumót nɛ bo abhɛn bátwɔ̀ áré. 18 Bŏfú bábhak abhɛn bátɔ̀ŋ mɛnyɨŋ ɛbhɛn békɔ̀ ndɔ́ŋ ámót nɛ bakoŋo Ɛpikurɔs nɛ bɔ Stɔik, * Bó nkwɔ́ bákɛ̀m nyaka ɛpʉ́ítí nɛ yi. Pɔ̌l ăghàti nyaka bho mɛnyɨŋ ĕti Yesu andɛmɛ nɔkɔ bé chɔŋ bawú mámpɛtnsɛm ndŭ nɛpém. Ɛkʉ́ mbɔk ɛyap báré way Pɔ̌l mandɛmɛ nɔkɔ bé, “Ɛchɨŋtɪ́ ɛnyɨŋ ɛnɛ nkwɔ́ ărèm nó mbɔŋ yi?” Báchák bɛ, “Ɛchí mbɔ bɛ yi ăghàti bho chí ĕti bɔmandɛm abhɛn sébhíkí rɨŋɨ fá ɛtɔk ɛnɛ.” 19 Básɔt Pɔ̌l barɔk Ariyopagɔs, nɛbhʉɛt anɛ bŏbatí báchèm nɔkɔ nyaka, bárém ntá yi bɛ, “Sékɔŋ bérɨŋɨ ĕti mɛnyɨŋ bɛkɔ ɛbhén ótɔ̀ŋ. 20 Mɛnyɨŋ ɛbhén órèm bɛchi maknkay ntá yɛsé nɛ séyàŋ bérɪ́ŋɨ mbɔ̆ŋ ɛnyɨŋ ɛnɛ órèm.” 21 Báre rɛm ɛnyu ɛyɔ mbɔnyunɛ bo Atɛns nɛ mankɔ mankɛm abhɛn báchí aré bákɔŋ nyaka béchókɔ bɛghok nɛ béfyɛ mbok ĕti barak akɔ.

22 Pɔ̌l afate yɛ ate néntɪ́ bŏ ɛchɛmé Areopagɔs yɔ abho bérɛm bɛ, “Bŏ Atɛns, ngɔ bé băfyé ntí ndŭ baraká bɔmandɛm tontó. 23 Ɛné nchí kɔ ɛtɔk mfyé nɔkɔ amík ndŭ mɛnyɨŋ ɛbhɛn băchyɛ kɛnókó mbɔ bɔmandɛm, ndɔk ngaka nɛbhʉ́ét amɔt anɛ

* **17:18** Bo Ɛpikurɔs chi bŏ abhɛn bakaysi nyaka bɛ nném ɛnyɨŋ ndŭ nɛpém chi mɛnyɨŋ ɛbhɛn bɛchyɛ mmu manják.

ɛfɛmɛ akap ɛchi, ngɔ́ ndu básiŋ aré bɛ, ‘Ntá mandɛm anɛ bo bábhiki riŋi.’ Mandɛm anɛ nɔ bé bǎchyɛ̀ kɛnókó yěndu bǎbhiki riŋi yí kɛ méghàti bhe mɛnyiŋ ěti yi. 24 Mandɛm mmu ághókó mmik nkɛm nɛ yěntiki ɛnyiŋ ɛnɛ échí aré, yí kɛ áchí Acha anɛ ábhóŋɔ́ bɛtaŋ mɛnkɛm amfay nɛ fá amik. Apú chɔkɔ amɛm bɛkɛt ɛbhén bakwǎŋwaŋ bághókó. 25 Nɛ nkwǎŋwaŋ apú kwáy béku yěnyiŋ ánchyé yí mbɔnyunɛ yi apu chép yěnyiŋ. Yímbɔŋ kɛ áchyɛ̀ nɛpém nɛ ěyú nɛ yěntiki ɛnyiŋ échák ntá yěntiki mmu. 26 Ayámbi aghókó nyaka mmŭ amɔt nɛ amuɛt mmu wu kɛ̌ manɛrékɛré bho ankɛm fá amik áfú. Apére ghoko yěntiki nnɛrékɛt, ayambi abhuɾɛ nɛbhuét anɛ bǒnɛrékɛt wu bábhàk nɛ mpok anɛ bó bábhóŋɔ́ bépbhak aré. 27 Mandɛm aku ɛnyu yɔ bé bó mánjáŋ yi nɛ ndu báyàŋ yi mbɔ mmŭ anɛ ámɔ̀ nɛ amó bɛyaŋ ɛnyiŋ amɛm ejuri, mánkwáy bɛriŋi yi. Kɛ sayri sayri, Mandɛm abhíkí sap nɛkɔ nɛ yɛ̌ mmu ywɛsɛ amɔt. 28 Ɛchi nkúbhé mbɔ ɛnyŭ mmŭ ywɛka amɔt árémé nyaka bɛ, ‘Nɛpém ɛnɛsé néfû chi ntá yi, nɛ yí kɛ áchyé bhɛsé bɛtaŋ sékɔ̀, nɛ yí kɛ áku bɛ sɛmbɔŋ nɛpém.’ Ɛchí mbɔ ɛnyŭ mbɔk batɛmé bakay bhɛka bárémé bɛ, ‘Bɛsé nkwɔ́ séchí bǒ abhɛn Mandɛm.’ 29 Těndu séchí yé bǒ Mandɛm, sékɛ́ kaysi bé Mandɛm achí mbɔ ɛnyiŋ ɛné mmu ákwày bésɔt gol nɛ yɛ̌ chí silbha nɛ yɛ̌ chí ntáy angoko nɛ kɛboŋ ɛki nɛ ɛka ɛyi nkwɔ. 30 Mandɛm aférɛ́ ntí ndu mɛnyiŋ ɛbhɛn bo bákú ndŭ mpok anɛ bɔ babhikirɛ riŋi nkaysi yi. Kɛ néne, ághàti bo mankɛm mbankɛm bɛ yěntiki mmu antiknsɛm ndŭ bɛbú ɛbhi, 31 mbɔnyunɛ abhúré nywɔp ɛnɛn yi átàŋ bǒ mankɛm ɛnyu ɛnɛ ɛchi chak. Anáŋ ayap mmu anɛ átàŋ manyé yɔ, nɛ atóŋ ɛriŋ bɛku bǒ mmik mankɛm mándíŋ́i mmu wu, ndu áku yi ápérénsɛm ndŭ nɛpém.”

32 Mpok bághoko ndu Pŏl árèmɛ ěti nɛperénsɛm ndŭ nɛpém, mbɔk ɛyap bare yɔkɔ yi, kɛ bachak barɛm bɛ, “Sékɔŋ bɛ ómpɛt ómfuét ɔngati bhɛsɛ ěti nɛperénsɛm ndŭ nɛpém.” 33 Pŏl arɔ yɛ bó afú arɔk. 34 Kɛ mbɔk bákóŋo yí. Bóbhɔ mánóko. Dionisiɔs, mmŭ ɛchɛmé Ariyopagɔs, nɛ ngɔré anɛ áká nnyén bé Damarís nɛ bo báchák babhak ndŭ nkwɔ bho abhɛn bakoŋo Pŏl.

18

Pŏl aghati Mbok Ndíndí amɛm ɛtɔk Kɔrint

1 Pŏl afa Atɛns arɔk ɛtɔk Kɔrint. 2 Atɛmɛri mmu Israɛl amɔt aré anɛ aka nnyén bɛ Akwíla, mmŭ atú Pɔ́ntɔs. Ɛbhikire tat nyaka, ɛné Akwíla nɛ ngɔré ywi Prisíla báró ɛtɔk Itali mbɔnyunɛ Klaudiɔs Mfɔ Rom, achyɛ nyaka ɛyɔŋ bé bo Ju mankɛm mámfá Rom. Pŏl arɔk bɛghɔ bhɔ. 3 Babhŏŋ nyaka awɔ́-bɛtik ámɔt nɛ Pŏl, nó chí bɛtik béghóko bétɛm nɛ ndɛn. Pŏl achɔkɔ nɛ bhɔ mángoko nɔkɔ bétɛm. 4 Pŏl are róŋ ɛkɛré nɛnikímuɛtí bo Israɛl ndŭ yěntiki nywɔbhé nɛywěmuɛt ɛnap ankɛm nɔkɔ epuiti nɛ bhɔ nɛ anu nɔkɔ bɛ bo Israɛl nɛ abhɛn Grik mánóko mɛnyiŋ ɛbhɛn yi ághàti bhɔ ěti Yesu.

5 Mpok Sáilas nɛ Tímɔti báfú atú Masidónia báchwɔ́bhé Atɛns, Pŏl arɔ bɛtik bɛghoko bétɛm arɔbhɛ ku chi bɛtik bɛghati bo Mbok Ndíndí ndu mpok nkɛm anɛ yi ábhóŋɔ́, anu nɔkɔ bɛku bo Israɛl mángɔ́ kpoŋoroŋ bɛ Yesu kɛ achí Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ átò. 6 Kɛ bɔ́ kɛka nɛ yi. Mánsɔkɔti nɔkɔ yi. Akwɛt ndɛn énɛ ɛchi yi amuɛt, arɛm bɛ, “Ntŭ bɛbú bhɛka arɔp nɛ bhe. Amɔya achi pépép. Nɛbho ɛchɔŋ ntǐknsɛm ntá yɛka nɛ ndɔbhɛ róŋ chí ntá bo abhɛn bápú bo Israɛl.” 7 Afa yɛ aré, arɔk achɔkɔ ɛkɛt mmu amɔt anɛ aka nnyén bɛ Títiɔs Jóstɔs. Jóstɔs abhak mmŭ anɛ áchyɛ̀ Mandɛm kɛnókó. Ɛkɛrɛ yi ébhák kɛkwɔt nɛ ɛkɛré nɛnikímuɛtí bo Israɛl. 8 Mmŭ amɔt abhak aré anɛ aka nnyén bɛ Krísɔps. Abhak mŭnti ɛkɛré nɛnikímuɛt. Yi anoko Yesu Acha nɛ ɛfo ɛyi ɛnkɛm. Bɛyǎ bǒ Kɔrint bachak abhén bághòk nyaka mɛnyiŋ ɛbhɛn Pŏl árèm mánóko nkwɔ, nɛ bájwíti bhɔ.

9 Bɛti mémɔt, Yesu Acha aghati Pŏl ndŭ kɛnɔ́ amik anti fúú bɛ, “Ɔké cháy. Dók ambi bégháti bo ěti ya. Kéchɔkɔ kpak. 10 Nchí nɛ wɔ nɛ yɛ̌ mmu apú kway bɛku wɔ ɛnyiŋ. Bɛyǎ bo bachi ɛtɔk ɛnɛ abhɛn babhak chɔŋ bǒbha.” 11 Pŏl arɔk yɛ ambi béchókɔ ɛtɔk ɛyɔ ndu mmíé nɛ bataŋ átándát, antɔŋ nɔkɔ Ɛyɔŋ Mandɛm.

12 Bǒ Rom bákú nókó Galío góbhanɔ atú Gris, bo Israɛl abhɛn bachi arɛ bágwɔ́t nnɛt nɛ bákém Pŏl bárɔk ndu acha manyé nɛ yi. 13 Aré, bágháti Galío bɛ, “Mmŭnɛ ánù bɛku bo mánchyé nókó Mandɛm kɛnókó ɛnyu ɛné ɛbhé yɛsé épú yaŋ mmu ankuɾ.”

14 Kɛ mpok Pŏl áyàŋ bɛrɛm ɛnyiŋ bé ántáŋá mmuɾɛt, Galio arɛm ntá bo Israɛl bɛ, “Bě bo Israɛl, mbɔ yí aku chi ɛbéptí ɛnyiŋ nɛ yɛ̌ ndak abúabuɾ, mbuɾ nkáá nɛ bhe. 15 Kɛ těndu ndak anɛ achi chi ěti mɛnyiŋ ɛbhɛn bo bárèm nɛ manyén bo nɛ bɛbhé ɛbhɛka, be babhɔŋ mǎndíŋ́i ɛnyŭ bátàŋ wu. Mpú kway bɛtáŋ ayɔ barak.” 16 Galío árém nókó nɔ, abók bhó bɛ mámfú amɛm acha manyé. 17 Bafu nɔkɔ, bakɛm Sɔsténes mmu anɛ achi nyaka mŭnti ɛkɛrɛ́ nɛnikímuɛt ɛyɔ bádén nɛfi acha manyé. Yɛ̌ nɔ, Galío akɛ fyé ntí aré.

Pŏl afú Kɔrint arɔk Antiɔk

18 Pŏl apɛt atat nɛ bǒnkwɔ Yesu abhɛn Kɔrint ndŭ bɛyǎ manywɔp. Arɔ yɛ bhɔ, asɔt achwĭnyén arɔk atú Síria nɛ Prisíla nɛ Akwíla. Báchwɔ́bhé nókó ɛtɔk Kɛnkreya, Pŏl amu ntí bɛtɔŋ bɛ ǎbhúré bariɛp amɛn yi afyé bɛsí Mandɛm. 19 Báchwé achwi bárɔk Ɛfɛsɔs. Pŏl arɔ Prisíla nɛ Akwíla angɔkɔnyén

arɔk achwe amɛm ɛkɛré nɛnikímʉɛt, are kém ɛpúítí nɛ bo Israɛl. 20 Nkwɔ́ wap abhɛn mánóko báɾɛm bɛ Pɔ̌l ántát nɛ bhɔ kɛ yi kɛka. 21 Pɔ̌l aɾɛm chi bɛ, “Mbák chí nkaysi Mandɛm chɔŋ mpɛtnsɛm fá ntá yɛka.” Aɾɛm nɔkɔ nɔ, aɾɔ bhɔ achwe áchwí bare ɾɔŋ.

22 Aghaká nókɔ́ Seséria akó ɛtɔk, aɾɔk akaka nkwɔ́ Yesu abhɛn bachi aɾé, asɛp aɾɔk Antiɔk. 23 Atát nókɔ́ aɾé mpăy manywɔp, afa are kɔ bɛtɔk nɛ bɛtɔk atú Galéshia nɛ Fríjia, amfyɛ nɔkɔ bakoŋo Yesu mankɛm nti ndʉ̌ nɛsikínti ɛnap.

Apólos atóŋ Ɛyɔŋ Mandɛm ɛtɔk Ɛfɛsɔs nɛ ɛtɔk Kɔrint

24 Mmu Israɛl amɔt anɛ áká nnyén bɛ Apólos atwɔ́ Ɛfɛsɔs. Ɛtɔk nɛbhe ɛyi ébhák Aleksándriya. Yi achí nyaka mmu anɛ áríŋ́ bɛɾɛm kɛpi nɛ aɾiŋi Ɛyɔŋ Mandɛm sayɾi. 25 Mánaŋ bátɔŋ nyaka yí mbi Yesu Acha nɛ ághàti nyaka bo mɛnyiŋ abhɛn bédù yi anti bɛghati bo ěti Yesu nkúbhé mbɔ ɛnyu bɔ bɛchi. Kɛ aɾiŋi chí nɛjwiti ɛnɛn Jɔ̌n atɔŋɔ bo. 26 Amɛm ɛtɔk Ɛfɛsɔs, Apólos abho bégháti bo mɛnyiŋ ěti Yesu amɛm ɛkɛré nɛnikímʉɛt kɛbhóŋ bɛcháy. Prisíla nɛ Akwíla bághókó nókɔ́ Ɛyɔŋ Mandɛm ɛnɛ yi ághàti bho ěti Yesu, básɔ́t yí ɛkɛt ɛyap, mánáŋa batɔŋ yi mɛnyiŋ ɛbhɛn béyíŋ́ mbi Mandɛm nkúbhé mbɔ ɛnyʉ̌ bɛchi. 27 Apólos ákʉ nti béróŋ Akáiya. Bŏbati bakoŋo Yesu abhɛn Ɛfɛsɔs báfyɛ́ yi nti nɛ bású́ŋ ɛkáti ntá bakoŋo Yesu abhɛn Akáiya bɛkʉ bɛ mánsyɛpti yi sayɾi. Aghaka nɔkɔ aɾé, akwak tontó bo abhɛn Mandɛm atɔŋ bɔ bɛɾ̌ndu nɛ mánóko. 28 Aɾé, are kɛm ɛpúítí nɛ bo Israɛl bɛsí bo mankɛm. Adɛbhɛ nɔkɔ bɔ amik ndu ɛpúítí ɛyɔ nɛ are sɔt mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi amɛm Ɛkáti Mandɛm bɛtɔŋ kpoŋoɾoŋ bɛ Yesu kɛ achí Mpɛmɛ anɛ Mandɛm afyɛ́ nyaka baɾiɛp bɛ ătò.

19

Pɔ̌l aghati mbok Yesu ɛtɔk Ɛfɛsɔs

1 Ɛné Apólos áchí Kɔrint, Pɔ̌l are kɔ atú Esia. Akɔ kpát aghaka Ɛfɛsɔs. Atɛmɛɾi mpay bakoŋo Yesu aɾé. 2 Abhép bhó bɛ, “Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛɾɛ atwɔ ntá yɛka mpok mănókó Yesu?” Bákémɛ yi bé “Æe! Yɛ̌ chí bɛghok bɛ Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛɾɛ achí sébhíkí ɾe ghok.” 3 Pɔ̌l abhép bhó bɛ, “Ntí anɛ bájwítí yɛ nyaka bhe achi bɛ yi?” Bákémɛ yi bɛ, “Chí ěti mɛnyiŋ ɛbhɛn Jɔ̌n ághàti bho kɛ bájwítí bhɛsɛ.” 4 Pɔ̌l abho yɛ bɛkʉ bó mánjwímɛm. Aɾɛm bɛ, “Jɔ̌n ăjwĭti nyaka bo bɛtɔŋ bɛ bátiknsɛm ndʉ̌ bɛbú bhap angati nɔkɔ bo Israɛl bé bábhɔŋ ménóko mmu anɛ átwɔ̀ yi ansɛm, nɔ chi Yesu.” 5 Bŏ Ɛfɛsɔs bhɔ bághókó nókɔ́ nɔ, báka bájwíti bhɔ mbɔ bo abhɛn mánóko Yesu Acha. 6 Pɔ̌l anyaŋa yɛ bó amɔ anti. Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛɾɛ abhak nɛ bhɔ, bábho bɛɾɛm bɛyɔŋɔ́tɔk nyáŋá nyáŋá ɛbhén bó babhíki ghók, mándɛm nɔkɔ mɛnyiŋ ɛbhén Mandɛm afyɛ́ bhó anti. 7 Bɔ mankɛm babhak mbɔ batí byo nɛ apay.

8 Pɔ̌l abhak Ɛfɛsɔs ndʉ̌ bataŋ árát andɔk nɔkɔ ɛkɛré nɛnikímʉɛt bɛghati bhɔ Ɛyɔŋ Mandɛm kɛbhoŋ bɛcháy ankɛm nɔkɔ ɛpúítí nɛ bhɔ ndu áyàŋ bɛ bó mándíŋ́, mánoko, ɛnyʉ̌ Mandɛm áyàŋ bɔ mambak nɛ yi mbɔ Mfɔ wap. 9 Kɛ mbɔk ɛyap báchók batú kɛnoko ɛnyiŋ ɛnɛ Pɔ̌l árèm. Báré ɾɛm chí bɛbéptí mɛnyiŋ ěti mbi Acha bɛsí bo mankɛm. Ndu bákù nɔ Pɔ̌l asɔt bo abhɛn mánókó aɾɔk nɛ bhó, ankɛm nɔkɔ ɛpúítí nɛ bhɔ ěti Ɛyɔŋ Mandɛm amɛm áchá Tiránɔs yĕntiki nywɔp. 10 Aɾɔk ambi békʉ ɛnyuyɔ ndʉ̌ mamié ápay. Ɛkʉ bo mankɛm abhɛn báchí atú Esia, bághók Mbok Ndíndí ěti Yesu Acha, nɔ chi bo Israɛl nɛ abhɛn bápú bo Israɛl.

Bŏ Séva báre yáŋ mbi bébhóŋ bɛtaŋ amfáy bɛfóŋɔ́ bɛbʉ́

11 Ndʉ̌ Pɔ̌l átòŋ Ɛyɔŋ Mandɛm, Mandɛm achyɛ yí bɛtaŋ békʉ mɛnyiŋ́ maknkay ɛbhén bo bábhikire ghó. 12 Ɛkʉ́ kpát bo babho bɛsɔt bɛbhókó ndɛn ɛbhɛn bétésɛ bɛsí nɛ nkú yi, mámbaɾɛ nɔkɔ amʉɛt bŏmame, nɛ bó mántaŋ nɔkɔ, nɛ bɛfóŋɔ́ bɛbúbɛbʉ mémfu nɔkɔ bo amʉɛt.

13 Mpăy bo Israɛl babhak aɾɛ abhɛn bákɔ̀ mánkʉ nɔkɔ bɛfóŋɔ́ bɛbúbɛbʉ mémfú méndó bo abhɛn bɔ bɛsɔŋɔɾi. Báre mɔ bébok bɛfóŋɔ́ bɛbúbɛbʉ ndu nnyén Yesu Acha nkwɔ́. Babho yɛ bɛɾɛm ntá bɛfóŋɔ́ bɛbúbɛbʉ bɛ, “Ndu nnyén Yesu mmu Pɔ̌l ághàti bo ěti yi, fú ka yi amʉɛt.” 14 Bɔ̌ Sɛva bati tándráməɔt bare kʉ nɔ. Sɛva achi nyaka mŭngo bachiăkap Mandɛm amɔt. 15 Ɛwak émót ɛfóŋɔ́ ɛbúbʉ ɛghati bhɔ bɛ, “Ndíŋ́ Yesu, ndiŋi Pɔ̌l, kɛ báchí ntiki bho?” 16 Mmŭ anɛ ɛfóŋɔ́ ɛbúbʉ ɛsɔŋɔɾi yí akwén bó amʉɛt arakati ndɛn ɛyap nɛ aták bó mankɛm kpát bábʉ́ báfú bɛbho bɛwɔ nɛ bɛfʉɛt amʉɛt. 17 Bo abhɛn báchi Ɛfɛsɔs mankɛm, bo Israɛl nɛ abhɛn bápú bo Israɛl bághókó nókɔ́ ndak ané áfákárí, bɛcháy békém bó bábhó bɛchyɛ nnyén Yesu Acha kɛnókó. 18 Bɛyă bo abhɛn mánókó babho bɛfu kpoŋoɾoŋ mánsu nɔkɔ bɛbéptí mɛnyiŋ ɛbhɛn bɔ bákù. 19 Bɛyă̆ bŏ abhɛn bákù baɾaká mandɛm nsé, bátwɔ́ nɛ bɛkátĭ-njɔ ɛbhap mɛnkɛm básɔ́ŋ bhɔ bɛsí bo mankɛm. Nɛ mbɔ báti nyaka bhɔ ti mbʉ bɛchyɛ nkáp anɛ aghaka bɛbhɔk silbha nka bɛsa bɛpay nsɛm byo (50.000). * 20 Ɛkʉ Ɛyɔŋ Mandɛm ataka mbaŋ nɛ mbaŋ, ɛndɔk nɔkɔ chi ambi nɛ bɛtaŋ.

Ɛwat ɛné bo bákʉ́ ɛtɔk Ɛfɛsɔs

* **19:19** Ɛbhɔk émɔt ékway nyaka ndu bɛchyɛ akap anɛ nkʉbɛtik ndʉ̌ nywɔp nɛmɔt.

21 Mɛnyiŋ ɛbhɛn béfákárí nókó, Pǒl akʉ nti ɛni bé yí abhɔŋ béfʉ́ɛt atú Masidónia nɛ atú Akáiya ampɛtnsɛm Yerúsalɛm. Arɛm bɛ, “Nnáŋ ngáká aré, mbɔŋ bɛrɔŋ Rom nkwɔ.” 22 Ató yɛ bakwak abhi batí ápay, Tímɔti nɛ Ɛrástɔs, bé mándɔ́k ambi atú Masidónia. Yímbɔŋ arɔp ansɛm atú Esia ndu mómbiŋí mpok. 23 Mpok yɔ, ɛsɔŋɔri ébhó ɛtɔk Ɛfɛsɔs ěti Mbi Yesu Acha. 24 Ntɛnátɛn achí nyaka aré anɛ áká nnyén bɛ Dɛmétriyɔs. Ásɔt nyaka Silbha ankʉ nɔkɔ bǒbɛkeré mandɛm nsé anɛ bábhì̀ŋi bɛ Atémis. Awɔ́-bɛtik ɛbhi áre chyè yí nɛ bo báchák abhɛn bákù bhɔ bɛyǎ nsay. † 25 Dɛmétriyɔs abhiŋi bhɔ báchém nɛbhʉɛt amɔt, arɛm bɛ, “Bɔtá, bărinji bé kɛném ɛkɛsé kɛnkɛm kéfù chí ndǔ awɔ́-bɛtik anɛ. 26 Bě babhɔŋ bägh ɔ̀ nɛ bägh ɔ̀k ɔ̀ enyiŋ ɛné Pǒl ák ù̀, puyě chí ndiɛrɛ fá Ɛfɛsɔs, kɛ atú Esia ankɛm. Akʉ bɛyǎ bo báka nɛ yi ndu yi árèm bɛ, ‘Bɔmandɛm abhɛn bo bághókó nɛ amɔ bápú bo mandɛm wáwák!’ 27 Ákway béchóŋti yɛ bɛtik ɛbhɛsé ɛbhɛn mbák sébhíkí sɔt mpok. Ákway bɛkʉ nkwɔ́ bé bo báképɛrɛ sɔt ɛkɛrákap mandɛm ngɔré Atémis, mbɔ ɛnyiŋ. Mbák émfákárí nɔ, Atémis mmu áchí mandɛm ngo ywɛsɛ apú pɛrɛ bhak yěnyiŋ. Nɛ yí kě yěntiki mmu atú Esia nɛ bǒ mmik mankɛm báchyè kɛnókó!”

28 Bɔ bághók nókó ɛnyiŋ nɛ Dɛmétriyɔs arɛmɛ, batí átáka bɔ amɛm, bábho bébik mandɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Atémis, mandɛm bǒ Ɛfɛsɔs, chi mandɛm ngo!” 29 Ɛbyɔk ékwén ɛtɔk Ɛfɛsɔs ɛnkɛm. Bo barɔk ayak bákém Gáyɔs nɛ Arístakɔs báyá, bárɔk amɛm acha ɛtɔk nɛ bhó. Gáyɔs nɛ Arístakɔs babhak bǒ Masidónia abhɛn bákɔ̀ nɛ Pǒl. 30 Pǒl are yáŋ bɛrɔŋ ndǔ nchɛmti-bǒ bhɔ bɛ ádɛm ɛnyiŋ, kɛ bakoŋo Yesu kɛchyɛ yí mbi bɛ ánkʉ nɔ. 31 Mbɔk bǒbatí ɛtɔk bábhák mamʉɛrɛ bhi. Bóbhɔ bátó nkwɔ́ ɛyɔŋ mɛnik yi mmʉɛt bɛ akɛ sá ɛkak amɛm áchá. 32 Ɛbyɔk ékwɛn amɛm áchá mbɔnyunɛ bɛyǎ bho bábhíkí riŋi nyaka mbǒŋ ndak anɛ achi amik. Ɛbhak yɛ bɛ mbɔk bábì̀k mándɔkɔ nɔkɔ ɛyap ɛbhe, báchák mántaŋ mandɔkɔ nɔkɔ ɛyap. 33 Mbɔk ɛyap bághó nókó ndǔ bo Israɛl bátó Aleksánda ambi, bákáysi bé yí kɛ átwɔ́ nɛ ɛsɔŋɔri, ékú Aleksánda asá áwɔ́ amfay ndu áyàŋ bérém ɛnyiŋ ndu bétáŋa mmʉɛt. 34 Kɛ báriŋi nókó bé achí mmu Israɛl, bápét bábho bɛwat mandɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Atémis, mandɛm anɛ bǒ Ɛfɛsɔs, chí mandɛm ngo!” Barɔk ambi bɛkʉ ɛnyuyɔ ndǔ maŋɔkó nywɔp ápáy. 35 Nsiŋí-bɛkati anɛ ɛtɔk Ɛfɛsɔs anu kpát akʉ mbaŋ akwɛn. Abho yɛ bɛrɛm bɛ, “Bo Ɛfɛsɔs! Agha abhiki riŋi bɛ ɛtɔk Ɛfɛsɔs kɛ ébhàbhɛri ɛkɛrákap ɛnɛ Atémis nɛ ntay mandɛm ɛnɛn néfú amfay nékwénɛ́ fá amik ntá yɛsɛ? 36 Tě̌ndu yě mmu apú kwáy bétáŋa mɛnyiŋ ɛbhɛn, bǎbhɔŋ mbʉ béchókɔ chí kpák kɛchyɛ ɛsɔŋɔri. 37 Bǎsɔt bǒbhɛn bătwɔ fá nɛ bhɔ ɛné bábhíkí ghɛp yěnyiŋ amɛm ɛkɛrákap ɛyɛsɛ nɛ yě ɛbéptí ɛnyiŋ bábhíkí rɛm ěti Mandɛm aywɛsɛ 38 Sébhɔ̌ŋ bǒ batí nɛ manywɔp anɛ bátaŋ manyé. Mbák Dɛmétriɔs nɛ bǒ ɛka bábhɔŋ ndak nɛ mmu, mántwɔ́ aré nɛ wú bɛ mántáŋ. 39 Kɛ mbák ndak áchák áchí ané bǎyàŋ bɛriŋi, chɔŋ mányurɛ wú amɛm áchá ɛtɔk ndu nywɔp ɛnɛn manyé. 40 Nchí rɛm ɛnyuné nɛ ntí bɛ, bǎkway bɛchyɛ bhɛsé ɛsɔŋɔri bé sétwɔ́ nɛ ɛbyɔk ɛtɔk ɛnyu ɛné, mbák mámbép bhɛsé, sɛpu bhɔŋ ɛnyiŋ ɛné sérèm.” 41 Árémé nókó nó, aghati bhó bé mángúré. Ɛchɛm étáka.

20

Pǒl arɔk atú Masidónia nɛ ɛtɔk Gris

1 Ɛbyɔk ɛyɔ émáy nókó Ɛfɛsɔs, Pǒl abhiŋi bakoŋo Yesu. Arɛm kɛpi nɛ bhó ndu béfyé bó nti. Arɔ yɛ bhó abho bɛrɔŋ atú Masidónia. 2 Ndǔ árɔ̀ŋ, are fyé bakoŋo Yesu nti amɛm bɛtɔk Masidónia mɛnkɛm, kpát achwɔp ɛtɔk Gris. 3 Abhak aré ndǔ bataŋ árát. Ndu átòŋti mmʉɛt bésɔt áchwi andɔk Síria, aghók bé bo Israɛl bápà békɛm yi. Ayibhiri nti ɛni arɔbhɛ sɔt chí mbi atú Masidónia békó amik ámpétnsɛm. 4 Bo abhɛn bákɔ̀ nɛ yi babhak Sopátɛ mmɔ̌ Pírɔs mmu ɛtɔk Béroa, nɛ bǒ Tɛsalónika bati apay, nɔ chi Arístakɔs nɛ Sɛkúndus, nɛ Gáyɔs mmu ɛtɔk Débe, nɛ Tímɔti, nɛ bo atú Esia bati apay, nɔ chi Tíkíkɔs nɛ Trofímɔs. 5 Ɛtáré nókó, bó báró bhɛsé * bárók ambi mɛnoŋ bhɛsé ɛtɔk Troas. 6 Sésɔt achwǐnyén ɛtɔk Fílipi, séré koŋo bho, mpok ɛpă bo Israɛl ɛné brɛt anɛ kɛbhɔŋ yís éfʉ́ré. Sékó anyén anyɛn ndǔ manywɔp átáy sétémɛri bhɔ Troas, nɛ sébhák aré ndu manywɔp tándrámɔt.

Pǒl akʉ mmu anɛ ágú apɛtnsɛm ndǔ nɛpém

7 Ndǔ nywɔp ɛnén mbi ndǔ sónde, séchókɔ nɛ bǒnkwɔ́ nɛbhʉɛt amɔt ndǔ Nɛnyiɛ Ɛta. Pǒl abhɔ̌ŋ nyaka béró betí. Ɛkú arɛm kɛpi nɛ bhɔ kpátɛ nɛnti bɛti. 8 Bɛyǎ bɛrɔ́ŋɔ́ bébhak ndǔ mókɛt anɛ áchí amfay anɛ bhɛsé nɛ bhó séchémé aré. 9 Ɛsakámú amɔt anɛ áká nnyén bɛ Yútikɔs abhak ndǔ ɛchíkí ɛnɛ nyésékɛt chókó. Mókɛt anɛ séchí arɛ abhak ndǔ nɛŋɔk ɛkɛt ɛnɛn nɛjwi arat. Ndǔ Pǒl árɔ̀ŋ ambi bégháti bhɔ mɛnyiŋ ndǔ ɛrɔri mpok, Yútikɔs abho mɛmɔk kɛnó. Ákwén nókó kɛnó, amok akwén amik nɛfi. Bápérɛ sɛp bɛ mámpókó yi agú. 10 Pǒl asɛp yɛ amik akuri akém yí nɛ amó ápáy abhɛnɛ, arɛm bɛ, “Bǎké cháy, aki nɛpém”. 11 Pǒl apɛt yɛ nsɛm amfay. Mányiɛ nókó Nɛnyié Acha, arɛm kɛpi nɛ bhɔ ndǔ ɛrórí mpok tě nywɔp néyí. Arɔ yɛ bó arɔk. 12 Básɔt

† **19:24** Atémis achi nyaka mandɛm ngɔré ntá bǒ Grik anɛ bɔ bakaysi bɛ yi kɛ áchyɛ nɛbhe. * **20:5** Bɛsɛ: “Bɛsɛ” ătɔ̀ŋ bɛ bɛbho ndǔ ndɔ́ŋ anɛ, Lukas mmu ásíŋí ɛkáti ɛnɛ achɛm nɛ bɔPǒl.

ɛsakámu wu bápɛtnsɛm anywɔ́p nɛ yí mbɨk nɛ bɛyă manɟák anti.

Pɔ̌l akɔ bɛ́fú Troas bérɔ̀ŋ Milétɔs

13 Séyámbɨ ndu áchwí sɛnok bɛrɔŋ Asɔs. Yímbɔŋ ananɟa ati nyaka bɛ́kɔ́ amik. Séré rɔ́ŋ né nkaysí bé Pɔ̌l arɔbhɛ tɛmɛri bhɛsɛ́ ɛtɔk Asɔs nɛ sénsɔt yí aré. 14 Atéméri nókɔ́ bhɛsɛ Asɔs, achwe nkwɔ́ ndu áchwi anɛ sɛchi amɛm nɛ bɛsɛ́ mankɛm sérɔ́k Mitilene. 15 Néyí nókɔ́, sérɔ́k séchwɔ́p nɛchyɛ̌nyén Kios. Népét néyi nókɔ́, sénɔ́k séchwɔ́p Sámɔs, nɛ ndŭ ntɨnywɔp ségháka Milétɔs. 16 Pɔ̌l anáŋ ati nyaka bɛ sémfʉɛt kɛte Ɛfɛsɔs, mbɔnyunɛ abhɨkɨ yáŋ nyaka bɛ sénchóŋti mpok atú Esia. Are wɛ̀nɛ bɛ mbák Mandɛm ánkwák, yi ánchwɔ́p Yerúsalɛm ndŭ nywɔp Ɛpă Pɛntɛkɔs.

Mɛnyɨŋ ɛbhɛn Pɔ̌l aghati bŏbati nkwɔ Ɛfɛsɔs kɛ árɔ̀ bhɔ

17 Séghákà nókɔ́ Milétɔs, Pɔ̌l ató ɛyɔŋ bɛ bŏbatí nkwɔ Yesu abhɛn Ɛfɛsɔs mántéméri yi arɛ. 18 Bátéméri nókɔ́ yi, aghati bhɔ bɛ, “Bĕ babhɔŋ bărɨŋɨ ndŭ nɛpém ɛna néchí mpŏknkɛm anɛ mɛnchí atú Esia bébhó nywɔp ɛnén mbɨ bégháka ɛchɔŋ. 19 Nchí kʉ nyaka bɛtik Yesu Acha nɛ nɛsɛptʉmʉɛt nɛnkɛm, nɛ babhɛsɛ amík ĕti mamɔ anɛ ătwɔ̀ ntá ya ndŭ bo Israɛl bápà bɛfyɛ mɛ ndŭ ɛsɔŋɔri. 20 Bărɨŋɨ ndŭ ntwɔ́ ntóŋ Ɛyɔŋ Mandɛm ntá bɛká bho nɛ nkɔ nɔkɔ bɛkɛt nɛ bɛkɛt nkɛ bhɛsɛ yĕnyɨŋ ɛné ékwáy bɛkwak bhe. 21 Nde ya batú bo Israɛl nɛ abhɛn bápú bo Israɛl bé mántiknsɛm ndŭ bɛbʉ́ ɛbhap mánkóŋɔ́ Mandɛm nɛ bé mámbóŋ nɛka nɛ Acha ywɛsɛ Yesu Kristo.

22 “Nénɛ, mérɔ̀n Yerúsalɛm nkúbhé mbɔ ɛnyŭ Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ ányĭɛrɛ mɛ, yĕndu mbíkɨ rɨŋɨ ɛnyɨŋ ɛné éfákari chɔŋ nɛ mɛ aré. 23 Ndíŋí chí bɛ Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ ághàti mɛ bé yĕntikɨ nɛbhʉɛt anɛ nchwɔ́bhé chɔŋ bo mámfyé mɛ ɛkɛrékɛnɔŋ nɛ mánchyɛ mɛ ɛsɔŋɔri. 24 Kɛ mpú sɔt nɛpém ɛna mbɔ ɛnyɨŋ. Nchí yáŋ chí bɛ njɛt tɛndŭ ngwɛnti, nnáŋá bɛtik abhɛn Yesu Acha áchyé mé nkʉ. Bɛtik ɛbhɔ chí bégháti Mbok Ndíndí́ ĕti bɛrĭndu ɛbhɛn Mandɛm ábhóŋɔ́ nɛ bo.

25 “Nnáŋ nkɔ mbáŋ nɛ mbaŋ, ngáti bhe ɛnyŭ Mandɛm ábhàk nɛ bo mbɔ Mfɔ wap, nɛ nénɛ ndíŋí bé yĕ mmu ywɛka amɔt apú pɛrɛ ghó mɛ. 26 Nchí ghati yɛ bhe ɛchɔŋ bé mbák mmu ywɛka amɔt arɔp ansɛm aném ɛbhɨ amɔ aya apu arɛ. 27 Ngátí bhé yĕntikɨ ɛnyɨŋ ɛné éyíŋí nkaysi Mandɛm nɛ yĕ émót mbíkɨ bhɛsɛ. 28 Kém ká mmʉɛt sayri, mănkɛm bŏnkwɔ Mandɛm ankɛm nkwɔ sayri. Băké ghɔkɔntik bɛ Mandɛm asɔt manoŋ Móywi akʉ bɔ mámbák bŏbhi. Nɛ ĕti yap kɛ Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ ákʉ́ măbak bŏ batí bhap. 29 Ndíŋí bé mpok ndó́ bhe, chɔŋ nkwɔ énchwe nɛnti ɛnɛka, nɛ épú rɔ bhe. 30 Mpok ătwɔ nɛ mpok yɔ ánáŋ ánkwáy, mbɔk bŏnkwɔ báyibhiri tɛtɛp Mandɛm mándɔbhɛ rɛm chi barak anɛ ápɔ̀kɔ bho angʉrɛ ɛbhɨ kpát mánja bakoŋo Yesu bɛ mandɔbhɛ koŋo chi bhɔ. 31 Sɔt yɛ ka mpok nɛ băké ghɔkɔntik bɛ nchí ghati nyaka bhe mɛnyɨŋ nɛ babhɛsɛ amík, njɛp nɔkɔ be batú bĕti nɛ ngósí ndŭ mamié árát. 32 Néné, nchí fyé bhé amɔ Mandɛm nɛ nchí rɔ bhe Ɛyɔŋ ɛyi ɛnɛ étɔ̀n be bɛrĭndu ɛbhi. Ɛyɔŋ ɛyi ékwày bɛkʉ măngó mănséné, nɛ ɛkway bɛchyɛ bhe áfɔ́k anɛ Mandɛm ábhʉ́ré ntá bŏ abhɛn yí ákʉ́ mámbák abhi. 33 Mpok nchí nɛ bhe, mbíkí fyé amík ndŭ nkáp anɛ mmu nɛ yĕ chi ndɛn ɛnɛ mmú. 34 Bĕ babhɔŋ bărɨŋɨ bé nkʉ bɛtik nɛ amóya ndu bɛbhɔŋ yĕntikɨ ɛnyɨŋ ɛné mɛ nɛ bo abhɛn mĕkʉ̀ bɛtik Mandɛm nɛ bhɔ séchɛbhɛ. 35 Ndŭ mɛnyɨŋ mɛnkɛm, ntɔŋ be bɛ sébhɔŋ bɛkʉ bɛtik bɛ sénkwák bo abhɛn mmʉɛt apu bhɔ, nɛ séké ghɔkɔntik ɛnyɨŋ ɛnɛ Yesu Acha árémé bɛ, ‘Ɛrĭ́ ntá mmu anɛ áchíɛ ɛcha mmu anɛ ásɔrɛ sɔt.’ ”

36 Pɔ̌l ánáŋá nókɔ́ bérém ɛnyɨŋ ɛnɛ yi árèm, bó mankɛm bátɛp mánén amik, babho mɛnikmʉɛt. 37 Mankɛm bábho bɛdi kɛbhɔ mámbɛnɛ nɔkɔ yi nɛ mándiɛbhɛ nɔkɔ yi nɛkɔ bɛ, “Ɔnkɔ sayri.” 38 Ɛnyɨŋ ɛnɛ ékpík ékʉ́ bɔ bádí kɛbhɔ tontó chi ndŭ yi ághátí bhɔ bɛ bápú pɛrɛ ghɔ yi.

21

Pɔ̌l ărɔ̀ŋ Yerúsalɛm

1 Bɛsɛ́ nɛ Pɔ̌l sérɔ́ bŏbatí nkwɔ́ Ɛfɛsɔs. Achwi ápókɔ bhɛsɛ́ sépé sɛrɔk téé séghákà ndŭ ɛtɔk ɛnɛ nnyén nɛkabhɛ ɛnɛ bábhɨ̀nɨ bɛ Kós. Néyí nɔkɔ sérɔ́k séchwɔ́p Ródes. Séfú nókɔ́ áré sérɔ́k séghàka Patara. 2 Aré séghɔ́ áchwi áchák anɛ árɔ̀ŋ atú Fonishia. Séchwé séré rɔ́ŋ. 3 Séghákà nókɔ́ nɛbhʉɛt anɛ séghɔ̀ Sáyprɔs, sérɔ́ yɛ Sáyprɔs ɛbhe awóghɔ, séfʉét bérɔ́ŋ ndŭ mmik Síria. Sérɔ́k séchwɔ́p Táya, nɛbhʉɛt anɛ bábhóŋɔ́ nyaka béférɛ batu. 4 Séfú amɛm áchwí sékó sérɔ́k ɛtɔk. Séghɔ́ mpay bakoŋo Yesu arɛ, séchókɔ nɛ bhó ndŭ manywɔp tándrámɔt. Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ akʉ bɔ baghati Pɔ̌l bɛ ákémɔ bɛrɔŋ Yerúsalɛm. 5 Kɛ ndŭ ngwɛnti mpok anɛ sɛchɔkɔ nɛ bhɔ, sɛrɔ bhɔ bɛrɔŋ. Bɔ́ mankɛm, baghɔré nɛ babhakanɛm nɛ bɔ bárɔ́k bétik bhɛsɛ́ kpát bágháka angɔkɔnyén. Bɛsɛ́ mankɛm sɛtɛp manén amik sénikmʉɛt, sékáka bati. 6 Sérɔ́k yɛ séchwé amɛm áchwí, bɔ bápɛtnsɛm bɛkɛt ɛbhap.

7 Sérɔ́ yɛ Táya, áchwí ápókɔ bhɛsɛ kpát séghàka Tolemays. Sérɔ áchwí sékó ɛtɔk sékáka bakoŋo Yesu abhɛn bachi arɛ, nɛ sɛbhak nɛ bhó ndŭ nywɔp nɛmɔt. 8 Néyí nókɔ́, sɛrɔ, sɛrɔk Seséria. Ngati Ɛyɔŋ Mandɛm amɔt abhak aré anɛ aka nnyén bɛ Fílip. Abhak mmu amɔt ndŭ nkwɔ́ bo batí tándrámɔt abhɛn báyábhé nyaka Yerúsalɛm

bɛ mánkwak nɔkɔ bɔ̌nto. Sérók sɛchɔkɔ ɛkɛt ɛyi. 9 Fílip abhóŋ bɔ̌baghɔsóŋ batí ánwi. Bó kɛbháy manɛm. Mandɛm áchyé nyaka bhɔ akap bɛrɛm mɛnyiŋ ɛbhén yí afyé bó anti. 10 Ɛné sénáŋ séchí arɛ ndu mpăy manywɔp, ndɛmɛkɛpɨ̌nti Mandɛm amɔt anɛ aka nnyén bɛ Ágábɔs afú atú Judéya atwɔ aré. 11 Atwó ntá yɛsɛ asɔt mgbat anɛ Pɔ̌l agwót amɔ nɛ bɛkak ɛbhi yímbɔŋ arɛm bɛ, Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ arɛm bɛ, “Ɛnyuné kɛ̌ bo Israɛl bágwɔt chɔŋ mmu anɛ ábhóŋɔ́ mgbat anɛ awu Yerúsalɛm mámfyɛ yi amɔ bo abhɛn bápu bo Israɛl.” 12 Séghókó nókó ndak wu, bɛsé bho sékɔ̀ nyaka nɛ yi nɛ bɔ̌nkwɔ abhɛn bachi Seséria sénɨ́k Pɔ̌l mmʉɛt bé ákérɔŋ Yerúsalɛm. 13 Kɛ Pɔ̌l akɛmɛ chi bɛ, “Ndaká yí bădĭ ɛnyunɛ? Bă̈yèm nti ɛna amɛm! Mɛnká bɛ mámfyɛ mɛ ɛkɛrékɛnɔŋ, nɛ yɛ̌ chí nɛwú nká bɛgu ěti Yesu Acha.” 14 Nɛ ndu sébhíkɨ́ kwáy bɛkʉ yi anjibhiri ntɨ̌ ɛni, séro, séɾɛm bɛ, “Ɛmbák mbɔ ɛnyŭ mbɔŋ Mandɛm Acha áyàŋ.”

15 Manywɔp ayɔ áfúéré nókó, sétóŋti mɛnyiŋ ɛbhɛsɛ, séfá sɛbho bɛrɔŋ Yerúsalɛm. 16 Mbɔk bakoŋo Yesu abhɛn Seséria barɔk nɛ bhɛsé básót bhɛsé ɛkɛt Násɔn mmŭ Sáyprɔs anɛ sébhóŋɔ́ nyaka béchókɔ ɛkɛt ɛyi. Násɔn áchi nyaka mmu amɔt anɛ áyámbɨ bɛbhak nkoŋo Yesu.

Pɔ̌l arɔk bɛghɔ Jems

17 Mpok séchwóbhé Yerúsalɛm batɨ bɔ̌nkwɔ abhɛn bachi áré básót bhɛsɛ nɛ maŋák. 18 Néyí nɔkɔ Pɔ̌l asɔt bhɛsé sérɔk bɛghɔ Jems. Bɔ̌bati bɔ̌nkwɔ bachak abhɛn Yerúsalɛm mankɛm bábhák arɛ. 19 Pɔ̌l akaka bhó aghati bhó yɛ̌ntikɨ ɛnyiŋ ɛnɛ Mandɛm ákʉ́ nénti bo abhɛn bápú bo Israɛl mpok yí ákʉ̀ bɛtik Mandɛm nɛnti nap. 20 Bághókó nókó mɛnyiŋ ɛbhɛn yi arɛmɛ báchyɛ bakak ntá Mandɛm. Barɛm yɛ ntá Pɔ̌l bɛ, “Manó, wɔmbɔ̌n ɔghɔ ndŭ bɛyă nká bo Israɛl mánókó Yesu, nɛ bábhʉɛt bɛfyɛ bɛtaŋ ndu bɛbhʉɛrɛ bɛbhé Moses sayri. 21 Bo Israɛl abhɛn fá Yerúsalɛm bárɛm bé ɔ̌kɔ̀ ónɡati nɔkɔ bo Israɛl mankɛm abhɛn báchí amɛm bɛtɔk bɛchak bɛ mámféré ntí ndŭ bɛbhé Moses nɛ bɛ mándɔ bésyép bɔ̌bhap, nɛ bɛ mándó békóŋo bɛpiŋ ɛbhɛn bachɨ̌mbɨ bhap. 22 Chɔŋ sénkʉ yɛ ná? Bɔ bábhɔŋ chɔŋ bɛghok bɛ wɔ ɔtwɔ! 23 Ɔbhɔ̌n yɛ bɛkʉ chi ɛnyiŋ ɛnɛ séghàti wɔ. Bŏ bati anwi mányiɛ mgbá nɛ Mandɛm. 24 Dók yɛ nɛ bhɔ amɛm ɛkɛrákap bɛ mănsó bɛsí nɛ Mandɛm, bɛtɔŋ bɛ nku yap amay. Wɔmbɔ̌n chyĕ nkáp anɛ bɔ bábhóŋɔ́ bɛchyɛ kɛ mămu bati yap. Chɔŋ ɛyɔ énkʉ yɛ̌ntikɨ mmu andiŋɨ bé mɛnyiŋ ɛbhɛn bárèm ěti yɛ bépú tɛtɛp, nɛ bé ɔ̌bhʉ̀rɛ bɛbhé Moses. 25 Mbák chi bakoŋo Yesu abhɛn bápú bo Israɛl, séto bɔ bɛkáti ndu béghàti bhó bé báké nyié yɛ̌nyiŋ ɛnɛ báchyé ntá mandɛm nsé mbɔ akap. Nɛ bé bábhíkɨ́ bhɔŋ ményié manoŋ nɛ nnya anɛ manoŋ ami ábhíkɨ́ rɔŋ amik, nɛ bé bă̈ké fyɛ amɔ ndŭ barak ɛpúsí.”

26 Néyí nókó, Pɔ̌l asɔt yɛ bɔ̌bhɔ batí anwi, bó mankɛm básó bɛsí nɛ Mandɛm. Arɔk yɛ amɛm ɛkɛrákap Mandɛm bɛkʉ bŏ batí mándíŋɨ kpoŋoroŋ nywɔp ɛnɛn nɛsŏ-bɛsí ɛnap nɛ Mandɛm némay, kɛ mánchyɛ akap ěti yɛ̌ntikɨ mmu wap ndŭ nkwɔ bho bati anwi.

Bákém Pɔ̌l amɛm ɛkɛrákap Mandɛm

27 Manywɔp tándrámɔt anɛ Pɔ̌l afyé árɔ́p nókó kɛkwɔt mɛmay, mbɔk bo Israɛl abhɛn bafu atú Esia bághó Pɔ̌l amɛm ɛkɛrákap Mandɛm. Mányíkísi batɨ̌ bo bɛ mánkém Pɔ̌l, nɛ bákém yi, * 28 mámbɨk nɔkɔ bɛ, “Bo Israɛl, kwak ka bhɛsé! Ghó ká mmu anɛ ákɔ̀ antoŋ nɔkɔ bɛbéptí mɛnyiŋ ěti bo bhɛsé nɛ bɛbhé Moses nɛ ěti ɛkɛrákap Mandɛm ɛnɛ. Akʉ kpát néne asɔt bŏ abhɛn bápú bo Israɛl achwe fá amɛm ɛkɛrákap ɛnɛ nɛ bhɔ. Anyŏp Ɛkɛt Mandɛm nɛ épɛt ɛpu ɛkɛré bɛdyɛrɛ!” 29 Bárèm nyaka ɛnyuyɔ mbɔnyunɛ mănáŋ nyaka bághɔ̌ Pɔ̌l nɛ Trofimɔs mmu Ɛfɛsɔs, amɛm ɛtɔk. Ɛkʉ basɔt bɛ Pɔ̌l achwe amɛm ɛkɛrákap nɛ yi.

30 Ɛbyɔk ékwén yɛ ɛtɔk ɛnkɛm nɛ bo babho bɛjɛt mándɔkɔ nɔkɔ ndŭ ɛkɛrákap. Bákém Pɔ̌l baya gbaka gbaka gbaka báfú nɛ yi batiŋ batiɛp babhĭ̆nywɔp ɛkɛrákap. 31 Nɛ ndu báyàŋ bɛway Pɔ̌l, ɛyɔŋ érók ntá mŭngo batɛmé nɛnu Rom bɛ, ɛbyɔk ékwɛn amɛm ɛtɔk Yerúsalɛm ɛnkɛm. 32 Témté wu, asɔt batɛmé nɛnu nɛ mbɔk bŏbati bhap básép barɔk arɛ. Bo bághó nókó yí ndŭ átwɔ̀ nɛ batɛmé nɛnu, bábhót bɛden Pɔ̌l. 33 Mŭngo batɛmé nɛnu akém yi nɛ achyɛ ɛyɔŋ bé mámfé yi nɛ ngɛm ɛpay. Abhép bhɔ bɛ, “Mmŭ-nɛ chi agha? Akʉ yi?” 34 Bŏbhɔ bábho bɛbik mandɛm nɔkɔ mɛnyiŋ kɛkuri kɛkuri ɛnyu ɛné mbɔk bárèm ɛyap ɛnyu, báchák mándɛm nɔkɔ ɛyap. Ɛbyɔk ɛyɔ ékʉ mŭngo batɛmé nɛnu kékɛm ntí nɛ nnɛt ndŭ ndak anɛ áfákárí. Aghati bŏbhi bé mansɔt Pɔ̌l mandɔk mamfyɛ amɛm ɛbhă batɛmé nɛnu. 35 Ághákáá nókó ndu nkók anɛ béchwe anywóp, batɛmé nɛnu bápókɔ yi ndŭ bághó bé bɛyă bo abhɛn bachi arɛ babho bétwɔ nɛ baraká bɛtaŋ. 36 Bɛyă̈ bŏbhɔ báre koŋo yi mándɛm nɔkɔ bɛ, “Wáy ka yi!”

Pɔ̌l ătaŋa mmʉɛt bɛsí ɛká bho

37 Ndu éróbhé kékwót bɛ batɛmé nɛnu manchwe amɛm ɛbha, Pɔ̌l abhép mŭngo wu bɛ, “Ɛtá, chɔŋ ónka bé ngáti wɔ, ndak-a?” Mŭngo wu aghok nɔkɔ ndŭ yi árèm chi Grik, abhép yi bɛ, “Ɔrɨ́ŋɨ́ eyɔŋɔ́ Grik-ɛ? 38 Pú wó óchí mmu Ijip? Pú wɔ kɛ ɔkʉ bo bágʉébhé ɛsɔŋɔri ɛtɔk nɛ ɔkʉ bawă̈y bho nka

* **21:27** Ɛghaka nyaka manywɔp tándrámɔt kɛ mmu anɛ ányú nku nɛ Mandɛm amu ntí ndu bésó bɛsí nɛ Mandɛm.

ɛnwi bárók nɛ wɔ amɛm baso?" 39 Pɔ̌l akɛmɛ yi bɛ, "Puyɛ̌ mɛ. Nchí mmu Israɛl, mmɔ̌ ɛtɔk Tásɔs, ɛtɔk ɛgho ɛnɛ ɛbhɔŋɔ mɛnwɔp atú Silísha. Nnikmʉɛt, chyɛ mɛ ɛpok ndɛm kɛpɨ nta bo abhɛn." 40 Mʉ̌ngo wu akaa. Pɔ̌l ate yɛ ndʉ̌ nkók anɛ bɛchwe anywóp asá awɔ amfay bɛ bo mánkwɛn kpák. Bákwén nókó kpák, abho yɛ bɛrɛm kɛpɨ nɛ bhɔ ndʉ̌ Híbru, ɛyɔŋɔ́tɔk ɛyap.

22

1 Pɔ̌l arɛm bɛ, "Bɔtá nɛ bɔmá, Tá ká batú mǎngok ɛnyiŋ ɛné mbóŋɔ́ bɛrɛm ndu bétáŋa mmʉɛt bɛsí ɛbhɛka."

2 Bɔ́ bághók ndʉ̌ yi árɛ̀m chí ɛyɔŋ bo Israɛl. Mbǎŋ akwɛn chák. Pɔ̌l arɔk yɛ ambɨ bɛrɛm bɛ,

3 "Mɛ, nchí mmu Israɛl. Nchí mmɔ́ Tásɔs atú Silísha, kɛ ngo chí fá Yerúsalɛm amɔ ntɔŋ ngo ywɛsɛ, Gamáliɛl. Ngɔk ɛkáti chi antɛn ɛyi. Atóŋ mɛ bɛkoŋo bɛbhé bachʉ̌mbɨ bhɛsé mbɔ ɛnyʉ̌ ébhóŋɔ́ bébhak nɛ nchyé mmʉɛt bɛkoŋo Mandɛm mbɔ be mankɛm abhɛn bǎchí fá ɛchɔŋ. 4 Nchí chyɛ nyaka nɛnyok ntá bo abhɛn bákòŋo Mbi Yesu wu kpát mbɔk mángu nɔkɔ, nɛ ńkémti nɔkɔ baghɔré nɛ babhakanɛm mámfyɛ nɔkɔ bhó ɛkɛrékɛnɔŋ. 5 Mʉ̌ngo bachiǎkap nɛ bʉ̌ ɛchɛmé bʉ̌ batí ɛtɔk bákwày béte mɛ ntísiɛ bé nchí kʉ nyaka ɛnyu yɔ. Ntá yap kɛ nchi nsɔt nyaka bɛkáti ndu bɛrɔŋ ntá batɨ̌ bo Israɛl abhɛn Damáskɔs. Mbǎŋ bɛtaŋ békémti bakoŋo Yesu aré bɛ mpétnsɛm Yerúsalɛm nɛ bhó mánchyé bó ntémsí.

Pɔ̌l aghati ɛnyʉ̌ éfákári kɛ yi ayibhiri abhak nkoŋo Yesu

(Bk 9.1-19, 26.12-18)

6 "Ndʉ̌ nchí rɔŋ, ngáká nókɔ́ kékwɔ́t ɛtɔk Damáskɔs, mbɔ nkárénká byó nɛ ɛpay nɛ ngósí, ɛtaŋtí bɛdiérɛ́ béfú amfay témchok békwén bɛkap mɛ, mbaŋ aghɔ tontó. 7 Ɛkʉ́ nkwén amɨk ngók ɛyɔŋ ndʉ̌ érɛ̀m ntá ya bɛ, 'Sɔ̌l! Sɔ̌l! Ɔchyè mɛ nɛnyok ndaká yí?' 8 Nkɛmɛ bɛ, 'Acha chí wɔ agha?' Ɛyɔŋ ékémɛ bɛ, 'Chí mɛ Yesu Mmu Násárɛt kɛ ɔchyè nɛnyok.' 9 Bʉ̌ abhɛn nkɔ́ nɛ bhó bághó nkwɔ bɛdiérɛ́ ɛbhɔ kɛ bákɛ ghók ɛyɔŋɔ́ mmu anɛ árɛ̀m kɛpɨ nɛ mɛ. 10 Ngók nókɔ́ ɛnyiŋ ɛné ɛyɔŋ ɛyɔ éghàti mɛ, ndɛm bɛ, 'Acha, ɔ̌yàŋ mɛ nkʉ yi?' Acha arɛm ntá yá bɛ, 'Faté dók Damáskɔs. Aré, chɔŋ mángáti wɔ yĕntiki ɛnyiŋ ɛné Mandɛm áyábhɛ bɛ ɔbhɔŋ bɛkʉ.' 11 Ɛtaŋtí bɛdiérɛ́ ɛbhɔ békʉ́ nkɛpɛrɛ kwáy bɛghɔ mbaŋ. Bʉ̌ nkɔ́ nɛ bhó bárɔ́bhé kɛm mɛ chí ndʉ̌ awɔ́ kpátɛ ségháka Damáskɔs.

12 "Mmu amɔt abhak Damáskɔs anɛ ákà nnyén bé Ananías. Abhak mmu anɛ ákòŋo Mandɛm sayri, mmu anɛ ábhʉ̀rɛ bɛbhé ɛbhɛsé bo Israɛl, nɛ mmu bo Israɛl mankɛm abhɛn báchí aré báchyè kɛnókɔ́. 13 Ananías atwɔ́ ntá ya, ate mɛ nékú mmʉɛt arɛm bɛ, 'Manɔ́ wa Sɔ̌l, pɛt bo bɛghɔ mbaŋ.' Témté wu amík ánénɛ mɛ mpɛt mbo béghɔ mbaŋ. Ngɔ́ yé yi. 14 Arɛm ntá ya bɛ, 'Mandɛm bachʉ̌mbɨ bhɛsé ayap wɔ bé ɔ́ndíŋ́ ɛnyiŋ ɛnɛ yi atɨ bɛkʉ. Ayap wɔ bɛ óngɔ́ anɛ babhiŋɨ bɛ Mmu Chak. Ayap wɔ bɛ óngɔ́k ɛnyiŋ ɛnɛ éfù yi anyu. 15 Ayap wɔ nɛ ntí bé chɔŋ ɔ́mbak ntísiɛ aywi ndu bégháti yĕntiki mmu mɛnyiŋ ɛbhén ógho nɛ ɛbhɛn ɔghoko. 16 Ɔképɛrɛ chɔŋti yɛ mpok. Faté mánjwítí wɔ, ɔ́ndɔ Mandɛm anso bɛbʉ́ bhɛ, ɔmbiŋɨ nɔkɔ nnyén Acha.'

Pɔ̌l árɛ̀m ndʉ̌ Yesu átɔ́ yi ntá abhɛn bápú bo Israɛl

17 "Mpɛt nókɔ́ nsɛm Yerúsalɛm, ɛwak émót ndʉ̌ nchí nikmʉɛt amɛm ɛkɛrákap, ngɔ́ kɛnɔ́ amík antifu. 18 Ngɔ́ Yesu Acha téé ndʉ̌ ághàti mɛ bɛ, 'Kʉ ayak dɔ̌ Yerúsalɛm. Bʉ̌ abhɛn fá bápú noko chɔŋ ɛnyiŋ ɛnɛ óghàti bhó ĕti ya.' 19 Nkɛmɛ yi bɛ, 'Acha, bó babhɔŋ báríŋɨ sayri bɛ nchí rɔ́ŋ nyaka yĕntiki ɛkɛré nɛnikímʉɛtí bo Israɛl nkʉ nɔkɔ bɛ mánkémtí bo abhɛn mánóko wɔ, nɛ mandɛn, mámfyɛ nɔkɔ mbɔk yap ɛkɛrékɛnɔŋ. 20 Nɛ mpok báwày Stífin ntísiɛ aywɛ, mbak aré nkwɔ téé, mbabhɛri nɔkɔ ndɛn bo abhɛn bátémtí yí nɛ batay baway. Nka bé mángwáy yi.' 21 Kɛ Acha aghati mɛ bɛ, 'Fă Yerúsalɛm dók mbɔ ɛnyʉ̌ ngátí wɔ. Dók mbɔnyunɛ nchí tó wɔ nɛkɔ nɛsiɛ ntá bo abhɛn bápú bo Israɛl.' "

22 Ndʉ̌ Pɔ̌l árɛ̀m mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛyă bo abhɛn bachi aré bátá batú mángoko nɔkɔ sayri. Kɛ nɛtaka yí átáká bo Israɛl bɛyă bŏbhɔ bábho bɛbik nɛ ɛyɔŋ ɛtaŋataŋ bɛ, "Naŋá ká yí, apú mmú ábhák nɛpém."

23 Ndʉ̌ bábìk, bábhó bɛfok ndɛn ɛyap nkwɔ nɛ báre toko mfok mántak nɔkɔ amfay. 24 Mmʉ̌ ntí batɛmé nɛnu Rom ághó nókɔ nɔ achyɛ ɛyɔŋ bɛ batɛmé nɛnu mansɔt Pɔ̌l manchwe nɛ yí amɛm ɛbhá ɛyap. Aghati bɔ mandɛn yi nɛ ékpá bɛkʉ yí ángátí bhó ɛnyiŋ ɛnɛ yí aká kɛ bo Israɛl báré bé ntɨ nɛ yí kpát mámbiki nɔkɔ ɛnyuyɔ. 25 Bágwɔ́t nókɔ́ yí ndu bɛdɛn, Pɔ̌l abhép mʉ̌nti batɛmé nɛnu amɔt anɛ achi arɛ tee bɛ, "Ɛbhé échyé wɔ bɛtaŋ bé ɔ́ndém mándén mmu Rom ɛnɛ bábhiki re yiŋɨ mbǒŋ manyé ayi mángɔ́ bé akʉ ɛnyiŋí?"

26 Mʉ̌nti batɛmé nɛnu wu ághókó nókɔ́ nɔ́ afa arɔk ntá mʉ̌ngo batɛmé nɛnu arɛm bɛ, "Ɔyàŋ bɛkʉ nɔ yi? Mmʉ̌-nɛ abhɔŋ bɛtaŋ mbɔ mmu Rom. Ɔbhé mándén yí?" 27 Mʉ̌ngo batɛmé nɛnu ághókó nókɔ́ nɔ, arɔk abhɛp Pɔ̌l bɛ, "Ghatí mé, ɔchí mmu Rom tɛtɛbhɛ?" Pɔ̌l aka bɛ, "Nchí mmu Rom." 28 Mʉ̌nti batɛmé nɛnu wu arɛm ntá Pɔ̌l bɛ, "Nchóŋtí bɛyă nkáp kɛ báchyé mɛ bɛtaŋ mbɔ mmu Rom", Pɔ̌l akɛmɛ yí bɛ, "Kɛ mɛ Pɔ̌l nchí mmu Rom tɛ nɛbhĕ ɛna." 29 Ɛkʉ́ batɛmé nɛnu abhɛn bábhóŋ bɛbhɛp yí mɛnyiŋ báférɛ yi amɔ témté, bɔ́ kɛpɛrɛ bhép yi yĕnyiŋ. Bɛcháy békém mʉ̌ngo batɛmé nɛnu nkwɔ́ mpok yí

árí̱ŋ́ bé Pɔ̌l mmu yí ákʉ́ bákémé báfyé ngɛm amɔ chí mmu Rom.

Pɔ̌l ate bɛsí ɛchɛmé bɔ̌batí ɛtɔk

30 Mŭngo batɛmé nɛnu are yáŋ bérɪŋɨ mbɔ̌ŋ ɛnyɪŋ ɛnɛ bo Israɛl bárèm bé Pɔ̌l akʉ. Néyí nókɔ́, arɛm yɛ bɛ mámféré Pɔ̌l ngɛm amɔ. Achyɛ ɛyɔŋ bé bɔ̌batí bachiăkap nɛ bɔ̌batí ɛtɔk mankɛm mánchókɔ́ mánjí̱ŋ́ ndaká Pɔ̌l. Báchókɔ́ nókɔ́ achyɛ ɛyɔŋ básɔt Pɔ̌l bakʉ yi ate bɛsí bhap.

23

1 Pɔ̌l atɛp bɔ́ amík amʉɛt arɛm bɛ, “Bɔ̌ma, mpoknkɛm anɛ nchí bɛsí Mandɛm nɛ kpatɛ̌ ɛchɔŋ nti ɛna nɛchi amɛm pépép.” 2 Mpok yi arɛmɛ nɔ, Ananías mŭngo bachiăkap Mandɛm, achyɛ ɛyɔŋ bɛ bo abhɛn bachi kɛkwɔt nɛ Pɔ̌l mándɛp nnyu yi. 3 Pɔ̌l arɛm bɛ, “Wɔ ɛbhókórí nkok anɛ bawati nɛ mbɨ pépép bɛ bo băké rɪŋɨ! Chɔŋ Mandɛm andɛp wɔ. Ɔchókɔ́ afɔ bésɔt ɛbhé ónтaŋ mɛ, nɛ ɔ̌rèm bɛ mándɛp mɛ ɛné ɛbhé ɛbhiki chyɛ wɔ bɛtaŋ ɛbhɔ̌? .” 4 Bo abhɛn báté kékwɔ́t nɛ Pɔ̌l bábhɛp yi bɛ, “Ɔsɔkɔti mŭngo bachiăkap Mandɛm-ɛ?” 5 Pɔ̌l akɛmɛ bɛ, “Bɔ̌ma, mbíkí rɪŋɨ mbʉ bɛ chi mŭngo bachiăkap. Ɛkáti Mandɛm érèm bɛ, ‘Ɔkérɛm ɛbʉ́bʉ ɛ̌ti mŭnti bɔ̌bhɛ.’ ”

6 Pɔ̌l aghɔ nɔkɔ bɛ mbɔk bɔ̌ bati bhɔ bachi chí bɔ̌nkwɔ Sádusi nɛ bɛ báchak babhak bɔ̌nkwɔ Fárisi, abik bɛsí bɔ̌ ɛchɛmɛ arɛm bɛ, “Bɔ̌ma, nchí mŭnkwɔ Fárisi nɛ mmɔ̌ bɔ̌nkwɔ Fárisi. Nté fá acha manyé chí ndu nnókɔ́ bé chɔŋ Mandɛm ankʉ bawú mámpɛtnsɛm ndu nɛpém.” 7 Arɛm nɔkɔ nɔ, ɛpʉ́ítí ékwén nénti bɔ̌nkwɔ Fárisi nɛ bɔ̌nkwɔ Sádusi nɛ ɛchɛmɛ ékórɛ. 8 Ɛfákárí nyaka ɛnyu yɔ mbɔnyunɛ bɔ̌nkwɔ Sádusi bárèm bɛ bawú bápú kway bɛpɛtnsɛm ndŭ nɛpém, nɛ bɛ bɔángɛl bápú, nɛ yɛ̌nyɪŋ ɛpu ɛnɛ bábhɨ̀ŋɨ bɛ bɛfɔŋɔ. Kɛ bɔ̌nkwɔ Fárisi mánoko bɛ chɔŋ bawú mámpɛtnsɛm ndŭ nɛpém, nɛ bɛ bɔángɛl bachi nɛ bɛfɔ́ŋɔ́ nkwɔ bɛchi. 9 Ɛrɛmé ɛbyɔk ékwén, mbɔk batɔŋ ɛbhé Mandɛm abhɛn báchí bɔ̌nkwɔ Fárisi báfáte báre rɛm nɛ ɛyɔŋ ɛtaŋataŋ bɛ, “Sébhíkí ghó yɛ̌ ɛbéptí ɛnyɪŋ ɛnɛ mmŭ-nɛ ákʉ́. Ngufú ɛfóŋɔ́ kɛ éghátí yi ɛnyɪŋ nɛ ngufu ángɛl kɛ árémé kɛpɨ nɛ yi!” 10 Bétáŋá béyá béchá, ɛrɔp chi békɛm batɨ nɛ amɔ. Ɛkʉ mŭngo batɛmé nɛnu abhóŋ bɛcháy bɛ bákway bɛdakati Pɔ̌l. Achyɛ yɛ ɛyɔŋ bɛ batɛmé nɛnu bhi mánsɛp mámfóŋɔ́ Pɔ̌l ntá bɔ̌bhɔ mándɔk amɛm ɛbhá batɛmé nɛnu nɛ yi.

11 Ɛgháká nókɔ́ nɛ bɛti Yesu Acha atwɔ́ ate nɛpakámʉɛt Pɔ̌l arɛm ntá yi bɛ, “Ɔké chay! Nkúbhé mbɔ ɛnyu órémé ɛ̌ti ɛya fá Yerúsalɛm, ɔbhɔŋ békʉ ɛnyuyɔ amɛm ɛtɔk Rom nkwɔ́.”

Bɔ̌ Ju bate ɛyu bɛway Pɔ̌l

12 Néyi nókɔ́, mbɔk bo Israɛl bákém ɛchɛmɛ báte ɛyu bɛway Pɔ̌l. Mányú nku bɛ bapu nyiɛ nɛnyiɛ nɛ yɛ̌nyɪŋ bápú nyu kpátɛ mangway yi. 13 Mpăy bo abhɛn mányú nku yɔ báchá bɛsa bépay. 14 Barɔk ntá bɔ̌batí bachiăkap Mandɛm nɛ bɔ̌bati ɛtɔk baghati bhɔ bɛ, “Sényʉ̌ nku, séyíkí mmʉɛt bé sépú nyié nɛ sépú nyú yɛ̌nyɪŋ tɛ séngway Pɔ̌l. 15 Bě nɛ nkwɔ Ɛchɛmé bɔ̌ batí ɛtɔk tó yɛ ka ɛyɔŋ ntá mŭngo batɛmé nɛnu bé ántó Pɔ̌l ntá yɛka mbɔ bɛ bă̱yàŋ bɛghok ɛyɔŋɔ́ manyé ɛyi sayri. Mbák émfákárí nó, chɔŋ séngway yi ambi.”

16 Mmŭfu aghók ɛ̌ti nɛkatínɛt ɛnɔ. Abhak mmɔ̌ manɔ Pɔ̌l. Afa arɔk amɛm ɛbhă batɛmé nɛnu aghati Pɔ̌l. 17 Pɔ̌l abhɪŋɨ mŭnti batɛmé nɛnu amɔt aghati yí bɛ, “Sɔt ɛsakámu ané dók ntá mŭngo nɛ yí. Abhɔŋ ɛnyɪŋ bégháti yi.” 18 Mŭnti wu asɔt yí arɔk ntá mŭngo wap arɛm bɛ, “Pɔ̌l mŭkɛnɔŋ abhíŋ́ mɛ arɛm bé nsɔt ɛsakámu ané ntwɔ́ ntá yɛ nɛ yí mbɔnyunɛ abhɔŋ ɛnyɪŋ bégháti wɔ.” 19 Mŭngo batɛmé nɛnu akém yí ndu awɔ́ aya bárɔk ansɛm, abhép yí ansɛm ansɛm bɛ, “Ntiki ndak óyàŋ bɛghati mɛ?” 20 Akɛmɛ yí bɛ, “Bɔ̌batí bo Israɛl báte ɛyu bɛ mángáti wɔ ónsɔt Pɔ̌l ɔnsɛp nɛ yí ndu ɛchɛmé bataŋá manyé ɛgho mburɛ mbɔ bɛ báyàŋ chí bérɪŋɨ ndaka ywi sayri. 21 Kɛ kéka nɛ bhó. Bɔ̌ bhap bábhésé ambi mánòŋ bɛ mankɛm yí mangway. Bácha batí bɛsa bɛpay. Nɛ mányʉ̌ nku bé yɛ̌nyɪŋ bápú nyiɛ nɛ yɛ̌nyɪŋ bápú nyú kpátɛ mángwáy yí. Mánaŋ batonti mmʉɛt, barɔbhɛ noŋ chí bé óntó Pɔ̌l antwɔ.” 22 Mŭngo batɛmé nɛnu aya yí batú bɛ, “Dók, kɛ kékʉ yɛ̌ mmu andíŋ́ bé ɔghátí mɛ ndak anɛ.”

Bátó Pɔ̌l Sesέria ntá gɔ́bhanɔ Féliks

23 Mŭngo batɛmé nɛnu abhɪŋɨ yɛ bɔ̌ batí batɛmé nɛnu bhi bapay aghati bhɔ bɛ, “Sɔt ka batɛmé nɛnu batí bɛsa byo, bɔ̌ batí bɛsa bérát nsɛm byo abhɛn bákɔ̀ nɛ mpɔŋɔ́ndík, nɛ batɛmé bakɔŋ bɛsa byó. Tonti ká mmʉɛt bésɔt Pɔ̌l ndu nkarɛnka nénɛnamɔt beti ɛbhɛn ɛchɔŋ, măndók Sesέria nɛ yi. 24 Chiɛ̌ mpɔŋɔ́ndík ɛnɛ Pɔ̌l ákɔ̀ nɛ yó. Nɛ kʉ Pɔ̌l ánchwóp dok ntá gɔ́bhanɔ Féliks ɛné yɛ̌nyɪŋ ɛbhiki fakari nɛ yi.” 25 Árém nókɔ́ nó, asíŋ ɛkáti ɛné érèm bɛ,

26 “Mɛ Klaudiɔs Lísias kɛ nchí siŋ ɛkáti ɛnɛ ntá Ɛta yɛsɛ gɔ́bhanɔ Féliks. Ɛta, nchí to wɔ bakak. 27 Bo Israɛl bakɛm mmu wu báre yáŋ bɛway yi. Ngók nókɔ́ bé yi abhɔŋ bɛtaŋ ɛtɔk Rom mbɔ mɔ̌mik, nsɔt batɛmé nɛnu bha ndɔk mféré yi amɔ́ yap. 28 Nsɔt yí ndɔk ndu áchá manyé agho wap bérɪŋɨ ndak anɛ yí akʉ. 29 Aré, ngɔ́ bé abhiki kʉ yɛ̌nyɪŋ ɛné éyàŋ bɛ mángwáy yí, nɛ yɛ̌ chi ɛnɛ ékʉ̀ mámfyɛ yi amɛm ɛkɛrékɛnɔŋ. Báre rɛm chi barak anɛ ayíŋ́ bɛbhé bhap. 30 Nɛ mmŭfu ághátí nókɔ́ mɛ ansɛm ansɛm bé bo Israɛl báte ɛyu bɛway

yi, témté wu ndɛm bé mbɔŋ bɛto yi ntá yɛ. Ngátí bo abhɛn bábháré yí ndak amʉɛt bɛ mántwɔ́ ntá yɛ mangati wɔ ndak anɛ yi ákʉ́.”
31 Batɛmé nɛnu bákʉ mbɔ ɛnyu mŭngo wap ághátí bhɔ́. Básɔ́t Pŏl bɛtĭ bhɔ bárɔk nɛ yi kpát bágháka Antipatris. 32 Néyí nókɔ́, batɛmé nɛnu abhɛn bákɔ́ chi nɛ bɛkak bápɛtnsɛm amɛm ɛbhá. Bárɔ́ abhɛn bákɔ̀ amfay mpɔŋɔ́ndík mándɔ́k Seséria nɛ Pŏl. 33 Bágháká nókɔ́ Seséria, báchyɛ ɛkáti ntá gɔ́bhanɔ, bárɔ Pŏl amɔ yi. 34 Ápáy nókɔ́ ɛkáti yɔ, abhɛp Pŏl bɛ, “Ayĕ atú ɛtɔk chi anɛ?” Pŏl akɛmɛ yí bɛ, “Silísha.” Aghókó nókɔ́ nɔ, 35 arɛm ntá Pŏl bɛ, “Bo abhɛn bábhɔ́ŋɔ́ ndak nɛ wɔ mănáŋ mántwɔ́, chɔŋ ngók nnyé ɛnɛ.” Achyɛ yɛ ɛyɔŋ bé mámfyé yi anywɔ́p amɛm áchá anɛ gɔ́bhanɔ, mámbahɛri nɔkɔ yi. Ächá wu chi anɛ Hérɔd áté nyaka.

24

Básɔ́t nnyé Pŏl ntá Féliks

1 Ɛfʉ́éré nókɔ́ manywɔp átay, mŭngo bachiăkap Mandɛm anɛ áká nnyén bé Ananías asɛp arɔk Siséria nɛ mbɔk bŏbatí ɛtɔk, nɛ ntaŋanyu amɔt anɛ áká nnyén bé Tɛtúlɔs. Báchwɔ́bhé nókɔ́ bɛsí gɔ́bhanɔ Féliks, babho bɛbhat Pŏl barak amʉɛt. 2 Bábhíŋí Pŏl, achwe anywɔ́p. Tɛtúlɔs abho bérém ĕti yi ntá gɔ́bhanɔ bɛ,

“Ɛta! Ɛti yɛ kpák achi fá ɛtɔk ɛyɛsɛ ndŭ ɛrɔ́ri mpok, nɛ ĕti nɛkʉ ywɛ anɛ ndíndí, ɛgúpsí échí ɛtɔk. 3 Ɛnyu ɛné ókʉ̀ mɛnyiŋ ɛbhɛn nɛ yĕntiki ɛbhak ɛné ókʉ̀ bhɔ́, séka bhɔ nɛ sékàka wɔ. 4 Mbíkí yaŋ béchóŋti mpok ayɛ tontó, nchí nik chi mmʉɛt bɛ ónsébhé nti ɛné amik óngók mbiŋí ndak ané sébhóŋɔ́ bɛghati wɔ. 5 Séghɔ bé mmŭ-nɛ chí nchyɛ ɛsɔŋɔri anɛ tóŋ séngó nɛ nyɔŋ-ndak ndŭ nkwɔ bo Israɛl mbaŋ ɛnkɛm. Achí nkwɔ́ mŭnti ndŭ ɛká bho abhɛn bábhiŋí bɛ bo Násárɛt. 6 Akʉ kpát are yáŋ bɛgʉɛp ɛbyɔk amɛm ɛkɛrákap awu Yerúsalɛm, kɛ sékém nó yi. [Mbʉ́ sétaŋ yi bɛkoŋo ɛbhé, 7 kɛ Lísias mŭngo batɛmé nɛnu atwɔ́ afɔŋɔ yí amɔ yɛsɛ nɛ bɛtaŋ, 8 yí bé bo abhɛn bábhɔ́ŋɔ́ ndak nɛ yi mántwɔ́ ntá yɛ.] Mbák wɔmbɔŋ óndém kɛpi nɛ yi, chɔŋ óndiŋi bɛ yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ sérèm bɛ yi ákʉ́ échí tɛtɛp.” 9 Tɛtúlɔs árém nókɔ́ nɔ́, bo Israɛl báchém nɛ yí báká bɛ yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ yi árémé bé Pŏl áká ɛchi tɛtɛp.

Pŏl ataŋa mmʉɛt bɛsí Féliks

10 Gɔ́bhanɔ atɔ́ŋ yɛ nɛ awɔ bɛ Pŏl andɛm kɛpi. Pŏl abho bɛrɛm bɛ,

“Ngɔ bé ɔnáŋ ɔtaŋ manyé amɛm ɛtɔk ɛnɛ ndŭ bɛyă mamiɛ, nɛ mbŏŋ maŋák bétáŋa mmʉɛ́t bɛsí bhɛ. 11 Mbák ómbép, chɔŋ wɔmbɔŋ óndiŋi bɛ ɛbhíkí cha manywɔp byo nɛ apay ɛné ndɔ́ŋɔ́ Yerúsalɛm ndu bɛchyɛ Mandɛm kɛnókó. 12 Nɛ bo Israɛl bábhiki ghó mɛ ndŭ nchí kɛm ɛpʉ́ítí nɛ yĕ mmu amɛm ɛkɛrákap Mandɛm, bábhíkí ghɔ mɛ ndŭ nchí nyikisi batĭ-bho bɛ mánchyɛ ɛsɔŋɔri amɛm ɛkɛré nɛnikímʉɛtí nɛ yĕ chí ndŭ nɛbhʉɛt achak amɛm ɛtɔk. 13 Nɛ bápú kwáy bɛtɔŋ kpoŋoroŋ bé nkʉ mɛnyiŋ ɛbhén bábhàt né mɛ amʉɛt. 14 Kɛ nká ɛnyiŋ émɔ́t bɛsí bhɛ kpoŋoroŋ. Nchí koŋo Mbi ané bo Israɛl bárèm bɛ abhɔŋ bɛkwénɛ́ ndu nchí nikmʉɛt nchyé nɔkɔ kɛnókó ntá Mandɛm bachĭmbi abhɛsɛ. Nɛ nnókó yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ bɛbhé Moses béyàŋ sɛnkʉ nɛ yĕ chí ɛbhɛn bɛchi amɛm basiŋí barɛmé kɛpĭnti. 15 Mbákánti nɛ Mandɛm ɛnyumɔ́t mbɔ bhɔ́, bé ɛwak émɔt chɔŋ yí ankʉ bawú mankɛm abhɛn báchí chak bɛsí bhi nɛ abhɛn bapu mámpɛtnsɛm ndŭ nɛpém. 16 Ɛti yɔ kɛ nchí kʉ yĕntiki ɛnyiŋ bé nti ɛna némbák pépép nɛ Mandɛm, némbak pépép nɛ bo.

17 “Nnáŋ ntat nyaka mpăy mamié kɛrɔ́ŋ Yerúsalɛm. Ndɔk yɛ aré nɛ nkáp béchyé nɛkwak ntá bachébhébho ɛtɔk ɛya, nɛ béchyé akap ntá Mandɛm. 18 Ɛné nchí Yerúsalɛm ndu batí barak ayɔ ápáy kĕ bágho mɛ amɛm ɛkɛrákap. Bágho mɛ ndŭ nchí naŋa bɛkʉ mbɔ ɛnyu ɛbhé Moses érèm bé mmu ankʉ bɛso bɛsí nɛ Mandɛm. Ɛká bho épú nyaka arɛ nɛ mɛ, nɛ yĕ chi ɛbyɔk. 19 Kɛ mbɔk bo Israɛl abhɛn báfú atú Esia bábhak aré. Bɔ babhɔŋ bétwɔ fá mántɛbhɛ mɛ bɛsí bhɛ mbák bágho bɛ nkʉ ɛbéptí ɛnyiŋ. 20 Mbák épú nó, bép bo abhɛn bachi fá téé, bɛ bɔ babhɔŋ mandɛm bɛkwénɛ́ ɛbhɛn bagho ɛbhe ɛya mpok ntée amɛm ɛchɛmé bŏbati ɛtɔk. 21 Băbhiki bhɔŋ ɛnyiŋ ɛnɛ bárèm bɛ nkʉ, ɛbhiki fʉɛt chi ɛnyiŋ émɔt ɛnɛ mbíkí ndɛm mpok ntée nɛnti ɛnap bɛ, ‘Chɔŋ bawú mámpɛtnsɛm ndŭ nɛpém.’ ”

22 Féliks ariŋi nyaka sayri ĕti Mbi Yesu Acha. Ɛkʉ́ ághókó nókɔ́ ɛnyiŋ Pŏl arɛmɛ, ábhárɛ manyé, arɛm ntá bo Israɛl bé Lísias mŭngo batɛmé nɛnu ántwɔ́ chɔŋ mkpót nnyé ɛnɛká ɛnɛn. 23 Achyɛ yɛ ɛyɔŋ ntá mŭnti batɛmé nɛnu bé ámfyé Pŏl anywɔp, mambabhɛri nɔkɔ yi, kɛ ámbóŋ ngangaŋ mandú. Nɛ bɛ báké kaŋ mamʉɛrɛ bhi bɛrɔŋ bɛghɔ yi nɛ bɛchyɛ yi nɛkwak.

Féliks abhʉrɛ nyé Pŏl ndŭ mamié ápáy

24 Ɛfʉ́éré nókɔ́ mpăy manywɔp, Féliks nɛ ngɔré aywi Drusíla batwɔ. Drusíla abhak mmu Israɛl. Báto mmu bɛ ambiŋi Pŏl. Atwɔ nɔkɔ, bátá batu bare ghok ndu yi árèm ɛnyŭ mmu ákway bɛbhɔŋ nɛka nɛ Yesu Kristo. 25 Ndŭ Pŏl ákèm ɛpʉ́ítí andɛmɛ nɔkɔ ɛnyŭ mmu ákwày bɛbhak chak bɛsí Mandɛm nɛ ɛnyŭ mmu ákwày békém mmʉɛt bɛ ákɛ́ kʉ bɛbʉ́, nɛ ĕti nywɔp ɛnɛn Mandɛm ábhɔ́ŋɔ́ bɛtaŋ yĕntiki mmu, bɛcháy békém Féliks, arɛm bɛ, “Dók kpík, nnaŋ mbŏŋ épók chɔŋ mpɛt mbiŋi wɔ.” 26 Árém nókɔ́ nɔ, abhaka nti bɛ ngufú chɔŋ Pŏl anchyɛ yí bɛsɔŋ. Ɛkʉ are bhiŋi yí mpok nɛ mpok andɛm nɔkɔ kɛpi nɛ

yi. 27 Are kʉ ɛnyu ɛyɔ ndŭ mamié ápáy kpátě
Pósiós Féstɔs ásót épók ɛyi mbɔ góbhanɔ. Ndu
Féliks ayaŋ bo Israɛl mámbɔŋ maŋák nɛ yi,
arɔ Pŏl ɛkɛrékɛnɔŋ.

25

Pŏl arɛm bɛ mántɛn nyé ɛni ambɨ ntá Mfɔ Rom

1 Fɛstɔs arɔk Seséria bébhó bɛtik mbɔ
góbhanɔ atú Judéya. Ɛfʉɛrɛ nɔkɔ manywɔp
arat, afa akó Yerúsalɛm. 2 Aré, bŏbati
bachiăkap nɛ maném bo Israɛl barɔk
batɛmɛri Fɛstɔs babho bɛbhat Pŏl barak
amʉɛt. Nɛ manik Fɛstɔs mmʉɛt bɛ, 3 ankwak
bɔ bɛkʉ manto Pŏl Yerúsalɛm. Măŋaŋ batɨ
nyaka bɛ bo mámbésé ambi mankɛm yi
mangway. 4 Fɛstɔs aghati bhɔ bɛ, “Pŏl achí
ɛkɛrékɛnɔŋ amɛm ɛtɔk Seséria nɛ mbŏŋ
nkaysi bɛrɔŋ aré mandú mpok. 5 Bŏbatí
bhɛka mánkóŋó mɛ Seséria nɛ mbák yi
abhɔŋ bɛkwéné chɔŋ măndɛm bɛsí ɛbha aré.”

6 Fɛstɔs abhak nɛ bhó mbɔ manywɔp ánèn
nɛ byó. Apɛt yɛ nsɛm Seséria. Néyi nókó,
achɔkɔ ndŭ ɛnɔkó manyé ɛyi, achyɛ ɛyɔŋ bé
mánsót Pŏl mántwɔ́ nɛ yí. 7 Bátwɔ́ nókó nɛ
yí bo Israɛl abhɛn báfú Yerúsalɛm bákáp yí
báfyé néntí mándɛmɛ nɔkɔ bé Pŏl ákʉ́ bɛyă
bɛbéptí mɛnyiŋ. Yĕ nɔ, bó kɛkwáy bɛtɔŋ
kpoŋɔroŋ mɛnyiŋ ɛbhɛn bó bárèm bé yí akʉ́.
8 Pŏl abho bétáŋa mmʉɛt andɛm nɔkɔ bɛ,
“Bɛkwéné bépú nɛ mɛ wáwák bɛyiŋɨ ɛbhé bo
Israɛl nɛ ɛbhé ɛkɛrákap nɛ yĕchi ɛbhé Mfɔ
Rom.” 9 Fɛstɔs áyàŋ nyaka bo Israɛl mankɔŋ
yi. Ɛkʉ́ abhɛp Pŏl bɛ, “Ɔkɔŋ béko Yerúsalɛm
bé ntáŋ ndak anɛ arɛ?” 10 Pŏl akɛmɛ bɛ,
“Nchí fá amɛm acha manyé Mfɔ Rom, nɛ fá
kɛ bábhóŋó bétáŋ nyé ɛnɛn. Wɔmbɔŋ ɔríŋí
bɛ mbíkí kʉ bo Israɛl bɛbʉ́. 11 Mbák nkwɛn
ɛbhé nɛ nkʉ ɛnyiŋ ɛné éyàŋ bɛ mángwáy mɛ
nká nɛwú. Kɛ tĕndu barak ané bó bábhàt
mɛ amʉɛt apú tɛtɛp, yĕ mmú apú kwáy bɛfyɛ
mɛ amó yap. Nyé ɛna nébhɔŋ bérɔ́ŋ ntá
Mfɔ Rom.” 12 Fɛstɔs ághókó nókó ɛnyiŋ Pŏl
árémé, abhiŋɨ bataŋá manyé abhi bárém
kɛpɨ. Aghati yɛ Pŏl bɛ, “Ɔrɛm bé nyé ɛnɛ
néndók ntá Mfɔ Rom, nɛ chɔŋ óndɔk ntá Mfɔ
Rom.”

Pŏl ate bɛsí Agripa nɛ Bɛnis

13 Ɛfʉéré nókó mpăy manywɔp, Mfɔ Agripa
nɛ mómayi anɛ ngɔré Bɛnis bárók Seséria
ndu békáka Fɛstɔs. 14 Bátát nókó áré mpăy
manywɔp, Fɛstɔs aghati Mfɔ Agripa ĕti nyé
Pŏl bɛ, “Mmŭfú achí fá anɛ Féliks arɔ
ɛkɛrékɛnɔŋ. 15 Nɛ mpok nchí Yerúsalɛm, bŏ
batí bachiăkap nɛ bŏ batí ɛtɔk báré bhat
yí barak amʉɛt nɛ báré yáŋ bɛ mɛnchyé
ɛyɔŋ mángwáy yi. 16 Kɛ nkɛmɛ bhó bɛ ɛpiŋí
bŏ Rom ébhíkí ka bɛ mángwáy mmu ɛné
babhikire taŋ yi. Mmu abhɔŋ bété bɛsí nɛ
bɛsí nɛ bo abhɛn bátí yí anchyɛ ɛyi ɛyɔŋó
manyé. 17 Bátwɔ́ nókó yɛ fá, mbíkí chɔŋti
mpok. Néyí, nchyé ɛyɔŋ bɛ mánsót mmŭ wu
mantwɔ ndu acha manyé nɛ yi. 18 Mpok
bo abhɛn bábháré yi barak amʉɛt báfáté,
bókɛ rɛm yĕ ndak abʉ́abʉ mbɔ anɛ nkaysi
bɛ bɔ bakway bɛrɛm bɛ yi akʉ. 19 Báré kém
chi ɛpáítí nɛ yí ĕti baraká Mandɛm ayap nɛ
ĕti mmu anɛ ákà nnyén bé Yesu anɛ ánáŋ
ágú, kɛ Pŏl ărèm bé achi nɛpém. 20 Ngó nókó
bé mbíkí riŋɨ ɛnyŭ mĕkwáy bɛkʉ bɛ mbɔŋ
nɛjwĭmɛm ndu barak anɛ, mbép Pŏl mbák yi
akɔŋ bɛrɔŋ Yerúsalɛm bɛ mántaŋ nnyé ɛni
aré. 21 Kɛ Pŏl kɛka. Ate chí bé mambabhɛri
nɔkɔ yi kpatɛ Mfɔ Rom antáŋ nyé ɛni. Nchyé
ɛyɔŋ bɛ mambabhɛri nɔkɔ yi kpatɛ mpok anɛ
métò yi ntá Mfɔ Rom.” 22 Mfɔ Agripa arɛm
ntá yi bɛ, “Chɔŋ mɛmbɔŋ nkɔŋ bɛghok nɛ
batú ɛnyiŋ ɛnɛ yi árèm.” Fɛstɔs akɛmɛ yi bɛ,
“Chɔŋ óngok yi mbúré.”

23 Néyí nókó yɛ, Mfɔ Agripa nɛ mómayi
Bɛnis bárɔk amɛm áchá-ɛtɔk nɛ bɛyă kɛnókó,
báchwé nɛ bŏbati batɛmé nɛnu nɛ manɛm
bŏ ɛtɔk. Fɛstɔs achyɛ yɛ ɛyɔŋ bé batɛmé nɛnu
mánsót Pŏl mántwɔ́ nɛ yí. 24 Bátwɔ́ nókó nɛ yí,
Fɛstɔs arɛm bɛ, “Mfɔ Agripa nɛ be mankɛm
abhɛn báchí fá nɛ bhɛsɛ, ghó mmŭré. Bo
Israɛl mankɛm abhɛn Yerúsalɛm nɛ abhɛn fá
Seséria bátwɔ ntá ya mpoknkɛm, mámbik
nɔkɔ bɛ, ‘Apú mmu anɛ bárɔ̀ bɛ ámbák
nɛpém.’ 25 Kɛ mbíkí ghó nyaka ɛnyiŋ ɛné yi
ákʉ́ bɛ mangway yi, nɛ tĕndu yímbɔŋ árémé
bɛ manyé ayi abhɔŋ bérɔŋ ntá Mfɔ Rom, nka
nɛ yí. 26 Yĕ nɔ, mbíkí bhɔŋ ɛsáyrí ɛnyiŋ bɛsiŋ
ntá Mfɔ Rom ĕti yi. Ɛtiyɔ kɛ ntwɔ́ nɛ yí bɛsí
ɛbhɛka, nɛ sayri sayri, bɛsí ɛbhɛ, Mfɔ Agripa!
Ntwɔ nɛ yi bɛ sénjíŋí nyé ɛni ɛnyu ɛné nchí
kway bɛbhɔŋ ɛnyiŋ ɛnɛ mésìŋ. 27 Mbíkí kaysi
bé échí sayri bétó mŭkɛnɔŋ ntá Mfɔ Rom
nkɛrɛm mbŏŋ ɛnyiŋ ɛnɛ yi ákʉ́.”

26

Pŏl ătàŋa mmʉɛt bɛsí Mfɔ Agripa

1 Fɛstɔs ánáŋá nókó ɛnyiŋ ɛnɛ yi árèm,
Agripa arɛm bɛ, “Pŏl, mbák ɔbhŏŋ ɛnyiŋ
bérɛm ndu bétáŋá mmʉɛt, dɛm séngók.” Pŏl
abho yɛ bétáŋa mmʉɛt, antɔŋ nɔkɔ nɛ awó bɛ,

2 “Mfɔ Agripa, nkáysí bé ɛrɨ ɛcha bɛ nté bɛsí
ɛbhɛ ɛchɔŋ ndu bétáŋa mmʉɛt ndŭ barak ané
bo Israɛl bábhàt mɛ amʉɛt. 3 Ɛrɨ sayri bɛ
mbŏŋ mfɔ aríŋí bɛpiŋí bo Israɛl mɛnkɛm nɛ
mɛnyŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn bétwɔ̀ bhɔ nɛ ákóré.
Nchí nik yɛ wɔ mmʉɛt bé ónképntɨ óngók
ɛnyiŋ ɛnɛ mérèm.

4 “Bo Israɛl mankɛm báríŋí mɛ tɛ kĕmbó
ɛka. Ngo chí nɛ bŏbha nɛ amɛm ɛtɔk
Yerúsalɛm. 5 Bó báríŋí sayri ndŭ ɛrórí mpok
bé nchí nyaka ndŭ nkwó bŏ Farisi abhɛn
báfyè bɛtaŋ tontó ndŭ baraká Mandɛm.
Mbák ɔmbép bhɔ chɔŋ mángati bhe ɛnyúmɔt
mbák báyaŋ bɛrɛm tɛtɛp anɛ báriŋɨ. 6 Nté

fá ɛchɔŋ bătàŋ mɛ chí mbɔnyunɛ mbákántɨ ndŭ barɨɛp amɛn Mandɛm afyé nyaka ntá bachĭmbɨ abhɛsɛ. 7 Chí nkúbhé barɨɛp amɛn manɛrékɛt yɛsé byo nɛ apay babhaka ntɨ aré bé chɔŋ amfú kpoŋɔroŋ ndŭ mánɨ̀kmʉɛt mánchyɛ nɔkɔ Mandɛm kɛnókó bɛti nɛ ngósí. Mfɔ, mbŏŋ ɛsɔŋɔri nɛ bo Israɛl ɛchɔŋ chi ĕti mbákántɨ ndŭ barɨɛp amɔ. 8 Ndaká yí ébemʉɛt ntá yĕchi mmŭ ywɛka amɔt mɛnoko bɛ Mandɛm ăkway bɛkʉ bawú mampɛtnsɛm ndŭ nɛpém?

9 “Mɛmbɔŋ ngɔ nyaka bɛ, échí ɛpók ɛya bɛkʉ yĕntiki ɛnyɨŋ ndu mɛnu nɛ bo abhɛn mánókó nnyén Yesu mmu Násáɾɛt. 10 Nɛ nkʉ́ nɔ amɛm ɛtɔk Yerúsalɛm. Bŏ-batí bachiăkap báchyé mɛ bɛtaŋ béfyé bo Mandɛm amɛm ɛkɛrékɛnɔŋ. Nɛ mpok anɛ báremé bɛ mángwáy bhó, nka bɛ mángwáy. 11 Mpok nɛ mpok, nchí rɔŋ nyaka ndŭ bɛkɛré nɛnikímʉɛt mɛnkɛm nchyé nɔkɔ bhɔ ntémsi bɛkʉ bɔ mandɛm ɛbúbʉ ĕti Yesu. Mbŏŋ bɛyă bɛbĕnti nɛ bhó kpát ndɔk nɔkɔ bɛtɔk bo báchák ndu béchyé bhɔ nɛnyok aré.

Pŏl aghati ɛnyʉ́ ɛfákárɨ kɛ yi ăbhák nkoŋɔ Yesu

(Bk 9.1-19, 22.6-16)

12 “Ɛwak émót, nde rɔŋ Damáskɔs nɛ bɛkáti ɛbhén nsóré nta bŏ batí bachiăkap bɛchyɛ mɛ bɛtaŋ bɛ ndók nkémtí bhɔ. 13 Mfɔ, ndu nchí rɔŋ, bégháka nénté ngósí, bɛdiéré ɛbhɛn béchá ɛbhɛn nnyómok béfú amfay békwén bɛkap mɛ nɛ bo abhɛn mékɔ̀ nɛ bhɔ. 14 Bɛsé mankɛm sékwénti amɨk. Témté wu, ngók ɛyɔŋ ɛné érèm ndŭ ɛyɔŋɔ́tɔk Hibru bɛ, ‘Sŏl, Sŏl, ndaká yí óchyè mɛ nɛnyok? Ɔkáysí bé ŏkway ménú nɛ mɛ? Mbák ónsót ɛkak ɔndɛp sɛtárébhé wɔ kɛ óghòk bɛbe.’ 15 Mbép bé, ‘Acha chí wó agha?’ Acha akɛmɛ mɛ bɛ, ‘Mɛ Yesu kĕ óchyè nó nɛnyok. 16 Kɛ faté. Mbésí wɔ bɛsí ndu bɛyap wɔ ómbák mŭbɛtok awa. Chɔŋ ómbak ntísiɛ wa, óngati nɔkɔ bo mɛnyɨŋ ɛbhɛn óghó fá ambi ɛchɔŋ, nɛ ɛbhén métòŋ chɔŋ wɔ ansɛm mpok. 17 Chɔŋ mbak ɛkuti ɛyɛ mpoknkɛm, nɛ bŏbhɛ bápú kway bɛkʉ wɔ yĕnyɨŋ, nɛ yĕ chí bo abhɛn bápú bo Israɛl. Nchí to wɔ ntá yap néné. 18 Métò wɔ ɔndɔk ónéné bó amík bɛ mándó ɛjuri mankoŋɔ bɛdiéré, nɛ bɛ mamfu ndu bɛtaŋ Satan, mánkoŋɔ Mandɛm ɛnyu ɛnɛ Mandɛm áfoŋori bhɔ bɛbú ɛbhap, ankʉ mámbak ndu nkwɔ bo abhɛn yi ákú bachi nyáŋá mbɔnyunɛ babhɔŋ nɛka nɛ mɛ.’

Pŏl ărèm ĕti bɛtik ɛbhi

19 “Mfɔ Agripa, ndŭ Yesu áfú amfay atwɔ ntá ya ndu kɛnó amík antifú, mbŏŋ yɛ nyaka békóŋɔ ɛyɔŋ ɛyi. 20 Ɛkú mbo bégháti Ɛyɔŋ Mandɛm ɛtɔk Damáskɔs, nɛ nkɔ ndɔk nɔkɔ Yerúsalɛm, nɛ atú Judéya ankɛm, kɛ nde rɔŋ ntá abhɛn bápú bo Israɛl nkwɔ, bé bó mántiknsɛm ndŭ bɛbú bhap mámpɛtnsɛm ntá Mandɛm nɛ mámbo bɛkʉ mɛnyɨŋ ɛbhén bétòŋ bé bó bátiknsɛm ndŭ bɛbú bhap. 21 Ɛyɔ kɛ ékú bo Israɛl bákém mɛ amɛm ɛkɛrákap Mandɛm, nɛ báré yaŋ béway mɛ. 22 Kpátĕ ɛchɔŋ Mandɛm kɛ ákwàk mɛ, nɛ ákú bé nté fá ndém ntá bŏ mankɛm, maném bho nɛ ndéndémé bho, nkúbhé ɛnyɨŋ ɛnɛ barɛmé kɛpĭntɨ bárémé nyaka nɛ Moses árèm bé chɔŋ émfakari. 23 Nɔ chi ɛnyɨŋ bárémé bɛ Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka barɨɛp bɛ ătò abhɔŋ bɛghɔ ɛsɔŋɔri angú, nɛ ambak mmŭ mbɨ bépétnsɛm ndŭ nɛpém angati bo Israɛl nɛ abhɛn bápú bo Israɛl ĕti ɛróŋɔ́ ɛnɛ échyè nɛpém.”

24 Ɛné Pŏl ábhʉét bétáŋa mmʉɛt ɛnyu yɔ, Fɛstɔs abɨk arɛm bɛ, “Pŏl, ɛbhókórí ékɛm wɔ! Bɛyă ɛkáti békʉ ɛbhókórí ékɛm wɔ!” 25 Kɛ Pŏl akɛmɛ bɛ, “Ɛta, wo mmu kɛnókó ɛkɛ kɛya kɛcha, mpú bhokori! Mɛnyɨŋ ɛbhén mérèm bɛchi tɛtɛp. 26 Mfɔ árĭŋɨ́ mɛnyɨŋ ɛbhɛn mɛnkɛm, ĕti yɔ kĕ nchí ghati wɔ mɛnyɨŋ ɛbhɛn nkɛbhóŋ bɛcháy. Ndĭŋɨ́ bé ndu mɛnyɨŋ ɛbhɛn mɛnkɛm ɛné ébhésé wɔ épú, mbɔnyunɛ yĕnyɨŋ ébhɨki fakari bhésé bhésé. 27 Mfɔ Agripa, pú ɔnókó ɛnyɨŋ barɛmé kɛpĭntɨ básĭŋɨ́? Ndĭŋɨ́ bé ɔnókó!” 28 Mfɔ Agripa akɛmɛ bɛ, “Pŏl, ɔkáysí bé ndŭ mómbɨŋɨ mpok anɛ kĕ ókwày bɛkʉ mɛ mbak mŭnkwɔ Kristo?”

29 Pŏl akɛmɛ yi bɛ, “Yĕ chí ndŭ mandú mpok yĕ ndŭ ɛróríí mpok, nɛnikímʉɛt ɛna ntá Mandɛm chí bɛ ékébhak chi ndiɛrɛ wɔ, kɛ bɛ yĕntiki mmu achák anɛ áchí fá ɛchɔŋ ághòk mɛ, ámbák mbɔ mɛ ɛbhɨkifʉɛt chi bɛbhak nɛ ngɛm amó mbɔ mɛ.”

30 Afŏ kɛ Mfɔ Agripa, nɛ góbhanɔ Fɛstɔs, nɛ Bɛnis manɔ Mfɔ Agripa, nɛ bŏ mankɛm abhɛn báchí chókó nɛ bhó báfáté. 31 Báfú nókó, báré rɛm nɛ bati bɛ, “Mmŭ-nɛ abhíkí kʉ yĕnyɨŋ ɛné éyaŋ bɛ mángwáy yí nɛ yĕ chi bɛfyɛ yi ɛkɛrékɛnɔŋ.” 32 Nɛ Mfɔ Agripa arɛm ntá Fɛstɔs bɛ, “Mbɔ abhíkí rɛm bɛ mánten manyé yi ntá Mfɔ Rom, mbʉ sérɔ́ yi arɔŋ.”

27

Batɛmé nɛnu bárók Rom nɛ Pŏl

1 Barɛm bɛ sɛnsɔt * áchwí sɛndɔk Itali. Básɔt yɛ Pŏl nɛ mbɔk bŏkɛnɔŋ báchyé ntá Juliɔs mŭnti ɛká batɛmé nɛnu ɛnɛ babhiŋɨ bɛ ɛká batɛmé nɛnu Mfɔ Rom. 2 Sérók séchwé áchwí anɛ áfú Adramatium. Abhóŋ nyaka bétémɛ ndŭ yĕntiki nɛchyĕnyén atú Esia. Séfá séré rɔŋ. Arístakɔs mmu Masidónia wu áfú Tɛsalónika abhak nɛ bhɛsé. 3 Néyí nókó, sétémɛ ndŭ nɛchyɛ Sídɔn. Júliɔs atóŋ Pŏl bɛrĭntɨ. Arɔ Pŏl ánkó ɛtɔk, ángó

* **27:1** “Sɛnsɔt”, “Sɛndɔk”: Bɛyɔŋ ɛbhɛn bétòŋ bɛ Lukas apɛt achi nɛ Pŏl.

mamʉɛrɛ bhi bɛ mánkwák yí nɛ mɛnyiŋ ɛbhén bɛkway békwák yi. 4 Ɛtarɛ nɔkɔ sépét séchwé áchwí séré rɔ́ŋ. Mbʉ́ép ataŋataŋ ábhó bɛ́fú bhɛsɛ́ ambɨ. Ɛkʉ́ sɛ́ghákáʼ nókó kékwɔ́t Sáyprɔs, ɛtɔk ɛné échí néntí nnyén, sérɔ́bhɛ nók sémfʉɛt nɔkɔ chí ɛbhě ɛné échí tɨ̌ɨ̌. 5 Sénók sépé manyu ndŭ ɛbhe ɛnɛ éyì̀ŋɨ atú Silísha nɛ Pamfília sétémɛ ɛtɔk Míra ndŭ atú Lúcia. 6 Aré ndŭ nɛchyɛ Míra, mŭnti batɛmé nɛnu aghó áchwí anɛ áfú Aleksándriya, ɛtɔk Ijip, árɔ̀ŋ Itali. Afɛrɛ bhɛsé ndŭ ayɛsé áchwí afyé amɛm awu. 7 Séré nók séndɔkɔ nɔkɔ pɛtii ndŭ mpáy manywɔp. Sébhɔ́ŋ bɛyă ɛsɔŋɔri kɛ séchwɔp kékwɔ́t nɛ Kinídɔs. Mbʉ́ép ataŋataŋ kɛka séndɔ́k ámbɨ. Sémɔ́kóri sérɔ́bhé nók sémfʉɛrɛ nɔkɔ chi ɛbhě Krɛt ɛné nnyén néchí tɨ̌ɨ́, kékwɔ́t nɛ njiɛ Salmónɛ. 8 Babhʉ́ép áchyé bhɛsɛ bɛyă ɛsɔŋɔri, séré rɔ́ŋ pɛti pɛti, sémfʉɛrɛ nɔkɔ ɛbhě Krɛt ɛyɔ kpát séchwɔ́p ndŭ nɛbhʉɛt anɛ bábhì̀ŋɨ bé Ɛrítí Nɛchyĕnyén, kékwɔ́t nɛ ɛtɔk Lásea.

9 Sénaŋ séchɔ́ŋti nyaka bɛyă mpok nɛ bɛkɔ ndu achwĭnyén ɛrɔp chi ndak ané nɛpém nɛ nɛwú mbɔnyunɛ Ɛpă Nɛfoŋoriˇ Bɛbʉ́ ɛnaŋ ɛfʉɛt nyaka nɛ mpok babhʉ́ép ataŋataŋ akwáy. Ɛti yɔ, Pŏl achyɛ bhɔ maniɛ bɛ, 10 “Bɔta, ngɔ bé mbák séndɔ́k ambɨ nɛ nɛkɔ ɛnɛn chɔŋ ɛsɔŋɔri émfú, bɛyă ménémé mémbak, puyé ndiɛrɛ nɛ áchwí nɛ batu, kɛ nɛ bapém ayɛsɛ nkwɔ.” 11 Kɛ mŭnti batɛmé nɛnu afyé ntí ndŭ ɛnyiŋ ɛnɛ mŭngo bakŭ bɛtik amɛm áchwí nɛ mmŭ anɛ ábhóŋ áchwí bárèm ɛcha ɛné Pŏl árèm. 12 Nɛchyĕ nyén ɛnén bábhì̀ŋɨ bé Ɛrití Nɛchyĕnyén néchí nyaka raŋáraŋa kɛbhák sayri bé sénchókóˇ aré sénóŋ mpok anɛ mbʉ́ép ataŋataŋ anɛ anu mpok mbaŋ ákwèn ámáy. Ɛkʉ́ bɛyă bo abhɛn bákʉ̀ bɛtik amɛm áchwí báré yáŋ mbi bérɔ́ŋ Foiniks. Foiniks abhak nɛchyĕnyɛn Krɛt ɛnɛn áchwí ate aré bɛcháy ti, yɛ chí ndŭ mpok yɔ.

Mbʉ́ép ataŋataŋ átéméri bhɔ anyén

13 Ɛbhíkí́ tat, mandú mbʉ́ép abho bɛ́fók bɛ́fú ɛbhe manyu nɛ bo bakaysi bɛ chɔŋ mɛnyiŋ mémbak sayri. Báya yɛ ndo báfɛrɛ anyén, babho mɛnok bɛrɔŋ ambɨ mámfʉɛrɛ nɔkɔ nɛkʉ nnyén. 14 Kɛ ébhíkí́ tat, mbʉ́ép ataŋataŋ anɛ átwɔ̀ nɛ bɛyă mpérényɛn abho mɛnu, bɛ́fú atú ɛtɔk anɛ mmok, áfù arɛ. Bábhiŋɨ nyaka mbʉ́ép wu bɛ Mbʉ́ép Nɔt-Is bɛkoŋo atú anɛ wu áfù. † 15 Nɛ mpok mbʉ́ép ădɛp áchwí, sékɛpɛrɛ kway ménok bɛrɔŋ tɛbhɛ tɛbhɛ nɛ mbʉ́ép. Sékpík séró bɛ wu ámpókó áchwí. 16 Sérók séré fʉɛt chi ansɛm mókpɔkɔ́ mmik anɛ ate nnyén. Aka nnyén bɛ Kaúda. Mmikɨ yɔ achét mbʉ́ép mandú. Ɛyɔ ékwák bhɛsɛ, sénú sɛya áchwí niŋiniŋɨ anɛ achi anɛt áchwí bɛ áké rakati ansɛm áchwí. 17 Sésót manik ségwót áchwí wu amfay anɛ sɛchi amɛm ndɔŋ nɛ ndɔŋ ɛnyu ɛné ápú kwáy bédákáti áyák. Bakŭ-bɛtik amɛm áchwi báré cháy bɛ chɔŋ áchwí ándɔk ampaŋ ndŭ ɛsiép ɛnɛ échí ndŭ ɛbhók manyu ɛnɛ ɛtɔk Sitis. Ɛkʉ́ báfɛ́rɛ ndo máméɛ anyén, bé, ndŭ áchwí áyà wu, mbʉ́ép áképɛrɛ pɔkɔ́ wu tontó. Bákʉ́ nókó nó, bárɔ́ mbʉ́ép áróbhɛ wu pɔkɔ́ áchwí. 18 Ndu mbʉ́ép ataŋataŋ ádèp áchwí ywɛsɛ, are jaŋari mbɔ bɛ ăyaŋ bɛbɛt. Néyí nókó, bábhó méméɛ batu ányɛn. 19 Ɛghákáʼ nókó manywɔp árát, bŏ bɛtik babho béfɛ́rɛ mbɔk mɛnyiŋ áchwí mbɔ manik nɛ bɛchak mánto nɔkɔ anyén. 20 Mbʉ́ép ataŋataŋ ándɔkɔ nɔkɔ chí ambɨ ndŭ bɛyă manywɔp. Nɛ ngósi mmok kɛtyé, nɛ bɛti bɔ́ kɛghó mambe. Ɛnyuyŏ ɛnyuyɔ, kpátɛ séfɛ́rɛ nti sérém bé ndak ywɛsɛ ámay. 21 Bo mánaŋ bátat nyaka kɛnyié nɛnyié, ékʉ́ Pŏl afate ate néntí ɛnap arɛm bɛ, “Bɔta, mbɔ bă̆ghók ɛyɔŋ ɛya mbʉ́ sébhíkí́ fá Krɛt sɛmbɔŋ nchɔŋtí nɛ mbʉ́ ménémé ɛbhɛn bépú. 22 Kɛ néne, nchí ghati bhe bɛ, yĕntiki mmŭ ywɛka ámbóŋ nɛtaŋántí! Chɔŋ áchwí ánɛm kɛ yĕ mmu apu gu. 23 Ndíŋɨ́ nɔ mbɔnyunɛ ndŭ nkubhɛ bɛti ɛbhɛn Mandɛm anɛ ábhóŋó mé, Mandɛm anɛ mĕchyɛ kɛnókó, ató ángɛl aywi átwɔ́ áté mɛ nɛpak mmʉɛt, 24 árém bɛ, ‘Pŏl, kɛbhóŋ bɛcháy. Ɔbhɔŋ bété bɛsí Mfɔ Rom. Nɛ ĕti bɛrĭndu Mandɛm nɛ wɔ, ăpémé yĕntiki mmu anɛ ókɔ̀ nɛ yi.’ 25 Bɔtá, yĕntiki mmu ywɛka ámbóŋ yé nɛtaŋánti. Mbŏŋ nɛka nɛ Mandɛm, nɛ ndíŋɨ́ bé chɔŋ émbak mbɔnyŭ yí árémé. 26 Kɛ mbʉ́ép ábhɔŋ bépókɔ chɔŋ bhɛsɛ kpát áchwí andɔk ántu mmʉɛt ndŭ ɛtɔkɔfú ɛné nnyén nékábhé.”

27 Ɛgháka nókó néntí́ bĕti, ndŭ nywɔp ɛnɛn nékú manywɔp byó nɛ ánwi, ndŭ mbʉ́ép ápɔ̀kɔ bhɛsɛ́ bɛkiŋɨ manyu Adriya bɛti bhɔ, bŏ abhɛn bákʉ̀ bɛtik amɛm áchwí bákáysi bɛ nékú nnyén nénáŋ néchí kékwɔ́t. 28 Ɛkʉ́ básɔ́t nnik anɛ básɛrɛ ndo aré, mámésɛ ndo anyén bɛ mándiŋɨ ɛnyŭ nnyén nɛchwe amik. Bághó bɛ mmikɨ nyén arɔp mbɔ mɛta bɛsa bɛpay. Bérɔŋ ambɨ mandú, bápɛt bákʉ nɔ, bághó bɛ mmikɨ nyén arɔp bɔ mɛta ɛsă nsɛm byo. 29 Báré cháy bɛ chɔŋ mbʉ́ép ámpɔkɔ áchwí wu ándɔk ántɛm ndŭ sɛtárébhé, nékú nnyén. Báfɛ́rɛ yɛ baro ánwi ansɛm áchwí mámésɛ anyén bé andóp téé, báré nikmʉɛt bé nywɔp nénji nénkwésé bhɔ. 30 Bakŭ-bɛtik amɛm áchwí báré yáŋ mbi bɛpɛmɛ mmʉɛt ɛyap. Básɔt áchwí niŋiniŋɨ anɛ básérɛ amfay básébhɛ anyén bɛ manok manko abhɨ kɛ bákɔt ngɛpti mbɔ bɛ bárɔ̀ŋ bɛfɛrɛ chi baro áchák ambɨ áchwí mánsɛbhɛ anyén. 31 Kɛ Pŏl ághó nókó nɔ, aghati mŭnti batɛmé nɛnu nɛ bŏbhi bɛ, “Mbák bakŭ bɛtik abhɛn áchwí mámfú, yĕ mmú ywɛka apú pém.” 32 Ɛkʉ́

† **27:14** Nɔ chi, mbʉ́ép ané bábhiŋɨ ndŭ ɛyɔŋɔ́ndik bé: North-easter.

batemé nɛnu bákpóti manik anɛ ákèm áchwí báró bɛ nnyén néndəbhɛ wu pəkó wú.
33 Ndŭ mbaŋ ábhó békaŋari, Pŏl anik bó
mankɛm mmʉɛt bɛ mányiɛ nɛnyíé. Arɛm
bɛ, "Ɛchəŋ chí manywəp byó nɛ anwi ɛné
bǎbhiki tək awə anyu ndŭ bǎbhəŋə bɛcháy
anti. 34 Nchí ghati yɛ bhe bɛ manyíé nɛnyíé bɛ
nɛnchyɛ bhe bɛtaŋ. Yĕ ɛkak ɛmɛnénti mmŭ
yɛka ɛpu nɛm." 35 Pŏl árém nókó nó, asət
brɛt anikmʉɛt achyɛ bakak ntá Mandɛm bɛsí
bhap mankɛm, abók abho ménYié. 36 Ɛyə
éfyé yé bó nti, básót nɛnyíé mányíé. 37 Bɛsé
mankɛm abhɛn séchí nyaka amɛm áchwí
sébhák bo bɛsa byó nɛ bérát nsɛm nɛkú nɛ
amət.(276) 38 Yĕntiki mmu anyíé nɛnyíé ajwi,
báférɛ yɛ batŭ amɛm nchwi ankɛm mamɛsɛ
anyén bɛ áchwí amfʉɛp.

Achwi yɛsɛ ádákáti anyén

39 Mbaŋ ákáŋári nókó, bághó ngəkənyén
kɛ bakŭ bɛtik kɛriŋi mmik ɛyə. Kɛ bághó
ĕfabhé nyén nɛ ĕsiép arɛ, bákáysi bɛ ngufú
bákwày bétémɛ aré mámfu mănkó ɛbhi.
40 Bákpóti manik anɛ baro bárə yə ankɛm
anyén. Bákáŋari manik anɛ bagwórɛ
mɛnyŭ nsɔm nɛ yɔ, básébhɛ nsɔm anyén
bɛ mánók áchwí. Bátén ndɛn ɛnɛ ékèm
mbʉ́ép amfay bɛ ampəkə áchwí ankə,
babho bɛrəŋ angəkənyén. 41 Achwi arək
achwe ndu ntó ĕsiép ɛnɛ babhiki re ghaka
angəkənyén. Ntí áchwí ápaŋ arɛ. Bɛtaŋ
ɛbhɛn mbʉ́ép békʉ mpérényɛn érákáti nnɛt
áchwí. 42 Batemé nɛnu bábhóŋ nkaysi bɛway
bŏkɛnəŋ mankɛm bɛ yĕ amət áké bhóŋ mbi
bɛghək nnyén ámbwé. 43 Kɛ mŭnti batemé
nɛnu ăyáŋ nyaka bépémɛ Pŏl. Ɛkʉ́ akɛ chyɛ
batemé nɛnu mbi béway bŏkɛnəŋ. Achyɛ
ɛyəŋ chí bɛ yĕ agha anɛ áríŋ́i bɛghək nnyén
ánjámbi ángók ánkó ɛbhi. 44 Yí bé bŏ abhɛn
bábhíkí riŋi bɛghək nnyén mánkém bɛbhók
ɛnək nɛ bɛbhók áchwí anɛ ádákáti mánkwák
mmʉɛt mănkó ɛbhi. Ɛnyu ɛyə kɛ éfákárí kɛ
bhɛsé mankɛm sékó ɛbhi nyórɛ́ɛ́.

28

Pŏl abhak amɛm ɛtək Malta

1 Sébʉ́ɛ nókó sékó ɛbhi. Bákʉ́ yɛ sériŋi
bɛ ɛkpəkó mmik ɛné nnyén nékábhɛ chi ɛnɛ
bábhìŋi bɛ Málta. 2 Bo abhɛn bachi arɛ bátəŋ
bhɛsɛ bɛyă bɛrĭnti nɛ básət bhɛsɛ mankɛm
sayri. Manyiɛp ábhó nókó mɛniɛ, nɛ ndŭ
mbaŋ ăkwɛn, bábháyti ngo bɛ séngwák.
3 Pŏl anyokoti mónɛkəkó kɛbhe. Ɛné yi afyé
kɔ ango, bɛsəŋó ngó bɛkʉ ɛfé éfú ndŭ kɛbhe
ɛkɔ éném yi ndu awó éróp aré. 4 Bŏ ɛtək
ɛyɔ bághó nókó ndŭ nnyó yɔ áchí yi awɔ
jíŋjiŋjíŋ, bábho bɛrɛm nɛ bati bɛ, "Tɛtɛp,
mmŭ-nɛ chí ngwayti bho! Yĕndu ábʉ́é nɛwú
anyén, Mandɛm mmu ákɛmɛ kémbé abhíkí
rə yi ambak nɛpém." 5 Kɛ Pŏl amyák awó,
nnyó yɔ akwén ango, yĕnyiŋ kɛkʉ yi. 6 Báre
noŋ mánkàysi nəkɔ bɛ chəŋ Pŏl amwət nɛ
bɛ mbák abhíkí mwət abhəŋ bɛkwɛn amik
angú. Mánóŋ ndŭ ɛróri mpok. Kɛ yĕnyiŋ
kɛkʉ yi. Báyíbhíri nkaysi yap, bábho bɛrɛm
nɛ bati bɛ, "Pŏl chí ɛnyŭ mandɛm ɛfú."

7 Mŭngo amət anɛ áchí ndŭ ɛkpək ɛbhi ɛyɔ
aka nnyén bɛ Pəbliɔs. Abhóŋ baki kékwót
nɛ ngɔkɔnyén. Asɔt bhɛsɛ sayri. Ane bhɛsɛ
ndŭ manywəp arat. 8 Ɛfákári bɛ chi Pəbliɔs
achí amik bhʉrɛ ndŭ ámè. Abhóŋ mbʉ́ép
nɛ móném kɛbi. Pŏl arək aghɔ yi. Anyáŋá
nókó amɔ yi amʉɛt, anikmʉɛt ĕti yi. Ataŋ.
9 Ɛyɔ éfákári nókó, bŏmame báchák ɛtək ɛyɔ
ɛnkɛm bátwó ntá Pŏl mankɛm abú bɔ nkwɔ.
10 Báchyé bhɛsé bɛyă akap. Nɛ mpok séfá
bérɔŋ bachyɛ bhɛsɛ yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ ɛkway
bɛkwak bhɛsɛ ndu nɛkɔ ɛnɔ.

Pŏl arə Malta bérŏŋ Rom

11 Sétáré nókó Malta ndu bataŋ árát, sésót
áchwí achak ané bábhìŋi bɛ, Bɔmandɛm
Bɛfak. Afŭ nyaka Aleksándriya kɛ átat
Malta ndu mbaŋ akwɛn tontó. 12 Séchwóbhé
nókó ndŭ nɛchyĕnyén ɛnɛn ɛtək Sírakɔs, sétát
arɛ ndu manywəp árát. 13 Séfá Sírakɔs,
séghabhɛri sɛchwəp ndŭ nɛchyĕnyén ɛnɛn
ɛtək Rejiɔm. Néyí nókó, mbʉ́ép anɛ bábhiŋi
bɛ mbʉ́ép saut abho mɛnu, nɛ ndŭ ntinywəp,
séchwóp ndŭ nɛchyĕnyén ɛnɛn ɛtək Putioli,
atú Itali. Séfú ndu áchwí séchwe ɛtək. 14 Aré,
sétéméri mbɔk bŏnkwɔ Yesu. Barɛm bé
sɛnchɔkɔ nɛ bhó ndu manywəp tándrámət.
Séchókó nókó nɛ bhɔ, sefă yɛ sɛrək Rom.
15 Batĭ bŏnkwɔ abhɛn Rom bághókó nókó bɛ
sétwɔ, bábho bétwɔ bɛtɛmɛri bhɛsɛ. Mbɔk
ɛyap bátémɛri bhɛsɛ ndŭ Ɛsyɛ Apius, bachak
ndŭ ɛbhak ɛné bábhìŋi bé, "Bɛkɛré Mankɔ
Bɛrat." Pŏl ághó nókó bhó, ɛyɔ éfyé yi nti nɛ
akaka Mandɛm.

Pŏl are ghati batĭ bo Israɛl Mbok Ndíndí ĕti Yesu

16 Séchwóbhé nókó Rom, bárə Pŏl ánchókó
ndu mmʉɛt ɛyi, ntɛmé nɛnu amət ámbábhéri
nókó yi. 17 Ɛfʉ́éré nókó manywəp árát,
Pŏl abhiŋi bŏ bati bo Israɛl abhɛn bachi
aré. Bátwó nókó arɛm ntá yap bɛ, "Bŏma,
mbíkí kʉ yĕnyiŋ ntá bo bhɛsé nɛ mbíkí kʉ
yĕnyiŋ bébyak bɛpiŋ́i ɛtək ɛbhén bachĭmbi
barɔ ntá yɛsɛ. Yĕ nɔ, bŏ bhɛsé bákém mɛ
Yerúsalɛm báfyé amɔ bŏ Rom. 18 Mpok
mánaŋ bǎbhɛbhɛ mɛ ɛnyiŋ ɛnɛ nkʉ, bághó bé
mbíkí kʉ yĕnyiŋ ɛné éyàŋ bɛ mángwáy mɛ.
Báti bɛrɔ mɛ. 19 Kɛ ndŭ bo Israɛl bábhiki
ka, nkɛbhɔŋ ɛnyiŋ ɛchak bɛkʉ, ɛbhiki fʉɛt
chi bɛrɛm bé mántɛn nyé ɛna ntá Mfɔ Rom,
yĕndu mbíkí bhɔŋ mbŏŋ manyé nɛ bŏbha."
20 Ɛtiyɔ kɛ mbíŋ́i bhe bɛ măntwó ndém kɛpi
nɛ bhe tĕndu nchí fá mbɔ mŭkɛnəŋ ĕti mmu
anɛ bo Israɛl mankɛm babhaka nti bé ătwɔ
bépémɛ bhɛsɛ. 21 Bŏ-batí bo Israɛl bhɔ

bákémɛ yi bɛ, “Sébhíkí bhəŋ yĕ ɛkáti ɛnɛ éfú
Judéya ěti yɛ nɛ yĕ mmu ywɛsé abhíkí fu aré
ántwó nɛ ɛyəŋ ntá yɛsɛ bɛ əkʉ ɛbéptí ɛnyiŋ.
22 Kɛ sékəŋ bɛghok ayɛ nkaysi mbənyunɛ
sériŋi bé yĕntiki ɛbhak bo mankɛm bárèm
chi ɛbʉ́bʉ ěti nkwə bho abhɛn wə ɔchí mmŭ
wap.”
23 Bɔ́ nɛ Pŏl báfyé nywəp néchák ɛnén
bébhóŋɔ́ bétémɛri. Nywəp ɛnə nékwáy nókó,
bɛyă bhap barək ɛkɛt ɛnɛ Pŏl áchɔ̀kɔ. Bébhó
bětí kpát bégháka beku. Pŏl are ghati bhɔ́
ɛnyŭ Mandɛm ábhàk nɛ bo mbə Mfə wap.
Nɛ are tóŋ bó mɛnyiŋ ěti Yesu mbə ɛnyu
béchí amɛm basíŋí Moses nɛ amɛn barɛmé
kɛpĭnti, anu nəkɔ bɛkʉ bó mánókó mɛnyiŋ
ɛbhɛn yí ághàti bhɔ. 24 Mbək baghɔ bɛ
ɛnyiŋ ɛnɛ yi árèm ɛchi tɛtɛp, kɛ báchák
kɛnókó. 25 Bákwén yɛ bɛyəŋ bɛyəŋ. Bápérɛ
taka, Pŏl aghati bhɔ ndak achak amət bɛ,
“Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ arɛm nyaka tɛtɛp mpok yi
akʉ ndɛmɛkɛpĭnti Aisáya angati bachĭmbi
bhɛka bɛ:
26 ‘Dɔ́k ntá bŏbhɛn ghatí bhɔ bɛ
chəŋ măngok ndəŋ nɛ ndəŋ, kɛ băpú
jwimɛm wáwák.
Chəŋ mănjiŋi ndəŋ nɛ ndəŋ kɛ băpú ghɔ́,
27 mbənyunɛ bŏbhɛn bágwət bati yap amɛm,
nɛ báchók batú, mánémámík bé bákɛ́ ghɔ
yĕnyiŋ.
Ɛkʉ amík ayap ápú kway bɛghɔ mbaŋ,
batú yap ápú kway bɛghok mbaŋ
nɛ batĭ yap apu kway bɛjwimɛm
bɛ mantwə ntá ya, mɛ mbú bhɔ.’ ”
28 Pŏl arɛm nəkɔ nɔ, apɛt arɛm bɛ, “Diŋí yɛ
ka bɛ́ bápɔ́kɔ́ Mbok Ndíndí anɛ árèm ɛnyŭ
Mandɛm ápèmɛ bho bárəŋ ntá bo abhɛn
bápú bo Israɛl nkwə nɛ yɔ. Nɛ chəŋ măntá
batú mangok!” 29 [Pŏl arɛm nəkɔ nɔ bo Israɛl
bátáka nɛ bágúrɛ mankɛm nəkɔ bɛyă ɛpʉítí
nɛ bati.]
30 Ndu mamié ápay gbók, Pŏl abhak ndu
ɛkɛt ɛné yi ásóré áchɔkɔ arɛ, yímbəŋ anchyɛ
nəkɔ nkábhé ɛkɛt. Ansyɛpti nəkɔ yĕntiki
mmu anɛ arəŋ bɛghɔ yi. 31 Nɛ are ghati bo
ɛnyŭ Mandɛm ábhàk nɛ mmu mbə Mfə ywi,
antəŋ nəkɔ nkwó bo mɛnyiŋ kponɔnoroŋ ěti
Yesu Kristo Acha, nɛ yĕ mmu kɛmə bɛchɛt yi
mbi bɛ akɛ kʉ nɔ.

Ɛkáti Pɔ̌l ntá Nkwɔ Rom

Pɔ̌l ătò bakak ntá bɔ̆nkwɔ abhɛn Rom

1 Mɛ Pɔ̌l kɛ nchí siŋ ɛkáti ɛnɛ. Nchí mɔ̆bɛtok Yesu Kristo. * Mandɛm abhíŋ́ mɛ bɛ mbak mŭnto, abhʉrɛ mɛ nyáŋá bɛ ngati bhó Mbok Ndíndí. 2 Mbok Ndíndí nɛ kɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛchyɛ tɛ mpok Yesu ábhíkíre two fá amik. Afʉét ntá barɛmé kɛpĭnti bhi bɛkʉ nɔ, nɛ bɔ básíŋ ěti bariɛp amɔ amɛm Ɛkáti Mandɛm. 3 Mbok Ndíndí nɛ achí ěti Móywi. Yí achi nyaka ɛbhárémɔ Mfɔ Debhít ndŭ nɛtwɔ́ anɛ yi átwɔ́ fá amik mbɔ nkwă. 4 Mandɛm atóŋ nɛ bɛtaŋ bɛ Acha ywɛsɛ Yesu Kristo achi Mmɔ Mandɛm mmu ábhóŋɔ́ Ɛfóŋó ɛnɛ ɛchi nyáŋá mpok ákú Acha ápétnsɛm ndu nɛpém. 5 Ɛti Yesu Kristo kɛ Mandɛm atoŋ mɛ bɛrĭndu, akʉ mɛ mbák mŭnto. Akʉ nó bɛ nkú bɔ̆ bɛtɔk mɛnkɛm mámbɔŋ nɛka nɛ Yesu, mángoko nɔkɔ chi yi nɛ mánchyɛ nɔkɔ nnyén ɛni kɛnókó. 6 Bĕ bɔ̆ Rom nkwɔ băchi ndŭ mpăy bo abhɛn Mandɛm ábhíŋ́ bɛ mămbak bɔ̆ Yesu Kristo. 7 Nchí ghati bhe mankɛm, bɛ Mandɛm akoŋ be tontó nɛ abhíŋ́ be bɛ mămbak bɔ̆bhi.

Mandɛm Ɛtayɛsɛ nɛ Yesu Kristo Acha mántóŋ be bɛrĭndu, mánchyɛ bɛ kpák.

Pɔ̌l ăkàka Mandɛm ěti bɔ̆nkwɔ abhɛn Rom

8 Ɛnyiŋ́ mbi chi bɛ nchí kaka Mandɛm. Chi Yesu Kristo kɛ ákù bɛ ɛmbak nɔ mbɔnyunɛ mmik nkɛm aghok ěti ɛnyŭ nɛka ɛnɛn bă̆bhóŋɔ́ nɛ Yesu. 9 Mandɛm mmu mĕkù bɛtik ɛbhi nɛ nti ɛna nɛnkɛm ndu nchí ghati bo Mbok Ndíndí ěti Móywi achi ntísiɛ wa bɛ yĕntiki mpok anɛ mĕnìkmʉɛt, mpú rɔ bɛfyɛ bhe ndŭ nɛnikímʉɛt ɛnɛ. 10 Nchí nikmʉɛt bɛ mbák chí nkaysi Mandɛm, yi ánkwak mɛ mbŏŋ mbi bétwɔ awu néne ndu bɛghɔ bhe. Nnáŋ njambi nnu bétwɔ awu ndɔŋ ɛchak. 11 Mbŏŋ bɛyă ɛkwak bɛghɔ bhe ndu bɛkʉ mămbɔŋ ákóré ndu áfók anɛ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ áchyɛ chɔŋ be bɛ măntáŋ ndŭ mbi Mandɛm. 12 Ɛnyiŋ ɛnɛ mérèm nɔ chi bɛ, sémbóŋ mbi bɛfyɛ bati nti, nɔ chí bɛ, mănsɔt nɛka ɛnɛka nɛ Yesu mămfyɛ mɛ nti, mɛ nkwɔ nsɔt nɛka ɛná nɛ Yesu mfyé bhe nti. 13 Bŏma, nnáŋ nti bétwɔ awu bɛyă mpok, kɛ yĕntiki mpok ɛnyiŋ échèt mɛ mbi. Nnáŋ nte bétwɔ awu bɛ bɛtik ɛbha mɛnyu kɛpɛm ndŭ nkwɔ ywɛka mbɔ ɛnyu békù ntá bo abhɛn bápú bo Israɛl amɛm bɛtɔk bɛchak. 14 Mbŏŋ barɛm bɛkwɔ ntá bo abhɛn amík anɛnɛ bhɔ nɛ ntá bŏbhi, nɛ ntá bariŋi ékáti nɛ abhɛn babhiki riŋi ɛkáti. 15 Ɛti yɔ, mbɔŋ yɛ bɛyă ɛkwak ndu bɛghati be nkwɔ bŏ băchi Rom Mbok Ndíndí.

Mbok Ndíndí abhɔŋ bɛtaŋ

16 Mbíkí bhɔŋ ntiánwóp ěti Mbok Ndíndí mbɔnyunɛ yɔ achi bɛtaŋ Mandɛm ndŭ bɛpɛmɛ yĕntiki mmu anɛ ánókó yɔ bɛbho nɛ bo Israɛl, nɛ bɛghaka ntá abhɛn bapu bo Israɛl nkwɔ. 17 Mbok Ndíndí kɛ ákù mándíŋ́ ɛnyu Mandɛm ákù bo mambak chak bɛsí bhi. Ɛnyiŋ ɛnɛ éyàŋ chi bɛ bo mámbóŋ nɛka nɛ Yesu, mándɔk ambi bɛkʉ nɔ tɛ ndŭ ngwɛnti. Ɛchi mbɔ ɛnyŭ Ɛkáti Mandɛm érèm bɛ, "Mmu anɛ ábhóŋɔ́ nɛka nɛ Mandɛm, Mandɛm ákù yi ambak chak bɛsí bhi nɛ chɔŋ ambóŋ nɛpém."

Nkwă̋ŋwaŋ nkɛm achi mmu bɛbʉ́

18 Mandɛm ăkʉ bɛbĕnti bhi mémfú amfay ménsɛp amik ndŭ bɛbʉ́ nɛ bɛbéptí mɛnyiŋ ɛbhɛn bo abhɛn bápú koŋo mbi ywi bákù. Bɛbéptí mɛnyiŋ ɛbhɔ béchyèt bo báchák mbi bɛriŋi tɛtɛp Mandɛm. 19 Mɛnyiŋ ɛbhɛn mmu ákway bɛriŋi ěti Mandɛm béchí kpoŋoroŋ ntá bŏ abhɛn bákù bɛbéptí mɛnyiŋ ɛbhɔ mbɔnyunɛ Mandɛm atoŋ bó ntá yap bɛ mandiŋi bhɔ. 20 Bɛbho ndŭ mpok anɛ Mandɛm aghoko mmik, mɛnyiŋ ɛbhɛn yi aghoko bétɔŋ kpoŋoroŋ bɛtaŋ ɛbhi nɛ ɛnyŭ mmu yi achi mbɔ Mandɛm. Ndu ɛchi bɛ, bápú ghɔ yi nɛ amík ntí apu anɛ bɔ bárèm bɛ bɛkwénέ bɛpu nɛ bhɔ ndu bábhíkí riŋi Mandɛm.

21 Yĕndu bɔ báríŋ́ nyaka bɛ Mandɛm achi, babhiki chyɛ yi kɛnókó mbɔ Mandɛm, nɛ yĕ chi bakak bábhiki chyɛ yi. Kɛ bárɔ́bhé kaysi chi bɛchŏŋ mɛnyiŋ nɛ bɔ kɛkway bɛjwimɛn ndŭ ɛnyiŋ ɛnɛ Mandɛm áyàŋ bɔ mandiŋi. 22 Yĕndu bárèm bɛ babhɔŋ kɛboŋ barɔp chi bɛchiŋtĭ bho. 23 Bárɔ́ bɛchyɛ kɛnókó ntá Mandɛm mmu apu gu, bárɔ́bhɛ chyɛ kɛnókó chi ntá mɛnyiŋ ɛbhɛn bɔ bághókó nɛ amɔ. Mɛnyiŋ ɛbhɔ bɛchi mbɔ nkwă̋ŋwaŋ nɛ bɛchak bɛchi mbɔ kɛnɛn nɛ béchák mbɔ nnya ɛné bɛkak mɛnwi, nɛ ɛbhénéfú mbɔ nnya ɛnɛ ésu mɛniɛ amik. Bɔ mɛnkɛm bégùgu.

24 Ɛti yɔ, Mandɛm aférέ amɔ nɛ bhɔ bɛ mámkpik mánkʉ bɛpɔ̆ mɛnyiŋ ɛbhɛn bati yap áŋwaka bɛ mánkʉ, ɛnyu ɛnɛ básɔ̀t mmʉɛt ɛyap bɛkʉ nɛ bati mɛnyiŋ ɛbhɛn béchyè bhɔ ntiánwóp. 25 Mandɛm aférέ amɔ nɛ bhɔ mbɔnyunɛ barɔ mɛnoko mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi tɛtɛp ěti yi bárɔbhɛ koŋo chi nsé. Nɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn Mandɛm ághókó kɛ bɔ bárɔ́bhé chyɛ kɛnókó, puyĕ mmu anɛ ághókó yĕntiki ɛnyiŋ. Yi kɛ bábhóŋɔ́ bɛchyɛ bakak mpoknkɛm. Amen. 26 Ndu bákù ɛnyu yɔ kɛ Mandɛm aférέ amɔ nɛ bhɔ bɛ máŋwáká nókó bɛkʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn béchyè bhɔ ntiánwóp. Baghɔré bhap bárɔ babhakanɛm bárɔbhɛ bhʉrɛ chi nɛ bati baghɔré, ɛnyiŋ ɛnɛ ɛbhiki kway wawak. 27 Ɛnyumɔt kɛ ɛchi nkwɔ nɛ babhakanɛm.

* **1:1** "Kristo" fá chi ɛnyiŋ émɔt nɛ "Mpɛmɛ Mandɛm átó".

Bárɔ baghɔré bárɔbhɛ ŋwaka bɛbhʉrɛ chi nɛ batɨ babhakanɛm, ɛnyiŋ ɛnɛ ɛbhiki kway. Bákù baraka ntíánwóp nɛ batɨ babhakanɛm. Bákù nɔ mámbɔŋ nɔkɔ ntɛmsi anɛ akway nɛ bhɔ.

28 Tɛ̌ndu bɔ̌bhɛn bábhíkí yaŋ bɛkaysi ɛ̌ti ɛnyiŋ ɛnɛ bɔ báríŋɨ́ bɛ ɛchi tɛtɛp ɛ̌ti Mandɛm, Mandɛm aférɛ́ amɔ nɛ bhɔ. Aró bhó ndǔ bɛpɔ̌ nkaysi yap, nɛ ndǔ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛbhiki kway bɛ bɔ mankʉ. 29 Bati yap ájwí nɛ yɛ̌ntiki ɛnyǔ ndak abʉ́abʉ mbɔ bɛkʉ bɛbʉ́ nɛ bɛfyɛ amík ndǔ mɛnyiŋ bo bachak, nɛ ɛpiŋ bɛyaŋ bɛkʉ bati bɛbʉ́, nɛ mpabhamík, nɛ bɛway bho, nɛ bɛtaŋa ɛbhɛn mmʉɛt nɛ bhɔ, nɛ bɛrwɔ bho, nɛ ɛpiŋ bɛkʉ bati bɛbʉ́, nɛ ɛnáŋtí. 30 Nɛ bɛrɛm ɛbʉ́bʉ ɛ̌ti bo ndǔ bɛchónti manyén ayap, nɛ bɛpap Mandɛm, nɛ nɛsaŋ, nɛ nɛyoŋómʉɛt, nɛ mpányu, nɛ bɛkaysi babhi akɔ anɛ bɛkʉ bɛbʉ́, nɛ bɛtaŋ ntí nɛ bɔtáyap nɛ bɔmáyap. 31 Nɛ bɛbhak ɛchiŋtímu, nɛ ɛpiŋ ɛnɛ mmu apu bhʉɛrɛ bariɛp, nɛ bɛbhɔŋ nti ɛnɛn mmu abhiki bhɔŋ ɛkɔŋ nɛ bati, nɛ bɛbhɔŋ ɛpiŋ ɛnɛ mmu apu ghɔ bati ntínso. 32 Bɔ̌bhɛn bákù mɛnyǔ mɛnyiŋ ɛbhɛn báriŋɨ bɛ Mandɛm arɛm bɛ bo abhɛn bákù mɛnyǔ mɛnyiŋ ɛbhɔ bábhɔŋ bɛgu. Yɛ̌ nɔ, bákù mɛnyiŋ ɛbhɔ nɛ bárɔ̀n tɛ ambi bɛka nɛ bo bachak abhɛn bákù bhɔ bɛ ɛri bɛkʉ bhɔ.

2

Mandɛm ătaŋ bo ɛnyu ɛnɛ ɛchi chak

1 Yɛ̌ ɔchí agha, mpok ótàŋ bo nɛ ónkʉ nɔkɔ nkúbhé mɛnyiŋ ɛbhɛn bɔ bákù, ɔpú kway bɛtaŋa mmʉɛt bɛsí Mandɛm. Bétaŋ mmu kɛ ónkʉ nɔkɔ nkúbhé mɛnyiŋ ɛbhɛn yi ákù chi bɛrɛm bɛ wɔmbɔŋ ókwɛ̌n manyé bɛsí Mandɛm. 2 Sériŋɨ bɛ Mandɛm achi chak ndǔ nɛtáŋ anɛ yi átàŋ bo abhɛn bákù mɛnyǔ mɛnyiŋ ɛbhɔ. 3 Yɛ̌ ɔchí agha, mpok ótàŋ bo abhɛn bákù mɛnyu mɛnyiŋ ɛbhɔ, kɛ wɔmbɔŋ ónkʉ nɔkɔ bhɔ, ɔkaysi bɛ ɔ́kway bɛbʉɛ ɛnyu ɛnɛ Mandɛm apu chyɛ wɔ ntɛmsi kɛ? 4 Kɛ chi bɛ ɔ̌sɔ̀t bɛyă bɛrǐnti ɛbhɛn Mandɛm átàŋ bhɛsɛ, nɛ nɛghó anɛ yi ágho mɛnyiŋ ɛbhɛn sékù mbɔ bɛ apú ghɔ, nɛ ɛkébhéntí ɛyi mbɔ ɛráká ndak? Ɔbhíkí ghɔ bɛ ntí anɛ Mandɛm átàŋ bhɛsɛ bɛrǐnti chi bɛkwak bhɛsɛ sɛntiknsɛm ndǔ bɛbʉ́ ɛbhɛsɛ? 5 Kɛ ɛ̌ti ógwɔ̀t nti ɛnɛ amɛm ɔkɛ ka bétiknsɛm ndǔ bɛbʉ́ ɛbhɛ, ɔ̌kù bɛbɛ̌nti Mandɛm nɛ wɔ mɛnja mɛndɔk nɔkɔ chi ambi. Nɛ chɔŋ mémfú kpoŋoroŋ ndǔ nywɔp ɛnɛn Mandɛm átàŋ bɛbɛ̌nti ɛbhi, antáŋ bo ɛnyu ɛnɛ ɛchi chak. 6 Chɔŋ Mandɛm ankap yɛ̌ntiki mmu bɛkoŋo mɛnyiŋ ɛbhɛn yi ákʉ́. 7 Bo abhɛn bákèm ɛkíkí ndǔ bɛri ɛbhɛn bɔ bákù, báfyè bɛtaŋ bɛkʉ bɛ Mandɛm anchyɛ bhɔ kɛném nɛ kɛnókó nɛ nɛpém ɛnɛn mmu ápú gu. Mandɛm ăchyè bhɔ nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti. 8 Kɛ bo abhɛn babhiki bhɔŋ mpok nɛ bati ndu báyìŋɨ chi mmʉɛt ɛyap, nɛ bápu koŋo tɛtɛp ndu nɛpém ɛnap kɛ bákoŋo chi bɛbʉ́, chɔŋ Mandɛm antɔŋ bɔ bɛbɛ̌nti ɛbhi, anchyɛ bhɔ ntɛmsi. 9 Chɔŋ Mandɛm ankʉ yɛ̌ntiki mmu anɛ ákù bɛbʉ́ ámbák ndǔ bɛyă ɛkwɛt nɛ angók bɛyă bɛbe. Ákù nɔ bɛbho nɛ bo Israɛl nɛ bɛghaka amʉɛt bo abhɛn bapu bo Israɛl nkwɔ. 10 Kɛ bo abhɛn bákù bɛri bábhɔŋ kɛném nɛ kɛnókó nɛ kpák. Ɛbhàk ɛnyu ɛyɔ bɛbho nɛ bo Israɛl bɛghaka amʉɛt bo abhɛn bápú bo Israɛl nkwɔ. 11 Mandɛm apu tɔŋ kérǐŋámík.

12 Chɔŋ bo mankɛm abhɛn bákù bɛbʉ́ ɛné bábhíkí riŋɨ ɛbhé Moses máném yɛ̌ndu bátàŋ bhɔ kɛkoŋo bɛbhé Mandɛm. Nɛ chɔŋ Mandɛm amkpót manyé bo mankɛm abhɛn bákù bɛbʉ́ mpok báriŋɨ bɛbhé Moses bɛkoŋo bɛbhé Moses. 13 Puyɛ̌ bo abhɛn bághòk ɛnyiŋ ɛnɛ ɛbhé éghàti bhɔ kɛ bábhàk chak bɛsí Mandɛm, chi bo abhɛn bákù mbɔ ɛnyǔ ɛbhé érèm kɛ bábhàk chak bɛsí bhi. 14 Mpok anɛ bo abhɛn bápú bo Israɛl bákù mɛnyiŋ ɛbhɛn ɛbhé érèm mbɔ ɛnyǔ bati yap aghati bhɔ, yɛ̌ndu babhiki bhɔŋ bɛbhé ɛbhɛn béfʉ́érɛ́ ntá Moses, bátòn ndu mɛnyiŋ ɛbhɛn bɔ bákù, bɛ báriŋɨ ɛnyiŋ ɛnɛ babhɔŋɔ bɛkʉ nɛ ɛnɛ babhiki bhɔŋ bɛkʉ. 15 Bɔ bátòn ndǔ mɛnyiŋ ɛbhɛn bákù bɛ Mandɛm asiŋ bɛbhé amɛm bati yap. Bati yap átè ntísiɛ bɛ ɛyɔ échí tɛtɛp, tɛ̌ndu mpokófu bati yap ághàti bhɔ bɛ babhɔŋ bɛkwénɛ́ nɛ mpok achak bɛ báchí chak. 16 Ndǔ nywɔp ɛnɛn Mandɛm áfʉɛt ntá Yesu Kristo bɛtaŋ bo mbɔ ɛnyǔ Mbok Ndíndí́ anɛ méghàti bo árèm, chɔŋ antáŋ bo bɛkoŋo nkaysi anɛ achi bhɔ anti nɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɔ bákù bhésé bhésé.

Bo Israɛl bápu bhʉɛrɛ bɛbhé Moses

17 Mbák chi be, bằbhǐŋɨ mmʉɛt ɛyɛka bɛ bằchí bo Israɛl nɛ bằghòkɔ mmʉɛt ndǔ ɛbhé ɛnɛ bằbhɔŋɔ nɛ bằpà bɛ bằchi bo Mandɛm. 18 Bằriŋɨ ɛnyiŋ ɛnɛ ɛchi chak bɛkʉ mbɔnyunɛ bằghòk bɛbhé. 19 Bằriŋɨ sayri bɛ báyà bo abhɛn bachi mbɔ manémámik mbi nɛ bɛ bằchi mbɔ ɛrɔŋɔ ntá bo abhɛn bachi amɛm ɛjuri. 20 Nɛ bằriŋɨ sayri bɛ mănyurɛ bɛchiŋtĭ bho nɛ bɛ bằtòn bo abhɛn báchí mămbɔ ndǔ mbi Mandɛm mbɔnyunɛ bằkàysi bɛ ɛbhé ékʉ bằriŋɨ yɛ̌ntiki ɛnyiŋ nɛ étòn be tɛtɛp nkɛm. 21 Ɛ, be bho bằtòn bo bachak, ndaká yí bằpú tɔŋ mmʉɛt ɛyɛka? Bằghàti bo bɛ bákɛ́ ghép aghɛp, kɛ bě babhɔŋ bằpú ghép aghébhé? 22 Bě bo bằrèm bɛ, “Mmu abhíkí bhɔŋ bɛkwɛn bɛrwɔp,” Bě babhɔŋ bằpú kwɛn bɛrwɔbhɛ? Bě bo bằre pap baraká bɔmandɛm nsé, bằpú ghɛp mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi amɛm bɛkɛrɛ́ bɔmandɛm nsé? 23 Bě bo bằpà bɛ bằrǐŋɨ ɛbhé Mandɛm, bằpú chyɛ nɔ Mandɛm ntíánwóp ndǔ bapú bhʉɛrɛ ɛbhé ɛyi? 24 Ɛkáti Mandɛm érèm bɛ, “Bě bo

Israɛl bǎkù bo abhɛn bápú bo Israɛl bárèm ɛbúbʉ ěti Mandɛm.”
25 Nsyép anɛ bǎsiɛ̀p bo bɛtəŋ bɛ bachí
bo Mandɛm chi ɛrítí ɛnyiŋ mbák bǎbhɛ̀rɛ
bɛbhé, kɛ mbák bǎpú bhʉɛrɛ bɛbhé Mandɛm
nsyép anɛ bǎsiɛ̀p bo achi chi ndɛ́ndɛm.
26 Ndu ɛchi nɔ, mbák mmu anɛ bábhíkí́
syɛp yi ákù mɛnyiŋ mbɔ ɛnyŭ ɛbhé éyàŋ,
Mandɛm apu sɔt yi mbɔ mmu anɛ basyephɛ?
27 Ɛyɔ ékù bɛ bo abhɛn bábhíkí́ syɛp bhɔ ndŭ
nkwɔmʉɛt kɛ bábhɛ̀rɛ ɛbhé mándɛm chɔŋ
bɛ bɛkwéné bɛchi nɛ be bo Israɛl mbɔnyunɛ
bǎpu bhʉɛrɛ ɛbhé yěndu Mandɛm achyɛ
nyaka bhe bɛbhé ɛbhɛn básíŋ́ amik, apɛt
achyɛ bhe ɛpiŋ bɛsyɛp bho. 28 Puyě bɛsyɛp
mmu kɛ ákù yi ambak mbɔ̌ŋ mmu Israɛl
témé témé, nɛ nsyép anɛ tɛtɛp puyě anɛ
nkwɔmʉɛt. 29 Mmu ǎbhák mmu Israɛl tɛtɛp
chí ndŭ ntɨ ɛni nɛ nsyép anɛ tɛtɛp ǎbhak chí
antɨ. Chí bɛtik Ɛfóŋó Mandɛm, puyě ɛbhɛn
nkwɔmʉɛt. Mmu anɛ ábhóŋɔ́ ɛnyŭ nsyɛp ɛyɔ
Mandɛm kɛ ábɨti yi, puyě nkwǎŋwaŋ.

3

1 Bɛbhak mmu Israɛl ǎkù mmu ánchá bo
abhɛn bapu bo Israɛl kɛ? Nɛ nsyép ǎkwak
mmu ndŭ ntikɨ mbi? 2 Mɛnkɛm békwàk ndŭ
bɛyǎ babhi. Ɛnyiŋ́ mbɨ ɛnɛ ɛkwak mmu anɛ
achi mmu Israɛl chi bɛ Mandɛm afyé ɛyɔŋ
ɛyi amɔ ayap. 3 Kɛ mbɔk yap bábhíkí́ kʉ
ɛnyiŋ ɛnɛ báfyɛ nyaka bariɛp nɛ Mandɛm bɛ
babhɔŋ bɛkʉ chi bɛ Mandɛm apu pɛrɛ bhʉrɛ
bariɛp ami kɛ? 4 Wáwák! Yěndu yěntikɨ
mmu achi nsěnse, Mandɛm ákù chi ɛnyiŋ
ɛnɛ yi árémé. Ɛchi mbɔ ɛnyŭ Ɛkáti Mandɛm
érèm ěti yi bɛ,
“Ɔtɔ̀ŋ kpoŋoroŋ ndŭ yěntikɨ ɛnyiŋ
ɛnɛ órèm bɛ ɔchí chak,
nɛ mpok bákpɔt manyé yɛ,
bɛkwéné bɛpu bhak nɛ wɔ.”
5 Kɛ mbák bɛbʉ́ ɛbhɛn sékù békù bo
mangɔ kpoŋoroŋ bɛ Mandɛm achi chak,
chɔŋ séngati bhɔ bɛ Mandɛm apu chak ndu
bébentɨ anchyɛ bhɛsɛ ntɛmsi? [Nchí rɛm nɔ
chi nɛ nɛriŋ́ndak ɛnɛn bakwǎŋwaŋ.] 6 Ɛpú
ɛnyu ɛyɔ wáwák! Mbɔ Mandɛm apu chak
mbʉ ná yi ákway bɛtaŋ bo? 7 Kɛ mpok mmu
árèm bɛ, “Nsé ɛnɛ měsè ékwak bo mángɔ
kpoŋoroŋ bɛ Mandɛm achi mmu tɛtɛp, nɛ
ɛyɔ ékʉ mánchyɛ yi kɛnókó. Mbák ɛchi nɔ,
ná Mandɛm akway bɛtaŋ mɛ andɛm bɛ nchí
mmu bɛbʉ́ ndu nchí sense.” 8 Ndaká yí
bǎpú rɛm bɛ, “Séndɔk ambɨ bɛkʉ bɛbʉ́ bɛ
Mandɛm antɔŋ bhɛsɛ bɛrɨ,” mbɔ ɛnyŭ mbɔk
bo báchɔ̀ŋti manyén ayɛsɛ bɛ sérèm ɛnyu yɔ.
Chɔŋ mámbɔŋ ntɛmsi anɛ akway nɛ bhɔ.

Yě mmu apu chak bɛsí Mandɛm

9 Chɔŋ séndɛm yɛ bɛ yi? Bé nté ayɛsɛ
bo Israɛl acha anɛ bo bachak kɛ? Wáwák!
Nnáŋ ntɔŋ bɛ bɛbʉ́ bɛbhɔŋ bɛtaŋ amfay bo
mankɛm, yě chi bo Israɛl nɛ yě chi abhɛn
bapu bo Israɛl. 10 Ɛchi mbɔ ɛnyŭ Ɛkáti
Mandɛm érèm bɛ,
“Yě mmu apu chak bɛsí Mandɛm,
yɛ amɔt apu,
11 yě mmu apu yaŋ bɛriŋɨ Mandɛm,
yě mmu apu yaŋ mbi Mandɛm.
12 Mankɛm bátiknsɛm ntá Mandɛm,
bɔ mankɛm barɔp bǒ bɛkwɛnɛ,
yě amɔt apú kʉ bɛrɨ,
wáwák! Yě amɔt apu.”
13 “Ɛyɔŋɔ́nyu yap énèm
mbɔ ɛriɛp ɛnɛ éfú ndŭ nnɛm ɛnén
ɛnén mánénɛ́, bárɔ́ fúú.
Básɔ̀t bárí́ yap bɛrwɔ bho.”
“Bɛyɔŋɔ́nyu bhap béwày mmu way
mbɔ ɛfé mpok éném mmu.”
14 “Ɛyak nɛ bɛbéptí bɛyɔŋ
kɛ béfù bɔ anyu mpoknkɛm.”
15 “Bɛkak ɛbhap béwàkari bɛpɔkɔ bɔ
bɛ mandɔk mangway bo.
16 Yɛ̌ntikɨ ɛbhak ɛnɛ bɔ bárɔ́ŋɔ́,
bátwɔ̀ chi nɛ mɛnɛmɛ nɛ nɛdǐ kɛbhɔ.
17 Bábhíkí́ riŋɨ bɛkʉ bo mámbɔ́ŋ kpák
nɛ batɨ.”
18 “Bápu chyɛ Mandɛm kɛnókó wáwák!”
19 Sériŋɨ bɛ yěntikɨ ɛnyiŋ ɛnɛ ɛchi amɛm
bɛkáti ɛbhé Moses béyìŋɨ chi bo abhɛn
Mandɛm achyɛ bhɔ ɛbhé ɛyɔ. Ɛyɔ échòk
manyu bo abhɛn báyàŋ bɛtaŋa mmʉɛt bɛ
bapu bo bɛbʉ́. Yɛ̌ntikɨ mmu abhɔŋ bɛte bɛsí
Mandɛm ndŭ manyé. 20 Ɛbhàk ɛnyu ɛyɔ
mbɔnyunɛ, yě mmu apu kway bɛbhak chak
bɛsí Mandɛm nɛ ntɨ bɛ ǎkù mɛnyiŋ ɛbhɛn
ɛbhé éyàŋ yi ankʉ. Ɛbhé ékù mmu andiŋɨ bɛ
yi achi mmu bɛbʉ́.

Ɛnyŭ Mandɛm ákʉ́ bo mámbák chak bɛsí bhi

21 Néne, Mandɛm ákʉ́ bo mandiŋɨ
kpoŋoroŋ ɛnyŭ mmu ákway bɛbhak chak
bɛsí bhi. Ɛyɔ ɛbhiki bhɔŋ yěnyiŋ bɛkʉ nɛ
ɛbhé yěndu bɛbhé Moses nɛ barɛmé kɛpǐntɨ
mɛnáŋ báté ntísiɛ ɛnyŭ Mandɛm ákù bo
mámbák chak. 22 Mandɛm ǎkù bo mámbák
chak mpok babhɔŋɔ nɛka nɛ Yesu Kristo.
Akù nɔ nɛ yɛ agha anɛ ábhóŋɔ́ nɛka nɛ
Yesu Kristo. Mandɛm apu tɔŋ kéríŋámík.
23 Yěntikɨ mmu ákʉ́ bɛbʉ́ nɛ abhíkí́ pɛrɛ
ghaka ndŭ nte anɛ Mandɛm ághókó nyaka
yi ambak. 24 Kɛ néne, Mandɛm átɔ̀ŋ bo
bɛrǐndu ɛbhi ndu ákù mámbák chak bɛsí
bhi. Ɛyɔ chi akap Mandɛm nɛ ǎfʉ̀ɛt chi
ntá Yesu Kristo bɛkʉ nɔ ěti ɛnyiŋ ɛnɛ Yesu
ákʉ́ ndu bɛfɛrɛ bhɛsɛ ndŭ kɛsɛmé bɛbʉ́.
25 Mandɛm achyé nyaka Yesu mbɔ akap, bɛ
ěti manoŋ mi amɛn árɔ́ŋɔ́ amik, Mandɛm
amfoŋori bɛbʉ́ bo abhɛn mánóko Yesu.
Mandɛm ákù nɔ bɛtəŋ bɛ yi achi chak. Ɛ̌ti
ɛkébhéntí́ ɛyi, asó nyaka bɛbʉ́ ɛbhɛn bo bákʉ́.
Aghɔ̀ nyaka bɛbʉ́ ɛbhɛn bo bákʉ́ ndu mpok

anɛ áfʉ́rɛ́ ansɛm mbɔ bɛ apu ghɔ. 26 Kɛ nénɛ, ătóŋ bo bɛ yi achi chak nɛ ăkʉ̀ yĕntiki mmu anɛ abhɔŋ nɛka nɛ Yesu ambak chak bɛsí bhi.

27 Ndu ɛchi yĕ nɔ, yi ékway bɛkʉ sémpányu? Yĕnyiŋ! Nɛ ntí achi bɛ yi? Chi bɛ sékʉ̀ bɛrítí mɛnyiŋ kɛ? Wáwák! Chi bɛ sénoko. 28 Séghɔ̀ yɛ bɛ Mandɛm ăsɔt bɛ mmu achi chak chi mbák abhɔŋ nɛka nɛ Yesu. Ɛyɔ ɛbhiki bhɔŋ yĕnyiŋ bɛkʉ nɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn mmu ákʉ̀ bɛkoŋo ɛbhé. 29 Mandɛm achi Mandɛm chi ndiɛrɛ ntá bo Israɛl? Apu Mandɛm bo abhɛn bápú bo Israɛl? Achi Mandɛm bo abhɛn bápú bo Israɛl nkwɔ. 30 Mandɛm amɔt kɛ achi nɛ ăkʉ̀ bo abhɛn básiɛ̀p bo nɛ abhɛn bapú syɛp bo mámbák chak chi mbák bábhɔŋ nɛka nɛ Yesu. 31 Ɛyɔ ékʉ̀ sénsɔt bɛ ɛbhé ɛpu yĕnyiŋ kɛ? Wáwák! Mbák sémbóŋ nɛka nɛ Yesu, sékɛ̀m bɛbhé sayri.

4

Mandɛm ákʉ́ Abraham ambak chak bɛsí bhi

1 Chɔŋ séndɛm yɛ bɛ yi ĕti Abraham mmu achí chi-mbɨ ywɛsɛ? 2 Mbɔ Abraham achi nyaka chak bɛsí Mandɛm ĕti bɛrítí bɛtik ɛbhɛn yi ákʉ́, mbʉ ntí achi anɛ yi ápanyu. Kɛ ápu kway nyaka bɛkʉ nɔ bɛsí Mandɛm. 3 Ɛkáti Mandɛm érèm bɛ, “Mpok Abraham abhŏŋ nɛka nɛ Mandɛm, Mandɛm asɔt bɛ yi achi chak bɛsí bhi.” 4 Nkáp anɛ báchyɛ̀ mmu ndŭ bɛtik ɛbhɛn yi ákʉ́ chi ɛnyiŋ ɛnɛ yi ábhóŋɔ́ bɛbhɔŋ ĕti bɛtik ɛbhɔ. Nkáp wu puyĕ akap. 5 Kɛ mmu anɛ ábhíkí fyɛ ntí chi ndŭ bɛtik kɛ abhŏŋ nɛka nɛ Mandɛm mmu ákʉ̀ bé bɔ bɛbʉ́ mambak chak, chɔŋ ansɔt yi bɛ achi chak ĕti nɛka ɛnɛn yi ábhóŋɔ́ nɛ yi. 6 Nkúbhé ɛnyu yɔ kĕ Debhít arɛmɛ nyaka bɛ áfɔ́k áchí nɛ mmŭ anɛ Mandɛm ásórɛ́ bɛ achi chak, yĕndu abhiki kʉ yĕnyiŋ ɛnɛ ɛkʉ bɛ Mandɛm anchyɛ yi áfɔ́k wu.

7 “Ɛrɨ ɛcha ntá bo abhɛn Mandɛm
áfóŋórí ɛpiŋ ɛyap ɛnɛ bápú bhʉɛrɛ bɛbhé,
antɛsɛ bɛbʉ́ ɛbhap nkwɔ,
8 Ɛrɨ ɛcha ntá mmu anɛ Acha
ápú sɔt bɛ abhɔŋ bɛkwénɛ́ ĕti bɛbʉ́ bhi.”

9 Áfɔ́k wu achí yɛ chi ntá bo abhɛn básiɛ̀p bhɔ, kɛ ntá bo abhɛn bapu syɛp bhɔ nkwɔ? Sérèm mbɔ ɛnyŭ Ɛkáti Mandɛm érèm bɛ, “Mandɛm asɔt nyaka bɛ Abraham achi chak bɛsí bhi mpok yi ábhóŋɔ́ nɛka nɛ yi.” 10 Mpok Mandɛm ásórɛ́ Abraham bɛ achi chak, mánaŋ basyɛp nyaka yi kɛ? Chi mpok bábhíkí re syɛp yi, puyĕ mpok manaŋ basyɛphɛ yi. 11 Nsyép anɛ básiébhé Abraham kɛ achi nyaka ɛriŋ ɛnɛ Mandɛm afyé yi amʉɛt bɛtɔŋ bɛ yi abhɔŋ nɛka nɛ yi tɛ mpok anɛ bábhíkí re syɛp yi. Mandɛm ákʉ́ nyaka nɔ bɛ Abraham ambak chi-mbɨ ntá bo mankɛm abhɛn mánóko Mandɛm mpok bábhíkí re syɛp bhɔ, nɛ nta abhɛn nɛka ɛnap nɛ Mandɛm nékʉ́ yi ásóré bɛ bɔ bachi chak bɛsí bhi. 12 Abraham achi nkwɔ chi-mbɨ ntá bŏ abhɛn basyɛp bhɔ mbák bákòŋo bayarékak yi ndu babhɔŋɔ nɛka nɛ Mandɛm, nkúbhé mbɔ ɛnyŭ yi áchi nyaka yĕ chi ndu mpok anɛ babhiki re syɛp yi.

Bariɛp Mandɛm achi nta bo abhɛn bábhɔŋ nɛka nɛ yi

13 Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ chɔŋ Abraham nɛ bɛbhárébhɔ bhi mányiɛ mmik. Ɛpú nyaka chi ĕti Abraham abhʉrɛ bɛbhé. Bɛfʉɛt ndŭ nɛka Abraham kɛ Mandɛm ásóré yi bɛ achi chak. 14 Mbɔ bo abhɛn bábhʉ̀rɛ bɛbhé kɛ babhŏŋ nyaka mɛnyiɛ mmik mbʉ nɛka ɛnɛka nɛ Mandɛm nɛchi chi ndéndɛm, nɛ mbʉ bariɛp ami nkwɔ abhiki bhɔŋ ntí. 15 Ɛbhé étwɔ̀ nɛ ntɛmsi Mandɛm ntá bo ndu bápú bhʉɛrɛ yɔ, kɛ nɛbhʉɛt anɛ ɛbhé ɛpú, mmu apu kway bɛkwɛn ɛbhé.

16 Ɛtiyɔ kɛ ɛchi bɛ bariɛp Mandɛm achi chi ntá bo abhɛn babhɔŋɔ nɛka nɛ yi, bɛtɔŋ bɛ chi ĕti bɛrĭndu ɛbhi kɛ yi ábhóŋɔ́ nyaka bɛkʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn yi afyé bariɛp bɛkʉ ntá yĕntiki ɛbhárémɔ Abraham. Bariɛp ami apú chi ndiɛrɛ ntá bo abhɛn bákòŋo bɛbhé, kɛ ntá bo bachak mankɛm nkwɔ abhɛn babhɔŋ nɛka nɛ Mandɛm mbɔ Abraham, tĕndu bɛsɛ mankɛm sɛchi bɛbhárébhɔ bhi. 17 Ɛchi mbɔ ɛnyŭ Ɛkáti Mandɛm érèm bɛ, “Nkʉ wɔ ɔ́mbák chi ntá bo bɛyă bɛtɔk. Yi achi bɛsí Mandɛm mmu yi ánókó, Mandɛm mmu ákʉ̀ bawú mámpétnsɛm ndŭ nɛpém. Yí ăchyɛ ɛyɔŋ bɛ ɛnyiŋ ɛnɛ épú ɛmbak, émbak.” 18 Abraham arɔŋ nyaka ambɨ mɛnoko bariɛp Mandɛm. Are noŋ ambaka nɔkɔ nti yĕndu ébe nyaka mmʉɛt mɛnoko bɛ bariɛp Mandɛm abhɔŋ bɛfu tɛtɛp. Ɛti yɔ, achí chi ntá bo bɛyă bɛtɔk bɛkoŋo mɛnyiŋ ɛbhɛn Mandɛm aghati yi bɛ, “Chɔŋ bɛbhárébhɔ bhɛ mánja máncha.” 19 Abraham anaŋ aghaka nyaka mbɔ mamié bɛsa bɛtay (100) nɛ arɔbhɛ sɔt mmʉɛt chi mbɔ ngú, nɛ árínɨ́ bɛ ngɔré ywi Sará achi nkongɔré. Yĕ nɔ, ate kpirí ndŭ nɛka ɛni nɛ Mandɛm, anoŋ nɔkɔ bɛ Mandɛm ankʉ mbɔ ɛnyŭ yi árémé. 20 Arínɨ́ nyaka bɛ bariɛp Mandɛm abhɔŋ bɛfu tɛtɛp. Yi kɛmakati yɛ ɛnyiŋ ɛnɛ Mandɛm árémé, kɛ abhóŋ nɛka nɛ Mandɛm andɔk nɔkɔ chi ambɨ nɛ anchyɛ nɔkɔ yi kɛnókó. 21 Arínɨ́ nyaka bɛ Mandɛm abhɔŋ bɛtaŋ bɛkʉ ɛnyiŋ ɛnɛ yi afyé bariɛp bɛkʉ. 22 Nɛ bɛfʉɛt ndŭ nɛka ɛni, “Mandɛm asɔt bɛ Abraham achi chak bɛsí bhi.” 23 Ɛnyiŋ ɛnɛ básínɨ́ bɛ Mandɛm asɔt yi bɛ achi chak bɛsí bhi ɛbhiki yiŋi nyaka chi yi aywĭntí. 24 Ɛchi nyaka ĕti yɛsɛ nkwɔ ndu sénókó Mandɛm mmu ákʉ́ nyaka Yesu Acha ywɛsɛ apɛtnsɛm ndŭ nɛpém. 25 Yi, Yesu, kɛ Mandɛm arɔ bɛ angu ĕti bɛbʉ́ ɛbhɛsɛ, akʉ yi apɛtnsɛm ndŭ nɛpém ndu bɛkʉ bɛsɛ sémbak chak bɛsí Mandɛm.

5

Séchí sayri nɛ Mandɛm nénɛ ɛ̌ti Yesu

1 Tɛ̌ndu séchí yɛ chak bɛsí Mandɛm nénɛ ndu sébhóŋɔ́ nɛka nɛ Yesu, séchí ndu kpák nɛ Mandɛm ɛ̌ti ɛnyiŋ ɛnɛ Acha ywɛsɛ Yesu Kristo ákɨ́ ntá yɛsɛ. 2 Kristo akʉ sébhɔŋ mbi bɛbhak ɛnyu ɛnɛ bɛrɨ̌ndu Mandɛm bɛbhak nɛ bhɛsɛ bɛfʉɛt ndu nɛka ɛnɛn sébhóŋɔ́ nɛ yi. Nɛ sɛbhɔŋ maŋák mbɔnyunɛ sɛbhaka ntɨ ndǔ kɛném ɛkɛn sébhɔŋ chɔŋ nɛ Mandɛm. 3 Kɛ mbɔŋ ɛnyiŋ ɛnɛ ɛcha ɛyɔ chi bɛ sɛbhɔŋ maŋák ndu bɛsɔŋɔri ɛbhɛsɛ mbɔnyunɛ sɛriŋɨ bɛ ɛsɔŋɔri ɛkwak bhɛsɛ sɛngɔk bɛte kpirí. 4 Nɛ béte kpirí ăkwak bhɛsɛ sémbóŋ ɛpiŋ ɛnɛ étɔ̀ŋ bɛ séfʉɛt nɛmɔ. Nɛ ɛpiŋ ɛyɔ ékʉ̀ sɛmbaka ntɨ bɛ chɔŋ Mandɛm ankʉ mbɔnyu yi arɛmɛ. 5 Nɛ mbák sébhɔŋ nɛbhakánti, ɛyɔ épú twɔ bhɛsɛ nɛ bɛkwénɛ́. Sériŋɨ bɛ Mandɛm akɔŋ bhɛsɛ tontó, mbɔnyunɛ akʉ bɛ Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ mmu yi achyɛ bhɛsɛ ánkʉ ɛkɔŋ ɛyi ɛnjwi bhɛsɛ antɨ.

6 Mpok anɛ séchí nyaka kɛbhɔŋ bɛtaŋ bɛkwak mmʉɛt ɛyɛsɛ, Kristo agǔ ndǔ nywɔp ɛnɛn Mandɛm ayabhɛ, bɛ ánkwak bhɛsɛ bǒ bɛbʉ́. 7 Ɛtaŋ bé mmu ánká bɛgu ɛ̌ti mmu anɛ achi chak, yɛ̌ndu mmu akway bɛka nɛwú ɛ̌ti ɛrɨ́tí mmu. 8 Kɛ Mandɛm atɔŋ kpoŋɔroŋ bɛ yi akɔŋ bhɛsɛ ndu Kristo ágú ɛ̌ti yɛsɛ mpok sɛbhʉɛt nyaka bǒ bɛbʉ́. 9 Tɛ̌ndu manoŋ Kristo árɔ́ŋɔ́ amɨk ɛ̌ti yɛsɛ, Mandɛm ásɔ̀t bɛ séchí chak bɛsí bhi néné. Ɛchi mbɔ̌ŋ tɛtɛp ɛcha bɛ Kristo ăpɛmɛ chɔŋ bhɛsɛ bɛ bɛbɛ̌nti Mandɛm béké bhak nɛ bhɛsɛ. 10 Mpok sébhʉɛ́t nyaka bǒmpap Mandɛm, yi akʉ sémpɛtnsɛm ntá yi, bɛfʉɛt ndǔ nɛwú Móywi. Ná nɛ nénɛ, ɛné sépétnsɛm ntá Mandɛm? Ɛchi mbɔ̌ŋ tɛtɛp ɛcha bɛ Móywi apu nók bɛpɛmɛ bhɛsɛ, tɛ̌ndu yi achi nɛpém. 11 Kɛ mbɔ̌ŋ ɛnɛ ɛcha ɛyɔ chi bɛ sébhɔŋ maŋák ɛ̌ti mɛnyiŋ ɛbhɛn Mandɛm afʉɛrɛ ntá Yesu Kristo Acha akʉ ntá yɛsɛ. Yi Kristo kɛ ákʉ́ sépérénsɛm ntá Mandɛm.

Adam atwɔ nɛ nɛwú, Kristo atwɔ́ nɛ nɛpém

12 Bɛbʉ́ béfʉɛt ntá mmu amɔt kɛ bɛ̌twɔ fá amɨk, nɛ bɛbʉ́ ɛbhi bétwɔ́ nɛ nɛwú. Nɔ kɛ ɛchi bɛ nɛwú népɔ̀kɔ bo mankɛm mbɔnyunɛ yɛ̌ntiki mmu ákʉ bɛbʉ́. 13 Bɛbʉ́ ménaŋ bɛchi nyaka fá amɨk kɛ Mandɛm ákʉ bɛbhé béfʉɛ́t ntá Moses bétwɔ́. Kɛ nɛbhʉɛt anɛ ɛbhé ɛpu bápú kwáy bɛrɛm bɛ mmu akwɛn ɛbhé. 14 Yɛ̌ nɔ, bɛbʉ́ bébhɔŋ bɛtaŋ amfǎy bo mankɛm bɛbho mpok Adam kpát bɛghaka mpok Moses, nɛ yɛ̌ chi bo abhɛn bɛbʉ́ bhap bɛpu nyaka mbɔ ɛbhɛn Adam mmu ákwénɛ́ ɛbhé Mandɛm abhak mbɔ anɛ ábhóŋɔ́ nyaka bétwɔ. Kɛ apɛt abhak kɛkúrí nɛ mmu anɛ ábhóŋɔ́ bétwɔ. 15 Kɛ ɛnyu ɛné Mandɛm átɔ̀ŋ bhɛsɛ bɛrɨ̌ndu ɛ̌ti Kristo ɛchi kɛkúrí nɛ ɛnyu ɛnɛ Adam ákʉ́ bɛbʉ́. Bɛyǎ bo bágu nyaka ɛ̌ti bɛbʉ́ mmu amɔt, kɛ bɛrɨ̌ndu Mandɛm bɛyǎ mbɔŋ bɛcha. Ɛnyu ɛnɛ kɛ Mandɛm áchyɛ̀ áfɔ́k ntá bɛyǎ bho ndéndɛm bɛkoŋo ɛnyǔ mmu amɔt, Yesu Kristo, átóŋɔ́ bɛrɨ̌ndu. 16 Nɛ akap anɛ Mandɛm áchyɛ̀ bho ndéndɛm achi kɛkúrí tontó nɛ akap anɛ bɛbʉ́ mmu wu amɔt bétwɔ̀ nɛ wu. Bɛkoŋo bɛbʉ́ bhɔ mɛmɔt Mandɛm atǎŋ bo mankɛm nɛ bákwɛn manyé. Kɛ akap anɛ́ Mandɛm áchyɛ̀ ndéndɛm bɛkoŋo bɛbʉ́ bɛyǎ bho ákʉ̀ bo mámbák chak bɛsí bhi. 17 Tɛ̌ndu bɛbʉ́ mmu amɔt bɛkʉ nɛwú nébhɔŋ bɛtaŋ amfǎy bo mankɛm, ɛchi mbɔ̌ŋ tɛtɛp ɛcha, bɛ bo mankɛm abhɛn Mandɛm átɔŋ bɔ bɛyǎ bɛrɨ̌ndu nɛ ǎchyɛ bhɔ akap ndéndɛm ndu bɛkʉ bɔ mambak chak bɛsí bhi, mámbɔŋ bɛtaŋ ndǔ nɛpém ɛnap ndu bɛsɔt awónɛm amfǎy yɛ̌ntiki ɛnyiŋ ɛ̌ti ɛnyiŋ ɛnɛ mmu amɔt, Yesu Kristo ákʉ́.

18 Nɔ kɛ échí bɛ, nkúbhé mbɔ ɛnyǔ bo mankɛm babhɔ̌ŋ nyaka bɛkwénɛ́ ɛ̌ti bɛbʉ́ mmu amɔt, ɛnyu ɛyɔ nkwɔ kɛ ɛchi bɛ mbɔnyunɛ mmu amɔt ákʉ́ ɛnyiŋ émɔt ɛyɔ ɛnɛ ɛchi chak, bo mankɛm babhiki bhɔŋ békwénɛ́, kɛ babhɔŋ nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti. 19 Nɛ nkúbhé mbɔ ɛnyǔ nɛtaŋánti mmǔ amɔt nékʉ́ bo mankɛm mámbák bǒ bɛbʉ́, mmu amɔt anɛ ákʉ́ mbɔ ɛnyu Mandɛm aghati yi, akʉ bo mankɛm mámbák chak.

20 Mandɛm ákʉ́ nyaka ɛbhé ɛntwɔ bɛ bo mángó sayri bɛ bɛbʉ́ bhap bɛyǎ tontó. Kɛ mpok bo bákʉ̀ nyaka bɛyǎ bɛbʉ́ mandɔk nɔkɔ chi ambɨ, Mandɛm atóŋ bɛrɨ̌ndu ɛbhi ɛnyu ɛné éyá mbɔŋ échá, 21 bɛ mbɔ ɛnyǔ bɛbʉ́ bétɔ̀ŋ bɛtaŋ ɛbhi amfay bho ndu bétwɔ̀ nɛ nɛwú, bɛrɨ̌ndu Mandɛm nkwɔ bɛbhɔ̌ŋ bɛtaŋ amfay bho ndu békʉ̀ bɔ mámbák chak bɛsí bhi. Nɛ ɛyɔ ékʉ̀ bɔ mámbóŋ nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti ɛ̌ti ɛnyiŋ ɛnɛ Acha ywɛsɛ Yesu Kristo ákʉ́.

6

Mmǔ anɛ ábhárɛ́ mmʉɛt nɛ Kristo arɔp chi mbɔ ngú

1 Chɔŋ séndɛm yɛ bɛ yi? Séndók ambɨ bɛkʉ bɛbʉ́ bɛ bɛrɨ̌ndu Mandɛm mɛnja mɛncha kɛ? 2 Wáwák! Bɛsɛ bho sɛrɔbhɛ chi mbɔ bawú ndǔ nté yɛsɛ nɛ bɛbʉ́, séndók ambɨ bɛkʉ bɛbʉ́? 3 Bǎbhíkí riŋɨ bɛ bɛsɛ mankɛm abhɛn bájwítí bɛ Mandɛm achɛm bhɛsɛ nɛ Yesu Kristo, bájwiti nyaka bhɛsɛ chi bɛ sɛmbak mbɔ bɛ ségu nyaka nɛ yi mpok yi agu? 4 Ɛchi yɛ mbɔ bɛ manaŋ babhɛmɛ nyaka bhɛsɛ nɛ yi mpok bajwiti bhɛsɛ, bɛ nkúbhé mbɔ ɛnyu Mandɛm Ɛtayɛsɛ ákʉ́ nyaka Kristo apɛtnsɛm ndu nɛpém ndu bɛtaŋ ɛbhi ɛbhɛn bɛyǎ bɛcha, bɛsɛ nkwɔ sénkwáy bɛbhɔŋ nɛpém nɛkɔ. 5 Tɛ̌ndu Mandɛm áchémé bhɛsɛ nɛ Kristo ndu nɛwú ɛni, chɔŋ sémbak nɛ yi mpok sépérɛnsɛm ndu nɛpém nkwɔ mbɔ

yi. 6 Sériŋɨ bɛ ɛchi néne mbɔ bɛ bágo nyaka nɛpém nɛsí ɛnɛsɛ ndu ɛkotákátí nɛ yi, bɛ Mandɛm anchɔŋti mmʉɛt bɛbʉ́ ayɛsɛ bɛ sɛkɛ pɛrɛ bhak ndu kɛsɛmé bɛbʉ́. 7 Ɛchi nɔ mbɔnyunɛ bɛbʉ́ bɛpʉ́ pɛrɛ bhɔŋ bɛtaŋ amfay mmu anɛ ánáŋ ágú. 8 Tĕndu ségú nɛ Kristo, sénoko bɛ chɔŋ sémbak nkwɔ nɛ yi. 9 Sériŋɨ bɛ tĕndu Mandɛm akʉ Kristo apɛtnsɛm ndu nɛpém, yi apú pɛrɛ gu wáwák. Nɛwú nɛbhiki pɛrɛ bhɔŋ bɛtaŋ ndŭ nɛpém ɛni. 10 Nɛwú ɛnɛn yi agu, agú bɛchɔŋti bɛtaŋ nɛwú. Agú ndɔŋ amɔt ndak amay. Kɛ nɛpém ɛnɛn yi ábhɔ́ŋɔ́ nɛchi chi ndu bɛchyɛ Mandɛm kɛnókó. 11 Bĕ nkwɔ băbhɔŋ bɛsɔt mmʉɛt ɛyɛka mbɔ bɛ băgu, nɛ bɛ băbhíkí pɛrɛ bhɔŋ yĕnyiŋ bɛkʉ nɛ bɛbʉ́, nɛ bɛ băchi nɛpém ndu bétok Mandɛm ndu yi áchémé bhe nɛ Yesu Kristo.

12 Băké pɛrɛ rɔ yɛ bɛbʉ́ mémbóŋ bɛtaŋ ndŭ mmʉɛt ɛyɛka ɛnɛ égùgu bɛkʉ be măŋkoŋo nɔkɔ chi mɛnyiŋ ɛbhɛn yɔ ɛŋwaka bɛ măŋkʉ. 13 Yɛ̆ mmu ywɛka ákɛ chyɛ yɛ ɛpókómʉɛt ɛyi mbɔ ɛnyiŋ ɛnɛ básɔt bɛkʉ bɛbéptí mɛnyiŋ nɛ yɔ. Kɛ chyĕ ka mmʉɛt ntá Mandɛm mbɔ bo abhɛn mánáŋ bágú kɛ yi ákú băpɛtnsɛm ndŭ nɛpém. Nɛ chyɛ ká bɛpókómʉɛt ɛbhɛka ntá Mandɛm mbɔ mɛnyiŋɨ bɛtik ɛbhɛn băsɔt bɛkʉ chí mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi chak bɛsí Mandɛm. 14 Mbák măŋkʉ nɔ nkaysi bɛkʉ bɛbʉ́ apu pɛrɛ bhɔŋ chɔŋ bɛtaŋ amfăy yɛka, tĕndu ɛbhé ɛbhiki pɛrɛ bhɔŋ bɛtaŋ ndu nɛpém ɛnɛka, nɛ ndiɛrɛ bɛrĭndu Mandɛm kɛ bébhóŋɔ́ bɛtaŋ ndu nɛpém ɛnɛka.

Bŏ Kristo bábhɔŋ bɛbhak chak bɛsí Mandɛm

15 Chɔŋ séndɛm yɛ bɛ yi? Séndɔ́k ambɨ bɛkʉ bɛbʉ́ mbɔnyunɛ ɛbhé ébhíkí bhɔŋ bɛtaŋ ndŭ nɛpém ɛnɛsé, nɛ bɛrĭndu Mandɛm kɛ bérɔ́hé bhɔŋ bɛtaŋ ndŭ nɛpém ɛnɛsɛ kɛ? Wáwák! 16 Băbhíkí riŋɨ bɛ mbák măncheyé mmʉɛt ntá mmu bɛkʉ chi mɛnyiŋ ɛbhɛn yi áyàŋ măŋkʉ, nɔ băchi basɛm ntá mmu wu? Mmu ăkway bɛkoŋo bɛbʉ́, nɛ bɛbʉ́ mɛntwɔ yi nɛ nɛwú. Mbák ɛpu nɔ, mmu ăkway bɛkoŋo Mandɛm, nɛ Mandɛm ankʉ yí ambak chak bɛsí bhi. 17 Kɛ sɛbhɔŋ bɛkaka Mandɛm bɛ yĕndu băchi nyaka ndu kɛsɛmé bɛbʉ́, néne, băkòŋo nɛ bati ayɛka ankɛm, mɛnyiŋ ɛbhɛn bátóŋɔ́ nyaka bhe. Mɛnyiŋ ɛbhɔ kɛ báró amɔ yɛka. 18 Mandɛm aférɛ be ndŭ kɛsɛmé bɛbʉ́ nɛ bărɔp chi basɛm abhi bɛ măŋkʉ nɔkɔ chi mɛnyiŋ ɛbhɛn béchí chak bɛsí bhi. 19 Nchí sɔt ɛriŋ ndŭ nɛpém nɛ ntí bɛ méyàŋ măŋjwimɛm ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn mérèm, mbɔnyunɛ ébemʉɛt bɛ bakwăŋwaŋ mámbóŋ nɛjwĭmɛm ndŭ mɛnyiŋ ébhɛn. Nkúbhé mbɔ ɛnyŭ băchyé nyaka bɛpókómʉɛt ɛbhɛka ndŭ kɛsɛm ɛkɛn bɛkʉ barak ɛpúsí nɛ bɛbéptí mɛnyiŋ bɛchak ɛbhɛn bɛyă mɛndɔk nɔkɔ chi ambɨ, chyɛ ká bɛpókómʉɛt ɛbhɛka néne mbɔ basɛm ntá Mandɛm bɛ yi ankʉ mămbák chak bɛsí bhi ɛnyu ɛnɛ babhak nyáŋá.

20 Ndŭ mpok anɛ băchí ndu kɛsɛmé bɛbʉ́, băbhíkí bhɔŋ nyaka yĕnyiŋ bɛkʉ nɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi chak. 21 Mpok ɛyɔ, băbhɔŋ nyaka ntiki nsáy ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn bákʉ̀, ɛbhɛn-nɛ băbhɔŋ ntíánwɔ́p bɛkʉ nénɛ? Mɛnyiŋ ɛbhɔ bétwɔ̀ chi nɛ nɛwú. 22 Kɛ néne, ɛné Mandɛm áníŋ áférɛ be ndŭ bɛbʉ́, bărɔp chi basɛm abhi, nɛ nsáy anɛ băbhóŋɔ́ chi nɛpém ɛnɛn nɛchi nyáŋá, nɛ ndŭ ngwɛnti, băbhɔŋ chi nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti. 23 Nsáy bɛbʉ́ chi nɛwú, kɛ akap anɛ Mandɛm áchyè ndéndɛm chi nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti ntá yĕntiki mmu anɛ abhárɛ mmʉɛt nɛ Yesu Kristo Acha ywɛsɛ.

7

Pŏl ăsɔt ɛriŋ ndŭ ɛbhé ɛnɛ éyíŋɨ́ nɛbhay

1 Bŏma, băriŋɨ ɛbhe. Băriŋɨ yɛ bɛ ɛbhé ɛbhɔŋ bɛtaŋ ndŭ nɛpém mmu chi ndiɛrɛ mpok yi achi nɛpém? 2 Nchí sɔt ɛriŋ ɛné ngɔré nɛbhay. Mpoknkɛm anɛ nném achi nɛpém ɛbhé égwɔ̀t yi nɛ nném ɛyi. Kɛ mbák nném agu, ɛbhé yɔ épu pɛrɛ gwɔt yi. 3 Mbák ngɔré achi nɛ mmu achak mpok nném ábhʉ́ét nɛpém, nɔ achi nkwɛné bɛrwɔp. Kɛ mbák nném agu, ɛbhé ɛné égwɔ́ré yi nɛ nném ɛpu pɛrɛ bhɔŋ bɛtaŋ amfay yi. Nɛ mbák abhay mmŭ chak, apú bhak nkwɛné bɛrwɔp.

4 Bŏma, ɛnyu ɛyɔ kɛ ɛchi nɛ bhe. Ɛbhé ébhíkí pɛrɛ bhóŋ bɛtaŋ ndŭ nɛpém ɛnɛka mbɔnyunɛ, bɛyiŋɨ ɛbhé, băgú nyaka nɛ Kristo mpok yi agu ndŭ ɛkotákátí. Nénɛ, băbhat mmʉɛt nɛ mmu anɛ Mandɛm áká yi apɛtnsɛm ndŭ nɛpém bɛ ankʉ bhɛsɛ sémbák bo abhɛn sékʉ̀ bɛri ndŭ bɛtok Mandɛm. 5 Mpok anɛ sékòŋo nyaka mɛnyiŋ ɛbhɛn bakwăŋwaŋ báyàŋ sɛnkʉ, ɛbhé ékú séré ŋwaka bɛkʉ bɛbéptí mɛnyiŋ nɛ mmʉɛt ɛyɛsɛ bɛ mɛnyiŋ ɛbhɔ mɛntwɔ bhɛsɛ nɛ nɛwú. 6 Kɛ nénɛ, ɛbhé ébhíkí pɛrɛ bhɔŋ yĕnyiŋ bɛkʉ nɛ bhɛsɛ mbɔnyunɛ, bɛyiŋɨ mɛnyiŋ ɛbhɛn bégwóré nyaka bhɛsɛ, sérɔp chi mbɔ bawú. Nénɛ, sépɛt sépú ndŭ kɛsɛm bɛkoŋo mbi bɛbhé ɛbhɛn basiŋɨ mbɔnyunɛ sérɔbhɛ koŋo chi mbi akɔ anɛ Ɛfóŋɔ́ Mandɛm átòŋ bhɛsɛ.

Ɛbhé Mandɛm ékʉ̀ séngɔ bɛbʉ́ bhɛsɛ

7 Séndém yɛ bɛ yi? Bɛbhʉɛrɛ ɛbhé chi bɛkʉ bɛbʉ́ kɛ? Wáwák! Ɛbhé kɛ ékʉ̀ bo mándiŋɨ ɛnyiŋ ɛnɛ bɛbʉ́ bɛchi. Mbɔ ɛbhé ébhíkí rɛm bɛ, “Ɔkɛ́ fyɛ ngoŋo ndŭ ɛnyiŋɨ́ mmu” mbʉ mbíkí riŋɨ bɛbʉ́ ɛbhɛn bɛchi ndu bɛfyɛ ngoŋo ndu ɛnyiŋɨ mmu. 8 Kɛ ɛbhé ɛyɔ ékú nyaka mfyé ngoŋo ndŭ mɛnyiŋɨ́ bho mɛnyu nɛ mɛnyu. Mbák ɛbhé épú, bɛbʉ́ bébhàk chi mbɔ ɛnyiŋ ɛnɛ égú. 9 Mpok achi anɛ mbíkí riŋɨ nyaka ɛnyiŋ ɛnɛ ɛbhé éyàŋ bo mankʉ. Kɛ ndíŋɨ́ nókó ɛbhé, ngó bɛ nnáŋ nkwɛn nyaka ɛbhé, nɛ ngú. 10 Nkúbhé ɛbhé ɛnɛ Mandɛm

áyàŋ nyaka bɛ ɛnkʉ mɛ mbɔ̌ŋ nɛpém étwɔ́ mɛ chi nɛ nɛwú. 11 Ɛbhé ɛnɛ ɛchi mɛ anti érɔ́bhɛ twɔ́ mɛ chi nɛ nɛwú. 12 Séghɔ̀ yɛ bɛ bɛbhé mɛnkɛm bɛchi nyáŋá. Yɛ̌ntiki ɛnyiŋ ɛnɛ ɛbhé érɛ̀m ɛchi nyáŋá, échí chak, nɛ ɛri.

13 Kɛ ɛbhé ɛnɛ ɛchi ɛrítí ɛnyiŋ étwɔ̀ nyaka mɛ chi nɛ nɛwú kɛ? Wáwák! Bɛbʉ́ kɛ béfʉɛ́ré ndʉ̌ ɛrítí ɛnyiŋ ɛyɔ étwɔ́ mɛ nɛ nɛwú. Ndu ɛchi nɔ, séghɔ̀ yɛ kpoŋoroŋ bɛ bɛbʉ́ chi ɛnyiŋ ɛnɛ ébébhé échá. Béfʉɛ̀t ndu ɛrítí ɛbhé Mandɛm, bɛbʉ́ bétwɔ̀ bho nɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn bébébhé bɛcha.

Nɛnu ɛnɛn sénù nɛ bɛbʉ́

14 Sériŋi bɛ ɛbhé chí ɛnyiŋ ɛnɛ éyíŋí bɛfóŋɔ́ ɛbhɛsɛ. Kɛ nchí chí nkwă̰ŋwaŋ anɛ achi ndʉ̌ kɛsɛmé bɛbʉ́. 15 Mbíkí riŋi mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛ̌kù. Mpú kʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn méyàŋ bɛkʉ. Nchí kʉ chi nkúbhé mɛnyiŋ ɛbhɛn mpábhé. 16 Tɛ̌ndu mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛ̌kù chi ɛbhɛn mbíkí kɔŋ bɛkʉ, ɛyɔ étɔ̀n bɛ nká bɛ ɛbhé chi ɛrítí ɛnyiŋ. 17 Sayri sayri, puyɛ̌ chi mɛ kɛ nchí kʉ yɛ bɛbéptí mɛnyiŋ. Chi bɛbʉ́ ɛbhɛn bɛchi mɛ anti. 18 Ndíŋí yɛ bɛ yɛ̌ ɛrítí ɛnyiŋ ɛpu ndʉ̌ nɛpém ɛna mbɔ nkwă̰ŋwaŋ. Yɛ̌ bɛri bɛpu fu mɛ anti. Yɛ̌ndu mbóŋɔ́ nti bɛkʉ bɛri, mmʉɛt apu mɛ. 19 Mpú kʉ bɛri ɛbhɛn mbóŋɔ́ nti bɛkʉ. Kɛ nchí kʉ bɛbéptí mɛnyiŋ ɛbhɛn mpu yaŋ bɛkʉ. 20 Kɛ mbák nchí kʉ chi bɛbéptí mɛnyiŋ ɛbhɛn mpu yaŋ bɛkʉ, ɛyɔ étɔ̀n bɛ, sayri sayri, puyɛ̌ chi mɛ kɛ nchí kʉ bɔ, chí bɛbʉ́ ɛbhɛn bɛchi mɛ anti. 21 Ɛchi yɛ chi mbɔ ɛbhé ndʉ̌ nɛpém ɛna bɛ mpok méyàŋ bɛkʉ ɛrítí ɛnyiŋ, ɛbéptí ɛnyiŋ kɛ nchí kʉ. 22 Nkɔŋ ɛbhé Mandɛm nɛ nti ɛna nɛnkɛm. 23 Kɛ ngɔ bɛ ɛbhé ɛchak échí ndʉ̌ amʉɛt ɛya ɛné énù nɛ nkaysi aya, énkʉ nɔkɔ bɛ mbak ndʉ̌ kɛsɛmé bɛbʉ́ ɛbhɛn bɛbhʉɛt ndʉ̌ nɛpém ɛna. 24 Ɛyá ɛnyu ɛné ébɛp ɛcha! Chɔŋ agha ámfɛrɛ mɛ ndʉ̌ bɛtaŋá nkaysi bɛkʉ bɛbʉ́ anɛ átwɔ̀ mɛ nɛ nɛwú? 25 Bakak ámbák nɛ Mandɛm mmu ákʉ̀ nɔ bɛfʉɛt ndʉ̌ ɛnyiŋ ɛnɛ Yesu Kristo Acha ywɛsɛ ákʉ́.

Ɛchi yɛ bɛ ndʉ̌ nkaysi aya, nchí ndʉ̌ kɛsɛmé ɛbhé Mandɛm, kɛ ndʉ̌ nɛpém ɛna mbɔ nkwă̰ŋwaŋ, nchí ndʉ̌ kɛsɛm ɛbhé bɛbʉ́.

8

Ɛnyʉ̌ bo bákway bɛbhak ndu bákoŋo Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ

1 Néne, yɛ̌ mbi apu anɛ Mandɛm árɛm bɛ bo abhɛn bábhárɛ́ mmʉɛt nɛ Yesu Kristo bákwɛn manyé. 2 Nti achi bɛ, ɛbhé Ɛfóŋɔ́ Mandɛm mmu áchyɛ mɛ nɛpém ndu nchɛmɛ mmʉɛt nɛ Yesu Kristo, éférɛ́ mɛ ndʉ̌ ɛbhé ɛné ɛchyɛ bɛtaŋ bɛkʉ bɛbʉ́ ɛbhɛn bétwɔ chi nɛ nɛwú. 3 Bɛbhé ɛbhɛn Mandɛm áchyé ntá Moses bébhíkí kway nyaka bɛpɛmɛ bhɛsɛ ndʉ̌ bɛbʉ́ nɛ ntí bɛ ndʉ̌ nɛpém ɛnɛsɛ mbɔ bakwă̰ŋwaŋ, sébhíkí bhɔŋ nyaka bɛtaŋ bɛbhʉrɛ bhɔ. Mandɛm kɛ ápémé bhɛsɛ ndʉ̌ átó mbɔŋ Móywi, nɛ yí atwɔ́ fá amik nɛ nɛpɛmé nkwă̰nwaŋ mmu ákʉ̀ bɛbʉ́. Nɛ ndu atwɔ́ ɛnyu yɔ, akʉ bɛ bɛbʉ́ bɛkɛpɛrɛ bhɔŋ bɛtaŋ amfǎy bho. 4 Mandɛm ákʉ́ nɔ bɛ bɛsɛ bo sépú pɛrɛ kɔ chi ndʉ̌ bɛtaŋ ɛbhɛsɛ babhɔŋ mbɔ ɛnyʉ̌ bakwă̰ŋwaŋ bákʉ̀, kɛ sérɔbhɛ kɔ chí ndu bɛtaŋ abhɛn Ɛfóŋɔ́ Mandɛm, sémbɔ́ŋ mbi bɛbhak chak bɛsí bhi mbɔ ɛnyʉ̌ bɛbhé Moses béyaŋ sémbak.

5 Bo abhɛn bákʉ̀ chi bɛbéptí mɛnyiŋ bɛkoŋo nɛpém bakwă̰ŋwaŋ, bábhʉ̀rɛ nti chi ndʉ̌ bɛbéptí mɛnyiŋ ɛbhɛn nɛpém bakwă̰ŋwaŋ néyàŋ. Kɛ bo abhɛn bákʉ chi bɛrítí mɛnyiŋ bɛkoŋo ɛnyiŋ ɛnɛ Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ árɛ̀m, bábhʉ̀rɛ nti chi ndʉ̌ mɛnyiŋ ɛbhɛn Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ ákóŋɔ́. 6 Mbák mmu abhárɛ́ nti ndʉ̌ mɛnyiŋ ɛbhɛn bakwă̰ŋwaŋ báyaŋ, ɛyɔ étwɔ̀ yi chi nɛ nɛwú. Kɛ mbák mmu abhárɛ́ nti ndʉ̌ mɛnyiŋ ɛbhɛn Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ áyaŋ, Mandɛm ǎchyɛ yi nɛpém nɛ kpák. 7 Mmu anɛ akaysi chi mɛnyiŋ ɛbhɛn bakwă̰ŋwaŋ báyàŋ bɛkʉ achí mʉ̌mpap Mandɛm. Apú sɛptimʉɛt bɛkoŋo bɛbhé Mandɛm, nɛ apú kway bɛkʉ nɔ wáwák. 8 Nɛ bo abhɛn bákòŋo chi nɛpém bakwă̰ŋwaŋ, bápú kway bɛkʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn béchyɛ Mandɛm maŋák.

9 Kɛ be bǎpú koŋo nɛpém bakwă̰ŋwaŋ. Bǎkòŋo chi Ɛfóŋɔ́ Mandɛm tɛ̌ndu yi achi nɛ bhe. Mmu anɛ Ɛfóŋɔ́ Kristo apu nɛ yi apú mmu Kristo. 10 Kɛ tɛ̌ndu Kristo achi nɛ bhe, yɛ̌ mmʉɛt ɛyɛka agʉ̀gú ɛ̌ti bɛbʉ́, bɛfóŋɔ́ ɛbhɛka bɛchi nɛpém, mbɔnyunɛ Mandɛm ákʉ́ bǎchi chak bɛsí bhi. 11 Tɛ̌ndu Ɛfóŋɔ́ Mandɛm mmu ákʉ́ Yesu Kristo áfú ndʉ̌ nɛwú achi nɛ bhe, chɔŋ Mandɛm ankʉ mmʉɛt ɛyɛka ɛnɛ égù nkwɔ émpɛt émbak nɛpém ndʉ̌ bɛtaŋ Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ mmu achi nɛ bhe.

12 Bǎma, ɛnyiŋ ɛchi ɛnɛ sébhóŋɔ́ bɛkʉ, kɛ puyɛ̌ bɛ sɛbhɔŋ bɛkoŋo mɛnyiŋ ɛbhɛn bakwă̰ŋwaŋ báyàŋ bɛkʉ. 13 Mbák mmu ywɛka ánkóŋɔ́ mɛnyiŋ ɛbhɛn bakwă̰ŋwaŋ báyàŋ bɛkʉ, ǎgú. Kɛ mbák mǎnkoŋo mɛnyiŋ ɛbhɛn Ɛfóŋɔ́ áyàŋ mǎnkʉ chɔŋ mǎmbɔŋ nɛpém. 14 Yɛ̌ntiki mmu anɛ ákòŋo Ɛfóŋɔ́ Mandɛm achí mmɔ́ Mandɛm. 15 Ɛfóŋɔ́ Mandɛm áchyé bhe apú kʉ mǎmbak basɛm bɛ mǎmpɛt mǎmbɔŋ béchay. Ɛfóŋɔ́ Mandɛm ǎkʉ mǎmbak bɔ Mandɛm. Nɛ ndʉ̌ bɛtaŋ Ɛfóŋɔ́ yɛ̌ntiki mmu ywɛka ǎbhɨ̀ŋi yi bɛ, “Ɛta, Ɛtaya!” 16 Ɛyɔ étɔ̀n bɛ mbɔ̌ŋ Ɛfóŋɔ́ Mandɛm ǎchɛm nɛ bati yɛsɛ nɛ ǎkʉ sɛndiŋi bɛ sɛchi bɔ Mandɛm. 17 Nɛ tɛ̌ndu séchí bɔ Mandɛm, chɔŋ sémbɔŋ áfɔ́k anɛ yi ábhárɛ́ ntá bɔ̌bhi, nɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn Mandɛm ábhʉ̀rɛ ntá Kristo. Mbák sénká béchɛm mmʉɛt nɛ Kristo ndʉ̌ ɛsɔŋɔri ɛyi, chɔŋ sénchɛm nɛ yi ndʉ̌ kɛném ɛki.

Mandɛm ǎbhʉrɛ kɛném ntá yɛsɛ

18 Bɛyiŋi bɛsɔŋɔri ɛbhɛn séghó néné, bépú yĕnyiŋ ɛnɛ mmu ákway bɛyɛnti nɛ kɛném ɛkɛn Mandɛm ákʉ chɔŋ sémbóŋ. 19 Mɛnyiŋ ɛbhɛn Mandɛm ághókó mɛnkɛm ménòŋ nɛ bɛyă ɛkwak nywɔp ɛnɛn yi átɔŋ kpɔŋɔrɔŋ bo abhɛn bachi bŏbhi. 20 Ɛchi nɔ mbɔnyunɛ Mandɛm ákú bɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn yi aghoko mémbák chí ndéndɛm. Puyĕ bhɔ kɛ béyàŋ bɛbhak ɛnyu yɔ. Mandɛm mmu ághókó bhɔ kɛ ákú bɛ émbák nɔ. Kɛ bɛri béchí ambi. 21 Nɛ échí bɛ chɔŋ Mandɛm amfɛrɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn yi ághókó ndŭ kɛsɛm antɛn mɛnyiŋ ɛbhɛn békʉ̀ bɔ mémpóó bɛ bɔ nkwɔ mémbóŋ mbi bɛbhɔŋ kɛném mbɔ ɛnyŭ bŏ Mandɛm bábhɔŋ kɛném. 22 Sériŋi bɛ mɛnyiŋ mɛnkɛm ɛbhɛn Mandɛm ághókó bétòŋ mbɔ ngɔré anɛ ághòk bɛbe mpok ánòŋsi. 23 Nɛ puyĕ chi ndiɛrɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn Mandɛm ághókó kɛ béghòk bɛbe, ménton nɔkɔ. Bɛsé babhɔŋ bo Mandɛm achyé Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ mbɔ akap anɛ mbi ané átòŋ bɛ chɔŋ sémbɔŋ kɛném ɛkɛn kɛbhʉ́ét ambi, sétòŋ nkwɔ, sɛnoŋ nɔkɔ bɛ Mandɛm ansɔt bɛsɛ amʉɛt mbɔ bŏbhi. Nɔ chi bɛ anchyɛ bhɛsɛ mmʉ́ét nkɔ. 24 Mandɛm apémé bhɛsɛ, mpok sébhàka nti nɛ yi. Mpok séghò mɛnyiŋ ɛbhɛn sébhàka nti aré sépú pɛrɛ rɔŋ ambi bɛbhaka nti arɛ. Agha ákway bɛbhaka nti ndu ɛnyiŋ ɛnɛ yi ánáŋ ábhóŋó? 25 Kɛ mbák sébháká nti ndŭ ɛnyiŋ ɛnɛ sɛbhikire ghó, sérɔŋ ambi mɛnoŋ yɔ nɛ ɛkébhéntí.

26 Ɛchi ɛnyumɔt bɛ ndu sébhíkí bhɔŋ bɛtaŋ mɛnikmʉɛt mbɔ ɛnyu sébhóŋó bɛkʉ, Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ ăkwak bhɛsɛ. Yímbɔŋ ănikmʉɛt ĕti yɛsɛ ansɔk nɔkɔ nsók ɛnyu ɛnɛ échá ɛnyŭ mmu ánikmʉɛt nɛ ɛyɔŋónyu. 27 Nɛ Mandɛm mmu árí́ŋí́ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi bhɛsɛ anti arí́ŋí́ nkwɔ nkaysi Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ, mbɔnyunɛ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ ănìkmʉɛt ĕti bo Mandɛm kɛ ăkoŋo chi nkaysi Mandɛm.

28 Sériŋi bɛ yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ éfákárí nɛ bhɛsɛ, Mandɛm ăsɔt yɔ ankʉ bé éntwɔ́ nɛ bɛri ntá bo abhɛn bákoŋ yi, bo abhɛn yi ábhíŋí́ bɛkoŋo nkaysi yi. 29 Ɛchí nɔ mbɔnyunɛ Mandɛm anáŋ arí́ŋí́ nyaka bŏbhi ambi ambi. Ndu ɛchi nɔ, áyap bó nkwɔ bɛkʉ bɛ mándɔp chi mbɔ Móywi. 30 Nɛ bo abhɛn yi áyábhé, abhíŋí́ bhɔ nkwɔ. Nɛ akʉ bo abhɛn yi ábhíŋí́ mámbák chak bɛsí bhi, nɛ bo abhɛn yi akʉ mámbák chak, akʉ mámbóŋ mbi bɛbhak ndŭ nɛbhʉɛt kɛnókó yi nɛ yi.

Ɛkɔŋ Mandɛm nɛ bo abhɛn bábhárɛ́ mmʉɛt nɛ Yesu Kristo

31 Chɔŋ sémpɛt séndɛm ntiki ɛnyiŋ ɛchak? Mbák Mandɛm achi nɛ bhɛsɛ, agha ákway mɛnu nɛ bhɛsɛ ansɔt awónɛm? 32 Mandɛm abhíkí kɛm nyaka Móywi bɛ akɛ bhɔŋ ɛsɔŋɔri. Arɔ yi bɛ ankwak bhɛsɛ mankɛm. Tĕndu yi áchyé nyaka yi ĕti yɛsɛ, sébhíkí ghɔ bɛ chɔŋ anchyɛ bhɛsɛ mɛnyiŋ mɛnkɛm ɛbhɛn Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ áchyɛ? 33 Agha akway bɛrɛm bɛ bo abhɛn Mandɛm ayabhɛ bɛ mambak abhi bákwén manyé? Mandɛm kɛ ákù bhɔ mámbák chak. 34 Agha ákway bɛrɛm bɛ mántémsí bhɛsɛ? Chí Yesu Kristo mmu ágú nyaka kɛ Mandɛm akʉ yi apɛtnsɛm ndŭ nɛpém nɛ achi ɛbhé awɔ́nɛm ɛywi, nɛ sayri sayri, ănìkmʉɛt ĕti yɛsɛ kɛ? 35 Agha ákway bɛfɛrɛ bhɛsɛ ndŭ ɛkɔŋ ɛnɛ Kristo ábhóŋó nɛ bhɛsɛ? Chi nɛpém ɛnɛn nétáŋá kɛ chi ɛsɔŋɔri? Chi nɛnyok ɛnɛn báchyè bhɛsɛ kɛ chi nsay? Chi nchébhé ndɛn kɛ nɛpá anɛ bɔ bápà bhɛsɛ kɛ chi nɛwáy anɛ bo báyaŋ bɛway bhɛsɛ? 36 Ɛchí mbɔ ɛnyŭ Ɛkáti Mandɛm érèm bɛ,

“Ɛti yɛ,
bo báyàŋ bɛway bhɛsɛ mpoknkɛm.
Básòt bhɛsɛ chi mbɔ ághóŋɔmén
anɛ báyà bɛrɔŋ bɛway.”

37 Wáwák! Ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛnkɛm ɛbhɛn béfakari nɛ bhɛsɛ, Kristo mmu ákóŋó bhɛsɛ ăchyɛ bhɛsɛ awónɛm tontó. 38 Ndíŋí́ bɛ yĕnyiŋ épú kway bɛfɛrɛ bhɛsɛ ndŭ ɛkɔŋ ɛyi. Nɛwú nɛpu kway bɛkʉ nɔ. Séchí chi nɛpém, nɛ nɛpém népú kway bɛkʉ nɔ. Bɔángɛl Mandɛm bápú kway bɛkʉ nɔ. Mɛnyiŋ ɛbhɛn bébhóŋó bɛtaŋ amfay bépú kway bɛkʉ nɔ. Mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi nénɛ, nɛ ɛbhɛn bétwɔ̀ ambi bépú kway bɛkʉ nɔ. 39 Bɛtaŋtí mɛnyiŋ bépú kway bɛkʉ nɔ. Yĕ chí mfay, yĕ chi mmik ápú kway bɛkʉ nɔ. Nɛ ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn Mandɛm ághókó mɛnkɛm yɛ émɔt ɛpu kway bɛfɛrɛ bhɛsɛ ndŭ ɛkɔŋ ɛné Mandɛm ábhóŋó nɛ bhɛsɛ ĕti ɛnyiŋ ɛnɛ Acha ywɛsɛ Yesu Kristo ákú ndu bɛkwak bhɛsɛ.

9

Mandɛm ayap nyaka bo Israɛl bɛ mámbák bŏbhi

1 Mɛ mmŭ Kristo nchí rɛm chi tɛtɛp, mpú sénse. Ntĭ ɛna nkwɔ́ nérèm bɛ nchí rɛm chi tɛtɛp, nɛ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ árèm chi ɛnyumɔt. 2 Basémé aya mɛ anti tontó nɛ nti nésònɔri mɛ amɛm mpoknkɛm ĕti bŏmaya, bo Israɛl, bo ɛtɔk ɛya. 3 Yĕ chí béká nɛwú ka bɛ ntɛmsi Mandɛm ambak nɛ mɛ, nɛ bɛ yi amfap mɛ nɛ Kristo mbák ɛyɔ ékway bɛkwak bɔ mánókó Kristo. 4 Báchí bo Israɛl. Bó kɛ Mandɛm ásórɛ́ bɛ mámbák bŏbhi. Ntá yap kĕ yi átóŋó bɛdiérɛ́ bhi. Anyŭ nku chi nɛ bhɔ. Ntá yăp kĕ yi achyɛ bɛbhé. Bɔ kĕ yi atɔŋɔ ɛnyŭ bo babhɔŋɔ bɛchyɛ yi kɛnókó nɛ, nɛ bó kĕ yi afyé bariɛp. 5 Bó kɛ báchi bɛbhárébhɔ Ábraham nɛ Áisek nɛ Jekóp. Nɛ bábhé Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ătò chi ɛtɔk ɛyap. Bábhé yi chi ndŭ nnɛrékɛrɛ wu. Yí Kristo, achí Mandɛm nɛ abhɔŋ bɛtaŋ amfăy mɛnyiŋ mɛnkɛm. Sémbítí yi mpoknkɛm. Amen. 6 Mpú rɛm bɛ Mandɛm ănɔk bɛbhʉrɛ bariɛp amɛn yi afyé nyaka nɛ bo Israɛl. Puyĕ yĕntiki mmu Israɛl kɛ achi mmŭ Mandɛm. 7 Nɛ puyĕ bɛbhárébhɔ Ábraham mankɛm kɛ bachi bŏbhi tɛtɛp.

Mandɛm arɛm nyaka bɛ, “Bɛfʉɛt ntá Aisek kɛ́ óbhɔŋ chɔŋ bɛbhárébhɔ abhɛn mfyé bariɛp bɛchyɛ wɔ.” 8 Ɛnɛ étɔŋ bɛ puyɛ̌ chi bɔ abhɛn bábhé mbɔ yɛ̌ntiki mmó achak kɛ bachi bɔ̌ Mandɛm. Chi bɔ̌ abhɛn bábhé bɛkoŋo bariɛp ami kɛ Mandɛm ásóré bɛ báchí bɛbhárébhɔ Abraham tɛtɛp. 9 Bariɛp Mandɛm amɔ ntá Abraham achí nyaka bɛ, “Nkúbhé mpok anɛ mmíé mburɛ, chɔŋ mpɛtnsɛm, nɛ Sará ambé mómbakanɛm.” 10 Mandɛm abhiki fyɛ bariɛp chi ndiɛrɛ nɛ Abraham, kɛ nɛ Rɛbéka nkwɔ mpok yi achi nyaka nɛ mɛniɛ̌ bɛfak ɛbhɛn chi mbi ywɛsɛ Aisek afyé, 11 yɛ̌ndu bɔ bábhʉɛt nyaka amɛm mɛniɛ, kɛkʉ yɛ̌ bɛbʉ́ nɛ yɛ̌ bɛri, ndu bɛtɔŋ bɛ Mandɛm ǎyàp mmu chi bɛkoŋo nkaysi anɛ yi ábhóŋɔ́. Mandɛm apu yap mmu bɛkoŋo bɛrítí mɛnyiŋ ɛbhi. Ayap mmu chi bɛkoŋo nɛbhiŋi anɛ yí ábhíŋí yi. 12 Mandɛm ághátí Rɛbéka bɛ, “Chɔŋ mɔ̌mbi ántók anɛ mónkwɛn.” 13 Ɛchi mbɔ ɛnyʉ̌ Ɛkáti Mandɛm érèm bɛ Mandɛm arɛm nyaka bɛ, “Nkɔŋ Jekóp, kɛ mpap Isau.”

14 Ndu ɛchi nɔ, chɔŋ séndɛm bɛ yi? Bé Mandɛm apu chak ndʉ̌ mɛnyiŋ ɛbhɛn yi ákʉ̀ kɛ? Wáwák! 15 Arɛm nyaka ntá Moses bɛ, “Nchí ghɔ ntínso nɛ mmu anɛ mɛ̌yaŋ bɛghɔ yi ntínso, ntɔŋ bɛrĭntɨ ntá anɛ méyaŋ bɛtɔŋ bɛrĭntɨ.” 16 Ɛchí yɛ bɛ Mandɛm apu yap mmu chi bɛkoŋo nkaysi bakwǎŋwaŋ, nɛ puyɛ̌ chi bɛkoŋo bɛtaŋ ɛbhɛn mmu afyé bɛkʉ bɛtik. Ayap mmu chi ndu ágh̀ɔ yi ntínso. 17 Ɛkáti Mandɛm érèm bɛ Mandɛm árɛm nyaka ntá Mfɔ Ijip bɛ, “Nkʉ wɔ ómbák Mfɔ bɛ ntóŋ bɛtaŋ ɛbha wɔ amʉɛt ɛnyu ɛnɛ mmik nkɛm ághok chɔŋ ɛ̌ti ya.” 18 Ɛyɔ étóŋ yɛ bɛ, Mandɛm ǎghɔ ntínso nɛ yɛ̌ agha anɛ yi áyàŋ bɛghɔ yi ntínso, angwót ntĭ nɛ mu anɛ yi áyàŋ bɛgwɔt ntɨ ɛni.

Mpokófu Mandɛm ǎbentɨ nɛ mpokófu ǎghɔ ntínso

19 Mmʉ̌ ǎkway yɛ bɛbhɛp bɛ, “Tɛ̌ndu Mandɛm áyap mbɔ ɛnyʉ̌ nchí rɛm nɛ, ndaká yí yi ájï yɛ bho? Nɛyap anɛ yi áyàp bho apu tɔŋ bɛ mmu ákʉ̀ chi ɛnyiŋ ɛnɛ Mandɛm ásɔ̀t bɛtaŋ ɛbhi bɛkʉ mmu ankʉ?” 20 Kɛ wɔ nkwǎ, ɔchí agha bɛkɛm ɛpáítí nɛ Mandɛm? Ɛnyiŋ ɛnɛ ngoko-bɛte ásóré ntɔp áníˊ ékway bɛrɛm ntá ngoko bɛtɛ̌ ntɔp bɛ, “Ndaká yí óghókó mɛ chi ɛnyu ɛnɛ kɛ?” 21 Ngoko bɛtɛ̌ ntɔp ábhíkí bhɔŋ bɛtaŋ amfay ntɔp ndu bɛkʉ mbɔ ɛnyʉ̌ yi akoŋɔ nɛ ntɔp anɛ yi aghoko? Apú kway mɛnyɔbhɛri ntɔp ansɔt mbɔk anɨ́ ɛte ɛné bábhʉ̀ɛrɛ nyáŋá ndʉ̌ bɛpa, ansɔt ntɔp áchák ani ɛte ɛnɛ bákʉ mɛnyiŋ nɛ yɔ manywɔp ankɛm-ɛ? 22 Ɛchi ɛnyumɔt nɛ ɛnyiŋ ɛnɛ Mandɛm ákʉ́. Ayàŋ nyaka bɛ bɔ mándíŋí bɛ yi ǎbè ntɨ mpok bo bákʉ́ bɛbʉ́ nɛ bɛ ábhàŋ bɛtaŋ bétémsi bʉ̌ bɛbʉ́. Kɛ abhɔŋ bɛyǎ ɛkébhéntí nɛ bo abhɛn yi aghoko. 23 Mandɛm ákʉ̀ nyaka nɔ bɛtɔŋ ɛnyʉ̌ yi ábhóŋɔ́ bɛyǎ kɛnɛ́m nɛ ɛnyʉ̌ áchyɛ bhɛsɛ mbɔk kɛnɛ́m ɛki. Atóŋtí nyaka bhɛsɛ ambɨ ambɨ bɛ sémbóŋ mbi bɛchwe ndʉ̌ nɛbhʉɛt kɛnókó yi. 24 Nɛ séchí bo abhɛn Mandɛm ábhíŋí. Abhíŋí bho, puyɛ̌ chi ndiɛrɛ bo Israɛl kɛ abhɛn bápú bo Israɛl nkwɔ. 25 Ɛchi mbɔ ɛnyu ɛkáti ndɛmɛkɛpĭntɨ Hoseya érèm bɛ Mandɛm arɛm nyaka bɛ, “Bo abhɛn bapu nyaka ‘Bɔ̌bha’ chɔŋ mbiŋi bhɔ bɛ bɔ̌bha. Nɛ abhɛn mbíkí kɔŋ nyaka, chɔŋ mbiŋi bhɔ bɛ ‘Abhɛn ɛkɔŋ.’ 26 Nɛ nkúbhé nɛbhʉɛt anɛ ngati nyaka bhɔ bɛ, ‘Bɛ̌ bǎpú bɔ̌bha’, aré chɔŋ Mɛ Mandɛm mmu nchí nɛpém ndɛm bɛ, ‘Bǎchi bɔ̌bha.’ ” 27 Aisáya ndɛmɛkɛpĭntɨ Mandɛm arɛm nyaka ɛti bo Israɛl bɛ, “Yɛ̌ndu bo Israɛl baya mbɔ ɛsiép ɛnɛ ɛchi angɔkɔ manyu, Mandɛm ǎpɛmɛ chɔŋ chi bǎru bhap. 28 Chɔŋ Mandɛm antwɔ́, antáŋ bo fá amik, yi kɛ chɔŋtɨ mpok, ndak amay.” 29 Nɛ mbɔ ɛnyu Aisáya arɛmɛ nyaka bɛ chɔŋ ɛmfakari, “Mbɔ Mandɛm Acha bɛtaŋ mɛnkɛm abhíkí naŋa rɔ̌ nyaka mbɔk bho amɛm manɛrékɛt ayɛsɛ mbʉ sémay mankɛm mbɔ bʉ̌ Sódom nɛ abhɛn Gomóra.”

Bo Israɛl bábhíkí noko nyaka Mbok Ndíndí

30 Chɔŋ séndɛm bɛ yi ɛ̌ti barak anɛ? Ɛnyiŋ ɛnɛ sérèm chi bɛ bo abhɛn bápú bo Israɛl, bábhíkí fyɛ nyaka bɛtaŋ ndu bɛyaŋ mbi bɛbhak chak bɛsí Mandɛm. Yɛ̌ nɔ, bábhak chak bɛsí Mandɛm bɛfʉɛt ndʉ̌ nɛka ɛnɛn bábhóŋɔ́ nɛ Yesu. 31 Kɛ bo Israɛl, bo báfyé nyaka bɛtaŋ ndu bɛbhʉrɛ bɛbhé, bɛ mámbák chak bɛsí Mandɛm, bɛkʉ nɔ ɛyɔ ébhak chi ndéndɛm. 32 Ɛyɔ ébhak chi ndéndɛm ndaká yí? Nti achi nyaka bɛ bɔ bákʉ̀ nyaka bɛrítí mɛnyiŋ ndu mɛnu bɛbhak chak bɛsí Mandɛm, ɛkʉ bɔ kɛbhɔŋ nɛka nɛ Mandɛm bɛ yi ankʉ bɔ mambak chak. Ɛchi nyaka mbɔ bɛ bo Israɛl báchíŋtí nɛkwén ndʉ̌ ntay ɛnɛn nɛkwáy bɛkʉ mmu ankwɛn. 33 Ɛchi mbɔ ɛnyʉ̌ Ɛkáti Mandɛm érèm bɛ Mandɛm arɛm nyaka bɛ, “Ghó ká, nchí bhʉɛrɛ ntay ɛtɔk Síɔn ɛnɛn nékʉ̀ chɔŋ bo mánchíŋtí nɛkwén. Ntay ɛnɔ chi sɛtárébhé ɛsɛn sékʉ̀ bo mánkwɛn ɛ̌ti yi. Kɛ mmu anɛ ánókó yi, apú bhɔŋ chɔŋ ntíánwóp.”

10

1 Bɔ̌ma, ɛnyiŋ ɛnɛ mɛ̌yaŋ nɛ ntɨ ɛna nɛnkɛm, nníˊk nɔkɔ mmʉɛt ɛ̌ti bo ɛtɔk Israɛl chi bɛ Mandɛm ampɛmɛ bhɔ. 2 Nchí kway bɛte bhɔ ntísiɛ bɛ bɔ báfyɛ̀ bɛtaŋ bɛkoŋo Mandɛm, kɛ bábhíkí riŋi mbɔ̀ŋ mbi anɛ tɛtɛp. 3 Bábhíkí riŋi ɛnyu Mandɛm ákʉ̀ bo mámbák chak bɛsí bhi. Mánù chi bɛkʉ wap mbi anɛ bɔ babhak chak bɛsí bhi. Ɛkʉ bábhíkí ka mbi anɛ yi ákʉ̀ bo mambak chak bɛsí bhi. 4 Kristo ákʉ bɛ bɛbhé ɛbhɛn Mandɛm áchyé nyaka ntá Moses bɛkɛpɛrɛ bhɔŋ bɛtaŋ, bé

yĕntiki mmu anɛ ánókó ɛnyiŋ ɛnɛ Kristo akʉ ntá yi ámbák chak bɛsí Mandɛm.

Mandɛm ăpèmɛ yĕntiki mmu anɛ ánókó Yesu

5 Moses asiŋ nyaka bɛ mmu anɛ áyàŋ bɛbhʉrɛ bɛbhé Mandɛm bɛ ambak chak abhɔŋ bɛbhʉrɛ bɛbhé mɛnkɛm kɛ ambóŋ nɛpém. 6 Kɛ ɛnyiŋ ɛnɛ Ɛkáti Mandɛm érèm ĕti ɛnyŭ mmu anɛ ábhàk chak bɛsí Mandɛm ndŭ yi ásíkí nti nɛ Yesu chi bɛ, “Ké bhép mmʉɛt bɛ, ‘Chɔŋ agha ankó amfay?’ ” [Nɔ chi bɛ mmu abhɔŋ chɔŋ bɛko amfay, ansɔt Kristo, ansɛp fá amik nɛ yi.] 7 Ké bhép yɛ mmʉɛt bɛ, “Chɔŋ agha ansɛp amik ndu ɛtɔkó bawú?” [Nɔ chi bɛ, “Mmu abhɔŋ chɔŋ bɛsɛp andɔk amik ndŭ ɛtɔkó bawú bɛkʉ Kristo ampɛtnsɛm ndŭ nɛpém.”] 8 Ɛkáti Mandɛm érèm chi bɛ Ɛyɔŋ Mandɛm chi ɛnyiŋ ɛnɛ bǎkway bɛriŋi. Chi ɛnyiŋ ɛnɛ mănáŋ bărémé nɛ ɛchi amɛm bati yɛka. Bǎkway mɛnoko yɔ ndu yó ɛchí amɛm manyu yɛka nɛ chi nkúbhé Ɛyɔŋ érɛ kɛ séghàti bho. 9 Mbɔnyunɛ mbák mmu andɛm kpoŋoroŋ bɛ Yesu achi Acha, nɛ anoko amɛm nti ɛni bɛ Mandɛm akʉ nyaka yi áfú ndŭ nɛwú apɛtnsɛm ndŭ nɛpém, Mandɛm ăpɛmɛ yi. 10 Ɛchi nɔ mbɔnyunɛ, mmu anɛ ánókó Yesu Kristo nɛ nti ɛni, Mandɛm ăkʉ yi ámbák chak bɛsí bhi. Nɛ mbák ándɛm kpoŋoroŋ bɛ Yesu Kristo achi Acha, Mandɛm ăpɛmɛ yi. 11 Ɛchi mbɔ ɛnyu Ɛkáti Mandɛm érèm bɛ, “Apú rɔ yĕ mmu anɛ ánókó yi ambɔŋ ntiánwóp.” 12 Yĕ mmu achi chi mmu Israɛl, yɛ apú mmu Israɛl, ɛwupsi épú aré. Nkúbhé Acha árɛ amɔt kɛ achi Acha bŏ mankɛm. Nɛ yi ăchyè bɛyă áfók ntá yĕntiki mmu anɛ ănìkmʉɛt ntá yi. 13 Ɛchí mbɔ ɛnyŭ Ɛkáti Mandɛm érèm bɛ, “Yĕ agha anɛ ănìkmʉɛt ntá Mandɛm Acha bɛ ankwak yi, Mandɛm ăpɛmɛ yi.”

14 Kɛ ná bo bákway mɛnikmʉɛt ntá mmu anɛ bó bábhíkí noko? Nɛ ná bákway mɛnoko mmŭ anɛ babhikire ghók ĕti yi? Nɛ ná bɔ bákway bɛghok ĕti mmu wu mbák yĕ mmu abhíkí ghati bhɔ mɛnyiŋ ĕti yi? 15 Nɛ ná bo bákway bɛghati Mbok Ndíndí mbák bábhíkí to bhɔ? Ɛchi mbɔ ɛnyŭ Ɛkáti Mandɛm érèm bɛ, “Maŋák ăya ĕti bo abhɛn bɛkak ɛbhap bépɔ̀kɔ bɔ bɛ mándɔk mángati bho Mbok Ndíndí!” 16 Kɛ puyĕ bŏ mankɛm abhɛn bághókó Mbok Ndíndí kɛ báká yó. Ɛchí mbɔ ɛnyŭ Aisáya arɛmɛ bɛ, “Acha, agha ánókó ɛnyiŋ ɛnɛ séghátí bhɔ?” 17 Ɛchi yɛ bɛ mmu ăghok kɛ anoko, nɛ mpok bághàti bho ĕti Kristo, bo bághòk Mbok Ndíndí.

18 Kɛ mbŏŋ ɛnyiŋ bɛbhɛp. Bo Israɛl, bǎbhíkí re ghók Mbok Ndíndí ĕti Kristo kɛ? Bǎghok. Ɛchi mbɔ ɛnyŭ Ɛkáti Mandɛm érèm bɛ, “Ɛyɔŋ ɛnɛ básóré béghátí bhɔ mbok, ékɔ ɛghaka yĕntiki nɛbhʉɛt fá amik, yĕ chí ndŭ bɛbhak ɛbhɛn bésábhé nɛkɔ tontó.” 19 Kɛ nchí bhɛp bɛ, bo Israɛl bábhíkí jwi nyaka mmɛm kɛ? Bájwimɛm mbɔnyunɛ Mandɛm árèm mbɔ ɛnyŭ Moses ásíŋí bɛ, “Chɔŋ nkʉ mămbɔŋ mpabhamík nɛ bo abhɛn bábhíkí bhɔŋ ɛtɔk. Chɔŋ nkʉ bati ámbe be amɛm ĕti bŏ bɛtɔk bɛchak abhɛn bachi bɛchiŋtĭ bho.” 20 Nɛ Aisáya arɛm nyaka nkwɔ kɛbhóŋ bɛcháy bɛ, Mandɛm arɛm bɛ, “Bo abhɛn bápú yaŋ nyaka mɛ bághó mɛ. Ntŏŋ mmʉɛt ntá bo abhɛn bápú bhɛp mɛ.” 21 Kɛ ĕti bo Israɛl, Mandɛm arɛm bɛ, “Nywɔp nɛnkɛm, nsá amɔ, nník nɔkɔ mmʉɛt bɛ mámpɛtnsɛm ntá ya, kɛ bɔ bátòŋ chi nɛtaŋánti. Bŏbhɛn bákʉ chi ɛyap ɛnyu.”

11

Mandɛm ăghɔ̀ bo Israɛl ntinso

1 Nchí bhɛp yɛ bɛ Mandɛm agʉɛp bo Israɛl ɛbhi kɛ? Wáwák! Mɛmbŏŋ nchí mmu Israɛl nɛ ɛbhárémɔ Abraham nɛ mfŭ ndŭ nnɛrékɛt amɔt anɛ Bɛnjamin achí chi-mbi. 2 Mandɛm abhíkí gʉɛp bŏbhi abhɛn yi áyábhé tɛ ndŭ nɛbhŏnɛt ɛbhi. Bǎbhíkí riŋi ɛnyiŋ ɛnɛ Ɛkáti Mandɛm érèm ĕti ndɛmɛkɛpĭnti Ɛláija ndu yi ághàti nyaka Mandɛm mɛnyiŋ, anji nɔkɔ bo Israɛl? Yi ărèm nyaka bɛ, 3 “Acha, bo abhɛn báwáy barɛmé kɛpĭnti bhɛ nɛ mámokoti bɛbhak ɛbhɛn séchyè wɔ akap. Mɛ awánti kɛ ndóbhé nɛ báyàŋ bɛway mɛ nkwɔ.” 4 Mandɛm akémé nyaka yi bɛ yi? Akɛmɛ yi bɛ, “Mbúré bo nka tándrámɔt (7000) abhɛn bábhíkí nikmʉɛt ntá mandɛm nsé anɛ bábhiŋi bɛ Bál.” 5 Ɛchi ɛnyumɔt ɛchɔŋ. Bǎru bo bachi ndŭ nkwɔ bo Israɛl abhɛn Mandɛm áyábhé ĕti bɛrĭndu ɛbhi. 6 Nɛ mbák ayap bhɔ chi ĕti bɛrĭndu ɛbhi, nɔ chi bɛ, abhíkí yap bhɔ ĕti ɛnyiŋ ɛnɛ bɔ báká. Mbɔ ayap bhɔ chi ĕti ɛnyiŋ ɛnɛ báká, mbʉ épú bɛ ăkà bɔ bɛri ndéndɛm.

7 Ɛyɔ éghàti bhɛsɛ bɛ yi? Chí bé bo Israɛl bábhíkí ghɔ nyaka ɛnyiŋ ɛnɛ bɔ báyàŋ. Bǎru bho abhɛn Mandɛm áyábhé kɛ bághó nyaka yɔ. Mbák chí báchák, bágwɔt nyaka bati yap amɛm 8 mbɔ ɛnyŭ Ɛkáti Mandɛm érèm bɛ, “Mandɛm ákʉ bɔ báké riŋi ɛnyiŋ, áchyɛ bhɔ amík anɛ ápú ghɔ mbaŋ, nɛ batú anɛ apu ghok mbaŋ, nɛ nɔ kɛ bɔ bachi kpatɛ ɛchɔŋ.” 9 Debhít nkwɔ árɛm nyaka bɛ, “Mɛnyiŋínyiɛ bhap mémbák nta ɛnɛ ékèm bɔ, mémbak ɛnyiŋ ɛnɛ ékʉ mándiŋi nɛkwén ɛnɛn bákwéné, bɛ Mandɛm ántémsí bhɔ. 10 Ɛri bɛ amík ágiri bhɔ bɛ báké ghɔ mbaŋ, nɛ bé ɛsɔŋɔri ényíré bhɔ amik mpoknkɛm.”

11 Mpɛt nchí bhɛp yɛ bɛ, mpok bo Israɛl báchíŋtí nɛkwén, bákwén ndak ámáy kɛ? Wáwák! Kɛ ĕti bɛbú bhap, bo abhɛn bápú bo Israɛl, bábhŏŋ mbi anɛ Mandɛm ápɛmɛ bhɔ. Mandɛm akʉ nɔ bɛ bo Israɛl mámbóŋ mpabhamík nɛ bo abhɛn bápu bo Israɛl,

bé Mandɛm ampɛmɛ bhɔ bo Israɛl nkwɔ. 12 Tɛ̌ndu bɛbú bo Israɛl békú Mandɛm áyéré bo abhɛn bápú bo Israɛl, nɛ tɛ̌ndu bo Israɛl bákwéné bɛkʉ ɛnyiŋ ɛnɛ Mandɛm áyàŋ nyaka bɛ mánkʉ, ɛyɔ ékú Mandɛm ayɛt bo bachak tontó. Chɔŋ Mandɛm apú chyɛ mbɔ̌ŋ bɛyă áfɔ́k anɛ áyá áchá ntá bo bachak mpok anɛ bo Israɛl mankɛm bápɛtnsɛm ntá yi kɛ?

Ɛnyu Mandɛm ápémé bo abhɛn bápú bo Israɛl

13 Nénɛ, nchí rɛm ntá yɛka bo bắpú bo Israɛl, tɛ̌ndu nchí mŭnto ntá yɛka, bé mpú sɔt bɛtik ɛbha mbɔ ndaká ntok, 14 ndu nchí yaŋ bɛ bŏ ɛtɔk ɛya mámbóŋ mpabhamík, mánjaŋ bɛbhak mbɔ bhe. Ɛyɔ ékway bɛkʉ bɛ mbɔk ɛyap mántíknsɛm ndŭ bɛbú bhap bɛ Mandɛm ámpémé bhó. 15 Tɛ̌ndu nɛgúép anɛ Mandɛm ágúɛbhé bo Israɛl ɛbhɨ ákú bɛ bo abhɛn bápú bo Israɛl mámbóŋ mbi bɛbhak ndŭ kɛmʉrɛ nɛ Mandɛm, mpok Mandɛm apɛt asɔrɛ bo Israɛl amʉɛt, chɔŋ ɛyɔ énkwak ná? Chɔŋ énkʉ bɛ bawú mámpɛtnsɛm ndŭ nɛpém kɛ? 16 Mbák mănkú brɛt, mănchyé anɛ bắyámbɨ bắkú ntá Mandɛm, nɔ brɛt achak nkɛm achi brɛt Mandɛm nkwɔ. Nɛ mbák bakaŋánɔk achi ntá Mandɛm, nɔ batábhénɔk ɛyɔ nkwɔ achi chi ayi.

17 Mbák mámkpót mbɔk batap ɛnɔk ólif mámfɛrɛ ndŭ ɛnɔk ɛnɛ bápí, mánsɔt yɛ batap ɛnɔk ólif ɛnɛ bábhíkí pɨ mambat ambɨ-ɛnɔk ɛnɛ bápí, nɔ nɛnyié batap anɛ bábhárɛ́ néfù chi ndŭ ɛnɔk ɛnɛ bápí. Bo Israɛl abhɛn bápú bo Israɛl báchí mbɔ batap ɛnɔk ɛnɛ bábhíkí pɨ. 18 Bắké yoŋ yɛ mmʉét nɛ bo abhɛn bachi mbɔ batábhénɔk anɛ bákpót bágʉébhé ɛbhɨ. Mbák bắyòŋ mmʉɛt, bắké ghɔkɔntik bɛ puyĕ bɛ kɛ bắkémé bakaŋ ɛnɔk. Bakaŋ énɔk kɛ ákémé bhe tɛ̌ndu bắchi chi batábhé ɛnɔk. 19 Bắkway bɛrɛm bɛ, “Mandɛm aférɛ́ nyaka mbɔk batábhénɔk bɛ ambat bhɛsɛ ndu ɛnɔk.” 20 Ɛchí tɛtɛp. Mandɛm aférɛ́ nyaka batap ɛnɔk mbɔnyunɛ bábhíkí noko Mbok Ndíndí ĕti Yesu Kristo. Mbák chí be bho bắpu bo Israɛl, bắchi batábhénɔk chi ĕti bắbhóŋɔ́ nɛka nɛ Yesu Kristo. Bắké yoŋ yɛ mmʉét. Cháy ká Mandɛm. 21 Bák ká nɔ mbɔnyunɛ tɛ̌ndu Mandɛm áférɛ́ nyaka mbɔ̌ŋ batábhénɔk ɛnɛ bapɨ, chɔŋ amfɛrɛ be bho bábhárɛ́bhat nkwɔ mbák bắbhíkí noko.

22 Ghɔ yɛka ndŭ Mandɛm are bhɔŋ bɛrĭntɨ nɛ ndŭ yi achi kíkírík nkwɔ nɛ bo. Achí kíkírík nɛ bo abhɛn bákwéné ndŭ bɛbú. Kɛ ntá yɛka, ătɔ̀ŋ bɛrĭntɨ mbák mằndɔk ambɨ bɛkʉ mbɔ ɛnyŭ yi áyàŋ. Mbák épú nɔ, ăkpɔt be nkwɔ amfɛrɛ ndŭ ɛnɔk. 23 Nɛ mbák bo Israɛl mángúpsí batɨ yap mánoko Mbok Ndíndí ĕti Yesu, Mandɛm ăsɔ̀t bhɔ ankʉ bɛ mámpɛt mambak batábhénɔk ɛnɛ bapɨ. Yi abhɔŋ bɛtaŋ bɛkʉ nɔ. 24 Mbák Mandɛm aférɛ́ be bo abhɛn bápú bo Israɛl ndŭ ɛnɔk ólif ɛnɛ bábhíkí pɨ abhat ndŭ ɛnɛ bápí, mbák yi ăkway bɛkʉ ɛnyiŋ mbɔ ɛyɔ, nɔ ɛchi mandú ɛnyiŋ ntá yi bɛkɛmɛ bo Israɛl ndŭ nɛbhʉɛt anɛ achi nyaka awap, tĕndu bɔ kɛ bachi mbɔ̌ŋ batap ɛnɔk ólif ɛnɛ bapɨ.

Mandɛm ăghɔ̀ bŏ mankɛm ntínso

25 Bŏma, mĕyaŋ măndiŋɨ ɛnyiŋ ɛnɛ ɛchi bhésé bhésé kɛka mănkaysi bɛ bắbhɔŋ bɛyă kɛboŋ. Ɛchi bɛ bo Israɛl abhɛn bágwóré nyaka batɨ yap bápú gwɔt chɔŋ yɔ mpoknkɛm. Ɛbhak chɔŋ chi kpatɛ bɛghaka mpok anɛ mpăy bo abhɛn bápú bo Israɛl, abhɛn Mandɛm áyábhé, mánoko. 26 Ɛnáŋ émfákárí ɛnyu ɛyɔ, Mandɛm ăpɛmɛ bo Israɛl mankɛm. Ɛchi mbɔ ɛnyŭ Ɛkáti Mandɛm érèm bɛ,

“Chɔŋ mmu amfú ɛtɔk Síɔn anɛ
ăfɛrɛ bo Mandɛm ndŭ ɛsɔŋɔri.
Chɔŋ yi amfɛrɛ ɛpiŋ bébyak Mandɛm
amʉɛt bɛbhárébhɔ Jekɔ́p.”
27 “Mpok mféré bɛbú bhap,
chɔŋ ɛnɛ ɛmbak
mbɔ ɛnyŭ nyú nyaka nku nɛ bhɔ.”

28 Bo Israɛl bachi bŏmpap Mandɛm mbɔnyunɛ bábhíkí noko Mbok Ndíndí ĕti Yesu Kristo. Ɛfakari nɔ ĕti yɛka bo bắpú bo Israɛl bɛ mbi ámbák Mandɛm ámpémé bhe. Kɛ bo Israɛl báchí mamʉɛrɛ Mandɛm mbɔnyunɛ yi anáŋ ayap nyaka bhɔ ĕti bachĭmbɨ bhap. 29 Ɛchí nɔ mbɔnyunɛ mbák Mandɛm ayap mmu nɛ ayɛt yi, apú pɛrɛ wupsi ntɨ ɛni nɛ mmu wu. 30 Ndŭ mpok anɛ áfʉérɛ́ ansɛm, be bho bắpú bo Israɛl bătàŋ nyaka ntí nɛ Mandɛm, kɛ nénɛ, Mandɛm ághɔ̀ bhe ntínso ĕti nɛtaŋánti bo Israɛl. 31 Ɛnyumɔt kɛ ɛchi bɛ nénɛ, bo Israɛl bátàŋ ntí nɛ Mandɛm bɛ nkúbhé mbɔ ɛnyŭ yi ághɔ̀ bhe ntínso, ángó bó nkwɔ ntínso. 32 Mandɛm aró bo mankɛm mănchwe ndŭ kɛnɔŋ ĕti nɛtaŋánti ɛnap bɛ yi angɔ bhɔ mankɛm ntínso.

Sémbíti Mandɛm

33 Ghó ká, Mandɛm achɨk achá! Nɛrɨŋíndak ɛni nɛyă néchá, nɛ arɨŋɨ́ yĕntiki ɛnyiŋ. Yĕ mmu apu kway bɛrɨŋɨ ɛnyŭ nkaysi ayi áchí Yĕ mmu apu rɨŋɨ ɛnyŭ yi ákù mɛnyiŋ.

34 “Agha árɨŋɨ́ ɛnyiŋ ɛnɛ Acha ákàysi? Agha
ánáŋ áchí nchyɛ maníé ntá yi?” *

35 “Agha ánáŋ áchyé Mandɛm ɛnyiŋ ɛné yi
áyàŋ Mandɛm ankɛmɛ yi yɔ?”

36 Yi kɛ aghoko mɛnyiŋ mɛnkɛm nɛ mɛnyiŋ mɛnkɛm bɛchi chi ndŭ bɛtaŋ ɛbhi, nɛ mɛnyiŋ mɛnkɛm bɛchi chi ndŭ bɛchyɛ yi kɛnókó. Sénchíɛ yi kɛnókó mpoknkɛm. Amen.

* **11:34** Ɛchi mbɔ ɛnyu básɨŋɨ́ amɛm ɛkáti Aisáya 40.13 nɛ amɛm Job 41.3.

12

Mŭnkwɔ abhɔŋ bɛchyɛ mmʉɛt ntá Mandɛm

1 Bŏma, ndu ɛchí mbɔ ɛnyŭ nchí rɛm nɔkɔ, nɛ ĕti ntínso Mandɛm nɛ bhɛsɛ, nchí kwɛn be bɛkak bɛrɛm bɛ mănchyɛ mmʉɛt ɛyɛka ɛnkɛm ntá yi mbɔ akap anɛ achi nɛpém, nɛ nyáŋá, nɛ anɛ yi akɔŋɔ. Ɛyɔ kɛ ɛchi ɛsayri mbi bɛchyɛ Mandɛm kɛnókó. 2 Bǎké koŋo ɛkakánɛkɔ ɛné bŏ mmik. Dó ká Mandɛm ángúpsí nɛpém ɛnɛka. Ákʉ̀ nɔ ndu áchyè bhe nkaysi nkɔ. Ɛyɔ ékʉ̀ mǎndiŋí ɛnyiŋ ɛnɛ Mandɛm áyàŋ. Yɔ́ érɨ, yɔ́ kɛ échyè yi maŋák, nɛ yɔ́ kɛ érɨ́ échá ndŭ yĕntikɨ mbi.

3 Ɛti berĭndu ɛbhɛn Mandɛm átóŋɔ́ mɛ, nchí rɛm ntá yɛka mankɛm bɛ yĕ mmu akɛ sɔt mmʉɛt yi mbɔ bɛ achá ɛnyŭ mmu yi achi. Kɛ ámbóŋ chi nkaysi anɛ achi chak ĕti ɛnyu ɛnɛ yi achi, békóŋɔ́ ɛnŭ nɛka ɛnɛn Mandɛm áchyɛ yi. 4 Ɛchi nkúbhé mbɔ mmʉɛt nkwă anɛ achi amɔt, yĕ nɔ, abhóŋ bɛyă bɛpókómʉɛt nɛ yĕntikɨ ɛpókómʉɛt ɛbhɔŋ ɛbhi bɛtik. 5 Ɛnyu ɛyɔ kɛ ɛchi nɛ bhɛsɛ. Yĕndu séyá, séchí mbɔ mmʉɛt amɔt mbɔnyunɛ séchɛm mmʉɛt nɛ Kristo. Yĕntikɨ mmu achi nɛ batɨ nkúbhé mbɔ ɛnyŭ yĕntikɨ ɛpókómʉɛt ɛchi nɛ bɛchak. 6 Mandɛm achyé yĕntikɨ mmu yɛsɛ ayi akap bɛkoŋo berĭndu ɛbhi nɛ bhɛsɛ. Yĕntikɨ mmu ánkʉ yɛ ɛbhi bɛtik nɛ aywi akap. Mbák Mandɛm achyé mmu akap bɛrɛm kɛpĭntɨ mmu wu abhɔŋ bɛkʉ nɔ bɛkoŋo ɛnyu ɛnɛ yi anoko Mandɛm. 7 Mbák Mandɛm achyé mmu akap bɛkwak bho, ánkwák bho. Mbák chí akap bɛtɔŋ bho, ántóŋ bho. 8 Mbák mmu abhɔŋ chi akap bɛfyɛ bo ntɨ, ɛrɨ yi ankʉ nɔ. Mbák mmu ábhóŋ akap bɛchyɛ bo mɛnyiŋ, ánkʉ nɔ nɛ awó fúú. Nɛ mmŭ anɛ ábhóŋɔ́ akap bɛbhak mŭnti, ánkém bo abhɛn bachi antɛn yi sayri. Nɛ mmŭ anɛ ábhóŋɔ́ akap bɛtɔŋ bo berĭntɨ, ánkʉ́ nɔ nɛ maŋák.

9 Kóŋ ka batɨ nɛ ɛkɔŋ ɛné tɛtɛp. Pap ka barak abʉ́abʉ. Kém ká sayri yĕntikɨ ɛrítí ɛnyiŋ. 10 Kɔŋ ka batɨ mbɔ bŏ nnɛrɛkɛt Mandɛm. Bóŋ ká bɛyă ɛkwak ndu bɛchyɛ batɨ kɛnókó. 11 Fíé ká bɛtaŋ ndu bɛkʉ bɛtik, bǎké bhak babhɔt. Kʉ ka bɛtik Yesu Acha nɛ batɨ ayɛka ankɛm. 12 Bóŋ ká maŋák ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn bǎbháká ntɨ aré bɛ Mandɛm ankʉ ntá yɛka. Bóŋ ká ɛkébhéntɨ́ ndŭ mpok ɛsɔŋɔri. Nik nókó ká mmʉɛt mpoknkɛm. 13 Kwak nókó ká bo Mandɛm abhɛn ɛyap épú, mănsyɛpti nɔkɔ mankɔ amɛm bɛkɛt ɛbhɛka sayri.

14 Mbák bo báchyè wɔ ɛsɔŋɔri ĕti ɔchí nkoŋo Yesu, nikmʉɛt bɛ Mandɛm anjɛt bhɔ. Ké rɛm bɛ ɛyak ɛmbak nɛ bhɔ. Nik chí mmʉɛt bɛ Mandɛm anjɛt bhɔ. 15 Ŋák ka nɛ bo abhɛn bábhóŋɔ́ maŋák. Dí ká nɛ abhén bachi nɔ̆ nɛdĭ kɛbhɔ. 16 Bák ká ɛyɔŋ émɔt nɛ batɨ. Bǎké yoŋ mmʉɛt, fyé ka mmʉɛt nɛ yĕ chí bo abhɛn bápú yĕnyiŋ. Bǎké kaysi bɛ bărɨŋɨ yĕntikɨ ɛnyiŋ.

17 Bǎké kɛmɛ bɛbʉ́ amfay bɛbʉ́. Káysí nókó ká bɛkʉ chi mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛrɨ bɛsí bo mankɛm. 18 Yĕntikɨ mmu ywɛka abhɔŋ bɛkʉ yĕntikɨ ɛnyiŋ ɛnɛ yi ákway bɛkʉ bɛ ambak kpák nɛ bo mankɛm mpoknkɛm. 19 Abhɛn ɛkɔŋ, yĕ mmu ywɛka ákɛ́ kɛmɛ kémbé. Dŏ ká Mandɛm antɛmsi mmu anɛ áká ntɨ bɛbʉ́ mbɔnyunɛ Ɛkáti Mandɛm érèm bɛ Mandɛm arɛm bɛ, “Mɛ kɛ mbóŋɔ́ békémɛ kémbé. Mɛ kɛ nchí kap mmu ndŭ ɛnyiŋ ɛnɛ yi áká.” 20 Ɛnyiŋ ɛnɛ bǎbhóŋɔ́ bɛkʉ chi bɛkoŋo ɛnyiŋ ɛnɛ Ɛkáti Mandɛm érèm bɛ, “Mbák nsay ănù mŭmpap aywɛ, chyɛ yi nɛnyíé. Mbák manyiɛp ǎkwàk yi, chyɛ yi manyiɛp ányú. Mbák bǎkʉ̀ nɔ, ébhak mbɔ bɛ bătò kɛfikisĭ ngó anti mŭmpap aywɛ, nɛ ɛyɔ ékʉ̀ mŭmpap ámbóŋ ntiánwóp.” 21 Bǎké rɔ barak abʉ́abʉ ambɔŋ bɛtaŋ amfăy yɛka. Kʉ nókó ká chi berɨ bɛ, mămbɔŋ bɛtaŋ amfăy barak abʉ́abʉ.

13

Yĕntikɨ mŭnkwɔ abhɔŋ bɛghok bŏbati bhi

1 Yĕntikɨ mmu yɛka abhɔŋ bɛghok bŏbati mbɔnyunɛ Mandɛm kɛ áyàp mmu anɛ ákèm ɛtɔk nɛ yi kɛ afyé abhɛn bachi néné. 2 Ndŭ échí nɔ, mmŭ anɛ átàŋti nɛ bŏbati ătàŋti nɛ bo abhɛn Mandɛm afyé bɛ mankɛm ɛtɔk. Bo abhɛn bákʉ̀ nɔ bábhìŋɨ chi ntɛmsi amʉɛt. 3 Mmu anɛ ákʉ̀ berɨ ábhíkí bhoŋ bɛcháy bŏbati. Bo abhɛn bákʉ̀ bɛbéptí mɛnyiŋ bábhoŋ bɛbhoŋ bɛcháy. Mbák ŏyàŋ bɛ ókɛ́ bhoŋ bɛcháy nɛ bŏbati, bák mmŭ anɛ ákʉ̀ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi chak. Mbák ŏkʉ̀ nɔ, bŏbati bábhòŋ maŋák nɛ wɔ. 4 Mŭnti ɛtɔk ăkʉ̀ chi bɛtik Mandɛm ndu bɛkwak bhe. Kɛ mbák ŏkʉ̀ bɛbéptí mɛnyiŋ, ɔbhɔŋ béchay yi mbɔnyunɛ bɛtaŋ ɛbhɛn yi ábhóŋɔ́ bépú ndéndɛm. Mandɛm achyé yi bɛtaŋ chi bɛ antɛmsi nɔkɔ bo abhɛn bákʉ̀ bɛbéptí mɛnyiŋ. 5 Mmu abhɔŋ yɛ bɛsɛpti mmʉɛt ntá bŏbati. Nɛ mmu áké kʉ nɔ chi ndu áchày bɛ Mandɛm akɛ kʉ bo mántɛmsi yi. Ntí achak achi bɛ ntĭ mmu néghàti yi bɛ ɛrɨ bɛkʉ nɔ.

6 Chi ĕti yɔ kɛ bǎchyè nkwɔ nkábhénti. Bŏbati bákʉ̀ chi bɛtik Mandɛm ndŭ yĕntikɨ ɛnyiŋ ɛnɛ bɔ bábhóŋɔ́ bɛkʉ. 7 Chié yé ka yĕntikɨ mŭnti ɛnyiŋ ɛnɛ bǎbhóŋɔ́ bɛchyɛ yi. Mbák chi nkábhénti kɛ mmu ábhóŋɔ́ bɛchyɛ, ánchyé. Mbák chí nkáp anɛ mmu ábhóŋɔ́ bɛchyɛ ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn yi ábhóŋɔ́, ánkʉ̆ nɔ. Mbák mmu abhɔŋ bɛsɛpti mmʉɛt ntá achak, ánséptí mmʉɛt ntá yi. Nɛ mbák mmu abhɔŋ bɛchyɛ kɛnókó ntá achak, ánchyé yi kɛnókó.

Bŏnkwɔ bákɔŋ batɨ

8 Bǎké kɛm mmu barɛm kɛ kwɔ. Barĕm amɛn bǎbhóŋɔ́ bɛrɔŋ ambɨ bɛkɛm bo chi amɛn bɛkɔŋ bɔ. Mmu anɛ ákóŋ bo ǎbhʉrɛ

bɛbhé Mandɛm mɛnkɛm. 9 Bɛbhé Mandɛm
bérèm bɛ, “Ɔké kwɛn bɛrwɔp” nɛ, “Ɔké way
mmu” nɛ, “Ɔké ghɛp aghɛp” nɛ, “Ɔké fyɛ amík
ndŭ ɛnyiŋ́ mmu achak.” Ɛbhé émɔt épókó
ɛbhɛn mɛnkɛm nɛ bɛchak nkwɔ. Nɛ ɛbhé
ɛyɔ érèm bɛ, “Kɔŋ nti nkwă mbɔ mmʉɛt ɛyɛ.”
10 Mmŭ anɛ ákɔ̀ŋ bo apú kʉ bhɔ bɛbú. Ɛnyu
ɛyɔ kɛ ɛchi bɛ bɛkɔŋ bo chi bɛbhʉɛrɛ bɛbhé
mɛnkɛm.

11 Ndu bɛrɔŋ ambi, bărinɨ mpok anɛ sɛchi
aré nénɛ. Mpok méŋémɛ ndŭ kɛnó ak-
way mbɔnyunɛ mpok anɛ Mandɛm ánaŋa
bɛpɛmɛ bhɛsɛ achí kɛkwɔt nénɛ achá mpok
anɛ sébho nyaka mɛnoko Yesu Kristo. 12 Bɛti
ménaŋ béfʉɛ̀t, nɛ nywɔp nɛbho bɛyi. Séndó
yɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn bo bákʉ̀ amɛm ɛjuri, sénsɔt
mɛnyiŋ́ nɛnu ɛbhɛn sébhóŋɔ́ mɛnu nɛ bhɔ
nɛ nywɔp ámfay mbɔ bo abhɛn mánaŋ báfú
ndŭ ɛjuri. 13 Sémbóŋ ɛrítí ɛkakánɛkɔ mbɔ bo
abhɛn bákɔ̀ nɛ nywɔp ámfay. Séké chwe ndŭ
bɛpă ɛbhɛn bo mányù mmém mánkwɛn, nɛ
mámbo barak épúsí. Nɛ séké fyɛ mmʉɛt ndŭ
baraká kɛbhʉrɛ nɛ barak épusi achak. Séké
chwe ndŭ bétáŋá, nɛ mpabhamík. 14 Kɛ dɔ̌ ká
Yesu Kristo Acha ámbɔŋ bɛtaŋ ndŭ nɛpém
ɛnɛka ɛnyu ɛné bo báyiŋɨ bhe mándiŋɨ ɛnyu
mmu yi achi mbɔnyu bayiŋɨ mmu mandiŋɨ
ndɛn anɛ yi afyé amʉɛt. Nɛ bǎké chyɛ mbi
ntá bɛpɔ̌ mɛnyiŋ ɛbhɛn nɛpém nkwǎŋwaŋ
néŋwàka bɛ bo mănkʉ.

14

Bɔnkwɔ bákɛ́ byak nɛ bǎkɛ́ ji batɨ

1 Sɔt ka bɔnkwɔ abhɛn bábhíkɨ́re sɛnɛ ndŭ
baraká Mandɛm amʉɛt. Kɛ bǎkɛ́ kém ɛpúítí
nɛ bhɔ ĕti ayap nkaysi. 2 Sénsɔt ndaká
nɛnyiɛ mɛnyiɛ. Mmŭ amɔt ăkway mɛnoko
bɛ yĕntiki ɛnyiŋ éri mɛnyiɛ. Achák anɛ
ábhíkɨ́ sɛnɛ ndŭ baraká Mandɛm andɛm bɛ
yí ănyiɛ chi nɛnyíé ɛnɛn bákwáŋá. 3 Mmu
anɛ ányĭɛ yĕntiki ɛnyiŋ ákɛ́ byak anɛ apu
nyiɛ mbɔk mɛnyiŋ. Nɛ mmŭ anɛ apu nyiɛ
mbɔk mɛnyiŋ ákɛ́ ji anɛ ányĭɛ yĕntiki ɛnyiŋ
mbɔnyunɛ Mandɛm aka yi. 4 Ɔchí agha bɛji
mmɔ̌bɛtok mŭchak? Mmu anɛ akway bɛrɛm
bɛ mmɔ̌bɛtok akʉ sayri, nɛ yĕ chi ɛbúbʉ,
chí chi-bɛtik aywi. Mmɔ̌ bɛtok apú kwɛn
mbɔnyunɛ Acha abhɔ̌ŋ bɛtaŋ bɛkʉ yi ánté
sɛné.

5 Mbɔk bo básɔ̀t mbɔk manywɔp bɛ acha
achak. Bachak básɔ̀t manywɔp ankɛm bɛ
achi ɛnyumɔ́t. Ɛri mbɔ̌ŋ mmu angɔ bɛ ɛnyiŋ
ɛnɛ yi ákàysi amɛm nti ɛni ɛchi chak. 6 Bo
abhɛn básɔ̀t mbɔk manywɔp bɛ acha achak
bákʉ̀ nɔ chi bɛchyɛ Acha kɛnókó. Mmŭ
anɛ ányĭɛ yĕntiki ɛnyiŋ ákʉ̀ nɔ chi bɛchyɛ
Acha kɛnókó, tĕndu áchyɛ̀ Mandɛm bakak kɛ
anyiɛ yɔ. Nɛ mmu anɛ apu nyiɛ yĕntiki ɛnyiŋ
ăkʉ̀ nɔ chi ndu áyàŋ bɛchyɛ Acha kɛnókó
nkwɔ nɛ ăchyɛ̀ bakak ntá Mandɛm. 7 Yĕ
mmu apú nɛpém bɛ achi ndŭ mmʉɛt yi.
Nɛ yĕ mmu apú gu bɛ achi ndŭ mmʉɛt yi.
8 Mbák séchí nɛpém, chi bɛ sénchíɛ Mandɛm
kɛnókó. Nɛ mbák ségù, ségù chi bɛ sénchíɛ
Mandɛm kɛnókó. Ndŭ ɛchi nɔ, yɛ séchí chí
nɛpém, yɛ ségù gu, séchí chí awɔ Mandɛm.
9 Ɛtiyɔ kɛ̆ Kristo ágú, ápétnsɛm ndŭ nɛpém
bɛ ambak Acha ntá bo abhɛn báchí nɛpém
nɛ abhɛn bágú. 10 Ndu ɛchi nɔ, ndaká yí
ójĭ nti mŭnkwɔ ĕti mɛnyiŋ ɛbhɛn yi ákù? Yĕ
chí wɔ nkwɔ, ndaká yí óbyàk nti mŭnkwɔ
ndŭ yi ábhíkí ka bɛkʉ yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ ókù?
Chɔŋ bɛsɛ mankɛm sénte ndŭ manyé bɛsí
Mandɛm. 11 Ɛchí mbɔ ɛnyŭ Ɛkáti Mandɛm
érèm bɛ, “Acha árɛm bɛ,

‘Nkúbhé mbɔ ɛnyu ɛchi tɛtɛp bɛ nchí nɛpém,
ɛnyu ɛyɔ kɛ ɛchi tɛtɛp
bɛ yĕntiki mmu abhɔŋ bɛtɛp mánén bɛsí bha.
Nɛ yĕntiki mmu abhɔŋ bɛrɛm
nɛ nnyu ywi bɛ, Mɛ Nchí Mandɛm.’ ”

12 Ɛchi yɛ bɛ yĕntiki mmu abhɔŋ bɛte bɛsí
Mandɛm andɛm yĕntiki
ɛnyiŋ ɛnɛ yi ákú.

Mŭnkwɔ akɛ kʉ nti ankwɛn ndŭ bɛbú

13 Séké pɛrɛ ji yɛ batĭ bŏnkwɔ, kɛ ɛnyiŋ ɛnɛ
ɛri chi bɛ bǎkɛ kʉ yĕnyiŋ ɛnɛ ɛkway bɛkʉ nti
mŭnkwɔ ankwɛn ndŭ bɛbú. 14 Ndŭ bǎchémé
mmʉɛt nɛ Yesu Acha, mɛmbɔŋ ndíŋ́ sayri
bɛ yĕ nɛnyíé népú ɛnɛn nɛpu pépép bɛsí
Mandɛm. Kɛ mbák mmu ánkáysí bɛ mbɔk
nɛnyíé nɛpu pépép, nɔ népú bhak pépép
ntá yi. 15 Mbák ɛnyŭ ɛnyiŋ ɛnɛ wɔ ónyĭɛ
échyè nti mŭnkwɔ ɛsɔŋɔri, nɔ ɔpú pɛrɛ kʉ
mɛnyiŋ nɛ ɛkɔŋ. Ɔké rɔ ɛnyŭ nɛnyíé ɛnɛn
ónyĭɛ néntwó nɛ ménémé ntá nti mŭnkwɔ
mbɔnyunɛ Kristo agu nyaka ĕti yi nkwɔ.
16 Ɔké rɔ bɛ ɛnyiŋ ɛnɛ ókáysí bɛ ɛri éndóp
chi ɛnyiŋ ɛnɛ bo básɔ̀t bɛrɛm ɛbúbʉ ĕti yɛ.
17 Nném ɛnyiŋ ntá bo abhɛn Mandɛm achi
Mfɔ wap puyĕ chi nɛnyíé mɛnyiɛ nɛ mmɛm
mɛnyu. Nném ɛnyiŋ chi bɛbhak chak bɛsí
Mandɛm, nɛ bɛbhak kpák nɛ bati, nɛ bɛbhɔŋ
maŋák amɛn Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ áchyè. 18 Mbák
mmu ăkʉ̀ bɛtikí Kristo ɛnyŭ ɛyɔ, Mandɛm
ăbhɔ̀ŋ maŋák nɛ yi, nɛ bo bárèm bɛ yi ăkʉ̀
sayri. 19 Ɛri yɛ bɛ sémfyé bɛtaŋ ndu bɛkʉ
mɛnyiŋ ɛbhɛn békʉ̀ sémbák kpák nɛ bati, nɛ
bɛ sémfyé bɛtaŋ bɛkʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn békwàk
batĭ bŏnkwɔ mango ndu nɛka ɛnɛn bábhóŋɔ́
nɛ Mandɛm. 20 Ɔké chɔŋti bɛtik Mandɛm
ĕti nɛnyíé. Yĕntiki nɛnyíé chi ɛnyiŋ ɛnɛ bo
bákway mɛnyiɛ. Kɛ ɛpu chak mbák ónyĭɛ
mɛnyiŋ ɛbhɛn békʉ̀ bati bŏnkwɔ mănkwɛn
ndŭ bɛbú. 21 Ɛchí chak bɛ ókɛ́ nyiɛ nnya, nɛ bɛ
óndó mɛnyu mmém, nɛ bɛ óndɔ bɛkʉ yĕntiki
ɛnyŭ ɛnyiŋ ɛnɛ ɛkway bɛkʉ nti mŭnkwɔ
ánkwén ndŭ bɛbú. 22 Ɛnyiŋ ɛnɛ ókáysí ĕti
barak anɛ, dɔ̌ yɔ énjíŋ́ chí wɔ nɛ Mandɛm.
Ɛri ɛcha ntá mmu anɛ áríŋ́ bɛ ɛnyiŋ ɛnɛ yi
ákʉ̀ ɛchi chak, nɛ nti ɛni nɛpu sɔŋɔri yi amɛm

ěti ɛnyiŋ ɛyɔ. 23 Mbák mmu ămàkati nɛnyíé
ɛnɛn yi áyàŋ mɛnyiɛ, yĕ nɔ, andɔk ambɨ anyíé
nó, nɔ abhŏŋ bɛkwénɛ́ bɛsí Mandɛm nɛ ntí
bɛ ănyiɛ nɛnyíé ɛnɛn yi ábhíkí noko bɛ ɛchi
chak bɛ yi ányíé. Mbák mmu ăkù ɛnyiŋ ɛnɛ
yi anoko bɛ ɛpu chak, nɔ ákú bɛbú.

15

Bŏnkwɔ mánku mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛdi sayri nta bŏ bachak

1 Bɛsɛ bho séséné ndŭ nɛka ɛnɛsɛ, sébhɔŋ
bɛkwak nɔkɔ bo abhɛn bábhíkíre sɛnɛ ndŭ
nɛka ɛnap nɛ Mandɛm. Séké kʉ nɔkɔ chi
ndiɛrɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn béchyɛ mmʉɛt ɛyɛsɛ
maŋák. 2 Yĕntiki mmŭ ywɛsɛ abhɔŋ bɛkʉ
ɛnyiŋ ɛnɛ ékù bŏnkwɔ mámbóŋ maŋák
ndŭ bɛkwak bhɔ bɛ mángó ndŭ nɛka ɛnɛn
bábhɔŋɔ nɛ Mandɛm. 3 Kristo abhíkí kʉ
nyaka chi mɛnyiŋ ɛbhɛn béchyɛ yímbɔŋ
maŋák. Kɛ éfákári nɛ yi mbɔ ɛnyŭ Ɛkáti
Mandɛm érèm bɛ, “Nsɔk ɛnɛ bo abhɛn
básɔ̀kɔti nyaka wɔ ékwɛn mɛ amʉɛt.”
4 Yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ ɛchi amɛm Ɛkáti Mandɛm
básiŋ yɔ chí ndŭ bɛtaŋ bɛsɛ mɛnyiŋ ĕti
Mandɛm bɛ sémbɔŋ ɛkébhéntí nɛ bɛ mémfyé
* bhɛsɛ ntɨ. Ɛyɔ ɛnkʉ yɛ sémbaka ntɨ bɛ chɔŋ
bariɛp Mandɛm amfú tɛtɛp. 5 Mĕnìkmʉɛt
bɛ Mandɛm mmu áchyè ɛkébhéntí nɛ afyé
bho ntɨ, ánkwák be mămbak ɛyɔŋ émɔt nɛ
batɨ bɛkoŋo ɛriŋ ɛné Yesu Kristo árɔ́, 6 bé bĕ
mankɛm mănchyé nókó kɛnókó nɛ ɛyɔŋ émɔt
ntá Mandɛm mmu áchí chi Yesu Kristo Acha
ywɛsɛ.

Mbok Ndíndí achi ntá bŏ mankɛm

7 Sɔt nókó yé ka yĕntiki ntɨ mŭnkwɔ nkúbhé
mbɔ ɛnyŭ Kristo ásórɛ́ bhe. Ɛyɔ ékù bo
mánchyé Mandɛm kɛnókó. 8 Nchí ghati bhe
bɛ Kristo ákú nyaka mmʉɛt ɛyi mŭbɛtok
ntá bo Israɛl ndu bɛtaŋ bhɔ bɛ Mandɛm
ăbhʉrɛ bariɛp ami amɛn yi afyé nyaka nɛ
bachĭmbi bhap. 9 Akʉ mmʉɛt yi mmŏbɛtok
bɛ bo abhɛn bápú bo Israɛl mánchyɛ nɔkɔ
Mandɛm kɛnókó mbɔnyunɛ yi ágho bhɔ
ntínso. Ɛchi mbɔ ɛnyu Ɛkáti Mandɛm érèm
bɛ,

“Ndu échí nɔ, chɔŋ ndɛm yɛ
nɛ́ntí bo abhɛn bápú bo Israɛl bɛ, wɔ ɔchí
Mandɛm.
Chɔŋ nkway nɔkɔ bakwáy ndu bébíti wɔ.”

10 Ɛkáti Mandɛm ɛpɛt érèm ndŭ nɛbhʉɛt
achak bɛ,

“Bĕ bho bápú bo Israɛl, ŋák ka nɛ bo
Mandɛm”,

11 nɛ ndŭ nɛbhʉɛt achak amɛm Ɛkáti
Mandɛm yó épét érèm bɛ,

“Bĕ mankɛm abhén bápú bo Israɛl, bĭtí
nókó ka Acha.
Bo mankɛm, bĭtí nókó ká yi.”

12 Nɛ Ɛkáti Mandɛm ɛpɛt érèm bɛ
ndɛmɛkɛpĭnti Aisáya arɛm nyaka bɛ,

“Chɔŋ ɛbhárémɔ Jése antwɔ́.
Átwɔ̀ bɛbhak Mfɔ ntá bo abhɛn bápú bo
Israɛl,
nɛ chɔŋ mámbaka ntɨ bɛ yi ampɛmɛ bhɔ.”

13 Mĕnìkmʉɛt bɛ Mandɛm mmu ákù bɛ
bo mámbáká ntɨ ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn yi afyé
bariɛp bɛchyɛ bhɛsɛ, ánkú bɛ batɨ yɛka ánjwí
nɛ maŋák nɛ kpák ndŭ mănókó yi. Ɛnyu ɛyɔ,
băkway bɛrɔŋ ambɨ bɛbhaka ntɨ nɛ yi ndŭ
bɛtaŋ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ tontó tonto.

Pŏl arɛm ĕti bɛtik ɛbhi

14 Bŏma, mɛmbŏŋ ndíŋ́ bɛ bɛrɨ ɛbhɛn
băkù bɛyă nɛ bɛ bărìŋɨ mɛnyiŋ ĕti Mandɛm
sayri ɛnyu ɛné băkway bɛtɔŋ batɨ bŏnkwɔ.
15 Kɛ, amɛm ɛkáti ɛnɛ, nsĭŋ ntá yɛka nkɛbhɔŋ
bɛcháy ĕti mbɔk mɛnyiŋ mbɔnyunɛ nchí yaŋ
bétík be bhɔ. Nsĭŋ ɛnyu ɛyɔ ĕti bɛyă bɛrĭndu
Mandɛm ntá ya. 16 Akʉ mĕmbák mmŭ bɛtok
Yesu Kristo ntá bo abhɛn bápú bo Israɛl mbɔ
nchiakap anɛ áfú ntá Mandɛm. Nchí ghati
bhɔ Mbok Ndíndí ĕti Mandɛm bé mánókó
yi, nɛ bɛ mámbák mbɔ akap anɛ yi áká
bésɔt nɛ ané Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ ábhʉ́rɛ́ nyáŋá ntá
yi. 17 Ndu ɛchi nɔ, nɛ ndŭ mbát mmʉɛt nɛ
Yesu Kristo nchí kwáy bɛdɛp awó antɨ ĕti
bɛtik ɛbhɛn mĕkù ntá Mandɛm. 18 Ndiɛrɛ
ĕti ɛnyiŋ ɛnɛ Kristo áfʉ́rɛ́ ntá ya áká kɛ
nchí rɛm ndŭ bɛyă mɛnyu ntá bo abhɛn
bápú bo Israɛl bɛ mángúpsí bɛpiŋ ɛbhap,
mankʉ nɔkɔ mbɔ ɛnyŭ Mandɛm áyàŋ. 19 Akʉ
nɔ ndu áchyé mɛ bɛtaŋ bɛtɔŋ bɛriŋ ɛbhɛn
bétɔ̀n bɛtaŋ Mandɛm nɛ ndu bɛkʉ mɛnyiŋ́
maknkay ndŭ bɛtaŋ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ bɛ nnáŋ
nnáŋá bɛghati bho Mbok Ndíndí ĕti Kristo,
bɛbho Yerúsalɛm kpátɛ Iliríkɔm. 20 Ɛnyiŋ
échí ɛnɛ nnáŋ nchí yaŋ nɔkɔ bɛkʉ, nɛ ɛnyiŋ
ɛyɔ chi bɛghati bo Mbok Ndíndí ĕti Kristo
mbăŋ ɛnkɛm ɛné bo bábhíkíre ghok yɔ. Kɛ
mbíkí yaŋ bɛkʉ bɛtik ndŭ nɛbhʉ́rɛ́kɛt ɛnɛn
mmu achak. 21 Ɛchí yɛ mbɔ ɛnyu Ɛkáti
Mandɛm érèm bɛ,

“Chɔŋ bo abhɛn bábhíkíre ghati bhɔ
ĕti yi mángɔ yi,
nɛ chɔŋ bo abhɛn bábhíkíre ghok
ĕti yi, mánjwimɛm.”

Pŏl áti bɛrɔŋ Rom

22 Bɛyă ndɔŋ ɛné ntɨ bétwɔ bɛghɔ bhe
mbíkí kway bɛkʉ nɔ. 23 Kɛ nénɛ, ɛné nnáŋ
nnáŋá bɛtik ndŭ mbaŋ ɛnɛ ɛnkɛm, mbŏŋ
ntɨ bɛghɔ bhe mbɔ ɛnyŭ nnáŋ nchí yáŋ
bɛkʉ ndŭ bɛyă mamié anɛ áfʉ́rɛ́ ansɛm.
24 Nénɛ, mbákánti bɛ chɔŋ ŋdɔk Spen. Mpok
nchí rɔŋ chɔŋ mbŏŋ maŋák bɛghat bɛ mbak
nɛ bhe ndu mómbiŋ́ mpok kɛ ndɔk nɔkɔ
ambɨ. Nɛ mpok bɛrɔ be akway nɔkɔ, nkaysi

* **15:4** 15.3, ghɔ Ɛkáti Bakway 69.9.

bɛ chɔŋ măŋkwak mɛ nɛ ɛnyiŋ ndŭ nɛkɔ ɛna. 25 Kɛ nchí rɔŋ kpik Yerúsalɛm bɛ nchyɛ́ nɛkɛp ɛnén batĭ bŏnkwɔ bátó ntá bo Mandɛm abhɛn bachi arɛ. 26 Bŏnkwɔ abhɛn atú Masidónia nɛ abhɛn atú Akáiya bábhɔŋ maŋák bɛchyɛ mbɔk nkáp awap ntá bachébhébho ndŭ nkwɔ bo Mandɛm abhɛn Yerúsalɛm. 27 Bɔ́ babhɔŋ kɛ bághɔ́ bɛ ɛrɨ bɛkʉ nɔ, nɛ sayri sayri, bábhɔŋ bɛkʉ nɔ tĕndu ɛchi bɛ, ĕti bo Israɛl bo báchí bo Mandɛm kɛ bŏ abhɛn bápú bo Israɛl bághókó Mbok Ndíndĭ́ ĕti Yesu. Nɛ báchí nkwɔ bo Mandɛm néne, nɛ Mandɛm ăyèt bhɔ nɛ bɛyă mɛnyiŋ. Bábhɔŋ yɛ bɛkwak bo Israɛl abhɛn bachi bachébhébho nɛ mbɔk mɛnyiŋ ɛbhɛn bɔ bábhóŋɔ́. 28 Nnáŋ ngáká yɛ aré nchyɛ́ bhɔ yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ bătɔ ntá yap, chɔŋ ndɔk Spen. Kɛ chɔŋ njambɨ ntee awu ngɔ bhe. 29 Nɛ ndíŋ́ bé mpok ntwɔ́ awu, chɔŋ Kristo anjɛt bhɛsɛ tontó. 30 Bŏma, ĕti séchi bo Yesu Kristo Acha nɛ ndŭ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ ákú sénkɔŋ bati, nchí nik be mmʉɛt bɛ mănu mɛnikmʉɛt ntá Mandɛm ĕti ya nɛ nti nɛnkɛm mbɔ ɛnyŭ mɛmbɔŋ nchí kʉ. 31 Nik ka mmʉɛt bɛ Mandɛm ankʉ bŏ Judeya abhɛn bábhíkí noko yi báké kʉ mɛ yĕnyiŋ ɛbúbʉ. Nik ka mmʉɛt bɛ bŏ Mandɛm abhɛn Yerúsalɛm mánsót nɛkɛp ɛnén mérɔŋ ntá yap nɛ nɔ nɛ maŋák. 32 Ɛyɔ ékú bɛ mɛ nkwáy bétwɔ bɛghɔ bhe nɛ maŋák mbák Mandɛm aká, nɛ bé nkwáy bɛbhɔŋ nɛywĕmʉɛt nɛnti ɛnɛka. 33 Mandɛm mmu áchyè bho kpák ambak nɛ bhe mankɛm. Amen.

16

Pŏl ătò bakak ntá bŏnto abhɛn ɛtɔk Rom

1 Nchí yaŋ măndiŋɨ mómayɛsɛ Foibe mmu ákù bɛtik ntá Nkwɔ Kristo anɛ ɛtɔk Kɛnkreya. 2 Ánáŋ ántwɔ́ awu, syɛptí ká yi mbɔ ɛnyŭ bŏ Mandɛm bábhóŋɔ́ bɛsyɛpti ntɨ mŭnkwɔ, nɛ mănkwak bɛchyɛ yi yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ échébhé yi. Yímbɔŋ anáŋ akwak bɛyă bho, nɛ yĕ chi mɛmbŏŋ nkwɔ.

3 Kaká ká Príska nɛ nném ayi Akwíla. Bákù nyaka bɛtik Yesu Kristo nɛ mɛ. 4 Báchí bo abhɛn bákway nyaka bɛka yĕ chí nɛwú ndu bɛpɛmɛ mɛ nké gu. Puyĕ chi ndiɛrɛ mɛ kɛ nchí kaka bhɔ. Bakwɔ́ bho abhɛn bapu bo Israɛl bákaka bhɔ nkwɔ. 5 Kaká ká bŏnkwɔ abhɛn báchɛmɛ nɔkɔ ɛkɛt ɛyap, nɛ mănkaka mʉɛrɛkɔŋ awa Ɛpainétɔs. Yí achi nyaka mmŭ mbɨ bɛbhak nkoŋo Kristo atú Esia. 6 Kaká ká María mmu áká bɛyă bɛtik ndŭ nkwɔ ywɛka. 7 Kaká ká nkwɔ batĭ bo Israɛl bha, Andronícɔs nɛ Júnias bo báchí nyaka ɛkɛrékɛnɔŋ nɛ mɛ. Báchí maném bo ndŭ nkwɔ bŏnto Yesu Kristo nɛ báyámbɨ bɛbhak bakoŋo Kristo kɛ mĕtwɔ ansɛm. 8 Kaká ká Ampliátɔs. Achí mmʉɛrɛkɔŋ awa nɛ abhat mmʉɛt nɛ Acha mbɔ mɛ. 9 Kaká ká Ubánɔs mmu ákú bɛtik Kristo nɛ mɛ. Kaká ká nkwɔ mmʉɛrɛkɔŋ awa Stákis. 10 Kaká ká Apélis mmu ábhóŋɔ́ bɛyă ɛsɔŋɔri ĕti Kristo nɛ atóŋ bɛ achi mmu ywi tɛtɛp. Kaká ka bo ɛfo ɛnɛ Aristobulɔs mankɛm. 11 Kaká ká Hɛródion ntɨ mmu Israɛl wa. Kaká ká nkwɔ bo ɛfo Nasísɔs abhɛn bábháré mmʉɛt nɛ Acha. 12 Kaká ká nkwɔ bakŭ bɛtik Yesu Acha abhɛn baghɔré, Trifína nɛ Trifósa. Kaká ká mmʉɛrɛkɔŋ awa Pésis mmu áká bɛyă bɛtik ntá Acha. 13 Kaká ká Rúfɔs mmu achi nném mmú ndŭ nkwɔ bakŭ bɛtik abhɛn Acha. Kaká ká máyi nkwɔ mmu ásóré mɛ mbɔ móywi. 14 Kaká ká Asínkritɔs nɛ Flégɔn nɛ Hémis nɛ Patróbas nɛ Hémas nɛ batĭ bŏnkwɔ bachak abhɛn bachi nɛ bhɔ. 15 Kaká ká Filólogɔs nɛ Júlia nɛ Nériɔs nɛ mɔmáyi anɛ ngɔré, nɛ Olímpas nɛ bo Mandɛm abhɛn bachi nɛ bhɔ. 16 Kaká ká batɨ sayri nɛ ɛkɔŋ Mandɛm. Bakwɔ́ bho Kristo mankɛm bátò bhe bakak.

Maniɛ́ Pŏl amɛn ngwɛ́nti

17 Bŏma, nchí nik be mmʉɛt bɛ mănsɔt mpok nɛ bo abhɛn bátwɔ̀ nɛ ákɔ́ré nɛntɨ ɛnɛka nɛ bákù bo mántíknsɛm ntá Mandɛm ndŭ bátɔ̀ŋ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi kɛkúrí nɛ ɛbhɛn băghɔ́kɔ́. Bák ká nɛkɔ nɛsiɛ nɛ bhɔ́. 18 Mɛnyŭ bŏbhɔ bapu kʉ chi bɛtik Acha Kristo. Bákù chi mɛnyiŋ ɛbhɛn bɔ babhɔŋ bakoŋɔ. Nɛ básɔ̀t chi sérwɔ́rényu nɛ ɛrítí ɛyɔŋɔ́nyu bɛrwɔ bo abhɛn amík ayap ábhíkíre néne. 19 Kɛ bo mankɛm bághók ɛnyŭ băghɔ̀k Mandɛm, nɛ ɛyɔ échyè mɛ maŋák ĕti yɛka. Nchí yaŋ mămbák bariŋíndak bɛ mănkʉ nɔkɔ chi bɛrítí mɛnyiŋ, kɛ bo abhɛn amík ábhíkíre néne bhɔ bɛ báké kʉ bɛbéptí mɛnyiŋ. 20 Mandu mpok, chɔŋ Mandɛm mmu áchyè kpák anchyɛ bhe awónem amfay Satan mpok băyátí yi amik. Nchí nikmʉɛt bɛ bɛrĭndu Yesu Kristo Acha mémbak nɛ bhe.

21 Tímɔti mmu ákʉ̀ bɛtik Kristo nɛ mɛ ătò be bakak. Batĭ bo Israɛl bha, Lusiɔs nɛ Jáson nɛ Sɔsipatɛ bátò nkwɔ be bakak.

22 Mmɛ, Tétiɔs mmu Pŏl ághátí mɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn nsíŋ́ amɛm ɛkáti ɛnɛ nchí to nkwɔ be bakak mbɔ ntɨ nkoŋo Acha.

23 Gáyɔs mmu méchɔ̀kɔ ɛkɛt ɛyi, nɛ nkúbhé aré kĕ bŏnkwɔ báchèm, ătò be bakak. Ɛrástɔs, mbʉrɛ nkáp ɛtɔk nɛ máyɛsɛ Kwátɔs bátò bhe bakak.

Mɛ́nɛ̀ikmʉɛt ndu bɛbiti Mandɛm

24 Áfók Yesu Kristo Acha ambak nɛ bhe mankɛm. Amen. * 25 Sémbíti Mandɛm. Yi ăkway bɛkʉ be măntáŋ ndŭ nɛka ɛnɛka bɛkoŋo Mbok Ndíndí anɛ mĕghàti bo ĕti Yesu Kristo nɛ bɛkoŋo tɛtɛp anɛ nchí ghati bho. Yɔ́

* **16:24** Mbɔk bɛkáti ɛbhɛn básíŋ́ nyaka nɛ amɔ bébhíkí bhɔŋ ndɔ́ŋ anɛ.

achí nyaka bhésé bhésé ndŭ ɛrɔri mpok kɛ Mandɛm ákú sérɪ́ŋɪ yɔ. 26 Néne, akʉ bŏ bɛtɔk mɛnkɛm mándɪ́ŋɪ́ yɔ kpoŋɔroŋ mbɔ ɛnyŭ barɛmé kɛpĭntɪ básɪ́ŋɪ́ nyaka mɛnyɪŋ ɛbhɛn Mandɛm mmu achi nɛpém mpoknkɛm ághátí bhɔ. Aghati bhɔ mánsɪ́ŋ bɔ amɪ̀k bɛ bo abhɛn bápú bo Israɛl mánkoŋo ɛnyɪŋ ɛnɛ yi árɛ̀m bɛ mánoko yi nɛ mangók nɔkɔ yi. 27 Kɛnókó kémbák ntá Mandɛm mmu árɪ́ŋɪ́ wu mɛnyɪŋ mɛnkɛm mpoknkɛm. Séchyɛ̀ yi kɛnókó ĕti ɛnyɪŋ ɛnɛ Yesu Kristo ákʉ́. Amen.

Ɛkáti Pǒl ɛné mbɨ ntá Nkwɔ Kɔrint

Pǒl ătó bakak ntá bakoŋo Yesu abhɛn Kɔrint

1 Mɛ Pǒl mmu Mandɛm áyábhé bé mbák mŭnto Yesu Kristo kĕ nchí nsíŋ ɛkáti ɛnɛ. 2 Mandɛm abhíŋí mé békoŋo nkaysi ayi yímbɔŋ. Nchí fá nɛ manó ywɛsé Sɔsténes.
Sésìŋ ntá yɛká bŏ nkwɔ Mandɛm awu ɛtɔk Kɔrint. Sésìŋ ntá yɛká bo Mandɛm ábhíŋí, akʉ mămbák nyáŋá bé măмbak bŏbhi. Akʉ mămbák bŏbhi mpoknkɛm ndŭ băbháré mmʉɛt nɛ Yesu Kristo. Nɛ nkúbhé ɛnyu ɛyɔ kĕ yí ákʉ nɛ yĕntiki mmu anɛ ábháré mmʉɛt nɛ Yesu mbănkɛm. Nó chí yĕntiki mmu anɛ ápú rɔ ménìkmʉɛt ntá Yesu Kristo anchyɛ nɔkɔ yí kɛnókó. Yí Yesu kĕ achí Acha ywɛsɛ nɛ abhak Acha ntá yĕntiki ɛnyŭ mmu wu anɛ ághòk chí nɛ yí. 3 Mandɛm Ɛta yɛsé nɛ Yesu Kristo Acha mántóŋ bé bɛrĭndu, mánchyɛ bhe kpák.

Pǒl ăkàka Mandɛm ĕti Bŏ nkwɔ́ Kɔrint

4 Mpú rɔ béchyɛ bakak ntá Mandɛm mpoknkɛm ĕti bɛrĭndu ɛbhɛn yi átóŋɔ́ bé ndŭ băbhàt mmʉɛt nɛ Yesu Kristo. 5 Ayɛt bĕká bŏ nkwɔ́ abhɛn Kɔrint ndŭ babhi ankɛm. Sayri sayri, akʉ măndíŋí mɛnyiŋ ɛbhɛn bo abhɛn bábháré mmʉɛt nɛ Yesu bábhóŋ béríŋi. Nɛ achyé bhé akap bégháti bho mɛnyiŋ ɛbhén yí ákú măndíŋí. 6 Ɛchí ɛnyuyɔ mbɔnyunɛ akap ané Mandɛm áchyé bhé átòŋ bé mbok anɛ séghàti bhé ĕti Yesu Kristo achwe amɛm bati yɛka sayri. 7 Nɛ ɛyɔ ékʉ bé ndŭ băchi nɛ amík ambi măнòŋ Yesu Kristo Acha ámpétnsɛm, băbhɔŋ yĕntiki akap ané Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ áchyè. 8 Chɔŋ Ɛta Mandɛm ankʉ bé mănte kpirí tɛ ndŭ ngwɛnti, kɛbhóŋ bɛkwéné ndŭ nywɔp ɛnɛn Yesu Kristo Acha ápètnsɛm. 9 Mandɛm apú rɔ bɛkʉ nó ntá yɛká mbɔnyunɛ yí ăkù yĕntiki ɛnyiŋ ɛné yí árémé bé yí ăkʉ. Nɛ yímbɔŋ kĕ ábhíŋí bhé bɛ mămbat mmʉɛt nɛ Yesu Kristo Acha ywɛsɛ.

Ákóré ɑchí néntí Bɔnkwɔ́ abhɛn Kɔrint

10 Bŏma, ndŭ nnyén Yesu Kristo Acha, nchí nik be mmʉɛt bé măndó békɛm kefĕ nɛ bati, măмbák ɛyɔŋ émɔt. Ɛbhíkí rí bɛ ákóré ámbák nénti ɛnɛká. Nchí nik be mmʉɛt, bák ká nti némót, mănkoŋo nɔkɔ chi nkaysi amɔt. 11 Bŏma, nchí rɛm nó mbɔnyunɛ mbɔk bo abhɛn báfú ɛkɛt Klóe bághátí mé kpoŋoroŋ, bé bătáŋ nɛ bati. 12 Ɛnyiŋ ɛnɛ mĕyáŋ bɛkʉ măndíŋí chí bɛ băchí ndŭ bakwó, băbhák bɛyɔŋ bɛyɔŋ. Mbɔk ayɛká bárèm bɛ, “Bákòŋo chí Pǒl”, báchák bɛ, “Mĕkòŋo chí Apólos”, abhénéfú bɛ, “Mĕkòŋo chí Pita”, nɛ nkwɔ́ áchák bɛ, “Mĕkòŋo chí Kristo”. 13 Mbép kpík be, mmŭ ăkwáy békórɛ Kristo ndŭ bakwɔ́? Ghatí ka mɛ. Mɛ Pǒl kĕ bágó ndŭ ɛkotákáti ĕti yɛká kɛ? Yĕ mmŭ ywɛka achí anɛ bájwíti yí ndŭ nnyén Pǒl? 14 Nkáká Mandɛm bé mbíkí jwiti yĕ mmŭ ywɛka ébhíkí fʉét chí Krísposs nɛ Gáyɔs. 15 Yĕ mmu ywɛka apú kwáy yɛ bɛrɛm bé mɛnjwítí bhé ndŭ nnyén ɛna bé măмbák bakoŋo bha. 16 Mhm, njwítí nyaka nkwɔ Stɛfánas nɛ ɛkɛt ɛyi ɛnkɛm. Mbíkí riŋi bé njwítí yĕ mmu achák. 17 Kristo abhíkí tó mé bɛjwiti bho. Ató mé chí bé ngátí nókó bo Mbok Ndíndí. Nɛ mpú sɔt chí nɛriŋíndak ɛnɛn bŏ mmik nɛ sérwɔrényu bégháti bho Mbok Ndíndí mbɔnyunɛ mbíkí yáŋ bé bɛtaŋá nɛwú ɛnén Yesu ndŭ ɛkotákáti mémbák ndéndɛm.

Yesu chí bɛtaŋ Mandɛm nɛ nɛriŋíndak Mandɛm

18 Ndíŋí sayri bé mbok nɛwú Yesu ndŭ ɛkotákáti chí ɛchiŋti ntá bŏ abhɛn báchí ndŭ mbi nɛwú. Kɛ ntá yɛsé bŏ Mandɛm ăpèmɛ, séghò bɛtaŋ Mandɛm ndŭ nɛwú Yesu. 19 Ɛkáti Mandɛm éghàti bhɛsɛ bɛ Mandɛm ărɛm bɛ, “Chɔŋ ńchɔnti nɛriŋíndak ɛnɛn bariŋíndak nɛ kɛboŋ ɛkɛn bŏ abhɛn báchi mbɔ mmu anɛ ághò mɛnyiŋ chi ndu ékírísú.”

20 Ndŭ échí nó, nɛriŋíkepi ɛnɛn bariŋíndak néchí fá? Batɔŋɔ́ bɛbhé Moses báríŋí yi? Bŏ mmik abhɛn bákóŋ békɛm epúítí báchí kpík bɔ agha? Mandɛm atɔŋ bé nɛriŋíndak ɛnɛn bŏ mmik néchí ndéndɛmé ndak. 21 Mandɛm mmu áríŋí yĕntiki ɛnyiŋ abhíkí ka bé bŏ mmik mánsót chí ndyɛrɛ kɛboŋ ɛkap mándíŋí yí. Yí arɛm bé ăpɛmɛ chí bŏ abhɛn mánóko Mbok Ndíndí ané bhɛsé séghàti bhɔ, yĕndu mbɔk bho básɔt Mbok Ndíndí chí mbɔ ɛchiŋti. 22 Mbok Mandɛm áchí mbɔ ɛpŏndak ntá bo Israɛl ndŭ báyàŋ béghɔ ɛriŋ ɛné éfù amfay kɛ mánoko bé Mbok Ndíndí achí tɛtɛp. Bŏ Grik mánoko chí ɛnyiŋ ɛné ékò ndóŋ ámót nɛ nɛriŋíndak ɛnap. 23 Kɛ séghàti bho chí bé báway Kristo ndŭ ɛkotákáti. Nɛ mbok yó ákú batí bo Israɛl átáká amɛm. Nɛ bo abhɛn bápú bo Israɛl básɔt yó chí mbɔ ɛchiŋti. 24 Kɛ bŏ abhɛn Mandɛm áyábhé bɛ mámbák abhi mpoknkɛm, yĕ chí bo Israɛl, yĕ chí bo abhɛn bápú bo Israɛl, báríŋí bé amʉɛt Yesu Kristo kĕ bo bághò bɛtaŋ Mandɛm nɛ nɛriŋíndak Mandɛm. 25 Nkaysi Mandɛm anɛ bakwăŋwaŋ básɔt bé chi ɛpŏndak, chí nɛriŋíndak ɛnén néyá tontó néchá nɛriŋíndak ɛnɛn bŏ mmik. Nɛ bɛtik Mandɛm ɛbhén bo básɔt bé bépú yĕnyiŋ, bébhɔŋ bɛtaŋ ɛbhén béyă béchá bɛtaŋá bŏ mmik.

26 Bŏma, băkɛ́ ghɔkɔntik mɛnyŭ bo be băchí nyaka mpok Mandɛm ábhíŋí bhe.

Puyɛ̌ bɛyǎ bhɛka kɛ̌ bachí bariŋ́ndak ndŭ nɛyiŋi anɛ bŏ mmik. Puyɛ̌ bɛyǎ bhɛka kɛ̌ báchí nyaka manɛ́m bo, nɛ puyɛ̌ bɛyǎ bhɛka kɛ̌ báfú nyaka ndŭ bɛsáyrí manɛréket. 27 Mbɔŋ Mandɛm kɛ̌ áyábhɛ́ bo abhɛn bápú bariŋ́ndak bɛsí bŏ mmik bɛ́ mámbák bŏbhi. Akʉ nó bɛ́ ntíánwɔ́p ámbák nɛ bŏ abhɛn básɔ̀t mmʉɛt ɛyap mbɔ bariŋ́ndak. Ayap nkwɔ́ bŏ abhɛn bábhíkí bhɔ́ŋ bɛtaŋ bɛsí bŏ mmik bɛ́ ntíánwɔ́p ámbák nɛ bŏ abhɛn bábhɔ́ŋɔ́ bɛtaŋ. 28 Mandɛm ayap nkwɔ́ ndéndémé bho abhɛn bŏ mmik bábyàk mbɔ bɛ bápú yɛ̌nyiŋ. Akʉ nó bɛ́ mɛnyiŋ ɛbhén bŏ mmik bákáysí bɛ́ bɔ́ kɛ̌ bébhɔ́ŋɔ́ mɛnwɔp béké pɛrɛ bhák yɛ̌nyiŋ. 29 Ndŭ échí nó, yɛ̌ mmu apú kwáy bépanyu bɛsí Mandɛm. 30 Mandɛm aywɪntí kɛ̌ ákʉ́ bɛ́ mănkwáy bébhát mmʉɛt nɛ Yesu Kristo. Yí kɛ̌ apɛt ákʉ́ bɛ Yesu ánchyé bhe nɛriŋ́ndak ɛnén tɛtɛp, nɛ ěti Yesu kɛ̌ Mandɛm ásóré be mbɔ bŏ abhɛn báchí chák bɛsí bhi. Akʉ bɛsé sémbák pépép, bakwap tí. Yesu ré kɛ̌ ákʉ́ bɛ́ séndɔ́p chí bo Mandɛm nɛ achyɛ nɛpém ɛni békú bɛsé séké pɛrɛ bhák ndŭ kɛsɛmé bɛbʉ́. 31 Ɛ̌ti ɛyɔ, kɛ̌ échí mbɔ ɛnyŭ básíŋ́ amɛm Ɛ̌káti Mandɛm bɛ, “Mmŭ anɛ áyaŋ bépanyu, ámpányu chí ěti ɛnyiŋ ɛnɛ Mandɛm Acha ákʉ́.”

2

Pɔ̌l ágháti bho ěti Kristo mmu ágú ndŭ ɛkotákátí

1 Bŏma, mpok ntwɔ́ awu ntá yɛka, mbíkí twɔ́ bégháti bhe Ɛyɔŋ Mandɛm mbɔ mmu anɛ ábhɔ́ŋɔ́ sérwɔrényu, nɛ mbíkí twɔ́ mbɔ mmŭ anɛ achí ndiŋindak. 2 Mpok nchí awu, nkʉ nti ɛna bɛ́ mpú yáŋ ndíŋ́ ɛnyiŋ ɛchak, ébhíkífʉɛt chi bɛrɛm ěti Yesu Kristo nɛ, sayri sayri ěti nɛwú ɛnɛn yí ágú amfay ɛkotákátí. 3 Ntwɔ nyaka awu ɛné yɛ̌ bɛtaŋ bépú nɛ mɛ nɛ mbɔ́ŋ bɛyǎ bɛcháy, ngwɛt nɔkɔ gbagbăgbak. 4 Nɛ mpú sɔt nyaka chí nɛriŋ́ndak ɛnɛn bŏ mmik ndu bɛtɔŋ, ngati nɔkɔ bhe Mbok Ndíndí́ ndu nchi nu bɛkʉ mănókó. Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ kɛ̌ ásóré bɛtaŋ ɛbhi ákʉ́ măngɔ́ bɛ́ ɛnyiŋ ɛné séghàti bhe échí tɛtɛp. 5 Ɛyɔ étòŋ bɛ́ puyɛ̌ nɛriŋ́ndak ɛnɛn bŏ mmik kɛ nékʉ́ bǎbhɔ́ŋɔ́ nɛka nɛ Yesu. Chi bɛtaŋ Mandɛm.

Nɛriŋ́ndak Mandɛm

6 Yɛ̌ nó, mpok séchí nɛ bo abhɛn mănáŋ básénɛ́ ndŭ mbi Mandɛm, séghàti bhó chí mɛnyiŋ ɛbhén béchyɛ bhó nɛriŋ́ndak, kɛ puyɛ̌ nɛriŋ́ndak ɛkɛn bŏ mmik. Nɛ épú bhák ɛnyŭ nɛriŋ́ndak ɛnén bŏ abhɛn bábhɔ́ŋɔ́ bɛtaŋ fá amik, bɛtaŋ ɛbhɛn béfʉèrɛ fʉɛt. 7 Nɛriŋ́ndak ɛnén né séghàti bho chí ɛnén néfù ntá Mandɛm. Néchí bhésé bhésé ɛnyu ɛné bo bábhíkí riŋi nyaka nɔ́. Tɛ ndŭ mpok anɛ mmik ábhíkí re bho, Mandɛm anáŋ aghókó nyaka nɔ́ abhʉrɛ ntá yɛsé ndu békwák bɛsé sémbɔ́ŋ kɛnókó. 8 Bŏ abhɛn bábhɔ́ŋɔ́ bɛtaŋ fá amik bábhíkí riŋi nyaka yɛ̌nyiŋ ěti nɛriŋ́ndak Mandɛm ɛnɛn. Mbɔ báríŋ́ nyaka ěti nɛriŋ́ndak Mandɛm ɛnɛn mbʉ́ bábhíkí gó Acha ywɛsɛ mmu ábhɔ́ŋɔ́ kɛnókó kɛnkɛm ndŭ ɛkotákátí. 9 Ɛ̌ti ɛyɔ kɛ̌ básíŋ́ amɛm Ɛ̌káti Mandɛm bɛ, “Mɛnyiŋ ɛbhɛn yɛ̌ mmu ábhíkí kaysi bé chɔŋ mémfakari wáwák, bɔ́ kɛ̌ Mandɛm átóŋtí ábhʉ́ré ntá bŏ abhɛn bákɔŋ yi.”

10 Mandɛm ákʉ́ séndíŋ́ mɛnyiŋ ɛbhɛn. Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ mmu yí átó kɛ̌ ákʉ́ séndíŋ́ bhó. Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ aríŋ́ yɛ̌ntiki ɛnyiŋ, aríŋ́ yɛ̌ chí mɛnyiŋ ɛbhén béchí tɛ amɛm ntɪ̌ Mandɛm. 11 Ndiɛrɛ ɛfóŋó mmu kɛ ékwày béríŋi nkaysi anɛ áchí yí anti, mmu achák apú kwáy béríŋi yó. Ɛnyu ɛyɔ kɛ̌ échí nɛ Mandɛm, ndiɛrɛ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ kɛ̌ áríŋ́ nkaysi anɛ áchí Mandɛm anti. 12 Nɛ Mandɛm áchyé bhɛsɛ chí Ɛfóŋó yi yímbɔŋ, puyɛ̌ chí ɛfóŋó ɛnɛ éfú fá amik. Mandɛm ato bhɛsɛ Ɛfóŋó yi bɛ Ɛfóŋó yi ankwak sɛndiŋi bɛrítí mɛnyiŋ ɛbhɛn yi áchyé bhɛsɛ ěti bɛrɪ̌ntɪ ɛbhi. 13 Ɛchí yɛ́ bɛ mpok séghàti bho mɛnyiŋ ɛbhɛn Mandɛm áchyé bhɛsɛ, sépú kʉ nɔ chi nɛ nɛriŋ́ndak ɛnɛn néfú ntá bakwăŋwaŋ. Ɛfóŋó Mandɛm kɛ̌ ákʉ̀ sɛndiŋi mɛnyiŋ ɛbhɛn sérèm. Nɛ ségháti mɛnyiŋ ɛbhɛn béyíŋ́ Ɛfóŋó Mandɛm chi ntá bo abhɛn Ɛfóŋó Mandɛm achi nɛ bhɔ. 14 Mmu anɛ Ɛfóŋó Mandɛm apu nɛ yi, apú kway bɛbhɔŋ akabhé mɛnyiŋ ɛbhɛn béfù ntá Ɛfóŋó Mandɛm. Apú kway bɛriŋi bhɔ, nɛ bɛbhak chi ɛpŏndak ntá yi, mbɔnyunɛ ndiɛrɛ Ɛfóŋó Mandɛm kɛ̌ ákʉ̀ mmu andiŋi bhɔ. 15 Mmu anɛ Ɛfóŋó Mandɛm achi nɛ yí, ăkwáy bɛriŋi mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛnkɛm, kɛ bŏ abhɛn Ɛfóŋó Mandɛm apu nɛ bhɔ, bápú kwáy bɛriŋi mɛnyiŋ ɛbhɛn mmu anɛ Ɛfóŋó Mandɛm achi nɛ yi ákʉ̀. 16 Ɛchí mbɔ ɛnyŭ básíŋ́ amɛm Ɛ̌káti Mandɛm bɛ, “Agha ákwày béríŋi ɛnyiŋ ɛné échí anti Mandɛm Acha? Agha ákwày béchyé yí manié?” Kɛ mbák chí bhɛsé bo bho Ɛfóŋó Mandɛm áchí nɛ bhɛsé, sébhɔ́ŋ ɛnyŭ nti ɛnén Yesu Kristo áchyé bhɛsé.

3

Ákóré áchí néntí bakoŋo Yesu

1 Bŏma, mpok nchí awu nɛ bhe, mpú kwáy nyaka bɛghati bhe mɛnyiŋ mbɔ mmu anɛ árèm kɛpi ntá bo abhɛn Ɛfóŋó Mandɛm achi nɛ bhɔ. Mbŏŋ nyaka bɛghati bhe mɛnyiŋ chi mbɔ mmu anɛ árèm kɛpi ntá bo abhɛn mánóko Ɛyɔŋ Mandɛm, kɛ bǎkoŋo chi nɛpém ɛnɛn fá amik mbɔnyunɛ bǎchí nyaka mbɔ bɔ abhɛn bábhʉɛt amɔ ndŭ nɛpém ɛnɛka mbɔ bakoŋo Kristo. 2 Mbɔŋ yɛ́ bédik nyaka be chí nɛ nébhi, puyɛ̌ nɛ nɛnyié mbɔŋ mbɔnyunɛ

bǎbhíkí re kwáy nyaka bo abhɛn mănyiɛ nɛnyié mbɔŋ. Kpátě ɛchɔŋ bǎbhíkí re kwáy bo abhɛn mănyiɛ nɛnyié mbɔŋ. 3 Bǎbhʉét chí mămbɔ mbɔnyunɛ nkaysi yɛká abhʉét chí ndŭ mɛnyiŋí mmik. Bǎbhɔŋ mpabhamík nɛ bati. Bǎgwà nɛ bati. Ɛyɔ épú tóŋ nó bé nkaysi yɛká abhʉét chí ndŭ mɛnyiŋí mmiki nɛ? Chí ɛnyu ɛyɔ. 4 Mbák mbɔk ayɛká bárèm chí bé bákòŋo chí mé Pŏl, báchák mándɛmɛ nɔkɔ chí bé bákòŋo Apólos, nó étɔŋ bé bǎchí chí mbɔ bŏ mmiki nɛ.

5 Apólos achí kpík agha? Mɛ Pŏl nchí agha? Bɛsé séchí chí bŏ bɛtok abhɛn Mandɛm átó bɛ sénkʉ́ mănókó Yesu. Yĕntiki mmu ywɛsé ăkʉ́ chí ɛbhi bɛtik ɛbhén Mandɛm áchyé yí ánkʉ́. 6 Mpi ɛrítí mbwót amɛm bati yɛka, Apólos amíákátí manyiɛp aré. Kɛ Mandɛm kě ákʉ̀ mbwót ángó. 7 Mmu anɛ ápì mbwót nɛ mmu anɛ ámyàkati manyiɛp aré bápú yĕnyiŋ, Mandɛm mmu ákʉ̀ mbwót ángó kě ákʉ̀ yĕntiki ɛnyiŋ. 8 Mmu anɛ ápì mbwót nɛ mmu anɛ ámyàkati manyiɛp aré báchí ɛnyu émót, mbɔnyunɛ bákʉ̀ chí ɛnyiŋ érɛ́ émót. Mandɛm ăkap yĕntiki mmu wap békóŋo ɛbhi bɛtik ɛbhén yí ákʉ́. 9 Séchèm amɔ ndŭ bɛtik Mandɛm. Nɛ bǎchí mbɔ nki Mandɛm, anɛ sékʉ̀ bɛtik amɛm, bǎpét bǎbhak mbɔ ɛkɛt ɛnɛ Mandɛm átè.

10 Mandɛm achyé mé akap, mbo bɛtik awu ntá yɛká mbɔ ɛsáyrí nte bɛkɛt, ngoko nɛbhʉ́érémik bétée ɛkɛt sayri, nɛ nénɛ, mmu achák ăte ɛkɛt aré. Kɛ yĕ agha anɛ átè ɛkɛt ndŭ nɛbhʉ́érékɛt ɛnɔ, abhɔŋ bésót mpok, ante yɔ sáyrí. 11 Yesu Kristo kĕ áchí nɛbhʉ́érékɛt ɛnén bábhóŋó bétée ɛkɛt aré. Nɛ yí kĕ áchí nɛbhʉ́érékɛt ɛnén bághókó bábhʉ́ré. Yĕ nɛbhʉ́érékɛt néchák népú ɛnɛn mmu ákway béghóko. 12 Mbɔk bho básòt pú nɛ silbha nɛ batay ŋaŋaŋ bétée ɛkɛt ndŭ nɛbhʉ́érékɛt ɛnɔ. Báchák básòt mɛnɔk nɛ tákɔ anɛ nnya énylɛ nɛ tákɔ anɛ nnya ébhʉ̀rɛ aré ndu bétée ɛkɛt ndŭ nɛbhʉ́érékɛt ɛnɔ. 13 Kɛ ɛwak ɛnɛ Yesu ápètnsɛm fá amik, bɛtik ɛbhɛn yĕntiki nte-bɛkɛt ákʉ́ béfù kpoŋoroŋ. Ɛwak ɛyɔ, Mandɛm ăkʉ̀ ngó ántóŋ ɛnyŭ bɛtik ɛbhén yĕntiki mmu béchí. 14 Mbák ngó ábhíkí soŋ bɛtik ɛbhén mmu ákʉ́ ndŭ nɛbhʉ́érékɛt ɛnɔ, choŋ Mandɛm ankap yí ndŭ bɛtik ɛbhi. 15 Kɛ mmu anɛ ngó ásóŋó bɛtik ɛbhén yí ákʉ́ ndŭ nɛbhʉ́érékɛt ɛnɔ, ăbhɔŋ chí ménémé. Mandɛm ăpɛmɛ ɛnyŭ nte-bɛkɛt wu, kɛ ăbhák chí mbɔ mmu anɛ árábhé chí mandú bésóŋɔ amɛm ɛkɛt, kɛ anɔnɛ, afú, ɛkɛt ésóŋó kurukotok.

16 Bĕ bakoŋo Yesu bărínį́ sayri bé bǎchí mbɔ ɛkɛrákap Mandɛm nɛ bé Ɛfóŋó Mandɛm achí nɛ bhe. 17 Mbák mmu ánchóŋtí ɛkɛrákap Mandɛm, choŋ Mandɛm ănaŋa yí. Mandɛm ănaŋa yí mbɔnyunɛ ɛkɛré Mandɛm ébhɔŋ bɛbhak chí ntá yi aywĭntí, nɛ be bakoŋo Yesu bachí ɛkɛrákap Mandɛm ɛyɔ.

18 Dŏ ká bérwó mmʉɛt yɛka! Mbák yɛ mmŭ ywɛka akáysí bé achí ndiŋindak békóŋo nkaysi bŏ mmik, érí yi ánjíbhírí ámbák mbɔ mmu anɛ ábhíkí riŋi yĕnyiŋ ntá bŏ mmik. Choŋ ɛyɔ énkwak yí ambak ndiŋindak, békóŋo nkaysi Mandɛm. 19 Nchí ghati bhe nó nɛ ntí bɛ ɛnyiŋ ɛné bŏ mmik básòt mbɔ nɛriŋíndak chí ɛchiŋti bɛsí Mandɛm. Ɛchí nkúbhé mbɔ ɛnyŭ básíŋí amɛm Ɛkáti Mandɛm bɛ, “Mbɔk bo bákáysí bé báchí bariŋíndak. Kɛ nkúbhé nɛriŋíndak ɛnap kĕ Mandɛm ásòt bédép bó amik.” 20 Ndŭ nɛbhʉɛt achák amɛm Ɛkáti Mandɛm, básiŋ bɛ, “Ɛnyiŋ ɛné bŏ mmik bákáysí bé chí nɛriŋíndak, épú yĕnyiŋ bɛsí Mandɛm.” 21 Yĕ mmŭ ywɛka áké pá yé nnyu ěti bŏ abhɛn Mandɛm átó mankwák yi. Bǎbhɔŋ bérínį bé yĕntiki mmu anɛ Mandɛm áchyé bhe, achyé ntá yɛká mankɛm, nɛ yĕntiki ɛnyiŋ ɛné Mandɛm áchyé bhe, échí chí ntá yĕntiki mmŭ ywɛka. 22 Mandɛm ato bhe batɔŋ mbɔ mɛ Pŏl, nɛ Apólos nɛ Píta bé sénkwák bhe. Mandɛm aghókó mmik bɛ ánkwák bhe. Yĕntiki ɛnyiŋ ɛné éfàkari nɛ bhe ndŭ nɛpém ɛnɛn, nɛ yĕ chi ndŭ mpok anɛ mmu ágú ékwàk be. Yĕntiki ɛnyiŋ ɛné ɛchi nénɛ nɛ yĕ chi ɛnɛ étwò ambi ětwó be chi nɛ bɛri. Mɛnkɛm chi ɛbhɛka. 23 Kɛ Kristo kɛ abhɔŋ bhe. Nɛ Mandɛm kɛ abhɔŋ Kristo.

4

Bŏnto Kristo

1 Mĕyáŋ mănsót mɛ nɛ Apólos mbɔ bŏ bɛtok Yesu Kristo. Mandɛm achyé bhɛsɛ tɛtɛp ywi anɛ áchí bhésé bhésé bé sénkʉ bo mánjwimɛm. 2 Ɛnyiŋ ɛné échí aré chí bɛ mŭbɛtik anɛ báfyé yí ɛnyiŋ awó bé ánkém sayri, abhɔŋ bɛtɔŋ chi-bɛtik aywi bé yí achí mmŭ tɛtɛp. 3 Kɛ mbák chí mé, yĕntiki ɛnyiŋ ɛné bărèm ěti ya, ɛyɔ épú chyɛ mɛ ɛsɔŋɔri anti, yĕ chí bé bo báchák kĕ báyàŋ bérɛm ɛnyŭ mmŭ bɛtok mɛnchí. Mɛmbɔŋ mpú kwáy bérɛm bé nchí ɛsáyrí mŭbɛtok, nɛ mpú kwáy bérɛm bɛ nchí ɛbéptí mŭbɛtok. 4 Mpú ghɔ yĕ bɛkwéné ɛbhén béchí nɛ mɛmbɔŋ. Kɛ ɛyɔ ébhíkí tóŋ bé mbíkí bhóŋ bɛkwéné, Acha aywĭntí kĕ átàŋ mé, puyĕ chi mɛmbɔŋ. 5 Ɛbhíkí rí yé bé mmu ántáŋ nti ɛné mpok ábhíkí re kwáy. Nywɔp Yesu ápètnsɛm, choŋ ankʉ yĕntiki ɛnyiŋ ɛné échí amɛm ɛjuri nénɛ émfú kpoŋoroŋ. Mpok yɔ, choŋ ankʉ yĕntiki nkaysi anɛ áchí mmu anti amfú kpoŋoroŋ. Mpok ɛyɔ choŋ Mandɛm ambiti yĕntiki mmu békóŋo ɛbhi bɛtik ɛbhɛn yi ákʉ́.

6 Bŏma, mɛnyiŋ ɛbhɛn né mĕghati bhe béyíŋi mɛ nɛ Apólos. Ntí achí bɛ măngók ɛnyiŋ aré, ndu békóŋó chí ɛnyiŋ ɛné

básíŋ́ amɛm Ɛkáti Mandɛm. Ɛbhíkí rí bé mămpányu ěti mbɔk bŏbatí, mămbyaka nɔkɔ báchák. 7 Wɔ mmu ópànyu, agha ághátí wó bé ɔchá bo báchák? Mmu ywɛká anɛ ábhóŋɔ́ ɛnyiŋ ɛné puyĕ Mandɛm kĕ áchyé yí yɔ́, chí agha? Mbák Mandɛm kɛ áchyé yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ yĕntiki mmu ywɛká ábhóŋɔ́, ndáká yí băpányu mbɔ bé mɛnyiŋ ɛbhén băbhóŋɔ́, băbhoŋ bɔ chí ndŭ bɛtaŋ ɛbhɛka?

8 Pú bărɛm bɛ mănáŋ băbhoŋ yĕntiki ɛnyiŋ? Mănaŋ bájwí nɛ akap anɛ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ áchyè bhó! Băkwɛn bafɔ, yĕndu sépú bafɔ. Kɛ ɛnyiŋ ɛnɛ mĕyaŋ chi bɛ mămbák bafɔ tɛtɛp ndŭ baraka Mandɛm bɛ bɛsɛ bŏnto Yesu nkwɔ sémbák bafɔ nɛ bhe. 9 Ɛchí mbɔ bɛ Mandɛm ákɯ́ bɛsé bŏnto Yesu sémbák bŏ abhɛn báchókó nnɛt nɛntí bŏnkwɔ mankɛm. Séchí mbɔ bŏ abhɛn báré kɯ́ ɛbéptí ndak, manyé ákwén bhó, bápókɔ yɛ bhɔ bérɔ́ŋ béway bɛsí bo mankɛm, bɛsí bŏ mmik nɛ bɛsí bɔángɛl. 10 Bɛsé bŏnto séchí bɛchiŋtĭ bho ndŭ séchíɛ bapém yɛsé ntá Kristo, kɛ be bachí bariŋíndak ndŭ babháré mmɯɛt nɛ Yesu. Séchí mbɔ bŏ abhɛn Mandɛm ábhíkí chyɛ bhó bɛtaŋ, kɛ be băbhɔŋ bɛtaŋ. Bo báchyè be kɛnókó, kɛ báwày bhɛsé wáy. 11 Kpátĕ ɛchoŋ, séchí bo nsay nɛ nchɛbhɛ manyiɛp mɛnyu nɛ ndɛn bɛfyɛ amɯɛt. Séchí bŏ mantɛm, nɛ ɛkɛt ɛné mmu ywɛsɛ ábhìŋi bé ɛyi épú. 12 Sépɛré bhóŋ nɛnyíé sénáŋ sékpɔt nsóŋtí ndu bɛkɯ bɛtik nɛ amó. Mpok bo básɔ̀kɔti bhɛsé, sénìk chí mmɯɛt bé Mandɛm ánjét bhó. Nɛ mpok bo báchyè bhɛsé ɛsoŋɔri, sékèp chí nti. 13 Mpok bo bárèm bɛbéptí mɛnyiŋ ěti yɛsé, sékèmɛ bhó chí nɛ ɛyɔŋɔ́ ɛkoŋ. Sérɔp chi kɛbí bɛsí bŏ mmik. Kpát tĕ ɛchoŋ, sérɔp chi mbɔ ményíŋí ɛbhɛn mányó bɛto ndŭ ɛbhwóré mɛnyiŋí.

14 Mpú síŋ be mɛnyiŋ ɛbhɛn chí ndu bɛkɯ ntiánwɔ́p ánkém bé ěti mɛnyiŋ ɛbhɛn băkɯ. Nchí síŋ chí béchyé be maníé mbɔnyunɛ bachí bŏbha abhɛn nkóŋɔ́ tontó. 15 Yĕ băbhóŋ chí bɛyă bo báchák abhɛn bátɔ̀ŋ be mɛnyiŋ ěti Kristo, băbhoŋ chí chi amɔt. Băbhoŋ chí chi amɔt mbɔnyunɛ be bho băbháré mmɯɛt nɛ Yesu Kristo nénɛ, mɛ kĕ ntwó ngátí nyaka bhé Mbok Ndíndí kɛ măkókó. 16 Mĕnìkmɯɛt ntá yɛka bé măkóŋɔ́ ɛpiŋ eyá mbɔ ɛnyŭ mmó ákòŋɔ ɛpiŋí étáyi. 17 Ɛti eyɔ kĕ nchí tó bé Timɔti mmu áchí mówa ndŭ ábháré mmɯɛt nɛ Acha mbɔ mɛ. Nkoŋ yí tontó, nɛ achí mmú tɛtɛp. Nchí tó yi bɛ antwɔ antik be ɛnyŭ nɛpém ɛna, mbɔ mmŭ Yesu Kristo nɛchi, nkúbhé mbɔ ɛnyŭ mĕtòŋ bŏnkwɔ yĕntiki ɛbhak.

18 Ndíŋí bɛ mbɔk eyɛka băpànyu mbɔnyunɛ băkaysi bɛ mpú pɛrɛ kway bétwɔ bɛghɔ bhe. 19 Kɛ mbák chí nkaysi Mandɛm, chɔŋ ntwó awu mandú mpok. Nɛ nnáŋ nchwóp awu, chɔŋ mɛmbɔŋ ndíŋí mbák bŏ abhɛn bápà nó nyu báchí chí bŏ nyu wúwú, nɛ mbák bɛtaŋ Mandɛm béchí nɛ bhó tɛtɛp. chɔŋ ndíŋí. 20 Nchí rɛm nó nɛ ntí bɛ bărìŋi bé Mandɛm achí nɛ mmu mbɔ Mfɔ aywi chí mbák bɛtaŋ Mandɛm béchí nɛ yí ndŭ nɛpém ɛni. Ɛpú wɛnti chí ndŭ ɛrítí eyɔŋɔ́nyu yóyó. 21 Ɛnyiŋ ɛnɛ băyàŋ chi ɛnɛ? Băyàŋ ntwó awu chí nɛ ékpá awó, kɛ chi nɛ eyɔŋ pɛtii bɛtɔŋ bɛ nkɔŋ be tɛtɛp?

5

Băkɛ́ ka mmu anɛ ábhóŋɔ́ ɛpŏ ɛpiŋ ámbák nɛ bhe

1 Cháá! Bághátí mé ɛpúsí ɛné échí néntí ɛnɛká. Nɛ ɛnyŭ ɛpúsí ɛnɛ, yĕ chí bŏ abhɛn bábhíkí noko Mandɛm bápú kwáy béká bɛ émbák ndŭ nkwó wap. Mmu áre bhɯrɛ nɛ ngɔré étáyi ná? 2 Nɛ mămpa nɔkɔ chí nyu? Pú ɛnyiŋ ɛnɛ băbhóŋɔ́ bébhak chí ndŭ nɛdĭkɛbhŏ? Băbhoŋ béférɛ mmu anɛ ákɯ́ ɛyɔ ɛnyŭ ɛpŏndak ndŭ nkwɔ ywɛka. 3 Yĕndu mpú awu nɛ bhe bɛsí nɛ bɛsi, nchí nɛ bhe mbɔnyunɛ ntɨ ɛna néchí awu nɛ bhe. Nɛ nnáŋ mkpɔt nnyé mmu anɛ ákɯ́ awu ndak, 4 ndŭ nnyén Yesu Kristo Acha, nɛ nchi bhák nɛ bhe ndŭ nkaysi ya mpok băchɛm ndu bɛchyɛ Mandɛm kɛnókó. Chɔŋ bɛtaŋ Yesu Acha ywɛsɛ mémbak nkwó nɛ bhe. 5 Fíé ká mmu anɛ ákɯ́ awu ndak awó Satan, bé ánchóŋtí mmɯɛt yi. Ánáŋ ambak awó Satan, chɔŋ Satan anchɔŋti mmɯɛt ɛyi. Kɯ ka ɛnyu ɛyɔ nɛ manɔ ywɛka, bɛ Mandɛm ampɛmɛ ɛfóŋó ɛyi ndŭ nywɔp ɛnɛn Yesu Acha ápètnsɛm.

6 Ndaká yí băpányu? Băbhíkí riŋi bé mandú yís anɛ báfyé ndu fláwa anɛ bábáy ndu béghaŋ pɔfpóf, ăkɯ fláwa amwɔt kɛ? 7 Fɛré yé ka bɛbɯ́ bhɔ amɯɛt, bé béké go mɛntaka ndŭ nkwɔ ywɛka. Fɛré ká bɛbɯ́ ɛbhɔ bé yĕntiki mmŭ ywɛka ambak pépép nɛ ntɨ nɛmɔt. Diŋí ká bɛ nɛwú Yesu ndŭ ɛkotákáti nékɯ bakoŋɔ Yesu bărɔp chi pépép bɛsí Mandɛm. Yí Kristo, achí mbɔ mónkwɔmɛn anɛ bo Israɛl básɔ̀t nyaka manchyɛ mbɔ akap ntá Mandɛm ndŭ mpok anɛ mányïɛ Ɛpă Nɛkiŋi. 8 Séndó yɛ yĕntiki ɛnyŭ bɛbɯ́, bé bɛbɯ́ béké gó ménjwí ndŭ nkwó aywɛsé. Sénkɯ́ nókó chí bɛri, sénkoŋɔ nɔkɔ mbi Mandɛm nɛ ntɨ némót. Chɔŋ eyɔ énkɯ sémbak mbɔ brɛt anɛ kɛbhɔŋ yís anɛ bo mányiɛ nyaka mpok Ɛpă Nɛkiŋi. Ɛnyu eyɔ kĕ bɛsé nkwó sébhóŋɔ́ ményié Ɛpă Nɛkiŋi mbɔ bŏ tɛtɛp abhɛn bapu ápú nɛ bhó.

9 Ndŭ ɛkáti ɛnɛ njámbi ntŏ bhe, ngátí bhé bɛ băké bhoŋ yĕnyiŋ bɛkɯ nɛ bo abhɛn bákù barak ɛpúsí. 10 Mpú rɛm chi ěti bŏ abhɛn bápú bakoŋɔ Yesu, yĕ bachi chi bo ɛpusí, yĕ chí bŏ abhɛn báfyè amík ndŭ mɛnyiŋ bo báchák, yĕ bághèp, yĕ chí bo abhɛn bábhóŋɔ́ bɔmandɛm béchák. Mpú rɛm ěti bŏ mmik

mbɔnyunɛ mbák mmu ándém bé apú chɛm mmʉɛt nɛ bhɔ́, abhɔŋ bérɔ́ mmiki nɛ. 11 Ɛnyiŋ ɛnɛ nsíŋí nyaka bɛkʉ be mǎndíŋí chi bé bǎké bhɔ́ŋ yěnyiŋ bɛkʉ nɛ mmu anɛ árèm bɛ yí achi nkoŋo Yesu, yě nɔ, ankʉ nɔkɔ mɛnyiŋ mbɔ barak ɛpúsí, nɛ béfyé amík ndǔ mɛnyiŋ bo báchák, nɛ bɛbhɔŋ bɔmandɛm báchák, nɛ bɛrɛm bɛbéptí mɛnyiŋ ěti bo báchák, nɛ yě chí bɛbhak nyǔmém, nɛ bɛghɛp aghɛp. Yě chí nɛnyíé, bǎké nyié nɛ ɛnyǔ mmu wu. 12 Mbíkí bhɔ́ŋ bɛtaŋ bétáŋ bǒ abhɛn bápú bakoŋo Yesu. Bǎbhɔŋ bétáŋ chí batǐ bǒ nkwɔ́ abhɛn bákʉ̀ bɛbɛptí mɛnyiŋ mbɔ ɛbhɛn. 13 Mandɛm kě ábhɔ́ŋɔ́ bɛtaŋ bétáŋ bo nɛfí, nɛ chɔŋ yí antáŋ bɔ́. Kɛ émbák chí bhe bǒ nkwɔ́ Yesu, mankʉ́ mbɔ ɛnyǔ Ɛkáti Mandɛm érèm bɛ, “Bǎbhɔŋ béfɛ́rɛ mmu anɛ ákʉ̀ bɛbʉ́ ndǔ nkwɔ́ ywɛká.”

6

Ɛbhíkí rí bɛkʉ manyé nɛ nti mmǔ nkwɔ́

1 Ɛkɔ̀ ná kɛ mmu ywɛká ansɔt ndak andɔk bɛsí bataŋá manyé abhɛn bápú bakoŋo Yesu mpok yí ábhɔ̀ŋ ndak nɛ nti mmǔ Mandɛm, ɛné yi ábhɔ́ŋɔ́ bɛrɔŋ ntá bati bo Mandɛm? 2 Bě babhíkí riŋi bɛ ɛwak émɔ́t, chɔŋ bo Mandɛm mántáŋ bǒ mmik kɛ? Mbák bǎbhɔŋ bɛtáŋ bǒ mmik ɛwak émɔ́t, bɔ̌bɛkpíkíri abhɛn báchí néntí ɛnɛká kě bapú kwáy bétáŋ ké? 3 Bǎbhíkí riŋi bé ɛwak émɔ́t, chɔŋ bɛsɛ bo Mandɛm séntàŋ bɔángɛl? Bǎrú bɛkpíkíri abhɛn bǎbhɔ́ŋ nɛ bati ndǔ nɛpém ɛnén fá amik kě báchá be bétáŋ? 4 Mbák yě mmǔ ywɛka abhɔŋ mɛnyǔ bɛkpíkíri ɛbhɔ, áké sɔt bɔ bɛsí bo abhɛn bábhíkí bhɔŋ kɛnókó bɛsí bǒnkwɔ Yesu bé mántáŋ bɔ́. 5 Nchí rɛm nó bé ntiánwɔ́p ánkém bé. Yě ndiŋindak apú ndǔ nkwɔ́ ywɛká anɛ ákwày ményúrɛ bo nkwɔ́ abhɛn bábhɔ́ŋɔ́ ɛkpíkíri nɛ bati kɛ? 6 Cháá! Mmu Mandɛm ánkʉ́ manyé nɛ nti, bé bo Mandɛm mándɔk mánte bɛsí bo abhɛn bábhíkí noko Yesu Kristo mántáŋ bɔ́?

7 Mbɔŋ bɛkʉ manyé nɛ nti, étɔ̀ŋ bé mǎnáŋ bǎkwɛn ndǔ mbi Mandɛm. Mmu ánká bɛkwénɛ́ ɛbhén nti ákʉ́ yí, nɔ ébɛp kɛ? Mmu ányíé wɔ́ nsɛm amɔt, ɛyɔ énkʉ yi? 8 Nɛ be babhɔŋ bǎkʉ̀ bati bɛkwénɛ́, mǎnyiɛ nɔkɔ batǐ bǒ nkwɔ́ nsɛm amɔt.

9 Bǎbhíkí riŋi bɛ yě ɛwak, Mandɛm apú bhák Mfɔ ntá bǒ abhɛn bápú chak kɛ? Mmu áké rwɔ mmʉɛt. Yě agha anɛ ákʉ̀ barak ɛpʉsi, yě agha anɛ ákòŋo bɔmandɛm bachak, nɛ bakwɛnɛ́ bɛrwɔp, nɛ yěntiki mbakanɛm anɛ ákʉ̀ kɛbhúré nɛ nti mbakanɛm nɛ yěntiki ngɔré anɛ ákʉ̀ kɛbhúré nɛ nti ngɔré, 10 nɛ yě agha anɛ ághɛp aghɛp, nɛ yě agha anɛ áchí nyǔmém, nɛ yě agha anɛ árèm bɛbéptí mɛnyiŋ ěti bo báchák, nɛ yě agha anɛ áchi ngép ntántaŋ, mɛnyǔ bo bhɔ mankɛm bápú kway bɛbhak ndǔ nkwɔ bho abhɛn Mandɛm achi Mfɔ wap. 11 Nɛ nkúbhé ɛnyu ɛyɔ kě mbɔk yɛká báchí nyaka. Kɛ nénɛ, Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ anáŋ asó bɛbʉ́ bhɛka aférɛ́, akʉ bé mǎmbák bo Mandɛm. Nɛ ěti ɛnyiŋ ɛné Yesu Kristo Acha áká, Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ akʉ nkwɔ́ bé be mǎmbák chak bɛsí Mandɛm.

Mandɛm achyé bhɛsé mmʉɛt bé sénchiɛ yí kɛnókó nɛ yɔ

12 Mmu ǎkwáy bérɛ́m bɛ, “Mbɔŋ ngǎngaŋ bɛkʉ yěntiki ɛnyiŋ ɛné nkɔ́ŋɔ́.” Ɛchí tɛtɛp, kɛ échí nkwɔ́ tɛtɛp bé puyě yěntiki ɛnyiŋ kě ékwày békwák bhe. Mbɔŋ ngǎngaŋ bɛkʉ yěntiki ɛnyiŋ. Kɛ ɛnyiŋ ɛné mĕbhák nsɛm antɛn ɛyi épú. 13 Mmu achák ǎkwáy bérém bɛ, “Mandɛm aghókó nɛnyíé chí bé mányíé mámfyé mɛniɛ, aghoko mɛniɛ bɛ nɛnyíé nɛmfʉɛt arɛ kɛ nénchwe mmu amʉɛt.” Ɛchí tɛtɛp, kɛ ɛwak émɔt, Mandɛm ǎkʉ bɛ mɛniɛ béképɛrɛ bhak, nɛnyíé nkwɔ kɛpɛrɛ bhák. Mandɛm abhíkí ghoko mmʉɛt nkwǎ chí ndǔ barak ɛpúsí. Aghókó mmʉɛt yɛsé chí bé sénkóŋó Yesu Acha nɛ yɔ́. Nɛ yí Yesu Acha kě áchyè bhɛsé mɛnyiŋ ɛbhɛn békwàk mmʉɛt ɛyɛsɛ ɛmbak sayri. 14 Mandɛm áká nyaka Yesu apɛtnsɛm ndǔ nɛpém, nɛ ndǔ bɛtaŋ ɛbhi, chɔŋ ankʉ bɛsé nkwɔ́ sémpɛtnsɛm ndǔ nɛpém nɛ mmʉɛt ɛkɔ.

15 Bǎbhíkí riŋi bé nkwɔ́ Kristo mankɛm chí mmʉɛt Kristo? Ɛri yé bé mmu ánsɔ́t mmʉɛt anɛ áchí ɛpókómʉɛt Kristo anchyɛ ntá ngɔré-nɛkɔ? Wáwák! 16 Bǎbhíkí riŋi bé mmu anɛ áchémé mmʉɛt nɛ ngɔré-nɛkɔ, arɔp chí mmʉɛt amɔt nɛ yi? Ɛchí ɛnyu ɛyɔ mbɔnyunɛ Ɛkáti Mandɛm ɛghati bhɛsɛ bɛ, “Bǒ bati apay, bárɔp chí mmǔ amɔt.” 17 Kɛ mmu anɛ ábháré mmʉɛt nɛ Yesu Acha, ǎbhɔ́ŋ nkaysi amɔt nɛ yi.

18 Bǎké bhɔ́ŋ yěnyiŋ bɛkʉ nɛ barak ɛpúsí! Bɛbʉ́ béchák mɛnkɛm ɛbhén mmu ákʉ̀ bébhíkí bhɔ́ŋ ndak nɛ mmʉɛt mmu. Kɛ mmu anɛ ákʉ̀ barak ɛpúsí, ǎchɔŋti chí mmʉɛt ɛyi yímbɔŋ. 19 Bǎbhíkí riŋi bé mmʉɛt ɛyɛka chí ɛkɛrákap Mandɛm ɛné Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ áchɔ̀kɔ aré? Mandɛm achyé bé Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ bɛ ámbák nɛ bhe, nénɛ, bǎrɔp chí bo Mandɛm. Bǎpɛt bǎpu ndǔ mmʉɛt ɛyɛka. 20 Mandɛm aku be nɛ bɛyǎ nkáp, bǎbhɔŋ yé bɛchyɛ yi kɛnókó nɛ mmʉɛt ɛyɛka.

7

Mɛnyiŋ ɛbhɛn sébhɔ́ŋɔ́ bérí́ŋi ěti nɛbhay

1 Nchí yáŋ bégháti be ěti mɛnyiŋ ɛbhɛn bǎbhébhé mɛ ndǔ ɛkáti ɛné bǎsíŋí. Nká nɛ bhe bé érí́ mmu ánchókó kɛbháy ngɔré. 2 Kɛ tĕndu bɛyǎ bo abhɛn bábhíkí bhɔŋ nɛbhay bábhɔ̀ŋ mamɔ bɛkʉ ɛpúsí, yěntiki mbakanɛm abhɔŋ bɛbhay ngɔré anchɔkɔ nɛ yí, nɛ yěntiki ngɔré ámbóŋ aywi nném anchɔkɔ nɛ yi. 3 Nném abhɔŋ béchyɛ mmʉɛt

nta ngɔ́ré ywi, nɛ ngɔ́ré abhɔŋ bɛchyɛ mmʉɛt nta nném, mbɔ ɛnyu éyàŋ. 4 Ɛbhɔŋ bɛbhak nɔ mbɔnyunɛ puyĕ ngɔ́ré kĕ ábhɔ́ŋɔ́ mmʉɛt ɛyi, chí nném. Nɛ puyĕ nném kɛ ábhɔ́ŋɔ́ mmʉɛt ɛyi, chí ngɔ́ré. 5 Ngɔ́ré nɛ nném báké kaŋ yɛ batɨ kɛbhúré, ɛbhɨkɨfʉɛt ndŭ mpok anɛ báká ɛyɔŋ ɛmɔt bɛ báyàŋ béchwé ndŭ nɛnɨkímʉɛt ntá Mandɛm. Mpok yɔ ánáŋ ámfʉét, bǎbhɔŋ bɛpɛt bɛchɛm mmʉɛt, bɛ Satan áké rwɔ bhe mǎnkwén ndŭ nɛmɔ ndŭ bǎpú kway bɛkɛm mmʉɛt.

6 Mpú rɛm nɔ́ chí béfyé bé ɛbhé bé bǎbhɔŋ bɛkʉ nɔ́, nchí chyɛ be chí manié, 7 bɛ yĕntikɨ mmu ámbák ndŭ mmʉɛt ɛyi kɛbhóŋ ngɔ́ré mbɔ mɛ, kɛ yĕntikɨ mmu abhɔŋ aywi akapané Mandɛm áchyé yi. Achyé mbɔk akap bébhɔŋ nɛbhay, achyɛ báchák chí akap béchókɔ ndŭ mmʉɛt ɛyap kɛbháy nɛbhay.

8 Ntá bŏ abhɛn bábhɨ́kɨ́ bhóŋ nɛbhay, nɛ mánkwésé, nchí rɛm bɛ mándóp mmʉérémʉɛt ayap mbɔ mɛ. 9 Kɛ mbák mbɔk bho báchí ndŭ nkwɔ́ ywɛká abhɛn bápú kwáy békɛm mmʉɛt, éri bé mámbóŋ nɛbhay. Ɛrɨ bé bɔ́ mámbóŋ nɛbhay ɛcha bɛchɔkɔ nɔ, ɛkwaká kɛbhúré éndu nɔkɔ bhɔ antɨ.

10 Nénɛ, nchí fyé ɛbhé ntá yĕntikɨ mmu anɛ ábhóŋɔ́ nɛbhay, nɛ ɛbhé ɛnɛ éfú chí ntá mbɔŋ Yesu Acha. Ngɔ́ré abhɨ́kɨ́ bhóŋ bérɔ́ nném ndŭ nɛbhay. 11 Kɛ mbák ngɔ́ré aró nném, abhɔŋ béchókɔ ndŭ mmʉɛt ɛyi, kɛbháy mmu achák. Mbák épú nɔ́, ámpétnsɛm ntá nném aywi. Mbakanɛm nkwɔ abhɨ́kɨ́ bhóŋ bérɔ́ ngɔ́ré ywi ndŭ nɛbhay.

12 Ɛnyiŋ ɛné mĕghati bhe néne éyíŋɨ́ yĕntikɨ mmu anɛ ábháy ngɔ́ré anɛ ápú nkoŋɔ Yesu, nɛ mɛmbɔŋ kĕ nchí ghati bhe yɔ́, ébhɨ́kɨ́ fú chí ntá Yesu Acha. Yĕntikɨ mŭnkwɔ anɛ ábhóŋɔ́ ngɔ́ré anɛ ábhɨ́kɨ́ noko Yesu, kɛ ngɔ́ré wu akɔŋ béchókɔ nɛ yí, nném áké rɔ yí ndŭ nɛbhay. 13 Nɛ mbák ngɔ́ré anɛ ásíkí ntɨ nɛ Yesu abhɔŋ nném anɛ ápú nkoŋɔ Yesu, kɛ nném akɔŋ béchókɔ nɛ yí, ngɔ́ré wu áké rɔ yí ndŭ nɛbhay. 14 Ntí achí bé nɛpém ngɔ́ré anɛ achi nkoŋɔ Kristo nɛkway bɛkʉ nném ambak mmŭ Mandɛm. Nɛ nɛpém nném anɛ achí nkoŋɔ Kristo nɛkway bɛkʉ ngɔ́ré ywi ambak mmŭ Mandɛm. Mbɔ épú nɔ́, mbʉ́ bŏ bhɛka bápú kwáy bɛbhak bo Mandɛm. Kɛ ndŭ échí nɔ́, Mandɛm ǎsɔ̀t bŏbhap mambak bŏbhi. 15 Kɛ mbák mmu anɛ ápú nkoŋɔ Yesu, yĕ chí mbakanɛm, yĕ chí ngɔ́ré, ǎyáŋ bérɔ́ ntɨ, mándɔ́ yí ándɔ́k. Ɛmbák nɔ́, ɛbhé Mandɛm épú kém yĕ chí ngɔ́ré, yĕ chí mbakanɛm, mbɔnyunɛ Mandɛm apú yáŋ yĕnyiŋ ɛnɛ énsɔ́ŋɔ́rí ntɨ mɔ́ywi amɛm. 16 Bĕ baghɔ́ré abhɛn bachí bakoŋɔ Yesu, barínɨ́ ná mbák ĕti ɛyɛká kɛ Mandɛm ǎkwáy bépémɛ maném abhɛka abhɛn bábhɨ́kɨ́ noko Mandɛm? Nɛ be babhakanɛm abhɛn bachí bakoŋɔ Yesu, barínɨ́ ná bé ĕti yɛká Mandɛm ǎkwáy bépémɛ baghɔ́ré bhɛka abhɛn bábhɨ́kɨ́ noko Mandɛm?

Yĕntikɨ mmu abhɔŋ bébhʉrɛ nɛpém ɛni mbɔ mmu Mandɛm

17 Ɛnyiŋ ɛnɛ bǎbhɔŋɔ bɛriŋɨ chí bɛ yĕntikɨ mmu abhɔŋ bébhʉrɛ nɛpém ɛni mbɔ ɛnyŭ Mandɛm áyàŋ yí ambak. Ɛné kĕ échí ɛbhé ɛné nchí chyɛ bŏnkwɔ mankɛm yĕntikɨ ɛbhak. 18 Mbák mănáŋ básyɛp nyaka mmu kɛ Mandɛm ábhiŋɨ yí, áké nu bɛbhak mbɔ mmu anɛ bábhɨ́kɨ́ syɛp yí. Nɛ mbák mmu achí anɛ Mandɛm ábhíŋɨ́ yí ɛnɛ bábhɨ́kɨ́ re syɛp yí, áké nu bé mánsíép yí bɛkoŋɔ ɛpiŋ ɛnɛ bo Israɛl. 19 Nchí rɛm nɔ́ mbɔnyunɛ yĕ básyép mmu yĕ bábhɨ́kɨ́ syɛp, ɛyɔ épú kwak ndŭ yĕ mbi. Nném ɛnyiŋ chí bébhʉrɛ bɛbhé Mandɛm. 20 Yĕntikɨ mmu ywɛká ándóp ɛnyŭ yí áchí nyaka mpok Mandɛm ábhíŋɨ́ yí ámbák nkoŋɔ Yesu. 21 Mbák ɔchí nyaka chí nsɛm mpok Mandɛm ábhíŋɨ́ wɔ́, ɛyɔ éké sɔŋɔri nti ɛnɛ amɛm. Mbák ɔbhɔŋ mbi bɛkʉ bé ókɛ́ pɛrɛ bhák nsɛm, dɔ́k ambɨ. 22 Bǎké ghɔkɔntik bɛ nsɛm anɛ Mandɛm ábhíŋɨ́ apɛt apú nsɛm bɛsí Mandɛm. Mbɔnyunɛ abhat mmʉɛt nɛ Yesu Acha, nɛ apɛt apú ndŭ kɛsɛmé bɛbʉ́. Nɛ mmu anɛ ápú nsɛm fá amik, ndŭ Mandɛm abhíŋɨ́ yí, arɔp chí nsɛm Yesu Kristo. 23 Mandɛm aku bhe nɛ bɛyă nkáp aférɛ́ ndŭ kɛsɛm. Bărɔp chí basɛm Yesu Kristo. Bǎképɛrɛ kʉ yɛ mmʉɛt eyɛka basɛm ntá bŏ mmik. 24 Bŏma, éri yɛ bé yĕntikɨ mmu ywɛká ándók ambɨ bɛbhak ndu nte anɛ yí áchí nyaka mpok Mandɛm ábhíŋɨ́ yí.

Bakwăy bho nɛ mánkwésé

25 Ɛnyiŋ ɛné mĕghati bhe néne éyíŋɨ́ bakwăy bho nɛ mánkwésé. Puyĕ chí ɛnyiŋ ɛné éfú ntá Yesu Acha. Nchí ghati bhe chí ɛnyiŋ ɛné nkáysí. Kɛ bǎbhɔŋ bɛghok mé mbɔnyunɛ nchí mmu anɛ nchí rɛm ndak mángók, nɛ ntí bé Yesu Acha achí nɛ mɛ. 26 Béyíŋɨ ɛsɔŋɔri ɛné échí ndŭ mpok anɛ, nchí rɛm bé mmu anɛ áchí ndŭ mmʉɛt mmʉɛt ɛyi, ámbák mbɔ ɛnyŭ áchí. 27 Mmu ywɛka anɛ ábhóŋɔ́ ngɔ́ré, áké rɔ yí. Anɛ ábhɨ́kɨ́ bhóŋ ngɔ́ré, áké nu bébháy ngɔ́ré. 28 Kɛ mbák mmu ywɛká abhay ngɔ́ré, abhɨ́kɨ́ kʉ bɛbʉ́. Nɛ mbák mónkwɛn ngɔ́ré abhay nném, abhɨ́kɨ́ kʉ bɛbʉ́. Kɛ dinɨ́ ká bé bŏ abhɛn bábhày nɛbhay bábhɔ̀ŋ bɛyă ɛsɔŋɔri fá amik, nɛ nchí yáŋ chí bɛkʉ bɛ bǎké chwe ndŭ ɛsɔŋɔri. 29 Bŏma, ɛnyiŋ ɛné mĕyáŋ mǎndíŋɨ́ chí bɛ manywɔp anɛ Mandɛm áchyé bhɛsé ábhɨ́kɨ́ pɛrɛ yá. Ɛyàŋ yɛ bé bébhó néne, yĕntikɨ mmu anɛ ábháy ngɔ́ré ámbák mbɔ mmu anɛ ábhɨ́kɨ́ bhóŋ ngɔ́ré. 30 Nɛ bŏ abhɛn báchí ndŭ nɛdĭ kɛbhɔ babhɔŋ bɛbhák mbɔ bŏ abhɛn bápú ndŭ nɛdĭ kɛbhɔ. Nɛ yĕntikɨ mmu anɛ maŋák áchí nɛ yí, ámbák mbɔ mmu anɛ

maŋák ápú nɛ yí. Nɛ yɛ̌ntikɨ mmu anɛ ákù mɛnyiŋ, ámbák mbɔ mmu anɛ ábhíkí bhóŋ mɛnyiŋ. 31 Nɛ bo abhɛn bábhóŋɔ́ ɛnyiŋ bɛkʉ nɛ mɛnyiŋɨ́ mmik, báké noko mɛnyiŋ ɛbhɔ, mbɔnyunɛ mmikɨ nɛ ǎfʉɛrɛ fʉɛt nɛ mɛnyiŋ ɛbhi mɛnkɛm.

32 Mbíkí yáŋ bɛ mǎmbóŋ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛsɔŋɔri batɨ yɛka amɛm. Mmʉ̌ anɛ ábhíkí bháy ngɔrɛ́, afyɛ́ ntí ndu bɛkʉ bɛtik Acha Yesu, nɛ ǎkaysi bɛkʉ́ chí mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛkʉ Mandɛm ambɔŋ maŋák nɛ yi. 33 Kɛ nkaysi mmu anɛ ábháy ngɔrɛ́ ǎbhák chí ndʉ̌ mɛnyiŋɨ́ mmik. Ayaŋ bɛkʉ chi mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛkʉ ngɔrɛ́ ywi ámbóŋ maŋák nɛ yi. 34 Mmu wu ǎbhóŋ yɛ chí batɨ ápáy. Mónkwɛn ngɔrɛ́ nɛ baghɔrɛ́ bachak abhɛn bábhɨkɨ bhóŋ manɛm bafyɛ́ ntí chí ndʉ̌ bɛtik Acha Yesu. Yɛ̌ntikɨ mmu wap ǎyaŋ béchyɛ ntɨ nɛ mmʉɛt nkɛm chí ntá Mandɛm. Kɛ nkaysi ngɔrɛ́ anɛ ábháy nném, ǎbhák chí ndʉ̌ mɛnyiŋ mmik, nɛ ǎyáŋ bɛkʉ chí mɛnyiŋ ɛbhén békʉ nném aywi ambɔŋ maŋák nɛ yi. 35 Nchí rɛm mɛnyiŋ ɛbhɛn ndu bɛkwak bhe, puyɛ̌ chi ndu bɛchɛt bhé mbi. Nchí yaŋ chi bɛkwak mǎnkó ndʉ̌ mbi anɛ́ achi chak nɛ bɛ yɛ̌ntikɨ mmʉ̌ ywɛka ankʉ bɛtik Acha nɛ ntɨ nɛmɔt.

36 Béyíŋɨ mmʉ̌ anɛ átí bɛbhay ngɔrɛ́, mbák aghɔ bɛ abhɔŋ bɛbhay ngɔrɛ́ ndʉ̌ bɛyǎ ɛkwak béchí yi antɨ nɛ apu kway bɛkɛm mmʉɛt, nɛ mpok ǎfʉɛ̀t, érɨ bé ámbáy ngɔrɛ́. Bɛbʉ́ bɛpu arɛ. 37 Kɛ mbák mbɔ̌ŋ mbakanɛm akʉ ntɨ ɛni bé yí apú pɛrɛ bháy ngɔrɛ́ anɛ yí átí, nɛ ǎkwáy békém mmʉɛt, nó akʉ sayri ndʉ̌ ábhíkí bháy ngɔrɛ́. 38 Ɛchí yɛ́ bé mmu anɛ ábháy ngɔrɛ́ anɛ yí átí, akʉ sayri. Kɛ mmu anɛ áchókó kɛbháy ngɔrɛ́, akʉ ɛnyiŋ ɛné érí échá. 39 Ngɔrɛ́ abhɔŋ bɛbhák nɛ nném aywi tɛ ndiɛrɛ nɛwú. Kɛ mbák nném agu, abhɔŋ ngǎngaŋ bébháy yɛ̌ntikɨ mmu achák anɛ yí ákóŋɔ́. Kɛ mmu wu abhɔŋ bɛbhak chí mmu anɛ áchí nkoŋo Yesu Acha. 40 Kɛ ndʉ̌ nkáysí ya, ɛrɨ ɛcha bɛ ngɔrɛ́ anɛ nném éywi ágú anchɔkɔ ɛnyu ɛyɔ, yi kɛ bhay nném. Nɛ mɛ nnókó bé Ɛfóŋɔ́ Mandɛm kɛ̌ áchyɛ́ mé nkaysi anɛ.

8

Nɛnyié mandɛm nsé

1 Néne, béyíŋɨ ɛnyiŋ ɛné bǎsíŋɨ́ ɛ̌ti nɛnyíé bɔmandɛm nse, ɛnyiŋ ɛné mbóŋɔ́ bégháti bhe chí bɛ échí tɛtɛp mbɔ ɛnyʉ̌ bǎrémé bɛ, “Bɛsé mankɛm sérɨŋɨ́ ɛnyiŋ.” Kɛ ɛnyʉ̌ nɛrɨŋɨ́ ɛnɔ nékʉ̀ mmu anjoŋ nɔkɔ mmʉɛt. Ɛnyiŋ ɛné échyè bʉ̌ nkwɔ́ Yesu bétáŋ chí ɛkoŋ. 2 Mmu anɛ ákáysí bé arɨŋɨ́, ǎtɔ̀ŋ chí bé abhíkí rɨŋɨ mɛnyiŋ ɛbhɛn Mandɛm áyàŋ yí ándɨ́ŋɨ́. 3 Kɛ mmʉ̌ anɛ akoŋ Mandɛm kɛ Mandɛm árɨŋɨ mbɔ aywɪ̀ mmu.

4 Béyíŋɨ nɛnyíé ɛnɛn báchyɛ ntá bɔmandɛm nse, bɛsé mankɛm sérɨŋɨ́ bé mandɛm nsé apu yɛ̌nyiŋ nɛ abhíkí bhóŋ nɛpém. Mandɛm amɔt kɛ achi, achák ápú. 5 Mɛnyiŋ béchí amfay, béchák béchí fá amik ɛbhén bo básɔ̀t mbɔ bɔmándém. Bɛyǎ mɛnyiŋ béchí ɛnyuyɔ nɛ mbɔk bho básɔ̀t bɔ mbɔ bafɔ bhap. 6 Kɛ ntá yɛsɛ, sérɨŋɨ bɛ Mandɛm amɔt kɛ áchí. Yi chí Ɛta nɛ yi kɛ ághókó yɛ̌ntikɨ ɛnyiŋ. Aghókó bhɛsɛ bɛ sémbák bʉ̌bhi. Yesu Kristo Acha achí nkwɔ chi amɔt. Mandɛm afʉɛré ntá yi kɛ ǎghoko yɛ̌ntikɨ ɛnyiŋ, nɛ nɛpém ɛnɛsɛ néfù chi ntá yi. 7 Kɛ yɛ̌ndu sérɨŋɨ́ bé mandɛm nsé abhíkí bhóŋ nɛpém, mbɔk bho báchí ndʉ̌ nkwɔ́ ywɛsé abhɛn bábhíkí rɨŋɨ nɔ. Mpok mányɪ̀è nɛnyíé mandɛm nsé, ébhàk amɛm batɨ yap chí mbɔ bɛ bɔmandɛm nsé chí bɔmándém abhɛn bábhóŋɔ́ nɛpém tɛtɛp. Nɛ ndʉ̌ bábhíkí re sɛnɛ ndʉ̌ mbi Mandɛm, bákàysi bé nɛnyíé mandɛm nsé néchɔŋti bó bɛsí Mandɛm. 8 Ɛchí tɛtɛp bé nɛnyíé népú kwáy bɛkʉ bɛsé sembák kékwót nɛ Mandɛm. Mbák sényɪ̀ɛ nɛnyíé, ɛyɔ épú kwak bhɛsé. Nɛ mbák sébhíkí nyié nɛnyíé, ɛyɔ épú kʉ bhɛsé yɛ̌nyiŋ. 9 Bǎbhɔŋ ngǎngaŋ ményié yɛ̌ntikɨ ɛnyiŋ ɛné bǎkóŋɔ́. Kɛ sɔt ka mpok bé bǎké kʉ mmu anɛ ábhíkí re sɛnɛ ndʉ̌ mbi Mandɛm ánkwén ndʉ̌ bɛbʉ́ ɛ̌ti ɛnyiŋ ɛnɛ mányɪ̀ɛ. 10 Sénsót bé mmu anɛ ábhíkíre sɛnɛ ndʉ̌ Ɛyɔŋ Mandɛm aghɔ wɔ mmu órɨŋɨ́ mɛnyiŋ ɛbhɛn ndʉ̌ óchí amɛm ɛket mandɛm nsé ónyɪ̀ɛ nɛnyíé. Wɔ ɔrɨŋɨ́ bé ɛyɔ épú kʉ yɛ̌nyiŋ. Kɛ ɔkáysí bé épú kʉ yi ánkwén ndʉ̌ ntá anɛ mɛnyiɛ nɛnyíé ɛnɛn bachyɛ ntá mandɛm nsé? Mbák émfákárí nɔ, épú chɔŋti ntɨ ɛni amɛm bɛsí Mandɛm? 11 Nɛ ɛnyiŋ ɛné wɔ mmu órɨŋɨ́ ɛnyiŋ ókʉ́, énchɔŋti nɛpém mmu anɛ ábhíkí re sɛnɛ ndʉ̌ mbi Mandɛm. Kɛ ókɛ́ ghɔkɔntik bé yí wu chí ntɨ manɔ anɛ Kristo ágú ɛ̌ti yi nkwɔ́. 12 Diŋɨ́ yɛka bé, mbák mmu ákʉ́ ntɨ mmu nkwɔ bɛbʉ́, anchɔŋti ntɨ ɛni ɛnɛn nɛbhɨkɨ re taŋ amɛm, nó ákʉ́ Kristo nkwɔ bɛbʉ́. 13 Ɛ̌ti yɔ, mbák nɛnyíé ɛnɛn ményɪ̀ɛ nɛbhɔŋ bɛkʉ ntɨ mmu nkwɔ ánkwɛn, chɔŋ mkpík ndɔ mɛnyiɛ nnya ndu nɛpém ɛna, tɛ̌ndu mpu yaŋ bɛkʉ ntɨ mmu nkwɔ ankwɛn.

9

Bɛtikí mʉ̌nto Yesu nɛ ɛnyʉ̌ bábhóŋɔ́ békém yi

1 Mbíkí bhóŋ bɛtaŋ bɛkʉ yɛ̌ntikɨ ɛnyiŋ ɛné méyàŋ bɛkʉ kɛ? Mpú mʉ̌nto Yesu Kristo? Mbíkí ghó Yesu Kristo Acha ywɛsɛ nɛ amík kɛ? Pú bɛtik ɛbhá kɛ bɛkʉ bǎchí bakoŋo Acha? 2 Yɛ̌ émbak chí bé bo báchák bábhíkí ka bé nchí mʉ̌nto Yesu Kristo, be bǎríŋɨ́ bɛ nchí mʉ̌nto Yesu. Nɛbhat anɛ bǎbhárɛ́ mmʉɛt nɛ Yesu Acha, ǎtɔ̀ŋ bé nchí mʉ̌nto

ywi tɛtɛp. 3 Mɛnyiŋ ɛbhɛn mbóŋɔ́ béghati bɔ̌ abhɛn bárɛ̀m bɛ mɛmpú mʉ̌nto Yesu chí bɛ 4 bɛsɛ́ bɔ̌nto sɛpú bo abhɛn sɛkway mɛnyiɛ, sɛnyu mɛnyiŋ ɛbhɛn bǎchyɛ̀ wu bhɛsɛ ɛ̌ti bɛtik ɛbhén sékʉ̀ kɛ? 5 Bɛsɛ́ sébhíkí́ bhɔŋ ngǎngaŋ bɛbhay baghɔ́ré bɛ yɛ̌ntiki mmʉ̌ ywɛsɛ ánkó nókó nɛ ngɔ́ré anɛ achi nti mmu nkwɔ, mbɔ bɔ̌nnɔ Yesu Acha nɛ mbɔ Séfas nɛ bɔ̌nto bachak? 6 Kɛ chí ndiɛrɛ Banábas nɛ mɛ kɛ séchí bɔ̌nto abhɛn sébhóŋɔ́ bɛkʉ bɛtik nɛ amó yɛsɛ́ kɛ sémbóŋ nɛnyíɛ́ ménYiɛ́? 7 Ntiki mmu ábhák ntɛmɛ́ nɛnu kɛ kɛchyɛ yí nkáp nɛ mɛnyiŋ bɛchák? Ntiki mmu ábhɔ̀ŋ nki kɛ yí kɛbhóŋ bɛtaŋ bésɔt nɛnyíɛ́ ɛnɛn yí áférɛ́ aré anyiɛ? Ntiki nchiki mpɔŋ abhíkí́ bhóŋ bɛtaŋ ménYú nébhɨ̄ mpɔŋ?

8 Ɛnyiŋ ɛnɛ ndémé puyɛ̌ chí nkaysi bɔ̌ mmik. Pú ɛnyiŋ érɛ́ émɔt kɛ ɛbhé Mandɛm érémé? 9 Nɛ básiŋ ndʉ̌ bɛbhé Moses bɛ, “Mpok anɛ mpɔŋ ákʉ̀ bɛtik ɛbhi, bábhíkí́ bhóŋ bégwɔ́t nnyu ywi bé áké nyié mbwɔt anɛ yɔ áyàti bɛ amfu ndu bɛkwɔp.” Mandɛm arɛm ɛnyiŋ ɛnɛ chí ɛ̌ti mpɔŋ kɛ? 10 Pú Mandɛm arɛm ɛnyiŋ ɛnɛ chí ɛ̌ti yɛsɛ́? Tɛtɛp, básiŋ yó amɛm Ɛkáti Mandɛm chí ɛ̌ti yɛsɛ́ mbɔnyunɛ éri bé mmu anɛ ákwáŋá nki nɛ mmu anɛ áférɛ́ nɛnyíɛ́ ɛbhi mámbáká nti bé báchyɛ̀ bɔ́ ɛnap nɛnyíɛ́, ndʉ̌ ɛnɛn bɔ báférɛ́ ɛbhi. 11 Séghátí bhe Ɛyɔŋ Mandɛm mbɔ mmu ăpɨ̀ mbwɔt ɛbhi. Ɛbɛp bɛ bɛ̌ bho bǎbhɔ̀ŋ nsáy ndʉ̌ bɛtik ɛbhɛsɛ mănchyɛ bhɛsɛ nɛnyíɛ́ nɛ mɛnyiŋ bɛchak kɛ? 12 Mbák bǎchyɛ̀ bo báchák nɛnyíɛ́, pú bɛsɛ́ sébhɔŋ bɛtaŋ bébhɛp be mɛnyiŋ écha bo bachak abhɔ?

Yɛ̌ nɔ, sébhíkí́ bhɛp be mɛnyiŋ mbɔ ɛnyu sébhóŋɔ́ bɛbhɛp. Séká yɛ̌ntiki ɛnyʉ̌ ɛsɔŋɔri. Ɛyɔ éri ntá yɛsɛ́ échá békʉ ɛnyiŋ ɛné ékwày bɛchɛt be mbi bɛyiŋi Mbok Ndíndí́ Kristo. 13 Bǎbhíkí́ riŋi bé bɔ̌ abhɛn bákʉ̀ bɛtik amɛm ɛkɛrákap Mandɛm, nɛnyíɛ́ ɛnap néfù chí aré? Nɛ bɔ̌ abhɛn báwày nnya ɛné bo bátwɔ̀ nɛ yó mbɔ akap, bábhɔ̀ŋ nɛnyíɛ́ ndu nnya ɛné bó báwày? 14 Ɛchí ɛnyu émót mbɔnyu Yesu Acha arɛmɛ bɛ, “Nɛnyiɛ́ mmu anɛ ághàti Mbok Ndíndí́ nébhɔŋ bɛ́fú ntá bo abhɛn Mbok Ndíndí́ anɛ yi aghati bho áyɛ̀t bhɔ.”

15 Yɛ̌ndu échí nó, mbíkí́ rɛm bé mănkwák mɛ nɛ yɛ̌nyiŋ. Nɛ mpú síŋ ɛkáti ɛnɛ ndu békʉ mănto mɛ mɛnyiŋ. Ɛchí sayri bɛ ngú ɛsɔŋɔri échá mɛ bɛbhɛp bé mɛnyiŋ. Mbíkí́ yáŋ yɛ̌ mmu ankʉ nképɛrɛ dɛp awó anti bɛ méghàti bho Mbok Ndíndí́ nkɛbhép bɔ mánkwák mɛ. 16 Puyɛ̌ béghati bho Mbok Ndíndí́, kɛ ákʉ̀ mɛ mpányu, mbɔnyunɛ ɛyɔ chí bɛtik ɛbhén Mandɛm arɛmɛ bɛ mɛmbɔŋ bɛkʉ. Nɛ mbák mbíkí́ ghati bho Mbok Ndíndí́, ébèp ntá ya éncha! 17 Mbɔ mɛmbɔŋ kɛ̌ njábhé bɛtik ɛbhɛn, mbʉ́ éri bé bo mánchyé mé akap ndʉ̌ bɛtik ɛbhá. Kɛ mɛ̌kʉ̀ chí bɛtik ɛbhén Mandɛm ayabhɛ mɛ, afyé bhó amɔya, nɛ mbɔŋ bɛkʉ bhɔ. 18 Nsáy ya achí yé bé yi ndʉ̌ bɛtik ɛbhɛn? Nsáy ya achí chí maŋák amɛn mbɔŋɔ bégháti bho Mbok Ndíndí́ ndéndɛm, nkɛ yáŋ nsáy anɛ ngati Ɛyɔŋ Mandɛm ábhóŋɔ́ bébhɔŋ.

19 Mmu anɛ nchí nsɛm nta yi apú. Yɛ̌ nó, mɛmbɔŋ nkʉ mmʉɛ́t ɛya nsɛm ntá yɛ̌ntiki mmu ndʉ̌ nchí yaŋ békwák bɛyǎ bo mántwɔ́ ntá Yesu Acha. 20 Mpok nchí nɛ bo Israɛl, nchí bhák mbɔ mmu Israɛl ndʉ̌ nchí nu békwák bhó mánsíkínti nɛ Yesu. Mpok nchí bhák nɛ bɔ̌ abhɛn bákɔ̀ŋɔ bɛbhé Moses, nchí bhák mbɔ bhɔ yɛ̌ndu mpú anten bɛbhé Moses, ndʉ̌ nchí nu bɛkʉ bó mántwɔ ntá Yesu Acha. 21 Mpok nchí bhak nɛ bɔ̌ abhɛn bápú bo Israɛl nchí kʉ mɛnyiŋ chí mbɔ mmu anɛ ápú koŋo bɛbhé Moses, ndʉ̌ nchí nu békwák bó mántwɔ ntá Yesu Acha. Ɛnɛ ébhíkí́ tóŋ bé mpú bhʉɛrɛ bɛbhé Mandɛm. Ɛbhé Yesu Kristo achyɛ kɛ̌ nchí koŋo. 22 Mpok nchí bhák nɛ bɔ̌ abhɛn bábhíkí́ re sɛnɛ ndʉ̌ mbi Mandɛm, nchí bhak mbɔ bhó ndʉ̌ nchí nu békwák bó mántwɔ ntá Yesu Acha. Nká bɛbhak yɛ̌ntiki ɛnyiŋ ntá bɔ̌ mankɛm, ndʉ̌ nchí nu bébhóŋ yɛ̌ntiki mbi békwák bó mántwɔ ntá Yesu Acha, yi ámpémé bhó. 23 Nchí kʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛnkɛm chí bé Mbok Ndíndí́ ɛ̌ti Yesu Kristo ántáká mbǎnkɛm, nɛ bé Mandɛm ánjét mé nkwɔ nɛ bɛri ɛbhɛn bo abhɛn bákɔ̀ŋɔ Mbok Ndíndí́ bábhɔ̀ŋ.

24 Bǎké ghɔkɔntik bɛ mpok bɛjɛt ntiɛt, bɛyǎ bo bájɛ̀t, kɛ ndiɛrɛ mmu anɛ ájéré áchá bati kɛ̌ ábhɔ̀ŋ akap. Nchí ghati yɛ bhe bé mamfyé bɛtaŋ bɛjét ntiɛt ɛnyu ɛnɛ bákway bébhóŋ akap. 25 Yɛ̌ntiki mmu anɛ átoŋti mmʉɛt ndu bɛjɛt ntiɛt anɛ bɛbhɔŋ akap, ǎkɛm mmʉɛt ndʉ̌ yɛ̌ntiki ɛnyiŋ. Bákʉ̀ nɔ ndu bɛbhɔŋ akap anɛ átàt ánchɔŋti. Kɛ akap anɛ sénù bɛbhɔŋ, chí akap anɛ ábhak mpoknkɛm. 26 Ɛ̌ti yɔ kɛ̌ nchí jɛt téé bérɔŋ ndʉ̌ ngwɛnti. Mpú mbɔ mmu anɛ áté bédép ɛ̌kwɔ́t nɛ nti, kɛ andɔ yí, andɛp nɔkɔ chí mbʉ́ép. 27 Kɛ nchí dɛn mmʉɛt nɛ yɛ̌ntiki ɛnyʉ̌ ɛsɔŋɔri bɛ mbóŋ mbi bɛkɛm mmʉɛt ndʉ̌ yɛ̌ntiki ɛnyiŋ. Nchí yaŋ bɛ ndʉ̌ ngwɛnti, Mandɛm akɛ rɔ mɛ ansɛm, mɛ mmu ngati bho Mbok Ndíndí́, ansɔt bo báchák.

10

Sɔt ka mpok nɛ ɛnyiŋ ɛné ɛfákárí nyaka nɛ bo Israɛl

1 Bɔ̌ma, mbíkí́ yaŋ mǎngɔ́kɔntik ɛnyiŋ ɛnɛ ɛfákárí nyaka nɛ bachɨ̄mbi bhɛsɛ mpok bákɔ̀ nɛ Moses amɛm baso. Mandɛm akʉ ɛkpɔkɔ́ nɛbhaŋ ékúti bhɔ, Manyu Chu akɔrɛ bɛbhe bépáy bákɔ́ amik bápé bárɔ́k ɛbhe échák. 2 Ɛbhák chí mbɔ bájwítí bhɔ́ amɛm nɛbháŋ nɛ amɛm Manyu, bé mámbat mmʉɛt nɛ Moses mʉ̌nti wap. 3 Bɔ́ mankɛm báré nyié nkúbhé nɛnyíɛ́ maknkay ɛnén néfù ntá Mandɛm. 4 Nɛ bɔ mankɛm mányú

nkúbhé manyiɛp maknkay amɛn áfù ntá Mandɛm. Nkúbhé manyiɛp méré kɛ̌ bó mányú mbɔnyunɛ manyiɛp amɛn áfú ndŭ sɛtárébhé ɛsén sékɔ̀ nyaka nɛ bhɔ kɛ̌ mányú. Nɛ sɛtárébhé ɛsɔ sébhák Kristo. 5 Yĕndu bághó mɛnyiŋ ɛbhɔ nɔ Mandɛm ákù ntá yap, bɛyă ɛbhap báré kʉ chí mɛnyiŋ ɛbhén bɛkʉ Mandɛm ámbé ntɨ nɛ bhó. Ɛ̀ti yɔ, bɛyă bhap bágú amɛm baso, bɛrɛnɛ bhap bérɔ́p arɛ́, mbăŋ nɛ mbaŋ.

6 Mɛnyiŋ ɛbhɛn béfákárí nyaka nɛ bachĭmbɨ bhɛsɛ́ chí bé ménsémtí nɔ́kɔ́ bhɛsɛ bɛ sékɛ́ ŋwaka bɛkʉ bɛbéptí mɛnyiŋ mbɔ bɔ́. 7 Nɛ bằkɛ́ koŋɔ bɔmandɛm nsé mbɔ ɛnyŭ mbɔk ɛyap bákù nyaka, nkúbhé mbɔ ɛnyu básíŋ́ amɛm Ɛ́káti Mandɛm bɛ, “Bo báchókɔ ndŭ ɛpa mányiɛ, mányú, báfáte bábhɛn bɛpɔ̀ babhɛn épúsí.” 8 Sébhíkí́ bhóŋ béchwé ndŭ barak épúsí mbɔ ɛnyŭ mbɔk ɛyap bákù nyaka, ékʉ́ nká bo ɛsa nsɛm érát (23000) ndŭ nkwɔ́ wap bágú ndŭ nywɔp némɔ́t. 9 Sébhíkí́ bhóŋ mémɔ́ Acha mbɔ ɛnyŭ mbɔk ɛyap bákù nyaka, ékʉ́ Mandɛm ató nnyɔ́, nɛ nnyɔ́ ɛre waytí bɔ́. 10 Nɛ sékɛ́ bhak bŏ ɛnywíntí mbɔ ɛnyŭ mbɔk ɛyap báchí nyaka, ékʉ́ ángɛl nɛwú anaŋa bho. 11 Mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛnkɛm, ɛbhén béfákárí nyaka ntá bo Israɛl, béchí chí bɛriŋ ntá bo báchák. Kɛ ntá yɛsɛ, básiŋ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛ ménsémtí nɔ́kɔ́ bhɛsɛ bé yĕntikɨ mmu ánsɔ́t mpok nénɛ, ɛné ngwɛnti mmɨk arɔbhɛ kɛkwɔt. 12 Yĕntikɨ mmu anɛ ákáysí bé atéé sayri, ánsɔ́t yɛ mpok bé ákɛ́ kwén. 13 Kɛ diŋ́ ká bɛ yĕntikɨ nɛmɔ ɛnɛn nétéméríí mmu ywɛka, chí ɛnyŭ nɛmɔ ɛnén nénáŋ nétéméríí bo báchák nkwɔ. Mandɛm apú nɔ́k bɛbhʉrɛ bariɛp ami, nɛ apú kwáy bɛrɔ yĕ nɛmɔ néntwɔ́ ntá mmu ywɛka ɛnɛn nɛtaŋa nɛcha yi. Mpok nɛmɔ nétwɔ́ ntá mmu ywɛka, Mandɛm ătɔŋ yi mbi bé yi ántaŋ ancha nɛmɔ ɛnɔ, ante kpirí kɛ kwɛn.

14 Abhɛn ɛkɔŋ, ndŭ échí nɔ́, bằkɛ́ fyɛ́ yɛ́ amɔ ndŭ barak mandɛm nsé. 15 Bằchí bŏ abhɛn bábhóŋɔ́ kɛboŋ. Bĕ bábhɔŋ mănjíŋ́ bɛghɔ mbák ɛnyiŋ ɛné mérèm épú tɛtɛp. 16 Mpok sényĭɛ nɛnyíɛ Acha, sésɔ̀t nkóp mmɛm sénchyɛ bakak ntá Mandɛm, bɛsé mankɛm sényú. Nɛkʉ anɛ sékù nɔ́, pú séchèm mmʉɛt nɛ batɨ ndŭ manoŋ Kristo? Nɛ mpok sébɔkɔti brét sényĭɛ, pú séchèm mmʉɛt nɛ batɨ ndŭ mmʉɛt Kristo? 17 Ɛkpɔkɔ́ brét émɔt kɛ ɛchí. Yĕndu bɛsé séyá, séchí mmʉɛt amɔt, mbɔnyunɛ bɛsé mankɛm sényĭɛ chi brét érɛ amɔt. 18 Yiŋ́ ká bo Israɛl, báwày nnya mánchyɛ mbɔ akap ntá Mandɛm. Pú bo mankɛm abhɛn mányĭɛ̀ nnya yɔ báchèm mmʉɛt nɛ Mandɛm amfay ɛfɛmɛ akap ndŭ akabhɛ wu? 19 Mbŏŋ ɛnyiŋ ɛné mĕyáŋ bɛkʉ mằndíŋ́ chí yí? Chí bé mandɛm nsé ané bŏ abhɛn bábhíkí́ riŋɨ Mandɛm báchyè akap nta yi abhɔŋ bɛtaŋ kɛ? Kɛ chí bé nnya ɛné báchyè mbɔ akap ntá mandɛm nsé ɛcha nnya échák? 20 Wáwák! Ɛnyiŋ ɛnɛ mĕyàŋ bɛkʉ mằndíŋ́ chí bɛ akap ané bŏ abhɛn bábhíkí́ riŋɨ Mandɛm báchyè, báchyè chí ntá bɛfóŋɔ́ bɛbúbɛbʉ, puyĕ chí ntá Mandɛm. Nɛ mpú yáŋ mănchém mmʉɛt nɛ bɛfóŋɔ́ bɛbúbɛbʉ. 21 Bằpú kwáy bɛsɔt nkóp Acha mănjibhiri mmʉɛt mănyú nɔkɔ mmém bɛfóŋɔ́ bɛbúbɛbʉ. Nɛ bằbhikɨ bhɔŋ ménɨyié nɛnyíé Acha, mănjibhiri mmʉɛt mányĭè nɔkɔ nɛnyíé bɛfóŋɔ́ bɛbúbɛbʉ. 22 Kwáé! Bằyàŋ bɛkʉ bɛbĕntí Mandɛm mémbák nɛ bhɛsé mbɔ ɛnyŭ bo Israɛl bákú nyaka? Bằkáysí bé sétaŋ séchá Mandɛm kɛ́?

23 Bằrèm bé bábhɔŋ ngăngaŋ bɛkʉ yĕntikɨ ɛnyiŋ. Kɛ puyĕ yĕntikɨ ɛnyiŋ kĕ ékwàk mmu. Nɛ bằrèm bé bằbhɔŋ ngăngaŋ bɛkʉ yĕntikɨ ɛnyiŋ, kɛ puyĕ yĕntikɨ ɛnyiŋ kĕ ékwàk mmu ántáŋ ndŭ barak Mandɛm. 24 Yĕ mmŭ ywɛka ákɛ́ kʉ ɛnyiŋ ɛné ékwák yí aywĭntí. Mmu ywɛká apɛrɛ́ kú ɛnyiŋ, ánkú chí ɛnyiŋ ɛné ékwàk bo báchák nkwɔ́.

25 Bằkwày ménɨyié yĕntikɨ nnya anɛ bátĭ ɛsié, kɛbhép mbák chí nnya anɛ báchyé mbɔ akap ntá njŏ fú. Ɛbhíkí́ rɨ bɛ mănkú ɛnyiŋ ɛné échɔŋti batɨ yɛka amɛm. 26 Nchí rɛm nɔ́ mbɔnyunɛ básiŋ amɛm Ɛ́káti Mandɛm bɛ, “Mandɛm kĕ ábhóŋɔ́ mmɨk, nɛ mɛnyiŋ mɛnkɛm ɛbhén béchí aré.” 27 Mbák mmu anɛ ápú nkoŋɔ Yesu ámbíŋ́ mmu ywɛká ɛkɛt ɛyi ndŭ nɛnyíé, nɛ mmu wu anka bérɔ́ŋ, ánáŋ ándók, ányiɛ́ yĕntikɨ ɛnyiŋ ɛné bábhúré yí bɛsí. Ákɛ́ bhɛp mbák chí nɛnyíé ɛnɛn báchyé mbɔ akap ntá njɔfú. Ɛbhíkí́ rɨ bɛ yi ankʉ ɛnyiŋ ɛnɛ ɛkway bɛchɔŋti ntɨ ɛni amɛm. 28 Kɛ mbák bághátí wó bɛ, “Nɛnyié ɛnɛn chí nɛnyíé mandɛm nsé”, kénɨyié nɔ́. Nékwày béchóŋti ntɨ mmu wu amɛm. 29 Mpú rɛm nɔ chí ĕti ntɨ mmu ywɛká. Nchí rɛm chí ĕti ntɨ mmu achák wu. Mmu ăkway bérém bɛ, “Ndaká yí ɛnyiŋ ɛné échɔ̀ŋti ntɨ mmu achák amɛm ébhóŋɔ́ békaŋ mɛ bɛkʉ ɛnyiŋ ɛné mbɔŋ ngăngaŋ ndŭ mmʉɛ́t ɛya?” 30 Mbák mĕchyè Mandɛm bakak kɛ nnyié nɛnyíé ndaká yí mmu ábhóŋɔ́ béchóŋti nnyén ɛna? 31 Nchí ghati yɛ bhe bɛ yĕ mmŭ ywɛka ănyĭɛ chí nɛnyíé, yĕ ɛnyiŋ kĕ yí ányù, abhɔŋ bɛkʉ yɔ́ ɛnyu ɛné bo bághɔ̀ mánchyɛ Mandɛm kɛnókó. 32 Yĕntikɨ mmŭ ywɛka abhɔŋ bébhʉrɛ nɛpém ɛni ɛnyu ɛné népú chyɛ mmu áchák ɛsɔŋɔri ndŭ ɛni nɛpém, Yĕ chí mmu Israɛl, yĕ chí mmu anɛ ápú mmu Israɛl, nɛ yĕ chí bŏ nkwɔ́ Mandɛm. 33 Mɛmbɔŋ nchí kʉ ɛnyu yɔ. Nchí nu chí bé yĕntikɨ mmu ámbóŋ maŋák nɛ yĕntikɨ ɛnyiŋ ɛné mékù. Mpú kʉ chí ɛnyiŋ ɛnɛ mɛmbɔŋ nkóŋɔ́ nɛ ɛné érí ntá ya. Mɛnyiŋ ɛbhɛn bérí ntá bo bachak kĕ mékù, mbɔnyunɛ nchí yaŋ bɔ mántwɔ ntá Mandɛm bɛ yi ampɛmɛ bhɔ.

11

1 Ŋɔkɔ́ ká ɛpiŋ ɛya, mbɔ ɛnyŭ mĕŋɔ̀kɔ ɛpiŋ́ Kristo.

Ɛnyŭ bo bábhóŋ́ɔ́ bɛbhak ndŭ mpok nɛnikímʉɛt

2 Nchí bítí bhe tontó bé bǎkaysi mɛ
ndŭ yĕntiki ɛnyiŋ nɛ bǎkòŋɔ sayri mɛnyiŋ
ɛbhɛn ntóŋɔ́ bhe. 3 Kɛ ɛnyiŋ échí ɛné
mĕyáŋ mǎndíŋ́í. Kristo achí mŭnti yĕntiki
mbakanɛm, mbakanɛm achí mŭnti ngɔré
aywi, nɛ Mandɛm achí mŭnti Kristo.
4 Mbakanɛm anɛ yĕ ǎnìk chí mmʉɛt yĕ ăghati
chí bho mɛnyiŋ ɛbhɛn béfú ntá Mandɛm,
mbák ăkʉ̀ nɔ ntí kútí, nɔ apú chyɛ Kristo
mŭnti ywi kɛnókó. 5 Nɛ ngɔré anɛ, yĕ ǎnìk
chí mmʉɛt yĕ ăghati chí bho mɛnyiŋ ɛbhɛn
béfú ntá Mandɛm, mbák ăkʉ̀ nɔ kɛkuti ntí,
nó apu chyɛ mŭnti ywi kɛnókó, nɛ achí
ɛnyumɔt mbɔ ngɔré anɛ ámú ntí. 6 Mbák
ngɔré apú yaŋ bɛkuti ntí, ámkpik andɔk
mamu wu. Kɛ tĕndu mému ntí chí ɛnyiŋ́í
ntíanwɔ́p ntá ngɔré abhɔŋ yé bɛkuti ntí.
7 Mbakanɛm ábhíkí́ bhóŋ békúti ntí ndŭ
mpok nɛnikímʉɛt tĕndu Mandɛm ághókó
mbakanɛm bɛ ámbák mbɔ yímbɔŋ ndŭ
bɛyă babhi. Mbakanɛm abhɔŋ bɛkʉ́ bo
mangó mɛnwɔp Mandɛm, kɛ ngɔré ătóŋ chí
mɛnwɔp ɛbhɛn nném ywi. 8 Bĕ băríŋ́í bé
mbakanɛm abhíkí́ fú ntá ngɔré, ngɔré kĕ áfú
ntá mbakanɛm. 9 Nɛ Mandɛm abhíkí́ ghoko
mbakanɛm ĕti ngɔré, kɛ aghókó ngɔré ĕti
mbakanɛm. 10 Ndu échí nó, ngɔré abhɔŋ
bɛkuti ntí ywi mbɔ ɛriŋ bɛtɔŋ bɛ yí achi
antɛn nném ywi, mbɔnyunɛ bɔángel báyìŋi.
11 Yĕndu ɛchi nɔ, bɛsé bo sébháré mʉɛt nɛ
Acha sériŋ́í bé ngɔré apú ndŭ mʉɛt ɛyi, achí
antɛné mbakanɛm. Nɛ mbakanɛm apú ndŭ
mʉɛt ɛyi, achí antɛné ngɔré. 12 Ɛchí ɛnyu ɛyɔ
mbɔnyunɛ, ngɔré afú chí amʉɛt mbakanɛm.
Kɛ néné, ngɔré kɛ ábhe mbakanɛm. Nɛ
bǎké ghɔkɔntik bɛ mɛnyiŋ mɛnkɛm béfù
chí ntá Mandɛm. 13 Bĕ babhɔŋ măngati
mɛ ndak anɛ: échí sayri bɛ ngɔré ánikmʉɛt
ntá Mandɛm nɛnti bŏnkwɔ kɛkuti ntí?
14 Bɛkoŋɔ ɛnyu ɛné Mandɛm ághókó mɛnyiŋ,
be babhɔŋ bǎbhíkí́ riŋi bé ɛrórí ɛmɛnɛ chí
ɛnyiŋ ntíánwɔ́p nta mbakanɛm? 15 Kɛ ngɔré,
ɛrórí ɛmɛnɛ ékwăy nɛ yí tontó. Ɛkwăy nɛ
yí mbɔnyunɛ Mandɛm achyɛ́ yí ɛmɛnéntí bɛ
émbák mbɔ ndɛn anɛ ngɔré ákuti ntí nɛ yɔ.
16 Yĕntiki mmu anɛ áyàŋ bɛkɛm ɛpáítí ndŭ
ndak anɛ, ándíŋ́í bé bɛsé bŏnto Yesu nɛ batɔŋ
Ɛyɔŋ Mandɛm nɛ bŏnkwɔ Mandɛm bachak,
sébhíkí́ pɛrɛ bhɔŋ yĕnyiŋ échák bɛrɛm.

Ɛnyŭ sébhóŋ́ɔ́ ményié nɛnyíé Acha
(Mt 26.26-29; Mk 14.22-25; Lk 22.14-20)

17 Kɛ béyíŋi mɛnyiŋ ɛbhɛn mĕyàŋ bɛghati
bhe néné, mpú biti bhe mbɔnyunɛ mpok
anɛ bǎchɛm nɛbhʉɛt amɔt ndu mɛnikmʉɛt
ntá Mandɛm bǎpú kʉ nɔ chí ndu béghóko,
bǎchàŋti chóŋti. 18 Ɛnyiŋ́í mbi ɛné mbóŋ́ɔ́
bérɛm ɛchi bɛ: Bághátí mɛ bɛ mpok
bǎchɛmti mbɔ bŏ nkwó, bǎkòrɛ mmʉɛt ndŭ
bakwó, mănkɛm nɔkɔ ɛpáítí nɛ bati. Nɛ
nnókó bé tɛtɛp achí ndŭ ɛnyiŋ ɛné bágháti
mé. 19 Ɛri mbɔŋ bɛ ákórɛ́ ámbák néntí
ɛnɛká ndu bɛkʉ măngó bŏ abhɛn bákòŋɔ
Yesu nɛ nti némót. 20 Mpok anɛ bǎchɛm
nɛbhʉɛt amɔt, puyĕ chí nɛnyié Acha kĕ
mănyìɛ. 21 Nchí rɛm nó mbɔnyunɛ mpok
bǎchɛm ɛbhak émót, yĕntiki mmu ăwɛnɛ
chi ményiɛ ɛni nɛnyíé, kɛnoŋ batĭ bŏnkwɔ.
Ɛyɔ énkʉ bɛ mbɔk yɛka manchɔkɔ nsay, ɛné
báchák mányìɛ, mányu, mánkwɛn. 22 Kwáé!
Bǎbhíkí́ bhóŋ bɛkɛt ɛbhɛn mănyié mănyú
aré kɛ? Bǎyàŋ bébyak chí bŏ nkwó Mandɛm
mănchyɛ bŏ abhɛn ɛyap épú ntíánwɔ́p kɛ?
Bǎyàŋ ngátí bhe bɛ yi ĕti ndak anɛ? Bǎyáŋ
bɛ mbítí bhe kɛ́? Nse. Mpú kwáy bébiti bhe
wáwák!

23 Mpú kwáy bébiti bhe mbɔnyunɛ ɛnyiŋ
ɛné Acha ághátí mé kĕ ngátí bhé nkwó.
Ɛchí bé ndŭ nkúbhé bɛti ɛbhén bátí yi, asɔt
ɛkpɔkó brɛt, 24 achyɛ bakak ntá Mandɛm,
abho bébókóti ɛkpɔkó brɛt ɛyɔ anchyɛ nɔkɔ
ntá bakoŋɔ bhi andɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Né chí
mmʉét ɛya anɛ mĕchyè ĕti yɛká. Kʉ nókó
ká ɛnyu ɛné ndu bétik mɛ.” 25 Mánáŋá nókó
ményié nɛnyíé, asɔt nkóp nɛ mmĕm amɛm,
achyɛ bakak ntá Mandɛm nkúbhé mbɔ ɛnyŭ
yí ákʉ́ nɛ nɛnyíé, abho béchyé yĕntiki mmu
wap andɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Né chí nku nkɔ anɛ
Mandɛm ányú nɛ bŏ mmik ĕti nɛwú ɛna.
Yĕntiki mpok anɛ mănyu mmɛm ndu nkóp
anɛ kʉ ka nó ndu bétík mɛ.” 26 Ɛnɛ étòŋ
bé kpatɛ mpok anɛ Acha ápètnsɛm, yĕntiki
mpok anɛ mănyìɛ brɛt anɛ, mănyú mmĕm
amɛn, bǎghati bo bé yi agu nyaka ndu
bépémɛ bhɛsé. 27 Ndu ɛchi nɔ, yĕ agha anɛ
ányìɛ nɛnyíé Acha, ansɔt nkóp ayi anyu ɛné
ápú chyɛ yí kɛnókó, ɛnyŭ mmu wu ăkʉ̀ bɛbʉ́
mbɔnyunɛ yí ásɔ̀t mmʉɛt Acha nɛ manoŋ
ami mbɔ ɛráká ndak. 28 Yĕntiki mmu abhɔŋ
yé béchák nti ɛni kɛ ansɔt brɛt nɛ nkóp Acha.
29 Yĕ agha anɛ ányìɛ nɛnyíé Acha, ansɔt nkóp
ayi ɛné yí ábhíkí́ kaysi béchyé mmʉɛt Acha
kɛnókó, chɔŋ Mandɛm antɛmsi yí. 30 Ɛti
ɛyɔ kĕ bɛyă bhɛka mámè, báchák kɛpɛrɛ
bhóŋ bɛtaŋ, nɛ abhénéfú bágu. 31 Kɛ mbák
bɛsé babhɔŋ séchàk mmʉɛt, Mandɛm apú
táŋ bhɛsé. 32 Kɛ mbák Acha ătàŋ bhɛsé,
ăchyɛ bhɛsé ntémsí ndu ményúrɛ bhɛsé bé
ɛwak ɛnɛ Mandɛm átàŋ bŏ mmik, áké tɛmsi
bhɛsé nkwó. 33 Bŏma, mpok anɛ bǎchɛmti
bɛ mănyiɛ nɛnyíé ɛkɔŋ kɛ mănyiɛ nɛnyíé
Acha, bo abhɛn báyámbi, bábhɔŋ mɛnoŋ
bati. 34 Mbák nsay ănu mmŭ, ánjámbi ányíé
nɛnyíé ɛkɛt ɛyi, bé mpok bǎchémé nɛbhʉɛt
amɔt, bǎké kʉ Mandɛm ámbé nti. Béyiŋi
barak áchák, chɔŋ mɛmbɔŋ ntwó awu nchyé
bhe manié ɛnyŭ babhóŋ́ɔ́ bɛkʉ.

12

Mɛnyŭ akap anɛ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ áchyè

1 Bŏma, nénɛ, bɛyiŋi mɛnyŭ akap ané Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ áchyè, mbíkí yaŋ mămbák ndŭ ɛjuri. 2 Bărìŋi bɛ mpok anɛ băbhíkí re bho bérí́ŋi baraká Mandɛm, bo bákʉ̀ nyaka măném ɛbhi ndŭ bɛyă mɛnyu, mănchyɛ nɔkɔ kɛnókó ntá bɔmandɛm abhɛn bápú rɛm kɛpi. 3 Nchí yáŋ yé be măndíŋí́ bɛ mbák Ɛfóŋó Mandɛm achí nɛ mmu, apú kway bérɛm ɛbúbʉ ěti Yesu Kristo. Nɛ yĕ mmu apú kway bérɛm bɛ Yesu chí Acha mbák Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ apú nɛ yi.

4 Akap anɛ bŏ Mandɛm bábhɔ̀ŋ áchí mɛnyu nɛ mɛnyu, kɛ Ɛfóŋó Mandɛm érɛ́ amɔt kĕ áchyè akap ankɛm. 5 Bɛtik Yesu Acha ɛbhén bo Mandɛm bákwày bɛkʉ béchí mɛnyu nɛ mɛnyu kɛ Acha ɛrɛ amɔt kɛ sékʉ̀ bɛtik ɛbhi. 6 Babhi áchí mɛnyu nɛ mɛnyu anɛ Mandɛm ákʉ̀ bɛtik ndŭ bapém ayɛsɛ́, kɛ Mandɛm érɛ amɔt kĕ áchyè bɛtaŋ ntá yĕntiki mmu ndu bɛkʉ mɛnyiŋ. 7 Chi bɛkwak bŏnkwɔ kĕ Mandɛm áchyè akap anɛ́ átɔ̀ŋ bɛ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ achí nɛ mmu. 8 Ntá mmu amɔt, Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ ăchyɛ akap bɛchyɛ maníɛ́. Ntá mmu achak Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ anchyɛ akap bɛrɛm mɛnyiŋ ɛbhɛn yi ákʉ́ yi andíŋí́. 9 Ntá mmu amɔt Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ ăchyɛ nɛka, ntá mmu achák anchyɛ akap bébú bo mame. 10 Ntá mmu amɔt Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ ăchyɛ akap bɛkʉ mɛnyiŋí́ maknkay, ntá achák anchyɛ akap bɛghati bho mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛfu ntá Mandɛm. Ntá mmu amɔt ăchyɛ akap bɛriŋi Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ nɛ bɛfóŋó bɛbúbɛbʉ, ntá achák anchyɛ akap bɛrɛm bɛyɔŋɔ́tɔk ɛbhɛn yi abhíkí riŋi, nɛ ntá anufú anchyɛ akap méném ɛnyiŋ ɛnɛ mmu arɛmɛ ndŭ ɛyɔŋ ɛtɔk ɛnɛ yi abhíkí riŋi. 11 Nkúbhé Ɛfóŋó Mandɛm amɔt kɛ áchyɛ akap anɛ ankɛm. Yí ăchyɛ akap ntá yĕntiki mmu mbɔ ɛnyu yí áyàŋ.

Mmʉɛt nkwă abhɔŋ bépɔ́kómʉɛt nyáŋá nyáŋá

12 Sérìŋi bɛ nkwăŋwaŋ abhɔŋ chí mmʉɛt amɔt, kɛ bépókómʉɛt bɛchi nyáŋá nyáŋá. Yĕndu bépókómʉɛt bɛyă, ndiɛrɛ mmʉɛt amɔt kɛ áchí. Ɛnyu ɛyɔ kɛ échí nɛ Kristo. 13 Mbɔk yɛsɛ́ séchí bo Israɛl, báchák bápú bo Israɛl. Mbɔk yɛsɛ́ séchí basɛm, báchák bápú basɛm. Kɛ bájwítí bhɛsɛ́ mankɛm chí ndŭ bɛtaŋ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ érɛ́ amɔt, nɛ sérɔp chí mmʉɛt amɔt mbɔ mmu amɔt. *

14 Ɛchí tɛtɛp bɛ́ mmʉɛt nkwăŋwaŋ abhíkí bhɔŋ chi épókómʉɛt émɔt. Abhɔ̌ŋ bɛyă bépókómʉɛt. 15 Mbák ɛkak ɛndém bɛ, “Tĕndu mpú awɔ, mpú épókómʉɛt.” Ɛyɔ énkʉ bɛ ɛkak ékɛ́ bhak épókómʉɛt kɛ́? 16 Nɛ mbák atú ándɛm bɛ, “Tĕndu mpú nyésɛ́, mpú epókómʉɛt”, ɛyɔ épú kʉ bɛ́ atú ákɛ bhák épókómʉɛt. 17 Mbák mmʉɛt nkɛm achí chí nyésɛ́, mmu ăkwáy béghok mbaŋ ná? Nɛ mbák mmʉɛt nkɛm áchí chí átú, mmu ăkwáy béghok ɛriɛp ná? 18 Kɛ mbɔ ɛnyu échi, Mandɛm aghókó bépókómʉɛt mɛnkɛm, akʉ bɛ bɔ mémbak mmu amʉɛt mbɔ ɛnyŭ yi áyáŋá nyaka bɛ mémbak. 19 Mbɔ bépókómʉɛt mɛnkɛm béchí chí épókómʉɛt émɔt, mbʉ́ mmʉɛt nkwăŋwaŋ ăfu fá? 20 Kɛ mbɔ ɛnyu échi, bépókómʉɛt béyă, kɛ ndiɛrɛ mmʉɛt amɔt kɛ achi. 21 Nyésɛ́ mmu népú kway bégháti awɔ́ bɛ, “Mbíkí bhɔŋ ɛnyiŋ békʉ nɛ wɔ?” Nɛ ntí apu kway bégháti bɛkak bɛ, “Mbíkí bhɔŋ yĕnyiŋ békʉ nɛ wɔ.” 22 Ɛnyiŋ ɛnɛ sɛriŋi chí bɛ mmu apú kway bɛbhák nɛpém mbák mámférɛ́ bépókómʉɛt ɛbhén bo bákáysí bé bébhíkí bhɔ́ŋ mɛnwɔp yi amʉɛt. 23 Nɛ bépókómʉɛt ɛbhén sékàysi bé bépú yĕnyiŋ, bɔ́ kɛ̆ sɛre sɔt mpok békém. Nɛ bépókómʉɛt ɛbhén sébhèsɛ bé bo báké ghó nɛ amík, bɔ kɛ sékɛ̀m sayri ɛncha, 24 bépókómʉɛt ɛbhɛn bépú chyɛ mmu ntíánwɔ́p. Kɛ Mandɛm aghókó mmʉɛt yɛsɛ́ ɛnyu ɛnɛ séchyè bépókómʉɛt ɛbhén bo bábhɔ̀ŋ ntíánwɔ́p nɛ bhɔ kɛnókó éncha bépókómʉɛt béchák. 25 Mandɛm aghókó mmʉɛt nkwăŋwaŋ ɛnyu ɛyɔ bɛ yĕntiki épókómʉɛt ɛmbak sayri nɛ bépókómʉɛt béchák. 26 Mbák épókómʉɛt émɔt éghɔ̀k bɛbe, béchák mɛnkɛm béghɔ̀k bɛbe, nɛ mbák báchyè ɛpókómʉɛt émɔt kɛnókó, béchák bébhɔŋ manák nɛ yɔ́.

27 Bĕ bŏnkwɔ mankɛm băchí mmʉɛt Kristo nɛ yĕntiki mmŭ ywɛka achi épókómʉɛt Yesu. 28 Nɛ Mandɛm afyɛ́ bo abhɛn babhɔ́ŋɔ́ akap mɛnyu nɛ mɛnyu ndŭ nkwɔ bakoŋo Yesu. Bŏ mbi chí abhɛn yi áchyɛ́ akap bɛbhak bŏnto Yesu. Abhɛn bákɔ̀ŋo chí bo abhɛn Mandɛm achyɛ akap bégháti bho mɛnyiŋ ɛbhén bɛfu ntá yi. Abhɛn bapɛt bákɔ̀ŋo chí abhɛn yi áchyɛ akap bétɔŋ bo Ɛyɔŋ Mandɛm. Ăchyè báchák akap békʉ mɛnyiŋí́ maknkay, abhénéfú anchyɛ akap bébu bŏmame, báchák akap békwak bho. Ăchyè abhɛnɛfu akap bérí́ŋi bɛkɛm bo sayri. Achyɛ bachak akap bɛrɛm bɛyɔŋɔ́tɔk ɛbhén bábhíkí riŋi. 29 Bo mankɛm báchí bŏnto kɛ́? Bo mankɛm báchí barɛmɛ́ kɛpĭnti kɛ? Bo mankɛm báchí batɔŋ Ɛyɔŋ Mandɛm kɛ? Bo mankɛm bákʉ̀ mɛnyiŋí́ maknkay kɛ? 30 Bo mankɛm babhɔŋ akap bébu bŏmame kɛ? Bo mankɛm bábhɔ́ŋɔ́ akap bɛrɛm bɛyɔŋɔ́tɔk ɛbhén bábhíkí́ riŋi kɛ? Bo mankɛm babhɔŋ akap mɛnɛnɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn bárémé ndŭ bɛyɔŋɔ́tɔk ɛbhɛn babhíkí riŋi kɛ? 31 Kɛ fyɛ́ ká nti ndŭ bɛbhɔŋ akap anɛ acha achak.

Nénɛ, chóŋ ntɔŋ be mbi anɛ árí́ áchá áchák

* **12:13** Nkúbhé Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ érɛ́ kɛ Mandɛm achyɛ bhɛsɛ.

ankɛm, bɛ măŋkoŋo chí wu.

13

Ɛkɔŋ ɛcha mɛnyiŋ mɛnkɛm

1 Yɛ̌ ndíŋ́ bɛrɛm chi bɛyɔŋɔ́tɔk mɛnkɛm nɛ
bɛyɔŋɔ́ bɔángɛl nkwɔ, mbák mbíkí kɔŋ bo, nɔ́
nchí chí mbɔ akánkáŋ nɛ njáné ɛné éyɔ̀ŋ. 2 Nɛ
yɛ̌ mbɔ́ŋ chí akap bégháti bho mɛnyiŋ ɛbhén
béfú ntá Mandɛm nɛ mbák ndíŋ́ mɛnyiŋ
mɛnkɛm, * yɛ̌ chí mɛnyiŋ Mandɛm ɛbhén
bɛchí bhésɛ́ bhésɛ́, nɛ mbák mbɔŋ nɛka nɛ
Mandɛm ɛnyu ɛné mɛ̌kwáy bégháti njiɛ ngo
bɛ, “Fă fá”, amfa, kɛ nkɛ kɔŋ bo, nɔ mpú
yɛ̌nyiŋ. 3 Mbák nchyé mɛnyiŋ ɛbhá mɛnkɛm
ntá bho, nchyé yɛ̌ chí mmʉ́ɛt ɛya bɛ mánsɔ́ŋ,
kɛ nkɛ kɔŋ bo, ɛyɔ ɛpu kwák mɛ ndŭ yɛ̌
mbi. 4 Mbák mmu akɔŋ bo, ăbhɔŋ ɛkébhéntí
nɛ bhɔ, ătɔŋ bɔ bɛ́rínti, apú bhɔŋ mpab-
hamík nɛ bhɔ, nɛ apu pányu nɛ bhɔ. 5 Mbák
mmu akɔŋ bo apú yoŋ mmʉɛt, apú kʉ barak
ntíánwóp, apú yiŋi chi ndiɛrɛ mmʉɛt yi.
Apú kaysi chí ndiɛrɛ mɛnyiŋ ɛbhén bɛkwak
yímbɔŋ, apú wakari bɛbent, apú fyɛ bo anti
mbák bákʉ yi bɛbʉ́. 6 Mmu anɛ akɔŋ bo
apú bhɔŋ maŋák mpok báká bɛbéptí mɛnyiŋ,
ăbhɔŋ maŋák mpok bo báká mɛnyiŋ ɛbhén
bɛchí chak. 7 Mmu anɛ akɔŋ bo, apú fɛrɛ nti
nɛ bo abhɛn bakŭ bɛbʉ́, ápú rɔ bɛ́fyɛ ntí nɛ
bo mpoknkɛm, ápú rɔ bɛbhaka nti bɛ chɔŋ
Mandɛm ankʉ yɛ̌ntiki ɛnyiŋ ɛmbak sayri, nɛ
ăte kpirí ndŭ yɛ̌ntiki ɛnyiŋ.

8 Ɛkɔŋ ɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti. Kɛ mbák chi
akap bɛghati bho mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛ́fú nta
Mandɛm, chɔŋ wu ámfʉɛt. Chɔŋ akap bɛrɛm
bɛyɔŋɔ́tɔk ɛbhɛn mmu abhiki riŋi ámay nɛ
ané bɛriŋi mɛnyiŋ ndŭ bɛtaŋ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ
áfʉɛrɛ fʉɛt nkwɔ. 9 Nɛ́nɛ, sɛ́ríŋ́ mɛnyiŋ
chí mbɔk mbɔk. Nɛ séghàti bho mɛnyiŋ
ɛbhɛn Mandɛm afyé bhɛsɛ anti chí mbɔk
mbɔk. 10 Kɛ mpok anɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn béjwí
pɔɔt bétwɔ́, chɔŋ ɛbhɛn béchí mbɔk nɛ́nɛ
mémay. 11 Mpok mbʉ́ɛt mandu mmɔ, nchí
rɛm nyaka kɛpi mbɔ mămbɔ, nkaysi nɔkɔ
barak mbɔ mămbɔ, ngɔ nɔkɔ mɛnyiŋ mbɔ
mămbɔ. Kɛ mpok nnáŋ nchíkí, ndɔ baraká
kɛ̌mbɔ́. 12 Nɛ́nɛ, séghɔ̀ mɛnyiŋ chi bɛbhɛrí
bébhérí mbɔ bɛ séyìŋi chí ékírísú ɛnɛ ɛchí
bɛbhɛrí bébhérí. Kɛ mpok yɔ ánkwáy, chɔŋ
séngó yɛ̌ntiki ɛnyiŋ sayri nɛ amík. Nɛ́nɛ, ndíŋ́
mɛnyiŋ chí mbɔk mbɔk, kɛ mpok yɔ ánkwáy,
chɔŋ ndíŋ́ yɛ̌ntiki ɛnyiŋ sayri nkúbhé mbɔ
ɛnyŭ Mandɛm áríŋ́ mɛ sayri.

13 Mɛnyiŋ bɛchi bɛrat ɛbhɛn bébhak
mpoknkɛm. Mɛnyiŋ ébhɛrɛ chi nɛka,
nɛbhakánti, nɛ ɛkɔŋ. Kɛ ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn
bɛrat, ɛnɛ ɛcha bɛchak mɛnkɛm chi ɛkɔŋ.

14

Akap bɛrɛm kɛpĭnti nɛ anɛ bɛyɔŋɔ́tɔk

1 Fié ká ntí ndŭ bébhɔŋ ɛkɔŋ nɛ bho,
mămbɔŋ bɛyă ɛkwak bɛ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ
ánchyé be akap, sayri sayri, akap bégháti
bho mɛnyiŋ ɛbhɛn béfú ntá Mandɛm. 2 Nchí
rɛm nɔ mbɔnyunɛ mmu anɛ árèm bɛyɔŋɔ́tɔk
ɛbhɛn yi abhiki riŋi, apú rɛm mɛnyiŋ ntá
bho, ărèm chi ntá Mandɛm mbɔnyunɛ yɛ̌
mmu apu jwimɛm ndŭ ɛnyiŋ ɛnɛ yi árèm.
Árèm chi mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛyiŋi Mandɛm nɛ
bɛchi bhésɛ́ bhésɛ́, ndŭ bɛtaŋ Ɛfóŋó Mandɛm.
3 Kɛ mmu anɛ ághàti bo mɛnyiŋ ɛbhɛn
béfú nta Mandɛm ăchyè bhɔ bɛtaŋ, afyé
bho nti, nɛ ăchyè bhɔ nɛpɔptĭnti. 4 Mmŭ
anɛ árèm bɛyɔŋɔ́tɔk ɛbhɛn yi ábhíkí riŋi,
ăchyè chi mmʉɛt yi bɛtaŋ. Kɛ mmu anɛ
ághàti bho Ɛyɔŋ Mandɛm ăchyè bati bŏnkwɔ
bɛtaŋ Mandɛm. 5 Nchí yaŋ bɛ be măŋkɛm
măndɛm bɛyɔŋɔ́tɔk ɛbhɛn băbhíkí riŋi, kɛ
sayri sayri, nchí yaŋ măngati bho mɛnyiŋ
ɛbhɛn Mandɛm afyé be anti. Mmu anɛ árèm
mɛnyiŋ ɛbhɛn Mandɛm afyé yi anti achá anɛ
árèm bɛyɔŋɔ́tɔk ɛbhɛn yi abhiki riŋi mbák
mbŏŋ mmu akabhé bɛyɔŋɔ́tɔk abhíkí nénɛ
ɛnyiŋ ɛnɛ yi árémé bɛ ɛnchyɛ bo bɛtaŋ.

6 Bŏma, mbák ntwɔ́ ntá yɛka ndɛmɛ nɔkɔ
chi bɛyɔŋɔ́tɔk ɛbhɛn mbíkí riŋi, chɔŋ nkwak
be ná? Mbɔŋ bɛkʉ măndiŋi ɛnyiŋ ɛnɛ
Mandɛm ákʉ́ mɛndíŋ́, nɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn
ndíŋ́ ĕti Mandɛm, nɛ ɛbhén yi afyé mɛ
anti bɛ ngati bho, nɛ mbɔŋ bɛtɔŋ Ɛyɔŋ ɛyi.
7 Mbák mɛnyiŋ ɛbhɛn bébhíkí bhɔŋ nɛpém
mbɔ mbaŋ béfé nɛ nɛkíŋ bébhíkí chyɛ erítí
ɛyɔŋ, ná mmu ákway bɛriŋi nɛkwáy ɛnɛn
báfè nɛ mbaŋ, nɛ ɛnén bákwèt? 8 Nɛ mbák
mmbá nɛnu ábhíkí chyɛ ɛyɔŋ sayri, agha
ákway bɛriŋi bɛ chi mmbá nɛnu, antoŋti
mmʉɛt bé ándók ɛbhĭnɛnu? 9 Ɛchí ɛnyumɔt
nɛ bhe. Mbák măndɛm ɛnyiŋ ndŭ ɛyɔŋɔ́tɔk
ɛnɛ băbhíkí riŋi, bo bápú kway bɛjwimɛm.
Ná bɔ bákway yɛ bɛriŋi ɛnyiŋ ɛnɛ bárèm?
Ɛbhak ntá yap chi mbɔ bɛ bărèm kɛpi nɛ
mbʉ́ép, né épú bhɔŋ ntí. 10 Bɛyɔŋɔ́tɔk bɛyă
fá amik, nɛ béchí kɛkúrí kɛkúrí. Nɛ yɛ émɔt
ɛpu ɛnɛ bo abhɛn bárèm yɔ bápú ghok. 11 Kɛ
mbák mbíkí riŋi ɛyɔŋɔ́tɔk ɛnɛ mmu árèm,
nchí bhak chi kɛnkɔ ntá yi, yí nkwɔ ambak
chí kɛnkɔ ntá ya. 12 Nchí ghati yɛ bhe bɛ,
tĕndu băbhóŋó bɛyă ɛkwak bɛbhɔŋ akap anɛ
Ɛfóŋó Mandɛm áchyè, fyé ká ntí tontó ndŭ
akap anɛ ákwak bŏnkwɔ mántaŋ mandɔkɔ
nɔkɔ chi ambi.

13 Mmu anɛ árèm ɛyɔŋɔ́tɔk ɛnɛ yi ábhíkí
riŋi, anímkʉɛt bɛ Mandɛm ánchyé yi akap
ménéné nta bho ɛnyiŋ ɛnɛ yi árèm ndŭ
ɛyɔŋɔ́tɔk ɛnɛ yi abhiki riŋi. 14 Nchí rɛm nɔ
mbɔnyunɛ mbák nchí nikmʉɛt ndŭ ɛyɔŋɔ́tɔk

* **13:2** Fá, sénkóŋó ɛnyu ɛnɛ ɛchi amɛm Today's English Version.

ɛnɛ mbíkí riŋi, ɛfóŋó ɛya kɛ énìkmʉɛt ɛné, ndŭ nkaysi ya, mpú jwimɛm ndŭ ɛnyiŋ ɛnɛ mérèm. 15 Chɔŋ nkʉ yɛ yi? Chɔŋ nníkɔ nɔkɔ mmʉɛt nɛ ɛfóŋó ɛya nɛ nnikmʉɛt nɛ nkaysi ya nkwɔ. Chɔŋ nkway nɔkɔ bakway nɛ ɛfóŋó ɛya nɛ nkwáy nɔkɔ nɛ nkaysi ya nkwó. 16 Mbák épú nɔ, mbák mmu ywɛka ănìkmʉɛt bɛchyɛ bakak ntá Mandɛm ndu ɛfóŋó, ná mmu anɛ ábhíkí riŋi ɛyɔŋɔ́tɔk ɛnɛ yi árèm ăkway bɛka bɛ, “Amen” ɛné yi ábhíkí jwimɛm? 17 Yĕ mmu ánchyɛ chyé ɛrítí bakak ntá Mandɛm, nɛnikímʉɛt ɛnɔ népú chyɛ mmu achak bɛtaŋ. 18 Nkáká Mandɛm bɛ, ndŭ bɛtaŋ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ, ndɛm bɛyɔŋɔ́tɔk ɛbhɛn mbíkí riŋi ncha bhe mankɛm. 19 Yĕ nɔ, ndŭ nchɛmti bŏnkwɔ, ɛri ntá ya, bɛghati bho mɛnyiŋ nɛ bɛyɔŋ bɛtay ɛbhɛn bo bághòk mánjwimɛm, ɛcha bɛrɛm mɛnyiŋ nɛ bɛyɔŋ ɛbhɛn bɛya bɛcha nka byo ndŭ ɛyɔŋɔ́tɔk ɛnɛ mbíkí riŋi.

20 Bŏma băké bhak mămbɔ ndŭ nkaysi yɛka. Bák ká mbɔ bɔ abhɛn babhʉɛt amɔ ndu barak bɛbʉ́, kɛ ndŭ nkaysi ayɛka bák ká bɛsɛ́né bho. 21 Básiŋ amɛm Ɛkáti Mandɛm bɛ Acha arɛm bɛ,

“Chɔŋ nsɔt bŏ bɛtɔk bɛchak abhɛn bárèm
bɛyɔŋɔ́tɔk ɛbhɛn bŏbha bábhíkí riŋi
ndɛm kɛpi ntá yap. Yĕ nɔ, bŏbha
bápú tá chɔŋ batú bɛghok ɛnyiŋ ɛnɛ
mérèm.”

22 Ɛyɔ étɔ̀ŋ bhɛsɛ bɛ bɛrɛm kɛpi ndŭ bɛyɔŋɔ́tɔk ɛbhɛn bo bábhíkí riŋi, chí ɛriŋ ntá bo abhɛn babhiki noko Yesu Kristo, puyĕ ntá bo abhɛn mánóko. Kɛ akap bɛghati bho mɛnyiŋ ɛbhɛn béfú ntá Mandɛm, chí ɛriŋ ntá bo abhɛn mánóko. 23 Mbák Nkwɔ Kristo ankɛm achɛm ndŭ nɛbhʉɛt amɔt nɛ yĕntiki mmu anɛ achi amɛm ărèm ɛyɔŋɔ́tɔk ɛnɛ yi ábhíkí riŋi, kɛ émfakari bɛ bo abhɛn bábhíkí bhɔŋ akap wu nɛ bo abhɛn bábhíkí noko manchwe amɛm, bó bhɔ bapu rɛm bɛ ɛbhokori ékɛm be? 24 Kɛ mbák bo mankɛm bárèm chi mɛnyiŋ ɛbhɛn béfú ntá Mandɛm, nɛ mmu anɛ ábhíkí noko Yesu Kristo, nɛ yĕ chí anɛ ábhíkí riŋi mɛnyiŋ ɛbhɛn antwó anchwe, ăghok ɛnyiŋ ɛnɛ bărɛm anjwimɛm anka bɛ yi achi mmŭ bɛbʉ́, nɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn yi ághókó mémbo bɛtaŋ yi. 25 Ɛnyiŋ ɛnɛ yi ághókó éghati yi kpoŋoroŋ mɛnyiŋ bhésé bhésé ɛbhɛn bɛchi yi anti, énkʉ yi ankwɛn bɛsí Mandɛm anchyɛ yi kɛnókó, andɛm bɛ, “Mandɛm achi nɛ be tɛtɛp!”

Ɛnyŭ bɛbhak ndŭ nchɛmti ywɛka

26 Bŏma, ɛnyiŋ ɛnɛ băbhóŋó yɛ bɛkʉ chi bɛ, mpok băchémé nɛbhʉɛt amɔt ndu mɛnikmʉɛt, mbák mmu amɔt achyé nɛkwáy, achak antóŋ Ɛyɔŋ Mandɛm, anɛfu andɛm ɛnyiŋ ɛnɛ Mandɛm akʉ yi andiŋi, nɛ mbák achak andɛm kɛpi ndŭ ɛyɔŋɔ́tɔk ɛnɛ yi abhiki riŋi, anɛfú ánéné yɔ ndŭ ɛyɔŋɔ́mbɔŋ. Kʉ ká yĕntiki ɛnyiŋ ɛmbak anɛ ɛchyɛ bo mankɛm bɛtaŋ ndú baraka Mandɛm. 27 Mbák bo báchí abhɛn bárèm bɛyɔŋɔ́tɔk ɛbhɛn bábhíkí riŋi, ɛri bati apay, nɛ yĕ bati arat mandɛm. Nɛ bábhɔŋ bɛrɛm mɛnyiŋ mmŭ amɔt amɔt, nɛ mmŭ achak ambak anɛ ánɛnɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn bárèm. 28 Kɛ mbák yĕ mmu apú mɛnɛnɛ ndŭ ɛyɔŋɔ́mbɔŋ, yĕntiki mmu anɛ ábhóŋó akap wu ánchókó kpák amɛm ɛchɛmɛ Nkwɔ Kristo, andɛm nɔkɔ bɛyɔŋɔ́tɔk ɛbhɛn yi ábhíkí riŋi nɛ mmʉɛt yi nɛ ntá Mandɛm. 29 Bŏbati apay, mbák ɛpu nɔ, batí arat, mándɛm mɛnyiŋ ɛbhɛn Mandɛm aghati bhɔ, bachak mánde chak mɛnyiŋ ɛbhɛn bɔ bárèm. 30 Nɛ mbák Mandɛm ákʉ́ mmu anɛ achi chɔkɔ andiŋi ɛnyiŋ anɛ bárèm, ánkúsí kpík. 31 Bo abhɛn bárèm mɛnyiŋ ɛbhɛn béfú ntá Mandɛm băkway bɛkʉ nɔ amɔt amɔt bɛ bŏ mankɛm mángók ɛnyiŋ ɛnɛ Ɛyɔŋ Mandɛm érèm bɛ émfyé bhɔ nti. 32 Bŏ abhɛn bábhóŋó akap bɛrɛm mɛnyiŋ ɛbhɛn béfú ntá Mandɛm bákway bɛkɛm mmʉɛt manchɔkɔ kpák, bɛ mándíŋí mpok anɛ bákway bɛrɛm kɛpi. 33 Mandɛm apu Mandɛm ɛbyɔk, ăyàŋ sɛmbɔŋ chi ɛyɔŋ ɛmɔt nɛ kpák ndŭ nkwɔ yɛsɛ.

Mbɔ ɛnyu ɛchí amɛm bakwó bho Mandɛm ankɛm, 34 baghɔré bábhɔŋ bɛchɛkɔ kpák amɛm bɛchɛmɛ bŏnkwɔ. Bábhíkí bhɔŋ bɛrɛm kɛpi. Bábhɔŋ bɛsɛptimʉɛt mbɔ ɛnyu ɛbhé Moses érèm. 35 Mbák ɛnyiŋ ɛchi ɛnɛ bɔ báyàŋ bɛriŋi, mámbép maném abhap anywóp. Ɛchi ɛnyiŋ ntíánwóp ntá ngɔré bɛrɛm kɛpi amɛm ɛchɛmé bŏnkwɔ. 36 Kwae! Ɛyɔŋ Mandɛm ébho chi ntá yɛka kɛ? Kɛ chí bɛ ndiɛrɛ ntá yɛka kɛ yɔ échwóbhé? 37 Mbák mmu akáysí bɛ yi achi ndɛmɛkɛpǐnti, nɛ yɛ bé abhɔŋ akap anɛ Ɛfóŋó Mandɛm achyɛ yi, ándíŋí bé ɛnyiŋ ɛnɛ mĕsìŋ-nɛ ntá yɛka chi ɛnyiŋ ɛnɛ Yesu Acha ághátí mɛ nsiŋ. 38 Mbák mmu abhíkí ka bɛ ɛchi ɛnyu ɛyɔ, băké ka yi nkwɔ.

39 Bŏma, bóŋ yɛ ka bɛyă ɛkwak bɛ Ɛfóŋó Mandɛm ánchyé bhe akap bɛghati bho mɛnyiŋ ɛbhɛn béfú ntá Mandɛm, nɛ băké káŋ bo bɛ báké rɛm bɛyɔŋɔ́tɔk ɛbhɛn bábhíkí riŋi. 40 Băbhɔŋ bɛkʉ yĕntiki ɛnyiŋ sayri nɛ ɛbyɔk ti.

15

Yesu apɛtnsɛm ndŭ nɛpém

1 Bŏma, nchí yaŋ bɛtik bhe ĕti Mbok Ndíndí anɛ ngátí nyaka bhe, băbhúrɛ yɔ anti nɛ bătɛ́ kpirí ndu yɔ. 2 Mbok Ndíndí-nɛ kɛ Mandɛm ásɔt bɛpɛmɛ bhe, mbák măndók ambi bɛkɛm yɔ nɛ bɛtaŋ. Mbák épú ɛnyu ɛyɔ, nɔ mănókó chi ndéndɛm.

3 Nném ɛnyiŋ ɛnɛ mĕghàti bhe mbɔ ɛnyŭ bághátí nyaka mɛ nkwɔ chi bɛ: Kristo agú nyaka ĕti bɛbʉ́ bhɛsɛ mbɔ ɛnyŭ Ɛkáti

Mandɛm érémé nyaka bɛ chɔŋ émfakari. 4 Bábhémɛ yi nɛ égháká nókó manywɔp arat, Mandɛm akʉ yí apɛtnsɛm ndŭ nɛpém mbɔ ɛnyŭ Ɛkáti Mandɛm érémé nyaka bɛ chɔŋ émfakari. 5 Atóŋ yɛ mmʉɛt ntá Píta nɛ, ansɛm mpok, ntá bŏnto bhi batí byo nɛ apay. 6 Atóŋ yɛ mmʉɛt ntá mpăy bakoŋo bhi mpok amɔt. Báyá bácha bati hɔndrɛt ɛtay (500). Yĕndu mbɔk ɛyap mănáŋ bágú, bɛyă bhap bábhʉét nɛpém. 7 Abhesi yɛ ntá Jems nɛ, ansɛm mpok, ntá bŏnto mankɛm. 8 Ndŭ ngwɛnti, abhesi ntá ya nkwɔ, mmɛ mmu nchí mbɔ mmŏ anɛ bábhé ndu mpok anɛ bábhíkí bhakanti bɛ chɔŋ mámbe yi. 9 Ndŭ nkwó bŏnto Yesu, mmɛ kɛ nchí ansɛm mankɛm, nkɛ kwáy mmu anɛ bo bábhì̀nì bɛ mŭnto mbɔnyunɛ mĕchyè nyaka bŏnkwɔ Mandɛm bɛyă ɛsɔŋɔri. 10 Kɛ ĕti bɛrĭndu Mandɛm, nchí mmu anɛ nchí ɛchɔŋ, nɛ bɛrĭndu bhi nɛ mɛ bépú nyaka ndéndɛm. Bépú nyaka ndéndɛm mbɔnyunɛ nkú bɛtik nchá yĕntiki mŭnto achak, yĕndu ɛpu chi nɛ bɛtaŋ ɛbha kɛ ndŭ bɛtaŋ Mandɛm ndŭ bɛrĭndu ɛbhi bɛchi nɛ mɛ. 11 Ndu ɛchi nɔ, yĕ chí mmɛ kɛ ngátí nyaka bhe Mbok Ndíndí́, yĕ chi bŏnto báchák, bɛsɛ mankɛm séghàti bho chi nkúbhé Mbok Ndíndí́ érɛ ĕti Yesu Kristo, nɛ yɔ kĕ be mănókó.

Bawú bábhɔŋ bɛpɛtnsɛm ndŭ nɛpém

12 Mbák Mbok Ndíndí́ anɛ séghàti bho achí bɛ Kristo ápétnsɛm ndŭ nɛpém, ná yɛ mbɔk yɛka bákway bɛrɛm bɛ bawú bapu pɛtnsɛm ndŭ nɛpém? 13 Mbák échí tɛtɛp bɛ bawú bapu pɛtnsɛm ndŭ nɛpém, nó Kristo abhíkí pɛtnsɛm ndŭ nɛpém. 14 Nɛ mbák Kristo abhíkí pɛtnsɛm ndŭ nɛpém, nɔ mɛnyiŋ ɛbhɛn séghàti bhe ĕti yi bɛchi chi ndéndɛm nɛ nɛka ɛnɛka nɛ yi nɛchi chi ndéndɛm. 15 Mbák échí tɛtɛp bɛ bawú bapu pɛtnsɛm ndŭ nɛpém, nɔ sésè chi nsé ĕti Mandɛm, ndu séghàti bho bɛ Mandɛm akʉ Kristo apɛtnsɛm ndŭ nɛpém. Mbák ɛchí tɛtɛp bɛ bawú bapu pɛtnsɛm ndŭ nɛpém, nɔ Mandɛm abhíkí kʉ Kristo ampɛtnsɛm ndŭ nɛpém nɛ nɔ nɛka ɛnɛsɛ nɛchi chi ndéndɛm. 16 Ɛchí ɛnyu yɔ mbɔnyunɛ mbák bawú bapu pɛtnsɛm ndŭ nɛpém, nɔ Mandɛm abhíkí kʉ nyaka Kristo ampɛtnsɛm ndŭ nɛpém. 17 Nɛ mbák Kristo abhíkí pɛtnsɛm ndŭ nɛpém, nɔ nɛka ɛnɛsɛ nɛchi chi ndéndɛm, nɛ nɔ bɛbʉ́ ɛbhɛka bɛbhʉɛt be anti. 18 Mbɔ ɛnyu yɔ kɛ ɛchi, mbʉ bo abhɛn mánóko Kristo băgu máném. 19 Mbák ndiɛrɛ ĕti nɛpém ɛnɛn fá amik kɛ sébháká nti nɛ Kristo, nɔ ndŭ bŏ mmik mankɛm ɛbɛp ɛbhe yɛsé ɛcha.

20 Kɛ ɛchí tɛtɛp bɛ Mandɛm akʉ Kristo apɛtnsɛm ndŭ nɛpém ndu bɛtɔŋ bɛ chɔŋ yí ankʉ bawú mámpɛtnsɛm ndŭ nɛpém. 21 Mbɔ ɛnyŭ nɛwú néfʉérɛ́ ntá mmu amɔt, kɛ nétwó fá mmik, nɔ kɛ nɛpɛrénsɛm ndŭ nɛpém nkwɔ nɛfʉɛrɛ ntá mmu amɔt kɛ nétwó. 22 Nkúbhé mbɔ ɛnyŭ bŏ bágù mbɔnyunɛ bachi bɛbhárébhɔ Adam, nɔ kɛ Mandɛm ákʉ chɔŋ bŏ mankɛm abhɛn bábhárɛ́ mmʉɛt nɛ Kristo mámpɛtnsɛm ndŭ nɛpém. 23 Kɛ yĕntiki mmu abhɔŋ bɛpɛtnsɛm ndŭ nɛpém ndŭ mpok anɛ Mandɛm afyɛ́. Kristo kɛ áyámbi ápérénsɛm ndŭ nɛpém. Mpok yi apɛt átwó kĕ bŏbhi bápɛt chɔŋ nsɛm ndŭ nɛpém. 24 Mmik amay yɛ, Yesu Kristo ansɔt awónɛm amfăy bɛfóŋó ɛbhɛn bébhóŋó bɛtaŋ amfăy bho, ansɔt kɛfɔ ɛki anchyɛ ntá Mandɛm mmu achi Ɛtayi. 25 Yesu abhɔŋ bɛkɛm kɛfɔ kpátɛ Mandɛm ankʉ bŏmpap abhi mámdɔp mbɔ ɛnɔk ɛnɛ yi anyaŋa bɛkak amfay. 26 Mŭmpap anɛ Mandɛm ánaŋa chɔŋ ndŭ ngwɛnti chi nɛwú. 27 Ɛchi mbɔ ɛnyŭ Ɛkáti Mandɛm érèm bɛ, “Mandɛm afyɛ́ yĕntiki ɛnyiŋ antɛn yi.” Kɛ bɛrɛm bɛ, “Mɛnyiŋ mɛnkɛm béchí antɛn yi” abhíkí tɔŋ bɛ Mandɛm mmu afyɛ́ mɛnyiŋ mɛnkɛm antɛn Kristo ăbhák nkwɔ antɛn yi. 28 Kɛ mpok anɛ Mandɛm ákʉ́ mɛnyiŋ mɛnkɛm mémbak antɛn Kristo kĕ mbɔŋ Móywi afyɛ́ mmʉɛt antɛn Mandɛm, mmu afyɛ́ yĕntiki ɛnyiŋ antɛn yi, bɛ Mandɛm aywĭntí ambak Mfɔ, nɛ yĕ mmu achak ákɛ́ bhak mbɔ Mandɛm.

29 Mbák bawú bápú pɛtnsɛm chɔŋ ndŭ nɛpém, ntí anɛ bájwĭti bho ndŭ ntí bo abhɛn bawú achi bɛ yi? 30 Mbák bawú bápú pɛtnsɛm ndŭ nɛpém, ntí anɛ sékà nɛwú mpoknkɛm achi bɛ yi? 31 Bŏma, nchí anyŭ nɛwú mpoknkɛm. Nchí rɛm nɔ ntá yɛka mbɔnyunɛ mĕpànyu ĕti yɛka nɛ ntí bɛ bɛtik Yesu Kristo Acha yɛsɛ ɛbhɛn mékù́ békú băchi bŏbhi. 32 Mpok nchí ɛtɔk Ɛfesɔs, mbŏŋ bɛyă ɛsɔŋɔri nɛ bo abhɛn báchí arɛ. Ntiki nsáy mébhɔ̀ŋ ndŭ nɛnu ɛnén ménù ɛnén nnú nɛ nnyăbhi ɛyɔ mbák bawú bapu pɛtnsɛm ndŭ nɛpém? Mbák bapu pɛtnsɛm ndŭ nɛpém, “Sényíé, sényú, mbɔnyunɛ mandú mpok ségu.” 33 Băké rɔ bo mándwɔ bhe. “Ɔkɔ̀ nɛ ngép, óngép aghɛp.” 34 Bóŋ nkaysi anɛ achi chak, măndɔ bɛbʉ́. Mbɔk ayɛka bábhíkí riŋi Mandɛm wáwák. Nchí rɛm nɔ bɛ ntiánwóp ankɛm be.

Ɛnyŭ mmʉɛt anɛ bawú bápɛtnsɛm nɛ yɔ

35 Mmu akwáy bɛbhɛp bɛ, “Chɔŋ Mandɛm ankʉ bawú mámpɛtnsɛm ndŭ nɛpém ná? Bápètnsɛm nɛ ntiki ɛnyŭ mmʉɛt?” 36 Mbák mmu ámbép nó, nɔ achí ɛchiŋtímu! Băbhíkí riŋi bɛ, mmu ámpí́ mbwɔt, mbák yɔ abhíkí́ yambi angu, apú chak ángó? 37 Nɛ ɛnyiŋ ɛnɛ mmu ápí́, puyĕ chi nnɛrɛ́ nchwi nɛ puyĕ nnɛrɛ́ mbwɔt achak, chi mónyɛsɛ nchwi, mbák épú nɔ, mónyɛsɛ mbwɔt achák. 38 Kɛ Mandɛm ăchyé nyésé mbwɔt ɛnɛn bápí́ aywi mmʉɛt anɛ nɔ néchak, néngo, nɛmbɔŋ mbɔ ɛnyu yi átí́ bé émbák. Yĕntiki ɛnyŭ mbwɔt ăfu

amik ambɔ́ŋ chí ayi ɛnyŭ mmʉɛt. 39 Mɛnyiŋ ɛbhɛn bébhɔ́ŋɔ́ nɛpém bɛbhɔŋ mmʉɛt kɛkúrí kɛkúrí. Bakwăŋwaŋ bábhɔŋ ayap ɛnyŭ mmʉɛt, nnya ébhɔ́ŋ ɛyap ɛnyŭ mmʉɛt, kɛnɛn kɛbhɔ́ŋ ɛyap ɛnyŭ mmʉɛt, nɛ nsi ébhɔ̀ŋ ɛyap ɛnyu mmʉɛt. 40 Mmʉɛt mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi amfăy échí kɛkúrí nɛ mmʉɛt mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi fá amik. Nɛ bɛrɨ mɛnyiŋ ɛbhɛn amfay béchí kɛkúrí nɛ bɛrɨ mɛnyiŋ ɛbhɛn fá amik. 41 Mmok abhɔŋ ɛbhi bɛrɨ, ntaŋ ábhɔ́ŋ ɛbhi bɛrɨ, mambe ábhɔ́ŋ ɛbhap bɛrɨ, nɛ mambe ábhɔ́ŋ bɛrɨ kɛkúrí kɛkúrí.

42 Ɛnyuyɔ kɛ ɛbhak mpok Mandɛm ákʉ bawú mámpétnsɛm ndŭ nɛpém. Mmʉét ngú anɛ bábhémé, ăpɔpóɔ. Kɛ mpok yi ákʉ̀ bawú mámpétnsɛm ndŭ nɛpém, mmʉɛt nkwă ăbhák chi anɛ ápú gu wáwák. 43 Mpok bábhèmɛ mmu, ɛrɛnɛ yi ébèp nɛ apú bhɔŋ bɛtaŋ. Mpok Mandɛm áku bawú mámpétnsɛm ndŭ nɛpém, mmʉɛt eyɔ ărɨ, ambɔ́ŋ bɛtaŋ. 44 Mpok bábhémé mmu, bábhèmɛ mmʉɛt bŏ mmik. Mpok Mandɛm ákʉ bawú mámpétnsɛm ndŭ nɛpém, mmu ăbhɔ̀ŋ chi ɛnyŭ mmʉɛt ɛnɛ amfay. Mbák mmʉɛt bŏ mmik achi, nɔ mmʉɛt ɛnɛ amfay ɛbhɔŋ bɛbhak nkwɔ. 45 Ɛkáti Mandɛm éghàti bhɛsɛ bɛ, “Adam, mmu Mandɛm áyámbɨ aghoko, achí nyaka nkwăŋwaŋ anɛ achi nɛpém.” Kɛ Adam anɛ áfú ansɛm chí Ɛfóŋó nɛ yi ăchyè nɛpém. 46 Puyĕ mmʉɛt anɛ Ɛfóŋó Mandɛm áchyè̀ kɛ ayambɨ. Anɛ bŏ mmik kɛ áyámbɨ, kɛ anɛ Ɛfóŋó Mandɛm áchyè̀ antwɔ chɔŋ ansɛm mpok. 47 Mandɛm aghókó mmŭ mbɨ chí nɛ ntɔp, anɛ átwɔ́ ansɛm afú chi amfay. 48 Bŏ mmik mankɛm báchí mbɔ mmu anɛ Mandɛm ághókó nɛ ntɔp, nɛ bŏ mfay mankɛm báchi mbɔ mmu anɛ áfú amfay. 49 Nkúbhé mbɔ ɛnyŭ séchí mbɔ mmu anɛ bághókó nɛ ntɔp néné, mpok ătwɔ̀ anɛ sébhak mbɔ mmu anɛ áfú amfay.

50 Bŏma, nchí ghati bhe bɛ ɛnyŭ mmʉɛt ɛnɛ sébhɔ́ŋɔ́ ɛpú kway bɛbhak ndŭ nɛbhʉɛt anɛ Mandɛm achi Mfɔ arɛ, nɛ ɛnyiŋ ɛnɛ égugu épú kway bɛchɔkɔ ndŭ nɛbhʉɛt amɔt nɛ ɛnyiŋ ɛnɛ ɛpu kway bɛgu wáwák. 51 Ghók ká, nchí ghati bhe ɛnyiŋ ɛnɛ échí bhésé bhésé ntá yɛka. Bɛsé mankɛm sépú gu chɔŋ, kɛ báyibhiri mmʉɛt ɛyɛsɛ. 52 Chɔŋ sémbɔŋ mmʉɛt ɛkɔ témchók, ndŭ mómbiŋɨ mpok anɛ mmu ákiɛp amík, ndŭ mpok anɛ mmbá anɛ ngwɛnti ákwéné. Mpok ɛyɔ, bawú bápɛtnsɛm ndŭ nɛpém nɛ mmʉɛt ɛnɛ épú gu wawak; kɛ mánjibhiri bhɛsɛ abhɛn sɛchi pĕ témté, sémbɔŋ mmʉɛt ɛkɔ. 53 Ɛbhak ɛnyu ɛyɔ mbɔnyunɛ mmʉɛt ɛyɛsɛ ɛnɛ ɛpɔpóɔ ɛbhɔŋ bɛyibhiri ɛndɔp mmʉɛt ɛkɔ ɛnɛ épú gu wáwák. Nɛ ɛnyiŋ ɛné égugu ɛbhɔŋ bɛyibhiri ɛndɔp chi ɛnɛ épú gu wáwák. 54 Mpok ɛyɔ, chɔŋ émfakari bɛ mmʉɛt ɛyɛsɛ ɛnjibhiri ɛnyu yɔ, bɛ ɛnyiŋ ɛnɛ Ɛkáti Mandɛm éghati bhɛsɛ émfú tɛtɛp. Nɔ chi bɛ, “Mámɛn nɛwú. Básɔt awónɛm amfăy nɛwú ndak amay.” 55 Nɛwú, bɛtaŋ ɛbhɛ amfay nɛpém bɛchi fá? Bɛtaŋ ɛbhɛn ósɔ̀t bɛsak bho béchí fá? 56 Bɛbú kɛ béchyè̀ nɛwú bɛtaŋ. Bɛbhé Mandɛm kɛ béchyè̀ bɛbú bɛtaŋ. 57 Kɛ sénkáká Mandɛm bɛ achyé bhɛsɛ awónɛm amfăy bɛbú ĕti ɛnyiŋ ɛnɛ Yesu Kristo Acha ywɛsɛ ákʉ́. 58 Bŏma, abhɛn ɛkɔŋ, ndŭ échí nɔ, tĕ yɛ ka kpirí, ké fɛrɛ amó. Dók ká ambɨ bɛkʉ bɛtik Acha nɛ batɨ yɛka ankɛm mpoknkɛm, tĕndu băríŋɨ́ bɛ bɛtik Yesu Kristo Acha ɛbhɛn băkʉ̀ bɛpu nɛm ndéndɛm.

16

Nkáp anɛ bächwɔp ndu bɛkwak batɨ bo Mandɛm

1 Béyíŋɨ nkáp anɛ bächwɔ̀p ndu bɛkwak bo Mandɛm, bäbhɔŋ bɛkʉ mbɔ ɛnyu ngátí bŏnkwɔ abhɛn atú Galéshia mánkʉ. 2 Ndŭ yĕntikɨ nywɔbhé nɛywĕmʉɛt, yĕntikɨ mmŭ ywɛka ámbúré ɛnyiŋ, bɛkoŋɔ nkáp anɛ yi áká bɛtik ábhɔ́ŋɔ́, bɛ bäké chwɔp bakap chi ndiɛrɛ mpok anɛ ntwɔ́ awu. 3 Nnáŋ ngáká awu, chɔŋ nsiŋ ɛkáti nchyé ntá bo abhɛn bäyábhé bɛto Yerúsalɛm nɛ akap aywɛka. 4 Nɛ mbák ɛrɨ bɛ mɛnkwɔ ndók, chɔŋ ndɔk nɛ bhɔ.

Ɛnyŭ Pŏl atɨ bɛkɔ nɛ bo abhɛn yi atɨ bɛghɔ

5 Chɔŋ ntwɔ́ bɛghɔ bhe mpok nnáŋ mfuéré atú Masidónia mbɔnyunɛ mbŏŋ ntɨ bɛfʉɛt arɛ. 6 Ngufú chɔŋ ntat nɛ be mandú, nɛ ékway bɛbhak ndŭ ɛso ɛnkɛm. Mpok ánkwáy yɛ anɛ mĕrɔ̀ŋ ɛbhak ɛnɛ mĕróŋ, mănkwak mɛ ndók aré. 7 Mpú yaŋ bɛ ntwɔ́ ngɔ́ bhe mfʉɛrɛ fʉɛt. Mbŏŋ ntɨ bétwɔ bɛtat nɛ bhe, mbák Mandɛm ankwak. 8 Kɛ mbŏŋ bɛbhak fá Ɛfɛsɔs kpatɛ mpok Ɛpă Pɛntɛkɔs ankwáy. 9 Mbŏŋ ɛrítí mbi bɛkʉ ɛsayri bɛtik fá yĕndu bɛyă bo mánù bɛchyɛt mɛ mbi.

10 Tímɔti ánáŋ ántwɔ́ awu, kém ká yi sayri, ɛnyu ɛné yi ábhɔŋ maŋák bɛbhak nɛ bhe. Yi chí mmŭ anɛ ákʉ̀ bɛtik Mandɛm mbɔ mɛ. 11 Ndu ɛchi nɔ, bäké rɔ yĕ mmu ámbyák yi. Tík ká yi sayri bɛ ámpɛtnsɛm ntá ya. Batĭ bŏnkwɔ nɛ mmɛ sénòŋ yi.

12 Mbák chí manɔ ywɛsɛ Apólos, ngátí yi bɛyă mpok bɛ ántwɔ́ awu nɛ bŏnkwɔ bachak mángɔ bhe, kɛ abhíkí ka bétwɔ néné. Chɔŋ antwɔ́ mpok yi ábhɔ́ŋɔ́ ɛpok.

Bɛyɔŋɔ́ ngwɛnti

13 Bák ká pĕ, mănte kpirí ndŭ nɛka ɛnɛka nɛ Yesu. Bóŋ ká nɛtaŋánti, mánte sɛné. 14 Yĕntikɨ ɛnyiŋ ɛnɛ bäkʉ̀, ká ka yɔ nɛ ɛkɔŋ.

15 Bŏma, bäriŋɨ bɛ ndŭ bo Akáiya mankɛm, ɛfo ɛnɛ Stɛfánas kɛ éyámbɨ bɛkoŋɔ Yesu Kristo, nɛ báchíɛ nɛpém ɛnap ndu bɛkŭ bɛtik bɛ mánkwak bo Mandɛm. 16 Sɛptí ká mmʉɛt ntá bŏ mbɔ abhɔ nɛ ntá yĕntikɨ mmu achak anɛ áchémé mmʉɛt nɛ bhɔ ndŭ bɛtik. 17 Mbŏŋ bɛyă maŋák bɛ Stɛfánas nɛ

Fətunátəs nɛ Akaikəs bátwə fá, mbənyunɛ nɛtwɔ́ wap achi mbə bhɛ bě nkwə bătwə.
18 Báfyɛ mɛ ntɨ nkúbhé mbə ɛnyu báfyé bhe ntɨ. Chíé nɔ́kɔ́ ká mɛnyŭ bo bhə kɛnókó.
19 Bakwɔ́ bho Kristo abhɛn Esia bátó be bakak. Akwíla nɛ Príska nɛ bŏnkwə abhɛn báchɛmɛ nəkə ɛkɛt ɛyi bátó be bɛyă bakak ndŭ nnyén Acha.
20 Bómayɛsɛ abhɛn fá mankɛm bátŏ bakak. Kaká ká batɨ nkwə sayri mbə bŏ Kristo.
21 Mmɛ Pŏl, kɛ nchí siŋ bakak amɛn nɛ awɔ́ wa.
22 Mbák mmú achi anɛ ábhíkí kəŋ Yesu Kristo Acha, ɛyak émbák nɛ yi. Acha ywɛsɛ, twɔ́!
23 Bɛrĭndu Yesu Acha mémbák nɛ bhe.
24 Nkəŋ bě mankɛm. Sérəp chi ndŭ nsoŋ amət ndu sébháré mmʉɛt nɛ Yesu Kristo.

Ɛkáti Pɔ̌l ɛnɛ ɛ́jwi bɛpay ntá Nkwɔ Kɔrint

1 Mɛ Pɔ̌l, mŭnto Yesu Kristo bɛkoŋɔ nkaysi Mandɛm, kɛ nchí siŋ ɛkáti ɛnɛ. Nchí fá nɛ Tímɔti, mɔmáyɛsɛ amɔt. Nchí siŋ ntá yɛka bŏnkwɔ Mandɛm abhɛn ɛtɔk Kɔrint nɛ bo Mandɛm mankɛm abhɛn báchi atú Akáiya ankɛm.

2 Mandɛm Ɛtayɛsɛ nɛ Yesu Kristo Acha mántóŋ be bɛrĭndu, mánchyɛ bɛ kpák.

Pɔ̌l ăchyɛ̀ bakak ntá Mandɛm ndŭ yi afyɛ́ bho nti

3 Sémbítí Mandɛm nɛ Chi Yesu Kristo Acha ywɛsɛ. Achí Mandɛm ntínso nɛ ăchyɛ bhɛsɛ nɛpɔptĭntí. 4 Achyɛ bhɛsɛ nɛpɔptĭntí ndŭ bɛsoŋɔri ɛbhɛsé mɛnkɛm bɛ sénkwáy bɛchyɛ bo abhɛn báchí ndŭ yĕntiki ɛnyŭ ɛsoŋɔri nɛpɔptĭntí. Nkúbhé nɛpɔptĭntí ɛnɛn Mandɛm áchyɛ̀ bhɛsɛ mpok ɛsoŋɔri, kɛ nékʉ̀ sénkwáy bɛchyɛ bo abhɛn bachi ndŭ ɛsoŋɔri nɛpɔptĭntí. 5 Ndu séghɔ̀ bɛyă ɛsoŋɔri ĕti sébháré mmʉɛt nɛ Kristo nó kɛ Mandɛm áfʉɛt ntá Kristo bɛchyɛ bhɛsɛ nɛpɔptĭntí. 6 Sébhɔ̀ŋ ɛsoŋɔri chí bé Mandɛm anchyɛ bhe nɛpɔptĭntí, ampɛmɛ bhe. Nɛ Mandɛm ăchyɛ bhɛsé nɛpɔptĭntí chi bɛ sénkwáy bɛchyɛ bhe nɛpɔptĭntí. Ɛnkʉ mănkwáy yɛ bɛbhoŋ ɛkébhénti ndu bɛte kákátí ndŭ nkúbhé bɛsoŋɔri ɛbhɛn sébhɔ̀ŋ. 7 Sébhàka nti nɛ bhe, nɛ sɛbhiki bhoŋ bɛcháy mbɔnyunɛ sɛriŋi bɛ ndŭ băká bɛbhoŋ ɛsoŋɔri mbɔ bhɛsɛ, Mandɛm ăchyɛ bhe nkwɔ nɛpɔptĭntí mbɔ ɛnyŭ yi ákʉ̀ nɛ bhɛsɛ.

8 Bɔ̆ma, séyàŋ măndiŋi bɛyă bɛsoŋɔri ɛbhɛn sébhóŋɔ́ awu atú Esia. Báchyɛ bhɛsɛ nɛnyok ɛnɛn néyá nɛcha. Ɛkʉ séférɛ ntí ndŭ sékàysi bɛ ndak ywɛsɛ ámay. 9 Ɛsoŋɔri éyá kpát sérɔ́bhɛ noŋ chi nɛwú. Kɛ ɛfakari nyaka nɔ chi bɛkʉ séndiŋi bɛ sépú kwáy bɛkwak mmʉɛt ɛyɛsɛ. Séghó bé sébhoŋ bɛsiki nti nɛ Mandɛm mmu ákwày bɛkʉ bawú mampɛtnsɛm ndŭ nɛpém. 10 Mandɛm áférɛ bhɛsé ndŭ nɛwú, nɛ chɔŋ andɔk ambi bɛpɛmɛ bhɛsɛ. Sébhàka nti chi nɛ yi bɛ chɔŋ ampɛt ampɛmɛ bhɛsɛ. 11 Be nkwɔ bă̆bhoŋ bɛkwak bɛsɛ ndŭ nɛnikímʉɛt. Nɛ chɔŋ bɛyă bo mánchyɛ nɔkɔ Mandɛm bakak ĕti yɛsɛ, bɛyiŋi bɛrĭnti ɛbhɛn yi átóŋɔ́ bhɛsɛ ĕti bɛyă nɛnikímʉɛt.

Ntí anɛ Pɔ̌l awupsi nkaysi bɛrɔŋ Kɔrint

12 Ɛnyiŋ ɛnɛ ékʉ́ sédèp awɔ anti chi bɛ batĭ yɛsɛ ághàti bhɛsɛ bɛ nɛpém ɛnɛsɛ nɛchi sayri nɛ bŏ mmik, sayri sayri nɛ bhe. Sékʉ̀ mɛnyiŋ mbɔ bo Mandɛm nɛ nti nɛmɔt nɛ tɛtɛp ndu sébhíkí koŋɔ nɛriŋíndak ɛnɛn bŏ mmik. Sékʉ nɔ chi ndŭ bɛrĭndu Mandɛm bɛchi nɛ bhɛsɛ. 13-14 Ɛnyiŋ ɛnɛ bă̆pày ndŭ bɛkáti ɛbhɛsɛ chi ɛnyiŋ ɛnɛ ɛchi bhɛsɛ anti, sɛbhiki bhɛsɛ yĕnyiŋ. Yĕ bă̆bhiki jwimɛm néne bɛyiŋi ɛnyŭ bo sɛchi, nókó ká bɛ chɔŋ măn̆jwimɛm sayri ɛwak émɔt, bɛ nywɔp Yesu Acha átwɔ̀, măn̆kwáy bɛdɛp awɔ anti ĕti yɛsɛ nkúbhé mbɔ ɛnyŭ bɛsé sédèp mburɛ awɔ anti ĕti yɛka.

15 Tĕndu mpú makati nyaka wáwák bɛ chɔŋ măn̆siki nti nɛ mɛ, mbŏŋ nkaysi bɛyambi bétwɔ awu ntá yɛka bɛ maŋák bɛghɔ mɛ ámbák nɛ bhe ndɔŋ ɛpay. 16 Mbŏŋ nyaka nkaysi béte awu ntá yɛka kɛ mfʉɛt ndɔk atú Masidónia, mpét ntĕ béghɔ bhe mpok mfú atú Masidónia nchí pɛtnsɛm, bɛ ɛyɔ énkʉ mămbɔŋ mbi béchyɛ mɛ nɛkwak ndŭ nɛkɔ ɛnɛn mĕ̀rɔ̀ŋ Judéya. 17 Nchí kʉ nyaka mbɔ bŏ mmik kɛ? Mmŭ mmik kɛ árèm ɛnyiŋ émɔt ankʉ chi échák. 18 Tĕndu Mandɛm achi tɛtɛp, ɛnyiŋ ɛnɛ ngátí bhe puyĕ ɛyɔŋ ɛnɛ nkwă mmu ákà ɛnyiŋ émɔt ankʉ chi ɛchak. 19 Yesu Kristo Mmɔ Mandɛm anɛ Silvánɔs nɛ Tímɔti nɛ mɛ séghàti nyaka bhe ĕti yi ndŭ nkwɔ ayɛka apú mmu bɛyɔŋ bɛyɔŋ. Ɛnyiŋ ɛnɛ yi árémé, yó kɛ yi ákù. 20 Chi bɛfʉɛt ntá Yesu kĕ bariɛp Mandɛm mankɛm áfù tɛtɛp. Ɛti yɔ kɛ sérèm ndu nnyén Yesu Kristo bé “Amen” * ndu bɛchyɛ Mandɛm kɛnókó. 21 Mandɛm kɛ áchyɛ̀ bhɛsɛ nɛ be bɛtaŋ bɛ sénté kpirí nɛ Kristo. Yi kɛ afyé bhɛsɛ bé sémbák bŏbhi, 22 afyé bhɛsɛ ɛriŋ amʉɛt, bɛtɔŋ bɛ sɛchi bŏbhi. Akʉ nɔ ndu áchyé bhɛsɛ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ mmu achi amɛm bati yɛsé ndu bɛtɔŋ bɛ chɔŋ anchyɛ bhɛsɛ yĕntiki ɛnyiŋ ɛchak.

23 Mandɛm achi ntísiɛ wa bɛ mpú sénse. Ntí anɛ mbíkí pɛtnsɛm Kɔrint chi bɛ mbíkí yaŋ mpɛt nchyé bhe ɛsoŋɔri échák. 24 Sébhíkí yaŋ bɛsɔt chi bɛtaŋ bɛghati bhe mɛnyiŋ ɛbhɛn bă̆bhóŋɔ́ ménóko. Sériŋi bé bă̆bhoŋ bă̆te kpirí ndŭ nɛka ɛnɛka nɛ Yesu. Séyàŋ chi bɛ sénchɛm amó nɛ bhe sɛnkʉ bɛtik bɛ maŋák amɛka anja.

2

1 Ɛti ɛyɔ kĕ nkʉ nti bɛ mpú pɛrɛ twɔ awu ntá yɛka ndɔŋ achák ndu mbíkí yaŋ bɛchɔŋti bati ayɛka amɛm. 2 Mbák nkú bati ánchóŋɔ́ be amɛm, agha achák áchi awu anɛ ákway bɛkʉ mɛ mbóŋ maŋák? Pú nkúbhé be mbák nkʉ bati áchóŋɔ́ be amɛm? 3 Ɛti ɛyɔ kɛ nsíŋí bhe ɛkáti ɛnɛ. Nsiŋ yó ɛnyu ɛyɔ bɛ nnáŋ ntwó awu, be bho bă̆bhoŋɔ bɛchyɛ mɛ maŋák, bă̆ké kʉ nti nɛnchoŋɔ́ mɛ amɛm. Ndíŋí sayri bɛ mbák nchí maŋák, be nkwɔ bă̆bhak maŋák. 4 Nsiŋ be nɛ bɛyă bɛbe anti, nɛ basémé, nɛ babhɛsɛ amík. Mbíkí siŋ béchɔŋti bati ayɛka amɛm. Nsiŋ chi bɛkʉ măndiŋi bɛ nkɔŋ be tontó.

* **1:20** Amen: Chi “Ɛmbák nɔ” ndŭ ɛyɔŋɔ́tɔk ɛnɛ bo Israɛl.

Ɛri bɛfoŋɔri mmʉ̌ anɛ áchyé ɛsɔŋɔri

5 Kɛ mmʉ̌ anɛ átwɔ́ nɛ ɛsɔŋɔri, abhíkí kʉ chi mɛ. Mbíkí yaŋ bɛrɛm tontó, kɛ ngɔ bɛ ákú chi be mankɛm. 6 Ntémsí anɛ bɛyǎ bhɛka bǎká bɛ mánchyɛ mmu wu akway nɔ. 7 Foŋorí yé ka yi, mănchyɛ yi nɛpɔptʉ̄ntí bɛ mɛnyiŋ bɛkɛ taŋ mɛncha yi ɛnyu ɛné yi ákpiki fɛrɛ amɔ. 8 Nchí nik yɛ be mmʉɛt bɛ mămpɛt mănkʉ yi angɔ bɛ bǎkɔŋ yi tɛtɛp. 9 Nti anɛ nsíŋ́ bhe ɛkáti ɛyɔ chi bɛ mmɔ́ be ngɔ́ mbák chɔŋ mănkʉ yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ ngátí bhe. 10 Yĕntiki mmu anɛ bǎfoŋori bɛbʉ́ bhi, mɛ nkwɔ nchí foŋori yi. Nɛ mĕfoŋori mbák ɛnyiŋ ɛchi mbɔŋ ɛnɛ éyàŋ bɛ mámfoŋori yi. Nchí foŋori yi ĕti yɛka ndu nnyén Kristo mmu átó mɛ. 11 Ɛbhɔŋ bɛbhak ɛnyu ɛyɔ bɛ Satan áké bhɔŋ bɛtaŋ amfay yɛsɛ. Bɛsɛ́ babhɔŋ sɛriŋi nkaysi yi.

Bɛtikí Kristo ɛbhɛn sékʉ̀ bɛchi mbɔ ɛrítí ɛriɛp ntá Mandɛm

12 Mpok nchwɔ́bhé Troas ndu bɛghati bho Mbok Ndíndí ĕti Yesu Kristo, Acha ánéné mbi ntá ya. 13 Yĕ nɔ, nti nébhíkí pɔp mɛ amɛm ndu mbíkí ghɔ mmʉɛrɛ wa Táytɔs aré. * Ngati yɛ bhɔ bɛ, “Mănchɔkɔ sayri.” Mfa ndɔk atú Masidónia.

Bɛfʉɛt ntá Kristo, sénù sénsɔt chi awónɛm

14 Bakak ámbák nɛ Mandɛm mmu ánù ansɔt chi awónɛm. Asɔt bhɛsé mbɔ batemé nɛnu abhɛn bákémé ɛbhĭnɛnu nɛ ǎya bɛsɛ mbi mpoknkɛm ndu sérɔ́bhé nu chi ɛbhe Yesu néné. Yĕntiki ɛbhak ɛnɛ sérɔ̀n, Mandɛm áfʉèt ntá yɛsɛ bɛkʉ bo mándíŋ́ Kristo ndu sékʉ̀ Mbok Ndíndí ántáká nókó mbɔ ɛrítí ɛriɛp mbănkɛm 15 Bapém ayɛsɛ achi mbɔ bawɛt ɛrítí ɛriɛp amɛn Kristo áchyé ntá Mandɛm. Ɛriɛp ɛyɔ étàka ndʉ̄ nkwɔ bo abhɛn Mandɛm ăpèmɛ nɛ ndʉ̄ nkwɔ́ bo abhɛn bákɔ̀ chi ndʉ̄ mbi nɛwú. 16 Ntá bo abhɛn bákɔ̀ ndʉ̄ mbi nɛwú, ɛriɛp ɛnɛ ɛchi chi mbɔ ɛbéptí ɛriɛp ɛné éwày bhɔ way. Kɛ ntá bo abhɛn Mandɛm ápèmɛ, séchi ɛrítí ɛriɛp ɛnɛ échyè nɛpém. Ntiki mmu ákway bɛkʉ ɛné ɛnyʉ̄ bɛtik? 17 Bɛyǎ bo básɔ̀t Mbok Ndíndí anɛ bághàti bho mbɔ mbi bɛyaŋ nkáp. Bɛsɛ́ sépú nɔ, séghàti bho Mbok Ndíndí chí nɛ nti nɛmɔt, ndʉ̄ bɛtaŋ Kristo, nɛ sɛriŋi bɛ amík Mandɛm achi bhɛsɛ amʉɛt.

3

Pǒl ákʉ̀ bɛtik mbɔ mmʉ̌ Nku Nkɔ

1 Ɛnyiŋ ɛnɛ sérèm ĕti mmʉɛt ɛyɛsɛ ékέ kʉ mănkaysi bɛ sépɛt séyàŋ chi bɛ mándiŋi ɛnyu bho séchi. Bo báchí abhɛn bábhɔ́ŋɔ́ bétwɔ be nɛ bɛkáti ɛbhɛn bérèm ɛrírí ĕti ɛya. Mɛnyʉ̄ bo bho, bápɛt báyàŋ nɔ chi bɛ mănchyɛ bhɔ bɛkáti bɛ mántɔŋ ntá bo bachak? Bɛsɛ sépu nɔ. 2 Bĕ bǎbhɔŋ kɛ bachí ɛkáti ɛné érèm ɛrírí ĕti bɛtik ɛbhɛsɛ. Básiŋ ɛkáti ɛyɔ chi amɛm bati ayɛsɛ, * bɛ yĕntiki mmu ampay andiŋi ɛnyʉ̄ bo séchi. 3 Nɛ bătɔ̀n kpoŋoroŋ bé Kristo kɛ ásíŋ́ ɛkáti ɛnɛ ató bhɛsɛ nɛ yɔ́. Abhíkí siŋ yɔ nɛ ɛnɔkékati. Asiŋ yɔ chi nɛ Ɛfóŋɔ́ Mandɛm mmu áchyè nɛpém. Abhíkí siŋ yɔ ndʉ̄ bégbáká batay. Asiŋ yɔ chi amɛm batĭ bakwăŋwaŋ.

4 Sékway bɛrɛm mɛnyiŋ ɛbhɛn mbɔnyunɛ sésìki nti nɛ Mandɛm ndʉ̄ nnyén Yesu Kristo. 5 Ɛbhíkí tɔŋ bɛ bɛsɛ babhɔŋ sérèm bɛ sékway bʉ̌ abhɛn bákʉ̀ bɛtik ɛbhɛn. Mandɛm kɛ ákú sénkwáy bɛku bhɔ. 6 Nkúbhé Mandɛm kɛ áku sénkwáy bɛbhak bakʉ̌ bɛtik, ndu bégháti bho ĕti Nku Nkɔ. Nku Nkɔ anɛ ǎyàŋ bɛ, nɛbho néné, bo bákέ koŋo chi ɛbhé mbɔ ɛnyu básíŋ́ nyaka, kɛ sébhɔŋ bɛghok chi Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ. Ɛbhé étwɔ̀ mmu chi nɛ nɛwú kɛ Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ ătwɔ̀ chi nɛ nɛpém.

7 Bărĭŋi bɛ yĕndu nku nsí anɛ átwɔ̀ nɛ nɛwú, ăkʉ̀ nyaka bo mángɔ bɛtaŋ Mandɛm kpoŋoroŋ. Mandɛm asíŋ bɛbhé ndʉ̄ bégbáká batay achyɛ ntá Moses. Ɛné Moses ásèp bérɔŋ ntá bo Israɛl nɛ batay yɔ, bɛdiéré Mamdɛm bére ghɔ yi bɛsí. Ndu ásèp bɛdiéré Mandɛm ɛbhɔ mémay nɔkɔ. Yĕ nɔ, yĕ mmu wap kɛkway bɛyiŋi yi bɛsí tɛbhɛ tɛbhɛ. 8 Mbák ékway bébhak nyaka ɛnyu yɔ ndʉ̄ mpok nku nsí, ná nɛ ɛchɔŋ, ndʉ̄ mpok nku nkɔ? Bɛtik Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ mmu áchyè nɛpém bɛbhɔŋ bɛtɔŋ bɛdiéré Mandɛm tontó ɛncha mpok nku nsí. 9 Nku nsí ătwɔ̀ nyaka nɛ ntémsi. Yĕ nɔ, abhak chi ɛnyiŋ ɛné étɔ̀n bɛtaŋ Mandɛm. Néné, Nku Nkɔ, yó anɛ ákʉ̀ sémbák chak bɛsí Mandɛm, abhɔŋ bétɔŋ bɛtaŋ Mandɛm ancha Nku Nsí. 10 Tɛtɛp, ndʉ̄ ndak anɛ, nku nsí abhíkí bhɔŋ bɛtaŋ mbɔnyunɛ sérɔbhɛ kɔŋo chi Nku Nkɔ anɛ áchá nku nsí ndʉ̄ átɔ̀n bɛdiéré Mandɛm tontó. 11 Tɛtɛp, mbák nku nsí anɛ abhíkí tat ăkway nyaka bɛtɔŋ bɛdiéré Mandɛm, Nku Nkɔ anɛ abhíkí bhɔŋ ngwɛnti abhɔŋ bɛtɔŋ bɛdiéré ɛbhi ancha anɛ nsí.

12 Tĕndu sébhóŋɔ́ nɛbhakántí, sébhɔŋ ngăngaŋ nɛ sékʉ̀ mɛnyiŋ nɛ nɛtaŋánti. 13 Moses ăkùti nyaka bɛsí bhi nɛ ndɛn mpoknkɛm anɛ bɛdiéré Mandɛm ɛbhɛn béghɔ̀ bɛsí bhi bébhó mɛmay mandú mandú, bɛ bo Israɛl bákέ ghɔ ndʉ̄ ménèmsi. Sépú bhɛsɛ yĕnyiŋ. 14 Bo Israɛl bághɔ̀ nyaka bɛdiéré Mandɛm, yĕ nɔ, bágwɔ́t batĭ yap amɛm. Ɛnyu ɛyɔ kɛ ɛchi nɛ bɛbhárébhɔ bhap kpátɛ ɛchɔŋ. Yĕntiki mpok anɛ bápày bɛkáti Mandɛm ɛbhɛn nku nsí, ébhak chi mbɔ bɛ ndɛn ɛyɔ akútí bati yap, nɛ éku bɔ báké jwimɛm ndʉ̄ ɛnyiŋ ɛnɛ bápày. Ndiɛrɛ

* **2:13** “Mmʉɛrɛ” fá, chi “Nti mʉ̌bɛtok Yesu”. * **3:2** Mbɔk bɛkáti ɛbhén tɛ nɛbhŏnɛt bérèm bɛ, “Amɛm bati yɛka”.

Kristo kɛ ákway bɛfɛrɛ ɛkúti ɛyɔ ndŭ batɨ yap. 15 Nkúbhé ɛnyu yɔ kɛ échi kpátɛ ɛchɔŋ. Yĕntiki mpok anɛ bápày basiŋ amɛn Moses, bápú jwimɛm, mbɔnyunɛ ébhak ntá yap chi mbɔ bɛ básɔt ɛnyiŋ bákuti batĭ ayap. 16 Kɛ mpok mmu átíkínsɛm ndŭ ɛsí nɛpém ɛni, ătwɔ̀ ntá Acha bɛ amfɛrɛ ɛnyiŋ ɛnɛ ékútí ntɨ ɛni. 17 Néne, Acha anɛ sérèm nɔ ĕti yi ăkʉ̀ mɛnyiŋ chi nɛ Ɛfóŋó Mandɛm, nɛ yĕntiki ɛbhak ɛné Ɛfóŋó Acha achi nɛ bho, bábhɔŋ ngangaŋ. 18 Néne, bɛsɛ bo sébhíkí pɛrɛ bhɔŋ ndɛn anɛ ákútí batɨ yɛsɛ, séghɔ̀ bɛdiérɛ́ Acha, nɛ séyĭbhiri bɛbhak mbɔ yi. Nɛ ndŭ séyĭbhiri nɛŋɔ̌k nɛ nɛŋɔk, bɛdiérɛ́ ɛbhi béghɔ̀ bhɛsɛ amʉɛt ménja mɛndɔkɔ nɔkɔ chi ambɨ. Acha mmu ákʉ̀ mɛnyiŋ nɛ Ɛfóŋó Mandɛm kɛ ákʉ ɛmbak nɔ.

4

Mandɛm chi Mandɛm bɛdiérɛ́

1 Tĕndu sɛriŋɨ bɛ Mandɛm ntínso kɛ áchyɛ́ bhɛsɛ bɛtik ɛbhɛn-nɛ sékʉ̀, sɛpú fɛrɛ amɔ́. 2 Séférɛ́ ntí ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn bétwɔ̀ nɛ ntíánwóp nɛ ndŭ bɛbéptí mɛnyiŋ ɛbhɛn bo bákʉ̀ ansɛm ansɛm. Sépú kʉ bɛtábhá nɛ mmu wáwák nɛ sɛpu mɔ bɛyibhiri Ɛyɔŋ Mandɛm. Ɛnyiŋ ɛnɛ sékʉ̀ chi bɛghati bho tɛtɛp Mandɛm ɛnyu ɛné yĕntiki mmu ákwày bɛriŋɨ bɛ sɛchi bŏ tɛtɛp bɛsí Mandɛm. 3 Mbák Mbok Ndíndí́ anɛ séghàti bho achi chi mbɔ ɛnyiŋ ɛnɛ ɛchi bhésé bhésé, ăbhák ɛnyu ɛyɔ chi ntá bo abhɛn bachi ndu mbi nɛwú. 4 Bŏ bhɔ bápú jwimɛm ndŭ Mbok Ndíndí́ mbɔnyunɛ Satan mmu achi mandɛm mmik anémé bɔ amik bɛ bákɛ noko Mbok Ndíndí́. Yi apu yaŋ bó mangó bɛdiérɛ́ ɛbhɛn béghɔ̀. Nɔ chi, bɛdiérɛ́ ɛbhɛn béfù ndŭ Mbok Ndíndí́ ĕti Kristo. Apu yaŋ bɔ mandiŋɨ ɛnyŭ Kristo achi, Kristo mmu achi ɛnyu émɔt nɛ Mandɛm. 5 Sépú kɔ bɛghati bho ĕti mmʉɛt ayɛsɛ. Séghàti bho chi ĕti Yesu Kristo nɛ bɛ yi achi Acha. Mbák chi bhɛsɛ babhɔŋ, ɛnyiŋ ɛnɛ séghàti bhe chi bɛ sɛchi chi bŏ bɛtok bhɛka ĕti Yesu. 6 Ndŭ nɛbhŏnɛt, ɛné Mandɛm ághòko mmik, arɛm bɛ bɛdiérɛ́ méngóó ndŭ ɛjuri, nɛ ɛbhak nɔ. Nkúbhé Mandɛm kɛ ákú bɛdiérɛ́ ɛbhi béghɔ̀ amɛm batɨ yɛsɛ. Nɛ séghɔ̀ bɛdiérɛ́ Mandɛm ndŭ béghɔ̀ bɛsí Kristo nɛ sériŋɨ nénɛ ɛnyŭ bɛdiérɛ́ Mandɛm bɛchi.

Sɛchi mbɔ bɛtĕ ntɔp ɛbhɛn kɛném kɛchi aré

7 Bɛdiérɛ́ ɛbhɛn béghɔ̀ bɛsɛ anti chi nném ɛnyiŋ. Yĕ nɔ, bɛsɛ babhɔŋ sɛchi chi mbɔ bɛtĕ ntɔp, bɛtaŋ ti. Ɛyɔ étɔ̀ŋ bɛ, bɛyă bɛtaŋ ɛbhɛn sébhóŋó bɛkʉ bɛtik Mandɛm béfù chi ntá yi, puyĕ ntá yɛsɛ. 8 Mpok nɛ mpok, báchyè bhɛsɛ bɛsɔŋɔri mɛnyu nɛ mɛnyu, kɛ bɛsɔŋɔri bhɔ bɛpu bɔkɔti bɛtĕ ntɔp ɛbhɛn bhɛsɛ sɛchi. Ɛcha bhɛsé ɛnyŭ sébhóŋó békʉ kɛ sɛpu fɛrɛ amɔ́. 9 Mányòk bhɛsɛ, kɛ Mandɛm apú rɔ bɛbhak nɛ bhɛsɛ. Bádɛp bhɛsɛ amik, kɛ bápú kway bɛway bhɛsɛ. 10 Yĕntiki ɛbhak ɛnɛ sérɔ̀ŋ, bɛsɔŋɔri ɛbhɛn séghɔ̀ bɛchi mbɔ bɛ sépókó nɛwú Yesu amʉɛt sékɔ̀ nɛ nɔ. Ɛti yɔ, bo bághɔ̀ nɛpém Yesu ndu nékʉ̀ bɛtik amʉɛt yɛsɛ. 11 Tɛtɛp, sɛchi anyŭ nɛwú mpoknkɛm ĕti Yesu, nɛ ɛyɔ ékʉ̀ Mandɛm ántóŋ ɛnyŭ nɛpém ɛnɛn mbɔŋ Yesu Acha nékʉ̀ bɛtik ndŭ mmʉɛt ɛyɛsé ɛnɛ épú tat fá amik. 12 Séká yɛ nɛwú, bé mănkwáy bébhɔŋ nɛpém ɛnén nébhiki bhɔŋ ngwénti.

13 Tĕndu sébhóŋó nkúbhé ɛfóŋó nɛka mbɔ mmŭ anɛ arɛmɛ mbɔ ɛnyu ɛchi amɛm Ɛkáti Mandɛm bɛ, “Nnókó, nɛ ĕti yɔ ndɛm”. Bɛsɛ nkwɔ sénoko, nɛ ĕti yɔ séghàti bo Mbok Ndíndí́. 14 Sériŋɨ bɛ Mandɛm mmu ákʉ́ Yesu Acha ápérénsɛm ndŭ nɛpém, ăkʉ chɔŋ bɛsé nkwɔ́ sémpɛtnsɛm ndŭ nɛpém nɛ yi, nɛ ansɔt bhɛsɛ nɛ bhe sémbak nɛ Yesu ndŭ nɛbhʉ́ɛt bɛchɔkɔ bhi. 15 Bɛsɔŋɔri ɛbhɛn mɛnkɛm bɛchi chi ndŭ bɛrɨ ɛbhɛka, bɛ ndŭ bɛrĭndu Mandɛm béghákà ntá bɛyă bho, ménkʉ́ bo abhɛn báchyè Mandɛm bakak mánjá mándɔk nɔkɔ chi ambɨ, bɛ bo mánchyɛ nókó Mandɛm kɛnókó.

Nkoŋo Yesu chi mmŭ ɛkébhénti

16 Tĕndu sériŋɨ mɛnyiŋ ɛbhɛn, sépu fɛrɛ amɔ. Yĕndu bɛtaŋ ɛbhɛn nkwɔmʉɛt mémày méndɔk nɔkɔ chi ambɨ, Mandɛm ăkʉ̀ sɛmbɔŋ nɔkɔ bɛtaŋ bɛkɔ amɛm batɨ ayɛsɛ yĕntiki nywɔp. 17 Nɛ bɛsɔŋɔri ɛbhɛn séghɔ̀ fá amik béchi mandú tontó, nɛ bépu tat. Békwàk bhɛsɛ kwak bɛ sénkwáy bo abhɛn séchwè ndŭ bɛyă maŋák Mandɛm ɛwak émɔt. Maŋák amɔ acha yĕntiki ɛnyiŋ nɛ abhiki bhɔŋ ngwɛnti. 18 Sépú yiŋɨ yɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn bo bághɔ̀ nɛ amík. Séyìŋɨ chi ɛbhɛn bápú ghɔ, mbɔnyunɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn bo baghɔ béfʉɛrɛ fʉɛt. Ɛbhɛn bápú ghɔ kɛ bɛbhak mpoknkɛm.

5

Chɔŋ mmʉɛt anɛ apu gu amɛn anɛ agu

1 Séríŋí́ bɛ mmʉɛt ayɛsé anɛ fá amik achí mbɔ bétɛm. Mbák bétɛm ɛbhɛn ménkwén, Mandɛm ăchyɛ bhɛsɛ ɛkɛt ɛkɔ awu amfay. Puyĕ chi bakwăŋwaŋ kɛ bághókó yɔ, mbɔŋ Mandɛm kɛ áchyè mmʉɛt nkɔ yɔ, nɛ yɔ abhíkí́ bhɔŋ ngwɛnti. 2 Tɛtɛp, séchi ndŭ nɛdĭ kɛbhɔ fá amik nɛ sénòŋ nɛ bɛyă ɛkwak bɛ Mandɛm anchyɛ bhɛsɛ mmʉɛt ɛkɔ ɛnɛ ɛchi amfay, 3 bɛ ndu afyé yɔ bhɛsɛ amʉɛt, séké bhak bɛbho bɛwɔ. 4 Ndŭ bétɛm ɛbhɛn sɛchi aré néne, sébhòŋ ɛsɔŋɔri nɛ séchí ndŭ nɛdĭ kɛbhɔ. Ɛbhíkí́ tóŋ bɛ séyàŋ Mandɛm ámférɛ́ mmʉɛt anɛ ágù. Séyàŋ chi bɛ yi anchyɛ bhɛsɛ mmʉɛt nkɔ, bɛ ɛnyiŋ ɛnɛ ɛpu gu émɛn ɛnɛ égù. 5 Mbɔŋ Mandɛm kĕ áká sémbák bo abhɛn sékwày bébhóŋ mmʉɛt nkɔ yɔ. Achyé bhɛsé Ɛfóŋó ɛyi mbɔ nkɛm bé chɔŋ anchyɛ bhɛsɛ mmʉɛt nkɔ yɔ nkwɔ tɛtɛp.

6 Sébhɔŋ yɛ ntɨ nɛtaŋ nɛtaŋ mpoknkɛm ndu sérɪ́ŋɨ́ bɛ, ɛné sébhʉ́ét ndŭ mmʉɛt ɛnɛ, sépú kway bɛbhak amfay nɛ Yesu Acha. 7 Ndŭ nɛpém ɛnɛsɛ fá amɨk sébhɔ̌ŋ nɛka nɛ yi. Sépú ghɔ yi nɛ amɨ́k. 8 Sébhɔŋ ntɨ nɛ érɨ ntá yɛsɛ bɛ séndó mmʉɛt ɛnɛ sɛndɔk sɛmbak anywɔ́p nɛ Acha. 9 Ndu ɛchi yɛ nɔ, yɛ̌ sébhʉ́ét chi fá amɨk, yɛ̌ séchí chí awu nɛ yí, nném ɛnyiŋ chi bé sénkʉ mɛnyiŋ ɛbhén bɛkʉ yi ámbóŋ maŋák nɛ bhɛsɛ mpoknkɛm. 10 Ntí achi bɛ yɛ̌ntiki mmu abhɔŋ béte bɛsí Kristo mmu átàŋ bo mankɛm. Chɔŋ yɛ̌ntiki mmu ambóŋ nsáy anɛ ákwáy nɛ yi békóŋɔ nɛpém ɛni fá amɨk. Mbák séku bɛrɨ, chɔŋ sémbóŋ ɛrítí akap, nɛ mbák séku bɛbú, sémbɔŋ ntémsi.

Yɛ̌ntiki mmu ăkway bɛbhɔŋ mbi bɛbhak sayri nɛ Mandɛm

11 Ndu sérɪ́ŋɨ́ bɛ ătàŋ chɔŋ bo mankɛm, sɛbhɔŋ bɛcháy nɛ Yesu Acha. Bɛchay ɛbhɛn béku séfyè yɛ bɛtaŋ ndu bɛkʉ bɛ bo mánóko bɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn séghàti bhɔ bɛchi tɛtɛp. Mbɔŋ Mandɛm arɪ́ŋɨ́ bhɛsé sayri, nɛ nkáysí bɛ be nkwɔ bărɨŋɨ ɛnyŭ bo séchi. 12 Ɛbhíkí tɔŋ bɛ sépɛt séyàŋ bɛkʉ măndɨŋɨ mɛnyu bo sɛchi. Séyàŋ chi bɛkʉ măndɨŋɨ ntí anɛ băbhóŋɔ́ bépanyu ĕti ɛyɛsɛ bé măndɨŋɨ ɛnyŭ băbhóŋɔ́ békémɛ bo abhɛn bárèm ɛbúbʉ ĕti yɛsɛ. Mpányu yap apu yɨŋɨ ɛnyŭ ntɨ mmu nɛchi amɛm nɛ Mandɛm. Báyìŋɨ bho chi ndŭ nté yap achi. 13 Mbák sɛchi bɛchɨŋtĭ bho mbɔ ɛnyŭ mbɔk bo bárèm, sébhák nɔ chí ndu sénù bɛchyɛ Mandɛm kɛnókó. Kɛ mbák băká bɛ sépú bɛchɨŋtĭ bho, dɨŋí yé ka bɛ sékù bɛtik chi ĕti yɛka. 14 Bɛtik ɛbhɛn sékù, sékù bhɔ chi mbɔnyunɛ ɛkɔŋ ɛné Kristo épùri bhɛsɛ. Sénoko bɛ ndu Kristo ágú ĕti yɛ̌ntiki mmu, bɛsé mankɛm sénáŋ sɛgu. 15 Agú ĕti yɛ̌ntiki mmu bɛ bo abhɛn básóré nɛpém nɛkɔ ɛnɛn yi áchyè nɛ maŋák báké pɛrɛ bhak chi ndŭ mmʉɛt ɛyap. Bapém ayap ándɔp chí mbɔ ɛnyŭ yi áyàŋ mbɔnyunɛ ĕti yap kɛ yi ágú nɛ ĕti yap kɛ Mandɛm ákú yi ápérénsɛm ndŭ nɛpém.

16 Bɛbho nénɛ, sépú pɛrɛ yɨŋɨ yɛ bho chí bɛkoŋɔ nkaysi bŏ mmɨk. Ɛnyu ɛyɔ kɛ séyìŋɨ nyaka Kristo, kɛ nénɛ, sɛrɨŋɨ mbŏŋ ɛnyŭ mmu yi áchí. 17 Ɛnɛ étòŋ bɛ mmu anɛ ábháré mmʉɛt nɛ Kristo arɔp yɛ chi mmŭ nkɔ. Mɛnyiŋ bɛsí́ béfuɛt, ɛbhɛn bɛkɔ kɛ béróbhé.

18 Mandɛm kɛ ákú bɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛnkɛm mémbák ɛnyu ɛyɔ. Yí kɛ átó Kristo ánkʉ sémpétnsɛm ntá yi, nɛ achyé bhɛsɛ bɛtik bɛkʉ bo mámpétnsɛm mámbɔŋ kpák nɛ Mandɛm. 19 Ɛyɔ étòŋ bɛ Mandɛm áfʉɛt nyaka ntá Kristo bɛkʉ yɛ̌ntiki mmu ámpétnsɛm ambɔŋ kpák nɛ yi. Abhíkí pɛrɛ yɨŋɨ nyaka ndŭ bɔ bapu bhʉɛrɛ bɛbhé. Nɛ afyé ntó amɔ yɛsɛ ɛnén nékù bo mámpétnsɛm mámbɔŋ kpák nɛ yi. 20 Séchí yɛ bo abhɛn Kristo afyé ntó ɛnɛn bhɛsé amɔ. Mbɔŋ Mandɛm kɛ áfʉèt yɛ ntá yɛsé, ndu ábhìŋɨ be nɛ ɛkɔŋ. Ndŭ nnyén Kristo, sénìk be mmʉɛt, pɛt ka nsɛm ntá Mandɛm. 21 Ɛti yɛsɛ, Mandɛm akʉ Kristo mmu ábhíkí kʉ yɛ bɛbú ámbák mbúmbʉ bɛ sémfúét ntá yi sémbák chak bɛsí Mandɛm.

6

Pɔ̌l ăghɔ̀ ɛsɔŋɔri mbɔ mŭnto Kristo

1 Bɛsɛ bo sékù bɛtik nɛ Mandɛm, sénìk be mmʉɛt bɛ băké rɔ bɛrĭndu ɛbhɛn yi atɔŋɔ bhe mémbák ndéndɛm. 2 Yi ărèm mbɔ ɛnyŭ básíŋɨ́ bɛ,

“Mpok ákwáy nókó bɛtɔŋ be bɛrĭndu,
ngók nɛnikímʉɛt ɛnɛka,
nywɔp bépémɛ bho nɛkwáy nɔkɔ, nkwak bhe.”

Ghók ká, nénɛ chi mpok anɛ Mandɛm áyàŋ bɛtɔŋ be bɛrĭndu, nénɛ chi mpok anɛ Mandɛm áyàŋ bɛpɛmɛ bhe.

3 Sépú kʉ yɛ̌nyiŋ ɛnɛ échèt mmu mbi nɛ Mandɛm bɛ bɛkwéné béké bhak ndŭ bɛtik ɛbhɛsɛ. 4 Ɛnyiŋ ɛnɛ séyàŋ chi bɛ ndŭ yɛ̌ntiki ɛnyiŋ ɛnɛ sékù, séntóŋ bɛ séchí bŏ bɛtok Mandɛm tɛtɛp. Sébhɔŋ maŋák mpoknkɛm. Sébhòŋ ɛsɔŋɔri mɛnyu nɛ mɛnyu, yɛ̌ nɔ sébhɔŋ maŋák mpoknkɛm. 5 Mánáŋ badɛn bhɛsɛ, mánáŋ báfyɛ̌ bhɛsɛ ɛkɛrékɛnɔŋ. Mănaŋ bágʉ́ép ɛbyɔk bɛ bŏ mánchyé bhɛsɛ ɛsɔŋɔri. Séyaŋá gu bɛtik. Mpok nɛ mpok, sékɛ bhɔŋ mbi bɛbhʉrɛ kɛnó nɛ énchɛbhɛ nɔkɔ bhɛsɛ tɛ nɛnyíé mɛnyiɛ. 6 Batĭ yɛsɛ achi amɛm pépép, nɛ sériŋɨ tɛtɛp anɛ Mandɛm. Sébhɔŋ ɛkébhéntí nɛ bho, nɛ sébhɔŋ bɛrĭnti. Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ achi nɛ bhɛsɛ, nɛ sékɔŋ bo tɛtɛp. 7 Séghàti bo chi mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi tɛtɛp. Bɛtaŋ Mandɛm béchi nɛ bhɛsɛ. Séchí chak bɛsí Mandɛm nɛ ɛyɔ ɛchi mbɔ mɛnyiŋɨ́ nɛnu ɛbhɛn békwàk bhɛsɛ sénu nɛ bŏmpap abhɛsɛ, sénchɛt bɔ mbi bɛbhɔŋ bhɛsɛ. 8 Mbɔk bho báchyè bhɛsɛ kɛnókó kɛ bachak bábyak bhɛsɛ byak. Mbɔk bho bárèm ɛrírí ĕti ɛyɛsɛ, kɛ báchák bárèm chi ɛbúbʉ ĕti ɛyɛsɛ. Bo básòt bhɛsɛ mbɔ bŏ bapu, ɛné sérèm chi tɛtɛp. 9 Bo bárèm bɛ agha ariŋɨ kpik bhɛsé, yɛ̌ nɔ bo báriŋɨ bhɛsɛ sayri. Ɛchí mbɔ bɛ ségùgu, yɛ̌ nɔ, séchi nɛpém. Báchyè bhɛsɛ ɛsɔŋɔri, kɛ sépú gú. 10 Séchí ndŭ ɛsɔŋɔri, yɛ̌ nɔ, sɛbhɔŋ maŋák mpoknkɛm. Séchí amɔ apay, yɛ̌ nɔ sékù bɛyă bo bábhòŋ bɛyă áfók. Ɛchi mbɔ bɛ sébhiki bhɔŋ yɛ̌nyiŋ, yɛ̌ nɔ, sébhɔŋ yɛ̌ntiki ɛnyiŋ.

11 Bĕ bo Kɔrint, séghati bhe yɛ̌ntiki ɛnyiŋ kpoŋɔroŋ nɛ sénɛnɛ batɨ yɛsɛ ntá yɛka. 12 Băbhiki fu bɛsɛ antɨ, be kɛ băbhíkí pɛrɛ kɔŋ bhɛsɛ. 13 Nchí ghati bhe mɛnyiŋ mbɔ mmu anɛ árèm ɛnyiŋ ntá bóbhi. Nɛnɛ́ ká batɨ ntá yɛsɛ, nkúbhé mbɔ ɛnyŭ sékóŋ bhe.

Bǎkέ nyɔ́p mmʉɛt nɛ bo abhɛn babhiki noko Yesu

14 Bǎkέ nyɔ́p mmʉɛt nɛ bo abhɛn bábhiki noko Yesu. Ɛnyiŋ ɛnɛ ɛchi chak bɛsí Mandɛm, ébhɔŋ yi bɛkʉ nɛ ɛné épú chak. Bɛdiérέ bɛkway bébhak nɛbhʉɛt amɔt nɛ ɛjuri kɛ? 15 Kristo abhɔŋ yi bɛkʉ nɛ Satan? Mmu anɛ ánókó Yesu abhɔŋ yi bɛkʉ nɛ mmu anɛ ábhíkí noko? 16 Ɛkɛrákap Mandɛm ɛbhɔŋ yi bɛkʉ nɛ bɔmandɛm nsé? Bɛsɛ bo sénókó Yesu kɛ séchí ɛkɛrákap Mandɛm mmu achi nɛpém.

“Chɔŋ nnte ɛkɛt ɛya nɛnti ɛnap, mbak nɛ bhɔ.
Chɔŋ mbak Mandɛm wap,
bó mámbak bǒbha.”
17 Ɛta Mandɛm árèm yɛ bɛ,
“Fú ká nɛnti nap
fap ka mmuét nɛ bhɔ.
Bǎkέ nyɔ́p mmʉɛt nɛ yěnyiŋ ɛnɛ ébhóŋó bak-
wap,
nɛ chɔŋ mpɛt nsɔt be amʉɛt.”
18 Mandɛm Acha Bɛtaŋ Mɛnkɛm ǎrèm mbɔ
ɛnyǔ ɛchi nɛbhʉɛt achak amɛm Ɛkáti
ɛyi bɛ,
“Chɔŋ mbak Ɛtayɛka,
mǎmbak bǒbha.”

7

1 Abhɛn ɛkɔŋ, těndu Mandɛm áchyé bhɛsɛ bariɛp amɛn, sǒ ká amó fɛré ndǔ yěntiki ɛnyiŋ ɛnɛ ékwày mɛnyɔp mmʉɛt ɛyɛsɛ nɛ batǐ ywɛsɛ. Sénchάy Mandɛm, sénu bɛbhak nyáŋá bɛsí bhi ndǔ yěntiki mbi.

Maŋák Pǒl ěti bakoŋo Yesu abhɛn Kɔrint

2 Nɛné ká bati ntá yɛsɛ. Sébhíkí kʉ yě mmu ɛbépti ɛnyiŋ, sébhíkí chɔŋti ntí mmu amɛm, nɛ sébhíkí nyié mmu ɛbhóŋ. 3 Mpú rɛm nɔ chi ndu bɛtaŋ be bɛ bǎkʉ bɛbʉ́. Nnáŋ njámbi ngáti bhe bé sékɔŋ be nɛ bati yɛsé ankɛm, nɛ yě chi nɛwú yě chi nɛpém, yěnyiŋ épú kɔrɛ bhɛsɛ nɛ bhe. 4 Mbákánti nɛ bhe tontó. Mědèp awó anti tontó ěti yɛka. Bǎchyè mɛ nɛpɔptʉntí tontó, nɛ yěndu sébhɔ̀n bɛyǎ ɛsɔŋɔri, maŋák ama aya acha.

5 Yě chi mpok anɛ séghάká atú Masidónia sébhíkí bhóŋ nɛywěmʉɛt. Bɛsɔŋɔri bɛre twɔ bɛbhě mɛnkɛm. 6 Kɛ Mandɛm mmu áchyɛ bo abhɛn bati apɛt apu bɔ amɛm nɛpɔptʉntí, achyé bhɛsɛ nɛpɔptʉntí ndu Táytɔs átwó. 7 Puyě ndiɛrɛ nɛtwɔ Táytɔs kɛ Mandɛm ásórέ bɛchyɛ bɛsɛ nɛpɔptʉntí. Ɛnyiŋ ɛchak échí bɛ bǎchyé Táytɔs nɛpɔptʉntí mpok yi achi awu nɛ bhe. Aghάti mɛ ɛnyǔ bǎbhóŋó ɛkwak bɛ ntwó awu, nɛ ɛnyǔ bati ábè bhe amɛm nɛ áyómɛ. Apɛt aghati mɛ ndǔ bǎbhóŋó nti tontó bɛte nɛ mɛ. Ɛkú maŋák ama apɛt aya acha. 8 Yě ɛmbak chi bɛ ɛkáti ɛné nsíŋí bhe ékú bǎbhóŋ basémé, áyómɛ apú nɛ mɛ bɛ nsiŋ yó. Ndǔ nɛbhŏnɛt mbóŋ áyómɛ mbɔnyunɛ ndíŋí bɛ yó échyé bhe basémé, yěndu basémé mɔ áchí chí ndǔ mómbiŋi mpok. 9 Tɛtɛp, mbŏŋ maŋák bɛ nsiŋ be ɛkáti kɛ puyě chí ěti yó échyé bhe basémé. Ɛnyiŋ ɛnɛ ékú mbóŋó maŋák chi bɛ basémé amɛn ɛkáti ɛyɔ échyé bhe akʉ bǎtiknsɛm ndǔ bɛbʉ́ ɛbhɛka. Bɛběnti ɛbhɛká bɛchi ɛnyǔ bɛběnti ɛbhén Mandɛm áyàŋ bǒbhi mámbóŋ. Ɛkʉ bɛ ɛkáti ɛyɔ ébhíkí twɔ nɛ ménémé ntá yě mmu ywɛka. 10 Basémé amɛn Mandɛm ákóŋó ǎkʉ̀ mmu ántíknsɛm ndǔ bɛbʉ́ bhi, antwó ntá yi bé yí ámpémé yi, nɛ apu twɔ nɛ áyómɛ. Kɛ basémé bǒ mmik ǎtwɔ̀ chi nɛ nɛwú. 11 Bě babhɔŋ mǎngó ɛnyiŋ ɛnɛ basémé amɛn Mandɛm akɔŋɔ ákú ntá yɛka. Nénɛ, bǎbhɔŋ bɛyǎ ɛkwak béyíbhiri mɛnyiŋ. Ɛkʉ bǎso amɔ ndǔ ndak anɛ nɛ bǎbhóŋ bɛyǎ bɛběntí ěti ndak anέ mmu wu ákú nɛ bǎbhóŋ bɛcháy ěti ndak anɛ áfákárí. Bǎbhóŋ bɛyǎ ɛkwak bɛghɔ mɛ nɛ bǎyàŋ tontó bɛ mántémsí mmǔ anɛ átwó nɛ ndak. 12 Yěndu nsíŋí yɛ be ɛkáti, mbíkí siŋ chi bɛkʉ mǎndíŋí mmu anɛ ákú nɛfwɔp nɛ mmu anɛ bǎkú yi nɛfwɔp. Nsiŋ chi ěti bǎghó bɛsí Mandɛm, bɛ bǎbhóŋ nti nɛ bhɛsɛ tontó.

13 Ɛyɔ échyè yɛ bɛsɛ nɛpɔptʉntí.

Bǎfyé bhɛsɛ nti, nɛ bɛrɔŋ ambi, sɛchi maŋák ěti maŋák amɛn Táytɔs ábhóŋó ndǔ be mankɛm bǎsórέ yi awu sayri, bǎkú nti ɛni nɛpɔp amɛm. 14 Měghàti nyaka bhe chi mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi tɛtɛp mpoknkɛm. Nɛ bǎbhíkí chyɛ mɛ ntiánwóp ěti ɛnyiŋ ɛné ngáti Táytɔs ndɛbhɛ nɔkɔ awó anti ěti yɛka, nɛ éfú nkwɔ tɛtɛp. 15 Nénɛ, Táytɔs apɛt akɔŋ be áchá, sayri sayri, mpok yi átìk ɛnyǔ bǎsíéptí yi nɛ bɛcháy, mǎngwɛrɛ nɔkɔ, nɛ ɛnyǔ bǎkú yěntiki ɛnyiŋ ɛnɛ yi ághάti bhe. 16 Nénɛ, nchí ŋák, mbɔnyunɛ mbákánti nɛ bhe ndu yěntiki mbi.

8

Ɛnyǔ bǒ Mandɛm bábhóŋó bɛchyɛ akap ndǔ bɛkwak bho

1 Bǒma, séyàŋ mǎndíŋí ěti bɛrĭndu Mandɛm ɛbhɛn bakwó bho Kristo abhɛn atú Masidónia bátóŋó. 2 Bɛyǎ bɛsɔŋɔri ɛbhɛn bó bághó, békʉ bábhɔŋ mamɔ tontó. Yě nɔ, bábhɔŋ bɛyǎ maŋák. Ɛkʉ bábhɔŋ bɛyǎ ɛkɔŋ béchyɛ akap kɛyiŋi nsɛm ndu békwak bo, yěndu báchí ndǔ bɛyǎ kɛchép. 3 Nchí ghati bhe bɛ báchyɛ mbɔ ɛnyǔ amɔ yap átɔ̀ŋ. Nɛ mpok báchyè, báchyé mbɔŋ ɛcha ɛnyǔ amó ayap átóŋó, mbɔ ɛnyǔ éfú bhɔ anti. 4 Báchyé, mánik nɔkɔ bhɛsɛ mmʉɛt ndɔŋ nɛ ndɔŋ nɛ nti nɛnkɛm bé sénchíɛ bó mbi mánkwák bo Mandɛm abhɛn bachi Yerúsalɛm. 5 Nkwó bho Masidónia bákú bacha ɛnyu ɛnɛ sékàysi nyaka bɛ bákway bɛkʉ. Nném ɛnyiŋ anɛ bɔ báyámbi báká chí bɛ báchyé nɛpém ɛnap nɛnkɛm ntá Mandɛm Acha. Báchyé yɛ mmʉɛt ntá yɛsɛ nkwɔ ndu bɛkonɔo nkaysi Mandɛm. 6 Táytɔs anáŋ abho bɛsɔt bakap

ntá yɛka ndŭ bɛkwak bachébhébho. Ɛkʉ séghátí yɛ yi bɛ ampɛtnsɛm awu ankwak be mǎndɔk ambɨ mɛnaŋa bɛtikɨ́ bɛrĭndu ɛbhɛn bǎbhó. 7 Bǎbhɔŋ yĕntikɨ ɛnyiŋ ndu mbi Mandɛm bǎcha. Bǎbhɔŋ nɛka nɛ Yesu ɛrírɨ́. Bághàti bho Mbok Ndíndɨ́ ĕti Yesu sayri. Bărɨŋɨ tɛtɛp Mandɛm. Bǎchyé nɛpém ɛnɛka nɛnkɛm ndu bɛkʉ bɛtik Mandɛm nɛ bǎkɔŋ bhɛsɛ tontó. Kʉ yɛka nkwɔ bɛtik ndu bɛchyɛ nɛ bɛrĭndu ɛbhɛn bɛya bɛcha.

8 Mpu rɛm nɔ chí bɛ bǎbhɔŋ bɛkʉ mbɔ ɛnyŭ ngátí bhe. Nchí kʉ chi bɛ mǎndíŋɨ́ ɛnyŭ bŏ báchák bábhóŋɔ́ ɛkɔŋ ndu békwák. Nkʉ chi bɛ mǎmbóŋ mbi bɛtɔŋ bɛ bǎkɔŋ bo bachak tɛtɛp. 9 Bĕ bǎbhɔŋ bărɨŋɨ ɛnyŭ bɛrĭndu ɛbhɛn Yesu Kristo Acha átóŋɔ́ bhɛsɛ. Yĕndu yi ábhóŋɔ́ nyaka yĕntikɨ ɛnyiŋ, ayibhiri arɔp nchébhé mmu ĕti yɛka bɛ kɛchɛp ɛki kénkʉ mǎmbák bo abhɛn bábhóŋɔ́ yĕntikɨ ɛnyiŋ bɛsí Mandɛm.

10 Manié ama ndŭ ndak anɛ chi bɛ: Mmíé éyú, bĕ kĕ bǎyambɨ bɛbhɔŋ ɛkwak bɛkʉ nɔ. 11 Naŋá yɛ ká bɛtik ɛbhɛn bǎbho mbɔ ɛnyŭ amó ayɛka átòŋ, bɛ nɛkʉ ywɛka ánkɔ ɛnyumɔt nɛ ɛkwak bɛkʉ mbɔ ɛnyŭ bǎtɨ́ 12 Mbák mmu abhɔŋ ntɨ béchyɛ akap, Mandɛm ǎsɔt ɛnyiŋ ɛnɛ yi áchyé mbɔ ɛnyŭ amó yi átòŋ. Apú bhɛp mmu ánchyé ɛnyiŋ ɛnɛ yi ábhíkí bhɔŋ. 13 Mpú rɛm nɔ chi bɛ mámférɛ́ ntu amʉɛt bŏ bachak mámbay be anti. 14 Nchí yaŋ chi bɛ ndŭ bǎbhóŋɔ́ tontó nénɛ, mǎnkwak bo abhɛn bábhíkí bhɔŋ, bɛ mpok bɔ nkwɔ bábhóŋɔ́, mánkwak be ndŭ mpok anɛ bǎbhíkí bhɔŋ. Ɛnyu ɛyɔ be mankɛm bǎbhak sayri ɛnyumɔt. 15 Ɛchi mbɔ ɛnyŭ Ɛkáti Mandɛm éghàti bhɛsɛ bɛ,

“Mmŭ anɛ ápókó bɛyă nɛnyié ɛnɛn néfú amfay ntá Mandɛm,
ănyiɛ nyaka yĕnyiŋ kɛrɔp,
anɛ ápókó chi mandú abhóŋ ɛnɛn nɛkwáy yi gbák.” *

Bátó Táytɔs nɛ mamʉɛrɛ bhi ntá bŏnkwɔ abhɛn Kɔrint

16 Nchí kaka Mandɛm bɛ akʉ Táytɔs ámbóŋ nkúbhé ɛnyŭ ntɨ ɛnɛn mɛ mbóŋɔ́ ndu bɛkwak bhe. 17 Puyĕ chi bɛ aká bɛkʉ ɛnyiŋ ɛnɛ séghátí yi. Yímbɔŋ anáŋ abhɔŋ ɛkwak bɛpɛt bétwɔ awu bɛghɔ be mankɛm. Ɛti yɔ, ătwɔ̀ yɛ nkwɔ ndŭ mmʉɛt ɛyi. 18 Sétò manɔ achak nkwɔ nɛ Táytɔs. Nkwó bo Kristo mbaŋ ɛnkɛm bárĭŋɨ́ yi sayri ĕti bɛtik ɛbhɛn yi ákù ndu bégháti bho Mbok Ndíndí. 19 Nɛ ndu bɛrɔŋ ambɨ, yi kɛ bakwó bho Kristo mbankɛm báyábhé bé ankɔ nɔkɔ nɛ bhɛsɛ ndŭ bɛtikɨ́ bɛrĭndu ɛbhɛn sékù. Sékù bhɔ ndu nkwɔ ɛnyu ɛyɔ bé sénchyɛ Mandɛm kɛnókó nɛ bétɔŋ bɛ sɛbhɔŋ ntɨ békwak bho. 20 Ndŭ sékɔ̀ ndu nkwɔ, ɛyɔ ɛpu chyɛ mbɨ bɛ mmu ánkáysí bɛ sébhɔŋ batɨ apay. Sésɔt mpok bɛ yĕ mmu áké ji bhɛsɛ bɛyiŋɨ ɛnyŭ sékʉ̀ nɛ bɛyă akabhé nkáp anɛ. 21 Séyàŋ chí bɛkʉ ɛnyiŋ ɛnɛ ɛchi chak, puyĕ chi ndiɛrɛ bɛsí Mandɛm Acha, kɛ bɛsí bho nkwɔ.

22 Sétò nkwɔ mómayɛsɛ achák nɛ bhɔ. Sénaŋ sɛmɔ yi ndɔŋ nɛ ndɔŋ, ndu bɛyă babhi, nɛ séghó bɛ abhɔŋ ntɨ békʉ bɛtikí Mandɛm. Néné, áchyé mmʉɛt ndu bɛkʉ bhɔ achá mbŏŋ ɛnyu ɛsí mbɔnyunɛ abháká ntɨ nɛ be tontó. 23 Mbák chí Táytɔs, chi ntɨ nkʉbɛtik awa. Ákù bɛtik nɛ mɛ ndu bɛkwak be. Mbák chí bŏmayɛsɛ bachak abhɔ, yĕntikɨ mmu wap achi mŭnto ndŭ ntí bakwó bho Kristo abhɛn bátó yi, bɔ bho báchyè Kristo kɛnókó. 24 Kʉ yɛka bakwó bho Kristo mángɔ kpoŋɔroŋ bɛ bǎbhɔŋ ɛkɔŋ nɛ bho, nɛ bɛ ntí achi anɛ sédèp awɔ antɨ ĕti ɛyɛka bɛsí bhap.

9

Mmu anɛ ápí tontó ághèm tontó

1 Ntí apu anɛ mĕsiŋ be ĕti nɛkwak ɛnɛn bǎbhóŋɔ́ bɛchyɛ nkwɔ Kristo abhɛn Yerúsalɛm. 2 Ndíŋɨ́ bɛ bǎbhɔŋ ɛkwak bɛkwak nɛ ngátí nkwɔ Kristo abhɛn atú Masidónia ĕti yɛka ndɛp nɔkɔ awɔ antɨ bɛ bĕka bŏmayɛsɛ mankɛm abhɛn atú Akáiya mănaŋ bătonŋti mmʉɛt ndu bɛchyɛ nɛkwak tɛ mmíé ɛyu. Nɛ bɛtaŋ ɛbhɛn bǎfyè ndŭ ndak anɛ ndu ményíkísi batɨ́ bɛyă bhap bɛ mántónŋtí awap akabhé nkáp nkwɔ. 3 Kɛ nchí to bŏmayɛsɛ abhɛn ntá yɛka ndu bɛkʉ bɛ nɛpá anɛ sépànyu ĕti ɛyɛka ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn áké bhak ndéndɛm. Ɛnɛ, chi bɛkʉ bɛ mănkwáy bétónŋti mmʉɛt nɛ aywɛka akap mbɔ ɛnyŭ ngátí bhɔ bɛ chɔŋ mănkʉ. 4 Mbák ntwɔ́ awu nɛ mbɔk bŏnkwɔ Masidónia ɛné bǎbhíkí re tonŋti mmʉɛt sayri, chɔŋ mbŏŋ bɛyă ntíánwɔ́p mbɔnyunɛ ngátí bhó ɛnyŭ nsíkí ntɨ nɛ bhe. Mbák émfákárí nɔ, ntíánwɔ́p ɛnɛka néya mbɔŋ néncha. 5 Ɛtiyɔ kɛ nkaysi yɛ bɛ ɛrɨ mfyé bɛtaŋ bɛ bŏmayɛsɛ mánjámbɨ mántwɔ awu mănтonŋti akap anɛ bǎfyɛ bariɛp bɛchyɛ kɛ mĕntwɔ. Ɛrɨ bɛkʉ bɛ akap wu ámbák chi anɛ áfù be antɨ, puyĕ chi ɛnyiŋ ɛnɛ mányiɛrɛ be nyiɛrɛ mănkʉ.

6 Bǎké ghɔkɔntik bɛ mmŭ anɛ apí mbwɔt anɛ ábhíkí ya, ăghɛm mbwɔt anɛ abhíkí ya. Kɛ mmŭ anɛ ápí bɛyă, ăghɛm bɛyă. 7 Yĕntikɨ mmu abhɔŋ bɛchyɛ akap chi mbɔ ɛnyŭ yi akʉ ntɨ bɛchyɛ, puyĕ chi nɛ basémé antɨ, nɛ ékébhak chi mbɔ bɛ bápùri yi puri, mbɔnyunɛ Mandɛm akɔŋ mmu anɛ áchyè akap nɛ maŋák. 8 Nɛ Mandɛm abhɔŋ bɛtaŋ bɛchyɛ bhe áfók anɛ aya acha bɛ mǎmbɔŋ yĕntikɨ ɛnyiŋ ɛnɛ échébhé be ɛnyu ɛnɛ éya encha kpát mănkwáy bɛkwak bo abhɛn

* **8:15** Yiŋɨ Ɛsɔdɔs 6.18.

mɛnyiŋ bɛchɛbhɛ bhɔ. 9 Ɛchi mbɔ ɛnyŭ Ɛkáti Mandɛm érèm bɛ,

“Mmu Mandɛm achi awɔ́ fúú. Achyɛ bo abhɛn ɛyap ɛpu kɛyiŋɨ nsɛm. Bɛrítí bɛtik ɛbhi bépú nɛm.” 10 Chɔŋ Mandɛm mmu áchyè mbwɔt ntá nkwaŋanki nɛ ánchyè nɛnyíé mɛnyiɛ anchyɛ be nkwɔ mbwɔt, ankʉ yɔ anjá ancha, nɛ ankʉ bɛrítí bɛtik ɛbhɛka ménchyé bɛyă mbwɔt. 11 Chɔŋ Mandɛm anchyɛ bhe kɛném ndŭ yĕntiki mbi bɛ mănkwáy bɛchyɛ tontó nɛ awɔ́ fúú. Nɛ akap aywɛka wu ámfʉɛt ntá yɛsɛ angaka ntá bo abhɛn bătò wu ntá yap, nɛ ánkʉ bɔ́ mánchyé Mandɛm bakak. 12 Bɛtik ɛbhɛn-nɛ băkʉ́ békwàk nkwɔ bo Kristo ndu mɛnyu bɛpay. Békwàk bɔ mámbɔŋ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchɛbhɛ bhɔ nɛ békwàk bɔ mánchyé Mandɛm bɛyă bakak. 13 Ndŭ băchémé nkáp nɛ băchyé bo bhɔ, bătɔŋ bɛ bákoŋo tɛtɛp anɛ Mbok Ndíndí anɛ bărɛm bɛ mănókó. Ndŭ băchyɛ ɛnyu yɔ nɛ awɔ fuu ndu bɛkwak bhɔ nɛ bo bachak, bo bágho nɛ báchyɛ Mandɛm kɛnókó. 14 Ndu bɛrɔŋ ambɨ, chɔŋ bɔ́ mánik nɔkɔ mmʉɛt ntá Mandɛm ĕti yɛka. Bábhɔŋ ɛkɔŋ bɛgho bhe mbɔnyunɛ bágho bɛyă bɛrĭndu Mandɛm amʉɛt yɛka. 15 Sénkáká nókó Mandɛm ndŭ akap anɛ yi áchyé anɛ mmu apú kway bɛrɛm ɛnyŭ wu achí.

10

Pŏl ákʉ́ mándíŋ́ bɛ yi achi mŭnto tɛtɛp

1 Mɛmbɔŋ Pŏl kɛ nchí nik be mmʉɛt ndŭ nnyén Kristo mmu ábhóŋɔ́ ɛkébhénti nɛ nɛsɛptʉ́mʉɛt. Chi mɛ mmu mbɔk bho bárèm bɛ mpok nchí nɛ bhe bɛsí nɛ bɛsi nchí rɛm kɛpɨ nɛ bɛcháy, kɛ mpok mpu nɛ bhe nchí siŋ be bɛkáti nɛ bɛtaŋtí bɛyɔŋ. 2 Nchí nik be mmʉɛt bɛ băké puri mɛ bɛ mbák bɛbĕbɛbe nɛ bhe mpok ntwɔ́ awu. Ndíŋ́ bɛ mbɔŋ bébhak bɛbĕbɛbe chi nɛ bo abhɛn bákàysi bɛ sékʉ̀ mɛnyiŋ mbɔ bŏ mmik. 3 Yĕndu séchí ndŭ mmiki nɛ sépú nu mbɔ bŏ mmik. 4 Mɛnyiŋ́ nɛnu ɛbhɛsɛ puyĕ chi ɛbhɛn bakwăŋwaŋ. Mandɛm kɛ áchyè bhɛsɛ bhɔ, nɛ bébhɔŋ bɛtaŋ bɛchɔŋti bɛpok ɛbhɛn bŏmpap abhɛsɛ bábhèsɛ. 5 Séchɔ̀ŋti nɛtaŋányu nɛ yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ été bɛchɛt bo mbi bɛ báké riŋɨ baraka Mandɛm. Sékèm yĕntiki ɛnyŭ nkaysi mbɔ mŭkɛnɔŋ anɛ bákémé ɛbhĭnɛnu, nɛ sékʉ̀ yɔ ándóbhɛ ghok chi Kristo. 6 Mpok mănaŋ băchyɛ mmʉɛt ɛnkɛm ntá Mandɛm, chɔŋ sĕntoŋti mmʉɛt bétémsi yĕntiki mmŭ anɛ átaŋntí nɛ Kristo.

7 Bărinɨ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛyiŋɨ mɛ chi amfay amfay. Mbák yɛ mmu arinɨ sayri bɛ yi achi nkoŋo Kristo, ándiŋɨ bɛ bɛsɛ nkwɔ sɛchi bakoŋo Kristo mbɔ yi. 8 Yĕ ɛmbak chi bɛ nchí dɛp awɔ anti tontó mandú ncha ɛnyŭ mbóŋɔ́ bɛkʉ ĕti bɛtaŋ ɛbhɛn Yesu Acha áchyé bhɛsɛ, ɛyɔ ɛpu kʉ mbŏŋ ntíánwɔ́p. Achyé mɛ bɛtaŋ ɛbhɔ chi bɛkʉ măngo, puyĕ bɛkʉ mănkwɛn. 9 Mbíkí yaŋ ɛmbak mbɔ bɛ mĕsɔ̀t bɛkáti ɛbhɛn mĕsìŋ bɛkʉ mămbɔŋ bɛcháy. 10 Mbɔk bho bárèm bɛ, “Bɛkati Pŏl ásìŋ bɛtaŋ bɛcha nɛ bɛyɔŋ ɛbhi bétɔ̀k mmu tɛ anti, kɛ mpok yi achi nɛ bhɛsɛ, apú bhɔŋ bɛtaŋ nɛ apú rɛm yĕnyiŋ ɛné échwè bo anti.” 11 Mɛnyŭ bŏbhɔ bábhɔŋ bɛriŋɨ bɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn sésìŋ ndŭ bɛkáti mpok sépú awu, bɔ́ kɛ sékʉ chɔŋ mpok sébhak awu nɛ bhe.

12 Puyĕ bɛ sémɔ̀ bɛyɛnti mmʉɛt nɛ bo abhɛn bákàk mmʉɛt. Kɛ nɛyɛnti mmʉɛt ɛnap nɛ batɨ ndu bɛtɔŋ bɛ bácha bhɔ, nétɔ̀ŋ chi bɛ bábhíkí bhɔŋ mbŏŋ kɛboŋ. 13 Mbák chi bhɛsɛ, sépú pányu ɛncha ɛnyu sébhóŋɔ́ bɛkʉ. Séti bɛwɛnti chi ndŭ ndiɛrɛ anɛ Mandɛm afyé bɛ sénkʉ séngwɛnti aré, nɛ be nkwɔ băchí ɛbhe ɛyɛsɛ. 14 Sébhíkí kiŋɨ ndiɛrɛ anɛ Mandɛm afyé mpok séyambɨ sétwɔ́ ntá yɛka. Bɛsɛ babhɔŋ kɛ séyambɨ sétwɔ́ bhe nɛ Mbok Ndíndí ĕti Yesu Kristo. 15 Sépú kiŋɨ ndiɛrɛ anɛ Mandɛm afyé ndu ɛbhɛsɛ bɛtik. Sébhaka ntɨ chi bɛ ndŭ nɛka ɛnɛka nɛ Kristo négò néndɔk nɔkɔ chi ambɨ, chɔŋ bɛtik ɛbhɛsɛ nkwɔ nɛnti ɛnɛka méngo mɛndɔk nɔkɔ chí ambɨ. 16 Mbák ɛchi nɔ, chɔŋ sénkway bɛrɔŋ bɛghati Mbok Ndíndí amɛm bɛtɔk bɛchak ɛbhɛn yĕ mmu abhiki re kʉ bɛtik arɛ́, kɛpányu ĕti bɛtik ɛbhɛn bɔ bákʉ́ ndŭ ɛbhe mmu achak. 17 Kɛ Ɛkáti Mandɛm érèm bɛ, “Yĕ agha anɛ áyaŋ bépanyu, ámpányu ĕti ɛnyiŋ ɛnɛ Mandɛm Acha ákʉ́.” 18 Puyĕ mmu anɛ árèm ɛríŕí ĕti mmʉɛt ɛyi kɛ Mandɛm Acha ásɔt nɛ maŋák, chi mmu anɛ Mandɛm árèm ɛriri ĕti yi.

11

Pŏl ărɛm bɛ bɛtik ɛbhi bɛchi kɛkúrí nɛ ɛbhɛn bŏnto nsé

1 Nchí nikmʉɛt bɛ mănkɛpntɨ nɛ mɛ ndu nchí rɛm kɛpɨ mbɔ ɛchiŋtímu. Kép ká ntɨ nɛ mɛ. 2 Diŋ́ ká bɛ nkɔŋ be nɛ mpabhamík anɛ Mandɛm. Nsɔt be mbɔ ngɔsóŋ anɛ ábhíkí riŋɨ mbakanɛn nɛ nnáŋ mfyé bariɛp nɛ mmŭ amɔt anɛ ábháy bhe. Mmŭ wu chi Kristo. 3 Kɛ mbɔŋ bɛcháy bɛ bŏfú bákway bɛrwɔ bhe mbɔ ɛnyŭ Satan ásórɛ nyaka bapu mi arwɔ́ Ifa, énkʉ nkaysi ayɛka ampɔkɔ bhe măngurɛ ɛbhi, kɛpɛrɛ koŋo mbi Kristo nɛ ntɨ nɛmɔt ɛnɛn nɛchi pépép. 4 Nchí rɛm nɔ mbɔnyunɛ ɛchi mbɔ bhɛ mbák mmu atwɔ ntá yɛka aghati bhe ɛnyiŋ, yĕ yi árèm chi ĕti Yesu achak anɛ achi kɛkúrí nɛ anɛ séghàti bhe mɛnyiŋ ĕti yi, mănoko nóko. Nɛ yĕ árèm chi ĕti ɛfóŋɔ́ ɛnɛ ɛchi kɛkúrí nɛ Ɛfóŋɔ́ Mandɛm mmu mănɛnɛ batɨ ntá yi băkaka, nɛ yĕ árèm chi ĕti Mbok Ndíndí anɛ achi kɛkúrí nɛ anɛ mănókó, mănsɔrɛ sɔt amɔ apay. 5 Mbíkí kaysi bɛ bo abhɛn băsɔt bɛ bachi manɛm bŏnto bacha mɛ. 6 Ngufú mbíkí riŋɨ bɛrɛm

kɛpɨ, kɛ ndíŋí ɛnyɨŋ ɛnɛ nchí rɛm, nɛ sénaŋ sékʉ be măndɨŋɨ nó kpoŋɔroŋ ndɔŋ nɛ ndɔŋ, nɛ ndŭ bɛyă babhi.

7 Mpok ngátí bhe Mbok Ndíndí Mandɛm, mbíkí bhɛp be nkáp. Nséptímʉɛ́t ntá yɛka ndu bɛkwak mămbak maném bo. Nkŭ nyaka nɔ chi bɛbʉ́ kɛ? 8 Nchí sɔt nyaka nkáp ntá bakwɔ́ bho achak ndŭ bɛkwak bhe. 9 Nɛ mpok nchí awu nɛ bhe nkɛ bhɔŋ nkáp mbíkí chyɛ yĕ mmu ywɛka ɛsɔŋɔri mbɔnyunɛ batɨ bŏmayɛsɛ abhɛn báfú atú Masidónia kɛ báchyè nyaka mɛ nɛkwak. Mbíkí chyɛ bhe ntu wa bɛ mămpɔkɔ wáwák. Nɛ ɛnyu ɛyɔ kɛ nchí bhak. 10 Ndŭ tɛtɛp Kristo achi nɛ mɛ, nchí rɛm bɛ yĕ mmu apú kway bɛkʉ mɛ mbɔt bɛdɛp awɔ antɨ ndŭ atú Akáiya ankɛm. 11 Nchí kʉ nɔ ndak yi? Chi bɛ mbíkí kɔŋ be kɛ? Wáwák! Mandɛm aríŋí bɛ nkɔŋ be!

12 Nɛ ɛnyɨŋ ɛnɛ nchí kʉ, chɔŋ ndɔk ambɨ bɛkʉ yɔ, bé mkpɔt bɛkak bo abhɛn bárèm bɛ bákʉ̀ bɛtɨk ɛbhap nkúbhé mbɔ ɛnyŭ mékʉ̀ ɛbha. 13 Mɛnyŭ bŏbhɔ puyĕ bŏnto abhɛn tɛtɛp. Chi bo abhɛn báyíbhírí mkpá, nɛ bárwɔ̀ bho ndŭ bɛtɨk ɛbhɛn bɔ bákʉ bɛ báchi bŏnto Kristo. 14 Ndak anɛ apu anɛ́ maknkay. Yĕ chí mbɔŋ Satan ăyibhiri mkpá ankʉ mbɔ bɛ achi ángɛl anɛ bɛdiéré Mandɛm béghɔ̀ yi amʉɛt. 15 Ɛpú yé ɛnyɨŋí maknkay mbák bakʉ̆ bɛtɨk Satan bákʉ̀ nkwɔ mbɔ bɛ báchí bo abhɛn bákʉ̀ mɛnyɨŋ ɛbhɛn bɛchi chak bɛsí Mandɛm. Ndŭ ngwɛnti yap bábhɔŋ chi nsáy bɛtɨk ɛbhɛn bɔ bákʉ̀.

Pŏl ádèp awɔ antɨ ĕti bɛsɔŋɔri ɛbhi mbɔ mʉ̆nto Kristo

16 Mpɛt nchí rɛm bɛ, yĕ mmu ákɛ́ kaysi bɛ ntí ábhíkí kway mɛ amɛm. Mbák băkaysi nɔ, sɔt ká mɛ ɛnyu ɛnɛ băkway bɛghok ɛnyɨŋ ɛnɛ mmu anɛ ntí abhɨkɨ kway yi amɛm árèm, bé mɛnkwɔ ndɛp awɔ antɨ mandú. 17 Ɛnyɨŋ ɛné mérèm puyĕ ɛnyɨŋ ɛnɛ Acha aghati mɛ. Nchí rɛm chi mbɔ ɛchɨntímu. 18 Tĕndu bɛyă bo bápànyu ĕti mɛnyɨŋ ɛbhɛn bakwă̆nwaŋ básɔt bɛ bɛbhɔŋ mɛnwɔp be măngok nɔkɔ nsé yap, bă̆bhɔŋ yɛ bɛghok mɛnyɨŋí tɛtɛp ɛbhɛn mbɔ́ŋɔ́ bégháti bhe ĕti mmʉɛt ɛya. 19 Bĕ bho bă̆chi barɨŋíndak, bă̆chɔ̀kɔ mă̆ngoko nɔkɔ mɛnyɨŋ ɛbhɛn bɛchɨŋtí bho bárèm nɛ manák. 20 Bă̆kà bo abhɛn bábhɛ̀rɛ bhe mbɔ basɛm nɛ mányiɛ bhe nsɛm amɔt, nɛ mányĭɛrɛ be amɨk, nɛ báyɨŋɨ be fúú kpát bádɛn be. 21 Ɛ! Mbíkí bhɔŋ nɔ chi bɛtaŋ-ɛ! Foŋorí ká mɛ bɛ mpú kʉ mɛnyɨŋ ɛbhɔ ntá yɛka.

Chɔŋ ndɔk ambɨ bɛrɛm mbɔ ɛchɨntímu. Yĕntɨkɨ ɛnyɨŋ ɛnɛ ékʉ mmu ándɛp awɔ antɨ, mɛ nkwɔ mĕkwáy bɛdɛp awɔ antɨ ĕti ɛnyɨŋ ɛyɔ. 22 Mbák bádèp awɔ antɨ bé báchi bo Hibru, mɛ nkwɔ nchí mmu Hibru. Mbák báchí bo Israɛl, mɛ nkwɔ nchí mmu Israɛl. Mbák báchi bɛbhárébhɔ Abraham, mɛ nkwɔ nchí ɛbhárémɔ Abraham. 23 Mbák báchi bŏ bɛtok Kristo, mɛ nchá bhó. [Nchí rɛm mbɔ ɛbhokori mmu.] Nkʉ bɛtɨk nchá bó mankɛm. Nchwe kɛnɔŋ ndɔŋ nɛ ndɔŋ ncha yĕntɨkɨ mmu, măntɛm áyá acha, nɛ ndɔp kékwɔ́t bɛgu ndɔŋ nɛ ndɔŋ. 24 Bo Israɛl mánaŋ bádɛp mɛ nnɛt nɛ ékpá ndɔŋ ɛsă nsɛm nɛkú nɛ ɛnwi. Bákʉ nɔ ndɔŋ ɛtay. 25 Bŏ Rom bádén mɛ nɛ ékpa kɛnɔŋ ndɔŋ érát. Bo bátémti mɛ nɛ batay ndu bɛway ndɔŋ amɔt. Achwi abɛt anyén nɛ mɛ ndɔŋ érát. Achwi árákáti amɛm manyu ekʉ ngókónyɛn ndŭ bɛti mémɔt nɛ nywɔp némɔt. 26 Mfórí nɛwú bɛyă mpok ɛné mérɔ̀ŋ nɛkɔ. Mfórí nɛwú amɛm manyén anɛ ájwí ágbóko, mfori nɛwú amɔ bɛtaŋtí baghép nɛ amó batĭ bo Israɛl nɛ abhɛn bápú bo Israɛl. Mfórí nɛwú amɛm bɛtɔk bɛgho, nɛ amɛm baso, nɛ amɛm manyu nɛ amó bŏnkwɔ abhɛn bɛtábhá. 27 Nnáŋ nkʉ bɛtɨk, nsɔŋɔri mmʉɛt bɛyă mpok nkɛ kway bɛbhʉ̆rɛ kɛnó, nɛ nchókó nsay nkɛ kwáy bɛbhɔŋ yĕ manyiɛp mɛnyu nɛ nɛnyíé ɛnɛn nékwáy mɛ, nɛ mbʉ́ép ákók mɛ ndu mbíkí bhɔŋ ndɛn bɛkuti mmʉɛt. 28 Bɛsɔŋɔri bɛchak béchí kɛ mbíkí pɛrɛ yaŋ bɛrɛm ĕti bɛsɔŋɔri yĕntɨkɨ ɛwak. Puyĕ chi ndiɛrɛ mɛnyɨŋ ɛbhɛn. Mbŏŋ bɛyă basémé bɛyɨŋɨ ɛnyu ɛné bĕka bakwɔ́ Kristo bă̆chi. 29 Agha ákway bɛbhɔŋ békwéné kɛ ékɛbhak ntá ya mbɔ bɛ mɛ kɛ mbóŋɔ́ bɛkwénɛ́ ɛbhɔ? Agha bákway bɛkʉ yi ankwɛn ndu bɛbʉ́ kɛ ntĭ kɛdu mɛ amɛm nɛ bɛbĕnti?

30 Mbák mbɔŋ bɛdɛp awɔ antɨ chɔŋ nkʉ nɔ chi ndu mɛnyɨŋ ɛbhɛn bétɔ̀ŋ bɛ mbíkí bhɔŋ bɛtaŋ. 31 Mandɛm Mmu achí Chi ntá Yesu Acha aríŋí bɛ mpú sénse.

Bakak ámbak nɛ yi ngwɛnti ti. 32 Mpok nchí ɛtɔk Damáskɔs, Góbhanɔ anɛ mfɔ ngo Arɛtas afyé, áchyɛ ɛyɔŋ bɛ batemé nɛnu mambabhɛri nɔkɔ nyúbha anɛ́ ɛtɔk ɛnyu ɛnɛ bɔ bákway bɛkɛm mɛ. 33 Kɛ bŏnkwɔ bákʉ nchwe amɛm ɛkay ɛnɛ básérɛ́ nnik arɛ bátó ndu mbok anɛ achi ankok, básébhɛ mɛ amik, mbʉɛ.

12

Pŏl ădèp awɔ́ antɨ mbɔnyunɛ abhɔŋ ntɨ nɛ bŏnkwɔ Kɔrint

1 Mbɔŋ bɛrɔŋ ambɨ bɛdɛp awɔ́ antɨ yĕndu nsáy ápú arɛ́. Kɛ dŏ ká ngati bhe ĕti kɛnó amík anti fúú, ɛkɛn ngó nɛ mɛnyɨŋ ɛbhɛn Yesu Acha ákʉ́ mɛ ndiŋɨ. 2 Ndíŋí mmŭ anɛ achi nyaka nkoŋo Kristo. Ɛgháká mamié byo nɛ anwi ɛchɔŋ ɛnɛ Mandɛm ásórɛ́ yi tɛ amfay. 3 Mpɛt nchí rɛm bɛ ndíŋí bɛ Mandɛm asɔt nyaka mmu wu árɔk Paradays* nɛ yi, kɛ chí ndu ɛfónó kɛ chí ndu nkwɔmʉɛt a, mbíkí riŋɨ. Mbɔŋ Mandɛm kɛ áríŋí. 4 Aré, aghók mɛnyɨŋ ɛbhɛn mmu ábhíkí bhɔŋ bɛghati bho ɛnyŭ bɔ bɛchi, nɛ mmu apú kway mbɔŋ bɛrɛm ɛnyŭ bɛchi. 5 Mbɔŋ bɛdɛp awɔ antɨ ĕti

mmu wu, kɛ mpú kʉ nɔ ěti mmʉ́ɛt ɛya. Nchi dɛp awɔ anti chi ěti mɛnyiŋ ɛbhɛn bétɔ̀ŋ bɛ mbíkí bhɔŋ bɛtaŋ. 6 Yɛ̌ ɛmbak chi bɛ nchí yaŋ bɛdɛp awɔ anti mpú bhak ɛchiŋtímu mbɔnyunɛ nchí rɛm chi tɛtɛp. Kɛ mpú kʉ nó ndŭ mpú yáŋ bɛ yɛ̌ mmu ánkáysí bɛ ncha ɛnyŭ mmu ɛnɛ yi ághɔ̀ nɛ ɛné yi ágh͘ɔ̀k mɛ̌rɛm bɛ nchí.

7 Ndu bɛkʉ bɛ nké pányu ěti bɛyǎ mɛnyiŋ́ maknkay ɛbhɛn yi ákʉ́ mɛndíŋ́, áchyé mɛ ɛsɔŋɔri. Mbák mbɔ mmu anɛ báfyé yi nsé amʉɛt. Ɛsɔŋɔri ɛyɔ ɛbhak ɛnyiŋ ɛnɛ Satan átó bɛ énʸíérɛ́ mɛ amɨk, énkaŋ mɛ nkɛ pányu. 8 Nnɨk Yesu Acha mmʉɛt ndɔŋ érát bɛ yi amfɛrɛ mɛ ɛsɔŋɔri ɛnɛ amʉɛt. 9 Kɛ akɛmɛ mɛ bɛ, “Bɛrĭndu ɛbha békway nɛ wɔ mbɔnyunɛ bɛtaŋ ɛbha bétɔ̀ŋ kpoŋoroŋ chi amʉɛt bo abhɛn mmʉɛt apú bhɔ.” Ndu ɛchi yɛ̌ nɔ, chɔŋ ndɔk ambi bɛdɛp awó anti nɛ maŋák ěti mbíkí bhɔŋ bɛtaŋ, bɛ bɛtaŋ Kristo mémbak nɛ mɛ. 10 Ɛ̌ti Kristo, nchí yɛ maŋák bɛ mbíkí bhɔŋ bɛtaŋ, yɛ̌ básɔ̀kɔti mɛ sɔkɔti, yɛ̌ mɛnyiŋ bétaŋa taŋ ntá ya, nɛ yɛ̌ nchí bhɔŋ nɛnyok mɛnyu nɛ mɛnyu, nɛ yɛ̌ báchyɛ̀ mɛ chi bɛsɔŋɔri. Ɛchi nɔ mbɔnyunɛ mpok anɛ mbíkí bhɔŋ bɛtaŋ kɛ nchí taŋ sayri.

Pǒl abhɔŋ nti nɛ bǒnkwɔ abhɛn ɛtɔk Kɔrint

11 Ndɛm kɛpi mbɔ ɛchiŋtímu. Bě kɛ̌ bǎpúrí mɛ nkʉ nɔ mbɔnyunɛ, be kɛ bǎbhɔŋɔ bɛghati bho ɛnyŭ mmu mɛ nchí. Yɛ̌ndu mpú yɛ̌nyiŋ, bǒnto abhɛn bǎyòŋ nɔ manyén ayap amfay bábhiki cha mɛ. 12 Mpok nchí awu nɛ bhe nkʉ mɛnyiŋ bɛtɔŋ be bɛ nchí mŭnto tɛtɛp. Mbóŋ ɛkébhéntí nɛ nkʉ mɛnyiŋ́ maknkay mɛnyu nɛ mɛnyu. 13 Ndiɛrɛ ɛnyiŋ ɛnɛ mbíkí kʉ ntá yɛka ɛné nkʉ ntá bakwó Kristo bachak ncha chi bɛ mbíkí bhɛp bhe nɛkwak? Foŋorí ká mɛ ndŭ nɛfʉɔp ɛnɔ!

14 Diŋ́ ká bɛ nnáŋ ntóŋtí bétwɔ bɛghɔ bhe ndu ndɔŋ ɛnɛ éjwí érát. Mpú bhak chɔŋ ntu ntá yɛka mbɔnyunɛ be kɛ mɛ̌yaŋ, puyɛ̌ bakap ayɛka. Ɛchi nɔ mbɔnyunɛ puyɛ̌ mǎmbɔ kɛ babhɔŋɔ bɛbhʉrɛ mɛnyiŋ ntá bachi nɛ manɔ bhap, chi bachi nɛ manɔ kɛ bábhɔŋɔ bɛbhʉrɛ mɛnyiŋ ntá bǒbhap. 15 Chɔŋ mbɔŋ bɛyǎ maŋák bɛchyɛ yɛ̌ntiki ɛnyiŋ ɛnɛ mbóŋó, yɛ̌ chi mmʉɛt ɛya, ndu bɛkwak bhe. Ndŭ ɛkɔŋ ɛya nɛ bhe égɔ́ éndɔk nɔkɔ chi ambi, ɛyɛka nɛ mɛ émay nɔkɔ may kɛ?

16 Sayri sayri, bákà nɛ mɛ bɛ mpok ntwó awu, mpú sɔt nyaka mɛnyiŋ ntá yɛka, yɛ̌ nɔ mbɔk bárèm bɛ nchí mmu bɛtábhá, nɛ bɛ nchí sɔt mɛnyiŋ ɛbhɛka ndu ngwáy. 17 Ndŭ nkwɔ bho abhɛn ntó ntá yɛka, yɛ̌ amɔt ábhíkí sɔt nnyén ɛna bɛrwɔ bhe. Ɛpú nɔ kɛ? 18 Nnɨk nyáka Táytɔs nɛ mɔmáyɛsɛ bɛ mántwó awu ntá yɛka. Ǎtwó nókó asɔt mɛnyiŋ ɛbhɛka ndŭ ngwáy kɛ? Mɛ nɛ Táytɔs sébhɔŋ chi nkaysi amɔt. Pú nó? Bɛsɛ nɛ yi sébhɔŋ chi ɛkakánɛkɔ émɔt. Pú nó?

19 Abhɛn ɛkɔŋ, bǎkáysí bɛ ndu mpok anɛ nkɛm sérèm mɛnyiŋ ɛbhɛn chi ndu bétáŋá mmʉɛt ntá yɛka kɛ? Wáwák! Sérèm chi ɛnyŭ Kristo áyàŋ bɛ séndɛm nɛ bɛsí Mandɛm. Sékʉ̀ yɛ̌ntiki ɛnyiŋ chi bɛ mǎnsénɛ́ ndŭ mbi Mandɛm. 20 Mbŏŋ bɛcháy bɛ ngufú mpok ntwó awu bɛghɔ bhe nchí kway bɛtɛmɛri bhe ndu nte anɛ mbíkí káysi bɛtɛmɛri bhe, nɛ be nkwɔ mǎngɔ bɛ mpú ndu nte anɛ bǎkaysi bɛghɔ mɛ. Ngufú, nchí kway bɛtɛmɛri bhe ndŭ bǎgwà, nɛ ndŭ bǎbhɔ̀ŋ mpabhamík nɛ bati, nɛ ndŭ ɛchókónti, nɛ ndŭ mǎŋɛm mɛŋɛ́mé, nɛ ndŭ bǎchɔŋti manyén bati, nɛ ndŭ ɛnaŋti, nɛ ndŭ ɛpiŋ bɛkáysi bɛ bǎcha bati, nɛ ndŭ bǎkʉ̀ mɛnyiŋ táká táká. 21 Mbŏŋ bɛcháy bɛ nnáŋ mpɛt ntwɔ awu chɔŋ Ɛta Mandɛm ánkʉ mbóŋ ntiánwóp bɛsí ɛbhɛka, nɛ mbak ndŭ nɛdĭ kɛbhɔ ěti bɛyǎ bŏ ahbɛn bákʉ̀ nyaka bɛbʉ́ nɛ bábhʉɛt bɛkʉ bɛpŏ mɛnyiŋ, nɛ ɛpúsí, nɛ mányiɛ bɛpǎ ɛpusi.

13

Ndŭ ngwɛnti, Pǒl ǎyèp bǒnkwɔ Kɔrint batú

1 Ndɔŋ anɛ ákʉ́ érát ɛnɛ nchí twɔ bɛghɔ bɛ bǎké ghɔkɔntik bɛ Ɛkáti Mandɛm érèm bɛ mbák bo mándɛm bɛ mmŭ ákʉ́ ndak, bábhɔŋ bétwɔ nɛ batísiɛ bapay, mbák apu nɔ, barat. 2 Mpok ntwó awu ndŭ nɛkɔ ɛnɛn néjwí ndɔŋ ɛpay, njɛp batú bo abhɛn bákʉ̀ bɛbʉ́ nɛ bǒnkwɔ bachak mankɛm. Néne, mpɛt nchí sɛmti bhɔ ɛné mpú awu nkúbhé mbɔ ɛnyŭ nkʉ nyaka mpok ntwó awu bɛ, mbák mpét ntwɔ, mpú rɔ bhɔ ɛnyu ɛyɔ. 3 Chɔŋ nkʉ mǎngɔ bɛriŋ mɛnkɛm ɛbhɛn bétɔ̀ŋ kpoŋoroŋ bɛ nchí rɛm chi mɛnyiŋ ɛbhɛn béfú ntá Kristo. Apú kɛm be mbɔ mmŭ anɛ ábhíkí bhɔŋ bɛtaŋ. Átɔŋ bɛtaŋ ɛbhi mpok áchí nɛnti ɛnɛka. 4 Yɛ̌ndu bágó yi ndŭ ɛkotákátí mbɔ mmu anɛ abhiki bhɔŋ bɛtaŋ, Mandɛm ákʉ́ yi apɛtnsɛm ndŭ nɛpém. Bɛsɛ nkwɔ sɛbhiki bhɔŋ bɛtaŋ ndu sébháré mmʉɛt nɛ yi. Kɛ ndu sétɔ̀k bhe, chɔŋ sémbɔŋ nɛpém nɛ Kristo ndŭ bɛtaŋ Mandɛm.

5 Chák ká mmʉɛt bɛghɔ mbák, ndŭ ɛkakánɛkɔ ɛyɛka, bǎkɔ̀ŋɔ mɛnyiŋ ɛbhɛn mǎnókó. Yiŋ́ ká mmʉɛt. Mbák ɛpu nɔ, nó bǎkwɛn nɛmɔ. 6 Nókó ká bɛ chɔŋ mǎngɔ bɛ sɛbhiki kwɛn nɛmɔ. 7 Sénìkmʉɛt ntá Mandɛm bɛ bǎké kʉ nɛfwɔp. Sépú kʉ nɔ chi bɛkʉ bo mángó bɛ séchí chak. Séyáŋ chi bɛ mǎmbák chak, yɛ̌ndu bǎkway bɛyiŋi bhɛsɛ mbɔ bo abhɛn babhɔŋɔ bɛkwɛ́né. 8 Yɛ̌ ɛmbak yi, sɛpú kway bɛkʉ ɛnyiŋ ɛnɛ échɛt tɛtɛp mbi. Sékʉ̀ chi ɛnyiŋ ɛnɛ ɛkʉ tɛtɛp anɛ Mbok Ndíndí ándókó nókó ambi. 9 Sébhɔ̀ŋ maŋák mbák bǎtaŋ, yɛ émbak chi bɛ sɛbhiki taŋ. Sénìkmʉɛt ntá Mandɛm bɛ nɛka ɛnɛka néngó nɛnjwi pɔɔt.

10 Nti anɛ nchí siŋ ɛkáti ɛnɛ ntá yɛka ambɨ ambɨ chi bɛ mpok anɛ mĕtwɔ chɔŋ awu, nkésɔt bɛtaŋ ɛbhɛn Mandɛm áchyé mɛ mbak bɛbĕbɛbe nɛ bhe. Mandɛm achyé mɛ bhɔ chi bɛkʉ mănte ndŭ nɛka ɛnɛka, puyĕ chi bɛkʉ mănkwɛn.

11 Bŏma, bɛrɔŋ ndŭ ngwɛnti, ghók ká manífé ma, mănchɔkɔ sayri. Nyuré ká ɛkakánɛkɔ ɛyɛka, mămbak ɛyɔŋ émɔt nɛ batɨ. Bák ká sayri nɛ bo báchák. Mbák mănkʉ nɔ, chɔŋ Mandɛm mmu ákɔŋ bhɛsɛ nɛ ăchyè bhɛsɛ kpák, ambak nɛ bhɛsɛ, ambak nɛ bhe. 12 Kaká ka batɨ sayri mbɔ bo Mandɛm. 13 Bŏnkwɔ mankɛm abhɛn báchí fá bátò nkwɔ bhe bakak. 14 Yesu Kristo Acha ántóŋ be bɛrĭndu, nɛ ɛkɔŋ Mandɛm ɛmbak amɛm batɨ yɛka, nɛ ɛyɔŋ émɔt ɛnɛ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ áchyè ɛmbak nɛ be mankɛm.

Ɛkáti Pɔ̌l ntá Nkwɔ Galéshia

1 Mɛ Pɔ̌l mŭnto Yesu Kristo kɛ nchí síŋ ɛkáti ɛnɛ. Puyɛ̌ bakwăŋwaŋ kɛ báyábhé mɛ, nɛ puyɛ̌ nkwă kɛ átó mɛ. Chi Yesu Kristo nɛ Mandɛm Ɛtayɛsɛ mmu akʉ Yesu ampɛtnsɛm ndu nɛpém. 2 Nchí síŋ ntá yɛka bŏnkwɔ abhɛn atú Galéshia, nɛ batɨ bŏnkwɔ abhɛn báchí fá nɛ mɛ bachɛm nɛ mɛ béto be bakak. 3 Mandɛm Ɛtayɛsɛ nɛ Yesu Kristo Acha mántɔŋ be bɛrĭndu, mánchyɛ bhe kpák. 4 Yesu Kristo achyé nyaka mmʉɛt ěti bɛbú bhɛsɛ ndŭ mkpáká mmík bɛbú anɛ ɛchɔŋ. Akʉ nɔ békóŋɔ nkaysi Mandɛm mmu achi Ɛtayɛsɛ. 5 Yi kɛ bo mankɛm bábhóŋɔ́ béchyé kɛnókó ngwɛnti ti. Amen.

Mbok Ndíndɨ́ amɔt kɛ achi

6 Ɛchí mɛ maknkay bé bătiŋ bărɔ̀ Mandɛm mmu ábhíŋɨ́ be ěti bɛrĭndu Kristo bɛ mambák bŏbhi, nɛ bárɔ́bhé koŋo chí Mbok Ndíndɨ́ achak. 7 Puyɛ̌ chi mbɔŋ bɛ Mbok Ndíndɨ́ achak achi, kɛ mbɔk bo báfyè bhe ɛbyɔk antɨ nɛ báyàŋ chí béyibhiri Mbok Ndíndɨ́ ěti Kristo ndŭ ɛnyiŋ ɛchak. 8 Kɛ yɛ̌ ɛmbák chi bɛsɛ, yɛ̌ chí ángɛl kɛ ághátí bhe mbok anɛ áchí kɛkúrí nɛ anɛ séghátí bhe, ɛyak ɛmbak nɛ yi. 9 Mbɔ ɛnyŭ sénáŋ séghátí bhe, mpɛt nchí ghati bhe bɛ yɛ̌ agha anɛ ághàti bhe mbok anɛ achí kɛkúrí nɛ anɛ séghàti nyaka bhe, mănókó, ɛyak ɛmbak nɛ yi.

10 Nchí yaŋ nɛ chí bɛ bo mankak mɛ kɛ? Wáwák! Mandɛm kɛ̌ mĕyaŋ ánkák mɛ. Nchí yaŋ chí bé bo mambɔŋ maŋák nɛ mɛ kɛ? Mbɔ mbʉét chí mmu anɛ nchí yaŋ bɛ bo mambɔŋ maŋák nɛ mɛ, mbʉ mpú mmŏbɛtok Kristo.

Mbok Pɔ̌l afu nyaka chí ntá Kristo

11 Bŏma, dɨŋɨ́ ká bɛ Mbok Ndíndɨ́ anɛ ngátí bhe abhiki fu ndŭ nkaysi bakwăŋwaŋ, 12 abhíkí fu ntá nkwă, nɛ yɛ̌ nkwăŋwaŋ abhiki tɔŋ mɛ. Mbɔŋ Yesu Kristo kɛ ákú mɛndíŋɨ́ yɔ. 13 Băghok ɛnyŭ nɛpém ɛna nɛchi nyaka mpok mékòŋo bɛpiŋɨ́ bo Israɛl, băghók ndu nchí chyɛ nyaka bŏnkwɔ Mandɛm bɛyă ɛsɔŋɔri, nnu nɔkɔ bɛ nnáŋá nkwɔ wap. 14 Nchí nu nyaka tontó békóŋo bɛpiŋ abhɛn bachĭmbi bha. Nɛ nchí koŋo nyaka mbi Mandɛm bo Israɛl nɛ ntɨ ɛna nɛnkɛm, kpát ncha bo Israɛl báchák abhɛn ɛkaká nɛbhe ɛya.

15 Kɛ Mandɛm anáŋ ayap nyaka mɛ tɛ ndŭ mpok anɛ bábhíkí re bhe mɛ. Ayap mɛ ěti bɛrĭndu ɛbhi, abhiŋi mɛ bɛ mbak mmŏbɛtok ayi. 16 Abhóŋ maŋák bɛkʉ mɛndíŋɨ́ Móywi, bɛ mbóŋ mbi bɛghati bho Mbok Ndíndɨ́ ěti Yesu ntá bo abhɛn bápú bo Israɛl. Ákú nókó nɔ, mbíkí rɔŋ ntá yɛ̌ mmu bɛ anchyɛ mɛ maniɛ. 17 Yɛ̌ chí Yerúsalɛm mbíkí ko ndɔk bɛghɔ bo abhɛn báyámbi bɛbhak bŏnto kɛ mĕtwɔ ansɛm. Ndɔkórɔŋ téé atú Arébia, kɛ étárɛ́ nókó, mpɛtnsɛm Damáskɔs.

18 Ɛfʉéré nókó mamié arat, ndɔk Yerúsalɛm bɛghɔ Píta. Mbak nɛ yí ndu manywɔp nɛkú. 19 Nkɛ ghɔ yɛ̌ mŭnto achak arɛ, ébhíkí fʉét Jems, manɔ Yesu Acha. 20 Ɛnyiŋ ɛnɛ mésìŋ ntá yɛka ɛchi tɛtɛp. Mandɛm arínɨ́ bɛ mpu sénse. 21 Mfá nókó Yerúsalɛm, ndɔk nkó atú Síria nɛ atú Silísha nkwɔ. 22 Bĕ bŏnkwɔ Kristo atú Judéya băbhiki re ghɔ nyaka mɛ nɛ amík. 23 Bághòk nyaka ghok mɛnyiŋ ɛbhɛn bo bárèm ěti ya bɛ, “Mmŭ nyaka áchyè bhɛsɛ ɛsɔŋɔri, arɔbhɛ ghati chí bo bɛ mbák mmu ásíkínti nɛ Yesu Kristo, Mandɛm ăpɛmɛ yi, ɛné nkúbhé nɛsikínti nɛ Kristo kɛ yi ánù nyaka béchóŋti.” 24 Ɛkú bo bare biti Mandɛm ěti ya.

2

Pɔ̌l atɛmɛri bŏnto abhɛn Yerúsalɛm

1 Ɛfʉéré nókó mamié byo nɛ anwi, mpɛt nkó ndɔk Yerúsalɛm nɛ Banábas. Nsɔt Táytɔs sérók nɛ yi. 2 Ndɔk mbɔ ɛnyŭ Mandɛm akʉ nyaka mɛndíŋɨ́ bɛ mbɔŋ bérɔŋ aré. Ngáká nókó arɛ, mɛ nɛ bŏbati séchókó ansɛm ansɛm, nkʉ bɔ mándíŋɨ́ Mbok Ndíndɨ́ anɛ méghàti bo abhɛn bápú bo Israɛl. Nkʉ nɔ bɛ bɛtik ɛbhɛn mĕkʉ̀ nɛ ɛbhɛn mbʉ́ét bɛkʉ bɛkɛ bhak ndéndɛm. 3 Táytɔs mmu ákɔ̀ nɛ mɛ abhak mmu Grik. Yɛ̌ nɔ, bákɛ te mbɔŋ kákáti bɛ mánsíép yi. 4 Kɛ bŏ nse bachwe ndu nkwɔ bakoŋo Yesu ansɛm ansɛm mánjaŋa nɔkɔ bɛ mansyɛp yi. Mánónɛ báchwe ndu nkwɔ ywɛsɛ ndu bɛghɔ ɛnyu sébhóŋɔ́ ngangaŋ amfăy bɛbhé bo Israɛl, ndu sɛbharɛ mmʉɛt nɛ Yesu Kristo. Báyàŋ nyaka bɛ sémpétnsɛm ndu kɛsɛm antɛnɛ bɛbhé bo Israɛl. 5 Sékɛ chyɛ bhɔ mbi yɛ mandú. Sékɛ yáŋ bɛ bɔ manchɔŋti tɛtɛp anɛ Mbok Ndíndɨ́, tĕndu băbhóŋɔ́ bɛrɔŋ ambi mɛnoko yɔ. 6 Mbák chí bo abhɛn báyábhé bé mámbák bŏbati ntá bŏnkwɔ, bɛtaŋ ɛbhap bɛbhiki bhɔŋ yĕnyiŋ bɛkʉ nɛ mɛ. Mandɛm ápú tɔŋ kérĭŋámík. Bó bábhíkí tóŋ mɛ yĕnyiŋ ɛkɔ mémáka ndŭ Mbok Ndíndɨ́ anɛ mĕghàti bho. 7 Bághó bɛ tɛtɛp, Mandɛm kɛ afyé Mbok Ndíndɨ́ amɔya bɛ ngati bo abhɛn bápú bo Israɛl, nkúbhé mbɔ ɛnyŭ yi akʉ nɛ Píta bɛ yi angati Mbok Ndíndɨ́ ntá bo Israɛl. 8 Nkúbhé mmu anɛ áchyé Píta bɛtaŋ bɛkʉ bɛtik ɛbhɛn ntá bo Israɛl, kɛ áchyé mɛ nkwɔ bɛtaŋ, bɛkʉ bɔ ntá abhɛn bápú bo Israɛl. 9 Jems nɛ Píta nɛ Jŏn báchí nyaka mbɔ bɛkwap nɛnti bŏnkwɔ. Bághó nɔkɔ bé Mandɛm afyé bɛtik ɛbhɛn amóya tɛtɛp, bákáka mɛ nɛ Banábas nɛ amó ndu bétɔŋ bé bɛsé nɛ

bhɔ sɛchi ɛyɔŋ émɔt. Séka nɛ bhɔ bé mɛ nɛ Banábas sɛbhɔŋ bérɔŋ ntá bo abhɛn bápú bo Israɛl nɛ Mbok Ndíndí, bɔ mándɔk ntá bo Israɛl. 10 Ɛnyiŋ émɔt kɛ baghati bɛsɛ, nɔ chi bɛ, sɛkɛ ghɔkɔntik bɛchyɛ nɔkɔ nɛkwak ntá bachébhébho abhɛn Yerúsalɛm, nkúbhé ɛnyiŋ ɛnɛ ɛchi nyaka mɛ anti béku.

Pǒl aji Pita amɛm ɛtɔk Antiɔk

11 Pita átwó nókó Antiɔk, nji yi bɛsí bhi mbɔnyunɛ aku nyaka ɛnyiŋ ɛnɛ ɛpu chak. 12 Mpok yí áyámbi átwó, are nyié nɛnyié nɛ bo abhɛn bápú bo Israɛl. Kɛ bo abhɛn Jems átó bátwó nókó, abho bɛya mmuɛt ansɛm, akɛpɛrɛ nyié nɛnyié nɛ bo abhɛn bapu bo Israɛl, ndu áchay nkwó bo abhɛn bárèm bɛ babhɔŋ bɛsyɛp yĕntiki nkoŋɔ Yesu anɛ apu mmu Israɛl. 13 Bo Israɛl bachak abhɛn bachi bakoŋɔ Yesu babho bɛku bɛtábhá mbɔ Pita, ɛnyu ɛné, yĕ chi Banábas nkwɔ aku ɛnyumɔt mbɔ bhɔ. 14 Kɛ ngó nókó bɛ bápú kɔ ndóŋ amɔt nɛ tɛtɛp anɛ achi ndu Mbok Ndíndí, mfate ngati Pita bɛsí bhap mankɛm bɛ, “Mbák wɔ mmu Israɛl ǒkù mbɔ mmu anɛ apu mmu Israɛl, ndaká yi ónù bɛku bo abhɛn bápú bo Israɛl mámbák mbɔ bo Israɛl?”

Nɛka ɛnɛn mmu abhɔŋɔ nɛ Yesu kɛ néku mámpɛmɛ yi

15 Bɛsé babhɔŋ séchí bo Israɛl, bɔtayɛsɛ nkwɔ bo Israɛl. Sépú bo abhɛn bápú bo Israɛl, bó bhŏ bo bárèm bɛ báchi bŏ bɛbú. 16 Yĕ nɔ, bɛsɛ bo Israɛl sériŋi bɛ puyĕ bɛbhuɛ bɛbhé bo Israɛl kɛ áku mmu ambak chak bɛsí Mandɛm, chi bɛsiki nti nɛ Yesu Kristo. Yĕ chi bɛsɛ sénókó Yesu Kristo bɛ Mandɛm ansɔt bɛsɛ mbɔ bo abhɛn bachi chak ĕti nɛka ɛnɛsɛ nɛ Kristo, puyĕ chi ĕti sébhùrɛ bɛbhé. Ɛchi ɛnyu ɛyɔ mbɔnyunɛ, bɛbhuɛ bɛbhé apú ku yĕ mmu ambak chak bɛsí Mandɛm. 17 Mbák ndu séyaŋ bɛbhak chak bɛsí Mandɛm kɛ sébháré mmuɛt nɛ Kristo, kɛ émfakari bɛ bɛsɛ babhɔŋ sékù bɛbú, nɔ Kristo ătó bhɛsɛ ndŭ bɛbú kɛ? Wáwák! 18 Kɛ mbák mpétnsɛm ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn nnáŋ ndó, nɔ nchí mbŏŋ mmu bɛbú. 19 Mbák chi mɛ, bɛyiŋi bɛbhé Moses ndɔp chi ngú, mbɔnyunɛ bɛbhíkí pɛrɛ bhɔŋ yĕnyiŋ bɛku nɛ mɛ. Ɛfákári ɛnyu ɛyɔ bé mbák nɛpém bɛsí Mandɛm. 20 Bágó mɛ ndŭ ɛkotákátí nɛ Kristo. Néné, nɛpém ɛna fá amik puyĕ ɛna, chi énén Kristo mmu achi nɛ mɛ. Nɛ nɛpém ɛna néné chi ɛnɛn Mmɔ Mandɛm mmu akɔŋ mɛ, achyɛ nɛpém ɛni ĕti ya ndu mbóŋ nɛka nɛ yi. 21 Mpu sɔt bɛrĭndu Mandɛm mbɔ bɛ bépú yĕnyiŋ, mbɔnyunɛ mbák mmu ăbhák chak bɛsí Mandɛm chi ndu yi ákoŋɔ bɛbhé, nɔ nɛwú Kristo agu néchí ndéndɛm!

3

Bĕ bo Galéshia, bɛchiŋtĭ bho

1 Bĕ bo Galéshia, bɛchiŋti bho! Agha ányíé bhe nɛ ɛpɛm aku măném ɛbhi? Pú nku bărìŋi Yesu Kristo mbɔ bɛ ntɔŋ be kpoŋɔroŋ ndu yi ágŭ amfay ɛkotákátí? 2 Dŏ ká mbɛp be ɛnyiŋ ɛnɛ émɔt. Mandɛm achyɛ bhe Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ chi ĕti bǎbhùrɛ bɛbhé kɛ chi ndu bǎghókó Mbok Ndíndí ĕti Yesu Kristo nɛ mănókó? 3 Ndu bărе chiŋti nɔ? Bǎbho bɛkoŋɔ Kristo ndu bɛtaŋ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ, néné, barɔbhɛ yaŋ béwénti chi ndŭ bɛtaŋ ɛbhɛka babhɔŋó 4 Bɛyă bɛsɔŋɔri ɛbhɛn bǎghà ĕti Mbok Ndíndí mémbák ndéndɛmé? Mbíkí ka bɛ bɛchi nyaka chi ndéndɛm. 5 Mandɛm mmu áchyè Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ nɛ ăkù mɛnyiŋí maknkay nɛnti ɛnɛka, ăkù nɔ chi ĕti bǎbhùrɛ bɛbhé Moses kɛ? Kɛ chi ndŭ bǎghókó Mbok Ndíndí nɛ mănókó? 6 Ɛchí mbɔ ɛnyŭ Ɛkáti Mandɛm érèm bɛ Abraham anókó nyaka Mandɛm, nɛ ĕti ɛyɔ, Mandɛm asɔt yi bɛ achi chak bɛsí bhi. 7 Séghó yɛ bɛ bo abhɛn bábhónɔ́ nɛka nɛ Mandɛm kɛ báchí bɛbhárébhɔ Abraham. 8 Nɛ Ɛkáti Mandɛm ɛnaŋ ɛrɛm nyaka tɛsáy bé chɔŋ Mandɛm anku bo abhɛn bápú bo Israɛl mámbak chak bɛsí ɛbhi mbɔnyunɛ bábhŏŋ nɛka nɛ yi. Ɛkáti Mandɛm épɛt érèm bɛ Mandɛm aghati nyaka Mbok Ndíndí ntá Abraham bɛ, “Ĕti yɛ, chɔŋ njɛt manɛrékɛrɛ bhŏ mmik ankɛm.” 9 Nɔ kɛ ɛchi bɛ Mandɛm ăyɛt yĕntiki mmu anɛ ábhónɔ́ nɛka nɛ Kristo, nkúbhé mbɔ ɛnyŭ yi áyéré nyaka Abraham ndu yi ábhónɔ́ nɛka nɛ yi.

10 Mbák chi bo abhɛn bákàysi bɛ bɛbhúrɛ bɛbhé bo Israɛl kɛ áku bɔ mámbák chak bɛsí Mandɛm, ɛyak ɛchi nɛ bhɔ, nkúbhé mbɔ ɛnyŭ Ɛkáti Mandɛm érèm bɛ, “Ɛyak ɛchi nɛ yĕntiki mmu anɛ ápú bhuɛrɛ bɛbhé mɛnkɛm ɛbhɛn béchí amɛm Ɛkáti Mandɛm.” 11 Néné, ɛchí kpoŋɔroŋ bɛ yĕ mmu apú kway bɛbhak chak bɛsí Mandɛm ĕti yi ábhùrɛ bɛbhé. Ɛkáti Mandɛm érèm bɛ, “Mmu anɛ achi chak bɛsí Mandɛm ĕti yí ábhónɔ́ nɛka nɛ Kristo, ăbhòŋ nɛpém.” 12 Bɛbhé bɛbhiki bhoŋ yĕ ɛnyiŋ bɛku nɛ nɛka ɛnɛn mmu ábhónɔ́ nɛ Kristo. Ɛbhé Moses érèm mbɔ ɛnyŭ basiŋi bɛ, “Mmu anɛ ábhùrɛ bɛbhé, ăbhɔŋ nɛpém ĕti yɔ.” 13 Kristo aku bhɛsɛ aférɛ ndŭ ɛyak ɛnɛ ɛchi nɛ bo abhɛn bápú bhuɛrɛ bɛbhé mɛnkɛm. Aku nɔ ndu ásórɛ ntɛmsi bɛbú ɛbhɛsɛ. Ɛbhak mbɔ ɛnyŭ Ɛkáti Mandɛm érèm bɛ, “Ɛyak ɛchi nɛ mmu anɛ ágú ndŭ ɛkotákátí.” 14 Yesu Kristo aku nɔ bɛ áfók anɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛchyɛ Abraham, ámbák nɛ bo abhɛn bápú bo Israɛl, ndu bábháré mmuɛt nɛ yi, nɛ bé Mandɛm anchyɛ bɛsɛ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ nyaka yi afyé bariɛp béchyé ĕti nɛka ɛnɛsɛ.

Ɛbhé épú yibhiri bariɛp Mandɛm

15 Bŏma, sénsɔt ɛriŋ ndu nɛpém ɛnɛn bo abhɛn fá amik. Mbák bo bati apay manka bɛku ɛnyiŋ, mányu nku, yĕ mmu ápú kway bɛway nku yɔ, nɛ mmu ápú kway

mɛmaka ɛnyiŋ ɛchak aré, tĕndu manyu nku. 16 Nɔ kɛ échí nɛ nku anɛ Mandɛm anyŭ nyaka nɛ Abraham. Mandɛm afyé Abraham nɛ ɛbháré móywi bariɛp. Ɛkáti Mandɛm ɛpú rɛm bɛ Mandɛm afyé nyaka yi nɛ bɛbháré bŏbhi bariɛp, bɛtɔŋ bɛ báya, kɛ ntá yi nɛ ɛbháré móywi, bɛtɔŋ bɛ chi amɔt. Ɛbhárémɔ wu chí Kristo. 17 Ɛnyiŋ ɛnɛ méyàŋ mănjwimɛm chi bɛ Mandɛm anaŋ anyu nyaka nku nɛ Abraham, kɛ éfʉ́ré nókó mamié bɛsa ɛsa nsɛm amɔt nsɛm byo, achyɛ bo Israɛl ɛbhé. Bɛbhé bhɔ bɛbhiki bhɔŋ yĕ bɛtaŋ ndu bɛway nku anɛ Mandɛm anyu nɛ Abraham, bɛ bariɛp amɛn yi afyé nyaka akɛ pɛrɛ téé. 18 Mbɔ Mandɛm ăchyé bo akap chi ĕti bábhʉ̀rɛ bɛbhé, mbʉ apú koŋɔ chi bariɛp ami ndu akap anɛ yi áchyè bo. Kɛ chi ĕti bariɛp ami ntá Abraham kɛ yi áchyé nyaka akap wu. 19 Ndu ɛchi nɔ, ndaká yi Mandɛm achyɛ yɛ bɛbhé? Achyé bɛbhé bɛ ménkʉ bɛsɛ sɛndiŋi ɛnyŭ bɛbʉ́ bɛchi. Nɛ bɛbhé bɛbhɔŋ nyaka bɛbhak chi ndu mandú mpok, mɛnoŋ nɛtwɔ́ anɛ ɛbhárémɔ Abraham. Ntá yi kɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛchyɛ akap wu. Mandɛm achyɛ nyaka bɛbhé ntá bɔángɛl bɛ mansɔt mantwɔ nɛ bhɔ, nkwăŋwaŋ abhak nɛntɨ Mandɛm nɛ bŏ mmik. 20 Bɛrɛm bɛ mmu achi nɛntɨ bho, ătɔ̀ŋ bɛ bakwɔ́ bho achi apay anɛ yi áté nɛntɨ ɛnap. Kɛ mpok Mandɛm afyé bariɛp ntá Abraham, abhak chi aywĭnti.

Nti anɛ Mandɛm achyɛ Bɛbhé

21 Ɛyɔ étɔ̀ŋ bɛ ɛsɔŋɔri échí nɛntɨ bɛbhé Mandɛm nɛ bariɛp Mandɛm kɛ? Wáwák! Mbɔ bachyɛ bo ɛbhé ɛné ékʉ mmu ámbóŋ nɛpém mbák ábhʉ̀rɛ yɔ, mbʉ bɛbhʉɛrɛ bɛbhé ákʉ̀ mmu ambak chak bɛsí Mandɛm. 22 Kɛ Ɛkáti Mandɛm érɛ̀m bɛ mmik nkɛm achi antɛnɛ kɛsɛmé bɛbʉ́. Ɛchi yɛ bɛ, ndiɛrɛ bo abhɛn babhɔŋɔ nɛka nɛ Yesu Kristo kɛ bákway bɛbhɔŋ mɛnyiŋ ɛbhɛn Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛchyɛ ntá bo abhɛn mánókó Yesu Kristo.

23 Mpok apéré ghaka anɛ bákʉ́ sériŋ́i bɛ mmu abhɔŋ bɛsiki nti nɛ Kristo kɛ ambak chak bɛsí Mandɛm, sɛchi nyaka antɛné bɛbhé, sébhak mbɔ bo abhɛn báfyé ɛkɛrékɛnɔŋ. 24 Bɛbhé kɛ béchí yĕ nyaka mbɔ mmŭ anɛ ábhàbhɛri, ányurɛ nɔkɔ bhɛsɛ, kpatɛ mpok anɛ Kristo átwɔ́, bɛ sénkwáy bɛbhak chak bɛsí Mandɛm ĕti sésiki nti nɛ yi. 25 Néne, ené sésíkí nti nɛ Kristo bɛbhé bépú mbɔ mmu anɛ ábhàbhɛri, anyurɛ nɔkɔ bhɛsɛ. 26 Ɛti băsiki nti nɛ Yesu Kristo, be mankɛm bărɔp chí bŏ Mandɛm. 27 Yĕntiki mmu anɛ bájwítí yi bɛ ambat mmʉɛt nɛ Kristo arɔp chí mbɔ Kristo, ndu asɔré epiŋ́i Kristo. 28 Yĕ mmu achí chi mmu Israɛl yɛ ápú, yĕ mmu achí chí nsɛm yɛ mŏmik, yɛ chí ngɔré yɛ mbakanɛm, be mankɛm abhɛn babháré mmʉɛt nɛ Yesu Kristo bărɔp chí ɛnyu émɔt. 29 Nɛ ndu băchi bo Kristo, băchí yɛ bɛbhárébhɔ Abraham, nɛ chɔŋ mănýé mɛnyiŋ ɛbhɛn Mandɛm afyé bariɛp béchyé bɛbhárébhɔ Abraham.

4

1 Ɛnyiŋ ɛnɛ méyàŋ be măndiŋi chí bɛ mmó anɛ ábhóŋɔ́ ménvié mɛnyiŋ étáyi achi ɛnyu émɔt nɛ nsɛm mpok yi abhʉét chí mónkwɛn, yĕndu mɛnyiŋ étáyi mɛnkɛm chí ɛbhi. 2 Mpok yɔ, bo báchák kɛ mánè yi, mambabhɛri nɔkɔ mɛnyiŋ ɛbhi, kpátɛ mpok étáyi afyé ankwáy. 3 Nɔ kɛ ɛchi nɛ bɛsɛ nkwɔ. Mpok sébhíkí riŋi nyaka baraka Mandɛm, sébhák basɛm antɛné bɛfóŋɔ́ ɛbhɛn bɛbhɔŋɔ bɛtaŋ fá mmik. 4 Kɛ mpok anɛ Mandɛm afyé bariɛp ákwáy nókó, ató Móywi bɛ antwɔ fá amik. Ngɔré abhé yi, nɛ abhak antɛné bɛbhé bo Israɛl. 5 Atwɔ́ ɛnyu ɛyɔ bɛkʉ bo abhɛn bachi nyaka antɛné bɛbhé, bɛ Mandɛm ansɔt bɛsɛ mbɔ bŏbhi. 6 Nɛ ndu bărɔbhɛ chi bŏbhi, Mandɛm ató Ɛfóŋɔ́ Móywi bɛ ambak amɛm bati yɛsɛ, nɛ yi Akwàk bhɛsɛ sɛmbíŋ́i nókó Mandɛm bɛ, “Ɛta, Ɛtaya!” 7 Mandɛm akʉ yɛ be băpɛt băpu basɛm, bărɔp chi bó. Nɛ tĕndu yi asɔrɛ bhe bɛ mămbák bŏbhi, chɔŋ anchyɛ bhe mɛnyiŋ ɛbhɛn yi afyé nyaka bariɛp bɛchyɛ bŏbhi.

Pŏl ábhɔŋ nti nɛ bo Galéshia

8 Mpok băbhíkí re riŋi Mandɛm, băbhak ndŭ kɛsɛmé mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi chi bɔmandɛm nsé. 9 Kɛ néne, ené mănaŋ bărinŋi Mandɛm, nɛ mbŏŋ ɛnyiŋ ené mbóŋɔ́ bɛrɛm chi bɛ, néne, ené Mandɛm áríńi bhe, ná băkway bɛpɛt bɛbhak basɛm ntá bɛfóŋɔ́ ɛbhɛn bɛbhɔŋɔ bɛtaŋ fá amik, ené mbŏŋ bɛtaŋ ɛbhap bépú yĕnyiŋ, nɛ bɛpú kway bɛkwak bhe? 10 Băyìŋi ɛnɔ nywɔp, mănsɔt bɛ nywɔbhé nɛgho. Mănjiŋi awŭ ntaŋ, mănsɔt bɛ ntaŋ agho. Mănjiŋi ayŏ mpok, mănsɔt bɛ mpok ɛpă ɛgho. Nɛ ɛnŏ mmíé, mănsɔt bɛ mmíé nɛgho. 11 Ndu băkʉ̀ nɔ, mbɔŋ bɛcháy mbɔnyunɛ ɛchi mbɔ bɛ bɛtik ɛbhɛn nkʉ bɛkwak bhe bɛchi chi ndéndɛm. 12 Bŏma, nchí nik be mmʉɛt bɛ mămbák mbɔ mɛ mbɔnyunɛ ndɔp chí mbɔ bhe. Băbhiki kʉ mɛ bɛbʉ́. 13 Bărinŋi bé ndŭ ndɔŋ anɛ mbi, nɛme kɛ nɛkʉ ngati bhe Mbok Ndíndí. 14 Nɛ yĕndu nɛme ɛna nɛchyɛ nyaka bhe bɛyă ɛsɔŋɔri, băbhiki byak mɛ. Băsyɛpti mɛ mbɔ ángɛl Mandɛm, mbɔ bɛ nchí chi Yesu Kristo. 15 Ndŭ manywɔp ayɔ, băbhɔŋ nyaka bɛyă maŋák. Yi éfákárí nɛ maŋák amɛn băbhóŋɔ́ nyaka? Ndíńi sayri bɛ yĕ ngati nyaka bhe chi bɛ mămpóŋórí amík ayɛka mănchyɛ mɛ băkʉ nɔ. 16 Ndɔp yɛ chi mŭmpap aywɛka ndu ngátí bhe mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi tɛtɛp kɛ? 17 Bŏbhɔ bákʉ̀ yĕntiki ɛnyiŋ ndu bɛyibhiri bati yɛka bɛ mănkóŋɔ́ bhɔ́, kɛ bábhíkí bhɔŋ ɛríti nkaysi. Báyàŋ chi

bɛkʉ mändɔ bhɛsɛ mänkoŋɔ bhɔ. 18 Mbák
bätɔ̀ŋ ɛkɔŋ nɛ batɨ anɛ bɛbú bɛpu aré, mbák
bäkʉ̀ nɔ nɛ ɛrítí nkaysi, kʉ ka nó mpoknkɛm,
puyɛ̌ chi ndyɛrɛ ndʉ̌ mpok anɛ nchi nɛ bhe.
19 Bɔ̈bha, mpɛt nchí mbɔ ngɔré anɛ ánòŋsi,
nɛ mpu rɔ bɛghok bɛbe kpátɛ mämbɔŋ ɛpiŋɨ́
Kristo. 20 Mbɔ̈ŋ ntɨ bɛbhak awu nɛ bhe néné
bɛ ndíŋɨ́ ɛnyu nchí ghati bhe mɛnyiŋ ɛbhɛn,
mbɔnyunɛ mbíkɨ́ riŋɨ mbɔŋ ɛnyiŋ bɛrɛm.

Mmɔ̈ Sará achi nyaka kɛkúrɨ nɛ anɛ Hága

21 Ghatí ká mɛ, be bo bäyàŋ bɛ bɛbhé
mɛmbɔŋ bɛtaŋ amfay yɛka, bäpú ghok ɛnyiŋ
ɛnɛ ɛbhé érèm-ɛ? 22 Ɛkáti Mandɛm érèm bɛ
Abraham abhɔ̈ŋ nyaka bɔ̈babhakanɛm bati
apay. Amɔt abhak mmɔ̈ nsɛm, achak abhak
mmɔ̈ ngɔré anɛ ápú nsɛm. 23 Bábhé mmó
ngɔré nsɛm mbɔ yɛ̈ntikɨ mmu achak. Mmɔ
ngɔré anɛ ápú nsɛm, bábhé yi chi bɛkoŋɔ
bariɛp Mandɛm afyé nyaka nɛ Abraham.
24 Ɛnyiŋ ɛnɛ ɛfakari nyaka étɔ̀ŋ bhɛsɛ bɛ
baghɔré abhɔ bati apay bate ndʉ̌ nku ɛpay.
Amɔt afú amfay njiɛ Sináy. Nku yɔ ate ndu
ntí Hága, mmu abhé bɔ abhɛn báchí ndʉ̌
kɛsɛm. 25 Hága chi njiɛ Sináy amɛm ɛtɔk
Arébia. Nɛ Hága até mbɔ Yerúsalɛm anɛ
manywɔp anɛ ɛchɔŋ, mbɔnyunɛ achi nyaka
ndʉ̌ kɛsɛm nɛ bɔ̈bhi. 26 Kɛ Yerúsalɛm anɛ
amfay apú ndu kɛsɛm nɛ yi kɛ achi máyɛsɛ.
27 Ɛchi mbɔ ɛnyʉ̌ Ɛkáti Mandɛm érèm bɛ,
“Wɔ, nkongɔré, wɔ mmu ɔpú bhe,
bóŋ maŋák.
Nnɔ anɛ ápú bhɔŋ bɛbɛ̌ nɛbhe,
kway nɛ maŋák,
mbɔnyunɛ ngɔré anɛ bárɔ́ ndu nɛbhay,
bɔ̈bhi baya bacha.
Abhɛn ngɔré anɛ abhay nném.”
28 Bɔ̈ma, bächi yɛ bɔ Mandɛm chí
mbɔnyunɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ
chɔŋ mämbak bɔ̈bhi. Ɛchí nkúbhé mbɔ
ɛnyʉ̌ yi afyé nyaka bariɛp bɛ chɔŋ Abraham
ambóŋ Aisek. 29 Nkúbhé mbɔ ɛnyʉ̌ ɛchi
nyaka mpok ɛyɔ, mmɔ̈ anɛ bábhé mbɔ
yɛ̈ntikɨ mmu achak ächyè nyaka mmó anɛ
bábhé ndʉ̌ bɛtaŋ Ɛfóŋɔ́ Mandɛm ɛsɔŋɔri.
Ɛnyu ɛyɔ kɛ ɛchi néné. 30 Kɛ Ɛkáti Mandɛm
érèm bɛ yi? Ɛrèm bɛ, “Bók ngɔré anɛ achi
nsɛm nɛ móywi, mbɔnyunɛ mmɔ̈ nsɛm ápú
kwáy mɛnyiɛ mɛnyiŋ étáyi nɛ mmɔ̈ ngɔré anɛ
ápú nsɛm.” 31 Bɔ̈ma, bɛsɛ sépú yɛ bɔ̈ ngɔré
anɛ achí nsɛm, sɛchi chi bɔ̈ ngɔré anɛ apu
nsɛm.

5

Bakoŋɔ Yesu báképɛrɛ bhak basɛm

1 Kristo aférɛ́ bɛsɛ ndʉ̌ kɛsɛm bɛ séképɛrɛ
bhak basɛm. Tɛ̈ yɛ ka kpirí nɛ bäkɛrɔ yɛ̌
mmu ankʉ mämpɛtnsɛm ndʉ̌ kɛsɛm. 2 Ghók
ká, mɛ Pɔ̈l nchí ghati bhe bɛ mbák mänka bɛ
mansyɛp bhe nɛ nkaysi bɛ ɛyɔ ékʉ mämbak
chak bɛsí Mandɛm, nɔ ɛnyiŋ ɛnɛ Kristo ákú
ntá yɛka ɛpu yɛ̈nyiŋ. 3 Mpɛt nchí sɛmti be
bɛ yɛ̌ agha anɛ aka bɛ mansyɛp yi abhɔŋ
bɛbhʉɛrɛ bɛbhé mɛnkɛm. 4 Nkwɔ ywɛka anɛ
bákàysi bɛ bɛbhʉrɛ bɛbhé bo Israɛl kɛ äkʉ bɔ
mambak chak bɛsí Mandɛm babhɔŋ bɛriŋɨ
bɛ báfap mmʉɛt nɛ Kristo. Báfɛrɛ mmʉɛt ndʉ̌
bɛrǐndu Mandɛm. 5 Mbák chi bɛsɛ, sébhaka
ntɨ bɛ chɔŋ Mandɛm ankʉ bɛsɛ sembak chak
bɛsí bhi ɛ̈ti sésíkí ntɨ nɛ Kristo. Ɛnyiŋ ɛyɔ
kɛ sénòŋ ndu bɛtaŋ Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ. 6 Mmu
anɛ ábhárɛ́ mmʉɛt nɛ Kristo, yɛ basyɛp yi
syɛp, yɛ bábhiki syɛp, ɛyɔ ɛbhiki bhɔŋ yɛ̆nyiŋ
bɛkʉ. Nném ɛnyiŋ chí bɛ mmu ántóŋ bɛ
yi asíkí ntɨ nɛ Yesu Kristo ndu yi ákɔŋ bo.
7 Bäkʉ̀ nyaka sayri. Agha áchéré bhe mbi
bɛ bäképɛrɛ koŋɔ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi tɛtɛp?
8 Puyɛ̌ mmu anɛ ábhíŋɨ́ bhe kɛ afyé bɛtaŋ
bɛ mänkʉ nɔ. 9 Mandu yís äkʉ fläwa anɛ
bábáy ndʉ̌ ɛte ánkó nkɛm. 10 Ndu sɛbharɛ
mmʉɛt nɛ Yesu Kristo Acha, diŋɨ́ ká sayri bɛ
bäbhɔŋ bɛkoŋɔ chí nkaysi aya, puyɛ̌ achak.
Mmu anɛ afyé be ɛbyɔk antɨ, ntɛmsi Mandɛm
äbhák nɛ yi, yɛ yi achi agha! 11 Bɔ̈ma, mbák
chi mɛ, mbɔ mbʉ́ɛt bɛghati bho bɛ babhɔŋ
bɛsyɛp mmu kɛ yi ambak chak bɛsí Mandɛm,
mbʉ bo Israɛl báchyè mɛ ɛsɔŋɔri ndaká yi?
Mbʉ́ mbok nɛwú Yesu ndu ɛkotákátí apu
chyɛ bo Israɛl ɛsɔŋɔri. 12 Ntá bo abhɛn
báchyè nɔ bhe ɛsɔŋɔri ndu báté bɛ bábhɔŋ
bɛsyɛp mmu kɛ ambak chak bɛsí Mandɛm,
mɛ̆yàŋ bɛ mámkpík mángak mmʉɛt ɛyap.
13 Bɔ̈ma, mbák chi bhe, Mandɛm abhíŋɨ́
be bɛ bäképɛrɛ bhak basɛm antɛn bɛbhé,
kɛ nɛfɛrɛ anɛ bafɛrɛ bhe ndʉ̌ kɛsɛm áké
bhak ɛnyiŋ ɛnɛ ékʉ̀ mänkáysí bɛ bäkway
bɛkʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn mmʉɛt nkwä́ áyàŋ mmu
ankʉ. Ɛnyiŋ ɛnɛ bäbhɔŋɔ bɛkʉ chi bɛkwak
bati ndʉ̌ ɛkɔŋ. 14 Bɛbhé mɛnkɛm bɛchɛm ndu
ɛbhé émɔt ɛnɛ ɛpɔkɔ bɔ, nɛ yɔ ɛrɛm bɛ, “Kɔŋ
yɛ̈ntikɨ mmu mbɔ mmʉɛt yɛ.” 15 Kɛ mbák
bäkʉ̀ chi mbɔ nyäbhɨ ɛné énɛmti, ɛndakati
nɔkɔ bati, sɔt ka mpok bɛ bäké bho bɛway
bati.

*Nkaysi nkwä́ apú ɛnyumɔt nɛ anɛ Ɛfóŋɔ́
Bɛdyɛrɛ*

16 Ɛnyiŋ ɛnɛ nchí ghati yɛ bhe chi bɛ dɔ̈ ká
Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ anja nɔkɔ bhe mbi, nɛ bäké
kʉ chi mɛnyiŋ ɛbhɛn mmʉɛt nkwä́ áŋwaka
bɛ yi ankʉ. 17 Mɛnyiŋ ɛbhɛn mmʉɛt nkwä́
áŋwaka bɛ bo mankʉ bépú kɔ ndɔŋ amɔt
nɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ áyàŋ bo
mankʉ, nɛ ɛnyumɔt kɛ ɛchi bɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn
Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ áyàŋ bo mankʉ bépú kɔ ndɔŋ
amɔt nɛ bɛbéptí mɛnyiŋ ɛbhɛn mmʉɛt nkwä́
áŋwaka bɛ mmu ankʉ. Mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛpay
bɛpu kɔ ɛkak émɔt, nɛ ɛ̈ti yɔ kɛ bäpú kway
bɛkʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn bäbhóŋɔ́ ntɨ bɛkʉ. 18 Kɛ
mbák Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ áyà bhe mbi, nɔ bäpu
antɛné bɛbhé.

19 Mɛnyiŋ ɛbhɛn mmʉɛt nkwä́ átò mmu
ankʉ bépú bhɛsɛ. Bɛchi chi bɛbʉ́ kɛbhʉ́ré,

nɛ bɛpɔ̌ nkaysi ndu baraká kɛbhʉrɛ nɛ mɛ́ŋwáka ndʉ̌ baraká kɛbhʉrɛ. 20 Mɛnyiŋ bɛchak chi bɛkoŋo bɔmandɛm nsé, nɛ baraká babú, nɛ bɛpap bati, nɛ bétáŋá, nɛ mpabhamík, nɛ bɛbenti, nɛ nkaysi anɛ mmu abhɔŋ chi ndyɛrɛ ěti mmʉɛt ɛyi, nɛ békórɛ mmʉɛt ndʉ̌ bakwɔ́, nɛ ɛpiŋ ákórɛ́, 21 nɛ bɛbhɔŋ amík abʉ́abʉ nɛ bati, nɛ bɛkwɛn mmém, nɛ bɛpă ɛbhɛn bétò bo ndʉ̌ epúsí, nɛ mɛnyiŋ bɛchak mbɔ ɛbhɔ. Nchí ya be batú mbɔ ɛnyu ɛsí bé, bo abhɛn bákʉ̀ mɛnyʉ̌ mɛnyiŋ ɛbhɛn bápú kway bɛbhɔŋ nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti nɛ Mandɛm.

22 Kɛ ɛpiŋ ɛné Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ áchyè mmu chi ɛpiŋ ɛné ékʉ̀ yi ambɔŋ ɛkɔŋ nɛ bati, nɛ ambɔŋ maŋák, nɛ kpák, nɛ ɛkébhénti, nɛ bɛrǐnti, nɛ ambóŋ ɛrítí nti, nɛ ambak mmu tɛtɛp, 23 nɛ yi kɛbhak gum gum, nɛ nɛkémémʉɛt. Yɛ̌ ɛbhé ɛpu ɛné ékaŋ bo bǎké kʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn. 24 Nɛ bo Yesu Kristo mánaŋ báfɛrɛ ntí ndʉ̌ bɛbéptí mɛnyiŋ ɛbhɛn bɔ máŋwàka nyaka bɛkʉ. Ɛchi mbɔ bɛ bágo mmʉɛt nkwǎ nɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn yɔ áyàŋ mmu ankʉ ndu ɛkotákátí. 25 Tɛ̌ndu Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ kɛ áchyɛ́ bɛsɛ nɛpém ɛnɛn sébhóŋó nénɛ, sɛbhɔŋ bɛrɔ yi ámbóŋ bɛtaŋ ndʉ̌ nɛpém ɛnɛsɛ. 26 Bǒma, yɛ̌ mmu akɛ yoŋ mmʉɛt. Mmu ákɛ́ yɔkɔ nti, nɛ mmu akɛ yiŋi nti nɛ amík abʉ́abʉ.

6

Ɛnyiŋ ɛnɛ mmu ápí kɛ yi ághɛm

1 Bǒma, be bho Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ achi nɛ bhe, mbák mǎngɔ́ ndʉ̌ mmu ákʉ̀ bɛbʉ́, kwák ká yí pɛtii bɛ ampɛtnsɛm ndʉ̌ mbi Mandɛm. Nɛ ndʉ̌ bǎkʉ̀ nɔ, sɔt ká mpok bɛ be babhɔŋ bǎkɛ kwɛn ndʉ̌ nɛmɔ. 2 Pɔkɔ́ nókɔ́ ká batu bati. Mbák mǎnkʉ nɔ, nɔ bábhʉ̀rɛ ɛbhé Kristo. 3 Mbák mmu akaysi bɛ achi mʉ̌ngo, ɛné yi apú yɛ̌nyiŋ, ǎrwɔ́ chi mmʉɛt. 4 Yɛ̌ntiki mmu ánjǐŋí mɛnyiŋ ɛbhɛn yi ákʉ̀, nɛ mmu anɛ ákʉ̀ sayri áŋák nɛ mmʉɛt ɛyi, kɛbhak bɛ ǎyènti mmʉɛt nɛ mmʉ̌ achak. 5 Yɛ̌ntiki mmu abhɔŋ békʉ chi ɛbhi bɛtik ɛbhɛn Mandɛm achyɛ yi ankʉ.

6 Mmu anɛ bátòŋ yi Ɛyɔŋ Mandɛm abhɔŋ bɛchyɛ mmu anɛ átòŋ yi aywi ákórɛ́ bɛrítí mɛnyiŋ ɛbhɛn yi ábhóŋó. 7 Mmu aké rwɔ mmʉɛt, yɛ̌ mmu ápú kwáy bɛrwɔ Mandɛm. Ɛnyiŋ ɛné mmu ápí, yó kɛ yi aghɛm. 8 Mmu anɛ ápí chi mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchyɛ mmʉɛt yi maŋák, ǎghɛm chi nɛwú. Kɛ mmu anɛ ákʉ̀ mɛnyiŋ ɛbhɛn Ɛfóŋó Mandɛm áyàŋ yi ankʉ ǎghɛm nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti. 9 Séké pɔp yɛ bɛkʉ bɛri mbɔnyunɛ, mbák sɛbhiki fɛrɛ amɔ́, mpok ánkwáy, chɔŋ séngɛm ɛrítí mbwɔt. 10 Ndu ɛchi nɔ, yɛ̌ntiki mpok anɛ sébhóŋó mbi, sɛnkʉ yɛ̌ntiki mmu bɛri, sayri sayri, bati bǒnkwɔ.

Bakak nɛ ngwɛnti maniɛ

11 Ghɔ́ ká bɛrɛmé basiŋ amɛn nsórɛ́ bɛsiŋ ɛkáti ɛnɛ ntá yɛka nɛ awɔ́ awa mɛmbɔŋ. 12 Bo abhɛn báyàŋ bɛkʉ bɛ yɛ̌ntiki mmu ambɔŋ maŋák nɛ bhɔ kɛ báfyè bɛtaŋ bɛ mansyɛp bhe. Bákʉ̀ nɔ ndu bápú yaŋ bɛ bo Israɛl mánchyɛ bhɔ ɛsɔŋɔri bé bághàti bo bé nɛwú Kristo ndʉ̌ ɛkotákátí kɛ népɛmɛ mmu. 13 Bo abhɛn basyɛphɛ bhɔ bápú bhʉɛrɛ mbɔŋ bɛbhé mɛnkɛm. Kɛ báyàŋ bɛsyɛp bhe bɛ mámpányu bé bǎchi bakoŋo bhap. 14 Kɛ Mandɛm akɛka bé mpányu ěti ɛnyiŋ ɛchak ébhíkífʉɛt chi ěti nɛwú Yesu Kristo Acha ndu ɛkotákátí. Ɛti nɛwú Yesu ndu ɛkotákátí. Mɛnyiŋí mmik bɛrɔp ntá ya chi mbɔ bɛgú mɛnyiŋ, nɛ mɛ ndɔp chi mbɔ ngú ntá mɛnyiŋí mmik. 15 Yɛ̌ básyɛp mmu syɛp, yɛ̌ babhiki syɛp, ɛbhiki bhɔŋ yɛ̌nyiŋ bɛkʉ. Nném ɛnyiŋ chi bé sɛmbak bʻ̌ bakɔ. 16 Kpák ambak nɛ bhe, ntínso Mandɛm némbak nɛ bʻ̌ Mandɛm mankɛm abhɛn bákòŋo ɛbhé ɛkɔ ɛnɛ. 17 Bɛbho ɛchɔŋ, yɛ̌ mmu áképɛrɛ chyɛ mɛ ɛsɔŋɔri mbɔnyunɛ bɛriŋ ɛbhɛn bɛchi mɛ amʉɛt bétòŋ bɛ nchí mmu Yesu. 18 Bǒma, bɛrǐndu Yesu Kristo Acha mémbak amɛm bati ayɛka. Amen.

Ɛkáti Pɔ̌l ntá Nkwɔ Ɛfɛsɔs

Ɛkáti ɛnɛ Pɔ̌l asíŋ́ ntá bɔ̌nkwɔ abhɛn Ɛfesɔs

1 Mɛ Pɔ̌l, mǔntó Yesu Kristo bɛkoŋo nkaysi Mandɛm, kɛ nchí siŋ ɛkáti ɛnɛ.

Nchí siŋ ntá yɛka bo Mandɛm abhɛn bǎbhɨ̀rɛ bariɛp ndǔ Mandɛm áchémé bhe nɛ Yesu Kristo. 2 Mandɛm Ɛtayɛsɛ nɛ Acha yɛsɛ Yesu Kristo mántóŋ be bɛrǐndu, mánchyɛ be kpák.

Ɛnyu Mandɛm áyèt bɛsɛ ndǔ sébhárémʉɛt nɛ Yesu

3 Sémbítí Mandɛm Mmu achi Chi Yesu Kristo Acha yɯɛsɛ. Yi achyé bhɛsɛ yɛ̌ntiki áfɔ́k ané áfù amfay ndǔ nɛbhʉɛt anɛ yi achi Mfɔ arɛ́, mbɔnyunɛ ábhat bhɛsɛ nɛ Kristo. 4 Mandɛm ápérɛ́ ghoko mmik, anáŋ ayap nyaka bhɛsɛ ndu áchémé bhɛsɛ nɛ Kristo, bɛ sémbák nyáŋá, kɛbhóŋ bɛkwéné bɛsí bhi. 5 Ndu ákóŋ bhɛsɛ, anáŋ ati nyaka bɛ sémfúét ntá Yesu Kristo sembak bɔ̌bhi. Akʉ nɔ bɛkoŋo ɛnyiŋ ɛnɛ yi átí nyaka bɛkʉ, 6 bɛ sémbítí yi ěti bɛyǎ bɛrǐndu ɛbhɛn yi átóŋ́ bhɛsɛ ndéndɛm, ndu ábhárɛ́ bhɛsɛ nɛ Móywi mmu yi akoŋ tontó. 7 Mandɛm aku bhɛsɛ nɛ manoŋ Kristo aférɛ́ ndǔ kɛsɛm ndu ábháré bhɛsɛ nɛ Kristo. Nɛ afóŋórí bhɛsɛ ndǔ sépú bhʉɛrɛ bɛbhé. Akʉ nɔ bɛkoŋo ɛnyǔ yi átóŋ bhɛsɛ bɛyǎ bɛrǐndu 8 ɛbhɛn yi áre toŋ bhɛsɛ, akʉ nkwɔ bɛ sémbóŋ nɛriŋíndak nɛnkɛm nɛ nɛjwɨ̀mɛm nɛnkɛm. 9 Ɛnyiŋ ɛnɛ yi átí nyaka bɛkʉ ɛné sébhíkíre riŋi nyaka, atǐ bɛkʉ yɔ bɛfʉɛt ndu mɛnyiŋ ɛbhɛn Kristo ákú. 10 Ɛnyiŋ ɛyɔ nɔ Mandɛm ati bɛkʉ ɛchi nyaka bɛ mpok ánáŋ ánkwáy, yi ǎchɛm mɛnyiŋ mɛnkɛm, ɛbhɛn amfay nɛ ɛbhɛn fá amik, amfyé amɔ Kristo. 11 Mandɛm ǎkʉ̀ yɛ̌ntiki ɛnyiŋ mbɔ ɛnyǔ yi átí bɛkʉ. Ayap bhɛsɛ tɛntɛp ndu ákóŋ nyaka bɛkʉ nɔ, bé sémbák bɔ̌bhi ndǔ yi ábháré bhɛsɛ nɛ Kristo mbɔnyunɛ yi ákʉ̀ mɛnyiŋ ɛbhɛn yi átí nyaka bɛkʉ bɛkoŋo mɛnyiŋ ɛbhɛn yi áyàŋ bɛkʉ. 12 Bɛsɛ́ bho séyámbi bɛbhaka nti nɛ Kristo sɛbhoŋ bɛkʉ bo mámbítí yi ěti kɛnɛ́m ɛki. 13 Ɛchi ɛnyumɔt nɛ bhe nkwɔ. Mǎnáŋ bǎghok ɛyɔŋ ɛnɛ ɛchi tɛtɛp, nɛ chí Mbok Ndíndí́ bɛ Mandɛm ǎpɛmɛ choŋ bhe, nɛ mǎnókó Kristo. Mpok anɛ mǎnókó, Mandɛm achyɛ bhe Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ mbɔ sɛbhaŋ ndu bɛtɔŋ bɛ bǎchi bɔ̌bhi nkúbhé mbɔ ɛnyu yi afyé nyaka bariɛp bɛ ǎkʉ. 14 Achyé bhɛsɛ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ mmu yi áchyɛ̀ bɔ̌bhi. Ɛti yɔ, sériŋi bɛ Mandɛm ǎfɛrɛ choŋ bɛsɛ mankɛm bo séchí bɔ̌bhi ndǔ kɛsɛm. Ɛnɛ ékú bo báre biti Mandɛm ndǔ bɛtaŋ ɛbhi bɛyǎ bɛcha.

Pɔ̌l ǎnɨ̀kmʉɛt ěti bɔ̌nkwɔ abhɛn Ɛfɛsɔs

15 Tɛ mpok anɛ njámbɨ ngoko bɛ bǎsíkí́ ntɨ nɛ Yesu Acha nɛ bé bǎkoŋ bo Mandɛm mankɛm, 16 mbíkí́ rɔ bɛkaka Mandɛm ěti yɛka ndǔ mpok anɛ mɛ̌nɨ̀kmʉɛt. 17 Mɛ̌nɨ̀kmʉɛt ntá Mandɛm mmu ábhóŋó bɛtaŋ mɛnkɛm. Achi Mandɛm Yesu Kristo Acha yɯɛsɛ. Achi nkwɔ Ɛtayi. Mɛ̌nɨ̀kmʉɛt bɛ yi anchyɛ bhe Ɛfóŋó yi mmu ákʉ̀ mǎndiŋɨ Mandɛm mǎndɔk nɔkɔ chi ambi. 18 Mɛ̌nɨ̀kmʉɛt bɛ yi ánéné batǐ yɛka sayri ɛnyu ɛné bǎriŋɨ maném mɛnyiŋ ɛbhɛn bǎbháká ntɨ arɛ bɛ choŋ yi ankʉ ntá bo abhɛn yi ábhíŋí́. Nchí yaŋ bɛ mǎndiŋɨ bɛyǎ áfɔ́k anɛ yi afyé bariɛp ndu bɛkʉ maném mɛnyiŋ ntá bo abhɛn bachi abhi. 19 Mɛ̌nɨ̀kmʉɛt bɛ mǎndiŋɨ ɛnyǔ bɛtaŋ ɛbhi bɛyǎ ɛnyǔ ɛné sɛpu kway bɛyɛnti bhɔ. Bɛyǎ ndu bɛkwak bhɛsɛ bho sénókó yi. Bɛtaŋ ɛbhi bhɔ bɛyǎ tontó. 20 Nɛ nkúbhé bɛtaŋ ɛbhɛn kɛ Mandɛm ákʉ́ nyaka Yesu ápérénsɛm ndǔ nɛpém achɔkɔ ɛbhě awónɛm ywi awu amfay ndǔ nɛbhʉɛt anɛ Kristo achi arɛ mbɔ Mfɔ. 21 Aré, abhóŋ bɛtaŋ amfǎy bɔángɛl mankɛm nɛ bafɔ bhap, nɛ amfǎy yɛ̌ntiki ɛnyiŋ ɛnɛ ébhóŋó bɛtaŋ awu amfay nɛ fá amik. Abhɔŋ bɛtaŋ amfǎy bafɔ mankɛm, abhɛn bakwǎŋwaŋ nɛ abhɛn bachi bɛfóŋó nkwɔ amfǎy bo abhɛn báchí ndǔ nɛŋɔkómik ɛnɛn mfay ɛnɛn nétwɔ̀. 22 Afyé mɛnyiŋ mɛnkɛm amó yi bɛ ndǔ ákʉ́ yi mmu abhɔŋ bɛtaŋ amfay yɛ̌ntiki ɛnyiŋ, ámbák mǔnti ntá bɔ̌nkwɔ. 23 Nɛ bɔ̌nkwɔ mankɛm báchí mmʉɛt Yesu. Amʉɛt bɔ̌nkwɔ kɛ bágho bɛrǐ Kristo mɛnkɛm nɛ mbák chi Kristo, amʉɛrɛ-yi kɛ bo bágho bɛri Mandɛm.

2

Mandɛm áchyè nɛpém nɛkɔ ntá bo Kristo

1 Ndǔ mpok anɛ afʉérɛ́ ansɛm, bǎchi nyaka mbɔ bawú bɛsí Mandɛm mbɔnyunɛ bǎpú bhʉɛrɛ nyaka bɛbhé Mandɛm ěti bɛyǎ bɛbʉ́ ɛbhɛka. 2 Mpok yɔ, bɛpiŋ ɛbhɛka bɛbhak chi ɛbhɛn bɔ̌ mmik nɛ mǎnkoŋo nɔkɔ chi mfɔ bɛfóŋó bɛbʉ́bɛbʉ anɛ, nénɛ, abhɔ̌ŋ bɛtaŋ ndǔ bɛpiŋí́ bho. Mfɔ bɛfóŋó wu ǎkɛ̀m batǐ bo abhɛn bátàŋti nɛ Mandɛm. 3 Bɛsɛ mankɛm nkwɔ sékʉ̀ nyaka mbɔ bhɔ, sénkoŋo nɔkɔ chi bɛbéptí mɛnyiŋ ɛbhɛn mmʉɛt ɛyɛsɛ nɛ batǐ yɛsɛ áŋwàka bɛ sɛnkʉ. Ndǔ ntee ayɛsɛ yɔ, Mandɛm abhɔ̌ŋ nyaka bɛchyɛ bhɛsɛ ntémsí mbɔ yɛ̌ntiki mmu achak ndu ábé nyaka nti tontó ěti bɛbʉ́. 4 Kɛ ntínso Mandɛm nɛya tontó. Atóŋ yɛ bhɛsɛ chi ɛkoŋ ɛyi ɛnɛ éyá échá. 5 Nɛ yɛ̌ chi mpok anɛ séchí nyaka mbɔ bawú ěti sɛpu bhʉɛrɛ bɛbhé Mandɛm, yí akʉ sébhak nɛpém chéchɛm nɛ Kristo mmu ápérénsɛm ndǔ nɛpém. Bɛkoŋo bɛrǐndu ɛbhi kɛ̌ yi ápémé bhé. 6 Ndu Mandɛm ábháré bhɛsɛ nɛ Yesu Kristo, yí akʉ sépɛtnsɛm ndǔ nɛpém nɛ yi. Nɛ akʉ séchókó nɛ Kristo amfay ndǔ nɛbhʉɛt anɛ yi achi Mfɔ. 7 Akú bhɛsɛ

bɛyă bɛrɨ ɛnyu yɔ bɛfʉɛt ndŭ ɛnyiŋ ɛnɛ Yesu Kristo ákʉ́ ndu bɛkwak bhɛsɛ bɛ séntɔ́ŋ bo abhɛn mpok anɛ átwɔ̀ ansɛm ɛnyŭ bɛrĭ̌ndu ɛbhi bɛyă tontó ɛnyu ɛnɛ sépú kway bɛyɛnti bhɔ. 8 Mandɛm ápémé bhe ĕti bɛrĭ̌ndu bhi nɛ ndŭ bămbhɔ́ŋɔ́ nɛka nɛ yi. Abhíkɨ́ pɛmɛ bhe ĕti bɛrítí mɛnyiŋ ɛbhɛn bămʉ̀, chi akap anɛ yi áchyé bhe ndéndɛm. 9 Mandɛm abhíkɨ́ pɛmɛ be bɛ bămʉ nyaka bɛrítí bɛtik. Yĕ mmu ákɛ́ pá yɛ nnyu. 10 Séchí yɛ chí awó-bɛtik Mandɛm. Aghókó bhɛsɛ, abhat nɛ Yesu Kristo, bé sénkʉ́ nókó chí bɛrítí mɛnyiŋ. Nɛ Mandɛm anáŋ átóŋtí nyaka bɛrítí mɛnyiŋ ɛbhɔ ábhúré ntá yɛsɛ, bɛ sénkʉ nɔkɔ bhɔ.

Yesu Kristo akʉ sɛrɔp chi mmu amɔt

11 Bĕ bho băpú bo Israɛl, bămʉ ghɔkɔntik ɛnyŭ bămchí nyaka ndŭ mpok anɛ áfʉéré ansɛm. Bo Israɛl básyɛp bho, nɛ ĕti yɔ bábhɨ̀ŋɨ mmʉɛt yap bɛ, “Bo abhɛn bămsyɛphɛ bho nɛ bămbhɨ̀ŋɨ bo abhɛn bápú bo Israɛl bɛ, bo abhɛn babhɨkɨ syɛp bhɔ.” * 12 Bămé ghɔkɔntik bɛ mpok ɛyɔ bămbhɨkɨ bhɔŋ nyaka yĕnyiŋ bɛkʉ nɛ Kristo. Bĕ kɛbhɔŋ ɛnyiŋ nɛ bămbhak mankɔ ndu nkwɔ bo abhɛn Mandɛm áyábhé afyé bariɛp ĕti mɛnyiŋ ɛbhɛn yi áyàŋ bɛkʉ ntá yap, kɛ ɛyɔ ɛbhɨkɨ yiŋɨ nyaka bhe. Bămbhíkɨ́ bhɔŋ nyaka yĕnyiŋ ɛné bămbhaka ntɨ aré mănòŋ nɔkɔ fá ndŭ mmɨkɨ nɛ, nɛ be kɛriŋɨ Mandɛm. 13 Bămsap nyaka nɛkɔ nɛ Mandɛm, kɛ néné, Mandɛm abhat be nɛ Yesu Kristo, ákʉ mămbák kɛkwɔt nɛ yi bɛfʉɛt ndŭ manoŋ Kristo amɛn árɔ́ŋɔ́ amɨk. 14 Kristo yímbɔŋ ákʉ́ bhɛsé bo Israɛl nɛ be bho băpu bo Israɛl bɛ sémbák kpák nɛ batɨ. Mpap achí nyaka nɛntɨ ɛnɛsɛ mbɔ nkók anɛ ákórɛ́ bhɛsɛ. Aféré mpap ayɔ mpok yi ágú, akʉ sérɔp chi mmu amɔt. 15 Achóŋtí bɛtaŋ ɛbhɛn bɛbhé Moses mɛnkɛm. Mbɔk bɛbhé bɛbhak ĕti mɛnyiŋ ɛbhɛn bo babhɔŋɔ bɛkʉ. Bɛchak bɛkóŋɔ bɛpiŋítɔk. Akʉ́ ɛnyuyɔ bɛ bakwɔ́ bho apay andɔp chi nkwɔ amɔt, nɔ chi, nkwɔ bo bakɔ abhɛn Mandɛm ábháré nɛ yi. Ɛnyu ɛyɔ kĕ yi akʉ kpák ámbák nɛntɨ bo Israɛl nɛ abhɛn bapu bo Israɛl. 16 Aféré mpap nɛntɨ bakwó bho bhɔ apay bɛfʉɛt ndŭ nɛwú ɛni ndŭ ɛkotákátí. Akʉ bé bakwó bho apay mándɔp chi nkwɔ amɔt, nɛ bɛ bo Israɛl nɛ abhɛn bapu bo Israɛl, mambak ɛrirɨ nɛ Mandɛm. 17 Atwó yɛ aghati Mbok Ndíndɨ́ anɛ árèm bɛ kpák achi nɛ bĕ bho bămchi nyaka nɛkɔ nɛsiɛ nɛ abhɛn bachi kɛkwɔt. 18 Chi bɛfʉɛt ntá Yesu Kristo kɛ Ɛfóŋɔ́ Mandɛm ákwàk bhɛsɛ nɛ be bɛ sémbóŋ mbi bɛrɔŋ ntá Ɛta.

19 Bĕ bho băpu bo Israɛl băpɛt băpú yɛ mankɔ, nɛ băpú bo abhɛn báfú nɛkɔ nɛsiɛ. Bărɔp chí bŏ ɛtɔk mbɔ bo Mandɛm bachak, nɛ bŏ nnɛrɛkɛt Mandɛm anɛ áchí mbɔ ɛfo émɔt. 20 Bĕ nɛ bhɔ bămchi bɛkpɔkó ntɔp ɛbhɛn básóré báté ɛkɛt ɛyɔ. Barɛmé kɛpĭ̌nti nɛ bŏnto Yesu báchí nɛbhʉérékɛt ɛnɛn bághókó báté ɛkɛt ɛyɔ arɛ, nɛ Yesu Kristo yímbɔŋ achi ɛkwap ɛnɛ ékĕm ɛkɛt. 21 Yi akʉ bɛsɛ bho sɛchi maŋɔkókɛt nyáŋá nyáŋá sébhàt mmʉɛt nɛ batɨ sayri ɛnyu ɛnɛ ɛkɛrákap été sɛnɛ nɛ égò bɛbhak nyáŋá ndŭ ɛchi ntá Acha. 22 Nɛ ndŭ Mandɛm áchémé bhe nɛ Kristo, yí ákʉ́ bămbhàt mmʉɛt nɛ bŏnkwɔ bachak mankɛm bɛ be nɛ bhɔ mămbák ɛkɛt ɛnɛ Mandɛm áchàkɔ arɛ bɛfʉɛt ntá bɛtaŋ Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ.

3

Bɛtik ɛbhɛn Pŏl ákʉ́ ntá bo abhɛn bápú bo Israɛl

1 Mɛ Pŏl, mĕ̀nìkmʉɛt ntá Mandɛm ĕti yɛka bo abhɛn bápú bo Israɛl. Nchí mŭ̀kɛnɔŋ mbɔnyunɛ nchí ghati bho Mbok Ndíndɨ́ ĕti Yesu Kristo ndu bɛkwak bhe. 2 Nkáysí bɛ măŋanŋ băghok ĕti bɛtik ɛbhɛn Mandɛm áchyé mɛ ĕti bɛrĭ̌ndu ɛbhi bɛ nkʉ ndŭ bɛkwak bhe. 3 Atóŋ mɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn béchí nyaka bhésé bhésé, ákú ndíŋɨ́ bhɔ, mbɔ ɛnyŭ nsíŋɨ́ mandú ngátí bhe ĕti mbɔk mɛnyiŋ ɛbhɔ. 4 Mpok bămpày ɛkáti ɛnɛ, chɔŋ măŋkwáy bɛghɔ bɛ njwímɛm sayri ndŭ nkaysi Mandɛm anɛ achi nyaka bhésé bhésé ĕti Kristo. 5 Ndŭ mkpáká bho anɛ éfʉéré ansɛm, Mandɛm abhíkɨ́ kʉ bho mándiŋɨ nkaysi yɔ, mbɔ ɛnyŭ yi ákʉ́ nénɛ bɛ Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ ántóŋ yɔ ntá bŏnto nɛ barɛmé kɛpĭ̌ntɨ bhi, bó bho báchi nyáŋá ntá yi. 6 Nkaysi bhésé bhésé yɔ achi bɛ bo abhɛn bápú bo Israɛl bábhɔ̀ŋ nkwɔ áfɔ́k anɛ bo Israɛl bábhɔ̀ŋ, bɛ bɔ bárɔp chi mmu amɔt nɛ bo Israɛl nɛ bɛ chɔŋ mámbɔŋ mɛnyiŋ ɛbhɛn Mandɛm afyé bariɛp bɛ ăkʉ ntá bŏbhi ndŭ yi ábháré bhɔ nɛ Kristo. Bɛfʉɛt ndŭ Mbok Ndíndɨ́ ĕti Yesu Kristo kɛ bábhóŋɔ́ mɛnyiŋ ɛbhɔ.

7 Mandɛm atɔŋ mɛ bɛrĭ̌ndu, asɔt mɛ bɛ nkʉ́ bɛtik ɛbhi ndu bɛghati bho Mbok Ndíndɨ́-nɛ. Akʉ nɔ ndŭ áchyé mɛ bɛtaŋ ɛbhi. 8 Tĕndu mbíkɨ́ ghaka mbɔ yĕ mmu Mandɛm achak, yi atɔŋ mɛ bɛrĭ̌ndu, áchyé mɛ bɛtik bɛghati bo abhɛn bápú bo Israɛl áfɔ́k anɛ áfù ntá Kristo. Afɔ́k wu áya ɛnyu ɛné mmu apu kway bɛjwimɛm ndŭ wu ankɛm achi. 9 Bɛtik bɛchak ɛbhɛn yi áchyé mɛ chi bɛ nkʉ́ bŏ mankɛm mángɔ́ mɛnyiŋ ɛbhɛn Mandɛm mmu ághókó mɛnyiŋ mɛnkɛm ábhúré nyaka bhésé bhésé ndŭ mpoknkɛm anɛ áfʉéré ansɛm. 10 Mandɛm akʉ nɔ bɛ nénɛ, bɛfʉɛt ntá nkwɔ Kristo, ántóŋ bɛfóŋɔ́ bɛbʉ́bɛbʉ nɛ bafɔ bhap nɔ bábhóŋɔ́ bɛtaŋ

* **2:11** “Bo abhɛn bábhíkɨ́ syɛp bhɔ”: Nnyén ɛnɛn chi nnyén kɛyɔkó ndu bɛtɔŋ bɛ bo abhɛn babhɨkɨ syɛp bhɔ bapu pépép bɛsí Mandɛm.

amfay ndu nɛbhʉɛt anɛ Yesu achi Mfɔ arɛ ɛnyʉ̌ yi ábhɔ́ŋɔ́ nɛriŋíndak ndʉ̌ yɛ̌ntiki ɛnyiŋ ɛnɛ yi ákʉ̀. 11 Mandɛm ákʉ́ mbɔ ɛnyʉ̌ yi átí nyaka tɛ mpok yi ábhíkí́ re fʉɛt ntá Acha ywɛsɛ Yesu Kristo. 12 Ndu Mandɛm ábháré bhɛsɛ nɛ Kristo nɛ sésiki nti nɛ yi, sékwáy bɛrɔŋ ntá Mandɛm ndu bɛrɛm kɛpi nɛ yi, kɛbhɔŋ bɛcháy nɛ kɛmakati bɛ yi ăghɔ̀k bhɛsɛ. 13 Ndu ɛchi nɔ, nchí ghati bhe bɛ bằké fɛrɛ amɔ ɛ̌ti bɛsɔŋɔri ɛbhɛn mĕghɔ̀ ɛ̌ti yɛka ndu bɛkwak bhe.

Pʉ̌l ănɨ̀kmʉɛt ɛ̌ti nkwo Yesu abhɛn Ɛfesɔs

14 Ndu Mandɛm ákú bɛyằ mɛnyiŋ, nchí kwɛn bɛsí Mandɛm Ɛtayɛsɛ ndʉ̌ mĕnɨ̀kmʉɛt ɛ̌ti yɛka. 15 Yi afyé nnyén ɛni ndʉ̌ manɛrékɛt ankɛm, awu amfay nɛ fá amik. 16 Yĭ ataŋ acha nɛ abhɔŋ bɛyằ áfɔ́k. Mĕnɨ̀kmʉɛt bɛ yi ankʉ batɨ̌ yɛka antaŋ amɛm ndu bɛtaŋ Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ, 17 bɛ Kristo ámbák amɛm batɨ yɛka mpoknkɛm ndʉ̌ bằsíkí nti nɛ yi, nɛ bɛ mămbak mbɔ ɛnɔk ɛnɛ bakaŋ ɛyi áchwè amik sayri nɛ mbɔ ɛkɛt ɛnɛ été sɛné ndʉ̌ ɛkɔŋ Mandɛm. 18 Ɛnyu ɛyɔ, be nɛ bo Mandɛm báchák mankɛm bằkwáy bɛjwimɛm bɛ Kristo akɔŋ bhɛsɛ tontó ɛnyu ɛnɛ mmu apu kway bɛyɛnti yɔ. 19 Mĕnɨ̀kmʉɛt bɛ mằndíŋí ɛkɔŋ ɛnɛ Kristo, yĕndu sépú kway bɛriŋi yɔ ɛnkɛm, bé mănkwáy bɛrɔp chi mbɔ Mandɛm ndʉ̌ ɛpiŋ ɛyɛka.

20 Mandɛm ằkway bɛkʉ ɛncha mɛnyiŋ mɛnkɛm ɛbhɛn sĕ̌kwáy mɛnikmʉɛt bɛ yi ankʉ ndʉ̌ bɛkwak bhɛsɛ, nɛ ɛncha ɛnyʉ̌ ɛnɛ sékway bɛkaysi bɛ chɔŋ yi ankʉ. Ákʉ̀ nɔ nɛ bɛtaŋ ɛbhi ɛbhɛn békʉ̀ bɛtik amɛm nɛpém ɛnɛsɛ. 21 Bɛsɛ bho sɛchi ndu Nkwɔ Kristo, bo Mandɛm ábháré nɛ Yesu Kristo, sénchíɛ Mandɛm kɛnókó. Ndʉ̌ mkpáká bho ɛnkɛm, mpoknkɛm. Amen.

4

Nkwɔ Yesu báchi mbɔ mmu amɔt

1 Ndu ɛchi nɔ, mɛ Pʉ̌l mʉ̀kɛnɔŋ ɛ̌ti Yesu Acha, nchí sɛmti bhe bɛ ɛkakánɛkɔ ɛyɛka émbák ɛnɛ ékway nɛ bo abhɛn Mandɛm ábhíŋí bɛ mambak abhi. 2 Bóŋ ká nɛsɛptímʉɛt nɛnkɛm. Bằké bhak gum gum nɛ bho. Bóŋ ká ɛkébhénti. Tóŋ nókó ká batɨ ɛkɔŋ, mănsɔt bhɔ mbɔ ɛnyʉ̌ bachi. 3 Bóŋ ká bɛyằ ɛkwak ndu bɛkɛm nɛchɛmémʉɛt ɛnɛn Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ ákʉ́ mămbɔŋ bɛfʉɛt ndʉ̌ kpák anɛ ágwɔ̀t bhe nɛ batɨ̌ bʉ̌ Kristo. 4 Bɛsɛ mankɛm sɛchi ndu mmʉɛt amɔt, sɛbhɔŋ chi Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ amɔt. Nɛ ɛchi ɛnyu émɔt nkúbhé mbɔ ɛnyʉ̌ ɛnyiŋ émɔt kɛ ɛchi ɛnɛ sébháká nti arɛ, bɛ Mandɛm abhiŋi bɛsɛ bɛ sɛmbɔŋ chɔŋ yɔ. 5 Acha amɔt kɛ sétòk. Bɛsɛ mankɛm sénoko chi ɛnyiŋ émɔt. Sébhɔŋ chi nɛjwiti nɛmɔt. 6 Mandɛm amɔt kɛ achi, nɛ yi achi Ɛtayɛsɛ mankɛm. Achí Mfɔ bʉ̆bhi mankɛm, áfʉ̀ɛt ntá yɛsɛ bɛkʉ bɛtik ɛbhi nɛ Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ achi nɛ bʉ̆bhi mankɛm. 7 Kɛ yɛ̆ntiki mmu abhɔŋ ayi njɛnti akap kɛkúrí anɛ Kristo áchyé yi ndu bɛkʉ bɛtik nɛ wu. 8 Ɛ̌ti yɔ kɛ̆ Ɛkáti Mandɛm érèm bɛ, “Mpok yi ákó tɛ amfay, ásɔt ngémtáy bo abhɛn yi ákémé bé mankoŋo yi, akɔrɛ berítí mɛnyiŋ ntá bho.” 9 Kɛ ɛnyiŋ ɛnɛ Ɛkáti Mandɛm érèm bɛ, “Yi akó amfay”, ɛghati bhɛsɛ bɛ yi? Ɛyɔ étòŋ bhɛsɛ bɛ anáŋá asɛp nyaka ndʉ̌ ɛtokó bawú. 10 Nkúbhé mmu anɛ ásébhé amik kɛ ákó kpát afʉɛ́t nɛbu, bɛ mɛnyiŋ mɛnkɛm mémbak mbɔ ɛnyu bɛbhɔŋɔ bɛbhak. 11 Nɛ yi kɛ ákórɛ́ akap ntá bho. Ntá mbɔk, achyé akap bɛbhak bɔ̆nto. Ntá bachak, achyé akap bɛbhak barɛmé kɛpɨ̆nti. Nɛ ntá abhɛnɛfu, anɛ bɛghati bho Mbok Ndíndí́, nɛ achyé mbɔk akap bɛbhak babhabhɛri. 12 Kristo ákú nɔ bɛ bo mankɛm abhɛn yi áchyé batí bɛtik ayɔ, mánkwak bo Mandɛm bɛ mánkwáy bɛkʉ bɛtik ɛbhi ɛnyu ɛnɛ mmʉɛt Kristo átaŋ andɔk nɔkɔ chi ambi. 13 Ndu ɛchi nɔ, chɔŋ bɛsɛ mankɛm sɛndɔk ambi mɛnoko Mmɔ Mandɛm, nɛ ndu bɛriŋi yi ɛnyu émɔt. Mbák séchí ɛnyu ɛyɔ, chɔŋ séngo sénsɛnɛ, nɛ sénaŋa bɛbhak mbɔ Kristo. 14 Séképɛrɛ bhák bo abhɛn bachi mbɔ móáchwi anɛ mpérényɛn édèp énten ɛbhé émɔt, éndɛp ɛntɛn ɛbhé ɛchak mpok batɔŋɔ́ nse bárwɔ̀ bhɔ nɛ nsé yap. Batɔŋɔ́ nse bhɔ bákʉ̀ bo manɛm ɛbhi ndu bákòŋo baraká nse anɛ bó bátòŋ. 15 Ɛnyiŋ ɛnɛ sébhóŋɔ́ bɛkʉ chi bɛkɔŋ bati, nɛ bɛrɛm chi mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi tɛtɛp ɛ̌ti Mandɛm bɛ séngo nɔkɔ ndʉ̌ yɛ̆ntiki mbi kpátɛ séndɔp chi mbɔ Kristo mmu achi ntí ntá Nkwɔ Kristo. 16 Yí kɛ áchèm bʉ̆bhi mankɛm ndʉ̌ nkwɔ amɔt bɛ mámbák mbɔ mmu amɔt nkúbhé mbɔ ɛnyʉ̌ mmʉɛt nkwằ achi nɛ maŋɔk anɛ áfáŋá byoŋómʉɛt mɛnkɛm bé mmʉɛt ambak amɔt. Nɛ ndʉ̌ mmʉɛt nkwằ, mpok yɛ̆ntiki nɛbhʉ́érémʉɛt ákʉ̀ ɛbhi bɛtik sayri, mmʉɛt ăgɔ̀ ɛriri. Ɛnyu ɛyɔ kɛ ɛchi nɛ bʉ̆nkwɔ Kristo. Mpok bó bákòŋ bati nɛ yɛ̆ntiki mmu ă̆kʉ̀ ɛbhi bɛtik sayri, bákwàk bati mánsɛné ndʉ̌ nɛka ɛnɛn babhɔŋɔ nɛ Yesu.

Bo abhɛn Mandɛm áchémé nɛ Kristo bábhɔŋ nɛpém nɛkɔ

17 Nchí ghati yɛ bhe nɛ nchí sɛmti bhe ndʉ̌ nnyén Acha bɛ bă̆bhiki pɛrɛ bhɔŋ bébhak mbɔ bo abhɛn bápú bo Israɛl. Bɔ bákɔŋ chi bɛpɔ̆ nkaysi yap. 18 Báchí amɛm ɛjuri nɛ báfap nyaka bhɔ nɛ nɛpém ɛnɛn Mandɛm áchyè, mbɔnyunɛ bachi amík néménémé ndʉ̌ nɛjwĭmɛm ɛnap nɛ bágwɔ́t batɨ ayap amɛm. 19 Bábhíkí bhɔŋ yĕ mandú ntíánwɔ́p. Báchyé yɛ mmʉɛt ndʉ̌ bɛkʉ baraká ntianwɔp anɛ mmʉɛt ɛyap éyàŋ bɔ mankʉ. Bákʉ̀ barak épusi ankɛm, nɛ bápú rɔ bɛkʉ yɔ. 20 Kɛ be, puyĕ ɛnyʉ̌ ɛyɔ kɛ bátóŋ bhe ɛ̌ti Kristo.

21 Nɛ mánaŋ batɔŋ be mɛnyiŋ́ tɛtɛp ěti Mbok Ndíndí ěti Yesu. 22 Fɛ́ré yé ka ɛsí mkpá ayɛka anɛ áchyè nyaka be ɛbéptí ɛkakánɛkɔ. Bɛbéptí mɛnyiŋ ɛbhɛn mǎŋwaka nyaka bɛkʉ́ bérwɔ̀ nyaka bhe nɛ ménchɔŋti nɔkɔ batǐ yɛka amɛm. 23 Dɔ̌ ká Mandɛm ankʉ́ mǎmbak bɔ̌ bakɔ ndʉ̌ bati yɛka bɛ nkaysi ywɛka ámbák nkɔ. 24 Nɛ yěntiki mmʉ̌ ywɛka abhɔŋ béfyɛ mkpá nkɔ anɛ Mandɛm aghoko, bɛ ámbák mbɔ yímbɔŋ. Mkpá nkɔ yɔ chi ɛpiŋ ɛkɔ ɛnɛ ɛchi chak tɛtɛp bɛsí Mandɛm, nɛ ɛchi nyáŋá tɛtɛp. 25 Ndu ɛchi nɔ, dɔ̌ ká baraká nse. Bɛsé mankɛm séndɛm nɔkɔ chi tɛtɛp nɛ bati, mbɔnyunɛ sɛchi mbɔ bɛpókómʉɛt nyáŋá nyáŋá ndʉ̌ mmʉɛt amɔt. 26 Mbák mmu ywɛka aběnti, áké rɔ bɛběnti bhi mɛnto yi ndʉ̌ bɛbʉ́, nɛ áké bhʉɛrɛ bɛběnti anti ndʉ̌ nywɔp nɛnkɛm. 27 Kéchyɛ ka Satan mbi bé ándwɔ́ mmu ankʉ́ bɛbʉ́. 28 Mmu anɛ áchi ngép áképɛrɛ ghép aghép. Mmu abhɔŋ bɛkʉ́ bɛtik sayri ndʉ̌ bɛkɛm nɛpém ɛni nɛ ndʉ̌ bɛkwak bachébhébho. 29 Yɛ̌ ɛbéptí ɛyɔŋ ékɛ́ fu be anyu. Dɛm nókó ká chi mɛnyiŋ ɛbhɛn békwàk bo mántaŋ ndʉ̌ mbi Mandɛm mbɔ ɛnyʉ̌ yěntiki mmu ábhóŋɔ́ bɛgo. Mmu abhɔŋ bɛrɛm chi ɛnyiŋ ɛnɛ ékwak abhɛn bághòk yi. 30 Nɛ bǎké kʉ́ Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ Mandɛm ambɔŋ kɛsóti. Mandɛm achyé bhe Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ mbɔ ɛriŋ ɛné étɔ̀ŋ bɛ bǎchi bǒbhi nɛ bɛ chɔŋ ananja bɛfɛrɛ bhe ndʉ̌ kɛsɛm ɛwak émɔt. 31 Dɔ̌ ká nkaysi bɛyǎ mpap, nɛ bɛběnti, nɛ ɛchokonti, nɛ bétáŋá, nɛ bɛchɔŋti manyén bati, nɛ yěntiki nkaysi bɛkʉ́ bati bɛbʉ́. 32 Tɔ́ŋ ká bati bɛri, mǎngɔ bhɔ ntínso. Nɛ foŋorí nókó ká bati mbɔ ɛnyʉ̌ Mandɛm áfʉɛ́ré ntá Kristo afoŋori bhe.

5

Ɛpiŋ ɛné ékway nɛ nkwɔ́ Kristo

1 Tɛ̌ndu bǎchi bɔ̌ Mandɛm nɛ yi akɔŋ be tontó, ŋɔkɔ́ yɛka ɛpiŋ ɛyi. 2 Bǎbhɔŋ bɛkɔŋ bo ndʉ̌ nɛpém ɛnɛka nɛnkɛm nkúbhé mbɔ ɛnyʉ̌ Kristo ákóŋɔ́ bhɛsɛ nɛ áchyé nɛpém ɛni ěti yɛsɛ. Achyé mmʉɛt mbɔ akabhénya anɛ áchyé Mandɛm bɛyǎ maŋák. 3 Bǎchi bo Mandɛm. Bǎké bhɔŋ yěnyiŋ bɛkʉ́ nɛ epúsí, nɛ bɛbéptí nkaysi. Bǎké fyé amík ndʉ̌ mɛnyiŋ́ bo bachak. Bǎkɛ rɔ mbɔŋ bɛ mántáká mɛnyĭŋ ɛbhɔ ndu nkwɔ ywɛka. 4 Bǎké rɛm yɛ̌ bɛpɔ̌-kɛpi nɛ bɛbhokori kɛpi, nɛ bǎké kʉ́ bɛchoŋɔ́ ntok. Kɛ chyé nókó ká bakak ntá Mandɛm. 5 Diŋ́ ká bɛ yɛ̌ nkoŋo baghɔré, nɛ yɛ̌ chi mmu anɛ nti ɛni népú amɛm pépép, nɛ mmu anɛ afyé amík ndʉ̌ mɛnyiŋ bo bachak apú bhɔŋ ákóré ndʉ̌ nɛbhʉɛt kɛfɔ Kristo nɛ Mandɛm. Mmu anɛ afyé amík ndʉ̌ mɛnyiŋ bo bachak achi mbɔ mmu anɛ ábhóŋɔ́ bɔmandɛm bachak mbɔnyunɛ akɔŋ mɛnyiŋ ɛbhɔ acha Mandɛm. 6 Bǎké ka yɛ bɛ mmu ánsɔ́t bɛyɔŋ ɛbhɛn bɛchi fuu andwɔ̀ bhe. Diŋ́ ká bɛ mɛnyʉ̌ mɛnyiŋ ɛbhɔ kɛ békʉ̀ Mandɛm ambenti, nɛ chɔŋ antɛmsi bo abhɛn bapu ghok yi. 7 Bǎké bhak ndʉ̌ nsoŋ amɔt nɛ mɛnyʉ̌ bǒbhɔ. 8 Bě bǎchi nyaka ndʉ̌ ɛjuri. Nɛ̌nɛ, ɛné Mandɛm áchémé bhe nɛ Yesu Acha, bɔ́ŋ ká ɛkakánɛkɔ ɛnɛ ékway nɛ bo abhɛn bachi amɛm bɛdiéré. 9 Bɛdiɛré békʉ̀ bo mǎmbɔŋ ɛrítí ɛpiŋ, mámbak chak, nɛ mámbak bo abhɛn bachi tɛtɛp. 10 Yɛ̌ntiki mmu ywɛka ánú bɛriŋi mɛnyiŋ ɛbhɛn béchyɛ Acha bɛyǎ maŋák. 11 Bǎké fyé mmʉɛt ndʉ̌ bɛkʉ́ mɛnyiŋ ɛbhɛn bo abhɛn bachi amɛm ɛjuri békʉ̀. Mɛnyiŋ ɛbhɔ béchí ndéndɛm. Bǎbhɔŋ bɛkʉ́ bo mandiŋi kpoŋoroŋ bɛ mɛnyiŋ ɛbhɔ bébɛp. 12 Mbɔŋ bérɛm ěti mɛnyiŋ ɛbhɛn bɔ bákʉ̀ bhésé bhésé chi ɛnyiŋ́ ntiánwóp. 13 Mpok bɛdiéré béghɔ̀ ndʉ̌ ɛnyiŋ, bétɔ̀ŋ ɛnyu yɔ ɛchi, 14 mbɔnyunɛ bɛdiéré kɛ békʉ̀ mángɔ́ ɛnyiŋ. Ndu ɛchi nɔ kɛ bárèm bɛ,

“Mbʉɛrɛ kɛnɔ́, ŋɛmé!
Fú ndʉ̌ nɛwú,
nɛ chɔŋ bɛdiéré Kristo méngɔ wɔ amʉɛt.”

15 Yɛ̌ntiki mmu ywɛka ánsɔt yɛ mpok nɛ ɛkakánɛkɔ ɛyi. Bǎké bhak mbɔ bɛchiŋtǐ bho. Bák ká chi mbɔ bariŋíndak. 16 Kʉ ka bɛri yěntiki mpok anɛ bǎbhóŋɔ́ mbi bɛkʉ nɔ, mbɔnyunɛ bɛyǎ bo bákʉ̀ bɛbéptí mɛnyiŋ nénɛ. 17 Ndu ɛchi nɔ, bǎké bhak bɛchiŋtǐ bho. Nu ka bérĭŋi ɛnyiŋ ɛnɛ Acha áyàŋ mǎnkʉ. 18 Bǎké bhak bakwɛné mmém. Ɛyɔ ékʉ̀ mmu áké kway bɛkɛm mmʉɛt, éntwɔ yɛ yi nɛ ménémé. Kɛ dɔ̌ ká Ɛfóŋɔ́ Mandɛm ambak nɛ bhe, ambɔ́ŋ bɛtaŋ ndʉ̌ nɛpém yěntiki mmu ywɛka. 19 Kwáy nɔ́kɔ́ ka mɛnyʉ̌ bakwáy Nku Nsí, nɛ bakwáy Mandɛm, nɛ bakwáy anɛ Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ áchyè ndu béfyé bati nti. Kwáy nɔ́kɔ́ ka bakway ndu bɛbiti Acha nɛ bati yɛka ankɛm. 20 Kaká ká Ɛtayɛsɛ Mandɛm mpoknkɛm ěti yěntiki ɛnyiŋ ndʉ̌ nnyén Yesu Kristo Acha.

Ɛnyʉ̌ baghɔré nɛ maném abhap bábhóŋɔ́ bébhak

21 Sɛptí nɔ́kɔ́ ka mmʉɛt ntá bati. Ɛpiŋ ɛyɔ émfú ndʉ̌ kɛnókó ɛkɛn bǎchyè Kristo. 22 Baghɔré nɛbhay, sɛptí nɔ́kɔ́ ká mmʉɛt ntá maném abhɛka mbɔ ɛnyʉ̌ bǎsɛpti mmʉɛt ntá Acha. 23 Nném achi mʉ̌nti ntá ngɔré ywi mbɔ ɛnyʉ̌ Kristo achi mʉ̌nti ntá bǒnkwɔ. Bǒnkwɔ chi mmʉɛt yi nɛ yímbɔŋ kɛ ápèmɛ bhɔ. 24 Yěntiki ngɔré abhɔŋ yɛ bɛsɛpti mmʉɛt ntá nném aywi ndʉ̌ yěntiki ɛnyiŋ, mbɔ ɛnyʉ̌ bǒnkwɔ básèpti mmʉɛt ntá Kristo.

25 Bě maném, yěntiki mmu ywɛka abhɔŋ bɛkɔŋ ngɔré ywi nkúbhé mbɔ ɛnyʉ̌ Kristo ákóŋ bǒnkwɔ nɛ agú ěti yap. 26 Agú békʉ bɔ mámbák pépép bɛsí Mandɛm ndu ásó bhɔ nɛ manyiɛp nɛ Ɛyɔŋ Mandɛm. 27 Kristo akʉ nó bɛ ankway bɛkʉ nkwɔ Kristo mantwɔ ntá yi nɛ bɛyǎ bɛri, kɛbhóŋ yěnyiŋ ɛnɛ ékʉ̀

Mandɛm nɛ yɛ̌ chi bo mánji bhɔ. 28 Ɛnyu ɛyɔ nkwɔ kɛ ɛchi bɛ yɛ̌ntiki nném abhɔŋ bɛkɔŋ ngɔ́ré ywi mbɔ mmʉɛt yi. Mmu anɛ ákɔ̀ŋ ngɔ́ré ywi ǎkɔ̀ŋ chi mmʉɛt yi. 29 Mmʉ̌ anɛ ápábhé mmʉɛt yi apú. Yɛ̌ntiki mmu áyì ŋ́ mmʉɛt yi sayri ankém yɔ ɛriri mbɔ ɛnyʉ̌ Kristo áyì ŋ́ bɔ̌nkwɔ, 30 nɛ bɛsɛ mankɛm sɛchi bɛpókómʉɛt ɛbhi. 31 Ɛkáti Mandɛm érèm bɛ,

“Mbakanɛm abhɔŋ bɛrɔ máyi nɛ ɛtayi
anchɛm mmʉɛt nɛ ngɔ́ré ywi,
bɔ bati apay mándɔp mmʉ̌ amɔt.”

32 Bɛyɔŋ ɛbhɛn bérèm ɛnyiŋ ɛnɛ ɛchi bhésé bhésé. Ndíŋ́ bɛ bérèm chi ɛnyʉ̌ Kristo achi nɛ Nkwɔ Kristo. 33 Kɛ échí ɛnyu ɛyɔ nɛ bhe nkwɔ. Yɛ̌ntiki mmu abhɔŋ bɛkɔŋ ngɔ́ré ywi mbɔnyu ákɔ́ŋɔ́ mmʉɛt ɛyi yímbɔŋ, nɛ yɛ̌ntiki ngɔ́ré abhɔŋ bɛchyɛ nném ywi kɛnókó.

6

Ɛnyʉ̌ bɔ́ bábhɔ́ŋɔ́ bɛbhak nɛ bɔmáyap nɛ bachi bhap

1 Bɔ, yɛ̌ntiki mmu ywɛka abhɔŋ bɛghok máyi nɛ ɛtayi, mbɔnyunɛ bǎchi bakoŋo Acha nɛ ɛchi chak bɛkʉ nɔ. 2 “Nokó ka manɔ nɛ bachi bhɛka.” Ɛnɛ, chí ɛbhé mbi ɛné Mandɛm afyé bariɛp amɛn abhak nɛ mmu anɛ ábhʉ̀rɛ yɔ. 3 Bariɛp amɔ achi bɛ, “Mmʉ̌ anɛ ábhʉ̀rɛ ɛbhé ɛnɛ, yɛ̌ntiki ɛnyiŋ ɛbhak sayri nɛ yi, nɛ ǎbhɔŋ ɛrɔri nɛpém fá amik.”

4 Bě bachǐbhɔ, bǎké bhɔŋ ɛpiŋ bɛkʉ bati ambe bɔ̌ bhɛka. Ɛnyiŋ ɛnɛ bǎbhɔ́ŋɔ́ bɛkʉ chi ményúrɛ nɛ bɛtɔŋ bhɔ mbɔ ɛnyʉ̌ Acha áyàŋ.

Ɛnyʉ̌ basɛm nɛ bachi bhap bábhɔ́ŋɔ́ bɛbhak

5 Basɛm, yɛ̌ntiki mmu ywɛka abhɔŋ béghok mmu anɛ ábhɔ́ŋɔ́ yi fá amik sayri. Chié nókó ka bhɔ kɛnókó nɛ bɛchǎy nɛ nɛwɛréméʉɛt nɛ mǎnkʉ nókó bɛtik ɛbhɛka nɛ ntɨ nɛmɔt nkúbhé mbɔ ɛnyʉ̌ bághòk Kristo. 6 Bǎké ghok bhɔ chi ndiɛrɛ bɛsí bhap nɛ ndʉ̌ bɛkʉ bɔ mambɔŋ maŋák. Kɛ kʉ ka ɛnyiŋ ɛnɛ Mandɛm áyàŋ mǎnkʉ nɛ ntɨ nɛnkɛm mbɔ basɛm Kristo. 7 Kʉ nókó ka bɛtik nɛ maŋák mbɔ bɛ bǎtòk chi Acha, puyɛ̌ nkwǎ. 8 Diŋ́ ká bɛ yi ǎkap yɛ̌ntiki mmu bɛkoŋo bɛri ɛbhɛn yi ákú, yɛ̌ achi nsɛm, yɛ apu.

9 Bě nkwɔ bho bǎbhɔ́ŋɔ́ basɛm, kém ká bhɔ sayri. Bǎké pá bɛchyɛ bhɔ ntɛmsi. Diŋ́ ká bɛ Ɛta mmu achi amfay kɛ ábhɔ́ŋɔ́ be nɛ bhɔ, nɛ yi apú tɔŋ kéríŋ́ámík.

Mɛnyiŋ́ nɛnu ɛbhɛn bo Mandɛm

10 Ɛnyiŋ́ ngwɛnti ɛnɛ nchí ghati bhe chi ɛnɛ: Kém ká nɛbhárémʉɛt ɛnɛka nɛ Acha bɛ mǎntáŋ nɛ bɛtaŋ ɛbhi ɛbhɛn bɛyǎ bɛcha. 11 Kém ká mɛnyiŋ́ nɛnu mɛnkɛm ɛbhɛn Mandɛm áchyè, bé mǎnkwáy mɛnu nɛ Satan, mǎnte kpirí mpok yi áyàŋ bɛrwɔ bhe. 12 Diŋ́ ká bɛ sépú nu chi nɛ bakwǎŋwaŋ. Sénù chi nɛ bɛbéptí bɛfóŋɔ́, nɛ bafɔ bhap, nɛ mɛnyʉ̌ bɛtaŋ bɛchak. Sénù nkwɔ nɛ bɛfóŋɔ́ ɛbhɛn bɛbhɔŋɔ bɛtaŋ ndʉ̌ mmik ɛjuri nɛ, nɛ sénù nɛ ngémtáy bɛfóŋɔ́ bɛbúbɛbʉ ɛbhɛn bɛbhɔŋɔ bɛtaŋ amfay ndʉ̌ mbʉ́ép. 13 Yɛ̌ntiki mmu ywɛka ánsɔt yɛ mɛnyiŋ́ nɛnu mɛnkɛm ɛbhɛn Mandɛm áchyè, bɛ mpok ɛsɔŋɔri ántwɔ́, mǎnu tɛ ndʉ̌ ngwɛnti, nɛ mǎndɔk ambɨ bɛte kpirí. 14 Ndu ɛchi nɔ, dɔ́k ká ambɨ bɛte kpirí. Tɛtɛp anɛ bǎríŋ́ ámbák mbɔ mgbat anɛ ákèm mɛnyiŋ́ nɛnu ɛbhɛka. Kʉ nókó ká chi ndiɛrɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi chak mbɔnyunɛ mɛnyiŋ ɛbhɔ bɛchi mbɔ nkú bɛsé anɛ ntɛmé nɛnu afyé ndu bɛkuti mbeápak ɛyi. 15 Ghatí nókó ka bo Mbok Ndíndí́ anɛ ákʉ̀ bɔ mambɔŋ kpák bɛsí Mandɛm. Ndʉ̌ bǎkʉ̀ nɔ, ɛbhak mbɔ mpok ntɛmé nɛnu afyé bɛtaŋtí nkwɔbhénya bé áké kwɛn amik mpok ájèt ntyɛt. 16 Ɛnyiŋ échák chi bɛ mǎndɔ́k ambɨ bɛbhɔŋ nɛka nɛ Kristo, bɛ némbák ɛkuti ɛyɛka mbɔ ɛnɛ ntɛmé nɛnu ákèm awɔ́ bɛ anchyɛt bakoŋ anɛ ádù nɛ ngó ané mbúmbʉ átò. 17 Bǎriŋ́ bɛ Mandɛm apémé bhe. Bɛriŋ́ nɔ ǎbhák ndʉ̌ nkaysi ayɛka mbɔ kɛndén anɛ ntɛmé nɛnu ákùti ntí ywi nɛ yɔ. Sɔt ka nkwɔ́ Ɛyɔŋ Mandɛm ɛné Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ áchyé bhe mbɔ akparɛnja nsɛm ɛpay anɛ ntɛmé nɛnu. 18 Nik nókó ká mmʉɛt mpoknkɛm nɛ ěti yɛ̌ntiki ɛnyiŋ mbɔ ɛnyʉ̌ Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ áyà bhe mbi. Bǎk ká pɛ̌. Kém nókó ká ɛkíkí́ ndʉ̌ nɛnikímʉɛt ěti bɔ̌ Mandɛm mankɛm bɛ yi ankwak bhɔ. 19 Nik nókó ká mmʉɛt ěti ya nkwɔ bɛ Mandɛm anchyɛ mɛ ɛnyiŋ ɛnɛ mbóŋɔ́ bɛghati bo ěti Mbok Ndíndí́ anɛ achi nyaka bhésé bhésé nkɛbhɔŋ bɛcháy. 20 Ɛti Mbok Ndíndí́ kɛ̌ Kristo ásóré mɛ, akʉ mɛ nté ndʉ̌ ntí ywi, nɛ nchí mʉ̌kɛnɔŋ néne. Nik nókó ká mmʉɛt bɛ Mandɛm anchyɛ mɛ nɛtaŋánti bɛ ngátí nɔkɔ bho Mbok Ndíndí́ mbɔnyu mbóŋɔ́ bɛkʉ.

Pɔ̀l ǎnìkmʉɛt bɛ Mandɛm anjɛt bakoŋo Yesu

21 Chɔŋ Tíkíkɔs antwɔ́ awu angati bhe ndʉ̌ mɛnyiŋ bɛchi fá nɛ mɛ nɛ ěti mɛnyiŋ ɛbhɛn mékʉ̀. Achi manɔ ywɛsɛ anɛ sékɔ́ŋɔ́. Achi nkʉbɛtik anɛ Acha nɛ yí achi mmu anɛ abhʉrɛ bariɛp ami. 22 Ɛti yɔ, kɛ nchí to yi ntá yɛka bɛ ankʉ mǎndiŋ́ ɛnyu bɛsɛ sɛchi, nɛ bé ámfyé bhe ntɨ. 23 Mandɛm Ɛtayɛsɛ nɛ Yesu Kristo Acha mánchyé bě̌ka bɔ̌nkwɔ kpák, mánkwak be bɛ mǎnkɔŋ bati, nɛ bɛ mǎndɔ́k ambɨ bɛbhɔŋ nɛka nɛ Yesu Kristo. 24 Nchí nikmʉɛt bɛ Mandɛm ántɔŋ bɛrǐndu ɛbhi ntá bɔ̌ mankɛm abhɛn bákɔ́ŋɔ́ Yesu Kristo Acha nɛ ɛkɔŋ ɛnɛ ɛpu gu manyiɛp.

Ɛkáti Pɔ̌l ntá Nkwɔ Filipi

Ɛkáti Pɔ̌l ntá Nkwɔ Filipi

1 Mɛ Pɔ̌l nɛ Timɔti, bɛsɛ bakʉ̌ bɛtik Yesu Kristo kɛ sésìŋ ɛkáti ɛnɛ. Sésìŋ ntá yɛka bo Mandɛm mankɛm, bě bhó bǎbháré mmʉɛt nɛ Yesu awu ɛtɔk Filipi. Sayri sayri, sésìŋ ntá yɛká bǒ batí nɛ be bho bǎkwàk bǒ batí bɛkʉ bɛtik Mandɛm ndʉ̌ nkwɔ bakoŋɔ Yesu abhɛn Filipi. 2 Mandɛm Ɛtayɛsɛ nɛ Yesu Kristo Acha mántɔŋ be bɛrĭndu, mánchyɛ bhe kpák.

Nɛniktmʉɛt nɛ bakak ěti nkwɔ Filipi

3 Yĕntiki mpok anɛ nti ɛna nékwén be amʉɛt, nchí nikmʉɛt nkaka Mandɛm ěti yɛká! 4 Nɛ yĕntiki mpok anɛ mĕnìkmʉɛt ěti yɛka mankɛm, nchí kʉ nɔ chí nɛ bɛyǎ maŋák. 5 Nchí kʉ nɔ nɛ bɛyǎ maŋák mbɔnyunɛ bǎchɛm mmʉɛt nɛ mɛ tɛ nɛbhŏnɛt bɛghaka ɛchɔŋ, ndʉ̌ bɛtik ɛbhɛn mĕkʉ̀ bégháti bho Mbok Ndíndí ěti Yesu. 6 Ndíŋí bé chɔŋ Mandɛm mmu ábhó ɛrítí bɛtik amɛm bati yɛka andɔk ambi bɛkʉ bho kpátɛ mpok anɛ yi ánaŋa bhɔ ndu nywɔp ɛnɛn Yesu Kristo ápɛtnsɛm. 7 Ɛchí ɛrírí bé mbɔ̌ŋ ɛnyʉ̌ bakaysi amɛn ákʉ̀ nikmʉɛt ěti yɛka nɛ bɛyǎ maŋák. Ɛchí ɛnyu ɛyɔ mbɔnyunɛ nkɔŋ be tontó nɛ ntí bɛ be mankɛm bǎchɛm mmʉɛt nɛ mɛ ndʉ̌ bɛtik ɛbhɛn. Mandɛm atɔŋ mɛ bɛrĭndu ɛbhi ndʉ̌ áchyé mɛ bɛtik ɛbhi nká. Bǎchɛm mmʉɛt nɛ mɛ nénɛ, ɛné nchí mʉ̌kɛnɔŋ, nɛ mpok anɛ nchí nyaka ndʉ̌ mmʉét ɛya nte nɔkɔ ndu áchá manyé bɛtɔŋ bɛ Mbok Ndíndí achí tɛtɛp, nɛ bɛkʉ bo mánóko yɔ sayri. 8 Ɛkɔŋ ɛné mbɔ̌ŋ nɛ bhe éfʉ̌ ntá Yesu Kristo. Mbɔŋ Mandɛm aríŋí nɔ.

9 Mĕnìkmʉɛt ntá Mandɛm bé ɛkɔŋ ɛné bǎbhóŋɔ́ nɛ bati éngó éndɔ́k nɔ́kɔ́ chí ambi. Nɛ bɛ mǎndíŋí Mbok Ndíndí mǎndɔ́k nɔ́kɔ́ chí ambi, mǎndiŋi nɔkɔ mɛnyiŋ ɛbhɛn béchí chak bɛsí Mandɛm. 10 Ɛyɔ ékʉ̀ bɛ mǎnkóŋɔ́ chí ɛpiŋ ɛné érí échá bé bǎké kʉ yĕnyiŋ bakwap nɛ bé bǎké kʉ ɛnyiŋ ɛné bo bákwày bɛji bhe. Bák ká chi ɛnyu yɔ kpatɛ ndʉ̌ nywɔp ɛnɛn Kristo átwɔ̀. 11 Mǎnáŋ mǎmbák ɛnyu ɛyɔ, Yesu Kristo ǎkʉ mǎmbóŋ ɛrítí ɛpiŋ. Kʉ nɔ́kɔ́ ká chí bɛyǎ bɛri bé bo mángɔ́ bɛrítí mɛnyiŋ ɛbhɛn bǎkʉ mánchyɛ nɔkɔ Mandɛm kɛnókó nɛ mándɛm nɔkɔ bé, “Mandɛm abhɔŋ bɛtaŋ achá.”

Pɔ̌l abhɔ̌ŋ maŋák bɛ Mbok Ndíndí ǎrɔ̀ŋ chí ambi

12 Bǒma, mĕyáŋ mǎndíŋí bé yĕntiki ɛnyiŋ ɛné éfákárí nɛ mɛ fá, ékwak Mbok Ndíndí ěti Yesu ándɔ́k chí ambi. 13 Ɛkʉ kpát batɛmé nɛnu mankɛm abhɛn bábhàbhɛri ékírí Mfɔ Rom nɛ bo báchák mankɛm, báríŋí bé ěti nchí nkoŋo Kristo kĕ báfyé mɛ fá amɛm ɛkɛt ɛnɛ, “Mbɔ mʉ̌kɛnɔŋ.” * 14 Nɛ nɛfyé báfyé mɛ fá mbɔ mʉ̌kɛnɔŋ ákʉ́ bɛyǎ bǒnkwɔ básikinti nɛ Yesu Acha sayri, kpatɛ bághàti bho báchák Ɛyɔŋ Mandɛm kɛbhóŋ bɛcháy.

15 Ɛchí tɛtɛp bé nɛyiŋi anɛ mbɔk ɛyap báyìŋi mɛ nɛ amík abʉ́abʉ nɛ nɛyɛnti bó báyɛ̀nti mmʉɛt nɛ mɛ kĕ ákʉ́ bó bághàti Mbok Ndíndí ěti Kristo, kɛ mbɔk báchi abhɛn bághàti Mbok Ndíndí nɛ ɛrítí nkaysi. 16 Bó bhɔ bághàti Mbok Ndíndí nɛ ɛrítí nkaysi ndu bákóŋ mɛ. Bákɔŋ mɛ mbɔnyunɛ bó báríŋí bɛ Mandɛm ayap mɛ nɛ ákʉ́ bɛ mbák fá amɛm ɛkɛt ɛnɛ mbɔ mʉ̌kɛnɔŋ chí ndu bɛkʉ bo mándíŋí bé Mbok Ndíndí achí tɛtɛp. 17 Kɛ mbák chí bǒ abhɛn báyìŋi mɛ nɛ amík abʉ́abʉ, mánjɛnti nɔkɔ mmʉɛt nɛ mɛ, bó bághàti Mbok Ndíndí ěti Kristo chí mbɔnyunɛ mánù béchá mɛ. Bábhíkí bhóŋ ɛrítí nkaysi. Báyàŋ bɛbay mɛ chí batú áchák antí nénɛ, fá amɛm ɛkɛrékɛnɔŋ. 18 Kɛ yĕ ɛsɔŋɔri épú arɛ́. Yĕ bábhɔŋ chí ɛrítí nkaysi yĕ bábhɔŋ chí nkaysi mbʉ́mbʉ, nném ɛnyiŋ chí bé bo bághòk Mbok Ndíndí ěti Yesu Kristo. Ɛyɔ échyè mɛ maŋák.

19 Mpú rɔ bébhɔŋ maŋák mbɔnyunɛ ndíŋí bé be mǎnik Mandɛm mmʉɛt ěti ya nɛ bé ndʉ̌ bɛtaŋ Ɛfóŋó Yesu Kristo, chɔŋ mámfɛrɛ mɛ ndʉ̌ ɛsɔŋɔri ɛnɛ. 20 Ɛnyiŋ ɛné mĕyaŋ ndʉ̌ nɛpém ɛna nɛ nti ɛna nɛnkɛm nɛ ɛné mbákánti aré chi bɛ nkɛ́ kʉ yĕnyiŋ ɛnɛ ékʉ̀ ntíánwóp ánkɛm mɛ. Mĕyàŋ chi bɛ mbóŋ nɛtaŋánti mpoknkɛm bɛ nénɛ, nɛ yĕ chi ndʉ̌ mpok anɛ átwɔ̀ ambi, nɛtaŋánti ɛna nénchyé Kristo kɛnókó, yĕ ngʉ̀gú, yĕ nchí chí nɛpém.

21 Ntá ya, bɛbhak nɛpém chí béchyɛ Kristo kɛnókó, kɛ bégu ari mbɔŋ achá. 22 Kɛ mbák ndɔ́k ambi bɛbhak nɛpém fá amik, ɛyɔ échyè mɛ mbi bɛkʉ bɛtik Kristo ndu bɛkwak bo. Chɔŋ nsɔt yɛ chí nɛpém kɛ nɛwú-e? Ndʉ̌ mɛnyiŋ ɛbhɛn bépáy, échá mɛ ɛné mbóŋó bɛsɔt. 23 Mɛnyiŋ bépáy béchí mɛ anti nɛ nchí mbɔ mmu anɛ áchí ndʉ̌ manyé mbi kɛriŋi mbi anɛ yí ábhóŋó bɛkoŋo. Mpok nɛ mpok, nchí bhóŋ nkaysi bɛ éri bɛ mbák nɛpém, kɛ mbɔ̌ŋ nti bérɔŋ bɛbhak nɛ Kristo, nɛ ɛyɔ kĕ érí ntá ya échá. 24 Kɛ ěti yɛká, éri bé mbák nɛpém. 25 Nɛ tĕndu ndíŋí bɛ éri bɛ manywɔp ɛya ándɔ́k ambi ěti yɛká, ndíŋí bé chɔŋ mbak nɛpém, ndɔk ambi bɛbhak nɛ bhe ndu békwák mǎmbɔŋ nɛka nɛ Yesu énchá ɛnyu ɛsí, bé maŋák amɛká anjá ancha. 26 Ɛyɔ ékʉ̀ yɛ bé mpok mpét nchí pɛtnsɛm ntá yɛká, ntí ámbák anɛ be bǎbhóŋ bɛyǎ maŋák ěti ɛnyiŋ ɛné Yesu Kristo ákʉ́ ntá ya.

* **1:13** Pɔ̌l apú nyaka chí ɛkɛrékɛnɔŋ, báfyɛ́ yi chí amɛm ɛkɛt, nɛ bárɛ́m bé yí ábhíkí bhɔŋ bɛfa arɛ́ kpatɛ mántáŋ manyé yi.

27 Nném ɛnyiŋ achí bɛ bapɛm ayɛka ámbák mbɔ ɛnyŭ Mbok Ndíndí ěti Yesu Kristo ághàti bhe. Ɛyɔ ékù bɛ yĕ ntwó awu ntá yɛká, yĕ mbíkí twó, mĕyáŋ ngók chí bé băté kpirí ndŭ nkaysi amɔt, nɛ bé mănu nɛ nti ɛnɛká némót bé Mbok Ndíndí ěti Yesu Kristo ándók ambi. 28 Băké cháy bŏ abhɛn bápábhé bhe. Mánáŋ mángó bɛ băpú chay bhɔ bárèm bɛ, “Ɔe! Bácha bhɛsɛ. Mandɛm ătɛmsi chɔŋ bhɛsɛ.” Ɛyɔ étòŋ bɛ Mandɛm ăpɛmɛ chɔŋ bhe. 29 Ɛchí ɛnyu ɛyɔ mbɔnyunɛ Mandɛm ákú mămbák bakoŋo Yesu Kristo puyĕ chí ndiɛrɛ ndu mɛnoko yí, kɛ ndu bɛghɔ ɛsɔŋɔri ěti yi nkwɔ. 30 Néné, băkwáy bɛchɛm mmʉɛt nɛ mɛ ndu mɛnu nkúbhé nɛnu ɛnɛn mĕnù nyaka ěti Yesu Kristo, nɛ bărɨŋɨ bɛ mbʉét ndŭ nɛnu ɛnɛn fá amɛm ɛkɛt ɛné nchí aré mbɔ mŭkɛnɔŋ.

2

Bɛbhɔŋ nɛsɛptímʉɛt mbɔ Yesu

1 Mɛ, ndíŋí sayri bé tĕndu băbháré mmʉɛt nɛ Kristo, yí afyé bhe nti ndŭ ɛkɔŋ ɛné yí ábhóŋó nɛ bhe. Nɛ tĕndu băbháré mmʉɛt nɛ Ɛfóŋó Mandɛm, Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ, ăkʉ bé mănkóŋ bati, măntɔŋ bó bɛrĭndu. 2 Nchí ghati yɛ bhe bɛ mămbóŋ nkaysi amɔt, mămbóŋ ɛkɔŋ nɛ bati, mămbak ɛyɔŋ émót ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn băkʉ nɛ nti némót. Mbák mănkú nó, maŋák ama ăyá ancha. 3 Băké kʉ yĕnyiŋ ndu bɛtɔŋ mmʉɛt bé băchá bati, kɛ yĕntiki mmŭ ywɛka abhɔŋ bɛseptimʉɛt ntá bati mbɔ bɛ bó báchá yi. 4 Mmu ywɛka áké yiŋi chi ndiɛrɛ mmʉɛt yi. Abhɔŋ béfyé ntí nɛ bati nkwɔ.

5 Bɛpiŋ ɛbhɛka bɛbhɔŋ bɛbhak ɛnyu émɔt mbɔ ɛnɛ Yesu Kristo ábhóŋó nyaka. 6 Yĕndu yi achí nyaka ɛnyu émɔt mbɔ mbɔŋ Ɛta Mandɛm ndŭ babhi ankɛm, abhíkí kém kíkírík bé yi achi Mandɛm. 7 Akʉ mmʉɛt mbɔ bɛ apu yĕnyiŋ. Asɔt mmʉɛt mbɔ nsɛm, atwó fá amik mbɔ nkwăŋwaŋ. 8 Nɛ átwó nókó fá amik mbɔ nkwăŋwaŋ, arɔk ambi bésépti mmʉɛt amik anchyɛ nɔkɔ Mandɛm kɛnókó, kpatɛ agú nɛwú ntiánwóp ndŭ ɛkotákátí. 9 Ɛti yɔ, Mandɛm akósí yí áchyé yí bɛtaŋ amfăy mɛnyiŋ mɛnkɛm, achyɛ yi nnyén kɛnókó ɛnén néchá manyén ankɛm. 10 Mandɛm akú ɛnyu ɛyɔ ndu bɛchyɛ nnyén Yesu kɛnókó bɛ bŏ abhɛn báchi amfay nɛ abhɛn báchí fá amik, nɛ abhɛn báchí ndŭ ɛtɔkó bawú, yĕntiki mmu wap abhɔŋ bétép mánén bɛsí Yesu anchyɛ yí kɛnókó. 11 Nɛ yĕntiki mmu abhɔŋ bɛrɛm kpoŋoroŋ bɛ chi Yesu Kristo kɛ achi Mfɔ bo mankɛm. Chɔŋ ɛyɔ énkʉ bɛ bo mánchyé Mandɛm Ɛtayɛsé bakak nɛ kɛnókó.

Pŏl yi bakoŋo Yesu mándiérɛ mbɔ bɛrɔ́ŋɔ́

12 Abhɛn ɛkɔŋ, Mandɛm apémé bhe. Băghók yɛ ɛnyŭ Kristo ásɛptímʉɛt bɛsí Mandɛm. Băghók nyaka mɛ mpok nchí nɛ bhe. Néné, ndŭ mpét mpú nɛ bhe, băké gʉép ɛyɔŋ ɛyá ɛbhi. Ghók ká mɛ énchá ɛnyu ɛsí. Nu ká bɛkʉ yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ băkwáy bɛkʉ ndu béchyé Mandɛm kɛnókó nɛ bati ayɛká ankɛm. Ɛyɔ ékù bé Mandɛm ámbóŋ mbi bɛkʉ bapɛm ayɛka ambak mbɔ ɛnyŭ yi áyàŋ. 13 Nchí rɛm nɔ mbɔnyunɛ Mandɛm achi nɛ bhe mpoknkɛm nɛ ăkwàk bhe bɛ mămbóŋ nti béghok yi, anchyɛ nɔkɔ be bɛtaŋ bɛkʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn yi áyàŋ mănkʉ.

14 Kʉ ka yĕntiki ɛnyiŋ kɛnywinti ansɛm nɛ bati, nɛ băkɛ bhak bɛyɔŋ bɛyɔŋ. 15 Ɛyɔ ékù bɛ yĕ mmu akɛ ji bhe nɛ bɛ băké bhɔŋ bakwap bɛsí Mandɛm. Ɛkʉ nkwɔ bɛ be bŏ Mandɛm abhɛn bábhíkí bhóŋ bɛkwéné néntí bŏ abhɛn bábhóŋó bɛpŏ bɛpiŋ, mămbák mbɔ bɛróŋó ntá yap. 16 Ɛyɔŋ Mandɛm ékwàk bo mámbóŋ nɛpém. Ghatí nókó ká yɔ ntá bho. Băbhɔŋ bɛkʉ nɔ bɛ mbóŋ maŋák ndŭ nywɔp ɛnɛn Kristo ápètnsɛm, nɛ bɛ ntiɛt ané njéré néntí ɛnɛka nɛ bɛtik ɛbhɛn nkú, béké bhak ndéndɛm.

17 Bɛrítí mɛnyiŋ ɛbhɛn băkù ndŭ băbhɔŋɔ nɛka nɛ Yesu béchí mbɔ nnya anɛ básóré bɛchyɛ akap ntá Mandɛm mbɔ akap. Yĕ ɛmbak chi bɛ nɛpém ɛna nérònŋ mbɔ mmém amɛn bátò amfay nnya yɔ, mĕbhák chi maŋák, nɛ nchí ŋák nɛ bhe mankɛm. 18 Bĕ nkwó băbhɔŋ bɛbhak maŋák. Ŋák ká nɛ mɛ.

Pŏl ati bɛto Timɔti nɛ Ɛpafrodáytɔs

19 Mbák chí nkaysi Yesu Kristo Acha bé ntó Timɔti awu ntá yɛká, chɔŋ ntó yi mandú mpok. Chɔŋ ɛyɔ énchyɛ nkwɔ mɛ maŋák mpok yi áfú awu ápérénsɛm ntá ya, ághátí mɛ ɛnyŭ băchí awu. 20 Mɛ, mbíkí bhóŋ yĕ mmu mbɔ yi anɛ ákway bɛkwak be ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn béyíŋí nɛpém ɛnɛka, bɛ mămfyé mɛ nti ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn béyíŋí Yesu Kristo. 21 Nchí rɛm nɔ mbɔnyunɛ bo báchák mankɛm bákàysi chi ěti mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛyiŋi ɛnap nɛpém, kɛfyé ntí ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛyiŋi Yesu Kristo. 22 Kɛ be babhɔŋ bărɨŋɨ bɛ Timɔti átóŋ bɛ achi erítí nkʉbɛtik Yesu Kristo Acha nɛ mŭbɛtok bo bachak nɛ nti ɛni nɛnkɛm. Akwak mɛ bégháti Mbok Ndíndí ěti Yesu mbɔ mmó anɛ ákòŋo étáyi ansɛm bɛkʉ bɛtik. 23 Nnáŋ ngó ndŭ mɛnyiŋ béchí ɛbhe ɛya, chɔŋ mbɔŋ nkaysi bɛto yi awu ntá yɛka. 24 Nɛ nsiki nti bé chɔŋ Yesu Acha ankʉ bɛ mɛ nkwɔ ntwɔ awu mandú mpok.

25 Nnáŋ nkʉ nti bɛ échí sayri bɛto Ɛpafrodáytɔs ámpétnsɛm awu ntá yɛka. Ɛpafrodáytɔs mmu bătó bɛ ántwó ankwak mɛ mɛnu mbɔ ntémé nɛnu ndu bɛtik Yesu chí nkoŋo Yesu nkwɔ́ mbɔ mɛ. 26 Métò yi ampɛtnsɛm ntá yɛka, mbɔnyunɛ abhɔŋ ékwak bɛghɔ bhe mankɛm ndu băghókó nyaka bɛ yi ămè. 27 Bɛrɛm tɛtɛp, ăme nyaka,

kpát érɔ́p chí nɛwú, kɛ Mandɛm aghɔ́ yi ntínso. Nɛ abhíkí ghɔ chí yi aywïnti ntínso, aghɔ mɛ nkwɔ ntínso. Mbɔ abhíkí kʉ nɔ, mbʉ basémé ma aya acha. 28 Mbɔŋ yɛ ɛkwak néné ncha ɛnyu ɛsí bɛto yi ampɛtnsɛm antɛmɛri bhe awu bɛ mängɔ yi batɨ ámpóp be amɛm nɛ bɛ basémé ma nkwɔ ámay. 29 Sɔt yɛka yí nɛ bɛyä manák mbɔ ɛnyŭ bäbhóŋɔ́ bɛsyɛpti ntɨ nkoŋo Yesu. Chiĕ ká yi kɛnókó, măncnyɛ kɛnókó ntá yĕntikɨ mmu achák anɛ áchí mbɔ yi. 30 Chié ká yi kɛnókó mbɔnyunɛ ntí ywi áyaŋá rɔŋ ĕti bɛtik Kristo. Chiĕ ká yi kɛnókó nɛ ntí bé be kɛ bätó yi antwɔ tɛ fá ankwak mɛ tĕndu be babhɔŋ bäpú kway nyaka bétwɔ.

3

Nɛka nɛ Yesu kɛ nékʉ̀ mmu ámbák chak bɛsí Mandɛm

1 Bŏma, ndu bɛrɔŋ ambɨ, yĕ yí yĕ yi, bóŋ ká maŋák ĕti ɛnyiŋ ɛnɛ Yesu Acha ákʉ́. Yĕndu nchí ghati bhe chí nkúbhé mɛnyiŋ ɛbhɛn njámbɨ ngati bhe, ɛyɔ épú chyɛ mɛ ɛsɔŋɔri tĕndu ékʉ̀ bɛ bŏmpap bákɛ́ bhɔŋ mbi nɛ bhe.

2 Sɔt ka mpok nɛ bo abhɛn bákʉ̀ bɛbéptí mɛnyiŋ, mmú ɛyɔ nɔ érèm bɛ bábhɔŋ bɛkpɔt mmʉɛt mbakanɛm kɛ ambak mmu Mandɛm, ɛné ɛyɔ étwɔ̀ chi nɛ ɛsɔŋɔri. 3 Bɛsé kɛ séchí bo Mandɛm tɛtɛp, yĕndu bábhíkí syɛp bhɛsɛ. Séchí bo Mandɛm mbɔnyunɛ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ kɛ ákwàk bhɛsɛ sénîkmʉɛt ntá Mandɛm. Sébhíkí fyɛ nti ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn mmŭ mmik ághókó mmʉɛt aré mbɔ epiŋ bɛsyɛp babhakanɛm. Sépànyu chi ĕti ɛnyiŋ ɛné Yesu Kristo áká ndu bépémɛ bhɛsɛ.

4 Ɛchi tɛtɛp bɛ mbŏŋ bɛyä mɛnyiŋ ɛbhɛn mĕkwáy béghókɔmʉɛt aré. Mbɔ ɛchi bɛ mmu abhɔŋ bɛghɔkɔ mmʉɛt chi ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn yi ákʉ̀, mbʉ mbɔŋ bɛdɛp awó anti bɛ ɛya ɛnyu ɛcha ɛnɛ batɨ. 5 Békóŋo bɛpiŋ ɛbhɛsɛ bo Israɛl, básyɛp mɛ mpok bábhe mɛ. Nchí mmŭ ɛtɔk Israɛl, ndŭ nnɛrékɛt Bɛnjamin. Bachŭmbɨ bha chí bo Israɛl. Báríŋɨ bɛpiŋ bo Israɛl nɛ ɛyɔŋótɔk bo Israɛl nkwó. Nɛ nchí mmu nkwɔ Fárisi, bɔ bho báte kpirí bé yĕntikɨ mmu abhɔŋ bɛbhʉɛrɛ bɛbhé bɔtayɛsɛ. 6 Nchí fyɛ nyaka bɛyä bɛtaŋ ndu bɛkʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn nkáysí bɛ Mandɛm kɛ áyàŋ nkʉ bhɔ kpát, nchyé nɔkɔ Nkwɔ Kristo bɛyä ɛsɔŋɔri. Nɛ bɛkwéné kɛbhak nɛ mɛ mbɔnyunɛ nchí bhʉɛrɛ nyaka bɛbhé bo Israɛl mbɔ ɛnyŭ éyàŋ.

7 Kɛ mɛnyiŋ ɛbhɔ mɛnkɛm nyaka nkáysí bé bó kɛ békʉ̀ mémbak mmu Mandɛm, bérɔp chí bɛpɔ̆ mɛnyiŋ ntá ya ĕti ɛnyiŋ ɛnɛ Yesu Kristo akʉ ntá ya. 8 Bérém tɛtɛp, yĕntikɨ ɛnyiŋ échák érɔp chi mbɔ mɛnyiŋ ɛbhɛn mféré ndu áchwí nto anyén bɛ ntí wa ándɔp mĕmbát mmʉɛt nɛ Kristo. Bérínɨ Yesu Kristo Acha wa achá yĕntikɨ ɛnyiŋ échák ndŭ nɛpém ɛna néne. Ɛti méyàŋ bɛrɔp nɛ Yesu, mféré ntí ndŭ mɛnyiŋ mɛnkɛm ɛbhén nkáysí nyaka bɛ békʉ̀ Mandɛm ámpémé mɛ. Nɛ bérɔp ntá ya chi mbɔ ménýíŋ ɛbhɛn bátó ndŭ ɛbhwórɛ́ mɛnyiŋí. 9 Nchí yaŋ bɛ mbát mmʉɛt nɛ Yesu sayri. Puyĕ chí ĕti mĕbhʉ̀ɛrɛ bɛbhé bo Israɛl kɛ Mandɛm ákʉ́ bɛ mbák chak bɛsí bhi. Ɛti nɛka ɛnɛ nɛ Kristo kɛ Mandɛm ákʉ́ bé mbák chák bɛsí bhi. 10 Nchí yaŋ ndíŋí Kristo ndók nókó chí ambɨ, nɛ nchí yaŋ ndíŋí bɛtaŋ ɛbhɛn Mandɛm ásórɛ́ nyaka ákʉ́ Yesu ápétnsɛm ndŭ nɛpém. Nchí yaŋ mbat mmʉɛt nɛ Yesu, nka ɛsɔŋɔri mbɔ yi, nchɛm mmʉɛt nɛ yi ndŭ nɛwú ɛni. Nɛ mbŏŋ nɛsɛptʉ̆mʉɛt bɛsí Mandɛm, nkúbhé mbɔ ɛnyŭ yi ábhóŋɔ́ nyaka kpát aka nɛwú 11 bé mbák Mandɛm ánkwák, mɛ nkwó, mpétnsɛm ndŭ nɛpém mbɔ Yesu.

Pŏl arɛm bɛ yi ăjèt ntiɛt andɔkɔ nɔkɔ chi ambɨ

12 Mpú rɛm nó chi bɛ nnáŋ ngaka ɛnyu mmu anɛ méyàŋ bɛbhak, nɛ mpú rɛm nɔ chi bɛ nnáŋ nsénɛ́ ndŭ mbi Mandɛm. Kɛ nchí nu ndɔk nɔkɔ chí ambɨ, bé ɛyɔ énkwak mɛ mbak ɛnyu mmu Yesu Kristo áyàŋ nyaka bɛ mbak mpok yi ayabhɛ mɛ bé mbák mmŭ ywi. 13 Bŏma, mpú yiŋɨ mmʉɛ́t ɛya bé nnáŋ nnu kpát nsɔt awónɛm, mbŏŋ akap. Kɛ ɛnyiŋ émót ɛnɛ mĕkʉ̀ chí bɛ njɛt ntiɛt, mféré ntí ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛfʉɛrɛ ansɛm, ndɔbhɛ jɛt ndɔk nɔkɔ chi ambɨ. 14 Mpú rɔ béfyé bɛtaŋ bé njɛt téé tɛ ndŭ ngwɛnti, mbóŋ nsáy. Nsáy yɔ achí bɛ Mandɛm abhíŋí mɛ ntwɔ bɛ mbak amfay nɛ yi ĕti Yesu Kristo mmu ágú ĕti ya. 15 Ɛrɨ bɛ bɛsɛ bakoŋo Yesu bho sénáŋ sésénɛ́ ndŭ mbi Mandɛm, sémbóŋ nkaysi amɔt ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn. Nɛ mbák mmu achí anɛ ayi nkaysi achi nyáŋá, chɔŋ Mandɛm ankʉ yí angɔ bɛ nkaysi ya ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn achi ɛrítí nkaysi. 16 Yĕyi yĕyi, sébhɔŋ bɛrɔŋ ambɨ bɛriŋɨ tɛtɛp anɛ Mandɛm ákʉ sérínî.

17 Bŏma, Koŋó nókó ká ɛkakánɛkɔ ɛya nɛ fyé ká amík amʉɛt bo abhɛn bákòŋo bɛkaká nɛkɔ ɛbhɛsɛ. Bărinɨ ndŭ bɛpiŋ ɛbhɛsɛ bɛchi nyaka mpok séchí awu nɛ bhe. 18 Nchí ghati bhe bé bäkɛ́ rɔ bɛkoŋo bɛkaká nɛkɔ ɛbhɛsɛ mbɔnyunɛ bɛyä bho bachi abhɛn bɛpiŋ ɛbhap bétòŋ bɛ bó bábhíkí kɔŋ Mbok Ndíndí anɛ árèm bé Kristo agu ndŭ ɛkotákátí ĕti yɛsɛ. Nnáŋ nchí ghati nɔkɔ bhe ɛnyiŋ ɛnɛ mpok nɛ mpok, nɛ nénɛ, mpɛt nchí ghati bhe nkúbhé ɛnyiŋ éré nɛ babhɛsɛ amík. 19 Ngwɛnti yap chi ménémé. Mandɛm awap chí ɛnyiŋ ɛné éfʉèt bɔ anyu énchwe bɔ mɛniɛ nɛ mɛnyiŋ béchák ɛbhɛn bɔ báfyè ngoŋo aré. Bákʉ̀ mɛnyiŋ ɛbhɛn bo bághɔ̀ mámbóŋ chí ntíánwóp, yĕ nɔ, bó babhɔŋ bápànyu ĕti mɛnyiŋ ɛbhɔ. Nɛ bábhʉɛrɛ batɨ yap ndŭ mɛnyiŋí mmik. 20 Kɛ mbák chí bhɛsɛ, ɛyɛsé ɛtɔk échí amfay, ɛbhak ɛné Yesu Kristo Acha achi. Nɛ sébhaka ntɨ bé yí mmu áchí Mpɛmɛ ywɛsé ámfú aré ámpɛtnsɛm. 21 Yí ánáŋ ántwó, ăsɔt nkúbhé bɛtaŋ ɛbhɛn yi ábhóŋɔ́

bɛkʉ yɛ̌ntikɨ ɛnyiŋ émbák antɛn yi, anjibhiri mmʉ́ré ntɔp ɛyɛsɛ-nɛ, ankʉ yó éndɔp chí mbɔ mmʉɛt anɛ yi ábhɔ́ŋɔ́ nyaka mpok Mandɛm ákʉ́ yí apɛtnsɛm ndʉ̌ nɛpém.

4

Mɛnyiŋ ɛbhɛn Pɔ̌l aghati Nkwɔ Filipi mankʉ

1 Bɔ̌ma, nkɔŋ be tontó nɛ mbɔ̌ŋ bɛyă ɛkwak bɛghɔ bhe mbɔnyunɛ be kɛ̌ bǎchí maŋák ama, nɛ be kɛ̌ bǎchí nsáy bɛtik ɛbha. Tɛ̌ yɛka kpirí, mǎnkʉ nɔkɔ mbɔ ɛnyu ngátí be bho bǎbhárɛ́ mmʉɛt nɛ Yesu.

2 Mɛ̌nɛ̀kmʉɛt ntá Ɛyódia nɛ Sintíke bé mándɔ́ bɛgwá ɛbhap mámbák ɛyɔŋ émɔ́t, tɛ̌ndu bɔ́ bati apay báchí bɔ̌ Yesu Kristo Acha. 3 Nɛ wɔ erítí ntɨ nkʉbɛtik wa, nchí yáŋ nkwɔ́ bɛ ónkwák ményúré bághɔré abhɛn bati apay bé mámbák ɛyɔŋ émɔt. Bákʉ́ bɛyă bɛtik nɛ mɛ ndu ménu bégháti bho Mbok Ndíndí. Bákʉ́ bɛtik nɛ Klémɛn, nɛ batɨ̌ bakʉ̌ bɛtik abha báchák. Bɔ́ mankɛm báchí bo Mandɛm ásíŋ́ manyén ayap amɛm ɛkáti manyén bɔ̌ abhɛn bábhɔ̀ŋ nɛpém ɛnɛn nébhíkí bhɔŋ ngwɛnti.

4 Bák ká maŋák mpoknkɛm bɛ bǎchí bɔ̌ Yesu Acha. Mbʉɛ́t bésémti bhe, bák ká maŋák mpoknkɛm. 5 Kʉ ka yɛ̌ntikɨ mmu ángɔ́ bé bǎpú mmʉɛt gum gum ndʉ̌ nɛpém ɛnɛka. Bǎké ghɔkɔntik bɛ Yesu Acha ǎpètnsɛm mandú mpok. 6 Mmu ákɛ́ rɔ yɛ̌nyiŋ énsɔ́ŋɔ́rí ntɨ ɛni amɛm. Yɛ̌yi yɛ̌yi, ɛnyiŋ ɛnɛ bǎbhɔ́ŋɔ́ bɛkʉ chí mɛnik nɔ́kɔ́ mmʉɛt ntá Mandɛm ɛ̌ti mɛnyiŋ ɛbhɛn bǎyàŋ yi ánchyé bhe. Nɨk nɔ́kɔ́ ká mmʉɛt, mǎnkaka nɔkɔ yí ɛ̌ti mɛnyiŋ ɛbhɛn yi ákʉ́. 7 Nɨk nɔ́kɔ́ ká mmʉɛt ntá Mandɛm nɛ chɔŋ yi anchyɛ bhe kpák. Nɛ ɛnyu kpák anɛ Mandɛm áchyɛ̀, bɔ̌ mmɨk bápú kwáy bérínɨ wáwák. Nɛ chɔŋ Mandɛm ankʉ kpák ámbák amɛm batɨ yɛka, ankʉ bɛ kpák ámbák nkwɔ́ ndʉ̌ nkaysi yɛká, bɛ yɛ̌yi yɛ̌yi, bǎkɛ bhɔŋ bɛcháy. Ɛnyiŋ ɛnɛ échí tɛtɛp mbɔnyunɛ bǎbhat mmʉɛt nɛ Yesu Kristo.

8 Nénɛ, bɔ̌ma, bʉrɛ́ ká nkaysi ndʉ̌ mɛnyiŋ ɛbhɛn bérí, nɛ ɛbhén béchyɛ̀ mmu kɛnókó, nɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn béchí chak bɛsí Mandɛm, nɛ mɛnyiŋ ɛbhén bébhíkí bhɔ́ŋ bakwap, nɛ mɛnyiŋ ɛbhén bo bághɔ mánkɔŋ, nɛ mɛnyiŋ ɛbhén bo bábhɔ̀ŋ ɛkwak bɛghɔ, nɛ mɛnyiŋ ɛbhén bérí béchá, nɛ ndʉ̌ mɛnyiŋ ɛbhén békʉ̀ bo mámbiti bhe. 9 Bǎké rɔ bɛkʉ yɛ̌ntikɨ ɛnyiŋ ɛné bǎghókó ntá ya, nɛ ndu békóŋo yɛ̌ntikɨ nkaysi anɛ áfú ndʉ̌ Ɛyɔŋ Mandɛm ɛné bǎsɔrɛ ntá ya, nɛ yɛ̌ntikɨ ɛnyiŋ ɛné bǎghókó ntá ya, nɛ yɛ̌ntikɨ ɛnyiŋ ɛnɛ bǎghó mé nkʉ. Nɛ chɔŋ kpák anɛ Mandɛm áchyɛ̀ ambak nɛ bhe.

Pɔ̌l ătò bakak ntá bɔ̌ Filipi ɛ̌ti akap anɛ bɔ́ bátó ntá yi

10 Mɛ mmʉ̌ Yesu Kristo Acha, mbɔ̌ŋ bɛyă maŋák bɛ yɛ̌ndu énáŋ étáré, bǎpɛt bǎtɔ̀ŋ ndʉ̌ akap anɛ bátó mɛ bɛ bǎbhɨkɨ ghɔkɔntik mɛ. Ndíŋ́ bɛ bǎkaysi mɛ mpoknkɛm, kɛ bǎbhíkí bhɔŋ nyaka chi mbi bɛkwak mɛ. 11 Mpú rɛm nó chi ɛ̌ti nchébhé mɛnyiŋ. Yɛ̌ mbɔ̌ŋ ɛnyiŋ, yɛ̌ mbíkí bhɔŋ, ngɔk bɛbhak mbɔ mmu anɛ ábhíkí chɛp yɛ̌nyiŋ. 12 Ndíŋ́ ɛnyʉ̌ mɛ̌kwáy bɛbhak mbɔ mmu anɛ yɛ̌nyiŋ épú sɔŋɔri yi mpok mɛnyiŋ béchébhé mé nɛ yɛ̌ chí mpok mbóŋɔ́ yɛ̌ntikɨ ɛnyiŋ. Yɛ̌ émbak bé yi, ngɔk bɛbhak mbɔ mmu anɛ ábhɔ́ŋɔ́ yɛ̌ntikɨ ɛnyiŋ mpɔ̌knkɛm, yɛ̌ chí mpok nnyié njwí, nɛ mpok anɛ nchɔkɔ nsay, nɛ yɛ̌ mbóŋ, yɛ̌ mbíkí bhóŋ. 13 Yɛ̌ émbak bɛ yi, mɛ̌tee kpirí ɛ̌ti bɛtaŋ ɛbhɛn Yesu áchyɛ̀ mɛ.

14 Kɛ nkáká bhé tontó bé bǎchɛm amɔ nɛ mɛ ndʉ̌ nɛkwak ɛnén bǎchyé mé mpok mɛnyiŋ bétáŋá mɛ amʉɛt.

15 Nɛ be bakoŋo Yesu abhɛn ɛtɔk Filipi, be babhɔŋ bǎriŋɨ sayri bɛ mpok njámbɨ ntwɔ́ awu nɛ Mbok Ndíndí ndɔ ɛtɔk ɛyɛka atú Masidónia ndɔk atú ɛtɔk ɛchak, ndiɛrɛ be kɛ̌ bǎtó nyaka mɛ nkáp ndu béchyɛ mɛ nɛkwak. Yɛ̌ bɔnkwɔ báchák bábhíkí chɛm amɔ nɛ mɛ ndʉ̌ bɛtik ɛbhɛn mékʉ̀. 16 Nchí rɛm nó mbɔnyunɛ yɛ̌ chí mpok anɛ nchí ɛtɔk Tɛsalónika ɛné mbíkíre rɔ atú ɛtɔk ɛyɛká Masidónia, be bǎtó mɛ nkáp, puyɛ̌ chí ndɔŋ amɔt, kɛ ndɔŋ épáy, mpok mɛnyiŋ bɛtaŋa mɛ amʉɛt. 17 Mpú rɛm nó chí bɛ méyàŋ mǎntó mé akap áchák. Ɛnyiŋ mɛ̌yáŋ chí bé mǎndók ambɨ bɛkʉ bɛrɨ, mémáka ndʉ̌ ɛbhén mǎnáŋ bǎkʉ́ ansɛm mbɔ mmʉ̌ anɛ ámàka nkáp ndʉ̌ ané yí ánáŋ áyámbɨ afyé amɛm ɛkɛrénkap bɛ nsáy yi ánja.

18 Be bǎkap mɛ ndʉ̌ bɛtik ɛbha kpát yɛ̌nyiŋ ébhíkí rɔp. Nénɛ, bakáp anɛ bǎtó Ɛpafrodáytɔs ántwɔ́ ánchyé mɛ ákʉ́ mbɔŋ yɛ̌ntikɨ ɛnyiŋ ɛné nchébhé. Nɛ akap aywɛka áchí mbɔ akap erítí ɛriɛp ané bǎchíɛ ntá Mandɛm, nɛ Mandɛm ǎbhóŋ maŋák nɛ wu. 19 Mandɛm mmu nchí mmɔ̌bɛtok ywi abhɔ̌ŋ bɛtaŋ ɛbhɛn béyá béchá. Nɛ chɔŋ anchyɛ bhe yɛ̌ntikɨ ɛnyiŋ ɛné échébhé bhé ɛ̌ti ɛnyiŋ ɛnɛ Yesu Kristo ákʉ́ ntá yɛsɛ. 20 Kɛnókó kémbák nɛ Mandɛm mmu áchí Ɛtáyɛsé mpoknkɛm. Amen.

Ngwénti bakak

21 Kaká ká bo Mandɛm báchák abhɛn báchí bakoŋo Yesu Kristo awu mankɛm ntá ya. Batɨ̌ bakoŋo Yesu abhɛn báchí fá Rom nɛ mɛ bátó nkwɔ bhe bakak. 22 Bɔ̌ Mandɛm báchák mankɛm abhɛn báchí fá Rom nɛ mɛ, sayri sayri, abhɛn báchi bakʉ̌ bɛtik ntá mfɔ-ngo anɛ Rom, bátó nkwɔ bhe bakak. 23 Nchí nɨkmʉɛt bé bɛrǐndu Yesu Kristo Acha mémbak amɛm batɨ ayɛka. Amen.

Ɛkáti Pɔ̌l ntá Nkwɔ Kɔlɔse

Ɛkáti Pɔ̌l ntá Nkwɔ Kɔlɔse

1 Mɛ Pɔ̌l mǔnto Yesu Kristo bɛkoŋo nkaysi Mandɛm, kɛ nchí siŋ ɛkáti ɛnɛ. Nchí fá nɛ nti mǔnkwɔ ywɛsɛ Tímɔti. 2 Sétɔ̀ yɔ ntá yɛka bo Mandɛm, be batɨ̌ bɔ̌nkwɔ abhɛn bábhɔ̀rɛ bariɛp awu ɛtɔk Kɔlɔse nɛ Mandɛm abhat be nɛ Kristo.

Mandɛm Ɛtayɛsɛ ántóŋ be bɛrɨ̌ndu anchyɛ bhe kpák.

Pɔ̌l ăkàka Mandɛm nɛ ănɨ̀kmʉɛt ɛ̌ti bo Kɔlɔse

3 Sékàka Mandɛm mmu Yesu Kristo Acha ywɛsɛ achi Móywi, nɛ sénɨ̀kmʉɛt ɛ̌ti yɛka, 4 mbɔnyunɛ séghok bɛ bǎbhɔŋ nɛka nɛ Yesu Kristo nɛ bǎkɔŋ bo Mandɛm mankɛm. 5 Bǎkɨ̀ nɔ mbɔnyunɛ bǎbháká nti ndǔ bɛrítí mɛnyiŋ ɛbhɛn Mandɛm ábhúré amfay ntá yɛka. Mpok bǎghókó Mbok Ndíndí kɛ bǎríŋí ɛ̌ti mɛnyiŋ ɛbhɛn, nɛ Mbok Ndíndí achi tɛtɛp. 6 Mbok yɔ atwɔ ntá yɛka mbɔ ɛnyǔ átwɔ́ ntá bo mmik nkɛm nɛ ănyù kɛpɛm nɛ ágò. Nɔ kɛ yɔ achi nyaka ndǔ nkwɔ yɛka bɛbho ndu nywɔp ɛnɛn bǎghókó ɛ̌ti bɛrɨ̌ndu Mandɛm nɛ bǎjwimɛm ɛnyu bɔ bɛchi tɛtɛp. 7 Bǎghók Mbok Ndíndí nɛ ntá Ɛpafras. Yi achi nti mǔbɛtok Mandɛm anɛ sékóŋɔ́ tontó. Achi nkʉbɛtik Kristo anɛ ábhɔ̀ɛrɛ bariɛp ami. Achi awu ndǔ nnyén ɛnɛsɛ. 8 Yi aghati bhɛsɛ ɛnyǔ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ ákú bɛ mǎnkɔŋ bati.

9 Sébhíkí bhɔt mɛnikmʉɛt ɛ̌ti yɛka bɛbho nywɔp ɛnɛn séghókó nɔ. Sénɨ̀kmʉɛt bɛ Mandɛm amfʉɛt ntá Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ ánkwak mǎndiŋi sayri ɛnyiŋ ɛnɛ yi áyàŋ mǎnkʉ. Sénɨ̀kmʉɛt bɛ Mandɛm ánkʉ nɔ ndu ákʉ mǎmbak bariŋíndak bɛyiŋi baraká Ɛfoŋo nɛ ndu akwak mǎmbɔŋ nɛjwǐmɛm ndu bɔ bɛchi. Achyé bhe nɛriŋíndak bɛ mǎndiŋi sayri yɛ̌ntiki ɛnyiŋ ɛnɛ yi atí nyaka bɛkʉ nɛ ǎkɨ̀ ntá bɔ̌bhi. 10 Sénɨ̀kmʉɛt bɛ nɛjwǐmɛm ɛnɔ nénkwák mǎmbɔŋ nɛpém ɛnɛn nékwáy ntá nkoŋo Yesu Acha. Ɛnɔ nékɨ̀ Mandɛm ambɔŋ maŋák, nɛ nékwàk mǎnkʉ nɔkɔ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛri ndǔ yɛ̌ntiki mbi, nɛ nékɨ̀ mǎndiŋi Mandɛm mǎndɔkɔ nɔkɔ chi ambi. 11 Nɛ sénɨ̀kmʉɛt bɛ Mandɛm ánsɔt bɛtaŋ ɛbhi ɛbhɛn bɛyǎ bɛcha ánkʉ mǎmbɔŋ nɔkɔ bɛtaŋ, bɛ yɛ̌yí yɛ̌yi, mǎmbɔŋ ɛkébhéntí, mǎnte sɛné, mǎndɔkɔ nɔkɔ chi ambi nɛ maŋák, 12 mǎnkaka nɔkɔ Ɛta. Yí kɛ ákú mǎnkwáy bɛbhɔŋ mɛnyiŋ ɛbhɛn yi atoŋti ntá bɔ̌bhi abhʉɛrɛ nɛbhʉɛt anɛ bɛdiéré ɛbhi béghɔ̀. 13 Aférέ bhɛsɛ ndǔ bɛtaŋ ɛbhɛn ɛjuri, akʉ bɛ Móywi mmu yi ákóŋɔ́ tontó ámbák wu Mfɔ ywɛsɛ. 14 Béfʉɛt ntá Móywi wu sébhɔŋ mbi bɛ mánku bhɛsɛ mǎmfɛrɛ ndǔ kɛsɛm ɛkɛn bɛbú, nɔ chi, mǎmfóŋórí bɛbú ɛbhɛsɛ.

Ɛnyu mmu Kristo achi nɛ ɛnyǔ bɛtik ɛbhi bɛchi

15 Yɛ̌ mmu apu kway bɛghɔ Mandɛm. Móywi kɛ ákú sénjwimɛm ɛnyu Mandɛm achi. Nɛ nkúbhé mbɔ ɛnyǔ mɔ̌mbi ábhóŋɔ́ bɛtaŋ ndǔ nnɛrékɛt, nɔ kɛ Móywi ábhóŋɔ́ bɛtaŋ amfǎy mɛnyiŋ mɛnkɛm ɛbhɛn Mandɛm ághókó. 16 Ɛchi nɔ mbɔnyunɛ yi kɛ Mandɛm árémé bɛ ángókó yɛ̌ntiki ɛnyiŋ, ɛbhɛn bɛchi amfay nɛ ɛbhɛn bɛchi fá amik, ɛbhɛn bo bághɔ̀ nɛ ɛbhɛn bo bápú kway bɛghɔ, bɛtaŋtí bɛfóŋó, ɛbhɛn bɛbhɔŋo bɛtaŋ bɛcha bafɔ bachak nɛ bɛfóŋó ɛbhɛn nɛŋɔkó kɛfɔ ɛkap nɛcha ɛkɛn bachak, nɛ yɛ̌ chí ɛbhɛn bébhóŋɔ́ bɛtaŋ amfay bho mbɔ bafɔ. Béfʉɛt ntá yi, nɛ ntá yi, kɛ bághókó mɛnyiŋ mɛnkɛm. 17 Bápérɛ ghoko yɛ̌nyiŋ, yi achi. Nɛ yi kɛ ákèm mɛnyiŋ mɛnkɛm bɛ mémbak mbɔ ɛnyu bɛbhɔŋo bɛbhak. 18 Yírɛ kɛ achi mǔnti anɛ bɔ̌nkwɔ, nɛ bɔ̌nkwɔ chi mmʉɛt yi. Yí kɛ ágháy nɛbhʉérémik ntá bɔ̌nkwɔ. 19 Ɛchi ɛnyu ɛyɔ mbɔnyunɛ Mandɛm abhɔ̌ŋ nyaka maŋák bɛ yɛ̌ntiki ɛnyu mmu yi achi, Móywi nkwɔ achi. 20 Nɛ yí kɛ Mandɛm ásórέ bɛ ankʉ yɛ̌ntiki ɛnyiŋ, yɛ̌ chi ɛnέ fá amik nɛ yɛ̌ chi ɛnɛ amfay, bɛ yɛ̌ntiki ɛnyiŋ émbóŋ mbi bɛpɛt bɛbhak ɛyɔŋ émɔt nɛ yi ɛ̌ti nɛwú Móywi ndǔ ɛkotákátí. Nénɛ, yɛ̌ntiki ɛnyiŋ ékwày bɛbhak ndu kpák ndu nté anɛ yó ɛchi nɛ Mandɛm.

Bǎchi ɛyɔŋ émɔt nɛ Mandɛm nénɛ

21 Bě nkwɔ bǎchi nyaka nɛkɔ nɛsiɛ nɛ Mandɛm, bǎbhak bɔ̌mpap abhi ndu nkaysi yɛka ɛ̌ti bɛbéptí mɛnyiŋ ɛbhɛn bǎkɨ̀ nyaka. 22 Kɛ Kristo asɔt nyaka mmʉɛt nkwǎŋwaŋ, agú ndǔ ɛkotákátí ɛ̌ti bɛbú ɛbhɛka. Ɛnyu yɔ kɛ Mandɛm ákú bɛ mǎmpɛt mǎmbak ɛyɔŋ émɔt nɛ yi, bɛ mǎmbak nyáŋá, kɛbhɔŋ bɛkwénέ bɛsí bhi. 23 Kɛ bǎbhɔŋ bɛrɔŋ ambi bɛbhɔŋ nɛka nɛ Mbok Ndíndí, mǎnte sɛné nɛ kpirí. Bǎké rɔ nɛbhakánti ɛnɛn Mbok Ndíndí ákú bǎbhɔŋɔ mpok bǎghókó yɔ. Bághati Mbok anɛ ntá yɛ̌ntiki mmu fá amik. Mɛ Pɔ̌l nchí mǔbɛtok anɛ nchí kʉ bo mándiŋi Mbok Ndíndí-nɛ.

Bɛtik Pɔ̌l bɛchi ntá bo abhɛn bapu bo Israɛl

24 Nénɛ, mbɔŋ maŋák ndu bɛsɔŋɔri ɛbhɛn mébhɔ̀ŋ mbɔnyunɛ békwàk bhe. Nchí bhɔŋ bɛsɔŋɔri ndǔ nkwɔmʉɛt mbɔnyunɛ nchí naŋa bɛbhɔŋ bɛsɔŋɔri mɛnkɛm ɛbhɛn bɛrɔbhɛ nyaka bɛ Kristo ámbóŋ, ɛ̌ti bɔ̌nkwɔ. Bɔ̌nkwɔ Kristo bhɔ chi mmʉɛt ɛyi. 25 Ɛ̌ti bɔ̌nkwɔ kɛ Mandɛm ákú bɛ mbak mǔbɛtok ndu bɛkʉ mǎndiŋi Ɛyɔŋ Mandɛm sayri. 26 Ɛyɔŋ ɛnɛ ɛchi nyaka bhésé bhésé ntá mkpaká bho ɛnɛ ɛfʉérέ ansɛm, kɛ nénɛ, Mandɛm akʉ bɔ̌bhi mándíŋí yɔ. 27 Mandɛm áyàŋ nyaka bɛ bɔ̌bhɔ mándíŋí bɛ ɛnyiŋ bhésé bhésé ɛnɛ yi átóŋtí abhʉrɛ chi nném ɛnyiŋ

ɛnɛ ɛbhɔŋɔ bɛkwak bo abhɛn bápú bo Israɛl. Kristo achí amɛm batɨ yɛka, nɛ bǎkway bɛbhaka ntɨ bɛ chɔŋ mǎnyiɛ kɛném ɛki nɛ yi. 28 Kristo érɛ kɛ séghàti bho mɛnyiŋ ěti yi. Ndu sékʉ̀ nɔ, séyà batú yěntiki mmu ěti mɛnyiŋ ɛbhɛn bábhíkí bhɔŋ bɛkʉ nɛ sétɔ̀ŋ bo mɛnyiŋ ɛbhɛn bɔ bábhɔ́ŋɔ́ bɛkʉ. Sésèmti bhɔ, nɛ sétɔ̀ŋ nɛ nɛriŋíndak nɛnkɛm bé sénkwáy bɛkʉ yěntiki mmu wap ánkwáy ndŭ yěntiki mbi, mbɔ mmu anɛ ábháré mmʉɛt nɛ Kristo, ndŭ mpok anɛ séte bɛsí Mandɛm nɛ yi. 29 Ɛti yɔ kɛ nchí fyɛ bɛtaŋ bɛkʉ bɛtik, ndɛp nɔkɔ mmʉɛt nɛ bɛtaŋ mɛnkɛm ɛbhɛn Kristo áchyè mɛ.

2

Pɔ̌l ănù ěti bakwɔ́ bho Kristo ankɛm

1 Nchí yaŋ mǎndiŋɨ ɛnyŭ nchí nu tontó ěti nkwɔ Kristo anɛ Laodísia nɛ ěti bakwɔ́ bho bachak ankɛm, abhɛn bábhíkíre ghɔ mɛ. 2 Nchí yaŋ bɛfyɛ bhe ntɨ, ndŭ bǎgwɔ́ré mmʉɛt nɛ batɨ ndu ɛkɔŋ. Nchí yaŋ bɛ be mankɛm nɛ bhɔ mǎnjwimɛm sayri ndŭ ɛnyiŋ ɛnɛ Mandɛm ákʉ́ séríŋí ěti Kristo, bɛ mǎndiŋɨ mɛnyiŋ ěti Kristo ɛbhɛn bɛchi bhésé bhésé nɛ békʉ̀ mǎmbɔŋ bɛyǎ áfɔ̀k ndŭ bákòŋɔ mbi ywi. 3 Yí kɛ ánènɛ mbi bɛ sémbák bariŋíndak nɛ bɛ séndíŋí mɛnyiŋ. Nɛriŋíndak ɛnɛn néri nɛcha. 4 Nchí ghati bhe mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛ yĕ mmu ákɛ́ sɔt sérwɔrényu ándwɔ bhe ěti mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛyiŋɨ Kristo, bɛ mǎnɛm ɛbhi. 5 Yĕndu mpú awu, ntɨ ɛna nɛchi nɛ bhe mpoknkɛm. Nkɔŋ bɛghok bɛ bǎkʉ̀ mɛnyiŋ mbɔ ɛnyu éyàŋ nɛ bɛ bǎte kpirí ndŭ nɛka ɛnɛka nɛ Kristo.

Mbák mmu abhat mmʉɛt nɛ Kristo ájwi pɔɔt

6 Tĕndu bǎsɔ́ré bɛ Yesu Kristo achi Acha, bʉ̀ré ká nɛpém ɛnɛka mbɔ ɛnyŭ yi áyàŋ. 7 Dŏ ka bapém ayɛka ambak nɛ Yesu mbɔ ɛnɔk ɛnɛ émúré bakaŋ amik, mǎnsɛnɛ ndŭ nɛka ɛnɛka nɛ yi nkúbhé mbɔ ɛnyŭ bátɔ́ŋ be, mǎnchyɛ nɔ́kɔ́ Mandɛm bɛyǎ kɛnókó.

8 Sɔt ka mpok bɛ yĕ mmu ákɛ́ sɔt nɛriŋíndak ɛnɛn bŏ mmik nɛ sérwɔrényu andwɔ be mǎmbák basɛm ntá mɛnyiŋ ɛbhɛn bɔ bátɔ̀ŋ be. Ɛnyŭ nɛriŋíndak ɛnɔ néfù chi ndŭ nkaysi bakwǎŋwaŋ nɛ ntá bɛfɔ́ŋɔ́ ɛbhɛn bɛbhɔŋɔ bɛtaŋ fá amik, népú fu ntá Kristo. 9 Diŋí ká bɛ yěntiki ɛnyŭ mmu Mandɛm achi, ɛnyuyɔ kɛ Kristo achi. 10 Ndŭ bǎbháré mmʉɛt nɛ yi, bǎjwi pɔɔt. Yi kɛ ábhɔ́ŋɔ́ bɛtaŋ amfǎy mɛnyŭ bɛfɔ́ŋɔ́ mɛnkɛm. 11 Ndŭ bǎchémé mmʉɛt nɛ Kristo, aférɛ́ ɛbéptí ɛpiŋ amɛm batɨ yɛka. Ɛyɔ chí ɛriŋ bɛtɔŋ bɛ bǎchi bŏbhi. Puyĕ chi ɛriŋ ɛnɛ mmu afyɛ́ amʉɛt mpok báyaŋ bɛsyɛp yi mbɔ ɛnyŭ bo Israɛl bákʉ mpoknkɛm. Chí Kristo kɛ afyɛ́ ɛriŋ ɛyi amɛm batɨ ayɛka. 12 Mpok bájwítí bhe, bábhémɛ be nɛ Kristo. Bĕ nkwɔ bǎpɛtnsɛm ndŭ nɛpém nɛ yi mpok yi apɛtnsɛm ndŭ nɛpém. Ɛfákári nɔ mbɔnyunɛ bǎsikɨ nyaka ntɨ ndŭ bɛtaŋ Mandɛm mmu ákʉ́ Kristo apɛtnsɛm ndu nɛpém. 13 Bǎchi nyaka chi bawú ěti bɛbʉ́ ɛbhɛka mbɔnyunɛ bábhíkíre fyɛ nyaka be ɛriŋ amʉɛt bɛtɔŋ bɛ bǎchi bo Mandɛm. Kɛ achyé bhe nɛpém nɛkɔ nɛ Kristo ndu áfóŋórí bɛbʉ́ ɛbhɛsɛ mɛnkɛm. 14 Sékwɛn nyaka manyé bɛsí Mandɛm ndu sébhíkí kʉ mbɔ ɛnyŭ yi áyàŋ. Kɛ adákáti ɛkati manyé bɛbʉ́ ɛbhɛsɛ, nɛ ébhak mbɔ bɛ ábáy nyaka bhɔ anti Yesu, nɛ bágó yi ndŭ ɛkotákáti nɛ bhɔ. 15 Afɔ́ŋɔ́ bɛtaŋ ntá bɛfɔ́ŋɔ́ ɛbhɛn bébhɔ́ŋɔ́ bɛtaŋ fá amik, akʉ bɛ bɔ́ bɛ́kɛ́ bhɔŋ kɛnókó bɛsí bho ndŭ ású bhɔ́ amik. Atɔ́ŋ bhɔ mbɔ batɛmé nɛnu abhɛn bákémé ɛbhĭnɛnu. Ɛbhĭ nɛnu ɛyɔ ɛbhak nɛwú Yesu ndŭ ɛkotákáti. Asɔt awɔnɛm amfǎy bɛfɔ́ŋɔ́ ɛbhɔ ɛnyuyɔ bɛfʉɛt ndŭ nɛwú Kristo ndŭ ɛkotákáti.

16 Ndu ɛchi yĕ nɔ, bǎké rɔ bɛ yĕ mmu ánji be bɛ bɛkwɛ́né béchí nɛ bhe ěti mɛnyŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn mǎnyìɛ nɛ ɛbhɛn mǎnyù. Nɛ bǎké rɔ bɛ mmu ampuri bhe mǎnkoŋɔ bɛbhé ěti bɛpǎ mmyɛ́, * nɛ ɛpǎ ntaŋ akɔ, nɛ ěti ɛpǎ nywɔbhé nɛywĕmʉɛt. 17 Bɛbhé ɛbhɔ mɛnkɛm bɛchi chi mbɔ ndíkándi mɛnyiŋ ɛbhɛn Mandɛm ábhúré nyaka bɛ bétwɔ chɔŋ. Mbŏŋ ɛnyiŋ ɛnɛ ɛchi ansɛm ndíkándi wu ankɛm chi Kristo yímbɔŋ. 18 Bǎké rɔ yĕ mmu ándém bɛ bǎbhíkí kway, ansɛt nkwɛrɛ bɛ bǎbhɔŋ bɛbhɔŋ ɛnyŭ nɛsɛptímʉɛt ɛnɛn népú tetɛp, nɛ bɛ bǎbhɔŋ bɛchyɛ kɛnókó ntá bɔángɛl. Bŏbhɔ bápà bɛ Mandɛm ătɔ̀ŋ bhɔ mɛnyiŋ ndŭ kɛnó amík anti fúú, nɛ báyòŋ mmʉɛt ndéndɛm. Nkaysi yap achí chí anɛ bŏ mmik. 19 Ɛkʉ bɔ bábhíkí pɛrɛ bhat mmʉɛt nɛ Kristo, mŭnti wap. Yí kɛ achi mbɔ ntí nɛ bŏnkwɔ bachi mbɔ mmʉɛt ɛyi. Básɔ̀t bɛtaŋ ɛbhap mɛnkɛm chi ntá yi nɛ ǎkù bɔ mánchɛm mmʉɛt ndŭ nkwɔ amɔt mbɔ ɛnyŭ bariŋ ákɛm byoŋómʉɛt. Bágò yɛ ndŭ mbi Mandɛm mbɔ ɛnyŭ yi áyàŋ.

Bégu nɛ bɛbhak nɛpém nɛ Kristo

20 Bǎgú nɛ Kristo, nɛ Mandɛm aférɛ́ bhe antɛn bɛfɔ́ŋɔ́ ɛbhɛn bɛbhɔŋɔ bɛtaŋ fá amik. Ndu échí nɔ, ndaká yi bǎchi mbɔ bŏ mmik? Ndaká yí bǎbhʉɛt bɛkoŋɔ bɛbhé bŏ mmik, mbɔ ɛbhɛn bérèm bɛ, 21 “Bǎké kém ɛnyiŋ ɛyɔ nɛ awɔ. Yĕ chi bɛghokoti, bǎké ghokoti ɛnyŭ nɛnyíɛ ɛnɔ. Yĕ bɛtɔk, bǎké tɔk ɛnyŭ ɛnyiŋ ɛyɔ.” 22 Mɛnyŭ bɛbhé ɛbhɔ béfʉɛrɛ fʉɛt. Mɛnyŭ bɛbhé ɛbhɔ béfù chi ntá bŏ mmik nɛ ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɔ bátɔ̀ŋ. 23 Béyíŋɨ bɛbhé ɛbhɔ, mmu ǎkway bɛkaysi bɛ béchyɛ nɛriŋíndak mbɔnyunɛ bo abhɛn báfyè bhɔ bátè kpirí bɛ mmu abhɔŋ bɛfyɛ mmʉɛt ndŭ mɛnyiŋ Mandɛm ɛbhɔ, nɛ bárèm bɛ mmu abhɔŋ

* **2:16** Bɛpǎ mmyɛ́: Annual festivities.

bɛsɛpti mmʉɛt amik, nɛ bɛ mmu abhɔŋ bɛchyɛ mmʉɛt yi bɛyă ɛsɔŋɔri. Bɛbhe ɛbhɛn bɛchi chi ndéndɛm. Bépú kway bɛkwak mmu ambɔŋ bɛtaŋ ndu bɛkɛm mmʉɛt bɛ áké koŋɔ bɛbéptí mɛnyiŋ ɛbhɛn mmʉɛt ɛyi áyàŋ yi ankʉ.

3

Nɛbhʉɛt anɛ mmu abhɔŋɔ bɛbhʉrɛ nti ɛni

1 Tĕndu Mandɛm ákʉ́ băfú ndŭ nɛwú bápɛtnsɛm ndŭ nɛpém nɛkɔ nɛ Kristo, bʉré ká nti ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi amfay, ɛbhak ɛnɛ Kristo áchɔ́kɔ́ ndŭ nɛbhʉɛt kɛnókó, ɛbhe awɔ́nɛm Mandɛm. 2 Bʉré ka nkaysi chi ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi amfay, puyĕ ndŭ ɛbhɛn bɛchi fá amik. 3 Ɛchi mbɔ bɛ băgu mpok anɛ Yesu ágú. Nénɛ, nɛpém nɛkɔ ɛnɛka nɛchi bhésé bhésé awó Kristo ndŭ nɛbhʉɛt anɛ yi achi nɛ Mandɛm. 4 Nɛ mpok Kristo mmu achi nɛpém ɛnɛsɛ ábhèsi, chɔŋ be nkwɔ măмbesi nɛ yi nɛ măмbɔŋ ákóré ndu kɛném ɛki.

Dŏ ká ɛsɨ́ nɛpém ɛnɛka, măнsɔt ɛnɛn nɛkɔ

5 Sŏ yé ka amó măмféré ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn béyìŋɨ nɛpém nɛsɨ́ ɛnɛka. Nɔ chi ɛpúsí, nɛ yĕ chí bɛpŏ baraká kɛbhʉrɛ, nɛ méŋwáka ndŭ baraká kɛbhʉrɛ, nɛ nkaysi bɛkʉ bɛbú, nɛ yĕchi bɛfyɛ amík ndŭ mɛnyiŋ bo bachak mbɔnyunɛ bɛfyɛ amík ndŭ mɛnyiŋ chi bɛsɔt bhɔ mbɔ bɔmandɛm mmik. 6 Ɛti barak abʉ́abʉ yɔ kɛ Mandɛm ăbè chɔŋ nti, antɛmsi bho. 7 Ndŭ mpok anɛ áfʉéré ansɛm, băkʉ nyaka mɛnyiŋ ɛbhɛn mpok bachi ndŭ ɛsɨ́ nɛpém ɛnɛka. 8 Kɛ nénɛ, băké bhɔŋ yĕnyiŋ bɛkʉ nɛ mɛnyiŋ mbɔ bɛbĕnti, nɛ ɛchokonti, nɛ nkaysi bɛkʉ bati bɛbú, nɛ bɛchɔŋti manyén bati, nɛ ɛyɔŋ ɛbúbʉ ɛkɛ fu be anyu. 9 Băké sénse ntá bati tĕndu mănáŋ bărɔ ɛsɨ́ nɛpém ɛnɛka nɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn nɔ nétò nyaka be măнkʉ nɔkɔ, 10 nɛ bărɔbhɛ koŋɔ chi ɛpiŋ ɛkɔ. Băyíbhírí bărɔp bŏ bakɔ nɛ băyïbhiri măndɔkɔ nɔkɔ chi ambɨ măndɔbhɛ nɔkɔ mbɔ Mandɛm. Yi kɛ ágнókó bhe mbɔ bŏ bakɔ bɛ măndiŋɨ yĕntiki ɛnyiŋ ĕti yi. 11 Ndŭ nɛpém nɛkɔ ɛnɛn, yĕ mmu achi chi mmu Israɛl yĕ mmu ɛtɔk ɛchak, yĕ básyɛp mmu yĕ bábhíkí syɛp, yĕ chi mmu anɛ amík ánéné yi yĕ chi anɛ achi nyabhi, yĕ chi nsɛm yɛ chi mŏmik, mankɛm báchí ɛnyumɔt. Nném ɛnyiŋ chi Kristo nɛ yi achi amɛm bati bŏbhi mankɛm. 12 Mandɛm ayap be bɛ măмbak bŏbhi, băchi nyáŋá, nɛ akɔŋ be tontó. Ndu ɛchi nɔ, băbhɔŋ bɛghɔ bati ntínso, măntɔŋ bɔ bɛrĭ́nti nɛ nɛsɛptʉ̈mʉɛt, nɛ ɛpiŋ bɛsɔt mɛnyiŋ pɛtii, nɛ ɛkébhénti. 13 Bóŋ ká ɛkébhénti nɛ bati, măndɔk ambɨ bɛfoŋɔri bati, yĕ émbak chi bɛ bákʉ măмbenti. Băbhɔŋ bɛfoŋɔri bati nkúbhé mbɔ ɛnyu Acha ywɛsɛ áfóŋórí bhe. 14 Nɛ nném ɛnyiŋ ɛnɛ ɛcha ɛbhɛn mɛnkɛm ɛnɛ băbhóŋó bɛtɔŋ bati chi bɛkɔŋ bhɔ. Ɛkɔŋ égwɔ̀t mɛnyiŋ mɛnkɛm ndŭ nsoŋ amɔt. 15 Dŏ ká kpák anɛ Kristo áchyè ántóŋ be ɛnyŭ băbhɔŋɔ bɛkʉ mɛnyiŋ tĕndu Mandɛm ábhíŋɨ́ be bɛ măмbak ndu mmʉɛt amɔt, nɛ bɛ kpák ambak nɛ bhe. Nɛ băbhɔŋ bɛkaka Mandɛm ĕti mɛnyiŋ ɛbhɛn yi ákù. 16 Dŏ ká Ɛyɔŋ Kristo émbɔŋ bɛtaŋ amɛm bati ayɛka. Tóŋ nókó ká bati ɛkɔŋ ɛyɔ, măнchyɛ nɔkɔ bhɔ maniɛ́, nɛ bɛyă nɛriŋíndak. Kwáy nókó ka bakwáy anɛ áfù ndu Ɛkáti Bakway ɛnɛ ɛchi amɛm Ɛkáti Mandɛm, nɛ bakwáy Mandɛm achak, nɛ bakwáy anɛ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ afyé be anti. Kwáy nókó ka yɔ nɛ bakak ntá Mandɛm amɛm bati yɛka. 17 Nɛ yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ băkù, nɛ ɛné bărèm, măнkʉ yɔ ndu nnyén Yesu Acha, măмfʉɛt ntá yi măнchyɛ nɔkɔ bakak ntá Ɛta Mandɛm.

Ɛnyŭ bo Kristo bábhóŋó bɛbhak nɛ bati

18 Bĕ baghɔré nɛ maném, sɛptí nókó ka mmʉɛt ntá maném abhɛka ndŭ yĕntiki ɛnyiŋ mbɔnyunɛ ɛyɔ kɛ ɛri bɛsí Yesu Kristo Acha.

19 Maném, kɔŋ ka baghɔré bhɛka, nɛ băké bhak bɛbebɛbe nɛ bhɔ.

20 Bɔ, ghók nókó ka bachi nɛ manɔ bhɛka ndŭ yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ bághàti be măнkʉ, mbɔnyunɛ ɛyɔ échyè Yesu Acha maŋák.

21 Bachĭ-bhɔ, băké kʉ ɛnyiŋ ɛnɛ ékù bŏbhɛka mambe nti. Mbák măнkʉ nɔ, bákway bɛfɛrɛ amɔ.

22 Basɛm, ghók nókó ka bachi bhɛka abhɛn fá amik ndŭ yĕntiki ɛnyiŋ. Băké kʉ nɔ chi ndiɛrɛ mpok anɛ amík ayap achi be amʉɛt, mbɔ bo abhɛn báyàŋ chi bɛchyɛ bhɔ maŋák. Ghók ká bhɔ nɛ bati ayɛka ankɛm mbɔnyunɛ băchyè Mandɛm kɛnókó. 23 Yĕntiki bɛtik ɛbhɛn báchyé bhe, kʉ ka bhɔ nɛ bati ayɛka ankɛm tĕndu bărinɨ bɛ bátòk nɔ chi Yesu Acha, puyĕ nkwă. 24 Bărinɨ bɛ chɔŋ măмbɔŋ akap anɛ Yesu Acha ábhúré ntá bŏbhi. Chi Kristo Acha kɛ bátòk nɔ! 25 Dók ká ambɨ bɛkʉ nɔ mbɔnyunɛ yĕagha anɛ ákù bɛbú ăbhɔŋ nsáy ndŭ bɛbú bhi, nɛ Mandɛm ătaŋ bo kɛtóŋ kérĭ́ŋámík.

4

1 Bĕ abhɛn băbhóŋó basɛm, kém ká bhɔ ɛrĭ́rĭ́ nɛ ɛnyu ɛnɛ ɛchi chak. Bărinɨ bɛ be nkwɔ băbhɔŋ mmu anɛ ábhóŋó be amfay.

Mɛnyiŋ bɛchak ɛbhɛn băbhɔŋɔ bɛkʉ

2 Tĕ ka kákátí ndŭ nɛnikímʉɛt, măмbak pĕ, nɛ măнkaka nɔkɔ Mandɛm. 3 Nik nɔkɔ ka mmʉɛt ĕti yɛsɛ nkwɔ bɛ Mandɛm ánéné bhɛsɛ mbi ndu bɛghati bho kpoŋɔroŋ Mbok Ndíndí́ ĕti Kristo anɛ achi bhésé bhésé. Chi ĕti méghàti bho yɔ kɛ nchí ɛkɛrékɛnɔŋ. 4 Nik nɔkɔ ka mmʉɛt bɛ ngátí bho yɔ mbɔ ɛnyŭ mbóŋó bɛkʉ, ɛnyu ɛnɛ bághòk mánjwimɛm.

5 Ɛkaká nɛkɔ ɛyɛka ɛbhɔŋ bɛtɔŋ bɛ bachi bariŋíndak bɛsí bo abhɛn bábhíkí riŋɨ Mandɛm, nɛ băké chɔŋti yĕntiki mpok anɛ

bǎbhɔŋɔ mbi bɛghati bɔ Mbok Ndɪ́ndɪ́.
6 Ɛyɔŋɔ́nyu ɛyɛka ɛbhɔŋ bɛbhak ɛnɛ́ échyè bo
maŋák, émbak mbɔ ɛnɛ́ mmu anɛ afyɛ́ ngaŋ
anyu bɛ măndɪ́ŋɪ́ ɛnyŭ bǎbhɔ́ŋɔ́ békémɛ bo
abhɛn bábhèp be mɛnyɪŋ.

Bakak amɛn ngwɛnti

7 Chɔŋ Tɪkɪ́kɔs ángati bhe yĕntɪkɪ ɛnyɪŋ ĕti
ya. Achí manɔ nɛ ntɪ mŭnkwɔ anɛ nkɔ́ŋ
tontó. Ꜧkù bɛtɪk nɛ ntɪ nɛmɔt nɛ ătok Acha
nɛ mɛ. 8 Ɛ̆ti yɔ kɛ ntó yi ntá yɛka bɛ ankʉ
măndɪŋɪ ɛnyu sɛchi, nɛ bɛ ámfyɛ́ be ntɪ.
9 Ꜧtwɔ̀ awu nɛ Ɔnésimɔs, mmŭ ywɛka amɔt.
Ɔnésimɔs achi mmu tɛtɛp nɛ manɔ anɛ sékɔ́ŋɔ́
tontó. Chɔŋ bɔ mángati bhe yĕntɪkɪ ɛnyɪŋ ɛnɛ
éfákárí fá.

10 Arístakɔs mmu achi fá ɛkɛrɛ́kɛnɔŋ nɛ mɛ
ătò be bakak. Mbák Mák manɔ Banábas
mmu ngátí bhe mɛnyɪŋ ĕti yi ántwɔ́ awu, sɔt
ka yí nɛ amó apay. 11 Nɛ Jísɔs anɛ bábhɪŋɪ bɛ
Jóstɔs ătò bhe bakak nkwɔ. Ndɪɛrɛ bo Israɛl
abhɛn bati arat kɛ bachi batɪ bakŭ bɛtɪk
nɛ mɛ ndú bɛkʉ bo mándɪ́ŋɪ́ ɛnyu Mandɛm
abhak nɛ bho mbɔ Mfɔ wap. Bó mankɛm
báchyè mɛ nɛpɔptĭntɪ́ tontó. 12 Ɛpáfras nkwɔ
ătò be bakak. Achi mmŭ ywɛka amɔt nɛ
mŭbɛtok Yesu Kristo. Anɪkmʉɛt ĕti yɛka
nɛ ntɪ ɛni nɛnkɛm mpoknkɛm bɛ mănsɛnɛ
ndŭ mbi Mandɛm, nɛ bɛ măndɪŋɪ sayri
yĕntɪkɪ ɛnyɪŋ ɛnɛ Mandɛm áyàŋ mănkʉ.
13 Nchí ntísɪɛ Ɛpáfras bɛ ákú tontó ĕti yɛka
nɛ bŏnkwɔ Laodísia, nɛ abhɛn Hɪɛrapolis.
14 Lukas, ngaŋ anɛ sékɔ́ŋɔ́ tontó, nɛ Démas
bátò be bakak. 15 Kaká ká bŏnkwɔ abhɛn
ɛtɔk Laodisia, nɛ Nímfa, nɛ ɛka bŏnkwɔ
abhɛn báchèm ɛkɛt ɛyi. 16 Mănáŋ mămpay
ɛkáti ɛnɛ ndŭ nkwɔ ywɛka, kʉ ká mámpay yɔ
ntá nkwó Laodísia nkwɔ. Pay ká nkwɔ ɛkáti
ɛnɛ́ ntó ntá nkwó ɛtɔk Laodísia mpok anɛ bɔ
bátó yɔ ntá yɛka. 17 Nɛ ghati ká Akípɔs bɛ,
“Ghɔ bɛ ɔnáŋá bɛtɪk ɛbhɛn Yesu Acha achyɛ
wɔ.” 18 Mɛ Pŏl nchí sɪŋ bakak amɛn nɛ awó
awa mɛmbɔŋ. Tɪk ka bé nchí ɛkɛrɛ́kɛnɔŋ.
Mandɛm antɔŋ be bɛrĭndu.

Ɛkáti Pɔ̌l ɛné mbɨ ntá Nkwɔ Tɛsalónika

1 Mɛ Pɔ̌l kɛ̌ nchí síŋ ɛkáti ɛnɛ ntá yɛka nkwɔ Yesu abhɛn Tɛsalónika. Nchí siŋ ntá yɛka bɔ̌ Mandɛm mmu achi Ɛtayɛsɛ nɛ be bho bɛ̈bháré mmʉɛt nɛ Yesu Kristo Acha. Nchí fá nɛ Sáilas nɛ Tímɔti. Mandɛm antɔ́ŋ be bɛrɨ̌ndu, anchyɛ bhe kpák.

Nɛka ɛnén bo Tɛsalónika

2 Séchyɛ̀ bakak ntá Mandɛm mpoknkɛm ěti yɛka mankɛm nɛ séfyɛ̀ bhé ndʉ̌ nɛnikímʉɛt ɛnɛsé mpoknkɛm. 3 Ɛchí ɛnyu ɛyɔ mbɔnyunɛ bɛsí Mandɛm Ɛtayɛsɛ, sépú ghɔkɔntik bɛtik ɛbhɛn bɛ̈kʉ̀ ndʉ̌ bɛ̈bhɔŋɔ nɛka nɛ Yesu, nɛ ɛnyʉ̌ bɛ̈dɛ́né mmʉɛt ndʉ̌ bɛtik ɛbhɛka ěti ɛkɔŋ, nɛ ɛnyʉ̌ bɛ̈te kpirí ndʉ̌ nɛbhakántí ɛnɛka nɛ Yesu Kristo Acha. 4 Bɔ̌ma, sérɨŋɨ́ bé Mandɛm akɔŋ be nɛ ayap be 5 tɛ̌ndu Mbok Ndíndí anɛ séghàti bho abhiki twɔ nyaka ntá yɛka chí ndʉ̌ ɛyɔŋɔ́nyu yɔyɔ, kɛ ndʉ̌ bɛtaŋ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ nkwɔ. Nɛ bɛ̈rɨŋɨ nyaka bɛ yɔ achi tɛtɛp. Mpok séchí awu nɛ bhe, bɛ̈rɨŋɨ nyaka ɛnyʉ̌ ɛkakánɛkɔ ɛyɛsɛ ɛchi. Sébhʉ̀rɛ nyaka mmʉɛt ɛyɛsɛ ɛnyu ɛyɔ ndu bɛkwak bhe! 6 Nɛ bɛ̈kóŋɔ ɛkakánɛkɔ ɛyɛsɛ nɛ ɛkakánɛkɔ Yesu Kristo Acha. Yɛ̈ndu bɛ̈ghɔ̀ nyaka bɛyɛ̆ ɛsɔŋɔri, bɛ̈sípti Ɛyɔŋ Mandɛm nɛ maŋák amɛn Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ áchyɛ̀. 7 Ɛkʉ bɛ̈róp ɛriŋ ɛné bakoŋɔ Yesu mankɛm atú Masidónia nɛ Akáiya máŋɔ̀kɔ. 8 Nɛ Ɛyɔŋ Mandɛm étàka atú Masidónia nɛ atú Akáiya ěti mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛ̈kʉ́, kɛ ébhíkí may nɔ. Mbok nɛka ɛnɛka nɛ Mandɛm akɔ mbankɛm, ɛnyu ɛnɛ sɛbhiki bhɔŋ yɛ̈nyiŋ bɛrɛm ndu bɛtɔŋ ɛnyʉ̌ mănoko. 9 Bó babhɔŋ bárèm ɛnyʉ̌ básóré bhɛsɛ mpok sétwɔ́ awu ntá yɛka nɛ ɛnyʉ̌ bɛ̈tiknsɛm ntá bɔmandɛm nsé bɛ̈róbhɛ chyɛ kɛnókó chi ntá Mandɛm. Yi aywɨnti kɛ achi Mandɛm anɛ tɛtɛp nɛ yi kɛ áchyɛ̀ nɛpém. 10 Bɔ́ bhɔ bárɨ́ŋɨ́ nkwɔ bɛ mănòŋ Mmɔ Mandɛm ámfú amfay antwɔ. Nɔ chi, Yesu mmu Mandɛm ákʉ́ nyaka áfú ndʉ̌ nɛwú apɛtnsɛm ndʉ̌ nɛpém. Yí wu kɛ ápèmɛ bhɛsɛ mpok Mandɛm átàŋ bo ndu ábè nti nɛ bhɔ ěti bɛbʉ́ bhap.

2

Bɛtiki Pɔ̌l ákʉ́ ɛtɔk Tɛsalónika

1 Bɔ̌ma, bɛ̈bhɔŋ bɛrɨŋɨ bɛ nɛtwɔ́ anɛ sétwɔ́ awu bɛghɔ bhe ápú nyaka ndéndɛm. 2 Yɛ̈ndu mánáŋ báchyé nyaka bhɛsɛ bɛyɛ̆ ɛsɔŋɔri nɛ ntíánwɔ́p ɛtɔk Fílipi mbɔ ɛnyu bɛ̈rɨŋɨ, Mandɛm ywɛsɛ afyé bhɛsɛ nti bɛ séntwɔ́ séngátí bhe Mbok Ndíndí anɛ áfú ntá yi yɛ̈ndu bɛyɛ̆ bo mánù nyaka tontó bɛchyɛt bhɛsɛ mbi. 3 Bɛ̈ké ghɔkɔntik bé ɛnyiŋ ɛné ségháti bhe échí tɛtɛp nɛ yɛ̆ bɛkwénɛ́ bɛpu aré. Sébhíkí bhóŋ nkaysi bérwɔ́ yɛ̆ mmu. 4 Ɛnyiŋ ɛnɛ sékʉ̀ chi bɛ, tɛ̌ndu Mandɛm áyíŋí ághó bɛ sékwɛ̈y bo abhɛn yi afyé Mbok Ndíndí amɔ́, nɔ kɛ séghàti bho yɔ. Nɛ puyɛ̆ chi bɛ bo mámbóŋ maŋák nɛ bhɛsɛ, kɛ chí bé Mandɛm mmu áyìŋɨ bɛghɔ ɛnyʉ̌ bati ayɛsɛ achi amɛm, ámbóŋ maŋák nɛ bhɛsɛ. 5 Bɛ̈rɨŋɨ nkwɔ bɛ mpok séchí nɛ bhe sébhíkí sɔt sérwɔrénu bɛkʉ mămbóŋ maŋák. Nɛ mbɔŋ Mandɛm achi ntísiɛ bɛ sépú ghati nyaka bhe Mbok Ndíndí chí nɛ nkaysi bɛbhɔŋ nsáy anɛ áfù ntá yɛka. 6 Nɛ sépú kʉ nyaka yɛ̈nyiŋ bé yɛ̆ chi be, yɛ chi bo báchak, mánkaka bhɛsɛ. Sékwáy nyaka bɛbhɛp be mɛnyiŋ mbɔ bɔ̈nto Kristo. 7 Kɛ sékópti bhe mbɔ ɛnyʉ̌ nnɔ ákèm bɔ̈bhi. 8 Sékɔŋ be tontó, kpát ékʉ́ séká bɛ sɛbhɔŋ bɛchyɛ be, puyɛ̆ chí ndiɛrɛ Mbok Ndíndí anɛ áfú ntá Mandɛm, kɛ yɛ chi mmʉɛt ɛyɛsɛ nkwɔ ndʉ̌ bɛ̈chí bhɛsɛ anti tontó. 9 Bɔ̌ma, bɛ̈bhíkí ghɔkɔntik ndu sére kʉ bɛtik, sémkpɔt nɔkɔ nsɔ́ŋti bɛti nɛ ngósí mpok séchí awu nɛ bhe. Sékʉ̀ nyaka bɛtik ɛnyu yɔ bɛ sémbóŋ mɛnyiŋ ɛbhɛn béchébhé bhɛsɛ. Sébhíkí yaŋ nyaka bɛbhak ntu ntá yɛka mpok séghàti bhe Mbok Ndíndí anɛ áfú ntá Mandɛm. 10 Bɛ̈chi batísiɛ bhɛsɛ. Mandɛm nkwɔ achi ntísiɛ bɛ nɛpém ɛnɛsé nɛnti ɛnɛka bakoŋɔ Yesu nɛchí nyáká nyáŋá nɛ chak nɛ nékɛ bhɔŋ bɛkwénɛ́ bɛsí Mandɛm. 11 Bɛ̈rɨŋɨ ɛnyu sékɛ̀m nyaka yɛ̈ntiki mmu ywɛka mbɔ ɛnyʉ̌ chi bhɔ ákèm bɔ̈bhi. 12 Séfyɛ̀ nyaka bhe nti nɛ sékpèmɛ nyaka bhe bɛ nɛpém ɛnɛka nénchyɛ Mandɛm maŋák. Yí kɛ ábhíŋí bhe bɛ mămbak bo abhɛn yi achi Mfɔ wap nɛ bɛ mămbák ndu kɛném ɛki nɛ yi.

13 Nɛ nkwɔ sékàka Mandɛm mpoknkɛm mbɔnyunɛ mpok ségháti bhe Ɛyɔŋ ɛyi, bɛ̈bhíkí sɔt yó mbɔ ɛyɔŋ ɛnɛ nkwɛ̆. Bɛ̈sót bɛ tɛtɛp chi Ɛyɔŋ Mandɛm ɛné ékʉ̀ bɛtik amɛm bati yɛka, be bho mánóko. 14 Bɔ̌ma, bɛ̈rɔp bo abhɛn mănɔkɔ ɛkakánɛkɔ ɛné bɔ̈nkwɔ Mandɛm abhɛn atú Judéya. Bɛ̈bháré mmʉɛt nɛ Yesu Kristo mbɔnyunɛ bɛ̈ghɔ̆ ɛsɔŋɔri amɔ bati bo ɛtɔk ɛyɛka nkúbhé mbɔ ɛnyʉ̌ bo Israɛl báchyé nyaka bhɔ ɛsɔŋɔri atú Judéya. 15 Bo Israɛl bhɔ kɛ báwáy nyaka Yesu Acha nɛ barɛmé kɛpǐnti Mandɛm nɛ bó kɛ báboko bhɛsɛ ɛtɔk. Bákʉ̀ nti némbé Mandɛm. Bachi bɔ̈mpap ntá yɛ̈ntiki mmu. 16 Bo Israɛl bhɔ báchɛ̀t bhɛsɛ mbi bɛ sɛkɛ ghati bo abhɛn bápú bo Israɛl Mbok Ndíndí Mandɛm ámpémé bhɔ. Bákʉ́ bɛbʉ́ kpát mánáŋá. Kɛ bákʉ́ kpát bɛbɛ̈nti Mandɛm bɛchi nɛ bhɔ.

Pɔ̌l abhɔŋ nti bɛrɔŋ Tɛsalónika

17 Bɔ̌ma, yɛ̈ndu bákʉ́ sérɔ́ nyaka bhe ndu mómbiŋí mpok, bati yɛsɛ ábhʉ́ét nyaka nɛ bhe, nɛ ékʉ́ ɛkwak bɛpɛt bɛghɔ bhe bɛsí nɛ bɛsi ére yá éndɔk nɔkɔ chi ambɨ nɛ sɛre nu

bɛghɔ bhe. 18 Séyàŋ nyaka bétwɔ awu ntá yɛka. Mɛmbɔŋ Pɔ̌l, mmó bétwɔ awu ndɔŋ nɛ ndɔŋ, kɛ Satan achét bhɛsɛ mbi. 19 Pú sébháká ntɨ chi nɛ bhe? Pú be kɛ̌ báchyè bhɛsɛ maŋák-á? Pú be kɛ̌ bǎkʉ̀ séndɛp chɔŋ awó antɨ bɛsí Yesu Acha ywɛsɛ ndʉ̌ nywɔp ɛnɛn yi apɛtnsɛm, bɛ sékʉ bɛtik ɛbhɛsé sayri? 20 Tɛtɛp, be kɛ bǎkʉ sédèp awó antɨ, nɛ be kɛ báchyè bhɛsɛ bɛyǎ maŋák.

3

1 Séchókó kpát, sékɛ pɛrɛ kwáy bɛkɛpnti, séka bɛrɔp ansɛm ndu ɛtɔk Atɛns, 2 sétó mómayɛsɛ Tímɔti ntá yɛká. Yí achí ntɨ nkʉbɛtik Mandɛm ndu bégháti bho Mbok Ndíndɨ́ ɛ̌ti Kristo. Sétó yi bɛ ámfyɛ bhe ntɨ, ankʉ mǎnté kpirí ndʉ̌ nɛka ɛnɛka, 3 bɛ yɛ̌ mmu ywɛka amɔt ákɛ́ kwɛn ansɛm ɛ̌ti bɛsɔŋɔri ɛbhɛn. Bɛ̌ babhɔŋ bǎriŋɨ bɛ, bɛkɔŋɔ nkaysi Mandɛm, bɛsɔŋɔri ɛbhɛn bébhóŋɔ́ bétéméri bhɛsɛ. 4 Mpok séchí nyaka nɛ bhe, séghàti nyaka be ambɨ ambɨ bɛ chɔŋ sémbɔŋ bɛsɔŋɔri, nkúbhé mbɔ ɛnyʉ́ éfákárí, nɛ bǎriŋɨ ɛnyu ɛyɔ. 5 Ɛ̌ti yɔ, mpok mbíkɨ́ pɛrɛ kway békɛpnti, ntó Tímɔti bɛ ántwɔ́, ángɔ́ mbák babhʉɛ́t bésíkɨ ntɨ nɛ Kristo. Mbɔ̌ŋ nyaka bɛcháy bɛ ngufú Satan mmu ámɔ̀ bo ndu bɛkʉ bɔ báképɛrɛ noko Yesu, abhɔŋ mbi nɛ bhe nɛ bɛtik ɛbhɛsɛ mɛnkɛm bɛrɔŋ ndéndɛm.

6 Kɛ Tímɔti anáŋ áfʉ̌ awu apɛtnsɛm fá, nɛ ɛrítí ntó bɛ bǎtaŋ ndʉ̌ nɛsikínti ɛnɛka nɛ Kristo nɛ ndʉ̌ ɛkɔŋ ɛnɛ bǎbhóŋɔ́ nɛ bati. Nɛ aghátí bhɛsɛ bɛ bǎkàysi bhɛsɛ nɛ maŋák mpoknkɛm nɛ bǎbhɔŋ ɛkwak bɛghɔ bhɛsɛ nkúbhé mbɔ ɛnyʉ́ sébhóŋɔ́ ɛkwak bɛghɔ bhe. 7 Bɔ̌ma, ɛkʉ yɛ bɛ yɛ̌ndu báchyè bhɛsé nɛnyok nɛ bɛyǎ ɛsɔŋɔri, batɨ apɔp bhɛsɛ amɛm mbɔnyunɛ bǎte kpirí ndu nɛsikínti ɛnɛka nɛ Kristo. 8 Tɛ̌ndu bǎte kpirí ndu mbi Yesu Acha, séchí sayri. 9 Ntiki ɛnyu bakak sékway bɛchyɛ Mandɛm ɛ̌ti maŋák mankɛm amɛn sébhóŋɔ́ bɛsí bhi ɛ̌ti yɛka? 10 Sénìkmʉɛt nɛ batɨ yɛsɛ ankɛm bɛti nɛ ngósí bé Mandɛm ánkwak sɛmpɛt sɛngɔ bhe bɛsí nɛ bɛsi, nɛ séntɔŋ be mɛnyiŋ ɛbhɛn bǎbhíkɨ́re riŋɨ, ndu bɛkwak mǎmbɔŋ nɛka nɛ Kristo mbɔ ɛnyʉ́ éyaŋ.

11 Sénikmʉɛt bɛ Mandɛm Ɛtayɛsɛ yímbɔŋ nɛ Yesu Kristo Acha mánkʉ sémtwɔ ntá yɛka. 12 Sénìkmʉɛt bɛ Yesu Acha ánkʉ ɛkɔŋ ɛyɛka nɛ batɨ nɛ yɛ̌ntiki mmu achak éngó éndók nókó chí ambɨ, nkúbhé mbɔ ɛkɔŋ ɛnɛ sébhóŋɔ́ ntá yɛka. 13 Sénìkmʉɛt ɛnyu ɛyɔ bɛ yi ankʉ batɨ ántáŋ be amɛm nɛ bé bǎké bhɔŋ bɛkwéné, nɛ bé mǎmbák nyáŋá bɛsí Mandɛm Ɛtayɛsɛ, kɛ mpok anɛ Yesu Kristo Acha átwɔ̀ nɛ bo Mandɛm ankway.

4

Nɛpém ɛnɛn Mandɛm akɔŋɔ

1 Bɔ̌ma, ndu bɛrɔŋ ambɨ, séghati bhe ɛnyʉ́ bǎbhóŋɔ́ bɛbhʉrɛ nɛpém ɛnɛka nkúbhé mbɔ ɛnyʉ́ bǎkʉ̀ nɔ bɛ Mandɛm ámbón maŋák nɛ bhe. Sénìk yɛ be mmʉɛt sémkpɛmɛ nɔkɔ ndu nnyén Yesu Acha bɛ mǎndɔk ambɨ bɛkʉ nɔ. 2 Bɛ̌ babhɔŋ bǎriŋɨ mɛnyiŋ ɛbhɛn séghátí nyaka bhe ndʉ̌ nnyén Yesu Acha bɛ bǎbhɔŋ békʉ. 3 Ɛnyiŋ Mandɛm áyàŋ chi bɛ mǎmbák nyáŋá, bɛ bǎké bhɔŋ yɛ̌nyiŋ bɛkʉ nɛ barak épusi. 4 Yɛ̌ntiki mmu ywɛka ankém mmʉɛt ɛyi, * ɛnyu ɛnɛ nɛpém ɛni nébhak pépép bɛsí Mandɛm, nɛ bo mámbɔŋ kɛnókó nɛ yi. 5 Bǎké ŋwaka ndʉ̌ barak épusi, kɛkém mmʉɛt mbɔ bo abhɛn babhíkɨ́ riŋɨ Mandɛm. 6 Yɛ̌ mmú ákɛ́ kʉ ntɨ bɛbʉ́ ndʉ̌ ndaká kɛbhʉrɛ ané, nɛ yɛ̌ mmu ákɛ́ nyiɛ ntɨ ébhóŋ! Diŋɨ́ ká bɛ Yesu Acha ǎkɛmɛ kémbé ntá bo abhɛn bákʉ̀ mɛnyʉ́ bɛbʉ́ ɛbhɔ mɛnkɛm nkúbhé mbɔ ɛnyʉ́ sénáŋ séghátí bhe bɛ mǎnsɔt mpok. 7 Mandɛm abhíkɨ́ bhiŋɨ bhɛsɛ chí bɛ sɛmbak bɔ̌ ɛpúsí, abhíŋɨ́ bhɛsɛ bɛ sémbak nyáŋá bɛsí bhi. 8 Yɛ̌ agha anɛ ábyàk yɛ ndak anɛ apú byak chi nkwǎ, ǎbyàk chí Mandɛm mmu áchyè bhe Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ yi.

9 Nti apú bɛsiŋ be bɛ mǎmbóŋ ɛkɔŋ nɛ batɨ̌ bakoŋɔ Yesu. Mandɛm yímbɔŋ anáŋ átóŋ be ɛnyu bǎbhóŋɔ́ bɛkɔŋ batɨ. 10 Nɛ tɛtɛp, bǎkɔŋ batɨ̌ bɔ̃nkwɔ atú Masidónia ankɛm. Kɛ bɔmá, séghàti bhe bé ɛkɔŋ ɛné bǎbhóŋɔ́ nɛ batɨ éndók nókó chi ambɨ. 11 Yɛ̌ntiki mmu ywɛka ánkʉ yɛ̌ntiki ɛnyiŋ bɛ nɛpém ɛni néké chyɛ bho ɛsɔŋɔri. Mmu áké chwe ndʉ̌ ndaká ntɨ. Nɛ yɛ̌ntiki mmu ywɛka abhɔŋ bɛkʉ bɛtik nɛ amó yi nkúbhé mbɔ ɛnyʉ́ séghátí nyaka bhe. 12 Mǎmbák ɛnyu ɛyɔ bé bo abhɛn bábhíkɨ́ noko mánchyé bhe kɛnókó nɛ bé bǎké kɔ bɛsíkɨ́.

Ɛnyiŋ ɛnɛ ébhóŋɔ́ bɛfakari nɛ báwú kɛ Yesu Acha antwɔ́

13 Bɔ̌ma, nénɛ, séyàŋ bɛkʉ bɛ bǎké rɔp amɛm ɛjuri béyíŋɨ bo abhɛn bágú bɛ bǎké di bhɔ mbɔ bo abhɛn bábhíkɨ́ bhakanti bɛ chɔŋ bawú mámpɛtnsɛm ndʉ̌ nɛpém. 14 Tɛ̌ndu sénókó bé Yesu ágú nyaka, apɛtnsɛm ndʉ̌ nɛpém, sénoko nkwɔ bɛ chɔŋ Mandɛm ankʉ bakoŋɔ Yesu abhɛn bágú mámpɛtnsɛm ndʉ̌ nɛpém mpok Yesu átwɔ. 15 Békóŋɔ ɛnyiŋ ɛnɛ mbɔŋ Yesu Acha árémé, séghàti bhe bɛ mpok Yesu Acha átwɔ́, bɛsé bho sɛchi nɛpém sépú yambɨ bétémɛri yi kɛ abhɛn bágú mántɛmɛri yi. 16 Diŋɨ́ ká bɛ chɔŋ mbɔŋ Yesu Acha amfú amfay antwɔ́ anchyɛ ɛyɔŋ nɛ bɛtaŋ. Mfɔ bɔángɛl Mandɛm andɛm nɛ ɛyɔŋ ɛtaŋataŋ, nɛ mmbá Mandɛm ankwén. Ɛmfakari yɛ bé bakoŋɔ́ Kristo abhɛn bágú mánjambɨ

* **4:4** “Bɛkɛm mmʉɛt:” Ɛkway nkwɔ bɛbhak bɛ, “Ándíŋɨ́ ndu áchɔkɔ nɛ ngɔré ywi”.

mámpɛtnsɛm ndŭ nɛpém, 17 kɛ bɛsé bho sɛchi nɛpém nɛ sébhʉ́ét ansɛm, sénko ndŭ nɛbháŋ témté nɛ bhɔ, séntɛmɛri Yesu Acha ndŭ yi ásèp. Nɛ bɛbho mpok ɛyɔ, sémbak nɛ yi mpoknkɛm. 18 Chié nókó yɛka bati nɛpɔptĭntí nɛ bɛyɔŋ ɛbhɛn.

5

Bák ká pĕ ndu mɛnoŋ Yesu Acha

1 Bŏma, ntí apú bɛsiŋ be ĕti mbŏŋ mpok anɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn bébhóŋó béfákari. 2 Băbhɔŋ bériŋi bɛ nywɔp Yesu Acha átwɔ̀ nébhak chɔŋ mbɔ ngép anɛ átwɔ̀ nɛ bɛti. 3 Mpok anɛ bo bárèm bɛ, “Mbăŋ achi kpák, yɛ ɛsɔŋɔri épu.” Mpok ɛyɔ kĕ ɛrĕm ɛsɔŋɔri ékwɛn bɔ amʉɛt témchok mbɔ bɛbe ngɔré anɛ ánɔ̀ŋsi. Nɛ mbi bébʉ́ɛ kɛbhák.

4 Bŏma, kɛ mbák chí bhe, băpú amɛm ɛjuri, bé nywɔp ɛnɔ némfɔ́kórí bhe mbɔ ngép. 5 Băchí bo abhɛn băkɔ̀ nɛ ngósí, mpok mbaŋ ághɔ̀. Sépú bo ɛjuri, sépú bo bɛti. 6 Séké bhʉrɛ yɛ kɛnó mbɔ mbɔk bho. Sémbák chí pĕ, sénkɛm nɔkɔ mmʉɛt. 7 Bo abhɛn bábhʉ̀rɛ kɛnó, bábhʉ̀rɛ chi nɛ béti, nɛ bo bákwèn mmém chí nɛ bɛti. 8 Kɛ tĕndu séchí chí bŏ ngósí, sénkém mmʉɛt. Séndók ambi ménóko Yesu nɛ bébhɔŋ ɛkɔŋ nɛ bo, bɛ ɛyɔ ɛmbák mbɔ kɛndén anɛ ntɛmé nɛnu ákémé bɛchyɛt mmʉɛt. Sémbáká nti bɛ chɔŋ Yesu ampɛmɛ bhɛsɛ, nɛ bɛ ɛyɔ émbák ntá yɛsé mbɔ ntá ntɛmé nɛnu anɛ ákuti ntí ywi. 9 Băríŋí bɛ Mandɛm abhíkí yap bhɛsɛ chi bɛ sémbák bo abhɛn yi átàŋ anchyɛ ntɛmsi. Ayap bhɛsɛ chi bɛ ánkʉ Yesu Kristo Acha ámpɛmɛ bhɛsɛ. 10 Yesu ágú ĕti yɛsé bɛ yi ánáŋ ántwɔ́, yĕ sɛbhʉɛt chí pĕ, yĕ ségŭ gu, sénkwáy bébhak nɛ yi. 11 Ndu échí nɔ, fyé nókó yéka bati nti mănkwak nɔkɔ bati nkúbhé mbɔ ɛnyŭ băkʉ̀ nɔ.

Bɛyɔŋɔ́ ngwɛnti

12 Bŏma, séghàti bhe bɛ mănchyé nɔkɔ bŏ abhɛn bákʉ̀ bɛtik Acha ndŭ nkwɔ ywɛka kɛnókó bɛ mánchyɛ nɔkɔ bhe maniɛ bɛ báké kʉ bɛbʉ́. 13 Băbhɔŋ bɛchyɛ bhɔ bɛyă kɛnókó, mănkɔŋ bó ĕti bɛtik ɛbhén bɔ bákʉ̀. Nɛ mămbák sayri nɛ bati. 14 Bŏma, sɛmtí nókó bábhót, mămfyɛ nɔkɔ abhɛn bábhóŋó bɛcháy nti. Kwak nókó ká abhɛn mmʉɛt ápú bhɔ. Bóŋ ká ɛkébhénti nɛ yĕntiki mmu. 15 Ghó ká bɛ yĕ mmu áké kɛmɛ bɛbʉ́ amfăy bɛbʉ́. Nu nókó ká bɛkʉ chi bɛrĭndu ntá bati bŏnkwɔ nɛ yĕntiki mmu achak. 16 Bák ká maŋák mpoknkɛm, 17 măniɛk nɔkɔ mmʉɛt mpoknkɛm. 18 Nɛ yĕ émbak bɛ yi, chyé nókó ká Mandɛm bakak, tĕndu mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛnkɛm chi ɛbhɛn yi áyàŋ mănkʉ́ ndŭ băchí bo Yesu Kristo. 19 Băké nɛmɛ ngó Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ. 20 Băké byák ɛnyiŋ ɛnɛ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ áká nti mŭnkwɔ ándɛm. 21 Băbhɔŋ bɛchak yĕntiki ɛnyiŋ sayri, mănkɛm énɛ érí. 22 Băké bhɔŋ ɛnyiŋ bɛkʉ nɛ barak abʉ́abʉ.

23 Mbŏŋ Mandɛm mmu áchì kpák ánkʉ́ mămbák nyáŋá ndŭ yĕntiki mbi. Yímbɔŋ ámbʉ́ré nkaysi, nɛ ɛfóŋó, nɛ mmʉɛt yĕntiki mmu ywɛka ɛnyu ɛné ápú bhɔŋ bɛkwénɛ́ kpátɛ mpok Yesu Kristo Acha átwɔ. 24 Mandɛm mmu ábhíŋí be bɛ mămbák bŏbhi, ăbhʉ̀rɛ bariɛp ami, nɛ chɔŋ ankʉ nɔ. 25 Bŏma, fyé ká bhɛsɛ ndŭ nɛnikímʉɛt. 26 Kaká ká bati nɛ ɛkɔŋ Mandɛm. 27 Nchí ghati bhe ndŭ nnyén Yesu Acha bɛ mămpáy ɛkáti ɛnɛ ntá bŏnkwɔ mankɛm. 28 Bɛrĭndu Yesu Kristo Acha mémbák nɛ bhe.

Ɛkáti Pɔ̌l ɛnɛ ɛjwi bɛpay ntá Nkwɔ Tɛsalónika

Ɛkáti Pɔl énɛ́ ɛjwi bɛpay ntá Nkwɔ Tɛsalónika

1 Mɛ Pɔl kɛ nchí siŋ ɛkáti ɛnɛ́ ntá yɛka bɔ̌nkwɔ Yesu abhɛn Tɛsalónika. Nchí siŋ ntá yɛká bo Mandɛm mmu achi Ɛtayɛsɛ, be bho bǎbhárɛ́ mmʉɛt nɛ Yesu Kristo Acha. Nchí fá nɛ bɔ̌mayɛsɛ Sáilas nɛ Tímɔti.

2 Mandɛm Ɛtayɛsɛ nɛ Yesu Kristo Acha mántɔŋ be bɛrĭndu, mánchyɛ bhe kpák.

Chɔŋ mántaŋ bo nywɔp Yesu átwɔ́

3 Bɔ̌ma, sébhɔŋ béchyé bakak ntá Mandɛm mpoknkɛm ěti yɛka. Ɛkway bɛ sénkʉ́ nɔ mbɔnyunɛ bǎbhɔ̀ŋ nɛka nɛ Yesu Kristo mǎndɔk nɔkɔ chí ambi, nɛ ɛkɔŋ ɛnɛ́ yɛ̌ntiki mmu ywɛka ábhɔŋɔ́ nɛ bati érɔŋ chí ambi. 4 Bɛsé babhɔŋ sépànyu ntá bɔ̌nkwɔ Mandɛm báchák ěti yɛka, ndʉ̌ bǎté kpirí ndʉ̌ nɛka ɛnɛka nɛ Yesu, yɛ̌ndu bo báchyè bhe nɛnyok nɛ bɛyǎ ɛsɔŋɔri.

5 Ndu ɛchi nɔ, mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛnkɛm bétɔ̀ŋ ɛnyʉ̌ Mandɛm átàŋ chɔŋ bo ɛnyu ɛnɛ́ ɛchi chak. Chɔŋ ɛyɔ ɛnkʉ mǎnkwáy bɛbhak bo abhɛn Mandɛm ábhàk Mfɔ wap. Tɛ̌ndu ěti Kɛfɔ ɛki kɛ bǎbhɔ̀ŋ ɛsɔŋɔri. 6 Mandɛm ǎkʉ chí ɛnyiŋ ɛnɛ ɛchí chak. Nɛ chɔŋ yi ankɛmɛ kémbé ntá bo abhɛn báchyè bhe ɛsɔŋɔri. 7 Chɔŋ anchyɛ bhe nɛywɛ̆mʉɛt ndʉ̌ bɛsɔŋɔri ɛbhɛka, anchyɛ bhɛsɛ nkwɔ nɛywɛ̆mʉɛt. Chɔŋ Mandɛm ankʉ nó mpok Yesu Acha ábhèsi nɛ bɛtaŋtí bɔángɛl bhi amɛm ngó anɛ ákàp bhɔ nɛ ádù gum gum gum. 8 Chɔŋ yí antɛmsi bɔ̌ abhɛn bábhíkí yaŋ bɛriŋi Mandɛm nɛ abhɛn bápú ka bɛkoŋɔ Mbok Ndíndí́ ěti Yesu Kristo Acha ywɛsɛ. 9 Chɔŋ amfɛrɛ bhó bɛsí bhi nɛ ndʉ̌ bɛdíérɛ́ bhi nɛ bɛtaŋ ɛbhi, anchyɛ bhɔ ntɛmsi anɛ abhiki bhɔŋ ngwɛnti. 10 Mpok Yesu Acha átwɔ̀, bo Mandɛm mankɛm báchyè yi kɛnókó nɛ bʉ̌ abhɛn mánókó mámbak maknkay bɛ bághó yi. Bɛ̆ nkwɔ bǎbhak chɔŋ nɛ bhɔ mbɔnyunɛ mǎnókó mɛnyiŋ ɛbhɛn séghátí bhe. 11 Ɛti ɛyɔ kɛ sénɛ̀k Mandɛm mmʉɛt mpoknkɛm ěti yɛka bɛ yi ánkʉ mǎmbak bo abhɛn bákwáy bébhak bɔ̌bhi. Sénɛ̀kmʉɛt bé yi anchyɛ bhe bɛtaŋ mǎnáŋá bɛrítí mɛnyiŋ ɛbhɛn bǎyaŋ bɛkʉ nɛ bɛtik ɛbhɛn bákʉ̀ ěti nɛka ɛnɛka nɛ Yesu Kristo. 12 Sénɛ̀kmʉɛt nɔ bɛ bo mánchyé nyén Yesu Acha kɛnókó ěti yɛka nɛ bɛ mǎmbɔ́ŋ kɛnókó nɛ yi békóŋo bɛrĭndu abhɛn Mandɛm ywɛsɛ nɛ Yesu Kristo Acha bátɔ̀ŋ be.

2

Chɔŋ mbʉ́mbʉ antwɔ́ kɛ Yesu Acha ampɛtnsɛm

1 Bɔ̌ma, béyíŋi nɛtwɔ́ Yesu Kristo Acha nɛ nɛnyokoti anɛ bǎbhɔ́ŋɔ́ ménYókóti bhɛsɛ bɛ séntéméríi yi, séghàti bhe bɛ, 2 bǎké rɔ batí ywɛka ángwákárí bɛtaka amɛm. Yɛ̆ mmu andɛm chi bɛ yi achi ndɛmɛkɛpĭnti, yɛ̆ chi bɛ achi ngati Ɛyɔŋ Mandɛm, nɛ yɛ̆ chi bɛ ɛkáti éfú ntá yɛsɛ bɛ nywɔp Yesu Acha átwɔ̀ néghákáá, bǎkɛ fyɛ́ ntí. 3 Bǎké rɔ yɛ̆ mmu andwɔ bhe ndu yɛ̆ mbi, mbɔnyunɛ nywɔp ɛnɔ népɛrɛ́ twɔ, bɛyǎ bo báte nɛsaŋ nɛ Mandɛm Acha mámbyaka nɔkɔ bɛbhé bhi kɛ mbʉ́mbʉ ambesi. Ngwɛnti yi chi ménémé. 4 Chɔŋ yí andɛm bɛ Mandɛm apú yɛ̆nyiŋ nɛ bɛ yɛ̆ntiki ɛnyiŋ ɛnɛ bo báchíɛ kɛnókó mbɔ Mandɛm ɛpú yɛ̆nyiŋ. Yí ǎrɛm mbúrɛ́ bɛ achá Mandɛm nɛ mɛnyiŋ ɛbhɔ mɛnkɛm, andɔk kpát anchɔkɔ amɛm ɛkɛrákap Mandɛm andɛm bɛ yímbɔŋ achi Mandɛm.

5 Bǎké ghókóntik bɛ ngátí nyaka bhé mɛnyiŋ ɛbhén mpok nchí nɛ bhe? 6 Nɛ bǎriŋi ɛnyiŋ ɛnɛ ékèm yi ansɛm. Abhɔŋ bébhési chi mbák mpok yi akway. 7 Ɛnyu bɛtaŋ ɛbhɛn mbʉ́mbʉ abhɔŋɔ ménaŋ békʉ̀ bɛtik fá amik bhɛsé bhɛsé. Kɛ mmu anɛ áchɛt bo mbi bɛ bǎké bhʉrɛ bɛbhé Mandɛm ǎrɔŋ chɔŋ ambi bɛkʉ nɔ kpatɛ mpok anɛ Mandɛm áfɛrɛ yi ambi. 8 Mpok yɔ kɛ mbyaká bɛbhé Mandɛm wu abhesi, kɛ Yesu Acha ánáŋ ántwɔ́, ǎfɛp chi ěyu, ɛyi émay. Mbɔ̆ŋ nɛtwɔ Yesu ǎnaŋa bɛtaŋ ɛbhi. 9 Mbyaká bɛbhé Mandɛm wu ǎtwɔ bɛkʉ bɛtik Satan. Nɛ chɔŋ ansɔt bɛtaŋ ɛbhi ankʉ baraká maknkay anɛ bapu mɛnyu nɛ mɛnyu ndu bérwɔ bho. 10 Chɔŋ ansɔt yɛ̆ntiki ɛbépti ɛnyiŋ bɛrwɔ bo abhɛn bachi ndʉ̌ mbi nɛwú. Chɔŋ ankʉ nɔ ndu bábhiki ka bɛkɔŋ tɛtɛp anɛ áyíŋí Yesu Kristo bɛ Mandɛm ampɛmɛ bhɔ. 11 Ɛti yɔ, Mandɛm ǎto ɛtati énjwi bɔ anti ɛnyu ɛnɛ́ bárɔbhɛ noko chi baraká nsé. 12 Ɛyɔ ɛnkʉ yi anchyɛ ntémsí ntá bo mankɛm abhɛn bábhiki noko tɛtɛp anɛ ayíŋí Yesu, kɛ bakɔŋ bɛkʉ chí bɛbʉ́.

Bǎbhɔŋ bété kpirí ndʉ̌ mbi Mandɛm

13 Bɔ̌ma, be bo Yesu Acha ákóŋɔ́, sɛbhɔŋ bɛkaka Mandɛm ěti yɛka yɛ̆ntiki mpok mbɔnyunɛ ayap be bé ámpémé bhe tɛ mpok anɛ yi ábhíkí re ghoko mmik. Ayap bɛpɛmɛ bhe bɛfʉɛt ndʉ̌ bɛtaŋá Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ Mmu ákʉ̀ mǎmbák nyáŋá nɛ ěti mǎnókó tɛtɛp anɛ ayíŋí Yesu Kristo. 14 Mandɛm afʉɛt ndʉ̌ Mbok Ndíndí́ anɛ séghátí bhe abhíŋí be. Akʉ nɔ bé mǎmbóŋ ákóré ndu kɛném Yesu Kristo Acha. 15 Bɔ̌ma, tɛ̆ yɛka kpirí, mǎndɔk ambi mɛnoko mɛnyiŋ ɛbhɛn sétóŋ be mpok sɛchi nɛ bhe nɛ ɛbhɛn sésíŋí amɛm bɛkáti ɛbhɛn sétó ntá yɛka.

16 Mbɔŋ Yesu Kristo Acha nɛ Mandɛm Ɛtayɛsɛ mmu akɔŋ bhɛsɛ mántóŋ bɛsɛ

bɛrĭndu, mánchyɛ bɛsɛ nɛpɔptʉ̆ntɨ́ mpoknkɛm nɛ nɛbhakántɨ ndʉ̆ bɛrítí mɛnyɨŋ ɛbhɛn bɛbhɔŋɔ bɛfakari. 17 Sénìkmʉɛt bɛ Mandɛm Ɛtayɛsɛ nɛ Yesu Kristo mánchyɛ bhe nɛpɔptʉ̆ntɨ́ nɛ bɛtaŋ bɛkʉ nɛ bɛrɛm chi bɛrɨ́tí mɛnyɨŋ.

3

Nɨk nɔ́kɔ́ ká mmʉɛt ĕti yɛsɛ

1 Bŏma, ɛnyɨŋ échák chi bɛ mănɨk nɔkɔ mmʉɛt ĕti yɛsɛ bɛ Mbok Ndɨ́ndɨ́ ĕti Yesu Acha antaka ayak nɛ bé bo abhɛn bághɔ̀k yɔ mánsyɛpti yɔ nɛ kɛnókó, mbɔ ɛnyu éfákárí nyaka nɛ bhe. 2 Nɨk ka mmʉɛt bɛ Mandɛm ámféré bhɛsɛ amɔ bɛbéptí bho. Puyĕ bo mankɛm abhɛn bághɔ̀k Mbok Ndɨ́ndɨ́ kɛ mánóko. 3 Kɛ Yesu Acha apú nɔ́k bɛbhʉrɛ bariɛp ami. Chɔŋ ankʉ batɨ antaŋ be amɛm, ankuti bhe bɛ mbúmbʉ áké kʉ be yĕnyɨŋ. 4 Yesu Acha akʉ sésíkí ntɨ nɛ bhe bɛ bǎkʉ̀ mɛnyɨŋ ɛbhɛn séghátí bhe mănkʉ nɛ bɛ chɔŋ mǎndɔk ambɨ bɛkʉ bhɔ. 5 Sénìkmʉɛt bɛ Yesu Acha antóŋ be ɛnyʉ̆ Mandɛm akɔŋ bhe nɛ ɛnyu bɛkɛpntɨ mbɔ Kristo.

Bɔ̆nkwɔ bǎké bhak babhɔt

6 Bŏma, séghàti bhe ndʉ̆ nnyén Yesu Kristo Acha bɛ bǎké chɛm mmʉɛt nɛ yɛntɨkɨ ntɨ mŭnkwɔ anɛ ábhɔ̀t abhɔt kɛbháká koŋo mɛnyɨŋ ɛbhɛn sétóŋ be. 7 Bĕ babhɔŋ bărɨŋɨ bɛ bǎbhɔŋ bɛkoŋo bayarékak ayɛsɛ. Sépú bhɔt nyaka abhót mpok sɛchi nɛ bhe. 8 Sébhíkí nyiɛ nyaka nɛnyíé mmu ywɛka kɛchyɛ nkáp. Kɛ sékʉ̀ nyaka bɛtik bɛti nɛ ngósí, sémkpɔt nɔkɔ nsóŋti bé séké chyɛ bhe ɛsɔŋɔri. 9 Sépú kʉ nyaka nɔ chi bɛ sɛbhɨkɨ bhɔŋ bɛtaŋ bégháti bhe bɛ mănchyɛ bhɛsɛ nɛkwak. Séyàŋ nyaka chí bɛ séntóŋ be ɛpɨŋ ɛnɛ bǎbhóŋɔ́ békóŋo. 10 Yĕ chi mpok sɛchi nɛ bhe séghàti nyaka be bɛ mbák mmu apú kʉ bɛtik bǎké chyɛ yi nɛnyíé. 11 Sérèm nɔ mbɔnyunɛ séghok bɛ mbɔk ywɛka bǎbhɔ̀t abhɔt nɛ bɛ bɛtik ɛbhap chi béfyɛ nnyu ndʉ̆ barak bo bachak. 12 Ndʉ̆ nnyén Yesu Kristo Acha séghàti mɛnyʉ̆ bo bhɔ sénjɛp nɔkɔ bhɔ batú bɛ mánkʉ ɛbhap bɛtik. Mándó béchyɛ ɛsɔŋɔri mánkʉ bɛtik ndu bɛbhɔŋ ɛnap nɛnyíé. 13 Bŏma, kɛ mbák chi bhe, bǎké pɔp békʉ bɛrɨ. 14 Mbák mmu abhíkí ka békóŋo ɛnyɨŋ ɛnɛ sésíŋɨ́ amɛm ɛkáti ɛnɛ, fyé ká yi amík amʉɛt nɛ bǎké bhɔŋ yĕnyɨŋ bɛkʉ nɛ yí. Ká ká yí ɛnyu yɔ bɛ ntíánwɔ́p ánkém yi. 15 Kɛ bǎké sɔt ɛnyu mmu wu mbɔ mŭmpap. Kɛ ya ká yí batú nɛ ɛkɔŋ mbɔ ntɨ mŭnkwɔ.

Ngwɛnti bakak

16 Mbɔŋ Yesu Acha mmu áchyɛ̀ kpák ánchyɛ be kpák ndʉ̆ yĕntɨkɨ mbi mpoknkɛm. Yesu Acha ámbák nɛ bhe mankɛm.

17 Mɛ Pŏl kɛ nchí sɨŋ nɛ awɔ́ wa ndu bɛkaka bhe. Ɛnyunɛ kɛ nchí sɨŋ ndʉ̆ ngwɛnti bɛkáti bha mɛnkɛm bɛkʉ bo mándíŋɨ́ ɛkáti ɛné éfú ntá ya. 18 Bɛrĭndu Yesu Kristo Acha mémbák nɛ bhe mankɛm.

Ɛkáti Pɔ̌l ɛné mbɨ ntá Timɔti

Ɛkáti Pɔ̌l ɛné mbɨ ntá Timɔti

1 Mɛ Pɔ̌l kɛ nchí sɨŋ ɛkáti ɛnɛ. Nchí nkʉbɛtik
Mandɛm nɛ mʉ̌nto Yesu Kristo. Mandɛm
mmú ápɛmɛ bhɛsɛ nɛ Yesu Kristo mmu
sébháká ntɨ nɛ yi ndu nɛpém ɛnɛn nétwɔ̀
ambɨ kɛ bátó mɛ.
2 Timɔti, nchí sɨ́ŋ ntá yɛ, wɔ mmu óchí mbɔ
mówa tɛtɛp ndu óbhóŋɔ́ nɛka nɛ Yesu mbɔ
mɛ.
Mandɛm Ɛtayɛsɛ nɛ Yesu Kristo Acha
ywɛsɛ mántɔŋ wɔ bɛrɨ̌ndu nɛ ntínso,
mánchyɛ wɔ kpák.

Sɔt ka mpok nɛ batɔŋ abhɛn bápú tɛtɛp

3 Timɔti, dɔp Ɛfɛsɔs nkúbhé mbɔ ɛnyu
ngati nyaka wɔ ónkʉ. Mɛ̌rɔ̀n atú Masidónia.
Dɔp arɛ́ ghati bo abhɛn bátɔ̀n baraká nse
bɛ mándɔ́ bétɔŋ mɛnyiŋ ɛbhɔ. Mɛ̌rɔ̀n atú
Masidónia 4 Ghatí bhó báképɛrɛ chɔŋti mpok
yap ndʉ̌ bɛrórí mbok ɛ̌ti bachɨ̀mbɨ bhap.
Bɛrórí mbok ɛbhɔ bépú kwak bo mánkʉ
ɛnyiŋ ɛnɛ Mandɛm áyaŋ bɔ́ mánkʉ. Mmu
ǎkway békoŋɔ nkaysi Mandɛm chí mbák
abhɔŋ nɛka nɛ yi. 5 Ntí anɛ ngátí wɔ óndɛm
bʊ̌bhɔ mándɔ́ bétɔŋ baraká nsé chí bɛ bo
Mandɛm mámbɔŋ ɛkɔŋ nɛ batɨ. Nɛ chi ɛnyʉ̌
ɛkɔŋ ɛnɛ éfù ndʉ̌ ntɨ ɛnén nɛchí amɛm pépép,
ntɨ ɛnɛn nɛpú ka mmu ánkʉ ɛnyiŋ ɛné étwɔ̀
yi nɛ áyómɛ, ɛkɔŋ ɛné étɔ̀n nɛtóŋ ɛnɛn tɛtɛp.
6 Mbɔk bho bárɔ mɛnyiŋ ɛbhɛn bágúrɛ ɛbhɨ
ndu kémbwóbhé ntí ti. 7 Báyàŋ bébhak batɔŋ
ɛbhé ɛnɛ Mandɛm áchyɛ́ nyaka Moses, kɛ
bábhɨkɨ bhɔŋ nɛjwɨ̌mɛm ndʉ̌ mɛnyiŋ ɛbhɛn
béfù bɔ anyu, yɛ̌ndu bátɔ̀n nɛ ntɨ nɛnkɛm
mánkaysi nɔkɔ bé báriŋɨ.
8 Bɛsɛ́ mankɛm sériŋɨ bɛ bɛbhé Mandɛm
áchyɛ́ nyaka ntá Moses béɾɨ mbák bo
bábhʉ̀rɛ bhó mbɔ ɛnyʉ́ éyàŋ. 9 Sériŋɨ
nkwɔ bɛ bábhíkí fyé bɛbhé ɛbhɛn ntá bo
abhɛn báchi chak bɛsí Mandɛm, nɔ chi
bo abhɛn bábhʉ̀ɛrɛ bɛbhé. Báfyɛ bɛbhé
chi ntá bo abhɛn bápu bhʉɛrɛ bɛbhé, nɛ
abhɛn bátáŋntí, nɛ ntá bo abhɛn bábhɨkɨ
bhɔŋ mpok nɛ Mandɛm, nɛ bo abhɛn bákʉ̀
mɛnyiŋ ɛbhɛn Mandɛm ápú yáŋ sénkʉ.
Bɛbhé béchí ntá bo abhɛn bákáysi bɛ ntí
apu anɛ mánɨkmʉɛt ntá Mandɛm nɛ abhɛn
bábyàk Mandɛm. Bɛbhé ɛbhɛn béchi nkwɔ
ntá bo abhɛn báway bachi nɛ manɔ bhap
nɛ bo bachak. 10 Báchyɛ bɛbhé ɛ̌ti bo
abhɛn bákòŋɔ baghɔrɛ́ nɛ babhakanɛm
nɛfi. Bachyɛ bɛbhé ɛ̌ti bo babhakanɛm abhɛn
bábhʉrɛ nɛ batɨ̌ babhakanɛm nɛ baghɔrɛ́
nkwɔ abhɛn bákʉ̀ nɔ. Bachyɛ bɛbhé ɛ̌ti bo
abhɛn bághèp batɨ̌ bakwǎŋwaŋ ndu bɛti bhɔ
mbɔ basɛm. Báfyɛ bɛbhé ɛ̌ti basɛ̆nse. Bachyɛ
bɛbhé ɛ̌ti bo abhɛn bátè ntísiɛ ákwárɛ́, nɛ
Mandɛm achyɛ bɛbhé ɛ̌ti yɛ̌ntiki mmu anɛ
ákʉ̀ ɛnyiŋ ɛné épú ndóŋ ámɔt nɛ nɛtóŋ ɛnén
tɛtɛp. 11 Nɛtóŋ ɛnɛn tɛtɛp nékɔ̀ ndóŋ amɔt nɛ
Mbok Ndɨ́ndɨ́ anɛ Mandɛm afyɛ́ mɛ amó bɛ
ngati bho. Yí kɛ̆ bo báchyɛ̀ bakak nɛ áfɔ́k
ankɛm áfù chi ntá yi.

Pɔ̌l ǎchyɛ̀ Yesu Kristo bakak

12 Nchí kaka Yesu Kristo Acha ywɛsɛ tontó.
Yi kɛ áchyɛ́ mɛ bɛtaŋ bɛkʉ bɛtik ɛbhɛn. Nchí
chyɛ yí bakak mbɔnyunɛ aghɔ bé nkway
bébhak mʉ̌bɛtok yi, ayap yɛ mɛ bé nkʉ bɛtik
ɛbhi. 13 Akʉ nɔ nɛ mɛ yɛ̌ndu nchí rɛm nyaka
ɛbʉ́bʉ ɛ̌ti yi nchyɛ́ nɔkɔ yi ɛsɔŋɔri, nsɔkɔti
nɔkɔ yi. Kɛ mbíkí riŋɨ nyaka ɛnyiŋ ɛné mɛ̌kʉ̀
nɛ mbíkí re noko nyaka yi. Ɛkʉ́ aghɔ mɛ
ntínso. 14 Mandɛm Acha akʉ bɛrɨ̌ndu ɛbhi
béjwi nɛ mɛ tontó mbɔ nnyén ɛnén néjwí,
négbóko, nɛtaka ɛbhɨ. Akʉ mɛ mbóŋ nɛka
nɛ Yesu, achyɛ́ mɛ ɛkɔŋ nkwɔ́. Ɛnyu ɛyɔ kɛ
échí nɛ bo abhɛn bábháré mmʉɛt nɛ Yesu
Kristo. 15 Ɛnyiŋ ɛné échi tɛtɛp nɛ chí ɛnyiŋ
ɛnɛ yɛ̌ntiki mmu ákwày ménoko nɛ ntɨ ɛni
nɛnkɛm. Ɛnyiŋ érɛ chi bɛ Mandɛm ákʉ bo
mándiŋɨ bɛ Yesu Kristo atwɔ nyaka fá amik
ndu bépémɛ bʊ̌ bɛbʉ́. Nɛ mɛ nchí mmu anɛ
ɛbhá bɛbʉ́ béyá béchá ɛbhɛn yɛ̌ntiki mmu
achak. * 16 Nchí mmʉ́ bɛbʉ́, yɛ̆ nɔ, Mandɛm
aghɔ mɛ ntínso ndu áyaŋ bɛtɔŋ ɛnyʉ́ Yesu
Kristo ábhóŋɔ́ bɛyǎ ɛkébhénti nɛ mɛ, mɛ
mmu nkʉ́ nyaka bɛbʉ́ ncha yɛ̌ntiki mmu
achak. Yesu akʉ nɔ́, bɛ ɛyɔ émbák ɛriŋ ntá
bho ndu békwák bɔ mánkway mɛnoko yi,
mámbɔŋ nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti.
17 Bakak nɛ kɛnókó ámbák nɛ Mandɛm anɛ
bɛtaŋ ɛbhi bébhíkí bhóŋ ngwénti. Achi Mfɔ
anɛ ápú gú nɛ bápú ghó yi nɛ amík nɛ ndiɛrɛ
yí kɛ achí Mandɛm. *Amen.

18 Mówa Timɔti, mĕghati wɔ mɛnyiŋ ɛbhɛn
óbhóŋɔ́ bɛkʉ. Békɔ̀ ndóŋ ámɔt nɛ mɛnyiŋ
ɛbhɛn Mandɛm afyɛ́ nyaka bo antɨ nɛ bárɛm
ɛ̌ti yɛ. Mɛnyiŋ ɛbhɛn-nɛ mĕghàti wɔ bébhɔŋ
bébhák ntá yɛ mbɔ mɛnyiŋɨ́ nɛnu ndu bɛkʉ
ónu sayri nɛ bo abhɛn bátɔ̀n mɛnyiŋ ɛbhɛn
bépú tɛtɛp. 19 Ndu ónù, kém nɛka ɛnɛn
óbhóŋɔ́ nɛ Yesu sayri. Mbɔk bho bábyàk
ɛnyʉ́ ntɨ ɛnɛn nɛpu twɔ mmu nɛ áyómɛ, nɛ ɛyɔ
ékʉ nɛka ɛnɛn bábhɔŋɔ nɛ Yesu nérɔp mbɔ
áchwi ané árákátí anyén ndʉ̌ batay. Kém
yɛ̆ ntɨ ɛnɛ bɛ óké kʉ ɛnyiŋ ɛnɛ étwɔ̀ nɛ áyómɛ.
20 Himéneɔs nɛ Aleksánda báchí nkwɔ́ mbɔ
bo abhɛn bábyàk ɛnyʉ́ ntɨ ɛnɛn nɛpu twɔ
nɛ áyómɛ. Ndɔ́ bhɔ́ bati apay amɔ Satan bɛ
mándɔ́ bɛrɛm ɛbʉ́bʉ ɛ̌ti Mandɛm.

* **1:15** Mbɔnyunɛ ǎbyàk nyaka Yesu Kristo kpát are chyɛ nɛnyok ntá bakoŋɔ bhi. Pɔ̌l ǎrɛm yɛ bɛ Yesu atɔ̆n yi chi bɛyǎ bɛrɨ̌ndu, aghɔ́ yi ntínso, ndu abhiki tɛmsi yi. Achyɛ yi chi nɛpém nɛkɔ.

2

Ɛnyŭ bo bábhóŋɔ́ békʉ amɛm ɛkɛt Mandɛm

1 Ɛnyiŋ́ mbɨ ɛné nchí ghati yɛ wɔ chí bɛ
bǎké rɔ mɛnikmʉɛt ěti bo mankɛm. Ɛrɨ
mănikmʉɛt ěti bo abhɛn mɛnyiŋ béchébhé
bhɔ nɛ ěti bo báchák. Ɛrɨ mɛnikmʉɛt béchyɛ
bakak ntá Mandɛm ěti mɛnyiŋ ɛbhɛn yi ákʉ́
ntá bho mankɛm. 2 Nik nókɔ́ ká mmʉɛt ěti
bafɔ nɛ bŏ mankɛm abhɛn bábhóŋɔ́ bɛtaŋ
amfay bo bachak. Kʉ ka nɔ́, bɛ sémbák
sayri nɛ bati, kɛbhóŋ ɛsɔŋɔri. Sénkoŋo nɛpém
bo abhɛn bághòk Mandɛm nɛ nɛpém bo
abhɛn mánòko mmʉɛt. 3 Ɛrɨ ménikmʉɛt ɛnyu
ɛyɔ mbɔnyunɛ échyè Mandɛm mmú ápémé
bhɛsɛ maŋák. 4 Yi ǎyaŋ bɛpɛmɛ bo mankɛm
nɛ ǎyaŋ yěntikɨ mmu ándiŋ́ nɛtóŋ ɛnɛn tɛtɛp
ěti Yesu Kristo. 5 Yí aywĭnti kɛ áchí Mandɛm
ntá bo mankɛm nɛ mmŭ amɔt kɛ ásɔ̀t bo
ntá yi. Mmu wu chí Yesu Kristo mmu ákʉ́
mmʉɛt bɛ ambak nkwǎŋwaŋ. 6 Achyɛ nyaka
mmʉɛt bé anku bo mankɛm ámférɛ́ ndŭ
kɛsɛmé bɛbʉ́. Akʉ nɔ ndŭ mpok Mandɛm
áyábhé bétɔŋ kpoŋoroŋ bé ǎyaŋ bépémɛ
yěntikɨ mmu. 7 Ɛti ɛnyiŋ ɛnɛ Yesu ákʉ́ kɛ
Mandɛm áyábhé mɛ bɛ mbak mŭnto, bé
ngátí nókɔ́ bho Mbok Ndíndí ěti Yesu Kristo
nɛ bɛ ntɔŋ nɔkɔ bŏ bɛtɔk mɛnkɛm bé mánókó
mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi tɛtɛp. Nchí rɛm chi tɛtɛp,
mpú sénse.

8 Nchi yaŋ yĕ bɛ yěntikɨ nɛbhʉɛt anɛ
bŏnkwɔ báchémé, babhakanɛm abhɛn
báchyɛ́ nɛpém ɛnap ntá Mandɛm mánsá amɔ
anɛ achi pépép amfay mánik nɔkɔ mmʉɛt
kɛbhɔŋ bɛbĕntɨ nɛ bétáŋá nɛ bati. 9 Nchi yaŋ
nkwɔ́ bɛ baghɔré mánsóbhérí nókɔ́ mmʉɛt
nɛ kɛnókó, mándiŋɨ ndu báyàp ndɛn nɛ
mámfyɛ yɔ sayri ɛnyu ɛnɛ ékwáy. Báké
ghoko batí ámbák yěntikɨ ɛnyu nɛ mɛnyiŋ
ŋwaŋwaŋ aré kpaŋtí kpáŋtí nɛ báké fyɛ ndɛn
bɛyǎ nkáp. 10 Bɛrĭ ngɔré anɛ áchyɛ Mandɛm
kɛnókó tɛtɛp béfú chí ndŭ bɛrítí mɛnyiŋ
abhɛn yi ákʉ̀. 11 Ngɔré abhɔŋ béchókɔ kpák
ámbóŋ nɛsɛptĭmʉɛt, antá batu ndu bɛghok
mɛnyiŋ ɛbhɛn bátɔ̀n amɛm ɛkɛt Mandɛm.
12 Mbíkí ka bɛ ngɔré ántóŋ Ɛyɔŋ Mandɛm,
nɛ mbíkí ka bé ngɔré ámbɔŋ bɛtaŋ amfay
babhakanɛm. Abhɔŋ béchókɔ chí kpák.
13 Sériŋɨ bé Mandɛm ayámbɨ aghókó Adam
kɛ ăghoko Ifa, 14 nɛ Satan abhíkí rwɔ nyaka
Adam. Ifa kɛ ákóŋɔ́ nsé Satan akwén ndŭ
bɛbʉ́. 15 Yĕ nɔ, chɔŋ Mandɛm ampɛmɛ
baghɔré bɛfʉɛt ndŭ nɛbhé anɛ bɔ́ bábhè
bɔ, nɛ mbák bapu tɔŋ mmʉɛt, nɛ mbák
bábhíkí rɔ bɛsiki nti nɛ Kristo, nɛ mbák bárɔ̀n
ambɨ bɛkɔŋ bɛtĭ bakwaŋwaŋ, nɛ mbák báchi
nyáŋá ndŭ nɛpém ɛnap, kɛbhɔŋ bɛkwɛnɛ.

3

Ɛnyiŋ ɛnɛ Pŏl asiŋɨ ěti bŏ batí Nkwɔ Kristo

1 Ɛnyiŋ ɛné mĕrèm né, échi tɛtɛp: Mbák
mmu ámfyĕ ntí bébhak mŭnti Nkwɔ
Kristo, nɔ ǎyaŋ bɛkʉ ɛrítí bɛtik. 2 Mmŭ
ntí bŏnkwɔ abhíkí bhóŋ bébhɔŋ bɛkwénɛ́
nɛ abhɔŋ bébhɔŋ chí ngɔré amɔt. Abhíkí
bhɔŋ méŋwaka ndu yĕnyiŋ. Abhɔŋ bɛbhak
mmu anɛ ákèm mmʉɛt, nɛ abhɔŋ bébhʉɛrɛ
nɛpém ɛni ɛnyu ɛné bo báchyè yi kɛnókó, nɛ
abhɔŋ bɛbhak mmu anɛ ásɔ̀t mankɔ sayri,
nɛ abhɔŋ bɛbhak ɛrítí ntɔŋ Ɛyɔŋ Mandɛm.
3 Mmŭ ntí bŏnkwɔ abhíkí bhɔŋ bɛbhak
nkwɛnɛ́-mém. Abhɔŋ bébhak mmu anɛ
ápú tóŋ bɛtaŋ. Abhɔŋ bébhak sayri nɛ
bho. Abhíkí bhɔŋ bɛbhak ntaŋ-bétáŋá nɛ
mmŭ anɛ ábhóŋɔ́ ngoŋɔ́ nkáp. 4 Mmŭ ntí
bo Mandɛm abhɔŋ bɛbhak mmu anɛ ákèm
ɛfo yi sayri, ankʉ bŏbhi mámbak bo abhɛn
bághòk yí mánchyɛ nɔkɔ bo kɛnókó ndu
yĕntikɨ ɛnyiŋ. 5 Mbák mmu abhíkí riŋɨ békɛm
ɛkɛt ɛyi sayri, ná yí ákway bɛbhak ɛrítí mŭnti
ntá bŏnkwɔ abhɛn bachi antɛné yi? 6 Mŭnti
abhíkí bhɔŋ bɛbhak mănkɔ ndŭ Nkwɔ Yesu
mbɔnyunɛ ákway bɛyoŋ mmʉɛt nɛ ɛyɔ énkʉ
Mandɛm antɛmsi yi mbɔ ɛnyu átémsí nyaka
Satan. 7 Abhɔŋ bɛbhak mmŭ anɛ bŏ nɛfi
nkwɔ báchyè kɛnókó. Mbák épú nɔ, bákwày
béchyɛ yi ntíánwóp ankwén ndŭ ntá Satan.

Bŏnkwɔ abhɛn bákwak bɛkʉ bɛtik Mandɛm

8 Bo abhɛn bákwak bɛkʉ bɛtik Mandɛm,
bábhɔŋ bɛbhak bo abhɛn bápú kʉ ntok nɛ
bɛtik ɛbhap nkwɔ́. Bábhíkí bhɔŋ bɛbhak bŏ
bɛyɔŋ bɛyɔŋ, bábhiki bhóŋ bɛbhak manyŭ
mmém, nɛ báké bhák bŏ ngoŋɔ́ nkáp.
9 Bábhɔŋ békɛm nɛ bɛtaŋ mɛnyiŋ bhésɛ bhésɛ
ɛbhɛn Mandɛm áku bo mándiŋɨ nɛ mánóko.
Babhɔŋ bɛkɛm bɔ nɛ ntɨ ɛnɛn nɛchi chak.
10 Bo bábhɔŋ béfyɛ kpik amík bɔ amʉɛt.
Mbák mángɔ́ yɛ bé bɛkwénɛ́ bépú nɛ bhɔ́,
mánsɔt bhɔ́ mbɔ bo abhɛn bákwàk békʉ
bɛtik Mandɛm. 11 Baghɔré abhɛn bákwàk
békʉ bɛtik Mandɛm, bábhɔŋ nkwɔ́ bébhɔŋ
ɛrítí ɛpiŋ. Báké bhák bo abhɛn bárèm ɛbʉ́bʉ
ěti bo báchak, bábhiki bhɔŋ méŋwaka ndŭ
yĕ ɛnyiŋ nɛ bábhɔŋ bébhak bŏ tɛtɛp ndŭ
yĕntikɨ ɛnyiŋ. 12 Yĕntikɨ mmú anɛ ákwàk
bɛkʉ bɛtik Mandɛm, abhɔŋ bɛbhay chi ngɔré
amɔt. Yí nɛ ngɔré ywi bábhɔŋ békɛm bŏbhap
nɛ ɛfo yap ɛnkɛm sayri. 13 Mbák bŏ abhɛn
bákwàk bɛkʉ bɛtik Mandɛm bákù bhɔ sayri,
bo báchyɛ bhɔ kɛnókó nɛ bákway bérɛm
mɛnyiŋ ěti Yesu Kristo kɛbhɔŋ bɛcháy.

Mɛnyiŋ́ maknkay ɛbhɛn Mandɛm ákʉ́

14 Mbŏŋ ntɨ bétwɔ awu ntá yɛ mandú
mpok. Yĕ nɔ, nchí siŋ bégháti wɔ mɛnyiŋ
ɛbhɛn óbhóŋɔ́ bɛkʉ mbɔnyunɛ ɛnyiŋ ékway
béfákári nkɛ wakari bétwɔ awu. 15 Mbák
mbíkí wakari bétwɔ, ŏkwáy bériŋɨ ɛnyŭ bŏ
bábhóŋɔ́ bɛbhak ndu nnɛrékɛt Mandɛm, nɔ

chí Nkwɔ Yesu. Mandɛm ywɛsɛ́ achí nɛpém, nɛ Nkwɔ Yesu bachi mbɔ bɛkwap ɛbhɛn békèm nɛtɔŋ ɛnɛn tɛtɛp. 16 Ɛnyiŋ bhésé bhésé ɛnɛ Mandɛm ákú séríŋ́ nɛ sénóko échí ɛnyiŋ́ maknkay. Agha ákway mémákáti yɔ? Ɛnyiŋ ɛyɔ échí bɛ yi? Ɛchí bɛ:

Yi, Yesu Kristo aku mmuɛt bɛ ámbák nkwă,
Atwɔ́ fá amik,
Ɛfóŋɔ́ Mandɛm átɔ́ŋ bo bɛ yí achi chak bɛsí Mandɛm.
Bɔangɛl Mandɛm bághɔ́ yi.
Bo bágháti bachak ěti yi amɛm bɛtɔkɔ́ mmik,
bŏ mmik mánoko yi,
Mandɛm asɔt yɛ yi amfay ndŭ ɛnɔkɔ́ kɛfɔ ɛyi.

4

Sɔt ka mpok nɛ batɔŋ abhɛn bápú tɛtɛp

1 Ɛfóŋɔ́ Mandɛm ăghàti bhɛsɛ sayri bɛ mpok ătwɔ̀ anɛ mbɔk bho bárɔ békoŋɔ nɛtɔ́ŋ ɛnɛn tɛtɛp, mándɔbhɛ koŋɔ chí bɛfóŋɔ́ ɛbhén bérwɔ bho nɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛfóŋɔ́ bɛbúbɛbu bétɔ̀ŋ. 2 Bati bŏ-nsé nɛ bŏ bapu bhɔ ájwi nɛ ɛjuri nɛ básɔ̀t mɛnyiŋ ɛbhɛn béfú ntá bɛfóŋɔ́ bɛbúbɛbu bɛtɔŋ bo. 3 Mpok yɔ, bŏ-nsé bhɔ bárèm chɔŋ bɛ nɛbhay nɛbhiki ri, nɛ bé bo báké nyié mbɔk mɛnyŭ mɛnyiŋ́nyiɛ, nɛnyíé ɛnén Mandɛm ághókó bé bo abhɛn mánókó Yesu nɛ báriŋi nɛtɔ́ŋ énén tɛtɛp mányié, mánchyɛ nɔkɔ Mandɛm bakak. 4 Tĕndu yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ Mandɛm ághókó éri, bo bábhíkí bhɔ́ŋ bɛbyak yĕnyiŋ. Sékway ményiɛ yĕntiki ɛnyiŋ sénchyɛ nɔkɔ bakak ntá Mandɛm, 5 mbɔnyunɛ Ɛyɔŋ Mandɛm nɛ nɛnikímuɛt béku yĕntiki ɛnyiŋ ɛmbak nyáŋá bɛsí Mandɛm.

Bák ɛríti nkubɛtik Yesu

6 Mbák óntɔ́ŋ bŏnkwɔ mɛnyiŋ ɛbhɛn, chɔŋ ómbak ɛrítí nkubɛtik Yesu Kristo anɛ máné nɛ bɛyɔŋ ɛbhɛn béchyɛ nɛka nɛ nɛtɔ́ŋ ɛnén tɛtɛp ɛnɛn ókóŋɔ́. 7 Ɔké bhɔŋ yĕnyiŋ béku nɛ bɛchákárí mbok ěti bachĭmbi ɛné épú ka mmu ánchyé Mandɛm kɛnókó. Fíé bɛtaŋ ndu bɛku nɛpém ɛnɛ nɛmbak mbɔ ɛnyu Mandɛm áyaŋ. 8 Ku nɔ, mbɔnyunɛ nɛghɔkɔsĭ mmuɛt ɛnén nkwɔmuɛt néchyè mmu mandu nsáy, kɛ bɛghɔkɔsĭ mmuɛt ndu béku mmu ámbák anɛ áku mɛnyiŋ ɛbhɛn Mandɛm áyaŋ, ăchyè mmu nsáy ndŭ yĕntiki mbi. Ɛchí ɛnyu yɔ mbɔnyunɛ nɛpém ɛnɔ nébhɔŋ bariɛp amɛm nsáy ndŭ nɛpém ɛnɛn fá amik nɛ ɛnén nétwɔ̀ ambi. 9 Bɛyɔŋ ɛbhɛn bɛchi tɛtɛp nɛ ɛri yĕntiki mmu anoko bhɔ́ sayri. 10 Ɛti yɔ kɛ séfyè bɛtaŋ béku bɛtik nɛ sénù bɛ bo mándiŋi nɛtɔ́ŋ ɛnén tɛtɛp mbɔnyunɛ sébhaka nti nɛ Mandɛm anɛ ápèmɛ bŏ mankɛm, sayri sayri, abhɛn mánókó.

11 Tɔ́ŋ mɛnyiŋ ɛbhɛn nɛ fyé bɛtaŋ bɛ bo mángók bhɔ. 12 Ɔké rɔ mmu ámbyak wɔ bé ɔchí mónkwɛn. Bák ɛriŋ ntá abhɛn mánoko Yesu, ndŭ ɛyɔŋɔ́nyu yɛ, nɛ ndŭ nɛku ywɛ, nɛ ndŭ ɛkɔŋ ɛyɛ, nɛ ndŭ nɛka ɛnɛ nɛ Yesu, nɛ ndŭ nɛpém ɛnɛ ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ bakwap. 13 Ghó bɛ bápày Ɛyɔŋ Mandɛm ntá bho, nɛ ghó bé báfyè bho nti nɛ bɛ bátɔ̀ŋ Ɛyɔŋ Mandɛm. Ku nɔ, kpátɛ mpok anɛ mĕtwɔ̀ awu. 14 Ké rɔ akap ané ɔbhɔ́ŋɔ́ myákámyáká, nɔ chí akap ané nyaka barɛmé kɛpĭnti bágháti ěti yɛ nɛ éku bŏ batí mányáŋa wɔ amɔ́ antí bé ántwɔ́ ntá yɛ. 15 Ku mɛnyiŋ ébhɛn. Fíé ntí aré bé bo mángɔ́ ndu ókù sayri. 16 Sɔt mpok nɛ mmuɛt ɛyɛ nɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn ótɔ̀ŋ. Kém bɔ́ nɛ bɛtaŋ mbɔnyunɛ mbák ónku ɛnyu yɔ, chɔŋ ómpɛmɛ mmuɛt ɛyɛ nɛ bo abhɛn ótɔ̀ŋ.

5

Sɔt bŏ nkwɔ́ Yesu mankɛm mbɔ bŏ nnɛrékɛt

1 Ɔké ji nsénsí nɛ ɛyɔŋ ɛtaŋataŋ. Chiĕ yi chi manié mbɔ bɛ achi chi ɛtayɛ. Sɔt bab-hakanɛm abhɛn bábhíkí ghaka ɛkaká nɛbhe ɛyɛ mbɔ bŏmáyɛ. 2 Sɔt basénsí baghɔ́rɛ mbɔ bɔmáyɛ, ónsɔt baghɔ́rɛ abhɛn bábhíkí ghaka ɛkaká nɛbhe ɛyɛ mbɔ bŏmáyɛ. Nɛpém ɛnɛ nékɛ́ bhɔŋ bakwap.

3 Tɔ́ŋ mánkwɛ́sɛ́ abhɛn bábhiki bhɔŋ nɛkwak bɛrĭnti bɛ bɔ́ mámbóŋ mɛnwɔp. 4 Mbák kénkwɛ́sɛ́ abhŏŋ bɔ nɛ yĕchi bɛbhárébhɔ, bɔ́ bábhɔŋ békwak nnɛrékɛt wap mbɔ ɛnyu Mandɛm áyàŋ. Bábhɔŋ békap bachi nɛ manɔ bhap ndŭ bɛtik ɛbhɛn bɔ́ bákú mbɔnyuné ɛyɔ échyè Mandɛm maŋák. 5 Kénkwɛ́sɛ́ anɛ ábhíkí bhɔ́ŋ mmu anɛ ákwàk yi ărɔ nɛpém ɛni nɛnkɛm ntá Mandɛm nɛ ănìkmuɛt bɛti nɛ ngósí bé Mandɛm ánkwak yi. 6 Kɛ kénkwɛ́sɛ́ anɛ árɔ́ mmúɛt myáká myáká ndu ɛpɔ̀ nɛpém, achí ngú ndŭ ɛfóŋɔ́, yĕndu abhuɛ́t nɛpém ndŭ nkwɔmuɛt. 7 Ghatí bhɔ́ mɛnyiŋ ɛbhɛn bé bɛkwɛ́né béké bhak nɛ bhɔ́. 8 Mbák mmu apú yiŋi bŏbhi, sayri sayri bŏ nnɛrékɛt ywi, nɔ apú pɛrɛ koŋɔ nɛtɔ́ŋ ɛnɛn tɛtɛp. Ɛnyŭ mmu wu abɛp achá mmu anɛ ábhíkí noko Yesu wáwák.

9 Bákway béfyé nnyén kénkwɛ́sɛ́ ndu nkwɔ́ mánkwɛ́sɛ́ abhɛn báyàŋ nɛkwak mbák arɛm aghákà mamié bɛsa bérat. Ɛnyu kénkwɛ́sɛ́ wu abhɔŋ bɛbhak chí ngɔrɛ́ anɛ ábhóŋɔ́ nyaka ndiɛrɛ nném amɔt. 10 Abhɔŋ bɛbhak chí ngɔrɛ́ anɛ bo bárèm bɛ ăku nyaka ɛríŕí mbɔ méne bŏbhi sayri, nɛ bɛtok bo Mandɛm, nɛ békwak bo abhɛn báchí ndŭ ɛsɔŋɔri. Ɛnyŭ kénkwɛ́sɛ́ wu abhɔŋ bɛbhak ngɔrɛ́ anɛ áchyé nyaka nɛpém ɛni nɛnkɛm ndu béku yĕntiki bɛri. 11 Kɛ ókɛ́ fyɛ manyén mánkwɛ́sɛ́ abhɛn bábhuét nɛ manoŋ amuɛt ndŭ nkwɔ mánkwɛ́sɛ́ abhɛn báyàŋ nɛkwak mbɔnyunɛ mbák ɛkwak bɛbhɔŋ nném énkó bɔ́ antí, bághɔkɔntik Kristo, 12 nɛ ɛyɔ énku mánchɔŋti bɛsí bhap nɛ Yesu ndu bábhíkí bhuɛrɛ nku mbi anɛ mányú nɛ yi. 13 Bákway bɛbhak

babhót, mánkɔ nɔkɔ bɛkɛt nɛ bɛkɛt. Bakway bɛbhak bo kémbwɔ́bhé nɛ bɔ́ ɛnáŋtí, nɛ bo abhɛn báchwè ndŭ baraká bo báchák, mándɛmɛ nɔkɔ mɛnyiŋ ɛbhɛn bábhíkí bhɔŋ bɛrɛm. 14 Nkɔŋ yɛ bé mánkwésé abhɛn bábhʉ́ɛt nɛ manoŋ amʉɛt mámbáy maném, mámbe bɔ, mánkɛm bɛkɛt ɛbhap sayri, bɛ báké chyɛ mŭmpap ywɛsɛ mbi bɛrɛm ɛbúbʉ ěti yɛsɛ. 15 Ndɛm nɔ nɛ ntí bɛ mbɔk yap bágúré ɛbhi nɛ bárɔbhɛ koŋo chí Satan. 16 Mbák ngɔré anɛ ánókó abhɔŋ mánkwésé ndŭ nnɛréket ywi, ánkwak bhó. Ákέ rɔ ntŭ wap ntá bakoŋo Yesu báchák. Mbák mánkʉ nɔ, nkwɔ́ Yesu bábhɔŋ mbi békwak mánkwésé abhɛn kɛbhóŋ nɛkwak.

17 Bŏ nkwɔ́ bábhɔŋ béchyɛ bŏ batí abhɛn bákʉ̀ bɛtik ɛbhap ɛriri kɛnókó nɛ ɛrítí akap. Ɛmbák ɛnyu yɔ, sayri sayri nɛ abhɛn báfyè bɛtaŋ bégháti nɛ bétɔŋ Ɛyɔŋ Mandɛm. 18 Ɛkáti Mandɛm éghàti bhɛsé bɛ, “Ɔké gwɔt nnyŭ mpɔŋ bé ákέ nyié nchwi mpok yɔ ákʉ̀ bɛtik amɛm nkǐ nchwi.” Ɛpɛt érèm bɛ, “Nkʉ bɛtik abhŏŋ ngängaŋ bɛ mánchyɛ yi akap.” 19 Mbák bŏ nkwɔ́ mándém bé mŭnti akʉ ndak, kétiŋi ka, kpatɛ batísiɛ mámfú mbɔ batí ápay nɛ arat. 20 Ji bo abhɛn bápú rɔ bɛbʉ́ bɛsí bŏ mankɛm bɛ bakoŋo Yesu bachak mámbóŋ bɛcháy. 21 Bɛsí Mandɛm nɛ Yesu Kristo nɛ boángel Mandɛm, nchí ghati wɔ bɛ ómbúré bɛbhé ɛbhɛn sayri, ɔké tóŋ kɛnkábhé nɛ kéríŋámík. 22 Ké wakari ménýáŋa mmu amɔ antí ndu békʉ yi mŭnti bŏ nkwɔ́ kéka ómbɔŋ mbát ndŭ bɛbʉ́ bo bachak. Kém mmʉɛt ɛyɛ bɛ óké kwɛn ndŭ bɛbʉ́.

23 Ɔríŋí bé ɔrɔp chi mame mame, képɛrɛ nyú yĕ chí ndiɛrɛ manyiɛp. Sɔt nókó nkwɔ mandú mmém bɛ ánkwák bɛkʉ mɛniɛ ɛbhɛ mémpɔp.

24 Bɛbʉ́ mbɔk bho bɛchi kpóŋóróŋ nɛ bétɔ̀ŋ bɛ chɔŋ mántáŋ bó, kɛ bɛbʉ́ bo bachak bɛchi bhésé bhésé ɛnyu ɛnɛ état kɛ bo mándiŋi bhɔ. 25 Nó kɛ échí nɛ bɛri ɛbhɛn mmu ákʉ̀. Béghɔ̀ kpoŋoroŋ. Kɛ yĕ chí ɛbhén béchí bhésé bhésé, bépú rɔp bhésé bhésé mpoknkɛm.

6

1 Bŏ mankɛm abhɛn bachi basɛm bábhɔŋ bɛchyɛ kɛnókó ntá bachi bhap bɛ bo báké rɛm ɛbúbʉ ěti nnyén Mandɛm nɛ ěti mɛnyiŋ ɛbhɛn sétɔ̀ŋ. 2 Abhén bachi bhap mánókó Yesu báké rɔ béchyɛ bhɔ kɛnókó ɛkén kékwáy nɛ bhɔ nɛ bákɛ rɔ bɛghok bhɔ yĕndu bárɔ́bhé chí bŏ mmu amɔt. Ɛrí bé mántók bachi bhap sayri éncha mbŏŋ ɛnyu ɛsi, mbɔnyunɛ bachi abhén bó bákwàk mánoko Yesu Kristo nɛ Mandɛm akɔŋ bhó.

Ɛkɔŋɔ́ nkáp

Tóŋ bo mɛnyiŋ ɛbhɛn, óngati bó mánkʉ bhó. 3 Mbák mmu ătɔ̀ŋ ɛnyiŋ échák ɛné épu ndóŋ ámót nɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn ngáti wɔ, ansɔt bɛyɔŋ Yesu Kristo Acha mbɔ ndaká-nsé nɛ yí kɛka mɛnyiŋ ɛbhɛn sétɔ̀ŋ ěti nɛpém bŏ nkwɔ́ Yesu, 4 nɔ achí paka nɛ abhíkí riŋi yĕnyiŋ. Ɛnyŭ mmu wu abhɔŋ chí ɛpɔ̌ ɛpiŋ békɛm ɛpʉ́ítí, nɛ bɛtaŋ bétáŋá ěti bɛyɔŋ, ɛné ɛyɔ étwɔ̀ chí nɛ mpabhamík nɛ ékʉ̀ bo mántáŋ nɛ bati, mándɛm nɔkɔ ɛbúbʉ ěti bati, nɛ mánkaysi nɔkɔ bɛ mmu ákú ɛnyiŋ ɛnɛ ngufú abhíkí kʉ. 5 Ɛnyŭ mmu wu chí mmu ɛpʉ́ítí mpoknkɛm nɛ bho báchák. Batĭ mɛnyŭ bo bhɔ ábɛp amɛm nɛ bábhíkí pɛrɛ riŋi mbŏŋ ndaká Mandɛm. Bákaysi bɛ békʉ mbɔ ɛnyu Mandɛm áyàŋ chí mbi bɛyaŋ nkáp. 6 Ɛrɛmé nsáy achí nɛ mmu anɛ ábhʉ̀ɛrɛ nɛpém ɛni mbɔ ɛnyu Mandɛm áyàŋ nɛ ambóŋ maŋák nɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn yi ábhóŋɔ́. 7 Yĕnyiŋ sébhíkí twɔ fá ammík nɛ yó, nɛ yĕnyiŋ mmu apú rɔŋ nɛ yɔ. 8 Mbák sébhɔŋ yɛ nɛnyié nɛ ndɛn séndó ɛbhɔ ménkwáy nɛ bhɛsɛ. 9 Bo abhɛn báyàŋ bɛbhɔŋ bɛyă nkáp báwakari bɛkwɛn ndŭ nɛmɔ, mánkwɛn ndu ntá nɛ nkaysi anɛ átwɔ̀ bhó nɛ ménémé nɛ nɛwú. 10 Ɛchí ɛnyu yɔ mbɔnyunɛ ɛkɔŋɔ́ nkáp étwɔ̀ nɛ bɛbéptí mɛnyiŋ mɛnkɛm. Chí ěti ngoŋɔ́ nkáp kĕ mbɔk bho bárɔ́ mbi Mandɛm bárɔp ndŭ nɛmĕnti ěti nɛdĭ kɛbhɔ ɛnɛn nɛchi nɛ bhɔ.

Ngwɛnti maniɛ Pŏl ntá Timɔti

11 Kɛ wɔ Timɔti, mmŭ Mandɛm, kéfyé amɔ ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɔ. Kʉ nti ɛnɛ bé ómbák chak bɛsí Mandɛm, nɛ búré nɛpém ɛnɛ mbɔnyu Mandɛm áyàŋ. Bóŋ nɛka nɛ Yesu, kɔŋ bo, bóŋ ekébhénti, nɛ bák ndu kpák nɛ bo báchák. 12 Nu erítí nɛnu ěti Yesu né bóŋ nɛka nɛ yi, óngó bé ɔbhɔŋ nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti. Mandɛm abhíŋí wɔ chí ěti nɛpém ɛnɔ mpok órémé kpoŋoroŋ bɛsí bɛyă batísiɛ bé ɔnókó Yesu. 13 Mĕghati wɔ bɛsí Mandɛm mú áchyè yĕntiki ɛnyiŋ nɛpém, nɛ bɛsí Yesu Kristo mu áté ntísiɛ ndŭ tɛtɛp Mandɛm bɛsí Póntiɔs Páilet, 14 bé ónkʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn ngátí wɔ mɛnkɛm. Ké kwɛn ndu yĕ émɔt ɛnyu ɛné yĕ mmu apu kway béji wɔ. Ɛmbák nó kpát bégháka ɛwak ɛnɛ Acha ywɛsɛ Yesu Kristo ábhèsi. 15 Mandɛm anɛ bo bábìti, yi mmu áchi Mfɔ anɛ ábhóŋɔ́ bɛtaŋ amfay yĕntiki ɛnyiŋ, Acha nɛ Mfɔ bafɔ, chɔŋ yí ankʉ Yesu ambesi ndŭ mpok anɛ yi áyábhé. 16 Mandɛm apú gú. Bɛchókó bhi bébhɔŋ bɛdiérɛ ɛbhɛn mmu ápú kway bɛyiŋi. Yĕ mmu abhíkí re ghɔ yi nɛ mmu apú kway béghɔ yi. Kɛnókó kɛnkɛm kɛchi ɛki nɛ bɛtaŋá kɛfɔ bɛchi ɛbhi mpoknkɛm. *Amen.

17 Ghatí bŏ bakáp fá ammik bɛ báké yoŋ mmʉɛt, nɛ bɛ báké bhakanti ndŭ kɛfɔ̃ mmik, mbɔnyunɛ kéfʉ̃ɛrɛ fʉɛt. Ghatí bhó mánsíkínti nɛ Mandɛm mmu áchyé bhɛsɛ yĕntiki ɛnyiŋ bɛ sémbɔŋ erítí nɛpém. 18 Ghatí bó mánkʉ nókó bɛri. Mánkʉ́ nɔkɔ bɛri ndŭ bɛyă babhi. Báké taŋ awɔ́. Mánkɔrɛ nɔkɔ nɛ bati mɛnyiŋ ɛbhɛn bábhóŋɔ́ nɛ maŋák. 19 Mbák mánkʉ ɛnyʉ yɔ, nɔ bábhʉ̀ɛrɛ ɛrɛmé kɛfɔ ɛkén kéchí

ntá yap, kɛfɔ ɛkén bábhɔ̀ŋ amfay ndŭ mpok anɛ átwɔ̀ ambɨ. Mbák mánkʉ nɔ, chɔŋ mámbɔŋ nɛpém ɛnɛn tɛtɛp.

20 Timɔti, kém bɛtik ɛbhɛn báchyé wɔ sayri. Ɔké chwe ndŭ kɛpɨ ɛkɛn kɛpu chyɛ Mandɛm kɛnókó nɛ ɛpáítí nti ti ɛnɛ ɛpu kɔ ndóŋ ámɔt nɛ Ɛyɔŋ Mandɛm. Bo bákaysi bɛ mɛnyɨŋ ɛbhɔ chi nɛrɨŋɨ́, ɛné épú nɔ. 21 Nɛrɛm anɛ mbɔk bho bárɛ̀m bɛ bárɨŋɨ ăkʉ́ bábhíkí pɛrɛ noko nɛtóŋ ɛnɛn tɛtɛp. Bɛrĭndu Mandɛm mémbák nɛ bhe mankɛm.

Ɛkáti Pɔ̌l ɛné ɛjwi bɛpay ntá Timɔti

1 Mɛ Pɔ̌l, kɛ nchi siŋ ɛkáti ɛnɛ. Nchí mŭnto
Yesu Kristo, bɛkoŋo nkaysi Mandɛm. Yi
ayap mɛ bɛ ngati bho Mbok Ndíndi ěti Yesu
Kristo anɛ achi ěti bariɛp amɛm yi afyé
nyaka bɛchyɛ nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhoŋ
ngwɛnti nta bo abhɛn manoko Yesu Kristo.
2 Nchí siŋ ntá yɛ Timɔti, wɔ mú óchí mbɔ
mɔ̌wa anɛ nde kɔŋ.
Mandɛm Ɛtayɛsɛ nɛ Yesu Kristo Acha
ywɛsɛ mántóŋ wɔ bɛrĭndu, mángɔ wɔ ntínso
nɛ mánchyɛ wɔ kpák.

Pɔ̌l ăchyɛ bakak ntá Mandɛm nɛ afyé Timɔti ntí

3 Tímɔti, nchí kaka Mandɛm ěti yɛ. Nchí
nikmʉɛt ntá yi nɛ ntí ɛnɛn nɛchí amɛm
pépép mbɔ bachĭmbi bha bákʉ̀ nyaka. Nchí
nikmʉɛt ndu békáka Mandɛm bɛti nɛ ngósí,
yĕntiki mpok, anɛ ntí ɛna nékwén wɔ amʉɛt.
4 Mbíkí ghɔkɔntik babhɛsɛ mɛ nɛ ɛyɔ ékʉ
mbɔŋ ɛkwak bɛti nɛ ngósí bégho wɔ bé
maŋák ánjwí mɛ anti. 5 Nɛ mbíkí ghɔkɔntik
ɛnyu óbhóŋó nɛka nɛ Yesu tɛtɛp nkúbhé mbɔ
ɛnyŭ nnɔ máyɛ Lóis nɛ máyɛ Yúnis bábhóŋó
nyaka. Nnókó tɛtɛp bɛ ɛnyŭ nɛka ɛnɔ nɛbhʉɛt
nɛ wɔ. 6 Ɛti yɔ kɛ̆ mĕtik yɛ wɔ bé ónkʉ bɛ akap
anɛ Mandɛm áchyé wɔ mpok nyáŋá wɔ amɔ
anti ambak mbɔ ngó ané áyaŋ mɛnɛmɛ kɛ
báfok wu ádù. 7 Ɛfóŋó Mandɛm áchyè bhɛsɛ
abhíkí chyɛ bhɛsɛ nti bɛcháy. Ăchyé bhɛsɛ chi
nɛtaŋánti, nɛ ɛkoŋ, nɛ nɛkémémʉɛt.

8 Ɔkɛ́ bhɔŋ yɛ ntíánwóp bɛghati bho ɛnyiŋ
ɛnɛ óríŋí ěti Acha ywɛsɛ Yesu. Ɔkɛ́ bhɔŋ
ntíánwóp ěti ya, yĕndu nchí mŭkɛnɔŋ ěti
nsiki nti nɛ yi. Kɛ dɔ̌ bɛtaŋ ɛbhɛn Mandɛm
áchyɛ wɔ ménkwák wɔ ónka ɛsɔŋɔri mbɔ mɛ
ěti Mbok Ndíndí Yesu. 9 Mandɛm apémé
bhɛsɛ ndu áférɛ́ bhɛsɛ ndŭ bɛbʉ́.
Ayap bhɛsɛ bɛ sémbák bŏbhi.
Akʉ nɔ yĕndu sépú bɛrítí bho.
Anáŋ abhŏ̀ŋ nyaka nkaysi bépémɛ bhɛsɛ,
tɛ mpok mmik ábhíkíre bho.
Mandɛm anáŋ abhŏ̀ŋ nyaka nkaysi béfʉɛ́t
ntá Yesu Kristo,
antɔŋ bhɛsɛ bɛrĭndu bhi.
10 Mandɛm anáŋ atóŋ bhɛsɛ bɛrĭndu ɛbhi
ndu átó Yesu Kristo mmu átwɔ́.
Yí achi Mpɛmɛ ywɛsɛ. Awăy bɛtaŋá nɛwú nɛ
achyé bhɛsɛ Mbok Ndíndí.
Yɔ́ achí mbɔ ɛróŋó nɛ ătòŋ bhɛsɛ mbi nɛpém
ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti.
11 Mandɛm ayap mɛ bɛ mbák mŭnto Yesu,
ayap mɛ bé mbák mmú nchí ghati bho
Mbok Ndíndí, nɛ ayap mɛ mbák mmú anɛ
nchí tóŋ bo Ɛyɔŋ ɛyi. 12 Ɛti yɔ kɛ nchí ghɔ
ɛsɔŋɔri ɛnɛ ɛnkɛm. Kɛ mbíkí bhɔŋ ntíánwóp
mbɔnyunɛ ndíŋí mmu anɛ nnókó. Ndíŋí bé
yí abhɔŋ bɛtaŋ bɛkɛm bɛtik ɛbhɛn yi achyɛ
mɛ sayri kpátɛ bɛghaka ɛwak ɛnɛ yi átwɔ̀.
13 Bʉ̀ré bɛyɔŋ ɛbha sayri bɛ ménkwak wɔ
óntik ɛnyŭ nɛtɔŋ ɛnɛn tɛtɛp nɛchi. Kʉ nɔ dɔk
nɔkɔ chi ambi ndu bébhɔŋ nɛka nɛ Yesu, nɛ
ónkɔŋ bo báchák. Ɔkway békʉ nɔ mbɔnyunɛ
ɔbhat mmʉɛt nɛ Yesu Kristo. 14 Ndŭ bɛtaŋá
Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ mmú achí nɛ bhɛsɛ, kém Mbok
Ndíndí anɛ báfyɛ wɔ amɔ sayri.

15 Ɔríŋí bé bŏnkwɔ Yesu mankɛm abhɛn
báfú atú Esia bátĭknsɛm ntá ya. Fijéləs nɛ
Hɛmogénes nkwó bátiknsɛm ntá ya. 16 Yesu
Acha ángó nnɛrékɛt Ɔnɛsifórɔs ntínso.
Akwénɛ́ mɛ nti bɛyă mpok, kɛbhóŋ ntíánwóp
bɛ nchí mŭkɛnɔŋ nɛ ngɛm amɔ. 17 Nɛchwɔp
yí áchwóbhé fá Rom, ayáŋ mɛ mbănkɛm
kpát aghó mɛ. 18 Nchí nikmʉɛt bɛ Acha ángó
yi ntínso ndŭ nywɔbhé manyé. Ɔriŋi sayri
nɛkwak ɛnén yi áchyé mɛ amɛm ɛtɔk Ɛfɛsɔs.

2

Timɔti, ɛríti nkoŋo Yesu Kristo

1 Mówa Timɔti, dŏ yɛ Mandɛm anchyɛ wɔ
bɛtaŋ. Akwáy békʉ nɔ ěti bɛrĭndu ɛbhi nɛ
wɔ ndu óbháré mmʉɛt nɛ Yesu Kristo. 2 Sɔt
mɛnyiŋ ɛbhɛn óghókó ndŭ mĕtòŋ kpoŋoroŋ
bɛsí bɛyă batísiɛ tóŋ ntá bŏ tɛtɛp. Sɔt bó tóŋ
ntá bo tɛtɛp abhɛn bákway bɛtóŋ bhó ntá bo
báchák nkwó. 3 Mbɔ ɛrítí ntɛmé nɛnu Yesu
Kristo, ɔbhɔŋ béte kákáti ndu ɛnyŭ ɛsɔŋɔri
ɛné bakoŋo Yesu báchák bábhòŋ. 4 Ntɛmé
nɛnu anɛ áchí ndŭ bɛtik nɛ ănù bɛ mŭnti
ywi ámbóŋ maŋák nɛ yi, apú fyɛ mmʉɛt
ndŭ baraká ɛtɔk áchák. 5 Mmŭ anɛ ájét
ntiɛt nɛ bati, apú kway bɛbhɔŋ nsáy mbák
abhiki jɛt ankoŋo bɛbhé ntiɛt. 6 Nkwaŋa-nki
anɛ afyé bɛtaŋ ndŭ bɛtik kɛ áyámbi bɛbhɔŋ
mbwót anɛ áfú ɛbhi. 7 Sɔt nókó nkaysi ndŭ
mɛnyiŋ ɛbhɛn ngátí-né wɔ, mbɔnyunɛ chɔŋ
mbɔŋ Mandɛm Acha ankwak wɔ ómbóŋ
nɛjwĭmɛm ndu bó mɛnkɛm.

8 Ɔkɛ́ ghɔkɔntik Yesu Kristo, ɛbhárémɔ
Mfɔ Debhít mmu Mandɛm ákú nyaka yi
apɛtnsɛm ndŭ nɛpém mbɔ ɛnyu ɛchi amɛm
Mbok Ndíndí anɛ mĕghati bho. 9 Ndu
mĕghati bho Mbok Ndíndí nɛ, kɛ nchí ghó
ɛsɔŋɔri, nɛ ngɛm amɔ mbɔ nkʉ bɛbʉ́. Kɛ
mmu ápú kwáy béfe Ɛyɔŋ Mandɛm amɛm
ɛkɛrékɛnɔŋ. 10 Nká yĕntiki ɛsɔŋɔri ěti bŏ
abhɛn Mandɛm ayabhɛ bɛ mámbak abhi.
Nká ɛsɔŋɔri bé Yesu Kristo ámpémé bhɔ
nkwɔ mámbák nɛ Mandɛm mmú áchyɛ bhɔ
kɛnókó ngwɛnti ti.
11 Bɛyɔŋ ɛbhɛn béchi tɛtɛp. Bérèm bɛ,
“Mbák ségu nɛ yi,
chɔŋ sémbak nkwɔ nɛpém nɛ yi.
12 Mbák sénképnti ndŭ bɛsɔŋɔri ɛbhɛsɛ,
chɔŋ sémbak bafɔ nɛ yi nkwɔ.

Mbák séndɛm bé sébhiki riŋi yi,
chɔŋ yí nkwɔ andɛm bé abhiki riŋi bhɛsɛ.
13 Mbák sépu bhʉrɛ bariɛp amɛsɛ,
yí ăbhʉrɛ bariɛp ami mpoknkɛm.
Kristo apú kwáy bétáŋa bɛ yí apú mmu anɛ yi achi."

Nkʉ bɛtik anɛ Mandɛm ábhɔŋ maŋák nɛ yi

14 Tiik nɔkɔ bŏnkwɔ mɛnyiŋ ɛbhɛn ngáti-né wɔ. Yɛp nɔkɔ bó batú ndŭ nnyén Mandɛm bé mándó békɛm ɛpʉ́ítí ĕti bɛyɔŋ ɛbhɛn bétwɔ chi nɛ bétáká. Ɛyŏ ɛnyŭ ɛpʉ́ítí épú kwak yĕ mmu, étwɔ chí nɛ mɛnɛmɛ ntá bo abhɛn bághòk. 15 Nu bé Mandɛm anjiŋi wɔ ambóŋ maŋák nɛ wɔ bé ɔchí nkʉbɛtik anɛ apú kway bɛbhɔŋ ntiánwóp, nɛ bé ŏtɔŋ Mbok Ndíndí sayri. 16 Ké chwe ndŭ kémbwóbhé ɛkén képú chyɛ Mandɛm kɛnókó. Ɛnyu kémbwóbhé ɛkɔ kékʉ bo mánsap nɛkɔ nɛ Mandɛm. 17 Mɛnyiŋ ɛbhɛn bo abhɛn básábhé nɛkɔ nɛ Mandɛm bátɔŋ béchí mbɔ nsak ntá bo abhɛn bó bátɔŋ, nɔ chí, mbɔ nsak anɛ ányiɛ mmʉɛt andɔk nɔkɔ chi ambi. Himéneɔs nɛ Filétɔs báchi mɛnyŭ bo bhɔ. 18 Batí yap ápay bárɔ nɛtóŋ ɛnén tɛtɛp bágurɛ ɛbhi ndŭ bátɔŋ bé Mandɛm anáŋ akʉ bo bápɛtnsɛm ndŭ nɛpém. Bákʉ kpát mbɔk bho abhɛn mánókó Yesu bápú pɛrɛ noko yi. 19 Kɛ Ɛyɔŋ Mandɛm ɛchí mbɔ nɛbhʉ́ɛ́rémik ɛnɛn baghoko sayri ɛnyu ɛné yĕnyiŋ épú kway mɛnyikisi nó kɛ báte ɛkɛt aré. Básiŋ ndŭ ntay ɛnɛn bápí arɛ bɛ, "Ɛta Mandɛm aríŋí bo abhɛn bachi abhi." Básiŋ nkwɔ bɛ, "Yĕ agha anɛ árèm bɛ achi mmu Acha ándó bɛbʉ́."

20 Amɛm ɛkɛt ɛgho puyĕ ndiɛrɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn bághókó nɛ pú nɛ ɛbhɛn bághókó nɛ *ɛ́gírí kɛ bébhak arɛ. Mɛnyiŋ ɛbhɛn baghoko nɛ mɛnɔk nɛ ɛbhɛn bághoko nɛ ntɔp bébhak aré nkwɔ. Mbɔk mɛnyiŋ chí ɛbhɛn básɔt mánkʉ ɛnyiŋ arɛ nɛ kɛnókó. Béchák chi ɛbhɛn bápu sɔt mankʉ ɛnyiŋ arɛ nɛ kɛnókó. 21 Ɛnyu yɔ kɛ échí nɛ Bŏ nkwɔ́ Yesu. Yĕ agha anɛ árɔ́ bɛbʉ́ akʉ nti ɛni némbak amɛm pépép, Mandɛm ăchyɛ yí kɛnókó. Mandɛm ăkʉ nɔ nɛ yi, mbɔnyunɛ achyé nɛpém ɛni nɛnkɛm ntá Mandɛm mmu áchí mbɔnɔ́kɛt. Ɛnyŭ mmu wu abhɔŋ nti békʉ yĕntiki ɛnyŭ bɛri. 22 Ghó yɛ bé ɔférέ ntí ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛsak báfyè ngoŋo aré. Kʉ nti bébhak chak bɛsí Mandɛm, nɛ ndu bɛbhɔŋ nɛka nɛ Yesu, nɛ bɛkɔŋ bo báchák. Kʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn, ómbak sayri nɛ bo abhɛn bábhi̊ŋi nnyén Ɛta nɛ batí pépép bé ánkwak bhɔ. 23 Ɔké chwe ndŭ bɛpʉ́ítí ɛbhɛn bɛbhiki bhɔŋ ntí nɛ nnɛt. Mɛnyŭ bɛpʉ́ítí bhɔ bétwɔ chi nɛ bétáŋá. 24 Nɛ mŭbɛtok Acha abhiki bhɔŋ bɛbhak ntaŋ-bétáŋá. Abhɔŋ bɛbhak chi mmŭ anɛ átɔŋ yĕntiki mmu bɛrĭnti nɛ, abhɔŋ bɛbhak ɛrítí ntŏŋ Ɛyɔŋ Mandɛm, nɛ ambak mmŭ anɛ ábhóŋó ɛkébhénti nɛ bŏ abhɛn báchyè yi ɛsɔŋɔri. 25 Puyĕ nɛ ɛyɔŋ ɛtaŋataŋ kĕ mŭbɛtok Yesu ábhóŋó bétɔŋ bo abhɛn bápú ka nɛ yi. Mandɛm ăkwáy békʉ bó mántiknsɛm ndŭ bɛbʉ́ bhap nɛ mánoko nɛtɔŋ ɛnɛn tɛtɛp. 26 Nɛ mbák mánókó nɛtóŋ ɛnɛn tɛtɛp, kɛboŋ ɛkap kékway bépétnsɛm nɛ mámfú ndŭ ntá anɛ Satan. Bákwɛn nyaka ndŭ ntá yi mankʉ nɔkɔ chi ɛnyiŋ ɛnɛ yi áyaŋ bó mánkʉ.

3

Ɛnyŭ bɛpiŋí bho bɛbhak ndŭ manywɔp anɛ ngwɛnti

1 Diŋí bé ndŭ manywɔp anɛ ngwɛnti, bɛyă bɛsɔŋɔri bébhak fá amik. 2 Ntí achi bɛ mpok ɛyɔ, bo bákɔŋ mmʉɛt ɛyap máncha, mánkɔŋ nkáp máncha, mámpányu, mámbɔŋ nɛyoŋóməʉɛt, mámbak basɔkɔt̆ bho, bó kɛka bɛghok bachi nɛ manɔ bhap. Nɛ yĕ mmú ankʉ bhó bɛri ná bákɛ sɔt mbɔ ɛnyiŋ. Mpok ɛyɔ, bo bákaysi bé ntí apú anɛ bó mánikmʉɛt ntá Mandɛm ndu béchyɛ yi kɛnókó. 3 Ndu bérɔŋ ambi, mpok ɛyɔ bo bápu bhɔŋ ɛkɔŋ nɛ bati nɛ yĕ chí amɛm manɛrékɛt, bápu foŋori bati. Bárɛm ɛbúbʉ ĕti bati ndu bɛchɔŋti manyén ɛyap. Ndŭ mpok ɛyɔ, bo bápú kway bɛkɛm mmʉɛt, kɛ bádù mbɔ nkwɔ kɛbhóŋ ntínso nɛ bati, nɛ bápú kɔŋ ɛrítí ɛnyiŋ. 4 Mpok ɛyɔ, chɔŋ bo mánti bati ntá bŏmpap abhap, nɛ mámbak bo tákátáká, nɛ chɔŋ mánkʉ nɔkɔ mɛnyiŋ kɛ yambi mánsɔt nkaysi aré. Chɔŋ bo mánde yoŋ mmʉɛt nɛ mánkɔŋ ményiɛ chi nɛpém, kɛkɔŋ Mandɛm. 5 Mpok ɛyɔ chɔŋ bo mánde kɔt ngɛpti bɛ báchi bo Mandɛm yĕndu bábhiki noko bé Mandɛm abhɔŋ bɛtaŋ békʉ bó mámbak bŏbhi. Kéchɛm ɛkak nɛ mɛnyŭ bo bhɔ. 6 Yĕ néné, mbɔk yap báchwè ndŭ manɛrékɛt mándwɔ nókó baghɔrɛ abhɛn bápu ka bɛkɛm mmʉɛt bɛ mángwákárí bɛkwɛn ndŭ ntă bɛbʉ́. 7 Ɛnyŭ baghɔrɛ bhɔ bábhɔŋ ɛkwak ndu béghɔk mɛnyiŋ bɛkɔ mpoknkɛm kɛ bápú kwáy bɛbhɔŋ néjwĭmɛm ndŭ nɛtóŋ ɛnén tɛtɛp. 8 Batɔŋó nse bhɔ bágʉɛti mmʉɛt mănchwe ndŭ manɛrékɛt mánu nɔkɔ bé bo báké noko tɛtɛp Mandɛm. Báchi mbɔ Jánɛs nɛ Jambrɛs bo mánú nyaka bɛ bo báké noko mɛnyiŋ ɛbhɛn Mandɛm átó Moses ángati Mfɔ Ijip. Báchí bŏ bɛbéptí nkaysi nɛ bábhíkí bhɔŋ nɛka nɛ Yesu tɛtɛp. 9 Kɛ yĕntiki nkaysi yap abhɔŋ békwɛnékwɛn mbɔnyunɛ yĕntiki mmu ăghɔ chɔŋ ɛchiŋti yap. Ɛnyu yɔ kɛ éfákárí nyaka nɛ Jánɛs nɛ mmʉɛrɛ yi Jámbrɛs.

Mɛnyiŋí ngwɛnti ɛbhɛn Pŏl aghati Timɔti

10 Kɛ wɔ Timɔti, ɔríŋí mɛnyiŋ ɛbhɛn mĕtòŋ wɔ, ɔríŋí nɛpém ɛna, ɔríŋí ɛnyiŋ ɛnɛ mĕkay ndŭ nɛpém ɛna, ɔríŋí ndu mbóŋó nɛka nɛ Yesu, ɔríŋí ndŭ mĕkèpnti, ɔríŋí ndu mbóŋó ɛkɔŋ nɛ bho, nɛ ɔríŋí ndŭ mĕtè kákáti mpok ɛsɔŋɔri. 11 Ɔríŋí nkwɔ́ ndŭ bo báre nyok

mɛ. Ɔríŋ́ bɛsɔŋɔri ɛbhɛn nde bhóŋ. Ɔríŋ́ ndu báre nyok mɛ amɛm bɛtɔk Antiɔk, nɛ Ikóniɔm nɛ Lístra. Ɔríŋ́ ɛsɔŋɔri ɛnɛ ndé bhóŋ kɛ Acha Yesu ăfɛrɛ mɛ ndu bɔ́ mɛnkɛm. 12 Tɛtɛp, yĕntiki mmu anɛ ábhóŋɔ́ nti bɛbhuérɛ nɛpém ɛni mbɔ ɛnyu Mandɛm áyàŋ ĕti yi ábháré mmuɛt nɛ Yesu Kristo, bo báchyé yi nɛnyok. 13 Kɛ mbák chí bɔ̆ bɛbú nɛ bɔ̆ bapu bábèp mándɔk nɔkɔ chi ambi, bárwɔ̀ bho, bo mándwɔ nɔkɔ bhó. 14 Kɛ mbák wɔ Tímɔti, óké rɔ békóŋo mɛnyiŋ ɛbhɛn bátóŋɔ́ wɔ nɛ ɔnoko bhó sayri. Ɔríŋ́ bo abhɛn bátɔ̀ŋ wɔ bhɔ. 15 Ɔké ghɔkɔntik bé ɔríŋ́ basíŋ amɛn áchí amɛm Ɛkáti Mandɛm tɛ kĕmbó ɛkɛ. Basiŋ amɛn achi Nyáŋá ăkwáy békwak wɔ ómbɔŋ kɛboŋ bɛbhɔŋ nɛka nɛ Yesu Kristo nɛ ómbɔŋ nɛpém. 16 Mandɛm kɛ áchyé nkaysi basiŋ mankɛm amɛn áchí amɛm Ɛkáti yi. Basĭŋ ăkwak ndu bɛtɔŋ bhɛsɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi tɛtɛp nɛ ăji bhɛsɛ ndu mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛpu sayri ndŭ bapɛm ayɛsɛ. Basĭŋ ăkwak mɛnyurɛ bhɛse ndŭ bɛkwéné ɛbhɛsɛ nɛ ndu bɛtɔŋ bhɛsɛ ɛnyu bɛbhak chak ndŭ bapɛm yɛsɛ. 17 Ɛyɔ ékwak bɛ mŭbɛtok Mandɛm ánkwáy ndŭ yɛntiki mbi nɛ bɛ ámbóŋ yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ éyàŋ ndu bɛkʉ yĕntiki ɛrítí bɛtik.

4

1 Tímɔti, nchí sɛmti yɛ wɔ bɛsí Mandɛm nɛ bɛsí Yesu Kristo mmú átaŋ mburɛ bo abhɛn báchi pĕ nɛ abhɛn bágu ɛwak émɔt mpok yi ábhèsi bɛkʉ bo mángɔ bɛ yi achi Mfɔ. 2 Nchí sɛmti wɔ bé óngátí nókó bho Ɛyɔŋ Mandɛm. Kérɔ béghati bhó. Mpok yĕntiki ɛnyiŋ ékɔ̀ sayri, ghati bho. Yĕ chí mpok anɛ mɛnyiŋ bépu kɔ sayri, ghatí bhó. Kʉ bo mándɔ bɛbú bhap. Ji bhó mandó bɛbú bhap. Kɛ fyé nókó bó nti nkwó. Kʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn nɛ ɛkébhéntí nɛ nti bɛtɔŋ Ɛyɔŋ Mandɛm. 3 Nchí sɛmti wɔ, tóŋ bo Ɛyɔŋ Mandɛm mbɔnyunɛ mpok ătwɔ anɛ bo bápú pɛrɛ kɔŋ bɛghok nɛtóŋ ɛnɛn tɛtɛp. Mpok yɔ, chɔŋ bo mándɔbhɛ koŋo chí mɛnyiŋ ɛbhɛn bó babhɔŋ bákóŋɔ́, mánjaŋ batɔŋ abhɛn bátɔ̀ŋ bɔ mɛnyiŋ ɛbhɛn ményìŋi bhɔ batú. 4 Mpok ɛyɔ, chɔŋ bo mándɔ bɛghok tɛtɛp anɛ Mandɛm áyaŋ bo mándiŋi, mándɔbhɛ fyé ntí béghok chí mɛnyiŋ ɛbhɛn batɔŋɔ́ nse bátɔŋ. 5 Kɛ wɔ Tímɔti, yĕ émbak ná, kérɔ bɛbhak nɛ nti amɛm kpák. Yĕ ŏghɔ ɛsɔŋɔri ná, kép nti. Kʉ bɛtik ɛbhɛn ngati Mbok Ndíndí, nɛ ɔbhɔŋ bɛkʉ bɛtik mɛnkɛm ɛbhɛn Mandɛm achyɛ wɔ ónkʉ.

6 Mbák chí mɛ, nɛpém ɛna nénaŋ nérɔ̀n mbɔ nnya anɛ bárɔ̀n bɛchyɛ akap ntá Mandɛm nɛ yɔ. Mandú mpok mĕrɔ mmik. 7 Mɛ, nnu sayri. Njɛt, nkóŋó barak Mandɛm tɛ ndŭ ngwɛntí nkɛ kɛmɛ mmuɛt ansɛm. 8 Néne, nsáy ănoŋ mɛ. Nsáy yɔ, Yesu Acha mmu achí ntaŋá manyé kɛ áchyè mburɛ mɛ yɔ́ ndŭ ɛwak ɛnɛ yi ápɛtnsɛm. Yi achi chak bɛsí Mandɛm. Nɛ nsáy yɔ apu chí ntá ya mɛ awánti. Achí ntá yĕntiki mmŭ anɛ ánòŋ nɛpɛrénsɛm Yesu nɛ manják.

Mɛnyiŋ ɛbhɛn béyíŋí mbŏŋ Pŏl

9 Nu bétwɔ, kéchɔŋti mpok. 10 Démas achɛn mɛ aró, arɔŋ ɛtɔk Tɛsalónika mbɔnyunɛ akɔŋ mɛnyiŋí mmik. Krésens arɔŋ Galéshia, arɔŋ Táytɔs, nɛ Damátia. 11 Ndiɛrɛ Lukas kɛ áchi nɛ mɛ. Mpok óyaŋ bétwɔ, sɔt Mák twó nɛ yi mbɔnyunɛ ăkwak chɔŋ mɛ fá. 12 Ntó Tíkíkɔs andɔk Ɛfɛsɔs. 13 Fʉét Troas sɔt nkú mbŭép ya anɛ ndó ntá Kápɔs. Sɔt bɛkáti ɛbha nkwó, sayri sayri nkúbhé nnya nénép ɛné básíŋí Ɛyɔŋ Mandɛm aré. 14 Bɛbú ɛbhɛn Aleksánda ntɛnátɛn ákú mɛ béyă bɛcha. Kɛ chɔŋ Acha Yesu anchyɛ yi nsáy ndu bɛbú ɛbhi. 15 Yi abhiki yaŋ nyaka bɛghok Ɛyɔŋ Mandɛm ɛnɛ sĕghàti bho wáwák. Wɔ mbɔŋ ɔbhɔŋ békɛm mmuɛt nɛ yi. 16 Ndŭ nywɔbhé mbi ɛnén nchwé amɛm áchá manyé bɛ ntáŋá mmuɛt, yĕ mmu apú nyaka nɛ mɛ. Yĕntiki mmu abʉé mɛ. Mandɛm ámfóŋóri bhó. 17 Bŏ mankɛm bábʉɛ mɛ, kɛ Yesu Acha abhiki rɔ mɛ. Achi nɛ mɛ mpoknkɛm ankwaka nɔkɔ mɛ ndu áchyɛ mɛ bɛtaŋ bégháti bho Mbok Ndíndí yi. Ngátí bho Mbok Ndíndí nkɛm bé bo abhɛn bápú bo Israɛl mángók. Yesu aférɛ mɛ ndu nɛwú nkwɔ, afɛrɛ mɛ anyŭ nkʉ. 18 Chɔŋ Yesu Acha amfɛrɛ mɛ ndu yĕntiki ɛbépti ɛnyiŋ, ampɛmɛ mɛ bé mbák amfay nɛ yí mmu achí Mfɔ bo Mandɛm. Kɛnókó kémbák nɛ yi mpoknkɛm, Amen.

Bakak amɛn ngwɛnti

19 Kaká mɛ Príska nɛ Akwíla. Kaká ɛfo ɛné Ɔnɛsifórɔs nkwó. 20 Ɛrástɔs arɔp ɛtɔk Kórint. Ndó Trofimɔs ɛtɔk Milétɔs mbɔnyunɛ ăme. 21 Nu bétwɔ ndŭ mpok anɛ mbaŋ ábhíkí re bho békwɛn tontó. Nó chí ndŭ mpok nném nɛbháŋ. Ɛbúlɔs nɛ Púdɛns nɛ Láinɔs nɛ Kláúdia nɛ bo nkwó Yesu báchak fá Rom báto wɔ bakak.

22 Yesu Acha ámbák nɛ wɔ. Bɛrĭndu Mandɛm mémbák nɛ be mankɛm.

Ɛkáti Pɔ̌l ntá Táytɔs

Ɛkáti ɛnɛ Pɔ̌l asiŋɨ ntá Táytɔs

1 Mɛ Pɔ̌l, nkʉbɛtik Mandɛm nɛ mʉ̌nto Yesu
Kristo kɛ nchi nsiŋ ɛkáti ɛnɛ. Bɛtik ɛbha
chí békwak bo abhɛn Mandɛm áyábhé bé
mámbák abhi bɛ mánsíkí́ nti nɛ Yesu sayri,
nɛ békʉ bó mándiŋɨ Ɛyɔŋ Mandɛm ɛnɛ Yesu
átóŋɔ́ nyaka. Ɛyɔŋ ɛné ékù bo mámbʉrɛ
bapém ayap mbɔ ɛnyʉ̌ Mandɛm áyàŋ. 2 Ɛnkʉ
mámbaka nti ndʉ̌ nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ
ngwɛnti. Mandɛm afyé nyaka bariɛp ɛ̌ti
nɛpɛmé nɔ tɛndʉ̌ nɛbhɔ̌nɛt, nɛ Mandɛm ápú
sense. 3 Mpok Mandɛm anɛ ápɛmɛ bhɛsé
afyé ákwáy nɔkɔ, akʉ bo mándiŋɨ ɛ̌ti nɛpém
ɛnén béfʉ́ét ndu Mbok Ndíndí́ Yesu anɛ yi
afyé amɔ́ya bɛ ngati bho.

4 Táytɔs, ɔ́chí mɔ́wa mbɔnyunɛ ɔbhɔŋ nɛka
nɛ Yesu mbɔ mɛ.

Mandɛm mmu achi Ɛta nɛ Yesu Kristo
Mpɛmɛ ywɛsɛ mántɔŋ wɔ bɛrĭndu, manchyɛ
wɔ kpák.

Bɛtik abhɛn Táytɔs ábhóŋɔ́ bɛkʉ Krɛt

5 Ntí anɛ ndɔ́ wɔ Krɛt chí bɛ ónyábhé
mɛnyiŋ ɛbhén bérɔ́bhé ményábhɛ aré, nɛ bɛ
ómfyé bɔ̌ batí bɛkɛré Mandɛm ndu yɛ̌ntiki
ɛtɔkɔ́ Krɛt. Kʉ nɔ nkúbhé mbɔnyu ngáti
wɔ. 6 Mʉ̌nti chí mmu anɛ bɛkwénɛ́ bépu
nɛ yi, abhɔŋ bébhóŋ chi ngɔ́ré amɔt, chí
mmu anɛ bɔ̌bhi mánókó nɛ mmu apú kwáy
béji bhó bé bábhiki bhóŋ kɛnókó nɛ máyap
nɛ ɛtayap. 7 Tɛ̌ndu mʉ̌nti bo Mandɛm chí
mmu anɛ Mandɛm áchyé bɛtik ɛbhi nta yi,
bɛkwénɛ́ bébhíkí́ bhóŋ bébhak nɛ yi, abhíkí́
bhóŋ bébhak mmʉ̌ mpányu, abhíkí́ bhóŋ
bébhak mmu ɛchókónti, abhíkí́ bhóŋ bébhak
nnyʉ̌mém, abhiki bhɔŋ bébhak mmu anɛ
átòŋ bɛtaŋ, abhɔŋ bébhak chí sayri nɛ bho.
Abhɔŋ nkwɔ́ bébhak mmu anɛ ábhíkí́ bhóŋ
ngɔŋɔ́ nkáp nɛ apú kʉ bapu ɛ̌ti nkáp. 8 Mmʉ́
ntí bo Mandɛm abhɔŋ bɛbhak mmu anɛ ásɔ̀t
mankɔ sayri, mmu anɛ ábhóŋɔ́ maŋák bɛkʉ
bɛri, mmʉ̌ anɛ ákèm mmʉɛt sayri, mmʉ̌ anɛ
áchí chak bɛsí Mandɛm béyíŋɨ́ nɛpém ɛni nɛ
bo báchák. Abhɔŋ bɛbhak nyáŋá, nɛ mmʉ̌
ntɨ ɛnɛn nɛpu to yi ankʉ ɛnyiŋ ɛné étwɔ̀ yi nɛ
áyómɛ. 9 Nɛ bérɔ́ŋ ndu ngwénti, mʉ̌nti bo
Mandɛm abhɔŋ békém Mbok Ndíndí́ ɛ̌ti Yesu
nɛ bɛtaŋ mbɔ ndu sétɔ́ŋ. Mbok yɔ́ achí tɛtɛp
nɛ ɛnyumɔt mpoknkɛm. Ɛyɔ ékwàk mʉ̌nti
ámfyé bo nti ndu átòŋ bhɔ, émpɛt énkwak yi
ányúré bo abhɛn bátòŋ mɛnyiŋ ɛbhén bépú
ndɔ́ŋ ámót nɛ Ɛyɔŋ Mandɛm.

10 Nchí rɛm nɔ mbɔnyunɛ, bɛyă bo bátòŋ
nɛtaŋánti, sayri sayri mbɔk bo Israɛl abhɛn
mánóko mbok Yesu Kristo. Bárèm mɛnyiŋ
ɛbhén bɛbhiki bhɔŋ ntí nɛ nnɛt nɛ bárwɔ̀ bo
bɛ mánókó kémbwóbhé kap. 11 Ɔbhɔ̌ŋ bɛkʉ
bɔ̌bhó mánchók manyu yap. Bátòŋ mɛnyiŋ
ɛbhɛn bábhiki bhóŋ bɛtɔŋ, mánchɔŋti nɔkɔ
batí bo mankɛm ndʉ̌ mbɔk manɛrékɛt bɛ
mándɔ́ Mbok Ndíndí́ ɛ̌ti Yesu. Bákù nɔ,
chi bɛsɔt bakáp ntá bho, ɛné ɛyɔ chí ɛnyiŋɨ́
ntíánwɔ́p.

12 Mbɔ̌ŋ mmu Krɛt wap amɔt, anɛ básórɛ
mbɔ ndiŋindak arɛm ɛ̌ti yap tɛntɛp bɛ,
“Bɔ̌ Krɛt báchí basĕnsi mpoknkɛm! Báchi
nyăbhi, bábhòt abhɔt, mányiɛ nɔkɔ nɛnyíé
nɛ ngoŋɔ.” 13 Ɛnyiŋ ɛnɛ mmu wu árémé ɛ̌ti
bɔ́ ɛtɔk ɛyi Krɛt échí tɛtɛp. Ɔbhɔŋ yɛ bɛghati
bhɔ sayri bɛ mándɔ bɛkwénɛ́ bhap. Kʉ nɔ bɛ
mankɛm Ɛyɔŋ Mandɛm nɛ bɛtaŋ, 14 mámfɛrɛ
ntí ndu bakăy bapu amɛn bo Israɛl nɛ ndʉ̌
bɛbhé ɛbhén bo abhɛn bápú koŋɔ Mbok
Ndíndí́ Yesu báfyé. 15 Yɛ̌ntiki ɛnyiŋ éri ntá
mmu anɛ ntɨ ɛni néchi pépép, kɛ ntá mmu
anɛ ntɨ ɛni népú pépép nɛ abhiki noko Yesu,
ɛnyiŋ ériri ɛpu. Bérɛm tɛtɛp, nkaysi yap nɛ
batĭ yap ánáŋ áchóŋɔ amɛm. 16 Bárèm bé
báriŋɨ Mandɛm, kɛ mɛnyiŋ ɛbhén bó bákù
bétòŋ kpoŋɔroŋ bé bábhiki riŋɨ yi. Bábɛp
báchá, bátàŋ ntí nɛ Mandɛm, nɛ ɛnyiŋ ɛné bó
bákwày békʉ épú.

2

*Nɛtóŋ ɛnén tɛtɛp néchyè bɛpiŋ ɛbhén
Mandɛm ákóŋɔ́*

1 Kɛ wɔ Táytɔs, ɔbhɔŋ bɛtɔŋ bo mɛnyiŋ
ɛbhén békɔ̀ ndɔŋ amɔt nɛ nɛtóŋ ɛnén tɛtɛp.
2 Ghatí baséansi abhɛn babhakanɛm bɛ
mándíŋɨ́ bɛkɛm mmʉɛt nɛ bɛ mámbʉrɛ
nɛpém ɛnap ɛnyu ɛné bo báchyè bhɔ kɛnókó.
Ghatí bhɔ bɛ bábhɔŋ bɛtɔŋ bɛ bábhɔ̌ŋ kɛboŋ,
mánkɛm baraká Mandɛm ɛnyu ɛné éyàŋ
nɛ bɛ bábhɔŋ bɛbhɔŋ ɛkɔŋ nɛ ɛkébhénti.
3 Ghatí baséansi baghɔrɛ́ nkwɔ bɛ mambʉrɛ
bapém yap ɛnyu ɛné átòŋ bé báchyè Mandɛm
kɛnókó. Bắkɛ́ rɛm ɛbúbʉ ɛ̌ti batí nɛ bắkɛ́
bhak manyʉ̌mém. Tɔ́ŋ bo báchák békʉ bɛrítí
mɛnyiŋ. 4 Tɔ́ŋ yɛ̌ nɛŋɔkɔ́ baghɔrɛ́ abhɛn
bákɔ̀ŋɔ bhɔ́ ansɛm bɛ mánkɔŋ maném
abhap nɛ bɔ̌bhap. 5 Kwak bɔ mámbak mbɔ
bo abhɛn babhɔŋɔ kɛboŋ nɛ bákèmʉɛt bɛ
bákɛ́ fu nɛfi. Bẵbhɔŋ bɛtɔŋ bhɔ bɛ mándíŋɨ́
ɛnyu bákɛm bɛkɛt ɛbhap mántɔŋ ɛrítí ɛpiŋ
ntá bo abhɛn bachi arɛ, nɛ bɛ mámbóŋ
nɛsɛptʉ̃mʉɛt nɛ maném abhap. Mámbák
ɛnyu yɔ bɛ yɛ̌ mmu ákɛ kway bɛrɛm ɛbúbʉ
ɛ̌ti Ɛyɔŋ Mandɛm.

6 Ghatí bɛsakábho sayri bɛ mántóŋ bɛ
bábhɔŋ kɛboŋ nɛ bɛ mándíŋɨ́ ndu bákèm
mmʉɛt. 7 Wɔmbɔŋ tóŋ bó ɛrítí ɛpiŋ. Kʉ nókó
chí mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛri. Mpok ótòŋ bɔ, kʉ
mándiŋɨ bé ɔ̌chyɛ chi Mandɛm kɛnókó nɛ bɛ
ɔ̌kwàk bɔ kwak. Kʉ bó mándiŋɨ bɛ ɔ̌kù sayri.
8 Bɛyɔŋ ɛbhɛ bɛbhɔŋ bɛbhák ɛbhɛn békù
manyu ánchók bo nɛ ntíánwɔ́p ámbák nɛ bo

abhén bápú ka nɛ wɔ ndu bábhiki bhɔŋ mbi bɛrɛm ɛbúbʉ ĕti yɛsɛ. 9 Ghatí bo abhɛn báchí basɛm bɛ éri mángók nɔkɔ bachi bhap ndŭ yĕntiki ɛnyiŋ. Ɛri bɛ mámbɔŋ nti bɛkʉ bachi bhap mámbɔŋ maŋák nɛ bhɔ mpoknkɛm nɛ bɛ báké kɛmɛ bhɔ ɛyɔŋ anyu. 10 Báké sɔt mɛnyiŋ́ bachi bhap ansɛm ansɛm. Bábhɔŋ bɛtɔŋ bachi bhap bɛ báchi bo bɛsiki nti nɛ bhɔ sayri. Ɛpiŋ ɛyɔ ékʉ̀ bɔ mántɔn ndu yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ bákʉ̀ bɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn bátóŋ bɔ ĕti Mandɛm mmu ápèmɛ bhɛsɛ bɛri, ɛnyu ɛné bo bachak bákway bɛbhɔŋ ɛkwak békóŋɔ bhɔ.

11 Ntí anɛ bo bábhóŋɔ́ bébhʉrɛ bapɛm ayap ɛnyu ɛyɔ chi bɛ Mandɛm atŏŋ bɛrĭndu ɛbhi ndu áchyé mbi anɛ bo mankɛm bákway bɛfʉɛt arɛ, yi ampɛmɛ bhɔ. 12 Bɛrĭndu Mandɛm ɛbhɛn bétɔ̀ŋ bhɛsɛ bɛ séndɔ́ bɛkʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn bo abhɛn bábhiki riŋi Mandɛm bákʉ̀, bé séndɔ́ bɛfyɛ ngoŋɔ ndu mɛnyiŋ́ mmik ɛbhɛn béchyè bo maŋák fá amik. Bétɔ̀ŋ nkwɔ bɛ ndŭ nɛpém ɛnɛsɛ fá amik, sɛbhɔŋ bériŋi ndu sékèmmʉɛt békʉ chi mɛnyiŋ ɛbhɛn béchí chak bɛsí Mandɛm nɛ bɛbhʉɛrɛ nɛpém ɛnɛsɛ mbɔ ɛnyŭ Mandɛm áyàŋ. 13 Ndu sékʉ̀ mɛnyiŋ ɛbhɔ, sébhákáʼ nti ndu ɛnyiŋ ɛnɛ ɛri ɛcha. Sébhaka nti bɛ kɛném ɛkɛn kɛbhesi chɔŋ nɛ bɛtaŋ Mandɛm ywɛsɛ nɛ Yesu Kristo Mmu ápèmɛ bhɛsɛ. 14 Yesu achyé nɛpém ɛni béférɛ bhɛsɛ ndŭ bɛtaŋá bɛbú mɛnkɛm nɛ ndu bɛso bati ywɛsɛ. Akʉ nɔ, bɛ sémbák bŏbhi yímbɔŋ, nɔ chi bo abhɛn bábhóŋɔ́ bɛyă ɛkwak bɛkʉ chi bɛrítí mɛnyiŋ.

15 Tóŋ yɛ bo mɛnyiŋ ɛbhɛn. Fíé bhó nti nɛ ghatí bhɔ bɛkwéné bhap. Kʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn nɛ bɛtaŋ ɛbhɛn Mandɛm áchyé wɔ mɛnkɛm. Ɔké rɔ yĕ mmu ámbyák wɔ.

3

Ɛpiŋ́ mmu Mandɛm

1 Táytɔs, ghatí bakoŋo Yesu bɛ mámbɔŋ nɛsɛptĭmʉɛt nta bo bati ɛtɔk nɛ bo abhɛn bábhóŋɔ́ bɛtaŋ amfay yap. Báké tóŋ nɛtaŋánti nɛ bé émbák wikirik nta yap békʉ bɛtik nɛ nti nɛmɔt. 2 Ghatí bhó bɛ mmu áké rɛm ndak abúabʉ ĕti nti, nɛ bɛ mánchókó sayri nɛ bati, mámbak ndu kpak nɛ bati. Ɛri mámbóŋ nɛsɛptímʉɛt bɛsí bo mankɛm. 3 Ghatí bhó ɛnyu yó mbɔnyunɛ ndŭ mpok anɛ áfúérɛ ansɛm, bɛsɛ babhɔŋ séchí nyaka amík némé némé ndŭ baraka Mandɛm. Sétàŋ nyaka ntí. Nɛ bo bárwɔ̀ nyaka bhɛsɛ sénkʉ́ nɔkɔ bɛbʉ́. Sébhák ndŭ kɛsɛmé mɛnyiŋ ɛbhɛn mmʉɛt ɛyɛsɛ énŋwaka bé sénkʉ. Sékaysi nyaka bɛ mɛnyiŋ ɛbhɔ béchyè bhɛsɛ maŋák. Sékʉ̀ nyaka bɛbʉ́ nɛ sébhóŋ mpap amík. Bo bápàp nyaka bhɛsɛ, bɛsé nkwɔ sémpap nɔkɔ bati. 4 Kɛ Mandɛm Mpɛmɛ ywɛsé átóŋ nɔkɔ bhɛsé bɛrĭnti ɛbhi nɛ ɛkɔŋ ɛyi, 5 apɛmɛ bhɛsɛ. Ɛpú nyaka chí bɛ sékʉ̀ bɛrití mɛnyiŋ, chi ĕti ntínso ɛni. Apémé bhɛsé ndu áká Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ yi áférɛ́ bhɛsé bɛbʉ́ anti, akʉ sérɔp chí bo bakɔ abhɛn bábhóŋɔ́ nɛpém nɛkɔ. 6 Mandɛm anɛ, apɛrɛ́ chyɛ mmu ɛnyiŋ, ăchyɛ kɛrɔ mbɔk ansɛm, achyɛ bɛsɛ Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ tontó bɛfʉɛt ntá Móywi, Yesu Kristo Mpɛmɛ ywɛsé, 7 bɛ ankʉ sɛmbak chak bɛsí Mandɛm ĕti bɛrĭndu ɛbhi. Akʉ nɔ bé sɛmbak bŏbhi, sémbáká nti bɛ chɔŋ sembɔŋ nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti.

8 Mɛnyiŋ ébhɛn ngátí né wɔ béchí tɛtɛp. Nchi yaŋ yɛ bɛ óngáti bo abhɛn mánoko Mandɛm mɛnyiŋ ɛbhɛn sayri bɛ mámfyé ntí békʉ bɛri. Mɛnyiŋ ɛbhɛn béri tontó nɛ békwàk yĕntiki mmu. 9 Kɛ ɔbhiki bhóŋ békɛm kɛfĕ nɛ bo ĕti mɛnyiŋ ɛbhén bébhiki bhóŋ ntí nɛ nnɛt, nɛ ĕti manyén bachĭmbi. Ké táŋ nɛ bho ĕti bɛbhé ɛbhɛn Mandɛm áchyɛ nyaka Moses. Bɛkʉ mɛnyiŋ ɛbhɔ apú kwak yĕ mmu, nɛ bébɛp tontó. 10 Ghatí mmu anɛ átwɔ̀ nɛ ákóré ándó barak ákóré., Mbák óngátí yí ndɔŋ amɔt, ndɔŋ épay, abhiki ghók, fɛré nti nɛ yi. 11 Ɔríŋ́ bɛ nkaysi ɛnyŭ mmu wu apú chak. Ákʉ bɛbʉ́ mpŏknkɛm nɛ bɛbʉ́ ɛbhi bétɔ̀ŋ bé bɛkwéné béchí nɛ yi.

Bɛyɔŋɔ́ ngwɛnti nɛ bakak

12 Mĕtɔ̀ wɔ mmu awu. Mbák épú Atémas, chɔŋ émbak Tíkíkɔs. Nɛghó anɛ óghó mmu wap, óké nók bétwɔ ayak ndu bɛtɛmɛri mɛ ɛtɔk Nikópolis. Aré kĕ mĕbhák mpok manyiɛp áyá nɛ mbăŋ ăkwɛn tontó. 13 Mpok Sénas ntaŋá manyé nɛ Apólos báté bérɔŋ nɛkɔ, kʉ yĕntiki ɛnyiŋ bégho bé ɛnyiŋ ébhiki chɛp bó ndŭ nɛkɔ ɛnap. 14 Bŏ bhɛsɛ chi bŏ Mandɛm nɛ bábhɔŋ béfyɛ ntí ndu bɛkʉ bɛri, bé éké be bhɔ mmʉɛt békwak bo abhɛn ɛyap épú. Báké bhák mbɔ mmu anɛ ápú kʉ bɛri ndŭ nɛpém ɛni.

15 Bo abhɛn báchi fá nɛ mɛ bátó wɔ bakak. Kaká bŏ nkwó abhɛn bákóŋ bhɛsé nɛ manoko ɛnyumɔt mbɔ bɛsɛ. Mandɛm ántóŋ bé bɛrĭndu.

Ɛkáti Pŏl ntá Filɛmən

Bakak

1 Mɛ Pŏl, mŭkɛnəŋ ěti Yesu Kristo kɛ nchí siŋ ɛkáti ɛnɛ. Nchí fá nɛ móma yɛsɛ Tímətì. Filɛmən, nchí siŋ ntá yɛ anɛ ɛkəŋ, nɛ ntɨ nkʉbɛtɨk ywɛsɛ. 2 Kaká məmáyɛsɛ Afia, nɛ Akipəs, ntɨ ntɛmé nɛnu Yesu mbə bhɛsɛ, nɛ ónkaka bŏnkwə abhɛn báchɛ̀m nəkə ɛkɛt ɛyɛ ndu mɛnɨkmʉɛt ntá Mandɛm.

3 Mandɛm Ɛtayɛsɛ nɛ Yesu Kristo Acha mántóŋ be bɛrĭndu mánchyɛ be kpák.

Pŏl ákàka Mandɛm nɛ ănɨ̀kmʉɛt ěti Filɛmən

4 Filɛmən, yĕntɨkɨ mpok anɛ mĕnɨ̀kmʉɛt nchí kaka Mandɛm ěti yɛ, 5 mbənyunɛ nchí ghok ěti ɛkəŋ ɛnɛ óbhóŋó nɛ bo Mandɛm, nɛ ɛnyu óbhóŋó nɛka nɛ Yesu Acha. 6 Nɛ nchí nɨkmʉɛt ntá Mandɛm bɛ ónchém mmʉɛt nɛ batĭ bŏnkwə óndók nókó chi ambɨ, nɛ bɛ ɛyə énkwak wə óndíŋí bɛrítí mɛnyiŋ mɛnkɛm ɛbhɛn Mandɛm áchyè bhɛsɛ ndu sɛbharɛ mmʉɛt nɛ Kristo. 7 Manó, ɛnyu ɛné óbhóŋó ɛkəŋ nɛ batĭ bŏnkwə échyè mɛ bɛyă maŋák nɛ nɛpəptĭntí tontó mbənyunɛ ókʉ́ batĭ bo Mandɛm mankɛm ataŋ amɛm.

Pŏl ănɨ̀kmʉɛt ntá Filɛmən ěti Onésimɔs

8 Ndu mbárɛ́ mmʉɛt nɛ Kristo, nchí kway bɛghati wə ónkʉ ɛnyiŋ ɛnɛ óbhóŋó bɛkʉ. 9 Yĕ nə, ěti ɛkəŋ, mɛ Pŏl, mmŭ nsensi nɛ mŭkɛnəŋ nénɛ ěti Yesu Kristo, nchí nik wə chi mmʉɛt. 10 Nchí nɨkmʉɛt ntá yɛ ěti mówa Ɔnésimɔs mmu ndóbhé ɛtayi fá amɛm ɛkɛrékɛnəŋ. 11 Ndŭ mpok anɛ áfʉ́ɛ́rɛ́ ansɛm, apú nyaka yĕnyiŋ ntá yɛ, kɛ nénɛ achí mmu anɛ ákway bɛkwak wə, nɛ ăkwáy bɛkwak mɛ nkwə. 12 Nchí to yi ampɛtnsɛm ntá yɛ, nɛ ɛchi mbə bɛ ntɨ ɛna kɛ mĕtò nə ntá yɛ. 13 Mbʉ́ nkəŋ bɛ yi andəp fá ánkwáká nóḱó mɛ ndŭ kɛnəŋ ɛkénɛ nchí arɛ ěti Mbok Ndíndí́. Mbʉ yi arəp fá bɛkwak mɛ ndŭ ntí ywɛ. * 14 Kɛ mbíkí́ yaŋ bɛkʉ yĕnyiŋ ɛnɛ óbhíkí́ chyɛ mɛ bɛtaŋ bɛ nkʉ. Ɛrɨ bé bɛrɨ ɛbhɛn ókà mémfú chi wəmbəŋ antɨ, kɛbhak bɛ mĕjirɛ wə jirɛ.

15 Ngufú, éfákárí nyaka bɛ Onésimɔs ándó wə ndu mómbiŋí́ mpok chi bɛ ámpétnsɛm ntá yɛ ndu nté anɛ yi ákway bɛbhak nɛ wə mpoknkɛm. 16 Yi apɛt apu chi ndiɛrɛ nsɛm. Acha nsɛm nénɛ. Arəp chi ntɨ manó anɛ ókwáy bɛkəŋ. Nkəŋ yi tontó, kɛ əbhŏŋ mbəŋ bɛkəŋ yi ɛncha ɛnyu ɛnɛ nkóŋó yi. Achí nsɛm aywɛ, apɛt abhak ntɨ manó ntá yɛ ndu ábháré mmʉɛt nɛ Yesu Acha mbə wə.

17 Ndu ɛchi nə, mbák əsət mɛ mbə ntɨ nkʉbɛtɨk Kristo, yi ánáŋ ántwó awu, syɛpti yi nɛ maŋák nkúbhé mbə ɛnyu ósyɛpti nəkə mɛ. 18 Yĕ áká wə chi ɛnyiŋ, yĕ ăkèm wə chi barɛm, fyé mó ndŭ nnyén ɛna. 19 Mɛmbŏŋ Pŏl kɛ nchí siŋ ɛnyiŋ ɛnɛ nɛ awó wa bé chəŋ ńkwə yĕntɨkɨ barɛm amɛn Ɔnésimɔs ákèm wə. Nɛ mbíkí́ yaŋ bɛrɛm bɛ ŏkèm mɛ barɛm nkwə, nɛ barɛmé mə chi nɛpém nɛkə ɛnɛ. 20 Manó, kʉ ɛnyiŋ ɛnɛ ntá ya ndu nnyén Yesu Acha. Kʉ mbə nɨ mmŭ Kristo bɛ ntɨ némpóp mɛ amɛm.

21 Ndu nchí siŋ ɛkáti-nɛ, mbíkí́ bhəŋ bɛcháy nɛ wə mbənyunɛ ndíŋí́ bɛ chəŋ ónkʉ ɛnyiŋ ɛnɛ méyàŋ wə ónkʉ, nɛ ónkʉ mbəŋ ɛncha ɛnyu ɛnɛ méyàŋ. 22 Mpɛt nchí yaŋ bɛ óngoko móket ɔmbʉrɛ ntá ya. Nnókó bé chəŋ Mandɛm angók nɛnɨkímʉɛt ɛnɛka, ankʉ ńtwə awu.

Ngwɛnti bakak

23 Ɛpáfras, ntɨ mŭkɛnəŋ ěti Yesu Kristo ătò wə bakak. 24 Mák nɛ Arístakɔs nɛ Demas nɛ Lukas, batĭ bakŭ bɛtɨk Mandɛm, bátò bhe bakak nkwó. 25 Bɛrĭndu Yesu Kristo Acha mémbak nɛ bhe.

* **1:13** Ɔnésimɔs chi "Mɛnwəp" ndŭ ɛyəŋó Grik.

Ɛkáti Pɔ̌l ntá Bo Hibru

Yesu achá barɛmɛ́ kɛpǐntɨ abhɛn nku nsɨ́

1 Ndŭ mpok anɛ áfʉ́ɛ́rɛ́ ansɛm, Mandɛm
ǎfʉ̀ɛt nyaka ntá barɛmɛ́ kɛpǐntɨ bhi ndu
bɛrɛm kɛpɨ ntá bachǐmbɨ bhɛsɛ. Aká nɔ
ndɔŋ nɛ ndɔŋ nɛ ndŭ bɛyǎ babhi. 2 Kɛ
ndŭ manywɔp anɛ ɛchɔŋ, anɛ́ achí kɛkwɔt
nɛ ngwɛntɨ mmɨk, afʉ́ét chi ntá Móywi kɛ
ǎrɛ̀m kɛpɨ ntá yɛsɛ. Yí kɛ Mandɛm ákʉ́ bé
ámbák mmu anɛ mɛnyɨŋ mɛnkɛm bébhóŋɔ́
bɛbhak ɛbhi. Nɛ afʉ́ét chí ntá yi kɛ ǎghoko
yɛ̌ntikɨ ɛnyɨŋ. 3 Yí amʉ́ét kɛ̌ kɛnɛ́m Mandɛm
kétɔ̀ŋ kpoŋɔroŋ nɛ ɛnyŭ mmu Mandɛm achi,
nkúbhɛ́ ɛnyu mmu wu kɛ yi achi. Ɛyɔŋ
ɛyi ɛbhɔŋ bɛtaŋ nɛ yɔ kɛ yi ásɔ̀t bɛkɛm
mmɨk nkɛm. Mpok yi ánáŋá bɛkʉ ɛnyɨŋ
ɛnɛ ékʉ̀ Mandɛm amfoŋɔri bɛbʉ́ bho bɛ
mámbák pépép bɛsí bhi, akó amfay achɔkɔ
ɛbhě awónɛm Mandɛm mmu ábhóŋɔ́ bɛtaŋ
mɛnkɛm.

Mmɔ Mandɛm abhɔŋ bɛtaŋ mɛnkɛm

4 Ndu ɛchi nɔ, Mandɛm akʉ bé Móywi
ánchá bɔángɛl nkúbhɛ́ mbɔ ɛnyŭ nnyén ɛnɛn
yi áchyé yi nɛcha ɛnɛn bɔángɛl. 5 Yɛ̌ ángɛl apú
anɛ Mandɛm ághátí yi bɛ, “Wɔ, ɔchí Mówa,
nɛ ɛchɔŋ nchí rɛm bɛ ndɔp Ɛtayɛ.” Nɛ yɛ̌
chí bérém bɛ, “Chɔŋ mbak Ɛtayi nɛ ómbak
Mówa”, abhíkí rɛm ntá bɔángɛl. 6 Nɛ yɛ̌ chí
mpok Mandɛm átó Mmɔ̌ mbɨ ywi fá amɨk,
arɛm chí bé bɔángɛl abhi mankɛm mánchyé
Móywi kɛnókó. 7 Ɛ̀ti bɔángɛl, yi ǎrɛ̀m bé ákʉ̀
bɔ mambak mbɔ mbʉ́ép, ákʉ̀ bǒ bɛtok abhi
mámbák mbɔ bárɨ́-ngo. 8 Kɛ ntá Móywi arɛm
chi bɛ, “Ɛ Mandɛm, kɛfɔ ɛkɛ kébhíkí bhɔŋ
ngwɛntɨ. Mpok ókɛ̀m bǒbhɛ, ókʉ̀ nɔ ɛnyu
ɛnɛ ɛchí chak. 9 Ɔkɔŋ mɛnyɨŋ ɛbhén bɛchí
chak nɛ ɔpap ɛpɨŋ ɛnɛ bo bapu bhʉɛrɛ bɛbhé.
Mɛ Mandɛm ywɛ nkʉ yɛ wɔ ómbóŋ manják
mbɔnyunɛ nchyé wɔ kɛnókó ɛkén kéchá ɛkɛn
mamʉɛrɛ bhɛ mankɛm.” 10 Mandɛm apɛt
arɛm ntá Móywi bɛ, “Wɔ, Acha, kɛ óghókó
mmɨk ndŭ nɛbhŏnɛt. Nɛ yɛ̌ntikɨ ɛnyɨŋ ɛnɛ
ɛchi amfay, chí awɔ-bɛtik aywɛ. 11 Mɛnyɨŋ
ɛbhɛn mɛnkɛm béfʉɛ̀rɛ fʉɛt, kɛ wɔ ɔbhíkí
bhɔŋ ngwɛntɨ. Chɔŋ bó mɛnkɛm ménkɔk
mɛndɔp mbɔ bɛsɨ ndɛn. 12 Chɔŋ ómpɛt bhó
ómfɛrɛ mbɔ bɛsí ndɛn ɛbhɛn mmu áwùpsi, kɛ
wɔ ɔchí ɛnyumɔt mpoknkɛm, nɛ nɛpém ɛnɛ
nɛbhikɨ bhɔŋ ngwɛntɨ.”

13 Kɛ ntikɨ ángɛl Mandɛm ánáŋ ághátí yi
bɛ, “Chɔkó fá ɛbhě awónɛm awa kpatɛ nkʉ
bǒmpap abhɛ mándɔp mbɔ ɛnɔk ɛnɛ ónyàŋa
bɛkak arɛ?” 14 Pú bó mankɛm bachi chi
bɛfóŋɔ́ ɛbhɛn békʉ̀ bɛtik ɛbhi nɛ Mandɛm
átò bhɔ bɛ mankwak bǒ abhɛn yi ábhóŋɔ́
bɛpɛmɛ?

2

Bo bákɛ́ rɔ mbɨ̌ nɛpém máném ɛbhɨ

1 Ndu ɛchi yɛ̌ nɔ, sébhɔŋ bɛsɔt mpok
sémbʉrɛ mɛnyɨŋ ɛbhɛn sénáŋ séghókó bɛ sékɛ́
rɔ bhɔ sɛnɛm ɛbhɨ. 2 Tɛ̌ndu mɛnyɨŋ ɛbhɛn
bɔángɛl barɛmɛ bɛchi nyaka tɛtɛp, nɛ yɛ̌ agha
anɛ abhikɨ bhʉɛrɛ bhɔ nɛ mmu anɛ átàŋ
ntí, abhǒŋ nyaka ntɛmsi anɛ ákwáy nɛ yi,
3 ná sékwày bɛbʉɛ ntɛmsi anɛ átwɔ̀ mbák
sémbyak ɛrɛmé nɛpɛmɛ anɛ Mandɛm áyàŋ
bépémé bhɛsɛ? Mbɔŋ Yesu Acha kɛ áyámbɨ
bɛrɛm kpoŋɔroŋ ěti nɛpɛmɛ anɛ Mandɛm
ápèmɛ bho, kɛ bo abhɛn bághókó bákʉ bɛsɛ
sɛndiŋɨ bɛ ɛchi tɛtɛp. 4 Mandɛm are tóŋ
bɛriŋ, ankʉ nɔkɔ mɛnyiŋ́ maknkay mɛnyu
nɛ mɛnyu ndu bɛtaŋ nkwɔ bé bɛchí tɛtɛp. Are
fʉ́ét nkwɔ ndŭ akap anɛ Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ áchyè
bho, békóŋo nkaysi yi.

Yesu kɛ atɔŋ bɛsɛ mbi nɛpém

5 Puyɛ̌ ntá bɔángɛl kɛ Mandɛm áchyé bɛtaŋ
amfay mmɨk anɛ sérèm né bɛ ătwɔ̀ ansɛm.
6 Básiŋ nɛbhʉ́ɛ́rɛ́fu amɛm Ɛkáti Mandɛm bɛ,
“Mandɛm Acha, nkwǎŋwaŋ chí agha anɛ óre
kaysi yi? Mmu anɛ áfú ntá Mandɛm chi agha
anɛ óre fyɛ ntí nɛ yi? 7 Ndŭ mómbiŋ́ mpok,
ɔséptí yi bɛ bɔángɛl máncha yi. Ɔkʉ yɛ yí
ámbóŋ kɛnɛ́m nɛ kɛnókó mbɔ mfɔ. 8 Ɔchyé yi
bɛtaŋ amfǎy yɛ̌ntikɨ ɛnyɨŋ.”

Bɛrɛm bɛ báchyɛ yi bɛtaŋ amfǎy yɛ̌ntikɨ
ɛnyɨŋ étɔ̀ŋ bɛ yɛ̌nyɨŋ ébhíkí rɔp ɛnɛ ɛpu
antɛné-yi. Kɛ sébhíkí re ghɔ bɛ yɛ̌ntikɨ ɛnyɨŋ
ɛchi antɛné-yi. 9 Kɛ séghɔ̀ Yesu mmu bákʉ́
bɔángɛl máncha yi ndŭ mómbiŋɨ mpok.
Báchyé yi kɛnɛ́m nɛ kɛnókó mbɔ mfɔ ěti
ɛsɔŋɔri nɛwú. Chi ěti bɛrǐndu Mandɛm kɛ yi
ágú ěti bo mankɛm. 10 Mandɛm kɛ ághókó
yɛ̌ntikɨ ɛnyɨŋ nɛ yɛ̌ntikɨ ɛnyɨŋ ɛchi ntá yi.
Ndu áyàŋ nyaka bɛ bɛyǎ bho mámbóŋ mbi
bɛbhak bǒbhi nɛ mámbɔŋ kɛnɛ́m, ɛrɨ nyaka
bɛ yi mmu ánéné bhɔ mbɨ̌ wu ámfʉ́ét ndŭ
ɛsɔŋɔri bɛ ankwáy ndŭ yɛ̌ntikɨ mbi mbɔ
mmŭ anɛ ákʉ̀ bɔ mámbɔŋ nɛpém. 11 Yesu
mmu ákʉ̀ bo mambák pépép bɛsí Mandɛm
abhɔŋ chi amɔt nɛ bo abhɛn yi ákʉ́ bɛ
mambák pépép. Ɛ̀ti yɔ, yi ábhíkí bhɔŋ
ntíánwóp ndu bɛbhiŋɨ bɔ bɛ, “Bǒma.” 12 Yi
arɛm ntá Mandɛm bɛ, “Chɔŋ ndɛm ěti yɛ ntá
bǒmaya mpok bǒbhɛ báchémé ndŭ nɛbhʉɛt
amɔt, nte bɛsí bhap nchyé wɔ bakak.” 13 Apɛt
arɛm bɛ, “Chɔŋ nsiki nti nɛ Mandɛm.” Nɛ bɛ,
“Ghó mé né, nɛ bǒ abhɛn Mandɛm achyɛ mɛ.”

14 Tɛ̌ndu bǒ abhɛn yi arɛmɛ nɔ ěti yap báchí
bakwǎŋwaŋ, mbɔŋ Yesu ayíbhírí nyaka
arɔp nkwǎ. Akʉ nó bé ámfʉ́ét ndŭ nɛwú
anchɔŋti bɛtaŋ ɛbhɛn mmŭ anɛ ábhóŋɔ́
bɛtaŋá nɛwú, nɔ chi Satan. 15 Ɛnyu ɛyɔ kɛ
yi ákway nyaka bɛfɛrɛ bho ndŭ bɛcháy
nɛwú. Báchí nyaka basɛm ndŭ bɛcháy ɛbhɔ
ndŭ nɛpém ɛnap nɛnkɛm. 16 Sériŋɨ bɛ atwɔ
nyaka bɛkwak chi bɛbhárébhɔ Ábraham,

puyĕ bəángɛl. 17 Abhɔŋ yɛ bɛrɔp nyaka mbɔ bhɛsɛ bakwăŋwaŋ ndu yĕntiki mbi, bé ámbák mŭngo bachiăkap anɛ ábhɨ̀rɛ bariɛp ami bɛsí Mandɛm ndu bɛtik ɛbhi nɛ bɛ ánkway bɛchyɛ akap ĕti bɛbú bŏ mankɛm. 18 Tĕndu yímbɔŋ ánáŋ ábhóŋɔ́ nyaka ɛsɔŋɔri nɛ mamɔ, abhɔŋ mbi bɛkwak abhɛn mamɔ átwɔ́ ntá yap.

3

Yesu acha Moses

1 Bŏma, be bho bächi nyáŋá, mmu anɛ achi amfay abhíŋí be bɛ mămbak bŏbhi. Kaysí yɛ ka mmu anɛ Yesu achi. Yi kɛ Mandɛm átó mbɔ mŭngo bachiăkap anɛ mɛnyiŋ ébhɛn sénókó, mbɔnyu séghàti bho kpoŋoroŋ. 2 Abhɨ̀rɛ nyaka bariɛp ami bɛsí Mandɛm mmu áyábhé yi bɛ ambak mŭngo bachiăkap nɛ mŭnto nkúbhé mbɔnyu Moses nkwɔ achi nyaka mmu anɛ ábhɨ̀rɛ bariɛp ndŭ bɛtik ɛbhi amɛm ɛkɛrɛ Mandɛm. 3 Yesu kɛ Mandɛm ásóré bɛ abhɔŋ bɛbhɔŋ kɛnókó ancha Moses, nkúbhé mbɔ ɛnyŭ mmu anɛ áté ɛkɛt ábhóŋ kɛnókó acha ɛkɛt ɛnɛ yi ate. 4 Mmu kɛ áte yĕntiki ɛkɛt, kɛ Mandɛm kɛ ághókó mɛnyiŋ mɛnkɛm. 5 Moses achí nyaka mmŭ tɛtɛp ndu bɛtik ɛbhi mbɔ mŭbɛtok amɛm ɛkɛrɛ Mandɛm. Bɛtik ɛbhi béte ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn Mandɛm ábhóŋɔ́ nyaka bɛkʉ bo mándíŋí ansɛmpok. 6 Kɛ mbák chi Kristo, ăkɛm ɛkɛt Ɛtayi nɛ nti nɛmɔt mbɔ Móywi. Nɛ bɛsɛ bŏ Mandɛm séchí bo ɛkɛt ɛyi ɛnkɛm mbák sénté kpirí ndu mɛnyiŋ ɛbhɛn sésíkí nti nɛ sébháka nti arɛ nɛ sédèp awɔ anti bɛ chɔŋ sémbɔŋ bɔ.

*Bŏ Mandɛm nɛ nnɛywĕmʉɛt ɛnɛn yi áchy*ɛ̀

7 Bäbhɔŋ yɛ bɛghok ɛnyiŋ ɛnɛ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ árèm mbɔ ɛnyŭ ɛchí amɛm Ɛkáti Mandɛm bɛ, “Ɛchɔŋ, mbák măngok Ɛyɔŋ ɛyi, 8 bäké gwɔt batɨ amɛm mbɔnyu bachĭmbɨ bhɛka bágwóré nyaka batɨ yap nɛ Mandɛm mpok bághàp amɛm baso. Bátáŋntɨ nɛ mɛ nɛ, mamɔ mɛ. 9 Mámó mɛ amɛm baso ɛnyu ɛyɔ, nɛ bághó mɛnyiŋ ɛbhɛn nkʉ́ néntɨ́ ɛnap ndŭ mamíɛ́ bɛsa bɛpay. 10 Ɛti yɔ ntɨ nébé mɛ nɛ mkpáká bobhɔ, ndɛm bɛ, ‘Batĭ yap ápàkɔ bhɔ ɛbhɨ mpoknkɛm, nɛ bábhíkí riŋɨ mbi wa.’ 11 Njiki ndŭ bɛbĕnti bɛ, ‘Bápú kway bɛchwe ndŭ nɛywĕmʉɛt ɛna wáwák.’ ”

12 Bŏma, sɔt ka mpok bɛ ndŭ nkwɔ ywɛka, yĕ mmu áké bhak anɛ ábhóŋɔ́ ɛbéptí nti, nɛ akɛka bésíkɨ nti nɛ Mandɛm, ényu ɛné yi arɔ mbi Mandɛm mmu achí nɛpém. 13 Sɛmtí nókó ka batɨ yĕntiki nywɔp bɛ bɛbʉ́ bɛkɛ rwɔ mmŭ ywɛka ántáŋntɨ nɛ Mandɛm. Kʉ ka nɔ, yĕntiki mpok, ɛné nywɔp néchák nébhʉ́ét ɛnén bábhiŋɨ bɛ, “Ɛchɔŋ.” 14 Sébhɔŋ ákóré ndŭ ɛnyiŋ ɛnɛ Yesu Kristo áká nta yɛsɛ mbák séndók ambɨ bɛte kpirí ndŭ nɛsikínti ɛnɛn sébhóŋɔ́ nyaka nɛ yi ndŭ nɛbhŏnɛt. Sébhɔŋ bɛkʉ nɔ tɛ ndŭ ngwɛnti. 15 Bäké ghɔkɔntik ɛnyiŋ ɛnɛ bárémé nyaka bɛ, “Ɛchɔŋ, mbák măngok Ɛyɔŋ ɛyi bäké gwɔt batɨ amɛm mbɔ ɛnyŭ bachĭmbɨ bhɛka bátàŋ nyaka ntí nɛ Mandɛm.” 16 Bɔ agha bághókó nyaka Ɛyɔŋ Mandɛm yĕ nɔ, bátáŋ nti? Pú bo Moses abhɛn yi áfú nyaka ɛtɔk Ijip nɛ bhɔ? 17 Bɔ agha bákʉ́ nyaka Mandɛm ambe ntɨ ndŭ mamié bɛsa bɛpay? Pú bo abhɛn bákʉ́ bɛbʉ́, nɛ bágú amɛm baso? 18 Nɛ mpok Mandɛm áyíkí arɛm bɛ, “Bápú kway bɛchwe ndŭ nɛywĕmʉɛt ɛna wáwák”, ntiki bho yi árémé nyaka nɔ ĕti yap? Pú bŏ abhɛn bápú ghok nyaka yi? 19 Séghɔ yɛ bɛ bápú kway nyaka bɛchwe ndŭ nɛywĕmʉɛt Mandɛm mbɔnyunɛ bábhíkí noko nyaka yi.

4

1 Bariɛp amɛn Mandɛm afyé tɛsáy bɛ chɔŋ bŏbhi mănchwe ndŭ nɛywĕmʉɛt ɛni abhʉ́ét. Sɛbhɔŋ yɛ bɛsɔt mpok bɛ yĕ mmu ywɛka akɛ bhak anɛ bárɛm ĕti yi bɛ abhiki kway mmu anɛ achwe ndŭ nɛywĕmʉɛt ɛnɔ. 2 Séghok nkwɔ Mbok Ndíndí́ nkúbhé mbɔ ɛnyŭ bo abhɛn tɛntɛp bághókó nyaka. Kɛ ɛnyiŋ ɛnɛ bɔ bághòk ékɛ kwak bhɔ mbɔnyunɛ batɨ yap apu nyaka arɛ. 3 Ndiɛrɛ bɛsɛ bho sénókó kɛ séchwè ndŭ nɛywĕmʉɛt ɛnɔ, puyĕ bŏ abhɛn bábhíkí́ noko. Kɛ Mandɛm árém nyaka ĕti yap bɛ, “Njíkí́ ndŭ bɛbĕnti ɛbha bɛ, ‘Bápú kway bɛchwe ndŭ nɛywĕmʉɛt ɛna wáwák.’ ” Mandɛm arɛm nɔ yĕndu ánáŋ ánáŋá nyaka bɛghoko nɛbhʉɛt nɛywĕmʉɛt ɛnɔ nɛ yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ yi ati bɛkʉ tɛ mpok anɛ yí ághókó mmik. 4 Sériŋɨ bɛ ɛchi ɛnyu ɛyɔ mbɔnyunɛ, ndŭ nɛbhʉ́éréfu amɛm Ɛkáti Mandɛm, bárɛm ĕti nywɔp ɛnɛn nɛjwi tándrámɔt bɛ, “Mandɛm anaŋa nɔkɔ bɛkʉ yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ yi abhŏŋ nyaka bɛkʉ, aywe mmʉ́ét ndŭ nywɔp ɛnɛn nɛjwi tándrámɔt.” 5 Ndŭ nɛbhʉɛt achak amɛm ɛkáti ɛyi, Mandɛm apɛt ărɛm nyaka bɛ, “Bó bápú kway bɛchwe ndŭ nɛywĕmʉɛt ɛna wáwák.” 6 Mbi anɛ báchwè ndŭ nɛywĕmʉɛt Mandɛm abhʉ́ét yɛ fúú. Kɛ bo abhɛn baghoko Mbok Ndíndí́ mpok ɛyɔ bábhíkí́ chwe arɛ ĕti nɛtaŋánti ɛnap. 7 Ɛti yɔ, Mandɛm afyé mpok achak anɛ bábhiŋɨ bɛ, “Ɛchɔŋ”. Debhít kɛ ákʉ́ séríŋí nɔ mbɔnyunɛ Mandɛm afʉɛt nyaka ntá yi tɛntɛp arɛm mɛnyiŋ ɛbhɛn mánáŋ bárémé bɛ yi arɛm bɛ, “Ɛchɔŋ, mpok băghoko ɛyɔŋ ɛyi, bäké gwɔt ntɨ.” *

8 Mbɔ bo abhɛn Jóshua ásóré achwe ɛtɔk Kánăn nɛ bhɔ bábhŏŋ nyaka nɛywĕmʉɛt tɛtɛp, mbʉ Mandɛm abhíkí́ pɛrɛ rɛm ĕti mpok nɛywĕmʉɛt achak. 9 Ɛyɔ étòŋ yɛ bɛ nywɔbhé nɛywĕmʉɛt nɛchak nɛbhʉɛt ambɨ

* **4:7** Bégwɔt nti ndŭ ndóŋ anɛ, chi ménísi bɛkʉ ɛnyiŋ ɛnɛ Mandɛm árèm ndŭ Ɛyɔŋ Ɛyi.

ntá bo Mandɛm. 10 Yɛ̌ agha anɛ áchwe ndu nɛywɛ̌mʉɛt Mandɛm, ǎywémʉɛt ndŭ bɛtik ɛbhi mbɔ ɛnyu Mandɛm ábhɔ́ŋ nyaka nɛywɛ̌mʉɛt mpok ánáŋá bɛghoko mmik. 11 Sénú yɛ bɛchwe ndŭ nɛywɛ̌mʉɛt ɛnɔ bɛ ɛnyŭ nɛtaŋa nti bo Israɛl néké kʉ yɛ̌ mmu ywɛsɛ ankwɛn.

12 Diŋ́ká bɛ Ɛyɔŋ Mandɛm ɛchi nɛpém nɛ ɛbhɔŋ bɛtaŋ. Ɛchap ɛcha yĕntiki akparɛnja nsɛm ɛpay. Ɛchwè tɛ ndŭ nɛbhʉɛt anɛ nɛpém nkwă néchɛm nɛ ɛfóŋó ɛyi. Ɛchwè mmu antɨ éntɔŋ mɛnyiŋ ɛbhɛn yi átí bɛkʉ. 13 Yĕnyiŋ épú bhésé bhésé bɛsí Mandɛm. Yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ yi aghoko ɛchi kpoŋoroŋ bɛsí bhi. Ntá yi kɛ yĕntiki mmu ywɛsɛ ábhɔŋ́ɔ bɛrɛm ntí anɛ yi ákú yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ yi ákú.

Yesu kɛ achi mŭngo bachiăkap ywɛsɛ

14 Séghɔ bɛ sɛbhɔŋ mŭngo bachiăkap anɛ ákó áchí amfay nɛ Mandɛm. Yí chí Yesu, Mmɔ Mandɛm. Séndók yɛ ambɨ bɛkɛm sayri mɛnyiŋ ɛbhɛn sénókó ĕti yi. 15 Mŭngo bachiăkap ywɛsɛ chi mmu anɛ ághɔ bhɛsɛ ntínso ndu mɛnyiŋ ɛbhɛn bébè bhɛsɛ mmʉɛt mbɔnyunɛ yímbɔŋ abhŏŋ nyaka mamɔ mɛnyu nɛ mɛnyu, Yɛ̌ nɔ, akɛ kʉ bɛbú. 16 Séndók yɛ kɛkwɔt kɛbhɔŋ bɛcháy ntá Mandɛm mmu achi ndŭ ɛnɔkó kɛfɔ ɛyi. Achí Mandɛm bɛr̂ndu nɛ chɔŋ angó bhɛsɛ ntínso, antɔŋ bhɛsɛ bɛr̂ndu ɛbhi ndu bɛkwak bhɛsé ndŭ mpok anɛ séchébhé ɛnyiŋ.

5

1 Bo báyàp yĕntiki mŭngo bachiăkap ndŭ nkwɔ wap, mámbʉrɛ, yi ankʉ nɔkɔ bɛtik Mandɛm ndŭ ntí wap. Yi kɛ ásɔ̀t yɛ akap anɛ bho nɛ akabhénya nkwɔ ánchyè nɔkɔ ntá Mandɛm ĕti bɛbú bho. 2 Aríńndu ákèm sayri bo abhɛn bábhiki riŋɨ yĕnyiŋ nɛ abhɛn babhɔŋɔ bɛkwéné tĕndu yímbɔŋ ábhɔ́ŋɔ́ nkwɔ bɛyă bɛkwɛnɛ bɛsí Mandɛm. 3 Abhɔŋ yɛ bɛchyɛ nɔkɔ akap ĕti bɛbú ɛbhi yímbɔŋ, nkúbhé mbɔ ɛnyu áchyè akap ĕti bɛbú bo abhɛn yi áté ndŭ ntí wap. 4 Yɛ̌ mmu ápú chyɛ mmʉɛt kɛnókó andɛm bɛ yi ăkway bɛbhak mŭngo bachiăkap. Mandɛm kɛ áyap mmu, ankʉ yí ambak mŭngo bachiăkap nkúbhé mbɔ ɛnyu ákú nyaka nɛ Arɔn.

5 Nkúbhé ɛnyŭ yɔ kɛ ɛchi nɛ Kristo. Puyɛ̌ yímbɔŋ kɛ áyóŋó nyaka mmʉɛt bé ámbák mŭngo bachiăkap ambɔ́ŋ kɛnókó nchiakap. Mandɛm kɛ ábhíńŋ́ yi, arɛm bɛ, “Wɔ, ɔchí Mówa, nɛ ɛchɔŋ nchí rɛm bɛ ndɔp chi Ɛtayɛ”. 6 Apɛt árèm nɛbhʉɛt achak bɛ, “Chɔŋ ómbak nchiakap mpoknkɛm mbɔ ɛnyu bárémé nyaka ĕti Mɛlkísɛdɛk.”

7 Mpok Yesu achi fá amik, aríńŋ́ nyaka bɛ Mandɛm abhɔŋ bɛtaŋ bɛkʉ nɛwú nɛmfʉɛt yi ansɛm. Anikmʉɛt nɛ nti nɛnkɛm kpát ɛyɔŋ ɛyi ɛre ko amfay, babhɛsɛ ansɛp nɔkɔ. Mandɛm aghok nɛnikímʉɛt ɛni mbɔnyunɛ aséptí nyaka mmʉɛt, anchyɛ nɔkɔ Mandɛm kɛnókó. 8 Yí achi nyaka Mmɔ Mandɛm tɛtɛp, yɛ̌ nɔ, aghók bɛghok Mandɛm ndŭ bɛsɔŋɔri ɛbhɛn yi ághɔ̀. 9 Mandɛm ánáŋá nókó bɛkʉ yi ankway ndŭ yĕntiki mbi, ayibhiri arɔp mmu anɛ áchyè nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti ntá yĕntiki mmu anɛ ághòk yi. 10 Mandɛm afyé yi ambak ɛnyŭ mŭngo bachiăkap anɛ Mɛlkísɛdɛk achi nyaka.

Sɔt ká mpok bɛ yɛ̌ mmu ákɛ́ rɔ mbi Mandɛm

11 Mbŏŋ bɛyă mɛnyiŋ bɛchak ɛbhɛn nchí kway bɛrɛm ĕti Yesu mŭngo bachiăkap ywɛsɛ. Kɛ chi mɛnyiŋ ɛbhɛn bébè mmʉɛt bɛkʉ be mănjwimɛm tĕndu bărɔ́bhé chi bo abhɛn bapu kɛm ɛnyiŋ ayak. 12 Yĕndu băchi bo abhɛn bábhɔ́ŋɔ́ bɛbhak batɔŋ Ɛyɔŋ Mandɛm néné, nté yɛka ătɔ̀n bɛ băbhʉɛt chi bo abhɛn mmu ábhɔ́ŋɔ́ bɛtɔŋ mɛnyiŋ́ mbɨ ɛbhɛn mmu ábhɔ́ŋɔ́ bɛghɔk ĕti Ɛyɔŋ Mandɛm. Băchí mbɔ mămbɔ abhɛn bábhʉɛt mɛnyu chi nébhɨ. Băpú mbɔ bŏ abhɛn bákwáy mɛnyiɛ nɛnyíé mbɔŋ. 13 Mmu anɛ ányù chi amɨ, ábhíkí bhɔŋ ɛka ndu bɛriŋɨ ɛnyiŋ ɛnɛ ɛchi chak bɛsí Mandɛm mbɔnyunɛ achí mmó. 14 Nɛnyié mbɔŋ nɛchi chi ntá baseansi. Bó kɛ mánáŋ bághókósí mmʉɛt nɛ báriŋɨ ɛwupsi ɛnɛ ɛchi ndŭ ɛnyiŋ ɛnɛ ɛrí nɛ ɛné ébhébhé.

6

1 Séndó yɛ bɛyiŋɨ nɔkɔ chi ndiɛrɛ mɛnyiŋ́ mbɨ ĕti Yesu Kristo, séndók ambɨ ndu bɛchak bɛ sénséné ndŭ nɛjwɨmɛm ɛnɛsɛ. Sébhíkí pɛrɛ bhɔŋ bɛsɔt mpok bɛrɛm ĕti mɛnyiŋ ɛbhɛn békémé nɛka ɛnɛsɛ mbɔ ɛbhɛn bérèm bɛ mmu abhɔŋ bɛtiknsɛm ndŭ bɛbú ɛbhi, andɔ bɛkʉ bɛbéptí mɛnyiŋ ɛbhɛn bétwɔ̀ yi chi nɛ nɛwú, nɛ bɛ mmu abhɔŋ bɛka nɛ Mandɛm. 2 Nɛ bɛ bábhɔŋ bɛsɔt mpok bɛrɛm ĕti nɛjwiti, nɛ ĕti ɛpiŋ ményáŋa bho amó anti, nɛ ɛnyŭ mbúré Mandɛm ákɛ̀ bawú mámpétnsɛm ndŭ nɛpém, nɛ ĕti nɛtáŋ anɛ mbúré bátàŋ bo mámkpɔt manyé yap ndɔŋ amɔt ndak amay. 3 Sébhíkí bhɔŋ bétíŋɨ ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɔ. Chɔŋ séndók chi ambɨ mbák échí ɛnyiŋ ɛnɛ Mandɛm áyaŋ. 4 Sébhɔŋ bɛriŋɨ bɛ bápú kway bɛkʉ mmu anɛ arɔ mbi Mandɛm bɛ ámpɛt antiknsɛm ndŭ bɛbú bhi. Nchí rɛm ĕti ɛnyŭ mmu anɛ mánáŋ bákú amík ánéné yi, aghó akap anɛ Mandɛm ăchyè bŏ bhi, nɛ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ abhak nɛ yi nkwɔ. 5 Ndŭ nɛpém ɛni, anáŋ aghɔ nkwɔ bɛrɨ ɛbhɛn bépû ndu Ɛyɔŋ Mandɛm, aghó bɛtaŋ ɛbhɛn bébhàk chɔŋ ndŭ nɛŋɔkó mpok ɛnɛn nétwɔ̀ ansɛm. 6 Mbák mmu wu ántáŋ ntí nɛ Kristo, bápú kway bɛkʉ yi ampɛt antiknsɛm ndŭ bɛbú ɛbhi, tĕndu yi achi mbɔ mmu anɛ apɛt ágò Mmɔ Mandɛm ndŭ ɛkotákátí, anchyɛ nɔkɔ yi ntíánwóp bɛsí bho, ɛnɛ ɛyɔ étwɔ̀ yi chi nɛ ménémé.

7 Mandɛm ăyɛt mmɨk anɛ ányù manyiɛp
amɛn ákwɛ̀n arɛ, ankʉ nɛnyíé néngó,
nɛnchyɛ mbwɔt ntá mmu anɛ ákwáŋá yɔ.
8 Kɛ mbák mmɨk ăgò chi bɔ̌mɛnɔk nɛ tákɔ
nsĕnse, nɔ yɔ abhíkí rí, ărɔp chi mmɨk anɛ
báchɔ̀ŋti chɔŋti, nɛ ndu ngwɛnti, mánsɔŋ yɔ
sɔŋ.
9 Abhɛn ɛkɔŋ, yĕndu mérèm nɔ nɛ bhe,
mbɔ̌ŋ ntɨ nɛ bhe bé băkʉ̀ chi bɛrítí mɛnyiŋ
ebhɛn békɔ̀ ndɔŋ amɔt nɛ nɛpɛmɛ anɛ
Mandɛm ápèmɛ bhe. 10 Mandɛm achi chak
mpoknkɛm nɛ apu kway bɛghɔkɔntik bɛtik
ebhɛka nɛ ɛkɔŋ ɛnɛ bătɔ́ŋɔ́ yi ndŭ băkwàk
batɨ bɔ̌nkwɔ nɛ bărɔ̀ŋ ambɨ bɛkʉ nɔ. 11 Nɛ
séyàŋ bɛ yĕntikɨ mmu ywɛka ándɔ́k ambɨ
bɛtɔŋ nkúbhé ntɨ ɛnɔ tɛ ndŭ ngwɛnti, nɛ băpú
nók chɔŋ bɛbhɔŋ mɛnyiŋ ebhɛn băbhaka ntɨ
bɛ chɔŋ mămbɔŋ. 12 Mpú yaŋ măndɔ abhɔt
ánkém be. Nchí yaŋ chi bɛ mănkoŋo ɛriŋ ɛnɛ
bo abhɛn mánókó, nɛ bábhɔŋ ɛkébhénti nɛ
bághaka ndŭ nté anɛ bábhɔŋ mɛnyiŋ ebhɛn
Mandɛm afyé bariɛp bɛchyɛ.

Bariɛp Mandɛm apú kwén

13 Mpok Mandɛm afyé Abraham bariɛp,
ayɨkɨ ndŭ nnyén ɛni yímbɔŋ, tĕndu yĕ
mmu apu anɛ acha yi bɛ yi ánkwáy bɛyɨkɨ
ndu nnyén mmu wu. 14 Ayɨkɨ arɛm bɛ,
“Mpú nók béyɛt wɔ, nɛ chɔŋ nchyé wɔ
bɛyă bɛbhárébhɔ.” 15 Abraham ánoŋ yɛ
nɛ ekébhénti kpát abhɔŋ mɛnyiŋ ebhɛn
Mandɛm afyé bariɛp bɛchyɛ yi.
16 Nkwăŋwaŋ ăyɨkɨ chi ndŭ nnyén mmu
anɛ acha yi, nɛ mpok bo bákɛ̀m ɛpúítí,
mánáŋ mányú nku, ɛpúítí émay. 17 Ɛnyiŋ ɛyɔ
kɛ ékʉ Mandɛm áyíkí nyaka ndu bétɔŋ bo
abhɛn bariɛp ami achi ntá yap kpoŋoroŋ bɛ
bó báká ɛnyiŋ ɛnɛ yi ati bɛkʉ. 18 Mandɛm akʉ
mɛnyiŋ ebhɛn bɛpay ndu béfyɛ bhɛsɛ ntɨ, bɛsɛ
bho sébʉ́é sérɔ́ŋɔ́ ntá yi bɛ yi ampɛmɛ bhɛsɛ.
Mɛnyiŋ ebhɔ bɛpay bɛpu wupsi mbɔnyunɛ
yí apú kway bɛsense. Afyé bɛsɛ ntɨ bɛ sɛkɛ
rɔ bɛbhaka ntɨ mɛnyiŋ ebhɛn yi afyé bariɛp
bɛchyɛ bhɛsɛ. 19 Ɛnyiŋ ɛné sɛbhaka ntɨ arɛ
ékèm bɛsɛ ɛríní ndŭ nɛpém ɛnɛsɛ mbɔ ɛnyŭ
ndo ákèm áchwí nɛbhʉ̄ɛt amɔt kpɛmm bɛ
nnyén nékɛ pɔkó wu. Nɛbhakántí ɛnɛsɛ nɛ
Yesu nékʉ́ séfʉ́ét ɛkat séchwe tɛ amɛm móksrɛ
kóŋ, ndŭ nɛbhʉ̄ɛt bɛdiéré Mandɛm. 20 Yesu
anáŋ ayámbɨ arɔŋ arɛ ndŭ ntí ayɛsɛ mpok yi
árɔ́bhé chi mŭnti bachiăkap anɛ mpoknkɛm
mbɔ ɛnyŭ bárémé nyaka ĕti Mɛlkísɛdɛk.

7

Mɛnyiŋ ebhɛn bɛyiŋɨ Mɛlkísɛdɛk nchiakap Mandɛm

1 Mɛlkísɛdɛk-nɛ achi nyaka mfɔ ɛtɔk Salɛm
nɛ nchiakap Mandɛm Acha. Abraham anu
nyaka nɛ bɛyă bafɔ aváy bhɔ. Mpok yi áfú
ebhǐnɛnu ápètnsɛm, Mɛlkísɛdɛk atɛmɛri yi,
ayét yi. 2 Abraham akɔrɛ mɛnyiŋ mɛnkɛm
ebhɛn yi áfú ebhǐnɛnu nɛ bhɔ ndu baru byo,
achyɛ yi ndu amɔt. Nnyén Mɛlkísɛdɛk ɛnɔ
néte ndŭ “Mfɔ anɛ ákʉ mɛnyiŋ ebhɛn bɛchi
chak.” Achi nkwɔ Mfɔ Salɛm, nɔ chi “Mfɔ
anɛ áchyɛ kpák.” * 3 Ɛkáti Mandɛm ébhíkí
rɛm yĕnyiŋ ĕti ɛtayi nɛ máyi nɛ nnɛrékɛt
ywi nɛ mpok anɛ bábhé yi. Nɛ nɛpém
ɛni nébhíkí bhoŋ ngwɛnti. Achí nchiakap
Mandɛm ngwɛnti ti mbɔ Mmɔ Mandɛm.
4 Ghó ká ɛnyŭ nném mmu yi achi nyaka!
Yĕndu Abraham achi nyaka chi mbɨ anɛ bo
Israɛl, akóré mɛnyiŋ ebhɛn yi áfú ebhǐnɛnu
nɛ bhɔ ndŭ baru byo, achyɛ yi ndu amɔt.
5 Mbɔk bɛbhárébhɔ Lévi bachi bachiăkap
Mandɛm. Ɛbhé Moses éghàti bhɔ bɛ mánsɔt
ndŭ mɛnyiŋ amɔt ndŭ anɛ byo ntá yĕntikɨ
mmu Israɛl, yĕndu bɔ nɛ bo Israɛl mankɛm
bachi bɛbhárébhɔ Abraham, nɔ chi bŏ
nnɛrékɛt amɔt. 6 Kɛ Mɛlkísɛdɛk mmu ápú
nyaka mbɔ̌ŋ mmŭ nnɛrékɛt Lévi asɔt nyaka
ɛnyŭ akap wu nɔ Abraham áchyé yi, ayét
yi mmu Mandɛm afyé nyaka bariɛp nɛ yi.
7 Yĕntikɨ mmu arínɨ́ bɛ mmu anɛ áyɛt ntɨ kɛ
áchá mmu anɛ yi áyéré. 8 Bɛyiŋɨ bachiăkap
abhɛn bachi bɛbhárébhɔ Lévi, bó mankɛm
abhɛn básɔt akap anɛ ndu-amɔt ntá bho,
bágù mbɔ yĕntikɨ mmu achak. Kɛ béyíŋɨ
Mɛlkísɛdɛk, mmu ásóré nyaka nkwɔ akap
wu, Ɛkáti Mandɛm étòŋ bɛsɛ bɛ nɛpém ɛni
nɛbhikɨ bhoŋ ngwɛnti. 9 Sékwáy mbɔŋ bérɛm
bɛ Lévi mmu bɛbhárébhɔ bhi básɔt ɛnyŭ
akap wu ntá bho, achyé nyaka ɛnyŭ akap wu
ntá Mɛlkísɛdɛk tĕndu chi-mbɨ ywi Abraham
áchyé nyaka wu ntá Mɛlkísɛdɛk. 10 Ɛchi
ɛnyuyɔ mbɔnyunɛ bábhíkí re bhe nyaka Lévi
mpok Mɛlkísɛdɛk atɛmɛri Abraham. Yĕ nɔ,
Lévi ánáŋ achí nyaka ndŭ manoŋ Abraham.
11 Mpok Mandɛm ákú bachiăkap abhɛn
bɛbhárébhɔ Lévi manchyɛ bɛbhé ebhɛn
békwáy nɛ nkwɔ́ bachiăkap abhɔ, mbɔ bɛtik
ebhap békway nyaka bɛkʉ bɛ bo mámbák
chak mbɔ ɛnyŭ Mandɛm áyàŋ, mbʉ́ ntí apu
anɛ nchiakap achak átwɔ anɛ achi mbɔ
Mɛlkísɛdɛk, nɛ abhak kɛkúrí nɛ bachiăkap
abhɛn nnɛrékɛt Arɔn. 12 Mpok nnɛrékɛt anɛ
bachiăkap áwúpsí, ɛwúpsí ebhak ndu ebhé
nkwɔ. 13 Mmu anɛ bárèm mɛnyiŋ ebhɛn
ĕti yi afu chí ndŭ nnɛrékɛt anɛ achí kɛkúrí
nɛ ané yĕ mmu abhíkí re fu arɛ, nɛ ané
ákʉ̀ bɛtikɨ Mandɛm mbɔ nchiakap. 14 Ɛchi
kpoŋoroŋ bɛ Acha ywɛsɛ Yesu afu nyaka
ndŭ nnɛrékɛt Júda, nɛ Moses ábhíkí rɛm
yĕnyiŋ ĕti nnɛrékɛt wu mpok yi árèm ɛnyiŋ
ĕti bachiăkap.

Yesu achi nchiakap Mandɛm mbɔ Mɛlkísɛdɛk achi nyaka

* **7:2** Hibru: Mélɛk chi “Mfɔ”, tsedek chi “chak”, Salɛm chi “Kpák”.

15 Ɛnyiŋ ɛnɛ ɛpɛt ékʉ̀ sɛngɔ kpoŋɔroŋ bɛ ɛbhé éyíbhiri, chi nɛtwɔ anɛ nchiakap achak átwɔ́ mbɔ Mɛlkísɛdɛk. 16 Achí nchiakap, puyĕ chi bɛkoŋo ɛbhé ɛnɛ érèm ĕti nnɛrékɛt anɛ nchiakap ábhóŋɔ́ bɛfu arɛ, kɛ chi bɛkoŋo bɛtaŋ ɛbhɛn nɛpém ɛni ɛnɛn yĕ mmu apu kway bɛchɔŋti. 17 Ɛchi mbɔ ɛnyŭ bárémé ĕti Kristo bɛ, “Wɔ, ɔchí nchiakap Mandɛm ngwɛnti ti mbɔ Mɛlkísɛdɛk.” 18 Ndu bɛrɔŋ ambɨ, bárɔ ɛsí ɛbhé mbɔnyunɛ ébhíkí pɛrɛ bhɔŋ nyaka bɛtaŋ, ékɛpɛrɛ bhɔŋ yĕnyiŋ bɛkʉ nɛ bhɛsɛ. 19 Nti achi bɛ ɛbhé yɔ épú kway bɛkwak mmu ankway ndu yĕntiki mbi bɛsí Mandɛm. Nénɛ, bátwɔ́ nɛ ɛnyiŋ ɛchak ɛnɛ ɛcha bɛbhé. Yɔ́ kɛ sébháká nti aré nɛ éyà bhɛsɛ kɛkwɔt nɛ Mandɛm.

20 Ɛnyiŋ ɛchak ɛnɛ ségh̀ɔ ĕti nchiakap wu chi bɛ Mandɛm anyu nyaka nku bɛ Yesu ăbhák nchiakap. Yĕ nchiakap achak apú, anɛ mányú nku ĕti yi. 21 Ntá Yesu kɛ yi áyíkí mbɔ ɛnyŭ Ɛkáti Mandɛm éghàti bɛsí bɛ, “Ɛta Mandɛm ayiki, nɛ ápú kway bɛyibhiri nkaysi yi. Ayíkí, arɛm bɛ, ‘Ɔchí nchiakap ngwɛnti ti.’ ” 22 Nku anɛ Mandɛm ányú ĕti Yesu ɛnyuyɔ ătɔ̀n bɛ, mpok séghɔ̀ Yesu, sériŋɨ bɛ yi achi sɛbhaŋ ɛsɛn Mandɛm achyɛ ndu bɛtɔŋ bɛ nku yɔ atéé acha anɛ nsi.

23 Ɛwupsi ɛchak ɛchi bɛ, bachiăkap abhɛn mbɨ baya nyaka nɛ ntí bɛ báchí nyaka bo abhɛn nɛwú nékáŋ bɔ bákɛ́ rɔŋ ambɨ nɛ bɛtik ɛbhap. 24 Kɛ mbák chi Yesu, yi ărɔ̀ŋ ambɨ bɛkʉ bɛtik ɛbhi mbɔ nchiakap mpoknkɛm, mbɔnyunɛ yi apu gu wáwák. 25 Ndu ɛchi nɔ, yi ăkway bɛpɛmɛ yĕntiki mmu anɛ áfʉ́ré ntá yi atwɔ ntá Mandɛm ndɔŋ amɔt ndak amay, tĕndu yi achi nɛpém mpoknkɛm ndu mɛnikmʉɛt ĕti yap.

26 Ɛnyŭ mŭngo bachiăkap wu kɛ ákwáy yɛ bɛkwak bɛsɛ, mbɔnyunɛ yi achi nyáŋá, abhíkí bhɔŋ békwɛ́né, abhíkí bhɔŋ bakwap, achí kɛkúrí nɛ bŏ bɛbʉ́, nɛ achí ndŭ nɛbhʉ́ɛ́ré kɛnókó amfay. 27 Nti apu anɛ yi ábhóŋɔ́ bɛchyɛ akap yĕntiki nywɔp mbɔ yĕntiki mŭngo bachiăkap anɛ mbɨ. Yĕntiki mmu wap ăyambɨ nyaka anchyɛ akap ĕti ɛbhi bɛbʉ́, kɛ andɔk yɛ ambɨ bɛkʉ nɔ ĕti bɛbʉ́ bo bachak. Yesu achyé akap ndɔŋ amɔt ndak ámáy, mpok yi achyɛ mmʉɛt bɛ mango ndu ɛkotákátí. 28 Ɛbhé Moses ékʉ̀ nyaka bo abhɛn bɛkwɛ́né béchí nɛ bhɔ mámbák bŏ bagho bachiăkap, kɛ Mandɛm anyu nku akʉ Móywi mmu ákwáy ndŭ yĕntiki mbi mpoknkɛm ámbák mŭngo bachiăkap.

8

Yesu kɛ achi mŭngo bachiăkap anɛ Nku Nkɔ

1 Mbŏŋ ntí-ndak anɛ sérèm chi bɛ sɛbhɔŋ ɛnyŭ mŭngo bachiăkap anɛ áchɔ́kɔ́ ndŭ nɛbhʉ́ɛ́ré kɛnókó nɛ Mandɛm mmu ábhóŋɔ́ bɛtaŋ mɛnkɛm awu amfay. 2 Mŭngo bachiăkap wu ákʉ̀ bɛtik ɛbhi amɛm ɛtɛm ɛnɛ ɛchi nyáŋá, ɛné mbɔŋ Mandɛm Acha áté, kɛbhak chi nkwăŋwaŋ. 3 Báfyè yĕntiki mŭngo bachiăkap chi bɛ anchyɛ nɔkɔ akap nɛ akabhénya ntá Mandɛm. Ndu ɛchi nɔ, nchiakap ywɛsɛ nkwɔ abhɔŋ bébhɔŋ ɛnyiŋ ɛnɛ yi áchyɛ ntá Mandɛm mbɔ akap. 4 Mbɔ yi achi chi fá amik, mbʉ ápú bhak nchiakap wáwák, tĕndu bachiăkap bachak bachí fá amik abhɛn báchyè akap bɛkonɔ ɛnyŭ ɛné ɛbhé Moses érèm. 5 Bɛtik ɛbhap bɛchi mbɔ ndikandi anɛ ákʉ̀ séndíŋɨ́ mbŏŋ ɛnyiŋ ɛnɛ éfàkari amɛm ɛtɛm ɛnɛ amfay. Sériŋɨ bɛ ɛchi nɔ mbɔnyunɛ mpok Moses ábhɔŋ nyaka bɛte étɛm akap, Mandɛm aghati yi bɛ, “Ɔbhɔŋ bɛghɔ bɛ ɔté ɛtɛm ɛyɔ mbɔ ɛnyu ntóŋɔ́ wɔ amfay njiɛ.” 6 Kɛ nénɛ, bɛtik ɛbhɛn Kristo béchá ɛbhɛn bachiăkap abhɛn Nku Nsí, nkúbhé mbɔ ɛnyŭ nku anɛ ákʉ́ Yesu ate nɛnti Mandɛm nɛ bho áchá anɛ nsí, mbɔnyunɛ akɔ nɛ nku anɛ árí áchá. 7 Mbɔ nku nsí yɔ ăkway nyaka bɛkwak bo mambak chak bɛsí Mandɛm, mbʉ ntí apu bɛbhɔŋ nku achák. 8 Kɛ Mandɛm Acha aghŏ nyaka bɛ békwénébɛchí nɛ bŏbhi. Ɛti yɔ, arɛm bɛ, “Mpok ătwɔ̀ anɛ nchí nyu nku achák nɛ bo Israɛl, nɛ bŏ Júda nkwɔ. 9 Nku anɛ apú bhak mbɔ anɛ nsí nyaka nyu nɛ bachĭmbɨ bhap mpok nsóré bhó nɛ awó wa mféré ɛtɔk Ijip. Bábhíkí rɔŋ nyaka ambɨ bɛkʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn nku nsí áyaŋ bɔ mankʉ. Ɛkʉ́ Acha arɛm bɛ, ‘Ndu échí nɔ, mbíkí pɛrɛ bhɔŋ mpok nɛ bhɔ. Mmɛ Mandɛm Acha kɛ nchí rɛm.’ 10 Né chi nku anɛ mĕnyú chɔŋ nɛ bo Israɛl ndŭ manywɔp anɛ átwɔ̀. Mmɛ Acha nchí rɛm bɛ chɔŋ mfyé bɛbhé ɛbha bó antí, nsiŋ bhɔ amɛm batɨ yap. Chɔŋ mbak Mandɛm awap, nɛ bɔ mámbak bŏbha. 11 Yĕ mmu apu bhɔŋ chɔŋ bɛtɔŋ nti, nɛ yĕ chi ntɨ manɔ bɛ, ‘Diŋɨ́ Mandɛm’, mbɔnyunɛ bo mankɛm bárìŋɨ chɔŋ mɛ, bɛbho amʉɛt ndéndɛmɛ bho bɛghaka amʉɛt maném bho. 12 Nɛ chɔŋ ngó bhɔ ntínso, mfóŋórí bɛbʉ́ bhap nkɛpɛrɛ tik bhó wawak.” 13 Nɛrɛm anɛ Mandɛm árɛm ĕti Nku Nkɔ ătɔ̀n bɛ anɛ mbɨ abhíkí pɛrɛ bhɔŋ bɛtaŋ nɛ ɛnyiŋ ɛnɛ énáŋá éfʉ́ɛ́ré mpok, yɔ kɛpɛrɛ bhɔŋ bɛtaŋ, énɛmɛnɛm.

9

Ɛnyŭ bachyè nyaka Mandɛm Kɛnókó amɛm Ɛtɛm

1 Nku mbɨ anɛ Mandɛm ányú nɛ bo Israɛl abhŏŋ nyaka bɛbhé ɛbhɛn bétɔ̀n ɛnyŭ bo babhɔŋɔ bɛchyɛ Mandɛm kɛnókó, nɛ ɛtɛm ɛbhak fá amik ɛné bŏ báchyè yi kɛnókó arɛ́. 2 Ɛtɛm ɛyɔ ébhóŋ bŏbɛkɛt bapay. Anɛ mbɨ abhak Nɛbhʉɛt Bɛdiɛrɛ. Aré kɛ ɛnyiŋ ɛnɛ ɛpɔkɔ

* **9:2** Ɛsé bɛrɔ́ŋɔ́ mkpak: ɛnyiŋ bɛte bɛrɔŋɔ mkpak arɛ.

bɛrɔ́ŋɔ́ mkpak ɛchi nyaka, nɛ brɛt Mandɛm. * 3 Ndɛn akɔ́ré nyaka mɔ́kɛt anɛ mbɨ nɛ anɛ ansɛm. Bábhɨ̀ŋɨ nyaka mɔ́kɛt wu bɛ Nɛbhʉɛt anɛ achi Nyáŋá Ácha. 4 Ɛfémé akap ɛnɛ bághákó nɛ pú ɛbhak amɛm mɔ́kɛt wu. Amfay éfémé ɛyɔ kɛ básɔ̀ŋ nyaka ɛnyɨŋɨ́ ɛrɨɛp ɛnɛ bábhɨ̀ŋɨ bɛ ínsɛns. Ɛkʉbhé Nku ébhak nkwɔ amɛm. Bákúti yɔ ɛnkɛm nɛ pú. Móte anɛ mána achi amɛm abhak amɛm ɛkʉbhé yɔ. Ntém Arɔn ɛnɛn nétémé bɛyé nébhák nkwɔ amɛm. Bégbáká batay apay anɛ Mandɛm ásíŋɨ́ nyaka bɛbhé arɛ kɛ áchyɛ ntá Moses bɛbhak nkwɔ amɛm ɛkʉɛp ɛyɔ. 5 Bɛfóŋɔ́ bɛpay ɛbhɛn bághókó mbo bɔángɛl bɛbhak amfay ɛkʉbhɛ yɔ. Bɛbhap ɛbhap ményábhɛ amfay nɛbhʉɛt anɛ Mandɛm áfoŋori nyaka bɛbʉ́ bho arɛ. Kɛ sépú kway bɛrɛm yɛ̌ntikɨ ɛnyiŋ ěti mɛnyiŋ ɛbhɛn nénɛ.

6 Mánáŋá nókó bɛbhʉɛrɛ yɛ̌ntikɨ ɛnyiŋ ndŭ ayi nɛbhʉɛt, bachiǎkap báre rɔŋ ndŭ mɔ́kɛt anɛ mbɨ, mpok nɛ mpok, ndŭ bɛkʉ ɛbhap bɛtik. 7 Kɛ mŭngo bachiǎkap aywɨ̀nti kɛ áchwè amɛm mɔ́kɛt anɛ achi Nyáŋá Acha ndɔŋ amɔt ndŭ mmíé. Nɛ abhɔ̆ŋ nyaka bɛchwe arɛ̆ chi nɛ manoŋ amɛn yi áchyɛ̀ ěti bɛbʉ́ bhi nɛ bɛbʉ́ ɛbhɛn bo bákʉ́ kɛrɨŋɨ bɛ chi bɛbʉ́. 8 Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ ǎsɔ̀t mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛtɔŋ bɛsɛ bɛ mpoknkɛm anɛ mɔ́kɛt anɛ mbɨ abhʉɛt téé, mbi bɛchwe arɛ apu bhak. 9 Ɛnɛ chí ɛriŋ ɛné étɔ̀n bhɛsɛ ndŭ mkpáká mmɨk anɛ ɛchɔŋ bɛ akap nɛ akabhénya anɛ báchyɛ̀ Mandɛm apu kway bɛkʉ nti mmu nénkwáy ndŭ yɛ̌ntikɨ mbi bɛsí Mandɛm. 10 Bɛsɨ́ mɛnyiŋ ɛbhɔ mɛnkɛm béyɨ̀ŋɨ chi mɛnyiŋ mɛnyiɛ nɛ ɛbhɛn mɛnyu, nɛ mɛnyŭ mɛnyiŋ béchák ɛbhɛn bo básɔ̀t mánso mmʉɛt bɛ bákɛ bhɔŋ bakwap bɛsí Mandɛm. Mɛnyiŋ ɛbhɔ béyɨ̀ŋɨ chi bɛbhé ěti mmʉɛt nɛ mémay mpok Mandɛm átwɔ nɛ ɛnyu ɛkɔ.

11 Kristo atwɔ́ mbɔ mŭngo bachiǎkap anɛ ákʉ́ bɛrɨ́tɨ́ mɛnyiŋ ɛbhɛn bétwɔ̀ mémfákárí. Achwe amɛm ɛkɛrɛ́ Mandɛm ɛnɛ ékwáy ndŭ yɛ̌ntikɨ mbi écha ɛbhɛn béchí nyaka fá amɨk. Puyɛ̌ bo kɛ báté yɔ, nɛ épú ndŭ mpǎy mɛnyiŋ ɛbhɛn fá amɨk. 12 Achwe ndŭ mɔ́kɛt anɛ achi Nyáŋá Ácha ndɔŋ amɔt, ndak ámáy. Puyɛ̌ chi nɛ manoŋ mmén nɛ amɛn bŏmpɔn kɛ̆ yí achwe arɛ́ nɛ mɔ. Manŏŋ mi yímbɔn kɛ̆ yí áchyé, nɛ ndŭ ákʉ́ nɔ aku bhɛsɛ afɛrɛ ndŭ kɛsɛmé bɛbʉ́ mpoknkɛm. 13 Ndŭ mpok anɛ áfʉ́éré ansɛm, básɔt nyaka chi manoŋ mmén nɛ amɛn nném mpɔŋ nɛ batwɔp amɛn móngŏ mpɔŋ anɛ básɔ́ŋɔ́, mámyakati amʉɛt mmu anɛ apú pépép bɛsí Mandɛm, bɛ ambak yɛ pépép. 14 Mbák manoŋ nnya ǎkway nyaka bɛkʉ mmu ambak pépép, ná nɛ manoŋ Kristo, yi mmu achyɛ mmʉɛt anɛ yɛ̌nyiŋ ébhikɨ nyɔ́p ntá Mandɛm mbɔ akap ndŭ bɛtaŋ Ɛfóŋɔ́ mmu achi mpoknkɛm? Manoŋ ami abhɔŋ bébhóŋ bɛyǎ bɛtaŋ ndu bɛkʉ bɛ batɨ yɛsɛ ambak pépép, nɛ bé séképɛrɛ kʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn bétwɔ̀ bhɛsɛ nɛ nɛwú. Akʉ́ nó bé séndóbhɛ tok chi Mandɛm mmu achi nɛpém.

15 Nɛchyɛ anɛ yi áchyé mmʉɛt mbɔ akap ɛnyu ɛyɔ kɛ ákʉ́ yi ate nɛntɨ Mandɛm nɛ nkwǎ ndŭ Nku Nkɔ ndu bɛkʉ bɛ bo abhɛn Mandɛm abhɨŋɨ, mámbóŋ bɛrɨ́tɨ́ mɛnyiŋ ɛbhɛn yi afyé bariɛp bɛchyɛ bhɔ, tĕndu nɛwú néférɛ́ bho ndŭ bɛbʉ́ ɛbhɛn Nku Nsɨ́. 16 Ɛkáti nɛwú-bésu ɛchi mbɔ nku. Mbák sékʉ ɛnyiŋ ɛnɛ mmu ásíŋɨ́ arɛm ɛnyŭ bábhóŋɔ́ bɛkɔrɛ nɛwú ɛni, bápú kway bɛkoŋo yɔ kpatɛ émbak kpoŋoroŋ bɛ yi ánáŋ ágú. 17 Ɛkáti nɛwú mmu ébhɔŋ bɛtaŋ chi mpok yi ánáŋ ágú, tĕndu épú bhɔŋ bɛtaŋ mpoknkɛm anɛ mmu anɛ ásíŋɨ́ ɛkáti yɔ achi nɛpém. Ɛchi mbɔ nku. 18 Ɛti yɔ kɛ̆ manoŋ ábhóŋɔ́ nyaka bɛrɔŋ amɨk ndu bɛkʉ bɛ ɛsɨ́ nku ɛmbɔŋ bɛtaŋ. 19 Mpok Moses ánáŋá ághátí bho bɛbhé Mandɛm mɛnkɛm, asɔt ntábhénɔk hysɔp, anɛp babyɔk mmén amɛn achi chu arɛ. Asɔt manoŋ mómpɔŋ nɛ amɛn mmén, achɔpti nɛ manyiɛp. Asɔt yɛ ntábhénɔk hysɔp wu, atap amɛm manoŋ mɔ, amyakati ndŭ ɛkáti bɛbhé nɛ amʉɛt bo mankɛm. 20 Ndu ákʉ̀ nɔ, are rɛm bɛ, “Manoŋ amɛn ákɛm nku anɛ Mandɛm anyu nɛ bhe nɛ ăghati bhe bɛ mămbʉ́ré yɔ.” 21 Ɛnyu émɔt kɛ Moses amyakati nyaka manoŋ ndŭ ɛtɛm nɛ ndŭ mɛnyiŋ mɛnkɛm ɛbhɛn básɔt nyaka bɛchyɛ Mandɛm kɛnókó nɛ bhɔ. 22 Diŋɨ́ ká bɛ békóŋɔ́ bɛbhé Moses, babhɔ̆ŋ nyaka bɛsɔt manoŋ ndu bɛkʉ bɛyǎ mɛnyiŋ mémbak pépép. Mbák manoŋ abhikɨ rɔŋ amɨk, bápú foŋori bɛbʉ́ bho.

Kristo achyɛ mmʉɛt mbɔ akap ndu bépɔ́kɔ bɛbʉ́ bho

23 Ɛti ɛyɔ kɛ bábhóŋɔ́ nyaka bɛkʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi fá amɨk ɛbhɛn béchí ndikandi mɛnyiŋɨ́ mbɔŋ ɛbhɛn bɛchi amfay bɛ mémbák pépép ɛnyu ɛyɔ. Kɛ ndu bɛkʉ mɛnyiŋɨ́ mfay mémbák pépép bábhɔ̆ŋ nyaka bɛsɔt chi manoŋ amɛn acha manŏŋ nnya. 24 Kristo abhíkɨ́ rɔŋ ndŭ ɛkɛrɛ́ Mandɛm ɛnɛ bághókó nɛ amɔ, ɛné échí ndíkándi ɛkɛrákap ɛnɛ mbɔŋ awu amfay. Achwe chi amɛm mbɔŋ ɛtɛm ɛné amfay nɛ achí arɛ nénɛ bɛsí Mandɛm, ěti yɛsɛ. 25 Nɛ abhíkɨ́ rɔŋ amfay ndu bɛchyɛ mmʉɛt mbɔ akap ndɔŋ nɛ ndɔŋ mbɔ ɛnyŭ mŭngo bachiǎkap áchwe nyaka ndŭ mɔ́kɛt anɛ achi Nyáŋá Acha yɛ̌ntikɨ mmíé nɛ manoŋ amɛn apu ami. 26 Sayri sayri, mbɔ yi ărɔ̀n nyaka amfay ndɔŋ nɛ ndɔŋ ndu bɛchyɛ akap, mbʉ́ yi abhɔŋ bɛbhɔŋ ɛsɔŋɔri tɛ ndŭ ngwɛnti mmɨk. Kɛ abhésí ndɔŋ amɔt ndak ámáy ndŭ ngwɛnti mpok achyɛ mmʉɛt mbɔ akap anɛ ápɔ́kɔ́ bɛbʉ́ bo. 27 Nɛ nkúbhé mbɔ ɛnyŭ Mandɛm árémé bɛ mmu abhɔŋ bégu ndɔŋ amɔt, nɛ ánáŋ ángú, andɔbhɛ noŋ chi

manyé, 28 ɛnyu ɛyɔ kɛ ɛchi yɛ bɛ Kristo achyé
nɛpém ɛni mbɔ akap ndɔŋ amɔt ndu bépɔkɔ
bɛbʉ́ bo mankɛm, nɛ chɔŋ ampɛt antwɔ́,
puyɛ̌ ndu bɛfɛrɛ bɛbʉ́, kɛ ndu bɛpɛmɛ bo
abhɛn bachi nɛ amík ambi mánòŋ yi.

10

1 Béyíŋɨ bɛbhé Moses, bɛchi mbɔ ndíkándi
bɛrítí mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛbhɔŋɔ bétwɔ, puyɛ̌
mbɔŋ mɛnyiŋ ɛbhɔ. Ɛnyu ɛsí ɛnɛ érèm bɛ
mánchyé nókó akap ndɔŋ nɛ ndɔŋ yɛ̌ntiki
mmíé épú kway nyaka bɛkʉ bo abhɛn
bátwɔ ntá Mandɛm ndu bɛchyɛ yi kɛnókó
mánkwáy bɛsí bhi ndŭ yɛ̌ntiki mbi wáwák.
2 Mbɔ akap wu ákʉ̀ bo mambak pépép bɛsí
Mandɛm mbʉ bábhʉɛt bɛchyɛ wu? Mbʉ
batɨ̌ bho ápú pɛrɛ taŋ bɔ ɛ̌ti bɛbʉ́ bhap. 3 Kɛ
akap anɛ báchyɛ yɛ̌ntiki mmíé, áchí nyaka
chi ɛnyiŋ ɛnɛ ékʉ̀ bo mántik bɛbʉ́ bhap.
4 Ɛchí ɛnyu ɛyɔ mbɔnyunɛ manoŋ mpɔŋ nɛ
manoŋ mmén ápú kway bɛfɛrɛ mmu bɛbʉ́
anti wáwák.

5 Ɛ̌ti yɔ kɛ ɛchi bɛ mpok Kristo ábhóŋɔ́
nyaka bétwɔ fá amik, arɛm ntá Mandɛm bɛ,
“Ɔbhíkí pɛrɛ yaŋ bɛ bo mánchyé akabhénya
nɛ mɛnyʉ́ akap áchák. Kɛ ɔghókó chí
mmʉɛt nkwɑ̌
ɔchyé mɛ bé nchyé wɔ akap nɛ yɔ.
6 Akabhé nya bɛsɔŋ bɛchyɛ wɔ ápú chyɛ wɔ
maŋák.
Yɛ̌ chí akap anɛ bo báchyɛ bɛ ampɔkɔ bɛbʉ́
ɛbhap apu chyɛ wɔ maŋák.”
7 Ndɛm yɛ bɛ, “Ɛta Mandɛm, ghó mé nɛ.
Ntwɔ bɛkʉ ɛnyiŋ ɛnɛ wɔ óyàŋ mɛnkʉ́ nkúbhé
mbɔ ɛnyʉ̌
basiŋɨ ɛ̌ti ya amɛm ɛkáti ɛyɛ.”
8 Kristo arɛm bɛ,
“Ɔpú yaŋ, mánchyɛ́ wɔ akabhénya nɛ akabhé
mbwɔt,
nɛ yɛ̌ chi ɛnyʉ̌ akap achak,
nɛ akabhénya ɛnɛ básɔ̀ŋ ango
nɛ ɔpú bhɔŋ maŋák
nɛ akap ɛ̌ti bɛbʉ́.
Báchyɛ̀ akap ané bɛkoŋo bɛbhé Moses.
Arɛm nɔ yɛ̌ndu bo báchyɛ nyaka akap
chi bɛkoŋo bɛbhé Moses.”
9 Kristo árém nókó nɔ, apɛt arɛm bɛ, “Ɛta
Mandɛm, ghó mé né. Ntwɔ békʉ ɛnyiŋ ɛnɛ
óyàŋ mɛnkʉ.” Kristo ătɔ̀ŋ ndŭ nɛrɛm anɛ
yi árémé nɔ bɛ Mandɛm aférɛ́ ɛsí akap, afyɛ́
anɛ akɔ. 10 Nɛ ɛ̌ti Yesu Kristo ákʉ́ ɛnyiŋ
ɛnɛ Mandɛm áyàŋ nyaka bɛ yi ankʉ, achyɛ
mmʉɛt yi mbɔ akap ndɔŋ amɔt ndak amay,
sérɔ́p chi pépép bɛsí Mandɛm.

11 Ndŭ nku nsí, yɛ̌ntiki nchiakap ăte nyaka
ndŭ bɛtik, ndŭ nɛbhʉɛt anɛ báchyɛ akap
arɛ́ yɛ̌ntiki nywɔp, ndu béchyɛ nkúbhé akap
anɛ apu kway bɛpɔkɔ bɛbʉ́ bho wáwák.
12 Kɛ Kristo achyɛ mmʉɛt yi mbɔ akap ɛ̌ti
bɛbʉ́ bho ndɔŋ amɔt nɛ akap wu ákway
ndŭ mpoknkɛm. Akó yɛ amfay achɔkɔ
amɛm mókɛt anɛ achi Nyáŋá, ɛbhɛ̌ awónɛm
Mandɛm. 13 Aré, ănoŋ Mandɛm ankʉ
bŏmpap abhi mámbák mbɔ ɛnɔk ɛnɛ yi
ányanɣa bɛkak arɛ. 14 Nó kɛ ɛchi bɛ Kristo
asɔt akap amɔt akʉ bo abhɛn Mandɛm ákʉ́
mambák abhi mánkwáy ndŭ yɛ̌ntiki mbi
bɛsí Mandɛm mpoknkɛm.

15 Nɛ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ nkwɔ ătè ntísiɛ bɛ
mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi tɛtɛp. Ayámbi arɛm
bɛ, 16 Mandɛm Acha arɛm bɛ, “Né chi nku
nkɔ anɛ mbóŋɔ́ mɛnyu nɛ bŏbha mpok anɛ
manywɔp ayɔ áfʉɛ́ré. Chɔŋ mfyé bɛbhé
bha amɛm batɨ yap, nsiŋ bhɔ amɛm nkaysi
yap.” 17 Apɛt arɛm bɛ, “Mpú pɛrɛ tik chɔŋ
bɛbʉ́ ɛbhap nɛ bɛbéptí mɛnyiŋ ɛbhɛn bɔ bákʉ̀
wáwák!” 18 Mánaŋ mámfóŋórí bɛbʉ́ bho, ntí
apu pɛrɛ bhak anɛ bɔ báchyɛ akap.

Séndók kɛkwɔt nɛ Mandɛm

19 Bŏma, tĕndu manoŋ Yesu áróŋó amik ĕti
yɛsɛ, sékway yɛ bɛrɛm bɛ sébhɔŋ ngăngaŋ
bɛchwe ndŭ nɛbhʉét anɛ achi Nyáŋá. 20 Yesu
ánáŋá anɛnɛ ɛkat, achyɛ bhɛsɛ mbɨ́ akɔ
anɛ nɛpém bé sénkwáy béfʉɛt aré sɛndɔk
tɛ amɛm. Ɛkat ɛnɛ yi ánéné chi mmʉɛt yi
anɛ yi áchyé, ndu ágú ĕti yɛsɛ. 21 Nɛ tĕndu
sébhɔŋɔ Nném Nchiakap nɛ yi kɛ ákémé ɛkɛrɛ́
Mandɛm, 22 séndók kɛkwɔt nɛ Mandɛm nɛ
batɨ anɛ tɛtɛp nɛ sénsíkí ntɨ ɛnyu ɛnɛ sɛpu pɛrɛ
makati yɛ̌nyiŋ. Sénkʉ nɔ mbɔnyunɛ Yesu
anáŋ amyakati manoŋ ami ndŭ batɨ yɛsɛ nɛ
áchí pépép, nɛ yɔ ápú pɛrɛ taŋ bhɛsɛ ndŭ
yɛ̌nyiŋ. Asó mmʉɛt ɛyɛsɛ nkwɔ nɛ manyiɛp
amɛn abhíkɨ bhɔŋ bakwap. 23 Sénkém sayri
nɛbhakánti ɛnɛn sébhóŋɔ́ ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn
bétwɔ ambɨ ɛbhɛn sérèm bɛ sɛbhaka ntɨ aré.
Séké makati mbɔnyunɛ Mandɛm mmu afyé
bariɛp bɛchyɛ bhɛsɛ mɛnyiŋ ɛbhɔ ăbhʉrɛ
bariɛp ami. 24 Sémfyé ntí béghɔ ɛnyʉ̌ sékway
mɛnyikisi batɨ anɛ batɨ̌ bŏnkwɔ ɛnyu ɛnɛ
bákway bɛbhɔŋ ɛkɔŋ nɛ bho nɛ mánkʉ nɔkɔ
bɛrítí mɛnyiŋ. 25 Séké fɛrɛ ntí ndu bɛchɛm nɛ
batɨ mbɔ ɛnyʉ̌ mbɔk bo bábhóŋɔ́ ɛpiŋ bɛkʉ.
Ɛnyiŋ sébhóŋɔ́ bɛkʉ chi bɛ sémfyé nɔkɔ batɨ
nti, sayri sayri, néné, ené nywɔp ɛnɛn Yesu
átwɔ nɛchi kɛkwɔt.

26 Mbák sénchók batú, séndók ambɨ bɛkʉ
bɛbʉ́, ɛné sénáŋ séríŋɨ́ tɛtɛp anɛ Mandɛm,
séndíŋɨ́ bé yɛ̌ akap achak apu anɛ ákway
bɛkʉti bɛbʉ́ ɛbhɛsɛ. 27 Mmu anɛ ákʉ̀ nɔ,
abhíkí́ pɛrɛ bhɔŋ yɛ̌nyiŋ ɛchak ɛnɛ yi ánoŋ,
ɛbhɨkɨ fʉɛt chi mɛnoŋ nɛ bɛcháy manyé anɛ
átwɔ̀ ambɨ nɛ ngó ané ádù gum gum gum
anɛ ábhóŋɔ́ mémɛn bŏmpap Mandɛm. 28 Yɛ̌
agha anɛ ábyak nyaka ɛbhé Moses nɛ bo
bati apay, yɛ̌ bati arat, mánte ntísiɛ bɛ akʉ
nɔ tɛtɛp, báway yi kɛbhɔŋ ntínso nɛ yi.
29 Ná nɛ mmu anɛ ábyak Mmɔ Mandɛm?
Băkaysi bɛ ntɨkɨ ntémsí anɛ ábébhé áchá
ákway nɛ yi? Ɛnyʉ̌ mmu wu ăsɔ̀t manoŋ
nku anɛ ákʉ́ yi ambak pépép bɛsí Mandɛm
mbɔ ɛnyiŋ ɛnɛ ɛpú nyáŋá, nɛ ărɛm ɛbʉ́bʉ ĕti

Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ mmu ákʉ bɛrĭndu Mandɛm
mémbak nɛ bŏbhi. 30 Sérɨŋɨ mmu anɛ árémé
bɛ, “Mɛ kɛ nchí Nkɛmɛ kémbé.” Apɛt arɛm
bɛ, “Chɔŋ Acha ántáŋ bŏbhi.” 31 Békwɛn
amó Mandɛm mmu achi nɛpém chi ɛnyɨŋ ɛnɛ
mmu ábhóŋó bécháy.

32 Tɨk ka manywɔp anɛ áfʉɛ́ré ansɛm,
mpok bákʉ́ amík ánɛ́nɛ́ bhe. Mpok yɔ, băté
kpirí ndŭ bɛyă bɛsɔŋɔri ndŭ mănù nɛ bhɔ.
33 Mpok achi nyaka anɛ básɔ̀kɔti, manchyɛ
nɔkɔ bhe nɛnyok bɛsí bho. Mpok achak
bărе té ansɛm bŏ abhɛn báchyɛ bhɔ ɛsɔŋɔri
ɛnyu yɔ. 34 Băbhɔŋ nyaka ntínso nɛ bŏkɛnɔŋ.
Nɛ mpok báfɔ̀ŋɔ mɛnyɨŋ ɛbhɛka, băka nɛ
maŋák bɛ mankʉ nɔ, ndŭ bărĭńɨ́ bɛ băbhɔŋ
mɛnyɨŋ ɛbhɛn bɛcha ɛbhɔ, nɛ bɛ bɔ bébhak
mpoknkɛm.

35 Băké rɔ yɛ nɛsiki ntɨ ɛnɛka. Nétwɔ nɛ bɛyă
nsáy. 36 Băbhɔŋ yɛ bɛte kpirí bɛ măŋkwáy
bɛkoŋo nkaysi Mandɛm, mămbɔŋ mɛnyɨŋ
ɛbhɛn yí afyé bariɛp bɛchyɛ be. 37 Mandɛm
arɛm bɛ, “Mandú mpok, mmu anɛ ábhóŋó
bétwɔ, ătwɔ, nɛ apú chɔŋti mpok. 38 Kɛ mmŭ
wa anɛ achi chak ăbhak chɔŋ nɛpém ndu
ábhóŋó nɛka nɛ mɛ. Kɛ mbák ánjá mmʉɛt
ansɛm, mpú bhɔŋ maŋák nɛ yi. 39 Kɛ mbák
chi bɛsɛ, sépú bo abhɛn báyà mmʉɛt ansɛm
mangu manɛm. Séchí chí bo abhɛn sébhóŋ
nɛka nɛ Mandɛm, nɛ yi ăpɛmɛ bhɛsɛ.”

11

Bŏ abhɛn babhɔŋ nɛka nɛ Mandɛm

1 Bɛbhɔŋ nɛka nɛ Mandɛm chi yi? Chí nɛka
anɛ mmu ákà bɛ ɛnyɨŋ ɛnɛ yi abhaka ntɨ bɛ
chɔŋ ambóŋ ébhɔŋ béfákári, nɛ ménóko nɛ
ntɨ nɛnkɛm bɛ mɛnyɨŋ ɛbhɛn mmu apú ghó
nɛ amík béchi tɛtɛp. 2 Nɛka ɛnɛn bo abhɛn
tɛ nyaka kɛ nékʉ́ nyaka Mandɛm arɛm bɛ bɔ
bákʉ sayri.

3 Nɛka kɛ nékʉ́ sérĭńɨ́ bɛ Mandɛm asɔt chi
ɛyɔŋónyu ɛyi kɛ ăghoko mmik. Ɛyɔ étɔ̀ŋ
bɛ mɛnyɨŋ ɛbhɛn séghɔ̀ nɛ amík béfù chi
ndŭ mɛnyɨŋ ɛbhɛn mmu apu kway bɛghɔ nɛ
amík.

4 Nɛka Abɛl kɛ nɛkʉ yi achyɛ nyaka
Mandɛm akap ané ákwáy achá anɛ Ken.
Nɛsɔt anɛ Mandɛm ásórɛ akap Abɛl atóŋ bɛ
aká bɛ Abɛl achi chak bɛsí bhi. Yĕndu Abɛl
ágú, nɛka ɛni nékʉ abhʉɛt bɛrɛm kɛpɨ ntá
yɛsɛ tĕ ɛchɔŋ.

5 Nɛka ɛnɛn Ɛnɔk kɛ nékʉ́ Mandɛm asɔrɛ yi
amfay ɛné yi abhiki ghó nɛwú. Ɛkʉ yĕ mmu
kɛghó yi ndu Mandɛm anaŋ asɔrɛ nyaka yi.
Kɛ Mandɛm ápérɛ sɔt Ɛnɔk, ánáŋ atɔŋ nyaka
bɛ abhɔŋ maŋák nɛ yi. 6 Băghɔ yɛ bɛ mbák
mmu abhíkí bhɔŋ nɛka nɛ Mandɛm, épú
kway bɛfakari bɛ Mandɛm ambɔŋ maŋák nɛ
yi. Yĕ agha anɛ árɔ̀ŋ kɛkwɔt nɛ Mandɛm
abhɔŋ ménóko bɛ Mandɛm achi, nɛ bɛ ăchyè
ăkap yĕntiki mmu anɛ áyàŋ yi nɛ ntɨ ɛni
nɛnkɛm.

7 Nɛka Nóa kɛ nékʉ́ bɛ, mpok Mandɛm
ásémtí yi ĕti mɛnyɨŋ ɛbhɛn yĕ mmu abhiki
re ghó nyaka nɛ amík, anoko, aghoko ɛrɛm
áchwí, achwe amɛm nɛ ɛfo ɛyi ɛnkɛm,
Mandɛm apɛmɛ bhɔ. Nɛkʉ Nóa akʉ nɔ ɛghori
ékwén amʉɛt bŏ mmik nɛ. Mandɛm asɔt bɛ
Nóa achi chak ndu abhɔŋ nyaka nɛka.

8 Nɛka Abraham kɛ nékʉ́ yi ákʉ́ ɛnyɨŋ ɛnɛ
Mandɛm aghati yi. Mpok Mandɛm ábhíŋɨ́
yi bé ámfá, ándók nɛbhʉɛt anɛ Mandɛm afyé
bariɛp bɛchyɛ yi, arɔ ɛtɔk ɛyi, are kɔ andɔk
nɔkɔ, kɛrɨŋɨ atú ané yi árɔŋ. 9 Nɛka ɛni kɛ
nékʉ́ yi achɔkɔ atú anɛ Mandɛm afyé bariɛp
bɛchyɛ yi. Abhak aré, achɔkɔ ndu bétém mbɔ
bɛ achi chi kɛnkɔ. Ɛnyumɔt, móywi Aisek, nɛ
ɛbháré móywi Jekóp, bo Mandɛm afyé nyaka
bariɛp bɛchyɛ bhɔ mmik yɔ nkwɔ, báchókɔ
ndu bétém nɛ yi Abraham. 10 Abraham
achókó nyáká ndu bétém mbɔnyunɛ abháká
nyaka ntɨ ndŭ ɛtɔk ɛnɛ ébhak mpoknkɛm
ɛnɛ Mandɛm ábhóŋó nkaysi ɛnyu ɛbhɔŋɔ
bɛbhak, yímbɔn ate yɔ.

11 Nɛka ɛnɛn Sará ngɔrɛ́ Abraham kɛ nékʉ́
yi ákway nyaka bépókɔ mɛniɛ, yĕndu mamiɛ
yi ánáŋ acha nyaka ané ngɔrɛ́ anɛ akway
bɛpɔkɔ mɛniɛ. Ɛbhak ɛnyu yɔ mbɔnyunɛ
anókó nyaka bɛ Mandɛm achi Mmŭ tɛtɛp, nɛ
ăbhʉ̀rɛ bariɛp ami. 12 Mpok yɔ, Abraham
anáŋ akɔk nyaka tontó, ɛnyu ɛné yi apu pɛrɛ
kway bɛbhɔŋ bɔ. Yĕ nɔ, bɛbhárébhɔ bhi báyá
kpát mbɔ mambĕ mfay nɛ mbɔ ĕsiép ɛnɛ
ɛchi angɔkɔnyén ɛnyu ɛnɛ yĕ mmu apu kway
bɛpay bhɔ.

13 Bŏbhɛn mankɛm babhŏŋ nyaka nɛka nɛ
Mandɛm tɛ ndiɛrɛ nɛwú. Nɛ yĕ mmu wap
abhíkí bhɔŋ nyaka mɛnyɨŋ ɛbhɛn Mandɛm
afyé bariɛp bɛchyɛ bhɔ. Bághɔ̀ nyaka bhɔ ghɔ
tɛ nɛkɔ nɛsiɛ, bábhɔŋ bɛyă maŋák mándɛmɛ
nɔkɔ bɛ báchi chi mankɔ abhɛn báfʉ̀rɛ fʉɛt
fá amik. 14 Nɛ bo abhɛn bárɛ̀m ɛnyu ɛyɔ
bátɔ̀ŋ kpoŋɔroŋ bé báyàŋ ɛtɔk ɛnɛ bɔ bábhɨ̀ŋɨ
bɛ ɛyap. 15 Mbɔ ɛtɔk ɛnɛ bɔ báfú arɛ kĕ
bákàysi, mbʉ́ báyàŋ nyaka mbi bɛpɛtnsɛm
aré. 16 Báyàŋ nyaka chi ɛtɔk ɛnɛ érí échá,
nɔ chi ɛnɛ ɛchí amfay. Ɛti yɔ kĕ ntíánwóp
apu nɛ Mandɛm bɛ bɔ bábhɨ̀ŋɨ yi bɛ Mandɛm
awap. Sérĭńɨ nɔ mbɔnyunɛ Mandɛm aghókó
ɛtɔk abhʉrɛ ntá yap.

17 Nɛka Abraham kɛ nékʉ́ bɛ mpok
Mandɛm áchyé yi nɛmɔ ndu aghati yi bɛ
ándók ánchyé móywi Aisek mbɔ akap,
Abraham mmu Mandɛm afyé yi bariɛp, aka
bɛchyɛ njaŋa móywi mbɔ akap. 18 Aka bɛkʉ
nɔ yĕndu Aisek érɛ kĕ Mandɛm afyé nyaka
Abraham bariɛp ĕti yi bɛ,

“Aisek kɛ achi mmó anɛ ákʉ chɔŋ ómbɔŋ
bɛyă bɛbhárébhɔ.”

19 Abraham anoko bé yɛ Aisek agŭ gu,
Mandɛm ăkway bɛkʉ bawú mampɛtnsɛm

ndŭ nɛpém. Sékway yɛ bɛrɛm bɛ Aisek achí nyaka chi mbɔ mmu anɛ ánáŋ ágú kɛ Mandɛm akʉ yi afú ndŭ nɛwú, apɛtnsɛm ntá ɛtayi.

20 Nɛka Aisek kɛ néḱʉ́ yi áyéré nyaka bŏbhi Jekóp nɛ Isau, aghati bhɔ ĕti áfɔ́k anɛ átwɔ ansɛm.

21 Nɛ nɛka ɛnɛn Jekóp nɛ Mandɛm kɛ néḱʉ́ yi áyéré bŏmóywi Joséf bati apay mpok yi arɔbhɛ kɛkwɔt bɛgu, aghɔkɔ mmʉɛt ndŭ ntɛm ɛni, achyɛ Mandɛm kɛnókó.

22 Nɛka ɛnɛn Joséf nɛ Mandɛm kĕ néḱʉ́ bé mpok yi arɔbhɛ chi bégu, arɛm ĕti nɛfú anɛ bo Israɛl bábhóŋɔ́ nyaka bɛfu ɛtɔk Ijip, nɛ aghati bhɔ bɛ mpok bɔ báfù, mánsɔt bɛghɛp ɛbhi mandɔk nɛ bhɔ.

23 Nɛka ɛnɛn chi nɛ nnɔ Moses kɛ néḱʉ́ bábhésé yi anywóp ndŭ bataŋ arat mpok bábhé yi, bé báké way yi. Bákʉ nɔ ndŭ bághó bɛ Moses ari acha, bɔ kɛchay bɛkwɛn ɛbhé Mfɔ Ijip.

24 Nɛka Moses nɛ Mandɛm kɛ néḱʉ́ bɛ mpok yi ágó aghaka ɛsakámu akɛ ka bo mámbíŋí yi bɛ mmŏ mŏmfɔ Ijip anɛ ngɔré. 25 Arɛm bɛ ɛchi sayri bɛbhɔŋ ɛsɔŋɔri nɛ bo Mandɛm ɛcha ményiɛ nɛpém ɛnɛn bɛbʉ́ ndu mómbiŋi mpok. 26 Aghŏ nyaka bɛ éri mámbyak yi ĕti Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ătò ɛcha yi bɛbhɔŋ kɛném ɛtɔk Ijip. Ɛbhak ɛnyu ɛyɔ mbɔnyunɛ yi ănòŋ nyaka chi akap anɛ átwɔ̀ ambi.

27 Nɛka Moses nɛ Mandɛm kɛ néḱʉ́ yi arɔ ɛtɔk Ijip kɛcháy bɛbĕnti Mfɔ Ijip. Aképnti, arɔk mbɔ bɛ yi ăghɔ̀ nyaka Mandɛm mmŭ bo bápú ghɔ nɛ amík. 28 Nɛka Moses nɛ Mandɛm kĕ néḱʉ́ yi ághátí bo Israɛl bɛ mámbʉ́ré Ɛpă Nɛkiŋi. Arɛm bɛ bɔ mámyákátĭ manoŋ móméɛn amfay ndŭ bɛchíḱí mfay ɛbhɛn babhĭnywɔp ayap, bɛ ángɛl Mandɛm anɛ ábhóŋɔ́ nyaka bɛway yĕntiki mŏmbi bo Ijip, ánáŋ ángáká ndŭ ɛkɛt ɛné mmu Israɛl, ankiŋi, kɛtɔk yĕ mmó wap.

29 Nɛka kɛ néḱʉ́ bo Israɛl bákó bápé manyu anɛ bábhiŋi bɛ Manyu Chu mpok ákóré mbiŋ ɛpay, érɔp mbɔ bɛ bákɔ̀ chi ndŭ mmik anɛ nnyén népú fʉɛt arɛ. Kɛ mpok bo Ijip mámó bɛkʉ ɛnyumɔt, nnyén négbókó népókɔ bhɔ mankɛm.

30 Nɛka ɛnén bo Israɛl nɛ Mandɛm kɛ néḱʉ́ bákó bághábhérí ɛtɔk Jeríko ndŭ manywɔp tándrámɔt, nkok anɛ ákábhé ɛtɔk, ámóko akwɛn. 31 Nɛka ɛnɛn ngɔré-nɛkɔ anɛ aka nnyén bɛ Ráhab kɛ néḱʉ́ yi ásóré nyaka bŏ abhɛn bárónɔ́ ndu bɛghokoti kɛpi abhɛsɛ amɛm ɛkɛt ɛyi, yí kɛgú mpok amɔt nɛ bo abhɛn bapú ghok nyaka Mandɛm.

32 Mbák ndɔk ambi béɛm ĕti bo abhɛn bábhónɔ́ nyaka nɛka nɛ Mandɛm, nɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɔ báḱʉ́, nchí rɛm ngaka fá? Mpok apu bɛrɛm ĕti Gidiɔn, nɛ Bárak, nɛ Samsin, nɛ Jéfta, nɛ Debhít, nɛ Samuɛl nɛ barɛmé kɛpĭnti mankɛm bachak mankɛm nkwɔ. 33 Nɛka ɛnɛn bŏ bho bábhónɔ́ nyaka nɛ Mandɛm kɛ néḱʉ́ mbɔk ayap mánú nɛ bɛtɔk bɛchak básɔt awónɛm. Báchák bákém ɛtɔk ɛnyu ɛnɛ ɛchi chak, nɛ bábhóŋ mɛnyiŋ ɛbhɛn Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛchyɛ bhɔ. Nɛka ɛnén abhénéfú néḱʉ́ manyŭ ané nkʉ áchók. 34 Mbɔk yap mánémɛ ngó anɛ ádù gum gum gum, wu kɛsɔŋ bhɔ. Mbɔk yap bábʉ́ɛ bŏ abhɛn báyàŋ nyaka bɛway bhɔ nɛ akparɛnja. Yĕndu bábhíḱí bhɔŋ nyaka bɛtaŋ, bɛtaŋ béḱó bɔ amʉɛt. Mbɔk bábhák bɛtaŋtí batɛmé nɛnu abhén mánú básɔt awónɛm amfăy nkwɔ batɛmé nɛnu abhɛn bɛtɔk bɛchak, nɛ báḱʉ́ nkwɔ wu bábʉ́é. 35 Nɛka néḱʉ́ mbɔk baghɔ́rɛ bágh ndŭ bŏbhap abhɛn bágú bápérénsɛm ndŭ nɛpém.

Bádén mbɔk kpát bágú, yĕ nɔ, bɔ kɛka béférɛ nti nɛ Mandɛm bɛ mamfɛrɛ bhɔ amó. Báká bɛ éri tontó bɛ bɔ mángú bé Mandɛm ankʉ bɔ mampɛtnsɛm ndŭ nɛpém ɛnɛn néri nɛcha. 36 Bo básókóti mbɔk yap, nɛ bádákáti nsɛm ɛyap nɛ bɛkpa. Báfyé báchák ngɛm amó nɛ mamɛsɛ bhɔ amɛm bɛkɛrékɛnɔŋ. 37 Bátémti mbɔk nɛ batay baway, bákpót abhénéfú mbiŋ ɛpay nɛ nsŏ. Báway báchák nɛ bɔ akparɛnja. Mbɔk yap báré kɔ nɛ nkwɔbhémén amʉɛt mbɔ ɛyap ndɛn, nɛ babhak ndu kɛchɛp. Bo báré chyɛ bhɔ nɛnyok nɛ bɛsɔŋɔri mɛnyu nɛ mɛnyu. 38 Báróbhɛ bónóbóŋ amɛm ɛbhi nɛ ndŭ mmik njiɛ, mámbɛsɛ nɔkɔ amɛm bɔbasɛm nɛ amɛm babhok. Mmiki nɛ abhíḱí kway nyaka nɛbhʉɛt anɛ bɛrítí bo mbɔ bhɔ bábhak arɛ.

39 Ɛti nɛka ɛnap, Mandɛm arɛm bɛ bŏbhɔ mankɛm báḱʉ́ sayri. Yĕ nɔ, yĕ mmu wap amɔt akɛ bhóŋ mɛnyiŋ ɛbhɛn Mandɛm afyé bariɛp bɛchyɛ bhɔ. 40 Mandɛm abhŏŋ nyaka mɛnyiŋ ɛbhɛn bérí́ béchá anti ntá yap, nɛ bɔ bɛchi ntá yɛsɛ nkwɔ. Nɛ ɛchi bɛ bɛsé nɛ bhɔ séchɛm nɛbhʉɛt amɔt kɛ bɛsɛ mankɛm sénkwáy ndŭ yĕntiki mbi bɛsí Mandɛm.

12

Mandɛm ănyurɛ bɛsé mbɔnyunɛ achi Ɛtayɛsɛ

1 Mbák chí bɛsɛ, bɛyă batisiɛ bakap bhɛsɛ. Ndu ɛchi nɔ, séndó yɛ yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ énwòp bhɛsɛ, nɛ bɛbʉ́ ɛbhɛn bégwòt bɛsɛ, sénjɛt ntiɛt anɛ sébhónɔ́ béjɛt nɛ ɛkíḱí. 2 Ndu séjèt, séntép amík amʉɛt Yesu. Yí kɛ ánéné mbi bɛ sɛmbɔŋ nɛka nɛ yi. Nɛ yírɛ kĕ nɛka ɛnɛsé néjwi pɔɔt mbɔ ɛnyu nɛbhɔŋɔ bɛbhak. Aká nyaka bɛgu ndŭ ɛkotákáti, abyák ntiánwóp anɛ achi ndu ɛnyŭ nɛwú ɛnɔ, mbɔnyunɛ arí́ŋí́ nyaka bɛ manják achi ambi amɛn Mandɛm abhárɛ ntá yi. Néne, achí ɛbhe awónɛm Mandɛm ndu ɛnɔkó kɛfɔ̃ ɛyi.

3 Kaysí ka Yesu mmu bŏ bɛbʉ́ báre kʉ yi
bɛbéptí mɛnyiŋ, yɛ̌ nɔ ate kpirí ndŭ mɛnyiŋ
ɛbhɔ mɛnkɛm, bɛ batɨ ákɛ́ ném be amɛm,
mămfɛrɛ amɔ. 4 Ndú nɛnu ɛnɛn mănù nɛ
bɛbʉ́, yɛ̌ mmu ywɛka abhíkɨ́ re chyɛ ntí ěti
nɛnu ɛnɔ. 5 Băghókóntik ɛyɔŋ ɛnɛ Mandɛm
ághátí bhe mbɔ bŏbhi ndu béfyɛ bhe ntɨ?
Arɛm nyaka bɛ
“Mówa, óké sɔt mbɔ ɛráká ndak,
nɛnyurɛ anɛ Acha ányùrɛ wɔ,
nɛ óké rɔ ntɨ néném wɔ amɛm,
mpok yi áchyè wɔ ntémsí.
6 Diŋí bɛ Acha ănyurɛ mmu anɛ yi akɔŋɔ,
nɛ ătɛmsi yĕntikɨ mmŭ anɛ yí ásóré bɛ
móywi.”
7 Kép yé ka ntɨ ndŭ ɛsɔŋɔri ɛnɛ băghɔ̀. Chi
mbi anɛ Mandɛm ányùrɛ bhe. Ɛyɔ étɔ̀ŋ bɛ
Mandɛm asɔt be mbɔ bŏbhi. Ntikɨ mmó
ɛtayi apu nyurɛ yi mbák ákʉ́ ɛbéptí ɛnyiŋ?
8 Mbák Mandɛm apu nyurɛ bhe mpok anɛ
băkʉ́ ɛbéptí ɛnyiŋ mbɔ ɛnyŭ yi ákʉ̀ nɛ bŏbhi
mankɛm, nɔ băpú bŏbhi tɛtɛp. Nɔ nɔ bàchi
chi mbɔ bŏ-ɛnɔŋ. 9 Nɛ ndu bérɔŋ ambɨ, mpok
bɔtáyɛsɛ abhɛn fá amík báchyè bhɛsɛ ntɛmsi
ndŭ bɛkwénɛ́ ɛbhɛn sékʉ̀, séchyè bhɔ kɛnókó,
ná nɛ Ɛtayɛsɛ anɛ amfay? Sébhɔŋ bɛchyɛ yi
mmu ábhóŋɔ́ bɛfóŋɔ́ ɛbhɛsɛ kɛnókó ɛncha,
nɛ chɔŋ sémbɔŋ nɛpém.
10 Bɔtayɛsɛ mányùrɛ nyaka bhɛsɛ ndu
mómbiŋɨ mpok mbɔ ɛnyŭ bó bághó bɛ érɨ
ntá yɛsɛ. Mbák chi Mandɛm, nɛnyurɛ anɛ
yi ányùrɛ bɛsɛ achi ndu bɛkʉ bhɛsɛ bɛrɨ
mbɔnyunɛ ɛyɔ ékwak bhɛsɛ sɛmbak nyáŋá
mbɔ yímbɔŋ. 11 Yĕntikɨ mpok anɛ mányùrɛ
mmu ébhak ntá yi mbɔ ɛnyiŋ ɛnɛ ɛbhíkɨ
rɨ, puyĕ mbɔ ɛnɛ ɛrɨ. Kɛ ansɛm mpok, bo
abhɛn bághókó ɛnyiŋ ɛkɔ mpok anɛ mányùrɛ
bhɔ, bákʉ̀ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi chak bɛsí
Mandɛm, nɛ kpák ăbhak amɛm batɨ yap.

Ɛnyŭ bakoŋɔ Yesu babhɔŋɔ bɛbhak

12 Tĕndu bărɨŋɨ ɛnyu ɛyɔ, ká ka amɔ ywɛka
anɛ áwèt ántáŋ ndu bɛkʉ bɛtik. Tĕ ka sɛné
bɛ bɛkak ɛbhɛka béké pɛrɛ wɛt gbagbăgbak.
13 Kɔ nókó ká ndŭ babhi anɛ achi chak.
Bo abhɛn bɛkak ɛbhap bébhíkɨ́ sɛnɛ amik
mánkóŋɔ́ babhi yó, nɛ chɔŋ maŋɔk ayap anɛ
ábhíkɨ́ taŋ, ántaŋ.
14 Yĕntikɨ mmu ywɛka ánú bɛbhak kpák
nɛ bo mankɛm, anu bɛbhak nyáŋá bɛsí
Mandɛm, mbɔnyunɛ mmu anɛ apu nyáŋá
apú kway bɛghɔ Acha. 15 Kʉ ká yĕntikɨ ɛnyiŋ
bɛ yɛ̌ mmu ákɛ́ rɔ bɛrĭndu Mandɛm mɛmfʉɛt
yi. Kʉ ka yĕntikɨ ɛnyiŋ bɛ yɛ̌ mmu ákɛ́ nɛn
mbɔ kéngó-bɛchi. Mɛnyŭ bo bhɔ bátwɔ̀ nɛ
ɛsɔŋɔri mánchɔŋtɨ bapém bɛyă bho. 16 Kʉ
ka yĕntikɨ ɛnyiŋ bɛ yɛ̌ mmu ywɛka akɛ chwe
ndŭ barak ɛpúsí nɛ bɛ yɛ̌ mmu ákɛ́ bhák
anɛ apu bhɔŋ mpok nɛ Mandɛm, mbɔ Isau
mmu átí kɛsénsí ɛki ntá manɔ anɛ mónkwɛn
ěti nchaŋ nɛnyíé amɔt. 17 Băbhɔŋ bɛrɨŋɨ bɛ
mpok anɛ yi ánáŋ áká nɔ, are yaŋ bɛ ɛtayap
ánjét yi mmu achi nsensi, kɛ ɛtayap anisi
mbɔnyunɛ ábhíkɨ́ bhɔŋ nyaka mbi bɛyibhiri
ɛnyiŋ ɛnɛ yi ákú yĕndu mówu áyàŋ nyaka
áfɔ̀k nɛ babhɛsɛ amík.
18 Tik ka nɛbhʉɛt anɛ bătɛ arɛ ndu bɛrɔŋ
kɛkwɔt nɛ Mandɛm. Băbhíkɨ́ te chi ndu
nɛbhʉɛt anɛ mmu ákway bɛtɔk nɛ awɔ́ mbɔ
ɛnyŭ bo Israɛl báté nyaka anɛré-njiɛ Sináy,
mángó nɔkɔ ndŭ ngó ádù amfăy njiɛ gum
gum gum, bághó ɛjuri ɛnɛ égiri pyɔɔ ndu
échwé, mbaŋ kɛpɛrɛ ghɔ, nɛ mbʉ́ép atanatan
ánu nɔkɔ. 19 Nɛ bághók ɛtaŋtí ɛyɔŋɔ́ mmba,
nɛ bághók Ɛyɔŋ Mandɛm nkwɔ. Bɛcháy
békém bɔ, bábho mɛnikmʉɛt bɛ Mandɛm
andɔ bɛrɛm kɛpɨ nɛ bhɔ, 20 mbɔnyunɛ ɛnyiŋ
ɛnɛ yi ághátí bhɔ chi ɛnyiŋ ɛnɛ ɛcha bɛtaŋ
ɛbhap. Ághàti nyaka bhɔ bɛ
“Mbák mmu antɔk njiɛ-nɛ,
tɛmtí ká yi nɛ batay mángwáy,
yɛ̌ chi nnya, tɛmtí ká wáy
mbák atɔk njiɛ nɛ.”
21 Ɛnyiŋ ɛnɛ bɔ bághó ébhak ɛnyiŋ béchay
tontó, kpát Moses yímbɔŋ arɛm bɛ,
“Mmʉɛt ăwɛt mɛ gbagbăghak nɛ bɛcháy.”
22 Kɛ mbák chí bhe, bătwɔ̀ kɛkwɔt nɛ
njiɛ Síɔn nɛ yɔ chi ɛtɔk Mandɛm mmu achi
nɛpém. Ɛtɔk ɛyɔ chi Yerúsalɛm anɛ am-
fay. Ngémtay bɔángel Mandɛm báchí aré
ndŭ ɛpă maŋák. 23 Bătwɔ́ ndŭ ɛchɛmɛ
bŏmbɨ Mandɛm abhɛn yi ásíŋɨ manyén ayap
amɛm ɛkáti ɛyi amfay. Bătwɔ́ ntá Mandɛm
mmu átàŋ bho mankɛm. Bătwɔ́ băchɛm nɛ
bɛfóŋɔ́ bo abhɛn bayambɨ bátwɔ́. Chí bɛfóŋɔ́
bo abhɛn bachi chak, abhɛn Mandɛm ákʉ̀
bákwáy ndŭ yĕntikɨ mbi bɛsí bhi. 24 Bătwɔ́
ntá Yesu mmu áté nɛntɨ Mandɛm nɛ bŏ
mmik kɛ Mandɛm anyú nku nkɔ nɛ bhɔ.
Bătwɔ́ ndŭ manoŋ Yesu amɛn yi amyakati
be amʉɛt. * Manoŋ mi atéé ndu ɛnyiŋ ɛnɛ
érí ɛchá ɛné manoŋ Abɛl atee ndu ntí ywi. †
25 Sɔt ká mpok bɛ băkɛ byak mmŭ anɛ
ághàti bhe mɛnyiŋ ɛbhɛn. Bo Israɛl báchòk
nyaka batú ntá mmu anɛ áyèp bhɔ batú fá
amik. Mbák bó bápú kway nyaka bébʉɛ
bɛ bákɛ́ chwe ndŭ ɛsɔŋɔri, nɔ chɔŋ ɛntaŋ
mbɔŋ ɛncha bɛ sémbʉ́ɛ mbák sébyàk mmu
anɛ achi amfay, nɛ áyèp bhɛsɛ batú? 26 Ndu
mpok ɛyɔ, Mandɛm ărɛm nyaka kɛpɨ, mmik
anyikisi, kɛ nénɛ afyé bariɛp bɛ, “Chɔŋ nkʉ
mmik anyikisi ndɔŋ achak gbogbŏgbok, nɛ
puyĕ mmik yóyó, kɛ mfăy nkwɔ.” 27 Ɛyɔŋ
ɛnɛ bɛ, “Ndɔŋ achak” étɔŋ bhɛsɛ kpoŋoroŋ bɛ
chɔŋ Mandɛm amfɛrɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn békway

* **12:24** Sékway bɛrɛm bɛ, Nɛbhŏnɛt 4.10: “Manoŋ Yesu amɛn yí ámyákátí be amʉɛt” mbɔnyunɛ Yesu agŭ nyaka bɛ Mandɛm amfoŋɔri bɛbʉ́ bhɛsɛ, kɛ nɛwú Abɛl nétwɔ nyaka chi nɛ ntémsí. † **12:24** Abɛl ădì nyaka bɛ mfay ankɛmɛ kɛmbe: Kɛ manoŋ Yesu ădì bɛ mfay angɔ bhɛsɛ ntínso.

mɛnyikisi, mɛnyiŋ mɛnkɛm ɛbhɛn yi ághókó, bɛ ɛbhɛn bɛpu nyikisi méndɔp.
28 Sénkáká yɛ Mandɛm mbɔnyunɛ ákʉ́ bɛ sémbák bo abhɛn yi achi Mfɔ wap, nɛ kɛfɔ ɛki képú ɛkɛn mmu ákway mɛnyikisi. Ndu échí nɔ, sénchíɛ Mandɛm kɛnókó ɛkɛn kéchyè yi maŋák, sénsɛpti mmʉɛt bɛsí bhi, sémbóŋ bɛcháy bɛsí bhi, 29 mbɔnyunɛ Mandɛm ayɛsɛ achí ngó anɛ ásóŋ yĕntiki ɛnyiŋ.

13

Manyé amɛn ngwɛnti

1 Dók ká ambɨ bɛkɔŋ batɨ nɛ ɛkɔŋ ɛnɛ bakoŋó Kristo.
2 Băké nók bɛsyɛpti mankɔ, sayri mbɔnyunɛ mbɔk bho básĭɛpti nyaka mankɔ nɛ éfákári bɛ básiépti bɔángɛl kɛriŋɨ bɛ chi bɔángɛl. 3 Kaysí nókó ka bo abhɛn báchí ɛkɛrékɛnɔŋ mbɔ bɛ băchi arɛ nɛ bhɔ. Kaysí nókó ka bo abhɛn batĭ́ bakwăŋwaŋ báchyɛ bhɔ ɛsɔŋɔri, tĕndu be nkwɔ băkwáy bɛbhɔŋ ɛsɔŋɔri bɔ bhɔ. 4 Bo mankɛm bábhɔŋ bɛkɛm nɛbhay nɛ kɛnókó. Yĕntiki ngɔ́ré abhɔŋ bɛbhak tɛtɛp nɛ nném, yí kɛkwén bɛrwɔp, nném nkwɔ abhɔŋ bɛbhak ɛnyumɔt, mbɔnyunɛ Mandɛm apú rɔ bétáŋ mmu anɛ ákʉ́ ɛpúsí nɛ nkwɛné bɛrwɔp.
5 Băké nyiɛ ɛkɔŋ nɛ nkáp. Yĕntiki mmu abhɔŋ bɛbhak maŋák nɛ ɛnyiŋ ɛnɛ yi ábhóŋɔ́ mbɔnyunɛ Mandɛm yímbɔŋ arɛm bɛ,
“Mpú kway bɛrɔ wɔ,
mpú kway bɛfɛrɛ ntí nɛ wɔ.”
6 Ndu échí nɔ, sékwáy bɛrɛm nɛ ntĭ́ nɛnkɛm bɛ,
“Mandɛm Acha achi nkwak wa,
mpú chay yĕnyiŋ,
mmu ăkway bɛkʉ mɛ yi?”
7 Kaysí ka bŏbati bhɛka, bó bho bághàti nyaka bhe Ɛyɔŋ Mandɛm. Kaysí ká bɛrɨ ɛbhɛn bépú ndŭ nɛpém ɛnap, mămbɔŋ nɛka nɛ Mandɛm mbɔ bhɔ. 8 Yesu Kristo achí ɛnyumɔt ɛyu, nɛ ɛchɔŋ, nɛ mpoknkɛm. 9 Mbɔk bho bátɔ̀ŋ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi bɛkɔ nɛ kɛkúrí. Băké rɔ yɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn bó bátɔ̀ŋ mémpókó bhe măngúré ɛbhi. Ɛrɨ bɛ bɛrĭ́ndu Mandɛm ménkʉ batɨ yɛsɛ antaŋ, puyĕ chí bɛbhé ĕti nɛnyié. Bɛbhé bhɔ bépú kwak bo abhɛn bákɔ̀ŋɔ bhɔ.
10 Sébhɔŋ éfémé akap ɛnɛ bachiăkap abhɛn bákʉ̀ nyaka bɛtik amɛm ɛtɛm bábhíkí bhɔŋ ngăngaŋ bɛsɔt ɛnyiŋ arɛ manyié.
11 Mŭngo bachiăkap ăsɔt nyaka manoŋ nnya anɛ báwáy ndu bɛchyɛ akap anchwe amɛm nɛbhʉɛt anɛ áchí nyáŋá anchyɛ akap bɛ Mandɛm amfoŋori bɛbʉ́ bho. Kɛ mbák chi mbŏŋ nnya ɛnɛ báwáy, báfu nyaka ɛtɔk nɛ yɔ kɛ mánsɔŋ. Bápú sóŋ yó amɛm ɛtɔk.
12 Ɛnyu yɔ nkwɔ kɛ échí nyaka nɛ Yesu. Aghŏ nyaka ɛsɔŋɔri, agu chi nɛfi, puyĕ amɛm ɛtɔk. Akʉ nɔ bɛ manoŋ mi ankʉ bo mámbák nyáŋá.
13 Sémfú yɛka amɛm ɛtɔk sɛndɔk sɛntɛmɛri yi nɛfi, sémbɔŋ ntíánwóp ané yi ábhóŋɔ́ nyaka.
14 Séndók mbɔnyunɛ sɛbhiki bhɔŋ ɛtɔk ɛnɛ ɛbhak mpoknkɛm fá amik. Séyàŋ chi ɛtɔk ɛnɛ ɛbhɔŋɔ bétwɔ.
15 Ndŭ nnyén Yesu, sénchíɛ nókɔ́ Mandɛm bakak mbɔ aywɛsɛ akap. Akap wu chí nɛrɛm anɛ sérɛm nɛ manyu yɛsɛ bɛ yi kɛ achi Acha.
16 Băké rɔ bɛkʉ bɛrɨ, nɛ bɛkwak batɨ nɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn băbhɔŋɔ. Ɛnyŭ akap wu kɛ Mandɛm ábhɔŋ maŋák nɛ wu.
17 Ghók nókɔ́ ka bŏbati bhɛka, mămbóŋ nɛsɛptʉmʉɛt bɛsí bhap, mbɔnyunɛ bɔ kɛ báyiŋɨ bhe, mbɔ bo abhɛn bábhóŋɔ́ béghátí Mandɛm ɛnyu bɔ bákémé bhe. Ghók nókɔ́ ká bhɔ bɛ mánkʉ bɛtik ɛbhap nɛ maŋák, nɛ bɛ bɔ báké bhɔŋ kɛsóti.
18 Nik nókɔ́ ká mmʉɛt ĕti yɛsɛ. Sériŋɨ bɛ batɨ yɛsɛ achi pépép, nɛ séyaŋ bɛbhak chak ndŭ yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ sékʉ̀. 19 Nchí ghati bhe nɛ ntɨ ɛna nɛnkɛm bɛ măníḱ nókɔ́ mmʉɛt ĕti ya bɛ Mandɛm ankwak mɛ mpɛt ntwɔ ntá yɛka mandú mpok.

Nɛnikímʉɛt ɛnɛn mmu anɛ dsíŋɨ́ ɛkáti ɛnɛ

20 Mandɛm mmu ákʉ̀ bɛ batɨ ayɛsɛ ambak amɛm kpák, ámbák nɛ bhe. Yi kɛ ákʉ́ Acha yɛsɛ Yesu Kristo áfú ndŭ nɛwú, apɛtnsɛm ndŭ nɛpém. Yi, Yesu, chi Mbabhɛri bághóŋɔmén ngo, anɛ ábhabhɛri bo Mandɛm mankɛm. Ɛchí ɛnyu yɔ mbɔnyunɛ manoŋ ɛmi arɔŋ nyaka amik ndu bɛkʉ bɛ nku anɛ Mandɛm ányú nɛ bo ánté mpoknkɛm. 21 Mandɛm ánchyé bhe yĕntiki ɛrítí ɛnyiŋ, bɛ mănkóŋɔ́ nókɔ́ mɛnyiŋ ɛbhɛn yi áyàŋ mănkʉ. Mandɛm ankʉ Yesu Kristo ankwak be mănkʉ́ nókɔ́ mɛnyiŋ ɛbhɛn béchyɛ yi maŋák. Sénchíɛ Yesu Kristo bakak mpoknkɛm ĕti kɛném ɛki. Amen.

Bɛyɔŋɔ́ ngwɛnti

22 Bŏma, mpɛt nchí ghati bhe bɛ mănsɔt ɛyɔŋ ɛya ɛnɛ nsíŋɨ́ ndu béfyɛ bhe ntɨ nɛ ɛkébhénti. Mbíkí siŋ ɛrórí ɛkáti.
23 Nchí yaŋ măndiŋɨ bɛ báférɛ́ mɔmáyɛsɛ Tímɔti ɛkɛrékɛnɔŋ. Mbák yi antwɔ ayak, chɔŋ ntwɔ́ nɛ yi ndu bɛghɔ bhe.
24 Kaká ká bŏbati bhɛka mankɛm, nɛ bo Mandɛm báchák mankɛm. Bŏnkwɔ abhɛn báfú Itali bátó bhe bakak. 25 Bɛrĭ́ndu Mandɛm mémbak nɛ bhe mankɛm.

Ɛkáti Jems

1 Mɛ Jems, mmɔ̌bɛtok Mandɛm nɛ Yesu Kristo Acha kɛ̌ nchí síŋ ɛkáti ɛnɛ. Nchí síŋ ntá yɛká bɔ̌ Mandɛm, bɛ̌ bho bătaka ndŭ bɛtɔkɔ́ mmik mɛnkɛm. Nchí tó be mankɛm bakak.

Mmŭ nɛka abhɔŋ bété kpirí mpok ɛsɔŋɔri

2 Bɔ̌ma, yɛ̌ntiki ɛnyŭ ɛsɔŋɔri ɛné étémérí mmu ywɛka ámbɔ́ŋ chi maŋák, 3 mbɔnyunɛ bărɨŋɨ bɛ mbák mamɔ ántwɔ́, măndɔk nɔkɔ chi ambɨ bɛtɔŋ bɛ bă̋bhɔŋ nɛka nɛ Mandɛm tɛtɛp, ɛyɔ ékʉ mănté kpirí nɛ Mandɛm tɛndŭ ngwénti éncha ɛnyu ɛsí. 4 Bă̋bhɔŋ yé bété kpirí tɛ ndŭ ngwɛnti bɛ ɛyɔ énkʉ măngó măn̄jwi pɔ̀ɔt, mmŭ ywɛka kɛbhák mbɔk bɛyɨŋɨ bɛpɨŋ́ɨ bo Mandɛm. 5 Kɛ mbák mmŭ ywɛka achɛp kɛboŋ bɛrɨŋɨ ɛnyŭ yi abhɔŋɔ bɛkʉ, ánikmʉɛt ntá Mandɛm nɛ chɔŋ Mandɛm anchyɛ yi kɛboŋ. Nɛ bă̋ké ghɔkɔntik bɛ Mandɛm apɛ́ré chyɛ mmu ɛnyɨŋ, ă̋chyɛ yi nɛ nti nɛmɔt, kɛyáŋ bɛji mmu. 6 Kɛ mmu apɛ́ré nikmʉɛt ntá Mandɛm, ánókó bé Mandɛm ă̋ghok yi. Aké makati wawak, mbɔnyunɛ mmu anɛ ánìkmʉɛt amakati nɔkɔ achí mbɔ mpérényén ɛné échi amɛm manyu. Mpok anɛ mbʉ́ép áfòk, ádèp yó ántɛn nɔkɔ ɛbhak ɛné wú árɔ̀ŋ. 7 Ɛnyŭ mmu wu, mmu batɨ ápáy, áké kaysi bɛ ă̋kwáy mɛnikmʉɛt ntá Mandɛm ambɔ́ŋ ɛnyɨŋ ɛnɛ yi áyàŋ. 8 Nɔ́ kɛ échí nɛ mmu batɨ ápáy mbɔnyunɛ apú te kákáti ndŭ yɛ̌nyɨŋ ɛné yí ákù.

Mŭnkáp ándɨ́ŋɨ́ bɛ ă̋fʉ́érɛ́ fʉɛt

9 Mmu Mandɛm anɛ áchí nchébhé mmu, ámbɔ́ŋ maŋák bé Mandɛm akósí yí ndŭ áku yí ámbák mmu ywi. 10 Kɛ mbák chí mŭnkáp ámbɔ́ŋ maŋák chí bé Mandɛm aséptí yí, akʉ yi ángó bé áchí nchébhé mmu bɛsí Mandɛm. Nchí rɛm nɔ mbɔnyunɛ bɔ̌ bakáp báfʉɛ̀t mandú mpok mbɔ bɔchuchu ndu tákɔ. Bábhak sayri, kɛ mandú mpok mángu. 11 Ă̋gu mbɔnyunɛ mpok mmok áfú, átíé nɛ bɛtaŋ, ánku tákɔ ansɔŋɔ, bɔchuchu mánkuri, bɛrɨ́ bhap mémay mɛnkɛm. Ɛchí ɛnyumɔt nɛ mŭnkáp. Yɛ̌ chí mpok anɛ yi áyàŋ nkáp, ɛyi ékwáy méméy.

Ɛnyŭ sɛ̀bhɔ́ŋɔ́ bɛ́yɨ́ŋɨ mamɔ

12 Ɛrɨ ɛchá ntá mmu anɛ ápú rɔ bésíkɨ ntɨ nɛ Yesu Kristo ndŭ átè kpirí mpok bɛsɔŋɔri bétwɔ̀ ntá yi. Ɛrɨ ntá yi mbɔnyunɛ ănu kpát ansɔt awɔ́nɛm, Mandɛm anchyɛ yí akap ané yi afyé bariɛp béchyé bɔ̌ abhɛn bákɔ́ŋ yi, nɔ chi, nɛpém ɛnɛn nɛbhɨkɨ bhɔŋ ngwɛnti. 13 Nɛ diŋ́ɨ ká bɛ mmu anɛ nɛmɔ nétwɔ̀ ntá yí, nɛ áyàŋ béku bɛbʉ́, áké rɛm bé “Mandɛm kɛ̌ átó mé nɛmɔ ɛnɛn.” Yɛ̌nyɨŋ épú kway mɛmɔ Mandɛm éntɛn yi ndŭ bɛbʉ́. Nɛ yímbɔŋ Mandɛm apú kwáy mɛmɔ yɛ̌ mmu bɛ ánkʉ bɛbʉ́. 14 Nkaysi mbʉ́mbʉ anɛ áchí mmu antɨ kɛ áyà mmu ankwén ndŭ nta anɛ nɛmɔ bɛkʉ bɛbʉ́. 15 Nkaysi bɛkʉ bɛbʉ́, ánáŋ yɛ ángó, ánjwi mmu antɨ, ătó yí ndŭ bɛbʉ́, nɛ bɛbʉ́ ɛbhɔ ménáŋ ménjwí ndŭ nɛpém ɛni, nó nɛwú nétwɔ.

16 Abhɛn ɛkɔŋ, bă̋ké rɔ yɛ̌ mmu ándwɔ́ bhé bé Mandɛm kɛ̌ átò mmu nɛmɔ. 17 Yɛ̌ntiki akap ané árɨ́ ndŭ babhi ankɛm áfù chí amfay. Mandɛm mmu ághókó bɛrɔ́ŋɔ́ mfáy kɛ̌ áchyè yɛ̌ntiki ɛrítí akap, nɛ yí ápú yibhiri ɛnyu mbɔ ndíkándi. Mmok ákɔ̀ amfay, bɛsap ndíkándi méngupsi nɔkɔ. 18 Ndŭ nkaysi mbɔŋ Mandɛm kɛ yi áyábhé bɛsé bé sémbák bɔ̌bhi. Afʉét ndŭ ɛyɔŋ ɛyi bɛkʉ bɛsé bɔ̌bhi. Nɛ ɛyɔŋ ɛyi échí tɛtɛp mpoknkɛm. Ayap bɛsé bɛ sémbák bɔ̌bhi bé sémbák ambɨ ndŭ mɛnyiŋ mɛnkɛm ɛbhén yí ághókó.

Mmŭ Mandɛm ă̋ghok Ɛyɔŋ Mandɛm ankoŋɔ yɔ́

19 Abhɛn ɛkɔŋ, diŋ́ɨ ká bɛ yɛ̌ntiki mmŭ ywɛka abhɔŋ béwákári bɛta batú ndu béghok mɛnyiŋ, kɛ áké wakari bɛrɛm kɛpɨ nɛ áké wakari bébenti. 20 Bɛbɛ̌nti nkwă̋ béchɛt yí mbi bɛ áké kʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn Mandɛm áyàŋ yí ánkú. 21 Yɛ̌ntiki mmŭ ywɛka abhɔŋ yé bɛrɔ bɛpɔ̌ bɛpiŋ mɛnkɛm nɛ yɛ̌ntiki bɛbʉ́ ɛbhɛn béghánjá yi amʉɛt. Sɛptí ká mmʉɛt ntá Mandɛm, mămfyé ntí ndŭ Ɛyɔŋ ɛyi ɛnɛ yi ápɨ̀ amɛm batɨ yɛka. Ɛyɔŋ ɛyi ɛnɛ ébhɔŋ bɛtaŋ bépémɛ bhe.

22 Diŋ́ɨ ká bɛ bă̋bhɔŋ bɛkʉ ɛnyiŋ ɛnɛ Ɛyɔŋ Mandɛm éghati bhɛsɛ. Mbák bă̋ghókó ghok, nɔ bărwɔ chí mmʉɛt. 23 Nɔ bărwɔ chí mmʉɛt mbɔnyunɛ mbák mmu ă̋ghok Ɛyɔŋ Mandɛm kɛ yi kɛbháká kʉ ndiɛrɛ yó éghàti yí, ă̋bhák chí mbɔ mmu anɛ ásórɛ́ mpok béyɨŋɨ mmʉɛt ndu ékírísú angó bɛsí ɛbhi mbɔ ɛnyu béchí. 24 Kɛ nɛtík yi atíkínsɛm ndŭ ékírísú, antiŋ angɔkɔntik ɛnyŭ yi achi. 25 Kɛ mmu anɛ afyé ntí ndŭ Ɛyɔŋ Mandɛm, ankʉ nɔkɔ mbɔnyŭ éghàti yi, yí kɛghɔkɔntik yɔ, érɨ ntá yi ɛncha. Ɛyɔŋ Mandɛm chí ɛbhé Mandɛm. Ɛrɨ ndŭ babhi ankɛm, nɛ ébhɔŋ bɛtaŋ béférɛ bɛsɛ ndŭ bɛbʉ́. 26 Mbák mmu asɔt mmʉɛt yi mbɔ mmu Mandɛm kɛ yí kɛkém nérɨ́ ɛni, nó ă̋rwɔ́ chi mmʉɛt nɛ yɛ̌ntiki ɛnyiŋ ɛné yí ákù mbɔ mmu Mandɛm ă̋chɔŋti chí mpok. 27 Mɛnyiŋ ɛbhɛn mmu Mandɛm ábhɔ́ŋɔ́ bɛkʉ ɛbhɛn bérɨ́ bɛsí Mandɛm chí bé yí ánkwák bɔ̌bɛră nɛ mánkwésé, nɛ ankém mmʉɛt bé mɛnyiŋɨ́ mmik béké chɔŋti yi ménkú yi ánjíbhírí ámbák mmŭ bɛbʉ́. Mmŭ Mandɛm anɛ ábhɔ́ŋɔ́ ɛnyŭ ɛpiŋ ɛyɔ kɛ ábhak pépép bɛsí Mandɛm.

2

Kérɨ́ŋɨ́-amik kɛbhɨkɨ rɨ

1 Bŏma, tĕndu băbhɔŋɔ nɛka nɛ Yesu
Kristo Acha ywɛsɛ mmu ábhɔ́ŋɔ́ kɛnókó
kɛnkɛm, băké chyɛ kɛnókó ntá bo abhɛn
băghó bé báchí sayri, mămbyak abhɛn ɛyap
épú. 2 Sénsɔ́t bé bŏ bati apay bátwɔ ndŭ
ɛchɛmɛ ɛyɛká. Amɔt ansɔbhɛri mmʉɛt nɛ
ndɛn bɛyă nkáp nɛ mɛnyiŋ ŋwaŋwă̋ŋwaŋ
amʉɛt, nchébhému nkwɔ́ antwɔ́ nɛ bɛsí ndɛn
amʉɛt. 3 Mbák mămfyé amík ntá anɛ áchí
mŭnkáp măndɛm bɛ, “Ɛta twɔ́ chɔkɔ́ fá”,
kɛ ntá nchébhé mmu măndɛm chí bɛ, “Tĕ
awu. Mbák ɔbhíkí te awu, twɔ́ sɛbhɛrí fá”.
4 Mbák mănkʉ́ nɔ, pú kɛ́ríŋámík nɔ bătɔ̀ŋ
nénti ɛnɛká? Ɛri nɔ? Nɛ ɛyɔ étɔ̀ŋ bé nkaysi
yɛká abhíkí ri.

5 Abhɛn ɛkɔŋ, tá ká batú măngók.
Mandɛm ayap bo abhɛn báchí bachébhébho
bɛsí bŏ mmik bé mámbɔ́ŋ nɛka nɛ Yesu,
mámbɔŋ kɛfɔ bɛsí Mandɛm. Akʉ nkwɔ́ bé
bɔ́ mámbák bo abhɛn yí ábhàk nɛ bhɔ́ mbɔ
Mfɔ wap. Ɛnyu yɔ kɛ̆ yí afyé nyaka bariɛp
bɛkʉ nɛ bo abhɛn bákɔ́ŋ yi. 6 Kɛ mbák chí
bhe, băchyɛ bachébhébho ntíánwɔ́p! Ntiki
bo báchyɛ̀ bhe ɛsɔŋɔri mánja nɔkɔ bhe ndŭ
báchá manyé? Pú bŏ bakábhɛ? 7 Pú bɔ́ bhɔ
kɛ bárèm bɛbéptí mɛnyiŋ ndu béchóŋti ɛríti
nnyén Ɛtayɛka mmu ábhɔ́ŋɔ́ bhe?

8 Mbák tɛtĕtɛp băbhʉɛrɛ nném ɛbhé
Mandɛm Mfɔ ywɛsɛ mbɔ ɛnyu échí amɛm
Ɛkáti Mandɛm bɛ, “Kɔŋ nti nkwă̋ mbɔ mmʉɛt
ɛyɛ”, nó bă̋kʉ̀ sayri. 9 Kɛ mbák bă̋chyɛ̀ kɛnókó
ntá mbɔk bho, mămbyaka nɔkɔ abhénéfú, nó
bă̋kʉ bɛbʉ́ ndŭ bă̋kwɛ̀n ɛbhé Mandɛm nɛ ɛyɔ
étɔ̀ŋ bé bă̋chí bo abhɛn bă̋pú bhʉɛrɛ bɛbhé
Mandɛm. 10 Bă̋ríŋí bé yĕ agha anɛ ábhʉ̀ɛrɛ
bɛbhé Mandɛm mɛnkɛm kɛ ankwén bébhʉrɛ
ɛbhé émɔ́t, bɛsí Mandɛm, achí ɛnyumɔ́t
mbɔ mmu anɛ ákwéné bɛbhé mɛnkɛm.
11 Ɛchí ɛnyu ɛyɔ mbɔnyunɛ Mandɛm mmu
árémé bɛ, “Ɔkɛ́ kwɛn bɛrwɔp”. Nkúbhé yí kɛ
árémé bɛ, “Ɔkɛ́ wáy”. Ɛyɔ étɔ̀ŋ yɛ bé mbák
ónggway mmu, nó ókwĕn ɛbhé Mandɛm
yĕndu óbhíkí kwén bɛrwɔp. 12 Bă̋bhɔŋ yé
béghɔ bé bɛyɔŋɔ́nyu ɛbhɛká nɛ mɛnyiŋ ɛbhén
bă̋kʉ, mănkʉ bhɔ mbɔ bo abhɛn bákɔ̀ŋɔ
ɛbhé Mandɛm ɛné ébhɔ́ŋɔ́ bɛtaŋ béférɛ bɛsé
ndŭ bɛbʉ́. Ɛbhé ɛyɔ kɛ̆ Mandɛm ásɔ̀t bétáŋ
bɛsɛ ndŭ ɛwak manyé. 13 Bă̋bhɔŋ bɛkʉ nó
mbɔnyunɛ bo abhɛn bápú bhɔ́ŋ ntínso nɛ
bati, Mandɛm ătáŋ bhɔ ɛwak manyé kɛbhɔ́ŋ
ntínso. Kɛ mmu anɛ ábhɔ̀ŋ ntínso nɛ bati,
Mandɛm ătɔ́ŋ yí ntínso ɛwak manyé.

Bɛriti bɛtik ɛbhén bétɔ̀ŋ bé mmu abhŏŋ nɛka nɛ Mandɛm

14 Bŏma, mbák mmu árɛm bé yí abhɔŋ
nɛka nɛ Mandɛm kɛ yí kɛkʉ ɛnyiŋ ɛnɛ
Mandɛm áyàŋ yi ánkʉ, ɛyɔ ékwàk yi ná?
Bérém chi nɛ nyu bɛ yi abhɔŋ nɛka nɛ
Mandɛm, apú kwáy bépémɛ yi wáwák ndŭ
ɛwak ɛnɛ Mandɛm átàŋ bo. 15 Sénsɔ́t bé mmu
ywɛká amɔt, yĕ ngɔré, yĕ mbakanɛm, anɛ
áchí nti mmu Mandɛm abhíkí bhɔŋ ndɛn ɛnɛ
yí afyé amʉɛt nɛ nɛnyíé ɛnɛn yi ányìɛ. 16 Nɛ
mmŭ ywɛka amɔt ághó nókɔ́ yi, andɔk antík
yí nɛfí andɛm bɛ, “Ɔnkɔ sayri, Mandɛm anjɛt
wɔ ómbɔ́ŋ bɛyă ndɛn nɛ nɛnyíé”, kɛ yí kɛchyɛ
yi mɛnyiŋ ɛbhɛn yi áchébhé, nó akwak yi ndŭ
ntiki mbí? 17 Ɛnyu yɔ kɛ échí nɛ nɛka. Mbák
mmu ărɛm bɛ ábhŏŋ nɛka nɛ Mandɛm, kɛ
yí kɛkʉ ɛnyiŋ ɛnɛ Mandɛm áyàŋ yi ánkʉ́, nó
nɛrɛm yí árèm bɛ abhŏŋ nɛka nɛ Mandɛm
achi chi ndéndɛm.

18 Ngufú mmu ăkwáy békɛm ɛpʉ́ítí bɛ,
“Akap Mandɛm áchyé mbɔk bho chi nɛka
ɛnén bó bábhɔ́ŋ nɛ yí, ɛné akap anɛ bo
báchák chi bɛkʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn Mandɛm
áyàŋ bo mánkʉ”. Kɛ ɛnyiŋ ɛnɛ mbɔ́ŋɔ́
bérém ntá ɛnyŭ mmŭ wu chí bɛ, “Ghatí mé
ɛnyiŋ ɛnɛ étɔ̀ŋ bɛ ɔbhɔŋ nɛka nɛ Mandɛm
mbák ɔpú kʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn Mandɛm áyàŋ
bo mánkʉ́?” Mbák chí mé, mĕkwáy bésɔ́t
mɛnyiŋ ɛbhɛn mĕkʉ̀ ntɔ́ŋ wɔ́ bé nká nɛ
Mandɛm tɛtɛp. 19 Ɔnókó bé Mandɛm amɔt
kɛ áchí, achák ápú? Ɛri! Kɛ ókɛ́ ghɔkɔntik
bé yĕ chí bɛfóŋɔ́ bɛbʉ́bɛbʉ ménókó nkwɔ́
bé Mandɛm amɔt kɛ áchí nɛ ɛyɔ échyè bhɔ́
bɛcháy, mángwɛrɛ nɔkɔ gbagbăgbak. 20 Wɔ
ɛchiŋtí ɛnyiŋ ɛnɛ, ŏyàŋ mántɔ́ŋ wɔ́ bɛ mbák
mmu anókó bɛ Mandɛm achi kɛ yi kɛbhɛ́ká
kʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn Mandɛm áyàŋ bo mánkʉ́,
nɔ nɛnoko yi ánókó bɛ Mandɛm achi, achí
chí ndéndɛmé? 21 Ɔkɛ́ ghɔkɔntik bɛ Mandɛm
arɛm nyaka bɛ ɛtayɛsɛ Abraham achi chak
bɛsí bhi ĕti ɛnyiŋ ɛnɛ yi ákʉ́. Nó chí ndŭ
ásɔ́ré móywi Aisek arɔk bɛchyɛ mbɔ akap
ndŭ mpok anɛ Mandɛm aghati yi ánkʉ
ɛnyuyɔ. 22 Ɛyɔ étɔ̀ŋ bé Abraham abhɔŋ nɛka
nɛ Mandɛm tɛtɛp, aka bɛkʉ yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ
Mandɛm ághátí yi ánkʉ́. Ɛnyiŋ ɛnɛ yí ákʉ́, kɛ
étɔ́ŋ bé yi aká nɛ Mandɛm tɛtɛp. 23 Ɛnyiŋ ɛnɛ
kɛ básíŋi amɛm Ɛkáti Mandɛm bɛ, “Abraham
anókó nyaka Mandɛm, ékʉ́ Mandɛm arɛm
bé Abraham achí chak bɛsí bhi, nɛ bo báré
bhiŋi Abraham bé mmʉɛrɛ Mandɛm”. 24 Bĕ
babhɔŋ bă̋kwáy yé béghɔ bé bɛri ɛbhɛn mmu
ákʉ̀ kɛ békʉ̀ Mandɛm ánsɔ́t yí mbɔ mmu anɛ
áchí chak bɛsí bhi. Púyɛ chí nɛrɛm yí árèm
nɛ nyu bé áká nɛ Mandɛm. 25 Nkúbhé ɛnyu
yɔ kɛ échí nyaka nɛ Ráhab, ngɔré-nɛkɔ. Ɛnyiŋ
ɛnɛ yí ákʉ́ kĕ Mandɛm ághó, asɔt bé yí achí
chak bɛsí bhi. Nó chí, Ráhab asɔt baghokotí
kɛpi abhɛn báfú Israɛl abhɛsɛ amɛm ɛkɛt
ɛyi, achyɛ bhɔ́ manié. Báfʉ́ét yé mbi áchák
bápɛtnsɛm Israɛl kɛbhɔ́ŋ ɛsɔŋɔri.

26 Tĕndu yi ákʉ́ ɛnyu yɔ kɛ Mandɛm ăsɔ́t
bɛ yi achi chak bɛsí bhi, diŋí ká bɛ, nkúbhé
mbɔnyŭ mmu apu kway bɛbhak nɛpém
mbák abhiki pɛrɛ bhɔŋ ĕyú, nó kɛ ɛchi bɛ
mbák mmu apú kʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn Mandɛm
áyàŋ bo mankʉ, nɛrɛm yi árèm bɛ abhɔŋ
nɛka nɛ Mandɛm ăbhak chi ndéndɛm.

3

Sébhɔŋ békém bárí yɛsé sayri

1 Bɔ̌ma, puyɛ̌ be mankɛm kɛ̌ babhóŋɔ́ bébhak batɔŋ Ɛyɔŋ Mandɛm. Bărɪ́ŋɪ́ bé ɛwak ɛnɛ Mandɛm átàŋ bo, manyé ásɔ̀ŋ bɛsɛ́ bhó sétɔ̀ŋ Ɛyɔŋ Mandɛm amʉɛt éncha bo báchák. 2 Yɛ̌ntiki mmu ăkwén ndŭ bɛyă babhi. Kɛ yɛ̌ agha anɛ ábhíkí bhóŋ bɛkwéné ndŭ ɛyɔŋɔ́nyu ɛyi, achí mmu anɛ ájwí pɔɔt nɛ ăkwáy nkwɔ́ bɛkɛm mmʉɛt ndŭ yɛ̌ntiki mbi. 3 Sénsɔ́t mpɔŋɔndík. Mmu ăsɔt mɔ́mbɪŋɪ́ sɛnɔŋ amfyé yɔ́ anyu ndu bɛkʉ yɔ angok yi, andɔk yɛ̌ntiki ɛbhak ɛné yi áyàŋ yɔ́ ándɔ́k. 4 Ná nɛ áchwĭnyɛn nkwɔ? Yɛ̌ndu áré chik, nɛ yɛ̌ mbʉ́ép ané ádɛ̀p wu ántaŋ ná, nsɔm achí anɛt áchwí babhát anɛ mbák mmu ánjá anjɛp, áchwi árɔ̀ŋ chí ɛbhak ɛnɛ yí áyàŋ wu andɔk. 5 Nérɪ́ nkwă nɛchi mbɔ nsɔm anɛ achi anɛt áchwí. Yɛ̌ndu néchí níŋɪ́ níŋɪ́, népà bɛkʉ bɛrɛm mɛnyiŋ. Bě babhɔŋ mănkáysí ndŭ mónɛmbě ngó ákɛm ndŭ ɛrɛmé nchót ámbo bédu gum gum gum.

6 Nérɪ́ nkwă néchí mbɔ ngó. Ɛyɔŋɔ́nyu ɛnɛ mmu ékwày bétwɔ nɛ yɛ̌ntiki ɛnyŭ bɛbʉ́ fá amik. Bɛbʉ́ ɛbhɛn nérɪ́ nétwɔ̀ nɛ bhɔ béchɔ̀ŋti nɛpém nkwăŋwaŋ nɛnkɛm. Nékʉ̀ ngó ánkém ané ásɔ̀ŋ nɛpém nkwăŋwaŋ nɛnkɛm. Nɛ ngó wu áfù chí ndŭ nɛpĭngo ané ápú nɛmɛ. 7 Nkwă ăkwáy bébhʉ́ɛrɛ yɛ̌ntiki ɛnyŭ nyăbhi, kɛnɛn, nnya ɛné ésù mɛniɛ amik nɛ ɛnɛ ányén, ankʉ yɔ́ éngók yi, nɛ bo mánáŋ bákʉ́ nɔ. 8 Kɛ yɛ̌ mmu apú kwáy bɛkɛm nérí ɛni. Nérí nébɛp néchá. Néchí mbɔ babhé amɛn mmu ányĭɛ angú. 9 Nɛ nérɪ́ kɛ sébiti Mandɛm Ɛtayɛsɛ. Nɛ nkúbhé nɛrɪ́ kɛ sésɔ̀t bɛrɛm bɛbéptí mɛnyiŋ ntá bo abhɛn Mandɛm ághókó, akʉ mămbák mbɔ yímbɔŋ ndŭ bɛyă babhi. 10 Bɔ̌ma, ébhíkí bhɔŋ bɛbhak ɛnyu yɔ! Nnyu amɔt ámbiti Mandɛm, nkúbhé nnyu wu ámbik mmu ɛyak. 11 Mbokónyén ámɔt ápú kwáy bɛchyɛ ɛrítí manyiɛp, ámpɛt ánchyɛ nɔkɔ manyiɛp amɛn áchí ngáŋ ngaŋ. 12 Bɔ̌ma, nnɛt nsúkúrú ápú kwáy ményú bakwa nɛ nnɛt nsíŋɪ́ ápú kwáy ményú nsúkúrú. Ɛnyu yɔ kɛ échí bɛ nnyén ngáŋ ngaŋ népú kwáy béchyé manyiɛp mɛnyu.

Nɛrɪŋ́índak ɛnén tɛtɛp néfù chí ntá Mandɛm

13 Ná mbɔk yɛká bátɔ̀ŋ mmʉɛt bé báriŋɪ? Mbák bo báchí ndŭ nkwɔ́ ywɛká abhɛn bábhóŋɔ́ kɛboŋ, báriŋɪ ɛnyiŋ ɛné échí chak nɛ ɛné épú chak, yɛ̌ntiki mmu wap ámbóŋ ɛrítí ɛpiŋ nɛ nɛsɛptímʉɛt ndŭ nɛpém ɛni. Ɛpiŋ ɛyɔ kɛ étɔ̀ŋ bé mmu achí ndiŋindak tɛtɛp. 14 Kɛ mbák băbhɔŋ bati anɛ ájwí nɛ bɛyă mpabhamík nɛ ɛpiŋ ɛné yɛ̌ntiki mmu ánù chí ndŭ aywi ntí, băké pányu ndéndɛm bɛ bächi bariŋíndak mbɔnyunɛ ɛyɔ ébhak chi nsé. 15 Ɛnyŭ nɛriŋíndak ɛnɔ népú fú ntá Mandɛm, néfù chí ntá bŏ- mmik. Ɛnyŭ nɛriŋíndak ɛnɔ néfù chí ntá bo abhɛn Ɛfóŋɔ́ Mandɛm épú nɛ bhó nɛ néfù chí ntá mfɔ bɛfóŋɔ́ bɛbʉ́bɛbʉ. 16 Ɛchí ɛnyu yɔ mbɔnyunɛ yɛ̌ntiki ɛbhak ɛné bo bábhɔ̀ŋ mpabhamík nɛ bati nɛ ɛpiŋ ɛné mmu ánù chí ndiɛrɛ ndŭ ayi mmʉɛt, ɛbyɔk ébhàk arɛ, nɛ yɛ̌ntiki ɛbéptí ɛpiŋ ébhàk aré nkwɔ́. 17 Kɛ nɛriŋíndak ɛnɛn Mandɛm áchyɛ nɛchí kɛkúrí. Ɛnyiŋɪ́ mbi chi bɛ népú fyɛ mmu bakwap anti. Mɛnyiŋ ɛbhɛn békòŋɔ chí bɛ nɛriŋíndak ɛnén Mandɛm áchyɛ nékʉ̀ mmu ámbák sayri nɛ bati, nékʉ̀ mmu aké bhɔŋ nti gum gum, nékʉ̀ mmu ámbóŋ ɛpiŋ bɛghɔ bho ntínso, nɛ ɛpiŋ bɛkʉ bɛri mpoknkɛm. Mmŭ anɛ ábhóŋɔ́ nɛriŋíndak ɛnén néfù ntá Mandɛm, ăbhák mmu tɛtɛp, ápú kʉ bɛtábhá. 18 Chi bɛbhak sayri nɛ bati kɛ ákʉ̀ bo abhɛn bákʉ̀ kpák ambak nɛnti bho mámpí mbwɔt, nɛ chɔŋ mángɔ mbwɔt mɛnyiŋ ɛbhɛn bo bákʉ̀ ɛbhɛn bɛchi chak bɛsí Mandɛm.

4

Séndɔ́ Satan sénkʊ́ŋɔ́ Mandɛm

1 Yi ékʉ̀ be bho bărɛm bé bächí bŏ Mandɛm mănù măntáŋ nɔkɔ nɛ bati? Pú bɛbéptí mɛnyiŋ ɛbhɛn băfyé ngoŋɔ aré kɛ békʉ̀ mănu mpoknkɛm-ɛ? 2 Băyáŋ bébhɔŋ mɛnyiŋ kɛ băpú bhɔ́ŋ bɔ́. Ɛkʉ băyàŋ béway bho. Nɛ băfyè ámík ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn bo báchák kɛ băpú kwáy bébhɔŋ bɔ́. Ɛkʉ bătàŋ nɛ bati, mănu nɔkɔ. Ntí anɛ băpú bhóŋ mɛnyiŋ ɛbhɛn chí bé băpú nikmʉɛt bɛ Mandɛm ánchyé bhé bɔ́. 3 Nɛ yɛ̌ mănik chí mmʉɛt bé Mandɛm ánchyé bhe ɛnyiŋ, băpú bhóŋ yɔ́. Băpú bhóŋ yɔ́ mbɔnyunɛ băpú bhép nɛ nkaysi ndíndí. Băbhèp chí mɛnyiŋ ɛbhɛn băfyè ngoŋɔ aré. 4 Bě bho băpú kʉ mbɔ ɛnyu Mandɛm áyàŋ! Băbhíkí riŋi bé mmu anɛ ányĭɛ ɛkɔŋ nɛ mɛnyiŋɪ́ mmik chí mmu anɛ ákʉ̀ mmʉ́ɛt yi mŭmpap Mandɛm-ɛ? Tɛtɛp, mmu anɛ ányĭɛ ɛkɔŋ nɛ mɛnyiŋɪ́ mmik, chí mmu anɛ ákʉ̀ mmʉ́ɛt yi mŭmpap Mandɛm. 5 Băké kaysi bé ɛnyiŋ ɛnɛ básíŋɪ́ amɛm Ɛkáti Mandɛm échí ndéndɛm, nó chí ɛnyiŋ ɛné básíŋɪ́ bɛ, “Ɛfóŋɔ́ ɛné Mandɛm áchyé nkwă, éfyè amík ndŭ mɛnyiŋ bo báchák échá.” 6 Kɛ Mandɛm ătɔŋ bɛsɛ bɛyă bɛrĭndu, nɛ ɛyɔ échyè bɛsé bɛtaŋ amfăy nkaysi béfyɛ ámík ndŭ mɛnyiŋ bo báchák. Ɛchí mbɔnyŭ básíŋɪ́ amɛm Ɛkáti Mandɛm bɛ, “Mandɛm apú ka nɛ mmu anɛ áyòŋ mmʉɛt, kɛ ăyɛt mmu anɛ ásèpti mmʉɛt mbɔ bɛ yí ápú yɛ̌nyiŋ.”

7 Sɛptí yɛ̌ ka mmʉɛt ntá Mandɛm. Băké chyɛ Satan mbi, nɛ chɔŋ ɛyɔ énkʉ yi ambʉ́é andɔ bhe. 8 Kokosi nókó ká mmʉɛt nɛ Mandɛm nɛ chɔŋ Mandɛm ankokosi mmʉɛt

nɛ bhe. Bĕ bakʉ̆ bɛbʉ́, fɛrɛ́ ká amɔ́ ndʉ̆ bɛbʉ́. Bĕ bho bächí ɛkak nɛfi ɛkak ánywɔp, fɛrɛ́ ká bɛbʉ́ antɨ bɛ́ batɨ yɛka ambak pépɛ́p. 9 Bäkɛ́ ghɔkɔntik bɛbʉ́ ɛbhɛka. Bák ká ndʉ̆ basémé nɛ nɛdɨ̆ kɛbhɔ, babhɛsɛ ansɛbhɛ nɔkɔ amík byaká byaká byaká. Dɔ̆ ká nɛway-ámén ɛnɛká mämbák ndʉ̆ basémé. Dɔ̆ ká maŋák amɛká mändɔp ndʉ̆ kɛbhɔ. 10 Sɔt ká mmʉɛt mbɔ bé bäpú yĕnyiŋ bɛsí Mandɛm, nɛ chɔŋ yi ankosi bhe.

Mmu ákɛ́ rɛm ɛbúbʉ ĕti ntɨ

11 Bɔma, mmu ákɛ́ rɛm ɛbúbʉ ĕti ntɨ. Mbák mmu ándém ɛbúbʉ ĕti ntɨ, mbák épú nɔ́, ansɔt mmʉɛt mbɔ ntaŋá manyé bérɛ́m bɛ́ ntɨ abɛp, nɔ́ ărèm ɛbúbʉ ĕti ɛbhé Mandɛm nɛ ătáŋ ɛbhé Mandɛm. Kɛ diŋɨ ká bɛ mbák mmu ărɛm bɛ́ ɛbhé Mandɛm ébɛp, nɔ́ yí ápú bhʉɛrɛ yɔ́, kɛ ăsɔ̀t mmʉɛt mbɔ ntaŋá manyé bɛrɛm bɛ́ ɛbhé ébɛp. 12 Mandɛm aywĭntí kɛ ábhóŋɔ́ bɛtaŋ béfyɛ bɛbhé, nɛ ndiɛrɛ yí aywĭntí, kɛ ábhóŋɔ́ bɛtaŋ ndu bétáŋ bo. Mandɛm abhɔŋ bɛtaŋ bépémɛ mmu, nɛ yí kɛ árèm bɛ́ mmu ángú, angú. Kɛ mbák chí wɔ́, ɔkáysí bɛ́ ɔchí agha bɛkʉ mmʉɛt ɛyɛ ntaŋá manyé, ɔ́ndɛm bɛ́ ntɨ mmu Mandɛm abɛp.

Mmu ákɛ́ pányu ĕti ɛnyiŋ ɛnɛ yi áyàŋ bɛkʉ

13 Bĕ bho bäpà, mändɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Mbák épú ɛchɔŋ nɔ́ mbúré, chɔŋ séndɔ́k ɛtɔk ɛgho fú, sénchɔkɔ aré ndʉ̆ mmíé nɛmɔt sénkɔ ɛsié, sémbɔŋ bɛyʉ́ nkáp,” Ghók ká. 14 Bäkwáy bériŋɨ ɛnyiŋ ɛné éfàkari mbúré ná? Bapém ayɛka achi mbɔ móngo. Ɔghɔ́ móngo néne kɛ mandú mpok anɛmsi. 15 Ɛnyiŋ ɛnɛ bäbhóŋɔ́ bɛrɛm chi bɛ, “Mbák chí nkaysi Mandɛm, chɔŋ ambʉɛrɛ bɛsé nɛpém, anchyɛ bɛsé bɛtaŋ sénkʉ ɛnyiŋ ɛné séyàŋ bɛkʉ.” 16 Kɛ bäpú kʉ ɛnyu yɔ. Bäpá chí nyu mänjoŋ nɔkɔ mmʉɛt. Nɛyoŋɔ́mʉɛt ɛnɛka ɛnɔ nɛnkɛm nébhiki ri. 17 Yɛ̆ agha anɛ áriŋɨ ɛrítí ɛnyiŋ ɛné yí ábhóŋɔ́ bɛkʉ, kɛ yí kɛkʉ yɔ́, bɛsí Mandɛm, akʉ bɛbʉ́.

5

Bɔ̆ bakáp, sɔt ka mpok

1 Bĕ bɔ̆ bakáp, tá ká batú mängók mäncháp ĕrí kɛbhɔ, mämbak ndʉ̆ basémé ĕti bɛyʉ́ bɛsɔŋɔri ɛbhɛn bétwɔ̀ ambɨ ntá yɛká. 2 Bakáp ayɛká áchóŋtí, nɛ kɛngɔk anyiɛ bɛrítí ndɛn ɛyɛká. 3 Mfárékáŋ anyiɛ bakáp ayɛká. Mfárékáŋ anɛ ányíé nɔ́ wú, mpok Mandɛm átàŋ bé, kɛ̆ yi ásɔ̀t mbɔ ntísiɛ ndu béchyé bhe ntémsí. Nɛ mfárékáŋ yɔ kɛ ányìɛ mmʉɛt ɛyɛká mbɔ ngó ányìɛ ɛnyiŋ. 4 Bo bákʉ bɛtik ndʉ̆ bakɨ yɛka, be kɛchyɛ bakáp ayap. Ngway yɛká akʉ bɔ́ bádĭ kɛbhɔ bé Mandɛm ánkwák bhɔ́, nɛ Mandɛm Acha bɛtaŋ mɛnkɛm ăghok kɛbhɔ ɛkap. 5 Mänyìɛ nɛpém fá amik, mänkʉ nɔkɔ mɛnyiŋ ɛbhɛn béchyɛ bhe maŋák. Mänyiɛ, bächikiti bärɔp muri múrí mbɔ ɛsɛné mpɔŋ ɛné bábhóŋɔ́ bɛrɔŋ bɛway. 6 Bɔ̆ bakáp, bächyé bɛsɔŋ ntá bataŋá manyé nɛ bákú bachébhébho mänkwɛn manyé, nɔ chi bo abhɛn bábhiki bhɔŋ bɛtaŋ mɛnu nɛ bhe mánchét bhe mbi.

Nɛnikímʉɛt ɛnɛn mmu Mandɛm nɛ ɛkébhénti

7 Bɔma, kép yɛ ká ntɨ ndʉ̆ mänòŋ mpok anɛ Yesu Acha átwɔ̀. Yiŋí ká bakwaŋá bakɨ. Bákɛ̀pntɨ ménoŋ manyiɛp nchyémiɛ nɛ amɛn ákʉ̀ nɛnyié néngó. Nɛ bákɛ̀pntɨ mɛnoŋ mpok anɛ báfɛ̀rɛ nɛnyié ɛbhɨ. 8 Bĕ nkwɔ, bóŋ ká ɛkébhénti, mänte kpirí mbɔnyunɛ mpok anɛ Yesu Acha ábhóŋɔ́ bétwɔ arɔp kɛkwɔt.

9 Bɔma, mmu ákɛ́ nywinti ámbíŋí nnyén ntɨ. Mmu anɛ ákʉ̀ nɔ́, ăkwén manyé ɛwak Mandɛm átàŋ bo. Diŋí ká bɛ Ntaŋá-manyé achi ambĭnywɔp téé, apu nɛkɔ nɛsiɛ. 10 Bɔma, bäkɛ́ ghɔkɔntik barɛmé kɛpĭntɨ Mandɛm, bo bárèm nyaka mɛnyiŋ ɛbhɛn Mandɛm afyé bɔ́ antɨ bɛ mándɛm. Báchí berítí bɛriŋ ntá yɛsɛ́. Bɔ́ bábhɔ̀ŋ nyaka bɛyʉ́ ɛsɔŋɔri, yɛ̆ nɔ́, mánkɛbhɛ nɔkɔ chí ntɨ. 11 Sérèm bɛ́ ɛrɨ ntá yap ɛcha mbɔnyunɛ báté nyaka kpirí. Bărɨŋɨ ndʉ̆ Job áté nyaka kpirí, nɛ ndʉ̆ ngwɛnti, Mandɛm akʉ ɛsɔŋɔri ɛyi émáy ɛnkɛm, érí yɛ ntá yi ɛcha. Tɛtɛp, Mandɛm abhɔŋ bɛyʉ́ ntínso nɛ bɛsɛ́. 12 Bɔma, ndak anɛ chí ɛrɛmé ndak. Mbák ɔrɛm ɛnyiŋ, ókɛ́ yiki. Ɔkɛ́ yiki ómbiŋɨ nnyén Mandɛm mmu áchí amfay. Kéyiki ómbíŋí mmik, nɛ ókɛ́ yiki ndʉ̆ nnyén yĕnyiŋ échák. Mbák ɔká ɛnyiŋ, dɛm bɛ, “Ɛɛ”, nɛ “Ɛ” ámbák chí Ɛɛ. Mbák ɔbhíkí ká, dɛm bɛ, “Cháo” nɛ “Cháo” ambak chí Cháo. Mbák ɔká ɛnyiŋ émɔt, ónkʉ chí échák nɔ ókwĕn ɛbhé Mandɛm.

13 Mbák mmʉ̆ ywɛka achí ndʉ̆ ɛsɔŋɔri, áník nókó mmʉɛt bɛ Mandɛm ánkwák yí. Mbák mmu achí sayri, ákɛ́ rɔ béchyé bakak ntá Mandɛm. 14 Mbák mmu ywɛka ăme, ámbíŋí bŏbati Nkwɔ Kristo. Ámbíŋí bhɔ bɛ mánikmʉɛt ĕti yi, mángwati yi bawɛt amʉɛt ndʉ̆ nnyén Yesu Acha. 15 Nɛ mbák bápú makati bɛ Mandɛm ăghok nɛnikímʉɛt ɛnap, mmʉ̆ nɛme ătaŋ. Mandɛm Acha ăkʉ mmu nɛme antaŋ, amfoŋɔri yĕntiki bɛbʉ́ ɛbhɛn yi ákʉ́. 16 Su nókó yɛ ká bɛbʉ́ ɛbhɛká ntá batɨ, mänik nɔkɔ mmʉɛt bɛ Mandɛm ámbú bo abhɛn mámè. Nɛnikímʉɛt mmu anɛ áchí chak bɛsí Mandɛm nébhɔŋ bɛyʉ́ bɛtaŋ. 17 Yiŋí ká Ɛláija. Ächí nyaka ntɨ nkwă mbɔ bhɛsɛ́. Anikmʉɛt nɛ ntɨ ɛni nɛnkɛm bé manyiɛp ákɛ́ kwɛn, nɛ yĕ nɛkɔŋ nébhíkí chi amik ndʉ̆ mamié arat nɛ ɛbhɔk. 18 Apɛt anik mmʉɛt. Mandɛm akʉ yɛ nɛbu néné nɛ, manyiɛp asɛp gbokórókórók achwe amik, mmik apɔp, abho bɛchyɛ nɛnyíé. 19 Bɔma, mbák mmu ywɛká arɔ́ mbi Mandɛm aném ɛbhɨ, achák ánjá yí ámpɛtnsɛm. 20 Diŋí ká bɛ yĕ agha anɛ ákwáká mmu bɛbʉ́ wu bɛ

ántíknsɛm ndŭ bɛbɨ́ ɛbhi ámpétnsɛm ntá Mandɛm, mmŭ wu aférɛ́ yí ndŭ nɛwú, nɛ Mandɛm ăfoŋori bɛyă bɛbɨ́ ɛbhi.

Ɛkáti Pita
ɛnɛ mbɨ

1 Mɛ Pita, mŭnto Yesu Kristo kɛ nchí sɨ́ŋ ɛkáti ɛnɛ. Nchí sɨ́ŋ ntá yɛka bo Mandɛm, be bho bächi mankɔ nɛ bätáká mbaŋ nɛ mbaŋ, mbɔk atú Póntɔs, báchák atú Galéshia, abhɛnɛfu atú Kapadóshiya, báchák atú Esia, nɛ abhɛnɛfu atú Bitínia. 2 Mandɛm Ɛtayɛsɛ ayap be tɛsáy bɛkoŋo nkaysi anɛ yi ánáŋ ábhóŋ́ nyaka ěti yɛka. Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ ákú mämbák nyáŋá bɛ mämbák bo abhɛn bághòk Yesu Kristo nɛ bɛ ansɔt manoŋ mi ánkʉ mämbák pépép.

Mandɛm ántóŋ be bɛyä bɛrĭndu, anchyɛ be kpák tontó tonto.

Nɛpém nɛkɔ nɛ nɛka nɛ Yesu

3 Sénchíɛ bakak ntá Mandɛm Mmu achi Chi ntá Acha yʉɛsɛ Yesu Kristo! Ɛti bɛyä ntínso ɛni, achyé bhɛsɛ nɛpém nɛkɔ ndu ákú Yesu Kristo áfú ndú nɛwú apɛtnsɛm ndú nɛpém. Ɛyɔ ékʉ sébhaka nti nénɛ bɛ choŋ sembɔŋ nɛpém nɛ yi. 4 Séchi nɛ amík ambɨ sénòŋ áfók anɛ Mandɛm ábhárɛ amfay ntá bŏbhi. Abhárɛ wu ntá yɛka. Afók wu apu may nɛ yĕnyɨŋ épú kwáy bɛchɔŋti wu nɛ ápú gú manyiɛp. 5 Ndŭ bäbhɔŋ nɛka nɛ Mandɛm äbhàbhɛri bhe. Akù nɔ bɛ ámpémé bhe ndŭ ngwɛnti mpok. Mandú mpok yi äkù be mändiŋɨ ndŭ yi ápèmɛ bho. 6 Bäké rɔ yɛ bɛbhɔŋ maŋák ěti mɛnyiŋ ɛbhɛn, yĕndu nénɛ, bäkway bɛbhɔŋ bɛyä bɛsɔŋɔri nɛ mamɔ mɛnyu nɛ mɛnyu ndu mómbiŋ́ mpok. 7 Mamɔ anɛ átwò chi bɛkʉ bo mángó mbák bábhɔŋ nɛka nɛ Mandɛm tɛtɛp. Yĕndu pú áchàŋti, báfyɛ yi ango mánsɔŋ sayri mámfɛrɛ bakwap ndu bɛriŋɨ mbák chi pú tɛtɛp. Nɛka ɛnɛka nɛ Mandɛm nɛcha pú. Bäbhɔŋ yɛ bɛghɔ ɛsɔŋɔri ndu bɛkʉ bo mandiŋɨ mbák nɛka ɛnɛka nɛ Mandɛm néchí tɛtɛp nkúbhé mbɔ ɛnyu básòŋ pú ndu bɛghɔ mbák chi pú tɛtɛp. Ɛnyu ɛyɔ kɛ ɛchi bɛ mbák mánte kpirí ndŭ nɛka ɛnɛka nɛ Mandɛm, chɔŋ ɛyɔ éntwɔ bhe nɛ bakak, nɛ kɛném, nɛ kɛnókó ndŭ nywɔp ɛnɛn Yesu Kristo ápɛtnsɛm. 8 Bäkɔŋ yi yĕndu bäbhiki re ghɔ yi. Mänoko yi yĕndu bápú ghó yi nénɛ, nɛ bábhòŋ maŋák amɛn ábhíkí bhɔŋ njɛnti nɛ amɛn mmu apú kwáy bɛrɛm ɛnyu mɔ achi. 9 Akap anɛ bäbhóŋ́ ěti nɛka ɛnɛká nɛ Yesu chi nɛpɛmɛ yí ápémé bhe.

10 Baremé kepĭnti abhɛn bárèm nyaka ěti berĭndu ɛbhɛn Mandɛm afyé bariɛp bɛtɔŋ bhe, báyàŋ nyaka, mámbɛbhɛ nɔkɔ ndu bériŋɨ ěti nɛpém nɛkɔ ɛnɛn. 11 Ɛfóŋó Kristo ákù nyaka barɛmé kepĭntɨ mángátí bho be Kristo abhɔŋ bɛbhɔŋ bɛyä ɛsɔŋɔri, nɛ ndŭ ngwɛnti, ambóŋ bɛyä kɛnókó. Bó mánù nyaka bɛriŋɨ mpok anɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn bébhóŋɔ́ béfákári, nɛ mbŏŋ mmu anɛ bébhóŋɔ́ bɛfakari nɛ yi. 12 Mandɛm akʉ bó mandiŋɨ bɛ bĕ kɛ bäbhɔŋ nsáy ndŭ bɛtik ɛbhap, puyĕ bɔ babhɔŋ. Nsáy yɔ afŭ ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn bo abhɛn bághàti Mbok Ndíndí́ bághátí bhe ndŭ bɛtaŋ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ mmu Mandɛm átó. Yĕ chi bɔángɛl bábhɔŋ nyaka ɛkwak bɛriŋɨ mɛnyiŋ ɛbhɛn tɛntɛp.

Ɛpiŋ ɛnɛ bakoŋo Mandɛm bábhóŋɔ́ bɛbhɔŋ

13 Ndu ɛchi nɔ, toŋtí ká mmʉɛt ndu bɛkʉ bɛtik Mandɛm, mämbɔŋ nɛkémémʉɛt, mámbaka nti sayri ndŭ berĭndu ɛbhɛn bétwɔ̀ bhe ambɨ mpok Yesu Kristo ábhesi. 14 Tĕndu bächi bo abhɛn bäghòk Mandɛm, bäké yibhiri mmʉɛt mänkóŋó bɛpĕ bɛpiŋ ɛbhɛn bäbhóŋɔ́ nyaka mpok bäbhʉét amɛm ɛjuri. 15 Tĕndu Mandɛm mmu abhíŋ́ŋ́ bhe achi nyáŋá, be nkwɔ bäbhɔŋ bɛbhak nyáŋá ndŭ mɛnyiŋ mɛnkɛm ɛbhɛn bäkù, 16 nkúbhé mbɔ ɛnyŭ básíŋ́ amɛm Ɛkáti Mandɛm bɛ, “Bäbhɔŋ bɛbhak nyáŋá, mbɔnyu mɛnchí nyáŋá.” 17 Nɛ tĕndu bäbhìŋɨ Mandɛm bɛ Ɛta mpok mänìkmʉɛt ntá yi mmú átàŋ yĕntiki mmu bɛkoŋo mɛnyiŋ ɛbhɛn yi ákù kɛtóŋ kérĭŋámík, bóŋ ká kɛnókó nɛ yi ndŭ ɛkakánɛkɔ ɛyɛka fá amik mbɔ mankɔ. 18 Bäriŋɨ bɛ Yesu Kristo aku bhe aférɛ́ ndŭ bɛpɔ̆ bɛpiŋ ɛbhɛn bäsórɛ́ nyaka ntá bachĭmbɨ bhɛka. Abhíkí ku bhe chí nɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn béchòŋti nkáp. 19 Aku bhe chi nɛ manoŋ mi nɛ mó acha nkáp tontó. Yí achi mbɔ mónkwɔmén anɛ abhiki kʉ nchoŋtí nɛ yɔ kɛnyɔp mmʉɛt. 20 Mandɛm ápérɛ ghoko mmik, anáŋ ayap nyaka yi. Kɛ ndŭ manywɔp ngwɛnti anɛ kɛ yi abhesi ěti ɛyɛka. 21 Akʉ mämbɔŋ nɛka nɛ Mandɛm mmu akʉ yi ápérénsɛm ndŭ nɛpém nɛ akʉ yi ambóŋ bɛyä kɛnókó, bé nɛka ɛnɛka némbák chi nɛ Mandɛm nɛ bé mämbaka nti nɛ yi.

22 Nénɛ, ɛné mänáŋ baférɛ́ bɛbʉ́ anti ndŭ bäkòŋo tɛtɛp Mandɛm, bóŋ ká ɛkɔŋ ɛné tɛtɛp nɛ bati. Kɔŋ ka bati nɛ bati yɛka ankɛm. 23 Nɛpém nɛkɔ ɛnɛn nɛbhiki fu chi ntá bachi nɛ manɔ abhɛka bo bapɛm ayap áfʉɛrɛ fʉɛt. Mandɛm asɔt chi Ɛyɔŋ ɛyi kɛ ächyɛ bhe nɛpém ɛnɛn, nɛ nébhíkí bhɔŋ ngwɛnti mbɔnyunɛ néfŭ ndŭ Ɛyɔŋ ɛyi ɛné échyè nɛpém, nɛ ébhíkí bhɔŋ ngwɛnti. 24 Ɛchi mbɔ ɛnyŭ Ɛkáti Mandɛm éghàti bhɛsɛ bɛ

“Nkwăŋwaŋ nkɛm achi mbɔ tákɔ,
bɛri bhi mɛnkɛm mbɔ bɔchuchu abhɛn tákɔ.
Tákɔ ăwɔsi,
bɔchuchu mánkuri,
25 kɛ Ɛyɔŋ Acha ɛbhíkí bhɔŋ ngwɛnti.”

Ɛyɔŋ ɛyɔ chi Mbok Ndíndí́ anɛ bághátí nyaka bhe.

2

Mandɛm ayap be bɛ́ mămbák bŏbhi

1 Ndu Mandɛm achyɛ nɔ bhe nɛpém ɛnɛn nɛkɔ, fɛrɛ́ ká barak abʉ́abʉ ankɛm anti. Bằkɛ́ pɛrɛ sénse, dɔ̌ ká bɛtábhá, dɔ̌ ká mpabhamík, nɛ dɔ̌ ká bɛrɛm barak abʉ́abʉ ĕti bho ndu bɛchɔŋti manyén ayap. 2 Bák ká mbɔ mɔ̆nkɔ mmu áŋwaka mɛnyu amɨ mpoknkɛm. Bóŋ ká ɛkwak nɛbhɨ ɛnɛn mbɔŋ, nɔ chi, Ɛyɔŋ Mandɛm. Yɔ́ ékʉ̀ bɛ măngo Mandɛm ápɛmɛ bhe. 3 Ɛrɨ mămbóŋ ɛkwak ɛnyu yɔ mbɔnyunɛ mănaŋ bărɨŋɨ nénɛ ndŭ nɛpém ɛnɛka ɛnyŭ bɛrĭntɨ ɛbhɛn Acha Yesu Kristo átɔ̀ŋ bhɛsɛ.

4 Twó yɛ ka ntá Acha. Yí achi mbɔ ntay ɛnɛn nɛchi nɛpém, ɛnén bŏ mmɨk bábyaka bɛ nɛpu yĕnyɨŋ, kɛ Mandɛm ayap nɔ nɛbhɔŋ mɛnwɔp bɛsí bhi. 5 Bĕ nkwɔ bằchi nɛpém. Bák yɛ ka mbɔ batay anɛ básɔ̀t bɛte ɛkɛt ɛnɛ Ɛfóŋó Mandɛm ábhàk aré. Bằchi bo abhɛn yi ábhúré nyáŋá bɛ mămbák nnɛrékɛt ané bachiăkap, ndu bɛchyɛ mmʉɛt ɛyɛka nkɛm ntá yi ɛnyu ɛné échyè Mandɛm maŋák ĕti Yesu Kristo. 6 Ɛchi mbɔ ɛnyu básíŋɨ́ amɛm Ɛkáti Mandɛm bɛ,

“Ghó ká! Nchí bhʉrɛ ntay ɛnɛn nékɛm ɛkɛt fá
amɛm ɛtɔk Síɔn,
chí ntay ɛnɛn njábhé nɛ néri nɛcha.
Mmu anɛ ánókó yi, bápú kʉ yi ámbóŋ
ntíánwóp wawak.”

7 Bĕ abhɛn mănókó yi, ntá yɛka yi arɨ acha kɛ ntá bo abhɛn babhɨkɨ noko yi basɨŋ bɛ, “Nkúbhé ntay ɛnɛn batĕkɛt bábyaká, nó kɛ néyíbhírí nérɔ́bhé ntay ɛnɛn nékèm ɛkɛt.” 8 Basɨŋ nkwɔ amɛm ɛkáti bɛ, “Ntay ɛnén nékʉ̀ chɔŋ bo mántɛm ɛkak mánkwén, nkúbhé nó kɛ nɛchi sɛtárébhé ɛsɛn sékʉ̀ bo mánkwɛn.” Bátèm ɛkak aré mbɔnyunɛ bápú bhʉɛrɛ Ɛyɔŋ Mandɛm nkúbhé mbɔ ɛnyu Mandɛm atɨ nyaka bɛ émbák.

9 Kɛ mbák chi bhe, Mandɛm ayap bhe bɛ mămbak nnɛrékɛt anɛ bachiăkap ntá Mfɔ ywɛsɛ. Bằchi nyáŋá bɛsí Mandɛm. Ayap be bɛ mămbák bŏbhi măngátí nókó bho bɛtikɨ́ maknkay ɛbhi, yi mmu áférɛ́ bhe ndŭ ɛjuri abhʉrɛ amɛm ɛrɛmé bɛdiérɛ́. 10 Mpok yɔ, bằbhíkí rɔ ntínso Mandɛm nɛmbak nɛ bhe kɛ nénɛ, bărɔ ntínso Mandɛm nɛmbak nɛ bhe.

Séchi Basɛm Mandɛm

11 Abhén ɛkɔŋ, bằchi mankɔ nɛ bằfʉɛrɛ fʉɛt fá amɨk. Ndu ɛchi nɔ, nnikmʉɛt, fɛrɛ́ ká amó ndŭ barak abʉ́abʉ anɛ mmʉɛt ɛyɛka ékʉ̀ măŋwaka bɛkʉ mbɔnyunɛ mɛnyŭ mɛnyɨŋ ɛbhɔ ménù nɛ bɛfóŋó ɛbhɛka. 12 Kém ká ɛrítí ɛkakánɛkɔ yɛka nɛnti bo abhɛn babhɨkɨ rɨŋɨ Mandɛm bɛ yĕ bárèm chi ɛbʉ́bʉ ĕti yɛka, mánáŋ mángó bɛrɨ́ ɛbhɛn bằkʉ̀, mánchyɛ kɛnókó ntá Mandɛm ndŭ nywɔp ɛnɛn yi átwɔ bɛtaŋ bo.

13 Ɛti Acha Yesu, sɛptí ká mmʉɛt ntá yĕntikɨ mŭnti ywɛka, nɛ yĕ chi mfɔ ngo mmu bo mankɛm bachi antɛnɛ yi, 14 nɛ yĕ chi bɔgóbhanɔ abhɛn yi átó bɛ mántémsí nókó bo abhɛn bákʉ̀ bɛbéptí mɛnyiŋ, mánkaka nɔkɔ abhɛn bákʉ̀ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi chak. 15 Mandɛm áyàŋ bɛ mănkʉ́ nókó mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi chak bɛ manyu ánchók bɛchiŋtí bho abhɛn babhɨkɨ rɨŋɨ yĕnyiŋ. 16 Bák ká mbɔ bo abhɛn bábhɔŋɔ ngăngaŋ bɛbhak ndŭ mmʉɛt ɛyap. Kɛ bằkɛ́ rɛm bɛ ĕti bằbhɔŋ ngăngaŋ, bằkway bɛkʉ bɛbʉ́. Bák ká mbɔ bŏ bɛtok Mandɛm.

17 Chié nókó ka bo mankɛm kɛnókó.
Bóŋ ká ɛkɔŋ nɛ bati bŏnkwɔ,
Bóŋ ká bɛcháy Mandɛm,
chyé nókó ká mfɔ-ngo kɛnókó.

Nɔkó ká ɛpiŋ Yesu Kristo

18 Bŏ bɛtok, bóŋ ká nɛsɛptĭmʉɛt bɛsí bachi abhɛka nɛ kɛnókó kɛnkɛm. Bằkɛ́ bhak ɛnyu ɛyɔ ndiɛrɛ nɛ abhɛn bɛrĭntɨ nɛ abhɛn bákɛ̀m be sayri. Bák ká ɛnyu yɔ yĕ chi nɛ abhɛn báchí bɛbĕbɛbe. 19 Mmu anɛ ákɛpntɨ ndŭ ɛsɔŋɔri ɛnɛ báchyè yi ndéndɛm ndu yi árínɨ́ bɛ Mandɛm achi nɛ yi, Mandɛm ăbhɔŋ maŋák nɛ yi. 20 Kɛ ntá mmu anɛ ákʉ́ ɛbéptí ɛnyiŋ, mbák mándén wɔ ónkɛpntɨ, nsáy anɛ óbhɔ̀ŋ ăbhák bɛ yi? Kɛ mbák ókʉ̀ ɛnyiŋ ɛné ɛchi chak kɛ ómbɔŋ ɛsɔŋɔri nɛ ónkɛpntɨ ndŭ ɛsɔŋɔri yɔ, Mandɛm ăbhóŋ maŋák nɛ wɔ. 21 Chi ndu ɛsɔŋɔri nɛ ɛkébhénti kɛ Mandɛm abhiŋɨ bhe mbɔ ɛnyŭ Yesu Kristo nkwɔ abhŏŋ nyaka ɛsɔŋɔri ĕti yɛka, arɔ be ɛriŋ bɛ mănkóŋó nókó bayat yi. 22 Abhíkí kʉ nyaka yĕ bɛbʉ́, nɛ yĕ mmu yi abhɨkɨ rwɔ. 23 Mpok básɔ̀kɔti yi, abhíkí kɛmɛ yĕ nsɔk. Mpok yi ághɔ̀ ɛsɔŋɔri, abhíkí pa yĕ mmu. Arɔ barak ankɛm ntá Mandɛm mmu átàŋ manyé ɛnyu ɛnɛ ɛchi chak. 24 Yímbɔŋ ápókó bɛbʉ́ ɛbhɛsɛ mɛnkɛm amʉɛt ndŭ ɛkotákáti. Akʉ nɔ bɛ séndɔ bɛbʉ́ ɛbhɛsɛ sémbak chak. Bɛfʉɛt ɛbhén báfyé yi amʉɛt bébŭ bhe. 25 Bằchi nyaka mbɔ bághóŋɔmén ané ánémé ɛbhɨ, kɛ néné bápɛtnsɛm ntá Mbabhɛri bághóŋɔmén, mmu achi Mbabhɛri bapém ayɛka.

3

Ɛnyu baghɔrɛ́ nɛ manɛm bábhóŋó bɛbhak

1 Bĕ baghɔrɛ́ nkwɔ bằbhɔŋ bɛsɛptimʉɛt ntá maném abhɛka. Mbák mănkʉ nɔ, bằkway bɛkʉ maném abhɛka abhɛn bábhíkí noko Ɛyɔŋ Mandɛm mánoko yĕ bằbhíkí rɛm chí ɛnyiŋ ntá yap. 2 Bákway mɛnoko mpok bághɔ̀ kɛnókó ɛkɛn báchyè Mandɛm nɛ ndŭ bằchí chak bɛsí bhi. 3 Bɛrɨ ɛbhɛka bɛkɛ fú chi ndŭ mmʉɛt bɛsɔbhɛri nɛ bati béghóko nɛ mɛnyiŋɨ́ pú nɛ ndu bɛfyɛ bɛrítí ndɛn. 4 Mémbák chí bɛrɨ́ ɛpiŋ ɛbhɛn béfù amɛm ntɨ, nɛ bɛbhak kpák, nɛ nɛsɛptímʉɛt mbɔnyunɛ ɛnyŭ bɛrɨ ɛbhɔ bɛpu gu manyiɛp, nɛ ɛbhɔ kɛ Mandɛm ákɔŋ tontó. 5 Baghɔrɛ́ abhɛn tɛsáy abhɛn bachi nyáŋá nɛ básíkí ntɨ nɛ

Mandɛm bághòk nyaka maném abhap nɛ ɛnyu ɛyɔ, báre fyé bɛrɨ amʉɛt. 6 Sará abhɔ̌ŋ nyaka ɛnyu ɛpiŋ ɛyɔ, ambiŋɨ nɔkɔ nném éywi Abraham bɛ acha. Nɛ bǎchi bɔ̌ Sará néne, mbák bǎkòŋɔ ɛrítí ɛpiŋ ɛyi kɛbhɔŋ bɛcháy.

7 Bě maném nkwɔ, mǎnkém nókó baghɔ́rɛ́ bhɛka sayri, mǎnchyɛ nɔkɔ bó kɛnókó mbɔ bo abhɛn bábhíkí bhɔŋ bɛtaŋ mbɔ bhe. Bě nɛ bhɔ bǎbhɔŋ nɛpém ɛnɛn Mandɛm achyɛ ěti bɛrĭndu ɛbhi. Kʉ nókó ká nɔ bɛ yěnyiŋ ɛkɛ chyɛt nɛnikímʉɛt ɛnɛka.

Bo Mandɛm bábhɔŋ ɛsɔŋɔri yěndu bákʉ̀ chi bɛrɨ

8 Ndŭ ngwɛnti, bóŋ ká nkaysi amɔt, mǎmbɔŋ nɔkɔ ntínso nɛ batɨ, mánkɔŋ batɨ bɔ̌nkwɔ, mǎmbɔŋ bɛrĭ́ntɨ nɛ batɨ, nɛ mǎmbɔŋ nɛseptímʉɛt. 9 Yɛ̌ mmu ywɛka ákɛ́ kɛmɛ bɛbʉ́ amfǎy bɛbʉ́. Mbák mu asɔk wɔ, ókɛ́ sɔk yi. Kɛ nikmʉɛt bɛ Mandɛm ankʉ yi bɛrɨ. Mandɛm abhíŋ́ŋ́ wó chi bɛ ómbak nɔ bé yi anjɛt wɔ.

10 Ɛchi mbɔ ɛnyŭ Ɛkáti Mandɛm érèm bɛ,

“Mmu anɛ áyàŋ bɛbhɔŋ ɛrítí nɛpém,
nɛ áyàŋ bɛbhak manǰák,
ánkém nérɨ ɛni bɛ ákɛ́ rɛm ɛbéptí ɛnyiŋ,
bɛ ɛyɔŋ ɛbʉ́bʉ ékɛ́ fu yi anyu.
11 Mmŭ wu abhɔŋ bɛtiknsɛm ndŭ bɛbʉ́,
ándɔ́bhɛ kʉ chi bɛrɨ,
ánú bɛbhak kpák nɛ bho,
andɔk ambɨ bɛkʉ nɔ.
12 Amík Mandɛm Acha áchí amʉɛt bo abhɛn
bachi chak,
nɛ yi ǎghòk yěntiki nɛnikímʉɛt ɛnap,
kɛ ătiknsɛm ntá bo abhɛn bákʉ̀ bɛbʉ́.”

13 Mbák báyàŋ tontó béku bɛrɨ, agha ákway mɛnɨ bhe? 14 Nɛ yɛ̌ ɛmbak chi bɛ bǎbhɔŋ ɛsɔŋɔri ěti bǎchí chak, ɛyɛka érɨ ɛncha. Bǎkɛ chay yɛ̌ mmu, nɛ batɨ ákɛ́ sɔŋɔri be amɛm. 15 Kɛ chyɛ nɔkɔ ka Kristo kɛnókó mbɔ Acha amɛm batɨ yɛka. Tě ká mpoknkɛm bɛghati yɛ̌ agha anɛ ábhèp bhe ntí anɛ bǎbháká ntɨ nɛ Yesu. Kʉ nókó ka nɔ nɛ ɛrítí ɛyɔŋónyu, nɛ kɛnókó. 16 Bʉrɛ́ ká batɨ yɛka pépép, bɛ mpok bo básɔ̀kɔti bhe ěti ɛrítí ɛkakánɛkɔ ɛyɛka mbɔ bakoŋó Kristo, ntíánwóp ánkɛm bɔ. 17 Ɛchí sayri bɛghɔ ɛsɔŋɔri ěti ókù bɛrɨ mbák nɔ kɛ Mandɛm áyàŋ, ɛcha bɛbhɔŋ ɛsɔŋɔri nɛ ntí bɛ ɔ̌kʉ̀ bɛbéptí mɛnyiŋ. 18 Kristo nkwɔ aghɔ nyaka ɛsɔŋɔri, agú ěti bɛbʉ́ bo mankɛm, ndɔŋ amɔt ndak ámáy. Anaŋa bɛtik ɛbhɔ, yi mmu achi chak, ěti bo abhɛn bapu chak, bé ánsɔt bɛsɛ ntá Mandɛm. Báway yi, agú ndŭ nkwɔmʉɛt, kɛ ndŭ Ɛfóŋó, Mandɛm akʉ yi apɛtnsɛm ndŭ nɛpém. 19 Nɛ Yesu arɔk ndŭ Ɛfóŋó aghati Mbok Ndíndí́ ntá bɛfóŋó bo abhɛn bábhʉ́érɛ́ ndŭ ɛtɔkó bawú mɛnoŋ manyé anɛ ngwɛnti mmik. 20 Nɔ chí, bɛfóŋó bo abhɛn bábhíkí noko nyaka Mandɛm mpok Nóa. Mandɛm ǎnòŋ nyaka nɛ ɛkébhénti bɛ bó mángúpsí batɨ yap mpok Nóa ághòko áchwí. Bǎru bho bati anɛn abhɛn bachi amɛm áchwí kɛ bápém nyaka ndu áchwí ághòk amfǎnyén. 21 Manyiɛbhé mɔ até ndŭ nɛjwiti ɛnɛn népèmɛ bhe ɛchɔŋ. Nɛjwiti puyɛ̌ chi ɛnyiŋ ɛné éfèrɛ bo bakwap amʉɛt. Chi nku anɛ mmu ányù nɛ Mandɛm nɛ ntɨ ɛnɛn pépép. Nɛjwiti népèmɛ mmu ěti nɛperénsɛm ɛnɛn Yesu Kristo ápérénsɛm ndŭ nɛpém. 22 Mpok ápérénsɛm ndŭ nɛpém, ákó amfay, achɔkɔ ndu ɛbhe awónɛm Mandɛm. Aré, bɔángɛl, bɛfóŋó, nɛ bɛtaŋtí bɛfóŋó, nɛ mɛnyŭ bɛtaŋ mɛnkɛm béchí antɛnɛ yi.

4

Nénɛ, bapém ayɛka ángúpsí ándɔ́p akɔ

1 Tĕndu Kristo ábhóŋó yɛ ɛsɔŋɔri fá amik, agú, bǎbhɔŋ bɛgwɔt mmʉɛt nɛ ɛnyŭ nkaysi anɛ yi ábhóŋó nyaka mbɔnyunɛ yɛ̌ agha anɛ ábhóŋó ɛsɔŋɔri mbɔ Kristo fá amik abhikɨ pɛrɛ bhɔŋ ɛnyiŋ bɛkʉ nɛ bɛbʉ́. 2 Ɛyɔ ɛkʉ bɛ tɛ ndiɛrɛ nɛwú, bǎké pɛrɛ ŋwaka bɛkʉ bɛpɔ̌ mɛnyiŋ ɛbhɛn bŏ mmik bábhɔ̀ŋ ɛkwak arɛ. Bóŋ ká ɛkwak chí békóŋo nkaysi Mandɛm. 3 Ndŭ mpok anɛ áfʉ́érɛ́ ansɛm, bǎkù nyaka mɛnyiŋ ɛbhɛn bo abhɛn bápú bo Israɛl bákóŋó bɛkʉ. Ɛyɔ ɛkway! Bǎchyè nyaka nɛpém ɛnɛka ndu bɛpɔ̌ baraka ɛpúsí, bǎbhóŋ bɛyǎ ɛkwak ndu bɛbéptí mɛnyiŋ, bǎbhák manyŭ mmém, mǎnkoŋo nɔkɔ bɛpǎ ɛpusi nɛ bɛchɛmé manyŭ mmém, mǎnchyɛ nɔkɔ kɛnókó ntá bɔmandɛm nsé, ɛnɛ ɛbhé Mandɛm ɛpu ka nɔ. 4 Bo abhɛn bábhíkí riŋɨ Mandɛm bachi maknkay bɛ nénɛ, bǎpú pɛrɛ chɛm mmʉɛt nɛ bhɔ ndŭ ɛpɔ̌ nɛpém ɛnɔ. Ɛkʉ bɔ bárèm bɛbéptí mɛnyiŋ ěti yɛka. 5 Kɛ mpok átwɔ̀ anɛ bo bhɔ bátè bɛsí Mandɛm ndŭ manyé bɛ mándɛm ɛnyu bákú ndŭ nɛpém ɛnap. Mandɛm até bétaŋ bo abhɛn bachi pě nɛ bawú. 6 Ɛ̌ti yɔ kɛ bághàti nyaka Mbok Ndíndí́ yɛ̌ chí ntá bawú bé yěndu bágú mbɔ ɛnyŭ yěntiki mmu, mánkwáy bɛbhak nɛpém ndu ɛfóŋó mbɔ Mandɛm.

Bɛpiŋ abhɛn bakoŋo Yesu bábhóŋó bébhɔŋ nɛ batɨ

7 Ngwɛnti mɛnyiŋ mɛnkɛm achi kɛkwɔt. Bǎké bhak yɛ taka taka ndŭ nkaysi yɛka. Bák ká pě amɛm batɨ ayɛka bɛ mǎnkwáy mɛnikmʉɛt. 8 Ɛnyiŋ ɛnɛ ɛcha bɛchak mɛnkɛm chi bɛ mǎndɔk ambɨ bɛkɔŋ batɨ nɛ batɨ ayɛka ankɛm tĕndu ɛkɔŋ ékùti bɛyǎ bɛbʉ́. 9 Syɛptí nókó ká batɨ bǒnkwɔ amɛm bɛkɛt ɛbhɛka kɛbhák bɛ bákù nɔ mǎnywinti nɔkɔ. 10 Mandɛm áchyè bhe akap mɛnyu nɛ mɛnyu. Yěntiki mmu abhɔŋ bɛkwak ntɨ nɛ aywi akap mbɔ ɛrítí nkʉbɛtik Mandɛm. 11 Yɛ̌ agha anɛ ághàti bho Ɛyɔŋ Mandɛm, abhɔŋ bɛkʉ nɔ mbɔ mmu anɛ árèm nkúbhé ɛnyiŋ ɛné éfú ntá Mandɛm. Yɛ̌ agha anɛ ákù bɛtik Mandɛm, abhɔŋ bɛkʉ bhó chi nɛ bɛtaŋ ɛbhɛn Mandɛm áchyè yi. Ɛbhɔŋ bɛbhak nɔ, bɛ ndu

yɛ̌ntiki ɛnyiŋ, bo mánchyɛ́ nókó Mandɛm kɛnókó ɛ̌ti Yesu Kristo. Mandɛm kɛ ábhóŋó kɛnókó kɛnkɛm nɛ bɛtaŋ mɛnkɛm béchí ɛbhi ngwɛnti tí. Amen.

Mmʉ̌ anɛ ábhɔ̀ŋ ɛsɔŋɔri ɛ̌ti yi akoŋo Yesu ábhɔ̀ŋ áfɔ̀k

12 Abhɛn ɛkɔŋ, bǎké bhak maknkay ndʉ̌ bɛrɛm bɛsɔŋɔri ɛbhɛn bétwɔ̀ ntá yɛka. Bétwɔ̀ chi mɛmɔ be mbák bǎsiki nti nɛ Mandɛm tɛtɛp. Báké sɔt bhɔ mbɔ bɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn bo bábhíkí re ghɔ kɛ béfàkari nɛ bhe. 13 Bóŋ nókó ká chi maŋák tɛ̌ndu bábhɔ̀ŋ ɛsɔŋɔri mbɔ Kristo ndʉ̌ bǎchémé mmʉɛt nɛ yi, bé be nkwɔ mǎnjwi nɛ maŋák mpok yi átwɔ nɛ kɛném ɛki. 14 Ɛri ntá yɛka ɛcha mbák bǒ básɔ̀kɔti bhe ɛ̌ti bǎchi bakoŋo Kristo mbɔnyunɛ ɛyɔ étɔ̀ŋ bɛ Ɛfóŋó bɛtaŋ mɛnkɛm, nɔ chi Ɛfóŋó Mandɛm, achi nɛ bhe. 15 Kɛ yɛ̌ mmu ywɛka ákɛ́ bhɔŋ ɛsɔŋɔri ɛ̌ti yi achi ngwayti bho, yɛ̌ chi ɛ̌ti yi achi ngɛp, yɛ̌ chi ɛ̌ti yi achi nkʉ bɛbéptí mɛnyiŋ, nɛ ékɛ́ bhak chi ɛ̌ti yi ákóŋó bɛchwe ndʉ̌ baraka bo bachak. 16 Kɛ mbák mmu ǎbhɔ̀ŋ ɛsɔŋɔri ɛ̌ti yi achi mmu Kristo, ntíánwóp áké kɛm yi. Ankáká nókó kaka Mandɛm bɛ yi aká nnyén bɛ mmʉ̌ Kristo. 17 Ɛmbák chí nó mbɔnyunɛ mpok manyé akway, nɛ ábho chi ndʉ̌ nnɛrékɛt Mandɛm. Nɛ mbák ámbó nɛ bhɛsɛ, chɔŋ émbak ná nɛ bo abhɛn bápú koŋo Mbok Ndíndí anɛ áfú ntá Mandɛm? 18 Nɛ Ɛkáti Mandɛm érèm bɛ, “Mbák bo ábhɛn báchí chak bábhɔŋ bɛyǎ ɛsɔŋɔri kɛ mámpɛmɛ bhɔ, chɔŋ émbak ná nɛ bo abhɛn bábhíkí riŋi Mandɛm, nɛ bákʉ̀ bɛbʉ́?” 19 Bo abhɛn bábhɔ̀ŋ ɛsɔŋɔri mbɔnyunɛ ɛnyu ɛyɔ kɛ nkaysi Mandɛm achi, bábhɔŋ bɛróŋ ambi békʉ bɛri, mándɔ bapɛm ayap ntá Mandɛm mmu aghoko bhɔ. Yi apú rɔ bɛbhʉrɛ bariɛp ami.

5

Bǒbati bábhɔŋ bɛkɛm batǐ bǒnkwɔ sayri

1 Nchí ghati yɛ bǒbati abhɛn bachi ndʉ̌ nkwɔ ywɛka mɛnyiŋ ɛbhɛn bɔ bábhóŋó békʉ. Mɛ nkwɔ nchí mʉ̌nti mbɔ bhe. Ngɔ̌ nyaka ɛnyu Kristo ágɔ̀ ɛsɔŋɔri nɛ nchí ndʉ̌ mpǎy bo abhɛn Mandɛm ákʉ̀ chɔŋ mǎngɔ kɛném Kristo mpok yi átwɔ̀. 2 Babhɛrí nókó ká bǒnkwɔ abhɛn Mandɛm afyɛ́ amó yɛka mbɔ mmu anɛ ábhàbhɛri nkwó bághónɔmén. Ká nókó ká mbɔ bo abhɛn bábhóŋó nti bɛkʉ ɛnyiŋ ɛnɛ Mandɛm áyàŋ mankʉ. Ɛké bhak chi mbɔ bɛ mányiɛrɛ bhe nyirɛ. Kʉ nókó ká nɔ nɛ nti nɛnkɛm kɛfyɛ́ ngoŋo ndʉ̌ bɛbhoŋ nsáy. 3 Bǎké bhak mbɔ bafɔ amfáy bo abhɛn báfyɛ́ amó yɛka. Bák ká chí bɛríti bɛriŋ ɛbhɛn bɔ bábhóŋó méŋókɔ. 4 Nɛ mpok Mbabhɛri bághónɔmén anɛ ngo abhesi, chɔŋ anchyɛ bhe akap anɛ́ árí achá, akap anɛ apu yibhiri ɛnyu.

5 Bě bɛsakábho nɛ baghɔsóŋ, bóŋ ká nɛsɛptímʉɛt ntá bǒ batí bhɛka. Bóŋ ká nɛsɛptímʉɛt nɛ bati. Nɛsɛptímʉɛt némbák ntá yɛka mbɔ nkú anɛ mmu afyɛ́ amʉɛt. Ɛkáti Mandɛm érèm bɛ, “Mandɛm apú chyɛ mbi ntá mmu anɛ áyòŋmʉɛt, kɛ ǎtòŋ bɛrǐndu ntá bo abhɛn básɛptimʉɛt amik.”

6 Sɛptí yɛ ka mmʉɛt ntá Mandɛm mmu ábhóŋó bɛtaŋ mɛnkɛm bé mpok yi ankway, yí ankosi bhe. 7 Dɔ̌ ká bɛsɔŋɔri ɛbhɛka mɛnkɛm ntá yi. Yí kɛ áyìŋi bhe. 8 Kém ká mmʉɛt. Bák ká pě. Satan mʉ̌mpap ywɛka ǎghàp, amkpe nɔkɔ mbɔ nkʉ, ndu áyàŋ mmu anɛ yi akɛm anyiɛ. 9 Bǎké chyɛ yi mbi. Tě ka kpirí ndʉ̌ nɛka ɛnɛka. Bǎriŋi bɛ bati bǒnkwɔ mbaŋ nkɛm fá amik, bághɔ̀ nkúbhé mɛnyu bɛsɔŋɔri ɛbhɛn bǎghɔ̀. 10 Mǎnáŋ mǎngɔ ɛsɔŋɔri, nɛ épú bhak chɔŋ ndu ɛrɔri mpok, chɔŋ mbɔŋ Mandɛm mmu ábhóŋó bɛrǐndu mɛnkɛm ankʉ mǎnte sɛné, ɛnyiŋ kɛchɛp bhe, ambʉrɛ bhe ndu nté anɛ mǎnáŋ bǎchi nyaka arɛ, anchyɛ bhe bɛtaŋ. Yi kɛ ábhíŋí be bɛ mǎmbɔŋ ákórɛ́ ndʉ̌ kɛném ɛkɛn kɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti ndʉ̌ bǎchémé mmʉɛt nɛ Kristo. 11 Bɛtaŋ mɛnkɛm chi ɛbhi mpoknkɛm. Amen.

Ngwɛnti bakak

12 Sáilas akwak mɛ bɛsiŋ ɛkáti ɛnɛ. Nsɔt yí mbɔ nti manɔ anɛ mɛ̌kwáy bɛsikinti nɛ yi. Ntí anɛ nsíŋí bhe mómbiŋí ɛkáti ɛnɛ chi ndu béfyɛ bhe nti nɛ bɛghati bhe ɛnyu Mandɛm áyɛ̀t bho. Tě ká kpirí arɛ́. 13 Ɛka bǒnkwɔ abhɛn bachi fá ɛtɔk Bábilɔn, bátò be bakak. Mandɛm ayap bó nkwɔ mbɔ bhe. Mɔ́wa Mák nkwɔ ǎtò be bakak. 14 Kaká ká bati sayri nɛ ɛkɔŋ ɛnɛ Yesu.

Kpák ámbák nɛ be mankɛm abhɛn bǎchémé mmʉɛt nɛ Kristo.

Ɛkáti Píta
ɛnɛ njwi bɛbay

1 Mɛ Símun Píta, mŭbɛtok, nɛ mŭnto Yesu Kristo kɛ nchí siŋ ɛkáti ɛnɛ. Nchí siŋ ntá bo abhɛn mánoko Yesu Kristo mbɔ bhɛsɛ. Yi mmu achi Mandɛm ywɛsɛ nɛ Mpɛmɛ ywɛsɛ kɛ akʉ bɛsé mankɛm sébhɔŋ nɛka nɛ yi. Yi achi chak ndŭ mɛnyiŋ yi ákʉ.

2 Mandɛm ántóŋ be bɛrĭndu andɔk nɔkɔ chi ambɨ, anchyɛ bɛ kpák anɛ ájwi amɛm batɨ yɛka ndŭ bărɨ̀ŋɨ yi nɛ Acha ywɛsɛ Yesu Kristo.

Tɔ́ŋ ká bɛ Mandɛm ayap bhe

3 Yesu Kristo áchyé bhɛsɛ bɛtaŋ bɛkʉ séndiŋɨ Mandɛm mmu ábhíŋ́ bhɛsɛ bɛ sémbóŋ kɛnɛ́m nɛ yi, nɛ bɛ sénkoŋo ɛpiŋ ɛyi ɛné ɛrɨ ɛcha. Ndu sérɨ̀ŋɨ yi, ăchyɛ bhɛsɛ yĕntikɨ ɛnyiŋ ɛné échébhé bhɛsɛ. Nɛ ăchyɛ bhɛsɛ bɛtaŋ ɛbhi bɛ sémbóŋ nɛpém nɛkɔ nɛ ɛpiŋ ɛné bo Mandɛm bábhóŋɔ́ bɛbhɔŋ. 4 Béfʉ́ét ndŭ kɛnɛ́m ɛki nɛ ɛrítí́ ɛpiŋ ɛyi, Mandɛm ăchyɛ bhɛsɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛrɨ bɛcha, ɛbhɛn yi afyé nyaka bariɛp bɛchyɛ bhɛsɛ. Akʉ nɔ bɛ mămbʉ́é bɛpɔ̆ mɛnyiŋ ɛbhɛn bo máŋwaka bɛkʉ fá amik, măndɔbhɛ bhɔŋ chi ɛpiŋ ɛnɛ Mandɛm.

5 Ndu ɛchi nɔ, nu ká mémáka ɛpiŋ ɛné ɛrɨ ɛcha ndŭ nɛka ɛnɛka nɛ Yesu, mănu nkwɔ bɛriŋɨ mɛnyiŋ. 6 Ndu mémáka ndŭ nɛriŋ́mɛnyiŋ bóŋ ká nkwɔ nɛkɛmémʉɛt. Nɛ mémáka ndŭ nɛkɛmémʉɛt, tĕ ká kpirí. Nɛ mémáka ndŭ nɛte kpirí, bóŋ ká ɛpiŋ ɛné bo Mandɛm bábhɔŋɔ bɛbhɔŋ. 7 Nɛ mémáka ndŭ ɛpiŋ ɛné échyè Mandɛm manák, bóŋ ká ɛkɔŋ nɛ batɨ mbɔ bŏnɛréket amɔt nɛ măŋkɔŋ bŏ mankɛm. 8 Mbák măndók ambɨ bɛkʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn ndɔŋ nɛ ndɔŋ, nɛriŋɨ anɛ bărɨŋɨ Acha ywɛsɛ Yesu Kristo apú bhak ndéndɛm, kɛ bɛrɨ béfù ndŭ yĕntikɨ ɛnyiŋ ɛné bákù. 9 Kɛ yĕ agha anɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛpu ndŭ nɛpém ɛni achí nnémámík. Mbák épú nó, apú ghɔ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi nɛkɔ nɛsiɛ, nɛ ághɔ́kóntik bɛ Mandɛm asó bɛbʉ́ bhɛsɛ afɛrɛ. 10 Bŏma, fyé yé ka bɛtaŋ ndu bɛkʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn bétɔ̀ŋ bɛ Mandɛm abhíŋ́ bhe nɛ ayap bhe tɛtɛp mbɔnyunɛ mbák bákù nɔ bă̆pú kwɛn wáwák. 11 Nɛ Mandɛm ápú rɔ ménénɛ mbĭnywɔp fúú, bɛ măncnhwe ndŭ kɛfɔ ɛkɛn Acha nɛ Mpɛmɛ ywɛsɛ Yesu Kristo. Kɛfɔ ɛkɔ kɛbhikɨ bhɔŋ ngwɛnti.

Ntɨ anɛ Píta asiŋɨ ɛkáti ɛnɛ

12 Mbŏŋ yɛ nkaysi bɛtik bhe mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛnkɛm, mpoknkɛm, yĕndu bărɨŋɨ bhɔ nɛ bă̆te kpirí ndŭ mɛnyiŋ tɛtɛp ɛbhɛn bátóŋɔ́ be. 13 Nkáysí bɛ ɛchi chak bɛ ntík nókó bhe mɛnyiŋ ɛbhɛn ndu mbʉ́ét fá amik bɛ bă̆ké bhʉrɛ kɛnɔ́, 14 tĕndu ndíŋ́ɨ́ mbɔ ɛnyŭ Acha ywɛsɛ Yesu Kristo átóŋ mɛ bɛ manywɔp aya fá amik ábhíkí pɛrɛ yá. 15 Nɛ mbŏŋ bɛghɔ bɛ mpok nnáŋ ndɔ́ mmik, măntik nókó mɛnyiŋ ɛbhɛn mpoknkɛm.

Ɛnyu mmu ákwày bɛriŋɨ bɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi tɛtɛp

16 Mɛnyiŋ ɛbhɛn séghàti nyaka bhe ĕti nɛtwɔ Acha ywɛsɛ Yesu Kristo nɛ bɛtaŋ ɛbhi bépú bakay. Bɛsé babhɔŋ séghó kɛfɔ ɛki nɛ amík. 17 Mpok Mandɛm mmu achi Ɛta átóŋɔ́ kɛném ɛki nɛ bɛtaŋ ɛbhi, sɛbhak arɛ nɛ Yesu. Séghók ndu Mandɛm mmu acha mankɛm árɛ̀m bɛ, “Né chi Mówa. Nkɔŋ yi tontó. Achyè mɛ bɛyă̆ kɛnókó.” 18 Bɛsé babhɔŋ séghók ɛyɔŋ ɛné éfŭ amfay mbɔnyunɛ séchí nyaka nɛ yi amfă̆y njiɛ Mandɛm.

19 Ɛti yɔ, sériŋɨ mbɔŋ nénɛ ɛcha ɛnyu ɛsí́ bé mɛnyiŋ ɛbhɛn barɛmé́ kɛpĭnti bárémé́ nyaka bécHí tɛtɛp. Fíé yé ka ntí ndŭ bɛyɔŋ ɛbhap, mbɔnyunɛ bécHí mbɔ ɛróŋɔ́ ɛnɛ égh̀ɔ amɛm ɛjuri. Dók ká ambɨ bɛghok bɛyɔŋ ɛbhɔ kpatɛ mpok anɛ nywɔp néyĭ. Ndŭ nywɔp ɛnɔ, nɛmbe * ɛnɛn beti néghɔ̀ amɛm batɨ yɛka. 20 Ɛnyiŋ́ɨ mbɨ ɛné bă̆bhóŋɔ́ bɛriŋɨ chi bɛ, mɛnyiŋ ɛbhɛn barɛmé́ kɛpĭnti barɛmɛ nyaka, ɛbhɛn bɛchi amɛm Ɛkáti Mandɛm, yĕ mmu apú kway bɛsɔt kɛboŋ ɛki ánénɛ́ bhɔ ntá bho, 21 mbɔnyunɛ yĕ ndɛmɛkɛpĭnti amɔt abhikɨ rɛm nyaka mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛfu ndu nkaysi nkwă̆ŋwaŋ. † Ɛfóŋɔ́ Mandɛm kɛ áchwé nyaka bho anti, akʉ bɔ́ mándɛm mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛfu ntá Mandɛm.

2

Sɔt ka mpok nɛ batɔŋɔ́ nse

1 Barɛmé́ kɛpĭnti nsé báchi nyaka nɛntɨ bŏ Mandɛm. Nkúbhé ɛnyu yɔ kɛ ɛchi ɛchɔŋ bɛ batɔŋɔ́ nsé bábhɔŋ bɛbhesi nɛntɨ ɛnɛka mántɔŋ nɔkɔ be baraká nsé ĕti Mandɛm nɛ bapu ɛné ɛyɔ étwɔ̀ bhɔ chi nɛ ménémé. Bátɔ̀ŋ nɛ mánĭsi bɛ bábhíkí́ riŋɨ ɛtayap mmu ákú bhó áférέ ndŭ kɛsɛm. Nɛ ndu bákù nɔ, ngwɛnti yap ă̆bép ancha. 2 Chɔŋ bɛyă̆ bho mánkoŋo bɛpɔ̆ barak ɛpúsí yap nɛ ɛyɔ ɛnkʉ bo bachak mándɛm bɛbéptí mɛnyiŋ ĕti mbi anɛ tɛtɛp. 3 Nɛ chɔŋ batɔŋɔ́ nse bhɔ mánsɔt bɛyɔŋɔ́ nse ndu bɛrwɔ bhe bɛ mányiɛ mɛnyiŋ ɛbhɛka nɛ ngwáy yap. Mandɛm ánáŋ átàŋ bɔ tɛ mpok anɛ afʉɛrɛ ansɛm nɛ ɛrɔp chi bɛ mámbóŋ ntɛmsi yap.

4 Mandɛm abhíkí rɔ nyaka bɔángɛl mándók ndéndɛm mpok bákʉ́ bɛbʉ́, kɛ amɛsɛ bhɔ amɛm nɛpi, ndŭ nɛbhʉɛt anɛ ágiri pyóó,

* **1:19** Nɛmbe ɛnɛn beti chi Kristo. † **1:21** Mbɔk bo bákaysi bɛ ɛné ɛbhɔŋɔ bɛbhak chi bé “Mɛnyiŋ barɛmé́ kɛpĭnti bárémé́ bébhíkí́ fu chi ndŭ nkaysi nkwă̆ŋwaŋ”.

afe bɔ aré nɛ ngɛm bɛ mámbák arɛ tɛ mpok manyé ankway. 5 Abhíkí rɔ nkwɔ bo abhɛn bábhíkí bhɔŋ mpok nɛ yi, ndu mpok Nóa. Ató ɛghorĭ manyiɛp éwáy bŏbhɔ mankɛm. Apɛmɛ chí ndiɛrɛ Nóa mmu ághàti bho bɛ mámbák chak bɛsí Mandɛm. Nɛ apɛmɛ bo bachak bati tándrámɔt. 6 Bărinɨ nkwɔ bɛ Mandɛm anáŋá nyaka bo Sódom nɛ Gomóra mpok yi átó ngo arɛ. Ásóŋ bhɔ krokotok, bɛ ɛyɔ émbák mbɔ ɛrin ntá bo abhɛn bábhíkí bhɔŋ mpok nɛ yi. 7 Mpok yɔ, apémé Lɔt mmu achí chak, yi mmu bɛpŏ barak ɛpúsí anɛ bŏ bɛbʉ́ bhɔ bákʉ̀, áchyɛ nyaka yi ɛsɔŋɔri anti. 8 Áchɔkɔ nyaka nɛ bɛbéptí bŏbhɔ, angɔ nɔkɔ bɛbéptí barak anɛ bɔ bákʉ̀ yĕntiki nywɔp nɛ angok nɔkɔ bɛpŏ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɔ bárèm. Bɛbɛpti mɛnyiŋ ɛbhɔ béchòŋti nyaka nti ɛni amɛm tontó mbɔnyunɛ yímbɔŋ achi nyaka mmu chak. 9 Mɛnyiŋ ɛbhɛn bétòŋ bhɛsɛ bɛ Mandɛm Acha arínɨ́ ndu áfɛrɛ bo abhɛn bákʉ̀ mɛnyiŋ mbɔ ɛnyŭ bo Mandɛm bábhóŋɔ́ bɛkʉ, nɛ ndu átèmsi bo abhɛn bápù chak, bɛ ntɛmsi yap ambak nɛ bhɔ tɛ ndŭ nywɔp ɛnɛn manyé. 10 Arínɨ́ nkwɔ báráká ntianywɔp anɛ mmʉɛt ɛyap éŋwaka bɛ mánkʉ nɛ bo abhɛn bábyak bɛfóŋɔ́ ɛbhɛn bébhóŋɔ́ bɛtaŋ.

11 Yĕndu bɔángɛl bacha bhɔ ndŭ bɛtaŋ bápú rɛm bɛbéptí mɛnyiŋ. Bápú sɔkɔti bhó nɛ bápú rɛm ɛbʉbʉ ĕti yap bɛsí Ɛta Mandɛm. 12 Kɛ batɔŋɔ́ nse bhɔ bárèm mɛnyiŋ mbɔ ɛnyŭ mmʉɛt ɛyap étòŋ, mbɔ nyăbhi ɛné bábhe chi bɛ mankɛm mangway. Băbhɔŋ béway bhɔ mbɔ nyăbhi. 13 Băbhɔŋ béchyɛ bhɔ ɛsɔŋɔri mbɔnyunɛ bɔ báchyè bo bachak ɛsɔŋɔri. Bo abhɛn báyàŋ mɛnyiɛ nɛpém, Maŋák amap chi bɛkʉ nɔ yĕ chi nɛ ngósí chuuu. Bɛpiŋ ɛbhap bétwɔ̀ nɛ ntiánwóp ntá yɛka. Báchɔ̀kɔ nɛ bhe manyíé nɛnyíé kɛ bákʉ̀ chi bɛbéptí mɛnyiŋ ɛbhɛn béchyɛ bɔ maŋák. 14 Nɛ bákʉ̀ barak épusi nɛ amik, nɛ ɛkwak bɛkʉ bɛbʉ́ ɛpu may bɔ anti. Bárwɔ̀ bo abhɛn bábhíkí noko Yesu. Bati yap achi chi bati bŏ ngwáy. Ntémsí Mandɛm anáŋ achi nɛ bhɔ. 15 Bárɔ mbi anɛ achi chak, máném ɛbhi. Bákʉ̀ chi mbɔ Bálam, * Mmɔ Boas ákóŋ nyaka békʉ bɛbʉ́ bɛ ámbóŋ nsáy-nkáp, 16 kɛ báji yi ĕti bɛbʉ́ ɛbhi. Ɛkʉ mpɔŋɔ batu anɛ apu rɛm kɛpi arɛm kɛpi ntá yi nɛ ɛyɔŋɔ́ nkwăŋwaŋ, akʉ yi andɔ ɛbhokori ɛnyiŋ ɛnɛ yi ákʉ̀ nyaka.

17 Batɔŋɔ́ nse bhó báchi chi babhok manyiɛp anɛ manyiɛp ápú nyáy arɛ. Báchí mbɔ nɛbháŋ ɛnɛn mbʉ́ép ápɔ̀kɔ nɛ manyiɛp kɛfú arɛ ánkwén. Mandɛm aghókó ɛbhak ɛnɛ égiri pyɔɔ abhʉrɛ ntá yap. 18 Bápànyu, mándɛmɛ nɔkɔ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi chi ɛchiŋti. Mánù nkwɔ bɛrwɔ bo abhɛn báyàŋ bɛfap mmʉɛt nɛ nkwɔ bho abhɛn bɛkwén bɛchi nɛ bhɔ. Mánù méŋɔ́kóti bhɔ bé mánkʉ nókó bɛpŏ barak épusi anɛ mmʉɛt ɛyap éŋwaka bɛ bɔ mánkʉ mbɔ ɛnyŭ bó babhɔŋ bákʉ̀. 19 Báfyè bho bariɛp bɛkʉ mánkáysí bɛ chɔŋ bó mámbɔŋ ngăngaŋ bɛkɔŋɔ nɛtɔŋ ɛnɛsɛ, ɛné bó babhɔŋ bachi basémé bɛbʉ́. Yĕntiki ɛnyiŋ ɛné ɛbhóŋɔ́ bɛtaŋ amfay mmu, mmu wu ăbhák chi nsɛm ntá ɛnyiŋ ɛyɔ. 20 Mbák bo mándíŋ́ Yesu Kristo mmu áchí Acha nɛ Mpɛmɛ ywɛsɛ, nɛ mámbʉɛ mɛnyiŋ́ mmik ɛbhɛn bégwɔ̀t bho gwɔt, kɛ mámpɛt mándɔ mɛnyiŋ ɛbhɔ mɛngwɔt bhɔ nɛ bɛtaŋ ndŭ nɛpém ɛnap, nte anɛ bɔ bábhák arɛ́ ăbɛp ancha anɛ bó bachi nyaka arɛ mpok bábhíkí re riŋi Yesu Kristo. 21 Ɛri nyaka mbɔŋ bɛ báké riŋi ɛnyŭ mmu abhak chak écha bɔ bɛriŋi, kɛ mámpɛt mánjibhiri mmʉɛt, mándɔ bɛbhé Mandɛm áchyé, kɛpɛrɛ kɔŋɔ bhɔ. 22 Ɛnyiŋ ɛné éfakari nɛ mɛnyŭ bo bhɔ étòŋ bɛ bakay anɛ árèm bɛ, “Mmú ăgwɔ ɛnyiŋ ampɛtnsɛm anyiɛ yɔ”, nɛ bɛ, “Báso akók ampɛtsnɛm anyóp mmʉɛt ndŭ batɔp”, achi tɛtɛp.

3

Ɛnyiŋ Píta arɛmɛ ĕti nɛtwɔ́ Yesu

1 Bŏma, né chi ɛkáti ɛné ɛjwi bɛpay ndu bɛkáti ɛbhɛn nsiŋ́ bhe. Ndu bɔ bɛpay mɛnkɛm, nchí tik be mɛnyiŋ ɛbhɛn mănáŋ bărinɨ, ndu bɛkwak mămbɔŋ nkaysi anɛ achi chak. 2 Nsiŋ bɛkʉ măntik nɔkɔ mɛnyiŋ ɛbhɛn barɛmé kɛpĭnti Mandɛm bárémé téntɛp bɛ bébhóŋ bɛfakari, nɛ bɛ măntik nkwɔ mɛnyiŋ ɛbhɛn Acha mmu achi Mpɛmɛ ywɛsɛ afʉɛrɛ ntá bŏnto aghati bhe bɛ mănkʉ nɔkɔ. 3 Ɛnyiŋ́ mbi ɛnɛ băbhóŋɔ́ bɛriŋi chi bɛ mpok anɛ nɛtwɔ́ Yesu Kristo árɔ́bhé kɛkwɔt, bo bátwɔ chɔŋ abhɛn báway bhe ĕti mɛnyiŋ ɛbhɛn mănókó, mánkʉ nɔkɔ chi bɛbéptí mɛnyiŋ ɛbhɛn béfù bɔ anti. 4 Chɔŋ mámbɛbhɛ nɔkɔ bhe bɛ, “Yí afyé nyaka bariɛp bɛ ăpɛtnsɛm, atwɔ ké? Tɛsáy bɔtayɛsɛ bágú, mɛnyiŋ bébhʉét chi ɛnyumɔ́t mbɔ mpok anɛ Mandɛm ághókó mmik.” 5 Bághɔkɔntik bé Mandɛm aghókó mfay téntɛp chi nɛ ɛyɔŋɔ́nyu ɛyi, akʉ mmik afú ndŭ manyiɛp amɛn achi nyaka mbănkɛm. Nɛ manyiɛp kɛ yi ásóré ághókó mmik. 6 Nɛ nkúbhé manyiɛp kɛ Mandɛm áchóŋtí mmik. 7 Nɛ nkúbhé ɛyɔŋɔ́nyu kɛ Mandɛm abhʉrɛ mfay nɛ mmik anɛ ɛchɔŋ mɛnoŋ ngó ansɔŋ mfay nɛ mmik, kɛ anaŋa bo abhɛn bapú mbɔ ɛnyŭ bo Mandɛm bábhóŋɔ́ bébhak, ndŭ nywɔp manyé.

8 Kɛ abhén ɛkɔŋ, băbhíkí bhɔŋ bɛghɔkɔntik ɛnyiŋ ɛné émɔt! Nɛ Ɛta Mandɛm, nywɔp nɛmɔt nɛchi mbɔ nká mamié, nɛ nká mamié achi mbɔ nywɔp nɛmɔt. 9 Mbɔk bho bákaysi bɛ Mandɛm ăchòŋti mpok tontó ndu bébhʉérɛ bariɛp ami. Apú chɔŋti mpok mbɔ

* **2:15** Bálam abhŏŋ nyaka bɛyă ɛkwak bɛbhɔŋ akap anɛ mfɔ Bálak áyàŋ bɛchyɛ yi, kpát aka bɛkʉ bɛbʉ́ ntá bo Israɛl. Nɔmba 11.22-24, 22.16.

ɛnyu bó bákáysí. Ákɛp chi ntɨ nɛ bhe, ndu ápú yaŋ bɛ yɛ̌ mmu angu anɛm. Áyàŋ chi bɛ yɛ̌ntikɨ mmu ántɨ́knsɛm ndŭ bɛbɨ́ bhi. 10 Kɛ nywɔp ɛnɛn Yesu Acha ápètnsɛm nétwɔ chɔŋ mbɔ ngép. Mpok yɔ, chɔŋ nɛbu néngwat wóóó nɛ ɛyɔŋ ɛtaŋataŋ, nénémsi. Yɛ̌ntikɨ ɛnyiŋ ɛné ɛchi amfay énsayri amɛm ngó, ɛnɛmsi. Nɛ mmɨk ansɔŋɔ nɛ yɛ̌ntikɨ ɛnyiŋ ɛnɛ ɛchi aré.

11 Tɛ̌ndu mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛnkɛm bɛbhɔŋɔ chɔŋ bɛsayri, ménɛmsi ɛnyu ɛyɔ, ébhɨ́kɨ́ rɨ nɔ bɛ yɛ̌ntikɨ mmŭ ywɛka ámbʉ́érɛ́ nɛpém ɛni pépép, ambak mbɔ ɛnyŭ mmu Mandɛm ábhóŋɔ́ bɛbhaka? 12 Nɛ ndŭ mănòŋ nɛ nɛbhakántɨ́ nywɔp ɛnɛn Mandɛm átwɔ̀, kʉ nókó ká yɛ̌ntikɨ ɛnyiŋ bɛ néntwó ayak. Ndŭ nywɔp ɛnɔ, ngó ásɔŋ mmɨk nkɛm, nɛ bɛsɔŋɔ́ ngó ménkʉ yɛ̌ntikɨ ɛnyiŋ ɛnɛ ɛchi amfay ɛnsayri. 13 Kɛ békoŋɔ bariɛp Mandɛm, sénòŋ mfay nkɔ nɛ mmɨk nkɔ. Yɛ̌ntikɨ mmu anɛ ábhákántɨ aré, ăbhak chak bɛsí Mandɛm.

14 Abhén ɛkɔŋ, tɛ̌ndu mánòŋ yɛ bɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛmfakari, fyé ká bɛtaŋ ndu bɛkʉ Mandɛm angɔ bɛ băchi pépép, kɛbhóŋ bɛkwénɛ́, nɛ bɛ bɛsí Mandɛm kpák achi nɛ bhe. 15 Nɛ sɔt ká ɛkébhéntɨ Acha mbɔ mbi ané yi áchyɛ̀ bho bɛ mándɔ́ yi ámpémé bhɔ. Ɛchi nkúbhé mbɔ ɛnyŭ mómayɛsɛ Pɔ̌l mmu sékòŋ ásɨ́ŋɨ́ nyaka nkwɔ ntá yɛka nɛ nɛrɨŋíndak ɛnɛn Mandɛm achyɛ yi. 16 Asɨ́ŋ, andɛmɛ nɔkɔ amɛm bɛkáti bhi mɛnkɛm ɛ̌ti mɛnyiŋ ɛbhɛn. Mbɔk mɛnyiŋ bɛchi amɛm bɛkáti ébhɛn yi asɨ́ŋɨ́ ɛbhɛn bébèmʉɛt bɛjwimɛm. Nɛ bo abhɛn bábhɨ́kɨ́ rɨŋɨ mɛnyiŋ ɛbhɔ, nɛ bábhɨ́kɨ́ te kpirí, báyĭbhiri mɛnyiŋ yi asɨŋɨ́, mángati nɔkɔ bho chi mɛnyiŋ bɛchak ɛbhɛn bɛpú ndóŋ amɔt nɛ mɛnyiŋ ébhɛn yi ásɨ́ŋɨ́. Ndu bákʉ̀ nɔ, bábhɨ̀ŋɨ chi ménémé amʉɛt. 17 Abhɛn ɛkɔŋ, tɛ̌ndu bărɨ́ŋɨ́ mɛnyiŋ ɛbhɛn ambɨ ambɨ, sɔt ka mpok bé bɛkwénɛ́ bo abhɛn bápú bhʉɛrɛ bɛbhé béké pɔkó bhe măndɔp chi bo abhɛn bábhɨ́kɨ́ te kpirí. 18 Kɛ dók ká ambɨ bɛgo ndŭ nɛrɨŋɨ anɛ bărɨ̀ŋɨ Yesu Kristo mmu achi Acha nɛ Mpɛmɛ ywɛsɛ, măndɔk ambɨ bégo ndu bébhak ɛnyuné bɛrĭndu bhi bébhák nɛ bhe. Kɛnókó kémbak nɛ yi néné, nɛ mpoknkɛm.

Ɛkáti Jɔ̌n
ɛnɛ mbɨ

Ntɨ anɛ Jɔ̌n ásíŋ́ɨ́ ekáti ɛnɛ

1 Ɛkáti ɛnɛ érèm ěti Ɛyɔŋ ɛnɛ ɛchi tɛ mpok anɛ bábhíkíre ghoko mmɨk. Séghók ěti yi, séghó yi nɛ amík, séyíŋɨ yi, nɛ sétɔk yi nɛ amɔ. Ɛyɔŋ ǎchyɛ Nɛpém. 2 Nɛpém abhésí nyaka nɛ séghɔ yi, nɛ sérèm ěti yi. Séghàti bhe ěti Nɛpém. Abhíkí bhɔŋ ngwɛnti nɛ achi nyaka nɛ Ɛta kɛ ǎbhesi ntá yɛsé. 3 Séghàti bho ěti mmŭ anɛ séghó, nɛ séghók mɛnyiŋ ɛbhɛn yi átóŋó, bé be nkwɔ mămbɔŋ nɛchɛmémʉɛt nɛ bhɛsɛ. Nɛ, sayri sayri, nɛchɛmémʉɛt ɛnɛsɛ ɛnɔ nɛchi nɛ Ɛta nɛ Móywi Yesu Kristo. 4 Nchí sɨŋ be mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛ maŋák amɛsɛ anjwi pɔɔt.

Mandɛm achi Bɛdiɛrɛ

5 Mbok anɛ Móywi áchyé bhɛsɛ bɛ séngátí bhe achi bɛ, “Mandɛm achi Bɛdiɛrɛ, nɛ ɛjuri ɛpu nɛ yi wawak.” 6 Mbák sérèm bɛ sébhɔŋ nɛbharémʉɛt nɛ Mandɛm, kɛ sénkɔ nɔkɔ amɛm ɛjuri, nɔ sésè chi nsé, nɛ sɛpu kɔŋɔ tɛtɛp anɛ Mandɛm ákú séríŋ́ɨ́. 7 Kɛ mbák sékɔ̀ ndŭ bɛdiérɛ mbɔ ɛnyu yímbɔŋ áchí Bɛdiɛrɛ sébhɔŋ nɛchɛmémʉɛt nɛ batɨ. Nɛ manoŋ Móywi Yesu anso bhɛsɛ amfɛrɛ ndŭ bɛbú mɛnkɛm. 8 Mbák séndém bɛ sɛpu bŏ bɛbú, nó sérwɔ̀ chi mmʉɛt nɛ tɛtɛp apú amɛm batɨ yɛsɛ. 9 Mbák sénsu bɛbú bhɛsɛ ntá Mandɛm, ǎfoŋori bhɛsɛ, nɛ amfɛrɛ bɛsé bɛbú anti, ankʉ sémbak pépép bɛsí bhi. Yí apú nók bɛbhʉrɛ bariɛp ami, nɛ ndiɛrɛ ɛnyiŋ ɛnɛ ɛchi chak kĕ yi ákù. 10 Mbák séndɛm bɛ sébhíkíre kʉ bɛbú wáwák, nó sésɔ̀t Mandɛm mbɔ nsĕnse, nɛ nó Ɛyɔŋ ɛyi épú amɛm batɨ yɛsɛ.

2

Kristo até bɛsí Ɛta ěti yɛsɛ

1 Bɔ̌bha, ntí anɛ mésìŋ be mɛnyiŋ ɛbhɛn chi bɛ ménkwák bhe bǎké kʉ bɛbú. Kɛ mbák mmu akʉ bɛbú, sébhɔ̌ŋ mmu amɔt anɛ áté bɛsí Ɛtayɛsɛ ěti yɛsɛ nɛ ǎnìkmʉɛt bɛ yi amfoŋori bhɛsɛ. Mmŭ wu chi Yesu Kristo mmu achi chak bɛsí Mandɛm. 2 Yí kɛ achí akap anɛ ápɔ̀kɔ bɛbú bhɛsɛ. Nɛ ěti yi, Mandɛm ǎfòŋori bɛbú bhɛsɛ, nɛ puyĕ ndiɛrɛ bɛbú ɛbhɛsɛ, kɛ bɛbú bo mankɛm.

3 Nɛ ɛnyiŋ ɛnɛ ékù séndiŋɨ bɛ sɛrɔp chi bo abhɛn báriŋɨ Mandɛm chi nɛkʉ anɛ sékù mɛnyiŋ ɛbhɛn yi áyàŋ sénkú. 4 Mmu anɛ árèm bɛ, “Ndíŋ́ɨ́ Mandɛm” kɛ yi kɛbhákáʉ kʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn Mandɛm áyàŋ bo mankʉ achí nsĕnse nɛ tɛtɛp apu nɛ yi. 5 Kɛ yĕ agha anɛ ábhèɛrɛ Ɛyɔŋ Mandɛm, ekɔŋ Mandɛm ɛjwi yi antɨ pɔɔt. Ɛyɔ kɛ ékù séndiŋɨ bɛ sɛbharɛ mmʉɛt nɛ yí. 6 Mmu anɛ árèm bé abhat mmʉɛt nɛ Mandɛm, abhɔŋ bɛbhʉɛrɛ nɛpém ɛni mbɔ ɛnyŭ Yesu ákù nyaka.

Ɛbhé ɛsí ɛnɛ ɛchi ekɔ

7 Abhɛn ɛkɔŋ, ɛbhé ɛnɛ mésìŋ ntá yɛka néné épú ɛbhé ɛkɔ. Chí nkúbhé ɛbhé ɛnɛ bǎriŋɨ tɛ mpok anɛ bǎbho bɛkoŋo Yesu. Ɛbhé éré chi ɛnyiŋ ɛnɛ mănaŋ bǎghókó nɛ batú. 8 Yĕ nɔ, nchí siŋ be ěti ɛbhé ɛkɔ ɛnɛ étòŋ kpoŋoroŋ ndŭ nɛpém Yesu nɛ ndŭ nɛpém ɛnɛka, mbɔnyunɛ ɛjuri éfʉèt, nɛ bɛdiéré ɛbhɛn tɛtɛp ménáŋ béghɔ̀.

9 Mmŭ anɛ árèm bɛ, “Nchí kɔ amɛm bɛdiéré” kɛ ampap nɔkɔ ntɨ manó, abhʉét amɛm ɛjuri. 10 Mmŭ anɛ ákóŋ batɨ, ǎkɔ̀ amɛm bɛdiéré. Nɛ yĕnyiŋ épú bhak ndŭ nɛpém ɛni ɛnɛ ékway bɛkʉ yi ankwɛn ndŭ bɛbú. 11 Kɛ mmŭ anɛ ápábhé mómayi, achí amɛm ɛjuri nɛ ǎkɔ̀ amɛm ɛjuri, kɛriŋɨ ɛbhak ɛné yi árɔ̀ŋ mbɔnyunɛ ɛjuri ɛnɛ yi achi amɛm ékú yi achi mbɔ nnémámík

Ɛbhíkɨ ri mɛnyiɛ ekɔŋ nɛ mmɨk

12 Bɔ̌bha, nchí siŋ ntá yɛka mbɔnyunɛ Mandɛm afóŋórí bɛbú ɛbhɛka ěti Yesu Kristo. 13 Bɔtá, nchí siŋ ntá yɛka mbɔnyunɛ bǎriŋɨ yi Mmu ánáŋ achi nyaka tɛ mpok bábhíkíre ghoko mmɨk. Bɛsak, nchí siŋ ntá yɛka mbɔnyunɛ mănu nɛ mbúmbʉ, kpatɛ bǎsɔt awónɛm. 14 Bɔ̌bha, nchí siŋ ntá yɛka mbɔnyunɛ bărɔp chi bo abhɛn báriŋɨ Ɛta. Bɔtá, nchí siŋ ntá yɛka mbɔnyunɛ bǎriŋɨ mmu anɛ ánáŋ achi nyaka tɛ mpok mmɨk ábhíkíre bho. Bɛsak, nchí siŋ ntá yɛka mbɔnyunɛ bǎbhɔŋ bɛtaŋ nɛ Ɛyɔŋ Mandɛm ɛchi amɛm batɨ ayɛka, nɛ mănú nɛ mbúmbʉ bǎsɔt awónɛm

15 Bǎké nyiɛ ɛkɔŋ nɛ mmɨk, nɛ yĕ chí mɛnyiŋ́ɨ́ mmɨk. Ɛkɔŋ Ɛta ɛpu amɛm ntɨ mmu anɛ ányìɛ ɛkɔŋ nɛ mmɨk. 16 Mɛnyiŋ ɛbhɛn bo báfyè ngoŋo aré ndŭ béchyè bhɔ maŋák, nɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn amík ayɛsɛ ákwèn arɛ ɛnkʉ sémbóŋ ɛkwak bɛbhɔŋ bhɔ, nɛ bɛyă mɛnyiŋ ɛbhɛn békù bo abhɛn bábhóŋó bhɔ báyòŋmʉɛt, bó mɛnkɛm béfù chi ndŭ mmɨk bɛbú-nɛ. Bépú fu ná Ɛta. 17 Nɛ mmɨkɨ nɛ ǎfʉèrɛ fʉɛt nɛ mɛnyiŋ ɛbhi ɛbhɛn bo máŋwaka bɛbhɔŋ. Kɛ mmu anɛ ákù mɛnyiŋ ɛbhɛn Mandɛm áyàŋ bo mánkʉ, ǎbhak nɛpém mpoknkɛm.

Mŭmpap Kristo

18 Bɔ̌bha, mmɨk arɔp chi kɛkwɔt mɛmay. Bǎké ghɔkɔntik bɛ séghati nyaka bhe bɛ mŭmpap Kristo ătwɔ̀. Yĕ chí néne, bɛyă bŏmpap abhɛn Kristo mánaŋ bátwɔ. Ɛyɔ ékʉ bɛsɛ séríŋ́ɨ́ bɛ mpok anɛ mmɨk ámay achi kɛkwɔt. 19 Bŏmpap bhɔ báfù chi ndŭ nkwɔ ywɛsɛ. Kɛ bápú nyaka mbŏŋ bŏ-bhɛsɛ. Mbɔ báchí bŏnkwɔ ywɛsɛ tɛtɛp, mbʉ bárɔp nɛ bhɛsɛ. Kɛ bárɔ́ bhɛsɛ bɛ émbák kpoŋoroŋ

bɛ bápú nɛ bhɛsɛ. 20 Kɛ mbák chi bhe, bǎpú ɛnyu ɛyɔ, mbɔnyunɛ Mmŭ anɛ achi Nyáŋá * anénɛ́ bhe amik, nɛ be mankɛm bǎrɨ̀ŋɨ tɛtɛp Mandɛm. 21 Mpú siŋ be bɛ bǎbhíkí rɨŋɨ tɛtɛp. Nchí siŋ be chi ndŭ bǎrɨŋɨ tɛtɛp nɛ bǎrɨŋɨ bɛ baraká nsé apu fu ndŭ tɛtɛp Mandɛm. 22 Sayri sayri, nsɛ̀nse chi agha? Chi mmu anɛ abhiki ka bɛ Yesu chi Mpɛmɛ anɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ătò. Ɛnyŭ mmu wu kɛ achi mŭmpap Kristo. Abhíkí noko Ɛta nɛ Mmɔ. 23 Mmŭ anɛ ábhíkí ka bɛ Mmɔ achi Mpɛmɛ anɛ Mandɛm átó apú kway bɛbhak mmu Ɛta. Kɛ mmŭ anɛ árɛ̀m kpoŋoroŋ bɛ Yesu achi Mmɔ̌ Ɛta, abhoŋ nɛbharémʉɛt nɛ Ɛta. 24 Dɔ̌ ká mɛnyiŋ ɛbhɛn bǎghókó tɛ nɛbhŏnɛt mémbak amɛm bati yɛka. Mbák mǎndó mɛnyiŋ ɛbhɛn bǎghókó tɛ nɛbhŏnɛt mémbák amɛm bati ayɛka, bǎpú rɔ bɛbhak ndŭ nɛbharémʉɛt nɛ Mmɔ nɛ Ɛta. 25 Nɛ ɛnyiŋ ɛné Kristo yímbɔŋ afyé bariɛp bɛchyɛ bhɛsɛ chi nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti?

26 Nsiŋ be mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛ ménkʉ mǎndiŋɨ bŏbhɔ nɔ báyàŋ bɛrwɔ bhe. 27 Kɛ Kristo achyé bhe Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ Mmu achi nɛ bhe. Bǎbhíkí chɛp yɛ mmu anɛ ákway bɛtɔŋ bhe mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi tɛtɛp. Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ ătɔ̀ŋ bhe mɛnyiŋ mɛnkɛm nɛ yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ yi átɔ̀ŋ bhe ɛchi tɛtɛp. Nsé apu arɛ. Nchí ghati yɛ bhe bɛ, nkúbhé mbɔ ɛnyŭ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ átɔ̀ŋ bhe, bǎké rɔ bɛbhak ndŭ nɛbharémʉɛt nɛ Mmɔ.

28 Bŏbha, bǎké rɔ bɛbhak ndŭ nɛbharémʉɛt nɛ Mmɔ, bɛ mpok anɛ yi ápètnsɛm fá amik, mǎmbóŋ manák bɛghɔ yi, kɛbhoŋ bɛcháy nɛ ntíánwóp bɛsí bhi mpok yi átwɔ̀. 29 Bǎrɨŋɨ bɛ yi achi chak bɛsí Mandɛm. Bǎbhoŋ yɛ bɛrɨŋɨ bɛ yĕntiki mmu anɛ ákù mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi chak bɛsí Mandɛm achi mmɔ́ Mandɛm.

3

Ɛriŋ ɛnɛ bŏ Mandɛm ɛchi kɛkʉri nɛ ɛnɛ bŏ Satan

1 Ghó ká ndu Ɛtayɛsɛ áre kɔŋ bhɛsɛ. Akɔŋ bhɛsɛ́ tontó kpát ăbhíŋɨ́ bhɛsɛ bɛ bŏbhi, nɛ sɛchi bŏbhi tɛtɛp. Ntí anɛ bŏ mmik babhiki rɨŋɨ bɛ sɛchi bŏ Mandɛm chi bɛ bábhíkí rɨŋɨ Mandɛm. 2 Abhɛn ɛkɔŋ, séchí bŏ Mandɛm néné, yĕ nɔ, bábhíkíre tɔŋ bɛsɛ ɛnyu sébhàk mburé mpok Kristo ápètnsɛm. Ɛnyiŋ ɛnɛ sériŋɨ́ chi bɛ mpok yi ábhèsi chɔŋ sémbak mbɔ yi mbɔnyunɛ séghɔ̀ ɛnyu yi achi. 3 Nɛ yĕ agha anɛ ábhákánti bɛ chɔŋ émfakari ɛnyu ɛyɔ, ăbhʉ̀rɛ nti ɛni pépép mbɔ Kristo.

4 Yĕntiki mmu anɛ ákù bɛbʉ́, chi mmu anɛ ápú bhʉɛrɛ bɛbhé Mandɛm, nɛ béku bɛbʉ́ chí bɛkwɛn bɛbhʉɛrɛ bɛbhé Mandɛm. 5 Bǎrɨŋɨ bɛ Yesu atwɔ́ nyaka fá amik chí bɛfɛrɛ bɛsɛ ndŭ nɛpɛmé bɛbʉ́, nɛ bɛbʉ́ bépú nɛ yí. 6 Yĕ mmu anɛ ábhat mmʉɛt nɛ Kristo kɛ andɔk ambi bɛkʉ bɛbʉ́ apú. Mmu anɛ ábhʉɛ́t bɛkʉ bɛbʉ́ ătɔ̀ŋ bɛ yi abhiki re ghɔ Yesu nɛ abhíkí riŋɨ yi wáwák.

7 Bŏbha, bǎké rɔ yĕ mmu ándwɔ́ bhe. Mmu anɛ ákù mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi chak achi chak mbɔ Yesu. 8 Mmu anɛ árɔ̀ŋ ambi bɛkʉ bɛbʉ́, chi mmu Satan, mbɔnyunɛ Satan abho bɛkʉ bɛbʉ́ tɛ ndŭ nɛbhŏnɛt. Ntí anɛ Mmɔ Mandɛm átwɔ́ fá amik chi bɛchɔŋti bɛtik Satan.

9 Mmŭ anɛ árɔ́bhé chi mmɔ́ Mandɛm, apú pɛrɛ kʉ bɛbʉ́ mbɔnyunɛ nɛpém Mandɛm nɛchi nɛ yi. Nɛ apú kwáy bɛrɔŋ ambi bɛkʉ bɛbʉ́ mbɔnyunɛ Mandɛm ákʉ́ yi abhɔŋ nɛbhĕ nɛkɔ. 10 Ghó ɛnyiŋ ɛnɛ ékù séndiŋɨ bo abhɛn bachi bŏ Mandɛm nɛ abhɛn bachi bŏ Satan nɔ. Yĕ agha anɛ ápú kʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi chak bɛsí Mandɛm apú mmɔ́ Mandɛm. Ɛchi ɛnyumót nɛ mmŭ anɛ abhiki kɔŋ nti.

Bo Mandɛm babhɔŋ bɛkɔŋ bati

11 Ɛnyiŋ ɛnɛ bǎghókó tɛ nɛbhŏnɛt chi bɛ sébhɔŋ bɛkɔŋ bati. 12 Séké bhak mbɔ Ken mmu achi nyaka mmŏ Satan, mbʉ́mbʉ, ékʉ aváy mómayi Abɛl. Aváy manɔ ndaká yí? Aváy manɔ mbɔnyunɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn yi akʉ bɛbɛp nyaka, kɛ ɛbhɛn manɔ bɛbhak chak bɛsí Mandɛm. 13 Bŏma, éké bhak yɛ ɛnyiŋɨ́ maknkay ntá yɛka mbák bŏ mmik bápàp bhe. 14 Sériŋɨ bɛ séfú ndŭ nɛwú séchwe ndŭ nɛpém mbɔnyunɛ sékɔŋ bati bŏnkwɔ. Mmŭ anɛ ábhiki kɔŋ nti mŭnkwɔ abhʉɛ́t ndŭ nɛwú. 15 Yĕntiki mmu anɛ ápàp nti achí ngwayti bho. Nɛ bǎrɨŋɨ bɛ nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti népú bhak nɛ ngwayti bho. 16 Ɛnyiŋ ɛnɛ ékù séndíŋɨ́ ɛnyiŋ ɛnɛ bábhì̀ŋɨ bɛ ɛkɔŋ chi nɛchyɛ anɛ Yesu áchyé nɛpém ɛni ĕti yɛsɛ. Nɛ bɛsɛ nkwɔ sébhɔŋ bɛka, yĕ chi nɛwú, ĕti bati. 17 Mbák mmu abhɔŋ mɛnyiŋɨ́ŋɨ́ mmik kɛ aghó nókó mómayi angwót nti nɛ yi, ná ɛkɔŋ Mandɛm ɛbhak yi anti? 18 Bŏbha, séndɔ bɛrɛm chi nɛ ɛyɔŋónyu bɛ sékɔŋ bati. Séntóŋ tɛtɛp bɛ sékɔŋ bati ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn sékʉ̀.

Ɛkɔŋ ɛnɛ sébhóŋó nɛ bati ɛfyĕ bhɛsɛ nti bɛsí Mandɛm

19 Ɛkɔŋ ɛnɛ sébhóŋó nɛ bati kɛ ékwàk bhɛsɛ babhɔŋ séndiŋɨ bɛ séchi bŏ Mandɛm mmu achi tɛtɛp. Ɛyɔ éfyè bɛsɛ nti ndŭ mpok anɛ sénì̀kmʉɛt ntá Mandɛm, 20 Yĕ chí mpok anɛ bati yɛsé átàŋ bhɛsɛ bɛ séchí bŏ bɛbʉ́, sépú bhɔŋ bɛcháy bɛsí Mandɛm mbɔnyunɛ nkaysi Mandɛm achá anɛ achi amɛm bati yɛsɛ nɛ yímbɔŋ arɨ́ŋɨ́ yĕntiki ɛnyiŋ. 21 Abhɛn ɛkɔŋ, mbák bati yɛsɛ ápú ji bhɛsɛ sépu bhɔŋ bɛcháy bɛsí Mandɛm mpok sénikmʉɛt. 22 Nɛ ăchyè bhɛsɛ yĕntiki ɛnyiŋ ɛné sénikmʉɛt bɛ yi anchyɛ bhɛsɛ mbɔnyunɛ sébhʉ̀rɛ bɛbhé bhi nɛ sékʉ̀ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchyè yi maŋák. 23 Nɛ ɛbhé ɛyi chi bɛ sénókó Yesu Kristo

* **2:20** Anɛ achi Nyáŋá: Kristo.

mmu achi Móywi nɛ bɛ sénkɔŋ batɨ nkúbhé mbɔnyŭ yi aghati bhɛsɛ bɛ sɛnkʉ. 24 Bŏ mankɛm abhɛn bábhʉ̀rɛ bɛbhé Mandɛm chí bŏ abhén bábhóŋɔ́ nɛbharémʉɛt nɛ yi, yí abhóŋ nɛbharémʉɛt nɛ bhɔ. Nɛ ɛnyiŋ ɛnɛ étɔ̀ŋ bhɛsɛ bɛ Mandɛm achi nɛ bhɛsɛ chí Ɛfóŋó yi mmu yi achyɛ bhɛsɛ.

4

Ɛnyŭ ɛnyiŋ ɛné éfù ntá Ɛfóŋó Mandɛm

1 Abhɛn ɛkɔŋ, bǎké noko yĕntikɨ Ɛfóŋó, kɛ bǎbhɔŋ bɛchak ɛné ɛchi ansɛm ɛnyiŋ ɛnɛ mmu árèm ndu bɛghɔ mbák chi Ɛfóŋó Mandɛm mbɔnyunɛ, barɛmé kɛpĭntɨ nsé báya fá amɨk. 2 Ɛnyiŋ ɛnɛ ékʉ̀ măndiŋɨ mbák Ɛfóŋó Mandɛm achi nɛ mmu chí bɛ yĕ agha anɛ árèm kpoŋɔroŋ bɛ Yesu Kristo asɔt nyaka mmʉɛt nkwă̰ŋwaŋ atwɔ́ fá amɨk, Ɛfóŋó Mandɛm achi nɛ yi. 3 Nɛ yĕntikɨ mmu anɛ ápú rɛm kpóŋóróŋ bɛ Yesu atwɔ nyaka fá amɨk mbɔ nkwă̰ŋwaŋ, ɛfóŋó ɛnɛ ébhak nɛ yi ɛpu fu ntá Mandɛm. Ɛnyu mmu wu ăbhɔŋ chi ɛfóŋó mŭmpap Kristo anɛ bǎghɔ̀k nyaka bɛ ătwɔ̀ fá amɨk, nɛ anáŋ achi fá amɨk néné.

4 Kɛ bɔ̆bha, bǎchí bo Mandɛm, nɛ mănaŋ mănu nɛ barɛmé kɛpĭntɨ nsé bǎsɔt awónɛm, mbɔnyunɛ mmŭ anɛ achi nɛ bhe ataŋ achá anɛ achi fá amɨk. 5 Barɛmé kɛpĭntɨ nsé chí bŏ mmɨk anɛ. Ɛti yɔ kĕ bɔ bátɔ̀ŋ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi chi nkaysi bŏ mmɨk nɛ bŏ mmɨk bághɔ̀k bhɔ. 6 Ké séchí bo Mandɛm nɛ yĕntikɨ mmu anɛ áríŋɨ́ Mandɛm ăghɔ̀k ɛnyiŋ ɛnɛ sétɔ̀ŋ. Mmu anɛ apu mmŭ Mandɛm apú ghok bhɛsɛ. Ɛnyu ɛyɔ kɛ sérɪ̀ŋɨ mbák Ɛfóŋó Mandɛm mmu ákʉ̀ bo mándiŋɨ tɛtɛp anɛ Mandɛm kɛ achi nɛ mmu, nɛ mbák ɛfóŋó ɛnɛ érwɔ̀ bho kɛ ɛchi nɛ mmu.

Mandɛm akɔŋ bɛsɛ, nɛ sébhɔŋ bɛkɔŋ batɨ

7 Abhɛn ɛkɔŋ, séndɔ́k ambɨ bɛkɔŋ batɨ mbɔnyunɛ ɛkɔŋ éfù chi ntá Mandɛm. Nɛ mmu anɛ akɔŋ bo achí mmɔ́ Mandɛm nɛ ariŋɨ Mandɛm. 8 Mmu anɛ abhɨkɨ kɔŋ bo, abhíkɨ́ rɪŋɨ Mandɛm mbɔnyunɛ Mandɛm chi Mmŭ ɛkɔŋ. 9 Mandɛm atŏŋ ɛkɔŋ ɛné yi ábhóŋɔ́ nɛ bhɛsɛ ndŭ átó Njaŋa Móywi fá amɨk bɛ sémfúét ntá yi sémbóŋ nɛpém. 10 Séngɔ́ ɛkɔŋ ɛnɛ mbóŋ ndu échí. Puyĕ bɛ sɛkɔŋ Mandɛm, kɛ chí bé Mandɛm akɔŋ bhɛsɛ kpát ató Móywi mbɔ akap ané ápókó bɛbʉ́ bhɛsɛ, bɛ yi amfoŋori bhɛsɛ. 11 Abhɛn ɛkɔŋ, tĕndu Mandɛm akɔŋ bhɛsɛ tontó ɛnyu ɛné, sébhɔŋ bɛkɔŋ batɨ nkwɔ. 12 Yĕ mmu abhíkɨ́ re ghɔ Mandɛm nɛ amík. Kɛ mbák sénkɔŋ batɨ, Mandɛm ăbhak nɛ bhɛsɛ nɛ ɛkɔŋ ɛyi ɛnjwi bhɛsɛ antɨ pɔ̀ɔt.

13 Nɛ ɛnyiŋ ɛnɛ ékʉ̀ séndíŋɨ́ bɛ séchi nɛ Mandɛm mpoknkɛm nɛ bɛ yí achí nɛ bhɛsɛ mpoknkɛm chí Ɛfóŋó yi ɛnɛ yi achyɛ bhɛsɛ. 14 Séghŏ nɛ amík, nɛ sérèm bɛ Ɛta ato Móywi Yesu fá amɨk mbɔ Mpɛmɛ yĕntikɨ mmu. 15 Yĕ agha anɛ árèm kpoŋɔroŋ bɛ Yesu chi Mmɔ Mandɛm, Mandɛm ăbhɔŋ nɛbharémʉɛt nɛ yi, nɛ yí ăbhóŋ nɛbharémʉɛt nɛ Mandɛm. 16 Bɛsé babhɔŋ sériŋɨ yɛ nɛ sénókó bɛ Mandɛm akɔŋ bhɛsɛ tontó.

Mandɛm chi Mmŭ ɛkɔŋ, nɛ mmu anɛ ákɔ̀ŋ batɨ ăbhɔŋ nɛbharémʉɛt nɛ Mandɛm nɛ Mandɛm ăbhatmʉɛt nɛ yí. 17 Ɛnyu ɛné sékway bɛriŋɨ bɛ ɛkɔŋ Mandɛm ɛjwi bɛsɛ antɨ pɔ̀ɔt chi bɛ nywɔp Mandɛm átàŋ bo sɛpú bhɔŋ bɛcháy, mbɔnyunɛ séchí mbɔ Móywi ndŭ nɛpém ɛnɛsé fá amɨk. 18 Bɛcháy bépú ndŭ ɛkɔŋ. Ɛkɔŋ ɛnɛ éjwí pɔ̀ɔt éfɛ̀rɛ mmu bɛcháy antɨ. Mmu anɛ bɛcháy bɛchi yi antɨ ăchày chí ntɛmsi. Nɛ mmu anɛ ábhóŋɔ́ bɛcháy chí anɛ ɛkɔŋ Mandɛm ɛbhíkɨ́ jwi yi antɨ pɔ̀ɔt. 19 Sɛbhɔŋ ɛkɔŋ amɛm batɨ mbɔnyunɛ Mandɛm ayambɨ akɔŋ bɛsɛ. 20 Mbák mmu árèm bɛ akɔŋ Mandɛm kɛ ampap ntɨ nkwă, nɔ mmŭ wu achi nsĕnse, mbɔnyunɛ mbák mmu abhɨkɨ kɔŋ ntɨ nkwă anɛ yi ághɔ̀, ná yi ákway bɛkaŋ Mandɛm mmu yi apu ghɔ nɛ amík? 21 Nɛ ɛbhé ɛnɛ Mandɛm achyɛ bhɛsɛ ɛchi bɛ mmu anɛ akɔŋɔ Mandɛm abhɔŋ bɛkɔŋ ntɨ nkwă nkwɔ.

5

Mmu anɛ anoko bɛ Yesu chi Kristo achi mmɔ́ Mandɛm

1 Yĕntikɨ mmu anɛ ánókó bɛ Yesu chi Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ătò achi mmɔ́ Mandɛm. Nɛ yĕntikɨ mmu anɛ ákɔ́ŋ chi ăkɔ̀ŋ móywi nkwɔ́. 2 Sérɪ̀ŋɨ bɛ sɛkɔŋ bŏ Mandɛm tɛtɛp mbák sékɔŋ Mandɛm nɛ mbák sébhʉ̀ɛrɛ bɛbhé bhi. 3 Bɛkɔŋ Mandɛm chi bɛbhʉɛrɛ bɛbhé bhi. Nɛ bɛbhʉɛrɛ bɛbhé bhi puyĕ ɛtaŋtí ɛnyiŋ, 4 mbɔnyunɛ yĕntikɨ mmu anɛ Mandɛm áchyé nɛpém nɛkɔ ănù nɛ mmɨk ansɔrɛ nɔkɔ chi awónɛm. Nɛ ɛnyiŋ ɛnɛ ékʉ́ sénù sénsɔt awónɛm chí ndu sébhɔŋ nɛka bɛ Yesu achí Kristo. 5 Agha átàŋ ancha mmɨk? Chi ndiɛrɛ mmu anɛ ánókó bɛ Yesu chí Mmɔ Mandɛm.

Mbɔŋ Mandɛm achi ntísiɛ ntá Yesu Kristo

6 Né chi Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ătò. Atwɔ́ fá amɨk, bájwíti yi nɛ manyiɛp. Ɛtáré nókó manoŋ mi arɔk amɨk. Nɛ Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ achí ntísiɛ bɛ Yesu Kristo ărèm chi tɛtɛp. 7 Ɛnɛ étɔ̀ŋ bé batísié abhɛn bárèm bé Yesu chi Kristo báchí bárát. 8 Batísyɛ bhɔ batí árát chi Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ nɛ manyiɛp, nɛ manoŋ, nɛ bárèm chi ɛnyiŋ émɔt. 9 Mbák bakwă̰ŋwaŋ bárèm mɛnyiŋ ɛbhɛn bó báríŋɨ́ sénoko bhɔ. Sébhɔŋ yé mɛnoko ɛnyiŋ ɛnɛ Mandɛm árèm ĕti Móywi éncha ɛnɛ nkwă árèm mbɔnyunɛ yi achi Mandɛm. Nɛ Mandɛm até ntísiɛ ĕti Móywi. 10 Échí yɛ bɛ yĕ agha anɛ anoko Mmɔ Mandɛm, ărɪ̀ŋɨ̀ amɛm ntɨ ɛni bɛ ɛnyiŋ ɛnɛ Mandɛm arɛmɛ ĕti Móywi ɛchí tɛtɛp. Bŏ

abhɛn bábhɨ́kɨ́ noko bárèm bɛ Mandɛm ăsè chi nsé mbɔnyunɛ bɔ́ bábhɨ́kɨ́ noko ɛnyiŋ ɛnɛ yi árèm ĕti Móywi. 11 Nɛ ɛnyiŋ ɛnɛ Mandɛm árèm ĕti Móywi chi bɛ yí áchyɛ́ bhɛsɛ nɛpém ɛnɛn nɛbhɨkɨ bhɔŋ ngwɛnti nɛ nɛpém ɛnɔ néfù chi ntá Móywi. 12 Ɛchí yɛ bɛ yĕ agha anɛ ábháréˊ mmʉɛt nɛ Mmɔ Mandɛm, ăbhɔ́ŋ nɛpém ɛnɛn nɛbhɨkɨ bhɔŋ ngwɛnti. Nɛ mmu anɛ abhɨkɨ bhat mmʉɛt nɛ Mmɔ Mandɛm abhɨkɨ bhɔŋ nɛpém ɛnɔ.

Bɛyɔŋɔ́ ngwɛnti

13 Nsɨŋ mɛnyiŋ ɛbhɛn ntá yɛka bo mănókó Mmɔ Mandɛm ndu bɛkʉ mándɨŋɨ bɛ mănaŋ băbhɔŋ nɛpém ɛnɛn nɛbhɨkɨ bhɔŋ ngwɛnti. 14 Nɛ mpok sénɨ̀kmʉɛt sépú makati mbɔnyunɛ sériŋɨ bɛ yĕntiki mpok anɛ sénɨ̀kmʉɛt ĕti ɛnyiŋ, ăchyɛ bhɛsɛ yɔ mbák ɛnyiŋ ɛnɛ séyàŋ ékɔ ndóŋ amɔt nɛ nkaysi yi. 15 Nɛ mbák sɛriŋɨ bɛ sénɨ̀kmʉɛt yi ángók bhɛsɛ, sébhɔŋ yɛ bérɨ́ŋɨ bɛ yi anáŋ áchyɛ́ bhɛsɛ yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ sénɨ̀kmʉɛt bɛ yi anchyɛ bhɛsɛ.

16 Mbák mmu ywɛka ángɔ ntɨ mmŭ Mandɛm ndŭ ákʉ̀ bɛbʉ́ ɛbhɛn bɛpu twɔ nɛ nɛwú, ánikmʉɛt ntá Mandɛm nɛ chɔŋ Mandɛm anchyɛ mmŭ wu nɛpém. Bɛbʉ́ bɛchi ɛbhɛn bétwɔ̀ nɛ nɛwú, kɛ mbɨ́kɨ́ rɛm bɛ mmu ánikmʉɛt ĕti mmu anɛ ákʉ́ ɛnyŭ bɛbʉ́ ɛbhɔ. 17 Bɛkwénéˊ mɛnkɛm chi bɛbʉ́. Kɛ bɛbʉ́ bɛchi ɛbhɛn bɛpu twɔ nɛ nɛwú.

18 Sériŋɨ bɛ mmu anɛ Mandɛm áchyɛ́ yi nɛpém nɛkɔ apú pɛrɛ kɔŋ bɛkʉ bɛbʉ́ mbɔnyunɛ Mmɔ Mandɛm achi nɛ yi nɛ ákʉ̀m yi ɛnyu ɛnɛ Satan apu kway bɛkʉ yi yĕnyiŋ. 19 Sériŋɨ bɛ sɛchi bŏ Mandɛm kɛ bŏ mmɨk mankɛm báchí amɔ mbʉ́mbʉ. 20 Sériŋɨ bé Mmɔ Mandɛm atwɔ anénéˊ batɨ ayɛsɛ amɛm bɛ séndɨ́ŋɨ́ Mandɛm mmu achi tɛtɛp. Néˊnɛ, sɛbharɛ mmʉɛt nɛ Mandɛm mbɔ ɛnyŭ sébháréˊ mmʉɛt nɛ Móywi Yesu Kristo. Yí aywĭntí kĕ áchí Mandɛm tɛtɛp nɛ yí kĕ áchyè nɛpém ɛnɛn nɛbhɨkɨ bhɔŋ ngwɛnti. 21 Bŏbha, băkéˊ bhɔŋ yĕnyiŋ bɛkʉ nɛ bɔ mandɛm nsé.

Ɛkáti Jɔ̌n
ɛnɛ ɛjwi bɛbay

Jɔ̌n ătò bakak ntá bo abhɛn yi ásɨ̀ŋ́ ɛkáti ɛnɛ

1 Mɛ Jɔ̌n mŭnti bakoŋo Yesu amɔt kɛ̌ nchí siŋ ɛkáti ɛnɛ. Nchí siŋ ntá yɛ, wɔ máyɛsɛ anɛ Mandɛm áyábhé nɛ ntá bɔ̌bhɛ. Nkɔŋ be tɛtɛp, nɛ puyɛ̌ chi mɛ awánti kɛ̌ nkóŋ bhe. Yɛ̌ntikɨ mmu áchák anɛ áriŋɨ tɛtɛp Mandɛm akɔŋ be. 2 Nkɔŋ be mbɔnyunɛ bɛsé sérɨ́ŋ́ tɛtɛp anɛ ăbhák amɛm batɨ ayɛsɛ nɛ abhak nɛ bɛsɛ tɛ ndŭ nɛŋɔkómɨk ɛnɛn nétwɔ̀. 3 Mandɛm Ɛta nɛ Yesu Kristo mántóŋ bɛsé bɛrɨ́ndu, mángó bhɛsé ntínso, nɛ mánchyɛ bhɛsɛ kpák ndu sékòŋo tɛtɛp Mandɛm nɛ ndŭ sébhɔ̀ŋ ɛkɔŋ nɛ batɨ.

Sénkɔ́ŋɔ́ tɛtɛp sénkɔŋ batɨ

4 Mbɔ̌ŋ nyaka bɛyă maŋák ndu bɛtɛmɛri mbɔk bɔ̌bhɛ nɛ bɛghɔ bɛ bɔ́ bákòŋo tɛtɛp Mandɛm nkúbhé mbɔ ɛnyŭ Mandɛm Ɛta ághátí bɛsɛ sénkɨ́. 5 Máyɛsɛ, nchí nɨkmʉɛt bɛ sénkɔŋ batɨ. Ɛnɛ épú ɛbhé ɛkɔ. Méchyè wɔ chi nkúbhé ɛbhé ɛnɛ sérɨ́ŋ́ tɛ mpok sɛbho bɛkoŋo Yesu. 6 Nɛ ɛkɔŋ ɛné tɛtɛp chi bɛkʉ ɛnyɨŋ ɛnɛ Mandɛm ághátí bhɛsɛ sɛnkʉ. Ɛbhé Mandɛm érèm bɛ sénkɔŋ batɨ nkúbhé mbɔ ɛnyŭ băghókó tɛ nɛbhŏnɛt. 7 Nchí rɛm nɔ mbɔnyunɛ bŏ abhɛn bárwɔ̀ batɨ bachi yɛ̌ntikɨ ɛbhak. Bábhíkɨ́ ka bɛ Yesu Kristo atwɔ nyaka fá amik mbɔ nkwă̱ŋwaŋ. Ɛnyŭ mmŭ wu achi mmu amɔt ndŭ mpáy bho abhɛn bárwɔ̀ bho, nɛ achí mŭmpap Kristo. 8 Sɔt yɛka mpok bé bă̱ké kʉ bɛtik ndéndɛm, kɛbhɔŋ nsáy ndŭ bɛtik ɛbhɔ. Sɔt ká mpok ɛnyu ɛnɛ bă̱bhɔ̀ŋ nsáy yɛka nkɛm.

9 Diŋ́ ká bɛ yɛ̌ agha anɛ ápú pɛrɛ koŋo mɛnyɨŋ ɛbhɛn Kristo átóŋɔ́, kɛ ămàka nkaysi achák aré, apú bhat mmʉɛt nɛ Mandɛm. Kɛ mmu anɛ árɔ̀ŋ ambɨ bɛkoŋo mɛnyɨŋ ɛbhɛn Kristo átóŋɔ́, Ɛta ăbhák nɛ yi, Móywi nkwɔ ăbhak nɛ yi. 10 Ɛtɔŋ yɛ bɛ mbák mmu átwɔ̌ ntá yɛka anɛ átɔ̀ŋ mɛnyɨŋ ɛbhɛn bɛpu ndóŋ amɔt nɛ ɛbhɛn Kristo átóŋɔ́, yɛ̌ mmu ywɛka ákɛ́ syɛpti mmŭ wu amɛm ɛkɛt ɛyi. Yɛ̌ chí bɛkaka yi bă̱ké kaka. 11 Nchí rɛm nɔ mbɔnyunɛ yɛ̌ntikɨ mmu anɛ ákàka ɛnyŭ mmŭ wu áchèm mmʉɛt nɛ yí ndŭ bɛbʉ́ ɛbhi.

Bɛyɔŋɔ́ ngwɛnti

12 Mbɔ̌ŋ bɛyă mɛnyɨŋ bɛchak bɛghati bhe, kɛ mbíkɨ́ yaŋ bɛfyɛ bhɔ mɛnkɛm amɛm ɛkáti ɛnɛ. Mbɔ̌ŋ nkaysi bétwɔ bɛghɔ bhe bɛ séndɛm kɛpɨ bɛsí nɛ bɛsi, bé maŋák amɛsɛ anjwi pɔɔt.

13 Bɔ mómayɛka anɛ ngɔré anɛ Mandɛm áyábhé bátò bhe bakak nkwɔ.

Ɛkáti Jɔ̌n
ɛnɛ ɛjwi bɛrat

Jɔ̌n ătɔ̀ bakak ntá mmu anɛ yi ásíŋ́ ɛkáti ɛnɛ

1 Mɛ Jɔ̌n mŭnti bakoŋɔ Yesu kɛ nchí siŋ ɛkáti ɛnɛ. Gáyɔs, nchí sín ntá yɛ, wɔ mmu nkɔ́ŋɔ́ tɛtɛp.

2 Anɛ ɛkɔŋ, nchí nɨkmʉɛt bɛ ɔ́ké me, nɛ bɛ yĕntikɨ ɛnyiŋ ɛmbak sayri nɛ wɔ nkúbhé mbɔ ɛnyŭ nɛpém ɛnɛ mbɔ mmu Mandɛm nɛchi sayri. 3 Mbɔ̌ŋ bɛyă maŋák mpok ngókó ɛnyiŋ ɛnɛ mbɔk bɔ̌mayɛsɛ ndŭ nnyén Yesu bátwɔ́ fá baghati bɛsɛ. Bághátí bhɛsɛ bɛ wɔ ɔchí mmŭ tɛtɛp ndŭ mbi Mandɛm nkúbhé mbɔ ɛnyu, sayri sayri, ókóŋɔ́ tɛtɛp. 4 Yi ékwày bɛchyɛ mɛ maŋák éncha bɛghok bɛ bɔ̌bha bákɔ̀ŋɔ tɛtɛp Mandɛm?

Ɛrɨ bɛkwak bo abhɛn bátɔ̀ŋ Ɛyɔŋ Mandɛm

5 Anɛ ɛkɔŋ, ókʉ̀ bɛtik Mandɛm ɛríŕí ndŭ ókɛ̀m bɔ̌nkwɔ ɛrɨrɨ, sayri sayri, abhɛn bachi mankɔ. 6 Bághátí Nkwɔ Kristo abhɛn fá ěti ɛkɔŋ ɛyɛ nɛ bɛríti mɛnyiŋ ɛbhɛn ókʉ́ ntá yap. Mpok anɛ bɔ bárɔ̀ bɛrɔŋ ambɨ, chyɛ bhɔ nɛkwak ɛnɛn nékwáy ndŭ bɛtik Mandɛm ɛbhɛn bo bákʉ̀. 7 Bákɔ̀ chi bɛkʉ bɛtik Kristo. Ɛti yɔ bápú sɔt yĕ nɛkwak ntá bo abhɛn bábhíkí rɨŋɨ Mandɛm. 8 Bɛsé babhɔŋ sébhɔŋ yɛ bɛchyɛ mɛnyŭ bo bhɔ nɛkwak bɛ sémbák batɨ bakŭ bɛtik nɛ bhɔ ndu bɛghati bho tɛtɛp Mandɛm.

Diyotrifis nɛ Dɛmétriyɔs

9 Nsĭŋ barɔ́ŋ ɛkáti ntá nkwɔ Kristo abhɛn awu, kɛ Diyotrifis mmu ákɔ́ŋ bɛbhak mŭnti, abhíkí fyé ntí ndŭ ɛnyiŋ ɛnɛ mérɛ̀m. 10 Mpok ntwɔ́ awu chɔŋ mbʉrɛ ndak anɛ nɛ ɛnyŭ yi áchɔ̀ŋti nnyén ɛna bɛsí bɔ̌nkwɔ. Ɛbhíkí émay nɔ. Yímbɔŋ apú ka bɛsyɛpti batĭ bɔ̌nkwɔ nɛ ăkàŋ tɛ bo abhɛn báyàŋ bɛkʉ nɔ, nɛ abók bhɔ bɛ mándɔ Nkwɔ Kristo.

11 Anɛ ɛkɔŋ, ókɛ́ ŋɔkɔ ɛbéptí ɛpiŋ. Ŋɔkó chí ɛnyiŋ ɛnɛ érí. Mmŭ anɛ ákʉ̀ bɛrɨ chi mmu Mandɛm, kɛ mmu anɛ ákʉ̀ bɛbʉ́ ábhíkíre ghɔ Mandɛm. 12 Yĕntikɨ mmu ndŭ ɛká Mandɛm ărèm ɛrɨrɨ ěti Dɛmétriyɔs. Yĕ chi nɛpém ɛni nétɔ̀ŋ bɛ akɔŋ tɛtɛp Mandɛm nɛ achi ɛrítí mmu. Bărɨŋɨ bɛ ɛnyiŋ ɛnɛ mérèm ɛchi tɛtɛp.

Bɛyɔŋɔ́ ngwɛnti

13 Mbɔ̌ŋ bɛyă mɛnyiŋ bégháti bhe, kɛ mbíkí yaŋ bɛsiŋ bɔ mɛnkɛm amɛm ɛkáti ɛnɛ. 14 Nnókó bɛ nchí twɔ chɔŋ bɛghɔ bhe mandú mpok. Mpok yɔ, chɔŋ séndɛm kɛpɨ bɛsí nɛ bɛsi.

15 Kpák Mandɛm ámbak nɛ bhe. Mamʉrɛ bhɛ mankɛm ndŭ nkwɔ Mandɛm abhɛn fá bátɔ̀ wɔ bakak. Kaká yĕntikɨ mmʉɛrɛ wa anɛ achi ndŭ nkwɔ Mandɛm abhɛn awu.

Ɛkáti Jud

1 Mɛ Júd kɛ nchí siŋ ɛkáti ɛnɛ. Nchí mŭbɛtok Yesu Kristo nɛ nchí manɔ Jems.

Nchí siŋ ntá yɛka bo abhɛn Mandɛm mmu achi Ɛtayɛsɛ abhíŋí. Yí akɔŋ be nɛ ákú bɛ Yesu ámbák Mbabhɛri ywɛka. 2 Mandɛm ángó bhe ntínso, ánchyɛ bhe kpák nɛ ɛkɔŋ ɛyi tontó tontó.

Batɔŋɔ́ nse

3 Abhɛn ɛkɔŋ, ndu nchí yáŋ tontó bɛsiŋ be ěti nɛpɛmɛ anɛ Mandɛm ápémé bhɛsɛ mankɛm, ngó bɛ mbɔŋ bɛsiŋ ngáti bhe bɛ mănkém tɛtɛp anɛ Mbok Ndíndí bɛ ambak mbɔ ɛnyŭ báchyé yɔ ntá bo Mandɛm ndɔŋ amɔt ndak ámáy. 4 Nchí rɛm nɔ mbɔnyunɛ mbɔk bo abhɛn bábhíkí riŋi Mandɛm mánónɛ bachwe ndŭ nkwɔ yɛka. Bɔ mánù bɛyibhiri Ɛyɔŋ Mandɛm ěti bɛrĭndu ɛbhi nɛ bhɛsɛ. Bákù nɔ ndu bárèm bɛ Mandɛm áchyé bhɛsɛ ngăngaŋ bɛ sɛnchwe ndŭ barak ɛpúsí. Bábyàk Yesu Kristo ɛné yi kɛ achi Ɛta ntá yɛsɛ nɛ yi aywĭnti kɛ ábhóŋɔ́ bhɛsɛ. Măna ŋ basiŋ nyaka tɛntɛp bɛ chɔŋ Mandɛm antɛmsi mɛnyŭ bŏbhɔ.

5 Yĕndu bákú bărĭŋi mɛnyiŋ ɛbhɛn mɛnkɛm ndɔŋ amɔt, nchí yáŋ bɛtik be bɛ Ɛta Mandɛm aféré nyaka bo Israɛl ámó bo Ijip kɛ bágháká nókó ambi, anaŋa abhɛn babhiki noko. 6 Băké ghɔkɔntik bɛ bɔángɛl abhɛn babhiki ka bɛbhak ndŭ bɛchɔkɔ ɛbhɛn Mandɛm afyé bhɔ, asɔt nyaka bhɔ abhúré amɛm nɛpi ɛnɛn négiri pyɔɔ nɛ ngɛm bɛkak, nɛ ɛnyu ɛyɔ kɛ bábhak mpoknkɛm. Aré, mánòŋ tɛ nywɔp nɛgho ɛnɛn Mandɛm átàŋ bho. 7 Băké ghɔkɔntik nkwɔ ɛtɔk Sódom nɛ ɛné Gomóra nɛ bɛtɔk béchák ɛbhɛn békókósí nyaka nɛ bhɔ. Bo bɛtɔk ɛbhɔ báchyé nyaka mmɯɛt ndŭ barak ɛpúsí nɛ bɛpɔ̌ baraká kɛbhúré áchák anɛ bakwăŋwaŋ babhiki bhɔŋ bɛkɯ. Bó nkwɔ bachi ndŭ ɛsɔŋɔri amɛm ngó anɛ apu nɛmɛ, nɛ ɛyɔ chí ɛriŋ ntá bo abhɛn bábhíkí noko Mandɛm. 8 Yĕ nɔ, ɛchi ɛnyŭ yɔ nɛ bŏbhɛn nkwɔ. Bághɔ̀ kɛnó amík antifú ɛkɛn kékù bɔ mámbyak bɛtaŋ ɛbhɛn Mandɛm ábhóŋɔ́ amfáy yap. Bɛkoŋo kɛnó ɛkɔ bárèm bɛbéptí mɛnyiŋ ěti bɛfóŋɔ́ ɛbhɛn bébhóŋɔ́ bɛtaŋ amfay bho, mánkɯ nɔkɔ bɛpɔ̌ barak ɛpúsí. 9 Kɛ yĕ chi mpok Máikɛl mŭnti bɔángɛl ákèm nyaka ɛpúítí nɛ Satan ěti mmu wap anɛ ábhóŋɔ́ bɛsɔt ɛrɛnɛ Moses, abhíkí sɔt bɛtaŋ ndŭ mmɯɛt yi bé ándɛm ɛbéptí ɛnyiŋ ntá Satan. Arɛm nyaka chi bɛ, “Mandɛm Acha ánji wɔ!” 10 Kɛ bŏbhɛn bárèm bɛbéptí mɛnyiŋ ěti yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ bɔ bábhíkí jwimɛm. Báchí mbɔ nyăbhi ɛné ébhíkí bhóŋ kɛboŋ, nɛ yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ ékó yó anti, ékɯ kɯ. Nɛ mɛnyiŋ ɛbhɔ kɛ béwày bhɔ. 11 Chɔŋ émbɛp ntá yap éncha! Bákòŋo chi bayarékak Ken. Bákù nkwɔ bɛbéptí mɛnyiŋ ndŭ bɛbhɔŋ nsáy mbɔ Bálam ákù nyaka. Bágù mbɔnyunɛ bátàŋntí nɛ Mandɛm mbɔ ɛnyŭ Kóra akɯ nyaka, agú. 12 Mpok báchèm mɛnyiɛ nɛnyié-ɛkɔŋ nɛ bati, bábhak mbɔ bakwap amɛn áchɔŋti nɛnyíé. Bátwɔ̀ mánchɔkɔ mɛnyiɛ nɛ mɛnyu, mánkaysi nɔkɔ chi ndiɛrɛ mmɯɛt ɛyap. Bábhíkí bhɔŋ ntiánwóp. Báchí mbɔ bɛkpɔkó nɛbhaŋ ɛnɛn mbúép ápòkɔ amfay kɛ yĕ manyiɛp kɛfú arɛ ánkwén. Báchí mbɔ mɛnɔk ɛbhɛn bépú nyu kɛpɛm yĕ chi ndŭ mpok anɛ mɛnɔk mɛnyu kɛpɛm. Báchí mbɔ mɛnɔk ɛbhɛn bághémé nɛ bakaŋ nɛ bégú ndak ámay. 13 Bɔ báchi mbɔ bɛtaŋtí mpérényɛn amɛm manyu ngo ɛné égbògho émbay nɔkɔ gboo, gboo. Mɛnyiŋ ntianywɔp ɛbhɛn bɔ bákù bɛchi mbɔ ɛfɛn ɛné mpérényɛn égbogho embay nɔkɔ angɔkɔnyén. Báchí mbɔ mambĕ mfay anɛ ábóŋɔboŋ. Mandɛm abhúré ɛbhak ntá yap, ɛbhak ɛné égiri pyɔɔ. Aré kɛ bábhóŋɔ́ bébhak ngwɛnti ti. 14 Ɛnɔk mmu achi nyaka ndŭ mkpák bachĭmbi bhɛsɛ tándrámɔt bɛbho amɯɛt Adam anáŋ arɛm nyaka tɛmbi ěti bŏbhɛn bɛ, “Acha átwɔ nɛ ngémtáy bɔángɛl Mandɛm. 15 Átwɔ̀ bɛkpɔt manyé bo mmik nkɛm, antɛmsi abhén bápú kɯ mɛnyiŋ mbɔ bo Mandɛm ěti bɛpɛpti mɛnyiŋ ɛbhɛn bɔ bárèm ɛbúbɯ ěti yi.” 16 Bŏbhɛn chi bo ɛnywĭntí nɛ bákɔŋ bɛji bati. Bákòŋo chí bɛbéptí mɛnyiŋ ɛbhɛn béfù bɔ anti. Báchí bŏ mpányu nɛ básɔt sérwɔrényu bɛsɔt nɔkɔ mɛnyiŋ ntá bho.

Dók ká ambi bɛkoŋo tɛtɛp Mandɛm

17 Abhɛn ɛkɔŋ, kɛ mbák chi bhe, băkɛ ghɔkɔntik mɛnyiŋ ɛbhɛn bŏnto Yesu Kristo Acha ywɛsɛ báréme tɛntɛp bɛ bébhɔŋ béfákári. 18 Bárèm nyaka ntá yɛka bɛ, “Ndŭ manywɔbhé ngwɛnti mmik, chɔŋ bŏ kɛyókó mámfú mánjɔkɔ nɔkɔ bhe. Ndŭ nɛpém ɛnap, bó bákòŋo chí bɛbépti mɛnyiŋ ɛbhɛn mmɯɛt ɛyap étò bɔ mánkɯ.” 19 Bó kɛ bátwɔ̀ nɛ ákóré nɛnti ɛnɛka. Mɛnyiŋí mmik kɛ bébhóŋɔ́ bɛtaŋ ndŭ nɛpém ɛnap, puyĕ chi Ɛfóŋó Mandɛm. 20 Abhɛn ɛkɔŋ, kɛ mbák chi bhe, băbhɔŋ bɛkɯ yĕntiki ɛnyiŋ ndu bɛkwak bati, bɛ măngó ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn mănókó, ɛbhén béfú ntá mbɔŋ Mandɛm. Mpok mănikmɯɛt dŏ ká Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ ankwak bhe. 21 Dók ká ambi bɛbhɯɛrɛ nɛpém ɛnɛka ɛnyu ɛné étòŋ bɛ Mandɛm akɔŋ bhe, măndɔk ambi mɛnɔŋ bé Acha ywɛsɛ Yesu Kristo ánchyé bhe nɛpém ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti ěti ntínso ɛni.

22 Ghó ká ntínso nɛ bo abhɛn bachi ɛkak émɔt nɛfi, ɛkak émɔt anywóp. 23 Syɛ ka abhénéfú fɛré ndŭ ngó Satan, mămpɛmɛ bhɔ. Ghó ká bachak ntínso, kɛ mănsɔ́t mpok bɛ bɔ báké charɛ bhe nɛ bɛbú bhap. Pap ka yĕ chi ndɛn ɛyap ɛné mánó nɛ bɛpɔ̌ mɛnyiŋ ɛbhɛn máŋwaka, mánkɯ nɔkɔ.

Bakak ámbák nɛ Mandɛm

24 Sénchíɛ yɛ bakak ntá Mandɛm. Yi
ăkway bɛkɛm be bɛ băké kwén ansɛm. Chɔŋ
yi ankʉ băkɛ nyɔ́p mmʉɛt, antwɔ́ nɛ bhe bɛsí
bhi. Aré, băghɔ́ kɛnókó ɛki, mămbak maŋák
mpoknkɛm. 25 Sémbɨ́tí Mandɛm. Yi aywɨnti
kɛ áchí Acha. Yi kɛ áfʉ́éré ntá Yesu Kristo
bépémé bɛsɛ. Yi kɛ ábhɔ́ŋɔ́ kɛnókó, nɛ kɛném,
nɛ bɛtaŋ, nɛ kɛfɔ kɛnkɛm, mpoknkɛm anɛ
áfʉ́éré ansɛm, nɛ néné, ngwɛnti ti. Amen.

Ɛkáti kɛnɔ́ Jɔ̌n

Mɛnyiŋ ɛbhén bɛchi amɛm ɛkáti-nɛ

1 Ɛkáti ɛnɛ érèm ěti mɛnyiŋ ɛbhén bɛbhɔŋɔ bɛfakari mandú mpok. Mandɛm achyé nyaka Yesu Kristo mɛnyiŋ ɛbhɔ bɛ yi antɔŋ bɔ ntá bɔ̌bɛtɔk abhi. Yesu ató yɛ ángɛl akʉ mmɔ̌bɛtok aywi Jɔ̌n ariŋi bhɔ. 2 Jɔ̌n até ntísiɛ ndŭ Ɛyɔŋ Mandɛm, nɛ ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn Yesu Kristo áku yi ariŋi. Asíŋ yɛ̌ntiki ɛnyiŋ ɛnɛ yi ághó. 3 Ɛri ɛcha ntá mmʉ́-nɛ ápày nɛ ɛyɔŋ amfay bɛyɔŋ ɛbhén-nɛ bérèm ěti mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛbhɔŋɔ bɛfakari. Ɛri ɛcha ntá bo abhɛn bátà batú bɛghok ndŭ bápày ɛkáti ɛnɛ nɛ mámbʉrɛ mɛnyiŋ abhɛn básíŋí amɛm ɛkáti ɛnɛ mbɔnyunɛ mpok anɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛbhɔŋɔ bɛfakari arɔp chi kɛkwɔt.

Jɔ̌n ătó bakak ntá bɛka bɔ̌nkwɔ́ Yesu tándrámɔt

4 Mmɛ Jɔ̌n nchí siŋ ɛkáti ɛnɛ ntá bɛka bɔ̌nkwɔ tándrámɔt abhɛn báchí atú Esia. Mandɛm mmu achi néné, abhak tɛ̌ nyaka, nɛ ătwɔ̀ ántóŋ be bɛrǐndu, anchyɛ bhe kpák. Bɛfóŋó tándrámɔt ɛbhɛn bɛchi bɛsí ɛnɔkó kɛfɔ Mandɛm méntóŋ nkwɔ bhe bɛrǐndu, ménchyɛ be kpák. 5 Nɛ Yesu Kristo mmu achi ntísiɛ Mandɛm anɛ tɛtɛp ántóŋ be bɛrǐndu, anchyɛ bhe kpák. Yi chí mmŭ mbi anɛ áfú ndŭ nɛwú, nɛ Mfɔ bafɔ̀ mmik. Akɔŋ bhɛsé nɛ aférɛ́ bhɛsɛ ndŭ bɛbʉ́ nɛ manoŋ ami. 6 Akʉ bɛsɛ sémbák bɔ̌bhi abhɛn yi achi Mfɔ wap. Akʉ bé sémbák bachiăkap ntá Ɛtayi Mandɛm. Kɛném nɛ kɛfɔ chí ɛki mpoknkɛm. Amen. * 7 Ghok ka, yi ătwɔ̀ amɛm nɛbháŋ, nɛ chɔŋ yɛ̌ntiki mmu angɔ yi nɛ amík. Nɛ yɛ̌ntiki mmu anɛ áyémé yi nɛ nɛkɔŋ ăghɔ̀ chɔŋ yi nkwɔ. Manɛrékɛré bho ankɛm fá amik bádĭ chɔŋ kɛbhɔ ěti yi. Ɛbhɔŋ bɛfakari ɛnyu ɛyɔ. Amen. 8 Acha Mandɛm Bɛtaŋ Mɛnkɛm ărèm bɛ, “Mɛ kɛ Nchi kʉ yɛ̌ntiki ɛnyiŋ émbo bɛbhak nɛ Mɛ kɛ nchi kʉ yɛ̌ntiki ɛnyiŋ ɛntwɔ ndŭ Ngwɛnti.” † Yi achí nénɛ, achí tɛ̌ mpok mmik ábhíkí re bho, nɛ ătwɔ̀ chóŋ.

Jɔ̌n aghɔ́ Yesu Kristo nɛ amík

9 Mmɛ Jɔ̌n mɔmáyɛka, mɛ mmŭ amɔt ndŭ nkwɔ bakoŋo Yesu kɛ̌ nchí siŋ ɛkáti ɛnɛ. Nchí nsoŋ amɔt nɛ be ndŭ bɛsɔŋɔri ɛbhɛn séghɔ̀, nɛ ndu Yesu achi Mfɔ ywɛsɛ nɛ ndŭ sɛchi kpirí ndŭ ɛkébhénti ɛyɛsɛ. Nchí mŭkɛnɔŋ amɛm ɛtɔk nɛntinyén ɛné bábhìŋi bɛ Pátmɔs ndu nchi ghati bo Ɛyɔŋ Mandɛm nɛ nte ntísiɛ ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn Yesu áku bo báriŋi. 10 Ndŭ nywɔbhé nɛywɛ̆mʉɛt nɛmɔt, ɛné Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ achi nɛ mɛ, ngók ɛyɔŋ ɛtaŋataŋ ndŭ éfú mɛ ansɛm. Ɛbhák mbɔ ɛyɔŋɔ́ mmba. 11 Ɛre rɛm bɛ, “Sɔt ɛkáti siŋ yɛ̌ntiki ɛnyiŋ ɛnɛ óghɔ̀, ónto yɔ ntá bakwɔ́ bo Yesu tándrámɔt awu ɛtɔk Ɛfɛsɔs, nɛ ɛtɔk Smína, nɛ ɛtɔk Pégamɔm, nɛ ɛtɔk Tiatíra, nɛ ɛtɔk Sádis, nɛ ɛtɔk Filadélfia, nɛ ɛtɔk Laodísia.”

12 Njibhiri yɛ mmʉɛt ndu bégho mmu anɛ ɛyɔŋ ɛyi étwɔ̀ ntá ya. Ngɔ́ mɛnyiŋ pú tándrámɔt ɛbhɛn bépɔ̀kɔ bɛróŋɔ́ mk-pak. 13 Nɛ néntí mɛnyiŋ ɛrɔŋɔ bhɔ, ngɔ́ mmŭfú. Abhak mbɔ Mmu anɛ áfú ntá Mandɛm. Abhóŋ *éwɛt amʉɛt ɛnɛ éghaka yi tɛ ndŭ mɛmĭ-bɛkak. Agwɔ́t mgbat nkʉɛt anɛ bághókó nɛ pú ambeápak. 14 Ɛmɛnénti yi ɛbhak pépĕpép mbɔ ɛtɔkɔfiɔŋ. Ntí ywi ábhák ɛnyumɔt. Amík ayi ábhák mbɔ ngó anɛ ádù. 15 Bɛkak ɛbhi bɛbhak mbɔ *bróns anɛ básóŋó nɛ ɛtaŋtí ngó ndu béférɛ ménýíŋí ménkɛm aré. Ɛyɔŋ ɛyi ébhak mbɔ ɛwaré tutunyén. 16 Akém mambe tándrámɔt nɛ awónɛm aywi. Akparɛnja nsɛm épáy anɛ áchap are fú yi anyu, nɛ bɛsí bhi bɛre ghɔɔ mbɔ mmok anɛ ngósí.

17 Mpok ngó yi, nkwén bɛkak ɛbhi nkáy mbɔ ngú. Kɛ yi anyaŋa awónɛm aywi mɛ amʉɛt arɛm bɛ, “Ɔ́ké chay, Mmɛ kɛ̌ nchí Ambi nɛ Ansɛm.” ‡ 18 Mmɛ kɛ̌ nchí mmu anɛ achi nɛpém. Ngŭ nyaka, kɛ ghó, nchí nɛpém mpoknkɛm. Nɛ mbɔ̌ŋ bɛtaŋ ndu bɛkʉ bawú mambak nɛpém, nɛ mbɔ̌ŋ ɛfiŋí ndu ménénɛ ɛtɔkó bawú. 19 Síŋ yɛ yɛ̌ntiki ɛnyiŋ ɛnɛ óghó, ɛbhén béchí, nɛ ɛbhɛn bébhóŋó béfákari ansɛm mpok. 20 Mbák chi ɛnyiŋ bhésé bhésé ɛnɛ ɛyiŋi mambe tándrámɔt anɛ óghó ndŭ awónɛm awa nɛ mɛnyiŋ gol tándrámɔt ɛbhɛn bépɔ̀kɔ bɛróŋó, diŋí bé mambe tándrámɔt chí bɔángɛl tándrámɔt abhɛn bábhàbhɛri bɛka bɔ̌nkwɔ tándrámɔt. Nɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn bépɔ̀kɔ bɛróŋó tándrámɔt chí bɛká bɔ̌nkwɔ tándrámɔt bhɔ.

2

Ɛkáti ɛné Yesu átó ntá ɛka bɔ̌nkwɔ ɛnɛ ɛtɔk Ɛfɛsɔs

1 Yesu aghati Jɔ̌n bɛ, “Síŋ ɛkáti-nɛ tó ntá ángɛl anɛ ábhàbhɛri bɔ̌nkwɔ abhɛn ɛtɔk Ɛfɛsɔs. Síŋ, kʉ bó mándíŋí bé bɛyɔŋ ɛbhɛn béfú ntá mmu anɛ ákémé mambe tándrámɔt ndŭ awónɛm aywi, nɛ ăkɔ̀ néntí mɛnyiŋ pú tándrámɔt ɛbhén bépɔ̀kɔ bɛrɔŋɔ.”

2 Yesu arɔk ambi bérém bɛ, “Ndíŋí bɛtik ɛbhɛka, ndíŋí nsóŋtí anɛ mánèp ndu bɛtik, nɛ ndíŋí ndŭ bătɛ́ kpirí ndu ɛkébhénti. Ndíŋí bɛ bắpú chyɛ mbi ntá bɔ̌ babʉ́abʉ. Kɛ mămɔ bo abhɛn bárèm bɛ bachi bɔ̌nto ɛné bápú,

* **1:6** Amen ndu Kényaŋ chi “Ɛmbák nɔ”. † **1:8** Ndŭ ɛyɔŋ Grik chi Alfa nɛ Ɔmɛga. Alfa chi ɛnyiŋí mbi ndŭ basiŋí Grik. Ɔmɛga kɛ achoko nnɛt ndŭ basiŋí Grik. Ghɔ nkwɔ 21.6 nɛ 22.13. ‡ **1:17** Mɛ kɛ Nchí “Ambi nɛ Ansɛm”: Ɛchi ɛnyiŋ émɔt nɛ “Alfa nɛ Ɔmɛga”.

nɛ bǎghɔ bɛ bápú bǒ tɛtɛp. 3 Ndíŋ́ bɛ bǎtè kpirí nɛ ɛkébhéntɨ nɛ bǎkà bɛsɔŋɔri ɛbhɛn bǎghɔ̀ ɛ̌ti ya kɛpɔp bɛkʉ nɔ. 4 Kɛ ɛnyiŋ émɔt ɛchi nɛ bhe ɛné mbíkɨ́ kɔŋ. Ɛkɔŋ ɛné mbɨ ɛné bǎbhɔŋɔ nyaka nɛ mɛ ɛpɛt ɛpu. 5 Tik yɛ ka ɛnyiŋ ɛnɛ ékʉ́ bǎkwénɛ́ ansɛm, mǎntík nsɛm ndǔ bɛbʉ́ ɛbhɛka mǎmpɛt mǎnkʉ nɔkɔ bɛrítí bɛtik ɛbhɛn bǎkù nyaka. Mbák épú nɔ, chɔŋ ntwɔ ntá yɛka mfɛ́ré ɛnyiŋ ɛyɛka ɛnɛ épɔ̀kɔ bɛrɔŋɔ ndǔ nɛbhʉɛt anɛ yɔ ɛchi. 6 Kɛ nchí kaka bhe ndǔ ɛnyiŋ émɔt. Bǎpap mɛnyiŋ ɛbhɛn bakoŋɔ́ Níkolas bákù nkúbhé mbɔnyu mpábhé bhɔ.

7 “Mmǔ anɛ ábhɔ́ŋɔ́ batú ángók ɛnyiŋ ɛnɛ Ɛfóŋɔ́ Mandɛm árɛ̀m ntá bɛka bo Kristo. Yɛ̌ntikɨ mmu anɛ ánú ásɔ́ré awɔ́nɛm, nchí chyɛ yi mbi bɛ anyiɛ kɛpɛm ɛkén ɛnɔk ɛnɛ échyɛ̀ nɛpém. Yɔ́ ɛchí amɛm *nɛbhʉɛt manják Mandɛm.”

Ɛkáti ɛnɛ Yesu atɔ́ ntá bǒnkwɔ abhɛn ɛtɔk Smáyna

8 Yesu arɔk ambɨ bégháti Jɔ̌n bɛ, “Síŋ ɛkáti ɛnɛ to ntá ángɛl anɛ ábhàbhɛri bǒnkwɔ abhɛn ɛtɔk Smína. Síŋ kʉ bɔ́ mándíŋ́ bé bɛyɔŋ ɛbhɛn béfú ntá Mmǔ anɛ achi nɛbhǒnɛt nɛ ngwɛnti, yí mmú ágú nyaka kɛ apɛtnsɛm ndǔ nɛpém.” 9 Yesu arɔk ambɨ bɛrɛm bɛ, “Ndíŋ́ bɛsɔŋɔri nɛ kɛchɛp ɛkɛka. Kɛ ndǔ baraká Mandɛm bǎbhɔŋ bɛyǎ mɛnyiŋ. Ndíŋ́ bɛbéptí mɛnyiŋ ɛbhɛn bǒ bárɛ̀m ɛ̌ti yɛka. Bɔ́bhɔ chí bo abhɛn bárɛ̀m bɛ báchi bo Israɛl ɛnɛ bápú. Báchí chi nkwɔ Satan. 10 Bǎké cháy bɛsɔŋɔri ɛbhɛn bétwɔ̀ be ambɨ. Ghok ka, mfɔ bɛfóŋɔ́ bɛbʉ́bɛbʉ ǎkʉ chɔŋ mámfyɛ mbɔk ayɛka ɛkɛrékɛnɔŋ ndu mɛmɔ bhe. Nɛ chɔŋ mǎmbɔŋ ɛsɔŋɔri ndǔ manywɔp byó. Kɛ bóŋ ka nɛka tɛ ndǔ nɛwú. Nɛ chɔŋ mǎmbɔŋ nɛpém ɛnɛn nɛbhɨkɨ bhɔŋ ngwɛnti mbɔ nta kɛnókó mbɔnyunɛ mǎnu bǎsɔt awɔ́nɛm.

11 “Mmu anɛ ábhɔ́ŋɔ́ batú, ángók ɛnyiŋ ɛnɛ Ɛfóŋɔ́ Mandɛm árɛ̀m ntá bɛka bǒnkwɔ. Mmu anɛ ánú ásɔ́ré awɔ́nɛm, nɛwú ɛnɛn nɛjwi apay népú tɔk yi.”

Ɛkáti ɛnɛ Yesu atɔ́ ntá bǒnkwɔ abhɛn ɛtɔk Pɛgamum

12 Yesu arɔk ambɨ bégháti Jɔ̌n bɛ, “Síŋ ɛkáti ɛnɛ tó ntá ángɛl anɛ ábhàbhɛri bǒnkwɔ abhɛn ɛtɔk Pégamɔm. Síŋ kʉ bɔ́ mándíŋ́ bé bɛyɔŋ ɛbhɛn béfù ntá mmu anɛ ábhɔ́ŋɔ́ akparɛnja nsɛm ɛpay anɛ ácháp.” 13 Yesu arɔk ambɨ bɛrɛm bɛ, “Ndíŋ́ nɛbhʉɛt anɛ bǎchí arɛ. Chí nɛbhʉɛt anɛ ɛnɔkɔ́ kɛfɔ Satan ɛchi! Bǎte kpirí nɛ mɛ nɛ bǎbhíkɨ́ bhɔt bɛsikɨ nti nɛ mɛ yɛ̌ chí ndǔ mpok anɛ báwày Antipas mmu achi nyaka ntísiɛ wa anɛ ághàti nyaka bǒ tɛtɛp Mandɛm nɛ ntɨ nɛmɔt. Báwáy yi nɛntɨ ɛnɛka ndǔ nɛbhʉɛt anɛ Satan áchɔ̀kɔ. 14 Kɛ mpǎy mɛnyiŋ bɛchi nɛ bhe ɛbhén mbíkɨ́ kɔŋ. Mbɔk yɛka bákòŋɔ mɛnyiŋ ɛbhɛn Bálam átɔ́ŋɔ́. Bálam ǎtɔ̀ŋ nyaka Bálak ɛnyʉ́ yí akway bɛkʉ bo Israɛl mánkwɛ́n ndǔ bɛbʉ́, nɛ bɛ mányíɛ́ nɛnyíɛ́ ɛnɛn bayɛrɛ bachyɛ mbɔ akap ntá bɔmandɛm nsé, nɛ mánkʉ nɔkɔ barak épusi. 15 Ɛnyumɔt kɛ échí bé mbɔk yɛka nkwɔ bǎte kpirí ndǔ mɛnyiŋ ɛbhɛn bakoŋɔ Nikolas bátòŋ, * bɛkʉ bɔ mankwɛn ndǔ nkúbhé bɛbʉ́ ɛbhɛn. 16 Ndu ɛchi nɔ, tík ká nsɛm ndǔ bɛbʉ́ ɛbhɛka. Mbák épú nó, chɔŋ ntwɔ ntá yɛka mandú mpok, nsɔt akparɛnja nsɛm ɛpay wu nɔ áfù mɛ anyu nɛ ǎcháp, nnu nɛ bhɔ. 17 Mmǔ anɛ ábhɔ́ŋɔ́ batú ángók ɛnyiŋ ɛnɛ Ɛfóŋɔ́ Mandɛm árɛ̀m ntá bɛka bǒnkwɔ. Mmǔ anɛ ánú asɔt awɔ́nɛm, chɔŋ nchyé yi nɛnyíé ɛnɛn bábhɨ̀ŋɨ bɛ mána, ɛnɛn bábhésé amfay. Nɛ chɔŋ nchyé yí ntay nkwɔ ɛnɛn nɛchi pépép, ɛnén básíŋ́ nnyén nɛkɔ aré. Yɛ̌ mmu abhíkɨ́ rɨŋɨ nnyén nɛkɔ ɛnɔ, ɛbhɨkɨ fʉɛt chi mmu anɛ báchyɛ̀ yi nɔ.”

Ɛkáti ɛnɛ Yesu átɔ́ ntá bǒnkwɔ abhɛn ɛtɔk Tiatíra

18 Yesu arɔk ambɨ bɛghati Jɔ̌n bɛ, “Síŋ ɛkáti ɛnɛ ntá ángɛl anɛ ábhàbhɛri bǒnkwɔ abhɛn ɛtɔk Tiatíra. Síŋ kʉ bɔ́ mándíŋ́ bé bɛyɔŋ ɛbhɛn chi bɛyɔŋɔ́ Mmɔ Mandɛm mmǔ amík ayi ápè chuuu mbɔ nérí-ngó, bɛkak ɛbhi méngɔɔ nɔkɔ ŋwaŋwǎŋwaŋ mbɔ bróns anɛ básɔ́ŋɔ́ nɛ ɛtaŋtí ngó báférɛ́ ménɨ́ŋɨ́ aré.

19 “Ndíŋ́ bɛtik ɛbhɛka, ndiŋɨ ɛkɔŋ ɛyɛka nɛ ɛnyʉ̌ bǎsíkɨ́ nti nɛ mɛ. Ndíŋ́ ɛnyʉ́ bǎkwàk batɨ nɛ ndǔ bǎté nɛ ɛkébhénti. Nɛ ndíŋ́ bé bɛtik ɛbhén bǎkù nénɛ bécháɛbhén mbɨ. 20 Kɛ ɛnyiŋ ɛchi nɛ bhe ɛné mbíkɨ́ kɔŋ. Bě bǎrɔ̀ ngɔré anɛ bábhɨ̀ŋɨ bɛ Jésɛbɛl ambak nɛntɨ ɛnɛká. Yí ábhíŋ́ mmʉɛt ɛyi bɛ ndɛmɛkɛpǐntɨ nɛ ǎtɔ̀ŋ andwɔ nɔkɔ bǒ bɛtok abha bɛ mánkʉ nɔkɔ barak épusi nɛ bɛ mányiɛ nɔkɔ nɛnyíɛ́ ɛnén báyérɛ́ báchyɛ mbɔ akap ntá mandɛm nsé. 21 Nchyɛ́ yí mpok bɛ ántíknsɛm ndǔ bɛbʉ́ ɛbhi, kɛ abhíkɨ́ ka bɛtiknsɛm ndǔ barak ɛpúsí yi. 22 Ghók ká, chɔŋ ntɛmsi yí nɛ nɛme, nɛ mbák bo abhɛn bákwɛ̀n bɛrwɔp nɛ yi bábhíkɨ́ tiknsɛm ndǔ bɛbéptí barak ayi, chɔŋ nkʉ bɔ́ mámbɔŋ bɛyǎ ɛsɔŋɔri. 23 Chɔŋ nsɔt nɛwú nsak bo abhɛn bákòŋɔ mɛnyiŋ ɛbhɛn yi átɔ̀ŋ. Nɛ chɔŋ bɛká bǒnkwɔ mankɛm mándiŋɨ bé Mmɛ kɛ̌ nchí chak nkaysi bo nɛ batɨ yap, nɛ chɔŋ ŋ́kap yɛ̌ntikɨ mmu ayɛka békóŋɔ́ ɛbhi bɛtik. 24 Kɛ mbák chí be nkwɔ achak amɛm ɛtɔk Tiatíra abhɛn bábhíkɨ́ te kákáti ndǔ mɛnyiŋ ɛbhén Jésɛbɛl átɔ̀ŋ, be bho bábhíkɨ́ ghɔk mɛnyiŋ ɛbhɛn mbɔk bǒ bábhɨ̀ŋɨ bɛ barak Satan anɛ áré

* **2:15** Ɛchi mbɔ bɛ nkwɔ́ Nikolaus bátɔ̀ŋ nyaka nkúbhé mɛnyʉ̌ mɛnyiŋ ɛbhɛn Bálam átɔ́ŋɔ́.

bhɛsɛ, nchí ghati bhe bɛ, mpú chyɛ be yɛ̌ ntu áchák. 25 Ndiɛrɛ ɛnyiŋ émɔt kɛ nchí ghati bhe. Tɛ̌ ká kpirí ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn mănókó kpátɛ mɛ̌mpɛtnsɛm. 26 Mmŭ anɛ ánú ásóré awónɛm, nɛ árɔ̀ŋ ambɨ bɛkʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn ndɛmɛ tɛ ndu ngwɛnti, chɔŋ nchyé yi bɛtaŋ amfay bɔ̌ bɛtɔkɔ́ mmɨk, 27 nkubhɛ mbɔ ɛnyu Ɛtaya áchyé mɛ bɛtaŋ amfă̌y yap, chɔŋ yí ankém kɛfɔ amfay yap nɛ ɛnɔkɔ́ kɛfɔ ɛnɛ baghoko nɛ ɛse awɔ. Anchɔkɔti bhɔ mbɔ ɛnyu bádɛ̀p ɛtɛ̌ ntɔp amɨk énchɔkɔti. 28 Chɔŋ nchyé yi nɛmbe ɛnɛn nɛyĭnywɔp ndu bɛtɔŋ bɛ anu asɔt awónɛm. 29 Mmu anɛ ábhóŋɔ́ batú ángók ɛnyiŋ ɛné Ɛfóŋɔ́ Mandɛm ághàti bɛka bŏnkwɔ́.”

3

Ɛkáti ɛnɛ Yesu atɔ́ ntá ɛka bɔnkwɔ abhɛn ɛtɔk Sádis

1 Yesu arɔk ambɨ bɛghati Jɔn bɛ, “Síŋ ɛkáti ɛnɛ tó ntá ángɛl anɛ ábhàbhɛri bɔnkwɔ abhɛn ɛtɔk Sádis. Síŋ kʉ bɔ mandiŋɨ bɛ bɛyɔŋɔ ɛbhɛn béfú ntá mmu anɛ ábhóŋɔ́ bɛfóŋɔ́ Mandɛm tándrámɔt nɛ mambe tándrámɔt. ‘Ndíŋɨ́ bɛtik ɛbhɛka. Bă̌bhɔŋ ɛrítí nnyén bɛsí bho bɛ bă̌chí nɛpém, ɛné bă̌chi bawú. 2 Ŋɛmé ká mă̌mfyé bɛtaŋ bɛ mandu bɛtaŋ anɛ árɔ́bhé áké kpiki émay măngú. Nchí rɛm nɔ mbɔnyunɛ ngɔ́ bɛ bɛtik ɛbhɛka bébhíkí́ jwi pɔɔt bɛsí Mandɛm mmu métɔ̀k. 3 Tik yɛ ka mɛnyiŋ ɛbhɛn bă̌ghókó nɛ bă̌kóŋɔ. Tík ká nsɛm ndŭ bɛbʉ́ ɛbhɛka, nɛ kóŋ ká mɛnyiŋ ɛbhɛn bă̌ghókó. Mbák bă̌bhíkí́ ŋɛmɛ, chɔŋ ntwɔ́ ntá yɛka mbɔ ngép, nɛ bapu riŋɨ mpok anɛ métwɔ̀. 4 Kɛ mbɔk bɔ̌ bábhʉɛt ndŭ nkwɔ yɛka awu ɛtɔk Sádis abhɛn bábhíkí́ nyɔp nkú ɛyap nɛ bakwap. Chɔŋ bɔ mánkɔ nɛ mɛ nɛ ndɛn pépép amʉɛt, mbɔnyunɛ bákway bo abhɛn bákɔ̀ nɛ mɛ. 5 Mmu anɛ ánú asɔt awónɛm báfyɛ yí éwɛt pépép amʉɛt, nɛ mpú fɛrɛ nnyén ɛni ndŭ ɛkáti nɛpém. Chɔŋ ndɛm bɛsí Ɛtaya nɛ bɔángɛl bɛ yi achi mmu wa. 6 Mmu anɛ ábhóŋɔ́ batu ángók ɛnyiŋ ɛnɛ Ɛfóŋɔ́ Mandɛm ághàti bɛká bŏnkwɔ.’ ”

Ɛkáti ɛné Yesu átɔ́ ntá bɔnkwɔ abhɛn ɛtɔk Filadélfia

7 Yesu arɔk ambɨ bégháti Jɔn bɛ, “Síŋ ɛkáti ɛnɛ tó ntá ángɛl anɛ ábhàbhɛri bɔnkwɔ abhɛn ɛtɔk Filadélfia. Síŋ kʉ́ bɔ mándíŋɨ́ bé bɛyɔŋ ɛbhɛn béfù ntá mmŭ anɛ achi Nyáŋá, mmŭ tɛtɛp, yí mmu ákémé ɛfiŋɨ́ Mfɔ Debhít. Mpok yi ánéné yɛ̌ mmu apu kway bɛtyɛp, nɛ mpok yi atyɛbhɛ, yɛ̌ mmu apú kwáy ménénɛ.”

8 Yesu arɔk ambɨ bɛrɛm bɛ, “Ndíŋɨ́ bɛtik ɛbhɛka. Ghók ká, nnéné mbĭnywɔp ndɔ́ fúú ntá yɛka anɛ́ yɛ̌ mmu ápú kway bɛtyɛp. Ndíŋɨ́ bɛ bă̌bhɔŋ chi mandú bɛtaŋ, Yɛ̌ nɔ́, bằkòŋɔ ɛyɔŋ ɛya nɛ bă̌bhíkí́ bʉɛ mɛ. 9 Kɛ mbák chí bŏnkwɔ bakoŋɔ Satan abhɛn bárèm bé báchí bo Israɛl ɛné bápú kɛ básè chi nsé, chɔŋ nkʉ bɔ́ mántwɔ mántɛp mánén bɛsí ɛbhɛká nɛ nkʉ bɔ mándiŋɨ bɛ nkɔŋ be. 10 Mbák chi bhe, bă̌bhʉ́ré ɛyɔŋ ɛya, bă̌rɔk ambɨ bɛte kpirí ndŭ ɛkébhénti. Ɛ̆ti yɔ, chɔŋ mbak nɛ bhe bɛ bă̌ké chwe ndŭ ɛsɔŋɔri ɛné étwɔ̀ mɛmɔ bo abhɛn báchi fá amɨk mankɛm. 11 Métwɔ̀ mandú mpok. Tɛ̌ ká kpirí ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn bă̌bhóŋɔ́ bɛ yɛ̌ mmu áké fɔŋɔ nta kɛnókó yɛka anɛ́ átɔ̀ŋ bé mănu bằsɔt awónɛm. 12 Mmu anɛ ánù ásɔt awónɛm, chɔŋ ntɛp yi mbɔ ɛkwap amɛm ɛkɛrákap Mandɛm Mmu mɛ̆tòk, yí kɛfú arɛ wáwák. Nɛ chɔŋ nsíŋ nnyén Mandɛm nɛ nnyén ɛtɔk Mandɛm yi amʉɛt. Ɛtɔk ɛyɔ chi Yerúsalɛm anɛ nkɔ anɛ áfù amfay ntá Mandɛm átwɔ̀ fá amɨk. Chɔŋ nsiŋ nnyén nɛkɔ ɛna nkwɔ yi amʉɛt. 13 Mmu anɛ ábhóŋɔ́ batú ángók ɛnyiŋ ɛnɛ Ɛfóŋɔ́ Mandɛm ághàti bɛká bŏnkwɔ.”

Ɛkáti ɛnɛ Yesu atɔ́ ntá bɔnkwɔ abhɛn ɛtɔk Laodísia

14 Yesu arɔk ambɨ bɛghati Jɔn bɛ, “Síŋ ɛkáti ɛnɛ tó ntá ángɛl anɛ ábhàbhɛri bɔnkwɔ abhɛn ɛtɔk Laodísia. Síŋ kʉ bɔ mandiŋɨ bɛ bɛyɔŋ ɛbhɛn bɛfŭ ntá mmu anɛ bábhiŋɨ bɛ ‘Amen.’ Yi achi mmŭ tɛtɛp nɛ Ntísiɛ anɛ tɛtɛp. Mandɛm afʉɛt chi nta yi kɛ ăghoko mɛnyiŋ mɛnkɛm.” 15 Yesu arɔk ambɨ bɛrɛm bɛ, “Ndíŋɨ́ bɛtik ɛbhɛka. Bă̌chí mbɔ manyiɛp amɛn ásótí, sóŋ be kɛsɔŋ, kwɛn be kɛkwén! Ɛrɨ bɛ mămbák mbɔ manyiɛp bakwɛn, mbák épú nɔ, mbɔ manyiɛp basɔŋ. 16 Tɛ̆ndu bachí mbɔ manyiɛp amɛn ásótí, kwɛn bĕ kɛkwɛn, sóŋ bĕ kɛsɔŋ, chɔŋ mpá be mféré anyu wa. 17 Yɛ̆ntiki mmu ywɛka ărèm bɛ, ‘Nchí mŭnkáp, mbɔ̆ŋ bɛyă mɛnyiŋ. Mbíkí́ chɛp yɛ̆nyiŋ.’ Kɛ be bă̌bhíkí́ riŋɨ bɛ bă̌chi ndŭ ɛkwɛt. Bă̌chí bo abhɛn mmu ábhóŋɔ́ bɛghɔ be ntínso, bachí bachébhébho, bachí manɛmamík, bachí bɛbhó bɛwɔ́. 18 Nchí niɛ yɛ bhe bɛ mằntwɔ ntá ya mănkú pú anɛ básóŋɔ́ ango bafɛrɛ ménýíŋ mɛnkɛm aré bé mămbák bɔ̌ bakáp tɛtɛp. Twɔ́ ká ku ndɛn pépép mămfyé amʉɛt bé mănkútí bɛbhó bɛwɔ ɛbhɛka ɛbhɛn béchyɛ bhe ntiánwóp. Twɔ́ ka, mănku babhé mămfyɛ amík bɛ mănkwáy bɛghɔ mbaŋ tɛtɛp.

19 “Nchí nyurɛ bo abhɛn nkóŋɔ́, nchyé bhɔ ntɛmsi. Fié yɛ ka bɛtaŋ bɛkʉ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi chak, mantik nsɛm ndŭ bɛbʉ́ ɛbhɛka. 20 Ghók ká, nchí ambĭnywɔp téé nchí dɛp. Mbák mmú aghok ɛyɔŋ ɛya ánénɛ mbĭnywɔp chɔŋ nchwe anywóp, nnyié nɛnyíé nɛ yi. 21 Mmu anɛ ánù ánsɔ̀t awónɛm, chɔŋ nchyé yí bɛtaŋ bɛ anchɔkɔ nɛ mɛ ndŭ ɛnɔkɔ́ kɛfɔ ɛya, nkúbhé mbɔ ɛnyŭ mɛmbɔŋ nnú, nsɔt awónɛm, nchɔkɔ nɛ ɛtayá ndŭ ɛnɔkɔ́ kɛfɔ ɛyi. 22 Mmu anɛ ábhóŋɔ́

batú, ángók ɛnyiŋ ɛnɛ Ɛfóŋɔ́ Mandɛm ághàti bákwɔ́ bo Kristo.”

4

Jɔ̀n aghɔ́ ɛnɔkɔ́ kɛfɔ̀ Mfay

1 Awu áfʉ́ɛ́rɛ́ nɔ́kɔ́, njiŋi ngɔ́ mbɨ̀nywɔp anɛ achi fúú amfay. Nɛ mpɛt ngók ɛyɔŋɔ́ mbi ɛnɛ nnáŋ nyaka ngoko ndʉ̀ éghàti mɛ mɛnyiŋ nɛ ɛyɔŋ mbɔ ɛnɛ́ mmbá. Ngók ndʉ̀ yɔ érèm ntá ya bɛ, “Twɔ́ wɛn amfay, nɛ chóŋ ntɔŋ wɔ mɛnyiŋ ɛbhɛn chɔŋ bɛfakari.” 2 Témte wu, Ɛfóŋɔ́ Bɛdyɛrɛ atwɔ́ abhak nɛ mɛ. Ngɔ́ ɛnɔkɔ́ kɛfɔ amfay. Mmʉ̀ abhak aré chɔkɔ. 3 Mmʉ́ɛ́t mmʉ́ wu are kɔt ŋwaŋwǎŋwaŋ mbɔ batay anɛ bábhɨ̀ŋi bɛ jáspa nɛ kanélian. * Mbaŋátámfoŋ átée ághabhɛri ɛnɔkɔ́ kɛfɔ ɛyɔ ánkɔt nɔkɔ mbɔ ntay émeral. 4 Mɛnɔk kɛfɔ ɛsă nsɛm mɛnwi békáp ɛnɔkɔ́ kɛfɔ ɛyɔ. Bǒbatí ɛsa nsɛm anwi báchɔ́kɔ ndʉ̀ mɛnɔkɔ́ kɛfɔ. Yɛ̌ntiki mmu wap abhak nɛ nkú pépép amʉɛ́t, nɛ ntă-kɛfɔ anti anɛ bághókó nɛ pú. 5 Mmyamyaŋ are fú ndʉ̀ ɛnɔkɔ́ kɛfɔ. Nɛbu nkwɔ́ nére rɛmti, nɛfaŋ ansay nɔkɔ. Bɛróŋɔ́ tándrámɔt bɛbhak ambi ɛnɔkɔ́ kɛfɔ méndu nɔkɔ mbɔ *sɛsay. Bɛróŋɔ́ bhɔ chí bɛfóŋɔ́ Mandɛm tándrámɔt. 6 Ɛnyiŋ ébhák bɛsí ɛnɔkɔ́ kɛfɔ mbɔ manyu. Ɛngɔ nɔkɔ mbɔ glas anɛ áŋaŋari.

Mɛnyiŋ ménwí ɛbhɛn bɛchi nɛpém bétée bɛkáp ɛnɔkɔ́ kɛfɔ, ɛnyu ɛnɛ émɔt ɛchi ambi, émɔt ansɛm, ɛchák ɛbhɛ̌ awónɛm, ɛnéfú ɛbhe awóghɔ. Mɛnyiŋ ɛbhɔ bébhóŋ bɛyă amík ambi nɛ ansɛm. 7 Ɛnyiŋ ɛnɛ ambi ɛbhak mbɔ nkʉ, ɛnɛ ékòŋɔ ɛbhak mbɔ nném mpɔŋ. Ɛnyiŋ ɛnɛ éjwí bérát ɛbhóŋ bɛsí mbɔ nkwǎŋwaŋ, nɛ ɛnɛ ɛjwi mɛnwi ɛbhak mbɔ ɛbhɔkɔ ɛnɛ érè amfay. 8 Ndʉ̀ mɛnyiŋ mɛnwi ɛbhɛn bɛchi nɛpém, yɛ̌ntiki émɔt ébhóŋ bɛbhap bɛtándat. Yɛ̌ntiki ɛbhap ébhák nɛ amík fúúú, ané amfǎy bɛbhap, nɛ ané amɛm bɛbhap. Báre kway nɛkwáy bɛti nɛ ngósí kɛywɛ̌mʉɛ́t bɛ,

“Nyáŋá, nyáŋá, nyáŋá chi Ɛta Mandɛm Bɛtaŋ
Mɛnkɛm
yi mmu achi nyaka, nɛ achi, nɛ átwɔ̀ chɔŋ!”

9 Nɛ yɛ̌ntiki mpok anɛ mɛnyiŋ ɛbhɔ bébɨ̀ti nɛ béchyɛ kɛnókó nɛ bakak ntá yi mmu achi chɔkɔ ndʉ̀ ɛnɔkɔ́ kɛfɔ, yi mmu achi nɛpém mpoknkɛm, 10 bǒbati ɛsa nsɛm manwi báré kwɛn bɛsí mmu anɛ achí ndʉ̀ ɛnɔkɔ́ kɛfɔ mánchyɛ nɔkɔ yi mmu achi nɛpém mpoknkɛm kɛnókó, nɛ mángʉɛbhɛ nɔkɔ ntă-kɛfɔ ɛyap amik bɛsí ɛnɔkɔ́ kɛfɔ mánkway nɔkɔ bɛ, 11 “Acha nɛ Mandɛm mmu sétòk, wɔ kɛ ókway mmu anɛ bo bábhóŋɔ́ bɛrɛm bɛ bɛtaŋ ɛbhɛ bɛyă bɛcha mánchyɛ wɔ kɛnókó nɛ bakak ěti bɛtaŋ ɛbhɛ, mbɔnyunɛ wɔ kɛ óghókó mɛnyiŋ mɛnkɛm nɛ chí békóŋo nkaysi yɛ kɛ ɔghoko bhɔ nɛ bɛchi.”

5

Mɔ́nkwɔmén asɔt Ɛkáti Mandɛm anɛnɛ

1 Ngɔ́ nkwɔ ɛkáti nénép ndʉ̀ awónɛm mmu anɛ achɔkɔ ndu ɛnɔkɔ́ kɛfɔ. Basíŋ abhak yɛ̌ntiki ɛbhak amɛm nɛ ansɛm ɛkáti. Báfyé bébháné anyʉ̌ ɛkáti ndʉ̀ bɛpók tándrámɔt, baghaŋa. 2 Nɛ ngɔ́ ɛtaŋtí ángɛl Mandɛm ndu árèm nɛ ɛyɔŋ ɛtaŋataŋ bɛ, “Agha ǎkway bɛfɛrɛ ébháné ɛné, anɛnɛ ɛkáti ɛnɛ?” 3 Yɛ̌ mmu, yɛ̌ chi anɛ achi amfay nɛ Mandɛm nɛ yɛ̌ chi anɛ áchí amik nɛ yɛ̌ chi anɛ achi ɛtɔkɔ́ bawú kɛkwáy méńénɛ yɔ́. Yɛ̌ mmu kɛkwáy bépay ɛnyiŋ ɛnɛ básíŋí amɛm. 4 Ndi bɛyă kɛbhɔ mbɔnyunɛ bábhíkí ghɔ yɛ̌ mmu anɛ ákway ménénɛ ɛkáti nénép ɛyɔ, nɛ yɛ̌ chi bɛpay basiŋ amɛn achi aré. 5 Mǔnti amɔt ndu bǒbati ɛsa nsɛm manwi aghati mɛ bɛ, “Képɛrɛ di! Yiŋí mmú anɛ bábhɨ̀ŋi bɛ Nkʉ Nnɛrékɛt anɛ bo Yúdah, Nném ɛbhárémɔ Mfɔ Debhít. Anu asɔt awónɛm. Abhɔŋ ngǎngaŋ bɛbhakari bébháné tándrámɔt ánénɛ ɛkáti nɛnɛp.”

6 Mpok ɛyɔ, ngɔ́ Mɔ́nkwɔmén téé nɛnti ɛnɔkɔ́ kɛfɔ nɛ mɛnyiŋ mɛnwi ɛbhɛn bɛchi nɛpém. Mɔ́nkwɔmén abhak ndʉ̀ nkwɔ bǒbati. Ɛbhak mbɔ bɛ mánaŋ baway nyaka yi. Abhóŋ babhaŋ tándrámɔt nɛ amík tándrámɔt. Amík ayi tándrámɔt chí bɛfóŋɔ́ Mandɛm tándrámɔt ɛbhén bátó mbankɛm amik.

7 Arɔk ntá mmu anɛ áchí ndʉ̀ ɛnɔkɔ́ kɛfɔ asɔt ɛkáti nénép ɛyɔ nɔ́ ɛchi ndʉ̀ awónɛm ayi. 8 Ásóré nɔ́kɔ́ ɛkáti, mɛnyiŋ mɛnwi nɛ bǒbati ɛsă nsɛm anwi, bákwén bɛsí Mɔ́nkwɔmén. Yɛ̌ntiki mmu wap akém nɛkíŋ nɛ bɛkwɔp ɛbhɛn baghoko nɛ pú. Bɛkwɔbhɛ ɛbhɔ béjwí nɛ insɛns. Insɛns wu atee ndʉ̀ nɛnikʉ́mʉɛ́t bo Mandɛm. 9 Mɛnyiŋ ɛbhɔ nɛ bǒbati bare kway nɛkwáy nɛkɔ bɛ, “Wɔ kɛ ókway bɛsɔt ɛkáti nénép ɔ́mbakari bébháné mbɔnyunɛ báwǎy nyaka wɔ nɛ manoŋ amɛ amɛn árɔ́ŋɔ́ amik kɛ ókú bo nɛ mɔ bɛ mámbák bo Mandɛm. Ɔkʉ nɔ ntá yɛ̌ntiki manɛrékɛrɛ bho, nɛ bǒ yɛ̌ntiki ɛyɔŋɔ́tɔk, nɛ bǒ yɛ̌ntiki ɛtɔk, nɛ yɛ̌ntiki nkwɔ́ bho. 10 Ɔku bhɔ bɛ mándɔp chi bo abhɛn óchí mfɔ wap, nɛ bo abhɛn báchiákap ntá Mandɛm mmu bɛsɛ sétòk. Nɛ chɔŋ bó mámbak bafɔ ntá bo fá amik.”

11 Njiŋi yɛ, ngɔ́ ndʉ̀ ngémtáy bɔángɛl bate bakabhɛ ɛnɔkɔ́ kɛfɔ nɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi nɛpém, nɛ bǒbati. Ngók bɛyɔŋ ɛbhap. 12 Ngók ndʉ̀ bɔ bákwày nɛ ɛyɔŋ ɛtaŋataŋ bɛ

“Mɔ́nkwɔmén anɛ báwáy nyaka,
akwǎy mmu anɛ bo bárèm ěti yi bɛ,
yí kɛ ábhóŋɔ́ bɛtaŋ mɛnkɛm.
yi kɛ ábhóŋɔ́ mɛnyiŋ mɛnkɛm
yi kɛ ábhóŋɔ́ nɛriŋíndak nɛnkɛm
yi kɛ ábhóŋɔ́ kɛfɔ kɛnkɛm.

* **4:3** Jaspa abhɔŋ nkwɔ mmʉɛ́t tákɔ. Nɛ kanélian chi ntay chú. Yɔ́ ankɛm ághɔ̀ tontó.

yi kɛ bo babhɔŋɔ bɛchyɛ kɛnókó, nɛ mámbɨti yi kɛ ábhɔ́ŋɔ́ bɛyă mɛnwɔp!"

13 Nɛ ngók ndŭ yĕntɨkɨ ɛnyɨŋ ɛnɛ ɛchi amfay, nɛ ɛbhɛn amɨk, nɛ ɛbhɛn ɛtɔkɔ́ bawú, nɛ ɛbhɛn amɛm manyu, bɔ mɛnkɛm bɛre kway bɛ, "Sémbɨtí mmu anɛ achi ndu ɛnɔkɔ́ kɛfɔ nɛ Mónkwɔmén. Sénchíɛ bɔ kɛnókó. Kɛfɔ kɛnkɛm kɛchi chi ntá yap. Bɔ kɛ babhɔŋɔ bɛtaŋ mpoknkɛm!" 14 Mɛnyɨŋ mɛnwi ɛbhɛn bɛchi nɛpém bɛrɛm bɛ, "Amen!" Nɛ bŏbati bákwén amɨk bare chyɛ kɛnókó ntá mmu anɛ achi ndŭ ɛnɔkɔ́ kɛfɔ nɛ ntá Mónkwɔmén.

6

Mɔ́nkwɔmén abho bébhákári bébhánɛ́ ndŭ ɛkáti

1 Ngɔ́ ndŭ Mónkwɔmén áférɛ́ ɛtabhɛ́ bɛbhanɛ éməɔt ndŭ bɛtap tándrámɔt ɛbhɛn ɛkáti nénép. Ngók ndŭ ɛnyɨŋ émɔt ndu ɛbhɛn mɛnwi ésáy mbɔ nɛfaŋ bɛ, "Twɔ́!" 2 Ngɔ́ mpɔŋɔndɨ́k anɛ pépép nɛ mmŭ anɛ ákɔ̀ yɔ. Mmu wu abhak nɛ nkʉɛt awɔ́. Báchyɛ́ yi nta kɛfɔ. Afa arɔk ndu bépɛt mɛnu bɛsɔt awónɛm.

3 Mpok Mónkwɔmén áférɛ ébhánɛ́ ɛnɛ́ ɛjwi bɛpay, ngók ndŭ ɛnyɨŋ ɛnɛ ɛjwi bɛpay ndu ɛbhɛn mɛnwi érèm bɛ, "Twɔ́!" 4 Mpɔŋɔndɨ́k achák afú yɛ ndŭ nɛbhʉɛt ɛnɔkɔ́ kɛfɔ. Are pe chuuu. Báchyɛ́ mmu anɛ ăkɔ̀ yɔ́ bɛtaŋ ndu bɛfɛrɛ kpák ámɨk bɛ bŏ mámbo bɛway batɨ. Nɛ báchyɛ́ yi ɛrɛmé akparɛnja.

5 Mpok Mónkwɔmén anɛnɛ ɛbhánɛ́ ɛnɛ ɛjwi bɛrat, ngók ndŭ ɛnyɨŋ ɛnɛ ɛjwi bɛrat érèm bɛ, "Twɔ́!" Njɨŋɨ ngɔ́ mpɔŋɔndɨ́k pyɔ. Mmu anɛ ákɔ̀ yɔ abhak nɛ *érúmé awɔ. 6 Ngók ɛnyɨŋ mbɔ ɛyɔŋ ndu éfù nénti mɛnyɨŋ ɛbhɛn bɛchi nɛpém mɛnwi. Ɛyɔŋ ɛyɔ ɛre rɛm bɛ, "Nkáp bɛtɨk ɛbhɛn nywɔp nɛmɔt ákway bɛku nkóbhé nchwi ɛnwi. Nɛ nkúbhé nkáp wu ánkway béku chi nkóp ɛnyŭ nchwi anɛ abhɨ́kɨ́ taŋ ɛsiɛ byo nɛ ɛpay. Kɛ bǎké chɔŋti bawɛt nɛ mmɛm."

7 Mpok Mónkwɔmén anɛnɛ ɛbhánɛ́ ɛnɛ ɛjwi mɛnwi, ngók ndu ɛnyɨŋ ɛnɛ ɛjwi mɛnwi érèm bɛ, "Twɔ́!" 8 Ngɔ ye mpɔŋóndɨ́k anɛ achi bĕmm nɛ nnyén mmŭ anɛ ákɔ̀ yɔ nébhak bɛ Nɛwú, nɛ Ɛtɔkɔ́ Bawú ɛnkoŋɔ nɔkɔ yi ansɛm. Báchyɛ Nɛwú nɛ Ɛtɔkɔ́ Bawú bɛtaŋ bɛ mánsɔt nɛnu, nɛ nsay, nɛ ɛghorǐ nɛme, nɛ nnya mbĕmbe ɛnɛ fá mmɨk mángway bo abhɛn bachi ndŭ ɛbhókómɨk émɔt ndu bɛbhɔkɔ mmɨk mɛnkɛm mɛnwi.

9 Mónkwɔmén anɛnɛ ébhánɛ́ ɛnɛ́ ɛjwi bɛtay, ngɔ́ antɛn éfémé akap Mandɛm bɛfóŋɔ́ bo abhɛn baway nyaka. Báway bhɔ mbɔnyunɛ bághàti bho Ɛyɔŋ Mandɛm nɛ ntɨ nɛmɔt. 10 Ngók ndŭ bɛfóŋɔ́ ɛbhɔ bébì̀k nɛ ɛyɔŋ ɛtaŋataŋ bɛ, "Mandɛm Acha, wɔ mmu ɔ́chí nyáŋá, ɔbhak tɛtɛp, chɔŋ éntat ná kɛ ɔ́ntaŋ bŏ mmɨk abhɛn báway bhɛsɛ, ɔ́nkɛmɛ kémbé?" 11 Báchyɛ ye yĕntɨkɨ mmu wap éwɛt ɛnɛ pépép nɛ bágháti bɔ bɛ mandɔk ambɨ bɛywemʉɛt mandú kpatɛ mpăy batɨ bakŭ bɛtɨk nɛ batĭ́ bŏ nkwɔ́ abhɛn bŏ mmɨk babhɔŋɔ bɛway mbɔ bhɔ ankway.

12 Mpok Mónkwɔmén ánénɛ́ ɛtabhɛ́ sɛrwɔ ɛnɛ ɛjwi ɛtandat, njɨŋɨ, ngɔ́ ɛrɛmé nɛnyɨkisi mmɨk. Mmok arɔp pyɔɔ mbɔ ndɛn nɛkwɛsɛ́. Ntaŋ arɔp mbɔ manoŋ. 13 Mambe áre fú amfay ánkwɛnti nɔkɔ amɨk mbɔ kɛpɛménɔk ɛkɛn kékwènti amɨk mpok mbʉ́ép atanaŋ áfòk nɛ ɛnɛm. 14 Nɛbu nénémsi mbɔ ɛkáti nɛnɛp ɛnɛ bápét báférɛ́. Yĕntɨkɨ njiɛ afa ndŭ nɛbhʉɛt anɛ yɔ achi, nɛ yĕntɨkɨ mmɨk anɛ achi nɛntɨ nnyén afa ndŭ nɛbhʉɛt anɛ yɔ achi. 15 Bafɔ̃ mmɨk nɛ maném bho, nɛ bŏbatí batɛmé nɛnu, nɛ bŏ bakáp, nɛ bɛtaŋtí bho, nɛ yĕntɨkɨ mmu achák, yĕ chí abhɛn bachí basɛm, nɛ yĕ chi abhɛn bapu basɛm, bábʉ́é bábhésɛ amɛm bɔbasɛm, * kɛtárábhé ndŭ njiɛ ɛgho. 16 Báre bhɛsɛ aré mámbɨŋɨ nɔkɔ njiɛ nɛ yĕntɨkɨ sɛtárébhé bɛ, "Kwén ká kuti bɛsɛ bé sékɛ ghɔ bɛsí mmu anɛ achi chɔkɔ ndŭ ɛnɔkɔ́ kɛfɔ nɛ bɛ ntɛmsi Mónkwɔmén aké bhak nɛ bhɛsɛ. 17 Ɛrɛmé nywɔp ɛnɛn Mandɛm nɛ Mónkwɔmén bátɔ̀ŋ bɛbĕntɨ ɛbhap néghaka. Agha ákway bɛte?"

7

Báfyɛ́ bo Mandɛm bɛriŋ amʉɛt

1 Awu áfʉ́éré nókó, ngɔ́ bɔángɛl manwi téé ndŭ amɔ́-mmɨk anwi, mánchɛrɛ nɔkɔ babhʉ́ép anwi bɛ akɛ fok antwɔ yĕ chi amɨk, nɛ yĕ chi ndŭ manyu, nɛ yĕ chi ndŭ mɛnɔk. 2 Ngɔ́ yɛ ángɛl achák ndŭ áfú atú anɛ mmok áfù anko nɔkɔ amfay. Akém ɛnyɨŋ ɛnɛ básɔ̀t bɛfyɛ bɛriŋ amʉɛt bo Mandɛm mmu achi nɛpém. Ángɛl wu asáy abhɨŋɨ bɔángɛl manwi abhɛn Mandɛm achyɛ bɛtaŋ bɛ mánchɔŋti mmɨk nɛ bɔmanyu. 3 Aghati bhɔ bɛ, "Bǎké chɔŋti mmɨk, bǎké chɔŋti bɔmanyu nɛ bǎké chɔŋti mɛnɔk kpátɛ sĕmfyɛ ɛriŋ Mandɛm aywɛsɛ nɛfó yĕntɨkɨ nkʉbɛtɨk aywi." 4 Ngók yɛ ndŭ mmu ághàti mɛ mpăy bhɔ abhɛn báfyɛ́ ɛriŋ Mandɛm nɛfó yĕntɨkɨ mmu wap. Bábhak nkwɔ bho bɛsa tándrámɔt nsɛm manwi abhɛn báfù ndŭ manɛréket Israɛl byo nɛ apay ankɛm. 5 Ndŭ bɔ mankɛm, nka byo nɛ apay bafu ndŭ nnɛréket Júda, nka byo nɛ ɛpay bafu ndŭ nnɛréket Rúbɛn, nka byo nɛ ɛpay bafu ndŭ nnɛréket Gad. 6 Nká byo nɛ ɛpay bafu ndŭ nnɛréket Asha, nka byo nɛ ɛpay bafu ndŭ nnɛréket Náftali, nka byo nɛ ɛpay ndŭ nnɛréket Manáse. 7 Nká byo nɛ ɛpay bafu ndu nnɛréket Símiɔn, nka byo nɛ ɛpay ndu nnɛréket Lévi, nka byo nɛ ɛpay bafu ndŭ

* **6:15** Basɛm: Chi mbok anɛ́ achi amɨk, sayri, sayri, ndŭ njiɛ. Chí mbok anɛ́ áchí antɛnɛ́ njiɛ mbɔ móket. Mbák babhoko ayɔ áya, bábhìŋɨ bé "Basɛm".

nnɛrékɛt Isáka. 8 Nká byó nɛ ɛpay bafu ndŭ nnɛrékɛt Sébulɔn, nka byo nɛ ɛpay bafu ndŭ nnɛrékɛt Joséf, nɛ nka byo nɛ ɛpay bafu ndŭ nnɛrékɛt Bɛnjamin.

Jɔ̌n aghɔ ngémtay bŏ nɛ ndɛn pépép amʉɛt

9 Awu áfʉ́ɛ́ré nókó, ngɔ́ ngémtay bo abhɛn yĕ mmu apu kway bɛpay. Báfú ndŭ yĕntiki ɛtɔk nɛ ndŭ yĕntiki nnɛrékɛré bho. Báfú ndŭ yĕntiki nkwɔ bho, nɛ ndŭ bŏ yĕntiki ɛyɔŋɔ́tɔk. Bábhak téé bɛsí ɛnɔkɔ́ kɛfɔ Mandɛm nɛ bɛsí Mónkwɔmén, nɛ ndɛn pépép amʉɛt nɛ bɛwɔ̆amaŋ amɔ. 10 Báré bik nɛ ɛyɔŋ ɛtaŋataŋ bɛ, “Mandɛm aywɛsɛ mmu achi ndu ɛnɔkɔ́ kɛfɔ nɛ Mónkwɔmén kɛ bápémé bhesɛ!”

11 Bɔangɛl mankɛm batée bakap ɛnɔkɔ́ kɛfɔ nɛ bŏbati bhɔ nɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi nɛpém mɛnwi bhɔ. Bákwɛn amik bɛsí ɛnɔkɔ́ kɛfɔ báre chyɛ Mandɛm kɛnókó, 12 mandɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Amen! Ɛri bŏ mándɛm mpoknkɛm bɛ Mandɛm aywɛsɛ kɛ ábhɔ́ŋɔ́ bɛtaŋ. Achi ndiŋindak nɛ abhɔ̆ŋ kɛfɔ kɛnkɛm. Sɛnchyé yi bakak, sɛnchyé yi kɛnókó, sémbiti yi. Abhɔŋ bɛyă mɛnwɔp!” Amen.

13 Mŭnti amɔt arɛm yɛ ntá ya bɛ, “Ntiki bho né nɛ bɛwɛt pépép amʉɛt? Báfú fá?” 14 Ndɛm ntá yi bɛ, “Ɛta, wɔ kɛ órínjí.” Arɛm ntá ya bɛ, “Chí bŏ abhɛn bafŭ ndŭ ɛrɛmɛ ɛsɔŋɔri, báso nkú ɛyap ndŭ manoŋ Mónkwɔmén nɛ bákʉ yó ɛrɔp pépép. 15 Ɛ̆ti yɔ kɛ̆ bó báté bɛsí ɛnɔkɔ́ kɛfɔ Mandɛm nɛ báchyè yi kɛnókó amɛm ɛkɛt ɛyi bɛti nɛ ngósí. Nɛ yí mmu achi ndŭ ɛnɔkɔ́ kɛfɔ ăbhák chɔŋ ɛkuti ɛyap. 16 Chɔŋ nsay apú pɛrɛ nu bhɔ, manyiɛp kɛpɛrɛ kwak bhɔ, mmok kɛpɛrɛ kway bɛsɔŋ bɔ amʉɛt, nɛ yĕnyiŋ ɛchak kɛpɛrɛ kway bɛsɔŋ bɔ amʉɛt, 17 mbɔnyunɛ Mónkwɔmɛn mmu achi kɛkwɔt nɛ ɛnɔkɔ́ kɛfɔ ăbhàbhɛri bhɔ. Arɔŋ nɛ bhɔ ndŭ babhokó nyén anɛ manyiɛp ami áchyè nɛpém. Nɛ chɔŋ Mandɛm antɛsɛ bɔ babhɛsɛ mankɛm amik.”

8

Mónkwɔmén afɛ́ré ébháné ɛnɛ ɛjwi tándrámɔt

1 Mpok Mónkwɔmén afɛ́ré ébháné ɛnɛ ɛjwi tándrámɔt, mbaŋ akwɛn arɔp nyímí nyímí nyímí amfay ndŭ ɛbhók nɛŋɔkɔ́ nywɔp ɛmɔt. 2 Ngɔ́ yɛ bɔángɛl tándrámɔt abhɛn bachi bɛsí Mandɛm. Báchyé bhɔ mbá tándrámɔt. 3 Ángɛl achak atwɔ atee kɛkwɔt éfémé akap nɛ mɔnchan pú anɛ básɔ̀ŋ insɛns amɛm awɔ́. Báchyé bhɔ insɛns * bɛ yi anchɛm nɛ nɛnikímʉɛt bo Mandɛm mankɛm, amfay éfémé akap ɛnɛ pú bɛsí ɛnɔkɔ́ kɛfɔ. 4 Móngo anɛ áfù ndŭ insɛns awɔ́ ángɛl are kó nɛbhʉɛt Mandɛm áchí nɛ bɛyɔŋɔ́ nɛnikímʉɛt bo Mandɛm. 5 Ángɛl wu asɔt mónchán pú wu, afyé ngo amɛm anɛ áfú ndŭ éfémé akap, amɛsɛ amik. Nɛbu nɛbho bɛrɛmti, nɛfaŋ ansay nɔkɔ tontó, miámiaŋ ankɔt nɔkɔ, mmik anyikisi nɔkɔ.

Mmbá

6 Bɔangɛl abhɛn tándrámɔt bátóŋti yɛ mmʉɛt bɛfe mmbá ɛyap tándrámɔt.

7 Ángɛl anɛ́ mbi afe mmbá yi. Témté wu, amaŋá nɛbu achɛm nɛ ngó nɛ manoŋ, bɛre kwɛ́nti amik. Ɛbhókómik émɔt ndu bɛrat ásóŋɔ. Ndŭ mɛnɔk amɔt ndŭ baru arat ásóŋɔ, nɛ tákɔ nkɛm nkwɔ asɔŋɔ.

8 Ángɛl anɛ́ ajwi bapay afe ayi mmbá. Nɛ básɔt ɛnyiŋ ɛnɛ ɛchi mbɔ njiɛ ngo, ɛné édù mbɔ ngó, mámésɛ amɛm manyu. Ɛbhókó manyu émɔt ndŭ bɛrat éyíbhíri ɛrɔp chi manoŋ manoŋ. 9 Nɛ ndu amɔt ndŭ barŭ nnya ɛnɛ ɛchi anyén arat égú ɛnkɛm. Nɛ béyíŋi bachwi anɛ áchí anyén, ndu amɔt ndŭ baru arat áchóŋɔ.

10 Ángɛl anɛ ájwí bárát, afe ayi mmbá, nɛ ɛrɛmé nɛmbe néfú amfay, néngɔɔ nɔkɔ mbɔ sɛsay. Néfú nékwén amɛm ndŭ manyén amɔt ndu árát. Nékwén nkwɔ ndŭ bɛbhak ɛbhɛn manyiɛp ănyày amik. 11 Nnyén nɛmbe ɛnɔ chi Ánɛn. Ndu amɔt ndŭ yĕntiki barŭ nyén arat áróbhé nɛnɛnén. Nɛ bɛyă bo bagu ĕti manyiɛbhé mɔ mbɔnyunɛ ănèn nyaka tontó.

12 Ángɛl anɛ ájwí manwi afe ayi mmbá nɛ ɛbhókó mmok émɔt ndu bɛrat, ɛrɔp chi pyɔɔ. Ɛbhókó ntaŋ émɔt ndŭ bɛrat ɛrɔp chi pyɔɔ. Ndŭ amɔt ndŭ barŭ mambe arat árɔp chi pyɔɔɔ. Ɛbhókó nywɔp émɔt ndŭ bɛrat érɔp chi pyɔɔ. Ɛbhak ɛnyumɔt nɛ ɛbhókó bɛti émɔt. 13 Njiŋi yɛ ngó ndŭ ɛbhɔkɔ érè tɛ amfăy nɛbu, émbiki nɔkɔ nɛ ɛyɔŋ ɛtaŋataŋ bɛ, “Chɔŋ émbɛp ɛncha! Chɔŋ émbɛp ɛcha! Chɔŋ émbɛp ɛncha ntá bo abhɛn bachi awu amik! Bɔangɛl abhén báróbhé bárát báfe ɛyap mmbá!”

9

1 Ángɛl anɛ ajwi batay afe ayi mmbá. Ngó nɛmbe ndu néfú amfay nékwéné amik. Báchyɛ nɛmbe ɛnɔ ɛfiŋí ménénɛ nnyŭ nɛpi ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti. 2 Anɛnɛ nnyŭ nɛpi ɛnɔ. Móngo are fú arɛ tontó mbɔ móngo anɛ áfù ndú nɛpi ɛnɛn ngó ádù arɛ. Móngo wu akútí mmok, mbăŋ arɔbhɛ giri gíri pyɔɔ. 3 Ngémtay éfú yɛ ndu móngo wu, ɛjwi amik. Báchyɛ yɔ bɛtaŋ bɛtiɛ bho mbɔ ngá-nɛghay. 4 Bágháti ngémtay ɛyɔ bɛ ɛkɛ chɔŋti tákɔ, nɛ yĕ chí mɛnɔk, nɛ yĕntiki ɛnyiŋ ɛnɛ égò amik, nɛ bɛ énchyé ɛsɔŋɔri chi ntá bo abhɛn ɛriŋ Mandɛm ɛpu bhɔ nɛfó. 5 Bárɔ́ bɛ yɔ ényok bŏbhɔ ndŭ bataŋ atay, kɛ bɛ bákɛ́ chyɛ ngémtay bɛtaŋ bɛway yĕ mmu. Ɛsɔŋɔri ɛné ngémtay ébhóŋɔ́ béchyɛ bo ɛbhak mbɔ bɛbe ɛbhɛn mmu ábhɔ̀ŋ mpok ngá-nɛghay ánɛm yí. 6 Mpok yɔ, chɔŋ bo mánjaŋ nɛwú, kɛ bápú ghó nó. Mámbiŋi nɛwú, kɛ nɛwú némbʉɛ bhɔ.

* **8:3** Insɛns: Ɛnyiŋ ɛnɛ ésɔ̀ŋɔ ɛnchyɛ nɔkɔ ɛrítí ɛriɛp.

7 Ngémtay ɛyɔ ɛbhak mbɔ mpɔŋɔ́ndik ɛnɛ batoŋti bɛrɔŋ ɛbhĭ̌nɛnu nɛ yɔ. Yɛ̌ntiki ngémtáy abhóŋ ɛnyiŋ anti mbɔ nta kɛfɔ anɛ bághókó nɛ pú. Bɛsí ɛbhap bɛbhak mbɔ ɛbhɛn nkwă̌ŋwaŋ. 8 Ɛmɛnénti yap ébhák mbɔ ɛnɛ baghɔ́ré, nɛ ámén ayap abhak mbɔ anɛ nkʉ. 9 Ngémtay ébhóŋ ɛnyiŋ ambeápak mbɔ ndé-nɛnu anɛ bághókó nɛ ɛse, ndu bɛkuti mbeápak nɛ ɛwat ɛnɛ éfù ndǔ bɛbhap ɛbhap ɛbhak mbɔ bɛrɛmti ɛbhɛn béfù ndu békárík ɛbhɛn mpɔŋɔ́ndik ɛné érɔ̀ŋ ɛbhĭ̌nɛnu ntiɛ́t ntiɛt. 10 Baghó ayap arɛ tiɛ bho mbɔ ngá-nɛghay. Nɛ bɛtaŋ ɛbhɛn yɔ ébhóŋɔ́ bɛkʉ bɔ̌ mangok bɛbe ndǔ bataŋ atay bɛre fu ndù baghɔ yap. 11 Mfɔ wap chí ángɛl anɛ ákémé nɛpi ɛnén nɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti. Nnyén ɛni ndǔ ɛyɔŋ bo Israɛl chí Abádɔn, nɛ ndǔ ɛyɔŋ Grik chi Apóliɔn, nɔ chi "Nchóŋtí mɛnyiŋ."

12 Ɛrɛmɛ ɛsɔŋɔri ɛné mbi éfʉ́ét. Ghó ká, béchák bépáy bétwɔ̀.

13 Ángɛl anɛ ájwí bátándát afe ayi mmbá. Ngók ɛyɔŋ ɛnɛ éfú ndǔ bati éfémé akap pú bɛsí Mandɛm. 14 Ɛyɔŋ ɛyɔ ére rɛm ntá ángɛl anɛ ajwi bátándát mmu ákémé mbá awɔ bɛ, "Dɔ̌ bɔángɛl manwi abhɛn bágwóré awu nɛpak nyén-nɛgho ɛnén bábhiŋi bɛ Yúfretis mámfú mándɔ́k!" 15 Bákáŋári yɛ bɔángɛl manwi bhɔ bé mámfá mándɔ́k mángwáy mmǔ amɔt ndǔ yɛ̌ntiki bo bati arat. Bábhʉrɛ nyaka bɔ aré mɛnoŋ nɛŋɔkó nywɔp ɛnɔ, ndǔ nkúbhé nywɔp ɛnɔ, ndǔ ntaŋ wu, nɛ ndǔ mmíé ɛnɔ. 16 Ngó batemé nɛnu abhɛn bákɔ̀ nɛ mpɔŋɔ́ndik. Mmǔfu aghati mɛ mpăy yap. Bábhak bɔ miliɔ́n bɛsa byó (200, 000, 000). 17 Ndǔ kɛnɔ́ amík antifu, ngó mpɔŋɔ́ndik nɛ bɔ̌ abhɛn bákɔ̀ yɔ. Báfyé ndé-nɛnu ɛné bághókó nɛ ɛsé ndu bɛkuti mbeápak ɛyap. Ndé nɛnu ɛyɔ ɛbhak chuu mbɔ ngó, ébhák mbɔ nkwɔbhé nɛbu, ébhák nkwɔ mmʉɛt sɛkɔk sɛkɔk. Batí mpɔŋɔ́ndik abhak mbɔ bati nkʉ. Ngó nɛ móngo nɛ *ɛriɛbhé sólfɔ, * éré fu mpɔŋɔ́ndik ɛyɔ anyu. 18 Bɛghori ɛbhɔ bɛrat, nɔ chi, ngó, nɛ móngo, nɛ ɛriɛbhé sólfɔ, béfú anyŭ mpɔŋɔ́ndik béway mmu amɔt ndǔ yɛ̌ntiki bɔ̌ bati arat. 19 Bɛtaŋ abhɛn mpɔŋɔ́ndik ɛyɔ béfù nyaka chi ndǔ manyu yap nɛ ndǔ baghó yap. Baghó yap achi nyaka mbɔ nnyó. Abhóŋ batí. Nɛ baghó yɔ kɛ yɔ énɛ̀m nyaka bo ɛnchyɛ nɔkɔ bhɔ ɛsɔŋɔri.

20 Bakwă̌ŋwaŋ abhɛn bɛbéptí mɛnyiŋ ɛbhɔ bébhíkí way, kɛtíknsɛm ndǔ mɛnyiŋ ɛbhɛn bɔ bághókó nɛ amɔ. Bó kɛrɔ bɛchyɛ kɛnókó ntá bɛfóŋɔ́ bɛbʉ́bɛbʉ, nɛ ntá bɔmandɛm nsé abhɛn bɔ babhɔŋ bághókó nɛ pú, nɛ abhɛn bághókó nɛ silbha, nɛ abhɛn bághókó nɛ bróns, nɛ abhɛn bághókó nɛ batay, nɛ abhɛn bághókó nɛ mɛnɔk, nɛ bɔmandɛm nsé bhɔ bápú ghɔ mbaŋ, bápú ghok mbaŋ, nɛ bapu kɔ! 21 Bŏbhɔ kɛtíknsɛm yɛ̌ chí ndǔ nɛway bho awap nɛ yɛ̌ chi ndǔ baraká njɔ ayap nɛ barak épusi ayap, nɛ yɛ̌ chi ndǔ aghɛp awap.

10

Ángɛl asɔt mókati nénép achák

1 Awu áfʉ́érɛ́ nókó, ngɔ́ ɛtaŋtí ángɛl achak ndu áfú amfay ásèp amik. Nɛbháŋ nékáp yi. Mbaŋ táfoŋ abhak amfăy ntí ywi. Bɛsí ɛbhi méngɔ nɔkɔ mbɔ mmok, nɛ bɛkak ɛbhi mbɔ bɛkwabhé ngó. 2 Mókati nénép anɛ mánéné abhak yi awɔ. Atee ɛkak awónɛm ɛyi ndǔ manyu, atee ɛné awóghɔ ɛbhi. 3 Abik nɛ ɛyɔŋ ɛtaŋataŋ ɛné échí mbɔ ɛné nkʉ anɛ ábì̀k. Abíkí nókó, nɛfaŋ asáy ndɔŋ tándrámɔt. 4 Nɛfaŋ asay nɔkɔ ndɔŋ tándrámɔt, nde yaŋ bɛsiŋ ɛnyiŋ ɛnɛ nɛfaŋ árémé. Kɛ ngók ɛyɔŋ ɛnɛ éfú amfay ndu éghàti mɛ bɛ, "Ɔ́ké kʉ yɛ̌ mmu ándĭ́ŋí ɛnyiŋ ɛnɛ nɛfaŋ ásáy ndɔŋ tándrámɔt arɛm. Késiŋ yɔ."

5 Ángɛl anɛ ngó ndu atee nɛ ɛkak émɔt ndǔ manyu, ɛkak ɛchak ɛbhi, asá awónɛm ywi amfay. 6 Ayiki ndǔ nnyén mmu anɛ achi nɛpém mpoknkɛm, mmu anɛ ághókó mfăy nɛ mmik nɛ yɛ̌ntiki ɛnyiŋ ɛnɛ ɛchi amfay nɛ ɛnɛ ɛchi amik, aghoko manyu nɛ yɛ̌ntiki ɛnyin ɛnɛ ɛchi amɛm. Ayiki arɛm bɛ, "Mpok bɛpɛt bɛchɔŋti apu! 7 Kɛ mpok ángɛl anɛ ajwi bɔángɛl tándrámɔt áfè chɔŋ ayi mmbá, nkaysi Mandɛm anɛ áchí bhésé bhésé ăfu kpoŋɔroŋ, nkúbhé mbɔ ɛnyŭ yi ághátí nyaka barɛmé kɛpĭ̌nti bhi."

8 Ɛyɔŋ ɛné éfú amfay, ɛné nnáŋ ngókó ɛpɛt ɛghati yɛ mɛ bɛ, "Dók sɔt mókati nénép anɛ achi fuu awɔ ángɛl anɛ achi téé nɛ ɛkak émɔt ndǔ manyu, ɛkak ɛchak ɛbhi."

9 Ndɔk ntá ángɛl wu, ngati yi bɛ anchyɛ mɛ mókati nénép wu. Aghati mɛ bé, "Sɔt yó nyíé. Chɔŋ émbak wɔ anyu mbɔ bawɛré bɛtu, kɛ amɛm mɛnyiɛ éndɔbhɛ nɛnɛnén!" 10 Nsɔt yɛ mókati nénép wu awɔ ángɛl nyié. Ɛré nyiŋti mɛ anyu mbɔ bawɛrɛ́ bɛtu. Kɛ nnyié nókó, ékʉ́ mɛniɛ ɛbha bérɔ́bhɛ nɛnɛnén. 11 Bágháti yɛ mɛ bɛ, "Ɔbhɔŋ bépét bɛrɛm nkaysi Mandɛm anɛ áyíŋí bɛyǎ bho, nɛ bɛyǎ bɛtɔk, nɛ bɛyǎ bɛyɔŋɔ́tɔk, nɛ bɛyǎ bafɔ."

11

Mandɛm ató barɛmé kɛpĭ̌nti bati apay

1 Awu áfʉ́érɛ́ nókó, báchyɛ mɛ ɛnɔkó njɛnti nɛ bághati mɛ bɛ, "Dók yɛnti ɛkɛrákap Mandɛm, ónjɛnti ɛfɛmɛ-akap, ómpay bo abhɛn báchyɛ̀ Mandɛm kɛnókó arɛ. 2 Kɛ kéyɛnti sɛnta ɛkɛrákap. Dǔ nɛbhʉɛt wu, mbɔnyunɛ bárɔ yi ambak ntá bɔ̌ abhɛn bábhíkí riŋi Mandɛm. Nɛ chɔŋ bóbhɔ mánjati ɛtɔk Mandɛm * nɛ bɛtaŋ ndǔ bataŋ bɛsa bɛpay nsɛm apay. 3 Chɔŋ nchyé bɛtaŋ ntá batísiɛ bha bapay, mámbak nɛ ndɛn

* **9:17** Sɔlfɔ: Ɛnyiŋ ɛnɛ básɔt bɛghoko ɛkém nɛ yɔ. * **11:2** Ɛtɔk Mandɛm: Chi Yerúsalɛm.

ákpá amʉɛt, nto bhɔ bɛ mandɔk mangati bo ntó ɛna, ndǔ manywɔp (1, 260) nka amɔt nɛ bɛsay byo nɛ arat."

4 Batísyɛ abhɛn bapay kɛ báchi téé bɛsí Mandɛm mmǔ mmik nkɛm achi yi awɔ. Bó báchi mɛnɔk ólif bɛpay nɛ mɛnɔk ɛbhɛn bépɔ̀kɔ bɛrɔ́ŋɔ́ bɛpay. 5 Mbák bǒmpap abhap báyàŋ bɛkʉ bhɔ ɛnyiŋ, ngó áfù bhɔ anyu ámɛn bhɔ. Ɛnyu ɛyɔ kɛ báway yɛ agha anɛ áyàŋ bɛkʉ bhɔ ɛbéptí ɛnyiŋ. 6 Bǒ abhɛn bati apay bábhɔŋ bɛtaŋ bɛkɛm manyiɛp bɛ akɛ kwɛn ndǔ manywɔp ankɛm anɛ bɔ bághàti bǒ mɛnyiŋ ɛbhɛn Mandɛm afyé bhɔ antɨ. Babhɔŋ bɛtaŋ bɛkʉ manyiɛp andɔp chi manoŋ. Nɛ bábhɔŋ bɛtaŋ bɛchyɛ bǒ mmik mɛnyʉ̌ bɛbéptí mɛnyiŋ mɛnkɛm.

7 Mánáŋ mánáŋá bégháti bǒ mɛnyiŋ ɛbhɛn Mandɛm áyàŋ bɔ mangati bho, nnya mbʉ́mbʉ anɛ áfu ndǔ nɛpi ɛnɛn nɛbhikɨ bhɔŋ ngwɛnti ănù nɛ bhɔ ansɔt awónɛm, angway bhɔ. 8 Bɛrɛnɛ ɛbhap mémbak gʉɛpti gʉɛpti ndǔ nkɔngɔ ɛgho ɛnɛ bágó nyaka Acha wap ndǔ ɛkotákátí aré. Bábhɨ̀ŋɨ yɔ ndǔ kémbʉ́ɛp bɛ, "Sódom", mbák épú nɔ, mambiŋɨ bɛ, "Ijip." 9 Chɔŋ bǒ mmik mankɛm, nɛ manɛréket ankɛm, nɛ bǒ bɛyɔŋɔ́tɔk mɛnkɛm, nɛ bǒ bɛtɔk mɛnkɛm mántwɔ mámkpɔk bɛrɛné bawú bhɔ ndǔ manywɔp arat nɛ ɛbhɔk, kɛka mámbémé bhɔ. 10 Chɔŋ bǒ mmik mámbɔŋ bɛyă maŋák, mánto batɨ akap nɛ mányiɛ ɛpa mbɔnyunɛ barɛmé kɛpǐntɨ bhɔ batí apay báchyɛ̀ nyaka bhɔ bɛyă ɛsɔŋɔri. 11 Kɛ éfʉ́ɛ́ré nókó manywɔp arat nɛ ɛbhɔk Mandɛm ákú ěyu ɛyi ɛnɛ échyɛ nɛpém échwé bhɔ amʉɛt. Bápɛtnsɛm ndǔ nɛpém, báteté. Bɛyă bɛcháy békɛm bo mankɛm abhɛn bághó bhɔ. 12 Barɛmé kɛpǐntɨ bhɔ batɨ apay bághók yɛ ɛyɔŋ ɛtaŋataŋ ɛnɛ éfú amfay érɛ̀m ntá yap bɛ, "Twó ká wɛn amfay!" Báré rɔŋ amfay amɛm ɛkpɔkó nɛbhaŋ, bǒmpap abhap bate mámpɔkɔ nɔkɔ bhó. 13 Nkúbhé mpok ɛyɔ, ɛrɛmé nɛnyikisĭmik ékwén, nɛ ɛkɛt émɔt ndǔ yĕntikɨ bɛkɛt byo amɛm nném ɛtɔk, ébáy mmʉɛt amik. Nká bho tándrámɔt bǎgu ndǔ nɛnyikisĭmik ɛnɔ. Bécháy békém abhɛn bábhíkɨ gu. Báré chyɛ kɛnókó ntá Mandɛm mmu achi amfay.

14 Ɛrɛm ɛsɔŋɔri ɛné éjwí bépay éfʉɛt. Ghó ká, ɛné ɛjwi bɛrat étwɔ̀ mandú mpok.

Ángɛl anɛ ajwi batɨ tándrámɔt afe aywi mmbá

15 Awu áfʉ́ɛ́ré nókó, ángɛl anɛ ájwí batɨ tándrámɔt afe aywi mmbá. Ngók bɛtaŋtí bɛyɔŋ amfay, méndɛmɛ nɔkɔ bɛ, "Mandɛm Acha aywɛsɛ kɛ ábhóŋɔ́ bɛtaŋ bɛkɛm mmik nkɛm nénɛ mbɔ Mfɔ mpoknkɛm. Yí kɛ ákèm mmik nénɛ nɛ Mpɛmɛ yi afyé nyaka bariɛp bɛ ătò." 16 Bǒbati ɛsa nsɛm manwi abhɛn báchí chókó bɛsí Mandɛm ndǔ mɛnɔkó kɛfɔ bákwén amik báchyɛ Mandɛm kɛnókó 17 mándɛmɛ nɔkɔ bɛ, "Mandɛm Bɛtaŋ Mɛnkɛm, Acha, wɔ mmu óchí ɛchɔŋ, ɔbhak nyaka, séchyɛ̀ wɔ bakak ndu ósóré bɛtaŋ ɛbhe, nɛ wɔmbɔŋ ɔnáŋá óbhó bɛkɛm mmik mbɔ Mfɔ. 18 Bǒ abhɛn bábhikɨ rĭŋɨ wɔ bábè nyaka ntɨ nɛ wɔ. Kɛ mpok akway anɛ ótàŋ bhɔ ɛbhɛ bɛbĕntɨ. Mpok akway anɛ ótàŋ bo abhɛn bagú. Mpok akway anɛ ókap bǒ bɛtok bhɛ,

ónkap barɛmé kɛpǐntɨ nɛ bǒbhɛ mankɛm,
ónkap bo abhɛn báchyɛ̀ wɔ kɛnókó,
yĕ chi ndéndɛmɛ bho, yĕ chi manɛm bho,
mpok akway anɛ ónàŋa nɛ bo abhɛn báwày
bati fá amik."

19 Mánénɛ yɛ ɛkɛrákap Mandɛm ɛné échí amfay. Ngó ɛkʉbhé nku amɛm. Myamyaŋ áre kɔt. Nɛbu nére rɛmti, nɛfaŋ ansay nɔkɔ. Nɛnyikisĭ mmik nɛgho nékwén. Amaŋá nɛbu áré kwɛnti tontó.

12

Jɔ̄n aghɔ́ ngɔrɛ́ amɔt nɛ nnya mbʉ́mbʉ

1 Awu áfʉ́ɛ́ré nókó, ngó ɛrɛmé ɛriŋɨ́ maknkay ɛnɛ ébhésí amfay. Ɛbhak chí ngɔrɛ́ anɛ afyé mmok amʉɛt mbɔ nkú. Ntaŋ ábhák antɛn bɛkak ɛbhi, nɛ nta kɛfɔ anɛ áchí yi anti abhóŋ mambe byo nɛ apay. 2 Asɛnɛ nɛ mɛniɛ, ambikɨ nɔkɔ ndǔ ánòŋsi nɛ bɛyă bɛbe.

3 Ɛriŋɨ́ maknkay ɛchak ébhésí amfay. Ngó ɛrɛmɛ nnya mbʉ́mbʉ anɛ ápe chuuu nɛ batí tándrámɔt, nɛ babhaŋ byo. Yĕntikɨ ntí ábhóŋ aywi mónta kɛfɔ. 4 Ngó ywi áyá ndǔ mambe amɔt ndǔ baru arat ámésɛ amik. Ate bɛsí ngɔrɛ́ wu nɔ ánòŋsi, ánoŋ nɔkɔ mɛnyiɛ mmŏ anɛ yi ánòŋsi bɛbhe.

5 Abhé mómbakanɛm anɛ ábhóŋɔ́ bɛkɛm bǒ yĕntikɨ ɛtɔk mbɔ Mfɔ nɛ ɛnɔkó kɛfɔ ɛyi ɛnɛ bághókó nɛ ɛse awɔ. Báfɔ́ŋɔ mówu témté bárɔk nɛ yi ntá Mandɛm bɛsí ɛnɔkó kɛfɔ ɛyi. 6 Ngɔrɛ́ abʉ́ɛ arɔk amɛm baso, nɛbhʉɛt anɛ Mandɛm atoŋti ntá yi bɛ máne yi arɛ ndǔ manywɔp nka amɔt nɛ.

7 Nɛnu nékwén amfay. Máykɛl nɛ bɔángɛl abhɛn bachi antɛn yi báre nu nɛ nnya mbʉ́mbʉ nɛ bɔángɛl abhɛn bákòŋɔ yi. 8 Kɛ Máykɛl nɛ abhi bɔángɛl básɔt awónɛm amfăy yap, bó kɛpɛrɛ bhɔŋ nɛbhʉɛt amfay.

9 Básɔt yɛ ɛtaŋtí nnya mbʉ́mbʉ nɛ bɔángɛl abhɛn bachi antɛn yi báfɛmɛri amik. Bábhɨ̀ŋɨ nnyó anɛ tɛ nyaka yɔ bɛ Mfɔ bɛfóŋó bɛbúbɛbʉ, nɛ nnyén ɛni nɛchak bɛ Satan, ndu yi achi mmu árwɔ̀ bǒ mmik.

10 Awu áfʉ́ɛ́ré nókó, ngók ɛyɔŋ ɛtaŋataŋ amfay. Ɛre rɛm bɛ, "Nénɛ, Mandɛm aywɛsɛ apémé bǒbhi. Chɔŋ ambak Mfɔ bǒbhi, ankɛm bɔ nɛ bɛtaŋ ɛbhi. Nénɛ, chɔŋ Mpɛmɛ Mandɛm afyé nyaka bariɛp bɛ ătò ambóŋ bɛtaŋ amfăy mmik nkɛm, mbɔnyunɛ mánaŋ basɔt mmu anɛ ábharɛ nɔkɔ bǒmayɛsɛ barak amʉɛt bɛsí Mandɛm bɛti nɛ ngósí, báfɛmɛri fá amik. 11 Bɛfʉɛt ndǔ manoŋ Mónkwɔmén nɛ ndǔ Mbok Ndíndɨ́ anɛ baghati bho,

bɔ̃mayɛsɛ mánu nɛ yi basɔt awónɛm. Báka nyaka bɛchyɛ nɛpém ɛnap nkwɔ. 12 Ndu ɛchi nɔ, mfɑ̃y, bóŋ yɛ maŋák. Bě mankɛm abhɛn bɑ̃chi amfay, bóŋ ká maŋák! Kɛ mbák chi mmik nɛ manyu, ɛyak ɛchí nɛ bhe mbɔnyunɛ Mfɔ bɛfóŋɔ́ bɛbúbɛbʉ asɛp atwɔ ntá yɛka nɛ bɛyă ɛchók mbɔnyunɛ yi ariŋi bɛ mpok ayi arɔp chi kɛkwɔt!" 13 Mpok nnya mbúmbʉ ághó bɛ básɔt yi báfɛmɛri amik, abho bɛkoŋɔ ngɔrɛ́ anɛ ábhé mómbakanɛm anɛt. 14 Kɛ báchyé ngɔrɛ́ wu bɛbhap bɛpay ɛbhén nném ɛbhɔkɔ bɛ yi ándé, ámbʉ́é nnya mbúmbʉ andɔk amɛm baso, ndŭ nɛbhʉɛt anɛ bábhóŋɔ́ mɛne yi ndŭ mamié arat nɛ ɛbhɔk ndŭ nɛbhʉɛt anɛ nnya mbúmbʉ apu kway bɛkʉ yi yɛ̆nyiŋ. 15 Nnyó áré gboko manyiɛp anyu amɛn achi mbɔ nnyén bé némpókɔ́ yi mbɔ ɛghori manyiɛp. 16 Kɛ mmik akwak yi. Bɛgháré béfú aré mɛnyu nnyén ɛnɛn néfù anyŭ nnyɔ́. 17 Nnya mbúmbʉ ábé yé nti nɛ ngɔrɛ́ wu. Arɔk mɛnu nɛ bɔ̃bhi nɛ bɛbháré bɔ̃bhi. Bɔ̃bhi bhɔ chi bo abhɛn bábhɨ̀rɛ bɛbhé Mandɛm, nɛ báte batísiɛ ndŭ mɛnyiŋ ɛbhɛn Yesu ákú bo bariŋi. 18 Nnyó áte yɛ ndŭ ɛ̆siép, angɔkɔ manyu ánoŋ nɔkɔ aré.

13

Nnya mbúmbʉ afú amɛm Manyu

1 Awu áfʉ́érɛ́ nókɔ́, ngɔ́ nnya mbúmbʉ ndu áfù amɛm manyu. Abhóŋ bati tándrámɔt nɛ babhaŋ byo nɛ bɔ̃ntă-kɛfɔ byo ndu babhaŋ ayi. Yɛ̆ntiki ntí ywi ábhóŋ nnyén ɛnɛn nérɛ̀m ɛbúbʉ ɛ̆ti Mandɛm. 2 Nnya yɔ abhak mbɔ mbé. Bayarékak ayi ábhak mbɔ anɛ nnya mbúmbʉ anɛ bábhɨ̀ŋi bɛ bée. Nnyu yi ábhák mbɔ anɛ nkʉ. Nnya mbúmbʉ achyɛ nnya yɔ bɛtaŋ ɛbhi nɛ ɛnɔkɔ́ kɛfɔ ɛyi nɛ bɛtaŋ ɛbhɛn yi ábhóŋɔ́. 3 Ntí nnya yɔ ámɔt ábhóŋ ɛrɛm ɛbhé ɛfʉɛt ɛnɛ étɔ̀n bɛ báchyɛ nyaka yɔ ɛfʉɛt ɛnɛ ɛkway bɛway yɔ kɛ ɛfʉɛt érɛ égú. Bŏ mmik mankɛm bábhák maknkay, babho bɛghok chi nnya yɔ. 4 Bo báré chyɛ nnya mbúmbʉ kɛnókó mbɔnyunɛ yó achyé bɛtaŋ ɛbhi ntá nnya mbémbé yɔ. Báre chyɛ kɛnókó ntá nnya mbémbé mándɛmɛ nɔkɔ bɛ, "Agha áchí mbɔ nnya mbémbé nɛ? Agha ákway mɛnu nɛ yó?"

5 Báchyé yɔ mbi bépanyu nɛ béɾɛm ɛbúbʉ ɛ̆ti Mandɛm. Báchyé yɔ mbi bɛbhɔŋ bɛtaŋ amfay bo ndŭ bataŋ bɛsa bɛpay nsɛm apay. 6 Abho bérém bɛbɛptí mɛnyiŋ ɛ̆ti Mandɛm, nɛ ɛ̆ti nnyén Mandɛm nɛ ɛ̆ti nɛbhʉɛt bɛchɔkɔ Mandɛm nɛ ɛ̆ti bo abhɛn bachi amfay. 7 Nɛ báchyɛ yɔ mbi bɛ ánu nɛ bo Mandɛm ánsɔt awónɛm. Nɛ báchyɛ yɔ bɛtaŋ amfay yɛ̆ntiki nnɛréket bho ankɛm fá amik, nɛ amfɑ̃y bo Mandɛm, nɛ amfɑ̃y bŏ yɛ̆ntiki ɛyɔŋɔ́tɔk nɛ amfɑ̃y bŏ yɛ̆ntiki ɛtɔk. 8 Chɔŋ bŏ mmik mankɛm mánchyɛ yɔ kɛnókó, nɔ chi bo abhɛn bábhiki siŋ manyén ayap amɛm ɛkátĭ nɛpém tɛ mpok mmik ábhíkí re bho. Ɛkáti yɔ chi ɛné Mónkwɔmén mmu báway nyaka.

9 Mmu anɛ ábhóŋɔ́ batú ángók! 10 Mmu anɛ Mandɛm árémé bɛ mánkém yi, chɔŋ mánkɛm. Mmu anɛ áwày bho nɛ akparɛnja, chɔŋ mángway yi nɛ akparɛnja. Ndu ɛchi nɔ, bo Mandɛm babhɔŋ bétée kpirí nɛ mándɔk nɔkɔ chi ambi ndŭ nɛka ɛnap nɛ Yesu.

11 Awu áfʉ́érɛ́ nókɔ́, ngɔ́ nnya mbúmbʉ achák ndŭ áfù amik. Abhóŋ babhaŋ apay mbɔ Mónkwɔmén nɛ ɛyɔŋ ɛyi ébhák mbɔ ɛnɛ nnya. 12 Are kʉ mɛnyiŋ nɛ bɛtaŋ ɛbhɛn nnya anɛ mbi mɛnkɛm bɛsí bhi. Akʉ mmik nɛ bo abhɛn bachi arɛ mánchyɛ nnya mbi mmŭ ɛfʉɛt ɛyi égú kɛnókó. 13 Nnya anɛ ajwi ɛpay yɔ ákʉ́ bɛyă mɛnyiŋí maknkay. Are kʉ tɛ bé ngó amfu amfay antwɔ amik bŏ mángɔ nɔkɔ. 14 Afʉ́ét ndŭ mɛnyiŋí maknkay ɛbhɛn báchyé yi mbi bɛ ánkʉ bɛsí nnya anɛ mbi arwó bŏ mmik. Aghati bhó bé mángókó ntíako anɛ bɔ básɔ̀t manchyɛ nɔkɔ kɛnókó ntá nnya anɛ achi nɛpém yĕndu mănáŋ báchyé nyaka yɔ ɛfʉɛt ɛnɛ ɛkway bɛway yɔ nɛ akparɛnja. 15 Mandɛm achyɛ nnya anɛ ájwí ɛpay mbi, yó akʉ ĕyu ɛnɛ échyè nɛpém échwe amʉɛt ntíako ané nnya anɛ mbi. Ntí-ako wu abho bɛrɛm kɛpi. Akʉ bɛ mángway bo abhɛn bábhíkí chyɛ yɔ kɛnókó. 16 Nnya anɛ ájwí ɛpay akʉ nkwó bɛ mámfyé ɛriŋ, yĕ ndŭ awónɛm, yĕ ndŭ nɛfɔ́ yĕntiki mmu. Yi mánkʉ nɔ ntá ndéndɛmɛ bho nɛ manɛm bho, nɛ ntá bŏ bakáp nɛ bachébhébho, nɛ ntá bo abhɛn bápu basɛm nɛ abhɛn bachi basɛm. 17 Akʉ nɔ bé yĕ mmu áké bhɔŋ mbi bɛku nɛ yĕ chi bɛti ɛnyiŋ kpátɛ ɛrĭŋ ɛnɛ nnya mbi ɛmbak yi amʉɛt. Ɛriŋ ɛyɔ chí nnyén nnya yɔ, mbák ɛpu nɔ, mpăy anɛ áté ndŭ nnyén ɛni. 18 Mmŭ abhɔŋ bébhɔŋ nɛriŋíndak. Mmu anɛ ábhóŋɔ́ kɛboŋ ăriŋi ɛnyiŋ ɛnɛ mpăy anɛ achi amʉɛt nnya yɔ átɔ̀n. Mpăy yɔ chi mpăy bakwăŋwaŋ nɛ mpăy yɔ chi bɔhundrɛt batándat nɛ bɛsa bɛrat nsɛm bɛtandat (666).

14

Bo abhɛn Mónkwɔmén ápémé bákwáy nɛkwáy

1 Awu áfʉ́érɛ́ nókɔ́, ngɔ́ Mónkwɔmén téé amfăy njiɛ Síɔn. Bŏ nka bɛsa tándrámɔt nsɛm nka ɛnwi bábhak nɛ yi (144,000). Básíŋ nnyén Mónkwɔmén nɛ ɛnén Ɛtayi ndŭ nɛfó yĕntiki mmu wap. 2 Ngók ɛyɔŋ ɛnɛ éfù amfay. Ɛbhak mɛ batú mbo ɛwaré tutunyén nɛ mbɔ nɛfaŋ anɛ ásày nɛ mbɔ ɛyɔŋɔ bakiŋ anɛ bŏ bákwɛ̀t. 3 Bŏbhɔ nka bɛsa tándrámɔt nsɛm nka ɛnwi báre kway nɛkwáy nɛkɔ bɛsí ɛnɔkɔ́ kɛfɔ Mandɛm nɛ bɛsí mɛnyiŋ mɛnwi ɛbhɛn bɛchi nɛpém nɛ bɛsí bŏbati. Yĕ mmu kɛka bɛghɔk nɛkwáy nɔ ébhíkí fʉɛt chi bŏ nka bɛsa tándrámɔt nsɛm nka ɛnwi abhɛn Mandɛm ápémé, afɛrɛ amik. 4 Bŏbhɔ

kɛ bachi pépép bɛsí Mandɛm mbɔnyunɛ babhíkɨ nyóp mmʉɛt ndǔ baraká kɛbhʉrɛ nɛ baghɔ́ré. Bó kɛ bákòŋɔ Mónkwɔmén yɛ̌ntikɨ ɛbhak ɛnɛ yi árɔ̀ŋ. Bóbhɔ kɛ Mandɛm ápɛmɛ ndǔ nkwɔ bɔ̌ mmɨk bɛ mámbak ntá yi nɛ ntá Mónkwɔmén. 5 Bábhíkíre sense wáwák mbɔnyunɛ bábhíkí bhɔŋ békwénɛ́.

Jɔ̌n aghɔ bɔángɛl barat

6 Awu áfʉ́éré nókó, ngó ángɛl achak ndu árè tɛ amfǎy nɛbu. Are twó nɛ Mbok Ndíndí́ anɛ áfú ntá Mandɛm nɛ achi tɛtɛp mpoknkɛm. Are twó nɛ yɔ ntá bɔ̌ mmɨk, nɔ chi, bɔ̌bɛtɔk mɛnkɛm, nɛ bɔ̌ manɛrékɛt ankɛm, nɛ bɔ̌ bɛyɔŋɔ́tɔk mɛnkɛm. 7 Ángɛl arɛm nɛ ɛyɔŋ ɛtaŋataŋ bɛ, “Cháy ká Mandɛm mǎndɛm bɛ mɛnwɔp ɛbhi bɛya bɛcha mbɔnyunɛ mpok anɛ yi átàŋ bo agháká. Chié ká yi kɛnókó! Yi kɛ ághókó mfay nɛ mmɨk, nɛ bɔmanyu, nɛ babhok anɛ́ manyiɛp ányày arɛ.”

8 Ángɛl anɛ mbɨ árɔ́ŋ nókó achak abhesi andɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Ɛrɛm ɛtɔk Bábilɔn ékwɛn bʉ̌p. Ɛchóŋtí bɔ̌ bɛtɔkó mmɨk mankɛm nɛ bɛpɔ̌ barak ɛpúsí yi. Ɛchí mbɔ bɛ échyé bhɔ mmɛm bataŋbataŋ mányu.”

9 Ángɛl anɛ ajwi barat árɔ́ŋ nókó, achak abhesi andɛmɛ nɔkɔ nɛ ɛyɔŋ ɛtaŋataŋ bɛ, “Yɛ̌ agha anɛ áchyè kɛnókó ntá nnya mbʉ́mbʉ anɛ áfú amɛm manyu nɛ ntíako yi, nɛ anka bɛ mámfyé ɛriŋ ɛyi ndǔ yɛ̌ chí nɛfó ɛni nɛ yɛ̌ chí ndǔ awɔ aywi, 10 chɔŋ yi nkwɔ anyú mmém bɛbɛ̌ntɨ Mandɛm amɛn Mandɛm afyé ndu nkɔp anjwi tép yi kɛ chɔpti mɔ nɛ manyiɛp ndu áyaŋ mántaŋ. Nɛ chɔŋ yi wu ambóŋ nném ɛsɔŋɔri amɛm ngó anɛ ádù nɛ *sólfɔ, bɛsí bɔángɛl Mandɛm nɛ bɛsí Mónkwɔmén. 11 Móngo anɛ áfù ndǔ ngó anɛ mmu wu achi amɛm apú may. Bo abhɛn báchyè nnya mbʉ́mbʉ nɛ ntíako yi kɛnókó nɛ báka bɛ mámfyé ɛrǐŋ nnya yɔ bɔ amʉɛt bápú bhɔŋ chɔŋ nɛywɛ̌mʉɛt ndǔ ɛsɔŋɔri ɛyap bɛti nɛ ngósí.”

12 Ndu ɛchi nɔ, bɛ̌ bo Mandɛm, bɛ̌ bho bǎbhʉ̀rɛ bɛbhé Mandɛm, bɛ̌ bho bǎbhóŋɔ́ nɛka nɛ Yesu, tɛ̌ ka kpirí nɛ ɛkébhéntí́.

13 Ngók yɛ́ ɛyɔŋ ɛnɛ éfú amfay érèm bɛ, “Síŋ mɛnyiŋ ɛbhɛn amɨk: Bɛbho ɛchɔŋ, ɛrɨ ɛcha ntá yɛ̌ntikɨ mmu anɛ ágú ɛné yi ábháré mmʉɛt nɛ Yesu Acha nɛ ntɨ nɛmɔt.” Ɛfóŋó Bɛdyɛrɛ árèm bɛ, “Ɛchi tɛtɛp, chɔŋ yi ambɔŋ nɛywɛ̌mʉɛt ndǔ bɛtɨk ɛbhi mbɔnyunɛ nsáy bɛtɨk ɛbhi ǎkoŋɔ yi.”

Ɛnyiŋ ɛnɛ ɛbhɔŋɔ bɛfakari nɛ bɔ̌ ndǔ ngwɛnti mmɨk

14 Awu áfʉ́éré nókó, ngó ɛkpɔkó nɛbhaŋ ɛnɛn pépép nɛ mmǔ arɛ chɔkɔ mbɔ Mmu anɛ áfú ntá Mandɛm. Nta kɛfɔ anɛ bághókó nɛ pú abhak yi anti, nɛ ngak anɛ ácháp abhak yi awɔ ndu bɛkpɔt mbwɔt. 15 Ángɛl achak áfú amɛm ɛkɛrákap Mandɛm arɛm nɛ ɛyɔŋ ɛtaŋataŋ ntǎ mmǔ anɛ achi chɔkɔ ndǔ ɛkpɔkó nɛbhaŋ bɛ, “Bo békpɔt mbwɔt anɛ anaŋ ape nɛ ngak ayɛ mbɔnyunɛ mpok bɛfɛrɛ yɔ ndu bɛtɔkó mmɨk aghaka.” 16 Mmǔ anɛ achi chɔkɔ ndǔ ɛkpɔkó nɛbhaŋ áfoŋ yɛ ngak anɛ achi yi awɔ ndǔ bɛtɔkó mmɨk áférɛ́ mbwɔt nkɛm.

17 Awu áfʉ́éré nókó, ángɛl achak afú ndǔ ɛkɛrákap Mandɛm ɛnɛ ɛchi amfay. Yi nkwɔ abhóŋ ngak anɛ ácháp ndǔ bɛkpɔt mbwɔt. 18 Ángɛl achak afú kékwɔ́t éfémé akap. Awú abhóŋ bɛtaŋ amfǎy ngó. Arɛm ntá anɛ akɛmɛ ngak bɛkpɔt mbwɔt anɛ ácháp nɛ ɛyɔŋ ɛtaŋataŋ bɛ, “Kpɔ́t kɛpɛm énɔk ɛkén bábhì̀ŋɨ bɛ grep amɨk nyokoti mbɔnyunɛ kénáŋ képe.” 19 Ángɛl wu áfoŋ yɛ ngak ndǔ bɛtɔkó mmɨk mɛnkɛm, akpót kɛpɛménɔk, anyokoti, ato amɛm nɛyaré grep. * Ɛyɔ̌ ɛnkɛm étɔ́ŋ bɛ Mandɛm anaŋ abɛ̌ntɨ tontó. 20 Báyát kɛpɛm ɛkɔ amɛm nɛyaré grep antí ɛtɔk. Manoŋ afú wu arɛ. Manoŋ mɔ ajwi amɨk mbɔ mɛta amɔt nɛ ɛbhɔk, nɛ aghoŋo kpát bɛsap ɛbhi bɛghaka mbɔ bɔkilomɛta bɛsa byo (200).

15

Jɔ̌n aghɔ́ bɛghori ɛbhɛn ngwɛnti

1 Ngó ɛrɛm ɛriŋ nɛ ɛriŋí́ maknkay ɛchak amfay. Ngó bɔángɛl tándrámɔt, nɛ bɛghori tándrámɔt ɛbhɛn bɛchi bɛghori ɛbhɛn ngwɛnti mbɔnyunɛ bɔ kɛ bɛtɔŋ bɛbɛ̌ntɨ Mandɛm ɛbhɛn bétwɔ̀ ndǔ ngwɛnti. 2 Ngó ɛrɛm ɛnyiŋí́ maknkay mbɔ manyu. Ɛbhak mbɔ amaŋá nɛbu nɛ énkɔt nɔkɔ ŋwaŋwǎŋwaŋ mbɔ glas anɛ ngó achi amɛm. Ngó bo abhɛn mánú nɛ nnya mbʉ́mbʉ nɛ ntíako yi nɛ mpǎy anɛ áté ndǔ nnyén nnya mbʉ́mbʉ, mánu basɔt awɔ́nɛm. Bɔ̌bhɔ bátée angɔkɔ manyu wu nɛ bakíŋ anɛ Mandɛm áchyé bhɔ abhak bɔ amó. 3 Bátée angɔkɔ manyu wu mánkway nɔkɔ nɛkwáy Moses mmɔ̌bɛtɔk Mandɛm nɛ ɛnɛn Mónkwɔmén bɛ, “Acha, Mandɛm Bɛtaŋ Mɛnkɛm, mɛnyiŋ ɛbhɛn ókʉ́ chi manɛm mɛnyiŋ nɛ mɛnyiŋí́ maknkay! Wɔ, Mfɔ bɛtɔk mɛnkɛm, mɛnyiŋ ɛbhɛn ókʉ̀ bébhak chi chak. Nɛ ɔchí tɛtɛp. 4 Acha, agha ábhíkí́ bhɔŋ béchay wɔ? Agha ábhíkí́ bhɔŋ bɛchyɛ wɔ kɛnókó? Wɔ kɛ óchí nyáŋá. Wɔ kɛ̌ bɔ̌ bɛtɔk mɛnkɛm bábhóŋɔ́ bétwɔ bɛsí ɛbhɛ manchyɛ kɛnókó mbɔnyunɛ mankɛm mánaŋ bághó bɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn ókʉ́ mɛnkɛm bɛchi chak”.

5 Mánáŋá nókó békway, ngó ɛkɛt Mandɛm amɛm ɛtɛm amfay. Ɛbhak fúú. 6 Bɔangɛl tándrámɔt abhɛn bápókó bɛghori tándrámɔt amɔ báfú ndǔ ɛkɛré Mandɛm ɛyɔ. Bábhák

* **14:19** Nɛyaré grep: Mbok anɛ báyàt kɛpɛmé grep arɛ bɛ nnok yi ámfú, mánsɔt mankʉ mmɛ̌m grep.

nɛ ndɛn pépép amʉɛt, nɛ *nkʉɛt ɛnɛ pú ambeápak. 7 Ɛnyiŋ émɔt ɛnɛ ɛchi nɛpém ndǔ ɛbhɛn mɛnwi échyɛ bɔángɛl bhɔ tándrámɔt bɛkwɔp ɛbhɛn pú tándrámɔt. Bɛjwi nɛ bɛbɛ̌ntɨ Mandɛm anɛ achi nɛpém mpoknkɛm. 8 Móngo ajwi amɛm ɛkɛ́ré Mandɛm ɛyɔ. Afú ndǔ kɛnɛ́m nɛ bɛtaŋ Mandɛm. Yɛ̌ mmu kɛbhɔŋ mbi bɛchwe amɛm ɛkɛ́ré Mandɛm. Bɛghori tándrámɔt ɛbhɛn bɔángɛl tándrámɔt bakɛmɛ amɔ bébhɔŋ nyaka bɛfʉɛt kpik.

16

Jɔ̌n aghɔ bɛkwɔbhé bɛbɛ̌ntɨ Mandɛm

1 Ngók yɛ ɛyɔŋ ɛtaŋataŋ ɛné éfú ndǔ ɛkɛ́ré Mandɛm ndǔ éghàti bɔángɛl tándrámɔt bɛ, “Dók ká to bɛbɛ̌ntɨ Mandɛm ɛbhɛn bɛchi amɛm bɛkwɔbhé bɛbɛ̌ntɨ ɛbhi tándrámɔt ndǔ mmik nkɛm.” 2 Ángɛl anɛ mbɨ arɔk apikiri ɛyǐ ɛkwɔbhé bɛbɛ̌ntɨ Mandɛm amik. Nkúbhé mpok yɔ bɛfʉɛt ɛbhɛn ménèm tontó bété amʉɛt bo abhɛn baka nyaka bɛ mamfyɛ bɔ ɛriŋ ɛnɛ nnya mbúmbʉ amʉɛt nɛ báchyé mandɛm nsé yi kɛnókó.

3 Ángɛl anɛ ajwi bapay apikiri ɛyǐ ɛkwɔp amɛm manyu. Manyu ayibhiri arɔp mbɔ manoŋ amɛn ngú, nɛ yɛ̌ntɨkɨ ɛnyiŋ ɛnɛ ɛchi nɛpém amɛm manyu égú.

4 Ángɛl anɛ ájwí bárát apikiri ɛyi ɛkwɔbhé bɛbɛ̌ntɨ amɛm manyén agho nɛ bɔ̌manyén nɛ ndǔ bɛbhak ɛbhɛn manyiɛp ányay arɛ. Manyiɛp mankɛm arɔp chi manoŋ. 5 Ngók ndǔ ángɛl anɛ ábhóŋɔ́ bɛtaŋ amfǎy manyén árèm ntá Mandɛm bɛ, “Wɔ óchí Nyáŋá. Wɔ óchí néne nɛ ɔchí nyaka! Ɔchí chak ndǔ ntɛmsi anɛ óchyè. 6 Bo bákʉ manoŋ bo Mandɛm nɛ amɛn barɛmé kɛpǐntɨ Mandɛm arɔŋ amik. Ɛ̀ti yɔ kɛ óchyé bhó manoŋ mányu. Ɛyɔ ékway nɛ bhɔ”. 7 Ngók yɛ ɛyɔŋ ɛnɛ éfù ndǔ éfémé akap Mandɛm ɛyɔ éndɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Acha, Mandɛm Bɛtaŋ Mɛnkɛm, ɔ̌chyè bho ntémsi ɛnyu ɛnɛ ɛchi sayri nɛ chak”.

8 Ángɛl anɛ ájwí manwi apikiri ɛyǐ ɛkwɔp ndǔ mmok. Báchyɛ mmok bɛtaŋ bɛsɔŋ bɔ̌ mbɔ ngó. 9 Mmok ásóŋ bɔ̌ mbɔ ngó, Yɛ̌ nɔ bɔ kɛtíknsɛm ndǔ bɛbʉ́ bhap. Bɔ́ kɛka bɛchyɛ Mandɛm kɛnókó ɛ̌ti kɛnɛ́m ɛki. Báre rɛm chi ɛbʉ́bʉ ɛ̌ti Mandɛm mmu ábhóŋɔ́ bɛtaŋ amfǎy bɛghori ɛbhɔ.

10 Ángɛl anɛ ájwí batay apikiri ɛyi ɛkwɔp ndǔ ɛnɔkɔ́ kɛfɔ ɛnɛ nnya mbúmbʉ. Ɛjuri ékwén amʉɛt bo abhɛn yi achi Mfɔ wap. Bɔ̌ bábho mɛŋa barɨ yap ndǔ bɛyǎ ɛsɔŋɔri ɛnɛ bɔ bachi arɛ, 11 kɛ bó kɛtíknsɛm ndǔ bɛbéptí mɛnyiŋ ɛbhɛn bɔ bákɨ̀. Mándɛmɛ nɔkɔ chi ɛbʉ́bʉ ɛ̌ti Mandɛm mmu achi amfay mbɔnyunɛ bɛfʉɛt ɛbhap nɛ bɛbe békɨ̀ nyaka bɔ bachi ndǔ bɛyǎ ɛsɔŋɔri.

12 Ángɛl anɛ ájwí batandat apikiri ɛyǐ ɛkwɔp amɛm nyén nɛgho ɛnɛn bábhɨ̀ŋɨ bɛ Yufretis. Nnyén néwɔ́ nɛnkɛm bé bafɔ abhɛn báfú atú anɛ mmok áfù mamboŋ mbi bɛkiŋɨ. 13 Ngɔ́ bɛfóŋɔ́ bɛbʉ́bɛbʉ bɛrat. Bébhak mbɔ mánsáŋ. Ɛmɔt ɛfu anyǔ nnya mbʉ́mbʉ, ɛchak éfú anyǔ nnya mbémbé nɛ ɛnéfú anyǔ ndɛmɛkɛpǐntɨ nsé. 14 Bɛfóŋɔ́ ɛbhɔ chi bɛfóŋɔ́ bɛbʉ́bɛbʉ. Békɨ̀ mɛnyiŋɨ́ maknkay nɛ bérɔ́k ntá bafɔ̌ mmik mankɛm ndu bɛkʉ bɔ manchɛm nɛbhʉɛt amɔt bɛ mánu nɛ Mandɛm Bɛtaŋ Mɛnkɛm ndǔ nywɔp ɛnɛn yi átàŋ chɔŋ bo.

15 Yesu Acha árèm bɛ, “Ghó ká, métwɔ̀ mbɔ ngép. Chɔŋ éndɨ ɛncha ntá mmǔ anɛ achi pě nɛ ákɛ̀m ndɛn ɛyi sayri bɛ áké kɔ ɛbhowɔ, ntíánwɔ́p ankɛm yi bɛsí bho.”

16 Bɛfóŋɔ́ bɛbʉ́bɛbʉ bhɔ békʉ bafɔ mánchɛm ndǔ nɛbhʉɛt wu nɔ bábhɨ̀ŋɨ ndǔ ɛyɔŋ bo Israɛl bɛ Amágɛdɔn.

17 Ángɛl anɛ ájwí tándrámɔt apikiri ɛyǐ ɛkwɔp ndǔ mbʉ́ép. Ɛyɔŋ ɛtaŋataŋ éfú ndǔ ɛkɛ́ré Mandɛm nɛbhʉɛt anɛ yi achi ndǔ ɛnɔkɔ́ kɛfɔ ɛyi bɛ, “Ndak ámay!” 18 Mmyamyaŋ are kɔt. Nɛfaŋ are sáy, nɛbu néndɛmti nɔkɔ. Nɛ ɛrɛmé nɛnyikisǐmik nékwén. Tɛ Mandɛm ághókó bɔ̌, ɛnyǔ nɛnyikisǐmik ɛnɔ nébhíkí re fakari. Ɛnɔ nétáŋ nɛcha. 19 Ɛrɛm ɛtɔk ékórɛ ndǔ bɛbhɔk bɛrat. Bɛtɔk bɛgho nɛ bɛtɔk mmik bɛchak békwén. Mandɛm akɛ ghɔkɔntik ɛrɛm ɛtɔk Bábilɔn ndǔ bɛkʉ yɔ ɛnyu mmém bɛbɛ̌ntɨ bhi. 20 Bɛtɔk ɛbhɛn bɛchi nɛntɨ nnyén ménémsi. Njiɛ ɛnkɛm nkwɔ ɛnɛmsi. 21 Amaŋá nɛbu áfú amfay ánkwɛnti nɔkɔ amik. Achíkiti ɛnyu ɛné yɛ̌ntɨkɨ nɛmɔt nébhak mbɔ bɔkilo bɛsa bɛpay nsɛm byo ndǔ mɛnwɔp ɛbhi. Are kwɛnti bɔ̌ amʉɛt kpát babho bɛrɛm ɛbʉ́bʉ ɛ̌ti Mandɛm ɛ̌ti ɛsɔŋɔri ɛyɔ.

17

Jɔ̌n aghɔ ngɔ́ré-nɛkɔ amɔt nɛ nnya mbʉ́mbʉ

1 Ángɛl amɔt ndǔ abhɛn tándrámɔt abhɛn bakɛmɛ bɛkwɔp tándrámɔt atwɔ́ arɛm ntá ya bɛ, “Twɔ́, chɔŋ ntɔŋ wɔ ntémsí anɛ Mandɛm áchyɛ chɔŋ nta nném ngɔré-nɛkɔ, nɔ chi, ɛrɛm ɛtɔk ɛnɛ ɛchi kɛkwɔt nɛ bɛyǎ manyén agho. 2 Bafɔ̌ mmik bákʉ ɛpúsí nɛ yi, nɛ bɔ̌ mmik mányú mmém ami kpát bákwɛn, bákʉ ɛpúsí nɛ yi.” 3 Ángɛl Mandɛm wu apɔkɔ mɛ ndǔ Ɛfóŋɔ́ arɔk amɛm baso. Aré, ngɔ́ ngɔré amɔt chɔkɔ amfay nnya mbʉ́mbʉ anɛ ápe chuuu. Nnya mbʉ́mbʉ yɔ abhóŋ bati tándrámɔt nɛ babhaŋ byo. Manyén anɛ básíŋɨ́ abhak amʉɛt nnya yɔ nɛ ábhák manyén anɛ árèm ɛbʉ́bʉ ɛ̌ti Mandɛm. 4 Ngɔré wu asɔbhɛri mmʉɛt nɛ ndɛn ɛnɛ ɛchi chuu, ɛnyǔ ndɛn ɛnɛ bafɔ báfyɛ, nɛ mɛnyiŋ pú, nɛ mɛnyiŋ nkáp, nɛ mɛnyiŋ bɛfyɛ ɛmɨ ɛbhɛn bághókó nɛ bɔ̌batay bɛyǎ nkáp abhɛn bábhɨ̀ŋɨ bɛ pél. 5 Mánaŋ nyaka basiŋ nnyén ndǔ nɛfó ɛni. Bɔ̌ kɛrɨŋɨ ntí nnyén ɛnɔ. Nnyén

énɛrɛ nébhak bɛ, “Nném ɛtɔk Bábilɔn chi nnɔ baghɔré-nɛkɔ nɛ bɛpɔ̌ mɛnyiŋ ndŭ mmik nkɛm.” 6 Ngɔ́ bé ngɔré wu anáŋ anyŭ nyaka manoŋ bo Mandɛm abhɛn baway ɛ̌ti bakoŋo Yesu nɛ nti nɛmɔt. Manoŋ bo Mandɛm akém yi mbɔ mmém.

Mpok ngɔ́ ngɔré wu mbak maknkay. 7 Kɛ ángɛl arɛm ntá ya bɛ, “Ndaká yí ɔchí maknkay tontó? Chɔŋ ngati wɔ ɛnyiŋ ɛnɛ ɛchi bhésé bhésé ɛ̌ti ngɔré nɛ nɛ nnya mbúmbʉ anɛ bati tándrámɔt anɛ apɔkɔ yi nɛ babhaŋ byo. 8 Nnya mbémbé anɛ óghó achi nyaka nɛpém, kɛ nénɛ apɛt apú, nɛ abhɔŋ bɛfu ndŭ nɛpi ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti, bɛ andɔk ndŭ nɛbhʉɛt anɛ babhɔŋɔ báway yɔ, ndak amay. Bo abhɛn babhiki siŋ manyén ayap tɛ nɛbhŏmik, bághɔ chɔŋ yɔ mámbak maknkay bé achi nyaka kɛ nénɛ apɛt apú nɛ chɔŋ ampɛtnsɛm ndŭ nɛpém. 9 Ɛyɔ éyàŋ yɛ bɛ yɛ̌ntiki mmŭ ámbɔ́ŋ kɛboŋ. Bati tándrámɔt ate ndŭ njiɛ ɛgho tándrámɔt ɛnɛ ngɔré wu áchókó arɛ. Njiɛ ɛyɔ éte nkwɔ ndŭ bafɔ tándrámɔt. 10 Bafɔ batay bágú. Amɔt achi nɛpém. Amɔt achi mfɔ nénɛ. Mbák chí anɛ ajwi tándrámɔt abhíkí twɔ. Ánáŋ ántwó ăbhák Mfɔ ndŭ mómbiŋ́ mpok. 11 Mbák chí nnya anɛ achi nyaka nɛpém kɛ apɛt apú, yó achi mfɔ anɛ ajwí mánɛn. Achí nyaka amɔt ndŭ abhɛn tándrámɔt. Chɔŋ mángwáy yɔ ndak amay.

12 “Babhaŋá nya yɔ byo anɛ ɔghɔ áte ndŭ bafɔ byo abhɛn bábhiki re chyɛ bhɔ bɛtaŋ bɛkɛm kɛfɔ. Kɛ chɔŋ mánchyɛ bhɔ nɛ nnya mbúmbʉ bɛtaŋ mbɔ bafɔ ndŭ nɛŋɔkó nywɔp nɛmɔt. 13 Bafɔ bhɔ mankɛm bati byo báká ɛyɔŋ émɔt bɛchyɛ bɛtaŋ ɛbhap nɛ kɛfɔ ɛkap ntá yi. 14 Chɔŋ bó nɛ nnya mbʉmbʉ mánte nɛnu nɛ Mónkwɔmén nɛ yi ansɔt awónɛm amfay yap mbɔnyunɛ yi kɛ achi Acha Mfɔ nɛ Mfɔ bafɔ. Bakoŋo bhi chí bo abhɛn Mandɛm ábhíŋ́, ayap, nɛ bákòŋo yi nɛ nti nɛmɔt.” 15 Ángɛl arɛm ntá ya bɛ, “Manyén anɛ óghó ngɔré-nɛkɔ arɛ chókó áte ndŭ ngémtáy bho, nɛ manɛrékɛrɛ bho ankɛm, nɛ bŏ bɛyɔŋɔ́tɔk mɛnkɛm. 16 Chɔŋ nnya mbʉmbʉ nɛ babhaŋ ayi byo anɛ ate ndŭ bafɔ byo mámpap ngɔré-nɛkɔ. Chɔŋ mánsɔt yɛ̌ntiki ɛnyiŋ ɛnɛ yi ábhóŋɔ́, mankʉ yi andɔp ɛbho ɛwɔ. Chɔŋ mányiɛ nyamwʉɛ́t ɛyi nɛ mánsɔŋ yi nɛ ngó. 17 Chɔŋ bafɔ byo bhɔ mánkʉ nɔ mbɔnyunɛ Mandɛm ákʉ bó mámbóŋ nkaysi amɔt ndu bɛkʉ ɛnɛ yi áyàŋ bɔ mánkʉ. Chɔŋ mánka yɛ bɛrɔ bɛtaŋ ɛbhɛn bɔ babhɔŋɔ mbɔ bafɔ amɔ nnya mbʉmbʉ kpatɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn Mandɛm atĭ bɛ mémfákárí mémfakari. 18 Ngɔré anɛ óghó chi nném ɛtɔk ɛnɛ mfɔ ywi ábhóŋɔ́ bɛtaŋ amfăy bafɔ̃ bɛtɔkó mmik mɛnkɛm.”

18

Mandɛm atɛmsi ɛtɔk Bábilɔn

1 Ngɔ́ ángɛl achak ndŭ áfú amfay ásèp amik. Abhóŋ bɛyă bɛtaŋ nɛ bɛdiéré ɛbhi bɛre ghɔ ndŭ mmik nkɛm. 2 Arɛm nɛ ɛyɔŋ ɛtaŋataŋ bɛ,

“Ɛrɛm ɛtɔk Bábilɔn ékwɛn buúp!
Ɛrɔp chi bɛchɔkɔ bɛfóŋɔ́ bɛbʉ́bɛbʉ.
Ɛrɔp chi bɛchɔkɔ bɛbéptí bɛfóŋɔ́ nɛ bɛpɔ̌
kɛnɛn ɛkɛn bo babhiki kɔŋ.
3 Bábilɔn akwɛn mbɔnyunɛ ákʉ́ bŏ bɛtɔk mɛnkɛm mányú mmém ɛpúsí yi. Bafɔ̃ mmik bákù nyaka nkwɔ ɛpúsí nɛ yi. Bakɔ̃síɛ mankɛm fá amik bákwɛ̌n bŏ bakáp ɛ̌ti ɛpúsí yi.”

4 Ngók yɛ ɛyɔŋ ɛchak ɛnɛ éfú amfay érèm bɛ, “Bŏbha, fú ká, măndɔ ɛtɔk Bábilɔn kɛka mămfyɛ mmʉɛt ndŭ bɛbʉ́ bo abhɛn bachi arɛ. Fú ká, bɛ ntɛmsi Mandɛm anɛ átwɔ ntá yi akɛ bhak nɛ bhe. 5 Fú ká mbɔnyunɛ bɛbʉ́ bhap bɛghaka tɛ amfay, nɛ Mandɛm ábhíkí ghɔkɔntik bhó. 6 Kɛmé ká ntá bŏ ɛtɔk Bábilɔn yɛ̌ntiki ɛbéptí ɛnyiŋ ɛnɛ bɔ bákʉ́ ntá bo bachak. Kɛmé ká ntá yap ndɔŋ ɛpay yɛ̌ntiki ɛnyiŋ ɛnɛ bɔ bákʉ́ bŏ bachak. Chyɛ ká bhɔ mmém amɛn bátáŋá ndɔŋ ɛpay ndŭ nkóp anɛ bó báfyé mmém bataŋbataŋ amɛm báchyé bhe. 7 Kʉ ka bo Bábilɔn mámbóŋ ɛsɔŋɔri nɛ nɛdĭ kɛbhɔ.
Nkúbhé mbɔ ɛnyŭ bɔ bábhɔŋ nyaka manják,
mpok bápà bɛ bachi manɛm bho nɛ,
mánkʉ nɔkɔ baraká bɛbʉ́.
Báchi mbɔ ngɔré anɛ árèm nɛ mmʉɛt yi bɛ,
‘Nchí mfɔ ngɔré. Mpu kénkwésé!
Mbíkí bhɔŋ mmu anɛ ákway bɛgu
mĕndi yi wáwák!’

8 “Tɛ̃ndu Bábilɔn ápànyu ɛnyu ɛyɔ, chɔŋ bɛbéptí mɛnyiŋ ɛbhɛn bétwɔ ntá yi méntwɔ mɛnkɛm ndŭ nywɔp nɛmɔt. Mɛnyiŋ ɛbhɔ chi ɛghorĭ nɛme, nɛ nsay nɛ basémé nɛwú. Chɔŋ Mandɛm mmu ábhóŋɔ́ bɛtaŋ mɛnkɛm antáŋ yi. Chɔŋ mánsɔŋ yi nɛ ngó.

9 “Chɔŋ bafɔ̃ mmik abhɛn mányíé ɛpɔ̌ nɛpém, mánkʉ nɔkɔ barak épusi nɛ yi mándi, mámfyɛ nɛkwɛsé ɛni mpok bághɔ́ móngo anɛ áfù anko nɔkɔ amfăy ndŭ yi ásòŋɔ. 10 Chɔŋ ɛrɛm ɛsɔŋɔri ɛnɛ yi achi aré énkʉ bó mámbóŋ bɛcháy bɛ ékway bɛfakari nɛ bhɔ ɛnyu ɛyɔ, mánte nɛkɔ nɛsiɛ, mándɛmɛ nɔkɔ nɛ ɛyɔŋ ɛtaŋataŋ bɛ,

‘Ɛrɛm étɔk Bábilɔn, ébɛp ntá yɛ écha!
Ndŭ mandú mpok Mandɛm atémsí wó
ndak yɛ ámay!’

11 Chɔŋ bakɔ̃sié fá amik mandi Bábilɔn tontó mbɔnyunɛ yɛ̌ mmu apɛt apú anɛ ákù mɛnyiŋ ésyɛ bhap. 12 Bo ɛtɔk ɛyɔ bákù nyaka batu pú, nɛ anɛ silbha, nɛ batŭ mɛnyiŋ bɛsɔbhɛri mmʉɛt ɛbhɛn békɔ̀t ŋwaŋwăŋwaŋ, nɛ mɛnyiŋ ŋwaŋwaŋ béchák. Bákù nyaka bɛyă ndɛn chu ɛnɛ nkáp mɛnyu nɛ mɛnyu ɛnɛ babhiŋi bɛ silk nkwɔ. Bákù nyaka mɛnɔk bɛyă nkáp nɛ ɛbhɛn bébhóŋɔ́ ɛrítí ɛriɛp nkwɔ. Bákù nyaka nkwɔ mɛnyiŋ ɛbhɛn baghoko

nɛ babhaŋá nsɔk, nɛ ɛbhɛn bághókó nɛ bróns, nɛ ɛbhɛn ɛsé nɛ ɛbhɛn bághókó nɛ ɛnyʉ̌ ntay ɛnɛn bábhiŋɨ bɛ mábil. 13 Bɔ̃bhɔ bákù nyaka bawɛt amɛn ɛrítí ɛriɛp mbɔ amɛn bábhɨ̀ŋɨ bɛ sínamɔn, nɛ ínsɛns nɛ míɨ nɛ frankinsɛns. Bákù nyaka bɛyé ɛbhɛn bébhóŋɔ́ ɛrítí ɛriɛp nɛ békʉ̀ nɛnyíé nɛmfʉɛt anyu. Bɔ bákù nyaka mmém nɛ bawɛt nɛ fláwa nchwi, nɛ ɛnyu nchwi anɛ bábhɨ̀ŋɨ bɛ wit. Bákù nyaka nkwɔ mpɔŋ nɛ bághóŋɔmén nɛ mpɔŋɔ́ndik nɛ békárik ɛbhɛn mpɔŋɔ́ndik éyà. Bɔ̃bhɔ bákù nyaka bakwă̰ŋwaŋ nkwɔ mbɔ basɛm. 14 Chɔŋ bakɔ̃siɛ mándɛm ntá bɔ̃bhɔ bɛ, ‘Bɛrítí mɛnyiŋ ɛbhɛn ókóŋ nyaka bɛrɔŋ mɛnkɛm. Mɛnyiŋ mɛnkɛm ɛbhɛn békʉ̀ nyaka wɔ óndɨ́ bɛsí bho béchɔŋɔ nɛ kɛném ɛkɛ kɛnkɛm kɛném. Ɔpú pɛrɛ kway bɛghɔ bhɔ wáwák. 15 Chɔŋ bɛcháy ménkɛ́m bakɔ̃siɛ abhɛn bákwénɛ́ nyaka bɔ̃ bakáp ndu bátɨ̌ mɛnyiŋ ɛbhap ntá bo Bábilɔn. Chɔŋ bɛcháy ménkɛm bɔ ɛ̌ti ɛrɛm ɛsɔŋɔri ɛnɛ bɔ̃ Bábilɔn bachi aré, mánte nɛkɔ nɛsiɛ mándi, nɛ basémé antɨ mandɛmɛ nɔkɔ bɛ, 16 Bɔ̃ ɛtɔk Bábilɔn, ébɛp ntá yɛka ɛcha! Bákù nyaka batu pú nɛ anɛ silbha nɛ batʉ̌ mɛnyiŋ bɛsɔbhɛri mmʉɛt ɛbhɛn békɔ̀t ŋwaŋwă̰ŋwaŋ nɛ mɛnyiŋ mwaŋwaŋ bɛchak. Bákù nyaka bɛyă̰ ndɛn chu ɛnɛ ɛya nkáp nɛ ɛchak mɛnyu nɛ mɛnyu. 17 Ndʉ̌ mónɛŋɔkɔ́ nywɔp amɔt kɛném ɛkɛn kɛnkɛm kérɔŋ.’

“Bɔ̃bati baya bachwi nɛ bɔ̃bati bakʉ̌ bɛtik amɛm áchwi, nɛ bakʉ̌ bɛtik amɛm áchwí báté nɛkɔ nɛsiɛ. 18 Nɛ mpok anɛ bághó móngo anɛ áfù ndù ngó anɛ ásɔ̀ŋ ɛtɔk Bábilɔn chɔŋ mánde rɛm nɛ ɛyɔŋ ɛtaŋataŋ bɛ, ‘Tɛ̌ mmik abhó, yɛ̌ ɛtɔk ɛbhíkíre ghaka mbɔ nnɛm ɛtɔk ɛnɛ.’ 19 Chɔŋ mandi kɛbhɔ mánto nɔkɔ mfok antí bɛtɔ́ŋ kɛbhɔ ɛkɛn kɛchi bhɔ antɨ. Chɔŋ mandi nɔkɔ bɛ, ‘Ɛrɛm ɛtɔk, ɛbɛp ntá yɛ ɛcha. Ɛtɔk ɛnɛ kɛ ékʉ́ bɔ̃bhɛn babhɔŋɔ bakáp. Ndʉ̌ mónɛŋɔkɔ́ nywɔp amɔt, érɔŋ ɛnkɛm!

20 “ ‘Mfay, bóŋ maŋák. Bɔ̃ Mandɛm nɛ bɔ̃nto nɛ barɛmé kɛpɨ̌ntɨ, bóŋ ká maŋák mbɔnyunɛ Mandɛm achóŋtí Bábilɔn ɛ̌ti bɛbépti mɛnyiŋ ɛbhɛn yi ákʉ́ bhe.’ ”

21 Aŋgɛl anɛ ábhóŋɔ bɛyă̰ bɛtaŋ asɔt yɛ ɛrɛmɛ ntay ɛnɛn nɛchi mbɔ ntay bɛkɔk mɛnyiŋ amɛsɛ amɛm manyu, arɛm bɛ, “Ɛnyu ɛné kɛ básɔt chɔŋ ɛrɛm ɛtɔk Bábilɔn mándɛp amik nɛ bɛtaŋ, bɔ̃ kɛpɛrɛ kway bɛghɔ yɔ. 22 Nɛ yɛ̌ mmu apú pɛrɛ ghók chɔŋ ɛyɔŋɔ́ nɛkíŋ nɛ bɛyɔŋɔ́ bakwă̰y bakway, nɛ bɛyɔŋɔ́ babhaŋ, nɛ bɛyɔŋɔ́ mmba arɛ. Ndʉ̌ ɛtɔk ɛgho ɛyɔ yɛ̌ mmʉ̌ ɛka apɛt apu. Ndaká nchwi bɛkɔk ámay nɛ batay békók nchwi apu pɛrɛ chyɛ ɛyɔŋ. 23 Yɛ̌ ɛrɔŋɔ́ épú pɛrɛ ghɔɔ amɛm ɛtɔk ɛyɔ. Maŋák amɛn ábhàk mpok mmu abhay ngɔré apú pɛrɛ bhák aré. Chɔŋ émfakari ɛnyu ɛyɔ nɛ Bábilɔn mbɔnyunɛ bakɔ̃siɛ́ bhi abhɛn báchá báchák mankɛm bátwɔ nta bɔ̃ mmik mankɛm nɛ bapu. 24 Mandɛm atémsí bo ɛtɔk Bábilɔn mbɔnyunɛ bó kɛ báwáy barɛmé kɛpɨ̌ntɨ nɛ bo Mandɛm bachak mankɛm. Manoŋ bɔ̃ mmik mankɛm abhɛn bɔ baway achí bɔ anti.”

19

1 Aŋgɛl ánáŋá nókó ɛnyiŋ ɛnɛ yi árèm, ngók ɛwat mbɔ ɛnɛ ngɛmtay-bɔ̃ amfay ndʉ̀ bábɨ̀k bɛ, “Haleluya! Yí kɛ ápémé bhɛsɛ. Kɛnókó nɛ bɛtaŋ bɛchi amɔ́ Mandɛm. 2 Achí mmu tɛtɛp nɛ áchyè ntémsí ɛnyu ɛnɛ ɛchi sayri nɛ chak. Anáŋá achyɛ ntɛmsi ntá nném ngɔré-nɛkɔ anɛ áchɔ̀ŋti mmik nkɛm nɛ baraká kɛbhʉ̌rɛ yi. Akémé kémbé bɔ̃ bɛtok abhi abhɛn ngɔré wu ákʉ́ baway.” 3 Ngémtay bɔ̃bhɔ bápɛt babho bɛbik mándɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Haleluya! Mɔngo anɛ áfù Bábilɔn ă̰kɔ̀ amfay mpoknkɛm.”

4 Bɔ̃batí bhɔ ɛsă̰ nsɛm manwi nɛ mɛnyiŋ mɛnwi ɛbhɛn béchí nɛpém bákwén bɛsí Mandɛm mmu achi chɔkɔ ndʉ̌ ɛnɔkɔ́ kɛfɔ ɛyi mánchyɛ nɔkɔ yi kɛnókó bɛ, “Amen. Haleluya.”

Jɔ̃n aghɔ ɛpă̰ nɛbhay Mónkwɔmɛn

5 Ngók yɛ ɛyɔŋ ɛnɛ éfú ndʉ̀ ɛnɔkɔ́ kɛfɔ érèm bɛ, “Bɛ̌ bɔ̃bɛtok Mandɛm mankɛm nɛ be bho báchyè yí kɛnókó, maném bho nɛ ndéndɛmɛ bho, bitɨ́ ká Mandɛm aywɛsɛ.” 6 Ngók yɛ́ ɛwat ɛnɛ ngémtáy bho ɛnɛ ɛchi mbɔ ɛwaré tutunyén nɛ mbɔ nɛfaŋ anɛ ásày. Bɔ̃bhɔ báre bik bɛ, “Haleluya! Mandɛm Acha Bɛtaŋ Mɛnkɛm aywɛsɛ achi Mfɔ bɔ̃ mankɛm. 7 Sényák, sényák tontó, sénchyɛ yi kɛnókó mbɔnyunɛ mpok nɛbhay Mónkwɔmɛn akway, nɛ ngɔré ywi anáŋ atónŋtí mmʉɛt. 8 Mandɛm achyé ngɔré mbi bɛfyɛ nkú mwaŋmwaŋ anɛ ábhíkí bhɔŋ bakwap.” Ndɛn ɛyɔ éte ndʉ̀ mɛnyiŋ ɛbhɛn béchi chak ɛbhɛn bo Mandɛm bákʉ̀.

9 Aŋgɛl wu arɛm yɛ ntá ya bɛ, “Síŋ ɛnyiŋ ɛnɛ amik. Ɛrɨ ɛcha ntá bo abhɛn mánáká bhɔ ndʉ̀ ɛpă̰ nɛbhay Mónkwɔmɛn.” Arɛm nkwɔ bɛ, “Bɛyɔŋ ɛbhɛn bɛchi tɛtɛp. Béfu ntá Mandɛm.”

10 Nkwén bɛkak ɛbhi ndʉ̌ bɛchyɛ yi kɛnókó, kɛ aghati mɛ bɛ, “Ɔkɛ́ kʉ nɔ wáwák! Mɛ nkwɔ nchí chi nkʉbɛtik mbɔ wɔ. Nchí chí ntɨ mmu anɛ nte kpirí ndʉ̀ mɛnyiŋ ɛbhɛn Yesu ákʉ́ bo báriŋɨ. Mandɛm kɛ̌ óbhóŋɔ́ béchyé kɛnókó.” Mɛnyiŋ ɛbhɛn Yesu ákʉ́ bo bariŋɨ kɛ béchyɛ barɛmé kɛpɨ̌ntɨ Mandɛm bɛtaŋ bɛghati bho Ɛyɔŋ Mandɛm.

Jɔ̃n aghɔ́ mmʉ̌ anɛ ákɔ̀ mpɔŋɔndík anɛ pépép

11 Ngɔ́ yɛ bɛ mfay anénɛ́. Ngɔ́ mpɔŋɔndík anɛ pépép arɛ. Mmʉ̌ anɛ ákɔ̀ yɔ aka nnyén bɛ Mbʉɛrɛ baryɛp nɛ Anɛ Tɛtɛp. Achyè bo ntɛmsi ɛnyu ɛnɛ ɛchi chak. Nɛ ɛnyu ɛyɔ kɛ

yi ánù nɛ bɔ̌mpap abhi. 12 Amík ayi ághɔ̀ mbɔ nɛrí-ngo. Bɛyǎ ntǎ-kɛfɔ ɛchi yi anti. Básiŋ nnyén yi amʉɛt ɛnén yɛ̌ mmu abhíkí riŋi, ébhíkí fʉɛt chi yímbɔŋ. 13 Ɛwɛt ɛnɛ yi afyé ɛbhak ɛnɛ bábáy amɛm manoŋ nɛ nnyén ɛnɛn bo bábhɨ̀ŋi yi nébhák bɛ Ɛyɔŋ Mandɛm. 14 Bakwɔ́ batɛmé nɛnu abhɛn mfay báre koŋo yi. Bábhak amfay mpɔŋɔ́ndik pépép nɛ ndɛn pépép amʉɛt ɛné ébhíkí bhɔŋ bakwap. 15 Akparɛnja anɛ ácháp arɛ fú yi anyu. Akparɛnja wǔ kɛ yi ásɔt anu nɛ bɔ̌ yɛ̌ntiki ɛtɔk ansɔt awónɛm. Chɔŋ yi ankém kɛfɔ amfǎy yap nɛ mónɔkɔ́ kɛfɔ anɛ baghoko nɛ ɛsé awɔ́. Chɔŋ anjati bhɔ́ amik mbɔ báyàt kɛpɛmé grep amɛm nɛyarɛ́ grep ndu bɛtɔŋ bɛ Mandɛm Bɛtaŋ Mɛnkɛm abɛ̌nti tontó. 16 Básíŋ nnyén ndǔ nkú yi nɛ ndǔ ɛbhók anǎkak ɛyi ɛnɛ nɛfi. Nébhák bɛ, “Mfɔ bafɔ nɛ Acha Mfɔ.”

17 Ngɔ́ yɛ ángɛl tɛ̌ amɛm mmok: Anak kɛnɛn kɛnkɛm ɛkén kérè amfay nɛ ɛyɔŋ ɛtaŋataŋ bɛ, “Twɔ́ ká manchɛm manyíé ɛpǎ ɛgho ɛnɛ Mandɛm ánáká. 18 Twɔ́ ká mănyiɛ nyamwʉɛ́t bafɔ nɛ nyamwʉɛ́t bɔ̌bati nɛ anɛ maném bho nɛ nyamwʉɛ́t batɛmé nɛnu nɛ nyamwʉɛ́t mpɔŋɔ́ndik nɛ bo abhɛn bákɔ̀ nyaka yɔ. Twɔ́ ká mănyiɛ nyamwʉɛ́t bɔ̌ mankɛm ɛné bo abhɛn bapu basɛm, nɛ ɛné bo abhɛn bachi basɛm, ɛné ndéndɛmɛ bho nɛ ɛné maném bho.” 19 Ngɔ́ yɛ́ nnya mbʉ́mbʉ nɛ bafɔ̌ mmik nɛ bakwɔ́ batɛmé nɛnu bhap ndu báchɛ̀m nɛbhʉɛt amɔt bɛ manu nɛ mmu anɛ ákɔ̀ mpɔŋɔndík nɛ batɛmé nɛnu bhi. 20 Bákém nnya mbʉ́mbʉ yɔ nɛ ndɛmɛkɛpǐnti nsé mmu ákù nyaka mɛnyiŋí maknkay bɛsí nnya mbʉ́mbʉ. Ɛnyu yɔ̌ kɛ̌ yi árwɔ bho, báká bɛ mámfyé bhɔ erǐŋ ɛné nnya mbʉ́mbʉ amʉɛt nɛ báchyé ntí ako yi kɛnókó. Bakɛm nɔkɔ nnya mbʉ́mbʉ nɛ ndɛmɛkɛpǐnti nsé bágʉ́ɛp bhɔ, amík anti fúú, amɛm nɛpǐngo anɛ ádù nɛ sólfɔ. 21 Akparɛnja anɛ áfù anyǔ mmu anɛ achi ndǔ mpɔŋɔndík anɛ pépép awáy bafɔ bhɔ nɛ bakwɔ́ batɛmé nɛnu bhap. Nɛ kɛnɛn ɛkɔ kɛnkɛm kényié bɛrɛné bawú, kɛjwi.

20

Ɛnyiŋ ɛnɛ ɛbhɔŋɔ bɛfakari ndǔ mamié nka amɔt (1000)

1 Awu áfʉ́ɛ́ré nókó, ngɔ́ ángɛl ndǔ áfú amfay ásèp amik. Akém ɛfiŋí nɛpi ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti. 2 Akém nnyɔ́ anɛ tɛ nyaka, yɔ nɛ achi mfɔ bɛfɔŋɔ́ bɛbʉ́bɛbʉ nɛ bábhɨ̀ŋi bɛ Satan agwɔ́t nɛ ngɛm. Abhak ɛnyu yɔ ndǔ mamié nka amɔt. 3 Agʉ́ɛp yi amɛm nɛpi ɛnɛn nɛbhiki bhɔŋ ngwɛnti. Achók nyǔ nɛpi, aghaŋa, bɛ Satan áké bhɔŋ mbi bɛfu arɛ andɔk ambi bɛrwɔ bɔ̌ mmik mankɛm. Ɛbhak bɛ Satan abhɔŋ bɛbhak amɛm nɛpi kpatɛ mamié nka amɔt amfʉɛt kɛ mandɔ yi ndu mɔmbiŋi mpok.

4 Ngɔ́ yɛ mɛnɔkɔ́ kɛfɔ. Báchyé bo abhɛn bachɔkɔ arɛ bɛtaŋ ndu bɛbhak bafɔ. Ngɔ́ nkwɔ bɛfɔŋɔ́ bo abhɛn báwáy nyaka mbɔnyunɛ bághati bo tɛtɛp anɛ Yesu ákʉ́ bo mandiŋi, nɛ ěti Ɛyɔŋ Mandɛm. Bɔ bábhíkí chyɛ nyaka yɛ̌ nnya mbʉ́mbʉ yɛ̌ mandɛm nsé yi kɛnókó. Nɛ bɔ kɛka mámfyɛ erǐŋí nnya mběmbe yɛ̌ ndǔ bafó yap nɛ yɛ̌ ndǔ amɔ yap. Bápétnsɛm ndǔ nɛpém bábhak bafɔ nɛ Kristo ndǔ mamié nká amɔt. 5 Bo báchák mankɛm abhɛn bágú kɛpɛtnsɛm ndǔ nɛpém mpok ɛyɔ. Mamiɛ nkǎ amɔt abhɔ̌ŋ nyaka bɛfʉɛt kpik. Nɛperénsɛm ndǔ nɛpém ɛnɛn bo Mandɛm nébhak yɛ nɛperénsɛm ndǔ nɛpém ɛnɛn mbi. 6 Chɔŋ éndi ɛncha ntá bo abhɛn Mandɛm akʉ mánjámbi mampɛtnsɛm ndǔ nɛpém. Báchi nyáŋá nɛ nɛwú ɛnɛn nɛjwi apay népú kway bɛtɔk bhɔ. Chɔŋ bɔ mámbak bachiǎkap Mandɛm nɛ Kristo. Chɔŋ bɔ́ mámbak bafɔ nɛ Kristo ndu mamié nka amɔt.

Jɔ̌n agɦɔ́ ɛnyǔ ndaká Satan amay

7 Mamié nka amɔt yɔ áfʉ́ɛ́ré nókó, mándɔ Satan amfu ndǔ kɛnɔŋ ɛkɛn bafyɛ yi aré. 8 Yi amfú aré andɔk bɛrwɔ bɔ̌ bɛtɔk mɛnkɛm. Bábhɨ̀ŋi bɛtɔkó mmik ɛbhɔ bɛ Góg nɛ Mágɔg. Satan anchɛm yɛ bɔ̌ bɛtɔk ɛbhɛn mankɛm ndǔ nɛbhʉɛt amɔt bɛ mandɔk nɛnu nɛ Mandɛm. Bɔ̌ bɛtɔk ɛbhɔ báya mbɔ ɛsiép ɛnɛ ɛchi angɔkɔ manyu. 9 Bɔ̌bhɔ bárók mbaŋ ɛnkɛm bákáp ɛtɔk ɛnɛ bo Mandɛm bachi arɛ, nɔ chi, ɛtɔk ɛnɛ Mandɛm akɔŋɔ. Kɛ ngó áfú amfay ndǔ nɛbu ásóŋ bɔ kurukotok. 10 Básɔt mfɔ bɛfóŋó bɛbʉ́ mmu árwɔ nyaka bo mámésɛ amɛm nɛpǐngó anɛ ádù nɛ ɛkém sólfɔ. Mámésɛ yi ndǔ nɛbhʉɛt anɛ mámésé nnya mbʉ́mbʉ nɛ barɛmé kɛpǐnti nsé. Aré, bǎbhak ndǔ bɛbě ngó anɛ ásɔ̀ŋ bhɔ bɛtǐ nɛ ngósí.

Jɔ̌n agɦɔ́ manyé anɛ ngwɛnti

11 Awu áfʉ́ɛ́ré nókó, ngó ɛrɛm ɛnɔkó kɛfɔ ɛnɛ pépép nɛ mmu anɛ achi arɛ chɔ́kɔ́. Mfǎy nɛ mmik mánémsi bɛsí bhi. Bákɛpɛrɛ kway bɛghɔ mfay nɛ mmik. 12 Ngɔ́ yɛ bawú, maném bho nɛ ndéndɛmé bho. Bábhak tɛ̌ bɛsí ɛnɔkó kɛfɔ. Mánénɛ bɛkáti. Mánénɛ ɛkáti ɛchak nkwɔ, nɔ chi ɛkáti nɛpém. Bátáŋ bo abhɛn manaŋ bagu nyaka békóŋo mɛnyiŋ ɛbhɛn yɛ̌ntiki mmǔ wap ákʉ, mbɔ ɛnyu basiŋi amɛm bɛkáti. 13 Bo abhɛn bábú nyaka amɛm manyu barɔk nkwɔ bɛ mántaŋ bɔ. Báfú ndǔ nɛwú nɛ ɛtɔkɔ́ bawú, bátáŋ bɔ mankɛm bɛkoŋo mɛnyiŋ ɛbhɛn bɔ bákʉ́. 14 Mámésɛ yɛ Nɛwú nɛ Ɛtɔkɔ́ Bawú amɛm nɛpǐngó. Aré kɛ̌ nɛwú ɛnɛn nɛjwi apay nɛchi. 15 Yɛ̌ agha anɛ nnyén ɛni nɛpu amɛm ɛkáti nɛpém, básɔt yi bágʉ́ɛp amɛm nɛpǐngo.

21

Jɔ̃n aghɔ́ mmɨk nkɔ nɛ mfɑ̃y nkɔ

1 Ngɔ́ yɛ mfɑ̃y nkɔ nɛ mmɨk nkɔ. Mfɑ̃y anɛ mbɨ nɛ mmɨk anɛ mbɨ mănáŋ mánɛmsi nyaka. Manyu nkwɔ́ kɛpɛrɛ bhák. 2 Ngɔ́ Yerúsalɛm nkɔ, ɛtɔk Mandɛm, ndu éfú amfay ntá yi étwɔ̀ amɨk. Bághóko yɔ érí mbɔ ngɔsɔ́ŋ anɛ basɔbhɛri, achɔkɔ anoŋ nɔkɔ mmu anɛ ábhɔ́ŋɔ́ bɛbhay yi. 3 Ngók ɛyɔŋ ɛtaŋatáŋ. Ɛfú ndŭ ɛnɔkɔ́ kɛfɔ ɛndɛmɛ nɔkɔ bɛ, “Ghó ká, bɛchókɔ́ Mandɛm bɛchi nɛnti bŏbhi. Chɔŋ yi ambak nɛ bhɔ́, nɛ bɔ́ mámbak bŏbhi. Nɛ chɔŋ mbɔŋ Mandɛm ambak nɛ bhɔ. 4 Chɔŋ antɛsɛ bɔ́ babhɛsɛ mankɛm amík, nɛwú kɛpɛrɛ bhák. Nɛdĭ kɛbhɔ nɛ bawú bédi kɛpɛrɛ bhák, nɛ bo kɛpɛrɛ ghok bɛbe mbɔnyunɛ mɛnyiŋ bɛsí béraŋ.”

5 Mmu anɛ achi chɔkɔ ndŭ ɛnɔkɔ́ kɛfɔ arɛm bɛ, “Ghó ka, mékɯ̀ mɛnyiŋ mɛnkɛm mémbák bɛkɔ.” Arɛm nkwɔ ntá ya bɛ, “Síŋ bɛyɔŋ ɛbhɛn amɨk mbɔnyunɛ béchí tɛtɛp nɛ chí mɛnyiŋ ɛbhɛn mmu ábhɔ́ŋɔ́ ménoko.” 6 Aghati mɛ bɛ, “Ndak ámay! Mmɛ kɛ̆ nchí Alfa nɛ Ɔmɛga, Mmɛ kɛ nchí kɯ yĕntiki ɛnyiŋ émbɔ́ŋ nɛbhŏnɛt nɛ ngwɛnti. Ntá mmu anɛ manyiɛp ákwak, mĕchyɛ manyiɛp ndéndɛm. Manyiɛp mɔ ănyay ndŭ mbokó manyiɛp amɛn áchyɛ̀ nɛpém. 7 Chɔŋ nkɯ ɛnyu ɛnɛ ntá mmu anɛ ánú asɔt awónɛm. Chɔŋ mbak Mandɛm aywi, yi ambak mŏwa. 8 Kɛ mbák chí yĕntiki mmu anɛ ábhíkí bhɔ́ŋ nɛtaŋánti, nɛ yĕntiki mmu anɛ átíknsɛm ntá Yesu, nɛ mmu ɛpúsí, nɛ yĕntiki ngwayti bho, nɛ mmŭ ɛpusi, nɛ yĕntiki mŭnjɔ, nɛ bŏ babú, nɛ mmu anɛ áchyɛ̀ kɛnókó ntá mandɛm achak, nɛ basénsi mankɛm. Bŏ mankɛm abhɛn bákɯ̀ mɛnyiŋ ɛbhɛn, chɔŋ ntémsí yap ambak amɛm nɛpĭngó anɛ ádù nɛ sólfɔ. Ntémsí yɔ, chi nɛwú ɛnɛn nɛjwi apay.”

Jɔ̃n aghɔ́ Yerúsalɛm nkɔ

9 Ángɛl amɔt ndŭ abhɛn tándrámɔt abhɛn bakɛmɛ bɛkwɔp ɛbhɛn bɛjwi nɛ bɛghori ɛbhɛn ngwɛnti tándrámɔt atwɔ́ aghati mɛ bɛ, “Twɔ́ ntɔ́ŋ wɔ́ ngɔré anɛ Mónkwɔmɛn ábhay.” 10 Ángɛl apɔkɔ mɛ ndŭ Ɛfóŋɔ́ akó amfay ɛrɛmé njiɛ ngo. Atɔ́ŋ mɛ Yerúsalɛm, ɛtɔk Mandɛm, ndu éfú amfay ntá yi ésèp amɨk. 11 Ɛtɔk érɛ ɛre ghɔɔ énkɔt nɔkɔ mbɔ ntay ɛnɛn néghɔ̀ ɛnɛn bábhĭŋɨ bɛ Jaspa, nɛ éŋaŋari nɔkɔ mbɔ glas. Bɛdieré bhɔ bɛbhak bɛdiéré Mandɛm. 12 Ɛtɔk ébhɔ́ŋ ɛrɛmɛ nkok anɛ akabhɛ yɔ. Nkók wu asap amfay. Ábhɔ́ŋ manyŭbhá byó nɛ apay. Yĕntiki nyŭ-ɛbhá ábhɔ́ŋ ángɛl anɛ ábhàbhɛri wu. Básíŋ manyén manɛrékɛt Israɛl byo nɛ apay ɛnyu ɛné yĕntiki nyŭbhá ábhɔ́ŋ ɛni nnyén. 13 Manyŭbhá abhak arat. Árát ábhak ɛbhĕ ɛnɛ mmok áfu, arat ɛbhĕ mmok ánèm. Árát abhak ɛbhĕ mfay, árát anɛfu ábhak ɛbhĕ ntɛn. 14 Nɛbhɯ́érɛ́ mmɨk anɛ nkók áte amfay abhɔ́ŋ batay byo nɛ apay. Básíŋ byo nɛ apay ndŭ batay yɔ. Manyén yɔ abhak ané bŏnto Mónkwɔmɛn byo nɛ apay.

15 Ángɛl anɛ árèm nɛ mɛ akém ɛnɔk bɛyɛnti mɛnyiŋ awɔ. Ɛnɔk ɛyɔ ɛbhak ɛnɛ pú. Ayɛnti ɛtɔk nɛ ɛnɔk ɛyɔ. Ayɛnti nkwɔ manyŭbha nɛ nkók. 16 Bɛsabhé ɛtɔk nɛ bɛchikí ɛtɔk bɛbhak nɛjyɛ. Ángɛl ayɛnti ɛtɔk nɛ mónɔk ɛywi. Bɛsabhé mfáy bɛbhak nɛjyɛ nɛ bɛsabhé ɛtɔk nɛ bɛchikí ɛtɔk, nɔ chi bɔkilomɛta nka ɛpay nɛ hóndrɛt ɛnwi (2,400). 17 Ángɛl ayɛnti nkók nkwɔ́. Ábhak bɔmɛta bɛsa bɛrat nsɛm batandat. Ayɛnti mbɔ ɛnyŭ bakwăŋwaŋ báyènti mɛnyiŋ. 18 Báté nkok nɛ batay ŋaŋaŋ anɛ bábhĭŋɨ bɛ jáspa. Mbŏŋ ɛtɔk ɛbhak chi nɛ pú, éŋaŋari nɔkɔ mbɔ glas. 19 Básót mɛnyŭ batay ŋáŋaŋ byo nɛ apay bághóko nɛbhɯ́érémik bɛ andɨ amík. Ɛnyŭ ntay nɛmɔt nébhák Jáspa, ɛnɛn nɛjwi apay nébhák sáfaya, ɛnɛn nɛjwi arat nébhák agate, nɛ ɛnɛn nɛjwi anwi nébhák émeral. 20 Ɛnyŭ ntay ɛnɛn nɛjwi atay nébhák óniks, ɛnɛn néjwí atandat nébhak kanélian. Ɛnén néjwí tándrámɔt nébhák krísolayt, ɛnɛn nɛjwi ánɛn nébhak béril. Ɛnén néjwí nénɛnamɔt nébhák tópas, ɛnɛn nɛjwi byo nébhak krisópras. Ɛnén néjwí byo nɛ nɛmɔt nébhák jásint, ɛnɛn nɛjwi byo nɛ apay nébhak ámɛtis. 21 Bághókó manyŭbha byo nɛ apay nɛ batay bɛyă nkáp anɛ bábhĭŋɨ bɛ pél. Yĕntiki nyŭbha abhak ntay pél nɛmɔt. Nkɔngɔ abhak pú pú, aŋaŋari nɔkɔ mbɔ ékírísú.

22 Nkɛ ghó ɛkɛrákap Mandɛm amɛm ɛtɔk mbɔnyunɛ ɛkɛrákap Mandɛm ɛnɛ mánìkmɯɛt arɛ chi Mandɛm Acha Bɛtaŋ Mɛnkɛm nɛ Mónkwɔmɛn. 23 Ntí apu bɛbhɔŋ mmok nɛ ntaŋ aré mbɔnyunɛ bɛdiéré Mandɛm béghɔ̀ aré nɛ Mónkwɔmɛn achi ɛyĭ ɛrɔŋɔ. 24 Chɔŋ bŏ mmɨk mankɛm mánkɔ ndŭ bɛdiéré ɛtɔk ɛyɔ. Chɔŋ bafɔ̃ mmɨk mănchwe amɛm nɛ kɛnókó ɛkap. 25 Chɔŋ manyŭbha ambak fúú mpoknkɛm. Bɛti bépú bhak arɛ. 26 Chɔŋ bŏ mándɔk arɛ nɛ bɛrítí mɛnyiŋ nɛ kɛném ɛkɛn bɛtɔkó mmɨk. 27 Kɛ yĕ ébéptí ɛnyiŋ épú chwe arɛ. Bo abhɛn bákɯ̀ barak abɯ́abɯ nɛ basĕnse bápu chwe arɛ́. Bo abhɛn báchwe arɛ chi bo abhɛn básíŋí manyén ayap amɛm ɛkáti nɛpém ɛnɛ Mónkwɔmɛn.

22

1 Ángɛl atɔ́ŋ yɛ nnyén nɛgho ɛnén manyiɛbhé nɛpém. Nére ŋaŋari mbɔ amaŋá nɛbu. Néfú ndŭ ɛnɔkɔ́ kɛfɔ Mandɛm nɛ Mónkwɔmɛn. 2 Nére fɯ́ét néntí nkɔngɔ ɛtɔk. Ɛnɔk nɛpém ébhak angɔkɔnyén ndŭ bɛbhe bépáy. Ɛbhɔ́ŋ mɛnyŭ kɛpɛménɔk byo nɛ kɛpay, nɛ énɣù kɛpɛm yĕntiki ntaŋ ndŭ mmíé. Bɛyé bhi chi babhé amɛn ábù bŏ bɛtɔk mɛnkɛm. 3 Yĕ ɛnyiŋ yɛ mmu anɛ Mandɛm árémé bɛ ɛyak ɛmbak nɛ yi apu kway bɛchwe ndŭ ɛtɔk ɛgho ɛyɔ. Ɛnɔkɔ́ kɛfɔ

Mandɛm nɛ Mɔ́nkwɔmɛn kɛ ɛbhak chɔŋ aré.
4 Chɔŋ mángɔ bɛsí Mandɛm nɛ chɔŋ nnyén
ɛni nɛmbak ndŭ bafó ayap. 5 Bɛti bépú pɛrɛ
bhak chɔŋ arɛ. Nti apu bɛbhɔŋ ɛrɔŋɔ nɛ
mmok mbɔnyunɛ bɛdiéré Mandɛm béghɔ̀
aré. Nɛ chɔŋ bɔ̌bɛtok Mandɛm mámbak bafɔ
mpoknkɛm.

Yesu arɛm bɛ, "Mɛ̌twɔ̀"

6 Angɛl wu aghati yɛ mɛ bɛ, "Mɛnyiŋ
ɛbhɛn bɛchi tɛtɛp nɛ chí mɛnyiŋ ɛbhɛn mmu
ábhɔ́ŋɔ́ mɛnoko. Mandɛm Acha mmu áchyɛ̀
Ɛfóŋó yi ntá barɛmé kɛpǐnti kɛ átó ángɛl bé
ántɔ́ŋ bɔ̌bɛtok abhi mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛbhɔŋɔ
béfákári mandú mpok."

7 Yesu árèm bɛ, "Ghók ká, métwɔ̀ mandú
mpok! Ɛrɨ ɛcha ntá mmu anɛ ábhɨ̀rɛ mɛnyiŋ
mɛnkɛm ɛbhɛn bɛchi amɛm ɛkáti ɛnɛ. Yɔ́
érèm ĕti mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛbhɔŋɔ bɛfakari."

8 Mmɛ Jɔ̌n, kɛ ngókó mɛnyiŋ ɛbhɛn nɛ
ngɔ́ bhɔ́ nɛ amǐ́k. Mpok anɛ ngókó nɛ ngɔ́
bho, nkwén bɛkak ángɛl anɛ átɔ́ŋ mɛ bhɔ
ndu béchyɛ yi kɛnókó. 9 Kɛ yí aghati mɛ
bɛ, "Kéchyɛ mɛ kɛnókó wáwák! Nchí chí
mɔ̌bɛtok mbɔ wɔ nɛ bɔ̌mayɛ abhɛn bachi
barɛmé kɛpǐnti, nɛ mbɔ bo abhɛn bábhɨ̀rɛ
mɛnyiŋ ɛbhɛn básíŋ́ amɛm ɛkáti ɛnɛ. Chié
kɛnókó chi ntá Mandɛm."

10 Ángɛl wu aghati mɛ ɛnyiŋ bɛ, "Kése ɛkáti
nénép ɛyɔ nɛ ébháné bɛ mɛnyiŋ ɛbhɛn ósíŋ́
amɛm mémbák bhésé bhésé." 11 Bakɤ̆ bɛbɤ́
mándɔk ambɨ bɛkʉ bɛbɤ́ ɛbhap, bɛpɔ̆ bho
mándɔk ambɨ bébhak bɛpɔ̆ bho. Bo abhɛn
bachi chak bɛsí Mandɛm mándɔk ambɨ bɛkʉ
mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛchi chak nɛ bo abhɛn bachi
nyáŋá mándɔk ambɨ bɛbhak nyáŋá. 12 Yesu
arɛm yɛ bɛ, "Ghók ká, métwɔ̀ mandú mpok!
Nchí twɔ́ nɛ akap bɛ nkáp yĕntikɨ mmu
békóŋɔ bɛtik ɛbhén yi ákʉ́.

13 "Mɛ kɛ nchí Alfa nɛ Ɔmɛga! Mɛ kɛ nchí
Ambɨ nɛ Ansɛm. Mɛ kɛ nchí ndŭ Nɛbhɔ̆nɛt
nɛ Ngwɛnti yĕntikɨ ɛnyiŋ." *

14 Ɛrɨ ɛcha ntá bo abhɛn básó ndɛn éyap
bɛ mánkwáy bébhɔŋ bɛtaŋ bɛfʉɛt ndŭ
manyŭbha anɛ ɛtɔk ɛyɔ mănchwe amɛm
manyíé kɛpɛm ɛkén énɔkɔ́ nɛpém. 15 Mbák
chí bo abhɛn bachi mbɔ mmú, nɛ bŏ babú, nɛ
bŏ ɛpúsí, nɛ bawăy bho, nɛ bo abhɛn bákòŋɔ
bɔmandɛm nsé, nɛ bo abhɛn bɛkɔŋɔ nsé nɛ
básénse, bɔ́ mankɛm bábhak chi nɛfi.

16 Yesu arɛm bɛ, "Mmɛ Yesu nto ángɛl
wa ntá yɛka beka bŏnkwɔ bha bɛ ángátí
bhe mɛnyiŋ ɛbhɛn. Nchí nkaŋánɔk nɛ
ɛbhárémɔ Mfɔ Debhít, nchí nɛmbĕ ŋaŋaŋ
ɛnɛn nɛy̆nywɔp."

17 Ɛfóŋó Mandɛm nɛ Ngɔ́ré anɛ
Mɔ́nkwɔmɛn bárɛm ntá Yesu bɛ, "Twɔ́!"
Bĕ bo băghɔ̀k ɛnyiŋ ɛnɛ,
Dɛm ka nkwɔ́ bé, "Twɔ́!"
Bĕ bo manyiɛp ákwàk be, twɔ́ ká.
Twɔ́ ká măny ú
manyiɛbhé nɛpém.

Bɛyɔŋɔ́ ngwɛnti

18 Mmɛ Jɔ̌n, nchí sɛmti yĕntikɨ mmu anɛ
ághɔ̀k bɛyɔŋ ɛbhɛn bɛchi amɛm ɛkáti ɛnɛ
ɛbhɛn bérèm ĕti mɛnyiŋ ɛbhɛn bébhɔ́ŋɔ́
bɛfakari. Mbák mmu ámáká ɛnyiŋ ndŭ
ɛbhɛn bɛchi amɛm ɛkáti ɛnɛ, chɔŋ Mandɛm
amaka yi ntɛmsi achak. Chɔŋ antɛmsi yi nɛ
bɛghori ɛbhɛn ntáká amɛm ɛkáti-nɛ. 19 Nɛ
mbák mmu áférɛ́ ɛnyiŋ ndu ɛbhɛn bɛchi
amɛm ɛkáti ɛnɛ ĕti mɛnyiŋ ɛbhɛn bɛbhɔŋ
bɛfakari, chɔŋ Mandɛm amfɛrɛ aywi ákórɛ́
ndŭ ɛnɔkɔ́ nɛpém nɛ ndŭ ɛtɔkɔ́ Mandɛm.

20 Yesu mmu ákʉ́ bo mandiŋɨ mɛnyiŋ
ɛbhɛn árèm bɛ, "Nchí twɔ́ mandú mpok!"
Amen. Yesu Acha, twɔ́!
21 Bɛrĭndu Yesu Acha mémbák nɛ bo
Mandɛm mankɛm. Amen!

* **22:13** "Nɛbhɔ̆nɛt" nɛ "Ngwɛnti" chi ɛnyiŋ émɔt mbɔ "Alfa nɛ Ɔmɛga".